ŠVENTASIS RAŠTAS

SENOJO IR NAUJOJO TESTAMENTO

SU VULGATOS TEKSTU

VERTĖ IR KOMENTORIŲ PRIDĖJO

JUOZAPAS SKVIRECKAS
TEOLOGIJOS DAKTARAS
KAUNO ARKIVYSKUPAS IR METROPOLITAS

PENKTASIS TOMAS

KAUNAS
„Šviesos“ spaustuvė, Jakšto g-vė Nr. 2
1 9 3 7

ŠVENTASIS RAŠTAS

NAUJOJO TESTAMENTO

I

EVANGELIJOS PAGAL
MATĄ, MORKŲ, LUKĄ IR JONĄ

APAŠTALŲ DARBAI

VERTĖ IR KOMENTORIŲ PRIDĖJO

JUOZAPAS SKVIRECKAS
TEOLOGIJOS DAKTARAS
KAUNO ARKIVYSKUPAS IR METROPOLITAS

KAUNAS
„Šviesos" spaustuvė, Jakšto g-vė Nr. 2
1 9 3 7

DAL VATICANO, die 16 Octobris 1932

SEGRETARIA DI STATO
DI SUA SANTITÀ
NR. 115759

Exc.me ac Rev.me Domine,

Vix existimare potes quanta Augustum Pontificem jucunditate affeceris quartum dono Ei mittendo volumen, quo Sacros Libros, in lithuanicam linguam a te conversos, in vulgus edere pergis.

Re enim vera oblatus a te liber, praeter quam quod pergratum Ei humanitatis tuae officium exhibet, te operi etiam, civibus tuis apprime utili, diligentissima cura ac peritissimo ingenio instare demonstrat.

Tuum huiusmodi laborem quam magni faciat Beatissimus Pater, alias, quum scilicet ea quae praecedunt volumina obtulisti, haud obscuris laudis Suae testimoniis significavit. Nunc itaque hoc Sibi dumtaxat superesse censet, ut nempe tibi coelitus adjumenta imploret uberrima, quibus coeptum opus feliciter absolvas, ac demum divinarum Litterarum thesaurum Lithuanicis Christifidelibus omnino patefacias, unde fidei suae iidem fulgentiorem lucem, pietati incensiorem flammam, maxima cum animi delectatione, depromant.

Quarum caelestium gratiarum auspicem, effusaeque benevolentias Suae testem, Apostolicam Benedictionem tibi clero populoque tuo universo peramanter impertit.

His tecum communicatis, opportunam nanciscor occasionem qua tibi meam observantiam declarem meque profitear

---

Excellentiae Tuae
addictissimum

(sig.) *E. Card. Pacelli*

Ex.mo ac Rev.mo Domino
D.no JOSEPHO SKVIRECKAS
Archiepiscopo Kaunensi.
KAUNAS

Šv. Tėvo Popiežiaus Pijaus XI laiškas Šv. Rašto lietuvių kalbon Vertėjui

(Vertimas)

Iš VATIKANO, 16 Spalio, 1932 m.

JO ŠVENTENYBĖS
V. SEKRETORIATAS
NR. 115759

Šviesiausis ir Garbingiausis Pone,

Vargiai galėsi įsivaizduoti, kokį malonumą esi padaręs Šventajam Tėvui, atsiųsdamas Jam dovanų ketvirtąjį tomą Tamstos leidžiamojo Šv. Rašto, kurį esi išvertęs lietuvių kalbon.

Nes iš tikrųjų, Tamstos padovanota knyga yra ne tik malonus pareiškimas Jam Tamstos mandagumo, bet dar rodo, kad Sveikas su didžiausiu rūpestingumu ir sumaniausiu gabumu užsiimi darbu, labai naudingu savo tautiečiams.

Kaip labai Šventasis Tėvas vertina tokį Tamstos darbą, Jis neabejingais savo pagyrimo liudijimais yra pažymėjęs kita proga, būtent, kai Jam esi paaukojęs seniau išleistuosius tomus*. Taigi dabar, Jis mano, kad Jam belieka tik maldauti Tamstai dangaus geriausios paramos, su kurios pagalba laimingai baigtumei pradėtąjį darbą ir pagaliau visai atidengtumei lietuviams, Kristaus išpažinėjams, Dieviškų Knygų turtus, iš kurių jie su didžiausiu dvasiniu pasigėrėjimu semtųsi skaidresnės šviesos savo tikėjimui ir karštesnės liepsnos savo pamaldumui.

Kaip reiškėją šitų dangiškųjų malonių ir liudytoją savo gyvo palankumo, Jis meilingai teikia Tamstai, Tamstos klerui ir visai Tamstos tautai Apaštališkąjį Palaiminimą.

Pranešdamas Tamstai apie tai, aš naudojuosi gera proga pareikšti Sveikam savo pagarbą.

Tamstai palankiausis
(Pas.) *E. Kard. Pacelli.*

Švies-iam ir Garb-iam Ponui
JUOZAPUI SKVIRECKUI
Kauno Arkivyskupui
KAUNAS

---

* Žr. Šventojo Tėvo laišką sausio 19 d. 1929 m. Šv. Rašto Vertėjui, atspausdintą ketvirtojo tomo priešakyje.

JUOZAPAS

DIEVO GAILESTINGUMU IR APAŠTALŲ SOSTO MALONE KAUNO ARKIVYSKUPAS IR METROPOLITAS, APAŠTALŲ SOSTO ASISTENTAS

Visus, kurie šį laišką skaitys, matys ar girdės skaitomą, sveikina ir laimina Viešpatyje.

Gražiai šv. tėvai (Greg. ir Jonas Auksab.) šventąsias Knygas vadina dangiškojo Tėvo laišku, atsiųstu mums, jo vaikams, esantiems šioje žemės kelionėje, toli nuo dangaus tėvynės. Kaip vaikai, gyvendami svetur, mielu noru ne kartą skaito gautus iš savo tėvų laiškus, taip ir mums šventojo Rašto, to dangaus Tėvo laiško, skaitymas negali neteikti didžiausio malonumo. Katalikų Bažnyčia, laikydama šventąjį Raštą svarbiausiuoju, šalia Padavimo, apreikštojo mokslo šaltiniu, Dievo žodžiu, visais laikais labai vertino šventųjų Knygų skaitymą ir nešykštėjo pagyrimų tiems, kurie jas skaito.

Pati būdama šventojo Rašto saugotoja, ji visuomet rūpinosi ir rūpinasi, kad jo tekstas skaitytojams būtų duodamas neiškraipytas ir kad to teksto skaitymas galėtų būti jiems tikrai naudingas. Tuo tikslu Bažnyčia yra nustačiusi taisykles, kurių reikia laikytis, verčiant šventąjį Raštą, parašytą labai senomis, dabar mažai bežinomomis, kalbomis, į įvairias mūsų laikų kalbas ir jį platinant.

Tarp kita ko, einant Bažnyčios įstatymais (1391 kan.), kad šventasis Raštas, išverstas į įvairias kalbas, galėtų būti visų su dvasine jų nauda skaitomas, vertimas turi būti Apaštalų Sosto pagirtas, ar išleistas Vyskupo priežiūroje ir aprūpintas paaiškinimais, paimtais iš šventųjų Bažnyčios tėvų ir mokytų katalikų rašytojų.

Norėdami mūsų broliams lietuviams „atidengti visus dieviškųjų Knygų turtus, iš kurių jie su didžiausiu dvasiniu pasigėrėjimu semtųsi skaidresnės šviesos savo tikėjimui ir karštesnės liepsnos savo pamaldumui", ir atsižvelgdami į Bažnyčios įstatymus apie šventojo Rašto skaitymą ir platinimą, Mes ne tik su dideliu rūpestingumu išvertėme visą šventąjį Raštą, kaip Senojo, taip ir Naujojo Testamento, į lietuvių kalbą, dėdami*

---

* Žr. Šv. Tėvo Pijaus XI laišką, aug. V psl.

vertimo pagrindan Bažnyčios autentišku pripažintą lotynišką Vulgatos tekstą ir jį lygindami su originaliniais tekstais, bet taip pat aprūpinome jį tinkamais paaiškinimais arba komentoriumi. Rašydami paaiškinimus, Mes naudojomės veikalu: „Die hl. Schrift des Alten und Neuen Testamentes", übersetzt und mit erklärenden Anmerkungen versehen von Augustin Arndt S. I., gavę savo laiku šio autoriaus sutikimą; o tėvo Arndto paaiški=nimai yra kone visi paimti iš didelio ir labai žymaus šventojo Rašto komentoriaus: „Cursus Scripturae sacrae, auctoribus R. Cornely etc.", kuriame ypač daug dėmesio atkreipta į šventųjų Bažnyčios tėvų aiškinimus ir į kitų žymiausių šventojo Rašto žinovų nuomones.

Mūsų šventojo Rašto vertimas skiriamas visų pirma kuni=gijos reikalams ir tai tos didžiosios jos dalies, kuri, eidama savo pareigas parapijose, maža teturi laiko skaityti ir tyrinėti plačius šventojo Rašto komentorius. Veikalas galės labai praversti jau=niems seminarijų auklėtiniams, pirmą kartą susitinkantiems su rašytuoju Dievo žodžiu, kurį jie tiek turi pažinti, kad savo laiku būtų tinkami to Dievo žodžio skelbėjai. Jiems juk tinka šv. Jero=nimo, to didžiojo šventojo Rašto vertėjo, paraginimas, parašytas laiške klierikui Nepocijanui (Ad Nepot. 52, 7): „Dieviškuosius Raštus dažnai skaityk; net niekados neišleisk to švento skaitymo iš savo rankų". Pagaliau, Mūsų vertimą su nauda galės skaityti ir šiaip jau apšviestesnieji lietuviai, kurie taip mėgsta šventąjį Raštą.

Baigę šį darbą ir atiduodami paskutinį tomą, atspausdintą Mūsų pačių priežiūroje šv. Kazimiero dr=jos laikomoje „Šviesos" spaustuvėje, į skaitytojų rankas, Mes tikimės atlikę gerą darbą, kurs, Dievui laiminant, bus naudingas mūsų tautiečiams. Mes linkime, kad jie gausiai semtųsi iš šio Dievo apreiškimo šaltinio šviesos ir tiesos, kad ta šviesa ir tiesa nuvestų juos iš šios že=miškos tėvynės į amžinąsias buveines pas dangaus Tėvą.

Vardan Dievo, Tėvo † ir Sūnaus † ir Šventosios † Dvasios. Amen.

† JUOZAPAS,
Kauno Arkivyskupas.

Rašyta Kaune 21 rugsėjo, 1937,
šv. Mato, Apaštalo ir Evangelisto,
šventėje.

Nr. 2388.

(A. V.)

ŠV. MATO EVANGELIJA

I. Apie evangelijas apskritai

1. Keturios pirmosios Naujojo Testamento knygos vadinama evangelijomis. Žodis evangelija paimtas iš graikų kalbos. Jis padarytas iš dviejų žodžių: εὖ, gerai, ir ἀγγέλλω skelbiu; todėl jis reiškia „gerą ir linksmą žinią, naujieną". Jau LXX vartojo jį ten, kur Sen. Testamente kalbama apie pranašinį mūsų išganymo skelbimą (plg. Iz. 40, 9; 61, 1). Nauj. Testamento rašytojai vadina tuo vardu gerų geriausią naujieną apie atpirkimą, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus atneštą nusikaltusiai žmonijai, be to, Kristaus mums suteiktus pažadus, taip pat visą jo mokslą, koks jis buvo apaštalų skelbiamas. Iš čia evangelijomis imta vadinti ir knygas, į kurias ta gera naujiena, tas Kristaus mokslas buvo surašytas. Kadangi tačiau tas vardas savinamas knygoms dėl jų turinio, kurs, apskritai imant, visose yra tas pats, todėl teisingiau būtų, anot šv. Augustino, kalbėti ne apie keturias evangelijas, bet apie keturias vienos Evangelijos knygas, nes, kaip sako Origenas, kas parašyta keturių, yra viena ir ta pati Evangelija.

2. Baigiantis antram šimtmečiui, t. y., nė šimtui metų dar nesukakus po šv. Jono Apaštalo mirties, jau randame daug visai aiškių liudijimų, kad Bažnyčia visur laikė autentinėmis mūsų keturias evangelijas, „nei daugiau, nei mažiau", anot šv. Ireniejaus pasakymo, elgėsi kaip su klaidžiatikiu su kiekvienu, kurs savinosi teisę pridėti ką nors prie to skaičiaus, arba ką iš jo atimti.

Vienos seniausių, Aleksandrijos bažnytinės bendruomenės tikėjimo reiškėjai yra šv. Klemensas Aleksandr. ir Origenas. Pirmasis jų dviejų sakosi atmetęs liudijimą, kurio nėra *keturiose mums paliktose evangelijose* (Strom. 3, 13, 93); jis taip pat minėjęs „senesniųjų kunigų padavimą" apie laiką, kuriuo tos *keturios evangelijos* buvusios sudėtos (Eus. H. E. 6, 14). Klemenso mokytinis Origenas aiškiai sakosi žinąs iš padavimo *keturias evangelijas, kurios vienos priimamos be ginčo šventoje Dievo Bažnyčioje*, ir priduria: „Daugelis stengėsi rašyti evangelijas, bet ne visos priimta. Daug evangelijų sudėta ir tarp jų tos, kurias turime, buvo išrinktos ir duotos bažnyčioms padavimo keliu... Bažnyčia turi keturias evangelijas, erezija turi jų daug...

Tiktai keturios evangelijos buvo pagirtos“ (In Mt cf. in Lc hom. 1; in Ios hom. 7, 1). — Afrikos bažnyčioje tuo pačiu laiku Tertulijonas griežtai tvirtina, kad evangelijų autoriai buvę apaštalai, Jonas ir Matas, ir apaštalų mokytiniai, Morkus ir Lukas, ir priduria, kad apie tai liudija apaštalų įkurtos bažnyčios (c. Marc. 4, 2. 5). — Koks buvo antrame šimtmetyje Romos Bažnyčios tikėjimas apie evangelijas, liudija vadinamasis *Muratorio* sąrašas. Jo autorius taip kalba apie keturias mūsų evangelijas, kad iš jo žodžių aišku, jog jokios kitos nebuvo priimtos. — Labai žymus yra liudijimas šv. Ireniejaus, kurs savo raštuose ne vieną kartą gana plačiai kalba apie evangelijas ir įrodinėja, kad mūsų keturios evangelijos neabejotinai autentinės ir kanoninės ir tik jos vienos. Tas liudijimas ypač svarbus dėl to, kad šv. Ireniejus per savo mokytoją Polikarpą siekia tiesiog apaštalų laikus ir kad jam gerai buvo žinoma ne tik Galijos bažnyčios tradicija, bet taip pat ir Azijos.

Pastebėtina, kad visi minėtieji rašytojai sakosi kalbą ne savo vardu, išreiškią ne vien savo nuomonę, bet ir padavimo. Iš jų žodžių aišku, kad ne tik jųjų laiku buvo žinomos ir priimamos mūsų keturios evangelijos, bet kad ir senesnės kartos iki pačiam evangelijų atsiradimo laikui tikėjo lygiai taip pat, kaip ir jie. Ir iš tikrųjų, tyrinėjant pirmųjų dviejų šimtmečių raštus, nors ir nedaug jų teišliko iki mūsų dienų, galima rasti visą eilę, lygiai klaidžiatikių kaip ir katalikų tarpe, kurie, pradedant nuo pat apaštalų laikų iki to antrojo šimtmečio pabaigai, vienas po kito stačiai ar nestačiai tvirtina, jog keturios mūsų evangelijos tikrai parašytos tų žmonių, kurių vardais jos vadinamos.

Nėra reikalo minėti vėlesnio laiko liudytojus, nes ir aršiausieji evangelijų autentingumo priešininkai pripažįsta, kad nuo trečiojo šimtmečio pradžios visa Bažnyčia turėjo tokias pat keturias evangelijas, kokias dabar turime, ir tai tik jas.

Antrojo šimtmečio pabaigos rašytojai gana dažnai mini, kad be keturių buvę parašyta dar daugiau evangelijų, bet drauge jie nurodo, kad tarp vienų ir kitų yra labai žymaus skirtumo: visos kitos tai tik pačių žmonių darbas, o evangelijos pagal Matą, Morkų, Luką ir Joną sudėtos šv. Dvasiai įkvepiant, ir kaip tokios Bažnyčios priimamos ir laikomos šv. Knygų dalimi.

3. Nors visose keturiose knygose randame tą pačią Jėzaus Kristaus Evangeliją, bet Išganytojo paveikslas ne visų evangelistų mums rodomas lygiai vispusiškai. Taip, vieno daugiau dėmesio atkreipta į tai, kad jis buvo žmogus, kito į tai, kad jis ėjo pranašo pareigas, trečio — į jo kunigystę ir ketvirto — į jo dieviškąją prigimtį. To žiūrėdami ir rišdami tą dalyką su keturiais pas Ezekiėlį (1, 5...) ir Apreiškime minimais simboliniais gyvūnais, šv. tėvai paskirstė juos tarp evangelistų, pasavindami Matui *žmogų* (angelą), Morkui *liūtą*; Lukui aukojamą *veršį* ir Jonui į padanges iškilstantį *arą*; nes Matas pradeda savo evangeliją įvardijimu žmogiškos Jėzaus giminės, Morkus — garsiu Jono Krikštytojo pamokslu apie atgailą, prime-

nančiu liūto balsą tyruose, šv. Lukas — Zakarijo kunigyste ir Jonas — amžina Jėzaus Kristaus dievyste.

4. Arčiau pažvelgus į evangelijų turinį, pigu pastebėti, kad pirmosios trys labai viena į kitą panašios, ir kad jos visos trys žymiai skiriasi nuo šv. Jono evangelijos Toje, paskutinėje, kalbama ypatingu būdu apie Jėzaus Kristaus tarnystę Jeruzalėje ir Judiejoje, maža tepaminėta veiksmų, daug duodama pamokslų; ir tie veiksmai, lygiai kaip ir pamokslai, apskritai sakant, kilnesni, labiau dvasiniai, nekaip pirmose trijose evangelijose, kuriose matome Jėzų Kristų, skelbiantį savo mokslą ir veikiantį kone išimtinai Galiliejoje.

Trijų pirmųjų evangelistų tekstai dėl jų panašumo kai kada rašomi (ir spausdinami) vienas greta kito trijose skiltyse, kad lengviau būtų vieną su kitu palyginti; todėl pačias evangelijas pradėta vadinti *sinopsinėmis* (nuo gr. ž. σύνοψις, matymas daugelio dalykų drauge, kas galima pamatyti vienu kartu, vienu akies užmetimu).

5. Palyginant sinopsines evangelijas vieną su kita, pasirodo, kad jos ne tik, kaip augščiau pasakyta, labai panašios, bet taip pat kad jų panašumą lydi nepaprasti skirtumai. Tuodu dalyku pasitaiko ne kur-ne-kur, retkarčiais, bet nuolat nuo evangelijos pradžios iki jos galui. Jei jų turinys, apskritai sakant, yra tas pats ir dalykai pasakojami ta pačia eile, tai iš kitos pusės kiekvienoje atskiroje sinopsinėje evangelijoje randame išleista arba pridėta trumpesnių ir ilgesnių straipsnelių, o kai kada net ir žymesnių atsitikimų. Taip, šv. Morkus pasakoja plačiau apie paskutinę Kristaus kelionę į Jeruzalę. — Kiekvienoje sinopsinėje evangelijoje yra daugiau ar mažiau stebuklų, prilyginimų, kurių nėra kitoje ar kitose dviejose. Vienoje smulkiai nurodoma atsitikimų vieta, laikas ir kitos aplinkybės, kurių veltui ieškotumėm kitoje.

Dar labiau stebėtini panašumai ir skirtumai pačiame sinopsinių evangelijų tekste. Čia randame straipsnių, kuriuose dalykas pasakojamas visai tais pačiais žodžiais; bet taip pat dažnai tokie visai vienodai pradėti pasakojimai be matomos priežasties po keleto sakinių, arba net nuo sakinio pusės pradeda skirtis ir baigiami kiekvienoje evangelijoje kitaip. Taip pat tie teksto panašumai ir skirtumai sutinkami labai daugelyje vietų, visose evangelijos dalyse.

6. Atsiradimas panašumų ir skirtumų sinopsinių evangelijų turinyje, sutvarkyme, pasakojime ir pačiame tekste aiškinamas visaip.

Vieni spėja, kad trys evangelistai savo veikalams sudėti naudojęsi rašytais šaltiniais ir ėmę vienas žinias iš tų pačių šaltinių, todėl tose vietose jie panašūs vienas į kitą, o kitas žinias kiekvienas ėmęs iš jam nuosavo šaltinio, ir taip atsiradę skirtumų.

Kiti, aiškindami panašumų ir skirtumų atsiradimą sinopsinėse evangelijose, sako, kad tik vienas evangelistas savo veikalą rašęs savystoviai, o kiti, rašydami vėliau, pasinaudoję jau esančia evangelijos knyga, ėmę iš jos, kas patiko, šį tą apleidę, pridėję ir pakeitę.

Pagaliau sinopsinių evangelijų su jų panašumais ir skirtumais atsiradimas aiškinamas dar taip Pačioje pradžioje, po Kristaus užžengimo į dangų, evangelija buvo skelbiama vien gyvu žodžiu ir tuo būdu susidaręs visur platinamas p a d a v i m a s apie Išganytojo gyvenimą ir darbus; tas padavimas, tiesa, buvęs tas pats visose augančios krikščionystės bendruomenėse, bet įvairiose vietose įgijęs didesnių ar mažesnių skirtumų. Tas tai padavimas su vietiniais pakeitimais buvęs svarbiausis pagrindas, kuriuo rėmėsi sinopsinių evangelijų rašytojai.

7. Rašytais šaltiniais, kuriais sinopsinių evangelijų autoriai būk naudojęsis savo veikalams sudėti, gal ir būtų galima beveik pilnai išaiškinti atsiradimą pas juos panašumų ir skirtumų, jei iš tikrųjų tokių šaltinių būtų buvę. Panašumų gali rastis ir tuomet, kada vėlesnis autorius, rašydamas apie tą patį dalyką, naudojasi kito anksčiau parašytu veikalu. Bet tuodu aiškinimo būdu neturi jokių tvirtesnių pagrindų evangelijų atsiradimo istorijoje.

Priešingai, skelbimas evangelijos gyvu žodžiu ne tik geriau išaiškina panašumų ir skirtumų atsiradimą sinopsinėse evangelijose, bet dar toks aiškinimas pilnai sutinka su žiniomis, kokių randame apie evangelijų kilmę ir pačiame Nauj. Testamente ir Bažnyčios istorijoje. Taip, šv. Lukas aiškiai sako, kad jis, rašydamas savo evangeliją, naudojęsis žiniomis, paimtomis iš padavimo (žr. Lk 1, 1—3; plg. Apd 1, 21. 22; 4, 10. 33 ir tol.; Gal 3, 1 ir k.). Bažnyčios rašytojai liudija, kad šv. Morkus parašęs tai, ką girdėjęs gyvu žodžiu skelbiant šv. Petrą, šv. Lukas — šv. Povilo skelbiamą evangeliją, šv. Matas — ką jis pats per ilgesnį laiką sakęs gyvu žodžiu. Tas gyvu žodžiu skelbimas arba padavimas turėjo būti pilnesnis ar trumpesnis, žiūrint laiko, vietos, klausytojų; smulkmenos keitėsi daugiau ar mažiau, bet pagrindas buvo tas pats, o dažnai net ir išsireiškimai, ypač kada reikėjo pakartoti Išganytojo žodžiai, laikomi ypatingoje pagarboje ir todėl giliau įsmigę į atmintį.

Priimant tačiau šitą sinopsinių evangelijų atsiradimo aiškinimą kaip tiespanašiausį ir kaip pagrindą, reikia drauge sutikti, kad vėliau rašiusiems evangelistams galėjo būti žinomos anksčiau parašytos evangelijos, kad jie jomis daugiau ar mažiau naudojosi ir kad kai kurie iš jų, ypač Matas ir Lukas, galėjo dar pasiimti kai kurias žinias iš jiems nuosavų rašytų dokumentų (pvd. Kristaus genealogiją).

Tokių rašytų dokumentų galėjo būti ir pirm rašytų evangelijų atsiradimo net gana daug (plg. Lk 1, 1—3). Apaštalai, gavę įsakymą skelbti evangeliją gyvu žodžiu, pradžioje be abejo nejautė reikalo ką nors rašyti. Bet jų klausytojams buvo svarbu turėti apaštalų pamokslus rašytus, kad juos galėtų geriau atsiminti patys ir kartoti kitiems, kai su jais nebebus apaštalų, šiems iškeliavus kitur, ar mirus. Užrašai pasidarė reikalingesni ir patiems apaštalams, kai jie su savo palydovais ėjo skelbti Evangelijos į svetimas šalis svetima jiems graikų kalba. Tokie užrašai turėjo padėti jiems ir jų mokytiniams tinkamais ir dažnai tais pačiais sakiniais ir žodžiais skelbti

klausytojams atmintyje laikomą Evangeliją. Tat, kai evangelijų autoriai rašė savo veikalus, jie rašė, ką buvo patys skelbę ar girdėję skelbiant gyvu žodžiu, surašyti gi tinkamai jiems be abejo padėjo tie patys užrašai, kuriais gerai galėjo naudotis ir skelbėjai.

II. Apie šv. Mato evangeliją

1. Seniausis padavimas vienu balsu sako, kad pirmosios evangelijos autorius buvo apaštalas Matas. Pirm savo pašaukimo jis ėjo prie Tiberijados ežero žydų labai nemėgiamo muitininko pareigas, t.y., jam buvo pavesta rinkti tam tikrus mokesčius nuo prekių. Jis buvo vadinamas dar kitu vardu, Leviu. Jo tėvas buvo Alpiejus (žr. Mk 2, 14; Lk 5, 27; plg. Mt 9, 9). Kai kas spėja, kad Matas buvęs jo antras vardas; o kiti mano, kad tą vardą jis gavęs, ar pradėjęs juo vadintis, pašauktas sekti Kristų. Ebrajiškai tas vardas, rasi, skambėjo **Matthai,** t. y., (Dievo) d o v a n o t a s. Išgirdęs Kristaus žodžius: Sek mane (Mt 9, 9), šv. Matas tuojau paliko muitinę, ėjo paskui Išganytoją ir su džiaugsmu priėmė jį savo namuose. Daugiau atskirų žinių apie jį Nauj. Testamente nerandame. Jis minimas tik drauge su kitais apaštalais sąrašuose (Mt 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 15). Todėl reikia manyti, kad jis, kaip ir kiti apaštalai, buvo Kristaus draugystėje iki jo mirčiai, o paskui, po atsiuntimo šv. Dvasios, drauge su jais platino Evangeliją Jeruzalėje. Šv. Mato, rasi, nebebuvo Jeruzalėje, kai čia pirmą sykį apsilankė (37 m.) jau pažinusis Kristų šv. Povilas, nei kada buvo padarytas pirmas apaštalų susirinkimas (51 m.), nes Apaštalų Darbuose nerandame jo paminėto. Bet Palestiną jis tikriausiai paliko netaip greitai. Anot padavimo, jis pasilikęs joje ilgiau, negu kiti apaštalai. Kuriose šalyse jis skelbė vėliau Kristaus mokslą, tikrų žinių nėra. Minima Etiopija, Persija, Partų kraštas, Sirija, Makedonija. Dauguma šv. tėvų sako, kad šv. Matas buvęs nukankintas dėl tikėjimo. Katalikų Bažnyčioje jo atminčiai paskirta 21 rugsėjo diena.

2. Palyginant pirmąją evangeliją su kitomis sinopsinėmis evangelijomis, pigu pastebėti, kad šv. Matas tuos pačius atsitikimus iš Kristaus gyvenimo ir tuos pačius pamokslus kai kada paduoda kitokioje eilėje, nekaip šv. Morkus ir šv. Lukas. Kadangi be to pas jį randame kai kur sutraukta į vieną vietą žymesnį stebuklų skaičių, kurie tikriausiai buvo padaryti ne vienu laiku (žr. 8 ir 9 persk.), arba daugiau prilyginimų (žr. 13 persk.), todėl reikia manyti, kad jis savo evangelijoje nenorėjo laikytis tik kronologijos ir sutvarkė savo pasakojimą taip, kad jis labiau tiktų numatytam iš anksto tikslui pasiekti. Tiesa, ir šv. Matas vartoja išsireiškimus, kokiais nurodoma laikas, bet pas jį tie išsireiškimai dažnai netikslūs (pvd., tuomet, anuo metu ir t.t.) ir greičiau tarnauja surišti vienam atsitikimui su kitu, nekaip laikui pažymėti.

Šv. Mato evangeliją galima paskirstyti į šias dalis: I. Paslėptasis Kristaus gyvenimas (1, 1—4, 11); II. Viešasis Išganytojo gyvenimas, iš kurio pasirodo, kad jis žadėtasai Sen. Testamente Mesijas (4, 12—

14, 12); III. Prirengimas apaštalų, kurie turėjo būti gimstančios Bažnyčios vadais (14, 13—20, 28); IV. Paskutinės Kristaus dienos žemėje ir jo prisikėlimas iš numirusiųjų (20, 29—28, 20).

3. Daugelis šv. tėvų sako, kad šv. Mato evangelija parašyta visų pirma Palestinos žydams, priėmusiems Kristaus tikėjimą, kad juos sutvirtinus tame tikėjime. Galima dar pridurti, sekant šv. Ireniejumi, kad ji buvo skiriama ir tiems žydams, kuriems dar nebuvo paskelbta Evangelija, kad ir jie būtų atvesti į tikėjimą.

Kad šv. Matas iš tikrųjų turėjo omenyje visų pirma savo viengenčius, pasirodo jau iš to, kad jis visą savo evangeliją parėmė Sen. Testamentu. Iš jo paimtus žodžius randame pas Matą daugiau kaip septynias dešimtis sykių ir tai ne tik Kristaus pamoksluose, bet ir kitokiuose atsitikimuose, kur jis pats daro iš jų išvadas. Be to, visa Mato evangelija turi gana žymią žydiškumo spalvą. Dažnai jis daro aliuzijų į žydų įpročius, laiko tuos įpročius skaitytojams žinomais, nes nepriduria jokių paaiškinimų, kaip kad daro kiti evangelistai. Jis neaiškina taip pat, kame yra kuri nors jo įvardinta Palestinos vieta, nes tokie aiškinimai buvo žydams nereikalingi. Tik jis vienas duoda Jeruzalei „šv. miesto" vardą; Mesijas pas jį vadinamas „žydų karaliumi", Viešpats — „Izraėlio Dievu". Jo surašytuose Kristaus kalno pamoksle, prilyginimuose, atsitikimuose sutinkame daug dalykų, kurių nebūtų galima suprasti, nežinant Palestinos įpročių, ano laiko istorijos ir t.t.

4. Iš visos šv. Mato evangelijos aiškiai pasirodo, kad jos autoriaus tikslas buvo įrodyti, kaip Sen. Test. liudijimais taip ir pačiais atsitikimais, jog Jėzus buvo žadėtasai žydams ir tuomet nekantriai laukiamas Mesijas. Šv. Matas be palyginimo dažniau nekaip kiti evangelistai šaukiasi į senas pranašystes ir paaiškina, kad jos įvyko Kristaus gyvenime. Daugelio kitų, kad ir nepaminėtų aiškiai, bet visiems žinomų pranašysčių įvykimas paaiškėja iš jo paties pasakojimo. Taip, evangelijos pradžioje duodama Jėzaus genealogija riša jį su žemiškais Mesijo protėviais, Dovîdu ir Abraomu, kuriems buvo duota mesijinių pažadų. Toliau aiškiai pasakyta, kad mūsų Viešpaties pasiuntinybė buvo gelbėti „avis, pražuvusias iš Izraėlio namų" (Mt 15, 24...), kad jis atėjęs įsteigti čia žemėje iš pat pradžios pas žydus, kuriems ta teisė visų pirma priklausė, Dievo karalystės, paskelbtos per pranašus. Iš tikrųjų, taip aiškiai išreikšto autoriaus tikslo nerandame nė vienoje kitoje evangelijoje.

Be šito vyriausiojo dogmatinio tikslo, šv. Matas tikriausiai turėjo dar kitą, šalutinį tikslą, būtent, paaiškinti, kaip atsitiko, kad žydų tautos kunigaikščiai ir didžioji žydų dalis nepažino savo Mesijo. Evangelistas duoda teisingą ir tikrą Mesijo ir mesijinės karalystės paveikslą. Jis visoje savo evangelijoje rodo, kad Jėzus yra tikrasis Mesijas, kad jo įsteigtoji Bažnyčia yra tikra žydams seniai per pranašus žadėta Mesijo karalystė. Bet žydų dauguma nori kitokio Mesijo ir kitokios Mesijo karalystės. Jie nejieško tiesos ir todėl nereikia stebėtis, kad jos neranda. Jie patys savo prietarais ir nusidėjimais buvo atsiskyrę nuo mesijinio išganymo.

5. Senovės rašytojai visi (šv. Papijas, Pantenas, Ireniejus ir kiti)

aiškiai liudija, kad šv. Matas parašęs savo evangeliją ebrajiškai. To ir reikėjo laukti, nes jis skyrė ją visų pirma Palestinos žydams. Tačiau ebrajiška Mato kalba buvo tikriausiai ne senovinė, kuria parašytos ko ne visos Sen. Testamento knygos, bet ta jos tarmė, paplitusi Palestinoje nuo Babilonijos laikų, kuri dažnai vadinama aramajiška arba sirokaldajiška kalba ir kuri Kristaus laikais buvo vartojama visų žydų.

Daugumai žydiškos kilmės krikščionių palikus Palestiną ir krikščionijai vis labiau plintant tarp pagonių, kuriems žydų kalba buvo visai nesuprantama, ebrajiškojo šv. Mato evangelijos teksto vietą paėmė jo vertimas graikų kalbon, taip kad jau pirmaisiais krikščionijos amžiais berandama tik pėdsakos jos originalinio teksto. Anot kai kurių šv. tėvų liudijimų, ebrajiškoji šv. Mato evangelija buvusi ilgiau vartojama ebijonitų ir nazarajų sektų, atsiradusių iš tarpo žydiškos kilmės krikščionių, bet jų vartojamas tekstas buvęs jau žymiai sugadintas jųjų klaidomis. Graikiškas šv. Mato evangelijos vertimas buvo padarytas labai anksti, tikriausiai dar prie gyvos apaštalų galvos, ir visų krikščionių priimtas. Jis buvo žinomas jau Bažnyčios rašytojams, siekiantiems apaštalų laikus, pvd., Klemensui Rom., Ignacui kent., Polikarpui ir kitiems. Kas buvo vertimo autorius, nežinia. Įvardijama šv. Jokūbas Jaun., šv. Jonas apaš., šv. Barnabas, net ir pats šv. Matas, bet nieku tų nurodymų patvirtinti negalima.

6. Šv. Mato evangelija buvo parašyta Palestinoje ir, rasi, Jeruzalėje, bet kuriais metais tai padaryta, visai aiškių žinių neturime. Šv. tėvai vienodai liudija, kad šv. Matas parašęs savo evangeliją anksčiau už kitus evangelistus, pirma negu paliko Palestiną, kad eitų skelbti Kristaus mokslo pagonims. Iš pačios evangelijos galima numanyti, kad iki jos parašymui buvo praslinkęs žymesnis metų skaičius nuo Kristaus prisikėlimo iš numirusiųjų, nes rašymo metu buvo jau paaiškėję, jog žydai, kuriems buvo visų pirma pažadėtas Mesijas, rodėsi jau atskirti nuo Mesijo karalystės ir kad į ją buvo įėję daug pagonių.

Toks dalykų stovis radosi, kada iš pradžios Antiokijoje, o paskui Mažojoje Azijoje buvo šv. Povilo ir Barnabo atvesta į Kristaus tikėjimą daug pagonių; krikščionybė gi Antiokijoje pradėjo plisti ne anksčiau kaip 40 metais, o pirmą kelionę į Mažąją Aziją atliko šv. Povilas tarp 44—46 m. Todėl šv. Mato evangelija, matomai, nebuvo parašyta pirm šito laiko. Daugelis spėja, kad ji sudėta tarp 44—50 m. po Kr. gim.

Iš šv. Ireniejaus žodžių daroma išvada, kad šv. Matas parašęs savo evangeliją tuo laiku, kada šv. Petras ir šv. Povilas skelbė drauge Dievo žodį Romoje, todėl ne anksčiau, kaip 61 m., kai šv. Povilas pirmą kartą atvyko į Italiją. Ta nuomonė randa dabartiniais laikais nemaža pritariančių. Bet šv. Ireniejaus žodžių prasmė nevisai aiški. Juos galima suprasti ir apie ankstesnį šv. Mato evangelijos parašymą. Visai gi tikras dalykas, kad šv. Mato evangelija parašyta pirm Jeruzalės sugriovimo (70 m.), nes 24 ir 25 persk. randame tik pranašystę apie tą atsitikimą (plg. Decretum Com. Bibl. 19 iunii 1911 an. de auctore, de tempore compositionis et de historica veritate evangelii).

SANCTUM IESU CHRISTI EVANGELIUM SECUNDUM MATTHAEUM

ŠVENTOJI JĖZAUS KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL MATĄ

Lc 3, 31

1. [1] Liber generationis Iesu Christi, filii David, filii Abraham.

1. [1] Knyga giminės Jėzaus Kristaus, sūnaus Dovido, sūnaus Abraomo.

Gn 21, 3; 25, 25; 29, 35

[2] Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam, et fratres eius.

[2] Abraomui gimė Izaokas, Izaokui gimė Jokūbas, Jokūbui gimė

Šventoji Jėzaus..., t. y., linksma žinia arba naujiena apie Jėzų Mesiją, Mato parašyta. Kristus, gr. Χριστός, ebr. *Mašiach*, aram. *Mešicha*, iš jo — Mesijas, reiškia tą pat, ką ir Pateptasis; patepimas yra ženklas suteikimo valdžios, pareigų, kurioms reikia ypatingo Dievo įgaliojimo ir malonės. Todėl senovėje patepdavo karalius, kunigus ir pranašus. Dieviškojo įgaliojimo ir malonės suteikimas vadinamas kai kada taip pat patepimu, nors tikrumoje nebūtų daroma jokio regimojo patepimo. Ta tat prasme žadėtasis Išganytojas, kaip karalius, kunigas ir pranašas, ypatingu būdu vadinamas Pateptuoju (plg. Ps 2, 2; Dan 9, 25), nes jame yra visa pilnybė dieviškojo įgaliojimo ir malonės.

I. Paslėptasis Kristaus gyvenimas, 1, 1—4, 11.

1. Jėzus Kristus sūnus Dovîdo, sūnus Abraomo, 1, 1—17. Plg. Lk 3, 23—38

Po antraštės (1 e.), trumpai nurodančios Jėzaus kilmę, įvardijami žemiški jo protėviai, pradedant Abraomu.

(1, 1) *Knyga giminės...* Šv. Matas jau pirmais savo evangelijos žodžiais norėjo parodyti žydams, kad Jėzus, kurs jų tarpe pasireiškė kaip Mesijas, iš tikrųjų buvo tos giminės, iš kurios žadėtasis jiems Mesijas, anot pranašų, turėjo kilti (Auks.). Plg. Lk 3, 23—38. — 1 eil. yra antraštė, apimanti ne visą evangeliją ar didesnę jos dalį, bet tik pačią jos pradžią, 1—7 e. Tos antraštės žodžiai: *Knyga giminės*, reiškia tą pat, ką ir protėvių sąrašas. — *Sūnaus Dovîdo...* Jau antraštėje įvardijama du žymiausiu Jėzaus protėviu ne tik dėl to, kad jie savo garbingumu viršijo visus kitus, bet ir dėl to, kad, anot 1 Moz 12, 3; 18, 18; 22, 18, Mesijas turėjo būti Abraomo ainis, anot 2 Kar 7, 14... Iz 11, 1... Jer 23, 5. 6, taip pat Dovîdo ainis. Be to, žmonių lūpose „Dovîdo sūnus" reiškė tą pat, ką ir Mesijas. Žr. Mt 9, 27; 12, 23; 22, 42; Jono 7, 42.

(2) *Judas...* Judas, nors ne vyriausis tarp Jokūbo vaikų, įvardijamas pirma savo brolių, nes iš jo giminės turėjo gimti Kristus. Žr. 1 Moz 49, 10. Jo broliai paminėti kaip protėviai išrinktosios tautos, kuriai Mesijas visų

Judas ir jojo broliai; [3] Judui gimė Paras ir Zara iš Tamaros, Parui gimė Esronas, Esronui gimė Ara=mas; [4] Aramui gimė Aminadabas, Aminadabui gimė Naasonas, Na=asonui gimė Salmonas, [5] Salmonui gimė Boozas iš Raabos; Boozui gimė Obedas iš Rutos, Obedui gimė Jėsė, Jėsei gimė karalius Do=vîdas.

[6] Karaliui Dovîdui gimė Salia=monas iš tos, kuri buvo Uri=jo. [7] Saliamonui gimė Roboamas, Roboamui gimė Abijas, Abijui gimė Asa. [8] Asai gimė Jozapatas,

[3] Iudas autem genuit Phares, et Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram. [4] Aram autem genuit Ami=nadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. [5] Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem ge=nuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit David regem.

[6] David autem rex genuit Salomonem ex ea, quae fuit Uriae. [7] Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem ge-nuit Abiam. Abias autem genuit Asa. [8] Asa autem genui Iosaphat.

Gn 38, 29; 1 Par 2, 4; Rt 4, 18; 1 Par 2, 5
Nm 7, 12
Rt 4, 21. 22; 1 Rg 16, 1
2 Rg 12, 24
3 Rg 11, 43; 14, 31; 15, 8

---

pirma atėjo. — (3) *Judui gimė...* Plg. 1 Moz 38, 29; 1 Kron 2, 5; Rut 4, 18. — *Zara.* Jis neįeina į Jėzaus pro=tėvių skaičių, bet yra gimęs drauge su savo broliu Paru, kuriam teko pirma=gimio sūnaus teisės. Žr. 1 Moz 38, 27. — *Iš Tamaros.* Kaip pastebi šven=tieji tėvai, evangelistai mini ją, lygiai kaip žemiau 6 e. kitą nuodėmingą mo=teriškę, Betsabėją, kad pabrėžtų nepa=prastą ir gailestingą Viešpaties pasiel=gimą savo Kristaus protėvių parinki=me. Dalykas juo labiau tėmytinas, kad pas žydus moterys nebuvo įtrau=kiamos į giminės sąrašus. — *Esronas.* Jis gimė Kanaano žemėje, kada Jokū=bas dar nebuvo išsikėlęs iš čia su šei=myna į Egiptą (žr. 1 Moz 46, 12...). — *Naasonas* (4 e.) buvo Judo gimi=nės vadas, žydams išeinant iš Egipto (žr. 4 Moz 1, 7...); bet tarp juodvie=jų čia įvardinti tik Aramas ir Amina=dabas. Kadangi žydai išbuvo Egipte daugiau kaip keturis šimtus metų (žr. 2 Moz 12, 40; Apd 7, 6 ir kt.), todėl reikia manyti, kad kai kurie tarpiniai genealogijos nariai tyčia išleisti. Tas pats išleidimas yra jau Rutos ir Kro=nikų knygose. — (4) *Aramui...* Plg. 4 Moz 7, 12. — (5) *Salmonui.* Sal=mono moterystė su Raaba nėra pami=nėta Sen. Test.; bet apie ją buvo ži=noma iš žydų padavimo. Ji įvyko be abejonės po to, kai Jozuė buvo pa=ėmęs Jeriką. Kadangi nuo to atsiti=kimo iki Dovîdo gimimui praslinko daugiau kaip trys šimtai penkios de=šimtys metų, todėl reikia spėti, kad ir šito laikotarpio kartos ne visos čia įvardintos. — *Raabos.* Žr. Joz 2, 1. Pas Dievą turi vertės ne vien kūniška kil=mė iš Abraomo, bet taip pat ir tikėji=mas (plg. Apd 10, 35). Raaba ir Ru=ta, kuriedvi buvo svetimtautės, viena kananietė, kita moabietė, yra įrody=mas, kad Išganytojas turėjo ateiti ir pagonims. — *Iš Rutos.* Žr. Rut 1, 16. — *Karalius Dovîdas.* Čia ir 6 e. pa=brėžiama, kad Dovîdas buvo karalius, nes su Dovîdu karališkoji valdžia ir lazda (1 Moz 49, 10) perėjo į Judo giminę ir buvo jai pažadėta amžinai (2 Kar 7, 14). Dovîdas yra dar am=žino karaliaus vaizdas. — (6) *Gimė Saliamonas...* Žr. 2 Kar 12, 24. — (7) *Gimė Roboamas...* Žr. 3 Kar 11, 43; 14, 21; 15, 8. — (8) *Joramui gimė Ozijas.* Tikrumoje Joramo sūnus buvo Okozijas (4 Kar 8, 24); šito sūnus buvo Joasas (4 Kar 11, 2); Joaso sū=nus buvo Amazijas (4 Kar 12, 21), ir tiktai Amazijo sūnus buvo Ozijas (2 Kron 26, 1). Todėl čia Kristaus genealogijoje išleisti trys karaliai. Tai

2 Par 26, 23; 27, 9; 28, 27 Iosaphat autem genuit Ioram. Ioram autem genuit Oziam. [9] Ozias autem genuit Ioatham. Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. [10] Ezechias autem genuit Manassen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Iosiam. [11] Iosias autem genuit Iechoniam, et fratres eius in transmigratione Babylonis.

2 Par 32, 33; 33, 20, 25

2 Par 36, 1. 2

[12] Et post transmigrationem Babylonis: Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. [13] Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. [14] Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud. [15] Eliud autem genuit Eleazar.

Jozapatui gimė Joramas. Joramui gimė Ozijas. [9] Ozijui gimė Joatamas, Joatamui gimė Akazas, Akazui gimė Ezekijas. [10] Ezekijui gimė Manasas, Manasui gimė Amonas, o Amonui gimė Josijas. [11] Josijui gimė Jekonijas ir jo broliai ištrėmimo į Babiloną laikais.

[12] Po ištrėmimo į Babiloną Jekonijui gimė Salatijėlis, Salatijėliui gimė Zorobabėlis, [13] Zorobabėliui gimė Abijudas, Abijudui gimė Elijakimas, Elijakimui gimė Azoras. [14] Azorui gimė Sadokas, Sadokui gimė Akimas, Akimui gimė Elijudas. [15] Elijudui gimė Eleazaras, Eleaza-

---

padaryta tyčia, kad kartų skaičius nuo Dovîdo iki Babilono nelaisvei būtų keturiolika (žr. 17 e.). Išleisti gi šitie trys karaliai, o ne kurie nors kiti, be abejonės, dėl to, kad jie buvo laikomi išmestais iš Izraėlio tautos ir Kristaus giminės dėl jų sąryšio su nedoriausiais Akazu ir jo žmona Jezabėle, kurių dviejų duktė Atalija buvo ištekėjusi už Joramo. Žr. 3 Kar 21, 21; 1 Kron 3, 11. 12. — (9) *Gimė Joatamas...* Žr. 2 Kron. 26, 23; 27, 9; 28, 27 — (*10*) *Gimė Manasas...* Žr. 2 Kron. 32, 33 ir tol. — (11) *Josijui gimė Jekonijas.* Tikrumoje Josijo sūnus buvo Joakimas (Eliakimas), o šito sūnus — Joakinas arba Jekonijas. Žr. 1 Kron 3, 15. 16; 2 Kron 36, 1... Joakimas, rasi, dėl to išleistas, kad karaliumi buvo jį pastatęs Egipto Paraonas. Minimi Jekonijo broliai, — tikrumoje dėdės ir jų vaikai, nes Jekonijas tikrų brolių neturėjo, — kad parodžius, jog viešpatavimas buvo atimtas iš visos karališkosios šeimynos (plg. Ez 19, 14). Ištrėmimo Babilonan metais laikomi 598 ar 597 pirm Kristaus gimimo; bet tas žydų ištrėmimas buvo pradėtas žymiai anksčiau ir pabaigtas vėliau. Jekonijas buvo laikomas 37 metus kalėjime. Evilmerodakhas išleido jį iš kalėjimo, sugrąžino jam karališką pagarbą, bet ir toliau laikė jį Babilone. Žr. 4 Kar 25, 27... — *(12) Po ištrėmimo:* kada žydai buvo ištremti, jau visai tautai esant nelaisvėje drauge su karaliumi. — *Salatijėliui gimė Zorobabėlis.* 1 Kron 3, 19 pasakyta, kad Zorobabėlis buvęs Padajo sūnus, bet tai, rasi, perrašinėtojų klaida. Kiti tačiau mano, kad tikrumoje Zorobabėlis buvo Padajo sūnus, kurs, jo broliui Salatijėliui mirus be vaikų, vedė jo našlę, taip kaip reikalavo levirato įstatas; gimęs iš tos moterystės sūnus įstatymo akyse buvo vadinamas Salatijėlio sūnumi, nors buvo tik jo brolėnas. Plg. 5 Moz 25, 5—10. Zorobabėlis žymus tuo, kad jis parvedė į Judieją pirmą žydų būrį, leidžiant Kirui, padariusiam galą Babilono nelaisvei. Žr. Ezdr 5, 2; Ag 1, 1. — (13) *Gimė Abijudas...* Zorobabė-

rui gimė Matanas, Matanui gi- mė Jokūbas. [16] Jokūbui gimė Juozapas, vyras Marijos, iš kurios užgimė Jėzus, vadinamas Kristumi.

[17] Taip tat viso nuo Abraomo iki Dovîdui keturiolika kartų, nuo

Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob. [16] Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.

[17] Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, generationes quattuordecim: et a

---

lio ainių, o Juozapo (16 e.) protėvių vardų neberandame surašytų Sen. Test. knygose. Bet neabejotina, kad šv. Matas tikrai turėjo žinoti tuos vardus; nes kitaip jo duodamas vardų sąrašas nebūtų turėjęs vertės žydų akyse, dar gi jis pats būtų pasirodęs vertas jų priekaištų. Dovîdo šeimynos, kad ir nusigyvenusios, genealogija turėjo būti žinoma iš padavimo; ji tikriausiai buvo laikoma Jeruzalės šventyklos knygyne ir papildoma. — (16) *Jokūbui.* Trečioje evangelijoje pasakyta, kad Juozapas buvęs Helio sūnus. Žr. Lk 3, 23 ir paaišk. — *Juozapas, vyras Marijos, iš iš kurios užgimė...* Šv. Matas nerašo kaip augščiau: Juozapui gimė Jėzus; jis vadina Juozapą tiktai Marijos vyru, nes Jėzus buvo pradėtas Marijoje antgamtiniu būdu, per šv. Dvasią, kaip tuojau pasakys pats šv. Matas ir dar aiškiau šv. Lukas 1, 31—35. — Duodama šv. Juozapo genealogija, nes ir Marija buvo kilusi iš tos pačios Dovîdo giminės (plg. Rom 1. 3); o šv. Rašte nėra įpročio rašyti moterų genealogijas. Iš šv. Luko (2, 4. 5) žodžių reikia padaryti išvada, kad Marija buvo vienturtė, t. y., toki savo gimdytojų duktė, kuri, neesant įpėdinių vyriškių, buvo paveldėjusi tėviškę. O kadangi dukterys vienturtės turėjo tekėti už vyro savo giminės ir šeimynos (žr. 4 Moz 36, 6), tai iš to išeina, kad Marija, susižiedavusi su Juozapu, buvo tos pačios Judo giminės ir Dovîdo šeimynos, kaip ir šv. Juozapas. Anot šv. Luko 1, 34, ji buvo padariusi mergystės įžadą; jei to nežiūrint ji susižieduoja su Juozapu, taip ji daro dėl to, kad įstatymas reikalauja jos ištekėjimo. Taigi, šv. Juozapo genealogija duodama dar ir dėl to, kad Kristus gimė įstatymo reikalaujamoje moterystėje Juozapo su Marija, ir Juozapas įstatymo akyse yra daug daugiau Kristaus tėvas, nekaip kad jis būtų jį įsūnijęs. Remdamasi ta įstatymo įsakyta moteryste, švenč. Pana vadina Juozapą Kristaus tėvu (žr. Lk 2, 48). — Marijos vardas ebrajiškai buvo ištariamas *Miriam.* Ką jis reiškia, nežinia.

(17) *Viso...* tų kartų, kurios įvardintos sąraše, išleidus kitas, kurios jame išleistos.—*Keturiolika kartų.* Skaitmuo keturiolika, susidedąs iš du syk septynių, buvo žydų laikomas šventu. Nurodoma iš anksto parinktas šventas skaitmuo, kad skaitytojai žinotų, jog išleistieji genealogijos nariai ne užmiršti, bet tyčia aplenkti tam skaitmeniui gauti. Duodama tas pats skaitmuo, kad atkreipus dėmesio, jog kiekvieną sykį po keturiolikos narių prasideda nauja tvarka: nuo Abraomo iki karaliui Dovîdui žydų karalystės atsiradimas ir susitvarkymas; paskui vėl po keturiolikos kartų didelė permaina — karalystės žuvimas. Toliau vėl eina viena po kitos keturiolika kartų, todėl ir čia reikia laukti naujos permainos, be abejonės tos, kuri buvo pažadėta per pranašą Amosą 9, 11 (plg. Ez 21, 27), būtent, pakėlimo sugriautos Dovîdo padangtės. — *Nuo ištrėmimo į Babiloną... keturiolika kartų.* Pirmu pasižiūrėjimu čia randame įvardinta tik trylika kartų; bet prie tos trylikos reikia pridėti Jekonijas, nes jis, kaip karalius, tiesa, priklauso antrajai eilei ir ją pabaigia, bet, netekęs karališkosios valdžios, kaip šiaip jau Dovîdo ainis, jis pradeda trečiąją eilę ir yra pirmasis jos narys.

David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quattuordecim: et a transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes quattuordecim.

Dovîdo iki ištrėmimui į Babiloną keturiolika kartų ir nuo ištrėmimo į Babiloną iki Kristui keturiolika kartų.

Lc 1, 27

[18] Christi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto. [19] Ioseph autem vir eius cum esset iustus, et nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam. [20] Haec

[18] Su Kristaus gimimu buvo taip: Jo motinai Marijai esant pažadėtai Juozapui, anksčiau nekaip juodu susiėjo, pasirodė, kad ji pradėjusi iš šventosios Dvasios. [19] Jos vyras Juozapas, būdamas teisus ir nenorėdamas jos skelbti, norėjo ją slapčia paleisti. [20] Bet,

---

2. *Kristaus gimimas, 1, 18—25.*

(18) *Marijai esant pažadėtai...* Tuo būdu įsikūnijimo paslaptis turėjo pasilikti pridengta, švenč. Panos geras vardas nepaliestas ir šv. Juozapo asmenyje buvo jai suteikta pagalbos ir paguodos. — Po susižiedavimo jaunoji, žydų įpročiu, buvo laikoma jau ištekėjusia, nors pasilikdavo gimdytojų namuose; kokiam laikui, kai kada net visiems metams praslinkus, įvykdavo iškilmingos vestuvės, ir nuotaka būdavo atvedama į vyro namus. — *Pasirodė, kad ji pradėjusi.* Pirma atvedimo į Juozapo namus ir neilgai trukus po angelo apreiškimo, Marija buvo nuėjusi pas šv. Elžbietą, kur ji išbuvo apie tris mėnesius. — *Iš šventosios Dvasios.* Šv. Matas, kurs neaprašinėja įsikūnijimo valandos, prideda šituos paaiškinimo žodžius, kad skaitytojui būtų žinoma, kaip Marija galėjo būti nėščia. — Nors kiekvienas išorinis švenč. Trejybės veikimas yra bendras visiems trims asmenims, tačiau kai kurie pasavinami atskiriems ypatingu būdu, kurs turi savyje panašumo į jų asmenines savybes. Įsikūnijimas yra Dievo meilės darbas; Jėzaus Kristaus žmogystė Dievo Sūnaus priimama į asmens vienybę tiktai iš malonės; — tie yra pagrindai, kodėl įsikūnijimas turi būti pasavintas šventajai Dvasiai, kuri yra šventoji (Tom.). Šv. Dvasia savo visagalybe ir kūrimo galia papildė ir padarė, kas buvo reikalinga pradėjimui. — (19) *Būdamas teisus.* Teisus, t. y., šventas yra tas, kurs vaikščioja Dievo įsakymų keliu ir juos parodo savo gyvenime. Būdamas teisus, Juozapas negali vesti sužieduotinės, kuri pasirodė esanti nėščia. Bet šv. Juozapas yra drauge malonios širdies; todėl jis nenori skelbti (gr. δειγματίσαι) savo sužieduotinės, daryti jai negarbės, kaltinant jąją (žr. 5 Moz 22, 23). Klusnus įstatymui jis daro sumanymą paleisti Mariją, bet nori padaryti tai slapčia, nes jis gerbia šventumą tos, kurios paslapties negali sau išaiškinti. Šv. Juozapas, rasi, pats norėjo palikti tėvynę. Marija tyli, neduodama jokių aiškinimų savo sužieduotiniui, nes ji visa palieka tvarkyti Dievo apveizdai, įsitikinusi, kad Dievas, kurs buvo apreiškęs tą didelę paslaptį šv. Elžbietai, palieka sau teisę duoti apie ją žinią tam, kam pats nori. — (20) *Bet, jam tai bemąstant.* Kaip apaštalo šv. Tomo abejonė sustiprina mūsų tikėjimą į Kristaus prisikėlimą iš numirusiųjų, taip šv. Juozapo mąstymas patvirtina mūsų tikėjimą į stebuklingą Kristaus pradėjimą (Auks.) — *Angelas pasirodė...* Angelas, rasi, buvo tas pats Gabriėlis, kurs buvo davęs žinią pranašui Danièliui apie įsikūnijimą (Dan 9, 24) ir apreiškė jį švenč. Panai. — *Dovîdo sūnau.* Angelas, va-

jam tai bemąstant, štai, Viešpaties angelas pasirodė jam sapne ir tarė: Dovîdo sūnau, Juozapai, nebijok priimti savo žmonos Marijos, nes kas joje gimė, yra iš šventosios Dvasios; [21] ji pagimdys sūnų, o tu praminsi jį vardu JĖZUS, nes jis išgelbės savo tautą iš jųjų nuodėmių. [22] Visa tai atsitiko, kad įvyktų, kas Viešpaties pasakyta per Pranašą šiais žodžiais:

[23] *Štai, mergaitė pradės ir pagimdys sūnų; ir jie pramins jį vardu Emanuėlis,* tai reiškia: Dievas su mumis. [24] Pabudęs iš miego, Juozapas padarė taip, kaip Viešpaties angelas buvo jam įsakęs. Jis pasiėmė pas save savo žmoną. [25] Bet jos nepažinojo, kol ji pagimdė savo pirmagimį sūnų, ir jis praminė jį vardu Jėzus.

autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est, [21] pariet autem filium: et vocabis nomen eius IESUM: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. [22] Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Prophetam dicentem: [23] *Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium: et vocabunt nomen eius Emmanuel,* quod est interpretatum Nobiscum Deus. [24] Exurgens autem Ioseph a somno, fecit sicut praecepit ei Angelus Domini, et accepit coniugem suam. [25] Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: et vocavit nomen eius Iesum.

Lc 1, 31; Act 4, 12

Is 7, 14

---

dindamas Juozapą Dovîdo sūnumi, prirengia paskelbimą, kad Dovîdui duotasis pažadas dabar vykdomas. — *Priimti...* Marija dar negyveno Juozapo namuose. Žr. 18 ir 24 e. — (21) *O tu praminsi...* Šv. Juozapui priklauso tėvo teisės duoti vardą Mesijui, jis yra šv. šeimynos galva. Todėl jis ir duos gimsiančiam kūdikiui vardą. — *Jėzus.* Pilna to vardo forma ebrajiškai *J^ehošua'* (2 Moz 24, 13), o sutrumpinta — *Ješua'* (Neem 7, 7). Jis reiškia: Viešpats — išganymas, Išganytojas. Jo tauta yra visi tikintieji (Auks.). — *Iš jųjų nuodėmių:* ne iš po Romos valdžios, kaip kad klaidingai manė žydų dauguma, bet iš nuodėmės vergijos. — (22) *Visa tai atsitiko...* Dauguma aiškintojų laiko šitą eil. ne angelo, bet jau evangelisto pastaba; nes šv. Matas turi įprotį priminti, kad mesijinės Sen. Test. pranašystės tobulai įvyko Jėzuje Kristuje. Atsitikimas, apie kurį kalba Izaijo pranašystė (Iz 7, 14), turėjo įvykti, ir Dievo apveizda, laikui atėjus, atvedė tą atsitikimą su visomis jo aplinkybėmis, kad tobulai patvirtintų savo pažadų tikrumą. — (23) *Štai, mergaitė...* Gr. ἡ παρθένος su artikulu, taip pat kaip ir ebr. t. ha' almah; todėl ne kuri nors nežinoma, bet ta vienatinė mergaitė, kuri buvo parodyta pranašo dvasios akims. — *Emanuėlis.* Ebr. 'Immanu' — El. Dalyko vardas nurodo jo esmę. Vardas „Dievas su mumis" nurodo dieviškai žmogišką Kristaus prigimtį. — (24) *Pabudęs iš miego...* Gavęs žinią, Juozapas tuojau išsižada savo sumanymo ir daro, kas jam įsakyta. — (25) *Jos nepažinojo.* Evangelistas nepraleidžia progos patvirtinti, kad Marija pagimdė Mesiją, pasilikdama mergaitė, nes jos apsigyvenimas Juozapo namuose nepakeitė jos santykių su sužieduotiniu. — *Kol ji pagimdė...* Evangelisto noras buvo aprašyti Kristaus gimimą. Todėl žodis „kol" turi nurodyti, kad Marija pasiliko mergaitė iki Kristui gimstant. Kaip buvo paskui, reikia sužinoti iš kitur (Auks.). Bet jei

Lc 2, 7

2. [1] Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iuda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente

2. [1]Taigi, Jėzui gimus Judo Betliejuje karaliaus Erodo dienomis, štai, Išminčiai iš rytų atėjo į Je=

Marija verčiau norėjo išsižadėti garbės būti Dievo motina, nekaip nustoti savo mergystės (žr. Lk 1, 34), argi ji būtų išsižadėjusi to savo noro paskui, jau gimus dieviškajam Sūnui? Visa krikščioniškoji senovė ir visa katalikų Bažnyčia atsako: Ne. Jei šv. Juozapas, gerbdamas Angelo suteiktą žinią, gyveno tobuloje nekaltybėje iki Išganytojo gimimui, kaipgi dar labiau tolygiai turėjo elgtis po visų stebuklų, sekusių užgimimą! Ir kitose šv. Rašto vietose, kuriose sutinkama žodis „kol", neišreiškiama juo originaliniame tekste, kad vėliau po nurodytos valandos ar atsitikimo buvo kitaip, nekaip kad pirm jo. Pav., juodvarnis, apie kurį sakoma, kad jis nebegrįžęs į Noės arką, k o l e i neišdžiūvo vanduo žemėje (žr. 1 Moz 8, 7), negrįžo ir žemei išdžiūvus. Mikolė, kuriai sūnus negimė iki jos mirčiai. (2 Kar 6, 23), nepagimdė jo ir mirusi (Jer. Aug.). Taip pat Ps. 109, 1. — *Pirmagimį.* Marijos sūnus Jėzus vadinamas čia pirmagimis; tai ebrajų kalbos išsireiškimas, reiškiąs tą pat, ką ir „atveriąs įsčią", adaperiens vulvam; pirmagimis yra tas, pirm kurio nėra gimęs kitas (Jer.), todėl jis gali būti ir čia yra vienatinis, taip pat kaip vadinamas pirmagimiu Makhiras, kurs buvo vienatinis Manaso sūnus (žr. Joz 17, 1; plg. 2 Moz 13, 2; 34, 19. 20; 4 Moz 18, 15).

3. Išminčių atvykimas, šv. šeimynos bėgimas į Egiptą ir grįžimas, 2, 1—23.

Gimusio Betliejuje Jėzaus jieško Išminčiai iš Rytų šalies ir radę duoda jam garbę (2, 1—12). Šv. šeimynai tenka bėgti į Egiptą, nes karalius Erodas jieško nužudyti Jėzaus ir tuo tikslu liepia nužudyti visus kūdikius Betliejuje ir jo apylinkėje (2, 13—18). Mirus Erodui, šv. šeimyna grįžta iš Egipto ir apsigyvena Nazarete, Galiliejos šalyje (2, 19—23).

(2, 1) *Jėzui gimus.* Kitas Kristaus gimimo aplinkybes žr. Lk 2, 1—7. — *Judo Betliejuje.* Betliejus, ebr. *beith—lekhem,* d u o n o s n a m a i, mažas miestelis, apie dvi valandi kelionės į pietus nuo Jeruzalės Judo giminės plote, garsus kaip karaliaus Dovîdo gimtinė (žr. 1 Kar 16, 1...), kuriam buvo lemta dar labiau išgarsėti Mesijo gimimu. Kitas Betliejus buvo Galiliejoje, Zabulono giminės plote (žr. Joz 19, 15). — *Karaliaus Erodo dienomis,* t. y., viešpataujant karaliui Erodui. Kalbama čia apie Erodą Didįjį. Jis buvo edomietis, gavo valdžią Judiejai ir aplinkiniems kraštams iš romėnų 39 metais pirm Kristaus gimimo (711—750 Romos met.) ir buvo pirmas nežydas, kuriam teko būti karaliumi žydų žemėje. — *Išminčiai.* Paminėjimas svetimtaučių, Raabos ir Rūtos, Kristaus protėvių eilėje nurodo, kad Kristus yra Išganytojas visiems. Tą pat parodo evangelistas, pasakodamas apie atėjimą ir pagarbinimą Išminčių, kurie buvo pagonių pirmonės (Aug.). Apsireikšdamas Betliejaus piemenims (žr. Lk 2 8...),Išganytojas apsireiškė Izraėliui; dabar pradeda įvykti Simeono pranašystė, kad Jėzus turėjo būti šviesa pagonims apšviesti (žr. Lk 2, 32). Bet tuojau pasirodys, kad, ką Kristus ne sykį prikaišiojo žydams (žr. žem. 8, 11. 12; 21, 31), tai jie darė nuo pat jo žemiškojo gyvenimo pradžios. — *Išminčiai* (Magai), gr. μάγοι, ebr. *magim,* buvo mokslo vyrai, kurie užsiimdavo ypatingu būdu išminties jieškojimu, kai kada slaptais mokslais, taip pat astronomija (žvaigždžių tyrinėjimu) ir t.t. Tokie mokslinčiai buvo persų karalių patarėjai (plg. Jer 39, 3; Dan 1, 2; 2, 2 ir k.). Kad atėjusieji jieškoti Jėzaus Išminčiai patys būtų buvę karaliai, apie tai nėra jokio nurodymo evangelijoje, nei jokios žinios senovėje. Ir jų skaičius nėra tikrai ži=

ruzalę [2] ir sakė: Kur yra gimusis Žydų karalius? nes mes matėme jo žvaigždę rytuose ir atėjome jo pagarbinti. [3] Tai išgirdęs, karalius Erodas nusigando, o drauge su juo ir visa Jeruzalė. [4] Jis surinko visus tautos vyriausius kunigus ir Rašto žinovus ir teiravosi jų, kur Kristus turėjęs gimti. [5] Jie jam atsakė: Judo Betliejuje, nes taip pranašo parašyta:

venerunt Ierosolymam, [2] dicentes: Ubi est qui natus est rex Iudaeorum? vidimus enim stellam eius in oriente, et venimus adorare eum. [3] Audiens autem Herodes rex, turbatus est, et omnis Ierosolyma cum illo. [4] Et congregans omnes principes sacerdotum, et Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. [5] At illi dixerunt ei: In Bethlehem Iudae, Sic enim scriptum est per Prophetam:

---

nomas. Paprastai sakoma, kad jų buvę trys, bet tik dėl to, kad evangelijoje minimos trejopos dovanos. Nežinomi taip pat tikri jų vardai; tie gi, kuriuos dabar jiems duodama, (Gasparas, Melkhioras, — lietuv. Merkelis, — Baltasaras), nesutinkami anksčiau kaip 9 šimtmetyje. — *Iš rytų.* Gr. t. ἀπὸ Ἀνατολῶν (daugisk.), iš šalių, esančių rytuose. Šv. tėvai nevisai vienodai atsiliepia apie vietą, iš kur Išminčiai buvo atėję; jų minimos tokios vietos, kaip Eufrato apylinkės, Arabija, Persija ir t.t. — *Atėjo.* Išminčiai atvyko į Betliejų, dar nesukakus dvejiems metams po Kristaus gimimo (žr. žem. 16 e.). Toki yra nuomonė daugelio šv. tėvų, dabar kone visų priimta. Taigi, po paaukojimo Jėzaus šventykloje (Lk 2, 28...), šv. šeimyna tikriausiai persikėlė gyventi į Betliejų, o iš čia, po išminčių apsilankymo, turėjo bėgti į Egiptą. — (2) *Matėme jo žvaigždę...* Kristaus gimimo laikais visi laukė žmonių Atpirkėjo. Kadangi išminčiai užsiimdavo žvaigždžių tyrinėjimu, todėl jie negalėjo nepastebėti naujai pasirodžiusios žvaigždės. Dievo malonė apšvietė juos, kad pažintų, ką turi reikšti nepaprastas jos žibėjimas (Leon.). Žvaigždė pasirodė jiems rytų krašte, bet vedė juos ne į Jeruzalę, nes jie tos aplinkybės nebūtų nutylėję (Paschal.) — *Pagarbinti.* Gr. ž. προσκυνεῖν nurodoma parpuolimas, kuriuo rytų kraštuose žmonės reiškia pagarbą Dievui, o taip pat didžiūnams. Išminčių žodžiai parodo, kad jie turėjo galvoje ne paprastą žemišką valdovą, bet idealinį karalių, seniai žadėtą ir laukiamą, kurs turi gelbėti savo tautą ir visą žmoniją. — (3) *Erodas nusigando...* Erodas bijo nustoti sosto. Draug su juo bijo ir Jeruzalės gyventojai. Jie žino nuožmumą savo karaliaus, kurs savo sostui ginti jau buvo išliejęs kraujo upelius ir tikrai jo nesigailės dabar, naujam pavojui iškilus. Jų tarpe yra nemaža Erodo šalininkų (žr. žem. 22, 16), kuriems naujoji tvarka patinka ir kurie savo laimę riša su Erodo sostu. Taip tat kunigaikštis ir nemaža tautos dalis pasirodo jau dabar nepalankūs Mesijui. Jis atėjo pas savuosius, o savieji nenorėjo jo priimti. Net ir šventyklos tarnai, kunigai, nedalyvauja linksmoje naujienoje. Jie panašūs į tuos keliarodžius, kurie patys niekuomet nepasiekia to tikslo, kurį kitiems rodo (Aug.). — (4) *Vyriausius kunigus:* tą, kurs anuo laiku ėjo vyriausiojo kunigo pareigas, o taip pat 24 kunigų skyrių viršininkus (plg. 1 Kron 24, 3—20; 2 Kron 36, 14), kurie kai kada būdavo vadinami taip pat vyriausiais kunigais. Buvo taip pat tikrų vyriausiųjų kunigų, kurie buvo paliovę eiti savo pareigas. Erodas, kaip svetimtautis, pats nežino visų religinių savo valdinių idėjų; todėl jis kreipiasi į žydų tautos atstovus ir pas juos ieško dalykų paaiškinimo. — *Rašto žinovus.* Rašto žinovais buvo vadinami tie Senojo Testamento tyrinėtojai, kuriems ypač rūpėjo įstatymo aiškinimas ir jo

Mich 5, 2
Jo 7, 42

[6] *Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel.*

[7] Tunc Herodes clam vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellae, quae apparuit eis: [8] et mittens illos in Bethlehem, dixit: Ite, et interrogate diligenter de puero: et cum inveneritis, renunciate mihi, ut et ego veniens adorem eum.

[9] Qui cum audissent regem, abierunt, et ecce stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, usquedum veniens staret supra,

[6] *Ir tu, Betliejau, Judo žeme, nieku būdu neesi mažiausi tarp pirmųjų Judo vietų; nes iš tavęs kils vadas, kurs valdys mano tautą, Izraėlį.*

[7] Tuomet Erodas, slapčia pasikvietęs pas save Išminčius, rūpestingai iškvotė iš jų tos jiems pasirodžiusios žvaigždės metą [8] ir, siųsdamas juos į Betliejų, tarė: Eikite ir rūpestingai klauskitės apie vaikelį; o radę, duokite žinią man, kad ir aš nuėjęs pagarbinčiau jį.

[9] Jie, išklausę karalių, iškeliavo. Ir štai žvaigždė, kurią buvo matę rytuose, ėjo pirm jų, iki atėjus sustojo viršuje vietos, kur buvo

---

pritaikymas žydų tautos gyvenimo atsitikimuose. Vienas jų Gamaliėlis, minimas Apd 5, 34. Paprastai jiems buvo duodama vardas rabbi. Koki buvo jų reikšmė, paaiškėja dar iš 23, 2. 3. Apie tai, kaip jie girdavosi savo teisingumu ir nesilaikydavo tikro teisingumo, žr. 23, 4... — *Kur Kristus*...... Išminčiai klausė: Kur yra gimusis žydų karalius, Erodas klausia apie Mesiją; todėl jis suprato, kokio ieškoma karaliaus, ir savo klausimu paaiškino Išminčių žodžius. — (6) *Tu, Betliejau*... Atsakymas nesunku buvo duoti, nes Kristaus gimimo vieta buvo aiškiai nurodyta šv. Rašte. Pranašystė apie tą dalyką buvo paskelbta per pranašą Mikėją (5, 2). Ebrajiškame Sen. Test. tekste ji parašyta ne visai tais pačiais žodžiais, kaip čia ją pakartoja kunigai; bet jos prasmė čia ir tenai ta pati. — *Judo žeme*, t. y., žemės plotas, priklausąs Judui. Ebr. t.: Efrata; — tai senovinis Betliejaus vardas. Žr. 1 Moz 35, 16—19. — *Neesi mažiausi*..., t. y., esi gana žymi, svarbi. Ebr. t.: mažutėlis tarp Judo tūkstančių. Tūkstančiais arba vyresnėmis vietomis (miestais) buvo vadinama atskiros giminių žemės dalys, turėjusios savo viršininkus. — *Kurs valdys*. Gr. t.: jis ganys. Taip dažnai vadinama viešpatavimas. Plg. 2 Kar 5, 2; 7, 7 ir k. — Taip pagonys ir žydai moko vieni kitus. Ta pranašystė buvo didelis sustiprinimas Išminčių tikėjimui. — (7. 8) *Erodas, slapčia*... Erodas norėjo iš pasirodžiusios žvaigždės laiko atspėti naujo gimusio karaliaus amžių, nes jis, be abejonės, buvo įsitikinęs, kad žvaigždė pasirodė Mesijo gimimo valandą. Jis pasikviečia Išminčius slapčia ir rūpinasi, kad jie vieni eitų į Betliejų, idant žmonių dėmesys nebūtų atkreiptas į Mesiją. Jis sako, pavydėdamas: Rūpestingai klauskitės apie vaikelį, o ne apie karalių. Šv. Jonas Auksaburnis daro teisingą pastabą: „Erodas arba tikėjo pranašystei, bet tuomet kaipgi jis drįso turėti vilties, kad galės jai pasipriešinti? arba jai netikėjo, tuomet ko buvo bijoti kūdikio"? Bet einančiam gyvenime nedorumo keliu tenka daryti daug nenuoseklumų.

(9) *Viršuje vietos*... Kadangi žvaigždė parodė atskirą namą, todėl tai turėjo būti žvaigždės pavidalo šviesa, nusileidusi arti žemės. Žvaigždė atvyko anksčiau už Išminčius ir laukė jų, sustojus viršuje namų. Jeruzalėje jų tikėjimas buvo smarkiai mėginamas, nes, jiems atėjus, pasirodė, kad tenai nie-

vaikelis. [10] Pamatę žvaigždę, jie džiaugėsi labai dideliu džiaugsmu. [11] Įėję į namus, jie rado vaikelį su jo motina Marija ir parpuolę pagarbino jį. Paskui jie atidengė savo turtus ir davė jam dovanų: aukso, smilkalų ir miros. [12] Gavę gi sapne pamokymą nebeiti atgal pas Erodą, jie kitu keliu sugrįžo į savo šalį.

[13] Jiems išvykus, štai, Viešpaties angelas pasirodė Juozapui sapne ir tarė: Kelkis, imk vaikelį ir jo motiną, bėgk į Egiptą ir būk tenai, kol tau pasakysiu; nes Erodas ješkos vaikelio nužudyti. [14] Jisai atsikėlęs pasiėmė vaikelį

ubi erat puer. [10] Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno valde. [11] Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham. [12] Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

Ps 71, 10

[13] Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem eius, et fuge in Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum. [14] Qui con=

---

kas neturi žinių apie jų ješkomąjį karalių, kad jų klausimas sukėlė tik išgąsčio, ir pagaliau tenai laikyta nereikalingu dalyku jo ješkoti. Be to, Išminčius galėjo suklaidinti atrasto karaliaus neturtas. Žvaigždė taip sustiprina jų tikėjimą, kad jie be svyravimo duoda garbę kūdikiui. — (10) *Pamatę žvaigždę:* rasi, auštant, kai jie artinosi prie Betliejaus, nes iš Jeruzalės jie buvo išėję tikriausiai nakčia. — *Džiaugėsi...* Palaimintas, kieno vedėjas yra Dievas; nors jis eitų kiečiausiais keliais, jis gali džiaugtis, pasiekęs savo tikslą. — (11) *Pagarbino jį.* Pamatymas silpno kūdikio, jo motinos neturto, nesusilpnino Išminčių tikėjimo. Kūdikyje jie garbina Dievą. Tai patvirtina smilkalų dovana. Pasižiūrėk, sako šv. Fulgencijus, ką jie dovanojo, tai žinosi, ką jie tikėjo. — *Davė jam dovanų:* taip reikšdami pagarbos gimusiam žydų karaliui. Rytų kraštuose niekuomet nebuvo einama pas didžiūną be dovanos. Plg. 1 Moz 43, 11; 1 Kar 10, 27; 3 Kar 10, 2 ir k. — *Aukso, smilkalų...* Atneštos dovanos susideda iš dalykų, kurie buvo laikomi geriausiais rytų šalyse. Be to, jos turi simbolinės reikšmės. Smilkalų dovana yra dievystės išpažinimas (Ign. Ilar. Orig.). Aukso duota Kristui, kaip karaliui. Mira tai priedas prie aukso; bet ji turėjo taip pat priminti, kad Išganytojas yra žmogus, kurio laidotuvėse vartojama mira. Plg. Ps 71, 10. — (12) *Gavę gi sapne pamokymą.* Gr. t. χρηματισθέντες, gavę Dievo apreiškimą. Suteiktas Išminčiams pamokymas yra jiems ženklas, kad kūdikis iš tikrųjų Dievas ir kad Dievo apveizda jiems budi. Išminčių nebegrįžimas pas Erodą kartu buvo ir Dievo jam suteiktas įspėjimas, kad jo sumanymai eina niekais. Bet Erodas nenori pasinaudoti tuo įspėjimu; jis eis savo keliu iki galui.

(13) *Nužudyti.* Kristus pasirodo esąs tikras žmogus, nes jį gali užmušti Erodas; Simeono pranašystė apie prieštaravimą Išganytojui (Lk 2, 34) pradeda įvykti. Jėzus Kūdikis dabar jau savo pavyzdžiu moko savuosius bėgti nuo persekiojimų; vėliau tą patį pamokymą jis išreikš įsakymu: *kai jie persekios jus viename mieste, bėgkite į kitą* (Mt 10 23). — (14) *Atsikėlęs pasiėmė...* Naujas tobulo šv. Juozapo klusnumo įrodymas. Plg. 1, 24; 2, 21. — *Į Egiptą.* Ne anksčiau kaip po 5—6 kelionės dienų šventoji šeimyna galėjo pasiekti

surgens accepit puerunt, et matrem eius nocte, et secessit in Aegyptum: [15] et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Prophetam dicentem: *Ex Aegypto vocavi filium meum.*

Os 11, 1

[16] Tunc Herodes videns quoniam illusus esset a Magis, iratus est valde, et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus, quod exquisierat a Magis. [17] Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem: [18] *Vox in Rama audita est ploratus, et ululatus multus: Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt.*

Ier 31, 15

ir jo motiną nakčia, iškeliavo į Egiptą [15] ir buvo tenai, iki Erodas mirė, kad įvyktų, kas Viešpaties pasakyta per Pranašą šiais žodžiais: *Iš Egipto aš pašaukiau savo sūnų.*

[16] Tuomet Erodas, matydamas, kad jis Išminčių apviltas, labai įpyko ir nusiuntęs išžudė visus buvusius Betliejuje ir visose jo apylinkėse vaikus, dvejų metų ir jaunesnius, žiūrėdamas laiko, kurį jis buvo iškvotęs iš Išminčių. [17] Tuomet įvyko, kas pasakyta šiais pranašo Jeremijo žodžiais: [18] *Girdėta balsas Ramoje, daug verksmo ir klyksmo; tai Rakelė, verkianti savo sūnų, ir ji nenori nusiraminti, nes jų nebėra.*

Egiptą, kur tuo laiku gyveno jau daug žydų, o jų tarpe nemaža tokių, kurie buvo pabėgę nuo Erodo nuožmumo. — (15) *Buvo tenai, iki...* Kaip ilgai šv. šeimyna pasiliko Egipte, nėra tikrai žinoma. Erodas mirė trumpu laiku po augščiau paminėtų atsitikimų, susilaukęs 70 metų amžiaus; todėl reikia manyti, kad šv. šeimynos ištrėmimas neilgai tesitęsė. Pasilikimo vieta Egipte nežinoma. Padavime minima Matarėja arti Memfio (Leontopolio). — *Per Pranašą...* Oz 11, 1. Pranašas Sen. Testamente kalba stačiai apie žydus ir apie jų išėjimą iš Egipto. Pas jį Dievo sūnumi vadinama Izraėlis, nes jis buvo mylimiausis Viešpaties kūdikis (2 Moz 4, 22; Iz 1, 2 ir k.). Bet žydų tauta buvo figūra Mesijo, ir kas atsitiko netikram Viešpaties sūnui, Izraėliui, tai turėjo atsitikti ir tikrajam jo Sūnui, mūsų Viešpačiui Jėzui Kristui.

(16) *Išminčių apviltas.* Taip Erodas sau aiškino Išminčių negrįžimą Jeruzalėn. — *Išžudė visus...* Tokio pasielgimo tikrai buvo galima laukti iš nuožmaus Erodo, kurio įsakymu buvo nužudyta labai daug žmonių, kurs nepasigailėjo nei savo žmonos, nei savo vaikų, nei prietelių, nekalbant jau apie neprietelius (cf. Ios. Fl. Antiq. 18, 15). Betliejuje ir jo apylinkėse, Erodo įsakymu, galėjo būti nužudyta apie 15, daugiausia apie 20 kūdikių, kurie tuo būdu buvo, tarsi, pakrikštyti savo krauju. Taip nuo pat Kristaus gyvenimo pradžios yra tokių, kurie persekiojami draug su juo. Žinia apie kūdikių išžudymą buvo plačiai pasklidusi žmonėse (Apd 4, 27); šiaip jau rašytojai jo nemini, nes tai buvo vienas mažiausių Erodo nuožmumo pasireiškimų.—*Dvejų metų...* Norėdamas atspėti kūdikio Jėzaus amžių, Erodas žiūrėjo laiko, kuriuo Išminčiams buvo pasirodžiusi žvaigždė, apreiškusi jiems Išganytojo gimimą. — (18) *Ramoje.* Miestelis apie dvi valandi kelionės į šiaurę nuo Jeruzalės. — *Rakelė:* Juozapo Egiptiečio ir Benjamino motina, palaidota Betliejaus apylinkėje. Žr. 1 Moz 35, 19. 20. Kadangi ji buvo žymios Izraėlio dalies prosenelė, todėl čia atstovauja visą tautą. Jeremijo pranašystė šitoje vietoje kartojama ne visai tais pačiais žodžiais, kaip parašyta Sen. Testamente, ir pritaikoma kitokiam atsitikimui. Pranašas Jeremijas aprašo skausmą moti-

[19] Erodui mirus, štai, Viešpaties angelas pasirodė sapne Juozapui Egipte [20] ir tarė: Kelkis, imk vaikelį ir jo motiną ir eik į Izraėlio žemę; nes mirė, kurie ješkojo vaikelio gyvybės. [21] Jis, atsikėlęs, pasiėmė vaikelį ir jo motiną, ir atėjo į Izraėlio žemę. [22] Bet išgirdęs, kad Judiejoje karaliauja Arkelajus savo tėvo Erodo vietoje, bijojo tenai eiti ir, perspėtas sapne, pasitraukė į Galiliejos šalį. [23] O atėjęs jis gyveno mieste, kurs vadinamas Nazaretu, kad įvyktų, kas pranašų pasakyta: Jį vadins Nazarėnu.

[19] Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto, [20] dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem eius, et vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui quaerebant animam pueri. [21] Qui consurgens, accepit puerum, et matrem eius, et venit in terram Israel. [22] Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo, timuit illo ire: et admonitus in somnis, secessit in partes Galilaeae. [23] Et veniens habitavit in civitate, quae vocatur Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per Prophetas: Quoniam Nazaraeus vocabitur.

3. [1] Anomis dienomis atėjo Jonas Krikštytojas, sakė pamokslus

[1] In diebus autem illis venit Ioannes Baptista praedicans in

---

nos, iš kurios atimta vaikai. Norėdamas gyvomis spalvomis aprašyti didumą nelaimės, kuri ištiko žydus, kaldėjiečiams paėmus Jeruzalę ir iškėlus gyventojus į Babiloną, jis įsivaizdina, kad Rakelė išėjo iš kapo ir griaudžiais klyksmais išreiškia didį savo nuliūdimą. Žr. Jer 31, 15.

(20) *Kurie ješkojo:* Erodas. — (22) *Išgirdęs, kad...* Mirus Erodui, Palestina, jo testamentu ir Romos ciesoriaus paliepimu, buvo padalinta trims jo sūnums: Arkelajus gavo Judieją, Samariją ir Idumieją draug su tautos kunigaikščio (etnarko) vardu (plg. 1 Mak 14, 47), nes jis paveldėjo didžiausią tautos dalį. Jis valdė tą dalį devynerius metus. (750—759 Romos m.); bet dėl nuožmumo buvo ciesoriaus Augusto atstatytas ir ištremtas į Vijeną Galijoje, kur ir mirė, o jo valdomoji šalis buvo paversta Romos provincija. Erodui (—Antipui) teko Galilieja ir Perieja, o Pilypui — Betanieja, Trakonitis ir Auranitis; vienas ir kitas buvo vadinami tetrarkais (t. y., kunigaikščiais ketvirtos arba, apskritai imant, mažesnės dalies tautoje.) — *Į Galiliejos šalį.* Ją valdė kitas Erodo Didžiojo sūnus, taip pat Erodas (—Antipas). — (23) *Pranašų pasakyta.* Visa, kas Išganytojo gyvenime galėjo sukelti didesnės abejonės žyduose arba net pasipiktinimo, evangelistas paaiškina pranašystėmis, todėl taip paaiškina ir bėgimą į Egiptą ir apsigyvenimą Nazarete. Daugiskaita „*pranašų*" parodo, kad šv. Matas turėjo čia galvoje ne kurio nors vieno pranašo žodžius, bet apskritai, pranašystes apie Mesiją. Ir iš tikrųjų, jau pas Izaiją (11, 1) Mesijas vadinamas *Necer*, a t ž a l a, t. y., taip pat kaip ebrajiškai vadinamas Nazareto miestelis. Ir pas kitus pranašus jis ne sykį gauna atžalos, necer'o vardą. Žr. Jer 23, 5; 33, 15; Zak 3, 8; 6, 12; Ez 17, 22.

4. Jono Krikštytojo pamokslai, 3, 1—12. Plg. Mk 1, 2—8; Lk 3, 3—18.

3, 1—12. Jėzui tebegyvenant Nazarete, ateina į Jordaną Jonas Krikštytojas, skelbia atgailą, krikštyja, duoda įspėjimų parisiejams ir sadukiejams ir pranašauja apie Kristų.

(3, 1) *Anomis dienomis*, t. y., tuo metu, kada Jėzus tebebuvo Nazarete. Anot Lk 3, 1 papasakotas čia atsitikimas įvykęs penkioliktais ciesoriaus

Mc 1,4; Lc 3, 3

Is 40, 3; Mc 1, 3; Lc 3, 4

deserto Iudaeae, [2] et dicens: Poenitentiam agite: appropinquavit enim regnum caelorum. [3] Hic est enim, qui dictus est per Isaiam prophetam dicentem: *Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini: rectas facite semitas eius.* [4] Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum, et zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem eius erat locustae, et mel silvestre.

Judiejos tyruose [2] ir kalbėjo: Darykite atgailą, nes dangaus karalystė arti. [3] Nes jis yra tasai, kurs paskelbtas šiais pranašo Izaijo žodžiais: *Tyruose šaukiančiojo balsas: taisykite Viešpaties kelią; darykite jo takus tiesius.* [4] Pats gi Jonas vilkėjo apdaru iš kupranugario plaukų ir buvo susijuosęs savo strėnas šikšniniu diržu, o jo valgis buvo skėriai ir miškinis medus.

Tiberijaus metais, todėl kai Jėzui ėjo dvidešimt devinti metai. Plg. Mk 1, 2—8; Lk 3, 1—18. Taip šv. Matas apleidžia visą paslėptą Išganytojo gyvenimą Nazarete ir stačiai pradeda pasakoti aplinkybes, kurios artimiausiai pranoko jo viešą pasirodymą. — *Jonas.* Žr. Lk 1, 13. — *Krikštytojas.* Taip žmonės vadino Joną dėl jo simbolinio krikšto (Juozapas Fl.). — *Sakė pamokslus.* Gr. κηρύσσων. Tuo žodžiu Naujame Testamente ir paskui Bažnyčioje išreiškiama pasakojimas, skelbimas Evangelijos. — *Judiejos tyruose.* Taip buvo vadinama kalnuota, be mažko negyvenama, tik pavasarį piemenų su jų bandomis lankoma šalis į rytus nuo Jeruzalės, Betliejaus, Tekoos iki Mirties jūrai ir Jordano slėniui. — *(2) Darykite atgailą.* Gr. μετανοεῖτε. Taip išreiškiama pakitėjimas, įvykstąs giliausioje žmogaus esmėje (νοῦς) ir pasireiškiąs darbais. Šv. Jonas skelbia atgailą ir grįžimą į Dievą, kaip kitados senovėje pranašai (Jer 3, 21... Ez 16, 61; Dan 9, 5). Tiktai atgaila atidaro kelią į dangaus karalystę. — *Dangaus karalystė.* Gr. βασιλεία τῶν οὐρανῶν Taip šv. Mato evangelijoje vadinama karalystė, kurią turėjo įsteigti Mesijas, rasi, tuo tikslu, kad labiau paaiškėtų skirtumas tarp jos ir žemiškų žydų laukimų. Tas vardas visai teisingai jai duodamas, nes jos pradžia dangiška, taip pat kaip ir priemonės, kurios teikiamos žmonėms, kad galėtų čia dangiškai gyventi, o paskui pasiekti dangų. Dangaus karalystė artėja laiko, pažinimo, meilės ir pasiekiamumo atžvilgiu; visi turi per atgailą prisirengti ją laimėti. Ta pati karalystė žem. 12, 18 ir kitose sinopsinėse evangelijose vadinama „Dievo karalystė". Čia žemėje tai kareiviaujanti Bažnyčia. Pasaulio pabaigoje ji bus griežta prasme dangaus karalystė per amžius. Plg. Mk 1, 4; Lk 3, 3. — (3)*Nes jis yra...* Tai šv. Mato pastaba, kuria jis paaiškina šv. Jono Krikštytojo pasirodymą ir jo pamokslą. Jos prasmė: jau Sen. Testamente buvo paskelbta, jog ateis Mesijo pirmatakis. — *Pranašo Izaijo.* Žr. Iz 40, 3. Izaijo žodžiai kartojami, laikantis LXX teksto. Sen. Test. pranašas jais skelbia Babilono nelaisvės pabaigą ir žydų grįžimą į Palestiną. Įvaizdinama pats Viešpats vedąs atgal tremtinius, o jo šauklys liepia taisyti kelią, kuriuo Viešpats eis. Visi evangelistai aiškina tą tekstą dvasine prasme apie šv. Joną Krikštytoją, nes jis, skelbdamas atgailą, taisė Mesijui kelią į sielas. — *Tyruose šaukiančiojo balsas.* Jonas nėra dieviškas žodis, kurs iš žmonių daro Dievo vaikus, bet tik žadinąs balsas. — *Taisykite:* pašalindami visas išganymo kliūtis, nusikratydami visų blogų įpročių, polinkių ir t.t. — *Viešpaties.* Kelias reikia taisyti V i e š p a č i u i (ebr. *Jahveh).* Tas vardas nuosavas vienam Dievui, todėl čia jau pažymima, kad Jėzus Kristus yra Dievas. — (4) *Apdaru iš kupranugario...* Ko Jonas moko, tai jis patvirtina savo elgesiu. Jo drabužiai ir maistas tokie, kaip žmogaus darančio atgailą. Jis vil-

[5] Tuomet pas jį ėjo Jeruzalė, visa Judieja ir visa Pajordanės šalis. [6] Jie buvo jo krikštijami Jordane, išpažindami savo nuodėmes. [7] Bet pamatęs daugelį parisiejų ir sadukiejų, atėjusių į jo krikštą, jis jiems tarė: Angių veisle, kas jus pamokė bėgti nuo ateisiančios

[5] Tunc exibat ad eum Ierosolyma, et omnis Iudaea, et omnis regio circa Iordanem; [6] et baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata sua. [7] Videns autem multos Pharisaeorum, et Sadducaeorum venientes ad baptismum suum, dixit eis: Progenies vipera-

Mc 1, 5

Lc 3, 7

---

ki ašutine ir susijuosęs diržu kaip Elijas (4 Kar 1, 8); jo maistas — skėriai ir varvančios iš medžių sultys.

(5) *Jeruzalė, visa...* Plg. Mk 1, 5. Nuo Malakijo laikų nebebuvo atėjęs nė vienas pranašas, bet tauta jo laukė (plg. 1 Mak 4, 46; 14, 41). Jono pasirodymas ir tai tuo laiku, kada Danieliо paskelbtas Mesijo atėjimo laikas rodėsi jau atėjęs, sustiprina laukimą. Žinia apie Joną pasiekia Jeruzalę; prasideda tarp gyventojų judėjimas, kurs iš sostinės išsiplečia po visą kraštą iki Jordano slėniui, abiejose jo pusėse. (Jordanas dabar vadinamas el Ghor). Daugelis bėga pasiklausyti apie Dievo karalystę, bet ne visiems ji iš tikrųjų rūpi; tik labai maža randasi tokių, kurie jos ieško su ištverme. — (6) *Buvo jo krikštijami.* Buvo, tiesa, Mozės įstatyme įsakyta visokių apsiplovimų, bet Jono krikštas skyrėsi nuo jų visų. Jonas paneria nusidėjėlius Jordane ne tam, kad jo krikštas pašalintų įstatymo įvardintus susitepimus, bet kad nurodytų reikalingumą apvalyti visą žmogaus esybę, kaip sielą taip kūno jausmus, idant būtų gauta nuodėmių atleidimas; be to, Jonas reikalauja išpažinti nuodėmes ir tikėti į tą, kurs turi po jo ateiti. Jonas pasavina to krikšto pradžią Dievui (Jono 1, 33). Dėl to tai stato jam savo klausimą ir vyriausioji žydų taryba (Jono 1, 25). — *Savo nuodėmes:* kai kurias, paskirtas (Kirilas Jeruz.). Tačiau Jono krikštas neatleisdavo nuodėmių savaime. — (7) *Bet pamatęs...* Tauta ateina su dievobaiminga širdimi, bet ne taip jos vadai, nes tokiais save laikė čia paminėtieji parisiejai ir sadukiejai. Tai buvo dvi žymiausi žydų sekti, atsiradusi tais laikais, kada pagonių įpročiai pradėjo veržtis į žydų gyvenimą (plg. 1 Mak 1, 12; 2 Mak 4, 7. 9 ir k.). Parisiejai (ebr. *p*[e]*rušim*, atsiskyrėliai) skelbėsi esą ištikimiausi vykdytojai ne tik visų rašytų Mozės įstatymo reikalavimų, bet taip pat ir tų, kurie buvo žinomi vien iš padavimo. Jie vengė visa, kas šiaip ar taip buvo sutepta įstatymo akyse, arba kur buvo pasireiškusi pagonystės įtaka. Tačiau ištikimybė įstatymui pamažu pasidarė pas juos tik viršujinė; ja stengėsi jie įsigyti pagarbos ir reikšmės žmonių akyse; bet jų širdis buvo pilna begalinės puikybės ir visokių ydų. Sadukiejai, (rasi, nuo žodžio *caddiq*, teisus, arba nuo vyriausiojo kunigo, Sadoko, gyvenusio Dovîdo laikais. 2 Kar 8, 17; 15, 24), kurių tarpe buvo daug tautos didžiūnų ir turtuolių, pripažindavo tiktai rašytą įstatymą ir niekais versdavo parisiejų aiškinimus ir jų priimtą padavimą. Iš Apd 23, 8 pasirodo, kad jie net netikėjo į angelų buvimą ir į prisikėlimą iš numirusiųjų. Savo gyvenime jie maža tesivaržė įstatymu, augščiau už jį statė politikos reikalus ir dažniausiai buvo esančios valdžios šalininkais, vis tiek kieno rankose ji buvo, Erodo ar Romos. Anot Apd 5, 17 ir 23, 9 ir vyriausis kunigas buvo iš sadukiejų sektos. — *Angių veisle.* Parisiejų ir sadukiejų piktumas yra, tarsi, jiems įgimtas dalykas; jie kitiems kenksmingi žmonės, sukietėję nedorume. Pikti, pavojingi žmonės taip buvo vadinami jau Sen. Test. (plg. Ps 57; 5; Iz 14, 29; 59, 5 ir k.). Tokių tai priešų turi besiartinanti dangaus karalystė! — *Kas jus pamokė...* Plg. Lk 3, 7. Daugumа žydų buvo įsitikinę, kad jiems ne-

Jo 8, 39

Mc 1, 8; Lc 3, 16; Jo 1, 26; Act 1, 5

rum, quis demonstravit vobis fu⸗gere a ventura ira? [8] Facite ergo fructum dignum poenitentiae. [9] Et ne velitis dicere intra vos: Pa⸗trem habemus Abraham, dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Ab⸗rahae. [10] Iam enim securis ad ra⸗dicem arborum posita est. Om⸗nis ergo arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. [11] Ego quidem baptizo vos in aqua in paeniten⸗tiam: qui autem post me venturus

rūstybės? [8] Duokite tat vertingų atgailos vaisių. [9] Ir nesisakykite sau vieni: Tėvą turime Abraomą. Nes aš sakau jums, kad Dievas gali pažadinti Abraomui vaikų iš šitų akmenų. [10] Nes kirvis jau pri⸗dėtas prie medžių šaknies. Taigi, kiekvienas medis, kurs neduoda gero vaisiaus, bus iškirstas ir įmestas į ugnį. [11] Aš, tiesa, krik⸗štiju jus vandenimi atgailai; bet kurs turi po manęs ateiti, yra ga⸗lingesnis už mane; jo kurpių aš neesu vertas nešti; jis krikštys jus

---

pavojinga rūstybė, pasireikšianti būsi⸗mame teisme, kurį Mesijas darys bedie⸗viams (plg. Rom 2, 5; 1 Tes 1, 10); anot jų ji turėjo paliesti tik pagonis; bet jie labai klydo tame dalyke. Taigi, Jonas klausdamas, tarsi, sako: Niekas negalėjo išmokyti jūsų bėgti nuo Dievo keršto, kurs tikrai pasieks jus, jei jūs visa širdimi negrįšite į jį. — (8) *At⸗gailos vaisių.* Atgailoje yra išganymo viltis. Atgailos vaisiais Jonas čia vadi⸗na visas išviršines tikro gailesčio žymes, o ypač gerus darbus. — (9) *Nesisaky⸗kite...* Gr. t.: μὴ δόξητε, tegul jums ne⸗sirodo, kad galėtumėte sakyti. — *Tėvą turime Abraomą.* Turėti tėvą Abrao⸗mą reiškė tą pat, ką ir būti dalimi iš⸗rinktosios tautos, kuri buvo kilusi iš to patrijarko. Taigi, Jono viengenčiai manė, kad gana būti žydu, idant gau⸗tų išganymą, kurs buvo žadėtas Ab⸗raomui ir jo ainiams. Plg. 12, 3... — *Dievas gali...* Žydai labai klydo, nes kad gavus Abraomo pažadus, anaiptol negana būti kūnišku Abraomo ai⸗niu. Pažadai buvo duoti Abraomui ir jo ainijai, bet patys žydai žinojo, kad jie nebuvo skirti Izmaėlio ir Ezavo vaikams, nors kūnu jie buvo tikriausi Abraomo ainiai; nebuvo jie skirti ir daugeliui kitų Abraomo vaikų, kuriuos Dievas gali atmesti, pasmerkti, jei jie pasirodo neverti jo malonių. Iš kitos šalies Dievas, kaip Sutvėrėjas, gali pa⸗daryti iš menkiausios medžiagos, tokios kaip akmenys, tikinčiųjų tėvui dvasinių ainių, kurie dalyvaus mesijiniame atpir⸗kime (plg. Jono 8, 33. 39; Rom 9, 7). Taip tai Jono žodžiuose yra rimtas įspė⸗jimas žydams ir gražus pažadas pa⸗gonims, kuriems jis taip pat, kaip dau⸗gelis Sen. Test. žodžių, atidaro dangaus karalystės vartus. — (10) *Nes kirvis...* Reikia gręžtis tuojau, nes bausmė jau čia pat ir tai be atitaisymo vilties, taip pat kaip nėra vilties, kad atgytų iškirs⸗tas iš šaknų medis. Dievas jau pasiry⸗žęs atimti iš piktų žydų savo karalystę ir stumti juos į pragarą (plg. žem. 25, 41. 46; Apr 20, 1...). Negana nebeda⸗ryti pikta, reikia gerais darbais patvir⸗tinti savo geri norai. Plg. Lk 13, 7. — *Bus iškirstas ir įmestas.* Gr. t.: išker⸗tamas ir įmetamas. — (11) *Aš, tiesa, krikštiju...* Šv. Jonas liudija apie Kri⸗stų, nurodydamas, koks yra tarp jo ir Išganytojo santykis. — *Atgailai.* Jo⸗no krikštas neatleidžia nuodėmių: jis tik sužadina atgailos dvasią tuose, ku⸗rie jį priima; todėl tai yra prirengiamoji apeiga. Tik Kristaus krikštas atleidžia nuodėmes. — *Kurs turi po manęs...* Gr. t.: ἐρχόμενος, A t e i n ą s, nes Išganytojas turėjo tuojau pasirodyti. — *Jo kurpių...* Jonas buvo žmonių labai gerbiamas, bet, palygindamas save su Išganytoju, jis sakosi neesąs vertas eiti prie jo net menkiausių tarno pareigų. Kurpės Palestinoje buvo tai padai, dir⸗želiais pririšami prie kojų. Jas pririšti,

šventąja Dvasia ir ugnimi. [12] Jo vėtyklė jo rankoje; jis išvalys savo klojimą; ir surinks kviečius į savo kluoną, o pelus sudegins neužgesoma ugnimi.

est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igni. [12] Cuius ventilabrum in manu sua: et permundabit aream suam: et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

[13] Tuomet Jėzus atėjo iš Galilie-jos į Jordaną pas Joną, kad būtų jo pakrikštytas. [14] Bet Jonas neleido jo, sakydamas: Aš turiu būti tavo pakrikštytas, o tu ateini pas mane? [15] Jėzus gi atsakė ir

[13] Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo. [14] Ioannes autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me? [15] Respondens autem Ie-

Mc 1, 9

---

atrišti ir, įeinant į namus, nešti buvo vergų darbas. — *Šventąja Dvasia ir ugnimi.* Tą dvasios krikštą skelbė jau Sen. Test. pranašai. Žr. Iz 44, 3; Joėl 2, 28. Taigi, Kristaus krikšte suteikiama šv. Dvasia, jos malonė, kurios veikimas panašus į ugnies veikimą; nes kaip ugnis išdegina esančius metaluose nešvarumus, taip šv. Dvasia krikšte apvalo vidujinę žmogaus esmę, sunaikina nuodėmę ir uždega joje gerumo liepsną. Šituose šv. Jono žodžiuose yra naujas liudijimas apie Kristaus dievystę, nes šv. Dvasią gali suteikti tiktai Dievas. — (12) *Jo vėtyklė...* Kristus atskirs geruosius nuo piktųjų; nes jis yra ne tik Išganytojas, bet ir teisėjas. Geruosius jis pasiims į dangų, piktuosius atiduos į amžiną pragaro liepsną. Visa tai išreiškiama palyginimu vėtomų javų. Rytų kraštuose iškultus javus beria vėtyklėmis augštyn prieš vėją; geri grūdai krinta žemyn, o pelus vėjas šalin nuneša. Kristaus vėtyklė tai jo teismas; klojimas — Izraėlis ir visos tautos.

5. Kristaus krikštas, 3, 13—17. Plg. Mk 1, 9... Lk 3, 21... Jo 1, 31—34.

Jėzus Kristus ateina pas Joną ir priima jo krikštą. Po krikšto atsiveria dangus, nužengia ant Jėzaus šv. Dvasia, ir balsas iš dangaus patvirtina, kad jis yra mylimasis Dievo Sūnus.

(13) *Tuomet...* Kai Jonas Krikštytojas skelbė atgailą, krikštijo ir pranašavo apie Mesiją, tuomet jis pats pasirodo. Plg. Mk 1, 9; Lk 3, 21. — *Į Jordaną.* Gr. t. prie Jordano. — (14) *Bet Jonas...* Jonas nebuvo matęs Išganytojo (žr. Jono 1, 31. 33). Bet dar tebebūdamas motinos įsčioje, kai švenč. Marija buvo atėjusi aplankyti šv. Elžbietos, jis jau pajuto Jėzaus prisiartinimą; taigi, negalėjo ir dabar nejausti ir nepažinti to, kurio taip troško, apie kurį ką tik kitiems kalbėjo. O pažinęs, jis išreiškia savo tikėjimą tuo, kad nenori, nedrįsta leisti jam stoti į nusidėjėlių eilę ir priimti atgailos krikštą, ir dar sykį patvirtina, kaip labai viršija Kristaus krikštas jojo krikštą. — (15) *Leisk dabar.* Išganytojas dabar, šią valandą, nusižemins prieš Joną, priimdamas jo krikštą, o paskui pradės eiti savo pareigas. — *Mums:* man ir tau. — *Visą teisybę:* teisybę ir visa tai, kas sutinka su Dievo sumanymais, ko jis nori iš žmonių, ypač gi, kad jie vykdytų jo valią. Taigi, iš Išganytojo atsiliepimo pasirodo, kad dangiškojo Tėvo noras buvo, idant Jėzus Kristus priimtų Jono krikštą. Kristus, pasiduodamas to krikšto apeigoms, nors pats buvo be nuodėmės, darėsi lygus nusidėjėliams ir rodė, kad jis ima ant savęs mūsų nuodėmes ir kad už jas atsilygins dangiškajam Tėvui. Kadangi panėrimas reiškia mirtį, tai Viešpats išreiškė tą valandą, savo valią, mirti už mus. Be to, jis savo elgesiu pagyrė

Lc 3, 22

Lc 9, 35; 2 Petr 1, 17

Mc 1, 12; Lc 4, 1

sus, dixit ei: Sine modo: sic enim decet nos implere omnem iusti= tiam. Tunc dimisit eum. [16] Bap= tizatus autem Iesus, confestim as= cendit de aqua, et ecce aperti sunt ei caeli: et vidit spiritum Dei des= cendentem sicut columbam, et venientem super se. [17] Et ecce vox de caelis dicens: Hic est *fi= lius meus dilectus, in quo mihi complacui.*

4 [1] Tunc Iesus ductus est in de= sertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo. [2] Et cum ieiunasset

jam tarė: Leisk dabar, nes taip mums pridera įvykdyti visą tei- sybę. Tuomet jis jam leido. [16] Pa= krikštytas Jėzus tuojau išėjo iš vandens. Ir štai, atsivėrė jam dan= gus, ir jis matė Dievo Dvasią, nu= žengiančią, kaip karvelį, ir nusi= leidžiančią ant savęs. [17] Ir štai, balsas iš dangaus sakė: Tas yra *mano mylimasis Sūnus, kurį aš sau pamėgau.*

4. [1] Tuomet Jėzus buvo Dva= sios nuvestas į tyrus, kad būtų velnio gundytas. [2] Išpasninkavęs

---

Jono krikštą, pašventino vandenį ir da= vė mums nuolankumo pavyzdį. — (16) *Atsivėrė jam dangus,* t. y., matomame danguje pasidarė lyg koki anga, pro kurią išėjo šv. Dvasia karvelio pavi= dalu. Tai atsitiko dėl Jėzaus. Dangaus atsidarymas turėjo parodyti, kad ir mums per Kristaus krikštą atsidaro dangus, ir kad mes daromės Dievo vai= kai. — *Jis matė.* Matė Jėzus ir Jonas (Jono 1, 34). Daugelis aiškintojų mano, kad matė ir kiti ten buvusieji, idant visi žinotų, kas yra tasai, kurs ką tik pri= ėmė krikštą. — *Kaip karvelį.* Karve= lio simbolis turėjo įvaizdinti Kristaus atneštą pasauliui ramybę, kaip dažnai sako šv. tėvai. Plg. Luko 3, 22; 9, 35; 2 Petro 1, 17. — (17) *Tas yra mano...* Kitose sinopsinėse evangelijose dangiš= kojo Tėvo žodžiai sakomi tiesiog Kri= stui: *Tu...* Taip čia aiškiai apsireiškia visa švenč. Trejybė. Šv. Dvasia nu= žengia karvelio pavidalu; Dievas Tė= vas atsiliepia iš dangaus; Jėzus Kristus, jo tikras mylimasis Sūnus.

6. Kristaus gundymas, 4, 1—11. Plg. Mk 1, 12... Lk 4, —13.

Po krikšto Jėzus pasninkauja ketu= rias dešimtis dienų ir naktų. Prisarti= nus prie jo piktajai dvasiai ir gundant jį tris sykius, Išganytojas nugali tas pagundas.

(4, 1) *Tuomet:* po krikšto. — *Dva= sios:* šventosios Dvasios. — *Nuvestas.* Kaip pasirodo iš gr. teksto ἀνήχθη šv. Dvasia vedė Jėzų augštyn, todėl iš Jordano slėnio į augštesnę vietą. Ta gi vieta, anot senovinio padavimo, buvęs kalnelis, dabar vadinamas Kva= rantanija, į šiaurvakarius nuo Jeriko.— *Velnio:* piktųjų dvasių kunigaikščio. — *Gundytas.* Kaip pasirodo iš tolimes= nio pasakojimo, piktosios dvasios su= manymas buvo pakurstyti Jėzų Kristų daryti dalykų, nesutinkančių su Dievo valia, todėl daryti pikta. Išganytojas, kaip Naujosios Sandoros įsteigėjas, su= tinka pasiduoti tam gundymui, kad pa= sirodytų šetono nugalėtoju (1 Moz. 3, 15), kad kaip antras Adomas atkeršy= tų jam tuo būdu už pirmojo Adomo ir jo ainijos nupuolimus. Trejopas nu= galėjimas gundytojo turėjo pamokyti, kad Viešpats pilnai nugalės šetoną ir sunaikins jo karalystę. Trijuose Kri= staus gundymuose yra tarsi turinys vi= sų mūsų pagundų, todėl juose yra daug ir pamokymo, kaip mes turime nuga= lėti savo pagundas. Plg. Mk 1, 12; Lk 4, 1. — (2) *Išpasninkavęs.* Pasnin= kas buvo kiečiausis, nes per visą tą laiką Išganytojas nieko nevalgė (Lk 4, 2). — *Keturias dešimtis...* Tiek pat lai= ko pasninkavo Mozė (5 Moz 9, 9. 18) ir Elijas (3 Kar 19, 8). Antgamtinis pasotinimas mąstymu ir malda buvo laikinai sustabdęs Jėzuje Kristuje įgim= tą kūno alkio jausmą, kurs, paskir= toms dienoms praėjus ir prigimčiai at=

keturias dešimtis dienų ir keturias dešimtis naktų, jis buvo alkanas. [3] Tuomet gundytojas, prisiartinęs, jam tarė: Jei tu Dievo Sūnus, sakyk, kad iš šitų akmenų pasidarytų duonos. [4] Jis atsakydamas tarė: Parašyta: *Žmogus yra gyvas ne viena duona, bet kiekvienu žodžiu, kurs išeina iš Dievo burnos.* [5] Tuomet velnias paėmė jį į šventąjį miestą, pastatė jį ant šventyklos viršaus [6] ir jam tarė: Jei tu Dievo Sūnus, pulk žemyn; nes parašyta: *Jis savo angelams paliepė apie tave, ir jie neš*

quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, postea esuriit. [3] Et accedens tentator dixit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. [4] Qui respondens dixit: *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* [5] Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, et statuit eum super pinnaculum templi, [6] et dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: *Quia angelis suis mandavit de te, et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem*

Deut 8, 3; Lc 4,4

Ps 90, 11

---

gavus savo teises, atsiliepė su visu smarkumu. Tas alkanumo jausmas buvo proga pirmajai piktosios dvasios pagundai. — (3) *Gundytojas:* piktoji dvasia, iš kurios taip pat eina daug pagundų, varginančių žmones. — *Prisiartinęs.* Gundytojas turėjo prisiartinti regimu pavidalu. Vidujinės pagundos Išganytojuje jis negalėjo sužadinti. — *Jei tu Dievo Sūnus.* Piktoji dvasia žinojo, ką šv. Jonas Krikštytojas skelbė apie Išganytoją ir kas po krikšto buvo paliudyta balsu iš dangaus; bet ji nori žinoti dar daugiau, išmėginti, ar iš tikrųjų Jėzus yra Dievo Sūnus ir, jei galima, įvesti jį į nusidėjimą. — *Sakyk, kad...* Tais žodžiais piktoji dvasia kursto Išganytoją padaryti stebuklą savo reikalui aprūpinti, nelaukiant iš kitur reikalingos pagalbos, todėl savo valia baigti pasninką, kurs buvo pradėtas, vykdant dangiškojo Tėvo valią (1 e.) —(4) *Jis, atsakydamas...* Kadangi gundytojas palietė Dievo garbę, todėl Kristus ją gina. Bet savo atsakymuose, kaip čia, taip ir žemiau, jis naudojasi tokiais žodžiais, kurie nieko nauja neapreiškia piktajai dvasiai. — *Parašyta.* Žr. 5 Moz 8, 3. — *Žmogus yra gyvas...* Šitais žodžiais Sen. Testamente Mozė priminė žydams, kaip Dievas stebuklingai maitino juos per ilgą laiką, duodamas jiems manos tyruose, kur nebuvo galima rasti gana maisto visai tautai. Čia jais išreiškiama, kad Dievas gali išlaikyti žmogų gyvą ne tiktai duona, bet kiekvienu būdu, kokiuo tik jis nori. Taip tai Kristus nugali gundytoją, kad mus pamokytų nuolankumo, nesisakydamas esąs Dievo Sūnus ir atsisakydamas daryti stebuklą (Grig.); jis duoda taip pat pavyzdį gilaus pasitikėjimo Dievu. — (5) *Paėmė:* rasi, perkėlė oru. Gr. παραλαμβάνει, ima su savim. — *Į šventąjį miestą.* Taip vadinama Jeruzalė, nes čia buvo teokratijos vidurys ir vieta, kurioje žydai ypatingu būdu garbino Dievą. Plg. žem. 5, 35; 27, 53; Iz 48, 2 ir k. — *Ant šventyklos viršaus.* Kurioje vietoje buvo pastatytas Jėzus, negalima tikrai pasakyti; kai kurie aiškintojai spėja, kad ant šulų prieangio stogo, ties visų giliausia slėnio vieta. Išganytojas duodasi piktajai dvasiai perkeliamas ir pastatomas ant šventyklos viršaus, taip kaip paskui duosis jos įrankiams net prikalti save ant kryžiaus.—(6) *Pulk žemyn...* Pirmą pagundą Jėzus nugalėjo, pasitikėdamas Dievu ir pasiremdamas šv. Rašto žodžiais; čia gundytojas duoda progos parodyti neva pasitikėjimą Dievu, ir pats kursto šv. Rašto žodžiais. — *Parašyta.* Žr. Ps 90, 11. 12. — *Jis savo...* Taip psalmės autorius aprašo globą, kurią Viešpats suteikia teisiesiems, kada jie būna pavojuje, eidami savo pareigas. Bet tokios stebuklingos

Deut 6, 16 *tuum.* [7] Ait illi Iesus: Rursum scriptum est: *Non tentabis Dominum Deum tuum.* [8] Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam eorum, [9] et dixit ei: Haec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Deut 6, 13 [10] Tunc dicit ei Iesus: Vade Satana: Scriptum est enim: *Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.* [11] Tunc reliquit eum diabolus: et ecce angeli accesserunt, et ministrabant ei.

tave ant rankų, kad kartais neužsigautumei sau kojos į akmenį. [7] Jėzus jam tarė: Taip pat parašyta: *Negundysi Viešpaties, savo Dievo.* [8] Velnias vėl paėmė jį į labai augštą kalną, parodė jam visas pasaulio karalystes ir jų garbingumą ir jam tarė: [9] Aš visa tai tau duosiu, jei parpuolęs pagarbinsi mane. [10] Tuomet Jėzus jam tarė: Eik šalin, šetone! nes parašyta: *Viešpatį, savo Dievą, tegarbinsi ir jam vienam tetarnausi.* [11] Po to velnias paliko jį; štai, prisiartino angelai ir tarnavo jam.

---

globos nebuvo žadėta, jei kas pats savaime be reikalo statytų save į pavojų. Taigi, gundytojas mėgino iškreipti paminėtų žodžių prasmę. Jo tikslas buvo sužadinti Jėzuje tuštybę, kuri būtų pasireiškusi, jei Išganytojas būtų sutikęs nusileisti, lyg iš dangaus, ir taip savo galybe nustebinti žmones. — (7) *Taip pat parašyta.* Žr. 5 Moz 6, 16. — *Negundysi...* Jėzus atsako taip, kaip gali atsakyti kiekvienas dievobaimingas žmogus. Saikas to, ko mums leista tikėtis iš Dievo, yra jo žadėjimai. Kas tais žadėjimais nepilnai pasitiki, arba kas viršija tuos žadėjimus, tas gundo Dievą. Sen. Testamente tais žodžiais Mozė perspėjo izraėlitus, kurie, neturėdami tyruose vandens, murmėjo prieš Viešpatį ir reikalavo, kad būtų jiems suteikta pagalbos stebuklingu būdu. — (8) *Į labai augštą kalną...* Tokio kalno, iš kurio būtų galima matyti visos pasaulio karalystės, iš tikrųjų nėra, bet jo ir nereikia ieškoti, nes piktoji dvasia rodė, kaip paaiškina šv. Lukas, karalystės *akimirksnyje* (Lk 4, 5); todėl tai buvo reginys be realinio pagrindo; galėjo gi tai padaryti, nes angelas, kad ir nupuolęs, pasiliko labai galingas. — (9) *Aš visa tai tau duosiu.* Velnias laiko visą pasaulį savo savastimi, su kuria tariasi galįs elgtis, kaip tinkamas. Pasaulio grožybių, turtų pažadėjimu jis mėgina sužadinti Išganytojuje jų geidimą. — *Jei parpuolęs...* Mesijui buvo žadėta viešpatavimas visoms karalystėms (Ps 2, 8; 71, 8), tačiau jis turi jas nusipelnyti vargais ir kentėjimais (Iz 49, 7; 50, 4; 53, 2); o gundytojas rodo jam kitą kelią: laimėti jas, atiduodant garbę sukilusiam prieš Dievą angelui. — (10) *Eik šalin.* Išganytojas rūsčiai atstumia nedorą piktosios dvasios pasiūlymą; nes priimti jį ir duoti garbę gundytojui būtų buvę vis tiek, kaip iš Kristaus pasidaryti Antikristu ir steigti žemėje piktosios dvasios, o ne Dievo karalystę. — *Šetone.* Ebr. kalboje tas žodis reiškia priešą. Plg. Jobo 1, 6. — *Parašyta.* Žr. 5 Moz 6, 13. — *Garbinsi.* Sen. Test.: *Bijosi Viešpaties.* Taigi, čia pavartota kitas žodis, bet mintis ta pati. — (11) *Prisiartino angelai...* Dievas atsilygina Kristui už jo ištikimumą. Ateina daug angelų išreikšti jam pagarbos; jie jam tarnauja; todėl, kaip iš pasakojimo reikia spėti, jie taip pat atnešė Kristui reikalingo tą valandą maisto.

II. Viešasis Jėzaus Kristaus gyvenimas, 4, 12—14, 12

1. Išganytojo pamokslų pradžia, 4, 12—25. Plg. Mk 1, 14—20; Lk 4, 14... 5, 1—10

Antroje šv. Mato evangelijos dalyje (4, 12—14, 12) pasakojama apie viešojo Jėzaus Kristaus gyvenimo Galilieje atsitikimus, iš kurių pasirodo, kad

[12] Jėzus, išgirdęs, kad Jonas išduotas, pasitraukė į Galilieją [13] ir, palikęs Nazareto miestą, atėjo ir gyveno Kaparnaume, pajūryje, Zabulono ir Neptalio ribose, [14] kad įvyktų kas pasakyta pranašo Izaijo: [15] *Zabulono žemė ir Neptalio žemė, jūros pakelė, Užjordanė, pagonių Galilieja,* [16] *tauta, sėdinti tamsybėje, matė didelę šviesą, ir sėdintiems mirties šešėlio šalyje užtekėjo šviesa.* [17] Nuo to laiko Jėzus pradėjo mokyti ir sakyti: Darykite atgailą, nes dangaus karalystė arti.

[12] Cum autem audisset Iesus quod Ioannes traditus esset, secessit in Galilaeam: [13] et, relicta civitate Nazareth, venit, et habitavit in Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, et Nephthalim: [14] ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam: [15] *Terra Zabulon, et terra Nephthalim, via maris trans Iordanem, Galilaea gentium:* [16] *populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam: et sedentibus in regione umbrae mortis, lux orta est eis.* [17] Exinde coepit Iesus praedicare, et dicere: Poenitentiam agite: appropinquavit enim regnum caelorum.

Mc 1, 14; Lc 4, 14; Jo 4, 43

Is 9, 1

Mc 1, 15

---

jis buvo žadėtasis Mesijas ir mesijinės karalystės steigėjas.

4, 12—25. Jėzus palieka Nazaretą, apsigyvena Kaparnaume ir pradeda sakyti pamokslus (12—17), pašaukia pirmuosius apaštalus (18—22), vaikščioja po visą Galilieją, skelbdamas Evangeliją, gydo gabenamus pas jį ligonius; gandas apie jį pasklysta plačiai, ir daug minių seka jį (23—25).

(12) *Jonas išduotas:* suimtas ir įmestas į kalėjimą, liepiant Erodui Agripui, kurį jis barė dėl jo svetmoterystės. Žr. Lk 3, 18, 19. Plačiau apie tai kalbama žem. 14, 3... — *Pasitraukė.* Iš Judiejos Jėzus sugrįžo į Nazaretą Galiliejoje. Plg. Mk 1, 14. 15; Lk 4, 14. 15. — (13) *Palikęs Nazareto miestą:* kurs, būdamas visai nuošaliai, labai tiko paslėptam Jėzaus gyvenimui, bet ne viešam. — *Kaparnaume.* To miesto vardo nerandame paminėto Sen. Testamente, lygiai kaip ir Nazareto. Dabar nebegalima tikrai pasakyti, kurioje vietoje jis buvo. Vieni spėja, kad jis buvęs dabartiniame kalnelyje Tell-Chum, o kiti, kad ten, kur dabar griūvėsiai Chan-Minijeh, šiaurvakariame Tiberijados arba Genezareto ežero krante; tas ežeras vadinamas dar Galiliejos jūra. — *Zabulono ir Neptalio ribose,* t. y., ten, kur susiduria Zabulono ir Neptalio giminių žemės plotai. Plg. Joz 19, 10... Jėzaus apsigyvenimas Kaparnaume buvo numatytas ir paskelbtas Sen. Testamente. — (14) *Pranašo Izaijo.* Žr. Iz 9, 1, 2. Pranašo žodžiai čia kartojami šiek tiek laisviau, išleidus kai kuriuos žodžius; bet jų prasmė visai ta pati. Pas Izaiją pranašaujama apie ypatingas malones, kurios turėjo būti suteiktos ateisiančio išvaduotojo šiaurinės Palestinos daliai, labai nukentėjusiai dėl asiriečių užpuolimo. — (15) *Jūros pakelė:* šalis prie kelio, kuriuo einama jūros link. — *Užjordanė:* Periejos kraštas, kuriame Jėzus ne vieną sykį sakė pamokslus. — *Pagonių Galilieja,* t. y., pagonių apskritis (ebr. *Gelil*). Taip čia pavadinta šiaurinė Palestinos dalis, arčiau Sirijos ir Penikijos, nes jos gyventojų tarpe visuomet buvo daug pagonių. — (16) *Tauta:* įvardintųjų kraštų gyventojai. *Tamsybėje.* Tamsybė, taip pat kaip ir mirties šešėlio šalis, yra nežinojimo, nuodėmingumo vaizdai. — *Didelę šviesą:* Mesiją. Plg. Lk 1, 78, 79; Jo 1, 19; 8, 12; Iz 42, 6 ir k. — *Mirties šešėlio.* Taip, pakartojant tą pačią mintį, pavadinta tamsybė; ji lygi tai, kuri yra mirusiųjų buveinėje. Plg. Ps 22, 4 ir k. — (17) *Nuo to laiko:* kaip persikėlė gyventi į Kaparnaumą (13 e.),

Mc 1, 16; Lc 5, 2

[18] Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilaeae, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare, (erant enim piscatores) [19] et ait illis: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. [20] At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. [21] Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem eius in navi cum Zebedaeo patre eorum, reficientes

[18] Eidamas išilgai Galiliejos jūros, Jėzus pamatė du broliu, Simoną, vadinamą Petru, ir jo brolį Andriejų, leidžiančius tinklus į jūrą, (nes juodu buvo žvejai), [19] ir tarė jiedviem: Eikite paskui mane; aš padarysiu, kad judu būtumėte žvejai žmonių. [20] Juodu, tuojau palikę tinklus, sekė jį. [21] Eidamas iš čia toliau, jis pamatė kitu du broliu, Zebediejaus sūnų Jokūbą ir jo brolį Joną laive drauge su jųdviejų tėvu Zebedie-

---

Jėzus pradėjo čia sakyti savo pamokslus. — *Darykite atgailą...* Jėzus pradeda mokyti tuo pačiu paraginimu daryti atgailą, kaip ir šv. Jonas Krikštytojas (žr. aug. 3, 2); taip jis suriša savo pasiuntinystę su savo pirmatakio darbu. Jis pasirodo po jo, taip kaip saulė užteka po aušros. Plg. Mk 1, 14—21; Lk 5, 2—11.

(18) *Galiliejos jūros:* Tiberijados jūros (Jo 6, 1; 21, 1), Genezareto ežero (Lk 5, 1 ir k.). Žr. aug. 13 eil. paaišk. Tas gražus ežeras turi arti 20 kilometrų ilgio ir apie 10 klm. pločio. Jo paviršius 212 metrų žemiau už Tarpžemės jūros paviršių. — *Pamatė...* Jėzus, pradėjęs viešą gyvenimą ir savo pasiuntinystės darbą, renkasi tam darbui padėjėjų. Kadangi tam dalykui senosios sinagogos tarnai netiko, jis šaukia paprastus, įpratusius dirbti sunkų darbą galiliejiečius, nes jis mėgsta nuolankumą; be to, turėjo būti aišku, kad tikėjimas nėra žmonių mokslo ir iškalbos pasėka. — *Simoną, vadinamą Petru.* Apie pirmą susitikimą Išganytojo su Simonu pasakoja šv. Jonas (žr. Jo 1, 37—43). Tuomet Jėzus pašaukė jį ir kitus būti savo mokytiniais; bet tai dar nereiškė, kad jie turėjo nuolat sekti Viešpatį. Tuomet taip pat Simonas gavo kitą vardą. Išganytojas, kalbėdamas sirokaldajiškai, paminė jį *Kėfa'*; kadangi tas žodis reiškia u o l ą, tai, išvertus jį graikų kalbon, gauta žodis πέτρα ; iš to ir pasidarė vardas πέτρος, Petras. Dabar Simoną Petrą, jo brolį Andriejų ir kitus Išganytojas išrenka į apaštalus. — *Buvo žvejai.* Kaparnaume ir, apskritai sakant, prie Genezareto ežero gyveno daug žvejų, nes ežeras buvo labai turtingas žuvimis. Simonas ir Andriejus buvo iš Betsajidos miestelio. — (19) *Eikite paskui mane.* Gr. t.: šen, paskui mane. Kad kas galėtų mokyti Dievo vardu kitus, reikia jam pačiam gauti dieviškas pašaukimas. Jėzus jį duoda savo išrinktiesiems mokytiniams. — *Aš padarysiu, kad...* Tuo tarpu Petras ir kiti dar nevisai išsižadės savo užsiėmimo, žvejonės; bet Jėzus, imdamas juos su savim, prirengs juos jų naujoms pareigoms. Tik vėliau jie pradės jas eiti, bus žvejai žmonių, stengsis ištraukti žmones iš pasaulio sugedimo ir laimėti juos dangui. Plg. Jer 16, 16; Ez 47. 10. — (20) *Tuojau palikę...* Kristaus žodžio veikimas tikrai stebuklingas. Toks jis buvo visuomet. Plg. Mk 1, 27 ir k. Bet didis taip pat jo mokytinių tikėjimas ir klusnumas. Jie klauso tuojau, tobulai ir su geru tikslu sekti Kristų. — (21) *Zebediejaus sūnų Jokūbą...* Kristus pašaukia į apaštalus kitu du broliu. Plg. Lk 5. 1. Paminėta jų tėvo vardas, kad atskyrus Jokūbą Vyresnįjį nuo

jum, betaisančius savo tinklus, ir pašaukė juodu. [22] Juodu gi, tuojau palikę tinklus ir tėvą, sekė jį.

[23] Jėzus vaikščiojo po visą Galilieją, mokydamas jų sinagogose, skelbdamas karalystės Evangeliją ir gydydamas visokią ligą ir visokią negalią tautoje. [24] Gandas apie jį pasklido visoje Sirijoje; ir jie nešė pas jį visus sergančius, visokių ligų ir kentėjimų suimtus, velnių apsėstus, mėnesienos liga sergančius ir stabo ištiktus; o jis juos gydė. [25] Jį sekė daug minių iš Galiliejos, iš Dekapolės, iš Jeruzalės, iš Judiejos ir iš Užjordanės.

retia sua: et vocavit eos. [22] Illi autem statim relictis retibus et patre, secuti sunt eum.

[23] Et circuibat Iesus totam Galilaeam, docens in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni: et sanans omnem languorem, et omnem infirmitatem, in populo. [24] Et abiit opinio eius in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus, et tormentis comprehensos, et qui daemonia habebant, et lunaticos, et paralyticos, et curavit eos: [25] et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea, et Decapoli, et de Ierosolymis, et de Iudaea, et de trans Iordanem.

Mc 3, 7; Lc 6, 17

Jokūbo Jaunesniojo, kurs buvo Alpiejaus sūnus. Žr. žem. 10, 3. — (22) *Ir tėvą.* Įgimti santykiai nenutraukiami, bet jie turi užleisti pirmą vietą malonės traukimui (šv. Ilar.). Palikimas tėvo parodo, kad Zebediejaus sūnų klusnumas Jėzui buvo sujungtas su pasišventimu.

(23) *Jėzus vaikščiojo po visą Galilieją...* Trumpai nurodoma Kristaus tarnystė Galiliejoje. Čia jis pasirodo esąs vyriausis pranašas, nes moko žmones ir taip, kaip kiti pranašai, patvirtina savo mokslą stebuklais, bet tokiais, kokių niekas pirm jo nebuvo daręs (plg. Iz 35, 5. 6). Pašaukęs mokytinius, jis jiems parodo, kaip reikia sugauti žmonių sielos. — *Jų sinagogose.* Sinagoga reiškia tą pat, ką ir susirinkimo vieta. Pas žydus buvo tik viena šventykla Jeruzalėje, kur reikėjo garbinti Dievas ir daryti aukos. Sinagogų atsiradimo reikia jieškoti Babilono nelaisvės laikais; bet atsirado jų daugiau, tik žydams grįžus iš tos nelaisvės. Kristaus laikais jų buvo visur, kur tik buvo žydų, ne tik Palestinoje, bet ir svetur. Sinagoga buvo jiems susirinkimų ir maldos, bet ne aukų vieta. Subatomis jose skaitydavo paskirtas įstatymo ir pranašų dalis. Leidžiant sinagogos vyresniajam, kiekvienas galėjo jose viešai aiškinti šv. Raštą ir pasakyti susirinkusiems pamokslą (plg. Lk 4, 16; 6, 6; Apd 13, 15 ir k.). Tokiais susirinkimais sinagogose naudojosi Jėzus savo pamokslams. — *Karalystės Evangeliją:* gerą naujieną apie Dievo karalystę. — *Gydydamas...* Stebuklingais gydymais Jėzus ne tik patvirtindavo savo mokslą, bet taip pat savo pasiuntinystės dieviškumą. Sen. Testamento pranašai pranašavo, kad tokie, kaip Išganytojo stebuklai, bus Mesijo atėjimo ženklas. — (24) *Sirijoje.* Taip buvo vadinama Romos provincija; prie jos buvo prijungta ir Palestina. — *Velnių apsėstus.* Jų kūniški kentėjimai paprastai buvo to apsėdimo pasėka; velnio išvarymu buvo pašalinama ir liga. Plg. žem. 8, 28 ir kt. — *Mėnesienos liga sergančius:* puolamąja liga sergančius, epileptikus; jų ligos pasireiškimus savindavo mėnulio įtakai. Plg. Mk 9, 17... — *Stabo ištiktus:* suparalyžuotus. — (25) *Daug minių iš Galiliejos...* Įvardinta kraštai aplink Genezareto ežerą: vieni jų buvo arčiau, kiti žymiai toliau. — *Dekapolės.* Tai buvo, kaip pats vardas rodo, sąjunga dešimties miestų, daugiausia anapus Jordano, kurių žymiausieji buvo: Skitopolis, Gadara, Filadelfija, Pella. Gyveno juose pagonys.

5. [1] Videns autem Iesus turbas, ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, [2] et aperiens os suum docebat eos dicens:
[3] Beati pauperes spiritu: quoniam

Lc 6, 20

5. [1] Jėzus, matydamas minias, užėjo į kalną ir, kai jis atsisėdo, prie jo prisiartino jo mokytiniai. [2] Atvėręs savo burną, jis mokė juos, sakydamas:
[3] Palaiminti beturčiai dvasioje,

---

2. Kalno pamokslas, 5, 1—7, 29. Plg. Lk 6, 20—49

a) Palaiminimai, 5, 1—12. Plg. Lk 6, 20—23

Kalno pamokslas prasideda aštuoniais palaiminimais.

(5, 1) *Jėzus, matydamas...* Plg. Lk 6, 12... Jėzus meldėsi per naktį kalne, paskui nužengė sakyti pamokslo susirinkusiai pakalnėje miniai; kadangi klausytojų skaičius vis daugėjo, tai jis vėl sugrįžo į kalną, kad, jam kalbant iš augštesnės vietos, susirinkusieji geriau galėtų girdėti jo žodžius. Iš kur rinkosi tos minios, evangelistas pasakė aug. 4, 25. — *Į kalną.* Senovės padavimo liudijimu, Jėzus pasakęs tą pamokslą, būdamas viename kalnelių netoli šiaurvakario Genezareto ežero kranto. Dabar jis vadinamas Kurun Hattin (palaiminimų kalnas). — *Kai jis atsisėdo.* Pas žydus ir apskritai senovėje buvo paprotys mokyti sėdint. Plg. Mk 4, 1 ir k. — *Jo mokytiniai:* Išganytojo išrinktieji apaštalai. Pamokslo klausė ne tik jie; klausė taip pat ir minia (plg. žem. 7, 28; Lk 7, 1); bet mokytiniai buvo išskirti iš jos tarpo ir visų pirma į juos buvo nukreiptas pamokymas; be to, jie turėjo patarnauti Išganytojui ir sulaikyti minią nuo grūdimosi prie jojo. — (2) *Atvėręs savo burną...* Iškilmingas išsireiškimas, kuriuo sakoma, kad Jėzus pradėjęs savo pamokslą. Plg. Jobo 3, 1; Dan 10, 16; Ez 29, 21 ir k. — Tas visų ilgiausis Išganytojo pamokslas, kuriame nurodyta svarbiausios dangaus karalystės piliečių pareigos, buvo pasakytas ne pačioje pradžioje viešos Kristaus tarnystės, bet žymiai vėliau; šv. Matas duoda jį čia, kad tuojau parodytų savo skaitytojams iš žydų tarpo, ko jie turi laukti iš Naujojo Įstatymo, ir kuo jis skiriasi nuo Senojo. Visas pamokslas yra lyg kokios didelės durys, pro kurias evangelistas įveda skaitytojus, kad supažindintų juos su tikra Evangelijos dvasia. Ar jis buvo visas taip pasakytas vienu sykiu, kaip čia skaitome, nelengva pasakyti. Pas šv. Morkų jo visai nėra, pas Luką jis labai sutrumpintas (Lk 6, 20—49). Kai kurios dalys pas šituodu evangelistu minimos visai kitokiose aplinkybėse; bet iš to dar negalima daryti jokių išvadų, liečiančių kalno pamokslą. Išganytojas juk turėjo nevieną sykį skelbti tą patį savo mokslą įvairiose aplinkybėse, kartoti tas pačias patarles ir prilyginimus; todėl galėjo pakartoti prie progos ir randamas įvairiose vietose pas šv. Morkų ir Luką kalno pamokslo dalis, tuo labiau, kad ir pas patį šv. Matą randame jas pakartotas (plg. Mt 5, 29 su 18, 9; 5, 32 su 19, 9; 6, 14 su 18, 35 ir k.). Pagaliau visai teisingai galima buvo tikėtis, kad Išganytojas, surinkęs didesnį mokytinių būrį ir sužadinęs žymios tautos dalies dėmesį, pilniau nurodys jiems savo tikslą ir vienu sykiu išdėstys savo mokslo esmę. Tokiuo tai, taip sakant, programiniu atsiliepimu ir turėjo būti kalno pamokslas.

(3) *Palaiminti.* Pačioje pradžioje savo pamokslo Išganytojas kalba apie tai, kas yra svarbiausis žmonių pastangų akstinas, ko žmogaus širdis taip labai trokšta, jieško per visą gyvenimą, bet rasti negali. Jis kalba apie laimę, kurią prarado sau ir visai savo ainijai pirmieji gimdytojai, kuri tačiau reikia atgauti, nes kitaip žmogaus širdis pasiliktų amžinai alkana. Taigi, iš dieviškos Išganytojo burnos krinta vienas po kito žodis „palaiminti", t. y., tikrai lai-

nes jų dangaus karalystė. [4] Palaiminti *romieji*, nes jie *paveldės žemę*. [5] Palaiminti, *kurie liūdi*, nes jie *bus paguosti*. [6] Palaiminti, kurie alksta ir trokšta teisybės, nes jie bus pasotinti. [7] Palaiminti

ipsorum est regnum caelorum. [4] Beati *mites*: quoniam ipsi *possidebunt terram*. [5] Beati, *qui lugent*: quoniam ipsi *consolabuntur*. [6] Beati, qui esuriunt, et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. [7] Beati misericordes: quoniam ipsi miseri-

Ps 36, 11
Is 61, 2

---

mingi, žodis skiriamas žmonėms, ištroškusiems laimės. Bet tuojau po to pirmojo žodžio jau daroma apribojimas, nes nurodoma sąlyga, dorinė žmogaus kokybė, kuri reikia turėti, kad tą Kristaus žodį pasisavintumėm. Toliau jau tais ar kitais žodžiais paaiškinama, kad žadamoji laimė tikra, galinti pilnai pasotinti žmogaus širdį, nes tie, kurie pasirodys jos verti, gaus dangaus karalystę. Dėl to žodžio „palaiminti" Kristaus kalno pamokslo pradžia vadinama palaiminimais. Nors žodis „palaiminti" pasikartoja devynis sykius, bet palaiminimų iš tikrųjų yra aštuoni, nes 11 eil. jis kartojamas, tik kad pilniau išreiškus tai, kas pasakyta aštuntame ir paskutiniame palaiminime. — *Beturčiai*. Tas žodis reiškia čia ne nuolankumą, bet žemiško lobio, gėrybių stoką, dėl kurios žmogus buvo niekinamas, kolei krikščionystė neišmokė gerbti ir branginti neturtą. — *Dvasioje*. Kalbama ne apie šv. Dvasią, kurios įtakoje žmonės mėgsta ir jieško neturto, bet apie viršiausią žmogaus esmės dalį, apie jojo dvasią. Todėl vadinama palaimintais tie žmonės, kurių dvasia nėra prisirišusi prie turtų, kurie nejieško paguodos turtuose (Lk 6, 24). Taigi, gali būti ir yra daug nieko neturinčių žmonių, kurie nėra beturčiai dvasioje, ir priešingai, yra turtingų, kurių dvasia palaida, nesurišta su jų turtais. Neturtas yra pirmas tobulumo laipsnis (13, 22; 19, 21). Neturtingas dvasioje yra draug ir nuolankus (šv. Bazil.). Iš tokio neturtingumo kilsta troškimas dvasinių gėrybių. Pas šv. Luką nėra žodžio „dvasioje", bet pas jį ta pati mintis išreikšta kitaip (žr. Lk 6, 20. 24). — *Nes jų dangaus*... Mesijo karalystė arba dangaus karalystė (plg. aug. 3, 2), kaip šiame pasaulyje, taip ir kitame, priguli jau dabar paminėtiems beturčiams dvasioje. — (4) *Romieji*. Romūs yra kantrieji ir nuolankieji. Jie kantriai priima visus nemalonumus, kuriuos jiems skiria Dievo apveizda, moka atleisti žmonėms visas neteisybes, parodydami jiems didelį gerumą. Jau Sen. Testamente duodama jiems pagyrimų, ypač jiems skiriami mesijiniai pažadai pas Iz 11, 4; 29, 19; 22, 27; todėl pats Mesijas vadinamas tuo vardu pas Zak 9, 9. — *Žemę*. Atlyginimas paimta iš Ps 36, 9, 11. Sen. Testamente „žemė" reiškia Palestiną, kurios dalelę turėjo kiekvienas izraėlitas; čia ji reiškia tą pačią, augščiau pažadėtą, mesijinę dangaus karalystę, taigi, gyvųjų žemę. Daugelyje graik. rankraščių ir senovės vertimų šitas ir trečias palaiminimas pakeisti savo vietomis. Spėjama, kad toki palaiminimų eilė tikresnė. — (5) *Kurie liūdi*. Kalbama apie šventą liūdesį dėl viso pikto pasaulyje ir dėl troškimo dangiškųjų gėrybių. — *Bus paguosti*. Pas pranašus (Iz 61, 2) pažadėta paguoda, suraminimas per Mesiją, kurs ir pas žydų rašytojus vadinamas ramintoju. Tobula paguoda bus danguje, kur nebus nei verksmo nei nuliūdimo, kur *Dievas nušluostys kiekvieną ašarą* (Apr 7, 17; 21, 4). Kadangi tat sakoma, jog tie, kurie liūdi, bus tikrai ir pilnai paguosti, todėl ir jiems žadama mesijinė dangaus karalystė. — (6) *Alksta ir trokšta:* labai geidžia. — *Teisybės*. Teisybė yra tobulas įvykdymas Dievo valios. Mes turime jos trokšti (šv. Jieron.). Kas jos trokšta, turi eiti pas Išganytoją (Jo 7, 37), kurs yra pirmasis jos vaizdas (Jo 4, 34). Todėl ir teisybė randama tik mesijinėje dangaus karalystėje. — (7) *Gailestingieji*. Parisiejai matė kiek-

Ps 23, 4

1 Petr 2, 20; 3, 14; 4, 14;

cordiam consequentur. [8] Beati *mundo corde:* quoniam ipsi Deum videbunt. [9] Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. [10] Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum caelorum. [11] Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: [12] gaudete, et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis, sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.

gailestingieji, nes jie laimės gailestingumo. [8] Palaiminti *nesuteptos širdies,* nes jie matys Dievą, [9] Palaiminti taikieji, nes juos vadins Dievo vaikais. [10] Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės, nes jų dangaus karalystė. [11] Palaiminti, kai jums piktžodžiauja ir persekioja jus, ir meluodami sako visa pikta prieš jus dėl manęs. [12] Džiaugkitės ir linksminkitės, nes jūsų užmokestis gausus danguje. Nes taip persekiojo pranašus, kurie buvo pirm jūsų.

---

vienoje nelaimėje tik bausmę (Jo 9, 34) ir, tardamies esą teisingi, niekino visus kenčiančius. Gailestingas yra tas, kurs širdyje užjaučia, atleidžia, kurs pasigaili artimo dėl jo kūno, ar dvasios kentėjimų, stengiasi juos palengvinti, kurs iš tikrųjų padeda artimui. Padėti artimui, kurs kenčia, žmogus gali ne tik pinigais, bet taip pat savo žodžiais ir, jei nieko neturi, savo ašaromis" (Eutim.). — *Laimės gailestingumo.* Jau Sen. Testamento Dievas dažnai vadinamas gailestingu; Mesijo ta dorybė ypač giriama. Taigi, pats Dievas pasigailės gailestingųjų, darydamas juos dalininkais mesijinio išganymo šiame ir kitame pasaulyje. — (8) *Nesuteptos širdies:* ne tiktai tie, kurie nesutepė savo kūno priešingais nekaltybei nusidėjimais, bet, apskritai, kurių širdis nesutepta nusidėjimu (15, 19; 23, 25). Minima čia širdis, nes ji laikoma dorinio gyvenimo viduriu. — *Matys Dievą:* kitame gyvenime veidas į veidą, bet jau ir šiame tobulesniu nekaip kiti pažinimu (plg. Ps 23, 4). Senosios Sandoros bažnyčioje artinosi prie Dievo nesutepti įstatymo akyse, Naujojoje Sandoroje artinasi tiktai tie, kurie nesuteptos širdies. — (9) *Taikieji.* Gr. t. οἱ εἰρηνοποιοί, t. y., ne tiktai tie, kurie turi ramybę savo širdyje (εἰρηνικοί, plg. Jok 3, 17), bet dar ir tie, kurie platina ramybę, taiką pasaulyje, pilname nesutikimų, vaidų. — *Dievo vaikais:* todėl tėvoniais Dievo karalystės (plg. 2 Kor 13, 11). Tą brangiausią įsūnystės malonę nupelnė mums Jėzus Kristus (Rom 8, 20; Kol 3, 4 ir k.). — (10) *Persekiojami dėl teisybės.* Mesijinė karalystė bus persekiojama, bet ne kiekvienas, kurs kenčia persekiojimą, yra palaimintas, tik kas kenčia dėl teisybės (plg. 6 eil.). Žr. žem. 23, 37; Apd 7, 52; 1 Petro 2, 20; 4, 15. — (11) *Palaiminti...* Aštuntas palaiminimas, trumpai, kaip ir kiti, išreikštas 10 eil., plačiau paaiškinamas 11 ir 12 eil. dėl ypatingos jo svarbos Kristaus mokytiniams; čia Išganytojas stačiai į juos kreipiasi, jiems pritaiko augščiau pasakytus žodžius ir jiems skelbia jų laukiantį likimą, kad geriau juos prie jo prirengtų. Juos persekios žodžiais ir darbais ir tai be priežasties, visai neteisingai, meluodami, vien dėl to, kad jie Kristaus mokytiniai, — *dėl manęs.* — (12) *Džiaugkitės...* Kristaus mokytiniai turi visa kentėti su šventu džiaugsmu, visų pirma dėl to, kad už pakeltus kentėjimus gaus užmokestį begalinį, toliau dėl to, kad jie turi pavyzdį kentėjusių persekiojimus pranašų, kurių užmokestis taip tikras ir kurių drauginінkais jie bus.

[13] Jūs žemės druska: jei druska išdvoks, kuo ji bus sūdoma? Ji daugiau niekam nebetinka, kaip tik išmesti laukan ir žmonėms mindžioti. [14] Jūs pasaulio šviesa. Negali būti paslėptas miestas, pa⸗statytas kalne. [15] Taip pat nede⸗gama žiburio ir nededama jo po saiku, bet į žibintuvą, kad šviestų visiems, kurie yra namuose. [16] Te⸗gul jūsų šviesa taip šviečia žmo⸗nių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jū⸗sų Tėvą, kurs yra danguje.

[13] Vos estis sal terrae. Quod si sal evanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mit⸗tatur foras, et conculcetur ab ho⸗minibus. [14] Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi su⸗pra montem posita, [15] neque ac⸗cendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candela⸗brum ut luceat omnibus, qui in do⸗mo sunt. [16] Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona, et glorificent patrem vestrum, qui in caelis est.

Mc 9, 49; Lc 14, 34
Io 8, 12
Mc 4, 21; Lc 8, 16; 11, 33
1 Ptr 2, 12
Eph 5, 8s
Phlp 2, 15

b) Žemės druska, pasaulio šviesa, 5, 13—16. Plg. Lk 11, 33.

Toliau kalno pamokslе Išganytojas sako, ko jis reikalauja iš tų, kurie bus mokytojai mesijinėje karalystėje.

(13) *Jūs.* Toliau kalbėdamas moky⸗tiniams, Jėzus nurodo jų pareigas ir dorybes kaip vadų į išganymą. — *Že⸗mės druska.* Druska yra pastovumo vaizdas (plg. 3 Moz 2, 13), nes ji su⸗laiko valgius nuo gedimo ir daro juos skanesnius; todėl senovėje dėdavo druskos į auką išreikšti troškimui, kad ji patiktų Dievui. Kristaus mokytiniai turi daryti panašios įtakos sugedusiam ir gadinančiam pasauliui savo pamok⸗slais, savo pavyzdžiu, malone, kuri bus suteikiama per jų rankas. — *Išdvoks:* nustos savo sūrumo, savo vyriausios savybės. Išdvokusi druska niekam ne⸗betinka; ji išmetama į gatvę ir mindo⸗ma praeinančių žmonių kojomis; taip pat ir Kristaus mokytiniai, jei jie ne⸗beturi reikalaujamų iš jų privalumų. Taip duodama rimtas įspėjimas Evan⸗gelijos skelbėjams, jei jie išdvoktų. Plg. Mk 9, 49; Lk 14, 34. — (14) *Jūs pa⸗saulio šviesa.* Šviesa duoda blizgėjimą ir gražumą, reikalinga gyvybei palai⸗kyti ir visiems miela. Pats Išganytojas yra šviesa (Jo 1, 9; 8, 12; Iz 42, 6; 49, 6). Kas jam priklauso, tas dalyvauja jo savybėse, neša mokslo ir tikros lai⸗mės šviesą. Tai galima sakyti dalimi ir apie tikinčius (plg. Pilyp 2, 15; Efez 5, 8). — *Negali būti paslėptas.* Kri⸗staus mokytiniai neturi teisės atsisakyti nuo savo prievolės šviesti pasauliui. Kristaus dovanos turi nešti vaisių. — *Miestas, pastatytas...* Bažnyčia ir jos vyresnieji. Plg. Iz 2, 2; Mik 4, 1.—(15) *Po saiku:* po bet kuriuo indu, kad šviesa būtų paslėpta nuo akių. — *Į žibintuvą.* Senovėje tai būdavo gražios papėdės, ant kurių statydavo uždegtą žiburį, lempą, kad geriau apšviestų kambarį. Plg. Mk 4, 21; Lk 8, 16; 11, 33. — (16) *Jūsų darbus:* visą jūsų apašta⸗lišką tarnystę su tomis dorybėmis, ku⸗rios paminėtos palaiminimuose. — *Ir garbintų jūsų Tėvą...* Geri sūnūs no⸗riai ješko Tėvo garbės. Be to, Evan⸗gelijos skelbėjai gauna savo pasiunti⸗nystę ir reikalingas jai vykdyti malones iš Dievo, todėl jų ištikimai atlikto dar⸗bo garbė priklauso Dievui.

c) Jėzus ir senasis įstatymas, 5, 17—48.

Toliau kalno pamokslе Išganytojas paaiškina, koks yra jo paties ir jo įsta⸗tymo santykis su senuoju įstatymu (5, 17—20), tobuliau išreiškia penktąjį Dievo įsakymą apie neužmušimą (5, 21—26) ir šeštąjį apie svetmoterystę (5, 27—32), duoda pamokymų apie priesaiką (5, 33—37), apie kerštą ir meilę nprietelių (5, 38—47) ir apie tobulumo laipsnį (5, 48).

Rom 3, 31; 10, 4

Lc 16, 17
21, 33

Ia 2, 10

Lc 11, 39

[17] Nolite putare quoniam veni solvere legem, aut prophetas: non veni solvere, sed adimplere. [18] Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum et terra, iota unum, aut unus apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant. [19] Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum: qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. [20] Dico enim vobis, quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam Scribarum, et Pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum.

[17] Nemanykite, būk aš atėjęs Įstatymo ar Pranašų panaikinti; ne panaikinti aš atėjau, bet įvykdyti. [18] Nes iš tikrųjų, aš sakau jums, kolei dangus ir žemė nepraeis, nei viena jota ir nei vienas bruoželis neišnyks iš Įstatymo, iki visa įvyks. [19] Taigi, kas panaikintų vieną šitų mažiausių paliepimų ir taip mokytų žmones, bus vadinamas mažiausis dangaus karalystėje; o kas jį laikys ir mokys, tas bus vadinamas didis dangaus karalystėje. [20] Nes aš sakau jums, jei jūsų teisybė nebus pilnesnė, kaip Rašto žinovų ir parisiejų, jūs neįeisite į dangaus karalystę.

Ex 20, 13
21, 12
Dt 5, 17

[21] Audistis quia dictum est an-

[21] Jūs girdėjote, kad seniesiems

(17) *Nemanykite...* Išreiškęs savo mokslą apskritai, Išganytojas nukreipia dėmesį į kai kuriuos atskirus dalykus ir paaiškina, koks yra santykis tarp jo įstatymo ir Senojo. Visų pirma jis nori apsaugoti savo sekėjus nuo klaidingos nuomonės, kurią jie galėjo pasisavinti (plg. Lk 4, 8; 5, 37; Jono 3, 8; 4, 21), girdėdami, kad Rašto žinovai sako, būk jis nesilaikąs Įstatymo, pav., būk jis nešvenčiąs, kaip reikia, subatos, ir žinodami, kad jis iš tikrųjų dažnai peikė parisiejų nuomones. — *Įstatymo ar Pranašų.* Tai dvi svarbiausi Sen. Test. dali, reiškianti visą Sen. Testamentą. — *Įvykdyti.* Kristus įvykdė Sen. Testamentą, darydamas tai, kas jo buvo reikalaujama, geriau jį aiškindamas, papildydamas, tobulindamas, vykdydamas žodžiu ir darbu tą idealą, kurio siekė Sen. Įstatymo įstaigos ir apreiškimai, bet dar nebuvo atitinkamai jo išreiškę; nepanaikino net ir jo apeiginės dalies, tik, senosioms apeigoms esant vaizdais, figūromis to, kas turėjo būti įvykdyta N. Testamente, Išganytojas figūras pakeitė tikrybe. Plg. Iz 2, 2; Mik 4, 1. — (18) *Kolei dangus ir žemė nepraeis:* iki pasaulio pabaigai; taigi niekuomet. Plg. Lk 16, 17. — *Jota:* visų mažiausi žydų abecėlės raidė. — *Bruoželis:* mažas ženklelis, dedamas ant kai kurių ebr. raidžių vienoms nuo kitų atskirti. Čia jota ir bruoželiu pavadinta smulkiausi Sen. Įstatymo reikalavimai. — *Neišnyks:* nenustos savo vertės, nepasiliks neįvykdyti. — (19) *Kas panaikintų:* savo pasielgimu, pats jo nesilaikydamas, arba žodžiais, mokydamas kitus jo nesilaikyti. — *Bus vadinamas mažiausis:* ne tik neteks mokytojo garbės, bet gaus labai žemą vietą. Plg. 1 Kor 3, 11. 15. — *Bus vadinamas didis:* gaus didelę garbę mesijinėje karalystėje. Plg. Jok 2, 10. — (20) *Nes aš sakau...* Jėzus dar kitaip patvirtina reikalavimą visiško klusnumo įstatymui. — *Jūsų teisybė:* vykdymas Dievo valios, šventumas. — *Nebus pilnesnė...* Parisiejai galėjo tikėti, kad jie išsėmė visą įsakymų prasmę, neliedami kraujo, nesvetmoteriaudami, nedarydami neteisingų priesaikų ir t.t. Savo nuomone jie buvo tvarkoje su įstatymu ir su Dievu. Bet Jėzus nenori, kad jo mokytiniai čia sustotų; jis reikalauja visai kitokio įvykdymo. Tuojau pavyzdžiais jis parodo, kaip jis tobulina įstatymą.

(21) *Jūs girdėjote...* Išganytojas patobulina penktąjį Dievo įsakymą. Jo

pasakyta: Neužmuši; o kas užmuštų, bus smerktinas teisme. [22] Aš gi jums sakau: Kiekvienas, kurs pyksta ant savo brolio, bus smerktinas teisme. Kas gi sakytų savo broliui: Raka, bus smerktinas taryboje. O kas sakytų: Beproti! bus smerktinas į pragaro ugnį. [23] Todėl, jei tu atiduodi savo dovaną prie altoriaus ir tenai atsimeni, kad tavo brolis turi šį tą prieš tave, [24] palik savo dovaną tenai ties altoriumi, eik pirma susiderinti su savo broliu, o paskui atėjęs atiduosi savo dovaną. [25] Greitai susitaikink su savo priešu, kol dar tebesi draug su juo

tiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. [22] Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, raca: reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue: reus erit gehennae ignis. [23] Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te: [24] relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum. [25] Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via

Lv 24, 17
Dt 17, 8
Mc 11, 25
Lc 12, 58

---

klausytojai dažnai girdėjo skaitant šv. Raštą sinagogose. Plg. Jono 12, 34; Apd 15, 21 ir k. — *Neužmuši.* Žr. 2 Moz 20, 13. — *O kas užmuštų...* Taip skambančių žodžių nėra Mozės įstatyme; bet tą pačią mintį randame išreikštą keliose vietose (2 Moz 21, 12; 3 Moz 24, 17; 4 Moz 35, 12). — *Teisme:* vietiniame teisme, koks buvo kiekviename Palestinos mieste. Plg. 5 Moz 16, 18. — (20) *Aš gi sakau...* Taip nekalbėjo nė vienas pranašas. Išganytojas atsiliepia kaip turįs viršiausią valdžią, duoda įsakymą savo vardu. Jis stato prieš senąjį įstatymą naują, tobulesnį, kurį jis pats atnešė į pasaulį. Anas lietė ypač viršujinius atsitikimus, o šitas duoda paliepimų vidujinėms sielos jėgoms. — *Pyksta.* Naujo įstatymo davėjui negana pasmerkti žmogžudystę, jis priešinasi visam, kas į ją veda, net ir paprastai rūstybei. — *Savo brolio.* Broliu čia, žydų įpročiu, pavadinta kiekvienas artimas. — *Raka.* Aramajiškai *reqa,* ebr. *riq.,* tuščias. Uždraudęs rūstintis širdyje, Išganytojas pasmerkia ir rūstybės pasireiškimus, rūsčius žodžius. Jis atskiria tris jų laipsnius. Iš palyginimų aiškėja, kad kalbama ne apie mažus dalykus. — *Taryboje:* sanedrine, kurs buvo vyriausi teismo vieta Jeruzalėje ir kuriam buvo paliktos bylos svarbiausiuose dalykuose. — *Beproti.* Turima omenyje dorinė beprotystė, paikybė, dėl kurios žmogus vadinama bedieviu (plg. Ps 13, 1 ir k.), todėl toks pravardžiavimas buvo labai skaudus įžeidimas. — *Pragaro.* Gr. ž. γέεννα, lot. gehenna, padarytas iš ebr. *ge'hinnom,* Ennomo (Hinomo) slėnis; taipgi buvo vadinama slėnis (dauba) į pietus nuo Jeruzalės; jis buvo suteptas garbinimu dievaičio Moloko, kuriam žydai aukojo vaikus, sudegindami juos ugnyje (plg. 4 Kar 16, 3; 23, 10; Jer 7, 31). To slėnio vardas pas žydus buvo virtęs sinonimu pragaro. — *Ugnį:* nes pragare yra ugnies pasmerktiesiems amžinai bausti. — (23) *Todėl...* Daroma išvada iš to, kas augščiau pasakyta: kadangi Mesijo karalystėje rūstybė įžeidžia Dievą ir verta jo keršto, reikia kuo greičiausiai susiderinti su tais, kurie užrūstinti; reikia net pertraukti jau pradėtas religijinis veiksmas, paliekant dovaną, kurią izraėlitai nešdavo iki deginamųjų aukų altoriui, ir skubėti atsiprašyti užrūstintojo; meilė reikia statyti augščiau, nekaip tuojau pabaigti aukojimą. — (25) *Greitai...* Kitas pavyzdys reikalingumo skubiai susiderinti su tuo, kurs ant mūsų pyksta. Jis paremtas senovės teisminiais įpro-

cum eo: ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro: et in carcerem mittaris. [26] Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.

Ex 20, 14
Iob 31, 1
2 Ptr 2, 14
Sir 9,15; 41, 27

[27] Audistis quia dictum est antiquis: Non moechaberis. [28] Ego autem dico vobis: quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo. [29] Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, et proiice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. [30] Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide eam, et proiice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam. [31] Dictum est autem: Qui-

Mc 9, 43. 47
Mt 18, 8s

Dt 24, 1;
Mt 19, 3-9
Lc 16, 18
1 Cor 7, 10s

kelyje, kad kartais tavo priešas nepaduotų tavęs teisėjui, teisėjas nepaduotų tavęs budeliui, ir kad nebūtumei įmestas į kalėjimą. [26] Iš tiesų, aš sakau tau, tu neišeisi iš ten, kolei neatiduosi paskutinio skatiko.

[27] Jūs girdėjote, kad seniesiems pasakyta: Nesvetmoteriausi. [28] Aš gi jums sakau: Kiekvienas, kurs žiūri į moteriškę, jos geisti, jau su ja svetmoteriavo savo širdyje. [29] Jei tavo dešinė akis tave piktina, išlupk ją ir mesk šalin nuo savęs; nes tau geriau, kad vienas tavo sąnaris žūtų, kaip kad visas tavo kūnas būtų įmestas į pragarą. [30] Ir jei tavo dešinė ranka tave piktina, nukirsk ją ir mesk šalin nuo savęs, nes tau geriau, kad vienas tavo sąnaris žūtų, kaip kad visas tavo kūnas eitų į pragarą. [31] Taip pat pasakyta: Kas paleidžia savo moterį, teduodie

---

čiais skolų dalykuose. — *Priešų:* kurs užrūstintas traukia tave į teismą. Čia turima galvoje skolintojas, kuriam neatiduota skolos. Sen. Testamente jis pats galėjo vesti kaltininką į teismą. Plg. 5 Moz 21, 19. Toks priešas kiekvienam žmogui yra visa, kas gali jį kaltinti Dievo teisėjo akivaizdoje. — *Kelyje:* į teismo vietą. — *Budeliui:* kurs turi įvykdyti teismo nutarimą. Plg. Lk 12, 58. — (26) *Skatiko.* Paminėtas čia pinigas buvo lygus ketvirtai a s o daliai ir vertas maždaug tiek, kiek mūsų 2 centu. — Išganytojas palieka nepasakęs, ar išmokėjimas skolos kada nors įvyks, ar ne. Žinoma, ne, jei ji buvo labai didelė, jei tai mirtinga nuodėmė; priešingai gi, jei reikės atkentėti už atleistiną nuodėmę. Plg. žem. 18, 34.

(27) *Jūs girdėjote...* Žr. 2 Moz 20, 14. Patobulinimas šeštojo Dievo įsakymo, tvarkančio moterystės santykius tarp vyro ir moteriškės. Sen. Testamente ypač buvo atkreipta dėmesys į viršujinį veiksmą, nors buvo pasmerkti ir pikti geismai (dešimtame Dievo įsakyme). Išganytojas kelia aikštėn tai, kas Sen. Sandoroje buvo lyg antron vieton nustumta. — (28) *Kurs žiūri į moteriškę, kad...:* žiūri tyčiomis, vedamas pikto geismo, pritariant savo valiai, į moteriškos lyties asmenį. — (29) *Piktina:* veda tave į nupuolimą, į nuodėmę. Tai išvada iš paskelbtojo įstatymo. Išganytojas reikalauja iš savųjų didelio dvasios išsižadėjimo, aukos. Reikia mokėti verčiau išsižadėti ryšių ne tik mums patinkančių, bet ir reikalingų, nekaip duotis vesti į nuodėmę ir statyti išganymą į pavojų; nesvyruoti ir tuomet, jei tie ryšiai būtų taip brangūs ir kokiuo nors kitu atžvilgiu naudingi, kaip dešinė akis ir dešinė ranka, kurios, paprastai, labiau vertinamos, negu kairieji kūno sąnariai. Tame savęs išsižadėjime turi mums padėti atsiminimas pragaro. — (31) *Taip pat pasakyta.* Žr. 5 Moz 24, 1—4. Čia Sen. Įstatymo žodžiai ne kartojami, bet

jai atsiskyrimo raštą. [32] Aš gi jums sakau: Kiekvienas, kurs paleidžia savo moterį, išskyrus svetmoterystės priežastį, daro, kad ji svetmoteriauja, ir kas pa-leistąją veda, svetmoteriauja.

[33] Dar girdėjote, kad seniesiems pasakyta: Neprisieksi neteisingai, bet atitesėsi Viešpačiui, ką esi prisiekęs. [34] Aš gi jums sakau, kad visai neprisiektumėte nei dangumi, nes tai Dievo sostas, [35] nei žeme, nes tai jo pakojis, nei Jeruzale, nes tai didžio karaliaus miestas. [36] Neprisieksi taip pat

cumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. [32] Ego autem dico vobis: Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari: et qui dimissam duxerit, adulterat.

[33] Iterum audistis quia dictum est antiquis: Non periurabis: reddes autem Domino iuramenta tua. [34] Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per caelum, quia thronus Dei est: [35] neque per terram, quia scabellum est pedum eius: neque per Ierosolymam, quia civitas est magni regis: [36] neque

Mc 10, 11; Lc 16, 18; 1 Cor 7, 10

Ex 20, 7; Lv 19, 12; Dt 5, 11; Ia 5, 12 Nm 30, 2 Mt 23, 16-22 Is 66, 1; Act 7, 49; Sir 23, 9; Ps 47, 2

---

tik primenama jų turinys. — *Atsiskyrimo raštą.* Atsiskyrimo raštu S. Test. buvo vadinamas vyro duodamas jo moteriai paliudijimas, kad jųdviejų moterystės ryšiai sutraukyti ir kad jai valia tekėti už kito. Įstatyme moterystės išardymas buvo nepagirtas (plg. žem. 19, 7. 8), bet leistas tuo tikslu, kad būtų sumažintas jau esąs blogumas ir kad būtų apginta moters teisės ir reikalai. Todėl tas pats įstatymas reikalavo iš vyro, kurs norėjo persiskirti su savo žmona ir ją nuo savęs paleisti, kad jai duotų tam tikrą atsiskyrimo raštą. Vėliau, rašto žinovams labai palaidai aiškinant įstatą apie atsiskyrimą, atidaryta durys daugybei neteisybių link moters. Išganytojas panaikina moterystės ryšio sutraukomybę ir grąžina jai tą vienybę, kokią turėjo nuo pat pradžios. — (32) *Aš gi jums sakau...* Plg. Mk 10, 11; Lk 16, 18; 1 Kor 7, 10. — *Išskyrus svetmoterystės priežastį, daro...* Jei paleista moteris teka už kito, ji darosi svetmoterė, nes pirmosios moterystės ryšiai N. Sandoroje nesutraukomi; vyras, kurs ją paleido, dalyvauja jos kaltėje, nes davė jai progos. Vyras gali paleisti savo žmoną dėl jos svetmoterystės; bet ir tas persiskyrimas nesutrauko moterystės; paleistai svetmoterei nevalia tekėti už kito, nes kitaip galėtų rodytis, kad ji gauna užmokestį už savo svetmoterystę; tačiau šitame atsitikime jos vyras nebūtų kaltas draug su ja, jei ji mėgintų susidėti su kitu vyru. Kadangi N. Testamente vyras ir moteris turi lygias teises, todėl, kas čia pasakyta apie vieną pusę, yra įstatas ir antrajai pusei.

(33) *Pasakyta.* Žr. 2 Moz 20, 7; 3 Moz 19, 12; 5 Moz 5, 11. — *Neprisieksi...* Sen. Įstatymo žodžiai čia kartojami laisvai. — (34) *Kad visai neprisiektumėte...* Tas pamokymas liečia antrąjį Dievo įsakymą. Išganytojas nedraudžia visų priesaikų (plg. Rom 1, 9; 2 Kor 1, 23; Žyd 6, 16); todėl žodžio *visai* nereikia čia imti siaura prasme. Uždrausta prisiekti lengva širdimi, be svarbios priežasties; reikia neturėti polinkio į priesaikas, nes krikščionys ir be jos turi būti toli nuo melo. — *Nei dangumi, nes...* Duodama žydų anais laikais vartojamų priesaikų pavyzdžiai. Plg. 2 Kar 3, 9; Jer 38, 16; 42, 5. Kai kurie žydų mokytojai buvo tos nuomonės, kad priesaika tik tuomet buvo svarbi, kada buvo prisiekiama stačiai Dievo vardu. Išganytojas parodo, kad prisiekti dangumi, žeme, ar Jeruzale buvo lygu prisiekti Viešpačiu, nes jis yra tų matomų dalykų Sutvėrėjas ir laikytojas, jam jie visi priklauso. Plg. Jok 5, 12. — (36) *Savo galva.* Prisiekti savo galva yra tai linkėti jai visokių nelaimių, jei bus pasakyta netiesa. Bet

per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum. [37] Sit autem sermo vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, a malo est.

[38] Audistis quia dictum est: Oculum pro oculo, et dentem pro dente. [39] Ego autem dico vobis, non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebe illi et alteram: [40] et ei, qui vult tecum iudicio contendere, et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium. [41] et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo et alia duo. [42] Qui petit a te, da ei: et volenti mutuari a te, ne avertaris.

2 Cor 1, 17
Ia 5, 12

Ex 21, 24; Lv 24, 20; Dt 19, 21
Lc 6, 29
1 Cor 6, 7
Io 18, 22s

1 Cor 6, 7

Dt 15, 8

savo galva, nes negali padaryti nė vieno plauko, kad būtų baltas ar juodas. [37] Bet jūsų šneka tebūnie: Taip, taip, ne, ne; o kas viršaus to, tai eina iš pikta.

[38] Jūs girdėjote, kad buvo pasakyta: Akį už akį ir dantį už dantį. [39] Aš gi jums sakau: Nesipriešinkite piktam; bet jei kas ištiko tave per dešinį skruostą, atsuk jam ir kitą. [40] Ir jei kas nori su tavim bylinėtis teisme ir atimti tavo jupą, palik jam ir apsiaustą. [41] Ir kas tave verčia atlikti baudžiavos tūkstantį žingsnių, eik su juo ir kitu du. [42] Kas tave prašo, duok jam, ir nuo norinčio iš tavęs pasiskolinti nenusigręžk.

---

ir toks prisiekimo būdas lygus priesaikai Dievu, nes ir galva priklauso Dievui, Sutvėrėjui; žmogus gi taip silpnas, kad negali padaryti nė menkiausio pakeitimo savo esybėje, negali liepti, kad augtų kitokios spalvos plaukai, nekaip kad auga. — (37) *Taip, taip...* Krikščionis turi išreikšti savo mintis be jokių priedų. Plg. Jok 5, 12. Visoks priedas randasi iš negero šaltinio, iš melagingumo.

(38) *Buvo pasakyta.* Žr. 2 Moz 21, 24; 3 Moz 24, 20; 5 Moz 19, 21. — *Akį už akį...* Ta gamtos teisėmis paremta taisyklė buvo duota senovės teismams, kad būtų suvaržyti kerštai tarp žmonių ir būtų atgrasyta nuo neteisybių. Neimdavo tačiau ir tuomet jos žodžių griežtai siaura žodine prasme. Tą keršto įstatą Išganytojas patobulina, patardamas visai dovanoti skriaudą. — (39) *Nesipriešinkite...*, t. y., neatsilyginkite piktu už piktą, kantriai nukęskite skriaudą. Plg. Lk 6, 24. — *Jei kas ištiko tave...* Pavyzdžiais paaiškinama, kaip tas nesipriešinimas turi įvykti. Išganytojas čia nereikalauja, kad jo pamokymą suprastumėm visai taip, kaip žodžiai skamba, tik reikalauja iš savo sekėjų maloningumo dvasios, vengimo keršto. Augščiausis tame dalyke tobulumo laipsnis — jausti savyje pasiryžimą taip elgtis, kaip sako dieviškasis Mokytojas. Pirmame pavyzdyje parodoma, kaip turi pasireikšti kantrybė, kada kas padaro skriaudos mūsų kūnui ir mūsų garbei. Dešinis skruostas garbingesnis už kairį. Užgaunant per skruostą, daroma žmogui didis pažeminimas. — (40) *Atimti tavo jupą...* Pavyzdys kantrybės, kada daroma skriauda turtuose. Jupa — apatinis drabužis, nuolat nešiojamas; platus apsiaustas — viršutinis. Neturtingieji juo naudodavosi naktį antklodės vietoje, ir todėl net užstatytas apsiaustas turėjo būti beturčiui vakare sugrąžintas. Plg. 2 Moz 22, 25. Pas šv. Luką 6, 29 drabužiai įvardijami kita eile, bet mintis visai ta pati. — (41) *Ir kas...* Pavyzdys kantrybės ir noro tarnauti, kada varžoma mūsų laisvė. — *Verčia atlikti baudžiavos.* Tikra gr. ž. ἀγγαρεύειν prasmė — „siųsti ką nors kaip karaliaus pasiuntinį"; kadangi tokiam pasiuntiniui valia buvo kelionės reikalams naudotis žmonėmis, jų gyvuliais, turtu, todėl tas žodis reiškia taip pat priversti atlikti baudžiavą. — *Kitu du.* Gr. t.: dar tūkstantį žingsnių. — (42) *Kas tave prašo...* Pavyzdys maloningumo, kada kas geruoju nori gauti mūsų turtų.

[43] Jūs girdėjote, kad buvo sa- kyta: Mylėsi savo artimą ir ne- kęsi savo neprietelio. [44] Aš gi jums sakau: Mylėkite savo ne- prietelius, gera darykite tiems, ku- rie jūsų nekenčia, ir melskitės už persekiojančius ir šmeižiančius jus, [45] kad būtumėte vaikai jūsų Tėvo, esančio danguje, kurs lei- džia savo saulei tekėti ant gerųjų ir piktųjų, ir lydina ant teisiųjų ir neteisiųjų. [46] Nes jei jūs mylite tuos, kurie jus myli, kokį turėsite užmokestį? Argi ir muitininkai tai nedaro? [47] Ir jei jūs sveikinate tik savo brolius, ką jūs viršaus da- rote? Argi ir pagonys tai nedaro? [48] *Būkite* tat *tobuli*, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas.

[43] Audistis quia dictum est: Di- liges proximum tuum, et odio ha- bebis inimicum tuum. [44] Ego au- tem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui ode- runt vos: et orate pro persequen- tibus, et calumniantibus vos: [45] ut sitis filii patris vestri, qui in caelis est: qui solem suum oriri facit su- per bonos, et malos: et pluit su- per iustos et iniustos. [46] Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et pu- blicani hoc faciunt? [47] Et si salu- taveritis fratres vestros tantum quid amplius facitis? nonne et eth- nici hoc faciunt?
[48] *Estote* ergo vos *perfecti*, sicut et pater vester caelestis perfectus est.

Lv 19, 18
Ex 23, 4s
Lc 6, 27;
Rom 12, 14. 1
Lc 23, 34;
Act 7, 59s
Eph 5, 1
Lv 19, 2

(43) Išganytojo pamokymas apie meilę neprietelių. Plg. Lk 6, 27—36. — *Mylėsi savo artimą.* Žr. 3 Moz 12, 18. Žydai laikė savo artimu, paprastai, tiktai žydą, kurį vadindavo taip pat savo prieteliu, broliu. — *Nekęsi savo neprietelio.* Tokiais žodžiais išreikšto įsakymo Sen. Test. nerandame; bet iš kai kurių jo vietų (plg. 2 Moz 17, 14; 23, 22; 5 Moz 23, 6. 19 ir kt.), ga- lima buvo padaryti toki išvada, nes Dievas buvo uždraudęs savo išrinkta- jai tautai susiartinimą su kitomis tau- tomis, kad taip pasiliktų nesutepta jos religija ir dora. Parisiejai, rasi, laikė neapykantą neprietelių net šventu dalyku. — (44) *Mylėkite savo neprie- telius...* Plg. Lk 23, 24; Apd 7, 59; Rom 12, 20. Taip Naujojo Įstatymo davėjas paskelbia vieną iš sunkiausių įsakymų. Jis įvardija trejopus neprie- telius, kuriems reikia teikti trejopą ge- radarystę: reikia jiems dovanoti savo širdis, tam dalykui patvirtinti reikia jiems gera daryti žemiškuose daly- kuose, ir, jei kam tai negalimas da- lykas, arba neprieteliai nereikalauja tokios pagalbos, tuomet reikia už juos melstis. — (45) *Kad būtumėte vaikai jūsų Tėvo...* Įsakymas duodamas ne lengvas, todėl nurodymas svarbių prie- žasčių turi padėti jį vykdyti: jūs turite būti panašūs į savo dangiškąjį Tėvą, kad jis jus pripažintų savo vaikais. Ir tuojau duodama du pavyzdžiu, iš ku- rių pasirodo, kad Dievas myli visus žmones. — *Savo saulei:* kurią jis yra sutvėręs. Juo labiau mes turime gera daryti tuo, ką esame gavę. — (46) *Nes jei jūs mylite...* Kita raginanti priežastis: mylėdami neprietelius krik- ščionys pasirodys augščiau stovį už nusidėjėlius ir pagonis ir galės pelny- tis amžiną užmokestį. — *Muitininkai:* valdininkai, kuriems buvo pavesta imti muitas ir rinkti mokesčiai Romos klau- sančiose šalyse. Jie buvo nekenčiami ir niekinami dėl perdaug didelio ne- teisingumo. Žydams jie buvo nepa- kenčiami ypač ir dėl to, kad ėmė mo- kesčius iš Dievo tautos pagonių kara- liaus vardu. Muitininkų būdavo ir iš pačių žydų; bet ir jie dėl savo tar- navimo romėnams buvo lygiai neken- čiami kaip pagonys, laikomi pikčiau- siais nusidėjėliais, išskirtais iš bažny- tinės bendruomenės ir neturinčiais net teisės būti liudytojais teisme. Krikščio- nims nevalia pasilikti taip žemai. — (47) *Pagonys:* kurie visi buvo laikomi nusidėjėliais ir bedieviais.

(48) *Būkite tat tobuli...* Duodama

6. [1] Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum, qui in caelis est.

[2] Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt in synagogis, et in vicis, ut honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. [3] Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: [4] ut sit eleemosyna tua in abscondito, et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

[5] Et cum oratis, non eritis sicut

Rom 12, 8

Mt 23, 5s

6. [1] Žiūrėkite, kad savo teisybės nedarytumėte žmonių akivaizdoje, idant jų būtumėte matomi; kitaip jūs neturėsite užmokesčio pas savo Tėvą, kurs yra danguje.

[2] Taigi, duodamas išmaldos, netrimituok ties savim trimitu, kaip kad veidmainiai daro sinagogose ir gatvėse, kad būtų žmonių gerbiami. Iš tikrųjų, sakau jums, jie atsiėmė savo užmokestį. [3] Tau gi duodant išmaldos, tegul tavo kairioji nežino, ką tavo dešinioji daro, [4] kad tavo išmalda būtų slaptoje, ir tavo Tėvas, kurs mato slaptoje, tau atsilygins.

[5] Ir kad meldžiatės, nebūkite

---

svarbiausi tobulumo taisyklė. Plg. Jono 17, 21. Sektinas Kristaus išpažinėjams pavyzdys yra pats Dievas, kuriame yra tobulybės idealas, kurs yra pati tobulybė.

d) Naujojo Testamento teisybė, 6, 1—18

Kristaus pamokymai apie gerus darbus: apie išmaldą (6, 1—4), maldą (6, 5—15) ir pasninką (6, 16—18).

(6, 1) *Žiūrėkite*... Parodęs, kad toki teisybė, kaip ją aprašinėdavo, remdamies įstatymu Rašto žinovai, neatitinka Dievo valios, Išganytojas toliau skelbia, kad ir ta teisybė, kurią parisiejai vykdė, nėra tikra, nes ji buvo pilna savimeilės. Iš savo sekėjų jis reikalauja geresnės. Plg. aug. 5, 20. — *Savo teisybės:* ji susideda iš doros darbų. — *Idant jų būtumėte matomi:* tuo tikslu, kad kiti jus matytų ir stebėtųsi. Gali sau žmonės matyti mūsų gerus darbus (5, 16), bet, jei tai mūsų tikslas, tai mes prarandame užmokestį. Atsiminimas, kad Dievas — mūsų tėvas, turi sužadinti mūsų uolumą. Toliau Jėzus kalba apie atskirus gerus darbus: išmaldą, maldą, pasninką. Tai trys paprasčiausi viršujiniai doros veiksniai. Kaip lengvai į juos įsiskverbia tuštybė, parodyta Luko 8, 11.

(2) *Taigi*... Visų pirma pasakoma, ko reikia saugotis, duodant išmaldą. — *Netrimituok...:* nekelk triukšmo, kad atkreiptumei į save žmonių akis. Taip čia išreikšta visoks noras, kad veiksmas pasirodytų žinomas (Aug.). — *Veidmainiai.* Veidmainys tas, kurs nori geras rodytis, bet nesistengia toks būti. Veidmainiais Išganytojas čia vadina parisiejus, nes jie elgėsi taip, lyg kad būtų norėję vien Dievo valią daryti, tuo tarpu tikrumoje jie rūpinosi ypač žmonėms patikti. — *Sinagogose:* kur subatomis išmalda buvo renkama ir dalinama. — *Savo užmokestį:* tą, kurio jie savo elgesiu jieškojo, bet ne Dievo. — (3) *Tau gi*... Paaiškinama, kaip krikščionys turi duoti išmaldą. — *Tegul tavo kairioji*... Patarlinis išsireiškimas, parodąs kaip labai reikia saugotis garsinimosi, duodant išmaldą. Jai buvo skirta ypatingas gyrius įstatyme, ir tuo būdu ji buvo pastatyta į didesnį tuščios garbės pavojų. — (4) *Būtų slaptoje*... Tavo užmokestis tebūna tavo sąžinė, į kurią Dievas žiūri (Aug.).

(5) *Ir kad meldžiatės*... Antras geras darbas: malda. Maldoje reikia vengti dviejų ydų: parisiejų veidmainystės ir pagonių daug kalbėjimo. — *Stovėdami.* Žydai, paprastai, melsda-

kaip veidmainiai, kurie mėgsta melstis stovėdami sinagogose ir gatvių kampuose, kad būtų žmo- nių matomi. Iš tikrųjų, sakau jums, jie atsiėmė savo užmokestį. [6] Tu gi, kada meldies, *eik į savo kambarį ir, užsidaręs duris, melsk* savo Tėvą slapčia; ir tavo Tėvas, kurs mato slaptoje, tau atsilygins. [7] Melsdamies, daug nekalbėkite, kaip pagonys; nes jie tariasi būsią išklausyti, jei daug kalba. [8] Taigi, nebūkite į juos panašūs, nes jūsų Tėvas žino, ko jums reikia, pirma, nekaip jį prašote.

[9] Taigi, jūs melsitės taip: Mū- sų Tėve, kurs esi danguje; tebūnie

hypocritae, qui amant in synago- gis, et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus: amen dico vobis, receperunt mer- cedem suam. [6] Tu autem cum ora- veris, *intra in cubiculum tuum, et clauso ostio, ora* patrem tuum in abscondito: et pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. [7] Oran- tes autem, nolite multum loqui, si- cut ethnici, putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. [8] No- lite ergo assimilari eis, scit enim pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum. [9] Sic ergo vos orabitis: Pater noster, qui es in caelis: sanctificetur nomen

4 Rg 4, 33
Is 26, 20
Is 1, 15
Lc 11, 2ss
Io 17, 6

---

vosi stati stovėdami, bet taip pat atsi- klaupę ant kelių arba kniūbsti, gulė- dami ant žemės. — *Gatvių kampuo- se:* kur gatvės susiduria, skirskelėje, kur, paprastai, esti daugiau žmonių. Pa- risiejai mokė, kad reikia melstis toje vietoje, kur kas buvo, atėjus paskirtai maldos valandai. Sustoję melstis, jie atsigręždavo Jeruzalės ir jos šventyk- los link. Jie stengdavosi taip pada- ryti, kad maldos valanda juos užklup- tų gatvėje. — *Jie atsiėmė...;* jie neti- krai meldžiasi ir neturi nuopelno pas Dievą. — (6) *Tu gi...* Vienaskaita *tu* parodo, kad čia kalbama ne apie vie- šą maldą. Išganytojas nepeikia ben- dros maldos, kurios ir pati žmogaus prigimtis reikalauja ir kuri buvo lygiai Sen. Testamente, kaip ir krikščiony- stėje nuo pat jos pradžios. Plg. Apd 1, 14. 24; 2, 42; 4, 24. — *Į savo kambarį:* į namų vidų, kur tavęs nematys žmo- nės. — *Atsilygins tau:* atsilygins mums už tai, kad mes meldžiame Dievą ko- kio nors dalyko, lyg kad jis būtų pa- sidaręs mūsų skolininkas. — (7) *Daug nekalbėkite.* Gr. ž. βαττολογεῖν, reiškia tuš- čią pliauškimą, nuolatinį ir greitą tų pačių žodžių kartojimą. Taip melsda- vosi pagonys. Plg. 3 Kar 18, 26. Iš- ganytojas, draudsdamas tokį liežuvio mankštinimą, nedraudžia lavinti širdies. Kad mes turime būti ištvermingi mal- doje, mokė jis pats. Žr. Lk 11, 5—13; 18, 1... 22, 43. Nedraudžiama taip pat ir tuos pačius žodžius kartoti, jei tik širdis pasilieka pakelta, kaip pa- rodo daug sykių kartojami 106, 117 ir 135 pss žodžiai: *nes jo pasigailėjimas amžinas.* Be to, pats Išganytojas kar- tojo tą pačią maldą. — (8) *Į juos pa- našūs...* Pagonys maldoje norėdavo pa- sakyti savo dievams, ko tie nežinojo. Mes gi neesame pasakotojai, bet tik prašytojai (Jieron.). Malda turi ati- traukti žmogaus širdį nuo to, kas že- miška, ir pakelti į amžinuosius dalykus. Dievas visuomet pasiryžęs suteikti mums šviesos ir pagalbos, bet mes ne visuomet pasiryžę jas priimti. Malda daro mus tinkamus priimti ir vertus malonių (Aug.). — (9) *Jūs melsitės taip.* Jūs, kurie neesate pagonys, taip turite melstis, t. y., nors ir kitais žo- džiais, bet tų dalykų ir ta pat tvarka. Kad mes turime vartoti ne vien šitos Viešpaties maldos žodžius, parodo Kristaus ir apaštalų pavyzdys (plg. Mt 26, 39; 11, 25; Jono 17, 1; Apd 4, 24) ir randamos Sen. Testamente mal- dos, kurių Kristus neatmeta (plg. Mt 27, 46), pagaliau pati prigimtis maldos, kuri yra pakėlimas širdies į Dievą. Iš- ganytojo paraginimas padidina mūsų maldingumą ir pasitikėjimą, kad Tėvas išklauso žodžius, kurių Sūnus mokė.

tuum. [10] Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra. [11] Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie. [12] Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus

Mt 18, 21-35

šventas tavo vardas. [10] Teateinie tavo karalystė. Tebūnie tavo valia kaip danguje, taip ir žemėje. [11] Duok mums šiandien mūsų antesybinės duonos. [12] Ir atleisk mums mūsų skolas, kaip ir mes

— Ta pati Viešpaties malda, tik dar sutrumpinta, šv. Luko minima kitokiose aplinkybėse (žr. Lk 11, 1—4), rasi, dėl to, kad dieviškasis Mokytojas ją pakartojo du sykiu. Viešpaties malda susideda iš atsiliepimo, kuriuo lyg kad norima sužadinti Dievo palankumą. Trijuose pirmuose prašymuose meldžiame to, kas Dievo, bet taip, kad iš to mums patiems randasi palaimos, o keturiuose kituose meldžiame to, kas mūsų. — *Mūsų Tėve.* Žodžiu *Tėve* mes kreipiamės į visą švenč. Trejybę, nes Dievą mes vadiname Tėvu ir esame Dievo vaikai. Tą garbę mums suteikė krikščionystė. Tėvo vardu Dievas buvo vadinamas Sen. Testamente tik retkarčiais (plg. 5 Moz. 32, 6; Tob 13, 14; Ekli 23, 1; Išm 2, 16; Iz 63, 16 ir k.); jis ypatinga žymė N. Sandoros. Visi krikščionys, visa žmonija yra viena Dievo šeimyna, jis visų m ū s ų Tėvas; todėl mes turime mylėti visus tos šeimynos narius. — *Danguje.* Taip prisimenama Dievo galybė ir garbingumas, ir reikalaujama iš mūsų garbinimo ir meilės. Dievas yra visur, bet danguje jis pasilieka ypatingu būdu ir teikiasi labiau apsireikšti. — *Tavo vardas.* Dievo vardas atstovauja jo begalinę esmę tiek, kiek jis yra ją mums apreiškęs. Melsti, kad tas vardas būtų švenčiamas, laikomas šventu, yra tai trokšti, kad Viešpats būtų garbinamas visur ir visais būdais. Kaip danguje angelai, taip mes turime garbinti Dievą žemėje. — (10) *Teateinie tavo karalystė.* Geriausis būdas padidinti Dievo garbę, yra platinimas jo karalystės čia žemėje. Įsteigta kitados rojuje, ta karalystė vėl parodė savo šešėlį Abraomo ir žydų tautos išrinkime, kolei neįgijo savo tobulybės Kristaus Bažnyčioje, kad būtų pabaigta danguje. Kad gi visoje žemėje būtų Dievo karalystė! — *Tebūnie tavo valia...* Tame, trečiame meldime išreiškiama troškimas, kad liepianti ir patarianti Dievo valia būtų mumyse ir mūsų taip įvykdyta čia žemėje, kaip ji įvyksta dangaus angeluose ir šventuosiuose ir jųjų pačių daroma. Tebūnie tat mūsų klusnumas tai valiai idealus, tobulas. Plg. Ps 102, 21; Žyd 1, 14 ir k. — (11) *Duok...* Keturi tolesnieji meldimai liečia žmonių reikalus. Pirmon vieton pastatyta ne visų verčiausis, bet tas, kurs kiekvieno labiausiai jaučiamas, nes be kasdieninės duonos žmogus negali išlikti gyvas. Duona šv. Rašte reiškia visokį maistą; čia ji visų laikinių žmogaus reikalų emblema. — *Mūsų:* tos duonos, kuri mums Dievo apvaizdos skirta ir mums reikalinga. Meldžiame dieninės duonos, t. y., tai dienai, kad mes visuomet iš naujo jos melstumėm, o taip pat, kad nebūtumėm perdaug susirūpinę dėl ateities. Plg. Lk 11, 3. — *Antesybinės.* Taip verčiant gr. tekstą, turima galvoje švenč. Komunija. Ką reiškia gr. ž. ἐπιούσιον, ne visų vienaip aiškinama. Anot vienų, taip aptariama duona, reikalinga mūsų gyvybei palaikyti (Orig. Auksab. ir k.), anot kitų, duona, kuri mums skirta. Kitoje vietoje (Lk 11, 3) tas pats gr. pažyminio žodis Vulg. išverstas q u o t i d i a n u m, kasdieninės. — (12) *Mūsų skolas.* Mūsų skolos Dievui tai mūsų nuodėmės. Pavadinimas jų skolomis turi mums priminti pareigą išmokėti, bet taip pat ir tą tiesą, kad patys neturime gana ištekliaus. Dievas, kurs mus moko melsti dovanojimo, pasirodo norįs jį suteikti; jis tik stato tam tikrą sąlygą: jei mes patys atleidžiame ir tiek, kiek atleidžiame savo skolininkams (plg. žem. 18, 25). Kaip labai svarbia Kristus laiko šitą sąlygą, pasirodo iš tuojau (14. 15 e.)

atleidžiame savo skolininkams. [13] Ir nevesk mūsų į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikta. Amen.

[14] Nes jei jūs atleisite žmonėms jų kaltes, ir jūsų dangiškasis Tėvas jums atleis jūsų nuodėmes. [15] Jeigu gi jūs neatleisite žmonėms, nė jūsų Tėvas jums neatleis jūsų nuodėmių.

[16] Pasninkaudami nebūkite paniurę, kaip veidmainiai: nes jie perkreipia savo veidus, kad pasirodytų žmonėms pasninkaują. Iš tikrųjų, sakau jums, jie atsiėmė savo užmokestį. [17] Tu gi, kai pasninkauji, pasitepk sau galvą ir nusiprausk savo veidą, [18] kad ne žmonėms rodytumeis pasninkau-

nostris. [13] Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amen.

[14] Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet et vobis pater vester caelestis delicta. [15] Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.

[16]Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes. exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. [17] Tu autem, cum ieiunas, unge caput tuum, et faciem tuam lava, [18] ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo, qui est in

Io 17, 11. 15

Eccli 28, 3. 4. 5; Inf 18, 35; Mc 11, 25s

Is 58, 5-9

pridedamo paaiškinimo ir patvirtinimo. — (13) *Ir nevesk...* Paprašę sau jau padarytųjų kalčių dovanojimo, toliau turime melsti malonės, kad nebedarytumėm naujų. Pagunda yra visa, kas mus vilioja į nuodėmę. Ji čia įvaizdinama kaip pavojinga vieta, kurios turime su Dievo pagalba išsisaugoti, į ją neateiti. Meldžiame, kad nepasiduotumėm pagundai, bet ne kad būtų nuo mūsų atitolintos visokios progos nusidėti, nes krikščionių gyvenimas negali būti laisvas nuo įvairių pagundų. Tas meldimas primena mums mūsų silpnumą ir duoda pasitikėjimo Dievo pagalba. — *Gelbėk mus nuo pikta:* ne tik nuo piktosios dvasios (Orig. Auksab.), kuri yra viena iš pagundų priežasčių, bet nuo viso, kas pikta, visų pirma nuo dorinio piktumo, o toliau ir nuo laikinių nelaimių, kiek jos mums kliudo tarnauti Dievui. — (14) *Nes jei jūs...* Plg. žem. 18, 35; Ekli 28, 3—5. Plačiau paaiškinama nurodyta penktame meldime (12 e.) sąlyga. Išganytojas grasymais ir žadėjimais nori mus palenkti tos sąlygos laikytis. Juo greitesni būsime susiderinti su savo broliais, kai jie mums susirūstinę, juo labiau galime tikėtis iš Dievo dovanojimo mūsų pačių kalčių.

(16) *Pasninkaudami.* Tai trečias geras darbas. Sen. Testamente buvo paskirta viena didžio pasninko diena (žr. 3 Moz 16, 29; 23, 27; 4 Moz 29, 7). Tačiau žydai pasninkaudavo dažniau; jų pasninkas buvo atgailos ženklas (2 Kar 12, 16), turėjo apvalyti sielą ir jausmus (2 Moz. 24, 18), taip pat išreikšti didelį nuliūdimą, gedulą. Kas savo valia pasninkaudavo, apsivilkdavo atgailos drabužiais (ašutine), ir apsiberdavo sau galvą pelenais. Parisiejai, paprastai, pasninkaudavo ketvirtadieniais, nes tą dieną Mozė užžengęs į Sinajaus kalną, ir pirmadieniais, nes pirmadienį jis nužengęs nuo kalno. Taip pat Išganytojas pataria ir giria pasninką, nurodydamas jo vertę pas Dievą ir mokydamas, kaip reikia pasninkauti (plg. žem. 9, 14; Lk 2, 37). — *Perkreipia.* Gr. ἀφανίζουσιν daro nematomus. Parisiejai, kad pasirodytų pasninkaują, būdavo paniurę, palikdavo netvarkoje savo galvos ir barzdos plaukus, darėsi, tarsi, nebepanašūs į save. — (17) *Pasitepk sau galvą...* Kaip kad buvo daroma iškilmėse, einant į linksmus pokylius (plg. 7, 46; Ps 22, 5). Taip Išganytojas reikalauja, kad krikščionys slėptų savo atgailos darbus, nedarytų jų tik parodai ir tuo skirtųsi nuo parisiejų.

abscondito: et pater tuus, qui vi= det in abscondito, reddet tibi.

Lc 12, 16-21; Ia 5, 2

[19] Nolite thesaurizare vobis the= sauros in terra: ubi aerugo, et ti= nea demolitur: et ubi fures effo= diunt, et furantur. [20] Thesauriza= te autem vobis thesauros in caelo: ubi neque aerugo, neque tinea de= molitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur. [21] Ubi enim est the= saurus tuus, ibi est et cor tuum. [22] Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit sim= plex: totum corpus tuum lucidum erit. [23] Si autem oculus tuus fue= rit nequam: totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt: ip= sae tenebrae quantae erunt? [24] Ne=

Lc 12, 33; 1 Tim 6, 19

Lc 11, 34ss

Mt 20, 15

Lc 16, 13

ją, bet savo Tėvui, kurs yra slap= toje; ir tavo Tėvas, kurs mato slap= toje, atsilygins tau.

[19] Nekraukite sau turtų žemėje, kur rūdys ir kandys gadina ir kur vagys iškasa ir vagia, [20] bet krau= kite sau turtus danguje, kur nei rūdys, nei kandys negadina ir kur vagys neiškasa ir nepavagia. [21] Nes kur tavo turtas, ten ir tavo širdis. [22] Tavo kūno žiburys tai ta= vo akis. Jei tavo akis nepagedusi, visas tavo kūnas bus šviesus; [23] bet jei tavo akis netikusi, visas tavo kūnas bus tamsus. Taigi, jei tavyje esanti šviesa yra tamsybė, kaipgi didelė bus ta tamsybė! [24] Nė vienas negali tarnauti dviem

---

e) Vienatinis rūpestis, 6, 19—34.

Toliau kalno pamokslе klausytojai įspėjami prieš perdaug didelį rūpini= mąsi žemiškais dalykais.

(19) *Nekraukite*... Išganytojas toliau duoda perspėjimų prieš dažnai viešpa= taujantį žmonėse godumą ir sujungtą su juo perdaug didelį susirūpinimą. Neverta per daug geisti turtų, nes su= rinkti jie greitai žūna, daro tamsybę sieloje (22 e.), atitraukia nuo Dievo (24 e.). — *Turtų*. Senovėje renkami turtai dažniausiai susidėdavo iš aukso, sidabro, brangių akmenėlių, drabužių ir javų. Brangius drabužius sunaikin= davo kandys, javai (vaisiai) gęsdavo nuo puvėsių (gr. t. kalbama ne apie rūdis, bet apie puvėsius), vagys išvog= davo auksą ir sidabrą, iškasdami juos iš slėpynių, arba įsilauždami į namus. — (20) *Bet kraukite*... Kristus nori, ne kad mes visai neturėtumėm jokių troškimų, bet kad jie būtų dangiški. Plg. Lk 12, 33; 1 Tim 6, 19. Kraunama turtų danguje, darant daug šventumo darbų, kurie ten susirenka nuopelnų pavidalu. Tie dvasiniai turtai savo pri= gimtimi pilnai pastovūs. — (21) *Nes kur*... Mūsų širdis visur lydi mūsų turtus; jei jie danguje, ten eis ir visos mūsų mintys. Toki ir yra krikščionių pareiga. — (22) *Tavo kūno*... Šituos Išganytojo žodžius šv. Lukas mini ki= tokiose aplinkybėse. Žr. Lk 11, 34. Čia jais paaiškinama, kaip žemiški žmogaus polinkiai daro jo sieloje tam= sybę. — *Nepagedusi:* sveika, toki, kaip reikalauja jos prigimtis. Tame atsiti= kime visas kūnas turi tokią šviesą, kad visi sąnariai be pavojaus gali atlikti savo pareigas. — (23) *Netikusi:* ne= sveika, ne toki, kaip reikia. Kada žmo= gus negali gerai matyti akimis, jo veiklumas sutrukdomas. — *Taigi, jei*... Daroma pritaikymas iš to, kas ką tik pasakyta apie sveiką ir nesveiką akį. Ją minint turėta galvoje žmogaus dva= sia arba širdis, kurią Dievas apšviečia ir ragina, kad įsigytų sau turtų dan= guje (Auksab.). Širdis, kurioje tikė= jimo ir malonės šviesa aptemo, nieko nepadarys dėl Dievo. — *Kaipgi didelė*... Dvasinės akies liga padarys labiau ap= gailėtiną ir pavojingą tamsybę, nekaip kūno akies liga.

(24) *Nė vienas*... Plg. Lk 16, 13. Palyginimas paimtas iš vergo gyveni=

valdovam: nes arba jis vieno nekęs ir mylės kitą, arba vieno laikysis ir niekins kitą. Negalite tarnauti Dievui ir Mamonai. [25] Todėl aš sakau jums: Nebūkite bailiai susirūpinę savo gyvybe, ką valgysite, nei savo kūnu, kuo vilkėsite. Argi gyvybė ne svarbesnė už valgį ir kūnas už drabužį? [26] Žvilgterėkite į dangaus sparnuočius: jie nesėja, nei pjauna, nei į kluonus nekrauna; o jūsų dangiškasis Tėvas juos maitina. Argi jūs ne daug daugiau verti, kaip jie? [27] Kas gi jūsų gali savo rūpesčiu padidinti savo ūgį vienu mastu? [28] Ir kam jūs bailiai rūpinatės drabužiu? Įsižiūrėkite į laukines lelijas, kaip jos auga; jos nesidarbuoja ir neverpia; [29] tačiau aš sakau jums, kad ir Saliamonas visoje savo garbėje nebuvo taip apsivilkęs, kaip kiekviena iš jų. [30] Taigi, jei Dievas taip apvelka laukinę žolę, kuri šiandien yra, o rytoj metama į krosnį, kaip=

mo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, et alterum diliget: aut unum sustinebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire, et mammonae. [25] Ideo dico vobis, ne soliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca: et corpus plus quam vestimentum? [26] Respicite volatilia caeli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: et pater vester caelestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? [27] Quis autem vestrum cogitans potest adiicere ad staturam suam cubitum unum? [28] Et de vestimento quid soliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque nent. [29] Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. [30] Si autem foenum agri, quod hodie est, et cras in clibanum mit=

Ps 54, 23; Lc 12, 22-31 Phlp 4, 6; 1 Tim 6, 7; 1 Ptr 5, 7

Hb 13, 5 Mt 10, 29ss

3 Rg 10

---

mo sąlygų, kurs, kaip vergas, pilnai priklauso savo valdovui ir neturi teisės skirti savo laiko ir tarnystės kam kitam. Tarnavimas apima visas žmogaus jėgas. Juo labiau negalima tarnauti dviem, kada vieno paliepimai visai priešingi kito reikalavimams (Auks.). Negalima rinkti turtų dangui ir žemei. — *Vieno laikysis:* darys, ką jis liepia. — *Mamonai.* Kaldajiškas žodis *mamona*' reiškia turtus. Kristus nesako: t u r ė t i turtų priešinga Dievo tarnystei, bet būti jų tarnu. Turtų turėjo ir Abraomas ir Jobas (Auksab.). — (25) *Todėl...:* kadangi negalima tarnauti dviem valdovam. — *Nebūkite...* Plg. Ps 54, 23; Lk 12, 22; Pilyp 4, 6; 1 Tim 6, 7. Išganytojas nepeikia teisingų žmogaus užsiėmimų, liečiančių gyvenimo reikalus, bet perdaug didelę baimę, kuri yra ženklas per didelio prisirišimo prie žemiškų dalykų. Darbas reikia dirbti, bet stumiant nuo savęs bailų rūpestį, kurs kyla iš nepasitikėjimo Dievu (Auksab.). — *Argi gyvybė...* Todėl tas, kurs davė didesnės vertės dalyką, gyvybę, gali duoti ir tai, kas nedaug teverta, drabužių. — (26) *Dangaus sparnuočius...* Menkiausi gyvūnai Dievo gausiai maitinami; juo labiau dangiškasis Tėvas pasirūpins savo mylimu kūriniu, žmogumi. — (27) *Kas gi jūsų gali...* Bailūs rūpesčiai visai nenaudingi. — *Ūgį.* Gr. ž. ἡλικία, gali reikšti ūgį ir amžių: čia tikriausiai turėta galvoje žmogaus gyvenimo ilgumas. — *Mastas:* kurs lygus 0,525 m. — (28) *Laukines lelijas:* kurios auga ne taip patogiose sąlygose, kaip darželių lelijos. — (29) *Saliamonas visoje...* Plg. 2 Kron 9, 15 ... — (30) *Laukinę žolę:* lelijas ir kitas laukines gėles. Jų vertė nedidesnė už kitų žolių, nes nupjautos greitai džiūsta ir draug su jomis

titur, Deus sic vestit: quanto magis vos modicae fidei? [31] Nolite ergo soliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? [32] haec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. [33] Quaerite ergo primum regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia adiicientur vobis. [34] Nolite ergo soliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies solicitus erit sibiipsi. sufficit diei malitia sua.

1 Cor 4, 5
Lc 6, 37;
Rom 2, 1
Mc 4, 24

7. [1] Nolite iudicare, ut non iudicemini. [2] In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. [3] Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides? [4] Aut quomodo dicis fratri tuo: Sine eiiciam festucam de oculo tuo: et ecce trabs est in oculo tuo? [5] Hypocrita, eiice primum trabem de

gi labiau jus, žmones menko tikėjimo? [31] Nebūkite tat bailiai susirūpinę ir nesakykite: Ką valgysime, ar ką gersime, ar kuo apsidengsime? [32] Nes visų tų dalykų labai jieško pagonys. Juk jūsų Tėvas žino, kad visa to jums reikia. [33] Taigi, jieškokite visų pirma Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta. [34] Taigi, nebūkite bailiai susirūpinę rytojumi, nes rytdiena pati savimi rūpinsis. Kiekvienai dienai gana jos vargo.

7. [1] Neteiskite, kad nebūtumėte teisiami. [2] Nes kokiuo teismu teisiate, tokiuo ir jūs būsite teisiami; ir kokiuo saiku seikėjate, tokiuo bus ir jums atseikėta. [3] Kam gi tu matai savo brolio akyje krislą ir nematai rąsto savo akyje? [4] Arba kaipgi tu sakai savo broliui: Leisk, aš išmesiu iš tavo akies krislą, ir štai tavo akyje yra rąstas? [5] Veidmainy, pirma išmesk

---

sudeginamos duoda tik truputį šilumos. — *Menko tikėjimo.* Tik turėdamas menką tikėjimą į Dievo apveizdą, žmogus pasiduoda tuščiam susirūpinimui, kurį Išganytojas peikia. — (32) *Pagonys:* kurie neišmano taip, kaip Kristaus mokytiniai, kad jie turi danguje Tėvą, kurs rūpinasi jų reikalais. — (33) *Visų pirma:* visus kitus dalykus mažiau vertindami. — *Jos teisybės:* šventumo, kurs pritinka Mesijo karalystės valdiniams. Plg. aug. 5, 6. 20. — (34) *Nebūkite bailiai...* Ta pati mintis kitaip išreiškiama: Užsiimkite šiandien tuo, kas liečia tos valandos reikalus; palikite Dievui rūpestį rytojumi. Plg. Apd 11, 29; Pat 6, 6; 30, 25. — *Gana jos vargo.* Žmogus, per daug rūpindamos rytdiena, tik tiek tepasiektų, kad padidintų šios dienos vargus.

f) Įvairūs įsakymai, 7, 1—12.

Tais įsakymais draudžiama teisti savo artimus (7, 1—6), nurodoma, kaip gauti iš Dievo gėrybių (7, 7—11) ir vyriausi taisyklė pasielgimo su artimais (7, 12).

(7, 1) *Neteiskite.* Plg. Lk 6, 37—42; Rom 2, 1. Su tikra teisybe negalima suderinti noro, pasimėgimo teisti ir kritikuoti artimą. — *Kad nebūtumėte...:* kad būtumėte verti pasigailėjimo ir dovanojimo baisiąją Dievo teismo valandą. — (2) *Nes kokiuo...* Tai Dievo keršto įstatas. Plg. aug. 5, 7; 6, 12; Mk 4, 24. — *Būsite teisiami:* pas Dievą. — (3) *Kam gi tu matai...* Plg. žem. 23 persk. Tais žodžiais duodama įspėjimas tiems, kurie savo pasimėgimą peikti kitus mėgina dengti tariama intencija, pagerinti artimą, rūpesčiu apie jo dvasinius reikalus, tuo tarpu, kad jie iš tikrųjų vaduojasi puikybe ar piktumu. — (5) *Pirma išmesk...:* jei tau rūpi dorovė ir teisingumas, pradėk pats savyje pagerinimo darbą.

rąstą iš savo akies, o paskui tu matysi, kaip išmesti krislą iš tavo brolio akies.
[6] Neduokite to, kas šventa, šunims ir nemeskite savo perlų ties kiaulėmis, kad kartais jų nesumindžiotų savo kojomis ir apsigręžusios jūsų nesudraskytų.
[7] Prašykite ir bus jums duota; ieškokite ir rasite; belskite, ir bus jums atidaryta. [8] Nes kiekvienas, kurs prašo, gauna, ir kurs ieško, randa, ir beldžiančiam bus atidaryta. [9] Arba, ar yra jūsų tarpe žmogus, kurs, jei jo sūnus prašytų duonos, paduotų jam akmenį? [10] Arba, jei prašytų žuvies, argi paduotų jam žaltį? [11] Jei tat jūs, būdami pikti, mokate duoti savo vaikams gerų davinių, kaipgi ne daug labiau jūsų Tėvas, kurs yra danguje, duos gėrybių tiems, kurie jį meldžia?
[12] Taigi, visa, ko jūs norite, kad žmonės jums darytų, ir jūs jiems darykite. Nes tai Įstatymas ir Pranašai.

oculo tuo, et tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui.
[6] Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos.
[7] Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. [8] Omnis enim, qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur. [9] Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? [10] Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? [11] Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester, qui in caelis est, dabit bona petentibus se?
[12] Omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Haec est enim lex, et Prophetae.

Inf 21, 22; Mc 11, 24; Lc 11, 9-13 Io 14, 13; 15, 7. 16; 16, 23-26 Ia 1, 6 Lc 11, 11

Ia 1, 17

Tob 4, 16; Lc 6, 31 Mt 22, 39, Rom 13, 8ss.

---

(6) *Neduokite...* Kai kada reikia teisti, daryti skirtumas tarp žmonių, kad šventi dalykai nebūtų sutepti. — *Kas šventa.* Šventi dalykai visi tie, kurie dėl savo esmės negali be nusikaltimo būti sutepti (Aug.); šventa Evangelijos tiesa, sakramentai ir t.t. Pavadinimas jųjų perlais parodo jų grožybę ir vertę. Žmonės, kuriems geriau visai nerodyti ir neduoti šventų dalykų gauna labiausiai niekinamų, žydams suteptų gyvulių, šunų ir kiaulių vardą (plg. 2 Kar 3, 8; Pat 11, 22; 26, 11; Pilyp 3, 2; 2 Petro 2, 22), nes jie loja, kaip šunys ir voliojasi dumbluose, kaip kiaulės. Kas teiktų tokiems žmonėms šventų dalykų, ne tik duotų juos sutepti, bet dar ir patys susilauktų didžiausių skriaudų.

(7) Išganytojas, išreiškęs savo mokslą, parodo kelią, kaip jis reikia įvykdyti. Pas šv. Luką apie tą pačią maldos galybę kalbama kitokiose aplinkybėse. Plg. Lk 11, 9—13; Mt 21, 22; Mk 11; 24; Jono 14, 13; Jok 1, 6. — *Prašykite...* Tai vyriausi Išganytojo žodžių idėja. Ji dar du sykiu kartojama: *ieškokite ir belskite...* Ieškoti, reiškia melsti su ištverme ir uolumu, belsti, tai melsti su didžiu troškimu. — (8) *Gauna.* Išganytojas nepasako, ką ir kada gauna. — (9—11) *Akmenį... žaltį.* Jei gimdytojai išklauso savo vaikų prašymus ir duoda jiems naudingų dalykų, juo labiau išklausys geriausis ir galingiausis dangiškasis Tėvas ir duos tai, kas iš tikrųjų reikalinga ir naudinga. — *Būdami pikti:* nes nė vienas nėra laisvas nuo nuodėmės.

(12) *Visa, ko jūs norite...* Plg. Lk 6, 31. Sen. Testamente buvo priimta taisyklė: Nedaryk kitiems, ko nenori,

Lc 13, 24

Mt 19, 24; Act 14, 22

Mt 24, 4s. 24; Act 20, 29

Ia 3, 12 Gal 5, 19-22

Mt 12, 33

Sup 3, 10 Io 15, 6

[13] Intrate per angustam portam: quia lata porta, et spatiosa via est, quae ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. [14] Quam angusta porta, et arcta via est, quae ducit ad vitam: et pauci sunt, qui inveniunt eam!

[15] Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: [16] a fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? [17] Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. [18] Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere. [19] Omnis arbor, quae non facit fructum bonum,

[13] Įeikite pro angštus vartus, nes erdvi vartai ir platus kelias, kurs veda į prapultį, ir daug tų, kurie juo eina. [14] Kaipgi angšti vartai ir siauras kelias, kurs veda į gyvenimą, ir maža tų, kurie jį randa!

[15] Saugokitės netikrų pranašų, kurie ateina pas jus avių apdaruose, o viduje yra plėšrieji vilkai. [16] Jūs pažinsite juos iš jų vaisių. Argi kas renka vynuoges nuo erškėčių, ar figas nuo usnių? [17] Taip, kiekvienas geras medis duoda gerų vaisių, blogas medis duoda blogų vaisių. [18] Geras medis negali duoti blogų vaisių, nei blogas medis gerų vaisių. [19] Kiekvienas medis, kurs neduoda gerų vaisių, bus

---

kad tau kiti darytų (plg. Tob 4, 15); Jėzus sako, kad mes turime pirmi pradėti gera daryti. — *Įstatymas ir Pranašai:* turinys įstatymo ir pranašų dorinio mokslo, kurs buvo skelbiamas Dievo pasiuntinių žydams. Įstatyme ir Pranašuose buvo nurodytos žmonių priedermės Dievui, sau ir kitiems. Kristus nepanaikina įstatymo ir pranašų.

g) Kalno pamokslo pabaiga, 7, 13—29.

Išganytojas čia nurodo reikalingumą eiti pro angštus vartus ir siauru keliu į amžinąjį gyvenimą (7, 13. 14), perspėja prieš netikrus mokytojus (7, 15—20), prieš tuščią pasitikėjimą (7, 21—23) ir baigia savo pamokslą prilyginimu dviejų žmonių, statančių namus, vieno ant uolos, kito ant smilčių (7, 24—27). Evangelistas priduria nuo savęs, kokį įspūdį darė Kristaus pamokslai klausytojams (7, 28. 29).

(13) *Įeikite:* į dangaus karalystę, kuri įvaizdinama kaip vargiai paimama pilis, aprūpinta angštais vartais. Plg. Lk 13, 24. Kelias, kuriuo einama į tikrąjį gyvenimą, siauras. Juo einant, sutinkama trejopas pavojus ir trejopa pagunda: sunkumas, kilstąs iš žmogaus prigimties, piktųjų viliojimas, daugelio blogas pavyzdys. Žmogui reikia būti šventam, bet šventumo neįsigyjama be vargo. — *Į prapultį:* į amžiną pasmerkimą. — (14) *Kaipgi angšti...* Išganytojas žino, kad mūsų kelias nelengvas; taigi, mes galime būti ramūs, nes jis pats padės juo eiti. — *Maža tų...* Jėzus kalba visų pirma apie savo laiko parisiejus, sadukiejus ir tautą; bet ar daug geresni pasidarė žmonės ir paskiau!

(15) *Saugokitės...* Kitas pavojus krikščionių gyvenime — tai netikri pranašai. Plg. Lk 6, 43—45. Kaip kitados žyduose (plg. Jer 6, 13; 26, 7 ir k.), taip turėjo būti ir Kristaus Bažnyčioje netikrų pranašų, kurie mėgina iškreipti Išganytojo mokslą ir suklaidinti savo brolius. Žr. Apd 20, 29. — *Avių apdaruose:* tarsi, jie būtų tikros avys iš Kristaus avidės. — (16) *Iš jų vaisių.* Tikri jų jausmai pasireikš jų darbais. Plg. aug. 3, 8. Toliau palyginimais ta pati mintis plačiau išreiškiama. Kiekvienas augalas duoda savo vaisius, kurie parodo jo prigimtį; taip pat yra ir su žmonėmis. — (19) *Bus iškirstas...* Netikrų pranašų likimas toks pat, kaip ir negerų medžių. Plg. aug. 3, 10.

iškirstas ir į ugnį įmestas. [20] Taigi, jūs pažinsite juos iš jų vaisių.

[21] Ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie! įeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę. [22] Daugelis man sakys aną dieną: Viešpatie, Viešpatie! argi *ne tavo vardu mes pranašavome,* ar ne tavo vardu išvarinėjome velnius ir ar ne tavo vardu darėme daug stebuklų? [23] Tuomet aš jiems pareikšiu: Aš niekuomet jūsų nepažinau; *atstokite nuo manęs, jūs, piktadariai!*

[24] Taigi, kiekvienas, kurs girdi šituos mano žodžius ir juos daro, bus panašus į išmintingą žmogų, pastačiusį savo namus ant uolos. [25] Lijo lietus, upės patvino, pūtė vėjai ir ištiko tuos namus; bet jie nesugriuvo, nes buvo pastatyti ant uolos. [26] Ir kiekvienas, kurs girdi šituos mano žodžius, bet jų nedaro, bus panašus į paiką žmogų, kurs pastatė savo namus ant smilčių. [27] Lijo lietus, upės patvino, pūtė vėjai ir ištiko tuos namus, ir jie sugriuvo, o jų griuvimas buvo didelis.

excidetur, et in ignem mittetur. [20] Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

[21] Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum. [22] Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne *in nomine tuo prophetavimus,* et in nomine tuo daemonia eiecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus? [23] Et tunc confitebor illis: Quia numquam novi vos: *discedite a me, qui operamini iniquitatem.*

Inf 25, 11; Lc 6, 46; Rom 2, 13; Iac 1, 22. 25; 2, 14

Act 19, 13; Ir 14, 14; Lc 13, 25ss

Ps 6, 9; Inf 13, 41; 25, 41; Lc 13, 27; 2 Tim 2, 19

[24] Omnis ergo, qui audit verba mea haec, et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra petram, [25] et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit: fundata enim erat super petram. [26] Et omnis, qui audit verba mea haec, et non facit ea, similis erit viro stulto, qui aedificavit domum suam super arenam: [27] et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna.

Lc 6, 48; Rom 2, 13; Jac 1, 22

Ez 13, 10

---

(21) *Ne kiekvienas...* Dar vienas pavojus krikščionių gyvenime. Negana išpažinti tiktai tikėjimą į Kristų, kad ir gyvai; reikia visų pirma ir būtinai gyvenime laikytis Kristaus mokslo. Plg. Lk 6, 45. — *Mano Tėvo.* Išganytojas čia pirmą sykį vadina Dievą savo Tėvu ir atvirai skelbia, kad jis atėjęs apreikšti žmonėms savo Tėvo valios. Pamokymai, kuriuos jis augščiau davė savo klausytojams, tai jo dangiškojo Tėvo valia, kurios nedarant negalima laimėti dangaus karalystės. — (22) *Aną dieną:* visuotinio teismo dieną. — *Pranašavome... išvarinėjome...* Netikri mokytojai savo tikėjimui į Jėzų įrodyti šauksis į stebuklus, jo vardu padarytus, bet tai nieko negelbės. Išganytojas niekuomet jų nelaikė savais. Plg. 1 Kor 13, 2. Stebuklingų dovanų krikščionystės pradžioje buvo suteikiama žymiai dažniau. — (23) *Aš jiems...* Jėzus apsireiškia esąs Dievas, kurs turi ateiti teismo daryti. Plg. Ps 6, 9; Mt 25, 41; Lk 13, 27.

(24) Tas pats palyginimas yra pas šv. Luką 6, 47—49. — *Taigi...:* kadangi tai tikras mokslas apie dangaus karalystę, todėl, kas jo laikosi, lygus išmintingam žmogui. — (25) *Lijo lietus...:* tarsi,

Mc 1, 22; Lc 4, 32 Io 7, 46

[28] Et factum est: cum consummasset Iesus verba haec, admirabantur turbae super doctrina eius. [29] Erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut Scribae eorum, et Pharisaei.

[28] Ir atsitiko, kad, Jezui pabaigus šituos žodžius, minios stebėjosi jo mokslu, [29] nes jis juos mokė, kaip tas, kurs turi galios, ir ne kaip jų Rašto žinovai ir parisiejai.

Mc 1, 40; Lc 5, 12

Lv 14, 2ss Mt 9, 20; Mc 7, 36; Lc 17, 14

8. [1] Cum autem descendisset de monte, sequutae sunt eum turbae multae: [2] et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. [3] Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens: Volo. Mundare. Et confestim mundata est lepra eius. [4] Et ait illi Iesus: Vide, nemini dixeris: sed vade, *ostende te sacerdoti*, et offer munus, quod praecepit Moyses, in testimonium illis.

8. [1] Kai jis nužengė nuo kalno, jį sekė daug minių. [2] Ir štai vienas raupsuotas priėjo, pagarbino jį ir tarė: Viešpatie, jei nori, tu gali padaryti mane nesuteptą. [3] Jėzus, ištiesęs ranką, palietė jį ir tarė: Noriu, būk nesuteptas. Ir tuojau jis pagijo iš savo raupsų. [4] Jėzus gi jam tarė: Žiūrėk, kad niekam nesakytumei, bet eik, *pasirodyk kunigui*, ir atiduok dovaną, kurią yra įsakęs Mozė, jiems paliudyti.

---

gamtos gaivalai būtų tarp savęs padarę sutartį prieš visas pastatytųjų namų dalis. Tokios šio gyvenimo pagundos ir sunkenybės. Jos nenugali tik tikrų Kristaus išpažinėjų. Plg. Iz 28, 17; Ez 13, 11.

(28. 29) *Ir atsitiko*... Plg. Mk 1, 22; Lk 4, 32. — *Mokė, kaip tas, kurs*... Išganytojas pasirodė turįs galios įstatymui; jis patraukė klausytojus taip pat savo asmeniniu pasirodymu ir savo žodžių turiniu.—*Ne kaip jų Rašto*... Rašto žinovai, kurių žodžiai nepatraukdavo klausytojų, užsiimdavo įstatymo pritaikymu ir dažnai visai nenaudingomis smulkmenomis. Žr. Mk 7, 3—13.

3. *Jėzaus stebuklai Galiliejoje, 8, 1—9, 34.*

a) *Pagydymas raupsuoto, 8, 1—4. Plg. Mk 1, 40—44; Lk 5, 12...*

Davęs pažinti iš kalno pamokslo Jėzaus mokslą, šv. Matas pasakoja keletą stebuklingų pagydymų, taip nurodydamas, kad Išganytojas buvo stebuklų darytojas. Visų pirma jis kalba apie stebuklingą pagydymą raupsuoto.

(8, 1) *Nužengė nuo kalno*...: pabaigęs pamokslą. Toliau evangelistas, parodydamas, kad Jėzus buvo stebuklų darytojas, parenka tokių jo stebuklų, kuriuose pasireiškė ne tik jo galybė, bet taip pat širdis į jį traukiąs jo gerumas. — (2) *Ir štai vienas raupsuotas*... Tą patį stebuklą truputį plačiau pasakoja Mk 1, 40—45 ir Lk 5, 12—16. Raupsai buvo nepagydoma, baisi liga, gana dažnai sutinkama rytų kraštuose. Žr. 3 Moz 13, 1... — *Pagarbino:* kniūbsčias parpuolęs prie Išganytojo kojų. — *Viešpatie.* Jei ligonis tuo atsiliepimu norėjo išpažinti Jėzų esant Dievą (Auksab.), jis galėjo tai padaryti tik ypatingu būdu Dievo malonės apšviestas. — *Jei nori, tu gali.* Nuolankus meldimas, sujungtas su pilnu pasitikėjimu Jėzaus galybe. — *Padaryti mane nesuteptą:* pagydyti. Pagydymą raupsuoto žydai vadino apkuopimu, pašalinimu sutepimo, nes sergančius raupsų liga įstatymas laikė suteptais. — (3) *Ištiesęs ranką, palietė jį.* Kaip sakramentuose, taip čia sujungiama viršujinis ženklas ir žodis (Tom.). Sen. Testamente, kas paliesdavo raupsuotą, pats buvo laikomas suteptu, čia darosi nesuteptas raupsuotas, nes jį paliečia tyrų tyriausis (Auksab.). — (4) *Žiūrėk, kad*... Tuo draudimu Išganytojas, rasi, norėjo išvengti nustebimo, kokį tas stebuklas galėjo sukelti žmonėse. Plg. Mk 1, 25. 34; Lk 4, 35 ir k. — *Pasirodyk kunigui.* Mozės įstatyme

[5] Kai jis įėjo į Kaparnaumą, prie jo prisiartino šimtininkas ir meldė jį, [6] sakydamas: Viešpatie, mano tarnas guli namie stabo ištiktas ir skaudžiai kankinasi. [7] Jėzus jam tarė: Aš ateisiu ir jį pagydysiu. [8] Bet šimtininkas atsakydamas kalbėjo: Viešpatie, aš nevertas, kad tu įeitumei po mano stogu, bet tark tiktai žodį, ir mano tarnas pasveiks. [9] Nes ir aš esu žmogus

[5] Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, [6] et dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, et male torquetur. [7] Et ait illi Iesus: Ego veniam, et curabo eum. [8] Et respondens Centurio, ait: Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. [9] Nam et ego homo sub potestate consti-

Lc 7, 1

Lc 7, 6

---

buvo nutarta, kad raupsuotas tik tuomet gali būti laikomas pagijusiu, kada tai paliudys kunigas, ir bus atiduota paskirta auka. Žr. 3 Moz 14, 2... Kadangi sen. įstatymas buvo pašalintas tik Kristaus mirtimi, todėl čia raupsuotam liepiama padaryti, ko tas įstatymas reikalavo. Nors jo pagydymas buvo tiesioginis Dievo veiksmas, tačiau pasveikęs ligonis siunčiamas į savo bažnyčią prie savo apeigų; tai ženklas, kad taip pat Viešpaties Bažnyčioje visi nepaprasti keliai turi būti santaikoje su paprastomis malonės karalystės priemonėmis. — *Jiems paliudyti.* Kunigai (rasi, ir kiti žydai) turi pažinti, kad Kristus, galingesnis už Joną, yra tasai, kurs po jo turėjo ateiti (Jono 1, 15), kurio visiems reikia klausyti (5 Moz 18, 15). Jei jie stums jį nuo savęs, tai liudys apie jų atkaklumą.

b) Pagydymas stabo ištikto šimtininko tarno, 8, 5—13. Plg. Lk 7, 1—10.

(5) *Prisiartino šimtininkas...* Stebuklingai pagydęs žydą, Išganytojas parodo savo gerumą taip pat pagonims. Šimtininku buvo vadinama šimto kareivių viršininkas. Jis tikriausiai tarnavo tetrarkui Erodui, buvo pagonis, bet labai palankus žydams, rasi, jų prozelitas. Šv. Lukas, aprašydamas tą patį atsitikimą (Lk 7, 1—10), sako, kad šimtininkas ne pats prašęs Jėzų, bet per kai kuriuos žydus. Šv. Matas, trumpiau išsireikšdamas, tos aplinkybės nemini, nes ką Išganytojui sakė žydai, tai buvo šimtininko noras. Galima spėti, kad visų pirma išreiškė šimtininko meldimą jo pasiųstieji žydai ir užtarė jį pas Jėzų, o paskui jau prisiartino pats šimtininkas ir meldimą pakartojo. — (6) *Mano tarnas guli...* Šimtininkas išreiškia savo troškimą labai nuolankiai ir su didele pagarba; jis net aiškiai nesako, ko nori, tik pasakoja apie sunkią savo tarno ligą, kurio negalėjo nė atvesti pas Jėzų. Savo pasielgimu su tarnu šimtininkas duoda visiems gražų pamokymą, kaip reikia elgtis su valdytiniais. — (7) *Aš ateisiu...* Išganytojas nori daugiau padaryti, ne tik pagydyti, bet pats ateiti. Toki malonė ne visiems buvo teikiama (plg. Jono 4, 47). Širdžių žinovas duoda šimtininkui progos parodyti savo tikėjimo ir nuolankumo didumą, kad taip būtų sugėdinti žydai (plg. Mk 7, 26). — (8) *Kalbėjo: Viešpatie...* Šimtininko atsiliepimas pilnas didžiausio nuolankumo ir pagarbos Išganytojui. Panašiai kalbėjo Petras. Žr. Lk 5, 8. Tas nuolankumas nupelnė šimtininkui ne tik jo meldimo išklausymą, bet taip pat didelę garbę, kad Bažnyčia jo žodžius deda į burną visiems katalikams, kai Viešpats švenč. altoriaus Sakramente nori įeiti į jų sielos namus. — *Tark tiktai žodį...* Šimtininkas gyveno Kaparnaume, todėl žinojo apie Kristaus ten padarytuosius stebuklus (plg. Jono 4, 50; Luko 4, 33. 39—41); jis buvo supratęs, kad Jėzus gali pagydyti ir atstu būdamas, savo žodžiu. Taip tat, ką tas pagonis buvo pažinęs iš Išganytojo darbų, to nenorėjo pažinti tie, kurie buvo įstatymo išauklėti ir Jono Krikštytojo apie Mesijo atėjimą pamokyti. — (9) *Nes ir aš...* Šimtininkas protavimu, paremtu jo paties

Mt 15, 28
Mal 1, 11; Is 49, 12; 59, 19; Lc 13, 28s
Mt 9, 29; 15, 28

tutus, habens sub me milites, et dico huic: Vade, et vadit: et alii, Veni, et venit: et servo meo. Fac hoc, et facit. 10 Audiens autem Iesus miratus est, et sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israel. 11 Dico autem vobis, quod multi ab Oriente, et Occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Iacob in regno caelorum: 12 filii autem regni eiicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium. 13 Et dixit Iesus Centurioni: Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

po valdžia pastatytas ir turiu po savim kareivių; aš sakau šitam: Eik, ir jis eina; kitam: Ateik, ir jis ateina, ir savo tarnui: Tai daryk, ir jis daro. 10 Girdėdamas tai, Jėzus stebėjosi ir ėjusiems paskui save tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, aš neradau taip didelio tikėjimo Izraėlyje. 11 Taigi, aš sakau jums, daugelis iš rytų ir vakarų ateis ir sėsis prie stalo dangaus karalystėje su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu; 12 o karalystės vaikai bus išmesti laukan į tamsybes; ten bus verksmo ir dantų griežimo. 13 Šimtininkui gi Jėzus tarė: Eik, ir tebūnie tau, kaip įtikėjai. Ir tą pačią valandą tarnas pagijo.

---

patyrimu, paaiškina, kodėl jis tiki į Kristaus žodžio galią padaryti stebuklą. Iš vienos pusės pats, būdamas pastatytas po kitų valdžia, jis žino, kokią reikšmę turi vyresniųjų paliepimai, o iš kitos pusės jis, kaip viršininkas, mato, ką jo paties žodžiai padaro su jam pavestais kareiviais ir su jo tarnu: liga tolygiai klausys Jėzaus. — (10) *Jėzus stebėjosi.* Išganytojas stebisi kaip žmogus. Jis savo patyrimu pažino šimtininko tikėjimą ir žydų apsileidimą ir išreiškia savo nustebimą. Taip didelio tikėjimo jis nebuvo radęs nuo savo mokymo pradžios tarp savo vientaučių žydų, nors žmonių, pilnų tikėjimo, jis jau sutiko (plg. aug. 2 e.; Mk 1, 32. 33. 37 ir k.). — (11) *Iš rytų ir vakarų:* iš visų šalių. Plg. Iz 45, 6; Mt 1,11 ir k. Šimtininko tikėjimas buvo lyg koki įžanga į pagonių tikėjimą, todėl Išganytojas priduria keletą žodžių apie pašaukimą pagonių ir atmetimą žydų, sakydamas, kad daug pagonių ras sau vietos dangaus karalystėje, tuo tarpu kad daug žydų, kuriems ta karalystė buvo pradžioje skirta, bus be pasigailėjimo iš jos išmesti. — *Sėsis prie stalo.* Žydai buvo priėmę graikų ir romėnų įprotį valgyti pokyliuose atsigulę ant plačių suolų aplink stalą. Jų aukų pokyliai buvo pradžia prietelystės su Dievu; į juos Dievas priimdavo savo prietelius ir jiems dalindavo gėrybių. Dangaus laimė būdavo įvaizdinama kaip iškilmingiausis religinis pokylis (plg. Iz 25, 6—8; Lk 14, 15. 16); tuo vaizdu naudojasi Išganytojas (plg. žem. 22, 1; Apr 19, 9. 17). — *Su Abraomu...:* su šventais ir garbingais žydų tautos proseneliais. Dievas buvo vadinamas Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir t.t., kad taip būtų pažymėta, jog jo sandora nesibaigia jų žemišku amžiumi, bet apima taip pat laimingą amžinastį. Todėl įsivaizdinama, kad patrijarkai, tarsi, pirmininkauja prie dangaus karalystės stalo (plg. Rom 11, 17). — (12) *O karalystės vaikai:* žydai, kurie pirmi turėjo teisės gauti dangaus karalystę. — *Bus išmesti laukan...* Pokyliai dažnai buvo daromi vėlai vakare. Pokylio kambaryje būdavo šviesu, už jo sienų – tamsybės. Be to, Dievas yra šviesa ir apsireiškia šviesoje, jo karalystė yra šviesos vieta, už jos ribų — tamsybės sritis. Kas nepriimtas į pokylį, į dangaus karalystę, tas pasilieka tamsybėse. Išmetami į tamsybę tie, iš kurių atimama teisė įeiti į šviesą. — *Verksmo ir...* Verksmas ir dantų griežimas — vaizdai smarkiausio skausmo ir nusiminimo. — (13) *Tebūnie tau...* Šimtininko tikėjimas yra saikas jam teikiamos dovanos. Plg. Jok 1, 6.

[14] Po to Jėzus, atėjęs į Petro namus, pamatė jo uošvę, gulinčią ir drugio krečiamą. [15] Jis palietė jos ranką, ir drugys ją pametė; ji atsikėlė ir jiems tarnavo. [16] Atėjus gi vakarui, pas jį atgabenta daug velnių apsėstųjų, ir jis išvarė dvasias žodžiu ir pagydė visus ligonius, [17] kad įvyktų, kas pranašo Izaijo pasakyta šiais žodžiais: *Jis ėmė ant savęs mūsų negalias ir nešė mūsų ligas.*

[18] Matydamas aplink save daug minių, Jėzus liepė irtis į anapus ežero. [19] Tuomet vienas Rašto ži-

[14] Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem, et febricitantem: [15] et tetigit manum eius, et dimisit eam febris, et surrexit, et ministrabat eis.

[16] Vespere autem facto, obtulerunt ei multos daemonia habentes: et eiiciebat spiritus verbo: et omnes male habentes curavit: [17] ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem: *Ipse infirmitates nostras accepit: et aegrotationes nostras portavit.*

Mc 1, 32
Is 53, 4; 1 Ptr 2, 24

[18] Videns autem Iesus turbas multas circum se, iussit ire trans fretum. [19] Et accedens unus scriba,

Mc 4, 35; Lc 8, 22

---

c) Pagydymas drugio krečiamos Petro uošvės ir kitų, 8, 14—17. Plg. Mk 1, 29—34; Lk 4, 38—41.

(14) *Po to...* Kaip pasirodo iš Mk 1, 29 ir Lk 4, 38, pagydymas Petro uošvės įvyko, neilgai trukus po to, kaip Jėzus pargrįžo į Galilieją (plg. Jono 4, 3) ir į Kaparnaumą, vieną iš subatų, kurioje jis mokė sinagogoje ir išvarė piktąją dvasią iš apsėstojo. — *Į Petro namus.* Simonas Petras buvo kilęs iš Betsajidos (plg. Jono 1, 44), bet, matomai, vėliau buvo apsigyvenęs Kaparnaume. Kitu du evangelistu šitoje vietoje vadina jį Simonu; šv. Matas duoda jam jau čia tą vardą, kurį paskiau gavo. Tuo laiku, kada buvo pašauktas į apaštalus, Petras buvo vedęs. Krikščionių padavime jo uošvė vadinama Joana, žmona—Konkordija (taip pat Marija), duktė — Petronėlė; Konkordija ir Petronėlė buvusios nukankintos dėl tikėjimo. — (15) *Palietė...* Išganytojas dažnai grąžindavo sveikatą, paliesdamas ligonius. Plg. aug. 9 e. ir k. — *Atsikėlė ir...* Buvo tai ženklas visiško pasveikimo. — (16) *Atėjus gi vakarui...:* pasibaigus subatos poilsiui. Plg. Mt 1, 32—34; Lk 4, 40. 41. — *Daug velnių...* Tą pačią dieną Jėzus buvo pagydęs sinagogoje vieną velnio apsėstąjį; tas atsitikimas paragino žmones atvesti pas jį daugiau tokių ligonių. — *Visus ligonius:* sirgusius paprastomis ligomis. — (17) *Kad įvyktų...* Kitose evangelijose nėra šito nurodymo. Šv. Matas turėjo ypatingą tikslą parodyti savo evangelijoje, kad Jėzus buvo žadėtasis Mesijas, kuriame įvyko Sen. Testamento pranašystės. — *Izaijo.* Žr. Iz 53, 4. Izaijo žodžiai kartojami, laikantis ebr. teksto. — *Negalias... ligas.* Ebr. t.: ligas... skausmus. Pranašystė pritaikoma gana laisvai; tiesiogine prasme joje kalbama apie mūsų dorines ligas ir negalias, mūsų nuodėmes, kurias Mesijas nešė ant savęs, t. y., už kurias atkentėjo savo skaudžia kančia. Plg. Jono 1, 29; 1 Petro 2, 24. Bet yra artimas sąryšis tarp nuodėmių ir ligų, nes jos pačioje pradžioje buvo nusidėjimo pasėka. Kas pranašauta apie priežastį, tai evangelistas sako apie padarinį. Jėzus kartu pašalino kūniškąsias ir dorines žmonijos nelaimes.

d) Sąlygos sekti Kristų, 8, 18—22. Plg. Lk 9, 57—60.

Reikia visako išsižadėti tiems, kurie tikrai nori sekti Kristų.

(18) *Matydamas...* Plg. Mk 4, 35... Lk 8, 22... Jėzus pasišalina nuo minios, nes nenori palaikyti joje troškimo turėti galingą žemišką karalių, kokį ta minia norėjo jame matyti. — *Į anapus ežero:* į rytų krantą. — (19) *Tuomet...*

Lc 9, 58

3 Rg 19, 20

Mc 4, 36ss
Lc 8, 22ss

ait illi: Magister, sequar te, quocumque ieris. [20] Et dicit ei Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. [21] Alius autem de discipulis eius ait illi: Domine, permitte me primum ire, et sepelire patrem meum. [22] Iesus autem ait illi: Sequere me, et dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

[23] Et ascendente eo in naviculam,

novas priėjęs jam sakė: Mokytojau, aš seksiu tave, kur tik tu eisi. [20] Jėzus jam tarė: Lapės turi urvų ir dangaus paukščiai lizdų, o žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglausti. [21] Kitas jo mokytinis jam sakė: Viešpatie, leisk man pirma eiti ir palaidoti savo tėvą. [22] Bet Jėzus jam tarė: Sek mane ir palik mirusiesiems laidoti jų numirėlius.

[23] Po to jis įžengė į laivelį, ir jo

Panašų atsitikimą pasakoja taip pat Lk 9, 57—62, tik kitokiose aplinkybėse. — *Mokytojau.* Taip atsiliepdavo į Išganytoją ir parisiejai (plg. Mt 9, 11; 12, 38; 22, 16). — *Seksiu tave...* Tas Rašto žinovas iš tikrųjų buvo pasiryžęs eiti paskui Jėzų ir būti jo mokytiniu, bet jo tikslas, matomai, nebuvo gana kilnus, kaip pasirodo iš Išganytojo atsakymo: (20) *Lapės turi urvų...* Pats, būdamas Rašto žinovas, jis, rasi, nori išpažinti ir pagirti Jėzuje žinojimą įstatymo. Be to, nemaža buvo garbės lydėti Jėzų, kurs darė taip didelių stebuklų. Bet kas tikrai nori sekti Kristų, tam nevalia ieškoti turtų, garbės ir kitų žemiškų tuštybių. Rašto žinovui Jėzus atidengia visas sekimo sunkenybes, apie kurias anas negalvojo. Jo atsakymo žodžiais pridengta ir ta mintis: tu ieškai turtų. Išganytojas parodo, kad jis žino širdžių paslaptis, tačiau jis nenori sugėdinti jų išreiškimu be atodairos, tik duoda progos pasitaisyti. Ko Išganytojas mokė apie žemiškus turtus (6, 20), to jis pats laikosi. Jis pasirinko laisva valia neturtą, taip kad neturi net reikalingiausių dalykų, jis, kurs buvo visa padaręs, neturi tokios vietos, kurią, kaip žmogus, galėtų pavadinti sava. Tokio mokytojo sekėjai turi būti pasiryžę daug išsižadėti, padaryti didžiausių aukų. — *O žmogaus Sūnus.* Rašto žinovas pavadino Išganytoją mokytoju, o jis duoda sau dar garbingesnį žmogaus Sūnaus vardą. Juo vadina save labai dažnai (viso 78 kartus) ir tai tik pats kalbėdamas apie save. Tas vardas tikriausiai paremtas Danièlio regėjimu (7, 13), kuriame pranašas matė Mesiją, kaip „žmogaus sūnų“, besiartinantį į Dievą, kurs jam suteikė viešpatavimą visam pasauliui. Taigi, tas vardas reiškia Mesiją kaip žmogų, ir, jį pasisavindamas, Jėzus apreiškia, kad jis yra parodytasis Danièliui gelbėtojas, Plg. žem. 26, 64. — (21) *Kitas jo...* Antras pavyzdys, kaip labai reikia laikytis dieviškojo pašaukimo. Laidotuvės, jei buvo galima, įvykdavo tą pačią mirties dieną (plg. Apd 5, 7), ir vaikų pareiga jomis pasirūpinti buvo taip griežta, kad jai turėdavo užleisti pirmąją vietą net malda ir tyrinėjimas įstatymo. Taigi, mokytinis turėjo sumanymą neilgai užtrukti, ir priežastis buvo gana svarbi. — (22) *Sek mane.* Kadangi mokytinis pavadino Išganytoją Viešpačiu, todėl jam buvo žinoma, kad reikia nesvyruojant eiti paskui Kristaus pakvietimą. — *Palik mirusiesiems...* Tėvas buvo numiręs, žiūrint kūno, kitų numirus siela, būtent, tų, kurie toli nuo Kristaus. Palik rūpestį žemiškais dalykais tiems kitiems, tavo mintis tebūna nukreipta į dangiškus dalykus. Taip pat visa reikia žemiau statyti už Kristaus paskirtąjį uždavinį ir visoks priešingas dvasios krypsnis atitolinti (plg. Lk 14, 33).

e) Stebuklingas audros sustabdymas ežere, 8, 23—27. Plg. Mk 4, 36—40; Lk 8, 22—25.

(23) *Po to jis...* Plg. Mk 4, 35—40; Lk 8, 22—25. — *Į laivelį.* Gr. t. šitas žodis su artikulu; todėl kalbama apie laivelį, kuriuo Jėzus dažniau naudoda-

mokytiniai sekė jį. [24] Bet štai jūroje pakilo taip didelė audra, jog laivelis buvo bangų apipiltas; jis gi miegojo. [25] Jo mokytiniai priėjo prie jo ir pažadino jį sakydami: Viešpatie, gelbėk mus, žūname. [26] Jėzus jiems tarė: Kodėl esate bailūs jūs, žmonės menko tikėjimo? Po to atsikėlęs jis sudraudė vėjus ir jūrą, ir pasidarė didelė tyla, [27] o žmonės stebėjosi ir sakė: Kas gi jis yra, kad vėjai ir jūra jo klauso?

[28] Jiems nuvykus anapus ežero, į Gerazėnų šalį, jam priešais atbėgo du velnių apsėstuoju, išėjusiu iš kapų ir taip labai pasiutusiu,

secuti sunt eum discipuli eius: [24] et ecce motus magnus factus est in mari ita ut navicula operiretur fluctibus, ipse vero dormiebat. [25] Et accesserunt ad eum discipuli eius, et suscitaverunt eum, dicentes: Domine, salva nos, perimus. [26] Et dicit eis Iesus: Quid timidi estis, modicae fidei? Tunc surgens, imperavit ventis, et mari, et facta est tranquillitas magna. [27] Porro homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei?

Mt 14, 31

[28] Et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes daemonia, de monumentis exeuntes, saevi ni-

Mc 5, 1ss
Lc 8, 26ss

---

vosi, kurs buvo, jam liepiant, apaštalų parengtas. — *Jo mokytiniai.* Mokytiniais, paprastai, vadinama dvylika apaštalų. Apaštalų vardas evangelijose vartojama retai, po vieną kartą pas Matą (10, 2), Morkų (6, 30) ir Joną (13, 16), septynis kartus pas Luką ir dažniau Apaštalų Darbuose. — (24) *Bet štai.* Žodžiu „štai" čia nurodoma, kad audra pakilo netikėtai, nes pirm to, rasi, buvo gražus oras. —*Jis gi miegojo.* Išganytojas, kaip žmogus, pasiduoda nuovargiui. Bet užmigdamas laive, kai audros dar nebuvo, jis turėjo augštesnį tikslą. — (25) *Viešpatie, gelbėk mus, žūname.* Pakilusi tą sykį audra buvo taip smarki, kad labai išgąsdino Kristaus mokytinius, nors jie prie audrų ežere buvo pripratę. Jie daro ir kalba kaip žmonės, pilni išgąsčio ir kone nusiminę; pažadina Jėzų, bijodami, kad jis miegodamas jais nebesirūpina, kad gali pražūti pats Išganytojas ir jo išrinktieji, kolei dar jų darbas nė nepradėtas. Jie tiki į Jėzų, nes jo šaukiasi, bet jų tikėjimas silpnas, nes tuojau sako: *žūname.* Tą jų tikėjimo silpnumą Išganytojas jiems prikiša: (26) *Kodėl esate bailūs...* — *Davė paliepimą.* Gr. t.: subarė. Taip elgiasi tik Dievas. Plg. Ps 17, 16; 103, 7 ir k. — (27) *O žmonės stebėjosi...* Morkus ir Lukas mini tik mokytinius, bet pas Morkų pasakyta, kad ten buvę daugiau laivų, todėl ir daugiau žmonių galėjo matyti padarytąjį stebuklą. Laivelyje, kuriame Kristus miegojo, audrai siaučiant, teisingai matoma vaizdas Bažnyčios (Tert. Hilar. ir k.) — *Vėjai ir jūra:* gamtos gaivalai taip galingi ir nuo žmonių visai nepareiną.

f) Pagydymas dviejų velnių apsėstųjų Gerazoje, 8, 28—34. Plg. Mk 5, 1—17; Lk 8, 26—37.

(28) *Gerazėnų.* Gr. t. tas vardas rašoma nevienodai, todėl yra abejonių, kur buvo čia paminėtoji vieta. Kalbama tikriausiai apie gyventojus nedidelio miestelio, Gersos, senovėje buvusio rytiniame Tiberijados ežero krante, Periejos krašte. — *Du velnių apsėstuoju.* Plačiau tas atsitikimas papasakotas Mk 5, 1—20 ir Lk 8, 26—39, bet ten kalbama tik apie vieną velnio apsėstąjį. Reikia spėti, kad Išganytojas iš tikrųjų pagydė du, kaip čia pasakyta, bet kiti evangelistai mini tik žymiausį iš jųdviejų, tą, kurs buvo pasižymėjęs labai dideliu smarkumu ir, išvaduotas iš piktųjų dvasių, norėjo būti Jėzaus mokytiniu ir jį sekti. — *Iš kapų.* Žydų kapai dažnai būdavo iškalami uoloje ir

Mc 1, 24; Lc 4, 41; 2 Ptr 2, 4

Mc 5, 11; Lc 8, 32

mis, ita ut nemo posset transire per viam illam. [29] Et ecce clamaverunt, dicentes: Quid nobis, et tibi, Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? [30] Erat autem non longe ab illis grex multorum porcorum pascens. [31] Daemones autem rogabant eum, dicentes: Si eiicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. [32] Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, et ecce impetu abiit totus grex per praeceps in mare: et mortui sunt in aquis. [33] Pastores autem fugerunt: et venientes in civi-

jog niekas negalėjo praeiti anuo keliu. [29] Štai, juodu ėmė šaukti, sakydami: Kas tau darbo su mumis, Jėzau, Dievo Sūnau? Ar tu čia atėjai pirm laiko mūsų kankinti? [30] Netoli nuo jų ganėsi didelė kaimenė kiaulių. [31] Taigi, velniai meldė jį, sakydami: Jei išvarai mus iš čia, leisk mus į kiaulių kaimenę. [32] Jis jiems tarė: Eikite. Jie išėję įėjo į kiaules; ir štai visa kaimenė padurmu metėsi į jūrą ir prigėrė vandenyje. [33] Piemenys gi pabėgo ir, atėję į miestą, visa pa-

---

buvo panašūs į nedidelius kambarius, į kuriuos guldydavo po keletą numirėlių; jų angą užrisdavo akmenimi. — Tokiame kape rado sau prieglaudos ir minimi velnių apsėstieji. — *Taip labai pasiutusiu...* Smulkmenas nurodo Morkus ir Lukas. Tos aplinkybės paminėjimas turi parodyti, kaip didelis stebuklas buvo padarytas. — (29) *Juodu ėmė šaukti.* Apsėstieji, kurie savo elgesiu gąsdino žmones, prisiartinant Jėzui, patys išsigąsta ir šaukia. —*Kas tau darbo:* tarp mūsų ir tavęs nėra nieko bendra, kas tau leistų mumis užsiimti. — *Jėzau, Dievo Sūnau.* Tas atsiliepimas parodo, kad piktosios dvasios žinojo bent tam tikrame laipsnyje Viešpaties prigimtį ir uždavinį. Vadindamos Jėzų Dievo Sūnumi, jos išpažįsta, kad jis Mesijas bent plačiausia to žodžio prasme. Taip Kristaus mokytiniai čia aiškiai išgirsta tai, ką jis pats jiems apreiškė, sustabdydamas audrą ežere (Auksab.) — *Pirm laiko:* dar neatėjus paskutiniam teismui. Piktosios dvasios žino, kad jų laukia teismas (plg. 2 Petro 2, 4), ir kad tuomet jos gaus daugiau kentėti. Iki tam laikui joms duota daugiau laisvės gundyti žmones ir mėginti jiems kenkti. Tai pamažina jų kančias; todėl jos sako Išganytojui, kad jis jas kankintų, jei jau dabar nustumtų į pragaro sritis. — (30) *Netoli.* Gr. ž. μακράν reiškia: atstu. Pas kitu du evangelistu pasakyta ἐκεῖ tenai. Tokie liauni išsireiškimai griežtai neaptaria tolumo, ir todėl apie ką vienas sako: atstu, kitam tai rodosi netoli. — *Kaimenė kiaulių.* Kiaules įstatymas laikė suteptais gyvuliais. Kaimenės kiaulių, kurių buvę apie 2000, savininkai tikriausiai buvo pagonys, nes tame krašte gyventojų žydų buvo nelabai daug. — (31) *Velniai meldė...* Nors kalbėjo piktųjų dvasių apsėstas žmogus, bet jis sakė tai, ko tos dvasios norėjo, todėl meldimas čia tiesiog joms pasavinamas. Piktosios dvasios laiko pagonių šalį ypatinga savo savastimi, bet be Dievo leidimo negali daryti ir joje nė mažiausio dalyko. — *Leisk mus į kiaulių kaimenę.* Matydamos, kad negalės pasilikti žmonėse, piktosios dvasios nori eiti nors į kiaules, kad tik nereikėtų tuojau grįžti į pragarą. Kai kurie aiškintojai priduria, kad velniai, apsėsdami kiaules, rasi, taip norėjo kenkti pačiam Jėzui, nuo kurio tas įvykis turėjo atitraukti šalies gyventojų širdis. — (32) *Eikite.* „Tas, kurs turėjo galios išvaryti velnius ir leisti juos į kiaules, lygiai turėjo teisės taip pasielgti". Kristus yra visų dalykų Viešpats ir jam lygiai valia taip padaryti su kiaulėmis, kaip jis gali siųsti maro ligą. Be to, praradimas kiaulių turėjo išmėginti gerazėnus, ką jie laiko didesniu gerumu, matomą Dievo karalystės prisiartinimą ir nugalėjimą piktosios dvasios valdžios, ar savo že-

pasakojo, taip pat ir tai, kas buvo atsitikę apsėstiesiems. [34] Ir štai vi= sas miestas išėjo Jėzui priešais ir, pamatę jį, meldė išeiti iš jų ribų.

9. [1] Tuomet, įsėdęs į laivelį, jis persiyrė ir atvyko į savo miestą. [2] Štai atnešta pas jį stabo ištiktas žmogus, paguldytas patale. Jėzus, matydamas jų tikėjimą, tarė stabo ištiktajam: Pasitikėk, sūnau, tavo nuodėmės tau atleistos. [3] Bet štai kai kurie Rašto žinovai kalbėjo sau vieni: Tas piktžodžiauja. [4] Jė= zus, matydamas jų mintis, tarė: Kam jūs manote pikta savo šir= dyje? [5] Kas pigiau sakyti: Tavo

tatem, nunciaverunt omnia, et de eis, qui daemonia habuerant. [34] Et ecce tota civitas exiit obviam Iesu: et viso eo rogabant, ut transiret a finibus eorum.

Mc 5, 17; Lc 8, 37

9. [1] Et ascendens in naviculam, transfretavit, et venit in civitatem suam. [2] Et ecce offerebant ei pa= ralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittun= tur tibi peccata tua. [3] Et ecce qui= dam de Scribis dixerunt intra se: Hic blasphemat. [4] Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? [5] Quid est facilius dicere:

Mc 2, 3; Lc 5, 18

Mt 12, 25

---

mišką lobį. — (33) *Papasakojo:* Kiau= lių savininkams ir miesto gyventojams, kuriuos sutiko. — (34) *Meldė išeiti*... Jie nedrįsta garsiai dejuoti dėl jiems padaryto nuostolio, bet bijodami, kad Kristaus pasilikimas nepakenktų jiems dar kokiuo nors kitu būdu, jie mel= džia jį eiti sau iš jų šalies. Evangelijoje nėra paminėta, kad Išganytojas būtų kada nors pas juos sugrįžęs.

g) Pagydymas stabo ištiktojo, 9, 1—8. Plg. Mk 2, 1—12; Lk 5, 17—26.

(9, 1) *Tuomet...:* grįždamas iš Ge= razėnų šalies (8, 34). — *Savo miestą.* Taip pavadinta Kaparnaumas, nes Iš= ganytojas, pradėjęs viešąjį gyvenimą, čia turėjo savo buveinę. Plg. Mk 2, 1. — (2) *Atnešta pas jį*... Tas pats ste= buklas aprašytas Mk 2, 1—12 ir Lk 5, 17—26. Ten randame paminėta dau= giau smulkmenų. Pačioje pradžioje pa= sakyta, kad dėl žmonių daugybės ne= buvę galima įnešti ligonio į vidų pro duris, todėl įkelta jį pro praplėštą sto= gą. Tai ir buvo aiškiausis ženklas čia giriamo tikėjimo. Tas tikėjimas buvo tai gilus įsitikinimas apie Kristaus ga= lybę ir jo gerumą. — *Pasitikėk*... Iš= ganytojas maloningai padrąsina ligonį. — *Tavo nuodėmės*... Jėzaus artimybė ir šventumas sužadino ligonyje atsimi= nimą jo nuodėmių, kurios, rasi, buvo ir jo ligos priežastis; tas atsiminimas dabar jį kankino ir darė neramų. Tai= gi, Jėzus visų pirma aprūpina sielos reikalus, gydo priežastį, kad paskui pa= šalintų ir jos nelaimingas pasėkas, kū= no kentėjimą. Taip, kaip čia Jėzus, nekalbėjo nė vienas pranašas. Kristus parodo, kad atėjo Mesijo laikas, ir kad jis yra tas Mesijas, kaip pasakyta Jono 1, 29. — (3) *Rašto žinovai:* kurie, ma= tomai, jau tykojo Jėzaus. — *Sau vieni.* Gr. t.: patys savyje, ἐν ἑαυτοῖς — *Piktžodžiauja.* Pas kitu du evangeli= stu Rašto žinovų mintis pilniau išreik= šta, nes jie dar sakė: kas gali atleisti nuodėmes, jei ne vienas Dievas? — (4) *Matydamas jų mintis.* Tik Dievas gali matyti paslėptas žmonių mintis (plg. Jer 17, 10; Ps 7, 10). Todėl ir čia Išganytojas apreiškia savo dievystę. — *Kam jūs manote*... Visų pirma Iš= ganytojas peikia Rašto žinovus, kad jie drįsta širdyje jį kaltinti piktžodžia= vimu, nežinodami tikros jo galybės; paskui jau jis atsako į jų padarytą min= tyje priekaištą: (5) *Kas pigiau... Sa= kyti* čia reiškia įvykdyti. Padaryti gi, kad kam nors būtų atleistos jo nuodė= mės, lygiai sunkus dalykas, kaip ir ūmai sugrąžinti sveikatą stabo ištik= tam žmogui; bet kas gali įvykdyti vie= ną iš tų dviejų dalykų, tam nesunku padaryti ir kitą; tačiau antrasis labiau

Io 5, 8

Dimittuntur tibi peccata tua: an dicere: Surge, et ambula? [6] Ut autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. [7] Et surrexit, et abiit in domum suam. [8] Videntes autem turbae timuerunt, et glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

Mc 2, 14; Lc 5, 27

[9] Et, cum transiret inde Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthaeum nomine. Et ait illi: Sequere me. Et surgens, secutus est eum. [10] Et factum est discumbente eo in domo, ecce multi publicani,

nuodėmės tau atleistos, ar sakyti: Kelkis ir vaikščiok? [6] Bet kad žinotumėte žmogaus Sūnų turint žemėje galios atleisti nuodėmes, — tuomet jis tarė stabo ištiktajam: Kelkis, imk savo patalą ir eik į savo namus. [7] Tas atsikėlė ir nuėjo į savo namus. [8] Matydamos tai minios, bijojo ir garbino Dievą, kurs buvo davęs žmonėms tokios galios.

[9] Eidamas iš ten toliau, Jėzus pamatė sėdintį muitinėje žmogų, vardu Matą, ir jam tarė: Sek mane. Tas atsikėlė ir jį sekė. [10] Ir atsitiko, kad, Jėzui sėdint namuose už stalo, štai daug muitininkų ir

---

nustebina žmones, nes jie jį mato savo akimis. Jėzus iškilmingai pareiškia Rašto žinovams, kad jis padarys ir tą antrąjį ir taip įrodys, jog turi galios atleisti nuodėmes. — (6) *Žmogaus Sūnų.* Žr. aug. 8, 20. — *Žemėje.* Rašto žinovai sakė, kad atleidimas nuodėmių įvyksiąs danguje, ir kad tik Dievas galįs jas atleisti; Jėzus paaiškina, kad taip pat žmogaus Sūnus naudojasi ta teise ir tai čia žemėje. — *Kelkis...* Stabo ištiktajam Išganytojas duoda tris įsakymus, kurių žmogus, sirgdamas sunkia liga, visai negali įvykdyti. — (7) *Atsikėlė ir...* Tai buvo aiškiausis pagijimo ženklas; jis paliudijo taip pat, kad Išganytojas galėjo atleisti ir nuodėmes. — (8) *Bijojo...* Antgamtinis prajovas, paprastai, sukelia žmonėse išgąstį, bet po jo eina geresni jausmai, garbinimas Dievo. — *Davęs žmonėms*, t. y., žmonių giminei, kurios dalis buvo pats stebuklo darytojas. Jie, tarsi, jautė, kad žmogaus Sūnaus asmenyje ta galia suteikta žmonijai, kaip nauja Dievo dovana.

i) Pašaukimas šv. Mato, 9, 9—17. Plg. Mk 2, 13—22; Lk 5, 27—38

(9) *Iš ten...:* iš namų, kur buvo pagydytas stabo ištiktasis. — *Jėzus pamatė...* Čia svarbiausis ne pats šv. Mato pašaukimas, kurs paminėtas tik prie progos, bet buvęs po jo pokylis, kuriame dalyvavo Išganytojas, ir sujungti su juo pamokymai. Plg. Mk 2, 13—22; Lk 5, 27—39. — *Muitinėje.* Taip buvo vadinama vieta Kaparnaume, kurioje buvo Romos vyriausybės vardu imami mokesčiai ir muitas nuo pravežamų prekių. Matas buvo vienas iš tokių muito ėmėjų ir todėl buvo žydų niekinamas ir laikomas nusidėjėliu. Plg. aug. 5, 46. — *Vardu Matą.* Kiti evangelistai, minėdami tą patį atsitikimą, vadina pašauktąjį apaštalą jo žydišku vardu Levis. (žr. Mk 2, 14; 5, 27; plg. žem. 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 15 ir k.) — *Sek mane.* Taip Išganytojas, rasi, paprastai atsiliepdavo, pašaukdamas mokytinius. Matas tikriausiai jau buvo daug girdėjęs apie Jėzų, klausėsi ne vieno jo pamokslo, matė stebuklų ir t.t. Bet dabar tiesiog ant jo krinta spindulys dievystės, šviečiančios per šventą Išganytojo žmogystę. Šaukiamasis nepasilieka kurčias; jis tuojau klauso malonės balso. — (10) *Namuose:* šv. Mato namuose, kaip aiškiai pasakyta pas kitu du evangelistu. Matas kėlė pokylį savo prieteliams, tikriausiai taip norėdamas su jais atsisveikinti. Išganytojas priėmė pakvietimą į tą pokylį ir savo gerumu patraukė prie savęs daugelį nusidėjėlių ir muitininkų. — *Nusidėjėlių.* Nusidėjė-

nusidėjėlių atėjo ir sėdosi prie stalo draug su juo ir jo mokytiniais.

[11] Tai matydami, parisiejai sakė jo mokytiniams: Kam jūsų mokytojas valgo su muitininkais ir nusidėjėliais? [12] Išgirdęs tai, Jėzus tarė: Ne sveikiems reikia gydytojo, bet sergantiems. [13] Eikite ir mokykitės, ką tai reiškia: *Aš noriu pasigailėjimo, o ne aukos.* Nes aš atėjau ne teisiųjų šaukti, bet nusidėjėlių.

[14] Tuomet priėjo prie jo Jono mokytiniai ir sakė: Kodėl mes ir parisiejai dažnai pasninkaujame, o tavo mokytiniai nepasninkauja? [15] Jėzus jiems tarė: Argi gali jau-

et peccatores venientes discumbebant cum Iesu, et discipulis eius.

[11] Et videntes Pharisaei, dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducat Magister vester? [12] At Iesus audiens, ait: Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. [13] Euntes autem discite quid est: *Misericordiam volo, et non sacrificium.* Non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

[14] Tunc accesserunt ad eum discipuli Ioannis, dicentes: Quare nos, et Pharisaei ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non ieiunant? [15] Et ait illis Iesus: Num-

Lc 15, 2
Sir 35, 4; 1 Rg 15, 22; Os 6, 6; Inf 12, 7; 18, 11; 1 Tim 1, 15
Lc 15, 4; 19, 10
Mc 2, 18; Lc 5, 33; 18, 12

---

liais buvo parisiejų vadinami visi, kurie nesilaikė žydų apeigų ir įpročių, pav., kurie palaikydavo santykius su pagonimis. Plg. aug. 9 e; 5, 46. — *Jo mokytiniais:* Petru, Andriejumi, Jokūbu ir Jonu. — (11) *Tai matydami...* Parisiejai naudojasi proga, kad darytų priekaištų dieviškam Mokytojui dėl pokylio, kuriame patys nedalyvauja. Jie kreipiasi į Jėzaus mokytinius, nes arba nedrįsta tiesiog jo paties pulti, arba tikisi galėsią sukelti mokytiniuose nepasitikėjimą Išganytoju. — (12) *Jėzus tarė...* Į priekaištus atsako pats Jėzus ir nurodo tris savo elgesio priežastis. Jis pasisako esąs gydytojas žmonijos, ypač kenčiančiųjų (Ez 34, 16). Todėl nestebėtina, kad jis, kaip sielų gydytojas, eina ten, kur labiausiai reikalingas, būtent, pas nusidėjėlius. Peiktinas būtų dalykas, jei gydytojas ieškotų vien sveikųjų. — (13) Kita Kristaus pasielgimo priežastis. — *Eikite ir mokykitės...* Tokiuo žydų mokytojų dažnai vartojamu išsireiškimu būdavo kviečiamas perspėjamasis apsvarstyti ar pažinti kokį nors dalyką. — *Aš noriu pasigailėjimo...* Šie žodžiai paimti iš Oz 6, 6 (laikantis LXX vertimo). Jais pats Dievas sakosi augščiau statąs meilę artimo, gailestingumą už išpildymą svarbiausių įstatų, liečiančių Dievo garbinimo apeigas, už pačias aukas. Todėl, kada negalima laikytis įstatymo ir drauge daryti meilės darbą, reikia verčiau išsižadėti įstatymo. — *Nes aš atėjau...* Trečia Kristaus pasielgimo priežastis. Jo pasiuntinystė šiame pasaulyje — šaukti į išganymą, gelbėti nusidėjėlius. — (14) *Priėjo prie jo Jono...:* parisiejų pakurstyti ir lydimi. Plg. Mk 2, 18; Lk 5, 33. — *Mes ir parisiejai dažnai pasninkaujame.* Jono Krikštytojo, kurs buvo žmonių laikomas didžioje pagarboje, mokytiniai sekė savo mokytojo pavyzdį ir dažnai pasninkaudavo (plg. 3, 4; 11, 18). Pasninkaudavo taip pat dažniau ir parisiejai (plg. aug. 6, 16). Taigi, iš čia pasirodo, kad be viešojo, įstatymo įsakyto, pasninko Kristaus laikais buvo nemaža kitų pasninkų, kaip ypatingo pamaldumo ženklų (plg. Lk 2, 37). — (15) *Argi gali jaunikio prieteliai...* Išganytojas atsako į priekaištą palyginimais. Pirmas paimtas iš vestuvių įpročių. Pas žydus vestuvės tęsdavosi visą savaitę, ir per visą tą laiką, kas jose dalyvavo, buvo laisvas nuo pasninko; taip jie turėdavo padidinti jaunavedžių džiaugsmą. Kaip sandora Sinajaus kalne, taip ir mesijinė karalystė dažnai palyginama su vestuvėmis. Kristus yra sužieduotinis Bažnyčios ir sielų; taip jį

Io 3, 29; Mt 22, 2

quid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. [16] Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peior scissura fit. [17] Neque mittunt vinum novum in utres veteres, alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ambo conservantur.

nikio prieteliai liūdėti, kolei su jais yra jaunikis? Bet ateis dienos, kada jaunikis bus nuo jų atimtas, ir tuomet jie pasninkaus. [16] Niekas nededa lopo iš naujo milo ant palaikio drabužio, nes jis atplėštų drabužio dalį, ir pasidarytų blogesnė skylė. [17] Nepiliama taip pat jauno vyno į senas rauktines; šiaip rauktinės plyšta, ir vynas išteka, ir rauktinės genda; bet jaunas vynas piliamas į naujas rauktines, ir abudu išlieka.

Mc 5, 22ss Lc 8, 41ss

[18] Haec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit, et adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam,

[18] Kai jis tai jiems kalbėjo, štai vienas vyresnysis priėjo, pagarbino jį ir tarė: Viešpatie, mano duktė ką tik mirė; bet ateik, padėk ant jos savo ranką, ir ji bus gyva.

---

vadino ir šv. Jonas Krikštytojas (žr. Jono 3, 29). Kristaus mokytiniai tai sužieduotinio prieteliai, vestuvininkai, gr. t.: vestuvių kambario sūnūs, t. y., tie, kurie lydi sužieduotinį į vestuvių kambarį. Negalima juk reikalauti, kad sužieduotinio prieteliai būtų nuliūdę jo vestuvių metu. Pasninkas gi yra nuliūdimo ir atgailos ženklas. — *Bet ateis dienos.* Kristaus mokytiniai nevisuomet galės džiaugtis, ir jiems ateis metas pasninkauti. — *Bus nuo jų atimtas.* Taip Išganytojas čia pirmą sykį daro aliuziją į savo kruviną mirtį; jis bus prievarta pašalintas iš savo mokytinių tarpo, ir tuomet jiems teks liūdėti. Tas persiskyrimo metas tebesitęsia ir dabar, todėl Bažnyčia teisingai skiria pasninkų krikščionims. — (16) *Niekas nededa...* Antras palyginimas. Kalbama apie lopą iš naujo, dar nesuvelto milo. Toks lopas, prisiūtas prie palaikio drabužio, sušlapdamas susitraukia ir perplėšia drabužį prisiuvimo vietoje; taip skylė pasidaro dar didesnė, nekaip kad buvo pradžioje. — (17) *Nepiliama taip pat...* Trečias palyginimas. Pietų šalyse vynas laikomas iš gyvulių odos padarytose rauktinėse (plg. Jono 9, 4). Tokia šiškšninė rauktinė gali išsitempti, kolei ji nauja, o pasenus greitai plyšta. Kai kurie aiškintojai supranta senus vynmaišius apie parisiejus. — Dviem paskutiniais palyginimais Išganytojas parodo, kad Jono mokytiniai klydo, manydami, jog Viešpaties karalystėje pasiliks visas Sen. įstatymas su visais senais įpročiais. Dvasia, kurią Išganytojas atneša, negali būti pavergta įstatymo jungui. Plg. Gal 4, 1; Kol 2, 17; Rom 8, 15; Žyd 8, 9.

k) Pagydymas krauju plūdusios moteriškės ir prikėlimas iš numirusiųjų Jajiro dukters, 9, 18—26. Plg. Mk 5, 22—43; Lk 8, 41—56.

(18) *Kai jis...* Plg. Mk 5, 21—43; Lk 8, 40—56. Pas tuodu evangelistu šitas stebuklas dedamas tuojau po pagydymo velnio apsėstojo Gerazėnų krašte. — *Vienas vyresnysis.* Iš kitų evangelijų paaiškėja, kad tai buvo sinagogos viršininkas, vardu Jajiras. — *Pagarbino:* kniūbsčias parpuolęs prie Išganytojo kojų. — *Mano duktė:* mergaitė dvylikos metų. — *Ką tik mirė.* Anot kitų evangelistų pasakojimo, mergaitė buvo mirštanti. Jajiras, eidamas pas Išganytoją, matomai, buvo palikęs ją visai mirštančią, ir pats nebesitikėjo, kad ji liktų gyva iki Kristui ateisiant. Šv. Matas, pasakodamas trumpiau, mi-

19 Atsikėlęs Jėzus sekė jį su savo mokytiniais. 20 Ir štai moteriškė, dvyliką metų sirgusi kraujo plūdimu, priėjo iš paskos ir palietė jo drabužio siūlę, 21 nes ji pati sau viena sakė: Jei aš paliesiu tik jo drabužį, pagysiu. 22 Jėzus, atsigręžęs ir ją pamatęs, tarė: Pasitikėk, dukter, tavo tikėjimas tave išgelbėjo. Ir tą pačią valandą moteriškė pasveiko. 23 Atėjęs į vyresniojo namus ir pamatęs vamzdininkus ir ūžiančią minią, Jėzus tarė: 24 Pasitraukite, nes mergaitė ne numirus, bet miega. Jie gi juokėsi iš jo. 25 Kada minia buvo išvaryta, jis įėjo ir paėmė ją už rankos. Ir mergaitė atsikėlė. 26 Gan-

et vivet. 19 Et surgens Iesus, sequebatur eum, et discipuli eius. 20 Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti eius. 21 Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius: salva ero. 22 At Iesus conversus, et videns eam, dixit: Confide filia, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora. 23 Et cum venisset Iesus in domum principis, et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicebat: 24 Recedite: non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. 25 Et cum eiecta esset turba, intravit: et tenuit manum eius. Et surrexit puella. 26 Et exiit

Mc 5, 25; Lc 8, 43
Mt 14, 36
Io 11, 11. 14

---

ni tik tai, kas iš tikrųjų buvo, kada Išganytojas atėjo į Jajiro namus; jis rado jo dukterį jau mirusią. — *Ateik, padėk...* Jajiras, rasi, buvo jau matęs Kristaus padarytų pagydymų. Jis pasitiki jo galybe, nors jo tikėjimas nėra taip tobulas kaip šimtininko (8, 10). Jis meldžia Išganytoją ateiti į savo namus; o tas maloningai sutinka, norėdamas drauge duoti progos prisiartinti prie jo kraujo plūdimu sirgusiai moteriškei. — (20) *Moteriškė, dvyliką metų...* Jos liga buvo sunki, ją žeminanti ir labai ilgai tęsėsi; juo didesnis stebuklas buvo tokios ligos pagydymas. — *Priėjo iš paskos:* nedrįsdama tiesiog kreiptis į Išganytoją ir melsti sau sveikatos, ar todėl, kad įstatymas laikė ją dėl jos ligos sutepta. Plg. 3 Moz 15, 25. Ji nori pagyti, bet drauge pasilikti nepastebėta. — *Drabužio siūlę.* Įstatymui reikalaujant, žydai nešiodavo ant keturių viršutinio apsiausto kampų keturis kutus, kurie jiems turėdavo visuomet priminti Dievo įstatymą. Žr. 4 Moz 15, 38. 39. Vieną iš tokių kutų palietė moteriškė. — (21) *Jei aš paliesiu...* Taip elgdamasi moteriškė klausė savo labai gyvo tikėjimo, kad ir toks palietimas ją pagydys. Tas pagydymas ir Kristaus pagyrimas duoda teisės gerbti visas Išganytojo relikvijas ir dėl panašių priežasčių taip pat šventųjų relikvijas. — (22) *Pasitikėk...* Plg. Mk 5, 30 ... Kristus pats apreiškia ir giria moteriškės tikėjimą, kad ir kiti ją sektų. Drauge jis pats apsireiškia žinąs visas žmonių širdžių paslaptis. Plg. aug. 4 e. — (23) *Pamatęs vamzdininkus ir...* Mergaitei mirus, tuojau prisirinko, rytiečių įpročiu, pilni namai giminių ir kaimynų; jų tarpe atsirado ir samdytų vamzdininkų ir verkėjų (plg. Jer 9, 17). Pas žydus ir kitas tautas vamzdis (fleita) buvo laikomas gedulo muzika. Net ir visai neturtingų žmonių budynėse neapsieidavo bent be dviejų vamzdininkų ir vienos raudotojos. — (24) *Ne numirus, bet miega...* Plg. Jono 11, 11. Mergaitė buvo numirusi, bet ne paprasta to žodžio prasme. Ji turėjo būti tuojau prikelta. Išganytojas gražiai vadina mirtį miegu, nes mirtis iš tikrųjų yra ilgiau ar trumpiau tęsiąsis miegas, laukiant prisikėlimo. — *Juokėsi iš jo:* nesirūpindami suprasti jo žodžių. Panašiai turėjo atstumti nuo savęs Išganytoją didelė tautos dalis. — (25) *Paėmė ją už rankos.* Išganytojas prikelia iš numirusiųjų palietimu, lyg kad mergaitė būtų iš tikrųjų tik užmigusi. — (26) *Gan-*

fama haec in universam terram illam.

Mt 20, 29ss

[27] Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo caeci, clamantes, et dicentes: Misesere nostri, fili Da⸗vid. [28] Cum autem venisset do⸗mum, accesserunt ad eum caeci. Et dicit eis Iesus: Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei: Utique, Domine. [29] Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis. [30] Et aperti sunt oculi eorum: et com⸗minatus est illis Iesus, dicens: Vi⸗dete ne quis sciat. [31] Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa.

Mc 9, 23; Act 14, 9

Mt 8, 13s

Mt 8, 4

Inf 12, 22; Lc 11, 14

[32] Egressis autem illis, ecce ob⸗tulerunt ei hominem mutum, dae⸗monium habentem. [33] Et eiecto daemonio, locutus est mutus, et miratae sunt turbae, dicentes: Num⸗quam apparuit sic in Israel. [34] Pha⸗risaei autem dicebant: In principe daemoniorum eiicit daemones.

Mt 12, 24

das apie tai pasklido po visą aną šalį.

[27] Jėzui iš ten einant toliau, jį sekė du aklu, šaukdamu ir saky⸗damu: Pasigailėk mudviejų, Do⸗vîdo sūnau. [28] O kai jis parėjo namo, tuodu aklu prisiartino prie jo, ir Jėzus juodviem tarė: Ar tiki⸗te, kad aš galiu tai judviem pada⸗ryti? Juodu jam tarė: Taip, Vieš⸗patie! [29] Tuomet jis palietė jųdviejų akis, sakydamas: Tebūnie judviem, kaip tikite. [30] Ir jųdviejų akys atsivėrė. Jėzus rimtai perspėjo juo⸗du, sakydamas: Žiūrėkite, kad nie⸗kas nežinotų. [31] Bet juodu išėję leido apie jį gandą visoje anoje šalyje.

[32] Juodviem išėjus, štai atvesta pas jį žmogus nebylys, velnio ap⸗sėstas. [33] Išvarius velnią, nebylys kalbėjo, o minios stebėjosi ir sakė: Niekuomet nematyta tokių dalykų Izraėlyje. [34] Bet parisiejai sakė: Jis išvaro velnius per velnių kuni⸗gaikštį.

---

das apie tai... Savo įpročiu evangeli⸗stas mini ir įspūdį, kokį stebuklas pa⸗darė žmonėse. Plg. aug. 8, 27 ir k.

l) Pagydymas dviejų aklųjų ir velnio apsėstojo nebylio, 9, 27—34.

(27) *Jį sekė du aklu...* Jiems buvo pasakyta, kad pro šalį eina Jėzus, ir juodu tuojau kreipiasi į jį su savo mal⸗davimu. — *Dovîdo Sūnau.* Taip ak⸗lieji išpažįsta, kad Jėzus žadėtasis ir laukiamasis Mesijas (plg. žem. 22, 42; Jono 7, 42); jie tai suprato iš to, ką buvo girdėję, pasakojant apie Išgany⸗tojo pasielgimą ir stebuklus. — (28) *O kai jis parėjo...* Išganytojas ne tuo⸗jau išklauso aklųjų meldimą; jis nori pirma išmėginti jų tikėjimą ir, nieko jiems neatsakydamas, eina toliau savo keliu. Tikėjimas pamoko akluosius, kas jiems reikia daryti. — (29) *Tuo⸗met jis palietė...* Aklųjų tikėjimas jų neapvylė. Jiems suteiktas atlyginimas buvo gausus. — (30) *Jėzus rimtai...* Nenorėdamas didinti parisiejų ir Rašto žinovų neapykantos, Išganytojas drau⸗džia skelbti, kad jis Mesijas. Plg. aug. 8, 4 ir k. — (31) *Bet juodu...* Aklieji negalėjo sulaikyti savo džiaugsmo ir dėkingumo ir todėl skelbė suteiktą jiems malonę.

(32) *Nebylys, velnio apsėstas.* Šita⸗me atsitikime nebylystės priežastis bu⸗vo ne kūniška yda, bet piktosios dvasios apsėdimas. — (33) *Minios stebėjosi...:* matydamos, kaip daug, kaip didelių ste⸗buklų ir kaip lengvai Jėzus juos darė. — *Tokių dalykų:* kad kas nors pana⸗šiu būdu būtų padaręs tiek ir tokių stebuklų. — (34) *Jis išvaro...* Parisie⸗jai, betykodami Jėzaus, savaip aiški⸗na pagydymą velnio apsėstojo. Jie da⸗ro iš paties Išganytojo piktųjų dvasių sėbrą (plg. žem. 10, 25; 12, 22...). Jų tikslas ne tik atitraukti minią nuo

[35] Jėzus ėjo per visus miestus ir kaimus, mokydamas jų sinagogose, skelbdamas karalystės Evangeliją ir gydydamas visokias ligas ir visokias negalias.
[36] Matydamas gi minias, jis jų gailėjosi, nes buvo nuvargintos ir gulėjo *kaip avys, neturinčios piemens.* [37] Tuomet jis kalbėjo savo mokytiniams: Pjūtis, tiesa, didelė, bet darbininkų maža. [38] Melskite tat pjūties Viešpatį siųsti darbininkų į savo pjūtį.

10. [1] Sušaukęs dvyliką savo mokytinių, jis davė jiems valdžios ant nešvarių dvasių, kad jas išvarytų ir gydytų visokią ligą ir visokią negalią.

[35] Et circuibat Iesus omnes civitates, et castella, docens in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni, et curans omnem languorem, et omnem infirmitatem.
[36] Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, et iacentes *sicut oves non habentes pastorem.* [37] Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. [38] Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

10. [1] Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent eos, et curarent omnem languorem, et omnem infirmitatem.

Mt 4, 23; Mc 6, 6
Mt 14, 14; Mc 6, 34; Nm 27, 17; Ez 34, 5
Lc 10, 2
Mc 3, 13; Lc 6, 13; 9, 1

Jėzaus, bet dar ją prieš jį sukelti. Taip elgdamies parisiejai nusideda šv. Dvasiai. Savo mintis jie, rasi, išreiškė miniai, kai Išganytojo su ja nebuvo, nes atsakymas į jų žodžius duodamas tik toliau (12, 25). Bet kaipgi paikai jie elgėsi! Juk Kristus ne tik piktas dvasias išvarinėjo; jis gydė raupsuotus, kėlė numirėlius, tildė audrą ežere, atleido nuodėmes ir t.t. (Auksab.). Parisiejai savo atsiliepimu apie Išganytoją pasirodo pirmatakais visų, kurie stengėsi išvengti pareigos tikėti.

4. Apaštalų uždavinys ir jiems duotieji pamokymai, 9, 35—11, 1. Plg. Mk 6, 7—13; Lk 9, 1—5.

Evangelistas, trumpai paminėjęs Jėzaus keliones, kuriose jis mokė ir gydė ligas (9, 35—38), pasako, kokią valdžią Išganytojas suteikė dvylikai savo apaštalų (10, 1—4) ir kokių pamokymų jiems davė, siųsdamas juos Evangelijos skelbti (10, 5—11, 1).

(35) *Jėzus ėjo per...* Plg. Mk 6, 6; aug. 4, 23. 24. Išganytojas visur randa tokį pat apsileidimą dėl parisiejų ir Rašto žinovų kaltės. Jis skelbia ir mažuose kaimuose išganymo mokslą (Jieron.) ir apreiškia savo galybę ir gerumą, kad ir tuos, kurių jo pamokslai nepatraukia, įtikintų darbais. — *Karalystės Evangeliją:* gerą žinią apie dangaus karalystę. — (36) *Jis jų gailėjosi.* Anot gr. t., buvo giliausio pasigailėjimo sujudintas. — *Nes buvo nuvargintos ir...* Dievo tauta gan dažnai vadinama Sen. Testamente jo banda, jo avimis. Plg. Ez 34, 3—6. 11. 23... Ypač Išganytojo laikais dorinis žydų likimas buvo liūdnas. Juos jis palygina su piemens pamestu avių būriu ir su gausinga pjūtimi, kuri gali pražūti, neesant pjovėjų. Kalti buvo dvasiniai tautos vadai, jiems čia duodama papeikimas. — (37) *Pjūtis, tiesa...* Plg. Lk 10, 2. Visa tauta pašaukta į Dievo karalystę. — *Darbininkų maža.* Išganytojas jieško stropių darbininkų, kurie uoliai rūpintųsi dvasiniais tautos reikalais; o tokių iš tikrųjų retai būdavo sutinkama. — (38) *Melskite tat pjūties Viešpatį:* Dievą, kurs yra valdovas dideliausios sielų dirvos, viso pasaulio (Jono 15, 1). Kristaus mokytiniai turi melsti Dievą, kad jis pats duotų gerų ganytojų.

(10, 1) *Sušaukęs.* Čia kalbama ne apie išrinkimą apaštalų, kurs buvo anksčiau padarytas (plg. Mk 3, 13... Lk 6, 12...), bet apie jau išrinktųjų sušaukimą, kad jie gautų iš Išganytojo reikalingos valdžios savo tarnybai eiti. — *Dvyliką.* Kaip Izraėlio tauta vedė savo kilmę iš dvylikos tėvų, taip pat

Io 1, 40ss; Act 1, 13

[2] Duodecim autem Apostolorum nomina sunt haec. Primus: Simon, qui dicitur Petrus, et Andreas frater eius, [3] Iacobus Zebedaei, et Ioannes frater eius, Philippus, et Bartholomaeus, Thomas, et Matthaeus publicanus, Iacobus Alphaei, et Thaddaeus, [4] Simon Cananaeus, et Iudas Iscariotes, qui et tradidit eum.

[2] Dvylikos gi apaštalų šitie vardai: Pirmasis Simonas, kurs vadinasi Petras, ir jo brolis Andriejus; [3] Zebediejaus sūnus Jokūbas ir jo brolis Jonas; Pilypas ir Baltramiejus; Tomas ir muitininkas Matas; Alpiejaus sūnus Jokūbas ir Tadas; [4] Simonas Kananietis ir Judas Iskarijotas, kurs jį ir išdavė.

---

dvylika dvasinių tėvų turėjo pagaminti Naujosios Sandoros tautą.—*Davė jiems valdžios...* Pasiuntiniai, paprastai, gauna tam tikrų įgaliojimų ir teisių, reikalingų jų pasiuntinystei atlikti ir jų orumui palaikyti. Jėzus siuntė mokytinius į pasaulį, kaip savo padėjėjus, todėl svarbu buvo, kad ir jie galėtų patvirtinti savo pamokslus stebuklais. Kristus suteikia mokytiniams, ką tik Dievas gali duoti. Kokiuo būdu ta valdžia buvo jiems suteikta, aiškiau nepasakyta. Išganytojas ne Tėvą meldžia duoti apaštalams valdžios, bet pats jos suteikia; tuo būdu visiems turi paaiškėti jo vyriausi valdžia. — (2) *Apaštalų.* Tas ž. padarytas iš gr. ἀποστέλλω, siunčiu, todėl reiškia tą pat, ką ir pasiuntinys. — *Šitie vardai...* Apaštalų vardų eilė nustatyta tradicijos. Trijuose sinopsinių evangelijų ir Apaštalų Darbų sąrašuose pirmoji vieta skiriama šv. Petrui, paskutinė Judui. Be to, apaštalai dalinami į tris skyrius. Nors kiekviename skyriuje apaštalai įvardijami ne ta pat eile, bet jie visuose skyriuose tie patys ir pirmieji visur paminėti Petras, Pilypas ir Jokūbas Jaunesnysis. Šv. Mato ir Luko evangelijose apaštalai įvardijami po du, rasi, dėl to, kad po du buvo siunčiami. — *Pirmasis Simonas.* Su Simono Petro vardu jungiama pažyminys „pirmasis“. Tas pažyminys čia nieko kito negali reikšti kaip tik tai, kad Petras turėjo pirmenybę tarp apaštalų, kad jis buvo jų galva. Nėra jis vien skaičiavimo ženklas, nes tuomet prie kitų apaštalų vardų būtų turėję rastis žodžiai: antras, trečias ir t.t. Neišreikšta juo taip pat laikas pašaukimo į apaštalus, nes Andriejus buvo Kristaus pašauktas anksčiau už Petrą. Šv. Petras iš tikrųjų pasirodo visur, kaip jau prie gyvos Jėzaus galvos, taip dar labiau, jam įžengus į dangų, kaip apaštalų galva. — *Petras.* Žr. aug. 4, 18; 16, 18; Jono 1, 43 ir k. — *Andriejus.* Tas vardas graikiškas. Simono ir Andriejaus tėviškėje Betsajidoje graikų kalba tuomet buvo jau gana įsigalėjusi. — (3) *Zebediejaus...* Buvo tai gana pasiturinti šeimyna, nes iš kitur pasirodo, kad Zebediejus turėdavo savo darbuose padėjėjų (Mk 1, 20), ir jo sūnus Jonas buvo pažįstamas vyriausiam kunigui (Jono 18, 15). — *Baltramiejus.* Vardas padarytas iš ebr. *Bar-Tolmai*, Tolmajo sūnus. Paprastai spėjama, kad tikras Baltramiejaus vardas buvęs Natanaėlis ir kad jįjį atvedęs Pilypas pas Išganytoją (žr. Jono 1, 45...). — *Tomas*, t. y., Dvynas. Plg. Jono 11, 16. — *Muitininkas Matas:* šitos evangelijos autorius. Plg. aug. 9, 9. — *Alpiejaus.* Jis vadinosi taip pat Kleopas. — *Jokūbas:* vadinamas Jaunesnysis; kitas Jokūbas, vadinamas Vyresnysis, buvo Zebediejaus sūnus. — *Tadas.* Tas žodis graikiškai rašomas Θαδδαῖος. retkarčiais Λεββαῖος; juo, rasi, pavaduota tikrasis apaštalo vardas, kurs buvo toks pat, kaip ir išdavėjo, t. y., Judas. — (4) *Kananietis.* Tas žodis padarytas iš ebr. *Qan'ani* ir reiškia uolusis, gr. Ζηλωτής, taip kaip jį vadina šv. Lukas. Simonas buvo pramintas uoliuoju, rasi, todėl, kad anksčiau buvo prisidėjęs prie žydų partijos, pasižymėjusios ypatingu uolumu įstatymui. — *Iskarijotas.* Žodis padarytas iš ebr. *'iš Q^{e}rioth*, žmogus iš Ka-

[5] Šituos dvyliką Jėzus išsiuntė, davęs jiems paliepimų ir sakydamas: Neikite į pagonių kelią ir nekeliaukite į samariečių miestus, [6] bet verčiau eikite pas prapuolusias Izraėlio namų avis. [7] Eidami skelbkite ir sakykite: Dangaus karalystė prisiartino. [8] Gydykite ligonius, prikelkite numirusius, apkuopkite raupsuotus, išvarykite velnius; jūs dovanai gavote, dova-

[5] Hos duodecim misit Iesus: praecipiens eis, dicens: In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis: [6] sed potius ite ad oves, quae perierunt domus Israel. [7] Euntes autem praedicate, dicentes: Quia appropinquavit regnum caelorum. [8] Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, daemones eiicite: gratis accepistis, gratis date.

Mt 15, 24; Act 13, 46; Ir 50, 6
Mt 4, 17
Lc 10, 2-12

---

rijoto, t. y., karijotietis, kilęs iš Karijoto miestelio, Judo giminės plote (plg. Joz 15, 24; Jer 48, 41). — *Kurs jį ir išdavė.* Evangelistas primena, kas buvo atsitikę, nepareikšdamas iš savo pusės neapykantos ar pasmerkimo (Auksab.). Kai Judas buvo pašauktas, jis buvo geras (Kiril.). Bet kam jį Viešpats išrinko; jis juk numatė jo išdavimą? Tolygiai galima klausti: kam Dievas sutvėrė angelus, kurie paskui nuo jo atpuolė, Adomą, kurio nupuolimą jis numatė, tuos žmones, kurie kada nors bus pasmerkti? Tebūnie mums gana žinoti, kad Dievas nesutvėrė nei vieno angelo, nei vieno žmogaus, idant jis pikta darytų. Pikta sutvėrimo valia veda į nuodėmę, o Dievas pasinaudoja piktu, kad išeitų gera, lygiai kaip Judo išdavimu, taip ir žydų neapykanta. Priimdamas Judą į savo apaštalų tarpą, Išganytojas davė pavyzdį didžiausios artimo meilės.

(5) *Jėzus išsiuntė.* Tai buvo dar negalutinas siuntimas apaštalų Evangelijos skelbti, bet prirengiamasis. — *Davęs jiems paliepimų.* Išganytojo pamokymai apaštalams čia trejopi. Pirmon vieton dedami tie, kurių jie turėjo tuojau laikytis, eidami pavestą jiems pareigą Galiliejoje (5—15 eil.). Pas kitu du evangelistu tie pamokymai vos tepaminėti. Žr. Mk 6, 8—11; Lk 9, 3—5. — *Neikite į pagonių kelią...* Visų pirma nurodoma vieta, kur apaštalai turi tuo tarpu veikti. Jėzus nori, kad jų veikimo sritis pradžioje būtų siaura, toki kaip jo paties, kad jie pasiliktų tarp žydų, neidami pas pagonis ir net nesilankydami pas Samarijos gyventojus. — *Samariečių.* Samariečiais buvo vadinami gyventojai senovinės Izraėlio karalystės ploto tarp Judiejos ir Galiliejos. Jie buvo ainiai tų negausingų izraėlitų, kuriuos Asirijos karalius Salmanasaras, sugriovęs Izraėlio karalystę ir išvedęs į nelaisvę kone visus jos gyventojus, paliko vietoje, ir kurie buvo susimaišę su to karaliaus atsiųstomis pagonių tautomis. Žydai labai jų nekentė; tolygiai nekentė ir jie žydų. Plg. 4 Kar 17, 24. — (6) *Pas prapuolusias Izraėlio namų avis.* Izraėliui buvo duota pažadų; taigi, jis visų pirma turi būti pakviestas įeiti į karalystę (Apd 13, 45; Rom 1, 16); pati teisybė reikalavo, kad toks pakvietimas būtų siųstas žydams (Rom 15, 8); pagonims jis buvo tik pasigailėjimo dalykas (Rom 11, 17). Taip žydai, jei nepriima pakvietimo, darosi neišteisinami (Jieron.). Taip pat ir Kristui prisikėlus iš numirusiųjų, apaštalai, siųsti skelbti Evangelijos jau visoms tautoms, pradeda nuo žydų (Apd 1, 8). Išganytojas, sakydamas: *verčiau eikite,* ir čia jau nurodo, kad ateis laikas, kada nebus galima tenkintis Izraėlio namais. — (7) *Dangaus...* Apaštalai turi eiti savo pareigas, mokydami žmones; jie mokys tų pačių dalykų, kurių mokė šv. Jonas Krikštytojas ir Jėzus Kristus. Plg. 3, 2; 4, 17. — (8) *Gydykite ligonius...* Žmonių širdis apaštalai turi laimėti geradarystėmis, savo pasiuntinystę ir mokslą turi patvirtinti dieviška stebuklų antspaudą (Jieron.). Kas tik savo žodžiu gali suteikti tokios valdžios, jau pasirodo esąs Viešpats gyvybės ir nugalėtojas mirties bei piktosios dva-

Mc 6, 8; Lc 9, 3; 10, 4

1 Tim 5, 18

[9] Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zo⸗nis vestris: [10] non peram in via, neque duas tunicas, neque calcea⸗menta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo. [11] In quam⸗cumque autem civitatem, aut ca⸗stellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit: et ibi ma⸗nete donec exeatis. [12] Intrantes au⸗tem in domum, salutate eam, di⸗centes: Pax huic domui. [13] Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. [14] Et quicumque

Act 13, 51; 18, 6

nai ir duokite. [9] Neturėkite nei aukso, nei sidabro, nei pinigų savo juostose, [10] nei delmono kelyje, nei dviejų jupų, nei kurpių, nei lazdos; nes darbininkas vertas savo valgio. [11] Į kurį nors miestą ar kaimą įėję, pasiklauskite, kas jame vertas, ir pasilikite tenai, kol išeisite. [12] Įei⸗dami gi į namus, pasveikinkite juos, sakydami: Ramybė teesie šitiems namams. [13] Ir jei tie namai bus verti, jūsų ramybė ateis jiems, o jeigu nebus verti, jūsų ramybė su⸗grįš pas jus. [14] Jei kas nors jūsų nepriimtų ir neklausytų jūsų žo⸗

---

sios. — *Dovanai gavote*... Svarbus per⸗spėjimas: neieškokite žemiško pelno iš dangiškosios pasiuntinystės; visi dvasi⸗niai dalykai darosi paniekintini, jei už juos reikia pinigai mokėti. Apaštalai gavo dvasinių dalykų dovanai; jiems nevalia laikyti savęs jų viešpačiais. — (9) *Nei pinigų*. Anot gr. t.: nei skaist⸗vario, todėl menkesnės vertės pinigų. — *Juostose*. Rytų šalies gyventojai, pa⸗prastai, laikydavo pinigus plačiose juo⸗stose. — (10) *Nei delmono:* maišelio, kuriame buvo laikomas pasiimamas ke⸗lionei paviržis. — *Nei dviejų jupų*...: pasitenkinant tuo, kas būtinai reika⸗linga, be ko negalima apsieiti. Antra jupa buvo imama su savim pakeisti dė⸗vimajai. Kurpės buvo patogesnis au⸗tuvas ilgoje kelionėje už paprastus san⸗dalus. — *Nei lazdos:* Nes ir be jos ga⸗lima apsieiti. Bet šv. Morkaus evan⸗gelijoje pasakyta, kad lazdą valia pa⸗siimti. Tas skirtumas parodo, kad čia reikia kreipti dėmesys ne tiek į pa⸗čius įvardijamus dalykus, kiek į duo⸗tųjų įsakymų dvasią ir jų davėjo in⸗tenciją. Kristaus apaštalai turi išsiža⸗dėti visokių patogumų, neimti su sa⸗vim kelionėn nieko nereikalingo, ten⸗kintis tik keleivio lazda arba net ir be jos apsieiti. — *Nes darbininkas*... Vieš⸗pats, kurs maitina dangaus paukščius, neužmirš Evangelijos darbininkų. Duoti čia įsakymai savo esme tinka visoms misijoms, o smulkmenomis tik šitai, nes apaštalai dabar turėjo eiti pas pa⸗žįstamus, Kristaus pamokslais ir stebu⸗klais prirengtus žmones. Plg. 1 Kor 9, 5; Apd 20, 33. — (11) *Kas jame vertas*. Apaštalų pamokslas garbingas, ir toks jis turi rodytis; todėl, einant jo sakyti, reikia rūpestingai pasirinkti gerbiamas žmogus, pas kurį apaštalai apsistos (Jieron.). — *Pasilikite tenai, kol*... Kitaip elgdamies apaštalai galė⸗tų rodytis esą žmonės nepastovūs, ieš⸗ką savo užgaidų, patogumų. — (12) *Į namus:* į pasirinktus namus. — *Ramy⸗bė teesie*... Labai senas pasveikinimo būdas Izraėlyje. Plg. 1 Moz 43, 23; Teis 19, 20 ir k. Apaštalų burnoje jis turėjo ypač kilnią reikšmę, nes jie lin⸗kėjo mesijinės ramybės. — (13) *Jei tie namai bus verti*. Namai esti verti, jei turi dievobaimingų gyventojų; jei jų gyventojai atkaklūs, jie negaus to gerumo, kurio jūs jiems linkite. — *Jū⸗sų ramybė sugrįš pas jus:* bus lyg ne⸗buvusi, lyg visai iš jūsų neišėjusi. Plg. Iz 45, 23; 55, 11. O patys pamoksli⸗ninkai nei viename, nei kitame atsiti⸗kime nepasiliks be užmokesčio, nes tas pareina ne nuo pasisekimo darbe, bet nuo to, kaip pareiga, darbas at⸗likta. Plg. 1 Kor 3, 8 — (14) *Jūsų nepriimtų*... Jėzus numato, kad bus to⸗kių, kurie pasipriešins jo apaštalams ir jų skelbiamai Evangelijai. Jie turi tai

džių, išeidami laukan iš namų, ar iš miesto, nukratykite dulkes nuo savo kojų. [15] Iš tikrųjų, sakau jums, lengviau bus teismo dieną sodomiečių ir gomoriečių šaliai, kaip tam miestui.

[16] Štai, aš siunčiu jus, kaip avis tarp vilkų. Būkite tat gudrūs, kaip žalčiai, ir neklastingi, kaip karveliai. [17] Bet saugokitės žmonių; nes jie paduos jus teisti susirinkimams ir plaks jus savo sinagogose. [18] Jūs būsite dėl manęs nuvesti pas valdovus ir pas karalius, jiems ir pa-

non receperit vos, neque audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo, vel civitate, excutite pulverem de pedibus vestris. [15] Amen dico vobis: Tolerabilius erit terrae Sodomorum, et Gomorrhaeorum in die iudicii, quam illi civitati.

[16] Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae. [17] Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, et in synagogis suis flagellabunt vos: [18] et ad praesides, et ad reges ducemini propter me in testimonium illis, et genti-

Mt 11, 24
Lc 10, 3
Lc 21, 12-17; Mt 24, 9; Mc 13, 9
Mt 24, 14; Act 25, 23; 27, 24

žinoti ir nenustoti drąsos dėl tokių pasipriešinimų. — *Nukratykite dulkes...* Buvo tai simbolinis veiksmas, kurį parisiejai ir kiti žydai darydavo, palikdami suteptą jų akyse pagonių šalį, kad sugrįžtų į Palestiną; taip jie lyg kad sakė: mes nenorime turėti su jumis nieko bendra. Tą pat turėjo išreikšti ir apaštalų pasielgimas ir be to, dar parodyti, kad visą atsakingumą už Evangelijos atmetimą jie dėjo ant pačių atmetančiųjų. Plg. Apd 13, 51; 18, 6. — (15) *Lengviau bus.* Kad būtų nuodėmė, reikia pažinimo ir valios laisvės. Juo didesnis tas pažinimas ir laisvė, juo sunkesnė darosi kaltė. Taigi, atkaklieji Evangelijos niekintojai kaltesni ir didesnės bausmės verti, nekaip sodomiečiai ir gomoriečiai, kurių tačiau žuvimas dažnai minimas kaip baisaus Dievo keršto pavyzdys. Plg. 5 Moz 29, 22; Iz 13, 19 ir k.

(16) *Štai, aš siunčiu...* Tolesnė Kristaus pamokymų dalis (iki 23 eil.) liečia Evangelijos skelbimą, kaip jį turės atlikti apaštalai visame pasaulyje, Kristui prisikėlus iš numirusiųjų, kada jie gaus daug kentėti ir statys savo gyvybę į pavojų. Jų vargai palyginami su pasilikimu tarp vilkų. — *Gudrūs, kaip...* Žaltys dažnai minimas kaip gudrybės pavyzdys. Plg. Moz 3, 1; Ps 57, 1 ir k. Kristaus apaštalai pasirodys gudrūs, jei gudriai vengs pavojų, neduos jokios progos piktiems apkalbinėjimams ir įtarimams, tinkamu būdu teiks Kristaus mokslą (Bazil.) — *Neklastingi...:* be vyliaus, nekalti, nejiešką keršto. — (17) *Saugokitės žmonių.* Vilkais, kurių apaštalams reikia saugotis, bus žmonės, nepriateliai tiesos ir Dievo karalystės. — *Susirinkimams.* Turima galvoje teismo vietos, kokios buvo žydų miestuose, vadinamieji sanedrinai. — *Plaks jus savo...* Taip pat žydų sinagogų viršininkai turėjo teisės skirti už kai kuriuos nusikaltimus kūnišką bausmę, plakimą rykštėmis. Taip buvo, pav., plaktas šv. Povilas apaštalas. Žr. Apd 22, 19; 26, 11 ir k. — (18) *Būsite dėl manęs...* Pagonys bus ne mažiau už žydus priešingi apaštalams ir tai dėl to, kad jie Kristaus išpažinėjai. Plg. Apd 4, 7; 5, 18—40. — *Pas valdovus:* pas Romos klausančių šalių viršininkus. — *Karalius:* kaip Povilas pas Erodą Agripą, Apd 25, 23; Petras ir Povilas pas Neroną, Jonas pas Domitijaną. — *Jiems ir pagonims paliudyti.* Apaštalai, vedami iš teismo į teismą, nuo vieno viršininko pas kitą, ištvermingai ir iškalbingai liudys visiems apie Jėzų Kristų ir apie Evangeliją. Anot kitų aiškintojų, apaštalų liudijimas bus nukreiptas prieš žydus ir pagonis, kurie persekiojo nekal-

Lc 12, 11

Io 14, 26

Mich 7, 6

Mt 24, 9. 13; Io 15, 21; 16, 1s

bus. [19] Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. [20] Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. [21] Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et *insurgent filii in parentes*, et morte eos afficient: [22] et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. [23] Cum au= tem persequentur vos in civitate

gonims paliudyti. [19] Bet, kai jie jus išduos, jūs nesirūpinkite, kaip ir ką turite kalbėti, nes aną va= landą bus jums duota, ką turite kalbėti. [20] Nes ne jūs esate, kurie kalbate, tik jūsų Tėvo Dvasia, kuri jumyse kalba. [21] Taigi, brolis iš= duos brolį mirti ir tėvas sūnų; *vaikai sukils prieš gimdytojus* ir juos nužudys. [22] Jūs būsite visų nekenčiami dėl mano vardo; bet kas bus ištvermingas iki galui, tas bus išgelbėtas. [23] Kai jie persekios jus viename mieste, bėgkite į kitą.

---

tus ir nenorėjo priimti tiesos. — (19) *Nesirūpinkite:* nemąstykite su baime, kaip kad daro kaltinamasis, kada ateina valanda stoti teisėjo akivaizdon. Plg. Lk 12, 11. 12. — *Kaip ir ką:* kokiuo būdu ir kokiais žodžiais. — *Bus jums duota.* Kristaus liudytojai gaus tuo= met ypatingą įkvėpimą iš dangaus. — (20) *Jūsų Tėvo.* Apaštalai gali būti pilni pasitikėjimo, nes Dievas, kuriam jie tarnauja, yra jų Tėvas. — (21) *Bro= lis išduos...* Persekiojimas bus labai smarkus; sutruks visi šeimynos ryšiai, karšta meilė pavirs į neapykantą, nes religiniai įsitikinimai labiau, nekaip kas nors kita, atitolina vienų širdis nuo kitų. Bet apaštalams reikia ir tuo ne= sistebėti. — (22) *Visų nekenčiami.* Apaštalų nekęs visi, kurie nekenčia tie= sos, ir tokių pradžioje bus dauguma. — *Dėl mano vardo.* Nekęs apašta= luose Jėzaus Kristaus. Bet tas atsimi= nimas turi juos nuraminti ir sustiprinti, nes nekenčiamas juose Išganytojas jiems padės. — *Bus ištvermingas...:* kas iš= pažins Jėzų Kristų visuose persekioji= muose, kas nesiliaus ir juose skelbęs jo Evangelijos, kas toks ištvermingas pasiliks iki savo gyvenimo galui, tas bus išgelbėtas, gaus gyvenimo vainiką (Jok 1, 12). — (23) *Bėgkite į kitą.* Jė= zus nori, kad jo apaštalai būtų drąsūs, bet nereikalauja, kad statytų be rei= kalo į pavojų savo gyvybę, kuri brangi jam ir jo Bažnyčiai. Ganytojas, tiesa, turi duoti savo gyvybę už avis (Jono 10, 11), bet apaštalai turi ganyti visą pasaulį. Persekiojimas, paprastai, kilda= vo tuomet, kada kuriame nors mieste būdavo jau įsteigta krikščionių draugija ir paskirti jai viršininkai. Taigi, bėgi= mas negalėjo būti laikomas išsižadėji= mu Kristaus darbo ir reikalo, bet pro= ga jo karalystei labiau praplatinti. Kas gano tik vieną Kristaus bandos dalį, turi su ja pasilikti, kai yra reikalo, kad tikinčiųjų išganymą darytų tikrą (Tom.). Tikintiesiems valia, net reikia bėgti, kad jie nebūtų pasmerkimo prie= žastis savo persekiotojams, (Grig.= Naz.). — *Nebūsite pabaigę Izraėlio miestų...* t. y., jūs dar nebūsite nu= nešę Evangelijos į visus Palestinos miestus, kai apsireikš žmogaus Sūnus. Nevisai aišku, apie kokį žmogaus Sū= naus atėjimą čia kalbama. Anot aiš= kintojų daugumos, jis reikia suprasti apie visuotinį teismą pasaulio pabai= goje, nes trijose pirmose evangelijose, paprastai, taip apie jį išsireiškiama. Plg. 24, 30. 44; 25, 31; Mk 13, 26; Lk 12, 40 ir k. Bet su tokiuo aiškinimu nepigu suderinti tai, kad čia kalbama apie apa= štalų tarnystę Izraėlio miestuose, ku= riuose jie, palyginamai, nelabai ilgai ėjo savo pareigas. Todėl kiti aiškintojai velija suprasti čia paminėtą žmogaus Sūnaus atėjimą apie Jeruzalės sugriovi= mą ir sunaikinimą žydų karalystės, įvykusį 40 metų vėliau. Tas ypatingas Dievo teisybės pasireiškimas, už kurį didesnio, Išganytojui mirus, nebuvo,

Iš tikrųjų, sakau jums, jūs nebūsite pabaigę Izraėlio miestų, kolei žmogaus Sūnus ateis. 24 Mokytinis nėra augštesnis už mokytoją, nei tarnas už savo valdovą. 25 Gana mokytiniui būti, kaip jo mokytojas, ir tarnui, kaip jo valdovas. Jei jie šeimynos tėvą vadino Beelzebubu, tai juo labiau jo namiškius! 26 Taigi, nebijokite jų, nes nieko nėra uždengta, kas nebus atidengta, nei paslėpta, kas nebus žinoma. 27 Ką aš jums sakau tamsoje, sakykite šviesoje, ir ką girdite į ausį, skelbkite ant stogų. 28 Nebijokite tų, kurie užmuša kūną, o sielos negali užmušti; verčiau bijokite to, kurs gali ir sielą ir kūną

ista, fugite in aliam. Amen dico vobis, non consummabitis civitates Israel, donec veniat Filius hominis. 24 Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum. 25 Sufficit discipulo, ut sit sicut magister eius: et servo, sicut dominus eius. Si Patrem familias Beelzebub vocaverunt: quanto magis domesticos eius? 26 Ne ergo timueritis eos: Nihil enim est opertum, quod non revelabitur: et occultum, quod non scietur. 27 Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: et quod in aure auditis, praedicate super tecta. 28 Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest et animam, et cor-

Lc 6, 40; Io 13, 16; 15, 20
Mt 12, 24
Mc 4, 22; Lc 8, 17; 12, 2

---

teisingai gali būti vadinamas žmogaus Sūnaus atėjimu, nes tas Kristaus keršto pasireiškimas turėjo patvirtinti Evangelijos tikrumą ir būti baisi bausmė už žydų netikėjimą (Fillion).

(24) *Mokytinis...* Tolesni pamokymai skiriami ne tik pirmiems apaštalams, bet visiems Evangelijos skelbėjams apskritai. — *Už mokytoją, nei...* Plg. Lk 6, 40; Jono 13, 16; 15, 20. Ateis Evangelijos skelbėjams persekiojimo laikas, bet jie galės raminti save ta mintimi, kad jų likimas toks pat, kaip ir jų dieviškojo Mokytojo. — (25) *Jei jie šeimynos tėvą.* Jėzus palygina save su šeimynos tėvu, gyvenančiu savo vaikų (namiškių) tarpe. — *Vadino.* Rasi: daro sėbru, sako jį esant draugystėje su Beelzebubu. — *Beelzebubu.* Tuo vardu Išganytojo laikais vadindavo velnių kunigaikštį. Plg. žem. 12, 24... Sen. Testamente 4 Kar 1, 2 minimas Akarono dievaitis Bal'al Z^{e}bub, musių viešpats, taip pramintas todėl, kad savo garbintojų buvo laikomas gynėju nuo musių, kurios labai įkyrėdavo žmonėms; žydai pasavino tą vardą šetonui. Gr. t. čia skaitoma Βεελζεβούλ; jei tai ne kitoks to paties vardo ištarimas, tai teisingai jame matoma ebr. *Ba'al-Z^{e}bul,* buto viešpats, t. y., pragaro buveinės valdovas. — (26) *Taigi, nebijokite.* Kadangi jūs taip suvienyti su manimi kentėjime, tai jūs būsite taip pat suvienyti garbėje. Baimė nepritinka Evangelijos skelbėjui, lygiai kaip ir kareiviui. — *Nes nieko nėra...* Tiesa negali pasilikti visuomet paslėpta; žmonės pamažu geriau pažins Evangelijos skelbėjus ir pradės suprasti tikrus jų sumanymus; tuomet jie pažins juose, taip pat, kaip ir jų Mokytojuje, žmonijos geradarius. — (27) *Tamsoje:* maža težinomame Palestinos kampe. Apaštalai turėjo nešti Evangeliją į visą pasaulį, į didžiausius pasaulio miestus, į jo sostines. — *Į ausį:* paprastuose pašnekesiuose. — *Ant stogų:* viešai, visiems girdint. Palestinos namų stogai visai gulsti, todėl nuo tokių stogų gana patogu kalbėti, atsiliepiant į didesnę minią. — (28) *Nebijokite tų, kurie užmuša...* Skelbiant Evangeliją, nereikia bijoti persekiotojų ir todėl, kad yra Dievo teismas baisesnis už visus žmonių persekiojimus, ir kad Dievas, kaip geriausis Tėvas, budi ant savųjų. — *Užmuša kūną...* Nors persekiotojai užmuštų kūną, bet jie nieko negali padaryti sielai; ji pasiliks gy-

2 Rg 4, 11; Act 27, 35

pus perdere in gehennam. [29] Nonne duo passeres asse vaeneunt: et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro? [30] Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. [31] Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. [32] Omnis ergo, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est: [33] qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.

Mc 8, 38; Lc 9, 26; 12, 8; 2 Tim 2, 12

Lc 9, 26

Lc 12, 51

[34] Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. [35] Veni enim separare hominem *adversus patrem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam;* [36] *et inimici hominis, domestici eius.* [37] Qui

Mich 7, 6

Lc 14, 26s

nugramsdinti į pragarą. [29] Argi ne du žvirbliu parduodama už skatiką? Tačiau nė vienas jų nekrinta žemėn be jūsų Tėvo. [30] Jūsų net galvos plaukai visi suskaityti. [31] Todėl nebijokite; jūs vertesni už daugelį žvirblių. [32] Taigi, kas tik išpažins mane žmonių akivaizdoje, tą ir aš išpažinsiu savo danguje esančiojo Tėvo akivaizdoje; [33] o kas manęs išsigins žmonių akivaizdoje, to ir aš išsiginsiu savo danguje esančiojo Tėvo akivaizdoje.

[34] Nemanykite, būk aš atėjęs ramybės atnešti žemėn; ne ramybės atnešti aš atėjau, bet kalavijo. [35] Nes aš atėjau *sukelti žmogaus prieš jo tėvą, dukters prieš jos motiną ir marčios prieš jos uošvę,* [36] *ir žmogaus namiškiai bus jo neprieteliai.* [37] Kas myli tėvą ar motiną

---

va ir eis atsiimti amžinojo užmokesčio. — *To, kurs gali...* Dievo, kurs darys teismą visam žmogui, jo sielai ir kūnui, ir skirs atpuolėliams amžiną bausmę. — *Į pragarą.* Plg. 5, 29. — (29) *Du žvirbliu.* Pavyzdžiais nurodoma Dievo globos tikrumas. Gr. ž. στρουθία reiškia mažą paukštelį apskritai, o ypač žvirblį. — *Skatiką.* Minimas čia gr. t. ir Vulg. mažas varinis pinigėlis buvo vertas apie 12 centų. — *Nekrinta žemėn:* nenugaišta .— (30) *Jūsų net galvos...* Patarlinis išsireiškimas, parodąs, kaip labai Dievas rūpinasi savaisiais. Plg. 1 Kar 14, 45; 2 Kar 14, 11; Apd 27, 34. — (31) *Jūs vertesni...:* todėl pilnai galite pasitikėti Dievu. — (32.33) *Kas tik išpažins mane...* Gr. t., kurį žodis į žodį reikėtų versti confitebitur in me, nurodoma artimiausi vienybė tarp Kristaus ir jo išpažinėjų. Jei jie ištikimai liudijo apie Jėzų Kristų ir jo Evangeliją, dieviškas Mokytojas teismo dieną pripažins juos dangiškojo Tėvo akivaizdoje savo tikrais mokytiniais. Plg. Mk 8, 38; Lk 9, 26; 12, 18; 2 Tim 2, 12. — *Žmonių akivaizdoje:* todėl ne vien savo širdyje (Rom 10, 10). — *Aš išsiginsiu...* Viešpats paliudys, kad jie ne jo mokytiniai, ir todėl jie negaus jo tėvonystės. Plg. aug. 8, 12.

(34) *Nemanykite...* Nauja religija negalės ramiai plisti. Pačia savo prigimtimi ji sukels žmonėse smarkių neapykantų ir baisių karų. Todėl tai apaštalai bus persekiojami ir gaus daug kentėti. Jiems nėra ko piktintis, kad pikta žmonių valia sukelia nesutikimų. Plg. 21 e. — *Ne ramybės atnešti...* Jėzus atėjo į pasaulį kaip ramybės kunigaikštis (plg. Lk 2, 14); bet tos ramybės negalėjo rastis be kovos; reikėjo ji pastatyti ant žmonių geidulių griuvėsių, o jie nesiduoda sunaikinami nesipriešinę. — *Kalavijo.* Kalavijas — karo įrankis ir emblema. — (35) *Sukelti žmogaus...,* nes vienas priims tikėjimą, o kitas nepriims ir persekios priėmusįjį. — (36) *Ir žmogaus namiškiai...* Plg. Mik 7, 6. — (37) *Kas myli tėvą...* Plg. Lk 14, 26. Tie, kuriems skelbiama Kristaus Evangelija, dažnai turi rinktis vieną iš dviejų: ją arba

labiau nekaip mane, tas manęs nevertas; ir kas myli sūnų ar dukterį labiau nekaip mane, tas manęs nevertas. [38] Kas neima savo kryžiaus ir manęs neseka, tas manęs nevertas. [39] Kas laimi savo gyvybę, praras ją, ir kas dėl manęs prapuldytų savo gyvybę, atras ją.

[40] Kas jus priima, mane priima, ir kas mane priima, priima tą, kurs yra mane siuntęs. [41] Kas priima pranašą pranašo vardu, gaus pranašo užmokestį, ir kas priima teisųjį teisiojo vardu, gaus teisiojo užmokestį. [42] Ir kas bus davęs vienam šitų mažiausių atsigerti tik taurę šalto vandens mokytinio vardu, iš tikrųjų, sakau jums, nepraras savo užmokesčio.

amat patrem, aut matrem plus quam me: non est me dignus, et qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus. [38] Et qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus. [39] Qui invenit animam suam, perdet illam: et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.

[40] Qui recipit vos, me recipit: et qui me recipit, recipit eum, qui me misit. [41] Qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae, accipiet: et qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. [42] Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli: amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

Inf 16, 33; Mc 8, 34; Lc 14, 27
Lc 9, 24; 17, 33; Io 12, 25
Mt 18, 5; Lc 10, 16; 12, 44; Io 13, 20
Mt 25, 40; Mc 9; 40

---

savo gentis; toks rinkimas negali apsieiti be skaudžios kovos; bet Jėzus griežtai reikalauja, kad jis būtų mūsų statomas augščiau už visus dalykus, už visus mūsų pasimėgimus, nors jie būtų labai teisingi ir kilnūs. — (38) *Kas neima savo...* Kryžius buvo kiečiausis ir labiausiai žeminąs (romėnų vartojamas) nužudymo būdas; čia jis reiškia visokį vargą ir išniekinimą. Pasmerktieji mirti ant kryžiaus turėdavo patys nešti tą savo kančios įrankį iki mirties vietai. Išganytojas, minėdamas kryžių, daro aliuziją į savo kruviną ir žeminančią mirtį. Plg. 16, 24; Mk 8, 34; Lk 9, 23; 14, 27. — (39) *Kas laimi...:* atsižadėdamas Kristaus. Plg. Lk 9, 24; 17, 33; Jono 12, 25. Žmogaus gyvybė dvejopa: viena laikinė, kita amžina; kas, Kristaus atsižadėdamas, išsaugo savo laikinę gyvybę nuo žuvimo, tas neturės amžinojo gyvenimo, ir priešingai. Tame perspėjime daug padrąsinimo persekiojamiems krikščionims. — (40) *Kas jus priima...* Naujas padrąsinimas apaštalams. Jie Kristaus pasiuntiniai. Kaip tokie, jie naudojasi pasiuntinių teisėmis; jie atstovauja pas žmones tą, kurs yra juos siuntęs. Plg. Lk 10, 16; Jono 13, 20. — (41) *Pranašo vardu:* kaip pranašą, dėl to kad jis Dievo siųstas pranašas; todėl Dievo vardu, kurį jis atstovauja, o ne kokiais nors žemiškais atžvilgiais vaduodamos. — *Pranašo užmokestį:* tokį užmokestį, kokio vertas pranašas. — *Teisiojo vardu:* dėl to kad jis teisus. Teisusis skiriasi nuo pranašo tuo, kad pranašai turi ypatingą Dievo pasiuntinystę, teisieji jos neturi. — (42) *Vienam šitų mažiausių.* Taip čia pavadinti Kristaus apaštalai ir mokytiniai, nes jie labai maži ir silpni rodėsi pasaulio akyse (1 Kor 1, 27). — *Tik taurę šalto vandens.* Toks nedidelis patarnavimas nuvargusiam, ištroškusiam keleiviui, ypač karštame Palestinos krašte, labai brangus; taip patarnauti nekliudo net didžiausis mūsų neturtas. Taigi, neniekinkime ir mažiausių dalykų, jei mes galime juos padaryti Išganytojui, nes ir už juos mums žadamas užmokestis. — *Mokytinio vardu.* Ir čia reikalinga gera intencija. Reikia duoti atsigerti vandens ne tik dėl to, kad kas ištroškęs ar bet kurio kito įgimto veiksnio sujudintas, bet dėl to, kad jis Kristaus mokytinis.

11. [1] Et factum est, cum consummasset Iesus, praecipiens duodecim discipulis suis, transiit inde ut doceret, et praedicaret in civitatibus eorum. [2] Ioannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, [3] ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus? [4] Et respondens Iesus ait illis: Euntes renunciate Ioanni quae audistis, et vidistis. [5] *Caeci vident,* claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, *paupe-*

Lc 7, 18; Mt 14, 1

Mal 3, 1; Dn 9, 26

Is 35, 5; 61, 1; Lc 4, 18

11. [1] Atsitiko, kad Jėzus, pabaigęs įsakymus dvylikai savo mokytinių, iš ten išėjo mokyti ir sakyti pamokslų jų miestuose. [2] Jonas gi, kalėjime išgirdęs apie Kristaus darbus, atsiuntė du savo mokytiniu [3] ir jam sakydino: Ar tu esi tas, kurs turi ateiti, ar mes kito laukiame? [4] Jėzus, atsakydamas, jiems tarė: Eikite ir papasakokite Jonui, ką esate girdėję ir matę. [5] *Aklieji regi,* raišieji vaikščioja, raupsuotieji pagydomi, kurtiniai girdi, mirusieji keliasi, *beturčiams*

(11, 1) *Atsitiko, kad...* Plg. Lk 7, 18—35. Iš evangelisto žodžių ne visai aišku, kuriuo metu įvyko čia pasakojami atsitikimai. Žodžiai *pabaigęs įsakymus...* rodo, kad jie įvykę po duotųjų apaštalams (10, 5—42) pamokymų, bet, anot Luko (9 persk.), Kristus išsiuntęs savo apaštalus skelbti Evangelijos po apsilankymo pas jį Jono mokytinių. — *Iš ten:* iš tos vietos, kur mokė apaštalus. Bet tos vietos vardo niekur nepasakyta. — *Jų miestuose:* Galiliejos gyventojų miestuose.

5. Jono Krikštytojo liudijimas ir žydų tautos atkaklumas, 11, 2—30. Plg. Lk 7, 18—35.

Jonas Krikštytojas siunčia savo mokytinius pas Kristų (2—6), kurs ta proga duoda miniai pamokymų apie Joną (7—15), peikia savo laiko žydus (16—19), pasmerkia tris atgailos nedariusius miestus (20—24) ir duoda paaiškinimų, kas pašauktas į Mesijo karalystę (25—30).

(2) *Jonas gi, kalėjime...* Jonas Krikštytojas buvo įmestas į kalėjimą, paliepus Erodui Antipui (žr. 4, 12; 14, 3. 4; Lk 3, 19. 20), ir buvo laikomas Makeronto pilyje, Periejos krašte, Mirties jūros krante. Kaliniams nelabai buvo draudžiama susižinoti su prieteliais ir pažįstamais, taigi, ir pas Joną Krikštytoją galėjo lankytis jo mokytiniai ir jam pasakoti apie Išganytojo stebuklus. — *Kristaus darbus:* darbus, kurie tiko Mesijui ir kurie aiškiai liudijo, kad jų darytojas iš tikrųjų Mesijas. Tais Mesijo darbais buvo visas Jėzaus veikimas, jo pamokslai ir stebuklai. — (3) *Kurs turi ateiti:* pažadėtasis (1 Moz 49, 10; Ez 21, 27) ir visų laukiamas. Taip čia pavadintas Mesijas. Gr. ὁ ἐρχόμενος, ateinąs. — *Ar mes kito laukiame.* Iš pačių evangelistų žodžių jau aišku, kad Jonas Krikštytojas neturėjo ir dabar abejonių apie Išganytoją, kurį jis jau rodė savo mokytiniams, kaip Dievo avinėlį, nešantį pasaulio nuodėmę (Jono 1, 33. 34), ir vadino sužieduotiniu (plg. aug. 9, 15). Bet jei jis neabejoja, tai kamgi klausia? Kaip kitur Išganytojas klausė, kur buvo padėtas miręs Lozorius, taip ir čia Jonas klausia ne dėl savęs, lyg kad pats būtų nežinojęs, bet dėl savo mokytinių, kurie dar netikėjo į Jėzų ir, matomai, nelabai buvo jam palankūs (plg aug. 9, 14; Jono 3, 26), kad jiems duotų įtikinantį patvirtinimą Jėzaus dievystės. Klausia, rasi, ir dėl tautos, apie kurios atsinešimą į Išganytoją galėjo sužinoti iš savo mokytinių, kad jie gautų perspėjimą, jog reikia pripažinti Jėzus ir jis sekti. — (4) *Ką esate girdėję:* apie Jėzų, jo tarnystę ir jo veikalus. — *Ir matę:* stebuklus, kuriuos turėjo daryti Mesijas. Darydamas įvardintus stebuklus ir primindamas pranašo žodžius, Jėzus aiškiai rodo, kad jis pats yra tais žodžiais pa-

skelbiama Evangelija. [6] Ir palaimintas, kurs manimi nepasipiktins.

[7] Jiems gi nueinant, Jėzus ėmė kalbėti minioms apie Joną: Ko išėjote į tyrus pažiūrėti? ar vėjo linguojamos nendrės? [8] Bet ko gi išėjote pažiūrėti? ar švelniais drabužiais vilkinčio žmogaus? Štai, tie, kurie švelnius rūbus dėvi, yra karalių namuose. [9] Bet ko gi išėjote pažiūrėti? Ar pranašo? Taip, sakau jums, ir daugiau kaip pranašo. [10] Nes jis yra tas, apie kurį parašyta: *Štai, aš siunčiu tavo akivaizdoje savo angelą, kurs ties tavim taisys tau kelią.*

[11] Iš tiesų, sakau jums, tarp gimusiųjų iš moterų nekilo didesnio

res evangelizantur: [6] et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. Mt 13, 57;

[7] Illis autem abeuntibus, caepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? [8] Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. [9] Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis et plus quam prophetam. [10] Hic est enim, de quo scriptum est: *Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.* Lc 7, 24 Lc 1, 76 Mal 3, 1; Mc 1, 2; Io 3, 28; Lc 7, 27

[11] Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum maior

---

skelbtasis stebukladaris.—(5) *Mirusieji keliasi.* Išganytojas buvo ką tik prikėlęs iš numirusiųjų našlės sūnų. Plg. Lk 7, 11 ... — *Beturčiams skelbiama...* Žr. Iz 61, 1. — (6) *Nepasipiktins:* kieno tikėjimas nepasiliaus ir nesumažės, todėl kad aš apsireiškiu nužeminime, neturte, kentėjimuose. Taip, rasi, daroma, nors ir nestačiai, priekaištas Jono Krikštytojo mokytiniams, kurie nemokėjo išvengti parisiejų suvedžiojimų ir piktinosi Išganytoju. Plg. 9, 14.

(7) *Jėzus ėmė kalbėti minioms...* Buvusi prie Jėzaus minia girdėjo Jono mokytinių klausimą ir dėl jo galėjo susidaryti sau klaidingą nuomonę apie Krikštytojo įsitikinimus; todėl Išganytojas skuba duoti apie jį tikrų žinių. — *Ko išėjote į tyrus...* Visų pirma primenama, kaip didelė žmonių daugybė ėjo į Pajordanę klausytis Jono pamokslų. Plg. aug. 3, 5 ir k. Išganytojas stato savo klausytojams klausimų, kad jie juos apsvarstytų, ir patys sau duotų atsakymų. — *Ar vėjo linguojamos nendrės?* Lyg kad būtų pasakyta: juk ne tų vėjo linguojamų nendrių, kurių apsčiai auga Pajordanėje, jūs ėjote žiūrėti. Kadangi nendrė yra emblema žmogaus, neturinčio tvirto būdo, nepastovaus savo idėjose, todėl kiti Išganytojo žodžius supranta taip: jūs matėte, kad Jonas ne toki vėjo linguojama nendrė, todėl jis siuntė savo mokytinius klausti ne dėl to, kad pats būtų pakeitęs savo nuomonę ar pradėjęs abejoti. — (8) *Ar švelniais...* Jonas Krikštytojas neturi taip pat nieko bendra su žmonėmis išlepusiais. Nevilkėjo jis minkštais rūbais, kada sakė savo pamokslus (plg. 3, 4), nevilki ir dabar, įmestas į kalėjimą. — (9) *Ar pranašo...* Čia Išganytojas pasako jau tikrąjį uždavinį, kurį atliko Jonas. Jis buvo pranašas ir net daugiau, kaip paprastas pranašas. Todėl visai nepateisinami žydai, kad jie nenorėjo jo klausyti ir sekti. — (10) *Apie kurį parašyta...* Savo pasakymą, kad Jonas buvo net daugiau, kaip paprastas pranašas, Jėzus patvirtina Malakijo pranašystės žodžiais (Mal 3, 1). Tie žodžiai čia kartojami laisvai, laikantis ebr. teksto. Pas Sen. Test. pranašą kalba pats Viešpats; jis sakosi ateisiąs pas savo tautą, o pirma savęs siunčiąs savo pasiuntinį, pirmataką pataisyti kelio. — (11) *Tarp gimusiųjų iš...:* žmonių tarpe. Plg. Jobo 14, 1. — *Nekilo.* Anot gr. t.: nebuvo (Dievo) pažadinta.—*Didesnio...* Jonas vadinamas didžiausiu, palyginant jį su žmonėmis Sen. Testamento, bet ne Naujojo, kaip iš tolesnių

Ioanne Baptista: qui autem minor est in regno caelorum, maior est illo. [12] A diebus autem Ioannis Baptistae usque nunc, regnum cae⸗lorum vim patitur, et violenti ra⸗piunt illud. [13] Omnes enim pro⸗phetae, et lex usque ad Ioannem prophetaverunt: [14] et si vultis reci⸗pere, ipse est Elias, qui venturus est. [15] Qui habet aures audiendi, audiat.

[16] Cui autem similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui cla⸗mantes coaequalibus [17] dicunt: Ce⸗

Lc 16, 16

Mal 4, 5

Mt 17, 10⸗13

Pr 29, 9

už Joną Krikštytoją; bet mažiausis dangaus karalystėje yra už jį di⸗desnis. [12] Nuo Jono gi Krikšty⸗tojo dienų iki dabar dangaus kara⸗lystė smarkiai skina sau kelią, ir smarkieji sau ją grobia. [13] Nes vi⸗si pranašai ir įstatymas pranašavo iki Jonui, [14] ir jei norite priimti, jis Elijas, kurs turi ateiti. [15] Kas turi ausis klausyti, teklausai.

[16] Su kuo gi aš palyginsiu šitą kartą? Ji panaši į vaikus, sėdin⸗čius prekyvietėje, kurie, šaukdami sau lygiems, [17] sako: Mes vamz⸗

žodžių paaiškėja. — *Bet mažiausis dan⸗gaus...:* kurs mažesnis už kitus viršu⸗jinės vertės atžvilgiu. Tuo mažiausiu Išganytojas vadina čia tikriausiai ne save, kaip kad supranta kai kurie šv. tėvai (Auksab. Hilar. Ambr.) ir kai kurie vėlesnieji aiškintojai, nors Jėzus iš tikrųjų buvo jaunesnis už Joną ir vėliau už jį pasirodė, garbe gi be paly⸗ginimo perviršija šv. Joną. Išganyto⸗jas čia kelia aikštėn ne savo garbę, bet savo karalystės; todėl jis sako, kad ir mažiausi jos piliečiai didesni net už patį Joną, kurs mirė tuomet, kada ta karalystė dar nebuvo įsteig⸗ta, todėl priklauso dar senajai sandorai, o ne naujajai. — (12) *Nuo Jono gi...* Nors Jonas dar Sen. Testamento atsto⸗vas, bet jo įtaka buvo laiminga Mesi⸗jo karalystei; jo pamokslais daug buvo pažadinta į ją įeiti. Jono dienomis čia pavadinta visas jo tarnystės laikas, kol jis nebuvo suimtas ir įmestas į kalėji⸗mą. — *Smarkieji sau...* Kai kurie aiš⸗kintojai supranta tuos žodžius apie už⸗sipuldinėjimus, kokių nuo Jono Krik⸗štytojo laiko daugiau radosi tikrai Me⸗sijo karalystei; bet toks aiškinimas, ro⸗dosi, neturi tvirtesnių pagrindų. Jie rei⸗kia suprasti apie didesnį uolumą, su kokiuo žmonės Mesijo karalystės ieš⸗ko (Auksab. ir k.) — *Ir smarkieji...* Smarkieji, kurie veržte veržiasi į ka⸗ralystę, yra nusidėjėliai, muitininkai ir pagonys. Jie, tarsi, išplėšia ją iš žydų ir pasisavina. — (13) *Iki Jonui.* Vi⸗sas Sen. Test. pranašavo apie būsian⸗čią Mesijo karalystę, bet toks prana⸗šavimas pasiliovė su Jonu Krikštytoju, nes jam buvo lemta parodyti jau atė⸗jusis Mesijas. Jis Mesiją įveda į žmo⸗nių tarpą, su juo prasideda nauja tvar⸗ka. — (14) *Ir jei norite priimti:* jei no⸗rite suprasti ir priimti, ką aš jums sa⸗kau. — *Jis Elijas.* Pranašas Malakijas (4, 5) dar pranašavo, kad amžių pa⸗baigoje turi ateiti stebuklingai paimtas dangun Elijas. Jėzus sako, kad ta pra⸗našystė jau įvyko dabar, nors dar netikra žodžių prasme. Jonas yra mistinis Elijas, kaip buvo angelo Ga⸗brièlio paskelbta (Lk 1, 17), ir jis sa⸗kė žmonėms apie Mesiją, kaip sakys tikrasis Elijas, prisiartinus paskutinio teismo dienoms. — (15) *Kas turi...* Pa⸗tarlinis išsireiškimas, gana dažnai Iš⸗ganytojo vartojamas. Juo pažymima iš⸗reikštų pamokymų svarba ir reikalin⸗gumas giliai juos apmąstyti.

(16) *Su kuo gi aš...* Išganytojas vėl peiks žydus dėl jų pasielgimo kaip su Jonu Krikštytoju, taip ir su juo pačiu. — *Ji panaši į vaikus...* Papeikimas iš⸗reiškiamas paimtu iš kasdieninio gyve⸗nimo prilyginimu. Žydai palyginami su žaidžiančiais vaikais, kurie tarp savęs nesutinka, nori, kad kiti tą pat darytų, ką jie daro, ir visuomet randa ki⸗tuose ką papeikti. — (17) *Mes vamz⸗džiavome...:* linksmai, taip kviesdami vi⸗

džiavome jums, o jūs nešokote, raudas giedojome, o jūs neraudo=jote.

[18] Juk atėjo Jonas, nei valgąs, nei geriąs, ir jie sako: Jis velnio apsėstas. [19] Atėjo žmogaus Sūnus; jis valgo ir geria, o jie sako: Štai žmogus rijūnas ir vyno gėrėjas, muitininkų ir nusidėjėlių prietelis. Tačiau išmintis pateisinta jos vaikų.

[20] Tuomet jis ėmė prikaišioti miestams, kuriuose buvo padaryta daug jo stebuklų, kad jie nedarė atgailos: [21] Vargas tau, Korozaine, vargas tau, Betsajida; nes, jei Tire ir Sidone būtų įvykę stebuklai, kurie padaryti jumyse, jie seniai

cinimus vobis, et non saltastis: lamentavimus, et non planxistis.

[18] Venit enim Ioannes neque manducans, neque bibens, et di=cunt: Daemonium habet. [19] Venit filius hominis manducans, et bi=bens, et dicunt: Ecce homo vorax, et potator vini, publicanorum, et peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis.

[20] Tunc coepit exprobrare civita=tibus, in quibus factae sunt pluri=mae virtutes eius, quia non egis=sent poenitentiam. [21] Vae tibi Co=rozain, vae tibi Bethsaida: quia, si in Tyro, et Sidone factae essent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio, et cinere poeni=

Mt 3, 4
Mt 9, 14s
Lc 10, 13; Io 3, 6

---

sus, kurie girdi, šokti. — (18) *Nei val=gąs, nei geriąs:* pasižymėjo didžiausiu išsižadėjimu gyvenime, dažnai pasnin=kavo. — *Jis velnio apsėstas.* Apie šitą žydų padarytą Jonui priekaištą skaito=me tik čia. Matomai, kai kurie iš jų laikė Jono pasninkus pasėka apsėdimo piktosios dvasios. — (19) *Jis valgo ir geria:* tuo atžvilgiu nesiskiria nuo kitų žmonių. Todėl žydai sakė, kad iš jo negalima nieko gero laukti. Taip tai jie dejavo, kad nei Jėzus, nei Jonas nesitaiko prie jų norų, prie jų klaidin=gų nuomonių. Šv. Jonas nedarė ste=buklų, todėl visų akims matomas šven=tumas turėjo jo žodžiams gaminti tikė=jimo, o Kristus patvirtino savo pasiun=tinystę visokiais stebuklais (Tom.). Krikštytojas skelbė atgailą ir todėl pats turėjo duoti jos pavyzdį, Kristus kvie=čia įeiti į Dievo karalystę ir suteikia ramybės ir džiaugsmo, kaip būsiančios laimės pradžią (Kiril.=Aleks.). Paga=liau Jonas buvo pašauktas tik liudyti apie šviesą, Kristus nori patraukti vi=sus prie savęs ir visiems būti pavyzdys. — *Tačiau išmintis...* Nežiūrint visų klaidingų nuomonių, dieviškoji išmintis, apsireiškusi Jėzaus ir Jono pasielgime, buvo teisinga, tobula rasta tų, kurie Dievo pamokyti, visų tikrų Dievo tar=nų. Kas jie yra, aiškiau pasakyta žem. 25—27 eil.

(20) *Tuomet.* Pas Lk 10, 13—15 tas miestų pasmerkimas paminėtas kitokio=se aplinkybėse, būtent, kada Išgany=tojas siuntė septyniasdešimt du savo mokytiniu. Iš šito atsiliepimo žodžių pradžios galima spėti, kad tokių prie=kaištų Jėzus darydavo dažniau. — *Ne=darė atgailos.* Plg. aug. 4, 17. Išgany=tojo pamokslai nepataisė tų miestų gy=ventojų. — (21) *Korozaine... Betsaji=da.* Tuodu miesteliu buvo netoli nuo Kaparnaumo, vakariame Tiberijados ežero krante. Iš Betsajidos buvo kilę apaštalai: Petras, Andriejus ir Pilypas (Jono 1, 44). — *Jei Tire ir Sidone.* Tai du dideliu pagonių miestu, žy=miu savo doriniu sugedimu. Bet ir juodu būtų pasitaisiusiu ir sugrįžusiu į Dievą, jei būtų gavusiu lygių malo=nių, kaip minėtieji žydų miesteliai. Toks palyginimas ypač buvo pažeminąs žy=dams, kurie laikė kitas tautas nusidė=jėliais ir aklais, o save jų mokytojais. — *Būtų darę atgailą...* Atgaila — vi=dujinis jausmas, bet ji apsireiškia vir=šujiniais darbais. Ašutinė ir pelenai buvo ženklas atgailos ir gedulo nuo seniausių laikų. Plg. 2 Kar 13, 19; Jobo 16, 16 ir k. Kristus tikrai ir ne=

Mt 4, 13; 8, 5; 9, 1; Is 14, 13. 15

Mt 10, 25

Lc 10, 21s; 1 Cor 1, 26-29; Sir 51, 1

Mt 28, 18; Io 3, 35; 6, 46; 7, 28; 8, 19; 10, 15 13, 3; 17, 2

tentiam egissent. [22] Verumtamen dico vobis: Tyro, et Sidoni remissius erit in die iudicii, quam vobis. [23] Et tu Capharnaum, numquid *usque in caelum exaltaberis? usque in infernum descendes,* quia, si in Sodomis factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te, forte mansissent usque in hanc diem. [24] Verumtamen dico vobis, quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii, quam tibi.

[25] In illo tempore respondens Iesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis. [26] Ita Pater: quoniam sic fuit placitum ante te. [27] Omnia mihi tradita sunt

būtų darę atgailą ašutinėje ir pelenuose. [22] Todėl tai, sakau jums, Tirui ir Sidonui bus lengviau teismo dieną, kaip jums. [23] Ir tu, Kaparnaume, argi *iki dangui būsi išaugštintas? Tu nužengsi iki pragarui;* nes, jei Sodomoje būtų buvę padaryta stebuklų, kokių padaryta tavyje, ji, rasi, būtų išsilikusi iki šiai dienai. [24] Todėl tai, aš sakau jums, sodomiečių žemei bus lengviau teismo dieną, kaip tau.

[25] Anuo metu Jėzus, atsiliepdamas, tarė: Aš garbinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad tai paslėpei nuo išmintingųjų ir gudriųjų ir tai apreiškei mažutėliams. [26] Taip, Tėve, nes taip tau patiko. [27] Visa man mano Tėvo

---

klaidingai žinojo, kas būtų atsitikę, jei nurodyta čia sąlyga būtų įvykusi. Tai kodėlgi Viešpats nesakė pamokslų ir nedarė stebuklų Tire ir Sidone? Nes jis neturėjo tokios pareigos, nes stebuklai tai nepaprastos malonės, o tie miestai gana turėjo paprastos malonės, kad būtų galėję išvengti žuvimo. — (22) *Bus lengviau teismo dieną.* Paskutinio teismo dieną su Tiro ir Sidono gyventojais bus pasielgta ne taip kietai, kaip su Korozaino ir Betsajidos, nes anie buvo paniekinę ne taip daug malonių, kaip šitie. Kur didesnis pažinimas, ten labiau baustinas atkaklumas (plg. Jer 3, 11; Ez 16, 48. 51). — (23) *Argi iki dangui...* Ypatingą pasmerkimą pelnosi sau Kaparnaumas. Jo gyventojams daug daugiau suteikta malonių. Jomis pasinaudojęs, jis galėjo iškilti iki augščiausiam idealinės pagarbos laipsniui. Todėl, atmetęs jas, gramsdina save į gelmę ir darosi vertas palyginimo su Sodoma (plg. 10, 15). — Šiandien nebežinoma tikrai, kurioje vietoje senovinis Kaparnaumas stovėjo, o jo gyventojai pasmerkti. — *Rasi.* Taip verčiamas gr. t. žodis nesumažina išreikštos minties tikrumo. Kitur (21 e.) jis visai išleistas.

(25) *Anuo metu:* tuo pačiu laiku, kada Išganytojas pasmerkė nedėkingus miestus. — *Aš garbinu.* Čia ž. „garbinu" turi draug prasmę ir dėkoju. — *Dangaus ir...:* galingiausis Dieve, kurs savo apvaizda valdai visus danguje ir žemėje. — *Kad tai:* krikščioniško atpirkimo paslaptys, kuriomis daugybė žydų visai nesirūpino. — *Išmintingųjų:* kurie turi daug žemiškos išminties. Plg. Rom 2, 17. — *Gudriųjų:* kurie patys save tokiais laiko ir todėl niekina Kristaus mokslą, taip kaip jų tėvai pranašų perspėjimus. — *Apreiškei mažutėliams:* apaštalams ir kitiems Kristaus mokytiniams, kurie neturi puikios išminties, kurie maži ir nuolankūs žmonių akyse. Plg. 1 Kor 1, 26—29. Kristaus žodžiai apie paslėpimą ir apreiškimą tinka visiems laikams. Nuo išmintingųjų ir gudriųjų Dievas paslėpė Kristaus didenybę ne griežta žodžio prasme, nes Jėzus darė stebuklų, kaip nė vienas žmogus, bet kadangi jie pasipriešino Dievo jiems suteiktoms malonėms, Viešpats nebedavė jiems didesnių, kurios būtų nugalėjusios jų piktumą, ir paliko juos jų apakime. — (26) *Taip:* aš garbinu tave ir tau dėkoju. — (27) *Visa man...* Jėzus kaip žmogus visa yra gavęs iš Dievo. Plg. 28, 18; Jono 3, 35; 13, 3; 17, 2. — *Nė*

atiduota. Ir nė vienas nepažįsta Sūnaus, kaip tik Tėvas; taip pat ir Tėvo niekas nepažįsta, kaip tik Sūnus, ir kam Sūnus panorės apreikšti. [28] Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate apsunkinti, ir aš jus atgaivinsiu. [29] Imkite sau mano jungą ir mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies; taip jūs rasite savo sieloms poilsio. [30] Nes mano jungas saldus ir mano našta lengva.

12. [1] Anuo metu Jėzus ėjo subatoje per javus, o jo mokytiniai, bū-

a Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis novit, nisi Filius, et cui voluerit filius revelare. [28] Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos. [29] Tollite iugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum, et humilis corde: et invenietis requiem animabus vestris. [30] Iugum enim meum suave est, et onus meum leve.

Sir 51, 34
Mt 12, 18 ss; Ier 6, 16; 31, 25; Is 28, 12
I Io 5, 3

12. [1] In illo tempore abiit Iesus per sata sabbato: discipuli autem

Mc 2, 23; Lc 6, 1

---

vienas nepažįsta: nepažįsta pilnai, tobulai. Iš to pasakymo pasirodo Tėvo ir Sūnaus prigimties lygybė. Plg. Jono 6, 46; 7, 28; 8, 19; 10, 15. — *Ir kam Sūnus*... Sūnus nepasilaiko to žinojimo vienas sau, bet jį suteikia visiems, kurie pasirodo jo verti. — (28) *Ateikite pas mane*... Jėzus trokšta mokytinių, kurie būtų verti priimti jo apreiškimus; jis maloningai juos kviečia į save. — *Esate apsunkinti.* Kuo apsunkinti, nevienaip suprantama: nuodėmėmis (Ambroz. Aug. Jieron.), parisiejų įsakymų našta, gyvenimo kentėjimais ir pagundomis. Abejonės nėra, kad vargai ir sunkumai apima visokius kentėjimus, kokių gauna pakelti mažieji ir silpnieji, skirtini nuo išmintingųjų ir gudriųjų. — *Atgaivinsiu.* Plg. Lk 4, 18. 19. — (29) *Imkite sau mano jungą.* Jungas, apie kurį čia kalbama, tai Išganytojo įsakymai ir mokslas. Jiems reikia pasiduoti. — *Mokykitės iš manęs:* būkite mano mokytiniai, imkite sau mano pamokymus. — *Nes aš romus ir*... Nesvyruokite, nes aš turiu geriausius mokytojo privalumus, romumą ir nuolankumą, aš nepaniekinu nė vieno ir kiekvienam padedu. Nevalia nė valandos svyruoti prisidėti prie tokio mokytojo, kurs, būdamas visagalis ir turėdamas augščiausią išmintį, drauge toks maloningas. Taigi, Išganytojas čia kviečia ne savo dorybių, romumo ir nuolankumo mokytis, bet tik paaiškina, koks jis mokytojas. — *Savo sieloms:* sau. — *Poilsio.* Ir dėl to reikia mokytis iš Kristaus, kad kiekvienas nori būti laimingas, ir kad tikra laimė tik pas jį. Plg. Jer 6, 6. — (30) *Mano jungas*...: jungas ir našta, kurią aš ant jūsų dėsiu. Kristaus našta tuo lengva, kad ji uždedama labai palankaus mokytojo, kad jis pats šviečia savo pavyzdžiu ir duoda savo malonių, kurios visa daro saldu ir lengva. Bet ji pasilieka sunki ta prasme, kad reikalauja iš krikščionių idealinės dorybės. Plg., kas apie jos sunkumą pasakyta aug. 7, 13. 14; 10, 38.

6. Jėzus ir parisiejai, 12, 1—45. Plg. Mk 2, 23—3, 25; Lk 6, 1—11; 11, 14—32.

Išganytojas teisina savo mokytinius, kurie skynėsi subatoje varpų (1—8), pagydo subatoje padžiūvusią ranką ir savo pasielgimu pasirodo toks, kokį jį paskelbė Izaijas (9—21), pagydo velnio apsėstą žmogų ir išrodo neteisingumą bjauraus parisiejų padaryto kaltinimo (22—37), o reikalaujantiems iš savęs stebuklo žada jiems pranašo Jonos stebuklą (38—45).

(12, 1) *Anuo metu.* Kadangi, kaip paaiškėja iš pasakojimo, javai tuomet jau buvo pradėję bręsti, todėl turėjo būti pavasario pabaiga, rasi, antrais viešojo Kristaus gyvenimo metais. Plg. Mk 2, 23—28; Lk 6, 1—5. — *Būdami alkani.* Toki buvo priežastis, kad mokytiniai raškė ir valgė varpų grūdus.

Dt 5, 14; 23, 25; Ex 20, 11

1 Rg 21, 6

Lv 24, 9

Nm 28, 9

eius esurientes coeperunt vellere spicas, et manducare. [2] Pharisaei autem videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non li- cet facere sabbatis. [3] At ille di- xit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuriit, et qui cum eo erant: [4] quomodo intravit in do- mum Dei, et *panes propositionis comedit*, quos non licebat ei ede- re, neque his, qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? [5] Aut non legistis in lege quia sabbatis sacer- dotes in templo sabbatum violant,

dami alkani, ėmė skintis varpų ir valgyti. [2] Tai matydami parisiejai jam sakė: Štai tavo mokytiniai daro, ko nedera daryti subatomis. [3] Bet jis jiems tarė: Ar neskaitėte, ką Dovîdas padarė, kai buvo alka- nas, draug su tais, kurie su juo buvo, [4] kaip jis įėjo į Dievo namus ir valgė *padėtinių duonų*, kurių valgyti nederėjo nei jam, nei draug su juo buvusiems, o tik kuni- gams? [5] Arba, ar neskaitėte įsta- tyme, kad subatomis kunigai lau- žo šventykloje subatą ir esti be

---

Iš čia pasirodo, kaip kietoje neturto ir stokos mokykloje auklėjo Išganytojas savo mokytinius. — *Ėmė skintis.* Pa- risiejai, rasi, tykojo Kristaus ir jo mo- kytinių pasielgimo ir tuojau ėmė kal- tinti, kaip tik pamatė juos skinant var- pas. Mozės įstatymas (5 Moz 23, 25) aiškiai leido einantiems per javus ran- ka nusiskinti keletą varpų ir čia pat suvalgyti jų grūdus. — (2) *Tavo mo- kytiniai*... Anot Lk 6, 2, parisiejai darę priekaištų stačiai patiems mokytiniams. Galima spėti, kad iš tikrųjų vieni iš parisiejų kreipėsi į Išganytoją, o kiti sakė tą pat jo mokytiniams. — *Ko ne- dera daryti subatomis.* Įstatyme buvo uždrausta dirbti subatoje darbas. Ko- kie gi darbai buvo apimti tuo drau- dimu, galima suprasti iš 2 Moz 34, 21; 35, 3; 4 Moz 15, 32; Jer 17, 21; Am 8, 5; Neem 10, 31; 13, 15. 19. Parisiejai, beaiškindami įstatymą, buvo padarę ne- maža priedų prie jo ir uoliai budėjo, kad visi jų laikytųsi. Tas jų reikala- vimas perdaug griežtai laikytis subatos poilsio buvo nesykį proga susirėmimams tarp jų ir Išganytojo. Kristaus moky- tinių pasielgimą parisiejai ir Rašto ži- novai lygino su pjūties darbu ir todėl laikė jį subatomis uždraustu. Plg. 2 Moz 20, 10. — (3) *Ar neskaitėte*... Į parisiejų priekaištus atsako Išganytojas. Tiems, kurie didžiavosi įstatymo žino- jimu, jis parodo jų nežinojimą. Moky- tinių pasielgimą jis teisina visų pirma šv. Rašte aprašytu pavyzdžiu karaliaus Dovîdo, kurio uolumas įstatymui buvo visų pripažintas. Plg. 1 Kar 21, 1... — *Kai buvo alkanas.* Taigi, Do- vîdas ir jo draugai buvo atsiradę to- kiose sąlygose, kaip ir Kristaus moky- tiniai. — (4) *Į Dievo namus.* Taip čia pavadinta sandoros padangtė, anuomet buvusi Nobėje. — *Padėtinių duonų*... Padėtinėmis duonomis buvo vadinama dvylika neraugintos duonos kepalėlių, laikomų sandoros padangtėje ir paskui šventykloje drauge su smilkalais ir druska ant auksinio altoriaus, kaip nuolatinė dvylikos Izraėlio giminių auka Viešpačiui. Jie būdavo kas sa- vaitė pakeičiami naujais; senieji gi tek- davo kunigams, kurie turėjo juos su- valgyti šventoje vietoje. Žr. 3 Moz 24, 5. 9; 2 Moz 29, 32... Tokios duonos davė Dovîdui valgyti vyriausis kunigas. Kadangi nei jis, nei Dovîdas nebuvo šv. Rašte papeikti, todėl negalima peikti ir Kristaus mokytinių, kurie, esant pana- šiam reikalui, darė daug mažesnį da- lyką; apeiginis įstatymas liaujasi rišęs žmogų, kuomet užeina augštesnės tvar- kos reikalas. — (5) *Kad subatomis ku- nigai*... Kita aplinkybė, teisinanti mo- kytinių pasielgimą: kunigų pavyzdys. Jie net šventoje vietoje kas subata pjauna ir prirengia aukas ir atlieka ki- tus darbus, kurie, jei nebūtų pateisinti šventu religiniu tikslu, reiktų laikyti peržengimu subatos poilsio (plg. 3 Moz 8; 4 Moz 28, 9 ir k.). Taigi, yra atsitikimų, kada subatos poilsis nepri-

kaltės? [6] Aš gi jums sakau, kad čia yra didesnis už šventyklą. [7] Jeigu žinotumėte, ką reiškia: *Aš noriu pasigailėjimo, o ne aukos,* jūs niekuomet nebūtumėte pasmerkę nekaltų. [8] Nes žmogaus Sūnus yra ir subatos Viešpats.

[9] Iš ten išėjęs, jis atėjo į jų sinagogą. [10] Ir štai čia buvo žmogus padžiūvusia ranka. Jie jį klausė, sakydami: Ar dera gydyti subatomis, kad galėtų jį apkaltinti. [11] Bet jis jiems tarė: Kas yra iš jūsų toks žmogus, kurs, turėdamas vieną avį, jei ji įkristų subatoje į duobę, neimtų ir jos neiškeltų? [12] Kiek gi daug vertesnis žmogus už avį! Taigi, dera subatomis ge-

et sine crimine sunt? [6] Dico autem vobis, quia templo maior est hic. [7] Si autem sciretis, quid est: *Misericordiam volo, et non sacrificium:* numquam condemnassetis innocentes: [8] Dominus enim est filius hominis etiam sabbati.

1 Rg 15, 22; Eccl 4, 17; Os 6, 6; Sir 35, 4; Sup 9, 13

[9] Et cum inde transisset, venit in synagogam eorum. [10] Et ecce homo manum habens aridam, et interrogabant eum, dicentes: Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. [11] Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, et si ceciderit haec sabbatis in foveam, nonne tenebit, et levabit eam? [12] Quanto magis melior est homo ove? Itaque licet sabba-

Mc 3, 1; Lc 6, 6; 14, 3

Dt 22, 4

Lc 14, 5

---

valomas. — (6) *Kad čia yra didesnis už šventyklą.* Anot gr. t., didesnis dalykas, kaip šventykla. Kai kurie aiškintojai spėja, kad čia tuo didesniu dalyku esanti pavadinta Dievo karalystė; bet anot daugumos, Išganytojas turįs galvoje pats save, taip skelbiasi esąs Mesijas ir apreiškia savo dievystę. Jis, tarsi, sako: apaštalai tai padarė, būdami mano tarnystėje. Jei dėl šventyklos valia aplenkti subatos poilsį, juo labiau valia nežiūrėti to poilsio, kai jis tik žmonių įsakytas, kad neturėtų vargo, kurie tarnauja tam, kurs be palyginimo didesnis už šventyklą. — (7) *Jeigu žinotumėte...* Trečia aplinkybė, kuri turėjo sulaikyti parisiejus nuo pasmerkimo Kristaus mokytinių. Tai meilės įsakymas, išreikštas pranašo Oz 6, 6 žodžiais, kuriuos Išganytojas jau ir anksčiau minėjo. Plg. 9, 13. Dievas nori pasigailėjimo dėl paties pasigailėjimo, nes jis vidujinė dorybė; auka gi, kaip viršujinis veiksmas, gali būti gerai ir blogai atnašauta. Jei tat šis tas leista daryti subatoje dėl aukos, juo labiau dėl pasigailėjimo. — (8) *Nes žmogaus Sūnus...* Plg. 8, 20. Išganytojas vėl šaukiasi į savo dievystę. Subata skirta Dievui, subata ir jos laikymas dangaus karalystėje, Bažnyčioje, pareina nuo Mesijo valios. Jei tat jis, kaip subatos Viešpats, nepeikė mokytinių, tai jų pasielgime nėra nieko peiktino.

(9) *Iš ten išėjęs...* Kitas susirėmimas dėl subatos poilsio. Anot Luko, jis įvykęs ne tą pačią dieną, bet kitą subatą. Plg. Mk 3, 1—6; Lk 6, 6—11. — (10) *Padžiūvusia ranka.* Ranka, matomai, taip buvo suparaližuota, kad žmogus visai nebegalėjo ja naudotis. — *Ar dera gydyti...* Parisiejai ir Rašto žinovai laikėsi tos nuomonės, kad subatos dieną valia kviesti gydytojas tik tokiam ligoniui, kurio gyvybė yra pavojuje, o kituose atsitikimuose ne. Buvo tai nepakeliama našta, užkrauta ant kenčiančių žmonių. Parisiejai iš anksto spėja, kad Jėzus tą jų nuomonę atmes, bet stato jam klausimą, kad turėtų progos jį kaltinti dėl neužlaikyto subatos poilsio. — (11) *Kas jūsų...* Išganytojas pradžioje protavimu, paremtu ant pačių parisiejų pasielgimo, paaiškina jų nuomonės apie subatos poilsį klaidingumą. Jie peržengia jį, kada to rodosi reikalaująs jų godumas, gelbėjimas jų nuosavybės. Pas kitu du evangelistu to palyginimo nėra. — (12) *Dera subatomis gera daryti.* Nors šneka buvo tik apie vieną iš gerų darbų, būtent, gydymą ligonio, bet Išganytojas savo atsakyme tyčia parenka bendresnį žodį, kad taip subatos po-

tis benefacere. [13] Tunc ait homini: Extende manum tuam. Et exten= dit, et restituta est sanitati sicut altera. [14] Exeuntes autem Phari= saei, consilium faciebant adversus eum, quomodo perderent eum.

Mc 3, 7-12

[15] Iesus autem sciens recessit in= de: et secuti sunt eum multi, et cu= ravit eos omnes: [16] et praecepit eis ne manifestum eum facerent. [17] Ut admipleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem: [18] *Ec= ce puer meus, quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit ani= mae meae. Ponam spiritum meum super eum, et iudicium gentibus nunciabit.* [19] *Non contendet, ne= que clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius:* [20] *arundinem quassatam non confringet, et li= num fumigans non extinguet, do= nec eiiciat ad victoriam iudicium:*

Mt 8, 4

Is 42, 1-4; 41, 9

Mt 3, 17; 17, 5

ra daryti. [13] Tuomet jis tarė žmo= gui: Ištiesk savo ranką. Jis ištie= sė, ir ji pasidarė sveika, kaip kita. [14] Išėję parisiejai tarėsi prieš jį, kaip jį pražudyti.

[15] Bet tai žinodamas, Jėzus pasi= šalino iš ten. Daugelis jį sekė, o jis juos visus pagydė. [16] Ir jis jiems įsakė neskelbti savęs, [17] kad įvyktų, kas pranašo Izaijo pasa= kyta šiais žodžiais: [18] *Štai mano tarnas, kurį išsirinkau, mano my= limasis, kurį mano siela sau labai pamėgo. Aš dėsiu ant jo savo dva= sią, ir jis skelbs pagonims teisėtu= mą.* [19] *Jis nesiginčys, nešauks, ir niekas negirdės gatvėse jo balso.* [20] *Jis nenulauš sutrintos nendrės ir neužgesys gruzdančio dagčio, kolei nenuves teisybės iki nugalė=*

---

ilsio laikymą statytų į tinkamą šviesą, ir kad pasirodytų dorinė jo veiksmo vertė, pilnai pritinkanti subatos šven= tumui. — (13) *Tarė žmogui: Ištiesk...* Išganytojas išmėgina žmogaus tikėjimą. Jei jis netiki, jis nė nemėgins kelti sa= vo padžiūvusios rankos. — (14) *Pari= siejai tarėsi.* Juo gailestingesnis pasi= rodo Viešpats, juo labiau didėja parisiejų neapykanta. Iki tam laikui jie stengėsi tik parodyti, kad Išganyto= jas kaltas, dabar jie jau pradeda tykoti jo gyvybės, ir savo piktų sumanymų jie neišsižadės, iki jų neįvykdys. Tik= slui pasiekti jie susideda ir tariasi prieš Jėzų net su savo priešais. Kaipgi tat labai jie netinka Mesijo karalystei!

(15) *Jėzus pasišalino iš ten.* Išga= nytojas čia pats tai daro, ką liepė da= ryti savo mokytiniams. Žr. aug. 10, 23; plg. Mk 3, 7—12; Lk 6, 17—19. — *Daugelis jį sekė...* Minia, susirin= kusi iš visų Palestinos kraštų, pasiliko ištikima Išganytojui. — (16) *Įsakė ne= skelbti.* Kad labiau nekeltų parisiejų neapykantos ir ramiai galėtų skelbti Evangeliją, Išganytojas ne tik pasi= traukia iš po parisiejų akių, bet dar draudžia miniai leisti apie save žinias, nes jo kančios valanda dar nebuvo atėjusi. — (17) *Kad įvyktų...* Ramiame Jėzaus pasielgime evangelistas mato įvykusią gražią Izaijo pranašystę, kuri čia kartojama laisvai, žiūrint ebr. t., bet su priedais iš LXX vertimo. Plg. Iz 42, 1—4. — (18) *Štai mano tar= nas...* Taip kalba Dievas, kurs rodo pasauliui savo tarną Mesiją ir aprašo jo ypatybes ir tarnystę. — *Aš dėsiu.* Ebr. t.: aš padėjau. Kaip ta pirmoji pra= našystės dalis įvyko, pasirodo iš 3, 16. 17. — *Pagonims teisėtumą:* skelbs jiems Dievo teises, tikrąją religiją, Evange= liją. — (19) *Jis nesiginčys...* Ebr. t.: jis nešauks, nekels ir neduos išgirsti lauke savo balso. — (20) *Sutrintos nendrės...* Išganytojas nepadidins var= go prislėgtųjų, kurie čia įvaizdinami kaip sutrinta, įlūžusi nendrė ir gruzdąs dagtis, bet juos palaimins ir nuramins. — *Kolei nenuves teisybės...:* kolei ne= pradės visur viešpatauti Dievo valia.

jimui; [21] *ir jo vardu turės vilties pagonys.*

[22] Tuomet pas jį buvo atvestas vienas velnio apsėstas, aklas ir nebylys, ir jis pagydė jį, taip kad tas kalbėjo ir regėjo. [23] Visos gi minios stebėjosi ir sakė: Ar ne šitas Dovîdo sūnus? [24] Išgirdę gi parisiejai tarė: Jis išvaro velnius ne kitaip, kaip tik per velnių kunigaikštį Beelzebubą. [25] Jėzus gi, žinodamas jų mintis, jiems tarė: Kiekviena karalystė, kuri pati su savim nesutinka, bus sunaikinta, ir kiekvienas miestas ar namai, kurie patys su savim nesutinka, neišliks. [26] Jei šetonas išvaro šetoną, jis pats su savim nesutinka; kaipgi tat jo karalystė išliks? [27] Ir jei aš išvarau velnius Beelzebubu, jūsų sūnūs kuo išvaro? Todėl jie bus jūsų teisėjai. [28] Bet jei aš išvarau velnius Dievo dvasia, tai į jūsų

[21] *et in nomine eius Gentes sperabunt.*

[22] Tunc oblatus est ei daemonium habens, caecus, et mutus, et curavit eum ita ut loqueretur, et videret. [23] Et stupebant omnes turbae, et dicebant: Numquid hic est filius David? [24] Pharisaei autem audientes, dixerunt: Hic non eiicit daemones nisi in Beelzebub principe daemoniorum. [25] Iesus autem sciens cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum divisum contra se, desolabitur: et omnis civitas, vel domus divisa contra se, non stabit. [26] Et si satanas satanam eiicit, adversus se divisus est: quomodo ergo stabit regnum eius? [27] Et si ego in Beelzebub eiicio daemones, filii vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. [28] Si autem ego in spiritu Dei eiicio daemones, igitur pervenit in vos regnum Dei.

Mc 3, 22-30; Lc 11, 14-26
Supra 9, 34;
Lc 11, 17

— (21) *Ir jo vardu turės...* Tie žodžiai paimti iš LXX. Ebr. t.: salos (pagoniškos vakarų šalys) turės vilties jo įstatymu.

(22) *Tuomet.* Čia aiškiau nepasakyta, kur pasakojamas pagydymas įvyko. Jis gana panašus į aprašytąjį aug. 9, 32—34. Plg. Mk 3, 20—30; Lk 11, 14—23. — *Aklas ir nebylys.* Viena ir kita liga buvo velnio apsėdimo pasėka. — (23) *Ar ne šitas...* Tie, kurie matė, taip buvo stebuklu sujaudinti, kad jautėsi linkę tikėti, jog stebukladaris ne kas kitas, kaip tik žadėtasis Dovîdo sūnus, Mesijas. Plg. aug. 9, 27. — (24) *Jis išvaro...* Negalėdami kelti abejonių apie patį stebuklą, parisiejai stengėsi sunaikinti jo pasėkas žmonių širdyse, išrauti iš ten gimstantį tikėjimą į Jėzų, net padaryti jį patį žmonių akyse piktųjų dvasių sėbrą. — *Beelzebubą.* Gr. Βεελζεβούλ Žr. 10, 25.

(25) *Jėzus gi, žinodamas...* Parisiejai, matomai, buvo išreiškę savo mintis, Jėzui negirdint, bet jis, kaip Dievas, jas žinojo. — *Kiekviena karalystė...* Išganytojas prityrimu paremtu protavimu įrodo, kad išvarymas piktųjų dvasių, padedant jų kunigaikščiui, negalimas, nes toks jo padėjimas turėtų baigtis jo paties karalystės sugriovimu, taip kaip negali išlikti savyje suskilusi karalystė, miestas, namai. — *Pati su savim nesutinka:* kuri suskilus į nesutinkančias tarp savęs partijas. — (26) *Jei šetonas išvaro...:* jei piktųjų dvasių kunigaikštis padėtų išvaryti piktąsias dvasias, nebebūtų vienybės jo karalystėje, ir todėl ji turėtų sugriūti. — (27) *Ir jei aš išvarau...* Darydami bjaurų priekaištą Išganytojui, parisiejai patys sau prieštarauja. Jie tvirtina, būk patys galį išvaryti velnius Dievo vardu (plg. Mk 9, 37; Apd 19, 13). Tai kodėl negalėtų taip pat padaryti Kristus? — *Jūsų sūnūs:* jūsų mokytiniai. Kadangi jūs savo mokytinių darbą savinate ne šetonui, bet Dievui, tai jie bus teisėjai neteisingiausio kaltinimo, kurį jūs man darote. — (28) *Bet jei aš išvarau...* Išganytojas nurodo išvadą, kokią reikia

Is 49, 24

Mc 9, 40

Mc 3, 28. 29; Lc 12, 10; Hb 6, 4 ss; Mt 10, 26; 1 Io 5, 16

[29] aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, et vasa eius diripere, nisi prius alligaverit fortem? Et tunc domum illius di=ripiet. [30] Qui non est mecum, con=tra me est: et qui non congregat mecum, spargit. [31] Ideo dico vo=bis: Omne peccatum, et blasphe=mia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemia non remittetur. [32] Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiri=tum sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo, neque in fu=

tarpą atėjo Dievo karalystė. [29] Ar=ba, kaip gali kas nors įeiti į galiū=no namus ir išplėšti jo rakandus, pirma nesurišęs galiūno? Tik po to jis išplėš jo namus. [30] Kas ne su manim, tas prieš mane; ir kas su manim nerenka, tas aikvoja. [31] Todėl aš sakau jums: Kiekviena nuodėmė ir piktžodžiavimas bus žmonėms atleisti; o piktžodžiavi=mas prieš Dvasią nebus atleistas. [32] Ir kas nors taria žodį prieš žmo=gaus Sūnų, jam bus atleista; o kas kalba prieš šventąją Dvasią, tam nebus atleista nei šiame pasaulyje,

---

padaryti iš to, kad jis dieviška valdžia gydo velnių apsėstuosius. Daugeliu tikrų stebuklų Jėzus pasirodė esąs pa=siuntinys iš dangaus, Mesijas, kurs atėjo steigti Dievo karalystės žemėje. — (29) *Į galiūno namus...* Tikras ga=liūnas yra šetonas, jo namai — tai jo karalystė čia žemėje, jo namų rakan=dai — tai žmonės, patekę į piktosios dvasios valdžią. Jei Jėzus išvaro vel=nius, jis daro taip dėl to, kad už juos galingesnis, kad jo galybė tikrai die=viška. Savo atėjimu jis sugriovė vel=nių kunigaikščio viešpatavimą. — (30) *Kas ne su manim...* Įrodęs priešų kal=tinimo neteisingumą, Išganytojas pasa=ko miniai, ko ji turi laikytis. Kadangi Mesijas yra nugalėtojas ir atima žmo=nes iš piktosios dvasios, kad steigtų juose Dievo karalystę, todėl kiekvienas turi nutarti, ką pats darys, nes kitaip jis trukdo Kristaus darbą savyje ir ki=tuose. Taigi, reikia rinktis taip pat tarp Kristaus ir parisiejų. — *Kas su manim nerenka.* Tuose žodžiuose yra taip pat pakvietimas visiems, ypač Iz=raėlio vadovams, rinkti su Kristumi gausių vaisių. — (31) *Todėl:* dėl to, kas pasakyta aug. 25—30. eil. Flg. Mk 3, 28. 29. — *Bus žmonėms atleista:* paprastomis sąlygomis, ir jei žmonės tikrai gailisi nusidėję. — *Piktžodžiavi=mas prieš Dvasią...* Iš konteksto pasirodo, kad piktžodžiavimu prieš šv. Dvasią nusidėję parisiejai savo pasi=elgime su Išganytoju; jie gi negana, kad savo valia užsidengė sau akis nuo šv. Dvasios veikimo, kurs taip mato=mai buvo pasireiškęs Išganytojo ste=bukluose, bet dar drįso, priešingai ma=tomai tiesai, savinti tuos stebuklus piktosios dvasios įtakai. Taigi, piktžo=džiavimas prieš šv. Dvasią yra atka=klus, laisvas atmetimas tiesos, apie ku=rią liudija neabejotinas apreiškimas, pasipriešinimas matomam tos dieviškos Dvasios veikimui. — *Nebus atleistas:* nes nėra esminės dovanojimo sąlygos ir tiesiog priešinamasi Dievui. — (32) *Ir kas nors taria žodį...* Ta pati mintis išreiškiama truputį kitaip. Jėzus nu=mato, kad bus žmonių, įvestų į pakly=dimą apie jį, nes žmogaus Sūnus pasi=rodo nuolankus ir pavergtas kentėji=mams; nors žodis prieš jį ištartas bus nuodėmė, tačiau lengviau dovanoja=ma (Jieron. Auksab.). — *Kas kalba prieš šventąją Dvasią:* kaip parisiejai (aug. 24 e.; plg. Mk 3, 29. 30). Išga=nytojas kalba tik apie piktžodžiavimą ir tik apie jį, o ne apie visas nuodėmes prieš šv. Dvasią sako, kad jos nebus atleistos (Jieron. Ambr. Bazil.). Išga=nytojas nesako: ta nuodėmė negali bū=ti atleista (Beda), bet tik paaiškina, kas įvyks, būtent, kad Dievas teisingu nutarimu duoda tokiems pasilikti atgai=los nedaryme iki mirčiai, nors ir ne=skundžia jiems pakankamų malonių, kad galėtų gręžtis (Hiliar., Auksab.).

nei būsimame. [33] Arba sakykite medį esant gerą ir jo vaisių gerą, arba sakykite medį esant piktą ir jo vaisių piktą, nes juk iš vaisiaus pažįstamas medis. [34] Angių veisle, kaip jūs galite kalbėti gera, būdami pikti? Juk burna kalba iš širdies pilnumo. [35] Geras žmogus išima iš gero iždo gerų dalykų, o piktas žmogus iš pikto iždo išima piktų dalykų. [36] Sakau gi jums, žmonės teismo dieną atsiskaitys iš kiekvieno nenaudingo žodžio, kurį jie kalba. [37] Nes iš savo žodžių būsi išteisintas ir iš savo žodžių būsi pasmerktas.

[38] Tuomet kai kurie Rašto žinovai ir parisiejai atsiliepė ir jam sakė: Mokytojau, mes norime matyti iš tavęs ženklą. [39] Jis, jiems atsakydamas, tarė: Pikta ir svetmoteriaujanti karta reikalauja žen-

turo. [33] Aut facite arborem bonam, et fructum eius bonum: aut facite arborem malam, et fructum eius malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur. [34] Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur. [35] Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. [36] Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. [37] Ex verbis enim tuis iustificaberis, et ex verbis tuis condemnaberis.

[38] Tunc responderunt ei quidam de Scribis et Pharisaeis, dicentes: Magister, volumus a te signum videre. [39] Qui respondens ait illis: Generatio mala, et adultera signum quaerit: et signum non dabitur ei,

Mt 7, 17
Lc 6, 45; Mt 3, 7
Mt 16, 1; 1 Cor 1, 22
Inf 16, 4; Lc 11, 29; Io 2, 1

Kolei kas nors gyvas, nereikia nustoti vilties, nes Dievas nenori nusidėjėlio mirties, bet kad jis būtų gyvas (Aug.). — *Nei būsimame.* Taigi, yra dovanojimas kai kurių nuodėmių kitame gyvenime. Iš šitos vietos pasirodo buvimas skaistyklos ugnies (Aug., Grig.), bet taip pat kad yra ir amžinoji bausmė. — (33) *Arba sakykite...* Jėzus dar sykį parodo, kaip neprotingas parisiejų kaltinimas. Sakyti čia reiškia tą pat, kaip ir laikyti, pripažinti. Medis, apie kurį kalbama, atstovauja Jėzų Kristų, vaisiai — jo darbus. Parisiejai sakė, kad medis, t. y., Jėzus Kristus, negeras, ir kad vaisiai, t. y., išvarymas piktosios dvasios — geras dalykas; tai buvo prieštaravimas sau patiems. — (34) *Angių veisle.* Žr. aug. 3, 7. — *Kaip jūs galite...:* jūs taip kalbėjote ne dėl to, kad būtumėte dalyko neapsvarstę, bet dėl to, kad jūsų širdyje yra daug didesnio piktumo; o kuomet širdis pikta, burna negali nieko kita pasakyti, kaip tik blogų dalykų. — *Iš širdies pilnumo:* iš to, ko širdis pilna. — (35) *Geras žmogus...* Dalyke, kuriame esate pikti, jūs negalite nieko gera kalbėti, kolei jūs tame piktume pasiliekate. — (36) *Atsiskaitys...* Kadangi žodžiai apreiškia, koki kieno širdis, todėl jie teisingai tyrinėjami Dievo teisme. Nenaudingas žodis tas, kurs pasakomas, jį ištariančiam nemąstant nei apie savo, nei apie kitų naudą (Jieron. Tom.). — (37) *Nes iš savo žodžių...* Pakartojama ta pati mintis. Žodžiai bus lygiai pasmerkimo ar išteisinimo priežastis, kaip ir darbai.

(38) *Mokytojau, mes norime...* Dar vienas parisiejų atkaklumo pavyzdys. Jiems negana daugybės Išganytojo padarytų stebuklų; jie reikalauja dar vieno, stebuklo iš dangaus, kaip pasakyta pas šv. Luką, rasi, ženklo, kurs pasirodytų dangaus skliausme ir patvirtintų, kad Jėzus Mesijas. Plg. Lk 11, 16. 24—26, 29—36. Parisiejai atsiliepia į Išganytoją pagarbos žodžiu, bet tikras jų tikslas spęsti jam žabangus. — (39) *Pikta ir svetmoteriaujanti karta.* Panašiai atsiliepdavo apie savo laiko žydus pranašai, nes santykiai tarp Izraėlio ir Jahvės dažnai buvo

Ion 2, 1 s

Ion 3, 5

3 Reg 10, 1; 2 Par 9, 1

Lc 11, 24

nisi signum Ionae prophetae. [40] Sicut enim *fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, et tribus noctibus;* sic erit Filius hominis in corde terrae tribus diebus, et tribus noctibus. [41] Viri Ninivitae surgent in iudicio cum generatione ista, et condemnabunt eam: quia poenitentiam egerunt in praedicatione Ionae. Et ecce plus quam Ionas hic. [42] Regina austri surget in iudicio cum generatione ista, et condemnabit eam: quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic.

[43] Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens requiem, et non invenit. [44] Tunc dicit: Rever-

klo, ir jai nebus duota kito ženklo, kaip tik pranašo Jonos ženklas. [40] Nes kaip *Jona buvo tris dienas ir tris naktis banginio pilve,* taip žmogaus Sūnus bus tris dienas ir tris naktis žemės širdyje. [41] Niniviečiai kelsis teisme su šita karta ir ją pasmerks, nes jie darė atgailą, sakant pamokslus Jonai, o štai čia daugiau kaip Jona. [42] Pietų karalienė kelsis teisme su šita karta ir ją pasmerks, nes ji ėjo nuo žemės pakraščių klausyti Saliamono išminties, o štai čia daugiau kaip Saliamonas.

[43] Kai nešvarioji dvasia išeina iš žmogaus, ji vaikščioja sausose vietose, jieškodama poilsio, ir neranda. [44] Tuomet ji sako: Grįšiu į

Senojoje Sandoroje įvaizdinami kaip moterystė. Plg. Ps 72, 27; Iz 57, 3 ir k. Išganytojas vadina parisiejus ir jų pasekėjus svetmoteriaujančia gimine, nes ir jie pasirodė neištikimi Dievui, neištikimi jam pačiam, dieviškam Sužieduotiniui (aug. 9, 15). — *Nebus duota kito ženklo...* Tokio ženklo, kokio nori gundytojai, jiems nebus duota; Viešpats parenka kitą nepaprastą stebuklą. Jis vadina jį Jonos ženklu, nes tas ženklas buvo įvykęs stebuklingai išgelbėto nuo mirties pranašo Jonos asmenyje. — (40) *Nes kaip Jona...* Žr. Jon 2, 1. — *Tris dienas ir tris naktis.* Kad pasidarytų trys dienos ir trys naktys, žydams nereikia pilnų 72 valandų; gana, kad būtų trijų dienų dalys, pav., viena pilna diena, viena naktis pirm jos ir viena po jos ir nedidelė dienos dalis prieš pirmąją naktį arba po antrosios. — *Taip žmogaus Sūnus...* Daugelis supranta šituos Kristaus žodžius apie Išganytojo gulėjimą kape (Auksab. ir k.), o kiti apie jo nužengimą į mirusiųjų buveinę (Tert., Iren. Kipr. ir k.). — Taip čia Kristus pranašauja apie savo mirtį ir prisikėlimą. Nors tas stebuklas turėjo būti be galo didelis, tačiau atsitiko, kad daugelis ir jam netikėjo. — (41) *Kelsis teisme...* Paskutinio teismo dieną niniviečiai stos liudytojais Kristaus laiko žydų kaltinti, ir prisidės prie jų pasmerkimo, nes jie, nors buvo pagonys, paklausė svetimo pranašo žodžių, o išrinktoji tauta pasiliko kurčia, Dievui šaukiant. Plg. Jon 3, 1... — (42) *Pietų karalienė kelsis...* Plg. 3 Kar 10, 1... 2 Kron 9, 1... Sabos karalienė buvo pagonė, galinga valdovė, ir tačiau ji norėjo klausyti Saliamono, nors jis buvo tik marus žmogus. Parisiejai ir Rašto žinovai nepriima Dievo Sūnaus, kurs pats pas juos ateina, nors jis teikia išminties turtus ir daro stebuklų. — *Nuo žemės pakraščių.* Paprastas žmonių šnekoje padidinimas, kada kalbama apie tolimą šalį.

(43) *Kai...* Aprašoma likimas tų, kurie ir po Jonos ženklo pasilieka sukietėję. Jie dėl savo netikėjimo dar labiau įpuls į piktosios dvasios valdžią. — *Sausose vietose.* Sen. ir Nauj. Testamente nesykį dideli sausi tyrai nurodomi kaip piktosios dvasios buveinė. — *Ir neranda.* Iš šitų žodžių pasirodo, kaip labai piktoji dvasia trokšta vėl sau pavergti tuos, kuriuos ji buvo jau sykį paėmusi savo valdžion. — (44) *Į savo namus...* Taip piktoji dvasia vadina tą, kurį jau turėjo savo valdžioje. Ji savo

savo namus, iš kur išėjau. Ir atėjus randa juos tuščius, iššluotus ir papuoštus. [45] Tuomet ji eina, pasiima su savim septynias kitas dvasias, piktesnes už save, ir įėjusios jos tenai gyvena; ir paskesnieji to žmogaus dalykai darosi blogesni už pirmuosius. Taip bus ir šitai nedoriausiai kartai.

[46] Dar jam tebekalbant minioms, štai jo motina ir broliai stovėjo lauke ir ieškojo kalbėtis su juo. [47] Kažin kas jam tarė: Štai tavo motina ir tavo broliai stovi lauke ir tavęs ieško. [48] Jėzus, atsakydamas tam, kurs jam kalbėjo, tarė: Kas mano motina ir kas mano bro-

tar in domum meam, unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem, scopis mundatam, et ornatam. [45] Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi: et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generationi huic pessimae.

2Petr 2, 20

[46] Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius, et fratres stabant foris quaerentes loqui ei. [47] Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, et fratres tui foris stant quaerentes te. [48] At ipse respondens dicenti sibi, ait: Quae est mater mea, et

Mc 3, 31; Lc 8, 19

Lc 2, 49

---

puikybėje net pati sau neprisipažįsta, kad buvo iš žmogaus išvaryta. — *Tuščius:* ypatingos Dievo globos nebeginamus. — *Iššluotus ir papuoštus.* Taip aprašoma toki sielos padėtis, koki daro iš jos ypač tinkamą buveinę piktajai dvasiai, todėl turima galvoje ne tikri sielos papuošalai, dorybės, bet ydos ir nedori polinkiai. — (45) *Septynias kitas:* keletą. — *Ir paskesnieji to žmogaus...* Atkakli ir neištikima žydų tautos karta, palikus Dievą, pateko į piktosios dvasios valdžią; nes reikia tarnauti arba Dievui arba piktajai dvasiai. Tauta, nenorėdama klausyti Dievo, visokio gerumo davėjo, pateko į neapsakomas nelaimes, kaip sugriovimas Jeruzalės miesto ir šventyklos, išskirstymas po visas šalis ir t. t., į nelaimes, kurios piktesnės už kitados buvusią Babilono nelaisvę (Auksab.). — Iš žydų buvo išvaryta piktoji dvasia, kada jiems duota įstatymas, ir Izraėlis pasidarė Dievo tauta, ir kada pas jį buvo siųsta pranašų. Tai tautai Išganytojas su savo apaštalais dabar visa padarė, kad ją nuvestų pas Dievą. Tačiau tauta nevisai atmesta, ir iš jos netruks Kristui mokytinių.

7. Kristaus giminės, 12, 46—50. Plg. Mk 3, 31—35; Lk 8, 19—21.

(46) *Dar jam tebekalbant...* Anot kai kurių aiškintojų, šituo išsireiškimu nurodoma, kad toliau pasakojamas atsitikimas turįs artimą ryšį su augščiau papasakotu. Bet galima jis ir taip suprasti, kad Kristaus motina vieną sykį jo ieškojusi tuo laiku, kada jis dar nebuvo baigęs pradėto pamokslo susirinkusiai į namus miniai. Plg. Mk 3, 31—35; Lk 8, 19—21. — *Broliai.* Broliais pas žydus buvo vadinami visi artimesnieji giminaičiai. Žr. žem. 13, 55; plg. 1 Moz 14, 16; 13, 8; 24, 48; 29, 12; 4 Kar 10, 13 ir k. — *Ieškojo kalbėtis...* Koks buvo to noro tikslas, nepasakyta; kadangi tarp norinčių buvo švenč. Jėzaus motina, todėl abejonės nėra, kad tikslas buvo geras. — (47) *Stovi lauke...* Išganytojas mokė namų viduje; žmonių gi buvo tiek daug, kad niekas daugiau nebegalėjo įeiti į vidų. — (48) *Kas mano motina.* Taip atsiliepia Išganytojas ne dėl to, kad jis nieku verstų ketvirtąjį Dievo įsakymą, bet kaip kitame atsitikime (Lk 2, 49) jis buvo klusnus savo dangiškajam Tėvui, taip ir dabar jis nepameta savo pradėto pamokslo dėl savo motinos. — *Kas mano broliai.* Gimimas mažiau turi reikšmės Dievo karalystėje kaip pašaukimas į Bažnyčią (plg. Gal 3, 28). Vien kūniška giminystė neneša jokio antgamtinio palaiminimo ir nesuteikia jokių teisių prie Išganytojo tolei, kolei antgamtinis ryšys su juo nesuriša. Koks yra tas

qui sunt fratres mei? [49] Et extendens manum in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea, et fratres mei. [50] Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est.

Io 15, 14

13. [1] In illo die exiens Iesus de domo, sedebat secus mare. [2] Et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita ut in naviculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in littore, [3] et locutus est eis multa in parabolis, dicens:

Mc 4, 1; Lc 8, 4

liai? [49] Ir, ištiesęs ranką į savo mokytinius, sakė: Štai mano motina ir mano broliai. [50] Nes kas tik daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas mano brolis, ir sesuo, ir motina.

13. [1] Aną dieną Jėzus, išėjęs iš namų, atsisėdo jūros krante. [2] Pas jį susirinko daug minių, taip kad jis įžengė į laivelį ir atsisėdo, o visa minia stovėjo krante. [3] Ir jis daug jiems kalbėjo prilyginimais, sakydamas:

---

ryšys, pasakoma toliau. — (49) *Mano motina...* Išganytojo šeimyna — jo mokytiniai. — (50) *Nes kas tik daro...* Kristus atėjo į pasaulį savo Tėvo valios daryti. Tai jis išreiškė savo pirmoje maldoje, tai jis darė iki mirčiai, to jis mokė savo mokytinius. Tuos, kurie laikosi panašaus klusnumo, jis pripažįsta savo giminaičiais, kuriuos jis myli lygiai, kaip kiti myli brolius, seseris ir motiną. Taigi, Išganytojas palygina savo meilę klusniesiems su žmogaus meile brangiausiems asmenims. Jis neišsigina, kad Marija jo motina, nei kad ji ištikimiausi Dievo valios vykdytoja, bet jis pirmąją aplinkybę čia apleidžia, o antrosios aplinkybės atžvilgiu Marija, kaip švenčiausi ir klusniausi Dievo valiai, tuo pačiu jau buvo artimiausiai sujungta su Kristumi.

8. Mesijo karalystės prilyginimai, 13, 1—52. Plg. Mk 4, 1—34; Lk 8, 4—18.

Mesijo karalystės prigimtis paaiškinama prilyginimais, visų pirma sėjėjo prilyginimu (1—9). Mokytinių paklaustas Išganytojas paaiškina, kodėl jis kalba minioms prilyginimais (10—17), ir jiems išaiškina sėjėjo prilyginimą (18—23). Toliau duodama prilyginimas raugių (24—30), garstyčių grūdo ir raugo (31—35). Raugių prilyginimą Jėzus išaiškina savo mokytiniams (36—43). Toliau eina trumpučiai prilyginimai paslėpto turto, perlo (44—46) ir tinklo (47—52).

(13, 1) *Aną dieną.* Rasi, tą pačią dieną, kurią įvyko augščiau papasakoti atsitikimai (12, 22—50). Plg. Mk 4, 1. 2; Lk 8, 4. — *Iš namų:* kur buvo parodęs parisiejų kaltinimų neteisingumą. — *Atsisėdo:* pasilsėti drauge su savo mokytiniais. Bet tas poilsis tęsėsi neilgai, nes ištroškusios dieviškojo žodžio minios tuojau pradėjo rinktis aplink Jėzų. — (2) *Į laivelį:* kurs tyčia buvo parengtas Jėzui, kuriuo jis dažniau naudodavosi. — *Minia stovėjo:* laukdama pamokymų. — (3) *Prilyginimais.* Tą sykį Išganytojo pamokymas turėjo ypatingą išvaizdą; jis visas buvo sudėtas iš prilyginimų arba parabolių. Parabolė, gr. παραβολή (iš παρά ir βαλλεῖν, greta statyti, palyginti) reiškia tą pat, ką ir žydų *mašal.* Parabolė čia ir daugelyje kitų evangelijos vietų yra nedidelis alegorinis pasakojimas, paimtas iš žmonių gyvenimo arba iš gamtos, ir turi būti simbolis religinės tiesos. Tokių parabolių čia duodama septynios, keturios pasakytos, girdint minioms, ir trys vien mokytiniams. Pas kitu du evangelistu jų mažiau; be to, pas Luką jos duodamos ne vienoje vietoje. Todėl kilsta abejonė, ar iš tikrųjų Išganytojas visas tas septynias paraboles yra pasakęs tą pačią dieną. Galima manyti, kad buvo vienu sykiu jų pasakyta daugiau, nors ne visos; šv. gi Matas, savo įpročiu, kad pilniau parodytų Mesijo karalystės prigimtį ir jos veikimą, prie tą dieną pasakytųjų pridėjo kai kurias kitose aplinkybėse duotas.

Štai sėjėjas išėjo sėti. [4] Ir jam besėjant, vieni grūdai krito šalia kelio; dangaus paukščiai atskrido ir juos sulesė. [5] Kiti krito į uolynę, kur neturėjo daug žemės; jie tuojau išdygo, nes neturėjo gilios žemės; [6] o patekėjus saulei, jie pavyto ir, neturėdami šaknies, sudžiūvo. [7] Kiti krito tarp erškėčių; erškėčiai išaugo ir juos nusmelkė. [8] Kiti vėl krito į gerą žemę ir davė vaisiaus, vieni šimteriopą, kiti šešiasdešimteriopą, kiti trisdešimteriopą. [9] Kas turi ausis klausyti, teklausai.

[10] Prisiartinę mokytiniai jį klausė: Kodėl tu jiems kalbi prilyginimais? [11] Jiems atsakydamas jis tarė: Nes jums duota pažinti dangaus karalystės paslaptis, o jiems

Ecce exiit qui seminat, seminare. [4] Et dum seminat, quaedam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres caeli, et comederunt ea. [5] Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam: et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae. [6] Sole autem orto aestuaverunt: et quia non habebant radicem, aruerunt. [7] Alia autem ceciderunt in spinas: et creverunt spinae, et suffocaverunt ea. [8] Alia autem ceciderunt in terram bonam: et dabant fructum aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. [9] Qui habet aures audiendi, audiat.

Iob 31, 40

[10] Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare in parabolis loqueris eis? [11] Qui respondens, ait illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum: illis au-

Mt 13, 34 s

Sėjėjas išėjo... Plg. Mk 4, 3—9; Lk 8, 5—8. — (4) *Krito šalia kelio:* į neišartą kietą vietą prie kelio, kuris ėjo pro dirvą. — (5) *Į uolynę:* į vietą, kurios paviršiuje buvo tik truputis žemės, o apačioje buvo uola. — (6) *Jie pavyto...* Juos nusvilino saulės karštis, kuriam visai negalėjo pasipriešinti, kadangi jų silpnos šaknys neturėjo drėgmės. — (7) *Tarp erškėčių:* tarp visokių piktžolių, kurios taip sunku išnaikinti iš dirvos, ypač šiltuose kraštuose. — (8) *Vieni šimteriopą...:* iš vieno grūdo gauta šimtas ir t. t. Tokio derliaus negalima vadinti padidintu, nes kitados Palestinos žemė buvo labai derlinga. — (9) *Kas turi ausis...* Ta pastaba nurodoma išreikštųjų minčių svarba. Prilyginimas tuojau paties Išganytojo paaiškinamas jo mokytiniams. Žr. 19—23 eil.

(10) *Prisiartinę mokytiniai...:* miniai, rasi, jau išsiskirsčius. Išganytojas visų pirma pasako savo mokytiniams, kodėl jis kalba minioms prilyginimais. Plg. Mk 4, 10—12; Lk 8, 9. 10. — *Kodėl tu jiems kalbi...* Šitą apaštalų klausimą sukėlė ta aplinkybė, kad Išganytojas tuo metu, atsiliepdamas į minią, naudojosi vien prilyginimais, kuriuose yra šiek tiek neaiškumo, ir nepridurdavo jokio paaiškinimo. Be to, apaštalai norėjo žinoti, ką iš tikrųjų reiškia sėjėjo prilyginimas. — (11) *Jums duota...* Išganytojas visų pirma pastebi, kad jo mokytiniai yra gavę privilegijų, kokių neduota kitiems. — *Paslaptis:* apskritai sakant, mokslą, kurio žmogus įgimtu protu negali įgyti, kurį Dievas apreiškia, ir į kurį be jo pagalbos negalima tikėti; čia gi ypač Dievo sumanymo paslaptis apie įsteigimą ir išsiplatinimą Mesijo karalystės. — *O jiems:* didelei žydų tautos daugybei, kuri ir toliau netikėjo jo mokslui. — Taip tat Jėzus, kalbėdamas parabolėmis, tai darė ir tikinčioms ir netikinčioms sieloms. Tačiau jo sumanymas buvo ne vienoks abiejuose atsitikimuose. Tikintieji per paraboles turėjo būti įvesti giliau į dangaus karalystės paslaptis; kitiems gi tos paslaptys buvo padarytos tokiuo mokymo būdu mažiau suprantamos. Ir iš tikrųjų, parabolė pačia sa-

Infr 25, 29; Mc 4, 25; Lc 8, 18; 19, 26

Dt 29, 4

Is 6, 9; Mc 4, 12; Lc 8, 10; Io 12, 40; Act 28, 26; Rom 11, 8

Lc 10, 23 s

tem non est datum. [12] Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit: qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. [13] Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident, et audientes non audiunt, neque intelligunt. [14] Et adimpletur in eis prophetia Isaiae dicentis: *Auditu audietis, et non intelligetis: et videntes videbitis, et non videbitis:* [15] *Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt, et oculos suos clauserunt: ne quando videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et convertantur, et sanem eos.*

[16] Vestri autem beati oculi quia vident, et aures vestrae quia au-

neduota. [12] Nes kas turi, tam bus duota, ir jis apsčiai turės, o kas neturi, iš to bus atimta ir ką turi. [13] Todėl aš jiems kalbu prilyginimais, kad jie, žiūrėdami, nemato ir, klausydami, negirdi ir nesupranta. [14] Juose įvyksta pranašystė Izaijo, kurs sako: *Girdėte jūs girdėsite, bet nesuprasite, ir žiūrėte jūs žiūrėsite, bet nematysite.* [15] *Nes šitos tautos širdis nutuko, jie vargiai girdėjo ausimis ir užmerkė savo akis, kad kartais nepamatytų akimis ir neišgirstų ausimis, ir nesuprastų širdimi ir nesigręžtų, ir aš jų nepagydyčiau.*

[16] Palaimintos gi jūsų akys, nes mato, ir jūsų ausys, nes girdi.

---

vo prigimtimi gana gerai tinka tam dvejopam tikslui pasiekti; ji panaši į riešutą, kurs turi savyje brangų branduolį stropiam žmogui, ir kurs toli nuo jo laiko tinginį. Viršujinis parabolės kevalas skatina jautrias sielas gilintis iki pačiam paslėptojo dalyko vidui; be to, tas kevalas savimi padėjo pažinti vidujinį vaisių, o paskui labiau gėrėtis vieną sykį pažintąja tiesa. Priešingai, nejautrios sielos laikėsi viršujinės mokymo išvaizdos, nesigilindamos į jos vidų, esmę, ir tuo būdu dangaus karalystės paslaptys buvo apsaugotos nuo profanacijos. — (12) *Nes kas turi...* Patarlinis išsireiškimas, kuriuo pabrėžiama augščiau išreikštoji mintis (plg. žem. 25, 29). Apskritai imant, jų prasmė toki: turtingas pigiai įgija naujų turtų, tuo tarpu kad beturtis greitai nustoja ir to nedaugelio, kurį turi. Žiūrint aplinkybių, kokiose jie ištarti, jais sakoma, kad tikinčios sielos ir klusnios dangiškiems pamokymams gauna vis daugiau ir daugiau jų supratimo; priešingai atsitinka su netikinčiomis. Taip atsitiks su žydais. Kadangi jie netikėjo, jie prarado taip pat išmanymą įstatymo ir pranašų. Kas gerai naudojasi Dievo malonėmis, įgija didesnių, kas jas niekina, iš to jos atimamos. — (13)

Todėl aš... Išganytojas kalba prilyginimais dėl daugybės netikėjimo; tai yra tikra bausmė. Tautos vadai mato stebuklus, kokių turėjo įvykti Mesijo laikais, ir nepripažįsta Kristaus žadėtuoju Atpirkėju. Jie girdėjo Jono liudijimą ir Kristaus liudijimą apie save, bet jie priešinasi vidujinei malonei. Tauta mato ir stebisi, bet ji neina toliau, jos nustebimas pasilieka bergždžias, nes ji taip pat priešinasi sekti Kristų. — (14) *Pranašystė Izaijo.* Žr. Iz 6, 9. 10; plg. Mk 4, 12; Lk 8, 10; Jono 12, 40. Žydų pasielgime, kaip jie priėmė Išganytojo apreiškimus, jis mato dar pilniau įvykusius Izaijo žodžius, kuriuos tas pranašas, Dievo pamokytas, yra pasakęs apie savo laiko kartą. Plg. Apd 28, 25. Izaijo pranašystės žodžiai čia kartojami, laikantis LXX vertimo. — (15) *Nutuko.* Nejautrumo vaizdas. — *Užmerkė savo...* Žydų kaltė juo didesnė, kad jų sukietėjimas ėjo iš jų laisvos valios. — Pranašas turėjo kalbėti tautai, nors galėjo laukti, kad ji jo perspėjimais bus labiau suerzinta ir dar labiau sukietės. Plg. Rom 11, 8. — (16) *Palaimintos gi jūsų...* Išganytojas dar sykį nurodo skirtumą tarp savo mokytinių ir netikinčiųjų (11 e).

[17] Nes iš tikrųjų, sakau jums, daug pranašų ir teisiųjų geidė matyti, ką jūs matote, ir nematė, ir girdėti, ką jūs girdite, ir negirdėjo. [18] Taigi, jūs pasiklausykite prilyginimo apie sėjėją. [19] Jei kas girdi karalystės žodį ir nesupranta, tai piktasis ateina ir išplėšia, kas pasėta jo širdyje; tai tas, kurs pasėtas šalia kelio. [20] Pasėtasis gi uolynėje yra tas, kurs girdi žodį ir tuojau su džiaugsmu jį priima; [21] bet jis neturi šaknies savyje ir yra laikinis; kilus gi suspaudimui ir persekiojimui dėl žodžio, jis tuojau piktinasi. [22] Kas pasėta tarp erškėčių, tai tas, kurs girdi žodį, o šio pasaulio rūpestis ir turtų apgaulė nusmelkia žodį, ir jis pasidaro nevaisingas. [23] Kas gi pasėta į gerą žemę, tai tas, kurs girdi žodį ir supranta ir neša vaisiaus, vienas duoda šimteriopą, kitas šešiasdešimteriopą, o kitas trisdešimteriopą.

diunt. [17] Amen quippe dico vobis, quia multi prophetae, et iusti cupierunt videre quae videtis, et non viderunt: et audire quae auditis, et non audierunt. [18] Vos ergo audite parabolam seminantis. [19] Omnis, qui audit verbum regni, et non intelligit, venit malus, et rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. [20] Qui autem super petrosa seminatus est, hic est, qui verbum audit, et continuo cum gaudio accipit illud: [21] non habet autem in se radicem, sed est temporalis: facta autem tribulatione et persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. [22] Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, et solicitudo saeculi istius, et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur. [23] Qui vero in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, et intelligit, et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero trigesimum.

Lc 10, 24
Mt 6, 19-34

— (17) *Daug pranašų ir...* Pranašai ir šventieji laukė šito laiko (Jono 8, 56; 1 Petro 1, 10—12); taigi, Kristaus mokytiniai laimingesni už pranašus ir šventuosius, kurie jų laikomi didžiausioje pagarboje! Tai jiems sako tasai, kurs lygiai tiesiakalbis, kaip ir galingas! Jų širdyje turi dėl to pasakymo kilti nauja meilės liepsna Išganytojui. Plg. Žyd 11, 13. 40.

(18) *Taigi, jūs...* Išganytojas išaiškinam mokytiniams sėjėjo prilyginimą. Plg. Mk 4, 13—20; Lk 8, 11—15. — (19) *Karalystės žodį:* Evangelijos mokslą, kurs prilyginime įvaizdinamas kaip sėkla. Sėjėjas ne kas kitas, kaip tik Jėzus Kristus. — *Nesupranta:* paviršutiniškai klausosi ir nesistengia suprasti. — *Piktasis:* piktoji dvasia. — *Išplėšia, kas pasėta...:* kaip paukščiai sėklos grūdus. Piktasis rūpinasi, kad ir ant sielos paviršiaus kritusios religinės tiesos tuojau būtų pašalintos. — (20. 21) *Kilus gi suspaudimui...* Kristaus karalystė lankoma priešingų jai audrų, ji nėra vispasaulinė viešpatystė, kaip kad laukė daugybė žydų. — (22) *Pasaulio rūpestis ir turtų apgaulė.* Išganytojas nesako, kad žodį nusmelkia pasaulis ir turtai, bet pasaulio rūpestis, t. y., neramumas, kokį gimdo meilė šio pasaulio dalykų ir perdaug didelis širdies į juos pririšimas, ir turtų apgaulė, klausymas apgaulingų pažadų, kokiuos daro žmogui turtai ir kurių neatitesi. — (23) *Gerą žemę:* gerą ne tik prigimtimi, bet ir įgyvenimu. — *Supranta.* Pilnai pasiduoda išgirstam mokslui. *Vienas duoda...* Kaip nurodyta trys skyriai negerų klausytojų, taip pat at-

Mc 4, 26; Mt 13, 36-43

[24] Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. [25] cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit. [26] Cum autem crevisset herba, et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. [27] Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? [28] Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit: Servi autem dixerunt ei, Vis, imus, et colligimus ea? [29] Et ait: Non ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis et triticum. [30] Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania, et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum.

[24] Jis pasakė jiems kitą prilyginimą, tardamas: Dangaus karalystė panaši į žmogų, kurs pasėjo savo dirvoje geros sėklos. [25] Bet žmonėms bemiegant, atėjo jo neprietelis, pasėjo kviečiuose raugių ir nuėjo sau. [26] Kai želmuo paaugo ir užmezgė vaisių, tuomet pasirodė ir raugės. [27] Šeimininko tarnai atėjo ir jam tarė: Viešpatie, argi ne gerą sėklą pasėjai savo dirvoje? Iš kur gi atsirado raugių? [28] Jis jiems atsakė: Tai padarė žmogus neprietelis. Tarnai jam sakė: Jei nori, mes eisime ir išrinksime jas? [29] Jis atsakė: Ne, kad kartais, rinkdami rauges, neišrautumėte draug su jomis ir kviečių. [30] Palikite vienus ir kitas augti iki pjūčiai; pjūties metu aš pasakysiu pjovėjams: Pirma išrinkite rauges ir suriškite jas į pėdelius sudeginti, o kviečius sukraukite į mano kluoną.

Mc 4, 31; Lc 13, 19

[31] Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum cae-

[31] Jis pasakė jiems kitą prilyginimą, tardamas: Dangaus kara-

---

skiriama trejopi geri klausytojai, kurie vieni kitus perviršija nešamo vaisiaus daugumu. — Sėjėjo prilyginime parodoma mokytiniams, kad jiems nereikia nusiminti ir tada, kai jų pamokslas ne daugiau neša vaisiaus, negu jų dieviškojo Mokytojo.

(24) *Kurs pasėjo savo dirvoje...* Sėjėjo prilyginime buvo įvaizdinta įsteigimas Dievo karalystės, jos išplitimas Evangelijos skelbimu ir jos vaisiai; šituo prilyginimu parodoma, koki bus viršujinė tos karalystės išvaizda čia žemėje: gerieji ir piktieji gyvens joje vieni greta kitų, todėl gerieji bus nuolatiniame suvedžiojimo pavojuje, o atskirti jie bus tik pasaulio pabaigoje.

(25) *Pasėjo kviečiuose raugių...* Priešas stengiasi pagadinti, kas gerai pradėta. Raugėmis vadinama labai dažnai sutinkama, ypač rytų šalyse, piktžolė, lolium tremulum; raugės ne tik kenkia javams, paimdamos jų vietą, bet dar jų grūdai, susimaišę su gerų javų grūdais, jei jų esti daug, gali užnuodyti duoną. — (26) *Tuomet pasirodė ir raugės.* Raugės, kolei dar neturi sudėjusios varpų, beveik nieku nesiskiria nuo kviečių; todėl tik išplaukėjusios metasi į akis. — (29) *Kad kartais, rinkdami...* Raugių buvo užsėta visur, jų šaknys buvo susipainiojusios su kitų javų šaknimis, taip kad, raunant rauges, nebuvo galima nepakenkti kviečiams. — (30) *Palikite...* Paprašius mokytiniams, prilyginimą išaiškino pats Išganytojas. Žr. žem. 37—43 eil.

(31) *Kitą prilyginimą...* Sėjėjo prilyginime Išganytojas sakė kai kuriuos grūdus pražūsiant; todėl galėjo būti baimės, kad liks tik nedidelis tikinčiųjų skaičius; todėl ta baimė pašalinama

lystė panaši į garstyčios grūdą, kurį žmogus ėmė ir pasėjo savo dirvoje. [32] Jis, tiesa, mažiausis tarp visų sėklų, bet užaugęs, didesnis už visas daržoves, ir iš jo darosi medis, taip kad *dangaus paukščiai atskrenda ir gyvena jo šakose.*

[33] Jis pasakė jiems kitą prilyginimą: Dangaus karalystė panaši į raugą, kurį moteriškė ėmė ir įmaišė trijuose saikeliuose miltų, kolei visa įrūgo.

[34] Visa tai Jėzus kalbėjo minioms prilyginimais, ir be prilyginimų jis jiems nekalbėjo, [35] kad įvyktų, kas pranašo pasakyta šiais žodžiais: *Aš praversiu savo burną prilyginimais, išpasakosiu nuo pat pasaulio įkūrimo paslėptus dalykus.*

lorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: [32] quod minimum quidem est omnibus seminibus: cum autem creverit, maius est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut *volucres caeli veniant, et habitent in ramis eius.*

Ez 17, 23; 31, 6

[33] Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum caelorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum.

Lc 13, 21

[34] Haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas: et sine parabolis non loquebatur eis: [35] ut impleretur quod dictum erat per Prophetam dicentem: *Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita a constitutione mundi.*

Ps 77, 2

---

garstyčių grūdo prilyginimu, kuriame įvaizdinama greitas dangaus karalystės išsiplatinimas iš mažos pradžios. Išganytojas apsireiškė nužemintas ir pasirinko dvyliką neturtingų apaštalų, tačiau savo mokslu laimėjo visą žemę. Plg. Mk 4, 30—43; Lk 13, 18. 19. — (32) *Mažiausis tarp visų sėklų.* Patarlinis žydų išsireiškimas, nors iš tikrųjų yra ir mažesnių už garstyčių grūdą. — *Didesnis už visas daržoves.* Garstyčios Palestinoje užauga lig trijų metrų augščio ir turi nemažų medelių išvaizdą. Išganytojas šituo prilyginimu daro aliuziją į Ezek. 17, 23 žodžius. Bažnyčia yra atvaizdas Kristaus, kurs pradėjo nužeminime, kad pasiektų amžinosios garbės augštybes.

(33) *Panaši į raugą...* Raugo prilyginimas turi parodyti visuomet Dievo karalystėje esančią vidujinę jos jėgą. Pas šv. Morkų to prilyginimo visai nėra; pas Luką (13, 21) jis drauge su garstyčių grūdo prilyginimu minimas kitokiose aplinkybėse. Raugas neretai minimas N. Testamente, kaip netikusio mokslo ir įpročių vaizdas (plg. 16, 11; 1 Kor 5, 6); čia turima galvoje jo plėtimosi galia. — *Tris saikelius:* todėl tris žydų *se'ah,* arba vieną *efah,* arba šešis kab'us; dabar vartojamu saiku tai būtų lygu 38, 8 (39, 4) litrams. Plg. 1 Moz 18, 6; Teis 6, 19 ir k. Toks miltų saikas, rasi, buvo vartojamas iškilmėse. Raugas duoda lyg kad negyviems miltams gyvybės, augimo ir skonies. Arčiau pažvelgus, pigu pastebėti, kad panašiai krikščionystė atmainė pasaulio išvaizdą.

(34) *Visa tai Jėzus...* Plg. Mk 4, 33. 34. Kaip aug. 13 e. Kristus pasakė, kodėl jis neaiškina minioms prilyginimų, taip čia pasakoma, kodėl jis vartojo tokį mokymo būdą; jis vykdė seną pranašystę. — *Be prilyginimų...* Iš šitos evangelisto pastabos teisingai daroma išvada, kad Išganytojas pasakęs minioms daug daugiau prilyginimų, kurių tačiau neįrašyta į evangeliją. — (35) *Pranašo:* plačia to žodžio prasme, nes minimi žodžiai paimti iš Ps 77, 2. Jie kartojami gana laisvai, laikantis ebr. teksto. Psalmininkas pasakojo apie stebuklingą Dievo vadovavimą, kurį jis vadina prilyginimais, nes jame buvo pamokymų. — *Išpasakosiu.* Gr. ž. ἐρεύγεσαι reiškia čia: garsiu balsu skelbti. — *Paslėptus...* Ebr. t.: senų lai

Mt 13, 24-30; Mc 4, 34

[36] Tunc, dimissis turbis, venit in domum: et accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. [37] Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum semen, est Filius hominis. [38] Ager autem, est mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii regni. Zizania autem, filii sunt nequam. [39] Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis vero, consummatio saeculi est. Messores autem, angeli sunt. [40] Sicut ergo colliguntur zizania, et igni comburuntur: sic erit in consummatione saeculi: [41] mittet filius hominis angelos suos, et colligent de regno eius omnia *scandala, et eos, qui faciunt iniquitatem:* [42] et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus, et stridor dentium. [43] Tunc *iusti fulgebunt* sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

1 Cor 3, 9 — Apoc 14, 15 — Soph 1, 3; Mt 7, 23; 25, 31-46 — Mt 8, 12; 24, 51; 25, 30 — Sap 3, 7; Dan 12, 3

[36] Tuomet, paleidęs minias, jis parėjo į namus. Jo mokytiniai priėjo prie jo ir sakė: Išaiškink mums dirvos raugių prilyginimą. [37] Jiems atsakydamas, jis tarė: Kurs sėja gerą sėklą, yra žmogaus Sūnus. [38] Dirva — pasaulis, gera sėkla tai karalystės vaikai, raugės — netikę vaikai. [39] O neprietelis, kurs jas pasėjo, yra velnias; pjūtis — pasaulio pabaiga, pjovėjai — angelai. [40] Taigi, kaip surenkama raugės ir sudeginama ugnyje, taip bus pasaulio pabaigoje. [41] Žmogaus Sūnus siųs savo angelų, ir jie surinks iš jo karalystės visus *papiktinimus ir tuos, kurie daro neteisybę,* [42] ir juos įmes į ugnies krosnį. Ten bus verksmo ir dantų griežimo. [43] Tuomet *teisieji žibės,* kaip saulė, savo Tėvo karalystėje. Kas turi ausis klausyti, teklausai.

Lc 14, 33; Pr 2, 4

[44] Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro: quem

[44] Dangaus karalystė panaši į paslėptą dirvoje lobį. Radęs jį,

---

kų paslaptis. Viršujinė istorinių atsitikimų skraistė dengė slaptingą prasmę, aprašymą Dievo karalystės likimo. Kas priderėjo psalmininkui kaip pranašui, turi priderėti dar labiau Kristui kaip pranašų karaliui.

(36) *Į namus:* iš kurių buvo išėjęs į jūros krantą žmonių mokyti. Žr. aug. 1 e. — (38) *Pasaulis:* visas pasaulis, kuriam turėjo būti paskelbta Evangelija. — *Karalystės vaikai,* t. y., Mesijo karalystės piliečiai. — *Netikę.* Gr. t.: piktojo, t. y., piktosios dvasios. Plg. 19 e. — (39) *Pasaulio pabaiga:* po kurios tuojau bus visuotinis teismas. — *Pjovėjai — angelai.* Plg. Apr 14, 15. — (41) *Papiktinimus:* tuos, kurie savo piktu elgesiu buvo kitiems nupuolimo priežastis. — (42) *Į ugnies krosnį.* Liepsnos pilna krosnis aiškiai įvaizdina pragaro liepsną. — (43) *Žibės.* Plg. Išm 3, 7; Dan 12, 3; 1 Kor 15, 41. Šviesa — vaizdas garbės ir laimės. Saulės šviesa gražiausi iš visų, kokias tik žmonės žino. — *Savo Tėvo karalystėje.* Dievas juos myli didžiausia meile. Jie Dievo vaikai, be galo skiriasi nuo atmestųjų, šetono vaikų. Vieni ir kiti yra amžinastyje ir savo likimu panašūs į tą, kieno jie vaikai. Į tą tai didžiai svarbią tiesą Išganytojas kreipia žmonių dėmesį. Plg. aug. 11, 15.

(44) *Dangaus karalystė...* Prilyginimus paslėpto turto ir perlo randame tik pas šv. Matą. Pirmas iš tų dviejų prilyginimų parodo dangaus karalystės vertę ir jos gėrybių pilnybę, antras — jos gražumą, ir kaip labai mes turime rūpintis ją įgyti. Dangaus karalystė palyginama su žemiškais dalykais, nes širdis išmoksta mylėti nežinomus dalykus iš to, ką prityrimu jau žino. Pirmame prilyginime ji randama, antrame jos ieškoma, nes Dievas vieniems ją pats savaime teikia, tuo tarpu kad kiti su dideliu vargu turi jos ieškoti,

žmogus laiko slaptoje, iš to džiaugsmo eina, parduoda visa, ką turi, ir perkasi tą dirvą.

[45] Vėl dangaus karalystė panaši į žmogų pirklį, ieškantį gerų perlų. [46] Radęs vieną brangų perlą, jis eina, parduoda visa, ką turi, ir jį nusiperka.

[47] Vėl dangaus karalystė panaši į jūron įleistą tinklą ir užgriebiantį visokios rūšies žuvų. [48] Kai jis pilnas, jį ištraukia ir, atsisėdę krante, gerąsias surenka į indus, o negerąsias laukan meta. [49] Taip bus ir pasaulio pabaigoje: išeis angelai ir atskirs piktuosius iš gerųjų tarpo [50] ir įmes juos į ugnies krosnį. Ten bus verksmo ir dantų griežimo.

[51] Ar supratote visa tai? Jie jam tarė: Taip. [52] Jis jiems tarė: Todėl kiekvienas Rašto žinovas, pamokytas apie dangaus karalystę, panašus į žmogų šeimininką, kurs išima iš savo iždo naujų ir senų dalykų.

qui invenit homo, abscondit, et prae gaudio illius vadit, et vendit universa quae habet,et emit agrum illum.

[45] Iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori, quaerenti bonas margaritas. [46] Inventa autem una pretiosa margarita, abiit, et vendidit omnia quae habuit, et emit eam.

Pr 8, 10 s; Sap 7, 9

[47] Iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare, et ex omni genere piscium congreganti. [48] Quam, cum impleta esset, educentes, et secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. [49] Sic erit in consummatione saeculi: exibunt angeli, et separabunt malos de medio iustorum, [50] et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor dentium.

Mt 25, 32

[51] Intellexistis haec omnia? Dicunt ei: Etiam. [52] Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno caelorum, similis est homini patrifamilias, quia profert de thesauro suo nova et vetera.

---

kolei bus įleisti. — *Laiko slaptoje:* niekam apie jį nesako. Koks rasto turto didumas, pasirodo iš to, kad radėjas dirvai įgyti su džiaugsmu parduoda visa, ką turi. Čia nieko nesakoma apie dorinę tokio pirkimo vertę, ar jis sektinas, ar peiktinas, taip kaip kitur nepatariama sekti neteisingo užvaizdo pasielgimo, kurio gudrumas giriamas, Lk 16, 8.

(45) *Gerų perlų:* kad juos pirktų ir su geru pelnu parduotų. — (46) *Vieną brangų...* Brangiausis perlas tėra tik vienas. Nevisi moka jį branginti, o tačiau reikia viskas atiduoti, kad tik jį įgytumėm.

(47) *Panaši į tinklą...* Kitur šito prilyginimo nerandame. Juo parodoma, kad Kristaus Bažnyčiai skirta priimti į savo prieglobstį viso pasaulio tautas. — (48) *Kai jis pilnas:* kai Evangelija paskelbta visoms tautoms. — (49) *Išeis angelai:* kaip raugių prilyginime. Žr. 41. 42 eil.

(51) *Ar supratote...* Išganytojas maloniai klausia savo mokytinius, ar jie patenkinti duotais prilyginimų paaiškinimais. — (52) *Rašto žinovas.* Taip, paprastai, buvo vadinami mokyti Sen. Įstatymo tyrinėtojai ir aiškintojai, o čia tas vardas duodama apskritai krikščionių mokytojams. — *Pamokytas apie...:* kurs buvo Bažnyčios išmokytas ir išauklėtas, kurs paskui tai Bažnyčiai turi tarnauti savo mokslu ir prityrimu. — *Iš savo iždo:* iš savo sandėlio, kurį rūpestingas šeimynos tėvas iš anksto buvo prikrovęs viso, kas galėjo būti rei-

Mc 6, 1; Lc 4, 16

Io 6, 42

[53] Et factum est, cum consummasset Iesus parabolas istas, transiit inde. [54] Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur, et dicerent: Unde huic sapientia haec, et virtutes? [55] Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria, et fratres eius, Iacobus, et

[53] Ir atsitiko, kad Jėzus, pabaigęs visus šituos prilyginimus, iš ten išėjo. [54] Atėjęs į savo tėviškę, jis mokė juos jų sinagogose, taip kad jie stebėjosi ir sakė: Iš kur šitam toki išmintis ir stebuklai? [55] Argi šitas ne dailidės sūnus? Ar jo motina nevadinama Marija? ir ar ne jo broliai Jokūbas, Juozapas,

---

kalinga jo namiškiams, ir iš kurio jis kasdien ima, ko jiems reikia. Kadangi mokytiniai suprato Jėzaus Kristaus mokslą ir tokiuo pat būdu mokys kitus, todėl jie ir kiekvienas, tikrai pamokytas apie dangaus karalystę, panašus į tokį šeimininką. — *Naujų ir...* Naujais ir senais dalykais Kristaus pamoksluose yra visas religinis mokslas, susidedąs iš visokių senų ir naujų dalykų.

9. Nazaretiečių netikėjimas, 13, 53—58. Plg. Mk 6, 1—6; Lk 4, 15—30. Jono Krikštytojo mirtis, 14, 1—12. Plg. Mk 6, 14—30.

Antroji šv. Mato evangelijos dalis baigiama dviem atsitikimais, aprašymu atsinešimo į Išganytoją jo tėviškės gyventojų ir Jono krikštytojo mirties, iš kurių pasirodo, jog negana pažinti Viešpaties išmintį ir žinoti apie jo stebuklus, kad kas nors galėtų įeiti į jo karalystę.

(53) *Ir atsitiko, kad...* Apie tą patį atsitikimą pasakoja šv. Morkus (6, 1—6); tik jis jį deda tuojau po prikėlimo iš numirusiųjų Jajiro dukters. Panašų atsitikimą mini ir šv. Lukas (žr. Lk 4, 16—30), bet negana to, kad tas atsitikimas įvykęs, anot Luko, Kristaus viešojo gyvenimo pradžioje, jis turi daug tokių smulkmenų, iš kurių reikia padaryti išvada, kad kalbama ne apie tą patį dalyką. Reikia manyti, kad Išganytojas dažniau mėgino skelbti Evangeliją savo tėviškės gyventojams, ir kad tie ne vieną sykį pasirodė jo pamokslams atkaklūs. — *Iš ten išėjo.* Išganytojas pasitraukė dėl netikėjimo minių, kurioms jis kalbėjo prilyginimais, nes jos nebūtų išmaniusios nepridengtos tiesos. Tą netikėjimą evangelistas parodo vienu pavyzdžiu, kurs tačiau įvyko, rasi, ne tuo pačiu laiku. — (54) *Atėjęs:* ne tuojau po duotojo pamokymo prilyginimais. — *Tėviškę.* Kristaus tėviške vadinama Nazaretas, nes ten Išganytojas buvo užaugęs, ir tenai gyveno jo motina ir jo broliai. — *Sinagogose.* Gr. t. vienaskaita. Plg. Mk 1, 21; Lk 4, 31 ir k. — *Iš kur šitam:* kurį mes seniai pažįstame. Atsiliepiama apie Išganytoją su šiokia tokia panieka. Nazareto gyventojai patys dabar matė jo mokslą, o apie jo stebuklus girdėjo kitus pasakojant. Iš čia pasirodo, kad paslėptame Jėzaus gyvenime Nazarete nebuvo nieko nepaprasto, nieku neapsireiškė žmonėms jo dieviškoji prigimtis, jo mesijinis uždavinys. — (55) *Dailidės sūnus.* Gr. ž. τέκτων gali reikšti amatninką, užsiimantį medžio arba geležies darbais. Senovinis padavimas sako, kad Išganytojo globėjas, šv. Juozapas, buvęs paprastas rentėjas. Kadangi šv. Juozapas čia neįvardijamas, todėl daug aiškintojų ieško tame patvirtinimo senai tradicijai, kad jis tuo laiku jau buvo miręs. — *Marija...* Nazareto gyventojai, pasakydami vardus, parodo, kaip gerai buvo jiems žinoma visa šeimyna. — *Jo broliai.* Katalikų Bažnyčia, remdamasi šv. tėvų ir mokytojų padavimu, tvirtina, kad švenč. Marija, kaip pirm Jėzaus gimimo, taip ir po jo, pasiliko nekalta mergaitė; todėl nėra jokios abejonės, kad minimi čia ir kitur Jėzaus broliai ir seserys, nebuvo jo švenč. motinos vaikai, kaip kad mano kai kurie racionalistai ir protestantai. Rytiečiai visi, ypač žydai, visuomet vartojo žo-

Simonas ir Judas? [56] Ir jo seserys, ar ne visos pas mus? Taigi, iš kur jam visa tai? [57] Ir jie piktinosi juo. Jėzus gi jiems tarė: Pranašas nebūna be pagarbos, nebent tik savo tėviškėje ir savo namuose. [58] Ir jis nepadarė ten daug stebuklų dėl jų netikėjimo.

14. [1] Anuo metu tetrarkas Erodas išgirdo gandą apie Jėzų [2] ir sakė savo tarnams: Tai Jonas Krikštytojas; jis atsikėlė iš numirusiųjų, ir todėl jame veikia stebuklingos jėgos.

Ioseph, et Simon, et Iudas: [56] et sorores eius, nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? [57] Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore nisi in patria sua, et in domo sua. [58] Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

Io 7, 15, 52

14. [1] In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Iesu: [2] et ait pueris suis: Hic est Ioannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo.

Mc 6, 14;
Lc 9, 7

---

dį brolis gana plačia prasme apie artimesnius ir net tolimesnius giminaičius. Plg. aug. 12, 46. Koks gi giminystės laipsnis buvo tarp Išganytojo ir įvardintų šičia asmenų, nevisai pigu nutarti. Anot vienų (ypač graikų), tai buvo Juozapo vaikai iš jo pirmosios moterystės; anot kitų (ypač lotynų), vaikai Alpiejaus (Kleopo) ir švenč. Panos pusseserės Marijos. — *Jokūbas:* rasi, apaštalas šv. Jokūbas Jaunesnysis (plg. 10, 3). — *Judas:* apaštalas Judas, taip pat Tadu vadinamas (plg. 10, 3). — *Juozapas ir Simonas:* tuodu pasiliko visai nežinomi. — (56) *Ir jo seserys...* Jos minimos tik čia ir Mk 6, 3. — (57) *Piktinosi juo.* Nazareto gyventojai, matydami Dievo duotas Išganytojui dovanas ir žinodami apie jo stebuklus, nesirūpina ištirti, kokiuo tikslu visa tai jam suteikta, bet dėl jų darosi pilni pavydo ir atkakliai nenori tikėti. — *Pranašas nebūna...* Išganytojas aiškina nazaretiečių į save atsinešimą dažnai pasikartojančiu žmonių įpročiu negerbti savųjų, ir iš tikrųjų, žmonės nelabai linkę pripažinti geras savybes ir nuopelnus tų, su kuriais jie gyvena didesnėje artimybėje. Panašiai buvo atsitikę su Dovîdu. Plg. 1 Kar 16, 11; 17, 28. — (58) *Nepadarė daug...* Išganytojas padarė Nazarete tik mažesnių stebuklų, kaip pasirodo iš Mk 6, 5. — *Dėl jų netikėjimo.* Tikėjimas yra viena iš aplinkybių, kokiose Kristus, paprastai, darydavo stebuklų. Dievas, paprastai, neprimeta savo geradarysčių tiems, kurie jų nenori.

(14, 1) *Anuo metu...* Laikas arčiau nenurodomas. Išganytojo tėviškės gyventojai, girdėdami apie jo stebuklus ir matydami jo išmintį, netiki į jį ir darosi neverti įeiti į jo karalystę. Tų pačių stebuklų gandas pasiekia Erodą Antipą, kurs ta proga pareiškia nuomonę, jog čia veikiąs atsikėlęs iš numirusiųjų Jonas Krikštytojas. — *Tetrarkas Erodas.* Erodas Antipas buvo Erodo Didžiojo ir Maltakės sūnus. Kaip tetrarkas, jis valdė Galilieją ir Perieją. Plg. aug. 2, 22. — *Išgirdo gandą.* Evangelistas nesako, kad Erodas tuomet būtų pirmą sykį išgirdęs apie Išganytoją, nors ir tame nebūtų nieko labai stebėtino, nes Erodas nevisą laiką gyveno Galiliejoje ir maža tesirūpino religiniais klausimais. Čia tikriausiai turima galvoje vis didėjąs gandas apie daugybę padarytų stebuklų. Plg. Mk 6, 14—16; Lk 9, 7—9. — (2) *Tai Jonas...* Sąžinė nedavė nedoram kunigaikščiui ramybės; jis, negalėdamas užmiršti savo nekaltos aukos, dabar aiškina Jėzaus stebuklus tariamu prisikėlimu iš numirusiųjų Jono Krikštytojo. — *Ir todėl:* nes tas, kurs kėlėsi iš numirusiųjų, turėjo, be abejonės, turėti antgamtinės galios, todėl galėjo da-

Mt 11, 2; Mc 6, 17; Lc 3, 19

Lc 18, 16; 20, 21

Infr 21, 26

[3] Herodes enim tenuit Ioannem, et alligavit eum: et posuit in carcerem propter Herodiadem uxorem fratris sui. [4] Dicebat enim illi Ioannes: Non licet tibi habere eam. [5] Et volens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetam eum habebant.

[6] Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, et placuit Herodi. [7] Unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. [8] At illa praemonita a matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis Baptistae. [9] Et contristatus est rex: propter iuramentum autem, et

[3] Nes Erodas buvo liepęs suimti Joną, jį surišti ir įmesti į kalėjimą dėl savo brolio moters Erodijados, [4] dėl to, kad Jonas jam sakė: Tau nedera ją turėti. [5] Ir norėdamas jį nužudyti, jis bijojo tautos, nes jie laikė jį pranašu.

[6] Erodo gimimo dieną Erodijados duktė šoko viduaslyje ir patiko Erodui; [7] todėl jis su priesaika pažadėjo jai duoti, ko tik ji iš jo prašys. [8] Ji gi, savo motinos įmokyta, tarė: Duok man čia dubeny Jono Krikštytojo galvą. [9] Karalius nuliūdo, bet dėl priesaikos ir dėl drauge sėdėjusiųjų prie stalo

---

ryti ir stebuklus — (3) *Nes Erodas...* Ta proga evangelistas primena aplinkybes, kuriose, paliepus Erodui, buvo nužudytas Jonas Krikštytojas. Plg. Mk 6, 17—20; Lk 3, 19. 20. — *Suimti Joną...* Plg. aug. 11, 2. Kaip rašo Flavijus Juozapas (Antiq. 18, 5, 2), suimtas Jonas Krikštytojas buvo laikomas Makheronto pilyje, rytiniame Mirties jūros krante. — *Dėl savo brolio.* Tikriau: pusbrolio. Jis vadinęsis, kaip skaitome kai kuriuose rankraščiuose, Pilypas. Jis buvo vyriausiojo kunigo Simono dukters Mariamnės ir Erodo I sūnus. Tas Pilypas pradžioje gyveno Romoje, paskui Jeruzalėje, bet neturėjo jokios valdžios. — *Erodijados.* Erodas Antipas pirm to buvo vedęs arabų karaliaus Areto dukterį. Apsilankęs Romoje, jis viešėjo pas savo pusbrolį Erodą Pilypą ir čia arčiau susipažino su jo žmona Erodijada, Aristobulo ir Berenikės dukterimi. Užkalbinta, kad, pametus savo vyrą, už jo ištekėtų, ji sutiko, jei jis, sugrįžęs iš Romos, visai persiskirs su Areto dukterimi. Taip tat Erodas Antipas dar prie gyvos savo brolio Pilypo galvos vedė jo žmoną Erodijadą, kuri jau buvo pagimdžiusi savo pirmajam vyrui dukterį Salomę. — (4) *Tau nedera...* Toks susidėjimas su brolio žmona buvo uždraustas įstatymo (žr. 3 Moz 18, 16; 20, 21). Šventas ir status Kristaus pirmatakas nepabijojo viešai priminti nusikaltusiam kunigaikščiui jo pareigų. — (5) *Bijojo tautos.* Tauta laikė Joną didžioje pagarboje, todėl Erodas bijo sukelti prieš save savo valdinius (plg. 21, 46). Bet tą baimę jis pamažu užmiršo, pasidavęs įtakai Erodijados, kuri laikė Krikštytoją savo asmenišku neprieteliu.

(6) *Erodo gimimo...* Tą dieną Erodas kėlė savo rūmuose pokylį. Žr. Mk 6, 21... Paprotys švęsti gimimo dieną, rasi, buvo paimtas iš pagonių. — *Erodijados duktė:* Salomė. Pas babiloniečius, persus ir graikus buvo paprotys, kad pokylio metu į svečių tarpą įeidavo šokėjos ir šokdavo. Bet taip elgtis nederėjo augštos kilmės mergaitėms, juo labiau, kad patys šokiai buvo dažnai nepadorūs. Bet, rasi, Erodijada taip norėjo įtikti Erodui ir išgauti iš jo šv. Jono nužudymą. — (7) *Su priesaika pažadėjo...* Tą neprotingą priesaiką Erodas padarė vyno įkaitintas. — (8) *Įmokyta.* Gr. t.: pakurstyta. Salomė buvo išėjus pasiklausti savo motinos, ko ji turi prašyti iš Erodo. Pokylyje dalyvavo tiktai vyrai. — *Duok man...* Jono galvos reikalaujama tuojau, kad Erodas neturėtų laiko apsvarstyti savo pasielgimą ir suprasti savo pažadėjimo paikumą. — (9) *Karalius.* Erodas buvo tik tetrarkas, bet kai kada ir jį vilta-

liepė duoti. [10] Jis pasiuntė ir nukirsdino kalėjime Jonui galvą. [11] Jo galva buvo atnešta dubeny ir atiduota mergaitei, kuri ją nunešė savo motinai. [12] Tuomet atėję jo mokytiniai, paėmė jo lavoną, jį palaidojo ir atėję davė žinią Jėzui.

eos, qui pariter recumbebant, iussit dari. [10] Misitque et decollavit Ioannem in carcere. [11] Et allatum est caput eius in disco, et datum est puellae, et attulit matri suae. [12] Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus eius, et sepelierunt illud: et venientes nunciaverunt Iesu.

[13] Tai išgirdęs, Jėzus pasitraukė iš ten laiveliu skyrium į tuščią

[13] Quod cum audisset Iesus, secessit inde in navicula, in locum

Mc 6, 31; Lc 9, 10; Io 6, 1

viliaudami vadindavo karaliumi. Evangelistas čia prisitaiko prie to papročio. — *Nuliūdo*, nes, nežiūrint savo ištvirkimo, jis negalėjo negerbti šv. Jono, ir jam nemalonu buvo, ypač pokylio metu, liepti jį nužudyti. — *Dėl priesaikos ir*... Erodas nedrįso neatitesėti savo priesaika patvirtinto pažado ir bijojo, kad svečiai nelaikytų jo nepastoviu ir nesilaikančiu savo žodžio. Aiškus dalykas, kad jo priesaika, padaryta be apsvarstymo ir tai neteisingame dalyke, iš tikrųjų neturėjo jokios vertės ir visai jo nesaistė. Nedori buvo ir svečiai, kurių tarpe neatsirado, kas būtų užtaręs šventąjį. — (10) *Jis pasiuntė*... Pokylis, matomai, buvo keliamas Makheronto pilyje, kurios kalėjime buvo laikomas Jonas. Žr. 3 e. — (11) *Savo motinai:* kuri, kaip sako padavimas, perdūrusi šventojo liežuvį (Jieron.). — (12) *Palaidojo.* Taip atiduodami paskutinį pagarbos ženklą šventam kentėtojui. Taip tat mirė tas, kurs buvo pašventintas jau savo motinos įsčioje, didžiausis tarp pranašų. Ne žemiški patogumai, bet persekiojimas dėl tiesos ir teisybės užmokestis tų, kurie trokšta dangaus karalystės. Ne kas kita laukė ir pranašų Karaliaus.

III. Ypatingas apaštalų mokymas ir rengimas tarnybai, 14, 13—20, 34.

1. Išganytojas dideliais stebuklais leidžia apaštalams geriau pažinti savo prigimtį ir rodo reikalą saugotis parisiejų, 14, 13—16, 12. Plg. Mk 6, 31—7, 31; 8, 1—21; Lk 9, 10—17; Jono 6, 1—21.

Trečioje evangelijos dalyje daugiausia kalbama apie tai, kas liečia Mesijo karalystės įsteigimą ir rengimą į tarnybą apaštalų, kurie turėjo būti viršininkais toje karalystėje.

Kad apaštalai labiau tiktų savo naujoms pareigoms, Išganytojas dideliais stebuklais, duonos padauginimu (14, 13—21), vaikščiojimu viršum vandens ir kitais (14, 22—36), duoda jiems geriau pažinti savo prigimtį; jis parodo jiems taip pat reikalą vengti parisiejų, kurie neturi tikro supratimo apie tai, kas sutepta ir nesutepta (15, 1—20). Be to, čia randame papasakotą kananietės moteriškės dukters pagydymą (15, 21—28), antrą stebuklingą duonos padauginimą (15, 29—38) ir perspėjimą apie reikalingumą sergėtis parisiejų ir sadukiejų raugo (16, 1—12).

(13) *Tai:* apie Jono Krikštytojo nužudymą (Aug. Jier. ir k.). Kai kurie tačiau aiškintojai, sekdami šv. Joną Auksaburnį, laiko visą pasakojimą apie Jono mirtį parentezimi, tik prie progos paminėtu dalyku, todėl riša čia pradedamą sakinį su tuo, kas pasakyta 1 ir 2 eil. ir supranta įvardį *tai* apie ten išreikštą Erodo nuomonę. — *Pasitraukė:* vengdamas pavojaus, kurio galėjo sau laukti iš nuožmaus Erodo Antipo pusės. — *Į tuščią vietą:* anot Luko, į Betsajidos lygumą, netoli nuo vietos, kur Jordanas įteka į Genezareto ežerą. Ta vieta buvo tetrarko Pilypo valdžioje. — *Išgirdusios minios*... Galiliejos gyventojai laikė Jėzų bent dideliu pranašu; jie nenorėjo išsižadėti jo teikiamų geradaryscių, todėl sku-

desertum seorsum: et cum audissent turbae, secutae sunt eum pedestres de civitatibus. 14 Et exiens vidit turbam multam, et misertus est eis, et curavit languidos eorum.

Mt 9, 36

15 Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes: Desertus est locus, et hora iam praeteriit: dimitte turbas, ut euntes in castella, emant sibi escas. 16 Iesus autem dixit eis: Non habent necesse ire: date illis vos manducare. 17 Responderunt ei: Non habemus hic nisi quinque panes, et duos pisces. 18 Qui ait eis: Afferte mihi illos huc. 19 Et cum iussisset turbam discumbere super foenum, acceptis quinque panibus, et duobus piscibus, aspiciens in caelum benedixit, et fregit, et dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. 20 Et manducaverunt omnes, et saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos. 21 Manducantium autem fuit numerus, quinque milia virorum, exceptis mulie-

Io 6, 9

4 Rg 4, 44

vietą, o išgirdusios minios ėjo iš miestų paskui jį pėsčios. 14 Taigi, išėjęs jis pamatė didelę minią; jam buvo jų gaila, ir jis pagydė jų ligonius.

15 Atėjus gi vakarui, jo mokytiniai priėjo prie jo ir sakė: Vieta tuščia, ir valanda jau praėjo; paleisk minias, kad, nuėjusios į kaimus, nusipirktų sau valgio. 16 Jėzus jiems tarė: Nėra reikalo, kad jos eitų; jūs duokite jiems valgyti. 17 Jie jam atsakė: Mes čia teturime tik penkis kepalus duonos ir dvi žuvi. 18 Jis jiems tarė: Atneškite čia man juos. 19 Ir, liepęs miniai atsisėsti žolėje, jis paėmė penkis kepalus duonos ir dvi žuvi, pažvelgė į dangų, palaimino, laužė ir davė duonos mokytiniams, o mokytiniai minioms. 20 Ir visi valgė ir privalgė. Ir surinko, kas buvo likę trupinių, dvyliką pilnų pintinių. 21 Valgiusiųjų gi skaičius buvo penki tūkstančiai vyrų, be mo-

---

bėjo jo jieškoti. — (14) *Jam buvo jų gaila*... Galiliejiečių tikėjimas ir uolumas nepasiliko be užmokesčio; Jėzus išsižadėjo savo poilsio ir vėl skubėjo jiems padėti jų reikaluose. — Įsidėmėtina, kad šituos atsitikimus iš Išganytojo gyvenimo pasakoja visi keturi evangelistai, kas, apskritai imant, nedažnai pasitaiko. Plg. Mk 6, 30—44; Lk 9, 10—17; Jono 6, 1—13. — (15) *Atėjus gi vakarui:* pirmam vakarui, kaip sakydavo žydai (nuo trečios iki šeštai valandai po pietų), mūsų pusiaudieniui. Plg. žem. 23 eil. — *Valanda jau praėjo*, t. y., praėjo laikas, kuriame reikėjo paleisti minia, kad galėtų pasiekti kaimynystėje esančius sodžius ir ten pasijieškotų sau maisto. — (16) *Nėra reikalo, kad*... Taip Išganytojas nori išmėginti apaštalų tikėjimą ir prirengti juos prie stebuklo. — (17) *Mes čia teturime*... Tais žodžiais atsiliepė apaštalas Andriejus. Žr. Jono 6, 9. — (19) *Palaimino:* ištardamas maldos žodžius, kuri, paprastai, žydų buvo kalbama prieš valgį. Be abejonės, tuomet Išganytojas suteikė duonai ir žuvims galios daugintis, kiek bus reikalo. Plg. 1 Moz 1, 22. — *Laužė.* Rytiečių duonos kepalai buvo ploni ir sausi, taip kad gana lengva buvo juos laužyti. — (20) *Ir surinko, kas*... Daugybė liekanų buvo aiškus ženklas, kad visi sotūs (Tom.). Kiekvienas apaštalas turėjo dabar pilną trupinių pintinę, koki buvo, paprastai, imama su savim kelionėn. Tai buvo vaizdas sakramentinės aukos ir to valgydinimo, koks eukaristinėje duonoje per visus amžius, kaip Dievo visagalybės ir gėrybės ženklas, iš Dievo Sūnaus rankų toliau daromas kunigų rankose.

terų ir vaikų. [22] Jėzus tuojau pri- vertė mokytinius sėsti į laivelį ir plaukti pirma jo į anapus ežero, iki jis paleis minias. [23] Paleidęs minias, jis vienas užžengė į kalną melstis. Ir, atėjus vakarui, buvo tenai vienas.

[24] Tuo tarpu laivelis buvo vidu- ryje jūros bangų mėtomas, nes bu- vo priešingas vėjas. [25] Ketvirtoje nakties sargyboje jis atėjo pas juos, eidamas viršum jūros. [26] Pa- matę jį einantį viršum jūros, jie nusigando ir sakė: Tai šmėkla. Ir iš baimės jie ėmė šaukti. [27] Bet Jėzus tuojau juos prakalbino, sa- kydamas: Pasitikėkite, tai aš, ne- bijokite. [28] Atsakydamas Petras tarė: Viešpatie, jei tai tu, liepk man eiti pas save viršum vandens. [29] Jis tarė: Eik. Ir Petras, išlipęs iš laivelio, ėjo viršum vandens,

ribus, et parvulis. [22] Et statim com- pulit Iesus discipulos ascendere in naviculam, et praecedere eum trans fretum, donec dimitteret tur- bas. [23] Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi.

Mc 6, 45

Io 6, 15
Lc 6, 12; 9, 18

[24] Navicula autem in medio ma- ri iactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus. [25] Quarta au- tem vigilia noctis, venit ad eos am- bulans super mare. [26] Et videntes eum super mare ambulantem, tur- bati sunt, dicentes: Quia phantas- ma est. Et prae timore clamave- runt. [27] Statimque Iesus locutus est eis, dicens: Habete fiduciam: ego sum, nolite timere. [28] Respon- dens autem Petrus dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire su- per aquas. [29] At ipse ait: veni. Et descendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam ut veniret

Lc 24, 37

---

(22) *Privertė mokytinius...* Šv. Jono evangelijoje (6, 15) randame nurodytą prievartos priežastį. Minia, džiaugsmin- gai sujudinta duonos padauginimo ste- buklu, norėjo paskelbti Jėzų savo ka- raliumi, suprasdama tačiau jo karalystę taip pat, kaip daugelis žydų, kurie lau- kė Mesijo galingo žemiško valdovo, nukariausiančio pasaulį, išvaduosiančio juos iš po Romos valdžios. Išganyto- jas matė, kad ir jo mokytiniams pa- tinka tos minių svajonės. Todėl jis rūpinasi visų pirma juos išsiųsti atgal į anapus ežero, kad paskui pats vienas paleistų minią. — (23) *Melstis.* Nors Kristus buvo visą laiką vienybėje su Tėvu, tačiau jis dažnai pasirinkdavo sau ypatingų valandų maldai. Jo pa- sielgimas — mums pamokymas, kad visi krikščionys turi pareigą melstis. Jis taip pat mus moko, kaip reikia mel- stis. Paleisdamas nuo savęs minią, ei- damas į kalną, jis parodo, kad reikia melstis ramia širdimi, pakelta dvasia ir vienatvėje (Tom.). Tame atsitikime Išganytojas, rasi, maldavo savo Tėvą, kad žmonės geriau suprastų jo kara- lystės prasmę. — *Atėjus vakarui:* an- trajam vakarui, saulei jau nusileidus. Plg. 15 e. — (25) *Ketvirtoje nakties sargyboje.* Žydai senovėje naktį da- lindavo į tris sargybas, o vėliau pri- ėmė romėnų paprotį ir pridūrė prie senųjų trijų dar ketvirtą nakties sar- gybą po gaidžiagysčio iki išauštant. Taigi, Išganytojas meldėsi gana ilgai; tuo tarpu turėjo būti išmėgintas jo mo- kytinių tikėjimas. — *Eidamas viršum jūros.* Kaip duonos padauginime Kri- stus parodė, jog jis yra viešpats visų sutvertų dalykų, taip čia parodo, kad jo šventas kūnas nepavergtas žemės įstatams, jei jis pats to nenori. — (26) *Pamatę:* bet nepažindami, nes dar te- bebuvo tamsu. — (28) *Liepk man eiti...* Petras savo uolumu ir greitumu viršija kitus. Jis tikisi Viešpaties va- lia galėsiąs tai daryti, ko prigimtis ne- gali. Tokio stebuklo, kad žmogus eitų viršum vandens, nebuvo girdėta; taigi, Petro tikėjimas buvo iš tikrųjų labai

ad Iesum. [30] Videns vero ventum validum, timuit: et cum coepisset mergi, clamavit dicens: Domine, salvum me fac. [31] Et continuo Iesus extendens manum, apprehendit eum: et ait illi: Modicae fidei, quare dubitasti? [32] Et cum ascendissent in naviculam, cessavit ventus. [33] Qui autem in navicula erant, venerunt, et adoraverunt eum, dicentes: Vere filius Dei es. [34] Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesar. [35] Et cum cognovissent eum viri loci illius, miserunt in universam regionem illam, et obtulerunt ei omnes male habentes: [36] et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicumque tetigerunt, salvi facti sunt.

Mt 8, 26 — Mc 6, 53 — Mt 9, 21; Lc 6, 19 — Mc 7, 1

15. [1] Tunc accesserunt ad eum ab Ierosolymis Scribae, et Phari-

kad ateitų pas Jėzų. [30] Bet, pamatęs vėjo smarkumą, nusigando ir, pradėjęs skęsti, sušuko, sakydamas: Viešpatie, gelbėk mane! [31] Jėzus, tolydžio ištiesęs ranką, nutvėrė jį ir tarė: Žmogau menko tikėjimo, kam abejojai? [32] Juodviem įsėdus į laivelį, vėjas pasiliovė. [33] Buvusieji gi laivelyje priėjo ir jį pagarbino, sakydami: Tu tikrai Dievo Sūnus. [34] Persiyrę jie atvyko į Genesaro žemę. [35] Pažinę jį tos vietos žmonės, siuntė į visą aną šalį ir atgabeno pas jį visus sergančiuosius. [36] Jie meldė jį leisti jiems palytėti nors jo drabužio siūlę. Ir kurie tik palytėjo, pasveiko.

15. [1] Tuomet prie jo priėjo Rašto žinovai ir parisiejai iš Jeruzalės ir

---

didelis. — (30) *Pamatęs vėjo smarkumą.* Kolei šv. Petras klausė vien savo tikėjimo, viskas ėjo gerai. Bet atsiradęs ant bangų, jis atsiminė ir pavojų, į kokį pateko, juo labiau, kad, išėjęs iš laivelio, dar labiau jautė vėjo smarkumą. Tas matomas pavojus susilpnino jo tikėjimą, o tikėjimui susilpnėjus, Petras pradėjo skęsti. Jis turėjo aiškiai pažinti, kad tik Kristaus galybė jį laikė viršum vandens. Bet ir baimės apimtas, jis nenustoja visai tikėjimo, nemėgina pats gelbėtis, bet šaukiasi į Išganytojo visagalybę. — (31) *Kam abejojai.* Ne audra, bet tavo silpnas tikėjimas padarė, kad pradėjai grimsti į vandenį (Auksab.). — (32) *Vėjas pasiliovė:* ūmai, klusnus Jėzaus valiai. — (33) *Tu tikrai Dievo Sūnus.* Aiškintojai laikosi ne vienos nuomonės, kokia prasme čia mokytiniai pavadino Išganytoją Dievo Sūnumi. Anot vienų, tai buvęs tikras išpažinimas Jėzaus dievystės, anot kitų — tas pavadinimas jų burnoje reiškiąs ne daugiau kaip Mesijas. Galima manyti, kad jie, rasi, dar tą valandą pilnai nesupratę to savo pavadinimo „Dievo Sūnus“, bet po to, ką buvo matę ir girdėję, jau jautę, kad jo prigimtis tikrai antžmogiška. Greitu laiku jų svyravimas tame dalyke turėjo pasidaryti nebegalimas.

(34) *Į Genesaro žemę,* t. y., į Genezareto kraštą. Taipgi buvo vadinamas plotas išilgai vakario Genezareto ežero kranto. Plg. Mk 6, 52—56. — (35) *Pažinę...* Tos šalies gyventojams daugiau rūpėjo geradarystės, kokias teikė Išganytojas, o mažiau jo mokslas. Tautos vyresnieji, kaip iš tolesnio pasakojimo pasirodo, visur labai rūpinosi sulaikyti žmones nuo tikėjimo į Jėzų ir nuo atidavinėjimo jam pagarbos. — (36) *Palytėti nors...:* kaip kraujo plūdimu sirgusi moteriškė. Plg. aug. 9, 21. Todėl šalies gyventojų pasitikėjimas Jėzaus galybe buvo tikrai didelis. — *Pasveiko.* Gr. διεσώθησαν, buvo išgelbėti, todėl jie visai pasveiko.

(15, 1) *Tuomet...* Jėzui dar tebesant Genezareto šalyje. Plg. Mk 7, 1—24. — *Iš Jeruzalės.* Kadangi parisiejai ir Rašto žinovai buvo atėję iš Jeruzalės,

sakė: [2] Kodėl tavo mokytiniai peržengia vyresniųjų padavimą? Nes jie nesimazgoja sau rankų, kai valgo duonos. [3] Jis gi, atsakydamas, jiems tarė: Kodėl ir jūs peržengiate Dievo paliepimą dėl savo padavimo? Juk Dievas yra pasakęs: [4] *Gerbk tėvą ir motiną;* ir: *Kas keiktų tėvą ar motiną, mirte tenumirštie.* [5] Jūs gi sakote: Kas tik sakytų tėvui ar motinai: Dovana tebūnie, kas tau iš manęs

saei, dicentes: [2] Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lavant manus suas cum panem manducant. [3] Ipse autem respondens ait illis: Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit: [4] *Honora patrem, et matrem et: Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.* [5] Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri, vel matri, Munus quodcum-

Mc 7, 5
Ex 20, 12; 21, 17;
Dt 5, 16;
Eph 6, 2;
Lv 20, 9;
Prov 20, 20

---

tai reikia manyti, kad jie buvo tyčia pasiųsti savo vyresniųjų gundyti Išganytojo ir savo priekaištais mažinti jo reikšmės žmonių akyse. — (2) *Kodėl tavo mokytiniai.* Priekaištas stačiai daromas mokytiniams, bet juo kaltinamas taip pat pats Kristus. — *Peržengia.* Tuo išsireiškimu Rašto žinovai parodo, kad jie pripažįsta senesniųjų padavimams tokią pat saistančią galią, kaip ir Dievo paliepimams, ir neklusnumą jiems laiko lygiai sunkiu nusikaltimu, kaip peržengimas Dievo įsakymų. — *Vyresniųjų padavimą.* Taip buvo vadinama didelė daugybė visokių įsakymų ir reikalavimų, nerandamų šv. Rašto knygose, bet iš kartos į kartą vienų kitiems paduodamų gyvu žodžiu, kurių tikslas buvo paaiškinti ir papildyti rašytąjį įstatymą. Žydų mokytojai sakydavo, kad to padavimo įsakymai buvę gyvu žodžiu paskelbti paties Mozės. — *Nes jie nesimazgoja...* Duodama pavyzdys, kaip Kristaus mokytiniai peržengdavę vyresniųjų padavimą. Žydų buvo griežtai reikalaujama kad kiekvienas, pirm valgant, nusiplautų rankas. Tas reikalavimas buvo jų remiamas įstatymo žodžiais, parašytais 3 Moz 15, 11. Galima manyti, kad Kristaus mokytiniai tyčia to reikalavimo neperžengdavo, bet tik kai kada užsimiršdavo nusiplauti paskirtu laiku rankas. Plg. Mk 7, 2. — (3) *Kodėl ir jūs peržengiate...* Viešpats nepasako, ar gerai darė mokytiniai, kad neduotų progos tolesniam ginčui, tačiau jis jų ir nepeikia, lygiai kaip ir tų, kurie buvo padavimą pagaminę, bet jis sugėdina savo kaltintojus tikrai pamatuotu kaltinimu. Parisiejų padavimų dalis buvo žydų mokytojų išradimas, nieku nepanašus į Bažnyčios padavimą, kurs yra tikras Dievo apreiškimo šaltinis. Žydų mokytojų reikalavimai buvo kai kada priešingi dieviškojo įstatymo dvasiai; Bažnyčios paliepimų tikslas — griežčiau ir tikriau vykdyti Dievo įsakymus; Bažnyčia juk Kristaus vietininkė žemėje; ji tiktai liepia ir daro, ką jai šv. Dvasia įkvepia. — (4) *Gerbk tėvą ir...* Išganytojas patvirtino savo priekaištą nurodymu, kaip parisiejai, laikydamies savo padavimo, iškreipia Dievo įsakymą, imdamas kaip pavyzdį laikymą kertvirtojo Dievo įsakymo. Plg. 2 Moz 20, 12; 21, 16. — (5) *Kas tik sakytų...* Sakinio prasmė bent kiek paini. Išganytojas ima tokį atsitikimą, kuriame gimdytojams reikalinga pašalpa, sūnus gi gali ją suteikti, bet nenori. Tokiam sūnui, jei jis nori būti laisvas nuo savo šventos priedermės šelpti gimdytojus, gana buvo pasakyti apie savo gėrybes, kad jos „dovana", ebr. *qorban,* ir tas žodis žmonių akyse leido jam vienam naudotis savo gėrybėmis ir niekam, net ir gimdytojams nieko iš jų neduoti, nes tas pavadinimas daręs iš jo gėrybių Dievui pašvęstą dalyką, kurio jis nebegalįs kam nors perleisti. — *Tau iš manęs būtų naudinga:* aš visa, ką turiu, atidaviau Dievui, bet tu turėsi iš

que est ex me, tibi proderit: [6] et non honorificabit patrem suum, aut matrem suam: et irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. [7] Hypocritae, bene prophetavit de vobis Isaias, dicens: [8] *Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longe est a me.* [9] *Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas, et mandata hominum.*

Is 29, 13

Mc 7, 6

[10] Et convocatis ad se turbis, dixit eis: Audite, et intelligite. [11] Non quod intrat in os, coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.

Mt 12, 34; 1 Tim 4, 4

[12] Tunc accedentes discipuli eius, dixerunt ei: Scis quia Pharisaei audito verbo hoc, scandalizati

būtų naudinga, [6] jis galės negerbti savo tėvo ir savo motinos. Taip jūs nieku pavertėte Dievo paliepimą dėl savo padavimo. [7] Veidmainiai, gerai apie jus pranašavo Izaijas, sakydamas: [8] *Šita tauta gerbia mane lūpomis, o jų širdis toli nuo manęs.* [9] *Bet jie veltui garbina mane, mokydami žmonių mokslų ir įsakymų.*

[10] Po to, suvadinęs pas save minias, jis jiems tarė: Klausykite ir supraskite. [11] Ne kas pro burną įeina, sutepa žmogų, bet kas išeina iš burnos, tai sutepa žmogų.

[12] Tuomet, priėję jo mokytiniai, jam tarė: Ar žinai, kad parisiejai,

---

to dvasinės naudos. — (6) *Negerbti:* nešelpti. — *Nieku pavertėte...* Laikantis nurodyto padavimo, ketvirtasis Dievo įsakymas nebeturėjo vertės. — (7) *Veidmainiai.* Po Kristaus duoto paaiškinimo, toks pavadinimas pasirodo ypač teisingas. Parisiejai norėjo rodytis griežtais vykdytojais ir sargais net ir mažiausių įstatymo liepimų, bet dėl savo padavimų jie drąsiai peržengdavo svarbius Dievo įsakymus. — *Pranašavo Izaijas...* Savo papeikimą Viešpats patvirtina pranašo žodžiais (žr. Iz 29, 13), kurie, nors pasakyti apskritai apie liūdną religinį jo laiko žydų stovį, ypač tinka parisiejams. Izaijo žodžiai čia kartojami laikantis LXX, nors ne tiksliai. Jais pranašas daro priekaištą žydams, kad jie garbina Dievą tik viršuju būdu; tame gi garbinime jų širdis nedalyvauja. — (9) *Veltui.* Toks jų garbinimas visai nenaudingas, nes juo neįgijama Dievo palankumo.

(10) *Po to, suvadinęs...* Kuomet Jėzus kalbėjosi su parisiejais, gausinga minia buvo bent kiek pasitraukus nuo jų, taip atiduodama pagarbą Viešpačiui ir parisiejams. Išganytojas dabar šaukia ją pas save, kad visi išgirstų jo pamokymą. — (11) *Ne kas pro burną įeina...* Nė joks valgis pats savyje negali būti doros atžvilgiu laikomas suteptu (plg. 1 Tim 4, 4); nepermaino jo esmės ir ta aplinkybė, ar bus rankos, pirm valgant, nusimazgotos, ar ne. Todėl patys valgiai savyje ir pats rankų mazgojimas negali žmogaus sutepti ar nesutepti. Bet valgymas gali sutepti žmogų, jei jis, sakysim, pasiduodamas valgymo godumui, Bažnyčios įsakymo paniekinimui, žmonių baimei ir panašiems sugedusioje širdyje esantiems geiduliams, peržengia Dievo ar Bažnyčios įsakymą apie pasninką ir susilaikymą.

(12) *Ar žinai...* Mokytiniai, pasilikę vieni su Išganytoju, pasako jam, kaip parisiejai priėmė jo žodžius. Parisiejai piktinosi, t. y., jautėsi užgauti ir suerzinti; jiems rodėsi, kad Kristus nori panaikinti įstatymo pripažintą paskirstymą valgių ir kitų dalykų į suteptus ir nesuteptus. Mokytiniams Viešpaties pasakymas irgi buvo tuo atžvilgiu neaiškus; be to, parisiejai dar tebebuvo daugelio labai gerbiami ir jų žodžių klausydavo. Todėl ir patys mokytiniai, matomai, buvo neramūs ir laukė paaiškinimo, ką tuojau kitų vardu Petras

išgirdę šitą žodį, pasipiktino? [13]Bet jis atsakydamas tarė: Kiekvienas augalas, kurio mano dangiškasis Tėvas neįveisė, bus išrautas. [14] Pa≈likite juos; jie akli ir aklų vadovai; o jeigu aklas veda aklą, abudu įpuola į duobę. [15] Atsiliepdamas Petras jam tarė: Išaiškink mums šitą prilyginimą. [16] Jėzus atsakė: Ar dar ir jūs be išmonės? [17] Ar jūs nesuprantate, kad visa, kas įei≈na pro burną, eina į pilvą ir iš≈metama laukan? [18] Kas gi išeina iš burnos, tai eina iš širdies, ir tai sutepa žmogų. [19] Nes iš širdies iš≈eina piktos mintys, žmogžudystės, svetmoterystės, paleistuvystės, va≈gystės, neteisingi liudijimai, pikt≈žodžiavimai. [20] Tie tai dalykai su≈tepa žmogų; o valgyti nemazgoto≈mis rankomis nesutepa žmogaus.

[21] Iš ten išėjęs Jėzus pasitraukė į

sunt? [13] At ille respondens ait: Omnis plantatio, quam non plan≈tavit Pater meus caelestis, eradica≈bitur. [14] Sinite illos: caeci sunt, et duces caecorum. caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt.

Io 15, 2 — Lc 6, 39; Mt 23, 24; Rom 2, 19

[15] Respondens autem Petrus di≈xit ei: Edissere nobis parabolam istam. [16] At ille dixit: Adhuc et vos sine intellectu estis? [17] Non intelligitis quia omne, quod in os intrat, in ventrem vadit, et in se≈cessum emittitur? [18] Quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coinquinant hominem: [19] de corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adulteria, forni≈cationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae. [20] Haec sunt, quae coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

Mc 7, 17 — Gn 8, 21

[21] Et egressus inde Iesus secessit

Mc 7, 24

---

ir pasakė. — (13) *Kiekvienas augalas.* Išganytojas drąsiai pasmerkia parisie≈jus, taip kaip jie buvo nusipelnę. Au≈galu čia jis vadina tikriausiai ne pa≈čius parisiejus, bet jų klaidingas nuo≈mones, jų padavimą ir mokslą, skir≈tingą nuo tikrojo Dievo apreikšto mok≈slo. Tas parisiejų mokslas bus išrau≈tas, kaip išraunama kenksminga ir nenaudinga piktžolė. — (14) *Palikite juos; jie...* Papeikęs mokslą, Išganyto≈jas pasmerkia ir to mokslo skelbėjus. Parisiejų mokytiniams nereikia bijoti, bet visai jų išsižadėti, nes jie nebeiš≈vengs žuvimo. — *Akli:* ir tai savo va≈lia. Kadangi jie buvo dvasiniai tautos vadai, tai jų aklumas turėjo įvesti tautą į prapultį. Plg. Iz 5, 5. 6. — (15) *Pri≈lyginimą.* Kristaus pasakymą apie tai, kas sutepa ir kas nesutepa, Petras va≈dina prilyginimu plačia to žodžio pra≈sme, nes ir jame buvo neaiškumo, ku≈rio pašalinimo jis dabar visų vardu meldė. — (16) *Dar ir jūs:* kuriuos aš taip nuolat ir taip ilgai mokau. — *Be išmonės:* neišmanote, kas gali sutepti žmogų ir kas negali. — (17) *Eina į pilvą...:* valgis eina prigimties skirtu ke≈liu, palaiko kūno gyvenimą ir savyje neturi jokio sąryšio su dora, todėl pats vienas be priderančios tam tikros ap≈linkybės negali sutepti sielos. — (18) *Iš širdies.* Pas žydus širdis buvo lai≈koma minčių ir norų buveine. — (19) *Piktos mintys...* Išganytojas įvardija kai kuriuos nusidėjimus prieš penktą, šeštą, septintą ir aštuntą Dievo įsaky≈mą, kurių visų pradžia yra kilstančios širdyje piktos mintys.

(21) *Iš ten:* rasi, iš Genezareto ly≈gumos. Žr. 14, 34—36. — *Pasitraukė:* norėdamas tuo tarpu išvengti didesnio susirėmimo su parisiejais. Plg. 4, 12 ir k. — *Į Tiro ir Sidono šalį:* į Peni≈kiją, kurios žymiausi miestai buvo Si≈donas ir Tiras. Penikijos kraštas buvo valdomas romėnų. Ar Išganytojas per≈žengė Penikijos sieną, čia aiškiai ne≈

in partes Tyri, et Sidonis. [22] Et ecce mulier Chananaea a finibus illis egressa clamavit, dicens ei: Miserere mei Domine fili David: filia mea male a daemonio vexatur. [23] Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius roga≠bant eum dicentes: Dimitte eam: quia clamat post nos. [24] Ipse au≠tem respondens ait: Non sum mis≠sus nisi ad oves, quae perierunt domus Israel. [25] At illa venit, et adoravit eum, dicens: Domine, adiuva me. [26] Qui respondes ait: Non est bonum sumere panem fi≠liorum, et mittere canibus. [27] At illa dixit: Etiam Domine: nam et catelli edunt de micis, quae cadunt de mensa dominorum suorum.

Mt 10, 6; Io 10, 3

Tiro ir Sidono šalį. [22] Ir štai, mo≠teriškė kananietė, išėjus iš anų ri≠bų, šaukė, jam tardama: Pasigailėk manęs, Viešpatie, Dovîdo sūnau! mano duktė skaudžiai velnio kan≠kinama. [23] Bet jis jai neatsakė nė žodžio. Taigi, jo mokytiniai pri≠siartinę meldė jį, sakydami: Pa≠leisk ją, nes šaukia paskui mus. [24] Jis atsakydamas tarė: Aš esu siųstas tik pas pražuvusias Izraėlio namų avis. [25] Bet ji atėjo ir pagar≠bino jį, sakydama: Viešpatie, pa≠dėk man. [26] Jis atsakydamas tarė: Negera imti vaikų duoną ir mesti šunims. [27] Ji gi tarė: Taip, Viešpa≠tie! bet ir šunyčiai ėda trupinius, kurie krinta nuo jų valdovų stalo.

---

pasakyta. Iš šv. Morkaus evangelijos žodžių reiktų manyti, kad Jėzus tikrai buvo įėjęs į pačią Penikiją. Plg. Mk 7, 31. — (22) *Kananietė.* Penikijos gyventojai buvo kananiečiai. Iš Pa≠lestinos kananiečius išstūmė į šiaurę žydai. Plg. 1 Moz 10, 15. — *Išėjus iš...* Matomai, gandas apie Išganytoją buvo pasiekęs Penikijos ribas pirma, nekaip jis pats į jas atėjo. — *Pasi≠gailėk manęs.* Taip atsiliepia tik karš≠tai mylinti savo kūdikį motina: ji pati kenčia, kada jos duktė ligos kankina≠ma. Moteriškė buvo, be abejonės, gir≠dėjus apie Jėzaus padarytus pagydy≠mus. — *Viešpatie, Dovîdo sūnau.* Rei≠kia manyti, kad tai kananietei anksčiau teko girdėti, jog tokiais žodžiais kiti atsiliepia į Išganytoją; jai, nors ji buvo pagonė, rasi, buvo žinoma, kad žydai laukia Mesijo, ir kad Jėzus buvo kilęs iš Dovîdo giminės. — (23) *Bet jis jai neatsakė...* Išganytojas, norėdamas iš≠mėginti ir parodyti moteriškės tikėjimą, pradžioje apsimeta visai neklausąs jos meldimo. — *Jo mokytiniai...* Mokyti≠niai užtaria moteriškę, bet ne tiek pa≠sigailėjimo sujudinti, kiek noro grei≠čiau nusikratyti jos, arba net baimės, kad nesiliaują jos šauksmas neat≠kreiptų į juos visų žmonių akių. — *Paleisk:* apsaugok mus nuo jos, pada≠rydamas, ko ji nori. — (24) *Aš esu siųstas...* Išganytojo atsakymas dar kietesnis nekaip jo tylėjimas, kuriuo jis priėmė moteriškės meldimą. Kri≠stus buvo siųstas taip pat pagonims ir visam pasauliui; bet jo asmeniška veikla stačiai turėjo paliesti tik žydų tautą. Jis buvo Dievo siųstas į Izra≠ėlio namus, nes Mesijas, kaip buvo žadėta, visų pirma turėjo būti apreik≠štas žydams. Kristus pasirodo klusnus savo Tėvui ir pilnas begalinės meilės žydams ir rūpesčio jų išganymu. Plg. aug. 9, 36. — (25) *Pagarbino:* parpul≠dama ties juo kniūbsčia. Jei mote≠riškė girdėjo ir suprato Jėzaus atsa≠kymą apaštalams, jos ištvermė juo la≠biau stebėtina. — (26) *Negera imti...* Jėzus dar sykį rodosi atmetąs kana≠nietės meldimą. Jis jai atsako, prisi≠taikydamas prie žydų kalbėjimo būdo, kurie santykius tarp nuodėmėse pa≠skendusių pagonių ir išrinktosios tau≠tos palygindavo su santykiais tarp šunų ir tikrų šeimynos vaikų. — (27) *Taip, Viešpatie...* Kananietė nenustoja drąsos ir vilties. Tuo, kas Išganytojo atsakyme turėjo ją pažeminti, ji nau≠

[28] Tuomet Jėzus atsakydamas jai tarė: O, moteriške, tavo tikėjimas didelis; tebūnie tau, kaip nori. Ir tą pačią valandą jos duktė pasveiko.

[29] Iš ten išėjęs, Jėzus atėjo pas Galiliejos jūrą ir, užžengęs į kalną, tenai atsisėdo. [30] Prie jo prisiartino daug minių, turėjusių su savim nebylių, aklų, raišų, luošų ir daug kitų; jie juos pametė prie jo kojų, o jis juos pagydė, [31] taip kad minios stebėjosi, nes matė nebylius kalbančius, raišus vaikščiojančius, aklus reginčius, ir jos garbino Izraėlio Dievą.

[32] Jėzus gi, sušaukęs savo mokytinius, tarė: Gaila man minios, nes jau tris dienas pasilieka su manim ir neturi ko valgyti; aš nenoriu paleisti jų nevalgusių, kad nenualptų kelyje. [33] Mokytiniai jam sakė: Tai iš kurgi mes imsime tyruose tiek daug duonos, kad pasotintumėm taip didelę minią? [34] Jėzus jiems tarė: Kiek turite duonos? Jie atsakė: Septynis kepalus ir nedaug žuvelių. [35] Jis liepė miniai atsisėsti žemėje. [36] Ir ėmęs septynis duonos kepalus ir žuvis, padėkojęs, laužė ir davė savo mokyti-

[28] Tunc respondens Iesus, ait illi: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

[29] Et cum transisset inde Iesus, venit secus Mare Galilaeae: et ascendens in montem, sedebat ibi. [30] Et accesserunt ad eum turbae multae, habentes secum mutos, caecos, claudos, debiles, et alios multos: et proiecerunt eos ad pedes eius, et curavit eos: [31] ita ut turbae mirarentur videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, caecos videntes: et magnificabant Deum Israel.

[32] Iesus autem, convocatis discipulis suis, dixit: Misereor turbae, quia triduo iam perseverant mecum, et non habent quod manducent: et dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. [33] Et dicunt ei discipuli: Unde ergo nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam? [34] Et ait illis Iesus: Quot habetis panes? At illi dixerunt: Septem, et paucos pisciculos. [35] Et praecepit turbae, ut discumberent super terram. [36] Et accipiens septem panes, et pisces, et gratias agens, fregit, et dedit

Mt 8, 10. 13
Mc 3, 10; Is 35, 5
Mt 9, 33; Mc 7, 37
Mt 14, 14; Mc 8, 1

---

dojasi, kad paremtų savo meldimą. Ji priima ir patvirtina visus Jėzaus žodžius, bet prie jo vartojamo vaizdo priduria vieną papildantį bruoželį. Tame moteriškės atsakyme, iš tikrųjų, nežinia, kas labiau įstabu, jos nuolankumas ar jos tikėjimas, kurį girdamas Išganytojas grąžina sveikatą sirgusiai kananietės dukteriai.

(29) *Iš ten išėjęs*... Plg. Mk 7, 31—8, 10. — (30) *Prie jo prisiartino*... Rasi, čia turėta galvoje ne vienas atsitikimas, bet apskritai nurodoma, koks buvo tuo laiku Išganytojo veikimas. — *Pametė prie jo kojų*. Buvo tai iš minios pusės ženklas pilno pasitikėjimo Jėzaus galybe ir maloningumu. Plg. Iz 35, 5.

(32) *Jėzus gi*... Plg. aug. 14, 15. — *Nes jau tris dienas*... Minia verta pasigailėjimo Kristaus akyse, nes su didele ištverme naudojasi Išganytojo artimybe, nes atsirado nemažame reikale dėl Dievo žodžio, nes jai gresia pavojus, jei grįžtų alkana. — (33) *Iš kur gi*... Mokytiniai taip atsako, lyg kad nebūtų buvę liudytojais pirmo stebuklingo duonos padauginimo; bet jie dažnai dar užsimiršdavo ir buvo tokiuose dalykuose be tikros išmonės. — (34) *Kiek turite duonos?* Plg. aug.

discipulis suis, et discipuli dederunt populo. [37] Et comederunt omnes, et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas. [38] Erant autem qui manducaverunt, quattuor millia hominum, extra parvulos, et mulieres. [39] Et, dimissa turba, ascendit in naviculam: et venit in fines Magedan.

Mc 8, 11

16. [1] Et accesserunt ad eum Pharisaei, et Sadducaei tentantes: et rogaverunt eum ut signum de caelo ostenderet eis. [2] At ille respondens, ait illis: Facto verspere dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim caelum. [3] Et mane: Hodie tempestas, rutilat enim triste caelum. [4] Faciem ergo caeli diiudicare nostis: signa autem temporum non potestis scire? Generatio mala et adultera signum quaerit: et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae. Et relictis illis, abiit.

Lc 12, 54

Mt 12, 39; Io 2, 1

niams, o mokytiniai davė miniai. [37] Visi valgė ir buvo sotūs; jie surinko, kas liko trupinių, septynias pilnas pintines. [38] Valgiusiųjų gi buvo keturi tūkstančiai žmonių, be moterų ir vaikų. [39] Paleidęs minią, jis sėdo į laivelį ir atvyko į Magedano sritis.

16. [1] Tuomet prie jo priėjo parisiejai ir sadukiejai jo gundyti ir meldė jį parodyti jiems ženklą iš dangaus. [2] Bet jis atsakydamas jiems tarė: Atėjus vakarui, jūs sakote: Bus giedra, nes dangus raudonas, [3] ir rytmetį: Šiandien bus audra, nes dangus rausta ir ūkanojasi. [4] Taigi, jūs mokate pažinti dangaus išvaizdą, o laikų ženklų negalite suprasti! Pikta ir svetmoteriaujanti karta jieško ženklo, ir jai nebus duota kito ženklo, kaip tik pranašo Jonos ženklas. Ir, juos palikęs, jis nuėjo šalin.

14, 19. — (37) *Septynias:* tiek pintinių, kiek buvo duonos kepalų. — (39) *Magedano.* Kai kurių gr. t. rankraščių Μαγδαλά. Taip gi buvo vadinamas nedidelis miestelis, dabar el Medžel, Genezareto ežero krante, nuo kurio, be abejonės, gavo savo vardą Marija Magdalena. Bet ir gr. t. rankraščių daugumoje skaitoma miestelio vardas Μαγάδαν; tas gi miestelis tikriausiai buvo tame pat ežero krante, rasi, netoli nuo Magdalos.

(16, 1) *Tuomet prie jo priėjo...* Plg. Mk 8, 11—13. Panašus atsitikimas papasakotas aug. 12, 38. 39; tik ten su parisiejais nebuvo nuolat vedusių su jais ginčus sadukiejų. Prieš Išganytoją jie visi eina išvien. — *Jo gundyti...* Klausiančiųjų tikslas buvo negeras. Jiems negana buvo stebuklingų pagydymų ir prikėlimų iš numirusiųjų. Jie reikalauja jų pačių prasimanyto stebuklo, ženklo dangaus srityse, kurs turėjo patvirtinti, jog Mesijo karalystė arti; kadangi tačiau jų valia pikta, tai jie buvo pasiryžę šmeižti Jėzų, jei jis nesitaikins prie jų valios, netikėti, jei jis jų reikalavimą patenkins.—(2) *Atėjus vakarui...* Gundytojai iš apgaulingų ženklų mokėdavo atspėti, koks bus oras, giedra ar dargana; savo gi kalte negalėjo pažinti to, kas skelbė Mesijo atėjimą. — (4) *O laikų ženklų...* Laikų ženklais Jėzus vadina nepaprastus reiškinius, prajovus, kurie duoda ypatingą žymę kiekvienam istorijos laikotarpiui ir kurie leidžia net iš anksto atspėti, kas bus. Nors Išganytojo išsireiškimas bendras, tačiau aišku, kad jis turėjo galvoje ypač savo laiką, apie kurį jo stebuklai, jo mokymas ir visokie kiti ženklai (kaip tai įvykimas senobinių pranašysčių, atėjimas pirmatako ir t.t.) aiškiai liudijo, kad tai žadėtojo Mesijo laikotarpis. — *Pikta ir svetmoteriaujanti...* Žr. aug. 12, 29.

[5] Jo mokytiniai, atvykę į anapus ežero, buvo pamiršę pasiimti duo⸗nos. [6] Jis gi jiems tarė: Žiūrėkite ir saugokitės parisiejų ir sadukie⸗jų raugo. [7] Taigi, jie sau vieni ma⸗nė ir sakė: Tai todėl, kad mes ne⸗pasiėmėme duonos. [8] Tai žinoda⸗mas, Jėzus tarė: Žmonės menko tikėjimo, kam jūs manote sau vie⸗ni, kad neturite duonos? [9] Argi dar neturite išmonės ir neatsime⸗nate penkių duonos kepalų pen⸗kiems tūkstančiams žmonių ir kiek prisirinkote pintinių? [10] nei septy⸗nių duonos kepalų keturiems tūk⸗stančiams žmonių ir kiek prisirin⸗kote pintinių? [11] Kodėl neišmano⸗te, kad ne apie duoną aš jums sa⸗kiau: Saugokitės parisiejų ir sadu⸗kiejų raugo? [12] Tuomet jie supra⸗to, kad jis sakė sergėtis ne duonos raugo, bet parisiejų ir sadukiejų mokslo.

[5] Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere. [6] Qui dixit illis: Intu⸗emini, et cavete a fermento Phari⸗saeorum, et Sadducaeorum. [7] At illi cogitabant intra se dicentes: Quia panes non accepimus. [8] Sciens autem Iesus, dixit: Quid cogitatis intra vos modicae fidei, quia panes non habetis? [9] Nondum intelligi⸗tis, neque recordamini quinque pa⸗num in quinque millia hominum, et quot cophinos sumpsistis? [10] ne⸗que septem panum in quattuor millia hominum, et quot sportas sumpsistis? [11] Quare non intelligi⸗tis, quia non de pane dixi vobis: Cavete a fermento Pharisaeorum, et Sadducaeorum? [12] Tunc intel⸗lexerunt quia non dixerit caven⸗dum a fermento panum, sed a doctrina Pharisaeorum, et Saddu⸗caeorum.

Mc 8, 15; Lc 12, 1
Mt 6, 30
Mt 14, 17; Io 6, 9
Mt 15, 34

---

(5) *Mokytiniai, atvykę...:* drauge su jais ir Jėzus. Plg. Mk 8, 14—21. — *Į anapus ežero:* į rytinį Genezareto eže⸗ro krantą, į Perieją. — *Buvo pamiršę...* Kristaus paliepimas plaukti į kitą ežero krantą, matomai, buvo duotas visai ne⸗tikėtai, ir jis reikėjo greitai vykdyti. — (6) *Raugo.* Kas čia vadinama raugu, paaiškėja iš tolesnio pasakojimo. — (7) *Jie sau vieni manė.* Mokytiniai kalbėjosi tarp savęs, nieko nesakydami Jėzui. — *Tai todėl, kad...* Sakinys su⸗trumpintas, apleidžiant jo pradžią: jis kalba taip todėl, kad... Jėzaus per⸗spėjimas priminė mokytiniams jų pa⸗miršta duoną; jie sau įsivaizdavo, kad dabar jis jiems draudžia įsigyti duonos pas savo priešus. — (8) *Žmonės menko tikėjimo...* Išganytojo žodžiuose yra dvejopas papeikimas mokytiniams; jis peikia juos, kad jie visai kūniškai su⸗prato tai, ką jis buvo pasakęs apie parisiejų raugą, nors jiems Jėzus buvo davęs paaiškinimą, kad ne tai, kas pro burną įeina, sutepa žmogų (15, 11); peikia taip pat ir todėl, kad buvo susi⸗rūpinę dėl nepasiimtos duonos, nors buvo matę, kaip Jėzus stebuklingai du sykiu daugino duoną. — (12) *Duonos raugo,* t. y., paprasto raugo, dalyko, kurs taip vadinamas tikra to žodžio prasme, skirtino nuo dorinio ir simbo⸗linio raugo, klaidingo mokslo. Žydai kai kada laikydavo raugą suteptu da⸗lyku, galinčiu padaryti piktos įtakos. Plg. 1 Kor 5, 6. 7. Kaip raugas ima⸗mas ta prasme, taip iškraipytas pari⸗siejų ir sadukiejų mokslas veržėsi vi⸗sur, ir buvo pavojaus, kad viso ko ne⸗sugadintų. — *Sadukiejų mokslo:* kiek tas mokslas buvo klaidingas, traukė nuo Kristaus ir trukdė tikrą dievo⸗baimingumą.

2. Petro išpažinimas, 16, 13—20. Plg. Mk 8, 27—30; Lk 9, 18—21.

Išganytojas, būdamas Kesarijos apy⸗linkėje, klausia savo mokytinius, ką žmonės sako jį esant ir kuo jie patys jį laiko; išpažinusiam gi jo dievystę Petrui jis žada statyti ant jo savo Bažnyčią.

Mc 8, 27; Lc 9, 18

Mt 14, 2

Mt 14, 33; Io 6, 70

[13] Venit autem Iesus in partes Caesareae Philippi: et interrogabat discipulos suos, dicens: Quem dicunt homines esse Filium hominis? [14] At illi dixerunt: Alii Ioannem Baptistam, alii autem Eliam, alii vero Ieremiam, aut unum ex prophetis. [15] Dicit illis Iesus: Vos autem quem me esse dicitis? [16] Respondens Simon Petrus dixit: Tu

[13] Jėzus atėjo į Pilypo Kesarijos apylinkes ir klausė savo mokytinius, tardamas: Ką žmonės sako esant žmogaus Sūnų? [14] Jie gi atsakė: Vieni sako, kad jis Jonas Krikštytojas, kiti, kad Elijas, o kiti, kad Jeremijas, ar vienas iš pranašų. [15] Jėzus jiems tarė: Jūs gi ką sakote mane esant? [16] Atsakydamas Simonas Petras tarė: Tu Kristus,

---

(13) *Jėzus atėjo:* toliau atlikdamas kelionę, kurios pradžia paminėta 5 e. — *Pilypo Kesarijos.* Įvardintas čia miestas buvo šiaurinėje Gaulonityje, arti Ermono kalno. Seniau jis buvo vadinamas Panėas. Jį padidino ir pagražino Erodo Didžiojo sūnus tetrarkas Pilypas (Erodo Antipo brolis) ir ciesoriui Tiberijui pagerbti praminė jį Kesarija. Bet kad atskyrus tą Kesariją nuo kitų, ypač nuo Palestinos Kesarijos Tarpžemės jūros krante, ją pradėta vadinti, priduriant padidintojo vardą, Pilypo Kesarija. Taigi, čia, tos Pilypo Kesarijos apylinkėse, daugiausia pagonių gyvenamose, išpažįstama Kristaus dievystė ir išrenkama Bažnyčios uola, ir taip iš anksto nurodoma, kad Mesijo karalystė, žydų atmesta, teks pagonims. Plg. Mk 8, 27—29; Lk 9, 18—20. — *Ką žmonės:* ne parisiejai. Tuo iškilmingu klausimu prirengiama tolesni svarbūs apreiškimai. — (14) *Vieni...* Kristaus mokytiniai kartoja visokias nuomones, kokios tuomet buvo paplitusios apie jų Mokytoją. Pirmon vieton jie deda tą, kurios tarp kitų laikėsi Erodas. Žr. aug. 14, 2. Tie, kurie vadino Jėzų Eliju, matomai, laikė jį Mesijo pirmataku, nes Elijo sugrįžimo buvo laukiama pirm Mesijo atėjimo. Žr. Mt 4, 5. 6; plg. Mt 11, 14. Jeremiju jie vadino, rasi, remdamiesi tuo, kas pasakyta 2 Mak 2, 5... Plg. 4 Ezdr 2, 18. Vadino dar Jėzų vienu iš pranašų, nes kai kurie manė, kad pranašas, kurs kėlėsi iš numirusiųjų, turi daug daugiau galios stebuklams daryti. Iš tų visų nuomonių matyti, kad tuo laiku tarp žydų laukimas ateisiančio Mesijo buvo visuotinis; bet jie laukė jo garbingo ir galingo. Kadangi Jėzus pasirodė be viršujės garbės ir blizgėjimo, todėl jie nelaikė jo Mesiju. Iš kitos tačiau pusės parisiejų užsipuldinėjimai ir šmeižimai nebuvo dar tarp žmonių padarę to, kad jie nelaikytų Išganytojo, dariusio didžių stebuklų, bent pranašu. Dar turėjo praeiti šiek tiek laiko, kolei parisiejų pakurstytos minios reikalaus Jėzaus nužudyti. — (15) *Jūs gi ką...* Tuo antru klausimu Išganytojas parodo, kad pasakytos žmonių nuomonės apie jį neišreiškia tiesos ir kad iš savo mokytinių, kurie nuolat su juo pasilieka, jis laukia geresnio dalyko pažinimo. — (16) *Atsakydamas...* Petras, visuomet karštesnis už kitus, pilnas tikėjimo ir meilės, rasi, matydamas savo draugus svyruojant, ką jie turėtų atsakyti, skuba atsiliepti pirmas, ir pats duoda atsakymą. Kad jo atsakymas pasirodo sutinkąs su tiesa, tai padaro Dievas. Petras ištaria tik keletą žodžių, bet tais trumpais žodžiais jis aiškiai ir pilnai išreiškia savo tikėjimą. Jis aiškiai nurodo tikrą Viešpaties prigimtį ir jo vyriausią pareigą. — *Tu Kristus:* Mesijas taip seniai žydų tautai žadėtas ir taip karštai jų lauktas. — *Gyvojo:* skirtino nuo pagonių dievaičių, kurie nebuvo gyvi. — *Dievo Sūnus:* todėl tikras Dievas, bet drauge ir žmogus, antrasis švenč. Trejybės asmuo. Jau anksčiau Natanaėlis vadino vieną sykį Išganytoją Dievo Sūnumi (Jono 1, 49), taip pat tas pats Simonas Petras (Jono 6, 70), tolygiai mokytiniai laive, kuomet Viešpats atėjo pas juos vandens paviršiu (Mt 14, 33), bet tai buvo pasakyta tikriausiai pasi-

gyvojo Dievo Sūnus. [17] Atsakydamas Jėzus jam tarė: Palaimintas esi, Jonos sūnau, Simonai, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kurs yra danguje. [18] Ir aš tau sakau: tu Petras (uola), ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenu-

es Christus, filius Dei vivi. [17] Respondens autem Iesus, dixit ei: Beatus es Simon Bar Iona: quia caro, et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est. [18] Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae

Mt 17, 4 s
Io 1, 42; Sap 16, 13; Ps 9, 15; 106, 18; Eph 2, 20

---

duodant vidujiniam tos valandos susijaudinimui, bet dalyko giliau nepasvarsčius ir neturint pilno įsitikinimo. Čia Petro žodžiai ištarti kitokiose aplinkybėse, ir jais išreiškiama apsvarstyta ir palyginta su kitomis mintis, apie kurios tikrumą jis neabejoja. Petro žodžiai reikia imti griežta prasme. Vadindamas Jėzų Dievo Sūnumi, jis nori išreikšti tikrą santykį, koks yra tarp jo ir jo dangiškojo Tėvo; todėl čia Dievo Sūnus daugiau reiškia, negu Mesijas. Po visų pamokymų, duotų apaštalams, ir po visų ženklų, kuriais Jėzus jiems patvirtino, koki iš tikrųjų yra jo pasiuntinystė, nebebūtų buvęs reikalingas ypatingas apreiškimas, kad būtų galima išpažinti, jog jis Mesijas. Išganytojas gi aiškiai sako, kad ką Petras išpažino, tai buvo ne pigiai atspėjamas dalykas, aiškus iš kitur, bet Dievo apreikšta tiesa. Petras, išpažindamas Jėzaus dievystę, tikriausiai kalbėjo savo vardu, nes nėra jokio nurodymo, kad jis čia būtų atsiliepęs kitų apaštalų vardu, ir tik jis vienas vadinamas palaimintu ir gauna ypatingą užmokestį. Kiti apaštalai, girdėdami tą išpažinimą, jam pilnai pritarė ir tai, ką garsiai pasakė Petras, jie savo širdyje pakartojo. — (17) *Palaimintas...* Palaimintas vadinama tas, kam tenka ypatinga Dievo malonė. Išganytojas sveikina savo apaštalą, nusipelniusį tokią malonę. — *Jonos sūnau, Simonai.* Iškilmingas pavadinimas, sudėtas iš asmens vardo ir jo tėvo vardo. — *Nes ne kūnas ir kraujas.* Išsireiškimas „kūnas ir kraujas" buvo gana dažnai žydų mokytojų vartojamas, kuomet buvo kalbama apie žmogų, atsižvelgiant į jo medžiaginę prigimtį, į jo įgimtą silpnumą ir palyginant jį su visagaliu Dievu. Žydų minios, klausydamos kūno ir kraujo, buvo sau pasidariusios, kaip augščiau paminėta, klaidingų nuomonių apie Jėzų. Petro jausmas, pilnai sutinkąs su tiesa, nesirėmė nei jo paties spėjimu, nei žmonių pamokymu, bet ypatingu Dievo apreiškimu, nes pats sau paliktas nebūtų galėjęs tai taip gerai pasakyti. — (18) *Ir aš.* Kaip dangiškasis Tėvas, kurs apreiškė Petrui Jėzaus dievystę, taip iš savo pusės Jėzus išpažins be galo garbingą dalyką, liečiantį Petrą ir labai svarbų Mesijo karalystei. — *Tu Petras.* Kadangi Išganytojas kalbėjo aramajiškai, tai jis sakė: *Tu Kefa'* (uola), ir ant tos *Kefa'* (uolos) aš statysiu savo Bažnyčią. Išvertus žodį *Kefa'* į graikų kalbą, gauta moter. gim. πέτρα ir rečiau vartojamas vyr. gim. πέτρος ir lotyn. Petrus ir petra, kurie visi reiškia uolą. Vardą „Uola", Petras, Viešpats pažadėjo Jonos sūnui Simonui, kuomet jis buvo pirmą sykį pas jį atvestas (Jono 1, 42), dabar jį duoda jam kaip užmokestį, taip kaip kitados tikinčiųjų tėvui Abraomui buvo duotas jo naujas vardas. Sen. Testamente pats Dievas dažnai vadinamas uola, išganymo uola, Izraėlio uola (žr. 5 Moz 32, 15; 2 Kar 22, 47; 23, 3; Ps 18, 3. 47; 19, 15; 31, 3; 89, 28; Iz 30, 29 ir k.). Kadangi Dievas yra nekintąs savo tautos pamatas, tai tas vardas, Išganytojo duotas šv. Petrui, turi išreikšti kilnią jo vertę, kaip pamatinio Kristaus karalystės akmens. Taigi, iš Petro gauna Bažnyčia savo stiprumą, kaip namai iš uolos (7, 24). — *Savo Bažnyčią.* Gr. μου τὴν ἐκκλησίαν. Žodis ἐκκλησία visų pirma reiškia žmonių susirinkimą apskritai. Aleksandriečių vertime juo vadinama susirinkimas, sudarytas ypač iš

Mt 18, 18; Is 22, 22; Io 20, 23; Ap 1, 18

Mt 17, 9

inferi non praevalebunt adversus eam. [19] Et tibi dabo claves regni caelorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in caelis: et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in caelis. [20] Tunc praecepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus.

galės. [19] Tau aš duosiu dangaus karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tu atriši žemėje, bus atrišta ir danguje. [20] Tuomet jis liepė savo mokytiniams niekam nesakyti, kad jis Jėzus Kristus.

žydų, kaip iš Viešpaties tautos. Jėzus duoda tą vardą draugijai tų, kurie į jį tiki, draugijai, kurią jis palygina su jo paties statomu rūmu. — *Ir pragaro vartai.* Kristaus Bažnyčia, pastatyta ant kietos uolos, bus, kaip ji, nepajudinama, nors prieš ją stovi kita galingiausi tvirtovė, kurios vartai čia minimi, kaip jos stiprybės simbolis. Tokią stipriausią tvirtovę, aprūpintą gerais vartais, matė senovės žydai mirusiųjų buveinėje (*še'ol;* plg. Jobo 10, 21; Iz 38, 10 ir k.), kuri reikalauja visų žmonių be išimties, visus priima, ir niekas negali jai pasipriešinti. Ta mirusiųjų buveinė čia yra ypatinga emblema piktosios dvasios karalystės ir viso, iš ko jos galybė susideda. Ji neturi jokios galios prieš Kristaus Bažnyčią, lygiai kaip ir jos emblema. — *Jos:* Bažnyčios drauge su jos pamatais (Orig.). Petrui suteiktoji jėga nugali kiekvieną neprietelį. — *Nenugalės:* nesugriaus. Plg. aug. 7, 24. 25. Pamatas duoda stiprybę; be to, jis dar suteikia pastato dalims jo vienybę, nes visa, kas ne ant to pamato pastatyta, neesti suvienyta su pastatu. Kadangi tat Kristaus Bažnyčia yra žmonių suvienijimas, tai jis gauna savo stiprybę ir vienybę iš susirišimo su šv. Petru. Todėl visi turi pasiduoti jo autoritetui. Viešpaties žodžiuose yra dar pažadėjimas, jog jis rūpinsis, kad Petras iš tikrųjų gautų stiprybę ir vienybę ir atliktų savo pareigą kaip pamatas; atlieka gi ją savo tikėjimu, kurį išpažįsta. Kadangi Kristaus įsteigtoji Bažnyčia turi pasilikti per visus laikus: pragaro vartai jos niekuomet nenugalės, tai ir jos pamatas turi lygiai visuomet pasilikti, kaip ir pati Bažnyčia. Pats Kristus yra vyriausis Bažnyčios pamatas (1 Kor 3, 11). Bet kaip vien Dievui nuosavu dovanoti nuodėmes, o tačiau jis suteikia tą galią apaštalams, taip Kristus, pirmasis Bažnyčios pamatas, nori taip pat Petrui suteikti jo stiprybę (Auksab. Leon). Iš to Kristaus pažadėjimo išeina, kad Bažnyčia neklaidinga, taip pat ir popiežius, kurs yra jos pamatas, uola. — (19) *Dangaus karalystės.* Dangaus karalystė čia nesiskiria nuo ką tik paminėtos Kristaus Bažnyčios. Ta Bažnyčia buvo palyginta su rūmu, pastatytu ant Petro, kaip ant visai tikro ramsčio. Todėl ji įvaizdinama turinti *raktus.* Atiduoti kam nors namų raktus, reiškia suteikti jam visą valdžią tuose namuose. Taigi, Kristus, žadėdamas Petrui savo Bažnyčios raktus, žada jam vyriausią po savosios valdžią Bažnyčioje, nes jis pats turi mirties ir pragaro raktus ir Dovîdo raktą. Žr. Apr 1, 18; 3, 7; plg. Iz 22, 22. — *Ką tu suriši...* Išganytojas labiau paaiškina, kokią valdžią jis suteiks šv. Petrui. Ta valdžia apima teisę leisti įstatymus ir su tuo surištą galią daryti teismą; tos teisės visuotinės, nes sakoma: *Ką tu...,* būtent, visa, kas sutinka su Bažnyčios uždaviniu. Patys žodžiai „surišti ir atrišti" Kristaus laiku priimta prasme reiškė galutinai nutarti visa, kas liečia religiją ir šv. Raštą. Vyriausi valdžia toje srityje apima taip pat galią atleisti nuodėmes. — (20) *Jis liepė savo...* Apaštalai tuo tarpu turi dar slėpti tą turtą, kurį jiems dangiškasis Tėvas parodė, kad kartais tauta, sužinojusi Jėzų esant Mesiją, nepasiduotų pagundai, mėginti steigti žemišką karalystę.

[21] Nuo to meto Jėzus pradėjo rodyti savo mokytiniams, kad jam reikia eiti į Jeruzalę, daug kentėti nuo vyresniųjų, Rašto žinovų ir vyriausiųjų kunigų, būti nužudytam ir trečiąją dieną prisikelti. [22] Ėmęs jį Petras, pradėjo jį barti, sakydamas: Nieku būdu, Viešpatie, tai tau neatsitiks. [23] Jis atsigręžęs tarė Petrui: Eik už manęs, šetone; tu man papiktinimas, nes tu mėgsti ne tai, kas Dievo, bet kas žmonių.

[24] Tuomet Jėzus tarė savo mo-

[21] Exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Ierosolymam, et multa pati a senioribus, et Scribis, et principibus sacerdotum, et occidi, et tertia die resurgere. [22] Et assumens eum Petrus, coepit increpare illum dicens: Absit a te, Domine: non erit tibi hoc. [23] Qui conversus, dixit Petro: Vade post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea, quae Dei sunt, sed ea, quae hominum.

[24] Tunc Iesus dixit discipulis

Mt 17, 22 ss; 20, 18 s

Mc 8, 33

Mt 10, 38; Lc 9, 23; 14, 27

3. Kristaus pamokymas apaštalams apie kančią, 16, 21—17, 26. Plg. Mk 8, 31—9, 31; Lk 9, 22—45.

Kristus pradeda aiškiai sakyti apaštalams apie savo kančią ir reikalauja savęs išsižadėjimo iš tų, kurie nori jį sekti (16, 21—28), patvirtina apaštalų tikėjimą garbingu atsimainymu kalne (17, 1—13), stebuklingu mėnesienos liga sergančio pagydymu (17, 14—20) ir vėl aiškiai jiems skelbia savo kančią ir mirtį (17, 21—26).

(21) *Nuo to meto...* Anksčiau apaštalai dar nebūtų galėję pakelti svarbios, bet drauge ir labai skaudžios žinios apie Išganytojo kančią ir mirtį; bet kada jie išpažino jį esant tikrą Dievą, jis daro naują žingsnį jų mokyme ir pradeda jiems kalbėti apie savo būsiančią kančią ir prisikėlimą. Plg. Mk 8, 30—39; Lk 9, 21—27. — *Jam reikia eiti:* nes taip buvo Dievo nutarta ir apreikšta pranašystėse, kaip pats Išganytojas paaiškina 26, 54; Lk 24, 25—27; Jono 3, 14. — *Į Jeruzalę.* Mesijas turėjo kentėti ir mirti pačiame žydų teokratijos viduryje jo paties tautos vadovų pasmerktas. Jeruzalėje, kur buvo senoji Dievo karalystė, šešėlis ir atvaizdas naujosios, turi būti padėtas pamatas taip pat Mesijo karalystei. — *Nuo vyresniųjų...* Plg. aug. 2, 4. Draug su jais eis didelė tautos dalis, nusigręžusi nuo Išganytojo. — *Atsikelti.* Kristus nepalieka savo apaštalų be labai aiškaus geriausios vilties žodžio. Plg. Mk 9, 31. — (22) *Ėmęs jį:* nuošaliai. Garbingas pažadas nepadarė Petro vienu sykiu tobulo. Tame, kas jam nebuvo Dievo apreikšta, kame jis pasiklausė tik kūno ir kraujo, jis suklydo. Tačiau ir čia negalima nepastebėti jo didelio karštumo ir uolumo. Nelauktas Jėzaus apreiškimas išgąsdino mylinčią apaštalo širdį, kurs negalėjo sau įsivaizdinti, kad Kristus, gyvojo Dievo Sūnus, turėtų eiti per tokiuos pažeminimus. — *Nieku būdu.* Gr. ἵλεώς σοι, tegul (Dievas) tavęs pasigailі, t. y., teatitolina nuo tavęs tokį likimą. — (23) *Atsigręžęs.* Tai buvo nepasitenkinimo ženklas. — *Eik už manęs:* eik iš po mano akių. — *Šetone.* Tas žodis žydų kalboje reiškia tą pat, ką ir priešininkas. — *Tu man papiktinimas.* Petras norėjo atitraukti savo mokytoją nuo klusnumo Dievo valiai. Kaip piktoji dvasia (4, 3—9) stengėsi išvesti Išganytoją iš kelio, kurį jam buvo paskyręs dangiškasis Tėvas, kad jam patartų lengvesnį, taip čia daro Petras. Taip atsiliepdamas jis davėsi save vesti ne dieviškiems nutarimams, kurie reikalavo Mesijo kentėjimų, bet žemiškoms mintims žmonių, kuriems būtų labiau patikęs vien garbingas Kristus.

(24) *Savo mokytiniams:* taip pat ir miniai, kuri tuomet buvo netoliese. Pasakęs, kad buvo lemta kentėti pačiam karaliui, Jėzus naudojasi ta pro-

Lc 17, 33; Io 12, 25

suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me. [25] Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. [26] Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? [27] Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis: et tunc *reddet unicuique secundum opera eius.* [28] Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

Io 5, 29; Mt 25, 31 s; 1 Thes 4, 16; 2 Thes 1, 7 ss; Rom 2, 8; 2 Cor 5, 10; Gal 6, 7; Act 17, 31; Sir 35, 24 Mc 8, 39; Lc 9, 27

kytiniams: Jei kas nori eiti paskui mane, tegul pats savęs išsižada, tegul ima savo kryžių ir teseka mane. [25] Nes, kas nori išgelbėti savo gyvybę, praras ją; o kas prapuldytų savo gyvybę dėl manęs, atras ją. [26] Nes ką padėtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, o savo sielai kęstų nuostolį? arba ką žmogus duos savo sielai atvaduoti? [27] Nes žmogaus Sūnus ateis savo Tėvo garbėje su savo angelais, ir tuomet *jis atsilygins kiekvienam, žiūrėdamas jo darbų.* [28] Iš tikrųjų, sakau jums, yra kai kurie iš čia stovinčių, kurie neragaus mirties, kolei neišvys žmogaus Sūnaus ateinančio savo karalystėje.

---

ga, kad primintų, jog ir valdiniai negali laukti sau kitokio likimo. — *Eiti paskui mane:* sekti dieviškąjį Mokytoją mistiniu būdu, tikrai būti jo mokytiniu, vykdant gyvenime jo mokslą. — *Tegul pats savęs išsižada.* Reikalaujama išsižadėjimo labai sunkiame dalyke: išsižadėti savo prigimties, kiek ji priešinga Dievo žodžiams, Evangelijai. Plg. Gal 2, 20. — *Ima savo kryžių.* Plg. aug. 10, 38. — *Teseka mane:* nešdamas savo kryžių. — (25) *Nes, kas nori...* Krikščioniui, kurs per daug pats save mylėtų, galėtų rastis pavojus, jog ištyrimo valandą jis norės visų pirma gelbėti savo gyvybę, net išsižadėdamas savo tikėjimo; taip jis žūtų amžinai. Kalbėdamas apie gyvybę, Išganytojas skiria laikinąją ir amžinąją. Mylint laikinąją, galima prarasti amžinąją ir priešingai. — (26) *Laimėtų visą pasaulį:* pasiektų žmonių laimės idealą šiame pasaulyje. — *Sielai kęstų nuostolį:* prarastų laimingą amžinastį. — *Sielai atvaduoti.* Rasi, ir galėtų būti naudinga nusipelnyti visą pasaulį ir kęsti savo sielai nuostolį, jei žmogus turėtų tokį dalyką, kurį atiduodamas galėtų vėl atvaduoti pas amžinąjį Teisėją savo sielą. — (27) *Nes žmogaus...* Teismas, kurį darys žmogaus Sūnus, parodys, kaip nepataisomas nuostolis yra praradimas amžinosios gyvybės. — *Savo Tėvo garbėje:* kuri nuosava Tėvui, taigi dievystėje. Plg. žem. 24, 30; Jono 17, 5. — *Atsilygins...* Plg. žem. 25, 31—4; Rom 2, 6. 9. 10. — *Jo darbų.* Gr. t. vienaskaita τὴν πρᾶξιν, todėl viso žmogaus veikimo. Nuostolis sielai bus nepataisomas, nes teisme bus žiūrima žmogaus veikimo, o visas pasaulis (26 e.) negalėtų iš piktų darbų padaryti gerų. — (28) *Iš tikrųjų...* Atsilyginimas ateityje visai tikras, nes žmogaus Sūnus tikrai ateis. Tam tikras jo „atėjimas" įvyks, kai kuriems iš girdinčiųjų Kristaus žodžius dar nepersiskyrus su šiuo pasauliu. Apie kokį gi čia atėjimą kalbama, nevisi aiškintojai vienaip supranta. Kai kurie tokį garbingą atėjimą mato jau Jėzaus atsimainyme kalne, apie kurį tuojau pasakojama. Bet su tuo Kristaus atsimainymu jokiu būdu nesujungtas teismas. Tikresnė, rodosi, nuomonė tų, kurie čia paminėtą žmogaus Sūnaus atėjimą mato sugriovime Jeruzalės ir šventyklos, 70 m. Jį matė kai kurie iš apaštalų, ir jame Kristus iš tikrųjų rodė savo keršijančią galią prieš žydų tautą, kurią jis buvo atmetęs. Plg. 24, 3...

17. [1] Praslinkus šešioms dienoms, Jėzus pasiėmė su savim Petrą, Jokūbą ir jo brolį Joną ir užsivedė juos nuošaliai į augštą kalną. [2] Tenai jis atsimainė jų akivaizdoje: jo veidas sužibo kaip saulė, o jo drabužiai pasidarė balti kaip sniegas. [3] Ir štai jiems pasirodė Mozė ir Elijas, kuriuodu kalbėjosi su juo.

17. [1] Et post dies sex assumit Iesus Petrum, et Iacobum, et Ioannem fratrem eius, et ducit illos in montem excelsum seorsum: [2] et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. [3] Et ecce apparuerunt illis Moyses, et Elias cum eo

Mc 9, 1; Lc 9, 28
2 Ptr 2, 16 ss; Ap 1, 16

(17, 1) *Praslinkus šešioms...*: neilgai trukus po to, kaip pirmą sykį paskelbė savo kančią, kad apaštalai nesipiktintų Kristaus kryžiumi. Luko evangelijoje pasakyta, kad praslinkę apie aštuonias dienas; tenai, matomai, įskaitoma diena, kurią Petras išpažino Jėzaus dievystę, ir Išganytojas kalbėjo apie savo kančią, o taip pat diena žengimo į kalną. Plg. Mk 9, 1—12; Lk 9, 28—36. — *Petrą, Jokūbą...* Išganytojas pasiima su savim tik tris liudytojus, nes nori, kad tas jo atsimainymas būtų laikomas slaptoje iki jo prisikėlimui iš numirusiųjų. Tie trys liudytojai tai labiausiai gerbiami Išganytojo apaštalai. Jiems jis buvo davęs ypatingus vardus, tik jie buvo liudytojai, kai Jėzus prikėlė iš numirusiųjų Jajiro dukterį, tik jie matė Kristaus kančią Getsemanės darže. Petras buvo išpažinęs jo dievystę ir buvo apaštalų kunigaikštis; Jokūbas turėjo būti, laikui atėjus, pirmasis kentėtojas; Jonas buvo Jėzaus ypač mylimas dėl savo nekaltybės. — *Į augštą kalną.* Labai senas padavimas sako, kad tai buvęs Taboro kalnas Galiliejoje (Kiril.-Jeruz., Jieron.); vėlesnieji aiškintojai spėja, kad Jėzus atsimainęs Ermono kalne, kurio apylinkėje jis tuomet dar tebebuvęs. Plg. 16, 13. — (2) *Atsimainė.* Viršujinė Jėzaus išvaizda pasidarė kitoki, visas kūnas pasidarė šviesus. — *Kaip sniegas.* Daugelyje graik. kodeksų: kaip šviesa. Žibėjimas yra simbolis dangiškos garbės ir dieviškos didenybės. Šventas Kristaus kūnas turėjo būti visuomet peršviestas, nes jo siela buvo surišta su Dievu palaimintame matyme, ir jo šv. žmogystė buvo suvienyta su dievyste viename asmenyje, tačiau Viešpats neleido, kad taip būtų, nes jis norėjo pasirodyti tarno išvaizdoje. Viešpaties persišvietimas yra vaizdas šviesumo, kokį Dievuje paskendusi siela suteiks danguje kūnui. Apaštalai turi pažinti, kad Išganytojas visai laisva valia pasiduoda kentėjimams. Kokį juose įspūdį tas atsitikimas padarė, paaiškėja iš 2 Petr 1, 16—18. — (3) *Jiems pasirodė Mozė...* Ko Viešpats nesutiko padaryti parisiejams ir sadukiejams dėl jų atkaklaus netikėjimo, ženklą iš dangaus, kurio anie reikalavo, jis suteikia savo apaštalams. Kaip persišvietimas patvirtino Kristaus dievystę, kurią pirm keleto dienų Petras buvo išpažinęs, taip Mozė ir Elijas stojo liudytojais, kad jis iš tikrųjų Mesijas. Juodu atstovauja įstatymą ir pranašus, kurie buvo Mesiją iš anksto paskelbę ir prie jo žmones rengė. Mozės pasirodymas liudija, kad Kristus neatėjo įstatymo panaikinti, bet įvykdyti; o pilno uolumo ir rūpesčio Dievo garbe Elijo, — kad viso Sen. Testamento kilnumo tikslas yra pagarbinimas Kristaus. Elijas buvo atėjęs iš tos vietos, į kurią jį Dievas buvo perkėlęs, o Mozė iš mirusiųjų buveinės; Elijas, kurs dar nebuvo miręs, pasirodė savame kūne, Mozė — priimtame kūne, kaip kai kada angelai (Tom.). Kaip apaštalai galėjo juodu pažinti, evangelistas nesako; galima tačiau manyti, kad, pav., Mozę jie pažino iš nušviečiančių jo veidą spindulių, Eliją — iš ugninio vežimo, arba paskiau iš jų šnekos. Apie ką Kristus su juodviem kalbėjosi, pasakyta Lk 9, 31; jie kalbėjo Išganytojui apie būsiančią jo kančią. Ką apaštalai buvo pirm keleto dienų girdėję iš Išganytojo ir kas

Mt 3, 17; 16, 16 s; Dt 18, 15; Is 42, 1

loquentes. [4] Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, et Eliae unum. [5] Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite.* [6] Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde. [7] Et accessit Iesus, et tetigit eos: dixitque eis: Surgite, et nolite timere. [8] Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum.

[4] Atsiliepdamas Petras tarė Jėzui: Viešpatie, mums čia gera būti; jei nori, padarykime čia tris padangtes, vieną tau, vieną Mozei ir vieną Elijui. [5] Dar jam tebekalbant, štai šviesus debesis apsiautė juos, ir štai balsas iš debesies sakė: *Šitas mano mylimasis Sūnus, kurį aš sau labai pamėgau; jo klausykite.* [6] Tai išgirdę, mokytiniai parpuolė ant savo veido ir labai bijojo. [7] Bet Jėzus priėjo, juos palietė ir jiems tarė: Kelkitės ir nebijokite. [8] Pakėlę savo akis, jie nieko daugiau nebematė, kaip tik vieną Jėzų.

Mt 16, 20

[9] Et descendentibus illis de monte, praecepit eis Iesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat. [10] Et interrogaverunt eum disci-

Mt 11, 14; Mc 9, 10; Mal 4, 5

[9] Nužengiant jiems nuo kalno, Jėzus jiems įsakė, tardamas: Niekam nesakykite apie tą regėjimą, kolei žmogaus Sūnus neprisikels iš numirusiųjų. [10] Mokytiniai paklau-

---

jiems rodėsi taip neverta Viešpaties, tai dabar pakartojo tuodu šventu vyru (plg. Lk 22, 44). Taip apaštalai gavo pamokymą, ką reiškia Kristaus kentėjimas pas Dievą. — (4) *Atsiliepdamas Petras...* Petras, kaip visuomet, greitas ir pilnas gerų norų; bet šitame atsitikime, kaip paminėta šv. Morkaus evangelijoje, jis buvo taip susijaudinęs, kad nelabai gerai žinojo, ką kalba. Jis tik jautėsi tą valandą pilnai laimingas ir būtų norėjęs džiaugtis ta laime visuomet. Bet jei Kristaus atsimainymas padarė šv. Petrą taip laimingą, kad jis tuojau išreiškė norą visuomet džiaugtis jo teikiama saldybe, tai kaipgi neapsakomai didelė turi būti dangaus laimė! — *Padarykime čia tris...*, kad dieviškasis Mokytojas patogiau galėtų pratęsti pašnekesį su Moze ir Eliju. — (5) *Šviesus debesis...* Debesimi Sen. Testamente, paprastai, Dievas apreikšdavo savo atėjimą. Plg. 2 Moz 16, 10; 2 Kar 8, 10 ir k. Pasirodęs debesis skaisčiai žibėjo ir uždengė Jėzų drauge su Moze ir Eliju nuo apaštalų akių. Taip vėl dievišku liudijimu buvo patvirtintas šv. Petro išpažinimas 16, 16. Plg. 2 Petro 1, 17. — *Balsas iš...* Taip pat, kaip Kristaus krikšte. Žr. aug. 3, 17. — *Jo klausykite:* ypač tame, ką jis pasakė apie savo kančią ir prisikėlimą iš numirusiųjų (16, 24—26). Kaip S. Test. Dievas buvo įsakęs klausyti pranašo (5 Moz 18, 15), taip jis dabar liepia klausyti pranašų Karaliaus (plg. Apd 3, 22). — (6) *Mokytiniai parpuolė...* Dangiški apsireiškimai, paprastai, pripildo žmones baimės. Tos baimės neišvengė ir apaštalai. Plg. Iz 6, 5; Ez 2, 1; Dan 7, 15; 10, 8; Lk 1, 29.

(9) *Niekam nesakykite...* Kaip aug. 16, 20 Kristus uždraudė apaštalams skelbti, kad jis Dievo Sūnus, taip ir čia daroma panašus draudimas, kolei atpirkimo darbas nebus įvykdytas, Bažnyčia nebus įsteigta, ir taip ateis laikas viešai paskelbti visas Kristaus gyvenimo paslaptis. — *Regėjimą.* Gr. ὅραμα, tai, ką apaštalai buvo matę. — (10) *Ką tat Rašto...* Apaštalai dabar visai tikrai žinojo, kad Jėzus buvo Mesijas, Dievo Sūnus. Malakijas pranašavo (Mal

sė jį, tardami: Ką tat Rašto žinovai sako, kad pirma turi ateiti Elijas? [11] Jis, jiems atsakydamas, tarė: Elijas, tiesa, turi ateiti, ir jis visa atitaisys. [12] Bet aš jums sakau, kad Elijas jau atėjo, tačiau jie jo nepažino ir padarė su juo, ką tik norėjo. Taip ir žmogaus Sūnus turės nuo jų kentėti. [13] Tuomet mokytiniai suprato, kad jis jiems kalbėjo apie Joną Krikštytoją.

[14] Kai jis atėjo pas minią, prie jo priėjo vienas žmogus, atsiklaupė ties juo ir tarė: Viešpatie, pasigailėk mano sūnaus, nes jis serga mėnesienos liga ir labai kankinasi: jis dažnai įkrinta į ugnį ir neretai į vandenį. [15] Aš atvedžiau jį pas tavo mokytinius, ir jie negalėjo jo pagydyti. [16] Atsakydamas Jė-

puli, dicentes: Quid ergo Scribae dicunt quod Eliam oporteat primum venire? [11] At ille respondens, ait eis: Elias quidem venturus est, et restituet omnia. [12] Dico autem vobis, quia Elias iam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quaecumque voluerunt. Sic et Filius hominis passurus est ab eis. [13] Tunc intellexerunt discipuli, quia de Ioanne Baptista dixisset eis.

Lc 1, 17; Mt 14, 9

[14] Et cum venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum, dicens: Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est, et male patitur: nam saepe cadit in ignem, et crebro in aquam. [15] Et obtuli eum discipulis tuis, et non potuerunt curare eum. [16] Respondens autem Iesus, ait: O ge-

Mc 9, 16; Lc 9, 38

4, 4), kad Kristaus atėjimo laiku pasirodys Elijas. Bet Elijas dabar buvo apsireiškęs kalne tik trumpai valandai. Taigi, apaštalai nori gauti paaiškinimą, kodėl Elijas taip greitai atsiskyrė nuo Viešpaties, jei jis turėjo mokyti žmones ir rengti juos priimti Kristų; arba, jei Elijui nėra reikalo viešai apsireikšti, tai kam žydų mokytojai kalba apie jo pasirodymą. — (11) *Elijas, tiesa, turi ateiti...* Elijas turi pataisyti visa, kas iškreipta (Mal 4, 5. 6) ir vesti žydus atgal į Dievą (Rom 11, 25). Išganytojas, atsakydamas apaštalams, skiria savo antrąjį atėjimą pasaulio pabaigoje, kai jį pranoks savo asmenyje Sen. Testamento pranašas Elijas, nuo pirmojo, dabar jau įvykusio, kurį taip pat pranoko Elijo figūra Jonas Krikštytojas ir paskelbė žmonėms tą Kristaus atėjimą. Apie dvejopą Viešpaties dieną kalba ir pranašas Malakijas. Žr. Mal 3, 1; 4, 5 (Auksab. Aug.). — (12) *Jie jo nepažino.* Daugelis žydų visai nesuprato, koki buvo Jono Krikštytojo pasiuntinystė. — *Padarė su juo, ką...* Daroma aliuzija į nukankinimą Jono Krikštytojo. Jo mirtis skelbė, kad ir Jėzus bus kankinamas ir nužudytas. Plg. aug. 11, 14; 14, 10. — (13) *Mokytiniai suprato:* kad atėjusis Elijas (12 e.) buvo ne pats Sen. Test. pranašas, bet Jonas.

(14) *Atėjo pas minią...*, kuri drauge su kitais Jėzaus mokytiniais buvo pasilikusi prie kalno ir laukė Jėzaus sugrįžtant. Tas pats atsitikimas Morkaus evangelijoje papasakotas plačiau. Plg. Mk 9, 13—28; Lk 9, 37—44.—*Atsiklaupė:* pasiryžęs išreikšti savo meldimą labai nuolankiai ir karštai. — *Serga mėnesienos liga.* Vaikas sirgo epilepsimi, kurios atmainos rišosi su mėnulio atmainomis; bet jis buvo taip pat apsėstas piktosios dvasios, kuri didino ligos pasėkas. Taip tat, kada kalno viršūnėje Kristus apreiškia savo garbę, tuo pačiu metu žemai pakalnėje piktoji dvasia rodo savo viešpatavimą ant vargšo kūdikio ir net nepasiduoda Kristaus mokytiniams — (15) *Pas tavo mokytinius:* pas kitus Kristaus apaštalus, kurių jis nebuvo pasiėmęs su savim, eidamas į kalną. Vaiko tėvas žinojo, kad Kristaus mokytiniai taip pat gydydavo ligonis. Plg. 10, 8. — (16) *Atsakydamas...* Tuo atsitikimu naudojosi parisiejai, kad darytų prie-

Dt 32, 5; Io 14, 9

Lc 17, 6; 1 Cor 13, 2; Mt 21, 21; Mc 11, 23

Mt 20, 18; Mc 9, 30; Lc 9, 44

neratio incredula, et perversa, quousque ero vobiscum? usquequo patiar vos? Afferte huc illum ad me. [17] Et increpavit illum Iesus, et exiit ab eo daemonium, et curatus est puer ex illa hora.

[18] Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto, et dixerunt: Quare nos non potuimus eiicere illum? [19] Dixit illis Iesus: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic, Transi hinc illuc, et transibit, et nihil impossibile erit vobis. [20] Hoc autem genus non eiicitur nisi per orationem, et ieiunium.

[21] Conversantibus autem eis in Galilaea, dixit illis Iesus: Filius

zus tarė: O netikinti ir iškrypusi gimine, iki kolei aš su jumis būsiu, iki kolei jus kęsiu! Atveskite jį čia pas mane. [17] Ir Jėzus sudraudė jį. Velnias iš jo išėjo, ir tą pačią valandą vaikas pagijo. [18] Tuomet mokytiniai slapčia priėjo Jėzų ir tarė: Kodėl mes negalėjome jo išvaryti? [19] Jėzus jiems tarė: Dėl jūsų netikėjimo. Nes iš tikrųjų, sakau jums, jei turėsite tikėjimą kaip garstyčios grūdą, jūs sakysite šitam kalnui: Persikelk iš čia į tenai, ir jis persikels; ir jums nebus nieko negalima. [20] Šita gi veislė kitaip neišvaroma, kaip tik malda ir pasninku.

[21] Jiems bebūnant Galiliejoje, Jėzus jiems tarė: Žmogaus Sūnus tu-

---

kaištų Išganytojui (plg. Mk 9, 13). Jis atsiliepia su skausmu ir peikia tautą, vaiko tėvą ir apaštalus (Pask.): tautą, kad ji po tiek daug stebuklų vis dar klausė apkalbinėtojų, vaiko tėvą, kad jo tikėjimas buvo negana didelis, savo mokytinius, nes ir į jų širdį Viešpaties žodžiai dar negana giliai buvo įėję. Tuo papeikimu Jėzus parodo, kaip labai jam rūpi žmonių išganymas. Po to jis pagydo ligonį, kad visus vestų į tobulą tikėjimą. — (17) *Sudraudė jį:* sudraudė piktąją dvasią, kuri buvo apsėdusi vaiką. — (18) *Slapčia:* kuomet prie Jėzaus nebebuvo minios. Mokytiniai jaučiasi sugėdinti, nužeminti; nužeminimas daro juos tinkamesnius priimti į savo širdį Jėzaus perspėjimą. — (19) *Netikėjimo.* Tikriau, silpno tikėjimo. Rasi, ir gr. t. geresnis būtų skaitymas ὀλιγοπιστίαν, tikėjimo menkumo. Galima spėti, kad piktoji dvasia taip smarkiai siautė, kad apaštalai pabūgo; ji tą pat, matomai, darė ir Kristaus akivaizdoje. — *Kaip garstyčios grūdą.* Plg. 1 Kor 1, 25; aug. 13, 32. Stebuklų dovana reikalauja ypatingo tikėjimo gyvumo. Nors jis būtų taip mažas kaip garstyčių grūdas, gali jis, jei tikrai gyvas, padaryti didžiausių dalykų, gali net perkelti kalnus. Iš tikėjimo, kurs remiasi Dievo visagalybe ir tikrumu, turi išaugti pasitikėjimas, jog Dievas reikale pats padarys stebuklą. Koks kelias veda į tą pasitikėjimą, Jėzus pasako kitoje eil. — *Šitam kalnui:* nuo kurio Jėzus po atsimainymo ką tik buvo nužengęs. Bet kalnas reiškia taip pat kiekvieną didelę kliūtį, kaip Zak 4, 7. — (20) *Šita gi veislė...* Išganytojas duoda paaiškinimų apie atsitikimą su apaštalais. Piktoji dvasia, apsėdusi vaiką, buvo ypač piktos rūšies, galingesnė už kitas; todėl jai išvaryti reikėjo didesnio autoriteto ir galios. Tatai gi buvo galima įgyti per maldą ir pasninką; nes per maldą širdis jungiasi su Dievu, geriau jį pažįsta ir įgija didesnio pasitikėjimo; be to, maldai Dievas yra pažadėjęs išklausymą (7, 7—11), ir geras yra dalykas malda su pasninku (Tob 12; 8; Dan 9, 3).

(21) *Bebūnant...* Kaip geras mokytojas, Išganytojas vis labiau pratina savo mokytinius prie tos minties, kad jis turės kentėti, bet drauge rūpinasi atitolinti nuo jų kryžiaus papiktinimą (16, 21. 22). Plg. Mk 9, 29—31; Lk 9, 44. 45. — *Turi būti išduotas...* Pranašystė apie Kristaus pažeminimą ir mirtį čia jau

ri būti išduotas į žmonių rankas; [22] jie jį užmuš, ir trečiąją dieną jis prisikels. Tuomet jie smarkiai nuliūdo.

[23] Jiems atėjus į Kaparnaumą, priėjo prie Petro rinkėjai didrakmų ir jam sakė: Ar jūsų mokytojas nemoka didrakmos? [24] Jis tarė: Taip. Kai jis įėjo į namus, Jėzus pirmas atsiliepė į jį, sakydamas: Kaip tau rodosi, Simonai? Iš ko žemės karaliai ima muitą ar pagalvį? Iš savo sūnų, ar iš svetimųjų? [25] Jis tarė: Iš svetimųjų. Jėzus jam sakė: Taigi, sūnūs laisvi. [26] Bet kad jų nepiktintumėm, eik pas jūrą, įmesk meškerę, imk tą žuvį, kuri pirma pakibs; atvėręs jos nasrus, rasi staterą; ėmęs jį, duok jiems už mane ir už save.

hominis tradendus est in manus hominum: [22] et occident eum, et tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer.

[23] Et cum venisset Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, et dixerunt ei: Magister vester non solvit didrachma? [24] Ait: Etiam. Et cum intrasset in domum, praevenit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terrae a quibus accipiunt tributum vel censum? a filiis suis, an ab alienis? [25] Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filii. [26] Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare, et mitte hamum: et eum piscem, qui primus ascenderit, tolle: et aperto ore eius, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, et te.

Ex 13, 13

---

aiškiau išreikšta. — (22) *Jie smarkiai nuliūdo.* Apaštalai nuliūsta, bet dabar tylomis priima duotą žinią.

(23) *Jiems atėjus...* Po paskelbimo mirties dėl lygsvaros primenama kilni Išganytojo vertė. Papasakoto čia atsitikimo kiti evangelistai nemini. — *Priėjo prie Petro.* Rinkėjai nedrįsta stačiai kreiptis į Išganytoją ir iš jo paties reikalauti mokesčių; jie pasirenka Petrą, kurs jiems rodėsi žymiausis apaštalų būryje. — *Rinkėjai didrakmų.* Didrakma vadinama pagalvis, kurį kiekvienas žydas, pradedant nuo 20 metų, turėjo mokėti šventyklos reikalams. Jis buvo lygus dviem drakmom arba pusei siklio, kurs dabartiniais pinigais buvo vertas arti septynių litų. — *Ar jūsų Mokytojas...* Nėra aiškesnio nurodymo, ar tas klausimas buvo duotas, kad ištyrus Jėzų, ar tik kad patogiau ir prieteliškiau išgavus įstatymo paskirtą mokestį. Paskutinis spėjimas, rodosi, tikresnis. — (24) *Jėzus pirmas atsiliepė...* Jėzus, pirmas kalbindamas Petrą, jam parodo, kad jis visa žino, kas buvo kalbėta. Klausimo žodžiai, regisi, nurodo, kad šv. Petras perdaug skubiai pasielgė, atsakydamas pirma nepasiklausęs Jėzaus. Tame klausime taip pat apimta visa, kad priminus šv. Petrui tai, ką jis pirm keleto dienų buvo apie Jėzų išpažinęs (16, 16) ir savo atsakyme į tai neatkreipęs dėmesio. — *Iš svetimųjų:* iš tų, kurie nėra karaliaus šeimynos nariai, taigi, iš paprastų valdinių. — (25) *Sūnūs laisvi.* Taigi, dar labiau esu laisvas nuo mokesčio šventyklai aš, amžinojo Karaliaus Sūnus (Auksab. Jieron.). Kadangi tačiau Viešpats dar nenori viešai skelbti savo vertės, todėl jis užmoka pagalvį, kad kam nors nesirodytų, būk jis nieku verčiąs paprotį ir negerbiąs šventyklos. — (26) *Bet kad jų nepiktintumėm...* Pavartojimas daugiskaitos, rasi, nurodo, kad Išganytojas laiko laisvu nuo mokesčio taip pat Petrą, nes jam, pamatiniam Nauj. Test. karalystės akmeniui, nederėjo mokėti mokestį Sen. Testamento, kurs juk buvo tik šešėlis Naujojo. Kristaus pasielgimas moko, kad nevisuomet girtina naudotis savo teisėmis, neatsižvelgiant į ga-

Mc 9, 33; Lc 9, 46

18. [1] In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes: Quis putas, maior est in regno caelorum? [2] Et advocans Iesus parvulum, statuit eum in medio eorum,

Mt 19, 14; 1 Cor 14, 20

[3] et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. [4] Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno caelorum.

Mt 10, 40; Io 13, 20

[5] Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me su-

18. [1] Aną valandą mokytiniai priėjo prie Jėzaus ir sakė: Kas gi tat didžiausis dangaus karalystėje? [2] Jėzus, pasišaukęs vaiką, pastatė jį tarp jų [3] ir tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, jei jūs nesigręšite ir nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę. [4] Taigi, kas tik pasižemina kaip šitas vaikas, tas didžiausis dangaus karalystėje.

[5] Kas tik priima vieną tokį vaiką mano vardu, tas mane priima.

---

lintį kilti papiktinimą. — *Eik pas jūrą...* Jėzus sutinka užmokėti pagalvį, bet tuo pačiu metu stebuklu, kurs jam turėjo duoti reikalingą pinigą, parodo, kas jis yra. — *Staterą:* arba, kitaip vadinant, siklį, kurs buvo lygus keturioms drakmoms. — *Už mane ir už save.* Ir čia Petras statomas augščiau už visus kitus apaštalus.

4. Pamokymai apaštalams, kaip jie turi elgtis, būdami Bažnyčios vadovais, 18, 1—20, 16. Plg. Mk 9, 33—47; 10, 1—31; Lk 9, 46—50; 15, 4—7; 18, 15—30.

Kaip Galiliejoje tebebūdamas, taip ir kelionėje į Jeruzalę Išganytojas duoda savo apaštalams pamokymų, kaip jie turės elgtis, būdami Bažnyčios vadovais. Jis moko juos nuolankumo, duoda perspėjimą apie papiktinimus, paaiškina, kaip reikia branginti sielos (18, 1—14), kaip perspėti klystantys (18, 15—20), kiek kartų ir kaip atleisti kaltes (18, 21—35). Iškeliavęs iš Galiliejos, Jėzus duoda pamokymų apie moterystę ir mergystę (19, 1—12), moko mylėti kūdikius (19, 13—15) ir išsižadėti žemiškų gėrybių (19, 16—30); pagaliau pašauktų į vynuogyną darbininkų prilyginimu parodo, kad nuopelnų priežastis — Dievo malonė (20, 1—16).

(18, 1) *Aną valandą:* rasi, tuojau po atsitikimo su mokesčiu šventyklai. Žr. 17, 23...; plg. Mk 9, 32—36; Lk 9, 46—48. Anot Morkaus pasakojimo, apaštalai, eidami į Kaparnaumą, kalbėjosi tarp savęs, kas iš jų didesnis. — *Dangaus karalystėje,* t. y., Mesijo karalystėje, kurią Jėzus turėjo įsteigti, ir kurią taip pat apaštalai, lygiai kaip ir žydų dauguma, manė būsiant didžiai garbingą ir galingą. — (2) *Pasišaukęs vaiką...* Kad Išganytojo pamokymas pasirodytų turįs daugiau svarbos, jis nori mokyti ne tik žodžiais, bet ir veiksmu, taip kaip darydavo senovės pranašai. — (3) *Jei jūs nesigręšite...* Jūsų troškimai krypsta blogojon pusėn, todėl reikia apsigręžti, reikia visai išsižadėti puikybės jausmų. — *Kaip vaikai:* kurie neturi didelių siekių, tenkinasi savo likimu. — *Neįeisite.* Anot gr. t., visai neįeisite. Todėl be nuolankumo jie ne tik negaus pirmųjų vietų Kristaus karalystėje, bet net nebus į ją įleisti kaip paprasti jos piliečiai, nes jie neturi tos karalystės dvasios. — (4) *Kas tik pasižemina...*: visokiais būdais, mintimis, žodžiais, darbais. Taip Išganytojas jau stačiai atsako į apaštalų klausimą. Taip tat, jei visų pirma reikalingas kūdikio nuolankumas, kad kas būtų tikras Dievo vaikas, tai iš to išeina, kad kiekvienas tuo didesnis, juo jis nuolankesnis.

(5) *Kas tik priima...* Kad dar labiau paragintų sekti kūdikių nuolankumą, Išganytojas parodo, kaip jam brangūs kūdikiai, ir todėl kaip labai reikia sergėtis duoti jiems papiktinimą. Pradėjęs tačiau kalbėti apie papiktinimą, Išga-

[6] Kas gi papiktina vieną iš šitų mažutėlių, kurie į mane tiki, tas vertas, kad asilo sukamų girnų akmuo būtų užnertas jam ant kaklo, ir kad jis būtų nuskandintas jūros gilybėse. [7] Vargas pasauliui dėl papiktinimų! Nes reikia, kad ateitų papiktinimų; tačiau vargas tam žmogui, per kurį papiktinimas ateina. [8] Jei tavo ranka, ar tavo koja tave piktina, nukirsk ją ir mesk šalin nuo savęs, nes tau geriau įeiti į gyvenimą luošam ar raišam, kaip, turint abi ranki, ar abi koji, būti įmestam į amžinąją ugnį. [9] Ir jei tavo akis tave piktina, išlupk ją ir mesk šalin nuo savęs; tau geriau vienakiui įeiti į gyvenimą, kaip, turint abi aki, būti įmestam į ugnies pragarą.

[10] Žiūrėkite, kad nepaniekintumėte nė vieno šitų mažutėlių; nes sakau jums, jų angelai danguje

scipit. [6] Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius, et demergatur in profundum maris. [7] Vae mundo a scandalis. Necesse est enim ut veniant scandala: verumtamen vae homini illi, per quem scandalum venit. [8] Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te: abscide eum, et proiice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quam duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum. [9] Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et proiice abs te: bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

[10] Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: dico enim vobis, quia angeli eorum in caelis sem-

Lc 17, 2; Mc 9, 41

Mt 5, 30; Mc 9, 42

Ps 33, 8; Hbr 1, 14

nytojas, matomai, turi galvoje ne vien kūdikius, bet ir apskritai savo sekėjus. Plg. Mk 9, 41—49. Priimti čia reiškia parodyti bet kurį palankumą, rūpinantis kūnu ar siela. Išganytojas čia sako branginąs rūpestį kūdikiais, nes jiems ypač reikia pagalbos, ir jiems teikiamas patarnavimas neįgija tarnaujančiam žmonių akyse gyriaus ir garbės. — *Mano vardu:* dėl manęs. Todėl suteikiamos pašalpos tikslas turi būti antgamtinis. — *Mane priima.* Plg. 25, 40. — (6) *Kas gi papiktina:* yra jo nupuolimo, nusikaltimo priežastis. Kaip labai rūpi Išganytojui, kad nebūtų piktinami jo sekėjai, parodo skiriama piktintojams bausmė. — *Asilo sukamų girnų akmuo...* Nedidelių girnų akmenį sukdavo, paprastai, moterys ranka, o didesnių girnų akmeniui sukti įkinkydavo asilą. Kad tas, kurs duoda papiktinimą, tikrai žūtų, jis turi būti apsunkintas didesnių girnų akmeniu ir įmestas į jūrą, kur didžiausi jos giluma. Toki mirties bausmė žydams nebuvo žinoma; taigi, minėdamas tokią nepaprastą bausmę, Išganytojas parodo nusikaltimo didumą. — (7) *Vargas pasauliui...* Išganytojas gailestauja, kad pasaulis taip labai gundomas į piktą ir tuo pačiu ragina žmones būti budrius. — *Nes reikia...* Nuodėmės sugadintoje žmonijoje papiktinimas pasidarė neišvengiamas, ir visai tikrai bus pasaulyje papiktinimų. — (8, 9) *Jei tavo ranka...* Papiktinimo pavojus taip baisus, kad prieš jį reikia griebtis smarkiausių priemonių. Plg. aug. 5, 29. 30; Mk 9, 42.

(10) *Žiūrėkite, kad nepaniekintumėte...* Reikia laikyti pagarboje ir mažiausi Kristaus mokytiniai; čia nurodoma ypatinga tos pagarbos priežastis: *nes sakau jums, jų...:* Dievas ypatingu būdu jais rūpinasi; tas rūpestis pasireiškia tuo, kad Dievas yra kiekvienam davęs angelą, kurs turi jį ginti ir vesti; o kas Dievo taip pagerbtas, nevalia, kad būtų žmonių niekinamas. — Senovės žydai visi tikėjo į angelų sargų buvimą. Iš Sen. Testamento pasirodo, kad tautos ir šalys turėjusios savo angelus sargus (2 Moz 23, 20; Dan 10, 13; 12, 1);

Lc 19, 10
Lc 15, 4

per vident faciem patris mei, qui in caelis est. [11] Venit enim filius hominis salvare quod perierat. [12] Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves, et erraverit una ex eis: nonne relinquit nonagintanovem in montibus, et vadit quaerere eam, quae erravit? [13] et si contigerit ut inveniat eam: amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quam super nonagintanovem, quae non erraverunt. [14] Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in caelis est, ut pereat unus de pusillis istis.

visuomet mato mano danguje esančiojo Tėvo veidą. [11] Nes žmogaus Sūnus atėjo gelbėti, kas buvo pražuvę. [12] Kaip jums regisi? Jei kas turėtų šimtą avių, ir viena iš jų paklystų, ar jis nepalieka devynių dešimtų devynių kalnuose ir neina ieškoti tos, kuri paklydo? [13] Ir jei pasitaiko ją atrasti, iš tikrųjų, sakau jums, jis džiaugiasi dėl jos labiau, nekaip dėl devynių dešimtų devynių, kurios nebuvo paklydusios. [14] Taip pat nėra noro pas jūsų Tėvą, esantį danguje, kad pražūtų vienas šitų mažutėlių.

Lv 19, 17; Sir 19, 13; Lc 17, 3; Ia 5, 19

[15] Si autem peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te, et ipsum solum: si te audierit,

[15] Jei tavo brolis tau nusidėjo, eik ir bark jį savo tarpe ir jį vieną. Jei jis tavęs paklausys, tu laimėjai

teisiųjų ginti Dievas siųsdavęs angelą (1 Moz 16, 7 ir k.; 3 Kar 19, 5; Tob 3, 25; Teis 13, 20; Ps 90, 10; Dan 3, 49; 2 Moz 11, 6). Tas tikėjimas apie angelus sargus iš senosios sinagogos perėjo į Bažnyčią. Šita evang. vieta jį aiškiai patvirtina (plg. Apd 12, 15); be to, iš čia paaiškėja, kad kiekvienas žmogus turi savo angelą sargą (Auksab.) — *Mato mano danguje...* Angelai džiaugiasi didžiausiomis dangaus malonėmis, jie laimingi Dievo regėjimu ir trokšta atvesti į panašią laimę savo globai pavestąsias sielas. — (11) *Atėjo gelbėti, kas...* Kita ypatinga priežastis, kodėl nevalia niekinti ir menkiausių Kristaus mokytinių. Pats Išganytojas rūpinasi jų išganymu; jis nori išgelbėti ir palaikyti, kas be jo būtų žuvę. Kas nieku laikytų mažutėlius, tas trukdytų tą Kristaus darbą. — (12) *Jei kas turėtų...* Trumpučiu prilyginimu parodoma, kad Dievas rūpinasi ne tik mažutėliais žmonių akyse, bet net ir tais, kurie yra paklydę, t. y., nusidėjėliais. — (13) *Jis džiaugiasi dėl jos...* Dažnai gyvenime sutinkamas pasireiškimas: žmogus, radęs savo pamestą dalyką, sulyginamai netaip jau didelės vertės, pirmą valandą labiau juo džiaugiasi, nekaip visu lobiu, kurį visuomet turi. — (14) *Nėra noro...* Dangiškojo Tėvo pavyzdys turi paraginti apaštalus panašiai elgtis su sielomis.

(15) *Jei tavo brolis.* Pamokymas Kristaus mokytiniams, kaip reikia elgtis su tais, kurie juos įžeidžia. Kadangi toliau kalbama apie Bažnyčią, todėl abejonės nėra, kad čia Išganytojas broliu vadina tą, kurs su mumis surištas to paties krikščionių tikėjimo išpažinimu. Bet jau pats vardas turi sužadinti norą padėti artimui. — *Tau.* Anot kai kurių (Paskhas.), to žodžio nebuvę daugelyje rankraščių, ir todėl Kristaus žodžiai galima suprasti apskritai apie kiekvieną nuodėmę. — *Eik ir bark.* Kadangi Kristaus žodžiais liepiama šis tas d a r y t i (praeceptum positivum), todėl darymo pareiga neriša žmogaus kiekvieną valandą, bet tik tam tikrose sąlygose, kurias nurodo krikščionių doros mokslas. — *Savo tarpe...:* be triukšmo ir liudytojų, kad taip būtų palengvintas prisipažinimas ir kaltės atitaisymas. Nevienas liaujasi drovėjęsis pikto, kuomet jo nusikaltimas pasidaro visiems žinomas (Auks. Tom.). Mes turime stengtis nusikaltėlį ne sugėdinti, bet pataisyti (Aug.) — *Tu laimėjai...:* laimėjai jo sielą išganymui, apsaugojai ją nuo Dievo bausmės. Išgelbėjimas brolio turi mums rodytis mūsų pačių pelnu (Jieron. Paskhas.

savo brolį. [16] Jeigu jis tavęs nepaklausytų, imk su savim dar vieną, ar du, *kad kiekvienas dalykas būtų patvirtintas dviejų ar trijų liudytojų pasakymu.* [17] Jei jis ir jų nepaklausytų, pasakyk Bažnyčiai; o jei jis nepaklausytų Bažnyčios, tebūnie jis tau, kaip pagonis ir muitininkas. [18] Iš tikrųjų, sakau jums, ką tik jūs surišite žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tik atrišite žemėje, bus atrišta ir danguje. [19] Aš dar jums sakau: Jei

lucratus eris fratrem tuum. [16] Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, *ut in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum.* [17] Quod si non audierit eos: dic ecclesiae, si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus, et publicanus. [18] Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo: et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo. [19] Iterum dico vobis, quia

Dt 19, 15; Io 18, 17; 2 Cor 13, 1; Hebr 10, 28
1 Cor 5, 9; 2 Thes 3, 14
Io 20, 23
Mc 11, 24

Tom.). — (16) *Imk su savim...* Kadangi dalykas eina apie tai, kad laimėjus Dievui brolį ir parūpinus jo sielai išganymą, todėl negalima tenkintis vienu pamėginimu ir daugiau nieko nebedaryti; priešingai, reikia mėginti antrą ir trečią kartą. — *Kad kiekvienas dalykas...*, taip, kaip reikalavo įstatymas. Žr. 5 Moz 19, 15; plg. 2 Kor 13, 1; Žyd 10, 28. Prie nedaugelio liudytojų, tos pačios krikščionių draugijos narių artimas, rasi, lengviau duosis perkalbamas, nes jie patvirtins, kad jis iš tikrųjų nusikaltęs, ir, rasi, tikriau bus paragintas pasitaisyti. — (17) *Pasakyk Bažnyčiai:* Bažnyčios vyresniesiems (Auks. Eut. Teof.). Toks pasakymas reikalingas, kada brolio nusikaltimas didelis. — Taip pat sinagogoje teisė išmesti iš savo tarpo nevertus narius priklausė vyresniesiems; jei Kristus būtų tą teisę pavedęs visiems bažnytinės draugijos nariams, t. y., būtų norėjęs daryti iš savo Bažnyčios, kaip tai sakoma, tikrą demokratiją, tai jis būtų turėjęs tą dalyką būtinai paminėti. Plg. 2 Tes 3, 14. — *Tebūnie jis tau, kaip...* Su atkakliu reikia nutraukti visi santykiai, arba, tikriau sakant, jis savo neklusnumu Bažnyčios vyresnybei pats nutrauks santykius su broliais. Toliau, su juo reikia elgtis taip, kaip su žmogumi negeru, pavojingu. Draugavimas su pagonimis ir muitininkais, žydų nuomone, sutepdavo, todėl jie negalėjo įeiti į sinagogą, ir žydai, kurie prisiimdavo muitininko pareigas, būdavo išmetami iš draugystės. Toks, galįs kitus sutepti, žmogus neturi savo nuodais nuodyti kitų, ir tokiuo su juo pasielgimu jis pats greičiau atvedamas į susipratimą ir pasitaisymą (plg. 1 Kor 5, 5; 6, 13; 2 Kor 2, 6. 7). Taip pat Bažnyčia yra gavus iš savo dieviškojo steigėjo valdžios teisti, pasmerkti, bausti cenzūromis ir t.t. — (18) *Ką tik surišite...* Žr. aug. 16, 19 ir paaišk. Pažadas daromas buvusiems su Išganytoju apaštalams. Kaip aug. 16, 18 Petras, Bažnyčios galva, gavo dievišką įgaliojimą, taip čia gauna kiti apaštalai. Bet tąja apaštalams suteikiama valdžia Petrui padarytas pažadas neatšaukiamas. Kadangi šv. Petrui buvo pažadėta viršiausis vadovavimas Bažnyčioje ir vyriausi valdžia, tai apaštalams suteiktoji valdžia pasilieka anos vyriausios valdžios ribose. Kadangi tačiau Kristaus Bažnyčia turi atsirasti visoje žemėje, tai vienas negali visko teisti; jam reikia padėjėjų. — Vardan tos Petrui ir visiems apaštalams suteiktos valdžios apie nusidėjėlį pranešama Bažnyčios ganytojams; jie skiria tam tikrą būdą papiktinimui pašalinti, ir nusidėjėlis turi pareigą klausyti. Jei jis priešinasi, tai atkertamas ir atmetamas, kaip supuvęs sąnaris. Paliepimas ir bausmė patvirtinami danguje. Kas paklauso, tas darosi laisvas nuo nuodėmės ir sutaikomas su Dievu. Kadangi Dievas pripažįsta tą išlaisvinimą, tai apaštalai turi valdžios atleisti nuodėmes. — (19) *Jei du iš jūsų:* du iš apaštalų. Bet

Io 14, 23

Lc 17, 4

si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis a patre meo, qui in caelis est. [20] Ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

[21] Tunc accedens Petrus ad eum, dixit: Domine quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies? [22] Dicit illi Iesus: Non dico tibi usque septies: sed usque septuagies septies.

[23] Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. [24] Et cum coepisset rationem po=

du iš jūsų susitars žemėje kurio nors dalyko melsti, bus juodviem padaryta mano Tėvo, kurs yra danguje. [20] Nes kur du ar trys yra susirinkę mano vardu, ten aš esu jų tarpe.

[21] Tuomet priėjęs jį, Petras tarė: Viešpatie, kiek sykių aš turiu atleisti savo broliui, kai jis man nusideda? Ar iki septynių? [22] Jėzus jam tarė: Aš nesakau tau iki septynių, bet iki septynias dešimtis kartų septynių kartų.

[23] Todėl dangaus karalystė panaši į žmogų karalių, kurs norėjo atsiskaityti su savo tarnais. [24] Kai jis buvo pradėjęs daryti apyskaitą,

---

kaip paaiškėja iš 20 e., ypatingų malonių ir palaiminimų žadama ne vien Bažnyčios vyresniesiems, bet taip pat apskritai krikščionims, tarp savęs susivienijusiems Dievuje. Jų, rasi, Dievas žada suteikti kaip priedą prie aug. (18 e.) įvardintos malonės. Būtent, ne gana to, kad Dievas patvirtins nutarimus, padarytus tų, kuriems jis yra pavedęs savo valdžią, bet dar priims visus jų troškimus, išklausys visas jų maldas dėl esančios tarp jų pačių ir jo vienybės. — *Susitars:* sutartinai, vienodai mels dalyko, įeinančio į Dievo apveizdos nutarimus. — Jei du gauna iš Dievo visa, ko meldžia, juo labiau jis pritars Bažnyčios nutarimui, ypač jei visuotinis jos susirinkimas padaro nutarimą apie tikėjimą, dorą, ar Bažnyčios valdymą (Grig.) — (20) *Mano vardu:* tuo pačiu tikslu, kurio Kristus trokšta ir nori pasiekti. — *Ten aš esu jų tarpe:* suteikdamas ypatingos malonės, tarsi, pats drauge su jais maldaudamas ir taip suteikdamas jų maldoms pas Tėvą naujos reikšmės (plg. Rom 8, 26). Jei tat didelė mūsų maldų daugybė pasilieka neišklausyta, tai yra tik ženklas, kad mes prašome ne to, kas reikia, arba ne taip, kaip reikia (Auks.).

(21) *Kiek sykių...* Progos šitam šv. Petro atsiliepimui, rasi, davė Kristaus žodžiai apie nusikaltusio brolio perspėjimą (15 e.) — *Ar iki septynių.* To skaičiaus paminėjimu Petras, be abejonės, tarėsi išreiškiąs labai didelį linkimą dovanoti broliui kaltes. Žydų rabinai darė kai kada iš Am 2, 4 ir Jobo 33, 29 išvadą, kad reikia dovanoti kaltės tris kartus; be to, dažnas grįžimas į nusikaltimus, paprastai, neliudija, kad kaltininko atgaila būtų visai tikra. — (22) *Septynias dešimtis...* Gr. t. galima suprasti apie dovanojimą kalčių 490 kartų ir 77 kartus; bet čia vienas ar kitas skaičius neturi ypatingos svarbos, nes Išganytojas liepia dovanoti kaltes labai daug kartų, visai nežiūrint skaičiaus, nesiliaujant. Dovanojančiam kaltes šv. Jonas Auksab. duoda tokį gražų perspėjimą: Tavo gailestingumas visuomet perdaug menkas, jei pasvarstysi Dievo gerumą, kurs tebūnie tavo prieglauda, kuomet jis tave teis.

(23) *Todėl...* Kad krikščionys turi dovanoti broliams kaltes be skaičiaus, patvirtinama gražiu palyginimu dviejų skolininkų — (24) *Dešimtį tūkstančių talentų:* dabartiniais pinigais arti 120 milijonų litų. Paminėtas čia tarnas galėjo būti karaliaus vietininkas atskiroje karalystės dalyje ir turėjo, rasi, dabar sumokėti mokesčius už keletą metų. Skola buvo pasidariusi taip didelė, kad jis jokiu būdu nesitikėjo galėsiąs ją su=

atvedė pas jį vieną, kurs buvo jam kaltas dešimtį tūkstančių talentų. [25] Kadangi šis neturėjo iš ko atiduoti, jo valdovas liepė parduoti jį, jo moterį, vaikus ir visa, ką turėjo, ir mokėti. [26] Tas tarnas parpuolęs meldė jį, sakydamas: Turėk man kantrybės, ir aš visa tau atiduosiu. [27] Valdovui pagailo to tarno; jis paleido jį ir dovanojo jam skolą. [28] Bet tas tarnas, išėjęs, rado vieną savo draugų tarnų, kurs buvo jam skolingas šimtą denarų, ir, nutvėręs, smaugė jį, sakydamas: Atiduok, ką esi skolingas. [29] Jo draugas kniūbsčias meldė jį, sakydamas: Turėk man kantrybės, ir aš visa tau atiduosiu. [30] Jis gi nenorėjo, bet nuėjo ir įmesdino jį į kalėjimą, iki atiduos skolą. [31] Kiti jo draugininkai, matydami, kas darėsi, labai nuliūdo; jie atėjo ir papasakojo savo valdovui visa, kas

nere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. [25] Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum dominus eius venundari, et uxorem eius, et filios, et omnia, quae habebat, et reddi. [26] Procidens autem servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. [27] Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, et debitum dimisit ei. [28] Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios: et tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes. [29] Et procidens conservus eius, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. [30] Ille autem noluit: sed abiit, et misit eum in carcerem donec redderet debitum. [31] Videntes autem conservi eius quae fiebant, contristati sunt val

---

mokėti. Tas skolos didumas turi parodyti, kaip daug reiškia kiekvienas užrūstinimas Dievo, o taip pat, kaip didis jo gailestingumas, nes jis pasiryžęs dovanoti net taip neapsakomai didelę skolą tam, kurs jį meldžia dovanoti. — (25) *Parduoti jį, jo moterį...* Senovės papročiai leisdavo taip elgtis su skolininku. Rytiečių valdovai bausdavo ne tik patį kaltininką, bet taip pat visą šeimyną to, kurs buvo nusikaltęs. Plg. 3 Moz 25, 39. 47; 4 Kar 4, 1; Est 16, 18; Dan 6, 24. — *Ir mokėti:* bent dalį skolos. — (26) *Aš visa tau atiduosiu.* Tarnas prisipažįsta esąs kaltas ir savo išgąstyje žada padaryti daugiau, nekaip gali. — (27) *Paleido jį ir...* Valdovas ne tik sutiko laukti, kol tarnas sumokės skolą, bet ir pačią skolą jam dovanojo. Karalius čia atstovauja Dievą, kurio pasigailėjimo niekuomet nesišaukiama veltui. — (28) *Skolingas šimtą denarų:* todėl vieną šešiasdešimtą talento dalį (arti 150 litų). Ta skola, palyginta su karaliaus dovanotąja, buvo labai ir labai maža. — *Nutvėręs, smaugė...* Rodosi, jo širdis turėjo būti tik didžiausio džiaugsmo pilna ir labiausiai linkusi pasigailėti kitų, o tikrumoje pasirodė, kad tokie jausmai jam buvo visai svetimi.—*Atiduok, ką esi skolingas.* Gr. t. su pasityčiojimu: atiduok, jei ką esi skolingas. — (29) *Kniūbsčias meldė...*, Antras tarnas su lygiu nuolankumu prašo sau kantrybės, kad galėtų vėliau sumokėti savo skolą, kaip ir pirmas maldavo dėl savo didžiausios skolos. — (30) *Nuėjo:* tempdamas su savim savo skolininką. — (31) *Labai nuliūdo:* nes kietaširdžio tarno pasielgimas buvo nieku nepateisinamas ir galėjo sujaudinti net visai nejautrius žmones. To pikto tarno nesugriaudeno nei nuolankus pasielgimas jo draugo, nei jo maldavimas toks pat, kaip tas, kuriuo tačiau pats apsigynė nuo didžiausios nelaimės. Jam pačiam grėsė pavojus dėl tūkstančių talentų, šitam dėl šimto menkų denarų. Jis maldavo savo valdovą, jį maldauja jo draugas pasigailėjimo; jam pačiam valdovas dovanojo didžiausią skolą, o jis nesutiko net pa

de: et venerunt, et narraverunt domino suo omnia, quae facta fuerant. [32] Tunc vocavit illum do= minus suus: et ait illi: Serve ne= quam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me: [33] nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum? [34] Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus, quoadusque red= deret universum debitum. [35] Sic et Pater meus caelestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

Mt 5, 26

Mt 6, 15; Mc 11, 25 s

19. [1] Et factum est, cum con= summasset Iesus sermones istos, migravit a Galilaea, et venit in fines Iudaeae trans Iordanem, [2] et secutae sunt eum turbae multae, et curavit eos ibi. [3] Et accesserunt ad eum Pharisaei tentantes eum,

Mc 10, 1

Mc 10, 2; Mt 5, 31 s

buvo įvykę. [32] Tuomet jo valdovas pasišaukė jį ir jam tarė: Nedora= sis tarne, aš tau dovanojau visą skolą, nes mane meldei; [33] argi tat nereikėjo ir tau pasigailėti savo draugo, kaip aš tavęs pasigailėjau? [34] Susirūstinęs jo valdovas padavė jį budeliams, iki atiduos visą sko= lą. [35] Taip ir mano dangiškasis Tė= vas jums padarys, jei kiekvienas neatleisite savo broliui iš savo širdies.

19. [1] Ir atsitiko, kad Jėzus, pa= baigęs šitas kalbas, iškeliavo iš Ga= liliejos ir atėjo į Judiejos sritis, ana= pus Jordano. [2] Jį sekė daug minių, ir jis juos tenai pagydė. [3] Tuomet prie jo prisiartino parisiejai jo gun= dyti ir sakė: Ar dera žmogui pa=

---

laukti, kolei jam jo draugas sumokės skatikus (Eut.) — (32) *Nedorasis tar= ne*... Valdovas prikiša jam visų pirma jo piktumą, toliau primena jam suteik= tą gailestingumą, pagaliau pasako, ką tarnas būtų turėjęs padaryti (Tom.). — (33) *Kaip aš tavęs*... Gailestingu= mas, kurį aš tau parodžiau, turėjo būti tau proga visa dovanoti tavo draugi= ninkui. — Nurodydamas čia save kaip pasielgimo pavyzdį, karalius parodo ne= maža maloningumo, nes juk begalo di= delis buvo skirtumas tarp dviejų skoli= ninkų ir jųdviejų skolų. — (34) *Pada= vė jį budeliams:* kaip kad buvo papro= tys pas romėnus daryti su skolininkais. Plg. Lk 16, 28. — *Iki atiduos*... Taip didelės skolos jis niekuomet negalės sumokėti, todėl jo bausmė bus amžina (Auksab. ir k.). Taip prilyginimas pa= virsta tikrybe, nes amžina bausmė tik Dievo skiriama, o ne žemės karalių. — (35) *Taip ir mano*... Plg. aug. 6, 12. 14. 15. Iš šito prilyginimo mes dar patiriame, koks begalinis yra skirtu= mas tarp sunkaus nusikaltimo Dievui ir tarp mums padarytos neteisybės, bū= tent, toks, koks yra tarp 10.000 talentų ir 1/60 talento dalies. Drauge parodo= ma, kaip mes patys iš savęs negalime atsilyginti Dievui, ir mums nieko ki= to nelieka, kaip tik nuolankiai melsti Dievą dovanoti. — *Iš savo širdies:* ti= krai, pilnai. Dievas nori, kad įvyktų tvirta ir pasiliekanti santaika.

(19, 1) *Ir atsitiko, kad*... Plg. Mk 10, 1—12.—*Iškeliavo iš Galiliejos:* kad daugiau į ją nebegrįžtų. — *Atėjo į Judiejos sritis*... Jėzus ėjo iš Galiliejos į Judieją ne tiesiu keliu per Samariją, bet darydamas nemažą linkę ir keliau= damas per Periejos kraštą, anapus Jor= dano.—(2) *Jį sekė daug minių*... Minios ištikimai laikėsi Jėzaus, ir nors jis ras= davo jose tik nedaug tikro tikėjimo, tačiau nesiliovė teikti joms savo gera= darysčių. — (3) *Prisiartino parisiejai jo gundyti*... Parisiejai retai duodavo klausimų Išganytojui be kokio nors ne= doro sumanymo. Dabar jie nori piktai pasinaudoti jo atsakymu, vis tiek, koks jis bus. Jų čia keliamas klausimas apie moterystės sutraukomybę buvo anais laikais dažnai žydų mokslininkų svar= stomas. R. Hillelio mokytiniai aiškino 5 Moz 24, 1 žodžius ta prasme, kad

leisti savo moterį dėl kokios nors priežasties? [4] Atsakydamas, jis jiems tarė: Ar neskaitėte, kad tas, kurs pradžioje sutvėrė žmogų, *pa= darė juos, kaip vyrą ir moterį?* Ir tarė: [5] *Todėl žmogus paliks tėvą ir motiną ir laikysis savo moters, ir du bus vienas kūnas.* [6] Taigi, yra jau nebe du, bet vienas kūnas. Ką tat Dievas sujungė, žmogus tene= perskiria. [7] Jie jam tarė: Tai kam gi Mozė liepė *duoti persiskyrimo raštą ir paleisti?* [8] Jis jiems atsa= kė: Mozė leido jums paleisti savo žmonas dėl jūsų širdies kietumo,

et dicentes: Si licet homini dimit= tere uxorem suam, quacumque ex causa? [4] Qui respondens, ait eis: Non legistis, quia qui fecit homi= nem ab initio, *masculum, et femi= nam fecit eos?* et dixit: [5] *Propter hoc dimittet homo patrem, et ma= trem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una.* [6] Itaque iam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet. [7] Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit *dare libel= lum repudii, et dimittere?* [8] Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam

Gn 1, 27
Gn 2, 24; Eph 5, 31; 1 Cor 6, 16
Dt 24, 1

---

vyras gali paleisti savo žmoną, jei pa= stebi joje bet kurį dalyką, kurs jam nepatinka; ir tas aiškinimas turėjo ne= maža šalininkų. R. Šamajo pasekėjai reikalavo, kaip pamato moterystei su= traukyti, nusikaltimo prieš ištikimybę. Kiekvienas Kristaus atsakymas galėjo duoti progos jį pulti. Jei jis būtų sakęs, kad kiekviena priežastis pateisina per= siskyrimą moterystėje, argi jis būtų galėjęs būti laikomas gynėju griežčiau= sios doros? Drausdamas persiskyrimą, jis galėjo būti palaikytas Mozės prie= šininku (Jieron.). Be to, jis dabar bu= vo Erodo Antipo valdomoje šalyje. Ne= pritardamas persiskyrimui, jis galėjo duoti progos neteisingiems kaltinimams, būk norįs sukelti žmones prieš tetrarką (plg. 14, 1). — (4) *Ar neskaitėte...* Savo atsakyme Išganytojas šaukiasi į šv. Rašto žodžius, apie kuriuos nebu= vo jokių abejonių. Žr. 1 Moz 1, 27; 2, 24. Jis pakilsta iki pačiai žmonijos pra= džiai ir parodo, koki buvo Sutvėrėjo tuomet įsteigta moterystė. Taip jis mo= terystės nesutraukomybę svarsto ki= tokiuo atžvilgiu, nekaip kad darė žy= dai. Jis stato šv. Raštą ir Dievo duo= tą įstatymą prieš vėliau paskelbtą nu= rodymą, kurs tačiau nebuvo Dievo lie= piančios valios apsireiškimas, o tik at= sižvelgimas į nusidėjėlių silpnumą. — *Padarė... vyrą ir moterį:* moterystės tikslu, vieną vyriškį ir vieną moteriškę, vieną kitam tinkantį, vieną kitam pa= skirtą, vieną kitam reikalingą. — (5) *Todėl žmogus...* Kadangi Dievas sutvė= rė juos kaip vyrą ir moterį, tai jis tai padarė moterystės reikalu (Tom.). Kaip pasirodo iš 1 Moz. 2, 24, šitie žodžiai buvo tikriausiai ištarti Adomo; kadangi jis tai kalbėjo ypatingu būdu Dievo ap= šviestas, įkvėptas, tai jie tikrumoje yra Dievo. — *Tėvą ir motiną...* Visi kiti santykiai ir ryšiai, net ir artimiausi, tu= rės užleisti pirmąją vietą moterystės įvestiems santykiams ir ryšiams. — *Vienas kūnas.* Gr. t. σάρκα μίαν, lotyn. geriau būtų: in unam carnem. — (6) *Taigi, yra jau...* Kaip vieno kūno ne= valia dalyti į du kūnu, taip nevalia perskirti vyrą ir moterį. Dievas gali perskirti, bet lieka ištirti, kada ir ko= kiomis sąlygomis jis dar ir dabar lei= džia persiskyrimą. — (7) *Tai kam gi Mozė...* Parisiejai, negalėdami priešta= rauti Išganytojo pamokymui, kurs bu= vo be palyginimo augštesnis už visus ano laiko ginčus ir siekė idėjinės, vi= suotinės ir amžinos tiesos sritis, vis gi mėgina susilpninti Jėzaus žodžių svar= bą ir pateisinti savo pasielgimą; todėl jie šaukiasi į Mozės įstatymo žodžius. Žr. 5 Moz 24, 1... — (8) *Mozė leido...* Išganytojas nurodo tikrą Mozės žodžių prasmę. Mozė neliepė persiskirti vy= rui su savo žmona, bet, didesnėms ne= laimėms išvengti (kad nepatinkanti žmona nebūtų per daug skriaudžiama), tik leido tokį persiskyrimą; leidęs gi

Lc 16, 18; Mt 5, 32; Mc 10, 11; 1 Cor 7, 10

cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. [9] Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur: et qui dimissam duxerit, moechatur. [10] Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. [11] Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. [12] Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere capiat.

o pradžioje taip nebuvo. [9] Taigi, aš jums sakau: Kas tik paleidžia savo žmoną, jei ne dėl svetmoterystės, ir kitą veda, svetmoteriauja; ir kas paleistąją veda, svetmoteriauja.

[10] Tuomet jo mokytiniai jam tarė: Jei toks vyro dalykas su moterimi, tai neverta vesti. [11] Jis jiems tarė: Ne visi išmano tą žodį, bet tie, kuriems duota. [12] Nes yra eunukų, kurie tokie yra gimę iš motinos įsčios, ir yra eunukų, kurie žmonių padaryti, ir yra eunukų, kurie patys save tokiuos padarė dėl dangaus karalystės. Kas gali išmanyti, teišmano.

---

persiskyrimą, jis liepė tame atsitikime duoti atsiskyrimo raštą, kad tuo raštu moteriškė galėtų įrodyti, jog ji tikrai vyro paleista. Plg. aug. 5, 31. 32. — *Dėl jūsų širdies kietumo.* Leidimas buvo suteiktas dėl pakrikusio dorinio žydų stovio, kurie nebegalėjo panešti reikalavimo, kokį buvo uždėjęs ant žmonių pirmykštis moterystės įstatas. — *Pradžioje taip nebuvo.* Išganytojas primygtinai primena, kad moterystė pačioje pradžioje padaryta neišardoma. Mesijas turi įvesti didesnį įpročių šventumą (Iz 11, 4—9 ir k.). N. Testamente širdies kietumas turi pasiduoti malonei; taigi, nebėra daugiau pamato persiskyrimui, ir pirmykštė Dievo valia vėl pradeda viešpatauti. — (9) *Taigi, aš jums...* Kalbėdamas jau kaip N. Sandoros įstatymo davėjas, Išganytojas iškilmingai skelbia, kad jo Bažnyčioje Mozės leistas persiskyrimas visai nebeturės vietos. Plg. 5, 31. 32. — *Jei ne dėl svetmoterystės.* Esant svetmoterystei, persiskyrimas leidžiamas, tačiau taip, kad, kolei pirmoji žmona gyva, niekam nevalia daryti naujos moterystės (Jieron.). To apribojimo nė minėte nemini Mk 10, 11; Lk 16, 18; 1 Kor 7, 10. Tik taip išmanant Kristaus žodžius, darosi suprantami jo mokytinių žodžiai: *Neverta vesti.* Nes Kristaus moksle jie pamatė šį tą nauja. Be to, jei pats moterystės ryšys galėtų būti visai sutraukytas svetmoterystės, tai ji pigiai galėtų pasidaryti proga neištikimybei, ir neištikima žmona po atstūmimo būtų geresnėse sąlygose, nekaip be kaltės paleista moteris.

(10) *Jo mokytiniai...*, t. y., vyras turi kęsti savo žmonos ydas ir negali išardyti padarytos su ja moterystės. Išganytojo paskelbtas mokslas taip labai skyrėsi nuo anuo laiku viešpatavusių idėjų ir praktikos, kad ir jo mokytiniams rodėsi nepigus dalykas jį priimti. — (11) *Ne visi išmano tą žodį...* Mokytinių pastaba Jėzus naudojasi, kad pagirtų visišką moterystės išsižadėjimą, t. y., mergystę. Jis sako, jog nevisi žmonės tinka tam, kad kai kuriais atvejais augščiau statytų celibatą už moterystę, bet yra ir tokių; jie yra gavę ypatingą iš Dievo pašaukimą pasilikti nevedusiais. — (12) *Eunukų.* Eunukais buvo vadinami žmonės, iš kurių buvo atimta galia atlikti moterystės pareigas. Rytų šalyse, esant daugmoterystei, jie, paprastai, būdavo harėmų sargais, t. y., buvo skiriami sergėti namų dalį, pavestą vien moterims. Išganytojas visų pirma mini tokiuos eunukus, kuriems ta yda įgimta, toliau tuos, kurie tyčia žmonių sužeidžiami

13 Tuomet atvesta pas jį vaikų, kad padėtų ant jų rankas ir pasimelstų. Bet mokytiniai juos draudė. 14 Jėzus gi jiems tarė: Leiskite mažutėlius ir nedrauskite jiems eiti pas mane, nes tokių dangaus karalystė. 15 Ir padėjęs ant jų rankas, jis iš ten išėjo.

16 Štai, vienas priėjęs jam tarė: Gerasis Mokytojau, ką gera aš tu-

13 Tunc oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, et oraret. Discipuli autem increpabant eos. 14 Iesus vero ait eis: Sinite parvulos, et nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum caelorum. 15 Et cum imposuisset eis manus, abiit inde.

16 Et ecce unus accedens, ait illi: Magister bone, quid boni fa-

Mc 10, 13; Lc 18, 15

Mt 18, 3

Mc 10, 17; Lc 18, 18

---

jųjų tikslams pasiekti. Pagaliau mini ir tuos eunukus, *kurie patys save tokiuos padarė.* Bet šitų Išganytojo žodžių nieku būdu negalima suprasti apie fizišką savęs sužeidimą (taip pat ir 5, 29. 30; 18, 9). Fiziškas negalėjimas eiti į moterystę juk pats savaime nepriartina žmogaus prie dangaus karalystės, ir nėra ramstis apaštalų pareigoms eiti. Taigi, Išganytojas kalba apie tuos, kurie todėl nori būti laisvi nuo visokio rūpesčio šeimyna, kad galėtų labiau be kliūčių tarnauti Dievui (plg. 1 Kor 7, 32—36). — *Dėl dangaus karalystės.* Mokytiniai žiūrėjo tik į žemiškus sunkumus, sujungtus su moteryste; Kristus kreipia jų akis į augštesnius dalykus. Kad Išganytojas čia kalba apie neatmainomą stovį, pasirodo iš žodžių: *patys save tokiuos padarė,* todėl tokie ir pasiliks. Iš tų pačių žodžių dar išeina, kad Dievo Bažnyčioje visuomet bus tokių išsižadančių moterystės, ir kad Kristus to nori. Išganytojas kviečia pasirinkti tą stovį, bet ne kiekvienas į jį pašauktas. Kas tačiau jaučia savyje reikalingų jėgų, tas gaus Dievo malonės, kuri, jei jis su ja drauge veiks, palaikys jį tame stovyje. Plg. Iz 56, 3—5. — *Kas gali išmanyti...* Tuo perspėjimu Jėzus parodo, kad, ką jis pasakė apie moterystės išsižadėjimą, ne visiems sektina, o tik išrinktiesiems, ir kad gali būti tikras pavojus tam, kas į jį įsipainiotų, nebūdamas pašauktas iš augštybių.

(13) *Tuomet.* Rasi, tuojau po pamokymo apie moterystės išsižadėjimą. — *Atvesta pas jį...* Plg. Mk 10, 13—16; Lk 18, 13—17. — *Kad padėtų ant jų...* Gimdytojai matė stebuklų, kokių Išganytojas darė, dėdamas ant ligonių rankas. Be to, pas žydus buvo paprotys laiminti, padedant ant galvos rankas (plg. 1 Moz 48, 14. 15). Taigi, jie tikėjosi, kad Kristaus palaiminimas rankų padėjimu ant jų vaikų ir jo maldos žodžiai atneš jų vaikams tikros laimės. — *Mokytiniai juos draudė:* draudė tuos, kurie buvo vaikus atsivedę. Mokytiniai vis dar gerai nesuprato Jėzaus širdies; jie buvo užmiršę neseniai duotą jo perspėjimą apie kūdikių vertę (18, 2). Vaduodamies daugiau žemiškais atžvilgiais, jie norėjo apsaugoti savo Mokytoją nuo nuovargio, ar tiesiog laikė vaikus nevertais garbės artintis prie jo. — (14) *Leiskite mažutėlius...* Jėzus nesutinka, kad būtų statoma kliūčių tarp jojo ir tarp kūdikių. Tikrai saldžios paguodos jis suteikia savo žodžiais gimdytojams, kviesdamas jų vaikus pas save, juo saldesnės, kad dėl to noro prisiartinti ką tik buvo Kristaus mokytinių peikiami. — *Nes tokių dangaus...* Ir vaikai gali gauti dangaus karalystę, kada kiti juos į ją veda. Tačiau žodis *tokių* apima ne tik vaikus amžiumi, bet taip pat ir tuos, kurie savo gera valia yra tokie pat, kaip kūdikiai prigimtimi, nekalti, nuolankūs ir t.t. (Auksab. Teof. Eut.). Plg. 18, 3. — (15) *Padėjęs ant jų rankas.* Pasielgimu Išganytojas patvirtina tai, ką pasakė žodžiais. Kadangi Kristaus palaiminimas negali pasilikti be veikimo, tai ir vaikai gali gauti iš Dievo antgamtinių dovanų, taigi ir krikšto malonę.

(16) *Vienas.* Iš tolesnio pasakojimo pasirodo (20. 22 e.), kad tai buvo dar jaunas žmogus. Iš kitur galima daryti išvadą, kad jis buvo sinagogos vyre-

Ex 20, 13; Lv 19, 18; Dt 5, 16—20; Lc 10, 27

ciam ut habeam vitam aeternam? [17] Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata. [18] Dicit illi: Quae? Iesus autem dixit: *Non homicidium facies: Non adulterabis: Non facies furtum: Non falsum testimonium dices:* [19] *Honora patrem tuum, et matrem tuam, et diliges proximum tuum sicut teipsum.* [20] Dicit illi adolescens: Omnia haec custodivi a iuventute mea, quid adhuc mihi deest? [21] Ait illi Iesus: Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo: et veni, sequere me.

riu daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą? [17] Jis jam tarė: Kam mane klausi, kas geras? Vienas geras, Dievas. Jeigu gi nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų. [18] Jis jam tarė: Kurių? Jėzus atsakė: *Neužmuši, nesvetmoteriausi, nevogsi, neliudysi neteisiai;* [19] *gerbk savo tėvą ir savo motiną, ir: mylėsi savo artimą kaip pats save.* [20] Jaunikaitis jam tarė: Visa tai laikiau nuo savo jaunystės; ko dar man trūksta? [21] Jėzus jam tarė: Jei nori būti tobulas, eik, parduok, ką turi, ir duok beturčiams, ir turėsi turtą danguje; paskui ateik ir sek mane.

---

snysis. Plg. Mk 10, 17—31; Lk 18, 18—30. — *Ką gera...:* kokį ypatingai gerą darbą amžinajam gyvenimui laimėti. Jis jau buvo daręs gera, bet nebuvo pasiekęs pilnos širdies ramybės. Jis buvo pažinęs Kristų iš jo stebuklų kaip didį Mokytoją, rūpestis gi, ką jis dar turėtų padaryti savo sąlygose, kad nenustotų amžinos laimės, atvedė jį pas Viešpatį (Auksab.). Jei jis būtų norėjęs tik gundyti Viešpatį, būtų tai evangelijoje pasakyta, ir jaunikaitis nebūtų pasitraukęs nuo Jėzaus nuliūdęs. — (17) *Kam mane klausi...:* tavo klausimas nereikalingas, nes vienas visų geriausis yra Dievas, ir vienas tarp visų dalykų visuomet geras yra daryti Dievo valią. — Kai kuriuose rankraščiuose tas klausimas kitaip skamba: kam mane vadini geru. Žr. Mk 10, 18; plg. Ps 5, 14. — *Laikykis įsakymų.* Taip Išganytojas nurodo dešimtį Dievo įsakymų. Bet jaunikaitis, turėdamas tikriausiai galvoje 613 visokių įsakymų, kokiuos Rašto žinovai ir žydų mokytojai buvo suskaitę Mozės įstatyme, nežinojo, kurių ypač reikia laikytis, ar, rasi, jis norėjo gauti ypatingą, jo sąlygose tinkantį įsakymą. — (18) *Neužmuši...* Kristus įvardija kai kuriuos iš dešimties įsakymų, liečiančius žmonių pareigas savo artimui. Kadangi jaunikaitis žino, iš kur jie paimti, tai jis žino ir kitus, kurių taip pat reikia ištikimai laikytis. Bet kodėl Kristus mini šituos, o ne kitus įsakymus? Gal dėl tos priežasties, kurią nurodo savo laiške šv. Jonas (1 Jono 4, 20). Žmogui pigiau apsimesti dievobaimingu, nors jis toks nėra, bet jo santykiuose su artimais greitai ir tikrai pasireiškia jo širdis. — (20) *Visa tai laikiau...* Jaunikaitis buvo kilnios dvasios, ir jo gyvenimas buvo visuomet pavyzdingas; bet jis jaučia, kad jam dar šio to trūksta. Jis norėtų labiau susivienyti su Dievu ir parodyti jam didžiausią meilę. — (21) *Jei nori būti tobulas...* Išganytojas tuojau patenkina jaunikaičio norą ir rodo jam tobulumo kelią. Dvejopas Kristaus atsakymas 17 e. ir 21 e. aprašo du atskiru stoviu Dievo karalystėje. Pirmasis stovis turi savyje visų krikščionių pareigas, antras — tai tobulumo stovis; į jį kviečiami Kristaus išpažinėjai, bet ne visi jį pasiekia. Jei tu tikrai nori pridėti prie įsakymų vykdymo tai, ko tau dar trūksta iki tobulumui, sako Išganytojas jaunikaičiui (21 e.), tai parduok visa, ką turi, ir atiduok beturčiams. Jaunikaitis mėgo turtus, todėl Viešpats jam žada turtą danguje ir rodo jam augščiausį tobulumo tikslą: sek mane, būk apaštalas. Išganytojas čia rodo taip pat pagrindinius vienuolių stovio šulus:

22 Išgirdęs tą žodį, jaunikaitis nuėjo nuliūdęs, nes turėjo labai daug lobio.

23 Jėzus gi tarė savo mokytiniams: Iš tikrųjų, sakau jums, turtingam nepigu įeiti į dangaus karalystę. 24 Ir dar aš jums sakau: Pigiau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į dangaus karalystę. 25 Tai išgirdę, mokytiniai labai stebėjosi ir sakė: Tai kas gi gali būti išganytas? 26 Pažvelgęs į juos, Jėzus jiems tarė: Žmonėms tai negalimas dalykas, o Dievui visa galima.

27 Tuomet atsiliepdamas Petras jam tarė: Štai mes visa palikome ir tave sekėme; kas gi tat bus

22 Cum audisset autem adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens multas possessiones.

23 Iesus autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum caelorum. 24 Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum caelorum. 25 Auditis autem his, discipuli mirabantur valde, dicentes: Quis ergo poterit salvus esse? 26 Aspiciens autem Iesus, dixit illis: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt.

27 Tunc respondens Petrus, dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te: quid ergo erit

Mt 4, 20. 22; Lc 5, 11

---

neturtą, celibatą, — nes kas begalėtų, jei visą savo lobį atidavė beturčiams, dar manyti apie moterystės ryšius? — ir tobulą klusnumą. — (22) *Išgirdęs tą žodį...* Jaunikaitis, tiesa, norėjo būti tobulas, bet kaina jam pasirodė perdaug didelė. Ką Kristus aug. 13, 22 sakė apie turtų pavojingumą, čia aiškiai pasirodo jaunikaičio pavyzdyje. Kiek pikto kyla iš prisirišimo į turtus, parodo taip pat šv. Povilas apaštalas 1 Tim. 6, 17.

(23) *Jėzus gi tarė savo...* Kristaus mokytiniai turi būti apsaugoti nuo godulystės pavojaus ir nesigėdyti neturto, todėl Išganytojas nurodo priežastį, kodėl jiems neleista šis tas turėti (Auksab.). — *Turtingam nepigu...:* ne stačiai dėl pačių turtų, paimtų savyje, bet dėl to, kad, kurie jų turi, atsiranda pavojuje per daug į juos prisirišti ir duotis jiems nuvesti save į kaltes, kurias turtai palengvina daryti. — (24) *Pigiau kupranugariui...* Išsireiškimas, kaip, paprastai, patarliniuose prilyginimuose, labai išpūstas. Plg. Pat 17, 12; Ekli 22, 18; Jer 13, 23. Bet jis griežtai teisingas tame atsitikime, kada turtingasis pernelyg prisirišęs į savo lobį, nes tuomet jam išganymas darosi visai negalimas. Apskritai imant, Kristaus pasakymo prasmė toki: turtingam labai sunku įeiti į dangaus karalystę. Sunkumai, kurių vienas kitas yra nuosavus kitoms ydoms, būna visi drauge godulystėje. Sunku, turint savo širdyje neprietelį, darbuotis savo išganymui; juo gi sunkiau, kai visas jų būrys yra apgulęs širdį (Hil. Orig.). — (25) *Mokytiniai labai stebėjosi...* Mokytiniai žinojo, kad žmonių dauguma nelaisva nuo prisirišimo į žemiškus dalykus, todėl jiems darosi baugu dėl jų brolių likimo. Išganytojas skuba juos nuraminti. — (26) *Žmonėms tai...* Dievas turi duoti naują širdį; pats iš savęs žmogus nieko negali padaryti dėl dangaus.

(27) *Tuomet atsiliepdamas Petras...* Petras naudojasi Kristaus žodžiais kaip tinkama proga ir stato jam klausimą. Jis, kaip paprastai, pirmas kalba visų apaštalų vardu. — *Visa palikome ir tave...:* mes padarėme, ko tu reikalavai iš jaunikaičio. Koks gi tat mums bus suteiktas užmokestis? (Jieron.). Petras buvo žvejys ir gyveno savo rankų darbu (Jieron.), bet jis visa paliko su tokiais širdies jausmais, kad jis taip pat būtų išsižadėjęs dėl Dievo viso pasaulio, jei jį būtų turėjęs (Orig.). Daug paliko tas, kurs sau nieko nebe-

Lc 22, 30; Dn 7, 10; Apc 3, 21

nobis? [28] Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. [29] Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut ma≈trem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, cen≈tuplum accipiet, et vitam aeternam possidebit. [30] Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

Mt 20, 16; Mc 10, 31; Lc 13, 30

Mt 21, 28. 33 s

20. [1] Simile est regnum caelorum homini patrifamilias, qui exiit pri≈mo mane conducere operarios in

mums? [28] Jėzus jam tarė: Iš ti≈krųjų, sakau jums, jūs, kurie mane sekėte, atgimime, kai žmogaus Sū≈nus sėdės savo didenybės soste, taip pat sėdėsite dvylikoje sostų ir teisite dvyliką Izraėlio giminių. [29] Ir kiekvienas, kurs palieka na≈mus, ar brolius, ar seseris, ar tėvą, ar motiną, ar moterį, ar vaikus, ar dirvas dėl mano vardo, gaus šim≈teriopai ir paveldės amžinąjį gy≈venimą. [30] Daug gi pirmųjų bus paskutiniai ir paskutiniųjų — pir≈mieji.

20. [1] Dangaus karalystė panaši į žmogų šeimininką, kurs anksti ry≈tą išėjo samdytis darbininkų savo

---

trokšta (Grig.).—(28) *Iš tikrųjų*... Išga≈nytojas iškilmingai, priesaikos žodžiais patvirtindamas, skelbia apaštalams, koks bus jų užmokestis. — *Jūs, kurie mane sekėte.* Jėzus nesako, kurie visa palikote, bet tik, kurie mane sekėte, nes savaime suprantama, kad, kas iš tikrųjų seka Kristų, tas pirma turėjo visa pa≈likti. — *Atgimime.* Gr. ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, visuotiniame pasaulio atnaujinime ir pertaisyme, kurs turi įvykti pasaulio pabaigoje. Apie jį žr. Iz 65, 17; 66, 22; 2 Petro 3, 13; Apr 21, 1; Rom 8, 19. — *Savo didenybės soste:* ap≈reikšdamas kaip teisėjas savo dabar paslėptą didenybę. — *Dvylikoje sostų.* Į dvylikos skaičių neįtraukiamas Judas išdavėjas, neišskiriamas iš jo ir šv. Po≈vilas; nes dvylika reiškia visą būrį tikrų Kristaus apaštalų. — *Ir teisite dvyliką Izraėlio giminių:* visus žydus, kurie atsisakė tikėti į mūsų Viešpatį Jėzų Kristų; dar tikriau: visą dvasinį Izraėlį, t. y., visą krikščionių Bažnyčią. — Apaštalai buvo pirmi, kurie, visa pa≈likę, sekė Viešpatį ir buvo pirmaisiais jo skelbėjais; todėl tai jiems turi tekti ypatingos, didesnės nekaip kitų teisės. Jie turi būti pastatyti su Išganytoju kaip teisėjai išrinktosios tautos, jų ver≈tė turi būti didesnė nekaip patri≈jarkų. Jei jie jau teisia tą tautą, ku≈riai pirm visų kitų buvo žadėta mesi≈jinė karalystė, kaipgi daug labiau jie bus drauge su Kristumi teisėjai visų kitų tautų, ypač gi tikinčiųjų (Beda, Tom.). Kitiems krikščionims, pasiren≈kantiems tobulumo stovį, žadėtasis už≈mokestis nurodytas 29 e. — (29) *Gaus šimteriopai*... Anot Mk ir Lk, Išga≈nytojas žada atsilyginti šimteriopai šiame gyvenime ir, be to, suteikti po mirties amžinąjį gyvenimą. Šimteriopu atsilyginimu vadinama dvasinės gėry≈bės, kurias Viešpats suteikia ir kurios šimtą kartų vertesnės už žemiškas gė≈rybes (Jieron. Beda). Origenas aiškina užmokestį apie laikinius palaiminimus: Bažnyčios ganytojai bus jo tėvai, visi krikščionys — jo broliai ir seserys. — Tas mūsų Viešpaties pasakymas pa≈rodo dar, kad gerais darbais įsigijama nuopelnų. — (30) *Daug gi pirmųjų*... Norint gauti amžinąjį gyvenimą, reikia būti ištvermingam iki galui. Paskutinę dieną išeis aikštėn nemaža netikėtų dalykų: daug tų, kurie dabar pirmi, pasirodys nustumti į paskutinę, že≈miausią vietą, ir priešingai. Plg. aug. 8, 11. 12.

(20, 1) *Dangaus karalystė*... To pri≈lyginimo pas kitus evangelistus neran≈dame. Juo paaiškinami žodžiai 19, 30. Kad geras darbas rastų pas Dievą pri≈pažinimą ir turėtų teisės gauti užmo≈

vynuogynui. [2] Susiderėjęs su dar⸗bininkais po denarą dienai, jis nu⸗siuntė juos į savo vynuogyną. [3] Iš⸗ėjęs apie trečią valandą, jis pamatė kitus stovinčius be darbo preky⸗vietėje, [4] ir jiems tarė: Eikite ir jūs į mano vynuogyną ir, kas bus teisinga, aš jums duosiu. [5] Jie nu⸗ėjo. Jis vėl išėjo apie šeštą ir de⸗vintą valandą ir taip pat padarė. [6] Ir apie vienuoliktą valandą jis dar išėjo ir rado kitus stovinčius ir jiems tarė: Ko čia stovite visą dieną dykinėdami. [7] Jie jam sako: Kad niekas mūsų nepasamdė. Jis jiems tarė: Eikite ir jūs į mano vynuogyną. [8] Atėjus vakarui, vyn⸗uogyno savininkas tarė savo už⸗vaizdui: Pašauk darbininkus ir atiduok jiems uždarbį, pradėdamas nuo paskutiniųjų iki pirmųjų. [9] Prisiartinę tat tie, kurie buvo atėję apie vienuoliktą valandą, ga⸗vo kiekvienas po denarą. [10] Atėję paskui pirmieji tarėsi daugiau gau⸗sią, bet ir jie gavo kiekvienas po denarą. [11] Imdami gi jie murmėjo prieš šeimininką [12] ir sakė: Šitie paskutinieji vieną valandą tedirbo, ir tu padarei juos lygius mums, kurie nešėme dienos ir kaitros

vineam suam. [2] Conventione au⸗tem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. [3] Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, [4] et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et quod iustum fuerit dabo vobis. [5] Illi autem abierunt. Ite⸗rum autem exiit circa sextam, et nonam horam: et fecit similiter. [6] Circa undecimam vero exiit, et invenit alios stantes, et dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? [7] Dicunt ei: Quia nemo nos con⸗duxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam. [8] Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo: Voca operarios, et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos. [9] Cum venisset ergo qui circa unde⸗cimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. [10] Venientes au⸗tem et primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singulos denarios. [11] Et accipientes murmurabant ad⸗versus patremfamilias, [12] dicentes: Hi novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui por⸗tavimus pondus diei, et aestus.

Tob 5, 15

---

kestį, reikia, kad jis būtų pagražintas malonės. — *Anksti:* apie mūsų šeštą ryto valandą, nes tuomet, paprastai, prasidėdavo pas žydus darbo diena. — (2) *Po denarą.* Denaras buvo anais laikais paprastas darbininko dienos užmokestis. Dabartiniais pinigais jis buvo vertas apie 1,5 lito. — (3) *Apie trečią...:* skaitant nuo saulės tekėjimo, todėl apie mūsų 9 valandą. — (4) *Kas bus teisinga.* Kadangi laikas jau buvo gana vėlus, todėl šeimininkas nebedaro su naujais darbininkais tikros sutar⸗ties; jis tik žada būti teisingas, todėl mokės jiems, žiūrėdamas jų darbo. — (5) *Apie šeštą ir devintą...* Jos ati⸗tinka mūsų vidudienį ir 3 val. po pietų. — (6) *Apie vienuoliktą...:* apie 5 val., t. y., kada buvo likę iki vakarui vos viena valanda. — (10) *Atėję paskui...* Tie, kurie buvo pasamdyti apie trečią, šeštą ir devintą valandą, visai nemi⸗nimi; matomai, ir jie gavo po denarą. Šeimininko gerumas sužadino tuose, kurie buvo pasamdyti pirmi, viltį di⸗desnio užmokesčio, nekaip kad buvo sutarta. Matydami, kad vynuogyno savininkas laikosi jiems sutarties, jie pasijunta apvilti ir ima murmėti. — (12) *Dienos ir kaitros naštą:* mes dir⸗bome ilgai, visą dieną, taip pat tomis valandomis, kai buvo didžiausi kaitra. Palyginant su tuo darbu, paskutinės valandos darbas, kai jau vėsu, buvo

[13] At ille respondens uni eorum, dixit: Amice non facio tibi iniuriam: nonne ex denario convenisti mecum? [14] Tolle quod tuum est, et vade: volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. [15] Aut non licet mihi quod volo, facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? [16] Sic erunt novissimi primi, et primi novissimi. multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

Mt 19, 30; 22, 14; Mc 10, 31; Lc 13, 30

[17] Et ascendens Iesus Ierosolymam, assumpsit duodecim discipulos secreto, et ait illis: [18] Ecce ascendimus Ierosolymam, et filius hominis tradetur principibus sacerdotum, et Scribis, et condemna-

Mc 10, 32; Lc 18, 31

naštą. [13] Bet jis, atsakydamas vienam jų, tarė: Prieteliau, aš tau nedarau skriaudos; argi ne už denarą susiderėjai su manim? [14] Imk, kas tavo, ir eik sau; aš noriu ir šitam paskutiniajam duoti, kiek ir tau. [15] Arba, ar man nedera daryti, ko noriu? ar tavo akis todėl netikusi, kad aš geras? [16] Taip paskutinieji bus pirmieji ir pirmieji — paskutiniai, nes daug pašauktų, bet maža išrinktų.

[17] Eidamas į Jeruzalę, Jėzus ėmė skyrium dvyliką mokytinių ir jiems tarė: [18] Štai mes einame į Jeruzalę, žmogaus Sūnus bus išduotas vyriausiems kunigams ir Rašto žinovams; jie pasmerks jį mirti [19] ir

---

labai nedidelis. — (13) *Prieteliau.* Tikriau, anot gr. t., drauge. Šeimininkas nemato reikalo teisintis visiems murmantiems darbininkams; jis duoda reikalingų paaiškinimų vienam iš jų, iš kurio jo žodžius gali patirti ir kiti. — (15) *Arba, ar man...* Prilyginimo šeimininkas — tai Dievas, vynuogynas — Dievo karalystė. Senoji Sandora gana dažnai buvo palyginama su vynuogynu. Žr. 5 Moz 32, 32; Iz 5, 2; Jer 2, 21; Ez 15, 2; Oz 10, 1. Įvairios valandos reiškia visokį amžių, kuriame atskiri žmonės pašaukiami (Auksab. Bazil. Aug.). Ne vienas nusidėjėlis neturi nustoti vilties; geras latras juk paskutinę valandą laimėjo dangų. Denaras — amžinas gyvenimas. Vakaras — gyvenimo pabaiga. Tie, kurie dirbo tik vieną valandą, turi gauti tą patį užmokestį, kaip ir tie, kurie nešė dienos ir kaitros naštą, nes ne darbo ilgumas nulemia apie jų vertę, bet Dievo laisvai suteiktoji didesniame ar mažesniame laipsnyje malonė ir bendradarbiavimas su ją (Jier. Paskh.). Įvesta į prilyginimą murmėjimas, kad duotų šeimininkui progos atsakyti (Auks. Teof.). — (16) *Paskutinieji bus pirmieji...* Jie darosi lygūs užmokesčio atžvilgiu, nors pašaukti ne tą pačią valandą. Gali taip pat pirmieji pasidaryti paskutiniai amžinosios laimės gavime; taip, atgailą daręs latras įėjo į dangų pirma šv. Petro (Grig.). — *Nes daug pašauktų...* Daugelis gauna paprastų malonių, su kuriomis jie tinkamai bendradarbiauja; nedaugelis gauna nepaprastų, su kuriomis jie ištikimai draug veikia. Pas pašauktuosius pirmą vietą užima, daugiausia veikia, teisingumas, pas išrinktuosius—malonė.

5. Kelionės į Jeruzalę pabaiga, 20, 17—34. Plg. Mk 10, 32—52; Lk 18, 31—43.

Baigdamas kelionę į Jeruzalę ir eidamas nuo Jordano šventojo miesto link, Jėzus trečią kartą pranašauja apie savo kančią ir dar aiškiau pataria savo apaštalams būti nuolankiems (20, 17—28), o keliaudamas per Jeriką, pagydo čia du akluoju (20, 29—34).

(17) *Eidamas...* Kada kelionės galas buvo jau nebetoli, Jėzus dar aiškiau nori apreikšti savo mokytiniams, kas jo laukia Jeruzalėje. Plg. Mk 10, 32—34; Lk 18, 31—34. — *Skyrium.* Išganytojas nenorėjo, kad jo žodžius išgirstų draug su juo ėjusioji minia, nes jei jie kėlė neramybę net apaštaluose, tai juo labiau jie būtų sujaudinę minią. — (18. 19) *Ir žmogaus Sūnus bus...*

paduos jį pagonims tyčiotis, plakti ir prikalti ant kryžiaus; ir trečiąją dieną jis prisikels iš numirusiųjų.

[20] Tuomet prie jo prisiartino Zebediejaus sūnų motina draug su savo sūnumis ir parpuolė, kažin ko iš jo melsdama. [21] Jis jai tarė: Ko nori? Ji jam sako: Tark, kad šituodu mano sūnu tavo karalystėje sėdėtų vienas tavo dešinėje, kitas tavo kairėje. [22] Atsakydamas Jėzus tarė: Nežinote, ko prašote. Ar galite gerti taurę, kurią aš ger-

bunt eum morte, [19] et tradent eum Gentibus ad illudendum, et flagellandum, et crucifigendum, et tertia die resurget.

[20] Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis, adorans et petens aliquid ab eo. [21] Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram in regno tuo. [22] Respondens autem Iesus, dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?

Mc 10, 35
Mt 19, 28
Mt 26, 39; Io 18, 11

Pranašyste apie savo mirtį Išganytojas parodo, kad jis visai laisvai pasirenka sau kančią ir rengia savo mokytinius į laukiančius jų bandymus (Auksab.). — *Tyčiotis, plakti ir*... Jėzus čia jau pasako visas savo kančios smulkmenas, tuo tarpu kad anksčiau minėdavo tik apskritai pačią kančią. Plg. 16, 21; 17, 22. — *Prisikels.* Prie paskelbimo kančios Išganytojas visuomet prideda ir pranašystę apie einančią po jos garbę.

(20) *Tuomet prie jo*... Plg. Mk 10, 35—45. — *Zebediejaus sūnų motina.* Ji buvo vardu Salomė ir buvo viena iš tų moterų, kurios tarnavo Išganytojui. Plg. Mt 27, 56; Mk 15, 40. — *Draug su savo sūnumis:* Jokūbu ir Jonu. Motina meldė Išganytoją, pritariant jos sūnums, gal net jų pakurstyta, nes, anot šv. Morkaus pasakojimo, jie patys kreipėsi į Jėzų su savo meldimu. — *Parpuolė, kažin ko*... Salomė pasako, ko ji meldžia. — (21) *Tark, kad šituodu*... Zebediejaus sūnu du buvo jau nesykį Išganytojo pastatytu augščiau už kitus apaštalus. Taip, juodu buvo drauge su Petru, kai Jėzus atsimainė kalne. Gal juodu bijojo, kad Petras bus augščiau pastatytas (Paskh. Tom.). Išganytojas buvo pasakęs, kad šita jo kelionė Jeruzalėn paskutinė (13 e.); tenai turėjo būti įsteigta jo karalystė ir todėl rodėsi, kad jau buvo atėjęs metas galutinai pasirūpinti įsigyti sau toje karalystėje žymiausias vietas. Abudu apaštalu vis dar neturi tikro išmanymo, koki bus ta Kristaus karalystė (Auksab. Teof.) ir įkalba savo motinai užtarti juodu pas Jėzų. — (22) *Nežinote, ko prašote.* Išganytojas atsako ne motinai, bet stačiai dviem apaštalam. Jis kantriai pakelia savo mokytinių netobulumą ir peikia juose stoką žinojimo, kad jie nesupranta, jog Kristaus karalystė ne žemiška, ir kad garbė joje ne kitaip dalinama, kaip tik Dievo sutvarkymu. — *Ar galite gerti taurę*... Taurės vaizdas gana dažnai sutinkamas šv. Rašte; čia taurė reiškia kentėjimus. Kas Kristaus karalystėje nori įsigyti garbės, turi pirma pats save ištirti, ar jis yra pasiryžęs nešti kryžių ir paniekinimą, net kentėti ir dėl Viešpaties mirti. Kadangi žmogus neįstengia tai padaryti savomis jėgomis, turi jį palaikyti Dievo malonė, kad jis paskui galėtų dalyvauti Išganytojo garbėje. — *Galime.* Labai trokšdami pasiekti savo tikslą, bet taip pat pilni meilės Jėzui, Zebediejaus sūnūs sakosi esą pasiryžę kentėti su Išganytoju, turėdami vilties, kad juose rasis gana reikalingų jėgų. Jėzus giria jų pasiryžimą ir žada jiems kentėjimų (Orig. Auksab. Jieron). Ir iš tikrųjų, Jokūbas buvo, Erodui paliepus, nužudytas kalaviju (plg. Apd 12, 2); Jonas buvo žydų plaktas (Apd 5, 40) ir Romoje įmestas į verdantį aliejų. Nors apaštalai ir turės dalyvauti Kristaus kančioje, bet dėl tų kentėjimų jie negaus pir-

Act 12, 2

Mc 10, 41; Lc 22, 24—27

Mt 23, 11; Io 13, 15 s

Phlp 2, 7; Rom 5, 6; 8, 34; 1 Tim 2, 6

Mc 10, 46; Lc 18, 35

Mt 15, 22

Dicunt ei: Possumus. [23] Ait illis: Calicem quidem meum bibetis: se=dere autem ad dexteram meam vel sinistram non est meum dare vo=bis, sed quibus paratum est a Patre meo. [24] Et audientes decem, indi=gnati sunt de duobus fratribus. [25] Iesus autem vocavit eos ad se, et ait: Scitis quia principes gentium dominantur eorum: et qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. [26] Non ita erit inter vos: sed qui=cumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: [27] et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. [28] Sicut filius homi=nis non venit ministrari, sed mi=nistrare, et dare animam suam, redemptionem pro multis.

[29] Et egredientibus illis ab Ieri=cho, secuta est eum turba multa,

siu? Jie sako: Galime. [23] Jis jiems tarė: Mano taurę, tiesa, jūs gersite, o sėdėti mano dešinėje, ar mano kairėje — ne mano dalykas duoti jums, bet tiems, kuriems mano Tėvo prirengta. [24] Ir dešimtis iš=girdę užsidegė pykčiu prieš du broliu. [25] Jėzus gi pasivadino juos pas save ir tarė: Jūs žinote, kad pagonių kunigaikščiai viešpatauja jiems, ir kurie didesni, valdžią jiems turi. [26] Ne taip bus tarp jūsų; bet kas tik tarp jūsų nori būti didesnis, tebūnie jūsų tarnas, [27] ir kas tarp jūsų nori būti pir=mas, bus jūsų vergas; [28] taip pat kaip žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir atiduoti savo gyvybės daugeliui atvaduoti.

[29] Jiems išeinant iš Jeriko, jį sekė didelė minia. [30] Ir štai du aklu,

---

mųjų vietų. Kaip augščiau duotame prilyginime Išganytojas parodė, kad užmokestis ypač pareina nuo Dievo malonės, taip jis čia nurodo, kad Die=vas suteikia savo žymiausias malones savo laisvu pasirinkimu. — (23) *Jums.* To ž. gr. tekste nėra, ir jis čia be reikalo susiaurina prasmę, nes Kristaus pasakymas visuotinis. Jis, kaip žmo=gaus Sūnus, neskirsto vietų dangaus karalystėje. — *Mano tėvo prirengta.* Galybės ir apvaizdos darbai, paprastai, pasavinami Tėvui (plg. 6, 32 ir k.). Kristus kalba čia apie save, kaip apie tą, kurs savo žmogiškoje prigimtyje vykdo Tėvo sau pavestąjį darbą (Aug.). Pagaliau čia ne tai svarbiau=sia, kas pirmąsias vietas skirsto, bet kas jas gauna; gauna gi ne kurie pa=tys nori, bet kuriems nuo amžių pa=skirta. — (24) *Išgirdę...* Kiti mokyti=niai, rasi, bijo, kad Jokūbui ir Jonui tai gali tekti, ko jie patys sau tikėjosi (Auksab. Teof.). Iš čia pasirodo, kad Kristaus duotas pamokymas apie nuo=lankumą (18, 2) toli gražu dar nebuvo pasiekęs apaštalų širdies gilybės. Kri=stus dabar vėl jiems rodo, kad mel=dimas ir ginčas nenaudingi, nes į aug=štesnes vietas danguje veda tik nuo=lankumas (Jieron.). Kad jie dabar iš tikrųjų pradėtų eiti tuo keliu, Jėzus stato jiems prieš akis savo pavyzdį (28 e.). — (25) *Viešpatauja:* kietai juos valdo. — *Kurie didesni.* Gr. οἱ μεγάλοι, didžiūnai. — *Valdžią jiems turi:* piktai ta valdžia naudodamies. — (26) *Ne taip bus...* Prieš pasaulio di=denybę Išganytojas stato krikščionišką didenybę, kuri pasireiškia nuolankiu tarnavimu artimui. — (28) *Taip pat kaip...* Pagaliau Jėzus rodo savo pa=vyzdį. — *Atėjo:* į pasaulį viešai mo=kyti, kryžiaus nešti ir kentėti, bet ne žemiško sosto sau įsigyti. — *Atva=duoti.* Kristus išvadavo mus nuo Die=vo rūstybės ir nuo amžinosios mirties (1 Petro 1, 18. 19). — *Daugeliui.* Kri=stus atvadavo visus; bet ne visi, už kuriuos Kristus mirė, iš tikrųjų gauna amžinąjį išganymą, nes ne visi nori pasinaudoti atvadavimu.

(29) *Jiems išeinant iš Jeriko...* Je=rikas garsus senovės miestas Jordano

sėdėjusiu prie kelio, išgirdo, kad praeina Jėzus, ir sušuko, tardami: Viešpatie, Dovîdo sūnau, pasigailėk mudviejų. [31] Minia draudė juos, kad tylėtų. Bet juodu dar labiau šaukė, sakydami: Viešpatie, Dovîdo sūnau, pasigailėk mudviejų. [32] Jėzus sustojo, pasišaukė juodu ir tarė: Ko norite, kad judviem padaryčiau? [33] Juodu jam atsakė: Viešpatie, kad mudviejų akys atsivertų. [34] Pasigailėjęs jųdviejų, Jėzus palietė jų akis. Ir juodu tuojau regėjo ir jį sekė.

[30] et ecce duo caeci sedentes secus viam, audierunt, quia Iesus transiret: et clamaverunt, dicentes: Domine miserere nostri, fili David. [31] Turba autem increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabant, dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. [32] Et stetit Iesus, et vocavit eos, et ait: Quid vultis ut faciam vobis? [33] Dicunt illi: Domine, ut aperiantur oculi nostri. [34] Misertus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt, et secuti sunt eum.

---

slėnyje, jau šiapus upės, neperdaug toli nuo jos kranto, prie kelio, kuriuo buvo einama į Jeruzalę. Kadangi arti buvo Velykų šventės, tai visi keliai buvo pilni einančių į Jeruzalę; be to, Išganytoją lydėjo didelė minia. — (30) *Ir štai du aklu*... Panašus atsitikimas aprašytas Mk 10, 46—52; Lk 18, 35—43; bet tenai minima tik vieno aklo pagydymas; be to, ten pasakyta, kad tas aklas meldęs jį pagydyti, kada Jėzus artinosi į Jeriką. Todėl kai kurie aiškintojai spėja, kad Jėzus pirma pagydęs vieną aklą, įeidamas į Jeriką, o paskui du, iš jo išeidamas. Kiti priešingai mano, kad pas visus tris evangelistus aprašyta tas pats atsitikimas, tik vienų paminėtos vienos aplinkybės, kitų — kitos. Iš tikrųjų gi dalykas, rasi, įvykęs taip. Jėzui besiartinant į Jeriką, į jį kreipėsi ir meldė pagydyti du aklu, iš kurių dviejų vienas, vardu Bartimiejus, buvo visiems labiau žinomas, ir kaip tokį jį temini šv. Morkus ir Lukas. Tačiau Išganytojas pagydė aklu du ne tuojau, bet tik išeidamas iš Jeriko; tą dalyką randame paminėtą pas šv. Matą (plg. aug. 8, 28). — *Dovîdo sūnau*. Tą pavadinimą žmonės anuo laiku skyrė Mesijui. Plg. 9, 28; 15, 22 ir k. Aklu du pažįsta ir išpažįsta Viešpatį esant Mesiją ir tarsi duoda tautai pavyzdį, kaip ji turi pasveikinti ir pagerbti Išganytoją, einantį į Jeruzalę. — (31) *Minia draudė...:* kaip apaštalai, kada atvesta pas Jėzų kūdikių (plg. 19, 13). — *Juodu dar labiau šaukė*... Nei neturtas, nei aklumas, nei žmonių papeikimas nesulaiko aklųjų uolumo; jie šaukia dar garsiau. Jų pavyzdys moko mus nepaliauti melstis, kuomet Dievas rodosi atidėdąs maldos išklausymą (Auksab.). — (32) *Ko norite, kad*... Jėzus žino aklųjų troškimą; klausdamas gi jis nori juodviem parodyti savo palankumą ir padaryti jų tikėjimą dar gyvesnį. — (33) *Kad mudviejų akys*... Patiems akliems pasakius savo ligą ir meldžiant pagydymo, niekas nebegali kelti abejonių apie padarytą stebuklą. Taip pat mūsų malda turi būti išreiškimas mūsų troškimo ir mūsų reikalų Dievo akivaizdoje. — (34) *Jėzus palietė*... Kad Išganytojas akluosius palietė, tai buvo jo šventos žmogystės darbas, kad jie tuojau regėjo, — dievystės (Tom.).

IV. Paskutinės Kristaus dienos žemėje ir jo prisikėlimas iš numirusiųjų 21, 1—28, 20.

1. Iškilmingas Jėzaus įžengimas į Jeruzalę, 21, 1—22. Plg. Mk 11, 1—24; Lk 19, 29—48; Jo 12, 12—19.

Ketvirtoje evangelijos dalyje, kurioje kalbama apie paskutines Jėzaus dienas, ypač apie jo kruviną kančią, parodoma visiškas atmetimas senosios sinagogos, kuri ne tik kad nepripažino savo Mesijo, bet dar jį išdavė nužu-

Mc 11, 1; Lc 19, 29

21. [1] Et cum appropinquassent Ierosolymis, et venissent Bethphage ad Montem oliveti: tunc Iesus misit duos discipulos, [2] dicens eis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam, et pullum cum ea: solvite, et adducite mihi: [3] et siquis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet: et confestim dimittet eos. [4] Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est per Prophetam dicentem: [5] Dicite filiae Sion: *Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam, et pullum fi-*

Is 62, 11; Zach 9, 9; Io 12, 15

21. [1] Kada jie prisiartino prie Jeruzalės ir atėjo į Betpagę, prie Alyvų kalno, tuomet Jėzus siuntė du mokytiniu, [2] juodviem sakydamas: Eikite į miestelį, kurs ties judviem, ir tuojau rasite pririštą asilę ir su ja asilaitį; atriškite ir man atveskite; [3] ir jei kas judviem ką nors tartų, sakykite, kad jų reikia Viešpačiui, ir tuojau juos paleis. [4] Visa gi tai atsitiko, kad įvyktų, kas pranašo pasakyta šiais žodžiais:

[5] *Sakykite Siono dukteriai: Štai tavo karalius tau ateina romus, sėdėdamas ant asilės ir ant pajun-*

---

dyti, ir įkūrimas naujosios Bažnyčios. Ketvirtos evangelijos dalies pradžioje aprašomas iškilmingas Jėzaus įžengimas į Jeruzalę (21, 1—17). Taip parodoma jo visagalybė ir kad jis visa daro savo laisva valia. Čia taip pat paminėtas prakeikimas nevaisingo figos medžio (21, 18—22), kurs turėjo įvaizdinti sinagogos atmetimą.

(21, 1) *Kada jie prisiartino...* Palyginant sinopsinių evangelijų ir šv. Jono pasakojimą, pasirodo, kad aprašomas čia atsitikimas įvyko sekmadienį prieš Velykas, dešimtą nisano mėnesio dieną, penkiomis dienomis anksčiau, negu Jėzus mirė. Tą dieną buvo pas žydus renkamas velykinis avinėlis (2 Moz 12, 3). Tokią pat savaitės dieną Išganytojas, kaip amžinybės karalius, išeis su garbe iš kapo. Kitados dešimtą nisano dieną drauge su išrinktąja tauta pirmą sykį įkėlė koją į Žadėtąją žemę Jozuė. Plg. Mk 11, 1—11; Lk 19, 29—44; Jono 12, 12—19. Kristus, įeidamas į Jeruzalę, pasireiškia esąs Mesijas, ir kaip Mesijas žmonių sveikinamas. Tautos vadai laukė garbingo Mesijo, Jėzus pasirodo garbingas; tačiau jie jį atmeta, net juo labiau jį puola, taip darydami save vertus didesnės bausmės. — *Ir atėjo:* iš Betanijos. — *Į Betpagę, prie Alyvų kalno.* Betpagė (figų namas) kitur šv. Rašte neminima; ji buvo netoli nuo Betanijos. Alyvų kalnelis apie penkis varsnus į rytus nuo Jeruzalės (arti 20 minutų kelionės). — *Du mokytiniu.* Kas buvo tuodu mokytiniu, nežinoma. — (2) *Į miestelį, kurs...:* į Betpagę. — *Rasite pririštą asilę...* Tas aplinkybes ir kitas Jėzus žino savo antprigimtiniu žinojimu. Asilę mini tik šv. Matas; ji, rasi, dėl to buvo atvesta, kad jos asilaitis, ant kurio dar niekas nebuvo jodinėjęs ir kuriuo pirmą sykį turėjo pasinaudoti Jėzus, būtų klusnesnis. — *Atriškite ir man atveskite.* Jėzus iki tam laikui atlikdavo savo keliones pėsčias; bet dabar jis nori įžengti į Jeruzalę iškilmingai. Jis elgiasi čia kaip karalius, kurs turi teisės naudotis savo valdinių gėrybėmis. — (3) *Ką nors tartų:* klaustų, ką jūs darote. Taip iš tikrųjų ir atsitiko (Mk 11, 5; Lk 19, 31. 33). Jėzus ne tik pramato tuos visus dalykus, bet dar jis palenkia žmonių širdis, kad jos būtų klusnios jo valiai. — *Viešpačiui:* be jokio kito pažyminio, todėl Mesijui. — (4) *Pranašo:* Zakarijo 9, 9. Zakarijo žodžiai kartojami, laikantis ebr. t., bet gana laisvai, nes kai kurie žodžiai išleisti, o kiti paimti iš LXX. Zakarijas pranašavo Jeruzalei, kad didis karalius, bet visai taikus, karalius Mesijas, iškilmingai įeis į ją karaliauti ir jos apdovanoti gėrybėmis. Taip pat žydai suprato tą pranašystę apie Mesiją. Jėzus dabar ją įvykdė. — (5)

giamosios asilaičio. [6] Nuėjusiu du mokytiniu padarė, kaip Jėzus juodviem buvo įsakęs.

[7] Jie atvedė asilę ir asilaitį, uždėjo ant jų savo drabužius ir užsodino jį ant viršaus. [8] Labai didelė minia tiesė savo drabužius ant kelio, o kiti kirto medžių šakas ir klojo ant kelio. [9] Ėjusios priešakyje ir paskui sekusios minios šaukė, sakydamos: *Osanna* Dovîdo sūnui! *Pagirtas teesie, kurs ateina Viešpaties vardu! Osanna* aukštybėse! [10] Jam įėjus į Jeruzalę, sujudo visas miestas ir sakė: Kas

lium subiugalis. [6] Euntes autem discipuli fecerunt sicut praecepit illis Iesus.

[7] Et adduxerunt asinam, et pullum: et imposuerunt super eos vestimenta sua, et eum desuper sedere fecerunt. [8] Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via: alii autem caedebant ramos de arboribus, et sternebant in via: [9] turbae autem, quae praecedebant, et quae sequebantur, clamabant, dicentes: *Hosanna* filio David: *benedictus, qui venit in nomine Domini: hosanna* in altissimis. [10] Et cum intrasset Ierosolymam, commota est universa civitas, di-

4 Rg 9, 13
Ps 117, 26; Mc 11, 18; Lc 19, 38; 2 Sm 14, 4

Sakykite Siono dukteriai. Tas išsireiškimas paimtas iš Iz 62, 11. Siono dukterimi poėtiškai vadinama Jeruzalė su savo gyventojais. Sionu buvo vadinamas vienas iš žymiausių kalnelių, ant kurių stovi Jeruzalė; jis buvo miesto pietvakariuose. — *Tavo karalius:* tau žadėtasis karalius (Ez 21, 27). — *Tau ateina:* kad tave apdovanotų visokiomis gėrybėmis. — *Romus:* kaip pats jo įėjimas rodė. — *Sėdėdamas...* Sėdėjimas ant asilaičio buvo taip pat ramybės ženklas, nes smarkus kovotojas, paprastai, joja ant neramaus karo žirgo. Ant asilų, kaip pasirodo jau iš Sen. Test., nuo seniausių laikų jodinėdavo kunigaikščiai ir apskritai žymūs asmenys, kaip Abraomas, Mozė, Balaamas. Žr. 1 Moz 22, 3; 2 Moz 4, 20; 4 Moz 22, 21; Teis 5, 10; 10, 4 ir k.

(7) *Užsodino jį ant viršaus:* ant sudėtų drabužių, iš kurių buvo pasidaręs lyg koks balnas. Rasi, tikresnis gr. skaitymas ἐπεκάθισεν, jis sėdosi. — (8) *Minia tiesė...:* taip išreikšdama pagarbą Išganytojui. Plg. 4 Kar 9, 12. 13. Čia pasireiškė stebuklingas Kristaus viešpatavimas širdims, nes jis be jokio viršujinio kurstymo paragino didelę minią pagerbti save ir iškilmingai lydėti į miestą. — *Kirto medžių šakas...* Kitas pagarbos ženklas ir eisenos iškilmingumo padidinimas. Plg. 1 Mak 23, 51; 2 Mak 10, 7 ir k. — (9) *Osanna.* Minios šaukia žodžiais, paimtais iš psalmės (žr. Ps 117, 25. 26). Pats žodis osanna, ebr. *hošia' na'*, reiškia: gelbėk jį. Taigi, minia, tarsi, sako: Duok jam savo pagalbos, mes tave maldaujame, kad jis įvykdytų Mesijui skirtą uždavinį, kad ir mes būtumėm laisvi nuo visokios nelaimės! Tebūna jis Dievo palaimintas, kad taip pat mes būtumėm palaiminimo dalyviais! — Iš viso aprašymo pasirodo, kad tuomet Jėzus atvirai stojo minios akivaizdoje kaip Mesijas, ir kaip Mesijas jis buvo žydų minios priimtas. — *Viešpaties vardu:* vienybėje su Dievu, kurs apsireiškia žmonėms. — *Osanna aukštybėse:* nuo savo sosto danguje suteik jam pagalbos. — Nors psalmės žodžiai miniai buvo žinomi, bet reikėjo dieviško įkvėpimo, kad ji dabar juos tartų ir jais Jėzų kaip Mesiją sveikintų. Visame tame pasirodo Viešpaties galybė, tuo tarpu kad jo nuolankumas pasireiškia viršujinėse įėjimo aplinkybėse. — (10) *Sujudo visas miestas...* Į Jeruzalę jau buvo atėję Velykų švęsti iš visur daugybė žmonių, kuriems Jėzus buvo visai nepažįstamas. Iškilmingas jo įėjimas į miestą sukėlė tuose ateiviuose nustebimą ir klausimą, kas jis esąs? Prie jų turėjo prisidėti bent dalis vietinių

Mc 11, 15; Lc 19, 45; Io 2, 14; Dt 14, 25

Is 56, 7; Ir 7, 11; Lc 19, 46

cens: Quis est hic? [11] Populi autem dicebant: Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae.

[12] Et intravit Iesus in templum Dei, et eiiciebat omnes vendentes, et ementes in templo, et mensas numulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit: [13] et dicit eis: Scriptum est: *Domus mea domus orationis vocabitur:* vos autem fecistis illam *speluncam latronum.* [14] Et accesserunt ad eum caeci, et claudi in templo: et sanavit eos. [15] Videntes autem principes sacerdotum, et Scribae mira-

yra šitas? [11] Minios gi sakė: Tai Jėzus, pranašas iš Nazareto Galiliejoje.

[12] Jėzus įėjo į Dievo šventovę ir išvarinėjo visus parduodančius ir perkančius šventovėje ir pargriovė pinigų maininink ų stalus ir karvelių pardavėjų suolus. [13] Jis jiems sakė: Parašyta: *Mano namai vadinsis maldos namai;* o jūs padarėte iš jų *galvažudžių olą.* [14] Tuomet prie jo prisiartino šventovėje akli ir raiši, ir jis juos pagydė. [15] Vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai, matydami stebuklus, ku-

---

gyventojų. — (11) *Tai Jėzus, pranašas...* Klausiantiems buvo sakoma trumpais žodžiais, kas reikėjo žinoti apie Išganytoją, būtent, jo vardas, jo einama pareiga, kuri čia pažymėta vien žodžiu *pranašas,* bet tas pažymėjimas, kaip parodo gr. t. artikulas ὁ προφήτης, reiškia tą pat, ką ir Mesijas, pagaliau nurodoma žemiška jo tėviškė.

(12) *Jėzus įėjo...* Jėzus parodo savo mesijinę vertę, apvalydamas šventovę, gydydamas aklus ir raišus, ir vaikų jis sveikinamas kaip Mesijas. Bet juo labiau jis tą savo kilnią vertę apreiškia, juo labiau didėja parisiejų neprietelystė. Plg. Mk 11, 15—19; Lk 19, 45—48. — *Į Dievo šventovę.* Iškilmingas Jėzaus įėjimas į Jeruzalę pasibaigė aplankymu šventovės. Aplankęs šventovę, Išganytojas sugrįžo į Betaniją; iš ten kitą dieną jis vėl atėjo į Jeruzalę, įėjo į šventovę ir jau tuomet išvarinėjo parduodančius ir perkančius šventovėje. Žr. Mk 11, 11... — *Parduodančius ir perkančius šventovėje.* Ta prekyba buvo daroma vadinamajame pagonių šventoriuje. Buvo gi ten parduodama, kas buvo reikalinga aukoms daryti. Velykų švenčių artimybė, žinoma, buvo sutraukusi į čia daugiau nekaip paprastai pardavėjų ir pirkėjų. Keliamas jų triukšmas nemaža kliudė tiems, kurie norėjo melstis ir davė nemaža papiktinimo svetimtaučiams. — [illegible] *ininkų.* Kiekvienas žydas turėjo mokėti šventyklos reikalams kas metai pusę siklio (plg. aug. 17, 23). Tas mokestis buvo priimamas tik žydų pinigais. Kadangi daug žydų, gyvenusių įvairiose šalyse, atsinešdavo svetimų pinigų, tai jie reikėjo iškeisti, ir tą dalyką atlikdavo minimi čia pinigų maininink ai, gaudami už savo tarpininkavimą nemaža pelno. Taigi, tokie maininink ai, lygiai kaip ir kiti pardavėjai, buvo reikalingi, ir Išganytojas ne juos pačius peikia, bet tik pasmerkia tą drąsą, su kokia jie buvo įsiveržę net į šventyklos šventorių. — *Karvelių:* kurie buvo perkami tuo tikslu, kad būtų paaukoti šventovėje. — (13) *Parašyta: Mano...* Išganytojas paaiškina ir pateisina savo pasielgimą šv. Rašto žodžiais, paimtais iš Iz 56, 7 ir Jer 7, 11. Bažnyčios sargai, kunigai, nedrįso nieko sakyti prieš tą valymą, nes jautėsi kalti esą, leidę tokį šventos vietos paniekinimą, ir visi turėjo pripažinti Jėzaus pasielgimo teisingumą. — (14) *Tuomet prie jo...* Kietai elgdamos su piktaisiais, Išganytojas visuomet pasirodo maloningas dievobaimingiems ir nelaimingiems. Jo stebuklai turi parodyti, kad Mesijo laikas buvo atėjęs (Iz 35, 5. 6; plg. aug. 11, 5), ir apreikšti mūsų Viešpaties autoritetą. Tačiau vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai pasilieka atkaklūs. — (15) *Vaikus, šaukiančius šventovėje ir...* Kadangi ir vaikai šaukia tais pačiais žodžiais, ku-

riuos jis buvo padaręs, ir vaikus, šaukiančius šventovėje ir sakančius: Osanna Dovîdo sūnui, užsidegė pykčiu [16] ir jam tarė: Ar girdi, ką tie sako? Jėzus jiems tarė: Taip. Ar niekuomet neskaitėte: *Iš vaikų ir žindančių burnos prirengei tobulą gyrių?* [17] Ir juos palikęs, jis išėjo laukan iš miesto į Betaniją ir tenai pasiliko.

[18] Rytmetį, grįždamas į miestą, jis buvo alkanas. [19] Pamatęs pakelėje vieną figos medį, jis priėjo prie jo ir nieko jame nerado, tik lapų. Jis jam tarė: Tegul niekuomet per amžius neužsimezga iš tavęs vaisius. Ir figos medis tuojau

bilia, quae fecit, et pueros clamantes in templo, et dicentes: Hosanna filio David: indignati sunt, [16] et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Utique numquam legistis: *Quia ex ore infantium, et lactentium perfecisti laudem?* [17] Et relictis illis, abiit foras extra Civitatem in Bethaniam: ibique mansit.

Ps 8, 3

[18] Mane autem revertens in Civitatem, esuriit. [19] Et videns fici arborem unam secus viam, venit ad eam: et nihil invenit in ea nisi folia tantum, et ait illi: Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo

Mc 11, 13; Lc 13, 6

---

riais suaugusieji su džiaugsmu sveikino Išganytoją, iš to dar aiškiau pasirodo veikimas šv. Dvasios, kuri apreiškia mažutėliams, ko įstatymo ir pranašų žinovai nenorėjo pažinti ir po taip daugelio Jėzaus padarytų stebuklų. — (16) *Jam tarė: Ar girdi*... Jie net drįsta kaltinti Išganytoją, kad jis pakenčiąs piktžodžiavimą prieš Dievą; jie nori, kad jis pats sustabdytų šaukiančius kūdikius. Kaipgi labai jie yra toli nuo tikėjimo į Kristų! Geri žmonės gerais kitų darbais sustiprinami gerume, iškrypusias širdis pagauna pavydas ir dar labiau jas iškraipo. — *Taip. Ar*... Jėzus pavydininkams atsako: Taip, aš gerai girdžiu ir tam pritariu; bet kaipgi jūs galite stebėtis? Čia įvyksta tai, kas pasakyta Ps 8, 3: *Iš kūdikių ir žindančių burnos tu prirengei sau tobulą šlovę*. Parisiejai netyčia turėjo atsiminti ir tolesnius tos pačios psalmės žodžius: *kad sunaikintumei neprietelį ir keršytoją*. Juose buvo jiems įspėjimas ir grūmojimas. — (17) *Į Betaniją*. Tai nedidelis miestelis rytiniame Alyvų kalno šlaite. Iš Jeruzalės iki Betanijai buvo apie 15 varsnų ir daugiau kaip pusė valandos kelionės. Čia gyveno artimi Jėzaus prieteliai, Lozorius ir dvi jo seseri. — *Pasiliko*. Anot gr. t.: pernakvojo. Jeruzalėje, rasi, niekas nebūtų drįsęs priimti jo į savo namus, nes parisiejai jau Padangčių šventės metu buvo nutarę, kad kiekvienas, kurs išpažintų Kristų, turėjo būti išmestas iš sinagogos (Jono 9, 22).

(18) *Rytmetį*... Toliau pasakojamas stebuklas yra ženklas žydams ir visiems, kurie neduoda atgailos ir gerų darbų vaisių. Plg. Mk 11, 12—14. 20—26. — *Buvo alkanas*. Alkanumas buvo tikras kaip ir aug. 4, 2. Kaip daugelis pranašų veiksmų Sen. Testamente, taip ir Kristaus pasielgimas čia simbolinis. Jis parodo savo alkį, kad paaiškėtų, jog jis trokšta tautos išganymo. Jis žinojo nieko nerasiąs, nes, kaip pasakyta Morkaus evangelijoje, buvo *ne figų metas*. Mat, figos medis duoda vaisių liepos mėnesį, o tuo metu buvo tik balandis. Tačiau Jėzus daro taip, kaip kiti žmonės, kurie, matydami lapus, spėja, kad tarp jų turi būti vaisių. (Mk 11, 13). — *Tegul niekuomet per amžius*... Toks medžio pasmerkimas rodosi nepaprastas, bet jis pigu išaiškinti ta aplinkybe, kad tas figų medis Jėzaus mintyje turėjo būti žydų tautos vaizdas. Ji buvo gavusi iš Dievo daug dovanų, kuriomis turėjo būti prirengta priimti Mesiją; todėl ji buvo gana graži iš viršaus, kaip figų medis su savo lapais, bet tuščia viduje, neturėjo tikro šventumo ir nedavė jokio tikros dorybės vaisiaus (plg. Mik

Mc 11, 20
Mt 17, 20
Mt 7, 7; Mc 11, 24; 1 Io 3, 22
Mc 11, 28; Lc 20, 2

ficulnea. [20] Et videntes discipuli, mirati sunt, dicentes: Quomodo continuo aruit? [21] Respondens autem Iesus, ait eis: Amen dico vobis, si habueritis fidem, et non haesitaveritis, non solum de ficulnea facietis, sed et si monti huic dixeritis, Tolle, et iacta te in mare, fiet. [22] Et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis.

[23] Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentem, prin-

padžiūvo. [20] Tai matydami mokytiniai stebėjosi ir sakė: Kaip jis ūmai padžiūvo! [21] Atsakydamas gi Jėzus jiems tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, jei turėsite tikėjimo ir nesvyruosite, ne tik tai darysite, kas atsitiko figos medžiui, bet jei ir šitam kalnui sakytumėte: Pasikelk ir meskis į jūrą, įvyks. [22] Ir visa, ko tik prašysite maldoje tikėdami, gausite.

[23] Kada jis buvo atėjęs į šventyklą ir mokė, prie jo prisiartino

---

7, 1. 2). Ji nepriėmė Išganytojo, kada tasai atėjo. Kas žydų laukė dėl to Mesijo atmetimo, Jėzus nekartą sakė žodžiais (8, 12; 10, 15; 11, 21; 12, 41—45); dabar jis tai stato prieš akis veiksmu. — *Padžiūvo.* Jo sultys paliovė tekėjusios. — (20) *Mokytiniai stebėjosi...* Mokytiniai tik kitą dieną pastebėjo, kad figų medis džiūsta. Kadangi tačiau jie nesirūpina patirti, koki buvo gilesnė to padžiūvimo priežastis, tai ir Jėzus, neatsakydamas stačiai į jų klausimą apie padžiūvimo būdą, pasitenkina pakartojimu seniau duoto pamokymo (17, 19) apie tikėjimo galybę. — (21) *Ir šitam kalnui...* Ištardamas tuos žodžius, Jėzus, rasi, rodė apaštalams Alyvų kalną. — Iš šito atsitikimo mokytiniai galėjo suprasti, kad Kristus įstengtų sunaikinti ir savo neprietelius (Jieron. Auksab.). Simbolinis Viešpaties veikimas turi tikslu visų pirma sinagogą, bet jis gali būti pritaikytas kiekvienai gerų darbų neturinčiai sielai (Orig. Teof.). — (22) *Ir visa, ko tik...* Kristaus pažadas ūmai darosi visuotinis (plg. 7, 7). — *Tikėdami.* Tai maldos visagalybės sąlyga.

2. *Ginčai su parisiejais ir Rašto žinovais, 21, 23—22, 46. Plg. Mk 11, 27—12, 37; Lk 20, 1—44.*

Iškilmingas Išganytojo žengimas į Jeruzalę ir išvarymas pardavėjų iš šventovės vėl duoda progos parisiejams užpuldinėti jijį. Ginčuose su jais Jėzus išrodo visą jų nedorumą. Paklaustas, kokia valdžia Išganytojas visa daro, priverčia parisiejus prisipažinti, kad jie nieku vertė jau Jono Krikštytojo pamokslus (21, 23—27), sako jiems prilyginimą dviejų sūnų, klusnaus darbais ir klusnaus tik žodžiais (21, 28—32), taip pat prilyginimą neištikimų vynininkų, neduodančių vynuogyno savininkui vaisių (21, 33—44) ir tuo sukelia jų pyktį (21, 45. 46). Toliau duoda savo priešams prilyginimą karaliaus sūnaus vestuvių (22, 1—14), atsako apie mokesčius ciesoriui (22, 15—22), apie numirusiųjų prisikėlimą (22, 23—33), koks didžiausis įsakymas įstatyme (22, 34—40) ir stato jiems klausimą apie Kristų, Dovîdo sūnų (22, 41—46).

(23) *Kada jis buvo atėjęs:* antrą dieną po iškilmingo įžengimo į Jeruzalę. Plg. Mk 11, 27—33; Lk 20, 1—8. — *Vyriausieji kunigai ir...* Pas šv. Morkų paminėti dar Rašto žinovai. Taigi, čia, matomai, buvo pasiuntiniai viso žydų sanedrino, t. y., vyriausios žydų tarybos, kuri vedė visus religinius žydų tautos reikalus ir turėjo nemaža įtakos taip pat politiniame jų gyvenime. Jie turi teisės klausti, kokį kas turi įgaliojimą mokyti, ir ištirti, ar jis Dievo siųstas; bet po pakartoto šv. Jono Krikštytojo liudijimo apie Kristų ir po daugelio stebuklų, kurie liudijo apie jį ir apie jo mokslą, kada jau tiek sykių Viešpaties skelbiamoji tiesa buvo nugalėjusi jo priešininkus, paga-

vyriausieji kunigai ir tautos vyresnieji ir tarė: Kokia galia tai darai? ir kas tau tą galią davė? [24] Jėzus atsakydamas jiems tarė: Paklausiu ir aš jus vieno dalyko; jei jį man pasakysite, ir aš jums pasakysiu, kokia galia tai darau. [25] Jono krikštas iš kur buvo? Iš dangaus, ar iš žmonių? Bet jie galvojo sau vieni ir kalbėjo: [26] Jei sakysime: Iš dangaus, jis mums tars: Tai kodėl jam netikėjote? Jeigu sakysime: Iš žmonių, mes turime bijoti minios, nes visi laikė Joną pranašu. [27] Taigi, atsakydami Jėzui, jie tarė: Mes nežinome. Ir jis jiems tarė: Nė aš jums nesakysiu, kokia galia tai darau.

cipes sacerdotum, et seniores populi, dicentes: In qua potestate haec facis? Et quis tibi dedit hanc potestatem? [24] Respondens Iesus dixit eis: Interrogabo vos et ego unum sermonem: quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua potestate haec facio. [25] Baptismus Ioannis unde erat? e caelo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, dicentes: [26] Si dixerimus, e caelo, dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, timemus turbam: omnes enim habebant Ioannem sicut prophetam. [27] Et respondentes Iesu, dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse: Nec ego dico vobis in qua potestate haec facio.

Io 1, 25

Mt 14, 5;

liau tuo metu, kada Viešpats taip garbingai buvo apsireiškęs savo veikalais, reikalauti iš jo įrodymų, patvirtinančių jo teises, buvo perdaug didelė drąsa ir tiesiog piktumas. — *Kokia galia.* Jie, tarsi, sako: Iš mūsų tu neturi jokio įgaliojimo, taigi, tu neteisingai savinies teises. Jei Išganytojas būtų jiems atsakęs, jis esąs Tėvo siųstas, jie būtų pasmerkę jį už piktžodžiavimą Dievui; jei būtų sakęsis esąs Mesijas, jie būtų išdavę jį pagonims, kaip norintį pasisavinti karaliaus garbę; jei visai nieko nebūtų atsakęs, jie būtų jį palaikę įtartinu tautos akyse kaip netikrą pranašą, kurs niekina teisėtą valdžią. — *Tai darai:* visa, ką Jėzus darė po iškilmingo įėjimo į Jeruzalę, neišskiriant paties įėjimo; taigi, šventovės apvalymą, mokymą ir t.t. — (24) *Atsakydamas...* Su Kristaus išmintimi negali kovoti žmonių gudrybė. Jis taip atsako, kad jie visai negali jo apkaltinti ir turi prisipažinti, kad jų piktumas tik jiems patiems daro gėdos. Išganytojas iš savo pusės duoda jiems tokį klausimą, kad atsakymas į jį, lygiai kaip ir neatsakymas, pasirodo labai nepatogus paklaustiesiems. — (25) *Jono krikštas...* Jonas buvo siųstas krikštyti; tas krikštas buvo prirengimas prie Dievo karalystės apsireiškimo. Jonas liudijo apie Kristų; jei Krikštytojas buvo Dievo siųstas, tai Jėzus — Mesijas. Taip Kristaus klausimas susiduria su pariziejų klausimu. — *Jie galvojo...:* vieni kitus klausinėjo, kaip galėtų geriau atsakyti į nemalonų klausimą. Jie nejieškojo taip be galo svarbiame dalyke tiesos, bet tik kaip išsisukti ir apsisaugoti nuo Viešpaties ir nuo tautos priekaištų. Taigi, jie meluoja, kad jie tai nežiną, ką, jų pačių prisipažinimu, žino tauta ir ką jie, kaip jos pašauktieji mokytojai, visų pirma turi žinoti. Jie meluoja, nes jie juk buvo siuntę pas Joną pasiuntinystę (Jono 1, 19), ir Krikštytojas buvo prisipažinęs esąs Mesijo pirmatakas. Jonas pranašavo (Jono 1, 27. 30; Mt 3, 11); todėl jie, remdamiesi 5 Moz 18, 21. 22, turėjo pareigą ištirti tų pranašysčių tiesą. Į visa tai atsižvelgdamas, Išganytojas duoda atsakymą: Jūs to nenorite žinoti, todėl ir aš neatsakysiu, nes jūs nenorite tikėti, nors jūs apsimetate turį tikėjimo ir klusnumo, tuo tarpu kad kiti, pagonys ir nusidėjėliai, pradžioje nuo vieno ir kito atsisako, bet paskui tikrai jieško Dievo karalystės. — (26) *Iš dangaus,* t. y., Jonas buvo Dievo siųstas.

[28] Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum, dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea. [29] Ille autem respondens, ait: Nolo. Postea autem, poenitentia motus, abiit. [30] Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, ait: Eo, domine, et non ivit. [31] Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Iesus: Amen dico vobis, quia publicani, et meretrices praecedent vos in regnum Dei. [32] Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiae, et non credidistis ei. publicani autem, et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec poenitentiam habuistis postea, ut crederetis ei.

Lc 7, 29

[28] Kaip jums regisi? Vienas žmogus turėjo du sūnu; priėjęs pirmąjį, jis tarė: Sūnau, eik šiandien, dirbk mano vynuogyne. [29] Bet jis atsakydamas tarė: Nenoriu. Paskui gi, atgailos sujudintas, nuėjo. [30] Priėjęs ir antrąjį, jis taip pat pasakė. Tasai atsakydamas tarė: Einu, viešpatie, ir neėjo. [31] Katras tų dviejų padarė tėvo valią? Jie jam tarė: Pirmasis. Jėzus jiems tarė: Iš tiesų, sakau jums, muitininkai ir paleistuvės eis pirm jūsų Dievo karalystėn. [32] Nes atėjo pas jus Jonas teisybės keliu, bet jūs jam netikėjote; muitininkai ir paleistuvės jam tikėjo; jūs, tai matydami, nė paskui neturėjote atgailos, kad jam tikėtumėte.

---

(28) *Kaip...* Jėzus kietai peikia tautos vadų pasielgimą. Tai jis daro trimis aiškiais prilyginimais, skelbiančiais kaltininkams taip pat bausmę. Pirmąjį ir trečiąjį prilyginimą randame tik pas šv. Matą. Pirmas prilyginimas turi artimiausį sąryšį su tuo, kas augščiau papasakota. — *Vienas žmogus.* Tas žmogus čia paties Dievo vaizdas. — (29) *Nenoriu.* Atsakymas labai nemandagus, bet jis liko atitaisytas girtinu pasielgimu. — (30) *Einu, Viešpatie.* Gr. t.: aš, Viešpatie. Antrasis sūnus atsako labai mandagiai, su didele pagarba ir išreiškia savo klusnumą, bet visa tai daro nedorai veidmainiaudamas. — (31) *Katras tų dviejų...* Kad geriau būtų suprasta mintis, Jėzus palieka patiems klausytojams padaryti išvadą iš prilyginimo žodžių. Paskui jis pats daro pritaikymą iš kitų duoto atsakymo. — *Muitininkai ir paleistuvės:* žmonės labiausiai žydų niekinami draugijiniame gyvenime ir doros atžvilgiu. Bet muitininkai ir paleistuvės grįžo į Dievą, girdėdami Jono pamokslus, darė kitaip nekaip parisiejai, kurie visa žada ir nieko nedaro. — *Dievo karalystėn:* kuri yra jau jums atėjusi. Vienos tokios grįžusios į Dievą nusidėjėlės istoriją pasakoja Lukas 7, 37—50; vienas toks muitininkas buvo apaštalų tarpe. — (32) *Jonas teisybės keliu:* keliu, kurio reikalauja teisybė. Jis taip pat turėjo pareigą rodyti tą kelią. Žr. aug. 3, 8. — *Netikėjote:* nesigręžėte į Dievą, nes nedarėte atgailos, kurios Jono pamokslas reikalavo; taigi, jus atstovauja antrasis sūnus, kurs, pasižadėjęs eiti į darbą, tikrovėje pasirodė neklusnus. — *Jūs, tai matydami,...* Gražus grįžtančių į Dievą nusidėjėlių pavyzdys turėjo padaryti įtakos parisiejams ir sadukiejams; bet jie pasirodė perdaug puikūs, kad eitų paskui taip jų niekinamus žmones.

(33) *Pasiklausykite...* Neištikimų vynininkų prilyginimu Jėzus parodo, kad žydų tautos vadai yra tiesiog sukėlę maištą prieš Dievo autoritetą, ir skelbia bausmę, kuri laukia žydų už atmetimą Mesijo. Plg. Mk 12, 1—12; Lk 20, 9—18. — *Buvo žmogus...:* pats Viešpats. — *Kurs įsiveisė...* Simbolinis vynuogynas reiškia Sen. Testamento teokratiją su visomis malonėmis, kurias jai Viešpats buvo suteikęs. Vynuogynas aprašomas taip pat, kaip Izaijo

[33] Pasiklausykite kito prilyginimo. Buvo žmogus šeimininkas, kurs *įsiveisė vynuogyną, aptvėrė jį tvora, iškasė jame spaustuvą, pastatė bokštą,* išnuomojo jį vynininkams ir iškeliavo į svetimą šalį. [34] Atėjus vaisių metui, jis siuntė savo tarnus pas vynininkus atsiimti jo vaisių. [35] Bet vynininkai, nutvėrę jo tarnus, vieną primušė, kitą nužudė, o kitą užmušė akmenimis. [36] Jis vėl siuntė kitus tarnus, daugiau kaip pirmųjų; ir su tais jie taip pat padarė. [37] Pagaliau jis siuntė pas juos savo sūnų, tardamas: Jie drovėsis mano sūnaus. [38] Bet vynininkai, pamatę sūnų, kalbėjosi tarp savęs: Tas tėvonis; eikite, užmuškime jį ir turėsime jo tėvonystę. [39] Ir nutvėrę jie išmetė jį iš vynuogyno ir užmušė. [40] Taigi, ką atėjęs vynuogyno viešpats padarys aniems vynininkams? [41] Jie jam tarė: Jis piktai nužudys

[33] Aliam parabolam audite: Homo erat paterfamilias, qui *plantavit vineam, et sepem circumdedit ei, et fodit in ea torcular, et aedificavit turrim,* et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. [34] Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos ad agricolas, ut acciperent fructus eius. [35] Et agricolae, apprehensis servis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt. [36] Iterum misit alios servos plures prioribus, et fecerunt illis similiter. [37] Novissime autem misit ad eos filium suum, dicens: Verebuntur filium meum. [38] Agricolae autem videntes filium, dixerunt intra se: Hic est heres, venite, occidamus eum, et habebimus hereditatem eius. [39] Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam, et occiderunt. [40] Cum ergo venerit dominus vineae, quid faciet agricolis illis? [41] Aiunt illi: Malos male perdet:

Is 5, 1; Ir 2, 21; Mc 12, 1; Lc 20, 9

Mt 26, 4; 27, 1; Io 11, 53

---

prilyginime. Žr. Iz 5, 1... — *Tvora:* kuri turėjo apsaugoti vynuogyną nuo laukinių žvėrių. — *Spaustuvą:* vynui iš uogų išspausti. — *Bokštą:* sargams, kad vagys neišvogtų nunokusių uogų. — *Vynininkams.* Simbolinį vynuogyną, savo tautą, Dievas pavedė dvasinei ir politinei vyriausybei, duodamas jiems visokių išganingų nurodymų. — (34) *Siuntė savo tarnus...* Jie turėjo parnešti savininkui suderėtą už vynuogyną užmokestį, ar, rasi, išlygtą jo vaisių dalį. — (35) *Vieną primušė...* Plg. Apd 7, 53; Jok 2, 30; Žyd 11, 1... — (36) *Kitus tarnus...* Tie vieni po kitų vynuogyno savininko siunčiami tarnai yra vaizdas daugybės pranašų ir kitų šventų asmenų, kuriuos Dievas nesiliaudamas siuntinėjo savo tautai, kad jai apreikštų savo valią, ir kurie, apskritai sakant, ne geruoju buvo priimami. — (37) *Pagaliau...* Vynuogyno savininkas elgiasi su didžiausia kantrybe ir gerumu. — (38) *Pamatę sūnų...* Kristus dabar kalba apie save, skelbdamas, kas įvyks netolimoje ateityje. — *Užmuškime jį...* Taip buvo nutarę padaryti parisiejai ir Rašto žinovai Kristui, kuomet jis prikėlė iš numirusiųjų Lozorių. Plg. Jono 11, 47. 48. 50. — (39) *Jie išmetė jį iš vynuogyno...* Viešpats turėjo būti išduotas pagonims, lyg kad nebūtų priklausęs išrinktajai tautai. — (40) *Taigi, ką...* Išganytojas palieka įvertinti vynininkų pasielgimą patiems klausytojams. — (41) *Jie jam tarė: Jis...* Į Jėzaus klausimą žydų tautos vadai atsako nesvyruodami, nes jie dar nepastebėjo, kad jis juos pačius turi galvoje. Taip jie ištaria patys sau pasmerkimą. Ir iš tikrųjų, tauta ir miestas buvo romėnų sunaikinti. — *Kitiems vynininkams...* Kristus duos savo tautai kitus ganytojus (plg. 10, 2... 16, 18; 18, 18), būtent, apaštalus (Orig. Hilar), kaip tai pats Viešpats kitur žada, Jono 15, 16. Anot Morkaus ir Luko pasakojimo, piktų vyni-

Ps 117, 22 s; Act 4, 11; Rom 9, 33; 1 Ptr 2, 6 ss

Dn 2, 34 s. 44 s.

et vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. [42] Dicit illis Iesus: Numquam legistis in Scripturis: *Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris:* [43] ideo dico vobis, quia auferetur a vobis regnum Dei, et dabitur genti facienti fructus eius. [44] Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem vero ceciderit, conteret eum.

[45] Et cum audissent principes sacerdotum, et Pharisaei parabolas

piktuosius ir išnuomos savo vynuogyną kitiems vynininkams, kurie jam atiduos vaisių savo metu. [42] Jėzus jiems tarė: Ar jūs niekuomet neskaitėte Raštuose: *Tas akmuo, kurį statytojai atmetė, pasidarė kertinis akmuo; tai Viešpaties padaryta ir stebėtina mūsų akyse?* [43] Todėl aš sakau jums, kad Dievo karalystė bus iš jūsų atimta ir atiduota tautai, kuri duoda jos vaisius. [44] Ir kas krinta ant to akmens, tas suduš; ir ant ko jis puola, tą sutriuškins.

[45] Vyriausieji kunigai ir parisiejai, išgirdę jo prilyginimus, supra-

ninkų likimą paskelbia pats Jėzus. Bet galima manyti, kad ir čia dalykas evangelistų papasakotas trumpai, vieniems vienas aplinkybes apleidžiant, kitiems kitas. Tikrovėje, rasi, buvo taip. Parisiejai, paklausti, ko vertas vynininkų pasielgimas, atsakė, kaip šv. Mato parašyta. Po to jų žodžius patvirtino Išganytojas, juos pakartodamas; bet iš to pakartojimo parisiejai pastebėjo, kad jis turi galvoje juos pačius ir todėl, kaip sako šv. Lukas, atsiliepė: saugok, Dieve, t. y., mes neužsipelnėme ir nesusilauksime panašaus likimo. Tuomet tai Jėzus ir patvirtino šv. Rašto žodžiais, kad paminėtas likimas jų tikrai laukia. — (42) *Raštuose:* Ps 117, 22. 23. — *Tas akmuo*... Vynininkų prilyginime užmuštasis sūnus čia pasirodo jau kaip akmuo, kurį atmeta žmonės, statytojai mesijinio rūmo, bet kurs paskui paties Dievo pagerbiamas. — *Kertinis akmuo.* Taip, paprastai, vadinama didesnis akmuo, dedamas po rūmo sąspara, taigi, kuri sujungia dvi sieni, jas palaiko ir taip pat duoda stiprumo visam rūmui. Senosios sinagogos viršininkai buvo pašaukti Dievo namų statytojai; kertinis akmuo yra Kristus (Orig), kurs sujungia visas tautas tikėjimo vienybėje (Hilar). Nors statytojai jį buvo atmetę, tačiau jis įgijo žymiausią ir svarbiausią vietą; suteikė gi jam tai ne kas kitas, kaip tik Dievas. — *Ir stebėtina...:* stebėtina, kad tie, kuriems Mesijas buvo žadėtas, kurie jo laukė ir buvo Dievo rengiami į jo atėjimą, nenorėjo jo pažinti, kai jis atėjo. Kad Ps 117, 22 kalba apie Mesiją, tai pripažįsta ir vėlesnieji žydai. — (43) *Aš sakau jums*... Kristus jau stačiai kreipiasi į savo priešus ir skelbia jiems skirtą bausmę, taip pat ir nelaimingai, jų suklaidintai tautai. Tą bausmę jie nusipelnė, nes sinagogos vadai yra tokie žmonės, kaip aprašytieji šituose prilyginimuose. — *Bus iš jūsų atimta ir*... Žydai nebebus garbinga teokratinė tauta; jų vietą paims pagonys, apie kurių atėjimą į Kristaus Bažnyčią čia pranašaujama. Plg. Gal 5, 22; Efez 5, 9. — (44) *Kas krinta ant to akmens:* kas atmeta Išganytoją, kam Kristaus nuolankumas yra papiktinimas, tas suduš, kaip molinis indas, krisdamas ant uolos. Taip Išganytojas aiškina jo paties duotą pranašystę Lk 2, 34; plg. Iz 8, 14. 15. — *Ant ko jis puola*... Išganytojas pakeičia vaizdą, pasirodydamas esąs teisėjas, kaip Jonas Krikštytojas buvo paskelbęs. Žr. aug. 3, 12. Dvejopas vaizdas parodo, kad nė vienas iš tų, kurie atmeta Mesiją, neišvengs bausmės. Plg. Apd 4, 11. 12.

(45) *Vyriausieji*... Plg Mk 12, 12; Lk 20, 19. — *Suprato, kad*... Išganytojo aliuzijos buvo visai aiškios, todėl

to, kad jis apie juos kalba. [46] Ir ieškodami jo sugauti, jie bijojo minių, nes jos laikė jį pranašu.

22. [1] Atsiliepdamas Jėzus vėl jiems kalbėjo prilyginimais ir tarė: [2] Dangaus karalystė panaši į žmogų karalių, kurs kėlė savo sūnui vestuves. [3] Jis siuntė savo tarnus pašaukti pakviestųjų į vestuves, bet jie nenorėjo ateiti. [4] Jis siuntė kitus tarnus, tardamas: Sakykite pakviestiesiems: Štai, aš prirengiau savo pokylį, mano jaučiai ir mano peniukšliai papjauti ir visa prirengta; ateikite į vestuves. [5] Bet jie tai nieku vertė ir nuėjo sau, vienas į savo ūkį, o kitas į savo prekybą; [6] kiti, nutvėrę jo tarnus ir išnieki-

eius, cognoverunt quod de ipsis diceret. [46] Et quaerentes eum tenere, timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant.

22. [1] Et respondens Iesus, dixit iterum in parabolis eis, dicens: [2] Simile factum est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. [3] Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire. [4] Iterum misit alios servos, dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei, et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias. [5] Illi autem neglexerunt: et abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam: [6] reliqui vero tenuerunt servos eius, et contume-

Lc 14, 16; Apc 19, 9

Mt 21, 36

---

sinagogos viršininkai galų gale suprato visą jų reikšmę, bet, užuot patiems pasitaisyti, jie nutaria jam keršyti, ir tik baimė juos verčia atidėti jų pikto sumanymo įvykdymą. — (46) *Sugauti:* tuojau pradėti keršyti Jėzui.

(22, 1) *Atsiliepdamas...* Augščiau parašytame prilyginime Jėzus parodė atmetimą mokytojų, dabar jis stato prieš akis tautai jos pasmerkimą; aname prilyginime Išganytojas dar paskelbė, kad pagonys pašaukti į Mesijo karalystę, čia jis parodo, kad negana tik įeiti į ją. Panašų prilyginimą randame pas Lk 14, 16. 24, bet tikriausiai ne tą patį. — *Kalbėjo prilyginimais:* jo pamokymas turėjo prilyginimų išvaizdą. — (2) *Dangaus karalystė:* Mesijo karalystė savo įsteigime ir išsiplatinime. — *Karalių, kurs...* Karalius čia — Dievas, jo sūnus, kuriam keliama vestuvės, — Mesijas (žr. Ps 44; Jono 3, 29; aug. 9, 15). Kaip išrinktoji tauta dažnai Sen. Testamente vadinama Dievo sužieduotine, taip ir Mesijo karalystės įsteigimas kai kada įvaizdinama kaip šventos vestuvės (Oz 2, 19). Taip pat Kristaus Bažnyčia vadinama sužieduotine (2 Kor 11, 2; Efez 5, 25—27), kurią Dievas Tėvas skiria Sūnui (plg. Jono 2, 44; 17, 6. 9. 11. 12. 24). — (3) *Jis siuntė savo tarnus.* Toks buvo rytiečių paprotys, kurie, nesitenkindami pirmuoju kvietimu, neužmiršdavo priminti apie tai pakviestiesiems prieš patį pokylį. Į Kristaus Bažnyčią, kuri yra Sūnaus sužieduotinė, tie pašaukiami pirmaisiais, kurie jau priklausė Sen. Sandorai. Per Abraomui duotą pažadą ir per padarytą Sinajaus kalne sandorą izraėlitai, pasidarę Dievo tauta, buvo pašaukti įeiti laikų pilnybėje į naują Dievo karalystę. Jie pakviesti per pranašus, ir pas tuos pakviestuosius siunčiami šv. Jonas Krikštytojas ir mokytiniai (Grig. Auks. Eut. Hilar.) jų paraginti tikėti į Kristų. Tačiau didžiausi jų dalis nesutinka klausyti pašaukimo. — (4) *Jis siuntė kitus tarnus...* Pirmame pakvietime jie buvo šaukiami į vestuves, antrame jiems sakoma, kad visa prirengta, ir kad keliama didelis pokylis. Kai Kristus įžengė į dangų, apaštalai skelbė, kad jau įvykdyta visa, kas buvo reikalinga žmonių giminei atpirkti, ir kvietė būti dalyviais atpirkimu įgytų gėrybių. — *Peniukšliai.* Kaip parodo gr. ž. σιτιστά turima galvoje visokie penimi gyvuliai. — (5. 6) *Jie tai nieku vertė...* Jie nebrangina pakvie-

Mt 24, 2

Mt 21, 43

Mt 8, 12; 13, 42; 25, 30

liis affectos occiderunt. [7] Rex autem cum audisset, iratus est: et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit. [8] Tunc ait servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni. [9] Ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias. [10] Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes, quos invenerunt, malos et bonos: et impletae sunt nuptiae discumbentium. [11] Intravit autem rex ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. [12] Et ait illi: Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. [13] Tunc dixit rex ministris: Ligatis

nę juos, užmušė. [7] Tai išgirdęs karalius susirūstino ir, nusiuntęs savo kariuomenę, išžudė anuos galvažudžius ir jų miestą sudegino. [8] Tuomet jis tarė savo tarnams. Vestuvės, tiesa, prirengtos, bet pakviestieji buvo neverti. [9] Eikite tat į kryžkeles ir, ką tik rasite, šaukite į vestuves. [10] Jo tarnai, išėję į kelius, surinko visus, kuriuos rado, piktus ir gerus, ir vestuvės buvo pilnos sėdinčiųjų už stalo. [11] Karalius įėjo pasižiūrėti sėdėjusiųjų už stalo ir, pamatęs tenai žmogų, neapsivilkusį vestuvių drabužiu, [12] jam tarė: Prieteliau, kaip čia įėjai, neturėdamas vestuviško drabužio? Jis tylėjo. [13] Tuomet karalius tarė tarnams: Surišę jam rankas ir

---

timo, ir kitokie rūpesčiai juos atitraukia nuo Dievo karalystės. Atsiranda ir tokių, kurie, ne gana, kad niekina karaliaus pasiuntinius, bet dar kelia maištą prieš patį karalių ir jo tarnus užmuša. Taip aiškiau pasireiškia karaliaus kantrumas ir gerumas, bet ir jam yra ribos (plg. Apd 5, 40. 41; 8, 1; 9, 24. 29; 13, 50 ir k.; 1 Tes 2, 14—16. — (7) *Savo kariuomenę.* Dievo karaliaus kariuomene čia pavadinti romėnai (Orig. Auksab.) ta prasme, kad jie buvo Dievo keršto įrankis, kuriuo buvo sunaikinta žydų tauta ir sugriauta Jeruzalė. Panašiai vadinami kitur medai (Iz 13, 3) ir Nebukadnecaras (Ez 29, 18). — (8) *Jis tarė savo tarnams.* Plg. Apd 13. 46. — *Pakviestieji buvo neverti.* Plg. Rom 10, 3. — (9) *Į kryžkeles:* kur daugiau žmonių susieina. Kadangi žydai, didžiuodamies savo kūnišku priklausymu Dievo tautai, laikė save jau teisingais, tai jie paniekino Kristaus teikiamą teisingumą. Vieton žydų dabar kviečiami pagonys. — (10) *Kuriuos rado, gerus ir piktus:* kvietė, ką tik sutiko, nesirūpindami jų dorinėmis kokybėmis. Dievas savo malone gali pašaukti visus žmones. — *Vestuvės buvo pilnos...* Vestuvėms nieko netrūko, nors pirmieji pakviestieji nepanorėjo ateiti. Plg. Rom 11, 12. — (11) *Pasižiūrėti:* svečių meilingai pasveikinti ir parodyti jiems savo palankumo. — *Pamatęs tenai žmogų, neapsivilkusį...:* kaip priderėjo tokioje didelėje iškilmėje. — Žmogui negana įeiti į Bažnyčią. Jis turi taip pat iš savo pusės šį tą daryti, kad krikšto malonę išlaikytų, gyventi taip, kaip reikalauja jo pašaukimas į Bažnyčią (Grig.). Pašvenčiamoji malonė, išlaikyta nuo pat pradžios ar atgauta, taip pat doras gyvenimas apskritai dažnai šv. Rašte įvaizdinama kaip rūbas ir kaip vestuvių apdaras. Plg. Apr 3, 17. 18; Efez 4, 24; Kol 3, 9. 10. — Karalius tyrinėja svečius labai griežtai, taip kad ir labai dideliame būryje net vienui vienas negali pasislėpti nuo jo akių. — (12) *Kaip čia įėjai?...* Karaliaus atsiliepimas parodo, kad svečio kaltybė buvo tikrai didelė. Nors dalykas buvo visai aiškus, tačiau karalius neskiria bausmės pirma, negu pats kaltininkas save pasmerks (Auksab.); čia jis tai daro tylėdamas ir taip parodydamas, kad nieku negali pasiteisinti. — (13) *Laukan į tamsybes:* iš apšviesto vestuvių kambario į nakties tamsybę.

kojas, išmeskite jį laukan į tamsybes; ten bus verksmo ir dantų griežimo. [14] Nes daug pašauktųjų, bet maža išrinktųjų.

[15] Tuomet parisiejai nuėję susitarė sugauti jį kalboje. [16] Jie siuntė pas jį savo mokytinių su Erodo šalininkais ir sakydino: Mokytojau, mes žinome, kad tu tiesakalbis ir mokai Dievo kelio tiesoje ir nė vienu nesirūpini, nes nežiūri žmonių asmens. [17] Pasakyk tat mums, kaip tau rodosi: dera duoti cieso-

manibus, et pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium. [14] Multi enim sunt vocati, pauci vero electi. Mt 20, 16

[15] Tunc abeuntes Pharisaei, consilium inierunt ut caperent eum in sermone. [16] Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum: [17] dic ergo nobis quid tibi videtur, licet Mc 12, 13; Lc 20, 20

Plg. aug. 8, 12; 13, 42. Kas dabar savo valia guli nusikaltimų pančiuose, tas bus, laikui atėjus, įmestas į amžinus pančius (Grig.) — (14) *Nes daug...* Žodžiu „nes" pradedamas sakinys yra išvada iš viso prilyginimo, o ne tik iš to, kas pasakyta apie vieną išmestąjį iš pokylio. Pašauktieji tie, pas kuriuos buvo siųsti tarnai, išrinktieji, kurie paklausė pakvietimo. Visi žydai buvo pašaukti, tik nedaugelis ėjo paskui maloningą Viešpaties pakvietimą. Ką pranašai pranašavo (Iz 10, 21; Am 3, 12) ir ką šv. Povilas paliudija, kad taip iš tikrųjų įvykę (Rom 11, 15), tai skelbia iš anksto ir Išganytojas; tik nedaugelis iš išrinktosios tautos ateis į Mesijo vestuves (Orig. Teof.).

(15) *Sugauti jį kalboje,* t. y., duoti jam tokių klausimų, kurie jam būtų nepatogūs, arba dar geriau, gauti iš jo atsakymų, dėl kurių jis būtų galima apkaltinti. Plg. Mk 12, 13—17; Lk 20, 20—26. — (16) *Savo mokytinių.* Parisiejai neeina patys, spėdami, kad Kristus, jais nepasitikėdamas, ar visai nieko neatsakys, ar duos tik labai atsargių atsakymų, dėl kurių nebus galima jo kaltinti. Savo vietoje jie siunčia savo mokytinių, kurie negalėjo rodytis lygiai įtartini, kaip patys parisiejai; jie labai pigiai galėjo prisidengti neva noru šio to pasimokyti iš taip švento ir garsaus mokytojo. — *Su Erodo šalininkais.* Tai buvo žydai, visai atsidavę Erodo šeimynai ir jo politikai, o tuo pačiu jie buvo Romos įvestosios tvarkos šalininkai. Parisiejai labai jų nekentė, lygiai kaip paties Erodo ir Romos, bet prieš Jėzų jie buvo pasiryžę eiti iš vieno su savo aršiausiais priešais. — *Mokytojau.* Ebr. *rabbi.* Viltaviliaudami jie duoda Išganytojui garbingą Mokytojo vardą ir giria visą jo pasielgimą. — *Tiesakalbis:* atvirai išreiškiąs savo mintis. — *Mokai Dievo kelio tiesoje:* ištikimai eini mokytojo pareigas, rodydamas Dievo įsakymų kelią. — *Nė vienu nesirūpini:* turi gana drąsos pasakyti kiekvienam tiesos žodį. — *Nežiūri žmonių...:* nepataikauji dėl to, kad kas nors garbingas, turtingas, galingas. — (17) *Pasakyk tat mums...* Gundytojai pagaliau pasako savo klausimą, kuriuo nori sugauti Išganytoją. Žydai nešė tik labai nenoriai romėnų jungą (plg. Jono 8, 33). Jahvė buvo jų karalius, žemišką gi karalių jie turėjo turėti tiktai iš savo tautos (5 Moz 17, 15). Taip jų noras nusikratyti viešpatavimu romėnų galėjo pasislėpti po dievotumo skraiste. Jie užmiršo, kad buvo atėję kitokie laikai, ir kad žydų tauta jau nesykį buvo Dievo pavergta kitoms tautoms. Tačiau nuomonė, kad išrinktoji tauta neturinti mokėti mokesčių pagonims, buvo tuomet labai įsigalėjusi (Jieron.). Kristui buvo labai pavojinga į pastatytą klausimą atsakyti: taip arba ne. Atsakydamas taip, jis galėjo pasidaryti tautai įtartinas kaip netikras pranašas; atsakydamas ne, jis galėjo būti įskųstas kaip maištininkas prieš Romos valdžią. Parisiejai laukė,

censum dare Caesari, an non? [18] Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis hypocritae? [19] Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. [20] Et ait illis Iesus: Cuius est imago haec, et superscriptio? [21] Dicunt ei: Caesaris. Tunc ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo. [22] Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt.

Rom 13, 7

[23] In illo die accesserunt ad eum Sadducaei, qui dicunt non esse resurrectionem: et interrogaverunt eum, [24] dicentes: Magister, Moyses

Act 23, 8

Gn 38, 8; Dt 25, 5; Mc 12, 19; Lc 20, 28

riui mokestį, ar ne? [18] Bet Jėzus, pažinęs jų nedorumą, tarė: Kam mane gundote, veidmainiai? [19] Parodykite man mokesčio pinigą. Jie jam padavė denarą. [20] Jėzus jiems tarė: Kieno tas paveikslas ir įrašas? [21] Jie jam sako: Ciesoriaus. Tuomet jis jiems tarė: Atiduokite tat, kas ciesoriaus, ciesoriui, ir, kas Dievo, Dievui. [22] Tai girdėdami, jie stebėjosi ir, palikę jį, nuėjo sau.

[23] Tą dieną priėjo jį sadukiejai, kurie sako neesant prisikėlimo, ir jį paklausė, [24] sakydami: Mokyto-

---

kad Jėzus draus mokėti mokesčius ciesoriui, bet širdyje jie troško, kad jis pasielgtų priešingai, kad jie galėtų jį kaltinti tautos akyse ir taip išplėšti tą pagarbą, su kuria jis buvo minių priimamas (Orig. Eut. Auksab.). — *Mokestį:* pagalvį. — (18) *Veidmainiai.* Tas veidmainiauja, kas sau pasisavina tik išvaizdą, būk jis esąs tai, kas iš tikrųjų nėra, pas ką žodis, jam tai žinant, prieštarauja veiksmui. Kristus atsako savo priešams, žiūrėdamas to, koki buvo jų sąžinė; jis juos sugėdina; kad juos atvestų į tikrą kelią (Auksab.). Viešpats būtų galėjęs dėl jų veidmainystės visai atsisakyti duoti jiems kokį nors atsakymą, bet jis velija juos sugauti jų pačių žodžiais. — (19) *Mokesčio pinigą:* pinigą, kokiuo reikėjo mokėti pagalvis. — *Denarą:* dešimtį arų. Denaras buvo vertas apie pusantro lito. Plg. 18, 28. — (20) *Kieno...* Kristus klausia, kad pasinaudotų jų atsakymu tolesniems savo žodžiams. — *Paveikslas:* rasi, tuomet viešpatavusio ciesoriaus Tiberijaus paveikslas, atmuštas pinige, aplink jį buvo padėtas įrašas, pasakąs kunigaikščio vardą ir jo titulus. — (21) *Atiduokite tat...* Kadangi tuo laiku pas žydus buvo vartojami Romos pinigai, tai jie patys rodė, kad jie valdiniai ciesoriaus ir todėl turi pareigą mokėti jam mokestį. Patys žydų rabinai aiškino, kad vartojimas bet kurioje šalyje pinigų liudijo, jog ta šalis pavergta kunigaikščiui, kurio buvo tie pinigai. Išganytojas nenutaria, koks mokestis teisingas, bet tik išreiškia dėsnį, kurio niekas negali ginčyti: Kas teisingu būdu priklauso ciesoriui, jam atiduokite. Bet kad jo nprieteliai negalėtų jo kaltinti, būk jis negerbiąs Dievo, jis priduria: ir Dievui, kas Dievo, taip parodydamas, kad pasidavimas ciesoriui nekliudo tai duoti Dievui, ką žmogus jam kaltas. Tiek reikia klausyti ciesoriaus, kad dėl to klausymo nenukentėtų pareigos Dievui, nes kitaip būtų duodama mokestis nebe ciesoriui, bet piktajai dvasiai (Auksab.). — (22) *Jie stebėjosi...* Patys gundytojai negalėjo susilaikyti nuo nustebimo, matydami su kokia išmintimi Jėzus išvengė jų kilpos.

(23) *Tą dieną:* tą pačią dieną. Tai buvo tikra klausimų ir ginčų diena. Visų pirma gundė tą dieną Išganytoją vyriausi žydų taryba, paskui parisiejų mokytiniai, dabar ateina sadukiejai. Plg. Mk 12, 18—27; Lk 20, 27—40. — *Sadukiejai...* Apie sadukiejus žr. aug. 3, 7. Viena iš svarbiausių jų mokslo dalių buvo neigimas sielos nemarumo ir bausmių amžinumo (plg. Apd 23, 8; Joseph. *Antiq.* 18, 1. 4; Bell. Iud. 2, 8. 14). — (24) *Mozė tarė...* Sadukiejai čia mini Mozės įstatymo žodžius, 5 Moz 25, 5. 6, apie vadinamąją levi-

jau, Mozė tarė: *Jei kas mirtų, neturėdamas sūnaus, tegul jo brolis veda jo moterį ir tepažadina savo broliui ainiją.* [25] Buvo pas mus septyni broliai. Pirmasis, vedęs moterį, mirė ir, neturėdamas vaikų, paliko savo moterį savo broliui. [26] Taip pat antrasis ir trečiasis iki septintajam. [27] Pagaliau po jų visų mirė ir moteriškė. [28] Taigi, prisikėlime kurio iš septynių ji bus moteris? Juk visi yra ją turėję. [29] Atsakydamas Jėzus jiems tarė: Jūs klystate, nežinodami nei Raštų, nei Dievo galybės. [30] Nes prisikėlime vyrai neves moterų ir moterys netekės, bet bus, kaip Dievo angelai danguje. [31] O apie numirusiųjų prisikėlimą ar neskaitėte, kas jums

dixit: *Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater eius uxorem illius, et suscitet semen fratri suo.* [25] Erant autem, apud nos septem fratres: et primus, uxore ducta, defunctus est: et non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo. [26] Similiter secundus, et tertius usque ad septimum. [27] Novissime autem omnium et mulier defuncta est. [28] In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? omnes enim habuerunt eam. [29] Respondens autem Iesus, ait illis: Erratis nescientes Scripturas, neque virtutem Dei. [30] In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut angeli Dei in caelo. [31] De resurrectione autem mortuorum non

---

rato moterystę. — *Tepažadina...* Pirmasis iš tos naujos moterystės gimęs sūnus turėjo būti vadinamas mirusiojo brolio vardu ir paveldėti jo dalį, kad mirusiojo vardas neišdiltų iš išrinktosios tautos. Žr. 1 Moz 38, 8. — (25) *Buvo pas mus...* Ta istorija, matomai, prasimanyta, nors pats savyje paimtas atsitikimas galėjo ir iš tikrųjų įvykti; tik, mirus antram, o ypač trečiam broliui, likusieji vargiai būtų besutikę vesti savo brolienę kaip žmogystę, nešančią su savim nelaimę (Auksab.). — (28) *Taigi, prisikėlime...* Duodami tą klausimą, sadukiejai manė, kad Jėzus negalės į jį atsakyti, bet drauge jie norėjo taip išjuokti patį mokslą apie mirusiųjų prisikėlimą. — (29) *Klystate, nežinodami.* Sadukiejų klaida ir nežinojimas buvo dvejopi. Visų pirma jie nežinojo, kas iš tikrųjų pasakyta šv. Rašte apie mirusiųjų prisikėlimą. Kad žmogaus siela nemari, ir kad kūnas kelsis, apie tai randame pamokymų Jobo 19, 25—27; Iz 29, 16; Ez 37, 3..., Dan 12, 2. Gana yra taip pat nurodymų, kad laimingas gyvenimas danguje kitoks nekaip žemėje (plg. Ps 15, 11; 48, 16; Iz 35, 10; 51, 6 ir k.). Kitas sadukiejų nežinojimas lietė Dievo galybę, būtent, kad Dievas gali prikelti žmones iš numirusiųjų be tų tarp jų santykių, kurie nuosavi tik žemei. Apie tą antrąjį nežinojimą Jėzus tuojau plačiau kalba. — (30) *Prisikėlime vyrai neves...* Tame stovyje, koks bus po prisikėlimo, žmonių santykiai tarp savęs bus Dievo galybe taip pakeisti, kad nebebus vedančių vyrų ir tekančių moterų. Tuo atžvilgiu jie bus panašūs į dangaus angelus, jie nebereikalaus rūpintis papildymu tų nuostolių, kuriuos mirtis kasdien daro žmonių eilėse šiame gyvenime. Kitais tačiau atžvilgiais žmonės ir danguje pasiliks žmonės, taip kad apaštalas bus apaštalas, Marija bus Marija (Jieron.) — (31) *Ar neskaitėte:* ir tai Mozės penkiaknygyje, kurį jūs patys laikote vyriausia tikėjimo ir doros rodykle; jūs klaidingai tikite, būk į jį nesą įtraukta mokslo apie prisikėlimą, ir todėl visų kitų Sen. Test. rašytojų žodžių nereikia suprasti apie tikrą prisikėlimą. Išganytojo pasirinktoji šv. Rašto vieta buvo laikoma didžiausiu Izraėlio tautos pagyrimu, nes Dievas joje sakosi esąs gynėjas, geradaris ir užmokesčio davėjas, trumpai sakant, vyriausi Izraėlio gėrybė. — *Jums Dievo pasakyta:* jums pamokyti, nes šv. Raštas ne tik pasakoja, bet visiems kalba, mokydamas ir ragindamas į dorybę.

Ex 3, 6; Mt 8, 11

legistis quod dictum est a Deo dicente vobis: [32] *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob?* Non est Deus mortuorum, sed viventium. [33] Et audientes turbae, mirabantur in doctrina eius.

Mc 12, 28; Lc 10, 25

[34] Pharisaei autem audientes quod silentium imposuisset Sadducaeis, convenerunt in unum: [35] et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: [36] Magister, quod est mandatum mag-

Dievo pasakyta šiais žodžiais: [32] *Aš Abraomo Dievas, ir Izaoko Dievas, ir Jokūbo Dievas?* Jis Dievas ne mirusiųjų, bet gyvųjų. [33] Tai girdėdamos minios stebėjosi jo mokslu.

[34] Bet parisiejai, išgirdę, kad jis privertęs nutilti sadukiejus, susiėjo į draugę, [35] ir vienas jų, įstatymo mokytojas, jį paklausė, gundydamas jį: [36] Mokytojau, koks di-

---

— (32) *Aš Abraomo Dievas...* Žr. 2 Moz 3, 6. — *Jis Dievas ne mirusiųjų...* Kai Dievas apsireiškė būsimam žydų išlaisvintojui, Mozei, kaip trijų didžiausių patrijarkų Dievas, jie buvo jau seniai mirę. Bet Viešpats tikrai nebūtų ėmęs vardo, išreiškiančio artimiausius santykius su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu tame atsitikime, jei tie šventi asmenys būtų buvę tik trumpą laiką pasiliekančios esybės. Imdamas tokį vardą, jis parodė, kad Abraomas ir kiti patrijarkai dar tebebuvo, o kadangi Dievas apsireiškė esąs ir visos Izraėlio tautos Dievas, tai gyvi ir visi tie, kurie yra palikę šią žemę. Todėl ir žmonių sielos nemarios (Jieron. Paskh.). Bet žydų tikėjime tolesnis sielos gyvenimas buvo artimiausiai surištas su mokslu apie kūno prisikėlimą, taip kad tuodu dalyku buvo laikomu vienu, kaip, pav., parodo 2 Mak 12, 43—46. Dievas mirties nesutvėrė; ji yra bausmė už nuodėmes. Kadangi Dievas žada pilną dovanojimą nuodėmių, tai ir bausmė už jas turi tuomet baigtis. Lygiai Dievas negali leisti, kad jo veikalas būtų sunaikintas mirties, kurią piktosios dvasios pavydas įvedė į pasaulį. Viešpats savo atsakyme, rasi, turi galvoje dar ir tai: Jūs sakote Dievas neesąs mirusiųjų Dievas, bet gyvųjų, nes mirusiems Dievas nežada ir nesuteikia jokių gėrybių. Bet Dievas yra davęs pažadų Abraomui, Izaokui ir Jokūbui, taigi, jūs klystate, jei jums rodosi, kad jie nebegyvena. — (33) *Tai girdėdamos minios...* Minios su didžiausiu dėmesiu klausėsi ginčo tarp sadukiejų ir Išganytojo. Rasi, dėl jų ypač Jėzus sutiko duoti atsakymą, kurio sadukiejai nebuvo verti, nes jie tik norėjo mokslą apie mirusiųjų prisikėlimą išjuokti ir gundyti Išganytoją.

(34) *Bet parisiejai...* Plg. Mk 12, 28—34. Sadukiejų nepasisekimas galėjo patikti jų priešams, parisiejams, bet jiems buvo nemalonu, kad tai tik padidino Jėzaus reikšmę minių akyse; todėl jie vėl mėgins ją griauti. — *Jis privertęs nutilti:* nes jie nebežinojo, ką dar galėtų jam atsakyti. — (35) *Vienas jų...* Pas šv. Morkų jis giria Išganytoją, ir pats jo giriamas; kadangi tačiau čia sakoma, kad jis klausęs Išganytoją, norėdamas jį gundyti, tai galima manyti, kad įstatymo mokytojas iš tikrųjų buvo atėjęs su tuo nedoru sumanymu, bet Išganytojo atsakymas visai jį pataisęs (Aug. Teof. ir k.) — (36) *Koks didžiausis...* Rabinai skirstydavo įsakymus į didelius ir mažus. Parisiejaus klausimą galima suprasti dvejopai. Jis klausia: kokios yra sąlygos, kad įsakymas reiktų laikyti dideliu, ir kurs įsakymas yra didelis pirm visų kitų? arba jis nori gauti atsakymą tik į antrąją šio klausimo dalį. Bet ką nors Viešpats atsakytų, visuomet jo sprendimas gali pasirodyti priešingas parisiejų nuomonei. Jei Išganytojas spręstų, žiūrėdamas laiko, kuriame įsakymai buvo duoti, tai subata eina pirm apipjaustymo; jei jis darytų skirtumą, žiūrėdamas įstatimdavystės iškilmingumo, tai dešimts įsakymų dviejose plokštyse stovi vyriausioje vietoje; jei žiūrėdamas daly-

džiausis įsakymas įstatyme? [37] Jėzus jam tarė: *Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo mintimi.* [38] Tai didžiausis ir pirmasis įsakymas. [39] Antras gi į jį panašus: *Mylėsi savo artimą, kaip pats save.* [40] Šitiedviem įsakymais remiasi visas įstatymas ir pranašai.

[41] Susirinkus parisiejams, Jėzus juos paklausė, sakydamas: [42] Ką jūs manote apie Kristų? Kieno jis sūnus? Jie jam atsakė: Dovîdo. [43] Jis jiems tarė: Kaipgi Dovîdas

num in Lege? [37] Ait illi Iesus: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua.* [38] Hoc est maximum, et primum mandatum. [39] Secundum autem simile est huic: *Diliges proximum tuum, sicut teipsum.* [40] In his duobus mandatis universa lex pendet, et prophetae.

[41] Congregatis autem Pharisaeis, interrogavit eos Iesus, [42] dicens: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: David. [43] Ait illis: Quomodo ergo David

Dt 6, 5
Lv 19, 18; Mc 12, 31; Mt 7, 12; Rom 13, 9 s; Ia 2, 8; Gal 5, 14; Sir 13, 19
Io 7, 42

---

ko svarbos, tai ir čia gali pasireikšti nuomonių skirtumas. — (37) *Jėzus jam tarė.* Jėzus atsako taip, kad kiekvienas turi pripažinti jo nutarimą teisingu. — *Mylėsi Viešpatį...* Įsakymas mylėti Dievą paimtas iš 5 Moz 6, 5, laikantis LXX žodžių. — *Visa savo širdimi...:* augščiausiame laipsnyje, taip kad ta meilė apimtų visą vidujinę žmogaus esybę. Mes neturime nieko mylėti prieš Dievą, nieko labiau už Dievą, nieko kaip Dievą, bet visa mažiau negu Dievą ir dėl Dievo. — (38) *Tai didžiausis...* Ta pastaba Išganytojas pabrėžia įsakymo svarbą, sakydamas, kad jis didesnis už kitus, kad jis pirmas savo verte ir reikalingumu; rasi, dar nori pasakyti, kad jis parodo dvasią, teikiančią vertės visiems kitiems klusnumo veiksmams. — (39) *Į jį panašus...* Kadangi žmogus sutvertas pagal Dievo paveikslą, jis reikia mylėti dėl Dievo. Tačiau įsakymas mylėti artimą, nors tos pačios prigimties savo svarba ir didumu, bet nelygus verte. Jis nelygus, nes žmogus reikia mylėti po Dievo, bet panašus, nes reikia mylėti pirma visų kitų sutvėrimų ir dėl Dievo, taigi, dėl to paties motyvo. — *Mylėsi savo artimą...* Žr. 3 Moz 19, 18 (LXX). Mes turime linkėti artimui, ko patys sau linkime ir jį dėl Dievo taip mylėti, kaip save mylime. Tą taisyklę Viešpats jau buvo pastatęs aug. 7, 12. — (40) *Įsakymais remiasi...* Plg. Iz 22, 23—25. Kaip tuojau krinta daiktas, kai atimama tai, ant ko jis pasirėmęs, taip visi įstatymai nustoja savo galios, kai atimama įsakymas Dievo ir artimo meilės. — *Įstatymas ir pranašai:* tiek, kiek pranašuose yra dorą liečiančių įsakymų, Plg. 5, 17. Įstatymo įvykdymas yra meilė. Rom 13. 10.

(41) *Susirinkus parisiejams...* Kai Išganytojas buvo klausiamas apie didžiausį įsakymą, tuo metu, matomai, priėjo artyn daugiau parisiejų pasižiūrėti, kuo pasibaigs jo gundymas, ir kaip jie galėtų jam padaryti naujų priekaištų. Pasinaudodamas parisiejų prisiartinimu, Išganytojas pats duoda jiems klausimą apie labai svarbų jų tikėjimo dalyką. Jie tykojo Viešpaties, nes jis skelbėsi esąs Mesijas; dabar jis juos klausia, ar jie žino, kas tas Mesijas turi būti. Plg. 12, 35—37; Lk 20, 41—44. — (42) *Kieno jis sūnus:* kieno jis turi būti sūnus, kad galėtų būti pripažintas Mesiju? — *Dovîdo.* Taip atsakyti buvo labai pigu, nes nekartą tai buvo paskelbta Sen. Testamente. Plg. 2 Kar 23, 3—5 (ebr. t.). Be to, visi laukė Mesijo, kaip Dovîdo sūnaus (Jono 7, 42), ir tai tokio, kurs atnaujins savo tėvo sostą, išvarys tautos prispaudėjus ir pavergs žydams visas tautas. Kristus savo klausimu parodo parisiejams, kad jie tik nedaug žino apie Mesiją, ir duoda jiems progos įgyti geresnį supratimą pranašysčių. — (43) *Kaipgi Dovîdas...* Jėzus nori atkreipti parisiejų dėmesį į kitokią Mesijo kilmę negu ta,

Ps 109, 1; Lc 20, 42; Mc 16, 19; Mt 26, 64; Act 2, 34 s; Hbr 1, 3; 1 Cor 15, 25

in spiritu vocat eum Dominum, dicens: [44] *Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?* [45] Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est? [46] Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

Neh 8, 4

23. [1] Tunc Iesus locutus est ad turbas, et ad discipulos suos, [2] dicens: Super cathedram Moysi sederunt Scribae, et Pharisaei. [3] Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate, et facite: secundum opera vero eorum nolite facere: di-

vadina jį Dvasioje Viešpačiu, nes sako: [44] *Viešpats tarė mano Viešpačiui: Sėskis mano dešinėje, kolei aš padarysiu iš tavo neprietelių tau pakojį?* [45] Jei tat Dovîdas vadina jį Viešpačiu, kaipgi jis jo sūnus? [46] Ir nė vienas negalėjo jam atsakyti nei žodžio, nei kas nors drįso nuo tos dienos daugiau jį klausti.

23. [1] Tuomet Jėzus kalbėjo minioms ir savo mokytiniams, [2] tardamas: Rašto žinovai ir parisiejai atsisėdo Mozės krasėje. [3] Taigi, visa, ką tik jie jums sako, laikykite ir darykite; bet nesielgkite taip, kaip jie elgiasi; nes jie sako ir ne-

---

kuri jau pasakyta. — *Dvasioje:* įkvėptas iš dangaus, ir todėl jo žodžiai pilnai sutinka su tiesa. — (44) *Viešpats tarė...* Žr. Ps 109, 1. Viešpats, ebr. *Jahveh,* pats Dievas; *mano Viešpačiui,* ebr. *l'adoni,* todėl, Mesijui. — (45) *Jei tat Dovîdas...* Sūnus, paprastai, mažesnis už tėvą; kaipgi tat Dovîdas gali savo ainį vadinti savo Viešpačiu, jei jis yra ne daugiau kaip Dovîdas, taigi, ne daugiau kaip žmogus, ne daugiau kaip žemiškas karalius?! O jeigu jis jį taip vadina, tai daro taip dėl to, kad, gavęs iš Dievo apreiškimą, žinojo Mesiją būsiant daug daugiau, nekaip paprastą jo ainį, ji būsiant Dievo Sūnų. — Kristus ima šitos psalmės žodžius dėl to, kad joje Mesijas aprašomas kaip kunigas, taigi, turima galvoje ir jo, kaip kunigo, pareigos: dildymas nuodėmių ir nusidėjėlių derinimas su Dievu. Viešpats pasirodo sėdįs Dievo dešinėje, garbėje, tuo tarpu kad čia žemėje prieš jį kovoja jo neprieteliai, kolei jie nebus jam Dievo pavergti. — (46) *Ir nė vienas...* Tai buvo paskutinis malonės šaukimas nedaryti piktų sumanymų prieš tą, kurs savu laiku turėjo matyti pažemintus visus savo neprietelius. Parisiejai pasilieka atkaklūs. Tačiau jie jaučiasi priversti bent nutilti, ir Išganytojas su tolesniais savo pamokymais kreipiasi į minią.

3. Pasmerkimas parisiejų ir Rašto žinovų, 23, 1—39. Plg. Mk 12, 38—40; Lk 11, 39—52; 20, 45—47.

Ilgesniame atsiliepime į minias ir į mokytinius Išganytojas išrodo parisiejų veidmainystę ir iškilmingai juos pasmerkia.

(23, 1) *Tuomet...:* tą pačią dieną. Kristus, privertęs nutilti parisiejus ir Rašto žinovus, parodo tautai ir mokytiniams, kad tautos vadai serga nepagydoma liga. Tą ilgą Išganytojo pamokslą randame tiktai čia. Pas Mk 12, 38—40 ir Lk 20, 45—47 jis tik trumpai paminėtas. Pas Lk 11, 39—52 panašių priekaištų daroma parisiejams ne vieną kartą. — (2) *Rašto žinovai ir...* Kristus pripažįsta vyriausiai žydų tarybai, kurioje parisiejai buvo ypač gausingi, teisę aiškinti įstatymą. Nieko nebuvo garbingesnio, kaip įstatymo mokytojų pareiga, susidedanti iš aiškinimo įsakymų, kuriuos Dievas buvo davęs savo tautai, tarpininkaujant Mozei, ir rūpesčio, kad tie įsakymai būtų vykdomi. Jie mokė su tikru autoritetu, kaip didžio žydų įstatymdavio įpėdiniai. — *Atsisėdo Mozės krasėje.* Aliuzija į labai seną paprotį, kurio laikydamies mokytojai moko žmones iš augštesnės vietos, sėdėdami tam tikroje augštai pastatytoje krasėje. — (3) *Visa, ką tik*

daro. [4] Nes jie riša sunkias ir nepakeliamas naštas ir deda žmonėms ant pečių, o savo pirštu jie nenori jų pajudinti. [5] Visus savo darbus jie daro, kad juos žmonės matytų; todėl jie daro savo atsiminimo ženklus platesnius ir didina kutus. [6] Jie mėgsta pirmąsias vietas pokyliuose, ir pirmąsias krases sinagogose, [7] ir pasveikinimus prekyvietėje, ir būti žmonių vadinami rabbi. [8] Jūs gi nesivadinkite rabbi, nes vienas jūsų mokytojas, o visi

cunt enim, et non faciunt. [4] Alligant enim onera gravia, et importabilia, et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. [5] Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, et magnificant fimbrias. [6] Amant autem primos recubitus in coenis, et primas cathedras in synagogis, [7] et salutationes in foro, et vocari ab hominibus Rabbi. [8] Vos autem nolite vocari Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos

Lc 11, 46; Act 15, 10

Mt 6, 1; Dt 6, 8; 22, 12; Nm 15, 38; Ex 13, 9

Mc 12, 39; Lc 11, 43; 20, 46; Io 5, 44

Ia 3, 1

---

jie jums sako: ką mokytojų dauguma įsakė ir ką paprotys pašventino. Tie paliepimai paliesdavo viršujinį garbinimą Dievo, aukas, apsiplovimus, mokestį šventyklai ir t.t. Kolei Sen. Testamentas tebeturėjo savo teises, vyriausios tarybos autoritetas buvo neabejotinas, ir ji teisingai reikalavo sau klusnumo. Taip tai Kristus anaiptol nebuvo niekintojas Įstatymo ir vyriausybės. „Ta krasė ne jų, bet Mozės, vertė juos gera sakyti, nors jie ir nedarė gera" (Aug.). Tačiau to nebuvo galima sakyti apie visas atskirų žydų srovių nuomones, buvo tarp jų nemaža tokių, kurių niekas neturėjo tikros pareigos laikytis ir prieš kurias Išganytojas nekartą kovojo. — (4) *Jie riša:* kaip kad daroma su daug dalykų, kuriuos kraunama į vieną ryšulį. — *Sunkias ir nepakeliamas naštas:* daug smulkių, bet varginančių priedermių, paskirstytų visoms dienos valandoms, kurių Rašto žinovai reikalavo iš savo vientaučių, nors jos nebuvo paminėtos Įstatyme. — *O savo pirštu...* Kitiems kieti, patys nenori nešioti, net ir paliesti naštų, kurias deda ant kitų (Aug.). Mozės įstatymas pats buvo sunki našta (Apd 15, 10); aiškinimais ir pritaikymais, kurie turėjo būti panašūs į ištiestą aplink Įstatymą ginančią tvorą, jis buvo padarytas visai nepakeliamas. — (5) *Visus savo darbus...* Išganytojas kaltina parisiejus, kad jie elgiasi, vedami savimeilės, puikybės ir tuštybės. Plg. aug. 6, 1. — *Atsiminimo ženklus.* Taip buvo vadinamos nedidelės iš pajuodintos odos dėžutės su pritaisytais prie jų ilgais dirželiais. Į tas dėžutes buvo įdėta sklypeliai pergamino su parašytais ant jų žodžiais iš Mozės įstatymo, 2 Moz 13, 1—10. 11—16; 5 Moz 6, 4—9; 11, 13—21, patariančiais visuomet laikyti galvoje atsiminimą Dievo įsakymų. Ebr. tai buvo vadinama *th^{e}fillim* maldos. Perdaug griežtai laikydamies žodinės prasmės (5 Moz 6, 8; plg. 2 Moz 13, 9), žydai tas dėžutes paskirtomis dienomis ir valandomis prisirišdavo sau prie kaktos ir ant kairiojo peties. Žydų rabinai darydavo sau tuos atsiminimo ženklus kiek galima platesnius, kad ir viršujine išvaizda rodytų visų akims didumą savo uolumo Įstatymui. Paties tų atsiminimų ženklų vartojimo Kristus nepeikia, nors Įstatymas iš tikrųjų jų nereikalavo (Jier. Paskh. Teof.). — *Kutus:* susuktus iš vilnonių siūlų ir prisegtus prie keturių apsiausto kampų. Žr. aug. 9, 20. — (6) *Jie mėgsta pirmąsias...* Parisiejai reikalavo, kad visi juos visur gerbtų dėl jų nepaprato pamaldumo. Plg. Mk 12, 39; Lk 11, 43; 20, 46. — (7) *Rabbi.* Tą garbingą pavadinimą duodavo žydų mokytojams; Kristaus laikais jis buvo tikriausiai dar naujas dalykas. Griežtai žodinė jo reikšmė: mano didysis; taigi, jis reiškia tą pat, ką ir mano valdove. — (8) *Jūs gi nesivadinkite...* Kristaus uždraudimo mintis toki: nepasiduokite troškimui tuščios garbės ir nenorėkite,

Mal 1, 6

Mt 20, 26 s
Lc 14, 11; 18, 14;
Pr 29, 23;
Iob 22, 29;
Ez 21, 26;
1 Ptr 5, 5
Mt 20, 26 s

Mc 12, 40;
Lc 20, 47

fratres estis. [9] Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester, qui in caelis est. [10] Nec vocemini magistri: quia Magister vester unus est, Christus. [11] Qui maior est vestrum, erit minister vester. [12] Qui autem se exaltaverit, humiliabitur: et qui se humiliaverit, exaltabitur.

[13] Vae autem vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia clauditis regnum caelorum ante homines: vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare. [14] Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium.

jūs broliai. [9] Ir nė vieno nevadinkite sau žemėje tėvu, nes vienas jūsų Tėvas, kurs yra danguje. [10] Nesivadinkite mokytojais, nes jūsų mokytojas vienas, Kristus. [11] Kas iš jūsų didesnis, bus jūsų tarnas. [12] Kas save augština, bus pažemintas, o kas save žemina, bus išaugštintas.

[13] Vargas jums, Rašto žinovai ir parisiejai, veidmainiai, kad jūs užrakinate žmonėms dangaus karalystę. Nes jūs patys neįeinate ir norinčiųjų įeiti neįleidžiate. [14] Vargas jums, Rašto žinovai ir parisiejai, veidmainiai, nes jūs ryjate našlių namus, kalbėdami ilgas maldas; todėl jūs gausite rūstesnį tei-

---

kad jums žmonės davinėtų garbingus pavadinimus. Išganytojas čia nepeikia pačių garbingų pareigų ar vardų, imant juos savyje, nes ir jo Bažnyčioje turėjo būti viršininkų. — *Nes vienas jūsų*... Uždraudimo priežastis: vienas Kristus turi visus žinojimo ir išminties turtus, ir jis vienas tegali suteikti reikalingos jėgos, kad jūs gautumėte amžinąjį gyvenimą; kadangi Kristus jūsų bendras Mokytojas, tai kas gi galėtų save statyti augščiau už kitus? Plg. 1 Kor 4, 7. — (9) *Tėvu*. Žydų mokytojai mėgdavo ir norėdavo, kad jų mokytiniai, kreipdamies į juos, sakytų: Tėve, ar: mano tėve. Jau Eliziejus šaukė paskui Eliją: Mano tėve (4 Kar. 2, 12). Išganytojas nenori, kad jo klausytojai vadintų ką nors tėvu, ta prasme, kuria tai tuomet buvo daroma. Būtent, kiekviena žydų srovė vadindavo savo mokytoją tėvu, niekindama kitų srovių vadus. — *Nes vienas jūsų Tėvas*. Tik Dievas yra iš tikrųjų ir pilniausia prasme jūsų Tėvas, kurs vertas visokios pagarbos (Mal 1, 6). — (10) *Mokytojais*. Gr. ž. καθηγηταί reiškia vadovus, kurie rodo kelią; taigi, čia turima galvoje dvasinius vadovus. Tai buvo garbingiausis pavadinimas, ypač savinamas dviem mokytojam, Hileliui ir Šamajui, kurių dviejų mokyklos tuomet vedė tarp savęs nuolatinius ginčus. — *Jūsų mokytojas*... Tik Kristus yra tikėjimo ir gyvenimo kunigaikštis ir vadovas. — (11) *Kas iš jūsų*... Toks pamokymas buvo jau augščiau duotas. Žr. 20, 25...; 1 Kor 3, 5. — (12) *Kas save augština*... Žr. aug. 18, 4. *Nuolankumas — kelias į tikrą garbę*, tas kelias, kuriuo ir pats Išganytojas ėjo (Pilyp. 2, 8. 9).

(13) *Vargas jums*... Aštuoni prakeikimai parisiejams, kurie nenori pasitaisyti; jie, tarsi, statomi prieš aštuonis palaiminimus, paskelbtus Kristaus mokymo pradžioje. Kiekvienas iš tų prakeikimų prasideda žodžiu vargas, gr. οὐαί, lygiu ebrajiškam *hoi*. — *Užrakinate*... *dangaus*... Dangaus karalystė palyginama su rūmu arba su miestu (plg. 16, 17—20), į kurį turi visi įeiti. Parisiejai savo mokslu ir savo netikusiu pavyzdžiu kliudė į ją įeiti tiems, kurie norėjo. — (14) *Vargas jums*... Kai kuriuose gr. rankraščiuose šitas prakeikimas dedamas pirmon vieton ir, rasi, teisingiau, nes tarp 13 ir 15. eil. labai artimas sąryšis, kurį 14 e. nutraukia. Plg. Mk 12, 40; Lk 20, 47. — *Nes jūs ryjate*... Našlės neturi patarėjų, ir moterims lengviau galima įkalbėti duoti dovanų, sakant, kad tai bus geras dar-

smą. [15] Vargas jums, Rašto žinovai ir parisiejai, veidmainiai, nes jūs apeinate jūrą ir sausumą, vienam naujatikiui padaryti, ir kai jis padarytas, jūs darote iš jo pragaro sūnų, dvigubai taip piktą kaip jūs. [16] Vargas jums, aklieji vadai, kurie sakote: Kas nors prisiekė šventykla, tai niekai, o kas prisiekė šventyklos auksu, turi pareigą. [17] Paiki ir akli! Nes kas didesnis, auksas ar šventykla, kuri pašventina auksą? [18] Ir kas tik prisiekė altoriumi, tai niekai, o kas prisiekė ant jo esančiąja dovana, turi pareigą. [19] Akli! Nes kas didesnis, dovana ar altorius, kurs pašventina dovaną? [20] Taigi, kas prisiekia altoriumi, prisiekia juo ir visais ant jo esančiais dalykais. [21] Ir kas nors prisiekia šventykla,

[15] Vae vobis Scribae et Pharisaei hypocritae: quia circuitis mare, et aridam, ut faciatis unum proselytum: et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos.

[16] Vae vobis duces caeci, qui dicitis: Quicumque iuraverit per templum, nihil est: qui autem iuraverit in auro templi, debet. [17] Stulti, et caeci: Quid enim maius est, aurum, an templum, quod sanctificat aurum? [18] Et quicumque iuraverit in altari, nihil est: quicumque autem iuraverit in dono, quod est super illud, debet. [19] Caeci: Quid enim maius est, donum, an altare, quod sanctificat donum? [20] Qui ergo iurat in altari, iurat in eo, et in omnibus, quae super illud sunt. [21] Et quicumque

Mt 15, 14

Ex 29, 37

---

bas. Jūs nusidedate pamaldumui ir teisybei, darydami po dievobaimingumo skraiste skriaudas toms, kurių globa, anot šv. Rašto, turi rūpėti visų širdims (2 Moz 22, 22; 5 Moz 24, 29 ir k.) — (15) *Apeinate jūrą ir*... Parisiejai iš tikrųjų rūpinosi labai padauginti žydų skaičių, platindami žydų tikėjimą tarp pagonių; tas jų darbas sekėsi gana gerai, nors nevisuomet buvo tikrai naudingas. — *Naujatikiui*. Gr. προσήλυτος, besiartinąs. Priėmusieji žydų tikėjimą pagonys arba prozelitai buvo dvejopi; vieni laikydavosi tik taip vadinamų Noės įsakymų, būtent, turėjo saugotis piktžodžiavimo, stabmeldystės, galvažudystės, vagystės, paleistuvystės, valgymo kraujo ir t.t. (plg. Apd 15, 20), ir tuos vadindavo durų prozelitais, nes jie, tarsi, tebestovėjo ant slenksčio; kiti duodavosi apipjaustomi ir apsiimdavo laikytis viso Mozės Įstatymo; jie buvo vadinami teisybės prozelitais. — *Pragaro sūnų*, t. y., vertą pragaro bausmės, ir tai dusyk labiau vertą, nekaip patys parisiejai. Parisiejai labiau rūpinosi skaičiumi, nekaip tikra verte. Jie neatpratindavo išsižadančių pagonystės nuo jų ydų ir kaltybių, o išmokydavo juos savo peiktinos veidmainystės, todėl iš tikrųjų būdavo nedoresni už pačius parisiejus.

(16) *Aklieji vadai*. Plg. aug. 15, 14.— *Kas nors prisiekė*... Panašių minčių apie priesaikas randame Išganytojo išreikštų jau kalno pamoksle. Žr. aug. 5, 33... — *Tai niekai*, t. y., toki priesaika neturi svarbos, nesaisto. — *Šventyklos auksu:* auksu, paaukotu šventyklai arba, anot kitų, auksiniais šventykloje esančiais dalykais, kurie, rasi, jiems rodėsi stovį artesniame santykyje su Dievu, kaip šventyklos rūmai. — *Turi pareigą:* padaryti tai, ką yra prisiekęs. — (17) *Nes kas didesnis*... Šventykla priklauso Dievui; taigi, nuo šventyklos eina šventumas į visus kitus dalykus, kurie jai priklauso. — (18. 19) *Kas tik prisiekė altoriumi*... Kitas pavyzdys klaidingų parisiejų nuomonių apie priesaiką. — *Kas didesnis, dovana ar*... Savaime nešventas dalykas pašventinamas, kai jis aukojamas ant Dievui pašvęsto altoriaus; taigi, altorius yra šventumo šaltinis. — (20) *Prisiekia juo ir*... Taigi, priesaika altoriumi ne tik lygiu būdu riša, bet dar

Mt 5, 34

Lc 11, 42; Lv 27, 30; Mich 6, 8

Mc 7, 4

iuraverit in templo, iurat in illo, et in eo, qui habitat in ipso: [22] et qui iurat in caelo, iurat in throno Dei, et in eo, qui sedet super eum. [23] Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: qui decimatis mentham, et anethum, et cyminum, et reliquistis quae graviora sunt legis, iudicium, et misericordiam, et fidem, haec oportuit facere, et illa non omittere. [24] Duces caeci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. [25] Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae, quia mundatis quod deforis est calicis, et paropsidis: intus autem pleni estis rapina, et immunditia. [26] Pharisaee caece, munda prius quod intus est calicis, et paropsidis, ut fiat id, quod de-

prisiekia ja ir tuo, kas joje gyvena. [22] Ir kas prisiekia dangumi, prisiekia Dievo sostu ir tuo, kas jame sėdi.

[23] Vargas jums, Rašto žinovai ir parisiejai, veidmainiai, kurie duodate dešimtinę iš mėtos, krapų ir kmynų, o apleidžiate svarbesnius įstatymo dalykus, teisingumą, pasigailėjimą ir ištikimybę. Tai reikėjo daryti ir anų neapleisti. [24] Akli vadai, kurie iškošiate uodą, o praryjate kupranugarį. [25] Vargas jums, Rašto žinovai ir parisiejai, veidmainiai, kurie kuopiate, kas yra iš viršaus taurės ir dubens, o viduje esate pilni plėšrumo ir nešvarumo. [26] Aklasai parisiejau, iškuopk pirma, kas viduje taurės ir dubens, kad pasidarytų

---

labiau, nekaip priesaika dovana. — (22) *Kas prisiekia dangumi...* Priesaika sutvertais dalykais galų gale remiasi Dievu, ir nuo Dievo pareina jos svarba, nes negyva esybė juk negali būti priesaikos liudytojas ir keršytojas. Plg. Mt 5, 34.

(23) *Kurie duodate dešimtinę...* Mozės Įstatymas (3 Moz 27, 30; 4 Moz 18, 21; 5 Moz 12, 6; 14, 22...) reikalavo, kad būtų atiduodama dešimtinė iš javų ir vaisių; parisiejai, norėdami pasirodyti uoliausiais Įstatymo vykdytojais, duodavo dešimtinę net iš mažiausių kvepinčių žolių, kurių visai nemini Įstatymas. — *Svarbesnius įstatymo dalykus:* dalykus, kurių reikšmė labai didelė ir kas Dievo paliepta doros įstatyme. — *Teisingumą:* kad kiekvienam būtų atiduodama, kas jojo. — *Pasigailėjimą:* meilę artimui, kad taip pat tenai, kur ieškoma savo teisių, būtų sergima meilė ir noriai einama su pagalba pas beturtį. — *Ištikimybę:* Dievui ir žmonėms. — *Tai:* tuos didžius dalykus, *reikėjo daryti ir anų,* mažų dalykų, neapleisti. Neįsakyti darbai giriami, bet taip, kad pirma reikalaujama padaryti tai, kas įsakyta. — (24) *Kurie iškošiate...:* jūs žiūrite mažiausių ir nieko nereiškiančių dalykų, o svarbiausius apleidžiate be jokios atodairos; vengdami mažų klaidų, be drovos darote didžiausias nuodėmes. Uodas buvo laikomas vienu iš suteptų vabzdžių; taigi, kad kartais jo nepraryt ų, parisiejai košdavo vyną per audeklą, bet ramiai prarydavo (metaforine prasme) visą dideliausį kupranugarį (kurio mėsa taip pat buvo uždrausta valgyti, 5 Moz 14, 71). — (25) *Kurie kuopiate...* Parisiejai bailiai vengė visa, kas galėjo juos sutepti Įstatymo atžvilgiu, bet nedarė sau vargo, kad išvengtų nuodėmės, kuri sutepa sielą; jie elgėsi taip, kaip kad kas šveičia indą iš viršaus, o pats viduje pilnas visokio piktumo. — *Taurės ir dubens:* kurie vartojami valgant. — *O viduje esate pilni...* Gr. t. viduje gi jie (taurė ir dubuo) pilni... — *Plėšrumo ir...,* t. y., to (gėrimų ir valgio), kas įgyta plėšrumu, apgavimu, nuodėme. — *Nešvarumo.* Gr. t.: nesusilaikymo, arba godumo, t. y., perdaug didelio noro būti turtingu. — (26) *Iškuopk pirma, kas viduje...:* padaryk, kad tai, ką tu iš taurės ir dubens geri ir valgai, nebūtų

švaru ir tai, kas yra iš viršaus. [27] Vargas jums, Rašto žinovai ir parisiejai, veidmainiai, nes jūs panašūs į pabaltintus kapus, kurie iš oro pusės rodosi žmonėms labai gražūs, o viduje pilni mirusiųjų kaulų ir visokių puvėsių. [28] Taip ir jūs iš viršaus, tiesa, rodotės žmonėms teisūs, o viduje esate pilni veidmainystės ir nedorumo.

[29] Vargas jums, Rašto žinovai ir parisiejai, veidmainiai, kurie statote pranašams antkapes ir puošiate teisiųjų paminklus. [30] Jūs sakote: Jei būtumėm buvę mūsų tėvų dienomis, mes nebūtumėm su jais dalyvavę pranašų kraujuje. [31] Taip jūs liudijate patys prieš save, kad jūs sūnūs tų, kurie žudė pranašus. [32] Pripildykite ir jūs jūsų tėvų saiką.

[33] Žalčiai, angių veisle, kaip jūs ištrūksite nuo pragaro teismo?

foris est, mundum. [27] Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia similes estis sepulchris dealbatis, quae aforis parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum, et omni spurcitia. [28] sic et vos aforis quidem paretis hominibus iusti: intus autem pleni estis hypocrisi, et iniquitate.

Act 23, 3

Lc 16, 15

[29] Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae, qui aedificatis sepulchra prophetarum, et ornatis monumenta iustorum, [30] et dicitis: Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. [31] itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filii estis eorum, qui prophetas occiderunt. [32] Et vos implete mensuram patrum vestrorum.

Act 7, 52

[33] Serpentes genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehen-

Mt 3, 7

---

vagystės, neteisybės vaisius. — (27) *Jūs panašūs į pabaltintus kapus...* Kas paliesdavo kapą, būdavo laikomas Įstatymo akyse suteptu per septynias dienas (4 Moz 16, 19). Taigi, apsisaugoti, kad kas nors netyčia jų nepaliestų ir nepasidarytų suteptas, pas žydus buvo paprotys kas metai, prieš Velykas, baltinti kalkėmis savo kapus.

(29) *Statote pranašams...:* statote naujus ar atnaujinate esančius paminklus. Parisiejai nori pasirodyti turį daug pagarbos senovės pranašams, ypač tiems, kurie buvo nukankinti, nors jie visai nesirūpina jų paliktais perspėjimais, ir savo tikrais jausmais jie eina iš vieno su pranašų kankintojais. — *Teisiųjų:* šventų žmonių senojoje sandoroje. — (30) *Mes nebūtumėm...* Parisiejai sakosi, kad jie būtų buvę persekiojamų pranašų ir teisiųjų prieteliai. Bet jų darbai rodė ką kita. Jie netikėjo Jonui Krikštytojui ir persekiojo Išganytoją, kurs liudijo apie save tokia stebuklų daugybe. Anaiptol neeidami paskui Pranašą, kurį Dievas jiems buvo žadėjęs (5 Moz 18, 15), jie verčiau nori jį užmušti. Tik trys turėjo praeiti dienos, ir jų piktumu turėjo būti išlietas mūsų Viešpaties kraujas, o paskui be paliovos persekiojami Kristaus pasiuntiniai (34 e.). — (31) *Jūs liudijate...:* jūs išsižadate savo tėvų darbų? Bet taip jūs prisipažįstate kūnu esą gimę iš tų, kurie žudė pranašus; ir iš tikrųjų, jūs taip pat jų ainiai ir jų piktumo sekimu (Auksab.). Ir šventa rūstybe užsidegdamas Išganytojas toliau sako parisiejams: (32) *Pripildykite...:* anie užmušė tarnus, jūs prikalkite ant kryžiaus Viešpatį; anie — pranašus, jūs — tą, kurį pranašai skelbė.

(33) *Žalčiai, angių...* Kristus primena parisiejams Jono Krikštytojo grūmojimus, kad jie nedarė atgailos, bet krovė nuodėmes ant nuodėmių (plg. aug. 3, 7), kad jie, kaip tikri pavojingiausi žalčiai, buvo dabar pasiryžę pulti Jėzų. — *Kaip jūs...*, t. y., jūs negalite ištrūkti. — *Nuo pragaro teismo:* nuo teismo, kuriame jūs būsite pa-

Gn 4, 8; Hbr 11, 4; 2 Par 24, 22; Mt 27, 25

nae? [34] Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scribas, et ex illis occidetis, et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris, et persequemini de civitate in civitatem: [35] ut veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram, a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae, filii Barachiae, quem occidistis inter templum et altare. [36] Amen dico vobis, venient haec omnia super generationem istam.

[34] Todėl aš siunčiu pas jus pranašų, išmintingųjų ir Rašto žinovų; vienus jų jūs užmušite ir prikalsite ant kryžiaus, kitus plaksite savo sinagogose ir persekiosite nuo miesto iki miestui, [35] kad ant jūsų kristų visas nekaltas kraujas, išlietas žemėje, pradėjus teisiojo Abelio krauju iki kraujui Barakijo sūnaus, Zakarijo, kurį jūs užmušėte tarp šventyklos ir altoriaus. [36] Iš tikrųjų, sakau jums, visa tai ateis šitai kartai.

---

smerkti į pragarą. — (34) *Todėl:* kadangi jūs pikti, kadangi reikia, kad Dievas jus pasmerktų. — *Aš siunčiu:* aš siųsiu, jūs užmušinėsite, nes jūs angių veislė, sukietėję piktume ir neišvengsite pasmerkimo. Išganytojas, sakydamas, kad jis siųsiąs pranašų, apsireiškia esąs Dievas, nes tik Dievas gali siųsti pranašų. — *Pranašų, išmintingųjų...* Kad dalykas geriau būtų suprantamas, Išganytojas savo evangelijos skelbėjus vadina trimis vardais, pasikolintais iš senosios sandoros. Pranašai tie, kurie moko vadovaujant šv. Dvasiai; išmintingieji, kuriems šv. Dvasia suteikia kalboje išminties dovaną; Rašto žinovai, kurie aiškina, kaip gauti išganymas. — *Užmušite ir...* Išganytojas iš anksto skelbia, ką jo evangelijos mokytojai gaus kentėti iš žydų. Kaip labai jie siautė prieš Kristaus pasekėjus, parodo Apaštalų darbų knyga, šv. Povilas 2 Kor 11, 24, taip pat Bažnyčios istorija. — (35) *Kad...:* jūs taip darote, lyg kad norėtumėte sukrauti ant savęs visas kaltes už neteisingai išlietą kraują; arba: todėl Dievas siunčia pranašų ir t.t. (34 e.), kad jūsų darbai išeitų aikštėn (Paskh.) ir pasirodytų, kad Dievo teismas teisingas (Tom.). Dievas leidžia žmogaus nuodėmę, nes jis jam davė laisvą valią, bet po to, kai žmogus piktai pasinaudojo savo laisva valia ir nesigaili savo pasielgimo, Dievas nori bausmės, nes tai būtina nuodėmės pasėka. — *Visas nekaltas kraujas:* kraujas visų teisiųjų, nukankintų nuo pat pasaulio pradžios. — *Abelio.* Žr. 1 Moz 4, 10. — *Barakijo sūnaus, Zakarijo.* Kas jis buvo, visai tikrai pasakyti negalima. Tikriausi rodosi ta nuomonė, kad Išganytojas čia kalba apie Jojados sūnų Zakariją, užmuštą, paliepus karaliui Joasui, 2 Kron 24, 20—22. Jis čia pavadintas Barakijo sūnumi, nes jo tėvas, rasi, turėjo du vardu, kaip neretai atsitikdavo pas žydus, arba tikriausiai tėvo vardas buvo pakeistas perrašinėtojų neatsargumu, nes, kaip liudija šv. Jieronimas, jis radęs Jojados vardą nazariečių evangelijoje, (kuri buvo tik perdirbtas ebrajiškos šv. Mato evangelijos tekstas). — *Tarp šventyklos ir altoriaus:* taigi, kunigų šventoriuje, prie pat šventyklos, šventoje vietoje. Abelio ir Zakarijo užmušimas minimas šv. Rašte, kaip nuodėmės, šaukiančios keršto iš dangaus (žr. 1 Moz 4, 10; 2 Kron 24, 22). — (36) *Visa tai:* bausmė už įvardintus 35 e. nusikaltimus. Išganytojas dabar kalba apie Dievo bausmę, kokią ant jų užtraukia pranokėjų ir jų pačių nusikaltimai. Jie gaus kentėti ir už protėvių kaltes. Bausmė teisinga, nes tauta baudžiama už tautos nuodėmes, o atskiri asmenys — ne daugiau, kaip jie patys yra nusipelnę. Pagaliau, toki bausmė sutinka tautą tam tikru, paskirtu laiku, būtent, kada Dievo kantrybės saikas išsisėmė, tik vieną kartą, kuomet ji ir savo kalte padarė save vertą tos bausmės. — *Šitai kartai,* nes ji, nežiūrint tokios daugy-

[37] Jeruzale, Jeruzale, kuri žudai pranašus ir užmuši akmenimis tuos, kurie į tave siųsti, kiek kartų aš norėjau surinkti tavo vaikus, kaip višta surenka savo viščiukus po sparnais, ir tu nenorėjai. [38] Štai, jūsų namai bus jums palikti tušti. [39] Nes, aš sakau jums, nuo šio lai≈ko jūs manęs daugiau nebematy≈site, kolei nesakysite: *Pagirtas, kurs ateina Viešpaties vardu.*

24. [1] Išėjęs iš šventovės, Jėzus ėjo toliau. Tuomet priėjo jo mo≈

[37] Ierusalem Ierusalem, quae oc≈cidis prophetas, et lapidas eos, qui ad te missi sunt, quoties volui con≈gregare filios tuos, quaemadmo≈dum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisti? [38] Ecce relin≈quetur vobis domus vestra deserta. [39] Dico enim vobis, non me videbi≈tis amodo, donec dicatis: *Benedic≈tus, qui venit in nomine Domini.*

24. [1] Et egressus Iesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli eius,

Lc 13, 34; Act 7, 59; Apc 11, 7 s; 1 Thes 2, 15
3 Rg 9, 7 ss; Ir 12, 7; 22, 5
Mt 21, 9; Ps 117, 26
Mc 13, 1; Lc 21, 5

---

bės įspėjimų ir Dievo teisybės pavyz≈džių, nepasitaisė (Auksab. Teof. Eut.). (37) *Jeruzale,* kam tu atstumi mano meilę ir iššauki mano rūstybę (Auk≈sab.) — *Kuri žudai...:* turi negerą pa≈protį žudyti ir... — *Kiek kartų aš no≈rėjau...* Kai kurie aiškintojai (Orig. Jieron. Hil. ir k.) šituose žodžiuose mato aliuziją į visą senąją Izraėlio isto≈riją ir į visa, ką Viešpats yra praeityje padaręs Jeruzalei; bet, rasi, geriau juos suprasti apie paties Jėzaus Kristaus tar≈nystę žydų sostinėje ir apie malones, kokių jis atnešė savo visame gyvenime. Plg. Jono 2, 13; 5, 1; 7, 1 ir k. Jis norėjo taip pat apsaugoti miestą nuo laukiančio jo žuvimo (Auksab. Eut.). — *Kaip višta...* Pavyzdys gyvos, tikros ir bailios meilės. — *Tu nenorėjai.* Tu galėjai padaryti, kas būtų pravertę ta≈vo išganymui. Bet kadangi tu nesi≈laikei to, ką tavo tauta yra žadėjus (2 Moz 19, 8), ant tavęs ateis baisi bau≈smė. — (38) *Jūsų namai:* jūsų mie≈stas, taip nedėkingas ir taip kaltas, bus paliktas savo nelaimingam likimui. Jei≈gu gi iš sostinės atimta Dievo globa, tai juo labiau iš kitų miestų. — (39) *Nuo šio laiko jūs manęs...* Šituo pa≈mokslu minioms Išganytojas pabaigė savo mokytojavimą didžiosios savaitės antradienį; jis turėjo greitai mirti, ir tiems, kuriems jis tuomet kalbėjo, ne≈bebuvo lemta daugiau jo matyti, kaip tik pasaulio pabaigoje. Nors tauta pa≈silieka savo piktume, nors Išganytojas atsiskirs nuo jos, bet jis pasilieka rū≈pestingas, mokąs ir gydąs Mesijas, ku≈ris nori jai suteikti išganymą, kai tik ta tauta į jį gręšis. — *Kolei nesaky≈site.* Tai įvyks, kaip mano aiškintojai, Jėzui Kristui sugrįžtant pasaulio pabai≈goje, kaip vyriausiam Teisėjui, ir žy≈dams pripažįstant jį savo Išganytoju, kas taip pat anuo laiku turės įvykti. Plg. Rom 11, 25... Pripažindami jį savo Atpirkėju, jie tuomet sveikins jį kaip Mesiją žodžiais: *Pagirtas...,* t. y., taip pat, kaip sveikino jį einantį į Je≈ruzalę minia.

4. Pranašystės apie Jeruzalės sugrio≈vimą ir apie pasaulio pabaigą, 24, 1—25, 46. Plg. Mk 13, 1—37; Lk 21, 5—38.

Pirma negu atsiskirs nuo savo mo≈kytinių, Išganytojas duoda jiems šiek tiek paaiškinimų apie ateitį, ypač apie pasaulio pabaigą, būtent, perspėja juos prieš suvedžiotojus (24, 1—14), prana≈šauja apie Jeruzalės sugriovimą (24, 15—22), apie savo antrąjį atėjimą į pa≈saulį (24, 23—35), duoda paraginimų būti budriais (24, 36—51), budrumo reikalingumą paaiškina prilyginimu de≈šimties mergaičių (25, 1—13) ir talentų (25, 14—30) ir pagaliau aprašo pasku≈tinį teismą (25, 31—45).

(24, 1) *Išėjęs iš šventovės:* kad dau≈giau į ją, bent viešai, nebegrįžtų, ir taip apreikšdamas savo nepatenkinimą tais, kuriems ta šventovė buvo pavesta sergėti. Plg. Mk 13; 1—4; Lk 21, 5—7. — *Jam parodyti šventovės pastatų.* Je≈

Lc 19, 44

Eph 5, 6; Col 2, 18;

ut ostenderent ei aedificationes templi. [2] Ipse autem respondens di- xit illis: Videtis haec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic la- pis super lapidem, qui non destru- atur. [3] Sedente autem eo super Montem oliveti, accesserunt ad eum discipuli secreto, dicentes: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum adventus tui, et consum- mationis saeculi?

[4] Et respondens Iesus, dixit eis:

kytiniai jam parodyti šventovės pastatų. [2] Jis, atsakydamas jiems, tarė: Ar matote visa tai? Iš tie- sų, sakau jums, neliks čia akmens ant akmens, kurs nebūtų išgriau- tas. [3] Sėdint jam Alyvų kalne, prie jo priėjo skyrium mokytiniai ir ta- rė: Pasakyk mums, kada tai bus? ir koks tavo atėjimo ir pasaulio pabaigos ženklas?

[4] Atsakydamas Jėzus jiems tarė:

---

ruzalės šventykla buvo atnaujinta ir padidinta aplink ją pastatytais rūmais Erodo Didžiojo rūpesčiu. Visa tai tu- rėjo labai gražią išvaizdą. Mokytiniai, kreipdami Jėzaus dėmesį į šventyklą su visomis jos dalimis, tikriausiai turi gal- voje žodžius, kuriuos jis ką tik buvo pasakęs apie liūdną Jeruzalės likimą (23, 38), ir kokį tas likimas gali turėti sąryšį su šventyklos likimu. — (2) *Ar matote.* Gr. t.: ar jūs matote. Tais žodžiais ir Išganytojas atkreipia apašta- lų dėmesį į šventovę ir skelbia jiems visišką jos sugriovimą. Ta jo prana- šystė įvyko, kai Romos kariuomenės vadas, Titas, paėmė Jeruzalę, ir buvo sudeginta šventykla. Dar pilniau ji įvyko, kai ciesorius Julijonas Atpuo- lėlis norėjo atstatyti šventyklą, įstengė gi tik išimti senus jos pamatus. — (3) *Sėdint jam...* Koks bus šventyklos likimas, Jėzus paskelbė, eidamas tolyn nuo jos. Dabar, perėjęs per Kedrono slėnį, jis buvo užėjęs ant Alyvų kalno ir čia sėdėjo ties Jeruzale ir ties šven- tykla. Kai kurie iš apaštalų (Mk 13, 3), norėdami patirti, kokiuo laiku turėjo įvykti šventyklos sugriovimas, patys vieni be liudytojų prisiartino prie Išga- nytojo ir klausė jį apie tai. — Anot Ez 11, 23, Viešpaties garbė turėjo pa- likti šventyklą ir taip parodyti, kad ji drauge su miestu bus pirmą sykį su- naikinta. Panašiai palieka šventyklą Išganytojas, kuriame Dievo garbės pil- nybė apsireiškė ir gyveno tarp mūsų. Jis skelbia nuo Alyvų kalno naują miesto žuvimą ir šventyklos sugriovi- mą. — *Kada tai bus? ir koks...* Mo- kytiniai manė, kad tuo pačiu laiku, kuriame bus sugriauta šventykla, įvyks taip pat visuotinis teismas, ir bus pa- saulio pabaiga, kurią Išganytojas ne kartą buvo jau anksčiau minėjęs (žr. 13, 40. 49; 16, 27; 19, 28). — *Atėjimo.* Gr. ž. παρουσία, praesentia, pirmais krikščionystės laikais dažnai buvo va- dinama garbingas Kristaus sugrįžimas paskutinėmis pasaulio dienomis.

(4) *Atsakydamas.* Dieviškas Moky- tojas, pirma, negu atsiskirs nuo apa- štalų, sutinka jiems duoti paaiškinimų, liečiančių ateitį. Jis aprašo kai kuriuos ateityje įvyksiančius ženklus; bet visai nelengvas dalykas nutarti, ar tie žen- klai turi pranokti dalinį teokratijos sostinės teismą, koks įvyks, sunaikinant Jeruzalę, ar visuotinį pasaulio teismą amžių pabaigoje, ar pranašų būdu tuo- du atsitikimu imama drauge, ir Kri- staus paminėti ženklai savo dalimis turi sąryšio su abiedviem teismais. Ga- lima manyti, kad Išganytojas neturėjo čia sumanymo tiksliai pasakyti, koks ženklas kokį pranoks atsitikimą, ir taip patenkinti mokytinių žingeidumą, bet tik apskritais bruožais, paliesdamas svarbius ateities atsitikimus, perspėti apaštalus ir visus krikščionis, kad jie visuomet būtų budrūs, kad visuose su- spaudimuose ir pagundose mokėtų ne- pasiduoti suvedžiojimams. Todėl Išga- nytojas ne tuojau kalba apie tai, ko apaštalai klausė, bet ragina juos būti budriais ir niekam neduoti savęs su-

Žiūrėkite, kad kas nors jūsų nesu=klaidintų. [5] Nes daugelis ateis mano vardu ir sakys: Aš Kristus, ir jie suklaidins daugelį. [6] Nes jūs išgirsite kalbant apie karus ir apie karų gandus. Žiūrėkite, kad neišsigąstumėte, nes *reikia, kad tai įvyktų.* Bet dar tai ne galas, [7] nes *tauta sukils prieš tautą ir kara=lystė prieš karalystę;* vietomis bus maro, bado ir žemės drebėjimų. [8] O visa tai skausmų pradžia. [9] Tuomet jus kankins ir jus žudys, ir jūs būsite visų tautų neken=čiami dėl mano vardo. [10] Tuomet *daugelis pasipiktins,* vieni kitus iš=duos ir vieni kitų nesikęs. [11] Kils daug netikrų pranašų ir suvedžios daugelį. [12] Ir kadangi bus apsčiai neteisybės, daugelio meilė atauš.

Videte ne quis vos seducat. [5] multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus: et mul=tos seducent. [6] Audituri enim estis praelia, et opiniones praeliorum. Videte ne turbemini, *oportet enim haec fieri,* sed nondum est finis. [7] *consurget* enim *gens in gentem, et regnum in regnum,* et erunt pe=stilentiae, et fames, et terraemotus per loca. [8] haec autem omnia ini=tia sunt dolorum. [9] Tunc tradent vos in tribulationem, et occident vos: et eritis odio omnibus gen=tibus propter nomen meum. [10] Et tunc *scandalizabuntur multi,* et in=vicem tradent, et odio habebunt in=vicem. [11] Et multi pseudopropheae surgent, et seducent multos. [12] Et quoniam abundavit iniquitas, refrigescet charitas multorum.

Io 5, 43; Act 5, 36; 1 Io 2, 18
Dn 2, 28
2 Par 15, 6
Mt 10, 17; Lc 21, 12; Io 15, 22; 16, 2
Mt 7, 15; 2 Ptr 2, 1; 1 Io 4, 1

---

klaidinti: *Žiūrėkite, kad...* — (5) *Nes daugelis...* Pasakoma, kodėl reikia bu=dėti, ir nurodoma pirmas ženklas, kurs skelbs ar tai Jeruzalės, ar viso pasaulio galą. Kadangi Išganytojas kalba apie daugelį suvedžiotojų, tai jis turi gal=voje įvairius laikus. — *Mano vardu:* drąsiai savindamies mano vardą, juo dengdamies. Taip yra atsitikę pirm ir po Kristaus mirties. Buvo suvedžiotojų, kurie savinosi Mesijo vardą ir patrauk=davo paskui save dideles minias (plg. Apd 5, 36; 21, 38; Jos Fl. Ant., Bell. iud.). Taip pat bus amžių pabaigoje. — *Suklaidins daugelį.* Netikri moky=tojai žada išganymą netikru savo mok=slu, arba, atmesdami Kristų, nori pa=imti jo vietą. — (6) *Nes jūs išgir=site...* Kitas ženklas: karai visur: arti, taip kad patiems galima apie juos su=žinoti, ir toli, apie kuriuos gaunama žinių tik iš kitų pasakojimo. — *Žiūrė=kite, kad...* Padrąsinimas, paremtas ta aplinkybe, kad tie karai numatyti Die=vo apvaizdos, ir kad jie dar nereiškia, būk tuojau turėtų būti sugriauta Je=ruzalė, ar sunaikintas pasaulis. — (7) *Nes tauta...* Karų priežastys: žmonių piktumas, godumas ir kitos kaltės. — *Maro, bado.* Maras ir badas paprasti karų palydovai. — (8) *Skausmų...* Gr. t. kalbama apie labai didelius skau=smus, nes pavartota ž. ὠδίνων, kurs, pa=prastai, reiškia gimdymo skausmus. — (9) *Tuomet jus kankins...* Tai trečias ženklas (9—14 e.). Plg. aug. duotus apaštalams panašius pamokymus 10, 17—22. Tas persekiojimas Kristaus mokytinių, rasi, bus pasėka uolesnio skelbimo Evangelijos, kai prasidės aug=ščiau aprašytos nelaimės, ir padidėju=jusios todėl neapykantos. — (10) *Dau=gelis pasipiktins...* Jie nesistengs su=prasti, kodėl Dievas duoda saviesiems taip daug kentėti, ir neims į širdį Kri=staus perspėjimų ir pranašavimų. Jie visai išsižadės tikėjimo, arba bent jų pamaldumas žymiai sumažės. — (11) *Netikrų pranašų:* netikrų mokytojų, klaidžiatikių (2 Kor 11, 13. 15); jie bus iš pačių krikščionių tarpo. — (12) *Meilė:* Dievui (Jieron. Tom.). Ji ne=bebus toki, kokią aug. 22, 37 aprašė Išganytojas. Viena iš žymių nusigy=venimo laikotarpiais yra ta, kad tuo=met ir gerieji netenka uolumo. Plg.

Mt 10, 22; Apc 13, 10
Mt 28, 19; Mc 16, 15

13 qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. 14 Et praedicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus: et tunc veniet consummatio.

Dn 9, 27; 12, 11; 1 Mach 1, 57; Mc 13, 14; Lc 21, 20

15 Cum ergo videritis *abominationem desolationis,* quae dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto, qui legit, intelligat: 16 tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes: 17 et qui in tecto, non

Lc 17, 31

13 O kas bus ištvermingas iki galui, tas bus išgelbėtas. 14 Ir šita karalystės Evangelija bus skelbiama visame pasaulyje paliudyti visoms tautoms, ir tuomet ateis galas.

15 Kai jau išvysite pranašo Danielio paskelbtą *sunaikinimo nuobodą,* stovinčią šventoje vietoje, — kas tai skaito, teišmano, — 16 tuomet, kas yra Judiejoje, tegul bėga į kalnus, 17 ir, kas ant stogo, tene-

---

Apr 3, 16. — (13) *Ištvermingas:* krikščionių tikėjime, nežiūrint pavojų, su kokiais jis bus sujungtas. — *Iki galui:* iki gyvenimo pabaigai. Taigi, Bažnyčioje bus visuomet tokių, kuriuose meilė neatauš; Bažnyčia bus visuomet šventa. — (14) *Ir šita karalystės Evangelija:* gera ir linksma naujiena apie dangaus karalystę, kurią Kristus atneša ir dabar skelbia. — *Bus skelbiama.* Taigi, visos aug. paminėtos nelaimės nesulaikys Kristaus mokytinių; jie nesiliaus ėję pavestas sau pareigas. -- *Visame pasaulyje.* Griežtai imant, tas išsireiškimas gali liesti tik laikus pirm pasaulio pabaigos; bet taip pat tikra tiesa, kad dar pirm Jeruzalės sugriovimo Evangelija jau buvo skelbiama didžiausioje Romos valstybės dalyje. — *Paliudyti visoms tautoms:* taip, kad visos tautos girdėtų liudijimą apie Kristų; tiems, kurie jos nepriims, ji bus taip pat liudijimas, bet toks, kurs juos apkaltins. — *Ir tuomet...* Galas bus ne anksčiau, kaip Evangelija bus visur paskelbta; bet čia nesakoma, kad jis tuojau ateis, kaip tik Evangelija jau bus paskelbta (Aug.).

(15) *Kai jau išvysite...* Dauguma aiškintojų mano, kad čia duodami perspėjimai liečia ypač Jeruzalės sugriovimą, nors kai kurie išsireiškimai (21—22 e.) labai gerai tinka ir pasaulio pabaigai. Plg. Mk 13, 14—20; Lk 21, 20—24. — *Sunaikinimo nuobodą.* Tas išsireiškimas paimtas iš Danielio, pas kurį jis kelis kartus kartojamas. Žr. Dan 9, 27; 11, 31; 12, 11; plg. 1 Mak 1, 54. Danielio paskelbta pranašystė apie sunaikinimo nuobodą įvyko, Antijokui Epifanui sutepus Jeruzalės šventyklą; bet dar pilniau antrą jau kartą ji turėjo įvykti, neilgai trukus po Jėzaus mirties, kaip čia skelbiama. Kaip ta sunaikinimo nuoboda turėjo pasireikšti, Išganytojas nepasako, ir aiškintojai nevienaip ją supranta. Kadangi čia pasakyta, kad sunaikinimo nuoboda bus šventoje vietoje, todėl, be abejonės, turima galvoje šventykla; toliau pasakyta, kad, ją išvydus, reikia bėgti į kalnus, todėl kalbama apie laiką, kuriame Jeruzalė dar nebus romėnų paimta, nes bėgti po paėmimo buvo jau per vėlu. Pavadinimas sunaikinimo nuoboda, rasi, geriausiai tinka bjauriems ir nuožmiems žydų zelotų darbams, padarytiems šventykloje, kai Jeruzalė jau buvo romėnų apgulta. — *Kas tai skaito, teišmano:* teapsvarsto Danielio pranašystę, kad, įvykus paminėtiems atsitikimams, pažintų, jog jie buvo iš anksto paskelbti. — (16) *Tuomet, kas yra Judiejoje...* Išganytojas kviečia mokytinius, kurie anuo laiku rasis Jeruzalės apylinkėse, ieškoti išsigelbėjimo nuo skelbiamų nelaimių, greitai bėgant šalin. — *Į kalnus.* Palestinos kalnuose daug olų; jose žydai ne kartą yra ieškoję prieglaudos ir buvo čia ją radę. Plg. Teis 6, 2; 1 Kar 13, 6; 22, 1. — *Kas ant stogo.* Žydų namų stogas buvo visai gulsčias. Plg. 5 Moz 22, 8 ir k. — *Tenelipa žemėn...:* tenelipa į namų vidų, kad pasiimtų iš ten kokį nors brangų arba reikalingą daiktą, bet tegul, nuo stogo nukopęs žemėn, tuojau, be jokio gaiščio, bėga.

lipa žemėn ko nors pasiimti iš savo namų, [18] ir, kas lauke, tenegrįžta savo jupos pasiimti. [19] Vargas nėščioms ir žindžiančioms anomis dienomis! [20] Melskite, kad jums netektų bėgti žiemą ar subatoje. [21] Nes tuomet bus didelė *priespauda, kokios nebuvo nuo pasaulio pradžios iki šiolei* ir nebus. [22] Ir jei tos dienos nebūtų buvusios sutrumpintos, neišsigelbėtų nė vienas žmogus; bet dėl išrinktųjų tos dienos bus sutrumpintos.

[23] Tuomet jei kas jums sakytų: Štai, čia Kristus, ar tenai, netikėkite. [24] Nes kils netikrų kristų ir

descendat tollere aliquid de domo sua: [18] et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam. [19] Vae autem praegnantibus, et nutrientibus in illis diebus. [20] Orate autem ut non fiat fuga vestra in hieme, vel sabbato. [21] Erit enim tunc *tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo,* neque fiet. [22] Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro: sed propter electos breviabuntur dies illi.

[23] Tunc siquis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut illic: nolite credere. [24] Surgent enim pseudo-

Act 1, 12
Dn 12, 1
Mc 13, 21; Lc 17, 23
Ir 6, 13; Zach 13, 2
Dt 13, 1 s; Mt 7, 22

— (18) *Tenegrįžta...:* bet tegul bėga, kaip stovi, vilkėdamas paprastais darbo drabužiais. — (19) *Vargas nėščioms ir...:* nes joms sunkiau, kaip kitiems, greitai bėgti. Taip parodoma nelaimės baisumas. — (20) *Kad jums netektų bėgti žiemą:* nes žiemą dienos trumpesnės, ir keliai nevisai geri, o kai kur ir visai nepraeinami. Bėgti subatoje, gali kas nors paabejoti, ar valia. Žydams buvo uždrausta leistis į kelionę subatos dieną; Įstatymas leido tą dieną eiti tik labai netoli (žr. 2 Moz 16, 29; Apd 1, 12); pirmieji krikščionys iš žydų gana ilgai tebesilaikė žydų papročių, taigi ir apie kelionę subatoje buvo jų nuomonės. Kristus taip aprašo nelaimę, kaip ją mokytiniai savo gyvenimo sąlygose gali geriausiai suprasti. Ką Viešpats šitoje eil. sako, parodo, kad ir visi kiti dalykai neabejotinai įvyks, nes Dievą reikia melsti tik vieno dalyko, būtent, tinkamo bėgimui laiko. — (21) *Bus didelė priespauda...* Viešpaties pranašystė taip pilna baisumo, kad ji sunku suprasti tik apie Jeruzalės sugriovimą, už kurį juk baisesnis dalykas buvo tvanas ir bus dar baisesni Antikristo laikai. Aprašydamas žydų nelaimes, Kristus taip pat, kaip tai dažniau daro pranašai, pereina nuo dalinio Dievo teismo į visuotinį. Nors dalykai stovi kits nuo kito labai atstu laiko atžvilgiu, bet yra tarp jų vidujinis sąryšis, kaip tarp paveikslo ir to ką jis įvaizdina, tarp pirmosios dalyko pradžios ir jo pabaigimo. Kad čia toki prasmė, parodo ir 22 e., kad dėl išrinktųjų dienos bus sutrumpintos. Kiek gi mums žinoma, Jeruzalės apgulimo dienos nebuvo sutrumpintos, ir nebuvo mieste tikinčiųjų, dėl kurių tai būtų turėję įvykti. — (22) *Nebūtų buvusios sutrumpintos.* Dienos jau sutrumpintos, nors jos dar tebėra ateityje, nes tas sutrumpinimas nutartas nuo amžių. — *Neišsigelbėtų...:* nei vienas žmogus neliktų gyvas; arba: nei vienas tikintis neišlaikytų savo tikėjimo. — *Dėl išrinktųjų...* Dievas nenori, kad jie per daug kentėtų ir per tatai būtų atvesti į nupuolimą, todėl jis sutrumpina persekiojimo laiką. Taip ir piktieji pasinaudos palengvinimu, kurs bus padarytas dėl gerųjų, kaip 1 Moz 18, 32.

(23) *Tuomet jei kas jums sakytų...* Daugelis aiškintojų mano, kad čia kalbama tik apie tai, kas bus pasaulio pabaigoje, taigi, tais laikais, kurie ilgais amžiais atskirti nuo augščiau aprašytųjų. Plg. Mk 13, 21—23; Lk 17, 23. 24. 27; 2 Tes 2, 9. 10. Ir čia minimi netikri mesijai ir netikri pranašai, kurie pasirodys amžių gale taip pat, kaip ir pirm sugriovimo Jeruzalės. — (24) *Nes kils netikrų...* Šv. Povilas vadina

christi, et *pseudoprophetae:* et *da=bunt signa magna,* et prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi. [25] Ecce prae=dixi vobis. [26] Si ergo dixerint vo=bis, Ecce in deserto est, nolite exi=re: ecce in penetralibus, nolite cre=dere. [27] Sicut enim fulgur exit ab Oriente, et paret usque in Occi=dentem: ita erit et adventus Filii hominis. [28] Ubicumque fuerit cor=pus, illic congregabuntur et aqui=lae.

Lc 17, 24

Lc 17, 37; Iob 39, 30

[29] Statim autem post tribulatio=nem dierum illorum *sol obscurabi=tur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et vir=tutes caelorum commovebuntur:*

Is 13, 10; Ez 32, 7; Ioel 3, 15; Mc 13, 24; Lc 21, 25

netikrų pranašų, ir *jie darys dide=lių ženklų* ir stebuklų, kad būtų suklaidinti, (jei tai būtų galima), net išrinktieji. [25] Štai, aš jums iš anksto paskelbiau. [26] Jei tat jums sakytų: Štai, jis tyruose, neišeiki=te; štai, namų gilumoje, netikėkite. [27] Nes kaip žaibas eina iš rytų ir pasirodo iki vakarų, taip bus ir žmogaus Sūnaus atėjimas. [28] Nes, kur tik bus maitos, ten susirinks ir erelių.

[29] Tuojau, po tų dienų priespau=dos, *aptems saulė, mėnulis nebe=duos savo šviesos, žvaigždės puls nuo dangaus, ir dangaus galybės*

---

netikrus pranašus šetono tarnais (2 Kor 11, 15), nes su jo pagalba, kai Dievas tai leidžia, jie daro dalykų, kurie mums rodosi stebuklingi. — *Jei tai būtų ga=lima.* Išrinktųjų laimė, kad tai nebus galima, nes su jais bus Dievo malonė, kuri jiems padės pamatyti kiekvieną klaidą. — (25) *Aš jums iš anksto...* Ir jums bus tikras pavojus; taigi, reikia pasisaugoti, jūs esate perspėti. — (26) *Jei tat jums...* Ta pati mintis, kaip ir 23 e. Tyruose gyveno pranašai, kaip šv. Jonas Krikštytojas, butuose, mie=stuose, paprastose gyvenimo sąlygose žmonių dauguma, taip pat ir Išgany=tojas. Taigi, žodžių prasmė toki: Ar jums sakytų: Kristus ateina, kaip at=gailą darąs pranašas; arba: jis pasirodo šituo ar kitu gyvenimo būdu, netikė=kite, nes visa netiesa. — (27) *Nes kaip žaibas...* Žaibas nesiunčia pirm savęs jokios žinios, nes jo blikstelėjimas vi=siems pasirodo (Auksab.). Viešpats ateis savo garbės spindėjime (Jier. Paskh.) ir ūmai, kaip žaibas, visur bus matomas vienu laiku, todėl be reikalo kas eitų jo ieškoti atskirose vietose. — (28) *Nes, kur tik bus maitos...* Pa=tarlė, rasi, paimta iš Jobo 39, 30. Ja patvirtinama tai, kas augščiau pasakyta. Tačiau ne visų ji vienaip suprantama. Kai kurie aiškintojai mato ereliuose romėnų vaizdą, maitoje — Izraėlio vaizdą, ir išreiškia patarlės prasmę taip: Roma trumpu laiku puls žydus, kaip plėšrus paukštis. Bet šitame straipsnyje, kaip aug. pastebėta, kalbama apie pa=saulio pabaigą, todėl ir patarlės prasmė turi būti platesnė. Jieronimo ir kitų šv. tėvų ji išreiškiama taip: kaip plėš=rūs paukščiai jaučia lavonus iš tolo ir puola juos, taip pat atbėgs žmonės iš visų pusių Kristui priešais, kaip tik jis sugrįš į pasaulį. Kadangi toks dalykų sugretinimas gali rodytis įžeidžiąs Vieš=patį, tai kiti dar taip supranta patarlę: Visur, kur tik bus kaltų, Dievo keršto tarnai veikiai juos pasieks.

(29) *Tuojau, po...:* po persekiojimų, kokių sukels Antikristas, po nelaimių, kurios paskelbtos, pradedant nuo 21 e. Plg. Mk 13, 24—27; Lk 21, 25—28. — *Aptems saulė...* Pirm ateisiant žmogaus Sūnui antrą sykį į pasaulį, įvyks tikrų permainų žvaigždžių danguje; kaipgi tai atsitiks, Išganytojas nepaaiškina. Plg. Rom 8, 19—22; 2 Petro 3, 12. 13. Pranašai panašiai atsiliepdavo, kalbė=dami apie dalinius Dievo teismus. Plg. Iz 13, 9...; Jer 4, 28. Sutverti da=lykai — Dievo tarnai, jam įvykdant bausmes. Viešpaties atėjimo dieną Sen. Test., tarp kitų, aprašo Iz 24, 1...;

bus sujudintos. [30] Tuomet pasirodys danguje žmogaus Sūnaus ženklas, ir *tuomet visos žemės giminės raudos ir išvys žmogaus Sūnų, ateinantį dangaus debesyse* su didele galybe ir didenybe. [31] Jis siųs savo angelus su *trimitu ir su skardžiu balsu, ir jie surinks* jo išrinktuosius *iš keturių vėjų, nuo vieno dangaus pakraščio iki kitam.*

[32] Mokykitės prilyginimo iš figos medžio. Kai jo šaka jau darosi minkšta, ir sprogsta lapai, jūs žinote, kad vasara arti; [33] taip pat ir jūs, visa tai išvydę, žinokite, kad jis arti, duryse. [34] Iš tikrųjų, sakau jums, šita giminė nepraeis, iki visa tai įvyks. [35] Dangus ir žemė praeis, o mano žodžiai nepraeis.

[30] et tunc parebit signum Filii hominis in caelo: et *tunc plangent omnes tribus terrae: et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli* cum virtute multa, et maiestate. [31] Et mittet angelos suos *cum tuba, et voce magna: et congregabunt electos eius a quattuor ventis, a summis caelorum usque ad terminos eorum.*

[32] Ab arbore autem fici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit, et folia nata, scitis quia prope est aestas: [33] ita et vos cum videritis haec omnia, scitote quia prope est in ianuis. [34] Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia haec fiant. [35] Caelum, et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt.

Apc 1, 7; Dn 7, 13 s; Zach 12, 10 ss; Mt 26, 64

1 Cor 15, 52; 1 Thes 4, 16; Apc 8, 1 s; Is 27, 13; Dt 30, 4

Mc 13, 31

Joėlis 2, 30; Sof 1, 15. — (30) *Žmogaus Sūnaus ženklas.* Kaip aiškina, tarp kitų, šv. Kirilas Jeruzalietis ir Romos breviorius (3 geg.), tai bus kryžiaus ženklas. Jis yra tikra mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus žymė ir atpirkimo įrankis. Teisinga, kad jis būtų pagerbtas visuotinio teismo dieną. — *Visos žemės giminės:* visi gyvieji. Žr. Lk 21, 26. — *Raudos:* mušis į krūtinę, pažindami vieni tą, kurį niekino, atmetė, kiti tą, kuriam, tiesa, ištikimai tarnavo, bet kurs visgi bus jų baisus Teisėjas. — *Ateinantį dangaus debesyse:* kaip pranašavo Dan 7, 13; plg. žem. 26, 64; Apr 1, 7. — (31) *Jis siųs savo angelus:* žmonių surinkti į tą vietą, kur jie bus teisiami. Plg. 13, 39. 41. — *Su trimitu ir...* Anot gr. t.: su skardžiu (didžio balso) trimitu. Žr. 1 Kor 15, 52; 1 Tes 4, 16; plg. 2 Moz 19, 16. 19. Trimito garsu būdavo taip pat Dievo tauta surenkama, paskelbiama permaldavimo diena ir jubiliejaus metai. Dabar visi šaukiami prieš Kristaus Teisėjo krasę, kad būtų teisiami dėl įstatymo sergėjimo, ir kad dievobaimingiesiems būtų paskelbta didi permaldavimo diena ir jubiliejaus metai. Trimitų garsas prikels numirusius (1 Kor 15, 52). — *Jo išrinktuosius.* Kristus niekur nėra pasakęs, kad tie, kurie bus gyvi, jam ateinant, mirs (Auksab. Aug.). Plg. 1 Tes 4, 4—17; 1 Kor 15, 51. 52; 2 Kor 5, 2—5. — *Iš keturių vėjų:* iš visų pusių.

(32) *Mokykitės prilyginimo:* palyginkite vieną dalyką su kitu ir turėsite tame palyginime puikų pamokymą. Plg. Mk 13, 28—32; Lk 21, 26—33. — *Jo šaka jau darosi minkšta:* kuomet medžio sultys pradeda tekėti, ką galima pažinti iš žievės. — (33) *Visa tai:* apie ką Kristus pranašauja šitame pamokyme. — *Kad jis arti:* kad arti tai, kas tais ženklais skelbiama, kad arti Jeruzalės žuvimas, arba, arti žmogaus Sūnaus atėjimas pasaulio pabaigoje. — *Duryse:* ant slenksčio; todėl tuojau įeis. — (34) *Šita giminė nepraeis...* Žydų tauta pasiliks iki antram Kristaus atėjimui. Viena žydų tautos dalis turėjo matyti Jeruzalės sunaikinimą, kita bus gyva, sugrįžtant Kristui į pasaulį. — (35) *Dangus ir žemė...* Išganytojas labai iškilmingai patvirtina savo pranašystės tikrumą, nes jei ne visai tikrai žinoma, kad

1 Thes 5, 1 s

Gn 7, 7; Lc 17, 26; 2 Ptr 3, 5 s

Lc 17, 35 s

Mt 25, 13; Apc 16, 15

Lc 12, 39; Mc 13, 33; 1 Thes 4, 15

[36] De die autem illa, et hora nemo scit, neque angeli caelorum, nisi solus Pater. [37] Sicut autem in diebus Noe, ita erit et adventus Filii hominis. [38] sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intravit Noe in arcam, [39] et non cognoverunt donec venit diluvium, et tulit omnes: ita erit et adventus Filii hominis. [40] Tunc duo erunt in agro: unus assumetur, et unus relinquetur. [41] duae molentes in mola: una assumetur, et una relinquetur. [42] Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. [43] Illud autem scitote,

[36] Bet anos dienos ir valandos niekas nežino, nei dangaus angelai, tik vienas Tėvas. [37] Nes kaip buvo Noės dienomis, taip bus ir žmogaus Sūnaus atėjime. [38] Nes kaip dienomis pirma tvano jie valgė ir gėrė, vedė moteris ir leido moterystėn savo vaikus iki tai dienai, kurią Noė įėjo į laivą, [39] ir jie nieko nežinojo, kolei atėjo tvanas ir visus nunešė, taip bus ir žmogaus Sūnaus atėjime. [40] Tuomet bus du lauke, vienas bus paimtas, o kitas paliktas; [41] dvi malėji prie girnų, viena bus paimta, o kita palikta. [42] Budėkite tat, nes nežinote, kurią valandą jūsų Viešpats ateis. [43] Tai gi žinokite, jei

---

laukiamas dalykas įvyks, žmogus pradeda apsileisti savo laukime. Dangus ir žemė, tai vaizdas viso, kas pastoviausia pasaulyje, bus permainyta amžių pabaigoje, bet Jėzaus žodis ne tik kad ne tuščias garsas; jis pastovesnis už dangų ir žemę; jis nenueis niekais, bet būtinai įvyks.

(36) *Bet anos dienos...* Toliau įrodinėjama reikalingumas būti budriems. Plg. Mk 13, 32—37; Lk 21, 34—36. Nors aprašytieji ženklai, apskritai sakant, nurodo prisiartinimą laiko, kuriame Viešpats turi sugrįžti į pasaulį, bet jis tiksliai to laiko nepasako. — *Nei dangaus angelai:* nors jie visuomet mato Dievo veidą (18, 10). — *Tik vienas Tėvas.* Trims dieviškiems asmenims visa bendra, kas priklauso Dievo esmei, taigi, taip pat dieviškas žinojimas to, kas įvyks. Tik Dievas žino tą dieną; todėl ir Sūnui ir šv. Dvasiai ta diena nėra nežinoma. Kristus, be abejo, žino tą dieną ir kaip žmogus, — tai aišku iš visos kalbos, — bet žino sau, o ne kad ją paskelbtų žmonėms. — (37) *Nes kaip buvo...* Kad diena, nežiūrint paskelbtųjų ženklų, ateis netikėtai, Kristus paaiškina palyginimu su tvanu. Kuo pasireikš panašumas, pasakyta 38 e. (Auksab.). Žmonės gyvena be rūpesčio, paskendę pasaulio dalykuose. — Šv. Lukas (17, 26—30. 34—36) mini 37—42 eil. žodžius kitokiose aplinkybėse. Galima manyti, kad Viešpats yra juos nekartą ištaręs. — *Noės dienomis...* Žr. 1 Moz 7, 7... Nors iš anksto perspėti apie artimą slogą, Noės laiko žmonės nieku nesirūpino ir toliau užsiimdavo savo paprastais reikalais, ypač gi tuo, kas galėjo jiems padaryti džiaugsmo; taigi, tvanas juos užklupo visai netikėtai. — (40) *Tuomet bus du...* Du kitu pavyzdžiu, paimtu iš kasdieninio gyvenimo. Juose parodoma du asmeniu, užimtu paskutinę valandą tuo pačiu darbu, kurių tačiau likimas bus priešingas vienas kitam. — *Bus paimtas:* bus angelų pastatytas į išrinktųjų tarpą. — *Paliktas:* savo nelaimingam likimui. — (41) *Dvi malėji...* Rytų kraštuose, paprastai, moterų darbas būdavo susimalti grūdų nedidelėmis rankinėmis girnomis, kurių rasdavosi kiekvienuose namuose. — Taip tat namie ir už namų eina žmonės paskui savo paprastus užsimėmimus, nejausdami, kad teismas visai čia pat. Ūmai ir pirma, negu gali jieškoti susiderinimo su Dievu, nusidėjėliai traukiami į jo teismą. — (42) *Nes nežinote...* Išganytojas nesako: Mes nežinome, bet: Jūs nežinote (Jier.). Plg. 1 Tes 5, 2. — (43) *Tai gi žinokite:*

šeimininkas žinotų, kurią valandą vagis ateis, juk jis budėtų ir neleistų įsiveržti į savo namus. [44] Todėl būkite ir jūs prisirengę, nes tą valandą, kurios jūs nežinote, žmogaus Sūnus ateis. [45] Kaip rodosi, kas yra ištikimas ir gudrus tarnas, kurį jo viešpats pastatė prie savo šeimynos, kad jiems duotų valgio tinkamu metu? [46] Palaimintas tas tarnas, kurį atėjęs jo viešpats randa taip darantį. [47] Iš tikrųjų, sakau jums, jis pastatys jį prie savo gėrybių. [48] O jei anas tarnas būtų piktas ir sakytų savo širdyje: Mano viešpats užtrunka, [49] ir imtų mušti savo draugus, o valgytų ir gertų su girtuokliais, [50] tai to tarno viešpats pareis tą dieną, kurią nesitiki, ir tą valandą, kurios nežino,

quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam. [44] Ideo et vos estote parati: quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est. [45] Quis, putas, est fidelis servus, et prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? [46] Beatus ille servus, quem cum venerit dominus eius, invenerit sic facientem. [47] amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum. [48] Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire: [49] et coeperit percutere conservos suos, manducet autem, et bibat cum ebriosis: [50] veniet dominus servi illius in die,

Apc 16, 15

Mt 25, 21 ss

Eccl 8, 11

---

apsvarstykite, ko tolesnis pavyzdys turi jus pamokyti. — *Kurią valandą.* Gr. t.: kurią sargybą, t. y., kurią iš keturių nakties dalių. — *Jis budėtų.* Gr. t.: jis būtų pasilikęs budėti ir nebūtų leidęs įsilaužti į savo namus. — Taigi, Kristaus mokytiniai turi būti budrūs, nes jie perspėti apie žmogaus Sūnaus atėjimo valandą. — (44) *Todėl būkite ir jūs prisirengę...* Budėti reiškia laikyti sielą tokiame stovyje, kad, netikėtai atėjus Viešpačiui, mes būtumėm jo angelų surinkti į išrinktųjų būrį. Tas perspėjimas tinka kiekvienam atskiram žmogui apie jo gyvenimo pabaigą (Auksab.). — (45) *Kaip rodosi...* Klausimu sužadinamas klausytojų dėmesys. Mokytiniai turi patys daryti išvadą iš to, ką Kristus sako. — *Ištikimas ir gudrus tarnas...* Tokie Viešpaties pastatyti tarnai yra visų pirma apaštalai, paskui vyskupai ir kunigai (Orig. Auksab.). Jie budi ir yra prisirengę, jei jie gerai atlieka savo pareigas. Tam gi visų pirma reikalinga, kad jie būtų ištikimi, t. y., kad Viešpaties valią imtų kaip taisyklę savo valiai ir ją vykdytų. Toliau reikalaujama, kad jie būtų gudrūs ir tinkamai valdytų sau pavestas gėrybes, žiūrėdami laiko ir aplinkybių (Auks.). — (46) *Palaimintas...:* nes jo valdovas gausiai jam atlygins už jo gerą elgesį. — *Taip darantį.* Tik tas, kurs nuolat budi, gali būti tikras, kad ir Viešpats ras jį budintį. — (47) *Pastatys jį prie savo...* Tas užmokestis danguje visų pirma pažadėtas apaštalams ir jų įpėdiniams, toliau taip pat visiems kitiems, nes kiekvienam žmogui jo pareiga ir gyvenimo stovis Dievo pavestas, kad jis pasirodytų ištikimas ir gudrus tarnas, kurs sau pavestus talentus sunaudoja Dievo garbei. — (48) *Mano viešpats užtrunka...* Kai tarnas pradeda taip galvoti, tai yra negeras ženklas; jis veikiai pasiduos savo piktiems polinkiams, nes nebeturi daugiau savo pareigos pamėgimo, kurs jį sulaikytų nuo nusikaltimų. — (49) *Imtų mušti...* Įvardijama du pikto tarno nusikaltimu: nuožmumas tiems, kuriems jis turėjo duoti maisto, ir nedoras gyvenimas; jis muša savo draugininkus, užuot davęs jiems valgyti, ir aikvoja savo valdovo gėrybes. Deja, jei Kristaus tarnas būtų panašus į tą vaizdą. — (50) *Tai to tarno...* Piktas tarnas, rasi, manė suskubsiąs dar visa

Mt 8, 12; 13, 42 25, 30

qua non sperat, et hora, qua ignorat: [51] et dividet eum, partemque eius ponet cum hypocritis. illic erit fletus, et stridor dentium.

Apc 19, 7; Lc 12, 35 s

25. [1] Tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus: quae accipientes lampades suas exierunt obviam sponso, et sponsae. [2] Quinque autem ex eis erant fatuae, et quinque prudentes: [3] sed quinque fatuae, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum: [4] prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. [5] Mo-

[51] ir atkirs jį, ir duos jam dalią su veidmainiais; ten bus verksmo ir dantų griežimo.

25. [1] Tuomet dangaus karalystė bus panaši į dešimtį mergaičių, kurios, pasiėmusios savo žibintus, išėjo pasitikti jaunikio ir jaunosios. [2] Penkios iš jų buvo paikos, o penkios gudrios. [3] Penkios paikosios, pasiimdamos žibintus, nepasiėmė su savim aliejaus; [4] gudriosios gi draug su žibintais pasiėmė aliejaus savo induose. [5] Jaunikiui užtrun-

---

sutvarkyti iki Viešpačiui ateisiant. Bet kaipgi pavojinga atidėlioti atgailą! — (51) *Ir atkirs jį...* Gr. διχοτομήσει, bus pusiau perkirstas, pjūklu perpjautas. Plg. 2 Kar 12, 31. Taip iš tikrųjų senovėje ne kartą bausdavo sauvalingas nuožmus valdovas neištikimą savo vergą, užklupęs darant jį nusikalstamą darbą. Šitoje vietoje tas žodis pavartotas metaforine prasme. Ką jis čia reiškia, pasakyta antrame sakinyje: jo dalis bus toki kaip veidmainių, nes jis elgėsi savo valdovo atžvilgiu, kaip tikras veidmainys. — *Ten bus verksmo...* Žr. 8, 12.

(25, 1) *Tuomet:* kada Kristus sugrįš į pasaulį, amžių pabaigoje. — *Bus panaši:* su ja taip atsitiks, kaip žemiau duodamame prilyginime. — *Į dešimtį mergaičių.* Skaitmuo dešimts vartojama neribotam skaičiui išreikšti. Dešimts mergaičių šitame prilyginime atstovauja visus abiejų lyčių krikščionis. — *Išėjo.* Pas žydus, paprastai, vestuvių pokylis buvo daromas jaunikio namuose, — čia, senesniu papročiu, jaunosios namuose (plg. Teis 14, 10). Taip pat, mergaitės, paprastai, neidavo pasitikti jaunikio. Išganytojas, darydamas pakeitimų vestuvių aprašyme, nurodo, kad jis kalba apie kitokį, nepaprastą jaunikį, kuriam reikia duoti didesnė pagarba. Kristus ateina susižieduoti su Bažnyčia ir tų sielų, kurios eina jo pasitikti su žibančiomis lempomis, t. y., su pašvenčiamąja malone ir gerais darbais, įvesti į dangiškas vestuves. — Tikintieji krikšte ir atgailoje apdovanojami pašvenčiamąja malone, kad, jos žibėjimu papuošti, eitų Išganytojui priešais ir lauktų jo atėjimo. Jei jie neša savyje tą dangaus šviesą, jie įleidžiami į Avinėlio vestuves; jei ji juose paskutinę valandą yra užgesus, tai jie turi išgirsti iš Viešpaties: *Aš jūsų nepažįstu.* — *Ir jaunosios.* To žodžio nėra daugelyje rankraščių, ir jis visai netinka vaizdui. Mergaitės, paprastai, būdavo sužieduotinės palydovės, taigi, negalėjo eiti jai priešais. Jos reiškia visus tikinčius, todėl Bažnyčią, kuri yra Kristaus sužieduotinė. Plg. 2 Kor. 11, 2; Giesm. 1, 1... — (2) *Paikos.* Jų paikumas pasireiškė tuo, kad jos nemokėjo numatyti, kas bus reikalinga. — (3) *Nepasiėmė su savim:* be to aliejaus, kurs buvo pačiose lempose, kurio tačiau neužteko. — (4) *Pasiėmė aliejaus...* Išmintingosios mergaitės, atsižvelgdamos į tą aplinkybę, kad jaunikio atėjimo valanda tikrai nežinoma, kad jis gali užtrukti, be aliejaus, buvusio jų lempose, kuriose jo tilpo labai nedaug, dar jo pasiėmė atskiruose induose. — Aliejus palaiko liepsną; taigi, žmogus turi visa daryti, kas reikalaujama, kad išlaikytų Dievo malonę arba vėl ją atgautų, turi lavintis dorybėse ir daryti gerus darbus (Hil. Jier. Orig.). — (5) *Užtrunkant:* kaip aug. 24, 48. — *Visos susnūdo...* Mergaičių užmigimas pa-

kant, visos susnūdo ir užmigo. [6] Vidunaktį pasigirdo šauksmas: Štai, ateina jaunikis, išeikite jam priešais. [7] Tuomet visos tos mergaitės atsikėlė ir taisė savo žibintus. [8] Paikosios sakė išmintingosioms: Duokite mums savo aliejaus, nes mūsų žibintai gęsta. [9] Gudriosios atsakė, tardamos: Kad kartais nepristigtų mums ir jums, verčiau eikite pas pardavėjus ir sau nusipirkite. [10] Joms einant pirktis, atėjo jaunikis, ir kurios buvo prisirengusios, įėjo draug su juo į vestuves, ir durys buvo uždarytos. [11] Pagaliau atėjo ir likusios mergaitės ir sakė: Viešpatie, viešpatie, atidaryk mums. [12] Bet jis atsakydamas tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, aš jūsų nepažįstu. [13] Budėkite tat, nes nežinote nei dienos, nei valandos.

[14] Nes bus taip, kaip su žmogumi, kurs, iškeliaudamas svetur,

ram autem faciente sponso, dormitaverunt omnes et dormierunt. [6] Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei. [7] Tunc surrexerunt omnes virgines illae, et ornaverunt lampades suas. [8] Fatuae autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostrae extinguuntur. [9] Responderunt prudentes, dicentes: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis, ite potius ad vendentes, et emite vobis. [10] Dum autem irent emere, venit sponsus: et quae paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias, et clausa est ianua. [11] Novissime vero veniunt et reliquae virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis. [12] At ille respondens, ait: Amen dico vobis, nescio vos. [13] Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam.

[14] Sicut enim homo peregre proficiscens, vocavit servos suos, et

Lc 13, 25 s
Mt 7, 23
Mt 24, 42. 50; Mc 13, 33
Mt 21, 33; Lc 19, 12

---

aiškina, kodėl paikosios anksčiau nepastebėjo, kad joms trūksta aliejaus. Jei čia miegas turi ypatingą reikšmę pasakojimui, tai, rasi, jis turi nurodyti, kad niekas nemąsto nuolat apie Kristaus atėjimą. — (6) *Vidunaktį:* tokiuo laiku, kuriuo nesitikėta ir nelaukta. — *Pasigirdo šauksmas:* tų, kurie pamatė besiartinantį jaunikį su savo palydovų būriu. — (7) *Taisė savo žibintus:* kad jie duotų daugiau šviesos. Tuomet tai paikosios mergaitės ir pastebėjo, kad jų lempose aliejus buvo jau išdegęs. — (9) *Kad kartais...* Veltui kas nors prikištų išmintingosioms mergaitėms savimeilę, nes jų aplinkybėse išmintis reikalavo, kad nekitaip būtų pasielgta. Pagaliau tai tik prilyginimo pagražinimas, nes iš tikrųjų, Kristui atėjus teismo daryti, vienas kitam nebegalės padėti; tuomet niekas negalės pasiskolinti nuopelnų. — (10) *Kurios buvo prisirengusios.* Tuomet nebebus galima daryti gerų darbų, bet tik reikės duoti apyskaitą praeitojo gyvenimo (Jier.). Plg. Jono 9, 4. — *Į vestuves:* apie kurias kalbama Apr 19, 7. 9. — *Durys buvo uždarytos:* malonės laikas jau buvo pasibaigęs. — (12) *Aš jūsų nepažįstu.* Dievas pažįsta tik tuos, kurie turi pašvenčiamosios malonės šviesos ir per tatai į jį panašūs, ir yra Kristaus prieteliai. — (13) *Nei dienos, nei valandos:* laiko, kuomet Kristus sugrįš į visuotinį teismą, bet taip pat laiko jo atėjimo į dalinį teismą.

(14) *Nes bus taip...* Panašus, bet ne tas pats prilyginimas yra pas Lk 19, 11—28; nes nors tenai turinys ir šiek tiek panašus, bet aplinkybės, kokiose prilyginimas pasakytas, laikas, vieta, sąstatas visai kitokie. Vyriausi šito prilyginimo mintis tai reikalingumas budrumo, atsimenant, kad reikės duoti apyskaita vyriausiam Teisėjui amžių pabaigoje. — *Su žmogumi, kurs...* Tai vaizdas mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, grįžtančio į dangų iki antram savo atėjimui į pasaulį. — *Savo tarnus.* Anot gr. t., savuosius tar-

tradidit illis bona sua. [15] Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundum propriam virtutem, et profectus est statim. [16] Abiit autem qui quinque talenta acceperat, et operatus est in eis, et lucratus est alia quinque. [17] Similiter et qui duo acceperat, lucratus est alia duo. [18] Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram, et abscondit pecuniam domini sui.

Mt 18, 23

[19] Post multum vero temporis venit dominus servorum illorum, et posuit rationem cum eis. [20] Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. [21] Ait illi do-

Mt 24, 45 ss; Lc 16, 10; 12, 44

pasišaukė savo tarnus ir perdavė jiems savo turtus. [15] Vienam jis davė penkis talentus, kitam du, o trečiam vieną, kiekvienam pagal jo gabumą, ir tuojau iškeliavo. [16] Tas, kurs buvo gavęs penkis talentus, nuėjęs jais vertėsi ir pelnė kitus penkis. [17] Taip pat ir kurs buvo gavęs du, pelnė kitu du. [18] Kurs gi buvo gavęs vieną, nuėjęs įkasė jį į žemes ir paslėpė savo valdovo pinigus.

[19] Daug laiko praslinkus, tų tarnų valdovas parėjo ir darė su jais apyskaitą. [20] Priėjo tas, kurs buvo gavęs penkis talentus, ir atnešė kitus penkis talentus, sakydamas: Viešpatie, tu man davei penkis talentus; štai, aš pelniau dar kitus penkis. [21] Jo valdovas jam tarė:

---

nus, taigi, tokiuos, kurie turėjo griežtą pareigą rūpintis savo valdovo gėrybėmis. Tie tarnai tai apaštalai, vyskupai, kunigai ir kiekvienas krikščionis. Talentai jiems pavedami reiškia visa, ką kas nors turi, dvasios jėgas, žemišką lobį ir t.t. — (15) *Vienam jis davė penkis...* Kiek vertas talentas, žr. aug. 18, 24. Tarnams duodama palyginamai labai daug pinigų; tai liudija, kaip didžiai turtingas Viešpats. Duodama ne visiems lygiai, bet vienam daugiau, kitam žymiai mažiau; tai parodo, kad Dievas padalinime savo dovanų ir malonių palieka sau pilną laisvę (plg. aug. 20, 13. 14); duoda, žiūrėdamas kiekvieno išsigalėjimo, taigi, tarnas, gavęs talentų, gali pilnai jais pasinaudoti, jei tik nori. Talentų duodama tarnams tuo tikslu, kad jie jais ieškotų savo Viešpačiui pelno. — *Tuojau.* Kai kuriuose rankraščiuose šituo žodžiu prasideda šešiolikta eil., kurios prasmė tuomet tiek pasikeičia, kad aiškiau pabrėžiama, jog tarnai uoliai ėmė vykdyti jiems pavestą uždavinį. — *Iškeliavo.* Viešpats tiek laiko pasilieka svetur, kiek Dievas jo skiria šiam mūsų žemiškam gyvenimui (Hil.). — (16—18) *Nuėjęs jais vertėsi...* Du pirmuoju tarnu naudojasi savo Viešpaties dovana gerai, ir jų pastangoms netrūksta pasisekimo. Bet jie įgyja naujo pelno tik gautais talentais, nes mes patys iš savęs nieko neįstengiame padaryti Dievo garbei, mūsų pačių ir kitų sielų išganymui. Trečias tarnas — vaizdas tų, kurie veltui gauna Dievo malonės (2 Kor 6, 1), kurie ja nei sau nepasinaudoja, nei kitiems suteikia iš to, ką yra gavę (Hil.), arba kurie niekuomet nepakelia širdies ir jausmų augščiau už šio pasaulio dalykus (Greg. Teof.).

(19) *Daug laiko...* Plg. aug. 24, 48; 25, 5. Tarnai daug gavo ir daug laiko jiems duota, kad galėtų parodyti savo uolumą ir ištikimybę. Kas daugiau gavo, tas ir atsakyti turi už daugiau (Grig.). — (20) *Tu man davei penkis...* Tarnas mini pradžioje ne pelną, bet tai, ką yra gavęs. Ne savo darbui jis visų pirma pasavina, ką yra įgijęs, bet savo viešpaties geradarystei, sau pavestiems talentams, be kurių jis nieko nebūtų įgijęs. Be to, vaisius turi būti didesnis, juo daugiau buvo pasėta. — (21) *Kadangi tu buvai ištikimas...* Išganytojas čia nebesilaiko griežtai pri-

Gerai, gerasis ir ištikimasis tarne; kadangi tu buvai ištikimas ant ne⸗daugelio, aš ant daugelio tave pa⸗statysiu; įeik į savo viešpaties džiaugsmą. 22 Priėjo gi ir tas, kurs buvo gavęs du talentu, ir tarė: Viešpatie, tu man davei du talen⸗tu; štai, aš pelniau dar kitu du. 23 Jo valdovas jam tarė: Gerai, ge⸗rasis ir ištikimasis tarne; kadangi tu buvai ištikimas ant nedaugelio, aš ant daugelio tave pastatysiu; įeik į savo viešpaties džiaugsmą. 24 Priėjęs ir tas, kurs buvo gavęs vieną talentą, tarė: Viešpatie, aš žinau, kad tu kietas žmogus; tu pjauni, kur nesėjai, ir renki, kur nebarstei; 25 bijodamas aš nuėjau ir paslėpiau tavo talentą žemėse; štai jis, imk, kas tavo. 26 Atsaky⸗damas jo viešpats jam tarė: Pikta⸗sis tarne ir tinginy, tu žinojai, kad aš pjaunu, kur nesėjau, ir renku, kur nebarsčiau; 27 taigi, tau rei⸗

minus eius: Euge serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fi⸗delis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. 22 Ac⸗cessit autem et qui duo talenta ac⸗ceperat, et ait: Domine, duo talen⸗ta tradidisti mihi, ecce alia duo lu⸗cratus sum. 23 Ait illi dominus eius: Euge serve bone, et fidelis, quia su⸗per pauca fuisti fidelis, super mul⸗ta te constituam, intra in gaudium domini tui. 24 Accedens autem et qui unum talentum acceperat, ait: Domine, scio quia homo durus es, metis ubi non seminasti, et con⸗gregas ubi non sparsisti: 25 et ti⸗mens abii, et abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est. 26 Respondens autem do⸗minus eius, dixit ei: Serve male, et piger, sciebas quia meto ubi non semino, et congrego ubi non spar⸗si: 27 oportuit ergo te committere

---

lyginimo, bet daro iš jo pritaikymą, todėl jis vadina penkis talentus nedau⸗geliu, nes visi žemiški dalykai yra nie⸗kas, lyginant juos su amžinuoju už⸗mokesčiu (1 Kor 2, 9). — *Įeik į savo viešpaties džiaugsmą:* džiaugsmas, ku⸗riuo naudojasi viešpats, bus ir tau su⸗teiktas; tas gi džiaugsmas yra amži⸗noji dangaus laimė. Kuomet mes džiau⸗giamės kuo nors, kas mažesnis už mūsų širdį, tuomet džiaugsmas į ją įeina; bet kadangi Dievo džiaugsmas didesnis, negu galima suprasti, tai pats žmogus į jį įeina (Tom.). — (22) *Kurs buvo gavęs du...* Kaip ne su mažesniu negu pirmasis pasitikėjimu jis ateina, taip ir jo pagyrimas ir užmokestis nemaže⸗sni. Abudu tarnu giriamu dėl ištiki⸗mybės, o ne dėl jiems pavestų gėrybių didumo. Kitaip pas Lk 19, 16, kur įvaizdinama nuopelno nelygumas. — (24) *Aš žinau, kad tu kietas...* Trečio tarno sąžinė negera, todėl jis pradeda kalbėti priekaištais ir dejavimais dėl savo valdovo kietumo, tuo tarpu kad jam reikėjo su atgaila išpažinti savo kaltę ir melsti dovanojimo (Jier. Beda). — *Tu pjauni, kur nesėjai ir...:* nori daug pelnyti, nieko nedirbęs. — (25) *Bijodamas...:* aš bijojau, kad kartais tavo talentas, jei aš juo būčiau pradė⸗jęs verstis, nebūtų netikėtai žuvęs, ir kad tu dėl to nebūtumei pasielgęs su manim kietai. — *Imk, kas tavo:* dau⸗giau tu negali reikalauti, būtent, kad aš dar padauginčiau, kas tavo. — (26) *Piktasis tarne:* tu drįsti kaltinti savo viešpatį, kad save išteisintumei? — *Tinginy:* tai tikroji priežastis, kodėl tu atneši tik vieną talentą. — *Kur ne⸗barsčiau.* Po šitų žodžių reiktų padėti klaustukas, nes viešpats nenori sakyti: Aš taip kietas, kaip tu mane aprašei; bet nori jam parodyti, kad jis savo kal⸗tinimu pats save pasmerkia: Baimė, apie kurią tu kalbi, tai tik skraistė tavo saugumui pridengti. Tu turėjai visai tikrą ir lengvą būdą taip padėti pini⸗gus, kad jie neštų vaisiaus. — (27) *Tau reikėjo...* Nepadarymas to, kas gera,

pecuniam meam numulariis, et ve=niens ego recepissem utique quod meum est cum usura. [28] Tollite ita=que ab eo talentum, et date ei, qui habet decem talenta. [29] omni enim habenti dabitur, et abundabit: ei autem, qui non habet, et quod vi=detur habere, auferetur ab eo. [30] Et inutilem servum eiicite in tenebras exteriores: illic erit fletus, et stri=dor dentium.

Mt 13, 12; Mc 4, 25; Lc 8, 18; 19, 26

Mt 8, 12 Ps 111, 10

[31] Cum autem venerit Filius ho=minis in maiestate sua, *et omnes angeli cum eo,* tunc sedebit super sedem maiestatis suae: [32] et con=gregabuntur ante eum omnes gen=

Mt 16, 27; 19, 28; Zach 14, 5

kėjo pavesti mano pinigus pinigų maininінkams, ir sugrįžęs aš juk būčiau gavęs kas mano su palūka=nomis. [28] Taigi, atimkite iš jo ta=lentą ir duokite tam, kurs turi de=šimtį talentų. [29] Nes kiekvienam turinčiam bus duota, ir jis apsčiai turės; o iš to, kurs neturi, bus atimta ir tai, ką jis regisi turįs. [30] Ir nenaudingą tarną išmeskite laukan į tamsybes; ten bus verk=smo ir dantų griežimo.

[31] Kai žmogaus Sūnus ateis sa=vo didenybėje ir *draug su juo visi angelai,* tuomet jis atsisės savo didenybės soste. [32] Visos tautos bus surinktos ties juo, ir jis at=

---

ir apsileidimas teisingame pasinaudoji=me Dievo dovanomis nusipelno papei=kimą. — (28) *Atimkite iš jo talentą.* Tai pirma bausmė. Ji įvyksta su kai kuriomis Dievo dovanomis, pav., su šelpiančiomis malonėmis. — *Duokite tam, kurs...* Taip, paprastai, elgiasi žmo=nės. Apie Dievą gi negalima griežtai pasakyti, būk jis iš vangaus atimtą do=vaną atiduodąs uoliajam; taigi, Dievas elgiasi ne visai taip pat, kaip pasakyta prilyginime, bet tik panašiai. — (29) *Turinčiam bus duota...* Kadangi teisme niekas nieko negauna, tai šitas sakinys randa savo pritaikymą ne teisme, bet gyvenime. Kas draug veikia su Dievo malone, gauna čia didesnių malonių ir apsčiau paguodos, tuo tarpu, kad vangus krikščionis gyvena be džiaug=smo ir praranda malonę. — (30) *Ne=naudingą tarną išmeskite...* Tai antra bausmė: ji išreiškiama nebe prilygini=me, bet taip, kaip iš tikrųjų įvyks. Žr. 8, 12; 13, 42; 22, 13; 24, 51. Tarnas tinginys pasmerkiamas, nes jis nepa=darė nieko gera. — Tikra tiesa, kad sunki našta sakyti pamokslus, mokyti, bausti, griauti, kiekvienu uoliai rūpintis, ir kas gi nenorėtų bėgti nuo tokių pastangų? Tačiau Evangelija graso van=giems bausme (Aug.). Bet ir iš ti=kinčiųjų atgal reikalaujama su pelnu to, ką jie yra išgirdę iš ganytojų (Grig.). Jei taip kietai baudžiama tar=nas, kurs visgi laikė nepaliestus savo valdovo pinigus, koki bausmė turi laukti tų, kurie juos išaikvoja? (Aug.). Piktas tarnas gavo tik talentą ir pasle=pia jį, lyg kad nebūtų verta var=go jieškoti iš jo pelno, bet jis sunkiai nubaudžiamas; taigi, niekam nevalia pa=silikti neveikliam tik dėl to, kad jam suteiktosios dovanos netaip labai bliz=ga. Bet jei kas yra daugiau gavęs ir neneša savo Viešpačiui jokio pelno, kas gi jo laukia?

(31) *Kai žmogaus...* Plg. Jono 5, 27. — *Savo didenybėje.* Plg. aug. 16, 27. Aprašymas būdo, kaip Išganytojas su=grįš, suteikia naujos svarbos perspėji=mui būti budriais. Be to, buvo reika=linga mokytinius, kurie buvo liudytojai tokios daugybės persekiojimų ir po dviejų dienų turėjo išgyventi dar bai=sesnių dalykų, sustiprinti tikėjime ir viltyje nurodymu Išganytojui skirtos garbės pasaulio teisme (Jier.). — *Visi angelai:* kaip priderantys jo didenybei palydovai ir kad paaiškintų, kaip daug jie patys, darydami Dievo valią, yra padarę žmonių išganymui. — (32) *Vi=sos tautos:* visos, be išimčių (Auksab. Beda, Tom.). Kaip Kristus už visas tautas mirė, taip ir teisėju pastatytas visoms tautoms. Išganytojas sako: tau=tos, ne žmonės, nes taip toliau apsi=

skirs juos vienus nuo kitų, kaip piemuo atskiria avis nuo ožių. 33 Avis jis pastatys savo dešinėje, ožius gi kairėje.

34 Tuomet karalius tars tiems, kurie bus jo dešinėje: Eikite, mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo prirengtą karalystę. 35 Nes aš buvau išalkęs, ir jūs mane pavalgydinote; buvau ištroškęs, ir jūs mane pagirdėte; buvau svečias, ir jūs mane priėmėte; 36 buvau nuogas, ir jūs mane pridengėte; ligonis, ir jūs mane aplankėte; buvau kalėjime, ir jūs atėjote pas mane. 37 Tuomet teisieji jam atsakys ir tars: Viešpatie, kada mes tave matėme alkaną ir tave valgydinome, trokštantį ir tave girdėme? 38 Kada mes tave matėme svečią ir tave priėmėm, ar nuogą ir tave pridengėme? 39 Arba kada mes tave matėme ligonį ar kalėjime, ir atėjome

tes, et separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hoedis: 33 et statuet oves quidem a dextris suis, hoedos autem a sinistris.

34 Tunc dicet rex his, qui a dextris eius erunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. 35 esurivi enim, et dedistis mihi manducare: sitivi, et dedistis mihi bibere: hospes eram, et collegistis me: 36 nudus, et cooperuistis me: infirmus et visitastis me: in carcere eram, et venistis ad me. 37 Tunc respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, et pavimus te: sitientem, et dedimus tibi potum? 38 quando autem te vidimus hospitem, et collegimus te: aut nudum, et cooperuimus te? 39 aut quando te vidimus infirmum: aut in carcere, et

Ez 34, 17

Is 58, 7; Ez 18, 7; Ia 1, 27; 2, 15 s

Sir 7, 39

---

reiškia jo didenybės kilnumas. — *Jis atskirs...*: be vargo ir be klaidos. — (33) *Pastatys savo dešinėje...* Plg. Ez 34, 17. Dešinė pusė garbingesnė. Gerieji — ramios, nekaltos ir klusnios avys; Kristus — jų ganytojas; piktieji palyginami su nevaisingais ožiais dėl stokos juose gerų darbų (Auks. Teof. Hil.), taip pat dėl jų geidulingumo ir kitų bjaurių ypatybių (Jier. Eut.). Vietos, kur teismas bus daromas, Kristus neapreiškia.

(34) *Tuomet karalius.* Išganytojas ką tik vadino save žmogaus Sūnumi ir ganytoju, dabar jis duoda sau karaliaus vardą, nes teismas priklauso karaliui, ir karaliaus yra teisė priimti ką nors į savo karalystę, arba iš jos išskirti. — *Mano Tėvo palaimintieji:* dėl begalinės palaiminimo pilnybės, kuri jiems turi būti Tėvo suteikta. — *Paveldėkite... karalystę:* kaip jūsų jums prideranči nuosavybę (Auks.), kuri jums mano nupelnyta (Rom 8, 27), nuo amžių paskirta ir nuo sutvėrimo prirengta. — (35) *Nes aš buvau išalkęs...* Plg. Iz 58, 7. — *Svečias:* svetimtautis be prieglaudos. — (36) *Nuogas:* menkai apsivilkęs, neturėjau tinkamo drabužio. — *Ligonis...* Išganytojas, kaip tai pavyzdžiuose atsitinka, nurodo vieną gerų darbų skyrių. Jis parenka meilės darbus, nes tikri jo mokytiniai turi būti pažinti iš tos dorybės (Auks.). Kadangi žmogus jau iš prigimties linkęs padėti kitiems skurde, tai tie darbai turi mažesnę reikšmę užmokesčio pažadėjime; koks gi tat bus suteiktas užmokestis už karžygių dorybes? — (37—39) *Tars: Viešpatie, kada...* Nereikia manyti, kad teisieji taip iš tikrųjų klaus, nes jie žino, kad Išganytojas į visus artimo meilės darbus žiūri, kaip į jam pačiam padarytus (plg. 10, 40; Apd 9, 4). Anot šv. Aug. ir Tomo, Dievas duoda visiems, kurie stovi jo teisme, viename akimirksnyje pažinti visa, kas liečia juos pačius ir kitus, taip kad visas teismas įvyksta širdyje ir sąžinėje. Tą Dievo suteikiamą apšvieti-

Pr 19, 17; Mt 10, 42; Hbr 2, 11

venimus ad te? [40] Et respondens rex, dicet illis: Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratri≠bus meis minimis, mihi fècistis.

Ps 6, 9; Mt 7, 23; Lc 13, 27; Apc 20, 10. 15

[41] Tunc dicet et his, qui a sini≠stris erunt: Discedite a me male≠dicti in ignem aeternum, qui para≠tus est diabolo, et angelis eius.

1 Io 3, 17

[42] esurivi enim, et non dedistis mi≠hi manducare: sitivi, et non dedi≠stis mihi potum: [43] hospes eram, et non collegistis me: nudus, et non cooperuistis me: infirmus, et in carcere, et non visitastis me. [44] Tunc respondebunt ei et ipsi, dicentes: Domine, quando te vidimus esu≠rientem, aut sitientem, aut hospi≠tem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, et non ministravimus ti≠bi? [45] Tunc respondebit illis di≠cens: Amen dico vobis: Quamdiu non fecistis uni de minoribus his,

pas tave? [40] Ir atsakydamas kara≠lius jiems tars: Iš tikrųjų, sakau jums, kiek kartų jūs tai padarėte vienam šitų mano mažiausiųjų bro≠lių, man padarėte.

[41] Tuomet jis sakys ir tiems, ku≠rie bus kairėje: Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį, kuri prirengta velniui ir jo angelams. [42] Nes aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote; bu≠vau ištroškęs, ir jūs manęs nepa≠girdėte; [43] buvau svečias, ir jūs ma≠nęs nepriėmėte; nuogas, ir nepri≠dengėte manęs; ligonis ir kalėjime, ir jūs neaplankėte manęs. [44] Tuo≠met ir jie jam atsakys, tardami: Viešpatie, kada mes tave matėme alkaną, ar trokštantį, ar svečią, ar nuogą, ar ligonį, ar kalėjime, ir tau netarnavome? [45] Tuomet jis jiems atsakys, tardamas: Iš tikrųjų, sa≠kau jums, kiek kartų tai nepada≠rėte vienam iš šitų mažiausiųjų, nė

---

mą ir teisiųjų gaunamą pažinimą Išga≠nytojas gyvai stato prieš akis pasaky≠mo ir atsakymo pavidale. — (40) *Ma≠žiausiųjų:* neturtingų, žmonių niekina≠mų (Auks. Hil.). — *Brolių.* Žr. 10, 40. Visi tikintieji Kristaus sąnariai (1 Kor 16, 15), jo broliai ir seserys (12, 50, Tom.).

(41) *Eikite šalin...* Tai nuostolio bau≠smė. Visa, kas gera, iš jų atimama, ir, pasmerkimo prakeikimu apsunkinti, jie eina į jausmų bausmę. Skiriama abi bausmi, nes jie nevykdė meilės arti≠mui. Kaipgi gali Kristus pripažinti sa≠vaisiais tuos, kurie neturi savuosius pa≠žyminčios ir skiriančios dorybės? Ir kaipgi galėtų mylėti Dievą tie, kurie nemylėjo brolio? Kaipgi didelis skir≠tumas ištarmės (34 e.) dalyke! — *Į am≠žinąją ugnį.* Joki kita iš šios žemės paimtų idėjų negali mums duoti tikresnio vaizdo kentėjimų, kuriuos kenčia pasmerktieji, kaip ugnis. Nors tai kitoki, nekaip žemės ugnis, bet taip pat tikra, kaip ir šita (šv. tėvai). — *Kuri prirengta...* Pastebėtina kitoki pa≠smerkiančios ištarmės pabaiga, nekaip kad užmokestį skiriančios, 34 e.: Jūs buvote sutverti, kad kada nors būtu≠mėte palaiminti; nuodėme jūs susidė≠jote su piktąja dvasia ir nusipelnėte jai skirtą bausmę (Orig. Paskh.). Todėl taip pat Viešpats nepasako, kie≠no jie prakeikti; jie prakeikti ne Die≠vo, bet savo pačių darbų (Auks.) — (42) *Nes aš buvau...* Viskas reikalauja jų pasmerkimo: gero darbo lengvumas, pagalbos reikalaujančiojo stovis, įgimtas gailestingumas, pažadėto užmokesčio ir paskirtos bausmės didumas, vertė to, kurs norėjo žiūrėti į geradarystę, kaip į jam pačiam padarytą (Auks.). — (44) *Tuomet ir jie...* Kristus mus moko, kad visi darbai, taip pat palai≠minimo ir pasmerkimo priežastys bus atidengtos. Be abejo, Viešpats neduos pasmerktiesiems ilgai su savim bylinė≠tis, juo labiau, kad jie jau daliniame teisme patyrė savo pasmerkimo prie≠žastį. Taip šitas vaizdas turi mus per≠

man nepadarėte. [46] Ir eis *šitie į amžinąją* kančią, o teisieji *į amži= nąjį gyvenimą.*

26. [1] Ir atsitiko, kad Jėzus, pa= baigęs visas šitas kalbas, tarė savo mokytiniams: [2] Jūs žinote, kad po

nec mihi fecistis. [46] Et ibunt hi *in* supplicium *aeternum:* iusti autem *in vitam aeternam.*

26. [1] Et factum est: cum consum= masset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: [2] Scitis quia

Dn 12, 2; Io 5, 29
Mt 7, 28; 19, 1
Mc 14, 1; Lc 22, 1

---

spėti, kad mes dabar taip gyventumėm, kad kada nors neišgirstumėm pasmer= kimo ištarmės. — (46) *Į amžinąjį gy= venimą:* į amžinąjį palaimintą nemaru= mą. Išsireiškimas „amžinas" reiškia tvermę be galo; nes pas Lk 1, 33 Jė= zaus karalystė vadinama karalyste be galo ir, anot Jono 11, 26, teisieji nie= kuomet nemirs. Ta pačia prasme rei= kia imti žodis „amžinas" ir pirmoje eil. pusėje; visų pirma dėl to, kad 3, 12; Apr 20, 10 ir Jono 3, 36 bedievių bausmė pavadinta ne mažiau begali= ne. Ir kaipgi galėtų pasmerktieji kuo= met nors gręžtis, kad iš jų amžinai atimta Dievo malonė, po to kaip jie ja nepasinaudojo savo išganymui gyve= nimo laiku, kuriame ji jiems buvo duo= ta? Kaip iš tamsybės niekuomet negali pasidaryti šviesos, arba, kaip ugnis iš gargažės niekuomet negali išgauti si= dabro ar aukso, taip pat negali niekuo= met pragaras prisiartinti prie dangaus. Visi šv. tėvai moko, kad tos pragaro bausmės be galo, ir neklaidinga Baž= nyčia pasmerkė klaidą, kad piktųjų dvasių ir prakeiktųjų bausmės kada nors pasibaigsią (2 Konstant. Susir. 12 kan.). Laikyk neapykantoje, o žmogau, ne tą bausmę, nes ji teisinga; nekęsk nuodėmės. Nes kas bodisi tik bausmės, tas įpuola į nuodėmę ir į bausmę. Ne= tikėjimu tu, tiesa, pašalinsi nuo savęs atsiminimą pragaro, bet ne patį praga= rą; tu užriši sau akis, kad nematytu= mei gelmės, bet juo tikriau tu į ją įkri= si. Matyti jau iš tolo pragarą tikin= čiomis akimis atbaido tave nuo kelio, kurs veda į pragarą. Neįėjus į praga= ro vartus, dar galima gręžtis, bet iš pragaro nebėra jokio išsivadavimo; du= rys amžinai užrakintos ir amžinastimi užsklęstos. Kaip antrasis Mozė, Nau= josios Sandoros įsteigėjas, ir įstatym= davis Kristus baigia savo viešąjį moky= tojavimą pažadėjimu ir grasymu (plg. 5 Moz 30, 15. 19).

5. Paskutinė vakarienė ir Kristaus kan= čia, 26, 1—27, 66. Plg. Mk 14, 1—15, 47; Lk 22, 1—23, 56; Jo 13, 1—19, 42.

Kristus paskutinį kartą pranašauja mokytiniams apie savo kančią, žydų gi vyriausybė sutaria, kaip galima grei= čiau, jį nužudyti (26, 1—5). Toliau pa= sakojama apie patepimą Išganytojo Be= tanijoje, Judo sutartį jį išduoti (26, 6— 26), apie paskutinę vakarienę (26, 17 —25) ir įstatymą švenč. Eukaristijos (26, 26—29). Išganytojas iš anksto skel= bia mokytinių pasipiktinimą (26, 30— 35), meldžiasi Getsemanės darže (26, 36—46); čia Judo išduotas ir žydų su= imtas (26, 47—56), Išganytojas veda= mas ir tardomas pas vyriausį kunigą Kajipą (26, 57—68), čia jo tris sykius išsigina Petras (26, 69—75). Žydų vy= riausybei nutarus paduoti Jėzų Pilotui, Judas nusiminęs sugrąžina gautus pi= nigus už išdavimą ir pasikaria (27, 1—10). Pilotas atiduoda Išganytoją pri= kalti ant kryžiaus (27, 11—26), jo ka= reiviai apvainikuoja jį erškėčių vainiku (27, 27—31) ir veda į Kalvarijos kal= ną, kur, prikalus Jėzų ant kryžiaus, iš jo tyčiojasi jo neprieteliai (27, 32— 44). Dideli stebuklai lydi jo mirtį (27, 45—56). Numirusį ant kryžiaus Išga= nytoją palaidoja savo naujame kape Juozapas iš Arimatajos (27, 57—66).

(26, 1) *Visas šitas kalbas:* kurias Iš= ganytojas buvo pasakęs per dvi pa= skutini dieni. — *Savo mokytiniams.* Kristus mokė savo mokytinius, kad jis pasirenka mirtį ir jos būdą savo laisva valia. — (2) *Po dviejų dienų.* Išganytojas labai tiksliai pasako išdavi= mo laiką; ištarė gi jis čia parašytus žodžius didžiajame antradienį vakarop.

post biduum Pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur.

[3] Tunc congregati sunt principes sacerdotum, et seniores populi in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas: [4] et consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent, et occiderent. [5] Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.

Mc 14, 3; Io 11, 2; 12, 3; Lc 7, 36—50

[6] Cum autem Iesus esset in Be-

dviejų dienų bus Velykos, ir žmogaus Sūnus bus išduotas prikalti ant kryžiaus.

[3] Tuomet vyriausieji kunigai ir tautos vyresnieji susirinko į kiemą vyriausiojo kunigo, kurs vadinosi Kajipas, [4] ir tarėsi sugauti Jėzų klasta ir užmušti. [5] Bet jie sakė: Ne šventą dieną, kad kartais nekiltų žmonėse maišto.

[6] Esant Jėzui Betanijoje, Simono

— *Velykos.* Ebr. jos vadinamos *Pesakh*, t. y., perėjimas. Buvo tai didžiausi žydų šventė; ji jiems turėjo priminti išėjimą iš Egipto, taigi, išsilaisvinimą iš didžiausios nelaimės (2 Moz 12, 13. 27...) Velykos prasidėdavo 14 Nisano mėnesio dienos vakare valgymu velykinio avinėlio. Taigi, Kristus čia nurodo, kad jis tikras Velykų avinėlis, ir kad jo mirties diena bus kaip tik ta, kurios jo nenprieteliai nori išvengti (5 e.). Jau daug kartų Išganytojo nepriteliai manė jį nužudyti, bet tik po prikėlimo iš numirusiųjų Lozoriaus buvo padaryta tam tikras nutarimas (Jono 11, 47—53). Paskutinių dienų atsitikimai labiausiai suerzino Išganytojo priešininkus, ir vėl sušaukiama vyriausioji taryba.

(3) *Tuomet vyriausieji...* Pas Morkų ir Luką paminėti ir Rašto žinovai, taigi, buvo susirinkusi visa vyriausioji taryba. Plg. Mk 14, 1. 2; Lk 22, 1. 2. — *Vyriausiojo kunigo...* Jis buvo vyriausios tarybos pirmininkas. Jo tikras vardas buvo Juozapas, kurs tačiau pasiliko mažai žinomas. Kajipu, gr. Καϊάφα, jis buvo tik pramintas. Vyriausiuoju kunigu jį buvo paskyręs Romos valdovas, Piloto pirmatakas, Valerijus Gratus, o numetė jį Vitelijus; vyriausiuoju kunigu jis išbuvo 17 metų (nuo 18 iki 36 m. po Kr. g.). — (4) *Klasta:* slapčia, nežinant miniai. — *Užmušti.* Jie patvirtina anksčiau padarytą nutarimą (Jono 11, 49) ir tik arčiau aptaria nužudymo aplinkybes. — (5) *Ne šventą dieną.* Gr. μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ne šventėse; taigi, turima galvoje visas Velykų švenčių laikas, viso aštuonios dienos. — *Kad kartais nekiltų...* Tą baimę, rasi, buvo juose sukėlęs atsiminimas to, kas buvo atsitikę Verbų sekmadienį; be to, į Jeruzalę buvo tarp kitų atvykę daug galiliejiečių, tarp kurių galėjo rastis drąsių Jėzaus šalininkų ir gynėjų. Taip tat tie neteisingi teisėjai bijo ne Dievo, bet tik tautos. Bet štai vienas iš apaštalų peršasi vyriausiai tarybai būti Jėzaus išdavėju; iš to atsitikimo ji jau gali matyti, kad Išganytojas ne taip daug turi šalininkų, kad ir tarp jo artimiausių yra jo priešų, kad visa jiems pavyks, jei tik jie turės gana drąsos. Ir, deja, jų spėjimas pasirodė esąs visai teisingas. Tas Kristaus nenprietelių pasitarimas įvyko trečiadienį, todėl senovinėje Bažnyčioje tam dalykui atsiminti buvo kas trečiadienis pasninkaujama, taip kaip penktadieniais pasninkaujama Kristaus kančiai atsiminti (Aug. Teof.). Taip tat atsitiko, kad Jėzus kentėjo tą dieną, kuri jau savimi skelbė, kad jis yra aukos už nuodėmes avinėlis.

(6) *Esant Jėzui...* Čia pasakojamas atsitikimas įvyko anksčiau nekaip tai, kas papasakota perskyrimo pradžioje, būtent, šeštadienį prieš iškilmingą Jėzaus įėjimą į Jeruzalę. Tai aišku iš šv. Jono evangelijos žodžių. Plg. Jono 12, 1—8; Mk 14, 3—9. Šv. Matas ir Morkus atkėlė jį iki čia, rasi, dėl to, kad tarp Marijos padaryto patepimo Jėzaus ir tuojau pasakojamo Judo apsiėmimo jį išduoti, matomai, yra sąryšis; paskaičius apie tą patepimą, lengviau su-

Raupsuotojo namuose, [7] prie jo priėjo moteriškė su alebastriniu indu brangaus tepalo ir išpylė ant galvos, jam sėdint už stalo. [8] Tai matydami mokytiniai buvo nepatenkinti ir sakė: Kam tas aikvojimas? [9] Nes tai buvo galima brangiai parduoti ir duoti beturčiams. [10] Tai žinodamas, Jėzus jiems tarė: Kam esate įkyrūs šitai moteriškei? Ji juk padarė man gerą darbą. [11] Nes beturčių jūs visuomet turite su savim, o mane nevisuomet turite. [12] Nes išpildama šitą tepalą ant mano kūno, ji tai padarė mano laidotuvėms. [13] Iš tikrųjų, sakau jums, kur tik visame pasaulyje bus skelbiama šita Evangelija, bus sakoma jos atsiminimui ir ką ji yra padariusi.

thania in domo Simonis leprosi. [7] accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis. [8] Videntes autem discipuli, indignati sunt dicentes: Ut quid perditio haec? [9] potuit enim istud vaenundari multo, et dari pauperibus. [10] Sciens autem Iesus, ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. [11] nam semper pauperes habetis vobiscum: me autem non semper habetis. [12] Mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum: ad sepeliendum me fecit. [13] Amen dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, dicetur et quod haec fecit in memoriam eius.

Dt 15, 11

---

prasti išdavimą, nes Judas tikriausiai, matydamas išlietą brangų tepalą, nutarė savo širdyje eiti baisaus nusikaltimo keliu. — *Betanijoje.* Žr. aug. 21, 17. — *Simono Raupsuotojo.* Simonas, rasi, buvo Jėzaus išgydytas iš baisios raupsų ligos; bet ir pasveikęs buvo jis toliau vadinamas Raupsuotuoju; taip lengviau buvo jį atskirti nuo daugelio kitų to paties vardo žmonių. — (7) *Moteriškė.* Daugelio nuomone, ta moteriškė buvo Lozoriaus ir Mortos sesuo Marija (Jono 12, 3). — *Tepalo.* Jis, anot kitų evangelistų, buvęs iš tikro nardo. Kai kurie mokytiniai (Judas) jį vertino daugiau kaip 300 denarų (apie 450 litų). — *Išpylė ant galvos.* Tai buvo didžiausios pagarbos ženklas, suteikiamas ypač brangiems svečiams. — (8) *Tai matydami mokytiniai...:* ne visi mokytiniai, bet, kaip aiškiau sako šv. Morkus, tik kai kurie; jie, matomai, buvo tame atsitikime pasidavę Judo įtakai, kuriam ne beturčiai rūpėjo, bet pinigai (Jono 12, 6); beturčiais gi jis dengėsi dėl to, kad visi žinojo, kaip labai Išganytojas užstodavo jų reikalus, ir kad jis visuomet vengė tuščios garbės. — *Kam tas...* Patepimas Išganytojo mokytiniams rodėsi bereikalingas aikvojimas brangaus dalyko, kurs, jų nuomone, galėjo būti geriau suvartotas. — (9) *Brangiai.* Daugiau kaip už 300 denarų. — (10) *Tai žinodamas.* Mokytiniai peikė moteriškės pasielgimą, Jėzui negirdint, bet jis žinojo apie tai savo antgamtiniu žinojimu. — *Esate įkyrūs:* peikdami jos pasielgimą. — *Gerą darbą.* Moteriškė, patepdama Jėzų, išpažino jį esant vertą didžiausios pagarbos; jau dėl to jos pasielgimas buvo geras. Mylėti Jėzų — daug didesnis dalykas nekaip mylėti beturčius. — (11) *Nes beturčių...* Progos šelpti beturčius mokytiniams niekuomet neturėjo stigti, tuo tarpu kad Jėzus turėjo labai greitai mirti, ir veikiai jo prieteliai nebegalės išreikšti jam pagarbos matomu, apčiuopiamu būdu. — (12) *Nes išpildama...* Išganytojas nurodo dar vieną priežastį, kodėl jis priėmė moteriškės patepimą ir duoda jam simbolinį aiškinimą, iškeldamas aikštėn visą jo svarbą: savo pasielgimu moteriškė atidavė Jėzaus kūnui laidotuvių pagarbą. Taip buvo pradėjusi įvykti Izaijo pranašystė. Plg. Iz 53, 9. — (13) *Iš tikrųjų...* Išganytojas paskel-

Mc 14, 10; Lc 22, 3

Zach 11, 12

[14] Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad principes sacerdotum: [15] et ait illis: Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam? *At illi constituerunt ei triginta argenteos.* [16] Et exinde quaerebat opportunitatem ut eum traderet.

[14] Tuomet vienas iš dvylikos, kurs vadinosi Judas Iskarijotas, nuėjo pas vyriausius kunigus [15] ir jiems tarė: Ką norite man duoti, ir aš jį jums išduosiu? Jie gi jam *paskyrė tris dešimtis sidabrinių.* [16] Ir nuo to meto jis ieškojo progos jį išduoti.

Mc 14, 12; Lc 22, 7; Ex 12, 18 s; 1 Cor 5, 7

[17] Prima autem die Azymorum accesserunt discipuli ad Iesum, di-

[17] Pirmą neraugintos duonos dieną mokytiniai atėjo pas Jėzų ir

---

bia, kad moteriškės patepimas gaus užmokestį net jau šiame pasaulyje ir įgys amžiną ir visuotinę garbę. — *Šita Evangelija:* gera žinia apie Mesijo karalystę, ar, rasi, tiksliau: evangelija, kuri pasakos apie mano mirtį (11. 12 e.). *Jos atsiminimui:* iki amžių pabaigai bus primenama tas pasireiškimas moteriškės meilės Išganytojui.

(14) *Tuomet:* po to kaip žydų vyriausybė buvo galutinai nutarusi nužudyti Jėzų. Žr. aug. 4. 5. eil. Plg. Mk 14, 10. 11; Lk 22, 3—6. — (15) *Ką norite man...* Tai vienas iš bjauriausių pasiūlymų, kokių yra matęs pasaulis. Judas tikriausiai nori atsilyginti sau nuostolį, kokį jam padarė, jo nuomone, patepimas Išganytojo. Tačiau jis nereikalauja paskirtos kainos, bet palieka ją nutarti patiems Kristaus nepriteliams, lyg kad jis parduotų niekam tikusį vergą (Jier.). — *Paskyrė tris dešimtis sidabrinių.* Paminėti čia sidabriniai buvo sikliai, ebr. *šeqel;* kadangi jie buvo paimti iš šventyklos iždo, tai jie svėrė truputį daugiau, negu kiti buvusieji kasdieninėje apyvartoje, ir kiekvienas jų buvo vertas arti 6 litų; todėl viso Judui buvo skirta už išdavimą Išganytojo apie 175—180 litų. Anot kitų evangelistų pasakojimo (Mk 14, 11; Lk 22, 5), tie pinigai buvo pradžioje Judui tik pažadėti, o atiduoti vėliau, kai jis apsiėmė vesti budelius sugauti Jėzaus, ar kai jis buvo jį jau padavęs į jų rankas. Bet ta kaina ar nebuvo permaža? Anot Jono 11, 56, buvo vyriausios tarybos uždėta kiekvienam žydui pareiga išduoti Išganytoją, todėl rodėsi, kad Judas dabar darė, ką jis buvo kaltas, ir kaina buvo skiriama nežiūrint tos vertės, kokią suėmimas Kristaus turėjo vyriausios tarybos akyse, bet visų pirma žiūrint vargo ir t.t., kokį ėmė ant savęs išdavėjas. Anot 2 Moz 21, 32, reikėjo užmokėti 30 siklių, jei svetimas jautis nudurdavo izraėlito tarnaitę ar tarną, ir tokia kaina būdavo parduodami taip pat vergai. Taip įvyko, kas buvo pasakyta Zak 11, 12; Pilyp 2, 7. — Anot daugelio aiškintojų, jau visais metais anksčiau Judas buvo Išganytojo pavadintas velniu (žr. Jono 6, 71). Tuo metu jis jau buvo išsižadėjęs tikėjimo į Kristų. Taigi, tik laikinis patogumas dar tebelaikė jį pririšęs prie Išganytojo, bet juo labiau ėjo didyn godumas, juo labiau darėsi aklesnis Judas. Kuomet jam pasirodė, kad jis nieko nebegali tikėtis iš Kristaus, jis galvojo tik apie tai, kad tikriau aprūpintų save ateičiai, pirma negu apleis Išganytoją. Kadangi jis nebegalėjo paglemžti sau 300 denarų už moteriškės tepalą, piktoji dvasia pakiša jam mintį, kad jis turi susitarti su vyriausiąja žydų taryba; taip jis įsigysiąs pinigų ir palankumo. Judas ir nemanė apie savo išdavimo pasėkas, nes, jį įvykdęs ir pamatęs tas pasėkas, jis nusiminė.

(17) *Pirmą neraugintos...* Velykose žydams buvo kietai draudžiama valgyti kas nors rauginta, ypač rauginta duona (žr. 2 Moz 12, 15...), todėl tos šventės dažnai būdavo vadinamos neraugintos duonos dienomis. Pirma neraugintos duonos diena buvo 14 nisano, kurios vakare reikėjo valgyti velykinis avinėlis. Trys pirmieji evangelistai aiškiai pasakoja, kad Išganytojas taip iš tikrųjų ir padaręs. Bet ketvirtoji evan-

sakė: Kur nori, kad mes tau pri⸗rengtumėm valgyti Velykų avinė⸗lį? [18] Jėzus tarė: Eikite į miestą pas vieną žmogų ir jam tarkite: Mokytojas sako: Mano metas arti; pas tave aš darau Velykas draug su savo mokytiniais. [19] Mokytiniai padarė, kaip Jėzus jiems įsakė, ir prirengė Velykas.

[20] Atėjus vakarui, jis atsisėdo už stalo draug su dvylika savo mo⸗kytinių [21] ir, jiems valgant, tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, vienas iš jūsų mane išduos. [22] Labai nuliūdę jie ėmė kiekvienas klausinėti: Argi

centes: Ubi vis paremus tibi co⸗medere Pascha? [18] At Iesus dixit: Ite in civitatem ad quemdam, et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pas⸗cha cum discipulis meis. [19] Et fe⸗cerunt discipuli sicut constituit il⸗lis Iesus, et paraverunt Pascha.

Mt 21, 3

[20] Vespere autem facto, discum⸗bebat cum duodecim discipulis suis. [21] Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia unus ve⸗strum me traditurus est. [22] Et con⸗tristati valde, coeperunt singuli di⸗

Mc 14, 17; Lc 22, 14

Io 13, 21

---

gelija (žr. Jono 13, 1; 18, 28; 19, 14) daugelio aiškinimu liudijanti, kad žy⸗dai valgę velykinį avinėlį viena diena vėliau už Išganytoją; jie taip padarę, nes pas juos buvęs paprotys nukelti pirmą Velykų dieną į subatą (šešta⸗dienį), kuomet ji reikėjo švęsti penkta⸗dienį; Išganytojas gi to papročio nesi⸗laikęs, pradėjęs švęsti Velykas ketvir⸗tadienio vakare ir pirmąją jų dieną, t. y., penktadienį miręs ant kryžiaus. Plg. Mk 14, 12—16; Lk 22, 7—13. — (18) *Eikite į miestą.* Išganytojas tuo laiku buvo ne Jeruzalėje, bet Betanijo⸗je, rasi, kelyje į Jeruzalę. — *Pas vie⸗ną žmogų.* Išganytojas nepasako to žmogaus vardo; daugelio nuomone, da⸗ręs taip dėl to, kad Judas iki vakarui negalėtų patirti, kur bus surengta va⸗karienė, kad tuo būdu Jėzus su savo mokytiniais turėtų ramybės iki švenč. Eukaristijos įstatymui. Bet, kaip pasa⸗koja kiti evangelistai, Išganytojas siun⸗čiamiems į Jeruzalę mokytiniams davė nurodymų, kur jie tą žmogų ras ir kaip jį pažins. — *Mokytojas sako.* Tas, pas kurį turėjo būti vakarienė, mato⸗mai, buvo Jėzaus mokytinis ir jo prie⸗telis; sutartis galėjo būti padaryta su juo iš anksto. — *Mano metas:* mano kančios ir mirties metas. — *Su savo mokytiniais:* su dvylika apaštalų. Ve⸗lykų vakarienėje turėdavo dalyvauti tiek žmonių, kad galėtų suvalgyti vi⸗są Velykų avinėlį, iš kurio turėjo nie⸗ko nelikti kitam kartui (žr. 2 Moz 12, 4. 43). Žydų mokytojai buvo nutarę, kad toje vakarienėje turėjo būti ne⸗mažiau kaip dešimts ir nedaugiau kaip dvidešimt asmenų.

(20) *Atėjus vakarui.* Augščiau (17 e.) buvo pasakyta diena, dabar mini⸗ma įstatymo paskirta valanda. — *Jis atsisėdo už stalo.* Senovėje žydai val⸗gydavo velykinį avinėlį stovėdami ir, tarsi, pasiryžę tuojau eiti į kelionę; tai turėjo jiems priminti tos apeigos įsta⸗tymo aplinkybes. Bet Išganytojo lai⸗kais senovinis paprotys buvo seniai pa⸗mestas; susirinkusieji valgyti velykinio avinėlio išsitiesdavo ant plačių suolų aplink stalus, taip pat kaip ir kituose pokyliuose; tai turėjo būti ženklas įgy⸗tos pilnos laisvės. Plg. Mk 14, 17—21; Lk 22, 14. 21—23; Jono 13, 18—29. — (21) *Ir, jiems valgant...* Nė vienas evangelistas nieko apie tai nesako, kaip buvo atlikta ta įstatymo įsakyta vaka⸗rienė. Išganytojas, matomai, prisitaikė prie senovinių apeigų, kokių laikėsi kiti žydai. Bet visi mini baisų vakarie⸗nės metu Išganytojo paskelbtą apreiš⸗kimą apie išdavėją: *Vienas iš jūsų...* Jėzus žino, kas jo laukia, bet nesiprie⸗šina; tai naujas ženklas, kad jis savo valia pasiduoda kančiai. Jis liūdi, kad išdavėjas vienas iš dvylikos ir apreiški⸗mu įspėja jį, kad grėžtųsi, kol dar ne⸗vėlu. — (22) *Labai nuliūdę...* Kiek⸗vienas trokšta, kad jis nebūtų išdavė⸗

cere: Numquid ego sum Domine? [23] At ipse respondens, ait: Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet. [24] Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: vae autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. [25] Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.

Ps 40, 10

[26] Coenantibus autem eis, accepit Iesus panem, et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et ait: Accipite, et comedite: hoc est

1 Cor 11, 24; Lc 24, 30; Mt 14, 19; Io 6, 27. 35

aš, Viešpatie? [23] O Jis atsakydamas tarė: Kurs dažo draug su manim ranką į indą, tas mane išduos. [24] Žmogaus Sūnus, tiesa, eina, kaip apie jį parašyta, bet vargas tam žmogui, kurio žmogaus Sūnus bus išduotas. Geriau būtų tam žmogui, jei jis nebūtų gimęs. [25] Atsiliepdamas Judas, kurs jį išdavė, tarė: Argi aš, Mokytojau? Jis jam tarė: Tu tai pasakei.

[26] Jiems valgant vakarienę, Jėzus ėmė duoną, palaimino ją ir laužė, davė savo mokytiniams ir tarė: Imkite ir valgykite, tai yra mano

---

jas; nors jie nesijaučia esą kalti, bet jie tiki Mokytojui labiau, kaip patys sau, ir bijo savo silpnumo. — (23) *Kurs dažo...* Rytų šalyse anais laikais šaukštai ir šakutės buvo nežinomi; valgydami savo ranka imdavo valgį iš dubens ir dėdavo į burną; čia kalbama apie tokį pat dažymą duonos; dažyti galėjo tryse arba keturiese tame pačiame dubenyje; bet čia aiškiai nepasakyta, kad Judas dažė savo duoną tame pačiame dubenyje, kuriame ir Jėzus; minėdamas tą dažymą ir taip, rasi, darydamas aliuziją į Ps 40, 10 ir 54, 14, Išganytojas tik nurodo, kaip bjaurus buvo dalykas išdavimas, nes jį vykdė žmogus, kurs buvo artimas Jėzui. — (24) *Eina.* Mirtis yra kelionė. — *Kaip apie jį parašyta:* daugelyje Sen. Testamento vietų. Plg. Ps 21; Iz 53 ir k. — *Vargas tam žmogui...* Rimtas įspėjimas Judui. Kristaus kančios reikalingumas nė kiek nesumažina išdavėjo kaltės. — *Geriau būtų...* Taip skelbiama bausmė, kurios labiau reikia bijoti nekaip mirties. Judui grąso Išganytojas pragaru, jei jis įvykdys savo piktą sumanymą; tuo grasymu jis nori paraginti jį daryti atgailą; nes ne dėl to, kad iš anksto buvo paskirta, Judas įvykdė išdavimą, bet kadangi Judas išdavė, ir Dievas tai iš anksto žinojo, tas išdavimas buvo Dievo pritaikytas Kristaus kančiai (Eut.). — (25) *Judas, kurs...* Visiems klausiant, vienas Judas negalėjo tylėti. Taigi, ir jis klausia, kad patirtų, ar Viešpats iš tikrųjų žino savo išdavėją. — *Tu tai pasakei.* Išsireiškimas, kuriuo klausimas patvirtinama. Jėzus tikriausiai ištarė tuos žodžius negarsiai, taip kad juos girdėjo tik vienas Judas, kurs, matomai, sėdėjo arti Išganytojo, o kiti apaštalai jų negirdėjo.

(26) *Valgant...* Tokiais pat žodžiais kaip aug. 21 e. pradedama kalbėti apie kitą atmintiną atsitikimą vakarienės metu. Kurioje jos vietoje Išganytojas padarė eukaristinę vakarienę, aiškintojai visaip spėja. Rasi, tikresnė nuomonė tų, kurie, remdamies Luko 22, 20 žodžiais, sako, kad pabaigoje. Taigi, mokytiniams dar tebeesant prie stalo, kuomet figurinis avinėlis jau buvo suvalgytas, Kristus aukoja savo kūną ir kraują nekruvinu būdu kaip Melkisedeko tvarkos kunigas (Jier. Paskh.). Kadangi tai buvo neraugintos duonos diena ir tik tokios valia buvo valgyti vakarienėje (2 Moz 12, 18), tai ir Viešpats vartojo šitoje iškilmėje nerauginta duoną (Auks.). — *Duoną:* vieną ploną apskritą kepalėlį, kurį labai lengva buvo laužyti pirštais. — *Palaimino:* šaukė ant jo išganingą Dievo palaiminimą, taip, lyg kad prirengdamas duoną konsekracijai. Kadangi duonos pavidalas turi pasilikti, tuo palaiminimu bu-

kūnas. [27] Jis ėmė ir taurę, dėkojo ir jiems davė, sakydamas: Gerkite iš jos visi, [28] nes tai yra mano *kraujas* naujosios *sandoros,* kurs bus išlietas už daugelį nuodėmėms

corpus meum. [27] Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes. [28] Hic est enim *sanguis* meus novi *testamenti,* qui pro multis effundetur in

Ex 24, 8; Ir 31, 31; Hbr 7, 22

---

vo jam suteikta tam tikras šventumas ir vertė. Apeiga, kurią dabar Jėzus darė, buvo jau dalimi padaryta, Velykų avinėlį valgant, nes ir tuomet šeimininkas laužydavo neraugintą duoną ir ją dalindavo. Kadangi Kristus kartoja tą apeigą vakarienei baigiantis, tai taip atkreipiama apaštalų dėmesys į jos esmę, kaip turinčią šį tą nauja reikšti. — *Laužė.* Nors Kristus turėjo laužyti duoną, kad visi jos gautų, bet drauge tas laužymas yra vaizdas mirties, kuriai jis paduoda savo kūną. Tas duonos padalinimas davė progos atsirasti labai senam išsireiškimui κλάσις τοῦ ἄρτοῦ, laužymas duonos, kuriuo buvo vadinama Eukaristija. Plg. Apd 2, 42 ir k. — *Tai.* Šis įvardis nurodo dalyko esmę, ne viršujinę jo išvaizdą; taigi, pasakymo prasmė toki: kas paslėpta po duonos pavidalu, tai yra mano kūnas. Kad tie žodžiai būtų teisingi, turi, juos pabaigus, čia būti nebe duona, bet Kristaus kūnas. Mokytiniai buvo prirengti į tą stebuklą pamokslu, kokį Išganytojas metais anksčiau buvo pasakęs Kaparnaume (Jono 6, 45), nes tokie atsitikimai, kaip tenai pergyventasis, paprastai, neužmirštami. Be to, Viešpats, kaip skaitome Lk 22, 19, pridūrė: *kurs už jus duodamas,* t. y., tokiuos žodžius, kurie jokiuo būdu niekam kitam negali tikti, kaip tik jo kūnui. Toliau, duona nė prilyginimo keliu negali būti pavadinta Viešpaties kūnu. Pagaliau ką gi kita galėjo duoti Išganytojas po taip iškilmingo pažadėjimo (Jono 6) ir po reikalavimo tikėti į jo šv. kūną ir į jo šv. kraują, jei ne savo tikrą kūną ir savo tikrą kraują? Kas gi būtų buvę kieto valgyti duoną ir draug atsiminti apie Kristų? Ne, kuomet Kristus ėmė į rankas duonos, tai buvo tikra duona, ne jo kūnas; kadangi jis pasakė žodžius: *Tai yra mano kūnas,* tai ir buvo jau tikras jo kūnas; taigi, jo žodžiais duona buvo paversta jo kūnu. Kuomet Dievas kūrė pasaulį, jis pasakė tik: *Tepasidaro,* ir visa pasidarė; argi jo žodis dabar nebebūtų turėjęs visagalybės jėgos įvykdyti tai, ką jis sako? — (27) *Jis ėmė ir taurę.* Valgant Velykinį avinėlį, būdavo geriama keturios vyno taurės. Su kuria iš jų Išganytojas sujungė švenč. Eukaristijos įstatymą, tikrai nežinoma. Vynas buvo vartojama raudonas ir atskiedžiamas vandenimi. Tas paprotys pasilieka ir dabar šv. mišių aukoje. — *Dėkojo.* Kristus dėkodavo prieš kiekvieną stebuklą, nes kiekvienu stebuklu apreiškiama Dievo garbė, patvirtinama, kad Kristus tikras Dievo pasiuntinys, žmonėms suteikiama visokeriopo palaiminimo. Visos tos priežastys dėkoti buvo ir čia tik be palyginimo didesniame laipsnyje. — *Gerkite iš jos visi.* Tais žodžiais atsiliepiama į apaštalus, kurie buvo prie stalo, eukaristinio Viešpaties altoriaus. Kadangi čia Kristus norėjo įstatyti atsiminimą savo mirties, taigi, prievarta daromo atskyrimo kraujo nuo kūno (plg. 1 Kor 11, 26), tai jis teikė savo šv. kūną ir savo šv. kraują po abiem pavidalais. Jis įstato čia ne tik sakramentą, bet taip pat ir auką, kuri daroma po abiem pavidalais; taigi, iš čia negalima daryti jokios išvados patvirtinti klaidingai nuomonei, būk visi krikščionys turį imti komuniją po abiem pavidalais. — (28) *Nes tai yra mano kraujas...* Išliejimas kraujo nuodėmėms atleisti šv. Rašte visuomet vartojamas Dievui daromoje aukoje. Tas aukojimas galėjo būti įvykdytas tik kunigo (plg. 3 Moz 17, 11 ir k.). Kristus vadina savo kraują Naujosios Sandoros krauju, taigi, aukos krauju augštesne prasme nekaip kitados buvęs kraujas tos sandoros, kurią buvo padaręs Mozė, 2 Moz 24, 8 (Eut. Rab.). Taigi, kielike buvo tikras Jėzaus Kristaus kraujas. Nes jei Sen. Testamentas yra N. Test. šešėlis,

remissionem peccatorum. [29] Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.
[30] Et hymno dicto, exierunt in Montem oliveti. [31] Tunc dicit illis

atleisti. [29] Sakau gi jums, nuo šio laiko aš daugiau nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus iki tai dienai, kada gersiu jį naują draug su ju= mis mano Tėvo karalystėje.
[30] Ir pakalbėję giesmę, jie išėjo į Alyvų kalną. [31] Tuomet Jėzus

Ps 112—117
Mc 14, 27; Io 16, 32; Zach 13, 7

---

tai kaipgi būtų galėjęs prieš gyvulių kraują, kurs juk buvo tikras kraujas, būti pastatytas tobulesnėje N. Sando= roje tik vynas?! Ta N. Sandora buvo pažadėta Jer 31, 31; Ez 16, 60; Oz 2, 12 ir k. Kristaus kraujas, kaip N. Test. kraujas, įgijo tėvonystę, kuri po kruvinos Kristaus mirties darosi mūsų. —*Bus išlietas.* Gr. t. ἐκχυννόμενον, išlieja= mas. Taip parodoma, kad Kristaus kančia buvo jau prasidėjusi. — *Už daugelį:* žiūrint Viešpaties sumanymo ir noro, už visus; žiūrint palaiminimo pilnų pasėkų, tik už daugelį. — *Nuo= dėmėms atleisti.* Taigi, Kristaus krau= jas ant kryžiaus ir ant altoriaus turi lygią vertę ir veikimą, nors būdas, kaip nuodėmės atleidžiamos per mišių au= ką, kitoks nekaip kad kryžiaus aukoje. — Gražiai kalba apie šv. vakarienę vi= suotinis Tridento susirinkimas (13 pos. 2 kan.): Mūsų Išganytojas įstatė šitą sakramentą, į kurį jis, tarsi, išliejo vi= są pilnybę savo meilės žmonėms ir savo stebuklingos jėgos turtą. Kuo= met jį priimame, jis liepė mums švęsti savo atsiminimą ir skelbti savo mirtį, kolei jis ateis pasaulio teisti. Jis liepė mums priimti tą sakramentą, kaip dva= sinį sielos peną, kuriuo maitinami ir stiprinami tie, kurie gyvena gyvenimu to, kurs kalbėjo: *kurs mane valgo, bus gyvas per mane* (Jono 6, 58). Jis liepė priimti jį, kaip išganymo šaltinį kasdie= nei kaltei nuplauti ir apsisaugoti nuo mirtingos nuodėmės. Jis taip pat tu= rėjo mums būti būsiančios garbės ir amžinosios laimės laidas, ryšys vieny= bės to kūno (Bažnyčios), kurio galva jis yra, ir kuriuo mes per ankščiausį raištį tikėjimo, vilties ir meilės turime būti suvienyti su juo ir vieni su ki= tais. — (29) *Aš daugiau nebegersiu:* čia žemėje. — *Šito vynmedžio vaisiaus.* Tie žodžiai pasakyti ne apie eukaristi= nį kieliką, nes danguje, Tėvo karalystė= je, Išganytojas negers savo kraujo nei tikra, nei netikra to žodžio prasme. Iš= ganytojas čia kalba apie džiaugsmą amžinąja laime, įvaizdinamą kaip vy= nas, apie kurį kalba Ps 35, 9. — *Mano Tėvo karalystėje.* Išganytojas nurodo, kad jo metas eiti pas Tėvą buvo jau čia pat, taip kaip jis buvo kalbėjęs prieš Velykas (Lk 22, 16). Tačiau jis, minėdamas persiskyrimą, priduria ir paguodos žodį. Jau daug kartų jis bu= vo kalbėjęs apie dangų, kaip apie džiaugsmo pokylį (pav., aug. 22, 2; Lk 12, 37), kalbėjo taip pat ir šį va= karą (Lk 22, 30). Taip juk jis ir čia žada savo apaštalams, kad jie visuomet pasiliks jo prieteliai ir visuomet naudo= sis jo prietelyste, žinoma, ne taip kaip žemėje, bet nauju būdu. — Evangelija nurodo, kad Išganytojas pats neėmė savo švenč. kūno ir savo švenč. krau= jo. Nes iš šito sakramento semiama gy= venimas, per jį priimantieji pasilieka suvienyti su Kristumi. Bet Kristus, kurs pats yra gyvenimas, negalėjo jo sau semtis iš sakramento, nei per jį pats su savim susivienyti. — Ar priėmė Ju= das švenč. Komuniją? Žr. Jono 13, 30. Jei kojų plovimas įvyko anksčiau, negu altoriaus sakramento ir šv. aukos įstatymas, kaip dauguma aiškintojų mano, tai Judas buvo jau išėjęs. Be to, Kristus, duodamas aiškiai paliepimą: *Gerkite iš jos visi* (Mt 26, 27), nebūtų tuo paliepimu apėmęs Judo. Tačiau ir priešinga nuomonė, kad Judas priėmęs Komuniją, turi rimtų šalininkų.

(30) *Ir pakalbėję giesmę.* Tai buvo dėkojimo malda po Velykų vakarienės. Buvo kalbama 136 ps, o anot kitų 115—117 pss. Plg. Mk 14, 26—31; Lk 22, 31—34; Jono 13, 36—38. — (31)

jiems tarė: Visi jūs šią naktį manimi pasipiktinsite. Nes parašyta: *Aš užgausiu piemenį, ir bandos avys išsisklaidys.* [32] O kai būsiu prisikėlęs iš numirusiųjų, aš nueisiu pirm jūsų į Galilieją. [33] Atsiliepdamas Petras jam tarė: Jei ir visi tavimi pasipiktintų, aš niekuomet nepasipiktinsiu. [34] Jėzus jam tarė: Iš tikrųjų, sakau tau, šią naktį pirma, negu gaidys pragys, tu tris kartus manęs išsiginsi. [35] Petras jam tarė: Nors man reiktų ir mirti draug su tavimi, aš tavęs neišsiginsiu. Taip pat ir visi mokytiniai kalbėjo.

[36] Tuomet Jėzus atėjo draug su jais į ūkį, vadinamą Getsemane, ir

Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim: *Percutiam pastorem et dispergentur oves gregis.* [32] Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galilaeam. [33] Respondens autem Petrus, ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor. [34] Ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte antequam Gallus cantet, ter me negabis. [35] Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt.

[36] Tunc venit Iesus cum illis in villam, quae dicitur Gethsemani,

Mc 16, 7; Mt 28, 7. 16; Io 21, 1 ss

Io 13, 36 ss; Lc 22, 34; Mc 14, 30

Manimi pasipiktinsite: dėl mano pažeminimų susilpnės jūsų tikėjimas, ir jūs pasiduosite baimei. Išganytojas skelbia pasipiktinimą iš anksto, kad, jam įvykus, apaštalai nenusimintų, bet darytų atgailą (Jier.). Būsimi Bažnyčios mokytojai mokosi nuolankumo ir kantrybės, ir kiti semiasi iš jų pavyzdžio drąsos nupuolus daryti atgailą (Paskh.). — *Nes parašyta:* pranašo Zakarijo 13, 7. Toje pranašystėje Viešpats skelbia, kad jis ištiksiąs gerąjį Ganytoją, Mesiją, ir pasako, kas pasidarys su jo avių banda. Evangelistas pranašystę apie visos bandos likimą pritaiko jos daliai, apaštalams. Viešpaties mokytiniai negalėjo suprasti, kaip tas, kurs numirusius prikeldavo ir buvo padaręs taip daug kitų didelių stebuklų, turi būti paduotas tokiai pažeminančiai mirčiai. — (32) *O kai būsiu...* Apaštalų nuliūdimą Išganytojas sumažina paguodos pilnu pažadu. Paminėjimas tėvynės ir pažadas sugrįžimo nuramina nuliūdintus ir pašalina baimę žydų (Kir. Tom.). Išganytojas leidžia jiems tuojau palikti Judieją, tačiau mokytiniai ir po Viešpaties prisikėlimo, mylėdami jį, pasiliks dar Jeruzalėje, todėl Viešpats ir čia jiems apsireikš. — (33) *Petras jam tarė...* Visuomet greitas ir karštas Petras skuba pasakyti, ką jis mano. Jo karšta meilė Jėzui ir jo tvirtas tikėjimas rodosi jam nepajudinami. Tačiau jis daro trejopą klaidą: prieštarauja Viešpačiui, stato save augščiau už kitus, per daug pasitiki savimi (Auks. Paskh. Tom.) — (34) *Iš tikrųjų, sakau...* Petras gauna antrą perspėjimą, bet dabar kreipiamą į jį vieną. Išganytojas kalba labai iškilmingai. Pirma nekaip gaidys antrą kartą giedos, pirma negu ateis gaidžiagysčio valanda, kuri eina po vidunakčio pabaigos, tu tris kartus išsiginsi mane pažįstąs. — (35) *Nors man reiktų...* Petras ima Kristaus žodžius, rasi, ne kaip tikrą paskelbimą to, kas įvyks, bet kaip susirūpinimo ženklą, kad neįvyktų. Tačiau juo griežčiau Išganytojas skelbia Petro nupuolimą, juo uoliau jis gina savo tvirtumą (Eut.). — *Ir visi mokytiniai...:* sekdami Petro pavyzdžiu. Jie sakė tai, ką tą valandą jautė. Rasi, ir jie suprato Kristaus žodžius kaip jų bandymą, ne kaip paskelbimą.

(36) *Tuomet Jėzus...* Plg. Mk 14, 32—42; Lk 22, 39—46; Jono 18, 1—27. — *Vadinamą Getsemane.* Tas vardas padarytas iš dviejų ebr. ž. *gath ir semen*, reiškiančių aliejaus spaustuvą; todėl reikia spėti, kad čia kitados buvo įtaisytas spaustuvas, kuriame išspausdavo iš alyvų uogų aliejų. Padavimas sa-

Hbr 4, 15

Ps 42, 5; Io 12, 27

Hbr 5, 7 s; Mt 20, 22; Io 18, 11

et dixit discipulis suis: Sedete hic donec vadam illuc, et orem. [37] Et assumpto Petro, et duobus filiis Ze= bedaei, coepit contristari et mae= stus esse. [38] Tunc ait illis: *Tristis est anima mea* usque ad mortem: sustinete hic, et vigilate mecum.

[39] Et progressus pusillum, proci= dit in faciem suam, orans, et di= cens: Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste, verumta= men non sicut ego volo, sed sicut tu. [40] Et venit ad discipulos suos, et invenit eos dormientes, et dicit

tarė savo mokytiniams: Pasėdėkite čia, kolei aš ten nueisiu ir melsiuos. [37] Ir pasiėmęs su savim Petrą ir du Zebediejaus sūnu, jis pradėjo liū= dėti ir sielvartauti. [38] Tuomet jis jiems tarė: *Mano siela nuliūdusi* iki mirčiai; pasilikte čia ir budė= kite drauge su manimi.

[39] Ir paėjėjęs truputį tolyn, jis parpuolė kniūbsčias, melsdamos ir sakydamas: Mano Tėve, jei gali= ma, tegul ta taurė praeina pro mane; tačiau ne kaip aš noriu, bet kaip tu. [40] Po to jis atėjo pas savo mokytinius, rado juos miegančius

---

ko, kad Getsemanės ūkis būvęs Aly= vų kalno pašaknėje. Ir dabar ten tebė= ra aštuoni labai seni medžiai, kurie lai= komi liudytojais Jėzaus maldos. — (37) *Ir pasiėmęs su savim...* Nevisi apašta= lai turi būti liudytojais tos skausmo pil= nos Kristaus maldos, bet tik tie, kurie buvo liudytojais jo garbingo atsimai= nymo kalne ir prikėlimo iš numirusiųjų Jajiro dukters; jie juk negalės dabar taip lengvai abejoti apie jo dievystę, kaip kiti (Orig. Paskh.). — *Du Zebe= diejaus...:* Joną ir Jokūbą. — *Pradėjo liūdėti:* Kada pats to norėjo ir dėl to, kad norėjo. — (38) *Jis jiems tarė.* Išganytojas pats paaiškina savo prie= teliams, kaip dideliame suspaudime bu= vo dabar jo siela. — *Mano siela nu= liūdusi...:* mano nuliūdimas taip dide= lis, jog jo vieno gana būtų, kad aš iš tokio nuliūdimo mirčiau, jei mano die= viška prigimtis nepalaikytų manęs. Plg. Ps 68, 4. 9. Anot Orig. Jier.: mano siela bus pilna nuliūdimo iki mirties valandai. — *Pasilikite čia...* Kaip aiš= kiai čia pasirodo, kad Išganytojas ti= kras žmogus! Kas išgąsčio ir baimės apimtas, tas kreipia akis ir širdį į ki= tus, kad jie neštų naštą draug su juo. Tačiau budėjimo Jėzus reikalauja ne dėl savęs; jis reikalingas jiems pa= tiems. Kaip trumpu laiku Išganytojas duos savo švenč. kūnui visa kentėti, ką tik jis gali, taip čia duoda kentėti savo sielai (Tom.). Bet iš kur nuliū= dimas ir suspaudimas? Iš kančios, ku= rią Kristus mato prieš save; iš dau= gybės ir didumo nuodėmių, kurių sun= kumo niekas nejaučia geriau kaip jis; pagaliau iš numatymo, kad jo auka bus daugeliui be vaisių. Imdamas visa tai ant savęs, kaipgi tobulą parodo Išga= nytojas klusnumą savo dangiškajam Tėvui, kaip begalinę meilę žmonėms! Kaip didelė mums paguoda, kad Kri= stus pirma mūsų eina kentėjimo keliu, moko mus kentėti ir atima iš mirties jos baisumą (Aug.).

(39) *Jis parpuolė...* Nuliūdimas, ku= rio dabar Išganytojo siela pilna, lygus beribei jūrai. Taip Viešpats dar nie= kuomet nesimeldė. — *Mano Tėve.* Mei= lingas atsiliepimas labai tinkąs sukelti pasigailėjimą Dievo širdyje, kad būtų gautas meldimo išklausymas (Jier.). — *Ta taurė:* ta kančia. Žr. 21, 22. Vieš= pats, tiesa, žino Tėvo nutarimą ir pats savaime apsiėmė jį vykdyti, net laukė tos valandos, bet dabar jis lei= džia kilti savo sieloje viršujiniam pa= sibodėjimui, kad padarytų kančią la= biau karžygišką ir didesnio užmokes= čio vertą. — *Tačiau ne kaip...* Ir tą sunkiausią valandą Išganytojas pilnai pasiduoda savo Tėvo valiai. — (40) *Rado juos miegančius.* Nuovargis, su= sijaudinimas ir nuliūdimas padarė, kad trys mokytiniai veikiai pasidavė snau= duliui ir užmigo. — *Tarė Petrui.* Išga= nytojas kreipiasi į Petrą, nes jis ypač

ir tarė Petrui: Taip, jūs negalėjote budėti su manim nė vienos valan⸗dos? [41] Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, stropi, bet kūnas silpnas. [42] Jis vėl antrą kartą nuėjo ir mel⸗dėsi, sakydamas: Mano Tėve, jei ta taurė negali praeiti, mano ne⸗gerta, tebūnie tavo valia. [43] Jis vėl atėjo ir rado juos miegančius; nes jų akys buvo mieguistos. [44] Palikęs juos, jis vėl nuėjo ir trečią kartą meldėsi, sakydamas tuos pačius žodžius. [45] Tuomet jis atėjo pas savo mokytinius ir jiems tarė: Mie⸗gokite jau ir ilsėkitės; štai, valan⸗da prisiartino, ir žmogaus Sūnus bus išduotas į nusidėjėlių rankas. [46] Kelkitės, eikime; štai, prisiartino tas, kurs mane išduos.

[47] Dar jam tebekalbant, štai, atėjo vienas iš dvylikos, Judas, ir

Petro: Sic non potuistis una hora vigilare mecum? [41] Vigilate, et ora⸗te ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, ca⸗ro autem infirma. [42] Iterum se⸗cundo abiit, et oravit, dicens: Pa⸗ter mi, si non potest hic calix trans⸗ire nisi bibam illum, fiat volun⸗tas tua. [43] Et venit iterum, et in⸗venit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati. [44] Et relictis illis, iterum abiit, et oravit tertio, eundem sermonem dicens. [45] Tunc venit ad discipulos suos, et dicit il⸗lis: Dormite iam, et requiescite: ecce appropinquavit hora, et Filius hominis tradetur in manus pecca⸗torum. [46] Surgite eamus: ecce ap⸗propinquavit qui me tradet.

2 Cor 12, 8

[47] Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus de duodecim venit, et cum eo

Mc 14, 43; Lc 22, 47; Io 18, 3

---

gyrėsi savo ištverme ir ištikimybe (35 e.). Taip, pas mokytinius Išganytojas neranda jokios paguodos. — *Vienos valandos:* trumpo laiko. Plg. Apr 17, 12; 18, 10. 17. 19. — (41) *Budėkite ir melskitės...* Išganytojas čia turi gal⸗voje visų pirma kūnišką budėjimą, t. y., nepasidavimą miegui; bet iš to tei⸗singai išvedama reikalingumas visiems tikintiems dvasios budrumo. Draug su budrumu turi eiti uolumas maldoje ir per maldą gaunama malonė.—*Kad neį⸗pultumėte...* Žr. aug. 6, 13. — *Dvasia, tiesa, stropi...* Mokytiniai parodė dva⸗sios pasiryžimą, bet prigimtis bėga nuo persekiojimo ir kentėjimo, ir pati sau palikta perdaug silpna, kad išganingai jį pakeltų. Taigi, kad dvasia ir valia nebūtų tos silpnybės pagautos, labai reikalinga malda, per kurią gaunama Dievo pagalbos. Kad ir labai būtų di⸗delis mūsų pasitikėjimas savo uolumu, mes turime visuomet bijoti mūsų silp⸗numo (Jier.). — (42) *Jis vėl antrą...* Išganytojas mus moko, kad sielvarte reikia melstis dar karščiau ir ištvermin⸗giau. — *Mano negerta:* visa iki dugnui su visais baisumais ir su nedidele nau⸗da žydų tautai ir tokiai daugybei kitų žmonių. — (43) *Ir rado juos...* Iš⸗ganytojas užjaučia apaštalus jų silpnu⸗me, gailisi ir nebesako jiems papeikimo. — (44) *Palikęs juos:* neradęs pas juos paguodos. Plg. Iz 63, 5; Ps 68, 21. — *Trečią kartą.* Išganytojas meldžiasi tris kartus, nes trys — tobulumo skait⸗muo. Pilnos pasidavimo Dievui maldos užmokestis visuomet yra paguoda. — (45) *Miegokite jau ir...* Pas Morkų dar pridurama (14, 41): *Gana.* Taigi, Viešpats davė savo mokytiniams dar truputį pamiegoti ir taip stiprintis, ko⸗lei jis nepamatė prisiartinančio išda⸗vėjo (Aug. Beda, Paskh.). — *Nusidė⸗jėlių:* vyriausiųjų kunigų ir parisiejų, išrinktosios tautos vadų, kurie buvo sumanę padaryti nusikaltimą, nužudyti Žadėtąjį Mesiją. — (46) *Kelkitės...* Kaipgi didi dvasios stiprybė pasireiškia šituose Viešpaties žodžiuose!

(47) *Dar jam...* Plg. Mk 14, 43—52; Lk 22, 47—55; Jono 18, 2—11. — *Di⸗delė minia.* Ta minia susidėjo iš šven⸗tyklos sargų ir iš Romos kareivių, ku⸗

turba multa cum gladiis, et fustibus, missi a principibus sacerdotum, et senioribus populi. 48 Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. 49 Et confestim accedens ad Iesum, dixit: Ave Rabbi. Et osculatus est eum. 50 Dixitque illi Iesus: Amice, ad quid venisti? Tunc accesserunt, et manus iniecerunt in Iesum, et tenuerunt eum. 51 Et ecce unus ex his, qui erant cum Iesu, extendens manum, exemit gladium suum, et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius. 52 Tunc ait illi Iesus: Converte gladium tuum in locum suum, omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt. 53 An putas, quia non possum rogare patrem meum, et exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones

draug su juo didelė minia su kalavijais ir su vėzdais, atsiųsta vyriausiųjų kunigų ir tautos vyresniųjų. 48 O jo išdavėjas buvo jiems davęs ženklą, sakydamas: Kurį aš pabučiuosiu, tai jis; suimkite jį. 49 Ir tuojau priėjęs prie Jėzaus, jis tarė: Sveikas, Mokytojau. Ir jis jį pabučiavo. 50 O Jėzus jam tarė: Prieteliau, ko atėjai? Tuomet jie prisiartino, pakėlė prieš Jėzų rankas ir jį suėmė. 51 Ir štai, vienas buvusiųjų su Jėzumi, ištiesdamas ranką, išsitraukė savo kalaviją ir, ištikęs vyriausiojo kunigo tarną, nukirto jam ausį. 52 Tuomet Jėzus jam tarė: Kišk atgal savo kalaviją į jo vietą; nes visi, kurie ima kalaviją, pražus nuo kalavijo. 53 Ar manai, kad aš negaliu melsti savo Tėvą, ir jis tuojau man atsiųs daugiau, kaip dvyliką legijonų ange-

Gn 9, 6; Apc 13, 10

Io 1, 51

---

rių Kristaus nerieteliai buvo pasirūpinę gauti iš jų vyresnybės; nestigo joje taip pat vyriausios tarybos narių (Lk 22, 52). Buvo atsinešta žiburių, jei naktis pasirodytų perdaug tamsi, ir mėnulis nešviestų. — (48) *Buvo jiems davęs ženklą...* Atėjusiai miniai Jėzus buvo nepažįstamas; be to, buvo tamsu, todėl visiems buvo reikalingas ženklas, kad galėtų nutverti tą, kurio ieškojo. Išdavėjas, rasi, nenorėjo aiškiai pasirodyti esąs Jėzaus neprietelis, todėl jis susitarė su Kristaus priešais duoti jiems tokį ženklą, kurs tiko jo išdavimui paslėpti, t. y., paprastą pasisveikinimą pabučiavimu, lyg kad jis būtų pargrįžęs prie Jėzaus po atlikto jam pavesto uždavinio. — (49) *Sveikas.* Dažnai vartojami pas žydus pasveikinimo žodžiai buvo: Ramybė teesie su tavim. Panašiai kaip Judas, kitados pasielgė Joabas. Žr. 2 Kar 20, 9. 10. — *Jį pabučiavo.* Anot gr. t.: daug kartų jį bučiavo. — Meilės ženklu Judas daro žaizdų ir išlieja kraują prietelystės ženklu; ramybės ženklu jis nešа mirtį; tarnas išduoda savo Viešpatį, mokytinis, išrinktasis iš daugelio tarpo, — savo Sutvėrėją (Ambr.). — (50) *Prieteliau.* Anot gr. t.: drauge. Išganytojas priima Judą geruoju, bet savo atsiliepimu parodo, kad gerai supranta išdavėjo atėjimo ir sveikinimo tikslą; jis jam, tarsi, sako: Štai ko tu atėjai! — *Jie prisiartino...* Čia šv. Matas, trumpiau pasakodamas, apleidžia kai kurias Jėzaus suėmimo aplinkybes, aprašytas Lk 22, 48 ir Jono 18, 4—9. — (51) *Vienas buvusiųjų...* Tai buvo šv. Petras, kaip aiškiai sako šv. Jonas 18, 10. — *Kalaviją:* rasi, vieną iš tų dviejų, apie kuriuos kalbama Lk 22, 38. — (52) *Kišk atgal...* Jėzus draudžia griebtis prievartos, kad apsigintų nuo užpuolimo, ir nurodo tris priežastis, kodėl jis nesutinka. Pirma priežastis, tai bendra įstatymo taisyklė: *Visi, kurie ima...*, t. y., būk atsargus, nes pavojinga griebtis kalavijo, ypač neturint pilnos teisės taip daryti. — (53) *Ar manai, kad...* Antra priežastis: Kalavijas nereikalingas: jei dangiškasis Tėvas

lų? [54] Bet kaipgi tuomet įvyks Raštai, kad taip turi atsitikti?

[55] Aną valandą Jėzus tarė mi⸗nioms: Kaip prieš galvažudį jūs išėjote su kalavijais ir su vėzdais manęs sugauti; aš kasdien sėdė⸗davau pas jus, mokydamas šven⸗tykloje, ir jūs nesuėmėte manęs. [56] Visa gi tai atsitiko, kad įvyktų pranašų Raštai. Tuomet visi jo mokytiniai, palikę jį, pabėgo.

[57] O tie, kurie buvo suėmę Jėzų, vedė jį pas vyriausįjį kunigą Ka⸗jipą, kur buvo susiėję Rašto žino⸗vai ir vyresnieji. [58] Petras sekė jį iš tolo iki vyriausiojo kunigo kie⸗mui ir, įėjęs į vidų, atsisėdo su tarnais, išvysti galo. [59] Tuo tarpu vyriausieji kunigai ir visa taryba ješkojo neteisingo liudijimo prieš

angelorum? [54] Quomodo ergo im⸗plebuntur Scripturae, quia sic opor⸗tet fieri? Is 53, 10

[55] In illa hora dixit Iesus turbis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis, et fustibus comprehende⸗re me: quotidie apud vos sedebam docens in templo, et non me te⸗nuistis.

[56] Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturae pro⸗phetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. Lam 4, 20

[57] At illi tenentes Iesum, duxe⸗runt ad Caipham principem sacer⸗dotum, ubi Scribae et seniores con⸗venerant. [58] Petrus autem seque⸗batur eum a longe, usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum ministris, ut vi⸗deret finem. [59] Principes autem sa⸗cerdotum, et omne concilium quae⸗rebant falsum testimonium contra Mc 14, 53; Lc 22, 54; Io 18, 24

---

norėtų mane išlaisvinti, rastų be pa⸗lyginimo tikresnį būdą. — *Dvyliką le⸗gijonų.* Skaitmuo dvylika paminėta, ra⸗si, dėl to, kad buvo dvylika apaštalų; Romos legijonas susidėdavo iš penkių ar šešių tūkstančių kareivių. — (54) *Kaipgi tuomet...* Trečia priežastis: šv. Raštas buvo paskelbęs, kad Mesijas turi kentėti ir mirti, ir reikėjo, kad tas pa⸗skelbimas įvyktų.

(55) *Tarė minioms:* ypač buvusiems minioje parisiejams ir kunigams. Išga⸗nytojas rimtais žodžiais pasmerkia sa⸗vo sugavimo būdą, išrodydamas visą jo paikumą. Nes iš tikrųjų, labai paiku buvo su vėzdais ir kalavijais ir per išdavėją ješkoti to, kurs pats save da⸗vė į jų rankas ir kasdien mokė šven⸗tovėje. — (56) *Kad įvyktų pranašų...*, Kristaus mirtis buvo paskelbta Ps 21; Iz 53; Zak 12, 10; 13, 7. — *Visi jo mokytiniai...* Tame dalyke jiems buvo palikta laisvė, ypač po Išganytojo žo⸗džių: *Leiskite šitiems šalin eiti* (Jono 18, 8).

(57) *O tie, kurie...* Plg. Mk 14, 53—65; Lk 22, 54. 63—65; Jono 18, 19—23. — *Kajipą.* Žr. aug. 3 eil. Jis buvo pasakęs, geriau esą, kad vienas žmo⸗gus mirtų, Jono 11, 50; 18, 14. Išga⸗nytojas atvedamas pas teisėją, pas kurį jau visa buvo nutarta, kurs buvo draug ir kaltintojas ir teisėjas. — *Ir vyresnie⸗ji.* Be Kajipo, taip pat ir kiti vyriau⸗sieji kunigai (Mk 14, 54). Taigi, bu⸗vo susirinkusi visa vyriausi žydų ta⸗ryba. Nedalyvavo joje tik, rasi, Jė⸗zaus prieteliai, tokie, kaip Nikodemas ir Juozapas iš Arimatajos. — (58) *Pe⸗tras sekė...* Iš pradžios ir jis buvo pa⸗bėgęs, bet po valandos, šiek tiek nu⸗siraminęs, atsimindamas savo pažadą ir vedamas meilės Išganytojo, Petras sugrįžo, kad matytų, kuo pasibaigs Viešpaties suėmimas. — (59) *Neteisin⸗go liudijimo.* Žydų vyriausybė buvo iš anksto pasiryžusi pasmerkti Išgany⸗toją, bet jie žinojo, kad su tiesa nieko negalės jam padaryti; todėl jiems svar⸗bu buvo turėti neteisingų liudijimų. Nebuvo gi nė vieno liudytojo, kurs būtų užtaręs kaltinamąjį, nes jis buvo

Iesum, ut eum morti traderent: [60] et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Novissime autem venerunt duo falsi testes, [61] et dixerunt: Hic dixit: Possum destruere templum Dei, et post triduum reaedificare illud. [62] Et surgens princeps sacerdotum, ait illi: Nihil respondes ad ea, quae isti adversum te testificantur? [63] Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei. [64] Dicit illi Iesus: Tu dixisti, verumtamen dico vobis, amodo videbitis *filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem in nubibus caeli.* [65] Tunc

Io 2, 19

Mt 27, 12

Mt 16, 27; Rom 14, 10; 1 Thes 14, 16; Dn 7, 13; Io 19, 7; Act 7, 56

Jėzų, kad galėtų išduoti jį mirti. [60] Ir nerado, nors daug buvo atėję netikrų liudytojų. Pagaliau atėjo du netikru liudytoju [61] ir tarė: Šitas sakė: Aš galiu sugriauti Dievo šventyklą ir po trijų dienų vėl ją atstatyti. [62] Tuomet atsikėlęs vyriausis kunigas, jam tarė: Tu nieko neatsakai į tai, ką šitie prieš tave liudija? [63] Bet Jėzus tylėjo. Vyriausis kunigas jam tarė: Prisiekdau tave gyvuoju Dievu, kad mums pasakytumei, ar tu Kristus, Dievo Sūnus. [64] Jėzus jam tarė: Tu tai pasakei. Tačiau aš jums sakau, nuo šio laiko jūs matysite *žmogaus Sūnų sėdintį Dievo galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse.* [65] Tuomet vyriausis ku-

---

ūmai sugautas, taip kad jo prieteliai dar neturėjo apie tai žinios. Pagaliau argi tokie teisėjai būtų norėję jų klausyti? — (60) *Nors daug buvo*... Ta aplinkybė aiškiai rodo, kaip didelis buvo šventumas Jėzaus, kuriam net piktos valios žmonės nieko negalėjo prikišti. — *Atėjo du*... Įstatymas reikalavo bent dviejų liudytojų, kad kaltinimas būtų laikomas svarbiu. Žr. 5 Moz 19, 15. — (61) *Aš galiu sugriauti*... Išganytojas buvo iš tikrųjų ištaręs panašių žodžių, bet visai kitokia prasme, ir jie čia kartojami netiksliai. Bet nors jie būtų buvę suprasti apie šventyklą, tai jų visai negalėjo pakakti, kad Romos valdovas, jais remdamos, būtų sutikęs pasmerkti mirti juos ištarusį žmogų. — (62) *Tuomet atsikėlęs*... Vyriausis kunigas apsimeta randąs didžiausią Jėzaus kaltę tame, ką jam prikaišiojo netikri liudytojai; bet draug jis pasiryžęs mėginti gauti iš Jėzaus atsakymą, dėl kurio galėtų jį kaltinti. — (63) *Tylėjo:* nes žinojo, kad visai nenaudingas dalykas teisintis savo neprietelių akivaizdoje, kurie jau buvo nutarę jį pasmerkti. — *Prisiekdau tave*... Čia jau iškilmingiausiai, kaip vyriausis žydų kunigas, Kajipas reikalauja iš Išganytojo tikslaus atsakymo, kurs turi galutinai nusverti jo likimą. — *Dievo Sūnus:* Dievui lygus, kaip Išganytojas yra dažnai sakęs (Eut.) ir kaip parodo čia jo atsakymas. — (64) *Tu tai pasakei*, t. y., aš esu tasai, kurį tu paminėjai. Atsakydamas Išganytojas nori pagerbti vyriausio kunigo valdžią ir nebepalikti žydams nieko, kuo jie dar galėtų teisinti savo netikėjimą. Dievo apveizda norėjo, kad būtų visai aišku, jogei Kristus prisipažino esąs Dievo Sūnus ir todėl buvo savo tautos pasmerktas mirti. — *Nuo šio laiko matysite*... Išganytojas, kurs jau taip daugeliu stebuklų įrodė, kad jis Dievo siųstas, duoda dar nurodymą, kurs labai trumpu laiku patvirtins jo žodžių tiesą; jis, tarsi, sako: labai greitai jūs tai patirsite per mano iš numirusiųjų prisikėlimą, per apaštalų pamokslus, Bažnyčios išsiplėtimą ir šventyklos sugriovimą. — *Žmogaus Sūnų*. Žr. aug. 8, 20. — *Sėdintį Dievo galybės dešinėje:* viešpataujantį draug su Dievu, dalyvaujantį jo visagalybėje. Plg. Ps 109, 1; Dan 7, 13. — *Dangaus debesyse:* paskutiniame teisme. — (65) *Perplėšė savo drabužius*. Tuo viršujiniu ženklu žydai išreikšdavo didžiausį savo nuliūdimą. Taip liūdėjo Jokūbas dėl tariamos Juozapo mirties (37, 34),

nigas perplėšė savo drabužius, sakydamas: Jis piktžodžiavo Dievui; kam dar mums reikia liudytojų? Štai, dabar jūs girdėjote piktžodžiavimą? [66] Kas jums regisi? Jie atsakydami tarė: Vertas mirties.

[67] Tuomet jie spjaudė jam į veidą ir mušė jį kumščiomis; o kiti daužė plaštakomis jo veidą, [68] sakydami: Pranašauk mums, Kristau, kas yra tave užgavęs.

[69] Tuo tarpu Petras sėdėjo kieme; viena tarnaitė priėjo prie jo ir tarė: Ir tu buvai su Galiliejiečiu Jėzumi. [70] Bet jis išsigynė visų akivaizdoje, sakydamas: Aš nežinau, ką tu sakai. [71] Išeinant jam pro duris, pamatė jį kita tarnaitė ir tenai buvusiems sakė: Ir šitas buvo su Jėzumi Nazarėnu. [72] Jis

princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: Blasphemavit: quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam: [66] quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis.

[67] Tunc expuerunt in faciem eius, et colaphis eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem eius dederunt, [68] dicentes: Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?

Lv 24, 16
Mt 27, 30;
Is 50, 6;

[69] Petrus vero sedebat foris in atrio: et accessit ad eum una ancilla, dicens: Et tu cum Iesu Galilaeo eras. [70] At ille negavit coram omnibus, dicens: Nescio quid dicis. [71] Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla, et ait his, qui erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno. [72] Et iterum negavit

Mc 14, 65
Lc 22, 55;

Tamara (2 Kar 13, 19), Ezekijo pasiuntiniai (4 Kar 18, 37), pats Ezekijas (4 Kar 19, 1), vyriausis kunigas Jonatas 1 Mak 11, 71. — *Kam dar mums reikia*... Tais pikto džiaugsmo pilnais žodžiais Kajipas apreiškia visą savo veidmainystę; jis džiaugiasi radęs tai, ko ieškojo. — *Piktžodžiavimą.* Kajipas visu savo pasielgimu ir žodžiais rodo kitiems tarybos nariams, ką jie turi manyti apie Jėzaus išpažinimą. Pagaliau, laikantis žydų įstatymų, nevalia buvo pasmerkti mirti apkaltinto vien tik dėl jo paties pasisakymo. — (66) *Vertas mirties.* Už piktžodžiavimą Dievui (3 Moz 24, 15) lygiai ir už pasisavinimą pranašo vertės (5 Moz 18, 20) reikėjo bausti mirtimi.

(67) *Jie spjaudė*... Tai buvo ženklas didžiausio paniekinimo. Plg. 4 Moz 12, 14; 5 Moz 25, 9. — (68) *Pranašauk*... Jie mušė, užrišę Išganytojui akis (Mk 14, 65). Išjuokdami jie sako, kad Jėzus pranašautų, nes Mesijas turėjo būti draug ir pranašas. Tarnai ir vyriausios tarybos nariai, pilni veidmainystės, nori viešai parodyti savo pasibjaurėjimą piktžodžiavimu Dievui. Taip įvyksta, ką buvo pasakęs pranašas Izaijas 50, 6. Kristus, pasiduodamas koneveikimams, gana daro Dievo teisybei už mūsų kaltes.

(69) *Tuo tarpu Petras*... Evangelistas grįžta į Petrą, apie kurį jis buvo pradėjęs kalbėti aug. 58 e. Plg. Mk 14, 68—72; Lk 22, 55—62; Jono 18, 15—18. 25—27. — *Kieme:* ne tenai, kur Jėzus stovėjo prieš teisėjus. — *Viena tarnaitė:* kuri, rasi, matė jį įeinantį su Jonu, ir kuriai jo laikymasis galėjo pasirodyti įtartinas. — *Priėjo prie jo:* kai jis su tarnais buvo prie ugniakuro. — (70) *Aš nežinau...:* aš ne tik neesu tas, kuo tu mane laikai, bet ir visai nesuprantu, ką tu sakai. — Kaip paprastai atsitinka, kada kas nors ima karštai ginti save, šv. Petras kartojo tą patį dalyką įvairiais būdais. Žr. Lk 22, 57 ir Mk 14, 68. Taip stipriausis šulas pradėjo svyruoti, vėjui papūtus. Kur dabar jo pasitikėjimas savimi ir pasižadėjimas mirti už Išganytoją? (Aug.) — (71) *Išeinant jam*... Tai antras išsigynimo laipsnis. Petras priesaikos žodžiais nori įkalbėti, kad jam tikėtų. — *Aš nepažįstu to žmogaus:* aš ne tik neesu jo mokytinis, bet net visai jo nepažįstu. Petras sten-

cum iuramento: Quia non novi hominem. [73] Et post pusillum accesserunt qui stabant, et dixerunt Petro: Vere et tu ex illis es: nam et loquela tua manifestum te facit. [74] Tunc coepit detestari, et iurare quia non novisset hominem. Et continuo gallus cantavit. [75] Et recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixerat: Prius quam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras, flevit amare.

Mt 26, 34

27. [1] Mane autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum, et seniores populi adversus Iesum, ut eum morti traderent. [2] Et vinctum adduxerunt eum, et tradiderunt Pontio Pilato praesidi.

Mc 15, 1; Lc 23, 1; Io 18, 28

vėl išsigynė su priesaika: Aš nepažįstu to žmogaus. [73] Po valandėlės priėjo ten stovėjusieji ir tarė Petrui: Tikrai ir tu iš jų; nes ir tavo tarmė tave išduoda. [74] Tuomet jis ėmė keiktis ir prisiekinėti, kad jis nepažįstąs to žmogaus. Ir tuojau gaidys pragydo. [75] Petras atsiminė Jėzaus žodį, kurį jis buvo pasakęs: Pirma, negu gaidys pragys, tu tris kartus manęs išsiginsi. Ir išėjęs laukan, jis griaudžiai verkė.

27. [1] Atėjus rytui, visi vyriausieji kunigai ir tautos vyresnieji tarėsi prieš Jėzų, jį nužudyti. [2] Ir surišę jie jį nuvedė ir įdavė valdovui Pontijui Pilotui.

---

giasi kalbėti apie sugautą Išganytoją, kaip apie visai jam svetimą, todėl jį vadina „tuo žmogumi". — (73) *Po valandėlės...* Petras nenori visai išeiti, kad nesukeltų prieš save įtarimo; bet jis labai geidžia patirti, kas atsitiks su jo Mokytoju. Todėl jis neramiai vaikščioja šen ir ten ir kalbasi su tarnais, vis dar nenusimanydamas, ką buvo padaręs. Vėl vienas jį pažįsta, ir vėl jis kitų klausiamas, ar tiesa, ką anas sako. — *Nes ir tavo tarmė...* Galiliejiečiai kitaip ištardavo kai kurias raides, ypač gerklines, todėl Judiejos gyventojui labai pigu buvo pažinti juos iš jų šnekos. — (74) *Keiktis ir...* Trečias išsiginymo laipsnis buvo sujungtas su keiksmais, t. y., su prakeikimu savęs, jei sakytų netiesą, ir pakartotomis priesaikomis. Taip Petras, pasilikdamas netikusioje draugystėje, nevengdamas progos, klimpo vis gilyn ir gilyn į nuodėmę. — (75) *Petras atsiminė...:* Išganytojui maloningai į jį pažvelgus. Žr. Lk 22, 60. 61. Taigi, Jėzus tą valandą buvo tarnų vedamas į prieangį, kad čia iš jo tyčiotųsi (Lk 22, 64. 65), arba, kad būtų laikomas per naktį kaip kalinys. Kaip stebėtinai buvo Dievo apveizda visa sutvarkiusi! Kiek kartų yra Išganytojas taip pat į mus maloningai pažvelgęs (Jier.)! — Šv. Petro nuodėmė buvo sunkus įžeidimas pareigos išpažinti tikėjimą (Jier.), bet ne nusidėjimas pačiam tikėjimui (Hil. Aug. Leon.) — Bažnyčios ganytojas mokosi užjausti silpnas avis, nes jis pats nupuolė (Grig.), ir parodo, kad niekam nevalia savimi pasitikėti (Ambr. Leon.), bet reikia remti savo viltį atgaila (Leon.).

(27, 1) *Atėjus rytui...* Plg. Mk 15, 1; Lk 22, 66—23, 1; Jono 18, 28. — *Tarėsi prieš Jėzų.* Tai buvo antras vyriausios žydų tarybos posėdis. Apie jį plačiau kalbama šv. Luko evangelijoje. Pas žydus buvo uždrausta nuteisti ką nors mirti nakčia, todėl taryba susirinko labai anksti rytmetį, kad jos nutarimas rodytųsi teisėtas. Be to, iš žydų buvo visai atimta teisė bausti ką nors mirtimi (Jono 18, 31), todėl jiems reikėjo rasti toki priežastis, kuri būtų galėjusi pasirodyti Pilotui gana svarbi ir reikalaujanti jo akyse nubaudimo mirtimi. Jei kada ir apsieidavo be Romos valdžios įsikišimo, pav., nužudant šv. Steponą ir šv. Jokūbą, kurie buvo nuteisti vien žydų, tai taip atsitikdavo sumišimo metu. — (2) *Surišę.* Jėzus jau buvo surištas Getsemanės darže, bet kada jį tardė vyriausioji

[3] Tuomet Judas, kurs buvo jį išdavęs, matydamas, kad jis pasmerktas, gailesčio vedamas, nunešė atgal vyriausiems kunigams ir vyresniesiems tris dešimtis sidabrinių [4] ir tarė: Nusidėjau, išduodamas nekaltą kraują. Bet jie tarė: Kas mums darbo? tu žinokis. [5] Ir numetęs sidabrinius šventykloje, jis išėjo ir nuėjęs pasikorė. [6] Vyriausieji gi kunigai, paėmę sidabrinius, sakė: Jų nedera dėti į

[3] Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset; poenitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, et senioribus, [4] dicens: Peccavi, tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. [5] Et proiectis argenteis in templo, recessit: et abiens laqueo se suspendit. [6] Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in corbonam: quia

Mt 26, 15
Act 1, 18; 2 Sm 17, 23
Mc 12, 41

---

taryba, rasi, jis buvo atrištas. — *Valdovui.* Gr. ἡγεμόνι. Tikras jo titulas prokuratorius, gr. ἐπίτροπος. Judiejos valdovas gyveno, paprastai, Palestinos Kesarijoje Tarpžemės jūros krante; bet Velykų švenčių metu jis atvykdavo į Jeruzalę su nemažu būriu kareivių, kad reikale galėtų palaikyti tvarką ginkluota ranka, nes žydų minios, susirinkusios iš visų šalių, būdavo tuomet gana neramios, ir visuomet reikėdavo bijoti iš jų pusės maišto. — *Pontijui Pilotui.* Pilotas valdė Judieją nuo 26 iki 36 m. po Kr. g. Tai buvęs žiaurus žmogus, nebijąs nei Dievo, nei žmonių (Juoz.-Fl. Fil.); jis nekentęs žydų visa savo siela. Tačiau ir jis iš karto buvo nustebintas Jėzaus nekaltybės, net mėgino jį paleisti, ir tik žydų priverstas pagąsdinimu ciesoriaus rūstybės, sutiko išduoti jį mirti. Pilotas, žydų įskųstas Sirijos vietininkui Vitelijui, gavo keliauti į Romą pas ciesorių teisintis; kadangi jį sutikusi ciesoriaus nemalonė, tai jis nusižudęs.

(3) *Matydamas, kad jis...* Judas patyręs, kad vyriausi žydų taryba nutarė nužudyti Jėzų ir kad atiduos jį į Piloto rankas, suprato, kad jo pasielgimas turės iš tikrųjų baisias pasėkas. Godumo apakintas, anksčiau jis, rasi, manė, kad Jėzus ištruks iš savo neprietelių rankų, pasinaudodamas savo antgamtine galybe. Bet dabar jis visai nusiminė ir tikrai norėjo, kad tai, kas įvyko, nebūtų buvę padaryta. Pinigai, kurių jis taip geidė, dabar jam buvo sunki našta, kurios jis visų pirma rūpinasi nusikratyti. — *Gailesčio vedamas.* Nebuvo tai tikra atgaila, pradžia grįžimo į Dievą, bet tik paviršutinė atmaina, sąžinės graužimas. Tai parodo ir gr. t., kuriame vietoje paprasto žodžio μετανοεῖν pavartota kitas μεταμελεῖσθαι. — (4) *Nusidėjau.* Judas garsiai išpažįsta savo nusikaltimą ir Išganytojo nekaltumą. — *Nekaltą kraują:* nekalto, teisaus žmogaus kraują. Plg. 25, 25 ir k. — *Kas mums darbo:* kad tu nusidėjai. Kietai ir pasityčiodami jie atstumia dabar nuo savęs savo piktumo įrankį, lyg kad jie patys nebūtų padarę nieko pikta (Paskh.). — (5) *Ir numetęs...* Labai įnirtęs dėl tokio atsakymo ir pasiduodamas nusiminimui, Judas meta pinigus ir eina padaryti sau taip, kaip kitados buvo padaręs jo pirmatakas, kitas išdavėjas, Akhitofelis. Plg. 2 Kar 17, 23. Piktoji dvasia apakina, kolei piktas veiksmas dar nepadarytas, taip kad jo piktumas rodosi nedidelis; po padarymo gi įrodinėja tą piktumą esant taip baisiai didelį, lyg kad nebebūtų galima rasti dovanojimo. Judas nusimena kaip kitados Kainas, 1 Moz 4, 13. Išdavėjo išpažinimas ir mirtis — nauji įrodymai Išganytojo nekaltumo (Auks.). Kas po Judo mirties atsitiko, pasakoja šv. Petras Apd 1, 18. — *Šventykloje:* rasi, ne kur nors šventoriuje, bet pačiame šventyklos viduje, ς τὸν ναόν, į kurį valia buvo įeiti tik kunigams; taip tik jie dabar galėjo Judo pamestus pinigus paimti. — (6) *Jų nedera dėti...* 5 Moz 23, 18 buvo uždrausta dėti į šventyklos iždą

Act 1, 19

Ir 32, 6—11; Zach 11, 12

pretium sanguinis est. [7] Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. [8] Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est, ager sanguinis, usque in hodiernum diem. [9] Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam, dicentem: *Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiaverunt a filiis Israel:* [10] *et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.*

šventyklos iždą, nes tai kraujo kaina. [7] Pasitarę jie nupirko už juos puodžiaus dirvą ateiviams laidoti. [8] Todėl ana dirva iki šiai dienai vadinama Hakeldama,tai yra, kraujo dirva. [9] Tuomet įvyko, kas pranašo Jeremijo pasakyta šiais žodžiais: *Jie ėmė tris dešimtis sidabrinių, įkainotojo kainą, kurį jie buvo suderėję iš Izraėlio vaikų,* [10] *ir juos davė už puodžiaus dirvą, kaip man Viešpats yra paskyręs.*

---

pinigus, gautus iš nuodėmingo šaltinio; taigi, patys kunigai žiūri į Judui duotus pinigus kaip į užmokestį už nuodėmę ir nedrįsta jais sutepti šventyklos iždo. Jie ryja kupranugarius ir košia uodus (Jier. Paskh.). Kas bjaurina šventyklos iždą, tai gali gulėti ant jų širdies. Koki bjauri veidmainystė! (Leon.). — *Į iždą.* Lot. ž. corbonam ir gr. κορβανᾶν padaryti iš ebr. *qorban,* kurs reiškia dovaną, bet taip pat ir šventyklos iždą. Plg. Mk 7, 11 ir k. — (7) *Puodžiaus dirvą.* Ta vieta visų taip buvo vadinama. Rasi, jos savininkas buvo puodžius, kurs iš čia imdavo reikalingą sau molį. Anot padavimo, puodžiaus dirva buvusi į pietus nuo Siono kalno, anapus Hinomo slėnio. — *Ateiviams laidoti,* t. y., tiems žydams, kurie ar tai švenčių metu ar su kitokiais reikalais iš svetur atvykę mirdavo Jeruzalėje. — (8) *Hakeldama.* Aramajiškas vardas, padarytas iš žodžių *khaqal,* dirva, ir *d^{e}ma‘,* kraujas. Plg. Apd 1, 19. Ta dirva savo vardu buvo lyg koks nuolatinis liudijimas prieš vyriausią žydų tarybą. — (9) *Kas pranašo...* Šv. Matas, savo papročiu, ir čia sako, kad Jėzaus gyvenime įvykusios Sen. Test. pranašystės, ir kad jis buvo Mesijas. — *Jeremijo.* Evangelistas mini čia žodžius, paimtus iš Jeremijo 32, 6... ir Zakarijo 11, 12. 13; vadina gi juos tik Jeremijo žodžiais, nes tas pranašas ypač kalba apie pirkimą dirvos. Pranašų žodžiai čia kartojami labai netiksliai, pasirenkant iš jų tai, kas labiau tiko autoriaus tikslui. — *Jie ėmė tris...* Izraėlio vaikai buvo jį įkainoję; tie, kurie davė pinigus, yra jų atstovai. Pas Zakariją kalbama apie 30 sidabrinių kaip užmokestį, kurį pranašas gavo iš tautos kaip ganytojas. Tiek buvo mokama už vergą. Pranašas dėl pritirtos neteisybės šaukiasi į Dievo teismą, kaip Dievo, paties Mesijo, tikrojo Ganytojo atstovas. Taip pat galėjo skųstis Kristus dangiškajam Tėvui. Taip tat pranašystė buvo įvykusi. — (10) *Juos davė už puodžiaus...* Kuomet žydų tauta dar nebuvo išvesta į nelaisvę, Jeremijui buvo Dievo liepta nusipirkti dirvą. Tai gi reiškė: Šalis bus ilgai jo tautos nebeįgyvenama, nes ji trumpu laiku bus išvesta į nelaisvę. Tačiau jis nenori palikti svetimiems pasisavinti, bet ji, pirkimu įgyta, pasilieka jo nuosavybė, kurią jis pasilaiko iki tautos sugrįžimui. Sąryšis tarp pranašystės ir čia papasakoto atsitikimo toks: Pas Jeremiją pats Dievas liepė pirkti dirvą; čia pirkėjas, tiesa, kitas, būtent, vyriausioji taryba, tačiau tarpiškai vėl Dievas — dirvos savininkas, nes perkamoji kaina ta pati, kuri pas pranašą Dievo užmokėta, taip kad Dievas yra savininkas perkamosios kainos arba, kas į vieną išeina, už ją pirktosios dirvos. Kaip pas Jeremiją pirkimas įvyksta anksčiau už išsklaidymą tautos ir jį skelbia, taip ir šitas pirkimas už 30

[11] Jėzus gi stovėjo prieš valdovą, o valdovas jį klausė, sakydamas: Ar tu žydų karalius? Jėzus jam tarė: Tu tai sakai. [12] Ir skundžiamas vyriausių kunigų ir vyresniųjų, jis nieko neatsakė. [13] Tuomet Pilotas jam tarė: Ar negirdi, kaip dideliuose dalykuose jie prieš tave liudija? [14] Bet jis jam nebeatsakė nė į vieną žodį, taip kad valdovas labai stebėjosi.

[15] Iškilmės dieną valdovas turėjo paprotį paleisti tautai vieną kalinį, kurio jie norėjo. [16] Turėjo gi jis tuomet žymų kalinį, kurs vadinosi

[11] Iesus autem stetit ante praesidem, et interrogavit eum praeses, dicens: Tu es Rex Iudaeorum? Dicit illi Iesus: Tu dicis. [12] Et cum accusaretur a principibus sacerdotum, et senioribus, nihil respondit. [13] Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? [14] Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur praeses vehementer.

Mc 15, 2; Lc 23, 3; Io 18, 33
Is 53, 7
Io 19, 9

[15] Per diem autem sollemnem consueverat praeses populo dimittere unum vinctum, quem voluissent. [16] habebat autem tunc vinctum in-

---

sidabrinių, kuriuo tautos vadai išpažįsta savo nusikaltimą, skelbia antrą išsklaidymą. Pirkimas pas Jeremiją turi savyje taip pat pažadą pasigailėjimo; galima jo ieškoti ir čia ta prasme, koki nurodyta Rom 11, 25—31. Kadangi pagaliau perkama už kainą, kokia pats Dievas įkainotas, ir kadangi už tą kainą išduota nekaltas Kristaus kraujas, tai dirva reiškia taip pat šį tą daugiau, būtent, visą pasaulį (Hil. Beda).

(11) *Stovėjo prieš valdovą.* Plg. Mk 15, 2—5; Lk 23, 2—5; Jono 18, 25—38. — *Ar tu žydų karalius?* Žydai kaltino Išganytoją, kad jis pasisavinęs karaliaus vardą, nes jis buvo pasisakęs esąs Mesijas, taigi, drauge ir karalius. Taip jie jį kaltino dėl dalyko, kurio patys labiausiai troško Mesijuje ir dėl kurio būtų pripažinę Išganytoją, jei tik jis būtų pritaręs jų sumanymams. Tai, matomai, Pilotas numanė, ir todėl jam žydų rūpestis apie Romos viešpatavimą rodosi įtartinas. Vyriausios tarybos padarytas nutarimas, nubausti Jėzų mirtimi, Pilotui nieko nereiškė, todėl čia turėjo būti padarytas naujas klausinėjimas ir tyrinėjimas. — *Tu tai sakai.* Taip Išganytojas patvirtina, kad jis iš tikrųjų karalius, bet, kaip skaitome šv. Jono Evangelijoje, jis drauge jam sako, kad jo karalystė dvasinė, kuri Romos ciesoriui visai nepavojinga. — (12) *Jis nieko neatsakė:* taip pat, kaip vyriausioje taryboje, kada buvo netikrų liudytojų kaltinamas. Plg. aug. 26, 62. 63; 1 Petro 2, 23. — (14) *Nebeatsakė nė į vieną...* Ką teisėjas turėjo žinoti, Išganytojas buvo jam pasakęs; taigi, buvo likę tik jį paleisti.

(15) *Iškilmės dieną...* Plg. Mk 15, 6—14; Lk 23, 13—23; Jono 18, 39. 40. Didenybės pilnas Viešpaties tylėjimas tarp ūžiančios audros sukelia Piloto nustebimą. Tačiau baimė, kad visa neapykanta, siaučianti prieš Išganytoją, nesigręžtų prieš jį ir nepadarytų jam nemalonumų pas ciesorių, jį sulaiko nuo darymo to, kas buvo jo pareiga, ir paragina ieškoti kitokios išeities. Pradžioje jis buvo nusiuntęs Išganytoją pas Erodą (Lk 23, 6), bet veltui. Dabar jis bando ieškoti paramos pas minią prieš vyriausių kunigų ir vyresniųjų įnirtimą. Tam gi dalykui progos duoda šventės. Iš kur buvo kilęs tas paprotys paleisti vieną kalinį Velykose, tikrų žinių nėra. Spėjama, kad jis buvęs žydiškos kilmės, kad tuo paleidimu vieno kalinio buvo primenama paleidimas visos žydų tautos iš Egipto vergijos. Kad lengviau pasiektų pageidaujamą tikslą, Pilotas duoda rinktis tik tarp nekalto Kristaus ir galvažudžio, maištininko Barabo. — (16) *Žymų:* savo nusikaltimais, nes, kaip sako kiti evangelistai, jis buvo užmušęs maište žmogų. — *Barabas.* Tas vardas padarytas iš žodžių *bar, sūnus,* ir *'abba',* tėvas; todėl jis reiškia: tėvo sūnus; o

Io 11, 47 s; 12, 19

Mc 15, 11; Lc 23, 18; Io 18, 40; Act 3, 14

signem, qui dicebatur Barabbas. [17] Congregatis ergo illis, dixit Pi⸗latus: Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Iesum, qui dicitur Christus? [18] Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum. [19] Se⸗dente autem illo pro tribunali, mi⸗sit ad eum uxor eius, dicens: Ni⸗hil tibi, et iusto illi, multa enim passa sum hodie per visum prop⸗ter eum. [20] Principes autem sacer⸗dotum, et seniores persuaserunt po⸗pulis ut peterent Barabbam, Ie⸗sum vero perderent. [21] Respondens autem praeses, ait illis: Quem vul⸗tis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt: Barabbam. [22] Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus? [23] Di⸗cunt omnes: Crucifigatur. Ait illis

Barabas. [17] Taigi, jiems susirin⸗kus, Pilotas tarė: Katrą norite, kad jums paleisčiau? Barabą ar Jėzų, kurs vadinamas Kristumi? [18] Nes jis žinojo, kad jie buvo jį išdavę iš pavydo. [19] Sėdint jam teismo kra⸗sėje, jo moteris atsiuntė pas jį ir sakydino: Nieko nedaryk šitam teisiajam; nes aš šiandien sapne daug dėl jo kentėjau. [20] Bet vy⸗riausieji kunigai ir vyresnieji įkal⸗bėjo žmones reikalauti Barabo, o Jėzų pražudyti. [21] Atsiliepdamas valdovas jiems tarė: Katro iš dvie⸗jų norite, kad būtų jums paleistas? Jie atsakė: Barabo. [22] Pilotas jiems tarė: Tai ką gi aš turiu padaryti su Jėzumi, kurs vadinamas Kristu⸗mi? [23] Visi sušuko: Tebūnie pri⸗kaltas ant kryžiaus. Valdovas

---

kadangi tėvu buvo vadinama taip pat mokytojas, todėl ir: mokytojo sūnus. — (18) *Nes jis žinojo...* Tokiam prity⸗rusiam teisėjui kaip Pilotas nesunku buvo suprasti, kad Kristaus byloje skundėjai, žydų viršininkai, klauso tik savo neapykantos. — (19) *Nieko ne⸗daryk...:* saugokis jį pasmerkti, kad ne⸗atsitiktų tai, ką aš esu mačiusi sapne. Tas sapnas, kaip mano daug aiškin⸗tojų, buvo antgamtinis; Dievas dar ir tuo būdu norėjęs paskelbti mūsų Vieš⸗paties nekaltumą. Jis nepasilikęs be gilesnės įtakos Piloto žmonai (jos var⸗das buvęs Prokula), nes ji priėmusi Kristaus tikėjimą ir šventai baigusi savo gyvenimo dienas. — *Teisiajam.* Piloto žmona, rasi, jau anksčiau buvo gir⸗dėjusi kalbant apie Jėzų, jo šventumą ir stebuklus. — (20) *Įkalbėjo žmones:* vienus papirkimais, kitus pažadais, tre⸗čius grasymais. Minia, palikta pati sau, tikriausiai būtų pareikalavusi paleisti Jėzų; to labiausiai bijojo žydų vyriau⸗sybė. O kur gi tą valandą buvo Jė⸗zaus prieteliai, tie, kuriuos jis buvo pagydęs ir kuriems tiek kartų kitų ge⸗radarysčių suteikęs? Kaip pabėgo apa⸗štalai, taip dabar slapstėsi kiti Viešpa⸗ties šalininkai. Neveltui jis ne sykį pri⸗kaišiojo tautai jos netikėjimą (10, 14; 11, 16—24; 13, 11—15 ir k.). — (21) *Jie atsakė: Barabo.* Plg. Apd 3, 14. — (22) *Tai ką gi aš turiu padaryti...* Mi⸗nios atsakymas nesutiko su Piloto su⸗manymu, bet jis dar nenori jo išsiža⸗dėti. Nesipriešindamas miniai, parei⸗kalavusiai paleisti Barabą, jis mėgina gauti iš jos reikalavimą paleisti taip pat Jėzų, iš anksto pasiryžęs ir tame dalyke juos išklausyti. Bet apsivilia. Baisus, piktas šauksmas: — (23) *Te⸗būnie prikaltas ant kryžiaus,* išsiveržia iš minios burnos ir pripildo orą. Jie reikalauja Išganytojui labiausiai panie⸗kinančios, nuožmiausios mirties bau⸗smės, koki visai nebuvo vartojama pas žydus, ir kokią romėnai skirdavo tik vergams ir didžiausiems nusikaltėliams, neturėjusiems Romos piliečių teisių. — *Bet ką gi pikta...* Pilotas dar mėgina grąžinti laisvę Jėzui, bet visa veltui; ir tai nestebėtina, nes jo pasielgimas kone nuo pat pradžios buvo visai ne⸗gudrus. Įsitikinęs, kad Jėzus buvo ne⸗kaltas ir savo žmonos perspėtas, jis ne tik duoda miniai rinktis tarp jo ir Ba⸗rabo, bet tuojau lyg kad išsižada visai

jiems tarė: Bet ką gi pikta jis yra padaręs? O jie labiau šaukė, sakydami: Tebūnie prikaltas ant kryžiaus!

[24] Matydamas Pilotas, kad jis nieko nepadarąs, ir kad sumišimas eina didyn, ėmęs vandens, nusiplovė rankas tautos akivaizdoje ir tarė: Aš neesu kaltas šito teisiojo krauju; jūs žinokitės. [25] Ir visa tauta atsakydama tarė: Jo kraujas teesie ant mūsų ir ant mūsų vaikų. [26] Tuomet jis jiems paleido Barabą, o Jėzų nuplakdinęs, padavė jiems prikalti ant kryžiaus.

[27] Tuomet valdovo kareiviai, paėmę Jėzų į teismo rūmus, surinko

praeses: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes: Crucifigatur.

[24] Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua, lavit manus coram populo, dicens: Innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis. [25] Et respondens universus populus, dixit: Sanguis eius super nos, et super filios nostros. [26] Tunc dimisit illis Barabbam: Iesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur.

[27] Tunc milites praesidis suscipientes Iesum in praetorium, con-

Dt 21, 6; Ps 72, 13; Mt 27, 4

Mt 23, 35; Act 5, 28; 1 Thes 2, 15 s

Ps 21, 17; Mc 15, 16; Io 19, 2

---

teisėjo pareigų, nes tą pačią minią klausia, ką jis turi padaryti su Jėzumi. Ką gi begalėjo padėti klausti, ką pikta yra Jėzus padaręs, kodėl reikia kalti ant kryžiaus, tą minią, kuri pasirodė jau taip labai trokštanti kraujo. — *Labiau šaukė.* Anot gr. t., be jokio saiko ir vis iš nauja.

(24) *Matydamas Pilotas...* Plg. Mk 15, 15; Lk 23, 24. 25; Jono 19, 1. — *Nusiplovė rankas...* Ta apeiga buvo pas žydus įsakyta, kada kas nors norėjo pareikšti, jog jis neesąs kaltas užmušimo žmogaus (5 Moz 21, 6). Pilotas, matomai, seka žydų paprotį, nes jis nori, kad žydai gerai jį suprastų, ir vartoja taip pat apeiginius žodžius: Jei Dievas baus, tai jūs turite prisiimti bausmę, nes aš, jūsų bijodamas, pasmerkiau tą, kurį pažinau esant nekaltą. Tauta tuojau parodo, kad ji to pasielgimo reikšmę suprato, ir ima ant savęs visą kaltę ir jos pasėkas. Rankų nusiplovimas, žinoma, anaiptol nesumažino Piloto kaltės; jis buvo visuomet teisingai laikomas nedoru teisėju, nors jo kaltė mažesnė už žydų. — (25) *Jo kraujas teesie...* Tokia nelaime Jėzus grasė žydams 23, 35. 36. Žydų linkėjimas baisiausiai įvyko keturiomis dešimtimis metų vėliau, Titui apgulus ir paskui paėmus Jeruzalę. Kitados Izraėlis buvo vadinamas palaiminimo tauta, dabar jis pasidarė prakeikimo tauta. — (26) *O Jėzų nuplakdinęs.* Plakimas buvo baisi bausmė, kurią nevisi galėdavo iškęsti ir mirdavo po kirčiais. Plakimo įrankiai susidėdavo iš virvių ir šikšninių diržų, kurie buvo perpinti viela ir turėjo kablių; kai kada gi buvo įrišama švino gabalėliai. Plakimas buvo daromas aštuonių liktorių arba ir didesnio kareivių skaičiaus prie tam tikro plakimo šulo kieme. Išganytojas buvo be galo skaudžiai mušamas, nes Pilotas norėjo sužadinti tautos pasigailėjimą. Plg. Lk 23, 16 (Aug. Eut.). Kaipgi tat daug kentėjo Išganytojas ypač už kūno nuodėmes, kuriomis žmonės Dievą rūstina! — *Padavė jiems:* jų piktai valiai.

(27) *Tuomet valdovo...* Plg. Mk 15, 16—19; Jono 19, 2. 3. — *Teismo rūmus.* Taip čia pavadinta vieta, kur buvo sustojęs Jeruzalėje Pilotas; buvo gi tikriausiai pilis Antonija šiaurvakariame šventyklos šventoriaus kampe. — *Visą būrį.* Pilna romėnų kohorta susidėdavo iš 500—600 kareivių. Piloto kareiviai, kurie kone visi buvo pagonys ir tik, rasi, nedaug jų tarpe samariečiai, apsidžiaugė galėsią parodyti savo paniekinimą visiems žydams, tyčiodamies iš to, kurs buvo pasisakęs esąs žydų karalius. — (28) *Ir išvilkę jį...:* nuvilkę jo viršutinius drabužius. — *Skraiste.* Spėjama, kad čia kalbama

gregaverunt ad eum universam co= hortem: [28] et exuentes eum, chla= mydem coccineam circumdederunt ei, [29] et plectentes coronam de spi= nis, posuerunt super caput eius, et arundinem in dextera eius. Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes: Ave rex Iudaeorum. [30] Et exspuentes in eum, acceperunt arundinem, et percutiebant caput eius.

Is 50, 6; Mt 26, 67

[31] Et postquam illuserunt ei, exu= erunt eum chlamyde, et induerunt eum vestimentis eius, et duxerunt eum ut crucifigerent. [32] Exeuntes autem invenerunt hominem Cyre= naeum, nomine Simonem: hunc an= gariaverunt ut tolleret crucem eius. [33] Et venerunt in locum, qui dici=

Mc 15, 21; Lc 23, 26

Mc 15, 22; Lc 23, 33; Io 19, 17

prie jo visą būrį. [28] Ir išvilkę jį iš drabužių, jie jį apsiautė raudona skraiste, [29] nupynę iš erškėčių vai= niką, jie dėjo jam ant galvos ir davė jam nendrę į dešinę ranką. Ir atsiklaupdami ties juo, jie tyčio= josi iš jo, sakydami: Sveikas, žydų karaliau! [30] Ir spjaudydami į jį, jie ėmė nendrę ir daužė jo galvą.

[31] Pasityčioję iš jo, jie nuvilko jam skraistę, apvilko jį jo drabu= žiais ir vedė jį prikalti ant kry= žiaus. [32] Išeidami jie rado žmogų Kirenietį, vardu Simoną; tą jie privertė nešti jo kryžių. [33] Ir jie atėjo į vietą, vadinamą Golgota,

---

apie škarlatinį apsiaustą, kokį nešioda= vo Romos kareiviai. Tas apdaras iš= dykusių kareivių akyse turi pavaduoti Išganytojui karališkąją purpurą. — (29) *Nupynę iš erškėčių...* Erškėčių vaini= kas turėjo įvaizdinti karaliaus karūną. Kaip plakant kentėjo visas Išganytojo kūnas, taip erškėčių vainikas turėjo pa= daryti didelių skausmų šv. Viešpaties galvai. — *Nendrę:* užuot karališkos lazdos (skeptro). — (30) *Spjaudydami į jį...* Tai buvo, rasi, bjauriausis pa= mėgdžiojimas pabučiavimo, kuriuo bu= vo išreiškiama pagarba karaliui. Plg. 1 Kar 10, 1; Ps 2, 12. Ir čia įvyko, ką buvo pranašavęs pranašas Iz. 50, 6.

(31) *Pasityčioję...* Plg. Mk 15, 20—23; Lk 22, 26—32; Jono 19, 16. 17. — *Nuvilko jam...* Padavimas sako, kad erškėčių vainikas pasilikęs ant Išgany= tojo galvos, ir jis buvęs lyg koks pa= aiškinimas prisegto ant kryžiaus parašo. — (32) *Išeidami...* Pasmerktieji mirti ant kryžiaus turėdavo patys nešti kry= žių iki nukankinimo vietai; todėl bu= deliai, pamatę, kad Jėzus visai susil= pnėjo, nebegali paeiti po kryžiaus našta ir gali numirti, nepasiekęs kelio galo, nuėmė nuo jo kryžių ir privertė jį nešti sutiktą Simoną. Tas Simonas bu= vo kilęs iš žymaus tolimos Libijos mie= sto Kirenės. Taigi, nuo Jeruzalės sienos Jėzus ėjo priešakyje jau be kryžiaus, o paskui jį ėjo su kryžiumi Simonas. Ir mes turime sekti Kristų, kiekvienas nešdamas savo kryžių (Orig. Ambr. Beda). Kiek žingsnių buvo viso kry= žiaus kelio, dabar negalima tikrai pa= sakyti. Nors apie vietą, iš kur Kristus išėjo ir kur buvo prikaltas ant kry= žiaus, negali būti didesnių abejonių, tačiau to pat negalima pasakyti apie kryžiaus kelią. Manoma, kad jo buvę ne mažiau kaip 820 ir nedaugiau kaip 1220 žingsnių. — *Privertė.* Plg. aug. 5, 41. — (33) *Golgota.* Aram. ž. *gulgol= tha'*, ebr. *gulgoleth* reiškia kaukolę. Bet kodėl ta vieta buvo taip praminta, nevienaip aiškinama. Anot vienų, čia, paprastai, nužudydavę pasmerktus mir= ti, taip čia buvę daug kaulų ir, žino= ma, kaukolių; anot kitų, vieta, arba, tikriau sakant, kalnelis turėjęs kauko= lės išvaizdą ir dėl to taip buvęs pra= mintas. Golgota arba Kalvarija Kri= staus mirties laiku buvo už Jeruzalės sienos, į vakarus nuo jos; bet neilgai trukus po to Erodas Agripas, didin= damas miesto plotą, perkėlė sieną, taip kad visas Golgotos plotas atsirado jau

tai yra, Kaukolės vieta. [34] *Jie davė jam gerti* vyno, sumaišyto *su tulžimi;* bet paragavęs, jis nenorėjo gerti.

[35] Prikalę jį ant kryžiaus, jie pasidalino jo drabužius, mesdami burtą, kad įvyktų, kas pranašo pasakyta šiais žodžiais: *Jie sau pasidalino mano drabužius, o dėl mano jupos jie metė burtą.* [36] Ir atsisėdę jie sergėjo jį. [37] Viršuje jo galvos

tur Golgotha, quod est Calvariae locus. [34] *Et dederunt* ei vinum *bibere cum felle* mistum. Et cum gustasset, noluit bibere.

[35] Postquam autem crucifixerunt eum, diviserunt vestimenta eius, sortem mittentes: ut impleretur quod dictum est per Prophetam dicentem: *Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.* [36] Et sedentes servabant eum. [37] Et imposuerunt su-

Ps 68, 22
Ps 21, 19; Mc 15, 24; Lc 23, 34; Io 19, 23

---

mieste. Dabar Išganytojo mirties vietoje yra šv. Kapo bažnyčia. — (34) *Vyno, sumaišyto su tulžimi.* Žydų papročiu, pasmerktiems mirti buvo duodama gerti vyno, sumaišyto su mira, kad dalimi atimtų iš jų sąmonę. Nors pavartotas čia gr. ž. χολή iš tikrųjų reiškia visų pirma tulžį, bet jis gali reikšti taip pat kiekvieną kartų skystį, todėl, rasi, ir čia jis imamas ta platesne prasme (plg. Mk 15, 23). — Tas gėralas, vynas ir mira, buvęs, anot padavimo, prirengtas dievobaimingų moterų, todėl Išganytojas sutikęs jo paragauti, bet kadangi jis turėjo sumažinti skausmus, tai Jėzus, kurs mus mylėdamas, norėjo kentėti be jokio palengvinimo, nenorėjo to vyno gerti. Jis norėjo ištuštinti iki dugnui tą taurę, kurią jam jo Tėvas teikė, su visu jos kartumu.

(35) *Prikalę jį ant kryžiaus.* Plg. Mk 15, 24—26; Lk 23, 33. 34; Jono 19, 18—24. Kryžiai būdavo trejopos išvaizdos X, T arba †. Kristaus kryžius turėjęs paskutinę išvaizdą. Tai nurodo ta aplinkybė, kad ant jo, viršuje Kristaus galvos, buvo prisegtas įrašas. Be to, dauguma senovės liudijimų kalba apie tokią kryžiaus išvaizdą. Ar Kristus buvo pirma prikaltas ant paguldyto kryžiaus ir paskui draug su juo pakeltas ir pastatytas, arba ar pirma pastatyta ir įkasta kryžius ir jau paskui pakelta ir prikalta ant jo Išganytoją, tikrų žinių nėra. Pirmoji nuomonė daugelio šv. tėvų ir Benedikto XIV laikoma tikresnė. Visai tikras dalykas, kad Išganytojo rankos ir kojos buvo perdurtos vinimis; apie tai liudija Lk 24, 39 ir visa senovė. Kadangi niekuomet nebuvo perduriama abiejų kojų viena vinimi, todėl viso buvo keturios vinys. Viešpats ant kryžiaus buvo ne visai plikas, bet apdengtas aplink šlaunis drobule; tai sutinka su romėnų papročiu, ir dar labiau to reikalavo žydų jausmai. Kūno sunkumas buvo palaikomas skersiniu kuoleliu ties viduriu kryžiaus, taip kad apie prikaltus ant kryžiaus buvo sakoma, kad jie sėdį ant kryžiaus (Just. Iren. Tert.). — *Pasidalino jo drabužius.* Romėnų papročiu, prikaltojo ant kryžiaus drabužiai priklausė jo budeliams. Susidėjo gi Jėzaus drabužiai iš megstinės jupos (Jono 19, 23), apsiausto, apatinio rūbo, juostos, kurpių. Keturi dalyvavusieji prikalime ir paskui sergėjusieji Išganytoją ant kryžiaus kareiviai metė burtą du kartu: vieną kartą apie visus kitus apdarus (Mk 15, 34) ir antrą kartą apie megstinę jupą. — *Kad įvyktų, kas...* Šitų žodžių iki eil. galui kai kuriuose gr. rankraščiuose nėra, bet jų tikrumą patvirtina kiti seni rankraščiai ir ta aplinkybė, kad jie labai sutinka su šv. Mato papročiu nurodyti Sen. Test. pranašysčių įvykimą. — *Jie sau pasidalino...* Plg. Ps 21, 19. — (36) *Sergėjo jį:* kad giminės ir prieteliai nemėgintų nuimti prikaltojo nuo kryžiaus. — (37) *Parašytą jo kaltę.* Lentelė, ant kurios buvo parašyta kaltė, t. y., pasmerkimo priežastis, buvo nešama pasmerktojo priešakyje, arba jo

per caput eius causam ipsius scriptam: HIC EST IESUS REX IUDAEORUM.

Is 53, 12

[38] Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: unus a dextris, et unus a sinistris. [39] Praetereuntes autem blasphemabant eum *moventes capita sua,* [40] et dicentes: Vah qui destruis templum Dei, et in triduo illud reaedificas: salva temetipsum: si filius Dei es, descende de cruce. [41] Similiter et principes sacerdotum illudentes cum Scribis, et senioribus dicebant: [42] Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: si rex Israel est, descendat nunc de cruce, et credimus

Ps 21, 8; 108, 25

Io 2, 19; Mt 26, 61; Act 6, 14

Sap 2, 18

jie prisegė parašytą jo kaltę: ŠITAS YRA JĖZUS, ŽYDŲ KARALIUS.

[38] Tuomet prikalta ant kryžių draug su juo du galvažudžiu, vienas dešinėje, o kitas kairėje. [39] Einantieji pro šalį jam piktžodžiavo, *kraipydami savo galvas* [40] ir sakydami: Še tau, kurs sugriauni Dievo šventyklą ir per trejetą dienų ją atstatai; gelbėk pats save; jei tu Dievo Sūnus, nužengk nuo kryžiaus. [41] Taip pat tyčiodamies ir vyriausieji kunigai drauge su Rašto žinovais ir vyresniaisiais sakė: [42] Kitus išgelbėjo, pats savęs negali išgelbėti; jei jis Izraėlio karalius,

---

paties ant kaklo. Paprastai, jos nesegdavo ant kryžiaus. Kaip Pilotas žydams kalbėjo Jono 19, 14. 15, tokia pat prasme jis liepė parašyti ir tą įrašą. Žydai buvo apskundę Išganytoją, kad jis skelbiasi esąs karalius, Viešpats buvo apreiškęs, kad jis iš tikrųjų karalius, ir kaip karalius jis buvo pirm keleto dienų įėjęs į Jeruzalę. Kadangi dabar Išganytojas kabėjo ant kryžiaus ir tai po tuo įrašu, tai Pilotas geriausiai buvo apsigynęs prieš žydų ištartą grasymą (Jono 19, 12). Be to, valdovas norėjo erzinti žydus, kurie buvo jį privertę pasmerkti Jėzų, nes juk baisus pasityčiojimas buvo jiems sakyti: Jūsų karalius kaba ant kryžiaus. — *Šitas yra Jėzus...* Pas šv. Joną dar įdėta žodis Nazarėnas, kurs, rasi, buvo tik ebr. tekste. Galima spėti, kad šv. Matas duoda graikišką, šv. Morkus lotynišką įrašo tekstą, arba, kad pilną jį duoda tik Jonas, o kiti sutrumpintą.

(38) Plg. Mk 15, 27—32; Lk 23, 35—37; 39—43. — *Tuomet prikalta...* Prikalant ant kryžių su Jėzumi du galvažudžiu, Jėzų gi jų viduryje, lyg kad jis būtų buvęs didžiausis tarp jų kaltininkas, rasi, taip pat norėta pasityčioti iš jo ir iš jo karaliaus vardo. Bet taip įvyko Izaijo pranašystė. Žr. Iz 53, 12 (Kir. Paskh. Tom.). — (39) *Jam piktžodžiavo...* Koneveikimai buvo šitame atsitikime piktžodžiavimai, nes buvo nukreipti prieš Mesiją, Dievo Sūnų. Negalėdami jo daugiau žeisti savo rankomis, neprieteliai siunčia prieš Jėzų liežuvio vilyčias (Leon.). — *Kraipydami savo galvas.* Buvo tai paniekos ženklas. Plg. Jobo 16, 4; Iz 37, 22. Bet ir tai buvo paskelbta iš anksto Ps 21, 8. — (40) *Kurs sugriauni...* Taip primenama vienas iš priekaištų, kokių daryta Išganytojui pas Kajipą. Plg. aug. 26, 60. 61. — (41) *Taip pat tyčiodamies...* Vyriausios žydų tarybos nariai nesiliauja persekioję savo aukos, jau ir ant kryžiaus kabančios. — (42) *Kitus išgelbėjo...* Prieš savo valią jie išpažįsta, kad Jėzus darė stebuklų, kuriais gelbėjo žmones, kaipgi paika, jei jie mano, kad jis negalįs pats savęs gelbėti (Jier.). Kadangi jie negalėjo gauti iš Piloto pakeitimo įraše „Žydų karalius", tai jie bent savo pasityčiojimu nori parodyti, kad jis ne karalius; todėl jie sako: *Jei jis Izraėlio karalius, tegul dabar nužengia nuo kryžiaus.* Taigi, jų pačių nuomone, Izraėlio karalius galįs išsigelbėti nuo mirties ir vardan tos stebuklingos galios reikalauti tikėjimo! Tai kodėl gi jie netikėjo, kada jis kėlėsi iš numirusiųjų? Argi tai ne daugiau reiškė, kaip kad jis būtų nukopęs nuo kryžiaus?

tegul dabar nužengia nuo kryžiaus, ir mes jam tikėsime. [43] *Jis pasitikėjo Dievu: tegul jis dabar jį išvaduoja, jei jo nori;* nes jis yra sakęs: Aš Dievo Sūnus. [44] Tą pat jam prikaišiojo ir du galvažudžiu, kuriuodu draug su juo buvo prikaltu ant kryžių.

[45] Nuo šeštos valandos pasidarė tamsu visoje žemėje iki devintai valandai. [46] O apie devintą valandą Jėzus šaukė dideliu balsu, sakydamas: *Eli, Eli, lamma sabaktani,* tai yra: Mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai! [47] Kai kurie ten stovėdami ir tai girdėdami sakė: Jis šaukia Eliją. [48] Ir tuojau vienas iš jų pribėgęs paėmė kem-

ei: [43] *confidit in Deo: liberet nunc, si vult, eum:* dixit enim: Quia filius Dei sum. [44] Idipsum autem et latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei.

Ps 21, 9

[45] A sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam. [46] Et circa horam nonam clamavit Iesus voce magna, dicens: *Eli, Eli, lamma sabacthani?* hoc est: Deus meus, Deus meus ut quid dereliquisti me? [47] Quidam autem illic stantes, et audientes, dicebant: Eliam vocat iste. [48] Et continuo currens

Ps 21, 2

Ps 68, 22

(Paskhal.). — (43) *Jis pasitikėjo...* Net ir savo pasityčiojime žydai paliudija, kad Jėzus pasitikėjęs Dievu, ir pats išpažinęs esąs Dievo Sūnus. — *Jei jo nori.* Plg. Ps 21, 9. — (44) *Tą pat jam prikaišiojo...* Anot Lk 23, 39—43, tyčiojosi tik vienas galvažudis. Šv. Matas, minėdamas abudu, rasi, nori tik parodyti, kokie žmonės tuomet drįso koneveikti Išganytoją, lyg kad būtų pasakęs: Net ir pasmerkti jau mirti galvažudžiai nepasiliko Kristaus nepritelių užpakalyje. Iš tikrųjų gi, gerasis latras, rodosi, visai nedalyvavo Viešpaties niekinime, nes kitaip kaipgi jis būtų galėjęs daryti priekaištų kitam? — Su kaipgi didele kantrybe Viešpats pakelia visus kentėjimus! Todėl, jei mūsų širdyje užsidega rūstybė, padarykime ant savęs kryžiaus ženklą ir dvasioje pastatykime save po Kristaus kryžiumi. Čia yra Viešpats, tu tarnas, jis kenčia dėl tavęs, tu už savo kaltes (Auks.).

(45) Plg. Mk 15, 33—37; Lk 23, 44—46; Jono 18, 28—30. — *Nuo šeštos...:* nuo vidudienio iki trečiajai valandai po pietų, kada Išganytojas buvo jau daug kentėjęs ant kryžiaus. Taip Dievas parodo savo susirūstinimą dėl žydų nusikaltimo ir pagerbia pasaulio šviesą, kurios žydai savo apakime, čia įvaizdintame saulės aptemimu, nepažįsta. — *Visoje žemėje.* Tas saulės aptemimas buvo ne paprastas gamtos reiškinys, bet antgamtinis prajovas. Kai kurie aiškintojai (Orig. Kir. ir k.) mano, kad jis palietęs tik Palestiną; o kiti, — kad siekęs daug toliau (Auks. ir k.). — (46) *Eli...* Tais žodžiais prasideda 21 ps (ebr. t. 22 ps). Taip jie skamba aram. ištarime (ebr. vietoje *sabaktani* sakydavo *'azabthani).* Išganytojas jaučiasi Dievo apleistas ta pat prasme, kokia ir 5 ir 6 psalmės eil. tai sako, t. y., paliktas be paguodos. Jis nori apreikšti savo skausmo didumą. Ir iš tikrųjų, kas galėtų aprašyti Jėzaus kentėjimus? Prie baisių kūno kančių prisideda sielos kentėjimas, kurs ją, lyg jūra, pripildo iki kraštų (Ps 68, 2). Rasi, drįsta užpuldinėti jį taip pat piktoji dvasia, nes tai juk buvo tamsybės valanda (Lk 22, 53). — (47) *Sakė: Jis šaukia...* Tyčiojamasi net iš Išganytojo atsiduksėjimų. Elijo buvo laukiama ateinant pirm Mesijo (žr. aug. 17, 10) ir labai buvo paplitęs tikėjimas, kad jis neša pagalbos nuliūdusiems ir kenčiantiems. — (48) *Vienas iš jų pribėgęs...* Išganytojas buvo sušukęs: Trokštu, ir, rasi, kalbėjo iki galui psalmę, kurios pirmutinius žodžius jis buvo garsiai ištaręs (46 e.), kurios 18 e. yra žodis

unus ex eis acceptam spongiam im= plevit aceto, et imposuit arundini, et dabat ei bibere. [49] Ceteri vero dicebant: Sine videamus an veniat Elias liberans eum. [50] Iesus autem iterum clamans voce magna, emisit spiritum.

pinę, primirkė ją acto, užmovė ant nendrės ir davė jam gerti. [49] Kiti sakė: Liaukis, žiūrėkime, ar ateis Elijas jo išvaduoti. [50] O Jėzus, vėl šaukdamas dideliu balsu, ati= davė dvasią.

2 Par 3, 14; Ex 26, 31; Hbr 9, 3; 10, 99 ss

[51] Et ecce velum templi scis= sum est in duas partes a sum= mo usque deorsum. et terra mota est, et petrae scissae sunt, [52] et monumenta aperta sunt: et multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. [53] Et exeuntes de mo= numentis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam civitatem, et apparuerunt multis. [54] Centurio

Dn 12, 2

[51] Ir štai šventyklos uždanga perplyšo pusiau nuo viršaus iki apačiai, ir žemė sudrebėjo, ir uolos skilo, [52] ir kapai atsidarė, ir daug kūnų šventųjų, kurie buvo užmigę, kėlėsi iš numirusiųjų. [53] Ir išėję iš kapų po jo prisikėlimo, jie atėjo į šventąjį miestą ir pasirodė dauge= liui. [54] Šimtininkas ir kurie su juo

---

tokios pat prasmės kaip trokštu, taip pat kaip psalmės pabaiga sutinka su paskutiniu Kristaus ištartu žodžiu. — *Acto:* atskiesto vandenimi, arba, rasi, aitraus vyno, kokio buvo prirengta ka= reiviams gerti. — *Ant nendrės.* Tikriau: ant izopo lazdelės. Iš čia paaiškėja, kad Išganytojo kryžius buvo nelabai augštas, nes izopo lazdelė neesti ilge= snė kaip pusė metro. — (49) *Liaukis:* nedaryk taip, bet lauk, ar ateis jo gel= bėti Elijas. — (50) *O Jėzus, vėl šauk= damas...* Anot Jono 19, 30, Jėzus iš= taręs žodžius: *Atlikta,* ir anot Luko 23, 46: *Tėve, į tavo rankas aš atiduodu savo dvasią.* Kaip kiti stebuklai, taip ir balso stiprumas parodo, kad Kristus buvo netiktai žmogus; — tokį įspūdį palieka jo šauksmas ir šimtininkui (Mk 15, 39). Tik dabar Išganytojas leidžia žaizdoms ir kūno jėgų išsekimui paro= dyti savo įgimtą veiksmą (Iz 53, 12).

(51) *Ir štai...* Plg. Mk 15, 38—41; Lk 23, 45. 47—49. — *Uždanga.* Ta uždanga šventyklos vidus buvo per= skirtas į dvi dali, švenčiausiąją ir šven= tąją. Stebuklingu jos perplėšimu tą va= landą, kada Jėzus mirė, pats Dievas liudijo, kad ta mirtis atidaro įėjimą į dangaus šventyklą. Plg. Žyd 9, 1—9; 10, 19. O jei uždanga, skirianti nuo švenčiausios vietos, visai pašalinama, tai paliauja taip pat senoji sandora, kuri tą ribą buvo pastačiusi. Plg. Žyd 9, 10. — *Ir žemė sudrebėjo.* Gamta, tarsi, buvo išgąsdinta baisiu žmonių nu= sikaltimu ir saviškai išreiškė savo jau= smus Kristaus mirties valandą. Žemės drebėjimu Dievas apsireikšdavo Sen. Testamente kaip įstatymo davėjas ir tei= sėjas. Taigi, taip pat Dievas Tėvas pa= skelbia esant įstatymo davėją ir teisėją jo Sūnų, kurs įėjo į savo garbę. — *Uolos skilo.* Šv. Kirilo Jeruzaliečio lai= ku dar tebebuvusios žymios to atsiti= kimo pėdsakos. Žemės drebėjimas, su= jungtas su uolų skilimu, yra vaizdas tos jėgos, kuri pasilieka Kristaus mir= tyje, kuri nugali visas kliūtis ir gali suminkštinti kiečiausias širdis. — (52) *Kurie buvo užmigę:* buvo mirę. Reikia spėti, kad tai buvo neseniai mirusieji, nes jei tokie pasirodė savo pažįsta= miems, tai nebebuvo jokios abejonės, kad tai tikrai prisikėlusieji iš numiru= siųjų, ir jų liudijimas, kad Kristus vėl gyvas, buvo pilnai vertas tikėjimo. — (53) *Išėję iš...* Jie tikriausiai buvo pri= kelti iš numirusiųjų ne kaip kitados Lozorius, bet panašiai į Kristų su dva= siniu kūnu (1 Kor 15, 44). Pasirodę pažįstamiems jie, rasi, buvo paimti draug su Išganytoju į dangų (Ambr. Jier. Epif. Kir.). Jei jie būtų turėję vėl mirti, tai prikėlimas iš numirusiųjų jiems nebūtų buvusi geradarystė, nes iš garbingo stovio jie būtų turėję vėl grįžti į kapą. — (54) *Šimtininkas:* vir=

buvo, sergėdami Jėzų, pamatę že⸗mės drebėjimą ir tai, kas darėsi, labai nusigando ir sakė: Tikrai šitas buvo Dievo Sūnus. [55] Buvo tenai atstu daug moterų, kurios buvo atėjusios paskui Jėzų iš Ga⸗liliejos jam tarnauti; [56] tarp jų bu⸗vo Marija Magdalena, Jokūbo ir Juozapo motina Marija, ir Zebe⸗diejaus sūnų motina.

[57] Kai jau buvo vakaras, atėjo vienas turtingas žmogus iš Arima⸗tajos, vardu Juozapas, kurs irgi buvo Jėzaus mokytinis. [58] Jis atėjo pas Pilotą ir meldė Jėzaus kūno.

autem, et qui cum eo erant, custo⸗dientes Iesum, viso terraemotu et his, quae fiebant, timuerunt valde, dicentes: Vere Filius Dei erat iste. [55] Erant autem ibi mulieres multae a longe, quae secutae erant Iesum a Galilaea, ministrantes ei: [56] inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi, et Ioseph mater, et mater filiorum Zebedaei.

[57] Cum autem sero factum esset, venit quidam homo dives ab Ari⸗mathaea, nomine Ioseph, qui et ipse discipulus erat Iesu. [58] hic ac⸗cessit ad Pilatum, et petiit corpus

Lc 8, 2 s
Mt 20, 20; Io 19, 25
Mc 15, 42; Lc 23, 50; Io 19, 38
Ex 34, 25

šininkas būrelio kareivių, kuriems bu⸗vo pavesta prikalti ant kryžiaus Išga⸗nytoją ir du latru. Taigi, šimtininkas su savo kareiviais dabar suprato, kad buvo padaryta nusikaltimas, ir kad jie jame dalyvavo. Jų išpažinimas yra ma⸗lonės veikimo pasėka, o malonė — Kri⸗staus maldos: *Tėve, atleisk* (Lk 23, 34), ir jo mirties vaisius. Šimtininkas gar⸗bina Dievą (Lk 23, 47; Mk 16, 39). Jis buvo girdėjęs iš tų, kurie tyčio⸗josi iš Viešpaties, kuo jis norėjo būti laikomas, neabejotini stebuklai sužadi⸗no jame tikėjimą. Net ir minia mušėsi į krūtinę; tik parisiejai ir vyriausieji kunigai pasiliko atkaklūs, kaip pasi⸗rodo iš 63 eil. ir 28, 12. — (55) *Jam tarnauti.* Plg. Lk 8, 1—3. — (56) *Ma⸗rija Magdalena:* Marija iš Magdalos. Plg. Lk 8, 2. Anot Jono 19, 25, buvo prie kryžiaus taip pat Viešpaties mo⸗tina ir šv. Jonas. Kokių gi jausmų tu⸗rėjo būti pilnos tų dievobaimingų mo⸗terų širdys Išganytojo kančios metu! Kaip čia įvyko, taip darosi ir amžiais. Daug didžiūnų ir daugelis iš tautos niekina prikaltą ant kryžiaus Išgany⸗toją ir tyčiojasi iš jo; tačiau vis atsi⸗randa rinktinių sielų, kurios randa sau garbės Kristaus paniekinime ir su mal⸗da stovi po kryžiumi. Išganytojas pasi⸗rinko kryžių, kad parodytų savo tobu⸗lą klusnumą Tėvui ir savo begalinę meilę mums. Medis kitados atnešė pra⸗keikimą, nuo medžio suteikta mums ir palaiminimas (Leon.). Todėl taip daug Sen. Testamente Kristaus ant kryžiaus figūrų: Mozės lazda, varinis žaltys, Jokūbas su kryžiumi sudėtomis rankomis laiminąs Juozapo sūnu du, taip pat besimeldžiąs už Izraėlio nu⸗galėjimą Mozė, pagaliau Velykų avi⸗nėlis, kepamas ant kryžiumi sudėtų lazdelių.

(57) *Kai...:* tarp trečios ir šeštos valandos po pietų. Apie Kristaus lai⸗dojimą žr. taip pat Mk 15, 42—47; Lk 23, 50—56; Jono 19, 38—42. — *Tur⸗tingas žmogus:* todėl ir įtakingas. Tos aplinkybės paminėjimu, rasi, taip pat nurodoma įvykimas Izaijo pranašystės, kad Kristaus kapas bus pas turtingą, Žr. Iz 53, 9 ebr. t. — *Iš Arimatajos.* Nevisai aišku, kuri vieta čia tuo vardu pavadinta. Vieni spėja, kad *Ramleh* prie kelio iš Jafos į Jeruzalę, kiti, kad Samuėlio tėviškė Rama, arba, tikriau sakant, *Ramathaim⸗Sofim* (1 Kar 1, 1). — *Jėzaus mokytinis:* iki tam laikui slaptas (Jono 19, 38). Juozapas, kurs, kaip sako kiti evangelistai, buvo taip pat garbingas vyriausios žydų tarybos narys, anksčiau nenorėjęs rodytis vie⸗šai esąs Jėzaus sekėjas, dabar nesidrovi prašyti dvasinę ir pasaulinę vyriausybę pasmerktojo lavono, kad jį garbingai palaidotų; tai naujas vaisius iš Kristaus mirties einančios malonės. — (58) *Mel⸗dė Jėzaus kūno...* Pas romėnus buvo priimta atiduoti nuteistųjų lavonus gi⸗

Is 53, 9

Mt 28, 1

Mt 12, 40; 16, 21; 17, 23; 20, 19; 27, 40

Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi cor⸗pus. [59] Et accepto corpore, Ioseph involvit illud in sindone munda. [60] et posuit illud in monumento suo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum ad os⸗tium monumenti, et abiit. [61] Erat autem ibi Maria Magdalene, et al⸗tera Maria, sedentes contra sepul⸗chrum.

[62] Altera autem die, quae est post Parasceven, convenerunt prin⸗cipes sacerdotum, et Pharisaei ad Pilatum, [63] dicentes: Domine, re⸗cordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam. [64] Iube ergo custodiri

Tuomet Pilotas leido atiduoti kū⸗ną. [59] Ėmęs kūną, Juozapas įvy⸗niojo jį į tyrą paklodę [60] ir paguldė jį savo naujame kape, kurį buvo išsikaldinęs uoloje; jis paririto di⸗delį akmenį prie kapo angos ir nuėjo. [61] Buvo tenai Marija Mag⸗dalena ir kita Marija, sėdėjusios ties kapu.

[62] Kitą dieną, kuri yra po Prisi⸗rengimo dienos, vyriausieji kuni⸗gai ir parisiejai susirinko pas Pi⸗lotą [63] ir sakė: Valdove, mes atsi⸗minėme, kad tas suvedžiotojas, dar gyvas tebebūdamas, sakė: Po trijų dienų aš prisikelsiu. [64] Liepk tat

---

minėms, jei jie patys tai norėdavo ir tuo dalyku rūpindavosi. — (59) *Į tyrą paklodę:* kurią tuo tikslu buvo nupir⸗kęs, kuri todėl buvo visai nauja, ne⸗vartota (Mk 15, 46). Sen. Test. ku⸗nigų apdarai buvo iš drobės, taip ir mūsų vyriausiojo Kunigo kūnas įvy⸗niojamas į drobę. Tuo remiantis, Baž⸗nyčios liturgijoje švenč. Viešpaties kū⸗nas dedama ant drobinio korporalo. — (60) *Savo naujame kape...* Juozapas turėjo visai arti sodą, kuriame jis, tur⸗tingų žmonių papročiu, buvo sau išsi⸗kaldinęs uoloje kapą. — *Paririto didelį akmenį.* Tokiuo akmenimi buvo, pa⸗prastai, uždaromi žydų kapai; panašiai buvo uždarytas Lozoriaus kapas (Jono 11, 38). Kristus norėjo būti palaido⸗tas, kad nebūtų jokios abejonės apie jo mirties tikrumą. Jis norėjo taip pat visame būti į mus panašus, išskyrus nuodėmę, ir pašventinti taip pat kapą.

(62) *Po Prisirengimo dienos.* Spė⸗jama, kad Prisirengimo diena, gr. παρασκευή, tuo laiku buvo vadinamas penktadienis, nes tą dieną buvo ren⸗giamasi subatos švęsti, todėl buvo atlie⸗kama daug darbų, kuriais nevalia bu⸗vo peržengti subatos poilsio (plg. Mk 15, 42; Lk 23, 54; Jono 19, 31). To⸗dėl žydų tarybos nariai atėjo pas Pi⸗lotą subatos rytą. — *Vyriausieji ku⸗nigai ir...* Jie buvo taip užimti Išgany⸗tojo nuteisimu ir prikalimu ant kry⸗žiaus, kad visai užmiršo apie tai, kas paskui, kaip Viešpats buvo paskelbęs, turėjo atsitikti. Be to, lydėjusieji Kri⸗staus mirtį ženklai buvo padarę tarp jų sumišimo. Dabar Juozapo žygis ir meldimas vėl sužadino jų pyktį, ir jie atsimena tai, ką Kristus sakė 12, 39. 40 ir 16, 4 (Eut. Teof. Rab. Tom.). Rasi, taip pat ir iš kitų jie buvo girdėję, kaip dažnai Išganytojas kalbėjo savo mo⸗kytiniams apie savo prisikėlimą. Pyk⸗tis niekuomet neturi ramybės, nors jis jau yra pasiekęs savo tikslą. Taip jie nori dabar aptemdyti Viešpaties prisi⸗kėlimo garbingumą, bet Dievas pasi⸗naudoja jų sumanymais ir darbais sa⸗vo garbei padidinti ir žydams sugė⸗dinti. — (63) *Suvedžiotojas.* Kaip jie pirma skundė Jėzų esant tautos suve⸗džiotoją, taip ir dabar tikėjosi tuo pa⸗vadinimu pigiai patraukti į savo pusę valdovą. Pagaliau jų neapykanta jau mirusiajam Išganytojui nė kiek nebuvo sumažėjusi. — (64) *Paskutinis suklai⸗dinimas būtų...* Taip jie vėl mėgina gąsdinti Pilotą, kad tauta būsianti pa⸗kurstyta sukelti maištą, ir patys apsi⸗meta esą ciesoriaus prieteliai. Pirmas suklaidinimas, jų nuomone, paplitimas

sergėti kapą iki trečiajai dienai, kad kartais neateitų jo mokytiniai, jo nepavogtų ir nesakytų liaudžiai: Jis kėlėsi iš numirusiųjų; tas paskutinis suklaidinimas būtų piktesnis už pirmąjį. [65] Pilotas jiems tarė: Jūs turite sargybą; eikite, sergėkite, kaip mokate. [66] Ir jie nuėjo ir, pažymėję antspaudu akmenį, apstatė kapą sargais.

28. [1] Praėjus subatai, kai aušo pirmoji savaitės diena, atėjo Marija Magdalena ir kita Marija pasižiūrėti kapo. [2] Ir štai pasidarė

sepulchrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius, et furentur eum, et dicant plebi: Surrexit a mortuis: et erit novissimus error peior priore. [65] Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. [66] Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus.

Dn 6, 17; 14, 13

28. [1] Vespere autem sabbati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria videre sepulchrum. [2] Et ecce

Mc 16, 1; Io 20, 1;

---

tarp minių įsitikinimo, kad Jėzus esąs Mesijas, antras būsiąs tikėjimas į Jėzaus iš numirusiųjų prisikėlimą. —(65) *Pilotas...* Jis, matomai, nenori ilgiau su jais tartis ir atsako trumpai. — *Turite sargybą.* Kalbama, rasi, apie tą sargybą, kuri buvo Piloto duota ketvirtadienį ir kuri būdavo šventėse sargyboje prie šventyklos. — (66) *Pažymėję antspaudu...* Tokiais atvejais ištiesdavo virvę ties kapo anga ir ant jos galų dėdavo antspaudą. Antspaudo padėjimas padaryta prieš sargus kareivius, kad jie kartais nesiduotų Kristaus mokytiniams paperkami. Bet juo atsargiau žydai elgėsi, juo labiau jie padeda mūsų tikėjimui (Jier.); nes jei nebuvo jokio apgavimo, o kapas tačiau rasta tuščias, tai Kristus tikrai kėlėsi iš numirusiųjų (Auks.).

6. Kristaus prisikėlimas ir išsiuntimas apaštalų, 28, 1—20. Plg. Mk 16, 1—20; Lk 24, 1—11. 44—49; Jo 20, 1—21.

28, 1—20. Moterys, atėjusios aplankyti Kristaus kapo, iš angelo gauna žinią apie jo prisikėlimą, o grįžtančias jas pasitinka pats Jėzus (1—10); žydų vyriausybė ir čia parodo savo piktumą, papirkdama sargus (11—15). Jėzus apsireiškia apaštalams Galiliejoje ir siunčia juos skelbti Evangelijos (16—20).

(28, 1) Plg. Mk 16, 1—4; Lk 24, 1. 2; Jono 20, 1. Paties prisikėlimo Jėzaus iš numirusiųjų nėra aprašyta evangelijose; kalbama tik apie kai kuriuos po jo įvykusius atsitikimus ir pasakojama apie prisikėlusiojo Kristaus apsireiškimus. Evangelija plačiai neįrodinėja, kad Jėzus kėlėsi iš numirusiųjų, nes pats apaštalų buvimas yra geriausis įrodymas. Nes iš tikrųjų, kaipgi jie būtų galėję toliau laikytis mirusio žmogaus? Kokio gi užmokesčio jie būtų turėję iš jo laukti? Jie buvo apleidę gyvą jo sugavimo valandą, kaipgi jie būtų panorėję užstoti jį mirusį, jei jis nebūtų prisikėlęs iš numirusiųjų? Jie nei norėjo, nei galėjo prasimanyti prisikėlimą. Jei jų mokytojas buvo juos apvylęs ir atvedęs į pavojų, tai argi dabar jie būtų platinę jo garbę? Kad jie negalėjo nieko prasimanyti, taip pat aišku (Auks.). Ką gi būtų toks prasimanymas padėjęs? Ir kaip ilgai jis būtų galėjęs pasilikti neatidengtas? — *Praėjus subatai.* Gr. ir lotynų tekstuose minima subatos, t. y., šeštadienio vakaras; bet taip vadinama subatos pabaiga, po kurios prasideda jau kita diena. — *Pirmoji savaitės diena,* t. y., sekmadienis. — *Marija Magdalena ir...* Kitose evangelijose kalbama apie vieną, tris ir daugiau moterų, nes kiekvienas iš evangelistų kreipia dėmesį į vieną kurią nors pasakojamo dalyko aplinkybę, o kitas jis apleidžia. — *Pasižiūrėti:* ir, kaip pasakyta kitose sinopsinėse evangelijose, patepti Išganytojo kūno. — (2) *Ir štai...* Čia mi-

Act 1, 10; 10, 30

Mt 27, 63

terraemotus factus est magnus, Angelus enim Domini descendit de caelo: et accedens revolvit lapidem, et sedebat super eum: [3] erat autem aspectus eius sicut fulgur: et vestimentum eius sicut nix. [4] Prae timore autem eius exterriti sunt custodes, et facti sunt velut mortui. [5] Respondens autem angelus dixit mulieribus: Nolite timere vos: scio enim, quod Iesum, qui crucifixus est, quaeritis: [6] non est hic: surrexit enim, sicut dixit. venite, et videte locum, ubi positus erat

didelis žemės drebėjimas, nes Viešpaties angelas nužengė iš dangaus, prisiartinęs nurito akmenį ir ant jo atsisėdo. [3] Jo pavidalas buvo kaip žaibas, ir jo drabužiai kaip sniegas. [4] Jo pabūgę, sargai ėmė drebėti ir pasidarė kaip mirę. [5] Atsiliepdamas gi angelas tarė moteriškėms: Jūs nebijokite; nes aš žinau, kad ieškote Jėzaus, kurs buvo prikaltas ant kryžiaus. [6] Jo čia nėra, nes jis prisikėlė, kaip yra sakęs. Eikite ir pažiūrėkite vietą,

---

nima, kas buvo atsitikę pirm moteriškių atėjimo pas kapą. Žr. Mk 16, 4. — *Didelis žemės drebėjimas.* Žemės drebėjimas reiškia Dievo arba angelo čiabuvimą, taip kaip Sen. Įstatymo paskelbime; yra tai dangaus ir žemės valdovo galybės ir garbingumo ženklas. Taip pamokomi taip pat sargai, kad įvykęs stebuklas. Toliau, kaip Kristaus mirtis ant kryžiaus buvo paskelbta žemės drebėjimu, taip pritiko, kad ir Viešpaties prisikėlimas iš numirusiųjų būtų paskelbtas taip pat žemės drebėjimu. Angelas paskelbia prisikėlimą, taip kaip angelas paskelbė įsikūnijimą ir Kristaus gimimą, kaip angelai jam tarnavo tyruose ir kaip angelas jį stiprino agonijos valandą (Jier.). Kristui į dangų įžengus, angelai skelbė garbę, į kurią jis ėjo, taip kaip jie paskelbs savo laiku jo garbės pilną grįžimą pasaulio teisti (1 Tes 4, 15). Angelas nuritino akmenį nuo kapo angos, kad visi matytų kapą esant tuščią, ir suprastų, kad Kristus prisikėlė. Angelas atsisėda ant akmens kaip mokytojas iš dangaus, kad tikintiems teiktų tikėjimo tikrumą (Paskh.). Jis sėdi, kad nurodytų, jog ir Išganytojas dabar paėmė savo sostą. — (3) *Jo pavidalas...* Visa angelo išvaizda buvo šviesi ir pilna žibėjimo, nes jis skelbė garbės pilną Prisikėlusįjį, kurs baisus savo pasmerkiančiomis ištarmėmis piktiesiems, maloningas kaip užmokesčio davėjas geriesiems. — (4) *Sargai ėmė...* Jei net dievobaimingi žmonės antžemiškuose apsireiškimuose jaučia švento išgąsčio (Iz 6, 5; Ez 2, 1; Dan 7, 15; Lk 1, 30), juo gi be palyginimo labiau Kristui priešingos valdžios pastatyti kareiviai, kurie turi suprasti, kad čia pasireiškia veikianti augštesnė valdžia. — (5) *Atsiliepdamas.* Kuomet moterys atėjo, sargų jau nebebuvo prie kapo, ir angelas nebesėdėjo ant akmens. Kaip tik Marija Magdalena pamatė, kad akmuo nuristas, ji skubiai nuėjo pas Petrą ir Joną duoti juodviem žinios, kad Viešpaties kūnas paimtas iš kapo (Jono 20, 1, 2). Įeidamos į kapą, moterys matė du angelu kape. Kitos aplinkybės papasakotos Mk 16, 5—7; Lk 24, 3—8. — Kada Kristus prisikėlė? Rasi, pasirodžius sekmadienio aušrai, dienai brėkštant (Bened. XIV ir daug kitų). — *Jūs nebijokite:* ne jūs turite bijoti, bet tie, kurie buvo prikaldinę Viešpatį ant kryžiaus (Auks.) ir kurie pasilieka netikėjime (Jier.). — *Kurs buvo prikaltas.* Angelas pabrėžia tą aplinkybę, nes kryžiaus mirtis buvo Kristui kelias į garbę, o mums visokių dvasinių gėrybių šaltinis (Auks.). — (6) *Kaip yra sakęs.* Angelas, darydamas aliuziją į Išganytojo pranašystes apie prisikėlimą (žr. aug. 27, 63), patvirtina savo žodžius dieviškojo Mokytojo liudijimu. Angelo žodžiuose, rasi, yra truputis papeikimo moterims, kad jos neatsiminė, ką buvo Išganytojas sakęs

kur Viešpats buvo paguldytas. [7] Ir greitai eikite pasakyti jo mokytiniams, kad jis yra prisikėlęs ir štai eina pirm jūsų į Galiliejį; tenai jį matysite. Štai aš jums tai iš anksto paskelbiau. [8] Jos greitai išėjo iš kapo su baime ir dideliu džiaugsmu ir bėgo paskelbti jo mokytiniams. [9] Ir štai jas sutiko Jėzus ir tarė: Sveikos. O jos priėjo, apkabino jo kojas ir jį pagarbino. [10] Tuomet Jėzus joms tarė: Nebijokite; eikite, paskelbkite mano broliams, kad eitų į Galiliejį; ten jie mane matys.

[11] Joms nuėjus, štai, kai kurie sargai atėjo į miestą ir pasakė vy-

Dominus. [7] Et cito euntes, dicite discipulis eius quia surrexit: et ecce praecedit vos in Galilaeam: ibi eum videbitis, ecce praedixi vobis. [8] Et exierunt cito de monumento cum timore, et gaudio magno, currentes nunciare discipulis eius. [9] Et ecce Iesus occurit illis, dicens: Avete. Illae autem accesserunt, et tenuerunt pedes eius, et adoraverunt eum. [10] Tunc ait illis Iesus: Nolite timere, ite nunciate fratribus meis ut eant in Galilaeam, ibi me videbunt.

Mt 26, 32; Io 14, 19; 16, 16. 22

Io 20, 17; Hbr 2, 11

[11] Quae cum abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in

---

apie savo prisikėlimą. Plg. Lk 24, 5. — *Pažiūrėkite vietą...* Pažvelgusios į tuščią kapą, jos turi tikėti į prisikėlimą (Jier. Auks.). — (7) *Eikite pasakyti jo...* Taip mokytiniai gaus žinią, kad Viešpats jiems nesirūstina dėl jų silpnybės jo kančios metu. Kaip prisikėlęs iš numirusiųjų Išganytojas taip ir angelai teikia paguodos nuliūdusiems. — *Į Galiliejį.* Po paskutinių dienų įvykių mokytiniams, be abejo, malonu buvo palikti Judiejį. Galiliejoje jie buvo kitados Išganytojo pašaukti; ten jis daugiausia mokė ir, rasi, taip pat daugiausia rado tikinčiųjų, kuriems jis nori pasirodyti (1 Kor 15, 6). Kaipgi labai turi didėti mokytinių drąsa ir džiaugsmas, kad pats Viešpats nori tenai pirma jų eiti. — *Tenai jį matysite:* taip kaip Išganytojas buvo sakęs didžiajame ketvirtadienyje 26, 32. Ta žinia draug patvirtina, kad moterys buvo gavusios pamokymą ir yra siunčiamos tikrai dangaus pasiuntinio, nes iš kitur jos to negalėjo žinoti, nes anas pažadas pasirodyti Galiliejoje buvo duotas tiktai mokytiniams. — *Iš anksto paskelbiau:* tai visai tikras dalykas, kurio reikia laikytis. Bet pirma, negu Jėzus pasirodė apaštalams, jis turėjo daug sykių apsireikšti net ir tą pačią savo prisikėlimo dieną. Plg. Lk 24, 36. 43; Jono 20, 19... — (9) *Jas sutiko Jėzus.* Tai buvo gražiausis užmokestis moterims už jų ištikimybę po kryžiumi. — *Sveikos.* Tas pasveikinimas reiškia tą pat, ką ir džiaugkitės. Ką Išganytojas ištaria žodžiais, tai jis drauge suteikia, būtent, širdims džiaugsmo. — *O jos priėjo...* Moterys neabejojo, kaip kai kurie mokytiniai, ir Kristui nereikėjo joms įrodinėti, kad jis tas pats, kurs buvo prikaltas ant kryžiaus. Meilė suteikia jų akims daugiau šviesos, taip kad jį tuojau pažįsta, lygiai kaip vėliau šv. Jonas. Žr. Jono 21, 7. — (10) *Mano broliams.* Pastebėtinas gražus vardas, kokį čia Išganytojas duoda savo apaštalams. To vieno žodžio gana parodyti, kaip labai Kristus juos myli ir didžiai juos vertina. Būdamas su jais žemėje, jis juos vadindavo savo prieteliais, dalyvaudamas dangiškame viešpatavime, jis vadina juos savo broliais kaip pirmgimis tarp daugelio (Rom 8, 29). — Išganytojas pasirodo visų pirma moterims, taip suteikdamas užmokesčio jų dievotam uolumui, jų ištvermei ir primindamas tas dorybes mokytiniams. Kaip moteriškė buvo pirma mirties priežastis, taip ji turi pirmoje vietoje matyti, ragauti ir skelbti prisikėlimo garbę (Hil. Paskh.).

(11) *Vyriausiems kunigams:* nes jų buvo pastatyti sargai prie kapo ir iš

civitatem, et nunciaverunt principibus sacerdotum omnia, quae facta fuerant. [12] Et congregati cum senioribus consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus, [13] dicentes: Dicite quia discipuli eius nocte venerunt, et furati sunt eum, nobis dormientibus. [14] Et si hoc auditum fuerit a praeside, nos suadebimus ei, et securos vos faciemus. [15] At illi accepta pecunia, fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Iudaeos, usque in hodiernum diem.

Mt 27, 64 s

riausiems kunigams visa, kas buvo atsitikę. [12] Jie, susirinkę su vyresniaisiais ir pasitarę, davė kareiviams daug pinigų, [13] tardami: Sakykite, kad jo mokytiniai atėjo naktį ir jį pavogė, mums bemiegant. [14] Ir jei apie tai išgirstų valdovas, mes jį perkalbėsime ir apsaugosime jus nuo pavojaus. [15] Taigi, jie ėmę pinigus padarė, kaip buvo pamokyti; ir tas gandas yra paplitęs žyduose iki šiai dienai.

Mt 28, 7. 10

[16] Undecim autem discipuli abierunt in Galilaeam in montem, ubi constituerat illis Iesus. [17] Et videntes eum adoraverunt: quidam autem dubitaverunt. [18] Et accedens Iesus locutus est eis, dicens: Data

Mt 11, 27; Io 13, 3; 17, 2 Eccl 1, 20 ss; Apc 12, 10; Dn 7, 14

[16] Vienuolika gi mokytinių nuėjo į Galilieją, į kalną, kurį Jėzus buvo jiems paskyręs. [17] Ir matydami jį, jie pagarbino; bet kai kurie abejojo. [18] Prisiartinęs Jėzus jiems kalbėjo šiuos žodžius: Man

---

jų buvo gavę reikalingų nurodymų. Kaipgi didis turėjo būti vyriausios žydų tarybos sumišimas! Negalima buvo užginčyti, ką sakė kareiviai, nė įrodyti, kad jie neatlikę savo pareigos. Jei žinia apie atsitikimą paplistų, tas Kristaus iš numirusiųjų prisikėlimas būtų visur priimtas su tikėjimu. Taigi, žydai parodys visą savo piktumo gelmę. Kaip jie anksčiau aiškiausius Kristaus stebuklus savino piktajai dvasiai, taip jie dabar nori Dievo liudijimą nuslopinti melu. Kaip jie pirko Išganytojo kraują, kuomet jis dar tebevaikščiojo žemėje, taip jie nori pinigais pašalinti iš pasaulio žinią apie jo prisikėlimą iš numirusiųjų (Auks.). — (13) *Mums bemiegant.* O nelaiminga paikybe, tu šaukies į miegančius liudytojus? Iš tikrųjų, tu pati užmigai (Aug.). — (14) *Apie tai:* apie jūsų tariamą miegojimą. — *Mes jį perkalbėsime...* Kad kareiviai nebijotų bausmės, kokią jiems galėjo nupelnyti melas, tie, kurie buvo juos pastatę prie kapo ir dėl kurių jie budėjo, žada juos užstoti. Pilotui, be abejo, nedaug terūpėjo, ar labai ištikimai bus kareivių sergimas Kristaus kapas; jis, priverstas žydams nusileisti Išganytojo pasmerkimo dalyke, būtų su mielu noru tik palaikęs tai, kas galėjo žydų vyriausybei nepatikti. — (15) *Iki šiai dienai.* Pramanyta žinia apie pavogimą Kristaus kūno buvo dar platinama ir tuo laiku, kada šv. Matas rašė savo evangeliją. Šv. Justinas ir Tertulijonas tą patį sako ir apie savo laiką.

(16) *Į kalną.* Nėra jokių kitų nurodymų, iš kurių būtų galima numanyti, apie kurį kalną čia kalbama. Kadangi tačiau mokytiniai siunčiami į jiems žinomą kalną (gr. t. τὸ ὄρος), tai aišku, kad Jėzus buvo jiems jau anksčiau pasirodęs ir davęs reikalingų paaiškinimų; tik šv. Matas tų pasirodymų savo evangelijoje nemini, kalba gi apie juos aiškiai Lukas ir Jonas. — (17) *Kai kurie abejojo.* Kadangi kalne buvo susirinkę, matomai, tik apaštalai, tai abejonė galėjo juose kilti tik apie tai, ar tas, kurį jie mato, yra Viešpats. Todėl tuojau 18 e. pasakoma, kad Jėzus prisiartinęs. Panašiai ne visi mokytiniai iš karto pažįsta Išganytoją ir kituose atsitikimuose, Jono 21, 7. — (18) *Man duota...* Pirma, negu Išganytojas išsiunčia apaštalus, jis lyg kad

duota visa valdžia danguje ir že⸗mėje. [19] Eikite tat ir mokykite vi⸗sas tautas, krikštydami juos var⸗dan Tėvo, ir Sūnaus, ir šventosios Dvasios, [20] ir mokydami juos lai⸗kyti visa, ką tik esu jums įsakęs. Ir štai, aš esu su jumis visas die⸗nas, iki pasaulio pabaigai.

est mihi omnis potestas in caelo, et in terra. [19] Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiri⸗tus sancti: [20] docentes eos servare, omnia quaecumque mandavi vobis: et ecce ego vobiscum sum omni⸗bus diebus, usque ad consumma⸗tionem saeculi.

Mc 16, 15 s; 24, 14; Io 3, 5
Io 14, 23; Mt 18, 20

---

parodo jiems savo įgaliojimus žemėje kaip žmogus, Atpirkėjas ir nugalėto⸗jas. Kadangi Dievo karalystė prasi⸗deda žemėje ir baigiasi danguje, tai dangų ir žemę apima karališka Viešpa⸗ties valdžia, ta valdžia, apie kurią kal⸗bama Ps 2, 8; Dan 7, 14; Pilyp 2, 9. Ji duota Dievo Tėvo. Ta Jėzaus Kri⸗staus visagalybė yra pagrindas įgalio⸗jimų, kuriuos jis pats paveda savo apaštalams. — (19) *Mokykite.* Gr. μαθητεύσατε reiškia: darykite mokyti⸗nių. — *Visas tautas.* Dabar jau nebe⸗statoma jokių ribų apaštalų darbui (plg. 10, 5), nes Evangelija skirta vi⸗soms tautoms be išimties. — *Vardan.* Vardas reiškia tai, ką Dievas yra apie save apreiškęs. Gr. t. galininko link⸗snis, εἰς τὸ ὄνομα, in nomen, nurodo labai artimą santykį tarp krikštijamojo ir trijų švenč. Trejybės asmenų. Tai⸗gi, per krikštą mes esame pašvenčiami švenč. Trejybei, taip kaip ji mums yra apsireiškusi, įeiname į draugystę su jąja tiek, kiek ji mums teikiasi jos duoti, ir pasižadame jos klausyti vi⸗same, ko ji iš mūsų reikalauja. Vir⸗šujinės krikšto išvaizdos Išganytojas neaprašo, nes ji buvo žinoma iš Jono ir mokytinių (Jono 4, 2) krikšto. Nuo pat pirmųjų laikų be panėrimo buvo taip pat vartojama trijų kartų palie⸗jimas (Doctr. Ap.). Žodžiai, kuriuos čia Kristus sako, būtinai reikia ištarti krikšte, kaip apie tai liudija visuoti⸗nis padavimas. — (20) *Ir mokydami* (čia gr. t. διδάσκοντες) *juos laikyti...* Taip čia Išganytojas patvirtina suteiktą apaštalams įstatymų leidimo valdžią (18, 18) ir duoda teises mokytojauti. Būdami mokytojais apaštalai turi vesti ir mokyti tikinčiuosius viso to, ką Viešpats yra jiems įsakęs. Nei pats Kristus nepaliko tų įsakymų para⸗šytų, nei apaštalai neįdavė jų ra⸗šytų bažnyčioms, bet jie mokė žo⸗džiu ir pamokslu tikinčius to, ką Viešpats buvo jiems pavedęs. Krik⸗ščionys turi būti viena (Jono 17, 21); kaipgi galėtų būti vienumas tikėjime ir doroje, jei jie nežinotų, ko Kristus yra mokęs ir ką įsakęs? Bet kaipgi galėtų žinoti, jei Bažnyčioje nepasiliktų mo⸗kytojavimo, nuo kurio visuomet būtų toli kiekviena klaida? Kad Kristus nori, idant jo įsakymai ir nurodymai visur ir visuomet pasiliktų ir būtų ser⸗gimi, tai išeina iš apaštalams duotojo paliepimo, taip pat kaip ir iš pažado būti draug su jais iki laikų pabaigai. Nes jei jis žada savo dievišką draug⸗buvimą, tai niekas negali sakyti ne⸗galimas esąs dalykas įvykdyti, kas pa⸗vesta. — *Iki pasaulio pabaigai.* Tai⸗gi, Kristaus pažadas duotas ne vien apaštalams, nes tie gyveno tik trumpą laiką, bet taip pat ir jų įpėdiniams. Dėl to tai Bažnyčia išlaikys Kristaus mokslą visuomet nesuteptą ir neiš⸗kreiptą iki teismo dienai. Bet kur ta Bažnyčia? Tik katalikų Bažnyčia gi⸗riasi tuo, kad ji visa laiko, ką Kristus yra įsakęs. Atimk katalikų Bažnyčią, tai Kristaus žodžiai nebebus tikri, nes nė viena iš daugelio sektų, kurios vadinamos krikščioniškomis, nedrįsta rimtai sakyti, ji viena esanti ta Bažny⸗čia, kuri moko laikyti visa, ką Kristus yra įsakęs. Bet dabar stovi ir pasilieka Kristaus žodis, todėl taip pat ir jo Bažnyčia. — Kaip evangelijos pradžio⸗je šv. Matas istorijoje Išminčių iš rytų šalies parodė Jėzų kaip visų tautų Iš⸗ganytoją, taip ir baigia jis apaštalų iš⸗siuntimu į visas tautas, kad visi daly⸗vautų išganyme.

ŠV. MORKAUS EVANGELIJA

Apie šią evangeliją apskritai

1. Antroji evangelija parašyta šv. Morkaus. N. Testamente tas vardas minimas aštuonis kartus; trijose vietose prieš jį dedamas dar Jono vardas; bet ir Morkumi ir Jonu-Morkumi tikriausiai visur vadinama tas pats asmuo. Kaip pagonių apaštalas, be savo žydiško vardo, Saulius, turėjo dar kitą, Povilas, taip ir antrosios evangelijos autorius be žydiško, Jonas, galėjo turėti romėnų vardą, Morkus. Jono-Morkaus motina buvo Jeruzalės gyventoja, Marija (Apd 12, 12). Tenai ji turėjo savo namus, kuriuose buvo daroma pirmųjų krikščionių susirinkimai. Pas ją pasiskubino ateiti šv. Petras, stebuklingai angelo išvaduotas iš kalėjimo. Tuo metu dar labai jaunas Jonas-Morkus, rasi, iš jo lūpų pažino Kristaus mokslą ir buvo jo pakrikštytas, nes šv. Petras jį vadina savo sūnumi. Morkus buvo šv. Barnabo seserėnas, todėl turėjo būti, kaip ir jis, kilęs iš Levio giminės. Kai Povilas ir Barnabas, atidavę Jeruzalėje atneštas išmaldas, grįžo į Antijokiją, juodu pasiėmė su savim Joną-Morkų (Apd 12, 21). Morkus buvo su juodviem ir pirmosios apaštališkos šv. Povilo kelionės metu (Apd 13, 4), bet, jos nebaigęs, jis atsiskyrė nuo jųdviejų ir sugrįžo į Jeruzalę (Apd 13, 13); todėl šv. Povilas nebenorėjo jo imti su savim į antrąją apaštališką kelionę, ir Morkus drauge su Barnabu tuomet iškeliavo į Kipro salą Evangelijos skelbti (Apd 15, 37—39). Ilgesnį, be abejonės, laiką jam teko būti šv. Petro padėjėju (1 Petro 5, 13). Su juo jis, rasi, atvyko į Romą, kur savo darbais buvo labai naudingas tuomet Romoje buvusiam šv. Povilui (Kol 4, 10; Pilem 24; 2 Tim 4, 11). Senovės rašytojai dar sako, kad šv. Morkus skelbęs Evangeliją Žemajame Egipte, įkūręs Aleksandrijos bažnyčią, buvęs pirmas jos vyskupas ir čia pat buvęs nukankintas už tikėjimą. Bažnyčia yra paskyrusi jo, kaip kentėtojo, atsiminimui 25 balandžio dieną.

2. Kad antroji evangelija parašyta šv. Morkaus, apie tai liudija seniausieji Bažnyčios tėvai. Daugiausia žinių apie ją duoda Hierapolės vyskupas (Frigijos krašte) šv. Papijas (miręs antrame šimt-

metyje po Kr.). Jis sako, kad, nors pats Morkus neklausęs Išganytojo pamokslų ir nebuvęs jo mokytinis, jis tačiau rūpestingai surašęs Kristaus žodžius ir darbus, kad rašydamas nevisai laikęsis eilės, bet rašęs taip, kaip juos atsiminęs iš šv. Petro pasakojimo. Iš vėlesniųjų šv. tėvų tarpo Klemensas Aleksandrietis rašo, ką jis buvo girdėjęs iš seniausiųjų kunigų apie šv. Morkaus evangeliją, būtent, kad po to, kai šv. Petras viešai skelbęs Dievo žodį Romoje, daugelis meldė šv. Morkų, kaip žmogų jau nuo seno laiko sekusį Petrą ir atsimenantį, ką jis buvo sakęs, surašyti Apaštalo pasakojimą į knygą; taigi, tuomet šv. Morkus ir parašęs savo evangeliją.

Dabartinių laikų kritikai kelia daug abejonių apie tai, ar šv. Morkaus evangelijos pabaiga (16, 9—20) parašyta to paties autoriaus, kaip ir visa knyga. Tiesa, tos pabaigos nėra kai kuriuose labai senuose rankraščiuose, bet jų daugumoje, ir tai lygiai senuose, ją randame; o svarbiausiame iš tų, kuriuose ji apleista, būtent, Vatikano kodekse evangelijos gale palikta kaip tik tiek vietos, kiek reiktų tai pabaigai parašyti. Ta pabaiga buvo jau seniausiame lotyniškame Italės vertime ir kituose senuose vertimuose, pav., siriškoje Pešitoje. Dar senesnių už rankraščius ir vertimus liudijimų apie šv. Morkaus evangelijos pabaigos autentiškumą randame pas šv. tėvus, Ermą, Justiną, Ireniejų ir kitus. Todėl ta pabaiga visai teisingai Bažnyčios pripažinta autentiška šv. Morkaus evangelijos dalimi.

3. Nors Papijas sako, kad Morkus, rašydamas evangeliją, nevisai laikęsis eilės, bet tas jo pasakymas reikia suprasti ne apie visą knygą, o tik apie kai kuriuos dalykus, kurie iš tikrųjų surašyti, nesilaikant kronologijos. Visur gi kitur jis net labiau kaip Matas laikosi kronologijos, nes nesutraukia į vieną vietą įvairiais laikais įvykusių atsitikimų. Žymiausiai skiriasi jis nuo jo tik tuo, kad visai nemini Jėzaus kūdikystės ir jo paslėptojo gyvenimo.

Žiūrint turinio, galima sakyti, kad šv. Morkaus evangelija susideda, be įžangos (1, 1—13), iš trijų dalių. Jų pirmoje (1, 14—10, 45) aprašoma Jėzaus tarnystė Galiliejoje, antroje (10, 46—15, 47) pasakojama, ką Išganytojas veikė ir kentėjo Judiejoje, ir trečioje (16, 1—20) minima jo prisikėlimas iš numirusiųjų ir apsireiškimai.

4. Šv. Morkus rašė savo evangeliją ne žydams, kaip kad darė Matas, bet priėmusiems tikėjimą pagonims ir tai visų pirma romėnams. Apie tai aiškiai kalba augščiau minėtieji šv. tėvai. Bet ir tyrinėjimas pačios evangelijos patvirtina tą dalyką. Kad šv. Mato evangelija buvo paskirta visų pirma žydams, parodo nuolat minimi joje tik žydams gerai žinomi Sen. Testamento žodžiai; gi šv. Morkaus evangelijoje tokių Sen. Testamento liudijimų labai maža, ir tai jie kone visi tik Išganytojo atsiliepimuose. Šv. Morkus maža tekalba apie Mozės įstatymą ir apie jo santykius su Naujuoju, apie parisiejų papročius ir jiems Išganytojo darytus priekaištus, apskritai sakant, apie visa tai, kas išimtinai lietė žydų tautą ir buvo pagonims mažai suprantama. Paminėjęs bet kurį aramajišką žodį, šv. Morkus prideda jo vertimą, pasakęs žydų paprotį, priduria paaiškinimą, įvardijęs vietą, pasako, kur ji esanti;

taigi, jis skiria savo knygą ne žydams, bet tokiems skaitytojams, kuriems tie dalykai be paaiškinimų būtų pasilikę nesuprantami.

Kadangi Morkus raštu išreiškė tai, ką gyvu žodžiu skelbė romėnams šv. Petras, tai antrosios evangelijos toks pat turėjo būti tikslas, kaip ir šv. Petro jo Romoje sakytuose pamoksluose. Petras, žiūrėdamas savo klausytojų, kurie čia kone visi buvo pagonys, negalėjo jiems sakyti apie Mesiją, apie kurį pagonys neturėjo supratimo arba tik visai neaiškų, nei naudotis šv. Rašto liudijimais, nes jie, arba visai nežinojo šv. Rašto, arba jis jų akyse neturėjo didelės svarbos. Kad atvedus pagonis į Jėzų Kristų, reikėjo jiems rodyti dieviška jo prigimtis ir jo vyriausis viešpatavimas, kuriam pasiduoda net piktosios dvasios, pagonių laikomos dievais. Tai norėjo padaryti taip pat šv. Morkus savo evangelija, kuri pradedama žodžiais: *Jėzaus Kristaus, Dievo Sūnaus, evangelija.* Tą savo tikslą jis pasiekia, keldamas aikštėn greičiausiai galėjusius įtikinti pagonių protus stebuklus, būtent, ligonių pagydymus, piktųjų dvasių išvarymus, numirusiųjų prikėlimus, viešpatavimą gamtos gaivalams, tai yra, tai, kuo Jėzus Kristus buvo parodęs savo pasiuntinystę ir savo dievystę, ir kurių liudytojai buvo apaštalai. Apleidęs kone visą Kristaus gyvenimo pradžią, kurios šv. Petras savo akimis nematė, šv. Morkus, nors jo evangelija daug trumpesnė už pirmąją, ne tik mini visus (be keturių) anoje paminėtus stebuklus ir prideda kai kuriuos kitus, bet dar, pasakodamas apie juos, duoda daugiau žinių, kuriomis labiau patvirtinama jų tikrumas. Kad pagonys galėtų geriau tikėti pasakojimui apie stebuklus, antroji evangelija plačiau kalba apie tuos, kurie savo žinojimu galėjo ir turėjo apie juos liudyti, tai yra, apie apaštalus. Todėl joje pasakojama apie jų pašaukimą, apie mokymą, apie jų siuntimą su ypatingais įgaliojimais į Galilieją, apie jų pačių atsinešimą į Kristaus stebuklus, kad būtų visai aišku, jog jie pilniausio pasitikėjimo verti liudytojai dieviškų Išganytojo darbų ir jo siųsti skelbėjai jo gyvenimo ir mokslo, kuriems negalima netikėti.

5. Nėra jokios abejonės, kad šv. Morkaus evangelija buvo parašyta graikų kalba. Nors jis ją skyrė romėnams, bet nerašė jos lotyniškai, kaip kad kai kurie spėja, juo labiau, kad graikų kalba tuomet Romoje ne rečiau buvo vartojama kaip lotynų. Jei vietomis šv. Morkaus evangelijoje sutinkama lotyniškos kilmės žodžių, tai jie tokie, kokie anais laikais buvo paplitę visur pas graikiškai kalbančiuosius drauge su Romos viešpatavimu.

Tikrų žinių apie laiką, kada buvo parašyta antroji evangelija, nėra. Iš šv. Ireniejaus ir Papijo žodžių kai kurie daro išvadą, kad ji parašyta, mirus apaštalams Petrui ir Povilui. Kiti tačiau supranta Ireniejaus žodžius apie Petro ir Povilo „išėjimą“, ne apie jų dviejų numirimą, bet apie išėjimą iš Romos, ir mano, kad evangelija atsiradusi dar prie jų dviejų gyvos galvos. Dauguma sutinka su ta nuomone, kad ji parašyta Romoje tarp 64—67 m., kai Kristaus mokslas jau buvo skelbiamas daugelyje kraštų, kuomet teisingai buvo galima pasakyti, kad apaštalai išėję skelbė Evangeliją visur (Mk 16, 20), bet kuomet Jeruzalė dar nebuvo sugriauta.

Mt 11, 10; Lc 1, 76; Io 3, 28; Mal 3, 1

Is 40, 3; Lc 3, 4; Io 1, 23

SANCTUM IESU CHRISTI EVANGELIUM SECUNDUM MARCUM

1. [1] Initium Evangelii Iesu Christi, Filii Dei. [2] Sicut scriptum est in Isaia propheta: *Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.* [3] *Vox clamantis in deserto: Parate*

ŠVENTOJI JĖZAUS KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL MORKŲ

1. [1] Jėzaus Kristaus, Dievo Sūnaus, Evangelijos pradžia. [2] Kaip parašyta pas pranašą Izaiją: *Štai aš siunčiu tavo akivaizdoje savo angelą, kurs ties tavim taisys tau kelią.* [3] *Tyruose šaukiančiojo bal-*

Įžanga: Jonas Krikštytojas ir Jėzus Kristus, Dievo Sūnus, 1, 1—13.

Plg. Mt 3, 1—4, 11; Lk 3, 3—22; Jono 1, 19—34.

Evangelija pradedama aprašymu pasirodymo Jono Krikštytojo (1—8), paminėjimu Kristaus krikšto ir jo gundymo (9—13).

(1, 1) *Dievo Sūnaus.* Pradedamos čia evangelijos turinys bus apie tą, kurs savo dieviška prigimtimi buvo Dievo Sūnus. Evangelistas nori tuojau, pačioje knygos pradžioje, pasakyti savo skaitytojams iš pagonių tarpo, koki buvo prigimtis ir kilmė to, apie kurį jis nori rašyti. Taip tat tuose pirmuosiuose žodžiuose aiškiai išreikšta visos antrosios evangelijos uždavinys. — *Jėzaus.* Tas, apie kurį Morkus kalba, buvo taip pat žmogus, vardu Jėzus (žr. Mt 1, 21), gyvenęs kurį laiką Galiliejoje ir Judiejoje. — *Kristaus.* Jis buvo žadėtasis Mesijas, kurs turėjo atnešti išganymą visiems. — *Evangelijos:* geros naujienos (žr. įvadą į šv. Mato evang. 1 pusl.) apie Jėzų Kristų. — *Pradžia.* Morkus nori savo evangelijoje laikytis tos tvarkos, kuri nurodyta paties apaštalų kunigaikščio (plg. Apd 10, 37). Sąryšis tarp tų pradžios žodžių ir tolesniųjų greičiausia bus toks: pradžia išganingos žinios apie Jėzų Kristų buvo toki, kaip parašyta (Iren., Orig. ir k.). Bet galima į juos žiūrėti, kaip į knygos antraštę. — (2) *Kaip parašyta.* Tai vienatinė vieta, kurioje šv. Morkus pats primena Sen. Testamento žodžius, tarsi, taip norėdamas surišti evangeliją su pranašais, Nauj. Testamentą su Senuoju. Kiti Sen. Test. žodžiai pas šv. Morkų tariami ne jo paties, bet atsiliepiančių evangelijoje asmenų. — *Pas pranašą Izaiją.* Evangelistas vadina čia Izaijo pranašyste ne tik jo žodžius, bet taip pat pirm jų padėtus Malakijo žodžius; daro gi taip ne dėl to, kad iš tikrųjų savintų juos visus vienam Izaijui, bet dėl to, kad Izaijas didesnis ir senesnis pranašas ir dėl to, kad Malakijo pranašystė tik išaiškinimas Izaijo. — *Štai aš siunčiu...* Žr. Mal 3, 1... Kitose sinopsinėse evangelijose tie žodžiai sakomi taip pat apie Joną Krikštytoją, bet kitokiose aplinkybėse. Plg. Mt 11, 10; Lk 7, 27. — (3) *Šaukiančiojo...*

sas: Taisykite Viešpaties kelią, da-rykite tiesius jo takus. [4] Buvo Jonas, kurs krikštijo tyruose ir skelbė atgailos krikštą nuodėmėms atleisti. [5] Pas jį ėjo visa Judiejos šalis ir visi Jeruzaliečiai, jie buvo jo krikštijami Jordano upėje, išpažindami savo nuodėmes. [6] Jonas vilkėjo kupranugario plaukais, aplink savo strėnas turėjo šikšninę juostą ir valgė skėrius ir miškinį medų. Jis skelbė, sakydamas: [7] Po manęs ateina galingesnis už mane; jam aš neesu vertas parpuolęs atrišti jo kurpių dirželio. [8] Aš jus krikštijau vandenimi, o jis jus krikštys šventąja Dvasia.

viam Domini, rectas facite semitas eius. [4] Fuit Ioannes in deserto baptizans, et praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum. [5] Et egrediebatur ad eum omnis Iudaeae regio, et Ierosolymitae universi, et baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata sua. [6] Et erat Ioannes vestitus pilis cameli, et zona pellicea circa lumbos eius, et locustas, et mel silvestre edebat. Et praedicabat dicens: [7] Venit fortior me post me: cuius non sum dignus procumbens solvere corigiam calceamentorum eius. [8] Ego baptizavi vos aqua, ille vero baptizabit vos Spiritu sancto.

Mt 3, 1; Act 13, 24; 19, 4 — Mt 3, 5 — Lv 11, 22; 4 Rg 1, 8 — Mt 3, 11; Lc 3, 16; Io 1, 27; Act 13, 25 — Act 1, 5; 2, 4; 11, 16; 19, 4

Žr. Iz 40, 3; plg. Mt 3, 3. — (4) *Kurs krikštijo:* kurio pareiga buvo krikštyti. — *Tyruose.* Pas šv. Matą: *Judiejos tyruose.* Žr. Mt 3, 1. — *Atgailos krikštą.* Jono krikštas turėjo būti priimamas po to, kaip sieloje kildavo pasibodėjimas nuodėmių ir troškimas šventai gyventi, kad būtų galima turėti vilties, jog Dievas maloningai dovanos nuodėmes. Jis vadinamas atgailos krikštu, nes buvo priimamas, kad liudytų apie atgailą; atgaila gi siekia ir trokšta gauti nuodėmių atleidimą. Jono krikštas savaime nesuteikdavo atleidimo nuodėmių taip, kaip Kristaus krikštas (plg. Apd 19, 3. 4), bet jis rengė į tą atleidimą, kurį vėliau turėjo suteikti Mesijas. Žr. žem. 8 e.; plg. Mt 1, 21; Lk 1, 77. — (5) *Judiejos šalis:* kurios sostinė buvo Jeruzalė. Anot Mt 3, 5, ėjo taip pat Pajordanės ir, anot Jono 1, 35, dar Galiliejos gyventojai. Ėjo gi labai daug. Plg. Mt 3, 5. — *Išpažindami...:* pasisakydami kai kurias savo nuodėmes. Plg. Mt 3, 6. — (6) *Vilkėjo...* Tasai, kurs šaukė atgailos daryti, pats savo pavyzdžiu mokė atgailos. Drabužius jis turėjo tik visų reikalingiausius ir tai gana šiurkščius. Jo valgis buvo toks, koks esti beturčių: skėriai ir medus, tačiau ne skanskoniu laikomas bičių sunešamas medus, tik iš medžių varvančios sultys, kurių atsigeriama, sumaišius jas su vandeniu. Plg. Mt 3, 4. — *Jis skelbė:* sakė pranašystę, kurios tikrumą greitai galės pažinti patys jo klausytojai, ir tuo būdu pasirodys, kad jis tikras pranašas (5 Moz 18, 22). — (7) *Galingesnis.* Gr. t. su artikulu: ὁ ἰσχυρότερος, tasai, kurs galingesnis. — *Neesu vertas.* Gr. οὐκ εἰμὶ ἱκανός, netinku. — *Parpuolęs.* Tai didžiausio nuolankumo ženklas. — *Atrišti...* Pas šv. Matą *nešti.* Atrišti kurpių dirželius ir juos nešti buvo vergų darbas. Žr. Mt 3, 11. — (8) *Aš jus...* Plg. Mt 3, 11. — *Jus krikštys...* Kaip kūnas įmerkiama į vandenį, taip šv. Dvasios suteikimu, kurį daro Kristus, siela apipilama dangiškąja malone. Per pranašus (Iz 44, 3; Ez 36, 26. 27; Joėlio 2, 28) buvo žadėta Mesijo laikui šv. Dvasios papylimas; todėl šv. Jonas, ištardamas savo žodžius, turi galvoje tą laiką. Žodžiai apie šv. Dvasios suteikimą reikia suprasti ne vien apie Kristaus įstatytą krikštą, bet apie kiekvieną šv. Dvasios ir dangiškosios malonės suteikimą, kurs daromas per Kristų (Apd 1, 5; 2, 4; 11, 16; 19, 4). Sakydamas: *krikštijau,* šv. Jonas nurodo, kad jo, kaip krikštytojo, darbas jau visai baigiasi. Morkus čia nemini

[9] Et factum est: in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilaeae: et baptizatus est a Ioanne in Iordane. [10] Et statim ascendens de aqua, vidit caelos apertos, et Spiritum tamquam columbam descendentem, et manentem in ipso. [11] Et vox facta est de caelis: Tu es filius meus dilectus, in te complacui. [12] Et statim Spiritus expulit eum in desertum. [13] Et erat in deserto quadraginta diebus, et quadraginta noctibus: et tentabatur a satana: eratque cum bestiis, et angeli ministrabant illi.

Lc 2, 51; 3, 22; Io 1, 32; Mt 2, 23
Mc 9, 7; Ps 2, 7; Is 42, 1
Mt 4, 1; Lc 4, 1
Ps 90, 11; Io 1, 51

[9] Atsitiko, kad anomis dienomis atėjo iš Galiliejos Nazareto Jėzus ir buvo Jono pakrikštytas Jordane. [10] Tuojau išeidamas iš vandens, jis matė atvirą dangų ir Dvasią nužengiančią kaip karvelį ir pasiliekančią ant jojo. [11] Iš dangaus gi pasigirdo balsas: Tu mano mylimasis Sūnus, tave aš sau pamėgau. [12] Dvasia tuojau išvarė jį į tyrus. [13] Tyruose jis buvo keturias dešimtis dienų ir keturias dešimtis naktų, buvo gundomas šetono, buvo su žvėrimis, ir angelai jam tarnavo.

---

randamų pas kitu du sinopsiniu evangelistu žydams suprantamos ugnies metaforos ir teismo parisiejams. Žr. Mt 3, 11. 12; Lk 3, 16. 17.

(9) *Atsitiko, kad...* Plg. Mt 3, 13—17; Lk 21, 22. — *Iš Galiliejos Nazareto.* Skaitytojams romėnams šv. Morkus paaiškina, kur buvo Nazaretas. — *Buvo Jono pakrikštytas.* Pas šv. Morkų ir Luką šitoje vietoje apleista pašnekėsys tarp Jėzaus ir Jono, parašytas šv. Mato 3, 14. 15. Jėzus buvo pakrikštytas, ne kad krikšto privalė, bet kad padarytų visą teisybę, kad duotų nuolankumo pavyzdį, kad suteiktų vandeniui atgimdančios jėgos ir patvirtintų Jono krikštą, o mums nupelnytų didžiausią malonę. — *Jordane.* Gr. εἰς τὸν Ἰορδάνην, (rasi: panertas) į Jordaną. — (10) *Tuojau...* Žr. Mt 3, 16. — *Atvirą.* Gr. σχιζομένους praplėštą. — *Kaip karvelį...* Šv. Dvasia neša pasauliui ramybės, kaip kitados po tvano karvelis buvo skelbėjas ramybės ir malonės. Taip įvyko, kas pasakyta Sen. Test. Iz 11, 1; 61, 1. — (11) *Balsas...* Evangelijoje minima trys atsitikimai, kuriuose girdėta balsas iš dangaus į Jėzų: jo krikšte, atsimainyme (žem. 9, 6) ir prieš kančią (Jono 12, 28). Viešpaties krikšte apreiškiama švenč. Trejybės paslaptis ir mums rodoma gėrybės, kokių mums tenka krikšte ir nuteisinime. Mums atsiveria dangus (Beda Ven.), šv. Dvasia nužengia ant mūsų ir mums duodama patikrinimas, kad mes Dievo vaikai (Rom 8, 15. 16), ir kad Dievas randa sau mumyse pasimėgimo, nes mes apsivelkame Kristumi (Gal 3, 27). Plg. Mt 3, 17.

(12) *Dvasia:* šventoji Dvasia. Apie Kristaus gundymą šv. Morkus rašo labai trumpai; jo pasninko visai nemini; bet jo trumpumo nežiūrint, jis duoda naujų paaiškinančių smulkmenų. Plg. Mt 4, 1—11; Lk 4, 1—13. — *Išvarė.* Gr. ἐκβάλλει, t. y., greitai ir smagiai judina. Žmogiška Kristaus prigimtis visuose dalykuose greitai ir stropiai klauso šv. Dvasios nurodymų. — (13) *Buvo gundomas.* Anot gr. t.: gundomas. Nemaža aiškintojų, žiūrėdami į gr. t., mano, kad Kristus buvo gundytas ne tik pasninko gale, bet ir per visas keturias dešimtis dienų. Tačiau kiti teisingiau sako, kad šv. Morkus taip išsireiškia trumpumo dėliai, ir jo žodžiai reiškia tą patį, ką ir kitų evangelistų, t. y., kad Jėzus buvo gundytas vieną kartą per visas 40 dienų. — Kristus buvo atėjęs sutrinti gyvatei galvos, todėl jis nugali gundytoją tuojau savo tarnystės pradžioje. Be to, jis norėjo būti gundytas, kaip sako šv. Tomas, kad mums suteiktų pašalpos prieš pagundas, kaip toliau norėjo mus perspėti, kad nė vienas, nors ir labai šventas, nesitartų esąs laisvas nuo pagundų pavojaus, kad mus pamokytų, kaip tu-

[14] Po to, kaip Jonas buvo išduo-tas, Jėzus atėjo į Galilieją, skelbė Dievo karalystės Evangeliją [15] ir sakė: Laikas pasidarė pilnas, ir Dievo karalystė prisiartino; dary-kite atgailą ir tikėkite Evangelijai.

[16] Eidamas išilgai Galiliejos jū-ros, jis pamatė Simoną ir jo brolį Andriejų, leidžiančius tinklus į jū-rą (nes juodu buvo žvejai), [17] ir

[14] Postquam autem traditus est Ioannes, venit Iesus in Galilaeam, praedicans Evangelium regni Dei, [15] et dicens: Quoniam impletum est tempus, et appropinquavit regnum Dei: poenitemini, et credite Evan-gelio.

Mt 4, 12—17; Lc 4, 14 ss; Io 4, 43

Gal 4, 4

[16] Et praeteriens secus Mare Ga-lilaeae, vidit Simonem, et Andream fratrem eius, mittentes retia in ma-re, (erant enim piscatores) [17] et

Mt 4, 18; Lc 5, 2

---

rime jas nugalėti. — Kristus norėjo būti gundytas po krikšto, kad nė vie-nas nenusigąstų, jei po krikšto jaučia didesnių pagundų, lyg kad jam būtų atsitikę kas netikėta, bet kad drąsiai priešintųsi ir būtų ištvermingas. — *Buvo su žvėrimis.* Tą aplinkybę mini tik šv. Morkus; ji parodo, kaip toli nuo žmonių buvo vieta, kur tuomet Jėzus buvo. — *Angelai jam tarnavo:* gundymui pasibaigus.

I. Jėzus Galiliejoje (1, 14—10, 45)

1. Pašaukimas pirmųjų apaštalų, pir-mieji Jėzaus pamokslai ir stebuklingi pagydymai, 1, 14—45. Plg. Mt 4, 12—22; 8, 2...; Lk 4, 14. 15. 31—44; 5, 1—16.

Pirmoje evangelijos dalyje (1, 14—10, 45) aprašoma Kristaus tarnystė Galiliejoje ir tai taip, kaip dieviškoji Jėzaus galybė pasireiškia piktųjų dva-sių išvarymu ir daugybės žmonių pa-gydymu.

1, 14—45. Po krikšto ir gundymo Jėzus grįžta į Galilieją ir pradeda skelbti Evangeliją (14. 15), pasirenka ke-turis pirmuosius mokytinius (16—20), pagydo piktosios dvasios apsėstąjį Ka-parnaume (21—28), Petro uošvę ir daug kitų ligonių (29—34), sako pa-mokslus Galiliejoje (35—39) ir pagy-do vieną raupsuotąjį (40—45).

(14) *Po to, kaip...* Apie tą patį su-grįžimą iš Judiejos į Galilieją kalbama pas šv. Joną 4, 3. 43; plg. Mt 4, 12; Lk 4, 14. — *Buvo išduotas:* suimtas ir įmestas kalėjiman, liepiant Erodui An-tipui. — *Dievo karalystės Evangeliją,* t. y., gerą ir išganingą žinią, kurios da-vėjas Dievas, kurs ją siunčia ir skelbia per savo Sūnų; ta gi žinia — apie dan-gaus karalystę, kurią Jėzus Kristus tu-rėjo įsteigti. Žr. Mt 3, 2. — (15) *Lai-kas pasidarė pilnas:* tų metų skaičius arba saikas, kurį Dievas savo apveizda nuo amžių buvo paskyręs savo malo-nės karalystei įsteigti, kurs kitados bu-vo paskelbtas įstatymo ir pranašų, jau seniai laukiamas, tais metais ir tuo lai-ku buvo jau pilnas; buvo atėjęs tas laiko pilnumas, kuriame Dievas norėjo siųsti savo Sūnų; su Evangelijos skel-bimu turėjo prasidėti naujas laikotar-pis, nauja gadynė. Taip čia Kristus, rasi, daro aliuziją į Dan 9, 24. — *Darykite atgailą ir...* Dviem sakiniais Kristus paaiškina, ką Dievas suteiks savo tautai; taip pat kitais dviem sa-kiniais jis primena, ką tauta turi pa-daryti iš savo pusės; taigi, reikalauja-ma nusigręžti nuo nuodėmės (μετανοεῖν, žr. Mt 3, 2) ir tikėti atneštai ži-niai, kitaip sakant, nusigręžti nuo pik-to ir gręžtis į Dievą, o to apsigręžimo pradžia, šaknis, pamatas yra tikėjimas.

(16) *Eidamas...* Plg. Mt 4, 18—22; Lk 5, 1—11. Pirmuosius mokytinius prirengia Išganytojui Jonas. Žr. Jono 1, 35. Bet ne iš karto jie taip prisi-deda prie Kristaus, kad, visa pametę, nuolat jį sekiotų. Taip padaryti jie šaukiami Kristaus po to, kaip jau ne sykį buvo matę jo stebuklus. Plg. Jo-no 2, 2... 11. 17. 23; 3, 22; 4, 39. — *Galiliejos jūros...* Žr. Mt 4, 18. — *Si-moną...* Žr. ten pat. — (17) *Aš pada-*

dixit eis Iesus: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. [18] Et protinus relictis retibus, secuti sunt eum. [19] Et progressus inde pusillum, vidit Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem eius, et ipsos componentes retia in navi: [20] et statim vocavit illos. Et relicto patre suo Zebedaeo in navi cum mercenariis, secuti sunt eum. [21] Et ingrediuntur Capharnaum: et statim sabbatis ingressus in synagogam, docebat eos. [22] Et stupebant super doctrina eius: erat enim docens eos, quasi potestatem habens, et non sicut Scribae. [23] Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo: et exclamavit,

Mt 4, 13; Lc 4, 31

Mt 7, 28 s

Lc 4, 33

Jėzus juodviem tarė: Eikite paskui mane, aš padarysiu, kad judu būtumėte žvejai žmonių. [18] Juodu tuojau, palikusiu tinklus, sekė jį. [19] Paėjęs iš čia truputį, jis pamatė Zebediejaus sūnų Jokūbą ir jo brolį Joną, taip pat betaisančius laive tinklus, [20] ir tuojau juodu pašaukė. Juodu, palikusiu savo tėvą Zebediejų laive su samdiniais, sekė jį. [21] Jie įėjo į Kaparnaumą, ir tuojau subatoje, įėjęs į sinagogą, jis juos mokė. [22] Jie stebėjosi jo mokslu, nes jis juos mokė kaip tas, kurs turi valdžios, o ne kaip Rašto žinovai. [23] Jų sinagogoje buvo žmogus nešvariosios dvasios apsėstas.

---

rysiu, kad... Tas išsireiškimas parodo, kad apaštalai turėjo būti pamažu prirengti savo naujo pašaukimo darbui. Plg. Mt 4, 19; 13, 47—50. — (18) *Juodu...* Plg. Mt 4, 20. — (19) *Jokūbą:* Vyresnįjį. Žr. Apd 12, 2; plg. Mt 4, 21. — *Joną:* evangelistą, mokytinį, kurį Jėzus mylėjo. — (20) *Su samdiniais.* Tos aplinkybės, parodančios, kad Zebediejaus šeimyna buvo bent kiek labiau pasiturinti, kiti evangelistai nemini.

(21) *Į Kaparnaumą.* Kai kurie aiškintojai mano, kad čia minima Jėzaus atėjimas į Kaparnaumą iš Nazareto, kaip kad reiktų suprasti iš Lk 4, 30. 31; bet tai ne visai tikras dalykas. Išganytojas, Nazareto gyventojų atstumtas, persikėlė į Kaparnaumą ir būdavo čia taip nuolat ir taip dažnai, kad Kaparnaumą pradėta vadinti jo miestu (Mt 9, 1). — *Subatoje:* artimiausioje subatoje. Vulgatos daugiskaita: „sabbatis“ čia turi prasmę vienaskaitos. Subatomis žydai susirinkdavo melstis ir klausytis Įstatymo ir Pranašų skaitymo (Apd 15, 21); tuomet visiems atėjusiems į sinagogą valia buvo atsikelti ir, ką turėdavo, pasakyti. Plg. Mt 4, 23. Ta proga Jėzus naudojosi savo mokslui platinti. — (22) *Jie stebėjosi...* Plg. Mt 7, 28. 29; Lk 4, 32. — *Ne kaip Rašto žinovai.* Kaip mokė Rašto žinovai, galima suprasti iš parisiejų padavimų, kuriuos peikė Išganytojas, iš sunkių naštų, kokias jie kraudavo ant žmonių (plg. Mt 15, 2; 23, 4), ir iš to, kaip jie aiškindavo ir taikindavo gyveniman Įstatymo įsakymus. Jie varžydavo kiekvieną žmogaus žingsnį daugybe smulkių taisyklių, kad taip pasiektų kažin kokį tobulą apeiginės Įstatymo dalies sergėjimą; Įstatymo žodžiais ir rimtumu stengėsi patvirtinti ir įkalbėti žmonėms savo pačių prasimanymus (plg. Mt 2, 4). Jėzus gi mokė savo vardu, su didžiausiu malonumu, dalykų, kurie pakelia sielas, pripildo pasitikėjimo, paguodos, meilės Dievo ir atitraukia nuo nuodėmių ir nuo gyvenimo vargų. Kristaus žodis turėjo stebėtinos galybės ir sėkmingumo, taip kad apie jį buvo galima teisingai pasakyti apaštalo žodžius: *Dievo žodis yra gyvas, sėkmingas ir aštresnis už visokį dviašmenį kalaviją, siekiąs iki atskyrimui sielos ir dvasios, taip pat sunėrimų ir smegenų, ir yra širdies minčių ir sumanymų teisėjas* (Žyd 4, 12). — (23) *Jų:* tų, kurie su taip dideliu nustebimu klausėsi Jėzaus mokslo.—*Nešvariosios dvasios.* Piktoji dvasia vadinama nešvaria, nes nuodėmingas nešvarumas labiausiai priešingas

Tasai sušuko, [24] tardamas: Kas tau darbo su mumis Jėzau, Nazarė⸗nai? ar tu atėjai mūsų pražudyti? Aš žinau, kas tu: Dievo šventasis. [25] Jėzus sudraudė ją, tardamas: Nutilk ir išeik iš žmogaus. [26] Ir nešvarioji dvasia, tąsydama jį ir dideliu balsu šaukdama, išėjo iš jo. [27] Visi stebėjosi, taip kad vie⸗nas kitą klausinėjo, sakydami: Kas tai yra? Koks tai naujas mokslas? nes jis su galia liepia net nešva⸗riosioms dvasioms, ir jos jo klauso.

[24] dicens: Quid nobis, et tibi Iesu Nazarene: venisti perdere nos? scio qui sis, Sanctus Dei. [25] Et comminatus est ei Iesus, dicens: Obmutesce, et exi de homine. [26] Et discerpens eum spiritus immundus, et exclamans voce magna exiit ab eo. [27] Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? quaenam doc⸗trina haec nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat,

Mc 5, 7
Mc 9, 26; Lc 9, 39

Dievo šventumui ir pasilieka kuo to⸗liausiai nuo šventojo Dievo. Kas bu⸗vo levitiškai suteptas, tas buvo atstum⸗tas nuo Dievo šventyklos ir nuo Die⸗vo gėrybių; taip sutepta vadinama ta dvasia, kuri atstumta nuo Dievo sosto ir gėrybių, pažymėta bjauriausia dėme, kurios labiausiai bodisi Dievas, dvasia, kuri nori, ješko, palaiko ir platina vi⸗sa, kas bjauru ir nuodėminga. — *Ap⸗sėstas:* žmogus, pasilieką̨s piktosios dvasios valdžioje, su kuriuo ji labai susijungusi, kuriame ji gyvena, kurio sąnariais, balsu naudojosi, kaip jai tin⸗ka, savo reikalams. — *Tasai sušuko:* piktoji dvasia, turėdama savo valdžioje žmogaus balsą ir liežuvį ir valdydama jo sąnarius, padarė, kad jis sušuktų, ar⸗ba per jį sušuko, nes Viešpaties arti⸗mybė vargino piktąją dvasią. — (24) *Kas tau...* Viena piktoji dvasia kalba visų vardu, nurodydama ir jausdama, kad Kristus viso pragaro neprietelis, ir kad jis visoms piktoms dvasioms yra paskelbęs kovą. Pasakymu: *Kas tau darbo su mumis,* piktoji dvasia nori iš⸗reikšti priežastį, kodėl ji neturėtų būti išvaryta: kokią turi tu priežastį mus užpuldinėti? mes juk tavęs neįžeidėme, nepadarėme tau jokios skriaudos, tai ką gi tu turi prieš mus? Tikra to iš⸗sireiškimo prasmė pareina nuo aplinky⸗bių, kokiose jis sakomas, ir nevisuo⸗met juo daroma priekaištas. Plg. Jo⸗no 2, 4. — *Nazarėnai.* Taip buvo va⸗dinamas Išganytojas, nes jis buvo ilgai gyvenęs Nazarete. — *Mūsų pražudyti?* Piktosios dvasios suprato, kad Jėzus buvo atėjęs ne tik jų viešpatavimo su⸗naikinti, bet ir jų pačių įmesti į pra⸗garą. — *Dievo šventasis:* ypatingu bū⸗du išrinktas ir pašvęstas Dievo darbui. Nešvarioji dvasia, vadindama Jėzų Dievo šventuoju, nenoromis išpažįsta didžiausią priešingybę, koki yra tarp jos ir Jėzaus. Jėzus, kaip Šventasis, pašvęstas Dievui, Dievui artimiausis, geriausiai išrinktas Dievo darbui, ne⸗švarioji dvasia labiausiai atitolinta nuo Dievo, nuo Dievo darbo, Dievo pra⸗keikta, labiausiai linkusi į visokį bjau⸗rumą. — (25) *Nutilk.* Gr. φιμώθητι būk pažabota. Kadangi piktoji dvasia sušuko, jai dabar liepiama tylėti; ka⸗dangi ji kankino, ji išvaroma. Nors piktoji dvasia sakė tiesą, bet Kristus nenori melagystės tėvo liudijimo; apie jo prigimtį liudys jis pats ir jo darbai; ją skelbs jo apaštalai; be to, Kristus nenori duoti parisiejams progos šmeiž⸗ti save, būk jis turįs kokių nors san⸗tykių su piktąja dvasia, nes sutinkąs, kad ji apie jį liudytų; rasi, jis dabar nori, kad laikinai nebūtų atidengta jo dievystė. — (26) *Tąsydama...* Kristus leidžia piktajai dvasiai tai daryti, kad būtų aišku, jog ji iš tikrųjų buvo ap⸗sėdusi žmogų ir iš jo kalbėjo. Drauge su tuo pasirodo Viešpaties galybė, nes piktoji dvasia savo šauksmu parodo, kaip nenoromis ji išeina. Plg. Lk 4, 35. — (27) *Kas tai yra:* ką reiškia visa tai, ką Jėzus buvo tą dieną padaręs si⸗nagogoje: jo mokymas ir išvarymas

et obediunt ei. 28 Et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilaeae.

Mt 8, 14; Lc 4, 38

29 Et protinus egredientes de synagoga, venerunt in domum Simonis, et Andreae cum Iacobo, et Ioanne.

Act 28, 8

30 Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: et statim dicunt ei de illa. 31 Et accedens elevavit eam, apprehensa manu eius: et continuo dimisit eam febris, et ministrabat eis. 32 Vespere autem facto cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes, et daemonia habentes: 33 et erat omnis civitas congregata ad ianuam.

Lc 4, 41; Act 16, 17 s.

34 Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus, et daemonia multa eiiciebat, et non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum.

28 Ir gandas apie jį tuojau nuėjo į visą Galiliejos šalį.

29 Tuojau išėję iš sinagogos, jie draug su Jokūbu ir Jonu atėjo į Simono ir Andriejaus namus. 30 Simono uošvė gulėjo drugio krečiama; jie tuojau jam apie tai pasakė. 31 Jis priėjo ir, paėmęs ją už rankos, ją pakėlė; drugys tuojau ją pametė, ir ji jiems tarnavo. 32 Atėjus vakarui, kai saulė buvo nusileidus, jie atgabeno pas jį visus sergančius ir velnių apsėstuosius, 33 ir visas miestas buvo susirinkęs prie durų. 34 Jis pagydė daugelį, kurie buvo visokių ligų kankinami, ir išvarė daug velnių; jis nedavė jiems kalbėti, nes jie pažino jį.

---

piktosios dvasios, iš vienos pusės dorinis stebuklas, iš kitos fizinis stebuklas, vienas ir kitas apreiškiąs tikrai dievišką galybę. — (28) *Tuojau nuėjo...:* nes, kuo žmonės stebisi, apie tai daugelis nuolat kalba.

(29) *Tuojau išėję...* Po padaryto stebuklo Išganytojas pasitraukia nuo minios, nes nejieško sau žmonių garbinimo. Plg. Mt 8, 14. 15; Lk 4, 38. 39. — *Simono ir Andriejaus namus.* Nors juodu buvo kilę iš Betsajidos, bet turėjo namus Kaparnaume, kurie buvo abiejų nuosavybė. Stebuklą padariusį Jėzų kiekvienas miesto gyventojas būtų su didžiausia pagarba priėmęs į savo namus, bet Išganytojas norėjo savo apsilankymu padaryti garbės Petrui. — (30) *Gulėjo drugio krečiama:* rasi, jau ilgesnį laiką. — Piktosios dvasios apsėstąjį Jėzus išvadavo neprašytas, čia jis laukia prašymo. Nors ir labai trokšta pats Viešpats visų išgelbėjimo, tačiau jis neatstumia padėjėjų. — (31) *Drugys tuojau...* Ligonė buvo pagydyta ūmai, vienu palietimu, tobulai, taip kad neliko ligos pėdsakų. — *Jiems tarnavo:* taip išreikšdama dėkingumą už savo pagydymą ir drauge patvirtindama, kad ji jautėsi esanti visai sveika. — (32) *Atėjus vakarui:* tos pačios subatos vakare. Žydų mokytojai, remdamies šv. Rašto žodžiais (plg. 2 Moz 20, 10; 31, 14—17 ir k. Jer 17, 21) buvo uždraudę net nešti ir gydyti ligonį subatoje (plg. Mt 12, 1. 10; Lk 6, 6; 13, 14; Jono 5, 10; 9, 14 ir k.); todėl žmonės laukė su savo ligoniais saulės nusileidimo, kai subatos šventė buvo laikoma jau pasibaigusia. Plg. Mt 8, 16. 17; Lk 4, 40. 41. — (33) *Visas miestas.* Atėjusių buvo taip daug, kad šv. Petrui, kurio žodžius kartoja šv. Morkus, rodėsi čia beesą visi miesto gyventojai. — (34) *Jis pagydė daugelį...* Pas Lk 4, 40 pasakyta, kad Jėzus juos gydė, ant kiekvieno padėdamas rankas, pas Mt 8, 16, kad jis pagydęs visus; šv. Morkus, anaiptol neprieštaraudamas kitiem dviem evangelistam, aiškiau pasako, kad pagydytųjų buvo labai daug. — *Jis nedavė jiems kalbėti.* Žmonės turėjo būti atvesti į tikėjimą Kristaus darbais ir liudijimais, o ne iš piktųjų dvasių balsų patirti, kad jis Mesijas. Piktosios dvasios, kurios žinojo, kokio Mesijo tauta trokšta, rasi, norėjo su-

[35] Atsikėlęs labai anksti, dar neauštant, jis išėjo ir, nuėjęs į tuščią vietą, tenai meldėsi. [36] Simonas ir tie, kurie su juo buvo, sekė jį. [37] Radę jį, jie jam sakė: Visi tavęs ieško. [38] Jis jiems tarė: Eikime į artimiausius kaimus ir miestus, kad ir tenai sakyčiau pamokslus, nes tam aš esu atėjęs. [39] Jis sakė pamokslus jų sinagogose ir visoje Galiliejoje ir išvarinėjo velnius.

[40] Pas jį atėjo vienas raupsuotasis, kurs jį prašė ir atsiklaupęs jam tarė: Jei nori, gali padaryti mane nesuteptą. [41] Jėzus, jo pasigailėjęs, ištiesė savo ranką, palietė jį ir jam tarė: Noriu, būk nesuteptas. [42] Kaip tik jis buvo tai pasakęs, raupsai tuojau nuo jo atstojo, ir

[35] Et diluculo valde surgens, egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. [36] Et prosecutus est eum Simon, et qui cum illo erant. [37] Et cum invenissent eum, dixerunt ei: Quia omnes quaerunt te. [38] Et ait illis: Eamus in proximos vicos, et civitates, ut et ibi praedicem: ad hoc enim veni. [39] Et erat praedicans in synagogis eorum, et in omni Galilaea, et daemonia eiiciens.

Mt 4, 23; 9, 35

[40] Et venit ad eum leprosus deprecans eum: et genu flexo dixit ei: Si vis, potes me mundare. [41] Iesus autem misertus eius, extendit manum suam: et tangens eum, ait illi: Volo: Mundare. [42] Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra,

Lc 5, 12
Mt 8, 2;

---

stiprinti jos nepamatuotus, paikus laukimus ir taip neleisti jai imti į širdį Kristaus perspėjimų.

(35) *Atsikėlęs labai anksti*... Pamokslais ir stebuklais miesto gyventojai gana buvo pamokyti, kad galėtų priimti Dievo karalystę, kuri jiems buvo skelbiama ir kuri dar turėjo būti skelbta per apaštalus, Kristui įžengus į dangų. Jų gi pagyrimų ir stebėjimosi Jėzus nori išvengti, todėl jis išeina iš miesto dar neišaušus, kad žmonės net nepastebėtų, kur jis eina. — *Į tuščią vietą:* netoli nuo Kaparnaumo. — *Meldėsi:* nuolankiai ir karštai pavesdamas dangiškajam Tėvui darbą, kurį jau buvo pradėjęs savo pamokslais Galiliejoje. Plg. Lk 4, 42—44. — (36) *Simonas ir*... Taip čia jau pasirodo, kad pirmoji vieta tarp apaštalų buvo skirta šv. Petrui. Su juo buvo tuomet trys kiti augščiau (29) įvardinti apaštalai. — (38) *Sakyčiau pamokslus.* Pamokslai buvo vyriausis Kristaus uždavinys; prie jų prisidėdavo stebuklai, kaip dieviški antspaudai, kad pasiuntinystę ir mokslą patvirtintų, Viešpaties gailestingumą parodytų ir kad palenktų žmones jo mokslo priimti. — *Esu atėjęs:* iš dangaus į šį pasaulį. — (39) *Jis sakė*... Anot gr. t.: jis ėjo, sakydamas pamokslus, į jų sinagogas, į visą Galilieją. Iš čia aišku, kad Jėzaus tarnystė Galiliejoje tęsėsi ilgesnį laiką. — *Ir išvarinėjo velnius.* Ko nepatraukdavo į Išganytoją jo žodis, tą turėjo pamokyti jo stebuklų didumas.

(40) *Raupsuotasis.* Apie tą patį raupsuotojo pagydymą kalba Mt 8, 1—4 ir Lk 5, 12—16. Baisi raupsų liga, gana paplitusi Palestinoje, buvo sujungta su daugybe skausmų ir atskirdavo tuos, kurie ja sirgo, kaip suteptus, nuo kitų žmonių draugystės (plg. 3 Moz 13, 1...). Be to, ji buvo laikoma ypatinga Dievo siųsta sloga. — *Jei nori*... Raupsuotasis tiki, kad Jėzus gali jį pagydyti, ir nuolankiai prisipažįsta pats nevisai esąs vertas pagydymo. — *Padaryti mane nesuteptą:* pagydyti. — (41) *Palietė jį.* Kas paliesdavo raupsuotąjį, pats darėsi suteptas. Kristus parodo čia, kad jis yra Įstatymo Viešpats ir pagydo savo šventos žmogystės palietimu. — (42) *Kaip tik jis buvo*... Drauge su Kristaus paliepimu įvyko raupsuotojo pagijimas, nes Dievo pasakymas yra ir padarymas.

Mc 3, 12; 5, 43; 7, 36; 8, 26; Mt 9, 30 Lv 12, 49; 14, 2—32

et mundatus est. [43] Et comminatus est ei, statimque eiecit illum: [44] et dicit ei: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, et offer pro emundatione tua, quae praecepit Moyses in testimonium illis. [45] At ille egressus coepit praedicare, et diffamare sermonem, ita ut iam non posset manifeste introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, et conveniebant ad eum undique.

2. [1] Et iterum intravit Capharnaum post dies, [2] et auditum est quod in domo esset, et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad ianuam, et loquebatur eis verbum. [3] Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui a quattuor portabatur. [4] Et cum non possent offer-

Mc 3, 20; 6, 31

Mt 9, 2; Lc 5, 18

jis buvo nesuteptas. [43] Jis pagrasė jam ir tuojau jį pavarė, [44] jam sakydamas: Žiūrėk, kad niekam nesakytumei, bet eik, pasirodyk vyriausiam kunigui ir atiduok už savo pagijimą, ką yra liepęs Mozė, jiems paliudyti. [45] O jis išėjęs ėmė pasakoti ir skelbti tą dalyką, taip jog Jėzus jau nebegalėjo, žmonėms matant, įeiti į miestą, bet buvo lauke, tuščiose vietose; tačiau jie ateidavo pas jį iš visur.

2. [1]Po kiek dienų jis vėl įėjo į Kaparnaumą. [2] Kai žmonės patyrė jį esant namuose, susiėjo tiek daug, jog jie nebetilpo nė lauke pas duris, ir jis jiems sakė žodį. [3] Tuomet atėjo pas jį nešini stabo ištiktu žmogumi, kurs buvo keturių nešamas. [4] Negalėdami dėl minios jo

— (43) *Jis pagrasė...* Jėzus kietais žodžiais liepė pagydytajam tuojau eiti šalin. — (44) *Žiūrėk, kad niekam...* Išganytojas nenori, kad žinia apie stebuklingą pagydymą tarnautų žemiškiems žydų laukimams sustiprinti. — *Vyriausiam kunigui.* Gr. τῷ ἱερεῖ, k u n i g u i. Taip pat ir kitose dviejose evangelijose. Pasirodyti kunigui reikalavo Mozės įstatymas (3 Moz 14, 2...), ir tik kunigo nutarimas grąžino pagijusiam iš raupsų teisę vėl eiti į žmonių draugiją. Plg. Mt 8, 4. — (45) *Tą dalyką:* savo stebuklingą pagijimą. Pagydymas negalėjo pasilikti slaptoje; be to, pagydytasis, rasi, taip suprato Kristaus uždraudimą, kad reikia niekam nieko nesakyti, tik kolei jis nepasirodys kunigui, bet ne paskiau. — *Buvo lauke:* ne mieste.

2. *Pirmieji Rašto žinovų ir parisiejų prieštaravimai Jėzui, 2, 1—3, 6. Plg. Mt 9, 1—17; 12, 1—14; Lk 5, 17—6, 11.*

Minioms stebintis Jėzumi, parisiejai ir Rašto žinovai užsidega pavydu ir neapykanta. Ta neapykanta pasirodo visų pirma stabo ištiktojo pagydyme (2, 1—12), toliau apaštalo Mato pašaukimo proga (13—17), klausime apie pasninką (18—22), mokytiniams pasiskynus sau subatoje varpų (23—28) ir pagydyme subatoje žmogaus, turėjusio padžiūvusią ranką (3, 1—6).

(2, 1) Plg. Mt 9, 1—8; Lk 5, 17—26.— *Po kiek dienų:* gana ilgam laikui praslinkus. — *Vėl.* Pirmas įėjimas paminėtas 1, 21. — *Įėjo:* niekieno nepastebėtas. — (2) *Namuose:* tikriausiai tuose pačiuose augščiau minėtuose šv. Petro namuose (1, 29). — *Nė lauke pas duris.* Anot gr. t.: nė tose (vietose), kurios prie durų. Todėl pilni buvo visi namai, taip pat ir prieangis. — *Žodį:* Evangelijos žodį. — (3) *Stabo ištiktu:* sergančiu žmogumi, kurs visai nevaldė savo sąnarių ir, kadangi pats negalėjo pastovėti, buvo nešamas paguldytas patalan. — (4) *Jie nuplėšė...* Pas žydus namų stogas buvo ne nuolaidus, bet gulsčias, taip kad ant jo buvo galima gerai vaikščioti. Laiptai į stogą buvo ne viduje namų, bet lauke; todėl atnešusieji stabo ištiktąjį galėjo jais užnešti ligonį ant stogo ir iš ten, praplėšę stogą, pro padarytą

atnešti prie jojo, jie nuplėšė stogą, kur jis buvo, ir, padarę skylę, nuleido žemyn guolį, kuriame gulėjo stabo ištiktasis. 5 Jėzus, pamatęs jų tikėjimą, tarė stabo ištiktajam: Sūnau, tavo nuodėmės tau atleistos. 6 Tenai sėdėjo kai kurie iš Rašto žinovų ir manė savo širdyse: 7 Ką tas taip kalba? Jis piktžodžiauja. Kas gali atleisti nuodėmes, jei ne vienas Dievas? 8 Jėzus tuojau savo dvasia pažinęs, kad jie taip patys sau manė, jiems tarė: Kam jūs tai manote savo širdyse? 9 Kas pigiau sakyti stabo ištiktajam: Nuodėmės tau atleistos? ar sakyti: Kelkis, imk savo guolį ir vaikščiok? 10 Bet kad žinotumėte žmogaus Sūnų turint žemėje galios atleisti nuodėmes (jis tarė stabo ištiktajam): 11 Sakau tau: Kelkis, imk savo guolį ir eik į savo namus. 12 Jis tuojau atsikėlė ir, pasiėmęs guolį, nuėjo visų akivaizdoje, taip

re eum illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat: et patefacientes submiserunt grabatum, in quo paralyticus iacebat. 5 Cum autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua. 6 Erant autem illic quidam de Scribis sedentes, et cogitantes in cordibus suis: 7 Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? 8 Quo statim cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? 9 Quid est facilius dicere paralytico: Dimittuntur tibi peccata: an dicere: Surge, tolle grabatum tuum, et ambula? 10 Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait paralytico) 11 tibi dico: Surge, tolle grabatum tuum, et vade in domum tuam. 12 Et statim surrexit ille: et, sublato gra-

Iob 14, 4; Is 43, 25
Lc 6, 8; 9, 47; Io 16, 19
Io 5, 8

---

skylę galėjo nuleisti virvėmis jį su guoliu į vidų. — (5) *Jų tikėjimą:* tų, kurie ligonį atnešė, ir paties stabo ištiktojo tikėjimą. Plg. Mt 9, 2. — *Sūnau.* Jėzus atsiliepia su didele meile. Jis atleidžia nuodėmes savo tobula valdžia; taip jį supranta parisiejai, taip jis pats patvirtina 10 e. — (6) *Tenai sėdėjo...* Kristaus darbai sužadina dvasinės žydų vyresnybės dėmesį. Iš jo padarytų stebuklų jie jau turėjo pažinti, kad jis Dievo siųstas; be to, jiems buvo žinoma, ką buvo pasakęs apie Jėzų Jonas Krikštytojas; todėl Rašto žinovų mintys apie Jėzaus žodžius nebuvo laisvos nuo kaltės. — (7) *Ką tas...* To klausimo žodžiuose jau skamba panieka ir pyktis. — *Piktžodžiauja:* nes savinasi tai, kas vienam Dievui priklauso. — *Kas gali...* Plg. Jobo 14, 4; Iz 43, 25. — (8) *Jėzus tuojau savo dvasia...* Jėzus tuojau duoda Rašto žinovams savo augščiausios valdžios ženklą: jis parodo jiems, kad jis žino jų širdžių paslaptis, kurios, kaip pats šv. Raštas moko, matomos tiktai Dievui. Todėl jis jau taip jiems parodo, kad jis Dievas. Plg. 3 Kar 8, 39; 1 Kron 28, 9; Ps 7, 10; Jer 17, 10. Jėzus pažįsta širdžių paslaptis pats savo dvasia, ne kam nors kitaip apreiškiant, kaip kad būdavo su pranašais, kurie galėdavo pažinti svetimas mintis, bet tik Dievo apšviesti. — (9) *Kas pigiau...:* ir vienam ir kitam dalykui reikia dieviškos galios; jei aš galiu vieną, kaip tuojau pamatysite savo akimis, tai ir mano žodžiai apie nuodėmių atleidimą netušti. Žr. Mt 8, 5. — (10) *Žmogaus Sūnų.* Žr. Mt 8, 20; Dan 7, 13. 14. Dabar Rašto žinovai nebegali abejoti, kas jis yra. Plg. Mt 9, 6. — (11) *Kelkis, imk...* Kristaus paliepimo įvykdymas bus ženklas, kad ligonis ne tik pagydytas, bet ir kad jis atgavo savo jėgas. — (12) *Tuojau:* ligonis pasveiko ūmai. — *Pasiėmęs guolį...* Jis tuojau turėjo gana jėgų. — *Visų akivaizdoje:* apie stebuklo tikrumą galėjo liudyti visi.

bato, abiit coram omnibus, ita ut mirarentur omnes, et honorificarent Deum, dicentes: Quia numquam sic vidimus.

[13] Et egressus est rursus ad mare: omnisque turba veniebat ad eum, et docebat eos. [14] Et cum praeteriret, vidit Levi Alphaei sedentem ad telonium, et ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum. [15] Et factum est, cum accumberet in domo illius, multi publicani, et peccatores simul discumbebant cum Iesu, et discipulis eius: erant enim multi, qui et sequebantur eum. [16] Et scribae, et Pharisaei videntes quia manducaret cum publicanis, et peccatoribus, dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducat et bibit Magister vester? [17] Hoc audito Iesus ait illis: Non necesse habent sani medico, sed qui male habent: non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

[18] Et erant discipuli Ioannis, et Pharisaei ieiunantes: et veniunt,

Mt 9, 9; Lc 5, 27; Io 1, 43

1 Tim 1, 15

jog visi stebėjosi ir garbino Dievą, sakydami: Niekuomet mes neesame matę nieko panašaus.

[13] Jam vėl išėjus į pajūrį, visi žmonės ėjo pas jį, ir jis juos mokė. [14] Praeidamas jis pamatė Alpiejaus sūnų Levį, sėdintį muitinėje, ir jam tarė: Sek mane. Tas atsikėlė ir jį sekė. [15] Ir atsitiko, kad, jam už stalo sėdint jo namuose, daug muitininkų ir nusidėjėlių sėdėjo prie stalo draug su Jėzumi ir jo mokytiniais, nes buvo daug tų, kurie jį ir sekė. [16] Rašto žinovai ir parisiejai, matydami, kad jis valgo su muitininkais ir nusidėjėliais, sakė jo mokytiniams: Kam jūsų Mokytojas valgo ir geria su muitininkais ir nusidėjėliais? [17] Tai išgirdęs, Jėzus jiems tarė: Gydytojo nereikia sveikiems, bet tiems, kurie serga; nes aš neatėjau teisiųjų šaukti, bet nusidėjėlių.

[18] Jono mokytiniai ir parisiejai pasninkaudavo. Jie atėjo ir jam ta-

---

(13) Plg. Mt 9, 9—17; Lk 5, 27—39. — *Vėl:* Kaip anksčiau 1, 16. — *Išėjus:* iš namų, kuriuose pagydė stabo ištiktąjį. — (14) *Levį.* Pirmoje evangelijoje šv. Matas, pasakodamas apie tą patį savo pašaukimą, vadina save tuo vardu, kurį jis nešiojo paskiau, t. y., Matu. — *Muitinėje.* Žr. Mt 9, 9 paaišk. — (15) *Jam už stalo...* Savo apsilankymu pas buvusį muitininką Kristus parodo, kaip labai jam patinka tie, kurie ateina pas jį nuo šio pasaulio rūpesčių ir nuo nuodėmės kelio. Plg. Mt 9, 10. — *Daug tų:* mokytinių. — (16) *Sakė jo mokytiniams.* Parisiejai, nedrįsdami pulti patį Jėzų, kurs tuojau visiems parodydavo jų nedorumą ir piktumą, mėgina varginti jo mokytinius. Jie, be abejonės, tikisi galėsią sukelti juose nepasitikėjimo Jėzumi ir taip atitrauksią juos nuo Išganytojo. — *Valgo ir geria...:* turi artimiausių santykių su didžiausios paniekos vertais žmonėmis. — (17) *Gydytojo...* Taip Išganytojas pasisako esąs nuodėmėmis pražudytos žmonių giminės gydytojas (plg. Iz 35, 4; 53, 5). O kadangi jis gydytojas, tai ir turi eiti pas ligonius; ir juo kas didesnėje pasilieka nuodėmėje, juo labiau reikia gydytojui jį lankyti. — *Neatėjau teisiųjų šaukti...* Ką augščiau Jėzus išreiškė patarlių būdu, tai dabar aiškiau kitais žodžiais pasako; tuos, kuriuos vadino sveikais, dabar vadina teisiaisiais, o sergančius nusidėjėliais; kaip gydytojas rūpinasi ligoniais, taip jis gelbi tuos, kurie turėtų pražūti, t. y., nusidėjėlius. Kadangi visi Adomo vaikai gimsta nusidėjėliais (Aug.), tai visiems reikia Jėzaus Gelbėtojo.

(18) Plg. Mt 9, 14—17; Lk 5, 33—39. Pokylis pas Matą buvo taip pat proga iškelti klausimą apie pasninką. Kie-

rė: Kodėl Jono ir parisiejų mokytiniai pasninkauja, o tavo mokytiniai nepasninkauja? [19] Jėzus jiems tarė: Argi gali pasninkauti vestuvininkai, kolei su jais yra jaunikis? Kolei jie turi su savim jaunikį, jie negali pasninkauti. [20] Bet ateis dienos, kada jaunikis bus nuo jų atimtas, ir tuomet anomis dienomis jie pasninkaus. [21] Niekas nesiuva naujos gelumbės lopo prie palaikio drabužio, nes šiaip naujas lopas atplėšia dalį palaikio, ir darosi didesnė skylė. [22] Ir niekas nepilia jauno vyno į senas rauktines; šiaip vynas perplėš rauktines, ir vynas ištekės, ir rauktinės pages, bet reikia pilti jaunas vynas į naujas rauktines.

et dicunt illi: Quare discipuli Ioannis, et Pharisaeorum ieiunant, tui autem discipuli non ieiunant? [19] Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, ieiunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieiunare. [20] Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt in illis diebus. [21] Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri: alioquin aufert supplementum novum a veteri, et maior scissura fit. [22] Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin dirumpet vinum utres, et vinum effundetur, et utres peribunt: sed vinum novum in utres novos mitti debet.

Io 3, 29
Mt 9, 15; Lc 5, 35; Io 16, 20
Iob 32, 19

tu, išsižadėjimo pilnu gyvenimu visuomet įgijama pas žmones pagarbos. Šv. Jonas Krikštytojas, kurį žmonės laikė didžioje pagarboje, kaip tik taip gyveno pats ir taip gyventi mokė savo sekėjus. Taigi, čia parisiejų daromas Jėzui priekaištas buvo gudriai sugalvotas, kad pakenktų jo geram vardui pas žmones. Jis rodėsi ne tik nesilaikąs parisiejų papročio pasninkauti, nors pasninkai daug kartų buvo pagirti šv. Rašte, bet taip pat ir didžiai gerbiamo Jono Krikštytojo papročio. Apie kitaip gyvenantį Jėzų pigu buvo pasakyti liaudžiai, kad jis pats nutolęs nuo šventumo taisyklių ne tik dėl to, kad pats susideda su nusidėjėliais, bet ir dėl to, kad leidžiąs savo mokytiniams daryti ne taip, kaip reikalautų tikras šventumas. — *Jie atėjo:* kai kurie iš buvusių pokylyje svečių, rasi, drauge su Jono mokytiniais. — (19) *Vestuvininkai:* jaunikio prieteliai. Išganytojas atsako, remdamos Jono Krikštytojo liudijimu. Jonas sakė, kad Jėzus yra sužieduotinis ir kad, jam atėjus, atėjo džiaugsmo laikas (Jono 3, 29); taigi, linksmybės metu nėra vietos pasninkui, kurs sujungtas su nuliūdimu. Taip pat Sen. Testamente pranašai aprašinėja Mesijo laiką kaip vestuves (Oz 2, 19; Iz 61, 60). — *Pasninkauti.* Pasninkauti Sen. Testamente reiškė savo sielą nuliūdinti, 3 Moz 16, 31; 23, 27. 32; 4 Moz 29, 7. — (20) *Bus nuo jų atimtas...* Čia Išganytojas kalba pirmą kartą apie savo mirtį, pritaikydamas sau Iz 53, 8 žodžius. Jis pabrėžia tą laiką tris kartus: *ateis dienos, tuomet, anomis dienomis.* Kaip kalno pamoksle (Mt 6, 17) Išganytojas giria tikrą pasninką, taip čia iš anksto skelbia, kad jo sekėjai pasninkaus. Taigi, Bažnyčia teisingai yra paskyrusi pasninkui tam tikras dienas ir laikus atsiminti apie Kristaus kančią ir priminti sau, kad čia žemėje, dar toli nuo jo, mes pasiliekame ne viename nuodėmės pavojuje. Savo atsakymu Išganytojas parodo parisiejams, kad jis anaiptol nemoko savo mokytinių gyventi laisvai, be išsižadėjimų ir savo kūno varginimo. — (21) Žr. Mt 9, 16. — *Naujos gelumbės...* Parisiejų priekaištu Jėzus naudojasi dar tam, kad nurodytų, jog mesijinė karalystė netilpsta ir nesilaiko Sen. Testamento ribose. Kas gi mėgintų įbrukti Naująją Sandorą į siauras Senosios ribas, tas nelaimės nė vienos Sandoros patogumų ir gėrybių, o

Mt 12, 1—8; Lt 6, 1—5; Dt 23, 26

[23] Et factum est iterum cum Dominus sabbatis ambularet per sata, et discipuli eius caeperunt progredi, et vellere spicas. [24] Pharisaei autem dicebant ei: Ecce quid faciunt sabbatis quod non licet? [25] Et ait illis: Numquam legistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit, et esuriit ipse, et qui cum eo erant? [26] quomodo introivit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, et panes propositionis manducavit, quos non licebat manducare, nisi sacerdotibus, et dedit eis, qui cum eo erant? [27] Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est, et non homo propter sabbatum. [28] Itaque Dominus est filius hominis, etiam sabbati.

1 Sm 21, 6

Lv 24, 5—9

Dt 5, 14

[23] Vėl atsitiko, kad, Viešpačiui einant subatoje per javus, jo mokytiniai ėmė beeidami skintis varpų. [24] Parisiejai gi jam sakė: Štai, kam jie daro subatoje, kas nedera? [25] Jis jiems tarė: Ar niekuomet neskaitėte, ką Dovîdas padarė, kada turėjo reikalą ir buvo alkanas pats ir tie, kurie su juo buvo? [26] Kaip jis įėjo į Dievo namus, vyriausiuoju kunigu esant Abijatarui, ir valgė padėtines duonas, kurių niekam nederėjo valgyti, kaip tik kunigams, ir davė tiems, kurie su juo buvo? [27] Jis jiems sakė: Subata padaryta dėl žmonių, ne žmogus dėl subatos. [28] Taigi, žmogaus Sūnus taip pat subatos Viešpats.

---

praras sau abi Sandori. Tai dar aiškiau parodoma kitu prilyginimu jauno vyno ir senų rauktinių (vynmaišių) 22 eil.

(23) Plg. Mt 12, 1—8; Lk 6, 1—5. — *Subatoje.* Žr. aug. 1, 21. — *Skintis varpų:* kad valgytų jų grūdus. Pasiskinti varpų, einant per javus, Mozės įstatymas leisdavo (5 Moz 23, 25...), ir ne dėl pačių varpų parisiejai daro priekaištą; skynime jie mato darbą, uždraustą subatos dieną, ir dėl jo kaltina mokytinius, kaip nesilaikančius subatos poilsio. — (25) *Ką Dovîdas padarė...* Žr. 1 Kar 21, 6; Mt 12, 3. 4. — (26) *Vyriausiuoju kunigu esant Abijatarui.* 1 Kron 22, 11—20 pasakyta, kad tuomet buvęs vyriausiuoju kunigu ne Abijataras, bet jo tėvas Akimelekas. Be abejonės, vienas ir kitas buvo tuo laiku Nobėje, ir abudu pritarė Dovîdo pasielgimui, žiūrėdami ne įstatymo raidės, bet reikalo. Įvardinta čia Abijataras, rasi, dėl to, kad jis tuo metu galėjo būti savo tėvo padėjėjas ir pavaduotojas ir dėl to, kad paskui, karaliaujant jau Dovîdui, pasidarė labai garsus. — *Padėtines duonas...* Žr. 3 Moz 24, 5. 9 ir k. — (27) *Subata...* t. y., subata paskirta žmogaus labui, naudai; nes jei žmogus būtų sutvertas dėl subatos, taip kad subatos sergėjimas būtų žmogaus paskyrimas, tarsi, galutinas tikslas, tuomet žmogus ir su didžiausiu savo nepatogumu, net statydamas savo gyvybę į pavojų, turėtų sergėti subatą, taip kaip žmogus, sutvertas Dievui, turi būti pasiryžęs verčiau mirti, nekaip sunkiai nusidėti. Bet subata paskirta žmogaus labui ir patogumui; jei tat subatos poilsis pasidarytų jam labai kenksmingas, jo reikia išsižadėti ir imtis darbo, kad būtų galima padėti žmogui. Subata paskirta sielos naudai ir kūno patogumui; sielai, kad žmogus subatos šventimu išpažintų, jog Dievas sutvėrė dangų ir žemę (2 Moz 20, 11; 5 Moz 5, 12); kūnui, kad žmogus po šešių savaitės dienų darbo pasilsetų. Taigi, subata taip reikia sergėti, kad ji nekenktų nei kūno, nei sielos sveikatai. — Išganytojas savo žodžiais čia duoda taip pat bendrą taisyklę, kaip reikia aiškinti liepiantieji įstatymai. To Išganytojo argumento pas kitus evangelistus nėra. — (28) *Taigi, žmogaus...* Jei tat subata įstatyta dėl žmogaus, tai žmogaus Sūnus, kurs, anot Dan 7, 13. 14, yra visų žmonių Viešpats, yra taip pat Viešpats viso to, kas padaryta žmonių naudai.

3. [1] Jis vėl įėjo į sinagogą; tenai buvo žmogus padžiūvusia ranka. [2] Jie stebėjo jį, ar jis gydysiąs subatoje, kad jį apkaltintų. [3] Tuomet jis tarė žmogui, turėjusiam padžiūvusią ranką: Stokis į vidurį. [4] Jiems gi jis tarė: Ar dera subatoje gera daryti, ar pikta? gelbėti gyvybę, ar pražudyti? Bet jie tylėjo. [5] Pažvelgęs paeiliui į juos rūsčiai, nuliūdęs dėl jų širdies aklumo, jis tarė žmogui: Ištiesk savo ranką. Jis ištiesė, ir jo ranka vėl jam pasidarė sveika. [6] Išėję gi parisiejai tuojau tarėsi su Erodo šalininkais prieš jį, kaip jį pražudyti.

3. [1] Et introivit iterum in synagogam: et erat ibi homo habens manum aridam. [2] Et observabant eum, si sabbatis curaret, ut accusarent illum. [3] Et ait homini habenti manum aridam: Surge in medium. [4] Et dicit eis: Licet sabbatis benefacere, an male? animam salvam facere, an perdere? At illi tacebant. [5] Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super caecitate cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est manus illi. [6] Exeuntes autem Pharisaei, statim cum Herodianis consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent.

Mt 12, 10; Lc 6, 6 — Io 11, 33 — Mt 12, 14

(3, 1) Plg. Mt 12, 9—14; Lk 6, 6—11. — *Vėl:* kaip turėjo paprotį eiti subatomis į sinagogą. Plg. 1, 21. 39. — *Padžiūvusia ranka.* Iš gr. ž. ἐξηραμμένην pasirodo, kad rankos padžiūvimo priežastis turėjo būti liga, kad ranka pradžioje turėjo būti sveika, o paskui padžiūvo. — (2) *Jie stebėjo...* Parisiejai, rasi, patys atsivedė žmogų su padžiūvusia ranka, tikėdamies rasią progos apkaltinti patį Jėzų dėl peržengimo subatos poilsio. — (3) *Stokis į vidurį.* Jėzus pastatė ligonį visų susirinkusiųjų akivaizdoje, kad visi matytų stebuklą. Be to, visi matydami padžiūvusią ranką, turės jausti pasigailėjimo nelaimingam žmogui ir bjaurėtis piktumu. — (4) *Ar dera...* Į parisiejų klausimą (parašytą pas šv. Matą 12, 10) Jėzus atsako panašiu klausimu, kad geriau parodytų jų neišmintį. — *Pražudyti:* nesuteikiant reikalingos pagalbos. — *Jie tylėjo.* Jei parisiejai būtų pasisakę esą priešininkai pagydymo subatoje, jie galėjo nustoti pagarbos pas žmones; todėl velijo tylėti. Tą aplinkybę mini tik šv. Morkus. — (5) *Pažvelgęs paeiliui:* norėdamas pažadinti parisiejų sąžinę. — *Rūsčiai, nuliūdęs:* rūsčiu veidu parodydamas, kaip didžiai jį sujaudina nepasitenkinimas dėl tokio atkaklumo piktume, ir drauge liūdėdamas dėl jų sielų aklumo. — Ir tos aplinkybės paminėtos tik šv. Morkaus. — *Dėl... aklumo.* Gr. ἐπὶ τῇ πωρώσει, dėl kietumo. — *Ištiesk...* Taip atsako Išganytojas į savo pastatytą klausimą, į kurį nenorėjo atsakyti parisiejai. Plg. Mt 12, 13. — (6) *Su Erodo šalininkais.* Parisiejai, uolūs įstatymo ir teokratijos gynėjai, lygiai nekentusieji idumiejiečio Erodo viešpatavimo, kaip ir Romos valstybės, nutarę nužudyti Jėzų, neabejoja padaryti sandoros su Erodo šalininkais, t. y., su tais, kurie norėjo, kad Erodo šeimyna valdytų Izraėlio tautą, ir nuo to laiko dažnai su jais tarėsi prieš Kristų. Kadangi Jėzus tuo metu buvo Galiliejoje, kuri buvo dalis tetrarkijos Erodo Antipo, be kurio leidimo parisiejai nieko negalėjo prieš jį veikti, todėl jie eina pas tuos, kurie laikėsi Erodo šeimynos ir dėl savo atsidavimo turėjo pas jį pasitikėjimo ir būdavo išklausomi. — Penki augščiau duoti pasakojimai parodo, kaip visai netiko to laiko tautos vadovai Mesijo karalystėn. Kokį gi gali rasti pasisekimą Išganytojas pas tautą, kuri klauso tokių vadovų?

Mt 4, 25

[7] Iesus autem cum discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a Galilaea, et Iudaea secuta est eum, [8] et ab Ierosolymis, et ab Idumaea, et trans Iordanem: et qui circa Tyrum, et Sidonem, multitudo magna, audientes, quae faciebat, venerunt ad eum. [9] Et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne comprimerent eum. [10] multos enim sanabat ita ut irruerent in eum ut illum tangerent quotquot habebant plagas. [11] Et spiritus immundi, cum illum videbant, procidebant ei: et clamabant dicentes: [12] Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum.

Mt 15, 30

Lc 4, 41

[7] Bet Jėzus su savo mokytiniais pasitraukė pas jūrą; jį sekė didelė minia iš Galiliejos ir Judiejos, [8] taip pat iš Jeruzalės, iš Idumiejos ir iš Užjordanės; ir didelė daugybė iš Tiro ir Sidono apylinkių, išgirdę, ką jis darė, atėjo pas jį. [9] Jis pasakė savo mokytiniams, kad laikytų jam prirengtą laivelį dėl minios, kad jo nesuspaustų. [10] Nes jis gydė daugelį, taip kad kas tik turėjo slogų, tie veržėsi į jį, jo prisiliesti. [11] Ir nešvariosios dvasios, kaip tik jį pamatydavo, kniubdavo ties juo ir šaukdavo, sakydamos: [12] Tu Dievo Sūnus. Bet jis smarkiai jas draudė, kad jo neapreikštų.

---

3. *Apaštalų išrinkimas, mokymas ir išsiuntimas, 3, 7—6, 13. Plg. Mt 4, 23—25; 8, 18. 23—9, 1. 18—26; 10, 1—4. 9—15; 12, 15—32. 46—13, 23. 31. 32; Lk 4, 16—30; 6, 12—17; 8, 4—9, 6; 11, 15—22; 13, 18. 19.*

Jėzui nuėjus pas Tiberijados ežerą, prie jo susirenka iš visur daugybė žmonių. Jis pagydo daugelį ir išvarinėja piktąsias dvasias (7—12); paskui jis paskiria dvyliką apaštalų (13—19), atremia bjaurų Rašto žinovų kaltinimą, būk jis esąs draugystėje su Beelzebubu (20—30), paaiškina, kas Mesijo giminės (31—35), sako sėjėjo (4, 1—20) ir kitus prilyginimus apie Dievo karalystę (21—34), sustabdo audrą jūroje (35—40), išvaro daugybę velnių iš vieno apsėstojo Gerazėnų šalyje (5, 1—20), pagydo krauju plūdusią moteriškę ir prikelia iš numirusiųjų Jajiro dukterį (5, 21—43), apsilanko savo tėviškėje (6, 1—6) ir siunčia apaštalus Evangelijos skelbti (7—13).

(7) Plg. Mt 12, 15—21; Lk 6, 17—19. — *Bet Jėzus...* Išganytojas, žinodamas piktus parisiejų sumanymus, pasitraukia nuo savo priešų, nes jo kančios laikas dar nebuvo atėjęs, ir jis dar norėjo duoti patiems parisiejams laiko atgailai daryti. *Pas jūrą:* pas Genezareto ežerą. — *Jį sekė...* Kaip plačiai buvo jau pasklidęs gandas apie Išganytojo stebuklus, pasirodo iš didelės daugybės žmonių, kurie iš visur, net iš labai toli, ėjo pas Jėzų. Jie ėjo iš šiaurėje esančios *Galiliejos,* iš pietuose esančios *Judiejos* ir jos sostinės *Jeruzalės* ir dar toliau pietuose buvusios Idumiejos, iš buvusios į rytus nuo Jordano Periejos, net iš visai pagoniškų Tiro ir Sidono apylinkių. Ateinančiųjų skaičiuje turėjo būti nemaža ir tikrų pagonių. — (9) Kaip labai visi troško prisiartinti prie Jėzaus ir išmelsti sau jo pagalbos, pasirodo iš žodžių: *Jis pasakė...* — (10) *Slogų...* Ligos neretai vadinama slogomis, smūgiais, nes jos dažnai esti Dievo siųstos bausmės už nuodėmes; ligos labai praverčia mums pasitaisyti, kuomet jomis plaka mus Dievas, kaip tėvas savo vaikus. (Teof.). — (11) *Ir nešvariosios dvasios...* Šv. Morkus ypač dažnai mini piktųjų dvasių išvarymus, nes juose labai aiškiai pasirodo Jėzaus vertė ir viešpatavimas piktosioms dvasioms. — *Kniubdavo:* ne kad būtų norėjusios pagarbinti jį kaip Dievą, bet bijodamos jo. — (12) *Kad jo neapreikštų:* nes tauta dar nebuvo gana prirengta priimti tą tiesą (plg. aug. 1, 34. 44).

[13] Paskui jis užėjo į kalną ir pašaukė pas save tuos, kuriuos pats norėjo, ir jie atėjo pas jį. [14] Jis paskyrė dvyliką, kad jie būtų su juo ir kad juos siųstų sakyti pamokslų, [15] ir davė jiems galios gydyti ligas ir išvarinėti velnius. [16] Jis pašaukė Simoną, kuriam davė Petro vardą, [17] Zebediejaus sūnų Jokūbą ir Jokūbo brolį Joną, kuriedviem davė vardus Boanerges, tai yra: Griausmo vaikai, [18] Andriejų,

[13] Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: et venerunt ad eum. [14] Et fecit ut essent duodecim cum illo: et ut mitteret eos praedicare. [15] Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, et eiiciendi daemonia. [16] Et imposuit Simoni nomen Petrus: [17] et Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem Iacobi, et imposuit eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui: [18] et Andream, et

Mt 10, 1; Lc 6, 13
Io 1, 42

(13) Plg. Mt 10, 1—4; Lk 6, 12—16. Kadangi iš vienos pusės parisiejai, Rašto žinovai, kunigai, tautos vadai buvo labai priešingi Išganytojui, o iš kitos pusės tauta privalė išganingų pamokymų, tai Kristus išrinko iš savo mokytinių tarpo apaštalus, kurie turėjo būti jo karalystės kunigaikščiai ir tautos ganytojai. — *Į kalną*. Gr. su artikulu: εἰς τὸ ὄρος. Taip nurodoma kalnas arti Genezareto ežero kranto, būtent, palaiminimų kalnas, kuriame buvo pasakytas didysis Jėzaus pamokslas (žr. Lk 6, 20). Iš Luko taip pat patiriame, kad Jėzus buvo užėjęs į kalną melstis ir čia pasiliko maldoje per visą naktį (Lk 6, 12), be abejonės, pavesdamas toje maldoje dangiškajam Tėvui apaštalus ir savo Bažnyčią. — *Pašaukė...* Pašaukdamas ir paskirdamas kai kuriuos iš savo mokytinių apaštalais, Išganytojas padarė jierarkinės tvarkos pradžią. — *Kuriuos pats norėjo:* be jų pačių nuopelnų, savo tobuliausia valdžia. — *Jie atėjo pas jį:* visai pasiryžę priimti tas pareigas, kurias Išganytojas teiksis jiems pavesti, ir kurios jiems, rasi, tuojau buvo pasakytos. — (14) *Dvyliką.* Jie turėjo būti lyg dvylika naujosios Dievo tautos patrijarkų. Skaitmuo 12 dažnai sutinkamas Sen. Testamente. Dvylika buvo Jokūbo sūnų, dvylika tautos kunigaikščių, rasta dvylika šaltinių Elime, dvylika buvo akmenėlių Aarono krūtinės apdare, dvylika padėtinių duonų ir t.t. — *Kad jie būtų su juo...* Kam buvo apaštalai paskirti, išreiškiama gr. t. dviem sakiniais: kad būtų su juo ir kad juos siųstų pamokslų sakyti ir turėtų valdžios velniams išvarinėti. Taigi, pirmoji jų teisė ir pareiga: būti su Jėzumi, būti jo draugais ir artimiausiais palydovais; antra: kad savo laiku būtų siunčiami Evangelijos skelbti ir kad toje pasiuntinystėje turėtų valdžios išvarinėti velnius. Pastebėtina, kad visą tą valdžią suteikia apaštalams pats Jėzus, taip parodydamas, kad jis Dievas. — (16) *Kuriam davė Petro vardą.* Iki šitai vietai evangelistas vadino šv. Petrą tiktai Simonu; nuo šios vietos jis vadina jį tik jo naujuoju vardu; todėl galima spėti, kad čia ne tik primenama vardo pakeitimas, bet kad tas pakeitimas buvo padarytas, pašaukiant apaštalus; kitur gi (Jono 1, 42) pakeitimas tik žadamas, ar galutinai patvirtinamas kaip ankščiau įvykęs ir pasakoma pranašinė to vardo pakeitimo reikšmė (Mt 16, 18). Plg. Apd 13, 9, kur paminėtas Sauliaus vardas, kurs toliau nebesutinkamas, nes visai užleidžia vietą Povilo vardui. — (17) *Jokūbą...* Apaštalų eilė pas Mt 10, 2 ir Lk 6, 14 kitoki. Šv. Morkus po Petro mini tuos apaštalus, kurių vardai buvo pakeisti. Plg. Apd 1, 13. — *Boanerges.* Spėjama, kad taip buvo ištariama Galiliejoje ebr. ž. *b^e^ne regeš* (triukšmo vaikai), ir kad jie čia reiškę griausmo vaikus. Toks pavadinimas tikriausiai tiko karštesniam Zebediejaus sūnų dviejų būdui pažymėti, o taip pat jų pamokslams aptarti. — (18) *Baltramiejų,* kurs, rasi, vadinosi taip pat Natanaėliu. Plg. Jono

Philippum, et Bartholomaeum, et Matthaeum, et Thomam, et Iacobum Alphaei, et Thaddaeum, et Simonem Cananaeum, [19] et Iudam Iscariotem, qui et tradidit illum.

[20] Et veniunt ad domum: et convenit iterum turba, ita ut non possent neque panem manducare. [21] Et cum audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim: Quoniam in furorem versus est. [22] Et Scribae, qui ab Ierosolymis descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub habet, et quia in principe daemoniorum eiicit daemonia. [23] Et convocatis eis in parabolis dicebat illis: Quomodo potest satanas satanam eiicere? [24] Et si regnum in se dividatur, non potest regnum illud stare. [25] Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. [26] Et si satanas consurrexerit in semetipsum,

Io 7, 20; 8, 48—52; 10, 20 Mt 9, 34

Pilypą, Baltramiejų, Matą, Tomą, Alpiejaus sūnų Jokūbą, Tadą, Simoną Kananietį [19] ir Judą Iskarijotą, kurs jį ir išdavė.

[20] Jiems parėjus namo, vėl susirinko minia, taip kad jie negalėjo nė duonos pavalgyti. [21] Išgirdę tai saviškiai, išėjo jo sulaikyti, nes jie sakė: Jis išėjo iš proto. [22] Rašto žinovai, kurie buvo atėję iš Jeruzalės, sakė: Jis turi Beelzebubą ir per velnių vyriausįjį išvaro velnius. [23] Suvadinęs juos, jis jiems kalbėjo prilyginimais: Kaip gali šetonas išvaryti šetoną? [24] Jei karalystė pati savyje suskyla, ta karalystė negali išlikti. [25] Jei namai patys prieš save susiskaldo, tie namai negali išlikti. [26] Jei šetonas sukilsta pats prieš save, tai jis yra pasidalinęs; jis negali išlikti, ir jam

---

1, 45; 21, 2. — *Matą:* Levį. — *Tomą:* Dvyną. — *Alpiejaus sūnų Jokūbą:* Jokūbą Jaunesnįjį, vadinamą taip pat Viešpaties broliu (Gal 1, 19; 2, 9). Jis buvo autorius vieno iš septynių visuotinių laiškų. — *Tadą:* Judą, vadinamą dar Jokūbo broliu. Lk 6, 16; Apd 1, 13. — *Kananietį,* t. y., Uolųjį. — (19) *Iskarijotą:* Karijotietį. Jis buvo tikriausiai kilęs iš Judo giminės, nes Karijoto miestelį randame tos giminės plote, gana toli į pietus nuo Jeruzalės (plg. Joz 15, 24).

(20) Plg. Mt 12, 22—37; Lk 11, 14—23. — *Jiems parėjus.* Gr. t.: jam parėjus. — *Namo.* Turėta galvoje tikriausiai šv. Petro namai (1, 29; 2, 1). — *Vėl:* kaip aug. 8 e. — *Duonos pavalgyti.* Ebr. išsireiškimas vietoje pavalgyti. Ko apaštalai turi sau laukti, parodo atsitikimai po jų pašaukimo, tos žmonių minios, skubančios pas Jėzų, netikėjimas tų, kuriuos įgimti ryšiai statė arčiau už visus kitus, pasibjaurėjimo verta neprietelystė Rašto žinovų. — (21) *Tai:* apie minios susirinkimą. — *Saviškiai.* Gr. οἱ παρ' αὐτοῦ vadinama tuos, kurie kokiuo nors būdu žmogui artimesni už kitus, jo giminės, mokytiniai, palydovai, namiškiai, tarnai; todėl žodis saviškiai ne būtinai reikia suprasti apie gimines; jis gali reikšti čia taip pat šalininkus, sekėjus.—*Sulaikyti:* pasiimti jo su savim ir nuvesti kitur, taip atimti iš minios priežastį rinktis pas Jėzų. — *Jis išėjo iš proto.* Jie, rasi, tik taip sako, kad jį atimtų iš po parisiejų neapykantos. Bet kaipgi dar maža jie tepažino Viešpatį ir jo dieviškąją pasiuntinystę! Kaipgi didelį nuostolį jie darė savo pasielgimu tautos širdžiai! — (22) *Sakė: Jis...* Proga tam bjauriam Rašto žinovų šmeižtui buvo pagydymas piktos dvasios apsėsto aklo nebylio. Žr. Mt 9, 34; 12, 22...; Lk 11, 14. Savo žodžiais jie nori sunaikinti širdyse pirmutinius tikėjimo daigus. — *Beelzebubą...* Žr. Mt 10, 25. — (23) *Kalbėjo prilyginimais...* Išganytojas atsako su dideliu romumu, visų pirma išrodydamas parisiejų šnekos neprotingumą, toliau paaiškindamas, kad

bus galas. [27] Niekas negali, įėjęs į galiūno namus, išplėšti jo rakan⸗dų, jei pirma nesuriša galiūno; tik tuomet jis išplėš jo namus. [28] Iš tikrųjų, sakau jums: visos nuodė⸗mės bus atleistos žmonių vaikams, taip pat ir piktžodžiavimai, kuriais jie piktžodžiauja. [29] Kas gi piktžo⸗džiautų šventajai Dvasiai, tas ne⸗turės atleidimo per amžius, bet bus kaltas amžina nuodėme. [30] Nes jie sakė: Jis turi nešvariąją dvasią.

[31] Tuo tarpu atėjo jo motina ir broliai. Stovėdami lauke, jie siun⸗tė pas jį ir jį šaukė. [32] Aplink jį sėdėjo minia, ir jie jam tarė: Štai tavo motina ir tavo broliai yra lau⸗ke ir tavęs ieško. [33] Atsakydamas jiems jis tarė: Kas mano motina ir kas mano broliai? [34] Pažvelgęs į tuos, kurie sėdėjo aplink jį, jis ta⸗rė: Štai mano motina ir mano bro⸗liai. [35] Nes kas daro Dievo valią, tas mano brolis, ir mano sesuo, ir mano motina.

dispertitus est, et non poterit sta⸗re, sed finem habet. [27] Nemo po⸗test vasa fortis ingressus in do⸗mum diripere, nisi prius fortem alliget, et tunc domum eius diri⸗piet. [28] Amen dico vobis, quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata, et blasphemiae, quibus blasphemaverint: [29] qui autem blasphemaverit in Spiritum sanc⸗tum, non habebit remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni de⸗licti. [30] Quoniam dicebant: Spiri⸗tum immundum habet.

Mt 12, 31; Lc 12, 10; Io 5, 16

Mc 3, 22; Io 10, 20

[31] Et veniunt mater eius et fra⸗tres: et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum, [32] et sedebat cir⸗ca eum turba: et dicunt ei: Ecce mater tua, et fratres tui foris quae⸗runt te. [33] Et respondens eis, ait: Quae est mater mea, et fratres mei? [34] Et circumspiciens eos, qui in circuitu eius sedebant, ait: Ecce mater mea, et fratres mei. [35] Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, et soror mea, et ma⸗ter est.

Mt 12, 46—50; Lc 8, 19 ss

---

jis griaunąs šetono viešpatavimą ir pa⸗galiau nurodydamas jų piktžodžiavimo baisumą. — (27) *Niekas negali...*: jūs gi patys matote, kad aš įėjau į velnio karalystę ir atimu iš jo rakandus ir įrankius, t. y., žmones, kuriuos jis lai⸗kė, tarsi, iš Dievo išplėštą grobį; ma⸗tote, kad aš atimu jo ginklus, jo ga⸗lybę, kuria iki šiam laikui jis pasiti⸗kėjo, kuria nugalėdavo žmones; juk tai aiškus ženklas, kad aš, kaip stipre⸗snis, jį nugalėjau ir surišau. — (29) *Kas gi piktžodžiautų...*: kas, matyda⸗mas Dievo veikalus ir pažindamas ant⸗gamtinę jėgą, iš pavydo savina šv. Dva⸗sios darbus Beelzebubui, kolei taip da⸗ro, jis niekuomet neateina į tikrą atgai⸗lą ir todėl niekuomet negauna nuodė⸗mių atleidimo (Beda Vener.).

(31) Plg. Mt 12, 46—50; Lk 8, 19—21; 11, 47. Pasakojamas čia atsitikimas tikriausiai neturi sąryšio su paminė⸗tuoju aug. 21 e. Jei tai būtų tik tąsa, ir evangelistas norėtų kalbėti apie tuos pačius „saviškius", tai taip pat būtų juos ir čia pavadinęs; vadina gi ki⸗taip, matomai, dėl to, kad iš tikrųjų kalba apie kitus. — (32) *Jie jam...*: tie, kurie sėdėjo arčiau Jėzaus, jam ta⸗rė. — (33) *Kas mano motina...*: kas yra tie, kuriuos aš, kaip Mesijas, la⸗biausiai myliu ir kuriais labiausiai rū⸗pinuos? Ne kūniški giminės, nes die⸗viškame mano darbe nežiūrima kūniš⸗kos giminystės. — (35) *Kas daro Die⸗vo valią.* Tų dvasios giminaičių, kurie dabar apimami mano rūpesčiu, man nedera apleisti dėl kūno giminių, man, kurs perspėjau savo apaštalus, kad jie visa paliktų. Jėzus neneigia, kad Ma⸗rija jo motina, nei to, kad dvasiškai ji stovi visų arčiausiai jojo, bet tik sako, kad dvasios giminystė jam svarbesnė už kūniškąją. Plg. Jono 4, 34.

Mt 13, 1; Lc 8, 4

4. 1 Et iterum coepit docere ad mare: et congregata est ad eum turba multa, ita ut navim ascen=dens sederet in mari, et omnis tur=ba circa mare super terram erat: 2 et docebat eos in parabolis multa, et dicebat illis in doctrina sua: 3 Audite: ecce exiit seminans ad se=minandum. 4 Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, et vene=runt volucres caeli, et comederunt illud. 5 Aliud vero cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam: et statim exortum est, quoniam non habebant altitudi=nem terrae: 6 et quando exortus est sol, exaestuavit: et eo quod non habebat radicem, exaruit. 7 Et aliud cecidit in spinas: et ascen=derunt spinae, et suffocaverunt illud, et fructum non dedit. 8 Et aliud cecidit in terram bonam: et dabat fructum ascendentem, et crescentem, et afferebat unum tri=ginta, unum sexaginta, et unum centum. 9 Et dicebat: Qui habet aures audiendi, audiat. 10 Et cum esset singularis, interrogaverunt eum hi, qui cum eo erant duode=cim, parabolam. 11 Et dicebat eis:

Mc 4, 34

4. 1 Jis vėl kartą mokė pajūryje; pas jį susirinko gausi minia, taip kad jis turėjo žengti į laivą ir sė=dėti ant jūros, o visa minia buvo prie jūros kranto. 2 Jis juos mokė prilyginimais daugelio dalykų ir jiems sakė savo pamokyme: 3 Pa=siklausykite. Štai, sėjėjas išėjo sėti. 4 Jam besėjant, vieni grūdai krito šalia kelio; dangaus paukščiai at=skrido ir juos sulesė. 5 Kiti krito į akmenynę, kur nedaug žemės te=turėjo, ir tuojau išdygo, nes jie buvo negiliai žemėse; 6 bet saulei užtekėjus, išdegė ir sudžiūvo, nes neturėjo šaknų. 7 Kiti krito tarp erškėčių; erškėčiai pakilo ir nu=smelkė juos, taip kad jie neatnešė vaisiaus. 8 Kiti krito į gerą žemę ir nešė vaisių, kurs augo ir tarpo; vieni atnešė trisdešimteriopą, kiti šešiasdešimteriopą, kiti šimteriopą. 9 Jis pridūrė: Kas turi ausis klau=syti, tas teklausai. 10 Kada jis bu=vo vienas, tie dvylika, kurie su juo buvo, klausė jį apie prilyginimą. 11 Jis jiems sakė: Jums duota pa=

(4, 1) Plg. Mt 13, 1—35; Lk 8, 4—15. Nors ir anksčiau Išganytojas jau buvo pasakęs keletą prilyginimų (plg. aug. 2, 21. 22; Mt 5, 11. 12 ir k.), bet kaip iš šv. Mato ir šv. Luko, taip pat ir šv. Morkaus pasakojimo pasirodo, moky=mas parabolėmis tam tikrame laike pa=sidarė ypatinga Jėzaus mokytojavimo žymė; nuo to laiko jis pradėjo daž=niau sakyti prilyginimus. Iš septynių šv. Mato prilyginimų šv. Morkus duo=da čia tik du, bet prideda vieną visai naują. — *Vėl:* kaip aug. 2, 13 ir 3, 7, nors toje antroje vietoje paminėti tik gydymai, bet ir jie, be abejo, turėjo būti sujungti su pamokymais. — *Gausi.* Gr. t. labai gausi. — (2) *Savo pamo=kyme:* tarp to, ko jis mokė, buvo toks prilyginimas. — (3) *Sėjėjas...* Tą pri=lyginimą šv. Morkus pasakoja kone tais pačiais žodžiais, kaip ir šv. Matas 13, 3—9. — (9) *Kas turi ausis...:* kas jaučia savyje troškimą gauti sau nau=dos iš to prilyginimo, tenepalieka ne=pasinaudojęs dieviškosios malonės pa=kvietimu. — (10) *Tie dvylika...* Gr. t. tie, kurie buvo pas jį su dvylika. Tai=gi, be dvylikos apaštalų, buvo tenai dar daugiau mokytinių. — *Apie prily=ginimą.* Anot Lk 8, 9; Mt 13, 10, jie klausėsi dar ir apie kitus dalykus. — (11) *Jums duota...:* Dievo Tėvo pa=skirta, kad jums būtų apreikšta apie Dievo karalystę, kas kitiems nežinoma ir paslėpta. Todėl: *palaimintos jūsų akys, nes mato, ir jūsų ausys, nes girdi*

žinti Dievo karalystės paslaptis; o tiems, kurie lauke, viskas įvyksta prilyginimais, [12] kad *regėte regėtų, ir neišvystų, girdėte girdėtų, ir nesuprastų; kad kartais jie nesigręžtų, ir nebūtų jiems atleistos nuodėmės.* [13] Jis jiems kalbėjo toliau: Jūs nesuprantate šito prilyginimo? tai kaipgi jūs suprasite visus prilyginimus? [14] Sėjėjas tas, kurs sėja žodį. [15] Šalia kelio sėjamas žodis tuose, pas kuriuos, kaip tik jie išgirsta, tuojau ateina šetonas ir atima žodį, pasėtą jų širdyse. [16] Taip pat ir tie, pas kuriuos sėjama akmenynėje; išgirdę žodį, jie tuojau su džiaugsmu jį priima, [17] tačiau jie neturi savyje šaknies; jie tik laikiniai; paskui, kilus priespaudai ir persekiojimui dėl žodžio, jie tuojau piktinasi. [18] Kiti, pas kuriuos sėjama erškėčiuose, tai tie, kurie klausosi žodžio; [19] bet pasaulio rūpesčiai, turtų apgaulė ir geismai kitų dalykų, įėję nutroškina žodį,

Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: illis autem, qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt: [12] ut *videntes videant, et non videant: et audientes audiant, et non intelligant: nequando convertantur, et dimittantur eis peccata.* [13] Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? et quomodo omnes parabolas cognoscetis? [14] Qui seminat, verbum seminat. [15] Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur verbum, et cum audierint, confestim venit satanas, et aufert verbum, quod seminatum est in cordibus eorum. [16] Et hi sunt similiter, qui super petrosa seminantur: qui cum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud: [17] et non habent radicem in se, sed temporales sunt: deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum, confestim scandalizantur. [18] Et alii sunt, qui in spinis seminantur: hi sunt, qui verbum audiunt, [19] et aerumnae saeculi, et deceptio divi-

Is 6, 9; Mt 13, 14; Io 12, 40; Act 28, 26; Rom 11, 8

1 Tim 6, 17; Mc 10, 23 s

Žr. Mt 13, 11. 16. — O tiems, kurie lauke: minioms, kurios mažai tesirūpina Kristaus mokslu, kurios netiki jam taip, kaip jis reikalauja, kurios, taip sakant, pasilieka atstu nuo Kristaus sekėjų ir tikinčiųjų draugijos. Paskiau tuo vardu apaštalas Povilas vadina visai neįėjusius į Kristaus Bažnyčią (1 Kor 5, 12; Kol 4, 5; 1 Tes 4, 11). — (12) *Kad regėte regėtų...* Plg. Iz 6, 9; Mt 13, 14; Jono 12, 40; Apd 28, 26; Rom 11, 8. — (13) *Jūs nesuprantate...* Čia prasideda tiesioginis atsakymas į mokytinių klausimą, minimą 10 e. Išganytojo žodžiuose nėra papeikimo mokytiniams, tik kreipiama jų dėmesys į jų pačių klausimą 10 e., lyg kad būtų pasakyta: Jūs nesuprantate šito prilyginimo ir apskritai nežinote, kaip galėtumėte suprasti visus prilyginimus (2 e.). — (14) *Žodį:* Dievo žodį, Evangelijos mokslą. — (15) *Šalia kelio...* Šituo prilyginimu apaštalai mokomi, kad Evangelijos skelbimas ne visuose klausytojuose atneš tuos vaisius, kuriuos jis, žiūrint jo vidujinės jėgos, turėtų nešti. Taigi, apaštalai nenustos drąsos savo veikime, jei daugelis jiems netikės, ar įtikėję paskui pames tikėjimą ir dorą gyvenimą. Drauge jiems parodoma priežastis, kodėl jų pamokslas kai kuriuose žmonėse pasilieka nevaisingas, kad jie galėtų griebtis priešingų kliūtims priemonių. Pagaliau jie pažįsta, kad ir iš tų, kurie neša vaisiaus, jie negali laukti ir reikalauti vienodo saiko. — *Šetonas...* Pirmoji nepasisekimo priežastis — šetonas, kita — pasaulis su savo persekiojimais (17 e.), trečia — kūnas (19 e.). — (19) *Turtų apgaulė.* Turtai žada, ko negali duoti: pasitenkinimą ir pastovų valdymą ir traukia valią šalin nuo ieškojimo išganymo. — *Geismai kitų dalykų:* ieškojimas garbės, troškimas pagiežos, geidimas gėrių ir linksmybių ir t.t.

tiarum, et circa reliqua concupiscentiae introeuntes suffocant verbum, et sine fructu efficitur. [20] Et hi sunt, qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum, et suscipiunt, et fructificant, unum triginta, unum sexaginta, et unum centum.

Mt 5, 15; Lc 8, 16; 11, 33

[21] Et dicebat illis: Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nonne ut super candelabrum ponatur? [22] Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum, sed ut in palam veniat. [23] Si quis habet aures audiendi, audiat. [24] Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, et adiicietur vobis. [35] Qui enim habet, dabitur illi: et qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo.

Mt 10, 26; Lc 8, 17

Mt 7, 2; Lc 6, 38

Mt 13, 12; 25, 29; Lc 8, 18; 19, 26

[26] Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in terram, [27] et dormiat,

Ia 5, 7

ir jis pasidaro nevaisingas. [20] Geroje žemėje pasėta pas tuos, kurie klausosi žodžio, priima ir duoda vaisių, vienas trisdešimteriopą, kitas šešiasdešimteriopą, o kitas šimteriopą.

[21] Jis jiems dar sakė: Argi žiburys atnešamas padėti po saiku ar po guoliu? argi ne įstatyti į žibintuvą? [22] Nes nėra nieko paslėpta, kas nebus atidengta, ir nieko neįvyksta slapčia, kad neišeitų aikštėn. [23] Jei kas turi ausis klausyti, tas teklausai. [24] Jis jiems sakė: Žiūrėkite, ką jūs girdite. Kokiuo saiku seikėjate, tokiuo jums bus atseikėta ir dar bus jums pridėta. [25] Nes kas turi, tam bus duota, o kas neturi, iš to bus atimta net ir tai, ką jis turi.

[26] Po to jis sakė: Su Dievo karalyste taip yra, kaip su žmogumi, kurs beria sėklą į žemę. [27] Ar jis

---

Taigi, jei kas tariasi jau sutvarkęs savo gyvenimą taip, kaip reikalauja Evangelija, dar negali būti tikras, kad jo širdyje Dievo žodis nebūtų nutroškintas ir nepasiliktų be vaisiaus.

(21) Plg. Mt 5, 15; 7, 2; 10, 26; 13, 12; Lk 8, 16—18. Apaštalai perspėjami, kad Jėzaus uždegta juose tiesos, gilesnio pažinimo prilyginimų apie Dievo karalystę šviesa turi būti nešama per pasaulį tarp visų pavojų ir kliūčių. — *Įstatyti į žibintuvą:* kad ta šviesa apaštalai išblaškytų pasaulio tamsybes. — (22) *Nėra nieko...* Viešpats nori, kad tai, ką jis daro, būtų savo laiku atidengta, o ypač Dievo karalystės paslaptys. — *Nieko neįvyksta slapčia...:* kad pasiliktų visuomet slaptoje, bet kad, laikui atėjus, išeitų aikštėn. — (23) *Jei kas turi...:* gerai apsvarstykite, kaip šventą pareigą jūs turite, ir tinkamai prisirengkite mano mokykloje ją atlikti. — (24. 25) *Jis jiems...* Perspėjimo svarbumas sustiprinama žodžiais: *Kas turi, tam bus duota...* Dievo karalystėje negali būti stovėjimo vietoje. Sustojimas yra lygus pasitraukimui atgal. Koks bus apaštališkojo uolumo saikas, toks bus ir atsilyginimas. — *Kas turi...* Patarlė: Pigu turtuoliui dauginti savo turtus, kaip pigu beturčiui įpulti į dar didesnį neturtą. — Juo kas daugiau parodo jautrumo Dievo žodžiui, juo labiau eina didyn jo pažinimas, apsileidėlis gi nustoja ir to mažo pažinimo, kurį jis turi (Vikt. Teof. Eut.).

(26) Prilyginimą savaime augančios ir bręstančios iki pjūčiai sėklos randame tik šitoje evangelijoje. Tas prilyginimas turi pripildyti apaštalus ir tikinčius pasitikėjimo. Dievo karalystėje taip pat, kaip ir gamtos karalystėje, auga savaime, kas pasėta derlingoje dirvoje. — *Jis sakė:* miniai. — *Su Dievo karalyste:* su Bažnyčia. — (27) *Ar jis*

miega, ar keliasi, dieną ir naktį, sėkla dygsta ir auga, jam nežinant. [28] Nes žemė savaime duoda vaisių, pradžioje želmenį, paskui varpą, paskui pilną grūdą varpoje. [29] Kai vaisius pribręsta, jis tuojau siunčia pjautuvą, nes pjūtis atėjo.

[30] Jis dar sakė: Su kuo palyginsime Dievo karalystę? arba kokiuo prilyginimu ją vaizduosime? [31] Ji kaip garstyčios grūdas, kurs, sėjamas į žemę, mažesnis už visas žemės sėklas, [32] o pasėtas išauga, darosi didesnis už visas daržoves ir išleidžia didelių šakų, taip kad *jo ūksmėje gali gyventi dangaus paukščiai.* [33] Daugeliu tokių prilyginimų jis skelbė jiems žodį, taip kaip jie galėjo klausyti. [34] Be prilyginimo jis jiems nekalbėjo; bet savo mokytiniams jis visa skyrium išdėstydavo.

[35] Tą pačią dieną, atėjus vakarui, jis jiems tarė: Persiirkime į

et exurgat nocte et die, et semen germinet, et increscat dum nescit ille. [28] Ultro enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. [29] Et cum produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

Ioel 13, 13; Ap 14, 14—19

[30] Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolae comparabimus illud? [31] Sicut granum sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra, minus est omnibus seminibus, quae sunt in terra: [32] et cum seminatum fuerit, ascendit, et fit maius omnibus oleribus, et facit ramos magnos, *ita ut possint sub umbra eius aves caeli habitare.* [33] Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire: [34] sine parabola autem non loquebatur eis, seorsum autem discipulis suis disserebat omnia.

Mt 13, 31s. 34; Lc 13, 18 s

Dn 4, 9. 18; Ez 17, 23; 31, 6; Ps 103, 12

[35] Et ait illis in illa die, cum sero esset factum: Transeamus contra.

---

miega... Pasėjęs sėklą dirvoje žmogus nieko daugiau su ja nebedaro, nes žino, kad ji ir be jo augs; jis miega naktį, dieną užsiima savo reikalais; pasėlis gi iš tikrųjų dygsta ir auga, jam net nestebint, kaip tas augimas įvyksta. — (29) *Siunčia pjautuvą...* Šitame prilyginime aprašoma Bažnyčios atsiradimas, jos augimas ir pasaulio pabaiga. Pirmąją ir paskutinę dalį, atsiradimą ir pabaigą įvykdys pats Kristus atvirai savo regimame kūne; jis nurodo, kad Bažnyčios augimas iki pjūčiai vyksta tuo metu, kai jis neregimu būdu yra arti apsėtosios dirvos. Pasėjęs sėklą jis žengia į dangų (Teof.). Bažnyčia turi augti iki pabaigai. Paminėtas prilyginime trejopas augalo stovis yra taip pat vaizdas pradedančios, pažangą darančios ir tobulos krikščionies sielos (Grig.).

(30) Plg. Mt 13, 31. 32; Lk 13, 18. 19. — (32) *Išauga... išleidžia didelių šakų... jo ūksmėje.* Tos aprašymo ypatybės nuosavos šv. Morkaus evangelijai. — (33) Plg. Mt 13, 33. 34. — *Taip kaip jie galėjo.* Žmonės iš minios netiko tam, kad galėtų suprasti tikrą Dievo karalystės prigimtį; tai pasirodo jau iš tos aplinkybės, kad jie nesiklausia Išganytoją, koki jo prilyginimų prasmė. Be abejo, sėjėjo prilyginimas turėjo savyje ne vieną pamokymą ir galėjo būti daugeriopai pritaikytas, tačiau minia be Kristaus paaiškinimo nepasiekė pilnai tos naudos, kurią Išganytojas buvo sumanęs per jį suteikti. — (34) *Nekalbėjo:* tuo laiku.

(35) Plg. Mt 8, 23—27; Lk 8, 22—25. Kadangi mokytiniai iš Kristaus kalbos pažino Dievo karalystės ypatybes, tai jis dabar sustiprina jų tikėjimą stebuklu. — *Tą pačią dieną:* kurią Jėzus pasakė garstyčių prilyginimą. Tikslų laiko nurodymą randame tik šitoje

Mt 8, 23; Lc 8, 22
Ion 1, 3 ss
Lc 10, 40
Ps 88, 10; 106, 29 s
Mc 1, 27
Mt 8, 28—34; Lc 8, 26—40

[36] Et dimittentes turbam, assumunt eum ita ut erat in navi: et aliae naves erant cum illo. [37] Et facta est procella magna venti, et fluc⸗tus mittebat in navim, ita ut imple⸗retur navis. [38] Et erat ipse in pup⸗pi super cervical dormiens: et ex⸗citant eum, et dicunt illi: Magis⸗ter, non ad te pertinet, quia peri⸗mus? [39] Et exurgens comminatus est vento, et dixit mari: Tace, ob⸗mutesce. Et cessavit ventus: et facta est tranquillitas magna. [40] Et ait illis: Quid timidi estis? necdum habetis fidem? Et timuerunt ti⸗more magno, et dicebant ad alter⸗utrum: Quis, putas, est iste, quia et ventus et mare obediunt ei?

5. [1] Et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. [2] Et exeunti ei de navi, statim oc⸗currit de monumentis homo in spi⸗ritu immundo,[3] qui domicilium ha⸗bebat in monumentis, et neque ca⸗tenis iam quisquam poterat eum ligare: [4] quoniam saepe compedi⸗bus et catenis vinctus, dirupisset catenas, et compedes comminuis⸗set, et nemo poterat eum domare, [5] et semper die ac nocte in monu⸗

aną krantą. [36] Paleidę minią, jie pa⸗siėmė jį su savimi, taip kaip jis bu⸗vo laive. Su juo buvo ir kitų laivų. [37] Tuomet pakilo didelis viesulas ir varė bangas į laivą, taip kad laivas sėmėsi. [38] Tuo tarpu jis buvo lai⸗vo užpakalyje ir miegojo ant prie⸗galvio. Jie jį pažadino ir jam tarė: Mokytojau, tau nerūpi, kad mes žūname? [39] Jis atsikėlė, sudraudė vėją ir tarė: Nutilk, nurimk! Vė⸗jas liovėsi, ir pasidarė didelė tyla. [40] Tuomet jis jiems tarė: Kodėl jūs tokie bailūs? ar dar jūs neturite tikėjimo? Juos apėmė didelė bai⸗mė, ir jie sakė vienas kitam: Kas gi jis yra, kad ir vėjas ir jūra jo klauso?

5. [1] Po to jie atvyko į kitą jūros krantą, į Gerazėnų šalį. [2] Kaip tik jie išėjo iš laivo, tuojau atėjo prie⸗šais iš kapų žmogus, nešvariosios dvasios apsėstas. [3] Jis turėjo bu⸗veinę kapuose, ir jau nė grandinė⸗mis niekas nebegalėjo jo surakinti, [4] nes dažnai jis būdavo surakina⸗mas pančiais ir grandinėmis, bet sutraukydavo grandines ir sutru⸗pindavo pančius, ir niekas negalė⸗jo jo suvaldyti. [5] Visada, dieną ir

---

evangelijoje. — (36) *Kaip jis buvo laive:* tuojau, be jokio prisirengimo. — *Su juo buvo...* Tą aplinkybę mini tik šv. Morkus. — (38) *Laivo užpakalyje.* Tas laivo galas mažiau supamas ir ja⸗me, paprastai, esti ramiau. Čia viena⸗tinė evangelijos vieta, kurioje pami⸗nėta, kad Jėzus miegojo. Jėzus buvo, tiesa, nuvargęs, ir todėl jam reikėjo miego; tačiau jis prisiėmė jį ir dėl to, kad toliau aprašomas stebuklas pasi⸗rodytų dar žymesnis. — *Tau nerūpi, kad...* Apaštalai turi šiek tiek tikėji⸗mo, nes žadina iš miego Išganytoją ir tikisi iš jo pagalbos, bet tas jų tikė⸗jimas silpnas. Viešpats padėjo tokiai daugybei, taigi, ar jis galėtų apleisti savuosius? Argi tie, kurie pašaukti jo karalystės platinti, turėtų būti praryti bangų, tuo tarpu kad Mesijas yra su jais laive? — (39) *Vėją.* Vėjas buvo padaręs neramybės jūroje (Teof.). Iš⸗ganytojas davė dvejopą įsakymą: vėjui ir jūrai; taigi, ir įsakymų pasėka dve⸗jopa: nutilsta vėjas, nurimsta jūra. — (40) *Neturite tikėjimo:* po taip daug stebuklų. — *Kas gi jis...* Apaštalų ti⸗kėjimas, kad Jėzus Dievas, dar netvir⸗tas. Išganytojas miegojo kaip žmogus, davė įsakymų vėjui ir jūrai kaip Dievas (Beda). — Šita audra yra vaizdas au⸗drų, kurias Kristaus Bažnyčia turi ken⸗tėti per visus amžius.

(5, 1) Plg. Mt 8, 28—34; Lk 8, 26—36. Ir šitame pasakojime šv. Morkus duoda daugiau smulkmenų, kurių nė⸗

naktį, jis buvo kapuose ir kalnuose, šūkojo ir daužė save akmenimis. [6] Pamatęs iš tolo Jėzų, jis atbėgo, parpuolė ties juo [7] ir dideliu balsu šaukdamas tarė: Kas tau darbo su manimi, Jėzau, Augščiausiojo Dievo Sūnau? Prisiekdau tave Dievu, nekankink manęs. [8] Nes jis jai sakė: Išeik, nešvarioji dvasia, iš žmogaus. [9] Jis paklausė ją: Kuo tu vardu? Ta atsakė: Mano vardas legijonas, nes mūsų daug. [10] Ji labai jį prašė nevaryti jų iš tos šalies. [11] Buvo tenai pas kalną ganykloje didelė kiaulių kaimenė. [12] Dvasios jį prašė, sakydamos: Siųsk mus į tas kiaules, kad mes į jas sueitumėm. [13] Jėzus tuojau joms leido, ir išėjusios nešvariosios dvasios tuojau suėjo į kiaules. Tuomet labai ūmai kaimenė, arti dviejų tūkstančių kiaulių, metėsi į jūrą ir prigėrė jūroje. [14] O tie, kurie jas ganė, pabėgo ir davė žinią į miestą ir į kaimus. Žmonės išėjo pasižiūrėti, kas buvo atsitikę. [15] Atėję pas Jėzų ir pamatę tą, kurs

mentis, et in montibus erat, clamans, et concidens se lapidibus. [6] Videns autem Iesum a longe, cucurrit, et adoravit eum: [7] et clamans voce magna dixit: Quid mihi, et tibi, Iesu filii Dei altissimi? adiuro te per Deum, ne me torqueas. [8] Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine. [9] Et interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et dicit ei: Legio mihi nomen est, quia multi sumus. [10] Et deprecabatur eum multum, ne se expelleret extra regionem. [11] Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus, pascens. [12] Et deprecabantur eum spiritus, dicentes: Mitte nos in porcos ut in eos introeamus. [13] Et concessit eis statim Iesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos: et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo millia, et suffocati sunt in mari. [14] Qui autem pascebant eos, fugerunt, et nunciaverunt in civitatem, et in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum: [15] et veniunt ad Iesum: et

Mc 1, 24; 3 Rg 17, 18; Ia 2, 19

---

ra pas kitus evangelistus. Jis kalba tik apie vieną iš dviejų piktųjų dvasių apsėstųjų, kuriuos Jėzus tuomet pagydė. — (6) *Pamatęs... Jėzų...* Kadangi jis buvo apimtas baisaus pasiutimo, tai niekas nebūtų galėjęs jo atvesti pas Jėzų. Jėzus savo gailestingume pats ateina pas nelaimingą žmogų ir savo galybe priverčia piktąsias dvasias atiduoti sau pagarbą. — (7) *Kas tau darbo...* Kristaus artimybė kankina piktąją dvasią. Ji išpažįsta tą patį, apie ką liudijo nutildyta audra: Kristaus dievystę. — (9) *Paklausė ją:* tą, kuri kalbėjo, piktąją dvasią, kuri naudojosi kalbai žmogaus liežuviu (Eut.). Klausė Išganytojas, kuo ji vardu, kad paaiškėtų, kodėl apsėstasis taip labai dūksta, ir kad pasirodytų padaryto stebuklo didumas, o anaiptol ne dėl to, kad, kaip sako racijonalistai, senovės liaudies įsivaizdinimu dvasių vardo sužinojimas buvęs būdas įgyti ant jų valdžios, kad piktoji dvasia davusi taip pat iš savęs išplėšti tą paslaptį ir taip pasidavusi į rankas dvasių varytojo. Tų pačių juk racijonalistų nuomone, apsėstasis buvęs tik dūkstąs beprotis, taigi, toks juk paprastu, įgimtu būdu negalėjo būti pagydytas. — (10) *Labai jį prašė...* Nors piktoji dvasia pasisakė esanti apsėstame ne viena, bet drauge su be galo dideliu kitų piktų dvasių skaičiumi (Romos legijone būdavo apie 6000 žmonių), bet tuojau ji priverčiama išpažinti savo silpnumą, palyginant su Viešpačiu. — (11) *Pas kalną.* Kaimenės dalis buvo kalne, Lk 8, 32. (Aug.). — (13) *Metėsi į jūrą...:* prieš piktųjų dvasių valią, kurių sumanymas tuo būdu nuėjo niekais, nes jos turėjo grįžti į pragarą. Kaipgi jos silpnos! — (15) *Nusigando:*

vident illum, qui a daemonio vexabatur, sedentem, vestitum, et sanae mentis, et timuerunt. [16] Et narraverunt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei, qui daemonium habueat, et de porcis. [17] Et rogare caeperunt eum ut discederet de finibus eorum. [18] Cumque ascenderet navim, caepit illum deprecari, qui a daemonio vexatus fuerat, ut esset cum illo, [19] et non admisit eum, sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos, et annuncia illis quanta tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui. [20] Et abiit, et coepit praedicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Iesus: et omnes mirabantur.

Mc 7, 31

[21] Et cum transcendisset Iesus in navi rursum trans fretum, convenit turba multa ad eum, et erat circa mare. [22] Et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus: et videns eum, procidit ad pedes eius, [23] et deprecabatur eum multum,

Mt 9, 18—26; Lc 8, 41—56

Mc 7, 32

buvo velnio kankinamas, sėdintį, apvilktą ir sveiko proto, jie nusigando. [16] Kurie buvo matę, papasakojo jiems, kaip buvo atsitikę velnio apsėstajam, ir apie kiaules. [17] Todėl jie ėmė jį melsti išeiti iš jų krašto. [18] Kada jis žengė į laivą, velnio vargintasis ėmė jį prašyti, kad galėtų pasilikti su juo. [19] Jis gi neleido ir jam tarė: Eik į savo namus pas savuosius ir paskelbk jiems, kaip didelių dalykų Viešpats tau padarė ir kaip tavęs pasigailėjo. [20] Jis nuėjo ir ėmė skelbti Dekapolyje, kaip didelių dalykų buvo jam padaręs Jėzus; ir visi stebėjosi.

[21] Kai Jėzus vėl persikėlė laivu per jūrą, prie jo susiėjo gausi minia. Jis buvo pajūryje. [22] Tuomet atėjo vienas iš sinagogos vyresniųjų, vardu Jajiras; pamatęs jį, puolė jam po kojų [23] ir labai jį maldavo,

---

jie pajuto, kad čia veikė ne paprasta žmogaus galybė. — (17) *Išeiti iš jų krašto:* jie, rasi, bijojo susilaukti dar didesnių nuostolių. Žymi vietinių gyventojų dauguma buvo pagonys. Išganytojas nepasiliko ilgiau jų krašte, bet jis davė jiems bent stebuklą, Dievo galybės skelbėją. — (18) *Pasilikti su juo:* būti jo mokytiniu. Jis patyrė, kaip gera būti su Jėzumi (Beda). Tačiau pašaukimas ne žmonių dalykas, bet Dievo. — (19) *Viešpats tau padarė...* Išganytojas pasavina stebuklą Tėvui. Taip ir mes turime savinti visus garbės darbus Dievui ir daryti juos jo garbei (Eut. Teof.). Judiejoje Kristus draudžia platinti žinią apie savo stebuklus, kad ta žinia kartais nepalaikytų klaidingo žmonių laukimo; o šalyje, kurios dauguma gyventojų buvo pagonys, Dievo veikalai turi būti skelbiami, kad rengtų kelią jo pažinimui ir Evangelijos skelbimui. — (20) *Padaręs Jėzus.* Pagydytasis, būdamas dėkingas, skelbia taip pat Išganytojo garbę (Eut.). Jis — vaizdas pagonių (Jieron.), o taip pat ir kiekvieno nusidėjėlio.

(21) Plg. Mt 9, 18—26; Lk 8, 41—56. — *Vėl persikėlė...:* sugrįžo į tą pačią vietą, iš kurios buvo atplaukęs į Gerazėnų šalį (4, 35). — (22) *Vienas iš sinagogos...* Reikia spėti, kad mieste, į kurį atvyko Jėzus, buvo keletas sinagogų, arba kad čia sinagogos vyresniaisiais vadinama taip pat sinagogos vyresniojo patarėjai ir padėjėjai, kurių buvo daugiau. Išganytojo garbingumas buvo jau taip padidėjęs, kad pas jį ėjo ne tik liaudis, bet ir jos viršininkai. Nors Kristus niekuomet netroško žmonių pagyrimo ir garbės, tačiau jis neatstumia nuo savęs pagarbinimo ženklų, kaip kad daro apaštalai (plg. Apd 14, 14. — (23) *Duktė.* θυγάτριον, dukrelė. — *Padėk ant jos...* Jajiras, matomai, žinojo, kad Jėzus taip buvo pagydęs daugelį. Padėjimas ant ko nors rankos buvo senas palaimini-

sakydamas: Mano duktė marina⸗ma; ateik, padėk ant jos ranką, kad pagytų ir būtų gyva. [24] Jis ėjo su juo; jį sekė gausi minia ir spau⸗dė jį. [25] Ten buvo viena moteriškė, kuri jau dvyliką metų sirgo krau⸗jo plūdimu; [26] ji buvo daug išken⸗tėjusi nuo daugelio gydytojų, pra⸗radusi visa, ką turėjo, o nė kiek nepasitaisiusi, bet dar labiau blo⸗gyn ėjo. [27] Išgirdusi apie Jėzų, ji priėjo minioje iš užpakalio ir pri⸗silietė jo drabužio; [28] nes ji sakė: Jei prisiliesiu tik jo drabužio, aš pasveiksiu. [29] Tuojau jos kraujo šaltinis išdžiūvo, ir ji pajuto kūnu, kad buvo pasveikus iš savo slogos. [30] Jėzus, pajutęs savyje, kad iš jo buvo išėjusi galybė, tuojau atsigrę⸗žė į minią ir tarė: Kas prisilietė mano drabužių? [31] Jo mokytiniai jam sakė: Tu matai spaudžiančią tave minią ir sakai: Kas mane pa⸗lietė? [32] Jis žvalgėsi aplinkui, kad pamatytų tą, kuri buvo tai pada⸗riusi. [33] Tuomet moteriškė, nusi⸗gandus ir drebanti, žinodama, kas buvo joje atsitikę, atėjo, parpuolė ties juo ir pasakė jam visą tiesą. [34] Jis gi jai tarė: Dukterie, tavo

dicens: Quoniam filia mea in ex⸗tremis est, Veni, impone manum super eam, ut salva sit, et vivat. [24] Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum. [25] Et mulier, quae erat in profluvio sanguinis annis duode⸗cim, [26] et fuerat multa perpessa a compluribus medicis: et erogave⸗rat omnia sua, nec quidquam pro⸗fecerat, sed magis deterius habe⸗bat: [27] cum audisset de Iesu, venit in turba retro, et tetigit vestimen⸗tum eius: [28] dicebat enim: Quia si vel vestimentum eius tetigero, sal⸗va ero. [29] Et confestim siccatus est fons sanguinis eius: et sensit cor⸗pore quia sanata esset a plaga. [30] Et statim Iesus in semetipso co⸗gnoscens virtutem, quae exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? [31] Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, et dicis: Quis me tetigit? [32] Et circumspi⸗ciebat videre eam, quae hoc fece⸗rat. [33] Mulier vero timens et tre⸗mens, sciens quod factum esset in se, venit et procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem. [34] Ille

Mc 6, 56; Mt 14, 36
Lc 6, 19
Lc 7, 50

---

mo ženklas (plg. 1 Moz 48, 14... ir k.). — (25) *Dvyliką metų...* Moteriš⸗kės nelaimė buvo be galo didelė, nes jos liga buvo labai sena; ji buvo daug iškentėjusi besigydydama, patekusi į didelį skurdą; jos liga ėjo vis blogyn. Ji buvo tik girdėjusi apie Jėzų, bet kaip⸗gi didelis jos tikėjimas! Jos liga buvo toki, kad ji nedrįso viešai prašyti ją pa⸗gydyti. — (27) *Prisilietė jo drabužio...:* jo rūbo siūlės, arba kuto. Žr. Mt 9, 20. — (29) *Kraujo šaltinis išdžiūvo:* moteriškė visai pagijo, nes ligos prie⸗žastis buvo pašalinta. — (30) *Kas pri⸗silietė...* Tuo savo klausimu Išganyto⸗jas nori atkreipti visų dėmesį į tą at⸗sitikimą. Moteriškės tikėjimą jis nori statyti kitiems kaip pavyzdį, ją pačią

dar labiau pamokyti ir padidinti Ja⸗jiro tikėjimą. — (31) *Jo mokytiniai...* Anot šv. Luko, mokytinių vardu atsi⸗liepęs šv. Petras. Mokytiniai dar ne⸗daug buvo tepadarę pažangos, kadan⸗gi jie nemato, kad Jėzus negali duoti tuščių klausimų. — (33) *Nusigandus ir drebanti.* Ji bijojo, kad gal ji buvo negerai pasielgusi ir, rasi, bus nubau⸗sta ligos sugrąžinimu (Teof.). Taigi, ji nuolankiai ir bailiai pasisako visas savo ligos ir pagijimo aplinkybes. — (34) *Dukterie.* To vieno žodžio bu⸗vo gana, kad moteriškė pamestų bai⸗mę ir pamatytų Jėzaus širdies gerumą. — *Tavo tikėjimas...* Taip Išganytojas giria tikėjimą ir parodo, kad ne pats prisilietimas rūbų savaime suteikė mo⸗

autem dixit ei: Filia, fides tua te salvam fecit: vade in pace, et esto sana a plaga tua. [35] Adhuc eo lo⸗quente, veniunt ab archisynagogo, dicentes: Quia filia tua mortua est: quid ultra vexas Magistrum? [36] Ie⸗sus autem audito verbo, quod di⸗cebatur, ait archisynagogo: Noli timere: tantummodo crede. [37] Et non admisit quemquam se sequi nisi Petrum, et Iacobum, et Ioan⸗nem fratrem Iacobi. [38] Et veniunt in domum archisynagogi, et videt tumultum, et flentes, et eiulantes multum. [39] Et ingressus, ait illis: Quid turbamini, et ploratis? puel⸗la non est mortua, sed dormit. [40] Et irridebant eum. Ipse vero eiectis omnibus assumit patrem, et matrem puellae, et qui secum erant, et ingreditur ubi puella erat iacens. [41] Et tenens manum puellae, ait illi: Talitha cumi, quod est in⸗terpretatum: Puella (tibi dico) surge, [42] et confestim surrexit puella, et ambulabat: erat autem annorum duodecim: et obstupue⸗runt stupore magno. [43] Et praece⸗pit illis vehementer ut nemo id sciret: et dixit dari illi manducare.

6. [1] Et egressus inde abiit in patriam suam: et sequebantur eum

Io 11, 4, 11; Act 20, 10

Act 9, 40

Lc 7, 14

Mc 1, 43 s

Mt 13, 54; Lc 4, 16

tikėjimas išgelbėjo tave, eik rami ir būk pagijusi iš savo slogos. [35] Dar jam tebekalbant, atėjo si⸗nagogos vyresniojo žmonių ir ta⸗rė: Tavo duktė numirė, kam dar bevargini Mokytoją? [36] Bet Jėzus, išgirdęs pasakytus žodžius, tarė si⸗nagogos vyresniajam: Nebijok, tik⸗tai tikėk. [37] Jis neleido eiti paskui save niekam daugiau, kaip tik Pe⸗trui, Jokūbui ir Jokūbo broliui Jo⸗nui. [38] Jie atėjo į sinagogos vyre⸗sniojo namus; tenai jis pamatė triukšmą, raudančius ir labai dejuo⸗jančius. [39] Todėl įėjęs jis jiems tarė: Kam keliate triukšmą ir verkiate? Mergaitė nemirė, tik miega. [40] Tuo⸗met jie išjuokė jį. Bet jis, išvaręs visus, paėmė su savim mergaitės tėvą ir motiną ir tuos, kurie su juo buvo, ir įėjo, kur mergaitė gulėjo. [41] Paėmęs mergaitę už rankos, jis jai tarė: Talitha kumi; tai išver⸗tus, reiškia: Mergaite, (sakau tau), kelkis. [42] Mergaitė tuojau atsikėlė ir vaikščiojo; ji buvo dvylikos me⸗tų. Žmones apėmė didžiausis nu⸗stebimas. [43] Jis gi jiems griežtai įsakė, kad niekas to nežinotų, ir liepė duoti jai valgyti.

6. [1] Išėjęs iš ten, jis nuėjo į savo tėviškę; jo mokytiniai sekė jį. [2] Su⸗

---

teriškei sveikatą. — (35) *Dar jam te⸗bekalbant...* Dievas taip sutvarko at⸗sitikimus, kad stebuklingu moteriškės pagijimu sustiprinama Jajiro tikėjimas. — (38) *Raudančius ir...* Kam nors mi⸗rus, pasiturinčių žmonių namuose su⸗sirinkdavo jo raudoti daug moterų; prie jų prisidėdavo giminės. — (39) *Mergaitė nemirė.* Tie yra mirę, kurie pasiekė savo gyvenimo galą šiame pa⸗saulyje; mergaitė, kuriai Jėzus nori tuojau sugrąžinti gyvybę, nebuvo ta prasme numirus; ji turėjo atsikelti, tar⸗si, iš miego (plg. Jono 11, 11). — (40) *Tuos, kurie su juo buvo:* tris artimiau⸗sius savo mokytinius. — (43) *Kad nie⸗kas to nežinotų.* Minioms neleidžiama prašyti prikelti bet ką iš numirusiųjų, taip, kaip jos prašydavo pagydyti li⸗gonius. Mergaitės gimdytojai perspė⸗jami, kad visų pirma atsimintų apie Dievą ir jam dėkotų. — *Duoti jai val⸗gyti:* kad pasirodytų, jog ji jau visai sveika. Anot kai kurių aiškintojų, Jė⸗zus norėjęs taip palikti minioje tą nuo⸗monę, kad mergaitė buvo tik pabudusi iš sveiko miego.

(6, 1) Plg. Mt 13, 53—58. Papasa⸗kotas pas Luką 4, 16—30 Jėzaus apsi⸗lankymas Nazarete tikriausiai ne tas pats, apie kurį čia kalbama. Jėzus ap⸗lankė Nazaretą drauge su savo moky⸗

batai atėjus, jis pradėjo mokyti sinagogoje. Daugelis klausytojų stebėjosi jo mokslu ir sakė: Iš kur jam visa tai? koki ta išmintis, kuri jam duota, ir tokie stebuklai, kurie jo rankomis daromi? [3] Argi jis ne dailidė, ne Marijos sūnus, ne Jokūbo, Juozapo, Judo ir Simono brolis? ar ir jo seserys ne čia pas mus yra? Ir jie juo piktinosi. [4] Jėzus gi jiems tarė: Pranašas niekur negerbiamas mažiau, kaip savo tėviškėje, savo namuose ir savo giminėje. [5] Todėl jis negalėjo padaryti tenai nė jokio stebuklo, tik pagydė nedaug ligonių, padėdamas ant jų rankas. [6] Jis stebėjosi jų netikėjimu, ėjo per apylinkės kaimus ir mokė.

[7] Jis pasišaukė dvyliką ir ėmė juos siuntinėti po du. Jis davė jiems valdžios ant nešvariųjų dvasių. [8] ir jiems įsakė nieko neimti su savim į kelią, tiktai lazdą, nei delmono, nei duonos, nei pinigų juo-

discipuli sui: [2] et facto sabbato coepit in synagoga docere: et multi audientes admirabantur in doctrina eius, dicentes: Unde huic haec omnia? et quae est sapientia, quae data est illi: et virtutes tales, quae per manus eius efficiuntur? [3] Nonne hic est faber, filius Mariae, frater Iacobi, et Ioseph, et Iudae, et Simonis? nonne et sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. [4] Et dicebat illis Iesus: Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua, et in domo sua, et in cognatione sua. [5] Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit: [6] et mirabatur propter incredulitatem eorum, et circuibat castella in circuitu docens.

[7] Et vocavit duodecim: et coepit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum immundorum. [8] Et praecepit eis ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum: non peram, non panem, ne-

Io 7, 15
Lc 2, 34 s; Io 6, 42
Mt 13, 57; Lc 4, 24; Io 4, 24
Mt 10, 1; Mc 3, 14
Lc 9, 1—6; 10, 1

---

tiniais; jiems pamokyti reikėjo, kad jie taip pat savo prityrimu matytų, jog skelbiama Evangelija ne visur gerai priimama. — (2) *Iš kur jam:* kurį mes pažįstame, kurs kilęs iš neturtingos šeimynos ir gyveno kaip kiti. Kad jie iš tikrųjų jį pažįsta, parodo tuo, kad primena kai kurias jo gyvenimo aplinkybes ir įvardija gimines. — (3) *Dailidė:* visiems žinomas dailidės sūnus ir pats dailidė. Iš čia patiriame, kad iki savo viešam gyvenimui, išganytojas pats buvo užsiėmęs dailidyste. — *Ne Jokūbo...* Apie Jėzaus brolius žr. Mt 13, 55. Jokūbas ir Judas buvo apaštalai; Simonas, mirus šv. Jokūbui, buvo Jeruzalės vyskupas. — *Jie juo piktinosi:* jie negalėjo jo pakęsti, jam pavydėjo, kad Dievas buvo jam taip daug suteikęs. — (4) *Pranašas niekur...* Gerbti kliudo pavydas ir perdaug didelis apsipratimas. — (5) *Jokio stebuklo:* jokio didelio stebuklo. Nazaretiečiuose nebuvo tikėjimo, kurio Dievo apveizda reikalauja iš žmonių pusės. — (6) *Jis stebėjosi...* Nazaretiečių netikėjimas nebuvo Išganytojui netikėtas dalykas; jis apie jį žinojo iš anksto. Stebisi gi jis tik dėl to, kad taip nori išreikšti jiems papeikimą dėl jų netikėjimo, nors tiek daug dalykų žadino juose tikėjimą.

(7) Plg. Mt 10, 1—42; 9, 1—6. — *Pasišaukė.* Kalbama ne apie apaštalų paskyrimą, bet apie jų suvadinimą, kad eitų į pavedamą jiems darbą. — *Po du.* Jie turėjo būti vienas kitam ramstis ir paguoda, sunkias pareigas atliekant. Sen. Testamente buvo reikalaujama, kad apie kokio nors dalyko tikrumą liudytų bent du liudytoju. — (8) *Nieko neimti:* nieko iš to, ko reikia gyvenimui palaikyti; jie turi visai pasi-

Act 12, 8

Mt 10, 14; Lc 9, 5; Act 13, 51; 18, 6

Ia 5, 14 s

Mt 14, 1 s; Lt 9, 7 ss

que in zona aes. 9 sed calceatos sandaliis, et ne induerentur duabus tunicis. 10 Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum: illic manete donec exeatis inde: 11 et quicumque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde, excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. 12 Et exeuntes praedicabant ut poenitentiam agerent: 13 et daemonia multa eiiciebant, et ungebant oleo multos aegros, et sanabant.

14 Et audivit rex Herodes, (manifestum enim factum est nomen eius) et dicebat: Quia Ioannes Baptista resurrexit a mortuis: et propterea virtutes operantur in

stoje, 9 bet apsiauti kurpėmis ir nesivilkti dviem jupom. 10 Jis jiems kalbėjo: Kur tik jūs įeisite į namus, pasilikite tenai, kolei eisite iš ten toliau. 11 Jei kas nors jūsų nepriims ir jūsų neklausys, eikite iš ten toliau ir nukratykite nuo savo kojų dulkes jiems paliudyti. 12 Jie išėjo ir skelbė, kad žmonės darytų atgailą, 13 išvarė daug velnių, tepė aliejumi daug ligonių ir juos gydė.

14 Karalius Erodas išgirdo apie jį (nes jo vardas buvo pasidaręs žinomas) ir sakė: Jonas Krikštytojas prisikėlė iš numirusiųjų, ir todėl jame veikia stebuklingos jėgos.

---

tikėti Dievo apveizda. Išganytojo įsakymuose yra drauge neišreikštas pažadas, kad jie nieko kelyje nepristigs. — (9) *Kurpėmis:* kurios dengia tik kojų padus, bet ne batais. — (11) *Nukratykite nuo savo kojų...* Plg. Apd 13, 51; 18, 6. Tuo simboliniu veiksmu skelbiama, kad susisiekimas visai sutraukomas. Jis buvo liudijimas, kad anie atstūmė sau teikiamą malonę ir atmetė apaštaluose tą, kurs juos siuntė. — (12) *Atgailą:* kaip Jonas Krikštytojas ir Kristus. — (13) *Tepė aliejumi.* Alyvų aliejus senovėje buvo dažnai vartojamas kaip vaistai; bet Kristaus pamokyti apaštalai vartojo jį ne kaip paprastus vaistus, nes tepti aliejumi daugelį visokiomis ligomis sirgusių ligonių būtų buvę nenaudinga. Jiems aliejus buvo simbolis Kristaus-P a t e p t o j o suteiktos ir ligoniams pritaikomos galios. Aliejus reiškė Dievo gailestingumą ir šv. Dvasios malonę, per kurią mes, išvaduoti iš vargų, gauname dvasiškos šviesos ir linksmybės. Kaip gydymas ligų yra vaizdas gydymo sielos iš jos negalių, taip ir viršujinis ligų gydymo būdas patepimu yra vaizdas paskutinio patepimo, kurs pas šv. Morkų iš tolo rodomas, įsakytas ir paskelbtas per apaštalą Jokūbą (Trid. sess. 14 c. 1).

4. Jėzaus kelionės po Galilieją ir tolesnis apaštalų mokymas, 6, 14—8, 26. Plg. Mt 14, 1—16, 12; Lk 9, 7—17; 11, 16. 29; Jono 6, 1—21.

Išgirdęs apie Jėzų, Erodas Antipas laiko jį prisikėlusiu iš numirusiųjų Jonu Krikštytoju, apie kurio nužudymą čia prie tos progos pasakojama (6, 14—29). Išganytojas pavalgydina 5000 žmonių penkiais duonos kepalais ir dviem žuvim (6, 30—44), vaikščioja jūros paviršių ir aplanko Genezareto kraštą (6, 45—56), ginčijasi su parisiejais apie padavimus, aiškindamas, kas iš tikrųjų žmogų sutepa ir kas nesutepa (7, 1—23), nuvyksta į Tiro ir Sidono apylinkes ir pagydo moteriškės kananietės dukterį (7, 24—30), sugrįžęs iš ten pagydo kurčią — nebylį (7, 31—37), antrą kartą padaugina duoną, pavalgydindamas septyniais kepalais ir keletu žuvų 4000 žmonių (8, 1—9), perspėja mokytinius prieš parisiejų raugą (8, 10—21) ir pagydo vieną akląjį (8, 22—26).

(14) Plg. Mt 14, 1—16; Lk 9, 7—9. —*Karalius Erodas.* Erodas Antipas vadinamas čia karaliumi tik plačia to žodžio prasme, nes jo tėvas buvo karalius; jis gi pats buvo tik tetrarkas (Mt 14, 1). *Išgirdo...* Gandas apie Jėzaus

[15] Kiti kalbėjo: Jis Elijas. Kiti vėl sakė: Jis pranašas, kaip vienas iš pranašų. [16] Tai išgirdęs Erodas tarė: Tas Jonas, kuriam aš nukirsdinau galvą, prisikėlė iš numirusiųjų. [17] Būtent, Erodas buvo nusiuntęs suimti Jono ir buvo jį apkaldinęs kalėjime dėl savo brolio Pilypo moters Erodijados, kurią jis buvo vedęs. [18] Nes Jonas sakė Erodui: Tau nedera turėti savo brolio moters. [19] Todėl Erodijada tykojo jo ir norėjo jį užmušti, bet negalėjo; [20] nes Erodas bijojo Jono, žinodamas jį esant žmogų teisų ir šventą; jis sergėjo jį, pasiklausęs jo, daug darė ir mielu noru jo klausydavo. [21] Bet atėjo patogi diena: Savo gimimo sukaktuvėse Erodas kėlė didžiūnams, kariuomenės viršininkams ir Galiliejos vyresniesiems pokylį. [22] Tuomet Erodijados duktė įėjusi šoko ir patiko Erodui ir taip pat drauge sėdėjusiems už stalo. Karalius tarė mergaitei: Prašyk iš manęs, ko tu nori, aš tau duosiu. [23] Ir jis jai prisiekė: Ko tik prašysi, aš tau duosiu, kad ir savo karalystės pusę. [24] Išėjusi ji klausėsi savo motiną: Ko aš turiu prašyti? Ta atsakė: Jono Krik-

illo. [15] Alii autem dicebant: Quia Elias est. Alii vero dicebant: Quia propheta est, quasi unus ex prophetis. [16] Quo audito Herodes ait: Quem ego decollavi Ioannem, hic a mortuis resurrexit. [17] Ipse enim Herodes misit, ac tenuit Ioannem, et vinxit eum in carcere propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam. [18] Dicebat enim Ioannes Herodi: Non licet tibi habere uxorem fratris tui. [19] Herodias autem insidiabatur illi: et volebat occidere eum, nec poterat. [20] Herodes enim metuebat Ioannem, sciens eum virum iustum et sanctum: et custodiebat eum, et audito eo multa faciebat, et libenter eum audiebat. [21] Et cum dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui coenam fecit principibus, et tribunis, et primis Galilaeae. [22] cumque introisset filia ipsius Herodiadis, et saltasset, et placuisset Herodi, simulque recumbentibus; rex ait puellae: Pete a me quod vis, et dabo tibi: [23] et iuravit illi: Quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei. [24] Quae cum exisset, dixit matri

Lt 3, 19ss
Lv 18, 16
Sir 25, 23—26
Act 24, 24
Esth 5, 3—6; 7, 2

---

stebuklus buvo taip plačiai pasklidęs, kad jis pasiekė net Erodą, kurs visai maža tesirūpino religija, ir dieviškais dalykais. — *Ir sakė.* Gana svarbiuose graik. rankraščiuose yra daugisk.: ἔλεγον, buvo sakoma. Taigi, pirmoji čia išreikšta apie Jėzų nuomonė tikriausiai ne Erodo, bet kitų; ką apie jį manė Erodas, pasakyta toliau 10 e. — (15) *Elijas.* Plg. Mal 4, 5 — (16) *Erodas tarė...* Erode atsiliepia jo sutepta sąžinė. Anot Luko 9, 7. 9, jis pradžioje kalba abejodamas ir svyruodamas (Aug.).— (19) *Erodijada tykojo.* Gr. t. prasmė ta, kad Erodijada stengėsi nuolat keršyti Jonui. Tik šv. Morkus aiškiai kalba apie Erodijados neapykantą. — *Negalėjo:* ji negalėjo iš Erodo išgauti, kad jis atiduotų Joną nužudyti. — (20) *Daug darė.* Anot kito, rasi, tikresnio graik. skaitymo πολλὰ ἠπόρει, turėjo daug širdies suspaudimo, neramumo, t. y., pasikalbėjimas su Jonu sukeldavo jame daug abejonių apie jo paties pasielgimą. — (21) *Patogi diena:* piktiems Erodijados sumanymams įvykdyti. — (22) *Duktė įėjusi.* Pačiame pokylyje ji nedalyvavo. — *Patiko...:* nusipelnė savo šokiais ypatingą pagyrimą. — (23) *Kad ir savo karalystės pusę.* Šituos žodžius taip, kaip ir daugelį kitų smulkių aplinkybių, randame tik šv. Morkaus pasakojime.

suae: Quid petam? At illa dixit: Caput Ioannis Baptistae. [25] Cumque introisset statim cum festinatione ad regem, petivit dicens: Volo ut protinus des mihi in disco caput Ioannis Baptistae. [26] Et contristatus est rex: propter iusiurandum, et propter simul discumbentes noluit eam contristare: [27] sed misso spiculatore praecepit afferri caput eius in disco. Et decollavit eum in carcere, [28] et attulit caput eius in disco: et dedit illud puellae, et puella dedit matri suae. [29] Quo audito, discipuli eius venerunt, et tulerunt corpus eius: et posuerunt illud in monumento.

Lc 9, 10; 10, 17

Mt 14, 13; Lc 9, 10; Mc 2, 2

[30] Et convenientes Apostoli ad Iesum, renunciaverunt ei omnia, quae egerant, et docuerant. [31] Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum, et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et redibant multi: et nec spatium manducandi habebant. [32] Et ascen-

štytojo galvos. [25] Tuojau įėjus skubiai pas karalių, ji prašė, sakydama: Noriu, kad tuojau man duotumei padėkle Jono Krikštytojo galvą. [26] Karalius nuliūdo, bet dėl priesaikos ir dėl drauge sėdėjusių už stalo nenorėjo jos liūdinti. [27] Taigi, jis nusiuntė budelį ir liepė atnešti padėkle jo galvą. Tas nukirto jį kalėjime, [28] atnešė jo galvą padėkle ir padavė ją mergaitei, o mergaitė padavė savo motinai. [29] Išgirdę apie tai jo mokytiniai, atėjo, paėmė jo kūną ir padėjo jį į kapą.

[30] Apaštalai susirinko pas Jėzų ir papasakojo jam visa, ką buvo darę ir ko mokę. [31] Jis jiems tarė: Eikite patys vieni nuošaliau į tuščią vietą ir truputį pasiilsėkite. Nes tų, kurie ateidavo ir grįždavo, buvo daug, ir jiems net nebuvo kada pavalgyti. [32] Taigi, jie sėdo

— (25) *Tuojau įėjus skubiai...:* kad Erodas neturėtų laiko atsipeikėti ir neatsisakytų nuo savo pažado. Tik gavus Jono galvą, ji bus tikra, kad tas tariamas jos priešas negyvas, ir ji galės nusiraminti. — (26) *Nuliūdo.* Erodas pats gerbė Joną ir bijojo, kad žmonės, apie tai sužinoję, nesukeltų maišto. — *Liūdinti.* Gr. ἀθετῆσαι, atmesti, atstumti. — (29) *Į kapą.* Jono Krikštytojo kapas buvęs Samarijoje (Jieron.). Julijono Atpuolėlio laikais jis buvęs išardytas ir šventojo kaulai išmėtyti.

(30) Plg. Mt 14, 13—21; Lk 9, 10—17; Jono 6, 1—13. — *Apaštalai...* Kiek laiko jie buvo užimti savo pasiuntinystės darbais (žr. aug. 12. 13 e.), nežinia. Šv. Morkus dvyliką išrinktųjų Kristaus mokytinių vadina apaštalais tik šitoje vietoje, kada jie kaip tik pirmą kartą buvo atlikę apaštalų pareigas. — *Ką buvo darę:* ypač apie savo stebuklus (plg. 7 e.). Jie džiaugiasi savo pasisekimu, kaip 72 mokytiniu Lk 10, 17. Visas apaštalų pasisekimas darbe reikia pasavinti Kristui, taip pat kaip ir jų darbo tikslas yra jo garbė. — (31) *Eikite patys vieni:* jūs vieni, kurie taip daug pasidarbavote. — *Į tuščią vietą.* Anot šv. Luko 9, 10, ta vieta buvusi prie Betsajidos. Kadangi tačiau, pavalgydinęs čia 5000, Jėzus liepė mokytiniams plaukti jūra Betsajidos link (žem. 45 e.), o anot šv. Jono 6, 17, jie nuplaukė į Kaparnaumą, tai daugelis aiškintojų spėja, kad nuo tos Betsajidos, kurios apylinkėje Jėzus stebuklingai padaugino duoną, kuri buvo netoli Jordano įtakos į Genezareto ežerą, bet į rytus nuo jos, ir kuri tetrarko Pilypo buvo praminta vardu „Julias", reikia skirti kita Betsajida to paties ežero krante Galiliejos pusėje; iš tos antrosios Betsajidos buvo kilę apaštalai Petras, Andriejus ir Pilypas; ji buvusi visai arti Kaparnaumo ir tarnavusi tam miesteliui kaip jo uostas.

į laivą ir nuvyko patys vieni į tuščią vietą. [33] Žmonės matė juos nuplaukiant, ir daugelis apie tai sužinojo; jie iš visų miestų pėsti susibėgo tenai ir pralenkė juos.

[34] Išsėsdamas Jėzus pamatė gausingą minią; jam pagailo jų, nes jie buvo lyg avys, kurios neturi piemens, ir jis pradėjo mokyti juos daugelio dalykų. [35] Kada jau buvo vėlu, jo mokytiniai priėjo ir tarė: Šita vieta tuščia, ir valanda jau praėjo. [36] Paleisk juos, kad jie, nuėję į artimus kiemus ir kaimus, nusipirktų sau valgyti. [37] Atsakydamas jiems, jis tarė: Jūs duokite jiems valgyti. Jie jam sakė: Ar mums eiti nupirkti už du šimtu denarų duonos ir duoti jiems valgyti? [38] Jis juos paklausė: Kiek turite duonos? Eikite ir pasižiūrėkite. Sužinoję, jie tarė: Penkis kepalus ir dvi žuvi. [39] Tuomet jis jiems liepė pasodinti visus eilėmis, kaip prie stalo, žalioje žolėje. [40] Jie atsisėdo eilėmis po šimtą ir po penkias dešimtis. [41] Jis paėmė penkis duonos kepalus ir dvi žuvi, pažvelgė į dangų, palaimino, laužė

dentes in navim, abierunt in desertum locum seorsum. [33] Et viderunt eos abeuntes, et cognoverunt multi: et pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc, et praevenerunt eos.

Mc 6, 54 s

[34] Et exiens vidit turbam multam Iesus: et misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem, et coepit illos docere multa. [35] Et cum iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius, dicentes: Desertus est locus hic, et iam hora praeteriit: [36] dimitte illos, ut euntes in proximas villas, et vicos, emant sibi cibos, quos manducent: [37] Et respondens ait illis: Date illis vos manducare. Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denariis panes, et dabimus illis manducare. [38] Et dicit eis: Quot panes habetis? ite, et videte. Et cum cognovissent, dicunt: Quinque, et duos pisces. [39] Et praecepit illis ut accumbere facerent omnes secundum contubernia super viride foenum. [40] Et discubuerunt in partes per centenos, et quinquagenos. [41] Et acceptis quinque panibus et duobus pis-

Mt 9, 36; 14, 14; Nm 27, 17; Ez 34, 5

Mc 8, 1—9

Lc 9, 12

Io 6, 9

(34) *Pradėjo mokyti juos...* Išganytojas nepyksta, kad žmonės neduoda jam ramybės, nepalieka jo vieno; jis nesišalina nuo jų, išsižada savo atsiskyrimo nuo žmonių, vėl teikia jiems mokslo ir gydymų, taip duodamas gražiausių pavyzdžių visiems ganytojams. —(37) *Jūs duokite...* Jėzus duoda suprasti savo apaštalams, kaip didelė jų galybė; jei jie turėtų tikėjimo, jie galėtų pavalgydinti tą taip didelę žmonių minią. — *Jie jam sakė.* Anot šv. Jono 6, 7, visų vardu atsakęs Pilypas. Apaštalams pasisakius, kad jie neturi duonos tokiai žmonių daugybei, jų pavalgydinimas aiškiai buvo stebuklingas. — *Du šimtu denarų:* apie 300 litų. Apaštalai tiek pinigų gal tuomet nė turėte neturėjo; jie, matomai, su nustebimu nori pasakyti, jog mažiausia tiek reiksią išleisti pinigų, kad kiekvienam iš 5000 būtų galima šis tas duoti užkąsti. — (39) *Eilėmis, kaip prie stalo.* Išganytojas nori, kad visa įvyktų be sumišimo ir tvarkingai. Jis liepia susodinti žmones taip, lyg kad jie būtų prie stalo, t. y., prie šonų po šimtą, prie vieno galo penkias dešimtis, o kitas galas turėjo palikti tuščias, kad pro čia būtų galima prieiti patarnauti. — *Žalioje žolėje:* kokios esti tame krašte tik pavasarį; šv. Jonas 6, 4 sako, kad arti buvusios Velykos. — (41) *Palaimino...* Išganytojas parodo, kad tai, kas čia darosi, jis savina dangiškajam Tėvui. Palaiminimas padaro stebuklingą duo-

cibus, intuens in caelum, benedixit, et fregit panes, et dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos: et duos pisces divisit omnibus. [42] Et manducaverunt omnes, et saturati sunt. [43] Et sustulerunt reliquias, fragmentorum duodecim cophinos plenos, et de piscibus. [44] Erant autem qui manducaverunt quinque millia virorum.

duoną ir davė savo mokytiniams, kad jie padėtų ties jais; ir dvi žuvi jis visiems išdalino. [42] Visi valgė ir privalgė ligi sočiai. [43] Jie dar pririnko dvyliką pilnų pintinių duonos trupinių, kurie buvo likę, ir žuvų. [44] Valgiusiųjų buvo penki tūkstančiai žmonių.

Mt 14, 22—36; Io 6, 15—22

[45] Et statim coegit discipulos suos ascendere navim, ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. [46] Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. [47] Et cum sero esset, erat navis in medio mari, et ipse solus in terra. [48] Et videns eos laborantes in remigando, (erat enim ventus contrarius eis) et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare: et volebat praeterire eos. [49] At illi ut viderunt eum ambulantem supra mare, putaverunt phantasma esse, et exclamaverunt. [50] Omnes enim viderunt eum, et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis, et dixit eis: Confidite, ego sum, nolite timere. [51] Et ascendit ad illos in navim, et cessavit ven-

Mt 14, 25; Iob 9, 8; Ps 76, 20; Is 43, 16

Mc 4, 39

[45] Tuojau jis privertė savo mokytinius sėsti į laivą, kad pirma jo nuvyktų jūra į Betsajidą, kolei jis paleis žmones. [46] Paleidęs juos, jis užėjo į kalną melstis. [47] Vėlai vakare laivas buvo jūros viduryje, ir jis pats vienas krante. [48] Matydamas, kaip jie vargsta besiirdami (nes vėjas buvo jiems priešingas), apie ketvirtą nakties sargybą jis atėjo pas juos, eidamas jūros paviršiumi, ir norėjo pro juos praeiti. [49] Jie, kaip tik pamatė jį einantį jūros paviršiumi, manė, kad šmėkla, ir sušuko. [50] Nes visi jie matė ir nusigando. Jis tuojau kalbėjosi su jais ir jiems tarė: Pasitikėkite, tai aš, nebijokite. [51] Jis įsėdo pas juos į laivą; vėjas liovėsi. Jie dar labiau stebėjosi tarp savęs. [52] Jie

---

nos padauginimą mokytinių rankose (Plg. 3 Kar 17, 4; 4 Kar 4, 5), taip pat kaip paskutinėje vakarienėje laiminantys Kristaus žodžiai padaro duonos atsimainymą į jo kūną. Mokytiniai turi, tarsi, jausti stebuklą ir taip eiti stipryn tikėjime. — (43) *Dvyliką pilnų...* Taip kiekvienam apaštalui lieka stebuklo atsiminimas.

(45) Plg. Mt 14, 22—29; Jono 6, 14—21. — *Privertė.* Apaštalai, matomai, nelabai tenorėjo skirtis su ta vieta, juo labiau, kad matė, jog Išganytojas nori čia pasilikti. — *Į Betsajidą.* Plg. aug. 31 e.; Jono 6, 17. — (46) *Juos:* žmonių minias. Išganytojas savo pavyzdžiu moko, kad Dievo žodžio skelbėjas turi vengti minios pagyrimų, maldoje artintis į Dievą, jam dėkoti ir melstis už savo klausytojus. — (48) *Norėjo pro juos praeiti.* Jėzus nori pamokyti savo apaštalus kantrybės, palikdamas juos vienus gana ilgai irtis prieš vėją. Jis ateina tokią valandą, kai visi galėjo jį matyti, nes jis nori duoti pažinti, kad jis sutvėrimų Viešpats. Jis būtų praėjęs pro besiiriančius apaštalus, jei jie nebūtų į jį šaukęsis. Čia visai apleista, kas pasakojama Mt 14, 28—30 apie šv. Petrą, nes šv. Morkaus evangelijoje išleidžiama visa, iš ko buvo daugiau garbės apaštalų kunigaikščiui. — (51) *Dar labiau stebėjosi...* Ko apaštalai dar nebuvo supratę iš duonos padauginimo, apie tai juos moko naujas stebuklas (Teof.).

nesuprato stebuklo su duona, nes jų širdis buvo apakusi.

[53] Perplaukę į aną pusę, jie atvyko į Genezareto šalį ir prisiyrė prie kranto. [54] Jiems išėjus iš laivo, žmonės tuojau jį pažino, [55] bėgiojo po visą aną šalį ir ėmė nešti guoliuose ligonis ten, kur girdėjo jį esant. [56] Kur tik jis įeidavo į kaimus, ar kiemus, ar miestus, jie guldydavo ligonis aikštėse ir maldaudavo jį leisti jiems prisiliesti nors jo drabužio kuto, ir visi, kurie tik prisiliesdavo, pagydavo.

7. [1] Pas jį susirinko parisiejų ir keli Rašto žinovai, kurie buvo atėję iš Jeruzalės. [2] Pamatę kai kuriuos iš jo mokytinių valgant paprastomis, tai yra nemazgotomis rankomis, jie tai peikė. [3] Nes parisiejai ir visi žydai, laikydamies vyresniųjų padavimo, nevalgo kitaip, kaip tik dažnai nusimazgodami rankas. [4] Taip pat ir iš prekyvietės parėję jie nevalgo neapsiplovę. Yra daug ir kitų dalykų, kurie palikta jiems sergėti, kaip plovimai taurių, puodelių, varinių indų ir guolių. [5] Taigi, parisiejai ir Rašto žinovai klausė jį: Kodėl

tus. Et plus magis intra se stupebant: [52] non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum obcaecatum.

Mc 8, 17; Mt 16, 9

[53] Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesareth, et applicuerunt. [54] Cumque egressi essent de navi, continuo cognoverunt eum: [55] et percurrentes universam regionem illam, coeperunt in grabatis eos, qui se male habebant, circumferre, ubi audiebant eum esse. [56] Et quocumque introibat, in vicos, vel in villas, aut civitates, in plateis ponebant infirmos, et deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent, et quotquot tangebant eum, salvi fiebant.

Mt 14, 34; Mc 6, 33; Mc 5, 27 s; Act 5, 15; 19, 11 s

7. [1] Et conveniunt ad eum Pharisaei, et quidam de Scribis, venientes ab Ierosolymis. [2] Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, idest non lotis, manducare panes, vituperaverunt. [3] Pharisaei enim, et omnes Iudaei, nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: [4] et aforo nisi baptizentur, non comedunt: et alia multa sunt, quae tradita sunt illis servare, baptismata calicum, et urceorum, et aeramentorum, et lectorum: [5] et interrogabant eum Pharisaei, et Scribae: Quare disci-

Mt 15, 1; Lc 11, 38

(53) Plg. Mt 14, 34—36. — (54) *Žmonės:* Genezareto krašto gyventojai.

(7, 1) Plg. Mt 15, 1—20. Ir šitame pasakojime randame pas šv. Morkų daugiau smulkmenų. — *Iš Jeruzalės:* rasi, vyriausios žydų tarybos atsiųsti. — (2) *Paprastomis.* Rankų mazgojimas buvo laikomas religiniu veiksmu, kuriuo buvo pašalinami visokie įstatyme nurodyti susitepimai. Įsakymas mazgoti rankas prieš valgysiant buvo išleistas žydų mokytojų. — (3) *Dažnai.* Tikresniame gr. t.: πυγμῇ, kumščia. Taip tikriausiai buvo nurodoma, kad rankos reikėjo mazgotis labai rūpestingai, būtent, sugniaužus į kumštį vieną ranką trinti ja kitos rankos delną. — (4) *Iš prekyvietės:* kur galėjo susidurti su visokiais žmonėmis ir susitepti. — *Yra daug...* Kai kurie apsiplovimai buvo įsakyti Mozės įstatymo (žr. 3 Moz 15, 2—18; 11, 32—37). Parisiejai reikalavo, kad tokių apsiplovimų būtų daroma ir tuomet, kada būdavo vien tik susitepimo galimybė. — *Guolių:* plačių suolų, ant kurių, senovės pa-

Is 29, 13
Ex 20, 12; 21, 17; Dt 5, 16; Eph 6, 2; Lv 20, 9; Pr 20, 20
Mt 15, 10

puli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? [6] At ille respondens, dixit eis: Bene prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me.* [7] *in vanum autem me colunt, docentes doctrinas, et praecepta hominum.* [8] Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum, et calicum: et alia similia his facitis multa. [9] Et dicebat illis: Bene irritum facitis praeceptum Dei, ut traditionem vestram servetis. [10] Moyses enim dixit: Honora patrem tuum, et matrem tuam. Et: Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. [11] Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri, aut matri, Corban, (quod est donum) quodcumque ex me, tibi profuerit: [12] et ultra non dimittitis eum quidquam facere patri suo, aut matri, [13] rescindentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis: et similia huiusmodi multa facitis. [14] Et advocans iterum turbam, dicebat

tavo mokytiniai nesilaiko vyresniųjų padavimo ir valgo paprastomis rankomis? [6] Atsakydamas jiems jis tarė: Gerai pranašavo apie jus, veidmainius, Izaijas, kaip parašyta: *Šita tauta garbina mane lūpomis, o jų širdis toli nuo manęs.* [7] *Veltui jie mane garbina, nes moko žmonių mokslų ir įsakymų.* [8] Jūs juk, pamesdami Dievo paliepimą, laikotės žmonių padavimo, plaunate puodelius ir taures ir darote daug kitų į tuos panašių dalykų. [9] Jis jiems dar kalbėjo: Jūs gražiai mokate niekais paversti Dievo įsakymą palaikyti savo padavimui. [10] Juk Mozė pasakė: Gerbk savo tėvą ir savo motiną. Ir: Kas keiktų tėvą, ar motiną, mirte tenumiršta. [11] Jūs gi sakote: Jei kas tartų tėvui ar motinai: Korban (tai yra dovana) tebūnie, kas tau iš manęs būtų naudinga, [12] tuomet jūs leidžiate jam daugiau nieko nebedaryti savo tėvui ar motinai, [13] niekais paversdami Dievo žodį savo padavimu, kurio jūs mokote. Tolygių dalykų jūs daug darote. [14] Vėl pasišaukęs minią, jis jiems tarė: Klausykite manęs

---

pročiu, atsiguldavo valgydami. — (6) *Izaijas.* Žr. Iz 29, 13. Plg. Apd 28, 25; 7, 51. Pranašas laiko visą tautą vienu asmenimi, todėl jo žodžiai tinka taip pat Kristaus laiko žydams, nors jų Izaijas neturėjo ypatingu būdu galvoje. Plg. taip pat Mik 6, 3. 4. — (8) *Pamesdami Dievo...* Kristus parodo, kad jis teisingai taiko pranašo žodžius parisiejams: jūs paniekinate Dievo įsakymus, kad tik pasiliktų nepaliesti jūsų padavimai; jūs iškreipiate Dievo įsakymą ir taip niekais jį verčiate. — (9) *Palaikyti...* Kadangi jūs numatote pasėką, bet nenorite išsižadėti savo nustatytos tvarkos, todėl taip parodote, kad jūs iš tikrųjų tos pasėkos norite. — (10) *Gerbk...* Žr. 2 Moz 20, 12; 5 Moz 5, 16 ir k. — (11) *Korban...:* visa, kuo tu galėtumei iš manęs susišelpti, pasinaudoti, tebūna Dievui, ar šventyklai dovana. Anot rabinų mokslo, gimdytojai nebegalėjo imti iš savo vaikų net reikalingiausių sau dalykų, apie kuriuos buvo ištarti tie pašventinimo žodžiai, jei nenorėjo daryti šventvagystės. — (14) *Vėl pasišaukęs...* Jėzui pradėjus kalbėtis su parisiejais, minia, juos gerbdama, matomai, buvo truputį šalin pasitraukusi. Bet Išganytojas nori, visiems girdint, ginti savo mokytinius ir parodyti parisiejų padavimų niekingumą; todėl jis

visi ir supraskite: [15] Nėra nieko, kas iš lauko įėjęs į žmogų, galėtų jį sutepti. Sutepa gi žmogų tai, kas iš žmogaus išeina. [16] Jei kas turi ausis klausyti, tas tesiklausai. [17] Kaip jis nuo minių įėjo į namus, jo mokytiniai klausė jį apie prily-ginimą. [18] Jis jiems tarė: Taip, ir jūs esate be išmonės? Ar jūs ne-suprantate, kad visa, kas iš lauko įeina į žmogų, negali jo sutepti, [19] nes neįeina į jo širdį, bet eina į pilvą, ir išeina, kaip prilikta? (Taip skelbdamas visus valgius esant nesuteptus). [20] O kas iš-eina iš žmogaus, sakė jis, tai su-tepa žmogų. [21] Nes iš vidaus, iš žmonių širdies išeina piktos min-tys, svetmoterystės, paleistuvystės, žmogžudystės, [22] vagystės, godu-lystės, piktenybės, vylius, negėda, nelaba akis, piktžodžiavimas, pui-kybė, neišmintis. [23] Visos šitos pik-tenybės išeina iš vidaus ir sutepa žmogų.

[24] Atsikėlęs, jis nuėjo iš ten į Ti-ro ir Sidono apylinkes. Įėjęs į na-mus, jis norėjo, kad niekas apie tai

illis: Audite me omnes, et intelli-gite. [15] Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare, sed quae de homine procedunt illa sunt, quae commu-nicant hominem. [16] Si quis habet aures audiendi, audiat. [17] Et cum introisset in domum a turba, inter-rogabant eum discipuli eius para-bolam. [18] Et ait illis: Sic et vos imprudentes estis? Non intelligi-tis quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum com-municare: [19] quia non intrat in cor eius, sed in ventrem vadit, et in secessum exit, purgans omnes escas? [20] Dicebat autem, quoniam quae de homine exeunt, illa com-municant hominem. [21] Abintus enim de corde hominum malae cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, [22] furta, avaritiae, nequitiae, dolus, impudi-citiae, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. [23] Omnia haec mala abintus procedunt et commu-nicant hominem.

[24] Et inde surgens abiit in fines Tyri, et Sidonis: et ingressus do-mum, neminem voluit scire, et non

Act 10, 14 s; Rom 14, 14; 1 Thes 4, 3 ss; Tit 1, 15
Gn 6, 5
Mt 6, 23; 20, 15
Mt 15, 21—28

vėl pasišaukia minią. — (16) *Tas te-siklausai:* tenepasitenkina vien pavir-šutiniu žodžių išgirdimu, bet tepasvar-sto juos giliau, kad suprastų, koks jų tikslas, kur jie veda. — (17) *Moky-tiniai klausė jį.* Anot šv. Mato, klau-sęs mokytinių vardu šv. Petras. — (19) *Nes neįeina...* Valgis neturi savyje nie-ko bendra su protu ir valia. Išreikštoji 18 ir 19 e. tiesa turėjo vertės ir Sen. Test. Ne valgis darė žmogų suteptą (darydavo tai, kad jam buvo nevalia eiti į šventą vietą), bet peržengimas įstatymo, kuriuo kai kurie valgiai bu-vo užginti. Todėl Kristaus žodžiuose visai nėra nieko tokio, kuo būtų ga-lima naudotis prieš katalikų Bažny-čios įsakymą apie abstinenciją (susi-laikymą nuo kai kurių valgių). Baž-nyčios įsakymas turi priminti reika-lingumą atgailos ir išleistas tuo tikslu, kad būtų daroma tai, ką Kristus yra pasakęs 2, 20. Todėl tai ir pirmas įsa-kymas, kurį Dievas davė, buvo susi-laikymo įsakymas. Taip pat Išgany-tojo pamokyti apaštalai yra davę tokių įsakymų kai kurioms bažnyčioms. (Apd 15, 23. 29). — (22) *Nelaba akis:* pavydas. — *Neišmintis:* ta pra-sme, kuria pikčiausi nusidėjėliai va-dinami šv. Rašte neišmintingaisiais, paikais (1 Kar 25, 25; Ps 14, 1; Iz 9, 16 ir k.).

(24) Plg. Mt 15, 21—28. — *Nuėjo...:* kad duotų apaštalams truputį poilsio ir tą pamokymą, kuriam davė progos moteriškė pagonė. — *Jis norėjo, kad...* Tą aplinkybę mini tik šv. Morkus. —

potuit latere. [25] Mulier enim statim ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intravit, et procidit ad pedes eius. [26] Erat enim mulier Gentilis, Syrophoenissa genere. Et rogabat eum ut daemonium eiiceret de filia eius. [27] Qui dixit illi: Sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus. [28] At illa respondit, et dixit illi: Utique Domine, nam et catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. [29] Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit daemonium a filia tua. [30] Et cum abiisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum, et daemonium exiisse.

Lc 16, 21

Io 4, 51

[31] Et iterum exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad Mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos. [32] Et adducunt ei surdum, et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum. [33] Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius:

Mt 9, 32; Lc 11, 14

Mc 8, 23

nežinotų, bet negalėjo pasislėpti. [25] Nes viena moteriškė, kurios duktė buvo nešvariosios dvasios apsėsta, kaip tik apie jį išgirdo, tuojau įėjo ir puolė jam po kojų. [26] Ta moteriškė buvo pagonė, gimimo Siropenikietė. Ji meldė jį išvaryti iš jos dukters velnią. [27] Jis jai tarė: Duok pirma vaikams pasisotinti, nes būtų negera imti vaikų duoną ir mesti šunims. [28] Ji gi atsakė ir jam tarė: Taip, Viešpatie, juk ir šunyčiai ėda po stalu vaikų trupinius. [29] Jis jai tarė: Dėl tų žodžių eik; velnias iš tavo dukters išėjo. [30] Parėjus į savo namus, ji rado mergaitę gulinčią patale ir velnią išėjusį.

[31] Vėl palikęs Tiro sritis, jis per Sidoną atėjo pas Galiliejos jūrą, eidamas Dekapolės krašto viduriu. [32] Ten atvedė pas jį kurčią nebylį ir prašė jį padėti ant jo ranką. [33] Paėmęs jį šalin nuo minios, jis įdėjo savo pirštus į jo ausis, prisilietė su savo seilėmis jo liežuvio,

---

(25) *Viena moteriškė...* Anot šv. Mato pasakojimo, moteriškė jau kreipėsi į Išganytoją su savo prašymu, kai jis tebebuvo kelyje. Tenai ji pavadinta kananiete, nes Kanaanas buvo penikiečių protėvis (žr. 1 Moz 10, 15. 19). — (28) *Taip, Viešpatie...* Moteriškė pati pripažįsta, kad nieko nereikia atimti iš vaikų (žydų), kad taip net dera elgtis. Jos žodžiuose pasireiškia gilus tikėjimas, didžiausi kantrybė, nuolankumas ir sumanumas.—(29) *Dėl tų žodžių...* Išganytojo pasielgimu su kananiete mokytiniai raginami uoliai darbuotis dėl savo tautos, bet drauge pamokomi, kad pagonys per tikėjimą darosi verti gauti Dievo geradarysčių, nes moteriškės tikėjimas priverčia Išganytoją lyg kad prieš jo valią padaryti jai stebuklą.

(31) Plg. Mt 15, 29—31. Iš tarpo daugelio stebuklų, padarytų Dešimties = miestų plote, šv. Morkus gana plačiai pasakoja tik apie kurčio nebylio pagydymą. — *Dekapolės...* Žr. Mt 4, 25. — (32) *Prašė jį padėti...*: nes žinojo, kad Išganytojas kai kuriuos gydė, dėdamas ant jų savo rankas. — (33) *Šalin nuo minios.* Išganytojas norėjo, kad tame atsitikime minia nematytų stebuklo padarymo (plg. žem. 36 e.). — *Įdėjo savo pirštus...* Visos Kristaus kūno dalys dėl susivienijimo su dievyste yra šventos ir pašventina (Teof. Eut.). — *Savo seilėmis...* Iš to, kad Išganytojas šitame stebukle dėjo pirštus į ausis, palietė seilėmis, racijonalistai daro išvadą, būk Jėzui gydant reikėję vaistų. Bet juk joks gydytojas nė nemėgina gydyti Išganytojo nurodytu būdu, ir nė vienas iš jų negalėtų apsiimti pagydyti savo galingu žodžiu nebylystę ar kurtumą (žr. aug. 29 e.). Išganytojo šitame stebukle pavartotas gydymo būdas turi tik-

[34] pažvelgė į dangų, atsiduso ir jam tarė: Effeta, tai yra, atsiverk. [35] Jo ausys tuojau atsivėrė, jo liežuvio ryšys atsirišo, ir jis kalbėjo, kaip reikia. [36] Tuomet jis jiems liepė niekam to nesakyti. Juo gi labiau jis jiems liepdavo, juo labiau jie skelbė [37] ir juo labiau stebėjosi, sakydami: Jis visa gerai padarė, jis daro, kad kurtiniai girdi ir kad nebyliai kalba.

8. [1] Anomis dienomis vėl dideliai miniai drauge esant ir neturint ko valgyti, jis pasivadinęs mokytinius, jiems tarė: [2] Gaila man minios, nes štai jau tris dienas jie lieka pas mane ir neturi ko valgyti. [3] Jei aš paleisiu juos į jų namus nevalgiusius, jie apalps kelyje, nes kai kurie iš jų yra iš tolo atėję. [4] Jo mokytiniai jam atsakė: Iš kur galės kas imti čia tyruose duonos jiems pavalgydinti? [5] Jis juos paklausė: Kiek turite duonos kepalų? Jie atsakė: Septynis. [6] Tuomet jis liepė miniai atsisėsti žemėje. Paėmęs septynis duonos

et expuens, tetigit linguam eius: [34] et suspiciens in caelum, ingemuit, et ait illi: Ephphetha, quod est adaperire. [35] Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius, et loquebatur recte. [36] Et praecepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis praecipiebat, tanto magis plus praedicabant: [37] et eo amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit: et surdos fecit audire, et mutos loqui.

8. [1] In diebus illis iterum cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent: convocatis discipulis, ait illis: [2] Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: [3] et si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt. [4] Et responderunt ei discipuli sui: unde illos quis poterit hic saturare panibus in solitudine? [5] Et interrogavit eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem. [6] Et praecepit turbae discumbere super terram. Et accipiens septem

Mc 6, 41; Io 11, 41; 17, 1
Mc 1, 43 s
Is 35, 5
Mt 15, 32
Mc 6, 34—44

---

tai simbolinę prasmę. Apaštalai ir krikščionys iš šito pasakojimo turėjo mokytis, kaip sielų ganytojas Kristaus mokykloje turi su visa meilės galybe vesti į išganymo kelią tik susiaurintose ribose valdančius savo jausmus, dvasinius beturčius. Ligoniai iš Jėzaus pasielgimo gal dar turėjo pastebėti, kad net iš jo kūno eina gydanti jėga. — (34) *Atsiduso:* karštai melsdamos ir taip duodamas mums pavyzdį (Greg. Beda), arba gailėdamos žmonijos (Vikt. Eut.). — (35) *Effeta.* Kadangi kūniško gydymo stebuklai yra vaizdai dvasinio gydymo, kurį padaro Kristus, tai taip pat Bažnyčia vartoja žodį „effeta" krikšto apeigose, kuomet kunigas su seilėmis prisiliečia krikštijamojo ausų, kad išmelstų iš Dievo vidujinio jausmo atsivėrimą. — (36) *Nesakyti:* Kristus nenori, kad minios jį girtų kaip žemiškąjį karalių; drauge jis duoda kuklumo pavyzdį.

(8, 1) Plg. Mt 15, 32—38. Panašus, bet ne tas pats duonos padauginimo stebuklas papasakota aug. 6, 30—44. — (3) *Kai kurie iš jų yra iš tolo atėję.* Tą aplinkybę mini tik šv. Morkus. Tie iš tolo atėjusieji savo pasielgimu skelbia iš anksto, su kokiuo džiaugsmu pagonys priims tikėjimą (plg. Apd 13, 48). Kristaus žodžiai mėgina apaštalų tikėjimą (plg. aug. 6, 52); jie tikriausiai nesupranta, kad Kristus klausia juos tuo tikslu (Eut.), idant, atsiminę seniau padarytą stebuklą, prašytų jį naujo.

8, 10—13. Plg. Mt 15, 39—16, 4

panes, gratias agens fregit, et dabat discipulis suis ut apponerent, et apposuerunt turbae. [7] Et habebant pisciculos paucos: et ipsos benedixit, et iussit apponi. [8] Et manducaverunt, et saturati sunt, et sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. [9] Erant autem qui manducaverant, quasi quattuor millia: et dimisit eos.

[10] Et statim ascendens navim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. [11] Et exierunt Pharisaei, et coeperunt conquirere cum eo, quaerentes ab illo signum de caelo, tentantes eum. [12] Et ingemiscens spiritu, ait: Quid generatio ista signum quaerit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum. [13] Et dimittens eos, ascendit iterum navim, et abiit trans fretum.

Mt 16, 1—12; Lc 11, 54; Io 2, 18; 6, 30 1 Cor 1, 22

[14] Et obliti sunt panes sumere: et nisi unum panem non habebant secum in navi. [15] Et praecipiebat eis, dicens: Videte, et cavete a fermento Pharisaeorum, et fermento Herodis. [16] Et cogitabant ad alterutrum, dicentes: Quia panes non

Mt 16, 6; Lc 12, 1

kepalus, jis dėkojo, laužė ir davė savo mokytiniams išdėstyti, o jie išdėstė ties minia. [7] Jie turėjo taip pat kelias žuveles; ir jas jis palaimino ir liepė dėstyti. [8] Jie valgė ir privalgė. Paskui jie dar pririnko, kas buvo likę trupinių, septynias pintines. [9] Valgiusiųjų buvo apie keturis tūkstančius, ir jis juos paleido.

[10] Tuojau jis sėdo su savo mokytiniais į laivą ir atvyko į Dalmanutos šalį. [11] Ten išėjo parisiejai ir ėmė su juo ginčytis. Jie reikalavo iš jo ženklo iš dangaus, jam išmėginti. [12] Jis, atsidusęs dvasioje, tarė: Kam šita giminė reikalauja ženklo? Iš tikrųjų, sakau jums, šitai giminei visai nebus duota ženklo. [13] Palikęs juos, jis vėl sėdo į laivą ir plaukė į kitą krantą.

[14] Jie buvo pamiršę pasiimti duonos ir tik vieną duonos kepalą teturėjo su savimi laive. [15] Jis jiems liepė, sakydamas: Žiūrėkite, sergėkitės parisiejų raugo ir Erodo raugo. [16] Tai jie sau manė ir sakė kitas kitam: Gi kad mes duonos

---

(12, 38—42); Lk 11, 16. 29—32. — (10) *Dalmanutos.* Kur tikrai buvo Dalmanuta lygiai, kaip įvardintas pas šv. Matą Magedanas, nežinia. Bet, be abejo, tiedvi vieti buvo arti viena kitos. — *Jie reikalavo...:* lyg kad padarytųjų iki tam laikui stebuklų būtų buvę negana. — (12) *Atsidusęs dvasioje:* širdies gilumoje apsvarstęs, ką jis jau buvo jiems padaręs, ir ką jis dar buvo pasiryžęs dėl jų daryti ir kentėti ir visa tai jiems be naudos. — *Kam šita giminė...* Tuo klausimu, rasi, nurodoma, kad parisiejai tik dėl žmonių akių reikalavo ženklo iš dangaus, buvo gi jau iš anksto nusistatę nežiūrėti jokių Išganytojo stebuklų. — *Visai nebus.* Skaitomas lot. t. žodelis *si* ir gr εἰ parodo, kad čia priesaikos žodžiai. — Šv. Morkus apleidžia čia paminėtą pas šv. Mt 16, 4 pranašystę apie Jonos ženklą, nes šv. Petro klausytojams nebuvo žinomos Sen. Test. knygos.

8, **14—21.** Plg. Mt 16, 5—12; Lk 12, 1. — (15) *Parisiejų raugo:* jų netikusio pavyzdžio ir iškrypimo. — *Erodo raugo.* Pas šv. Matą 16, 6 minimi sadukiejai. Jie pavadinti čia Erodo raugu dėl to, kad buvo Erodo šalininkai, kaip tokie rūpinosi išvaduoti Palestiną iš po Romos valdžios ir visai ją pavesti Erodui. Išganytojas perspėja apaštalus, kad jie nesikištų į politiką ir į partijų rietenas. Plg. Tit 3, 9. 10. — (16) *Gi kad mes...* Pas Morkų labiau pabrėžiama mokytinių nesupratimas, kurie vis dar negalėjo išsilaisvinti nuo minčių apie žemiškus reikalus ir patogumus.

neturime. [17] Tai pastebėjęs, Jėzus jiems tarė: Kam jūs manote, kad neturite duonos? ar dar jūs neišmanote ir nesuprantate? dar jūsų širdis tebėra apakusi? [18] *Ar turėdami akis, jūs nematote? ir, turėdami ausis, negirdite?* Ar jūs neatsimenate, [19] kaip aš laužiau penkis duonos kepalus penkiems tūkstančiams, kiek pririnkote pilnų pintinių trupinių? Jie jam atsakė: Dvyliką. [20] O kaip septynis duonos kepalus keturiems tūkstančiams, kiek pririnkote pintinių trupinių? Jie jam tarė: Septynias. [21] Jis jiems sakė: Kaipgi jūs vis dar nesuprantate?

[22] Kai jie atvyko į Betsajidą, ten atvedė pas jį aklą ir prašė prisiliesti jo. [23] Jis, paėmęs akląjį už rankos, išsivedė jį už miestelio, patepė seilėmis jo akis, padėjo ant jo savo rankas ir klausė jį, ar jis ką matąs. [24] Tas pažvelgęs tarė: Matau žmones vaikščiojančius, kaip medžius. [25] Po to jis vėl padėjo rankas jam ant akių; tas ėmė žiūrėti ir taip pasitaisė, kad visa

habemus. [17] Quo cognito, ait illis Iesus: Quid cogitatis, quia panes non habetis? nondum cognoscitis nec intelligitis? adhuc caecatum habetis cor vestrum? [18] *oculos habentes non videtis? et aures habentes non auditis?* Nec recordamini, [19] quando quinque panes fregi in quinque millia: quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei: Duodecim. [20] Quando et septem panes in quattuor millia: quot sportas fragmentorum tulistis? Et dicunt ei: Septem. [21] Et dicebat eis: Quomodo nondum intelligitis?

[22] Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei caecum, et rogabant eum ut illum tangeret. [23] Et apprehensa manu caeci, eduxit eum extra vicum: et expuens in oculos eius impositis manibus suis, interrogavit eum si quid videret. [24] Et aspiciens, ait: Video homines velut arbores ambulantes. [25] Deinde iterum imposuit manus super oculos eius: et coepit videre. et restitutus

Mc 6, 52
Io 8, 11; Is 6, 9 ss; Ir 5, 21; Ez 12, 2
Mc 6, 41—44
Mc 8, 6—9
Mt 6, 56
Mc 7, 32 s; Io 9, 6

(22) *Betsajidą.* Paminėta čia Betsajida buvo tikriausiai anapus Genezareto ežero, arti Jordano įtakos. Ji buvo gavusi iš tetrarko Pilypo miesto teises ir vardą Julias (plg. aug. 6, 31). Šv. Morkus šitame pasakojime ją vadina kaimu, gr. κώμη; daro gi taip, rasi, laikydamos žmonių papročio taip vadinti ir toliau tą Betsajidą. — (23) *Išsivedė:* norėdamas paslėpti nuo minios stebuklą, kurį turėjo padaryti. Plg. 26 e. — *Patepė...* Plg. aug. 7, 33. — (24) *Matau...* Anot gr. t.: matau žmones, nes regiu, tarsi, vaikščiojančius medžius. Iš to išsireiškimo galima numanyti, kad jis nebuvo aklas nuo pat gimimo. — (25) *Taip pasitaisė...* Nors Išganytojas tą akląjį pagydė ne iš karto, tik antru atvėju padėjęs ant jo rankas, tačiau pats pagydymas pasilieka stebuklingas, nes juk negalima sakyti, kad seilės, kuriomis paliesta akys, galėjo būti tos ligos vaistai. Bet kodėl Jėzus norėjo čia ne iš karto pagydyti, nurodoma visokių priežasčių. Vieni mano, kad jis taip pasielgęs dėl silpno ligonio tikėjimo, pagydęs pradžioje jį netobulai, nes netobulai tikėjęs; o kai pradėjęs jau truputį matyti ir jo tikėjimas sustiprėjęs, tik tuomet buvęs pilnai pagydytas. Anot kitų, tas pagydymas buvęs lyg kad koks vaizdas, kurs turėjęs parodyti apaštalams, kad taip pat dvasinis aklumas turi būti nuo jų pamažu pašalintas, arba, kad būtų parodyta didumas visos žmonijos aklumo, iš kurio tik pamažu, tarsi, laipsniais einama į dieviškosios šviesos regėjimą. Anot kitų dar, tai turėjęs būti pamokymas apaštalams, kaip reikia

Mc 1, 43

est ita ut clare videret omnia. [26] Et misit illum in domum suam, di= cens: Vade in domum tuam: et si in vicum introieris, nemini dixeris.

Mt 16, 13; Lc 9, 18

[27] Et egressus est Iesus, et disci= puli eius in castella Caesareae Philippi: et in via interrogabat discipulos suos, dicens eis: Quem me dicunt esse homines? [28] Qui

Mc 6, 15

responderunt illi, dicentes: Ioan= nem Baptistam, alii Eliam, alii vero quasi unum de prophetis. [29] Tunc

Io 6, 68 s

dicit illis: Vos vero quem me esse dicitis? Respondens Petrus, ait ei: Tu es Christus. [30] Et comminatus

Mc 9, 9

est eis, ne cui dicerent de illo.

Mc 9, 31; 10, 32

[31] Et coepit docere eos quoniam oportet filium hominis pati multa, et reprobari a senioribus, et a sum= mis sacerdotibus, et Scribis, et occidi: et post tres dies resurgere.

aiškiai matė. [26] Jis pasiuntė jį į jo namus, sakydamas: Eik į savo na= mus ir, jei įeisi į kaimą, niekam nesakyk.

[27] Jėzus išėjo su savo mokyti= niais į Pilypo Kesarijos kaimus. Kelyje jis klausė savo mokytinius, jiems sakydamas: Ką žmonės sako mane esant? [28] Jie jam atsakė, tardami: Kad tu Jonas Krikštyto= jas, kiti, kad Elijas, o kiti, kad tu kaip vienas iš pranašų. [29] Tuomet jis jiems tarė: O jūs, ką sakote mane esant? Atsakydamas, Petras jam tarė: Tu Kristus. [30] Jis griež= tai jiems uždraudė tai kam nors apie jį sakyti.

[31] Jis pradėjo juos mokyti, kad žmogaus Sūnui reikia daug ken= tėti, būti vyresniųjų, vyriausiųjų kunigų ir Rašto žinovų atmestam ir užmuštam, o po trijų dienų vėl

---

darbuotis, kad galėtų atvesti į tiesos pažinimą tuos, kuriuose koki nors klai= da yra įsisenėjusi.

5. Jėzus parodo savo garbę apaštalams ir vėl juos moko, 8, 27—49. Plg. Mt 16, 13—17, 22; 18, 1—35; Lk 9, 18—50; 15, 4—7.

Petras išpažįsta, kad Jėzus Mesijas (8, 27—30). Išganytojas pranašauja apie savo kančią ir duoda pamokymą, kaip savęs išsižadėti (8, 31—39), atsi= maino kalne, matant trims apaštalams (9, 1—12), pagydo piktosios dvasios apsėstą epileptiką nebylį (9, 13—28), antrą kartą pranašauja apie kančią (9, 29—31) ir duoda pamokymų apašta= lams (9, 32—49).

8, 27—30. Plg. Mt 16, 13—20; Lk 9, 18—21; aug. 6, 14. — (29) *Tu Kri= stus.* Šv. Morkaus pasakojimas čia žy= miai trumpesnis. Jame visai apleista Kristaus pažadėjimas Petrui primato, nes šv. Petras, skelbdamas Evangeliją, matomai, tyčia apleisdavo visa, kas garbingo buvo jį patį sutikę. Be to, kai kurie aiškintojai mano, kad Mor= kus ir Lukas dar ir dėl to neįdėję į savo evangelijas žinios apie suteiktą Petrui primatą, kad apsaugotų krik= ščionis Romos valstybėje nuo įtarimo, būk Petras politinis, Kristaus paskir= tas, jų bendruomenės vadas. — (30) *Jis griežtai...:* kad tauta nesilaikytų ne= pamatuotos vilties ir būtų pamažu pri= rengta į jo kančią (Eut. Beda). Prisi= kėlimas iš numirusiųjų turėjo pirma pašalinti Kryžiaus papiktinimą, kad jau paskui būtų galima sakyti be pa= vojaus pamokslus apie kenčiantį ir už mus pasiaukojantį Mesiją.

8, 31—33. Plg. Mt 16, 21—23; Lk 9, 22. — (31) *Daug kentėti:* anksčiau, nekaip jam teks Danielio 7, 13 apra= šytoji garbė. — *Vyresniųjų...:* aug= ščiausios valdžios, tų, kurie turėjo ge= riausiai žinoti ir labiausiai branginti pranašystes apie Mesiją. — *Po trijų dienų.* To išsireiškimo prasmė čia yra ši: trumpam laikui praslinkus. Plg. Mt

prisikelti. [32] Jis kalbėjo apie tą dalyką atvirai. Tuomet Petras, ėmęs jį į šalį, pradėjo jį drausti. [33] Jis, atsigręžęs ir žiūrėdamas į savo mokytinius, sudraudė Petrą, sakydamas: Eik už manęs, šetone, nes tu negalvoji to, kas Dievo, bet, kas žmonių.

[34] Po to, pasišaukęs pas save minią su savo mokytiniais, jis jiems tarė: Jei kas nori mane sekti, tas tegul pats savęs išsižada, tegul ima savo kryžių ir teseka mane. [35] Nes kas norės išgelbėti savo gyvybę, tas ją praras; o kas prarastų savo gyvybę dėl manęs ir dėl Evangelijos, tas ją išgelbės. [36] Juk ką padėtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, bet prarastų savo sielą? [37] Arba ką žmogus gali duoti savo sielai atvaduoti? [38] Nes kas gėdytųsi manęs ir mano žodžių šitoje svetmoteringoje ir nuodėmingoje giminėje, to ir žmogaus Sūnus gėdysis, kada ateis savo Tėvo garbėje su šventaisiais angelais. [39] Jis jiems dar kalbėjo: Iš tikrųjų, sa-

[32] Et palam verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, coepit increpare eum. [33] Qui conversus, et videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens: Vade retro me satana, quoniam non sapis quae Dei sunt, sed quae sunt hominum.

[34] Et convocata turba cum discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me sequi, deneget semetipsum: et tollat crucem suam, et sequatur me. [35] Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, et Evangelium, salvam faciet eam. [36] Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum: et detrimentum animae suae faciat? [37] Aut quid dabit homo commutationis pro anima sua? [38] Qui enim me confusus fuerit, et verba mea in generatione ista adultera et peccatrice: et filius hominis confundetur eum, cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis. [39] Et dicebat illis:

Mt 10, 38; 16, 24; Lc 9, 23; 14, 27; 17, 33; Io 12, 25
Mt 10, 39
Mt 10, 33; Lc 9, 26; 12, 9
Mt 16, 28; Lc 9, 27

12, 40. — (32) *Ėmęs jį į šalį.* Visi mokytiniai turėjo būti labai susijaudinę. Tik vienas Petras išdrįsta kalbėti ir tai ne visų akivaizdoje (Vikt.), kad nesirodytų, jog jis, visiems girdint, prieštarauja Mokytojui. — *Drausti.* Pilnas kūdikiško prisirišimo ir meilės Petras sako: Taip negali atsitikti, ir aš negaliu klausytis, kad Dievo Sūnus, Mesijas, turėtų būti užmuštas (Beda). Jis, rasi, taip pat mano, kad Išganytojas tik taip spėja, ko galima laukti iš parisiejų neapykantos. — (33) *Kas Dievo:* Dievo sumanymo. Plg. 1 Kor 1, 21—24; Žyd 2, 10—18.

8, 34—39. Plg. Mt 16, 24—28; Lk 9, 23—27. — (34) *Pasišaukęs pas save minią.* Tos aplinkybės kitose evangelijose nepaminėta.—*Jei kas...* Išganytojas kviečia eiti paskui jį, rodydamas nuostolį, kurs sujungtas su atsisakymu, ir naudą, kokią neša klusnumas. — *Pats savęs išsižada:* lyg kad save palikdamas ir eidamas paskui Kristų, tik to žiūrėdamas, kas Kristui patinka. — *Savo kryžių:* kaip aš ėmiau manąjį. — (35) *Praras.* Kas atsisako mirti dėl Kristaus, jei jis reikalauja gyvybės aukos, tas įpuls į amžiną pražuvimą. Plg. Lk 17, 33; Jono 12, 25. — (36) *Ką padėtų...* Kaip niekas neatiduoda savo gyvybės net už visas šios žemės gėrybes, nes jos jau tuomet jam nebegalėtų būti nė kiek naudingos, kadangi jis nebegali vėl atgauti gyvybės, taip dar paikiau atiduoti savo sielą už laikines gėrybes, nes jam jos po šito gyvenimo visai nebepravers, ir vieną kartą prarastos sielos nebegalima vėl atgauti. — (38) *Svetmoteringoje.* Žr. Mt 10, 33. — (39) *Dar kalbėjo...* Viešpaties mokytiniai dar nebuvo taip persiėmę Kristaus dvasia, kad jis būtų galėjęs jiems žadėti vien tik dangaus karalystę; jis

Amen dico vobis, quia sunt qui⸗dam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei veniens in virtute.

Mt 17, 1—13; Lc 9, 28—36

9. [1] Et post dies sex assumit Iesus Petrum, et Iacobum, et Ioan⸗nem: et ducit illos in montem ex⸗celsum seorsum solos, et transfi⸗guratus est coram ipsis. [2] Et vesti⸗menta eius facta sunt splendentia, et candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram can⸗dida facere. [3] Et apparuit illis Elias cum Moyse: et erant loquentes cum Iesu. [4] Et respondens Petrus, ait Iesu: Rabbi, bonum est nos hic esse: et faciamus tria tabernacula, Tibi unum, et Moysi unum, et Eliae unum. [5] Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti: [6] et facta est nubes obum⸗brans eos: et venit vox de nube, dicens: Hic est Filius meus charis⸗simus: audite illum. [7] Et statim circumspicientes, neminem amplius viderunt, nisi Iesum tantum se⸗cum. [8] Et descendentibus illis de monte, praecepit illis ne cuiquam

Mc 1, 11; 2 Ptr 1, 17; Ps 2, 7; Dt 18, 15; Act 3, 22

Mt 17, 9 Mc 8, 30

kau jums, kai kurie iš tų, kurie čia stovi, neragaus mirties, kolei iš⸗vys Dievo karalystę, ateinančią su galybe.

9. [1] Praslinkus šešioms dienoms, Jėzus pasiėmė su savimi Petrą, Jo⸗kūbą ir Joną ir užsivedė juos vie⸗nus nuošaliai į augštą kalną. Te⸗nai jis atsimainė jų akivaizdoje. [2] Jo drabužiai pasidarė žibantys ir labai balti, kaip sniegas, tokie, kaip nė vienas skalbėjas žemėje negali išbaltinti. [3] Jiems pasirodė Elijas su Moze, ir juodu kalbėjosi su Jėzumi. [4] Atsiliepdamas Petras tarė Jėzui: Mokytojau, gera mums čia būti, padarykime tris padang⸗tes, viena tau, vieną Mozei ir vieną Elijui. [5] Bet jis nežinojo ką kalbąs, nes jie buvo labai nusi⸗gandę. [6] Tuo tarpu pasidarė debe⸗sis, kurs juos apsiautė, o iš debe⸗sies atsiliepė balsas: Šitas mano mylimiausis sūnus, jo klausykite. [7] Tuojau žvalgydamies aplinkui, jie nieko daugiau nebematė su sa⸗vimi, kaip tik vieną Jėzų. [8] Kai jie ėjo žemyn nuo kalno, jis jiems lie⸗

---

turėjo žadėti jiems taip pat šį tą šiame gyvenime, kad jie nuo to, ką matė, pa⸗kiltų į tuos dalykus, kurių tikėjosi (Grig.). Žr. Mt 16, 28 paaišk.

9, 1—12. Plg. Mt 17, 1—13; Lk 9, 28 —36. — (1) *Atsimainė...* Kaip pasa⸗koja šv. Lukas, Jėzus atsimainė, kai meldėsi. Atsimainymas pasireiškė tuo, kad jis pasirodė ne kaip visuomet pa⸗prastoje žmogaus išvaizdoje, bet die⸗viškoje šviesybėje. Tas persišvietimas turi apaštalams pašalinti kryžiaus pa⸗piktinimą ir apreikšti visai Bažnyčiai garbingumą, kurs bus jai jos galvos suteiktas. Plg. Jono 1, 14; 2 Petro 1, 16—18. — (2) *Kaip nė vienas...* Tas palyginimas nuosavas šv. Mor⸗kui. — (4) *Mokytojau.* Šv. Petras ir graikiškai skelbdamas Evangeliją, rasi, vadindavo Išganytoją žydišku žo⸗džiu: rabbi. — (5) *Nusigandę.* Ta bai⸗mė tačiau nesumažina didelio dvasi⸗nio džiaugsmo, nes Petras sakė: *Gera mums čia.* Jo siela buvo pilna apsi⸗reiškusio garbingumo. Jis norėtų vi⸗suomet džiaugtis ta laime. Savo uolu⸗me jis negali tylėti, bet taip pat jis nesvarsto, kaip mažai tepritinka tai⸗syti menką padangtę peršviestam Vieš⸗pačiui ir jam Dievo atsiųstiesiem dviem liudytojam. Be to, kas gi tuomet būtų turėję būti su mesijiniu dar⸗bu? — (6) *Debesis...* Tas debesis liu⸗dija, kad tas, kurs kalba, Dievas (Vikt.). — *Mylimiausis sūnus:* kurs iš anksto paskelbė savo kančią. — (8) *Niekam nepasakoti:* kad žmonės nesi⸗piktintų, jei, išgirdę apie Jėzų taip gar⸗bingų dalykų, paskui matytų jį mir⸗štantį ant kryžiaus. Nes, juo svar⸗besnių dalykų buvo sakoma apie Jė⸗zų, juo sunkiau buvo jiems tikima,

pė niekam nepasakoti, ką buvo matę, kolei žmogaus Sūnus nebus prisikėlęs iš numirusiųjų. [9] Jie laikė tą žodį savyje, klausdamies tarp savęs, ką tai reiškia: kada bus prisikėlęs iš numirusiųjų. [10] Jie paklausė jį, sakydami: Tai kam gi parisiejai ir Rašto žinovai sako, kad pirma turi ateiti Elijas? [11] Atsakydamas jis jiems tarė: Elijas pirma ateis ir visa atitaisys; taip pat kaip ir apie žmogaus Sūnų parašyta, kad jis daug kentės ir bus paniekintas. [12] Bet aš sakau jums: Ir Elijas jau atėjo (ir jie jam padarė, ką tik norėjo), taip kaip apie jį parašyta.

[13] Atėjęs pas savo mokytinius, jis pamatė aplink juos didelę minią ir besiginčijančius su jais Rašto žinovus. [14] Kaip tik visi žmonės pamatė Jėzų, jie nustebo ir nusigando; jie pribėgo ir sveikino jį. [15] Jis juos paklausė: Ko jūs ginčijatės tarp savęs? [16] Atsakydamas vienas iš minios tarė: Mokytojau, aš atvedžiau pas tave savo sūnų, kurs nebylės dvasios ap-

quae vidissent, narrarent: nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit. [9] Et verbum continuerunt apud se: conquirentes quid esset: Cum a mortuis resurrexerit. [10] Et interrogabant eum, dicentes: Quid ergo dicunt Pharisaei, et Scribae, quia Eliam oportet venire primum? [11] Qui respondens, ait illis: Elias cum venerit primo, restituet omnia: et quo modo scriptum est in Filium hominis, ut multa patiatur et contemnatur. [12] Sed dico vobis quia et Elias venit (et fecerunt illi quaecumque voluerunt) sicut scriptum est de eo.

Mal 4, 5 — Is 53, 3 — Mt 17, 12

[13] Et veniens ad discipulos suos, vidit turbam magnam circa eos, et Scribas conquirentes cum illis. [14] Et confestim omnis populus videns Iesum, stupefactus est, et expaverunt, et accurrentes salutabant eum. [15] Et interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis? [16] Et respondens unus de turba, dixit: Magister, attuli filium meum ad te

Lc 9, 38

---

ir jie daugino kryžiaus papiktinimą (Vikt.). — (9) *Ką tai reiškia: kada...* Jie dar negali tikėti į jo mirtį. — (10) *Turi ateiti Elijas.* Plg. Mt 4, 5. — (11) *Elijas pirma ateis...* Kristus paaiškina apaštalams, kad Elijas negali ateiti prieš jo kančią. Elijas turi sugrąžinti tėvų širdis į vaikus ir vaikų širdis į tėvus (Mal 4, 5), t. y., turi pagydyti tą apostaziją, per kurią vėlesnės kartos atkrito nuo patrijarkų tikėjimo ir pamaldumo. Bet sugrįžus į tautą šventumo taisyklėms, ji juk neatmestų, neatiduotų į kančias savo Mesijo. Kadangi tačiau, anot šv. Rašto, žmogaus Sūnus turi daug kentėti (Iz 53, 3. 4), tai Elijas neateis anksčiau jo kančios (Teof. Eut.). — (12) *Kaip apie jį parašyta.* Plg. 3 Kar 19, 1... Su atėjusiu gi Eliju, t. y., Jonu Krikštytoju pasielgta taip, kaip parašyta apie Sen. Test. Eliją.

9, 13—28. Plg. Mt 17, 14—20; Lk 9, 37—44. — (13) *Rašto žinovus.* Jie, matomai, naudodamies ta aplinkybe, kad su mokytiniais nebuvo Jėzaus, buvo juos užpuolę, kad pažemintų žmonių akivaizdoje ir taip rodytųsi esą nugalėtojai paties jų Mokytojo (Vikt. Eut. Teof.). — (14) *Nustebo ir nusigando:* taip tas Jėzaus pasirodymas tą reikalingą valandą buvo visiems netikėtas. — (15) *Paklausė.* Išganytojas klausia, kad duotų progos stebuklui, kad apgintų savo mokytinius nuo žydų užsipuolimo ir sustiprintų mokytinių tikėjimą. — (16) *Atsakydamas...* Vaiko tėvo pašnekesys su Jėzumi atpasakojamas šv. Morkaus evangelijoje

habentem spiritum mutum: [17] qui ubicumque eum apprehenderit, allidit illum, et spumat, et stridet dentibus, et arescit: et dixi discipulis tuis ut eiicerent illum, et non potuerunt. [18] Qui respondens eis, dixit: O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? afferte illum ad me. [19] Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum: et elisus in terram, volutabatur spumans. [20] Et interrogavit patrem eius: Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infanta: [21] et frequenter eum in ignem, et in aquas misit ut eum perderet, sed si quid potes, adiuva nos, misertus nostri. [22] Iesus autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. [23] Et continuo exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat: Credo, Domine: adiuva incredulitatem meam. [24] Et cum videret Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde, et mute spiritus, ego praecipio tibi, exi ab eo: et am-

Mc 11, 22 s

Lc 17, 5

sėstas. [17] Kur tik ji sugriebia jį, ten jį trenkia į žemę? iš burnos jam pradeda eiti putos, jis griežia dantimis ir stingsta. Aš sakiau tavo mokytiniams, kad ją išvarytų, bet jie negalėjo. [18] Atsakydamas jiems jis tarė: O, netikinti gimine, kiek dar ilgai aš su jumis būsiu? iki kolei aš jus kęsiu? Atveskite jį pas mane. [19] Jie jį atvedė. Kaip tik jį pamatė, dvasia tuojau pradėjo jį tąsyti; parmestas ant žemės, jis vartėsi putuodamas. [20] Jis paklausė jo tėvą: Kiek yra laiko, kaip jam tai darosi? Tas atsakė: Nuo pat kūdikystės. [21] Ji dažnai įmesdavo jį į ugnį ir į vandenį, kad jį nužudytų. Bet jei ką gali, pasigailėk mūsų ir padėk mums. [22] Jėzus jam tarė: Jei tu gali tikėti, tikinčiam visa galima. [23] Vaiko tėvas tuojau sušuko ir su ašaromis tarė: Tikiu, Viešpatie, padėk mano netikėjimui. [24] Jėzus, matydamas subėgančią minią, sudraudė nešvariąją dvasią ir jai tarė: Kurčia ir nebyle dvasia, aš tau įsakau, išeik

---

žymiai plačiau nekaip kitose. — (17) *Jie negalėjo:* nors buvo gavę iš Jėzaus valdžios piktosioms dvasioms išvarinėti. Žr. aug. 3, 15. — (18) *Netikinti gimine.* Pirmas netikinčiųjų tarpe čia vaiko tėvas; bet tas Išganytojo priekaištas daromas ir kitiems, neišskyrus apaštalų. — (19) *Pamatė:* piktoji dvasia. Išganytojas leidžia taip atsitikti, kad išeitų aikštėn visas jos piktumas. — (20) *Paklausė...:* parodydamas jam savo užuojautą jo nelaimėje. — (21) *Kad jį nužudytų.* Taip rodėsi vaiko tėvui. Iš tikrųjų gi, piktoji dvasia, paprastai, visai nenorėdavo palikti pasisavintos buveinės, kaip gana aiškiai pasirodo iš Mt 8, 31; Mk 5, 10; Lk 8, 31. — *Jei ką gali:* šitame atsitikime, kuriame, rodosi, nebėra jokios vilties. — *Pasigailėk mūsų:* vaiko ir mano nelaimės. — (22) *Jei tu gali...* Anot gr. t.: „jei tu gali?“ — Visa galima tam, kurs tiki. Viešpats nieko nesako apie savo galią ir vien tik nurodo reikalingumą tikėjimo, kurį jis dabar nori sustiprinti vaiko tėvo širdyje. — (23) *Tikiu.* Vaiko tėvas stengiasi tikėti, bet bijo, kad jo tikėjimas gali būti vis dar per silpnas. Jis, tarsi, sako: Aš tikiu, kad tu gali tai padaryti; jei tačiau mano tikėjimas per menkas, jei jis vertas tik netikėjimo vardo, tegul tavo gailestingumas jį stiprina, arba, tegul, nežiūrint to silpnumo, padeda, suteikia man, ko prašau. — (24) *Kurčia ir nebyle...:* tu, kuri darai vaiką kurčią ir nebylį,

iš jo ir daugiau į jį nebeįeik. [25] Tuomet ji, šaukdama ir labai jį tąsydama, išėjo iš jo; jis pasidarė lyg negyvas, taip kad daugelis sakė: Jis numirė. [26] Bet Jėzus paėmė jį už rankos, pakėlė jį, ir jis atsistojo. [27] Kaip jis įėjo į namus, jo mokytiniai klausė jį slapčia: Kodėl mes negalėjome jos išvaryti? [28] Jis jiems tarė: Ta veislė niekaip kitaip neišvaroma, kaip tik malda ir pasninku.

[29] Išėję iš ten, jie ėjo per Galilieją, ir jis nenorėjo, kad kas nors tai žinotų. [30] Jis mokė savo mokytinius ir jiems sakė: Žmogaus Sūnus bus išduotas į žmonių rankas; jie jį užmuš, bet užmuštas jis trečiąją dieną kelsis iš numirusiųjų. [31] Jie to žodžio nesuprato, tačiau bijojo jo klausti.

[32] Jie atėjo į Kaparnaumą. Jiems esant namie, jis juos paklausė: Apie ką kalbėjotės kelyje? [33] Jie tylėjo, nes kelyje jie ginčijosi tarp savęs, kas iš jų didesnis. [34] Tuomet jis atsisėdo, pasišaukė dvylikę ir jiems tarė: Jei kas nori būti pirmas, tas bus visų paskučiausis ir

plius ne introeas in eum. [25] Et exclamans, et multum discerpens eum, exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent: Quia mortuus est. [26] Iesus autem tenens manum eius, elevavit eum, et surrexit. [27] Et cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum: Quare nos non potuimus eiicere eum? [28] Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione, et ieiunio.

[29] Et inde profecti praetergrediebantur Galilaeam: nec volebat quemquam scire. [30] Docebat autem discipulos suos, et dicebat illis: Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, et occident eum, et occisus tertia die resurget. [31] At illi ignorabant verbum: et timebant interrogare eum.

[32] Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi essent, interrogabat eos: Quid in via tractabatis? [33] At illi tacebant, siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum maior esset. [34] Et residens vocavit duodecim, et ait illis: Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus,

Mc 1, 26; Mc 5, 41; Mc 10, 10; Tob 12, 8 s; Mt 17, 21; Lc 9, 22; Lc 9, 45; Mt 18, 1; Lc 9, 46; Mc 10, 43 ss

---

aš, kurį tu žinai, tau įsakau — (25) *Labai jį tąsydama.* Taip piktoji dvasia parodė ne tik savo piktumą, bet ir kaip labai nenoromis ji ėjo iš vaiko. Panašiai elgiasi piktoji dvasia, išvaroma iš širdies, kurioje viešpatavo; tuomet jos sukeliamos pagundos esti baisesnės už tas, kurios būdavo, kuomet piktoji dvasia ramiai viešpatavo širdyje. — (26) *Jėzus paėmė...* Taip pasirodo Jėzaus galybė ir gerumas. — (28) *Tik malda...* Juo blogesnė piktų dvasių rūšis, juo didesnis dievotumas reikia statyti prieš ją kaip tam, kurs jų apsėstas, taip ir jas išvarančiajam.

9, 29—31; Plg. Mt 17, 21. 22; Lk 9, 44. 45. — (29) *Išėję iš ten:* iš tos vietos prie atsimainymo kalno, kur buvo išvaryta iš vaiko piktoji dvasia. Jėzus ėjo su mokytiniais į Kaparnaumą. Nebenorėdamas sakyti daugiau pamokslų žmonėms, jis vengė tirščiau apgyventų vietų. Jo vienatinis noras tuomet buvo duoti pamokymų savo mokytiniams, o ypač apie savo kančią. — (31) *To žodžio:* kaip Dievo Sūnus galėtų kentėti tai, kas, jų manymu, buvo jo neverta.

9, 32—49. Plg. Mt 18, 1—35; Lk 9, 46—50; 17, 1... (32) *Namie:* rasi, Petro namuose. — (33) *Jie tylėjo:* suprasdami, kad jų ginčas negalėjo patikti Mokytojui. — (34) *Atsisėdo:* tuo atsisėdimu parodydamas, kad kalbės

Mc 10, 16
Mt 10, 40
Nm 11, 27 s; Lc 9, 49
1 Cor 12, 3
Mt 10, 42
Mt 18, 6; Lc 17, 2

et omnium minister. [35] Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum: quem cum complexus esset, ait illis: [36] Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit: et quicumque me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui misit me. [37] Respondit illi Ioannes, dicens: Magister, vidimus quemdam in nomine tuo eiicientem daemonia, qui non sequitur nos, et prohibuimus eum. [38] Iesus autem ait: Nolite prohibere eum. nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, et possit cito male loqui de me. [39] qui enim non est adversum vos, pro vobis est. [40] Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo, quia Christi estis: amen dico vobis, non perdet mercedem suam. [41] Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me: bonum est ei magis si circumdaretur mola

visų tarnas. [35] Ėmęs vaiką, jis jį pastatė jų viduryje; apkabinęs jį, jis jiems tarė: [36] Kas tik priima vieną tokį vaiką mano vardu, tas mane priima; o kas mane priima, tas ne mane priima, bet tą, kurs yra mane siuntęs. [37] Tuomet Jonas atsiliepė ir jam tarė: Mokytojau, mes matėme vieną, kurs tavo vardu išvaro velnius; jis mūsų neseka, tai mes jam draudėme. [38] Bet Jėzus tarė: Neginkite jam, nes nėra nė vieno, kurs darytų mano vardu stebuklą ir tuojau galėtų apie mane piktai kalbėti. [39] Nes kas ne prieš jus, tas už jus. [40] Nes kas tik duoda jums gerti taurę vandens mano vardu, kad jūs Kristaus, iš tikrųjų, sakau jums, tas nepraras savo užmokesčio. [41] Kas tik papiktintų vieną iš šitų mažutėlių, kurie tiki į mane, tam geriau būtų, kad asilo sukamų girnų akmuo bū-

---

apie labai svarbų, reikalingą dalyką, ne tik paviršutiniškai jį paliesdamas. — *Visų paskučiausis ir...* Kas nori augštai stovėti danguje, tas tenusižemina čia žemėje. — (35) *Vaiką.* Gr. παιδίον, mažą vaiką, kūdikį. — *Apkabinęs jį:* taip parodydamas, kaip labai jis myli vaikų nekaltybę, nuolankumą ir kaip labai jam turi patikti tie, kurie tuo atžvilgiu panašūs į vaikus. — (36) *Mano vardu:* taip kad Jėzaus vardas bus priežastis, kuria tas priėmimas remsis. — *Tą, kurs yra mane siuntęs.* Tėvas žiūri į tą dalyką taip, lyg kad jis būtų jam padarytas. — (37) *Jonas...* Tam Jono atsiliepimui davė progos tikriausiai Jėzaus žodžiai: *Mano vardu.* — *Tavo vardu:* taip kad Jėzaus vardas buvo lyg koks įrankis, kuriuo piktoji dvasia buvo išvaroma. — *Jis mūsų neseka:* jis ne tavo mokytinis; taigi, jis pats pasisavino teisę, kurią tu vienas gali suteikti ir esi mums suteikęs. — (38) *Kurs darytų mano vardu...:* žmogus, kurs taip suprato mano vardo galybę, negali man piktžodžiauti ir pereiti į mano nepritelelių pusę. Jei jis ir ne mano mokytinis, jis vis dėlto platina mano garbę ir taiso kelią mano mokslui. Nereikia visų pirma klaustis, kas gerą darbą padarė, bet verčiau rūpintis, kad jis būtų daromas. Panašiai buvo atsakęs Mozė 4 Moz 11, 29. Plg. Pilyp 1, 18. — (39) *Nes kas...* Tas išsireiškimas, kaip ir kitas pas Mt 12, 30, parodo, kad reikia stovėti su Kristumi, nes kitaip, stovima prieš jį. — (40) *Nes kas tik...* Plg. Mt 10, 42. Nė mažiausis geras darbas, padarytas Kristaus vardu, nepasilieka be užmokesčio; juo mažiau pasiliks be atlyginimo taip didelis, kaip išvadavimas žmogaus nuo piktosios dvasios. — (41) *Papiktintų:* būtų priežastis nuodėmės. — *Mažutėlių:* kurie, būdami jauni amžiumi ir dar nesustiprėję tikėjime, pigiau pasiduoda pavojams (Beda). — *Kad asilo...:* kaip kad

tų užnertas jam ant kaklo, ir kad jis būtų įmestas į jūrą. [42] Jei tavo ranka tave piktina, nukirsk ją, nes tau geriau įeiti į gyvenimą luošam, kaip, turint abi ranki, eiti į pragarą ir neužgesomą ugnį, [43] *kur jų kirminas nemiršta, ir ugnis negęsta.* [44] Jei tavo koja tave piktina, nukirsk ją, nes tau geriau įeiti į gyvenimą raišam, kaip, turint abi koji, būti įmestam į neužgesomos ugnies pragarą, [45] *kur jų kirminas nemiršta, ir ugnis negęsta.* [46] Jei tavo akis tave piktina, išlupk ją; geriau tau vienakiui įeiti į Dievo karalystę, kaip, turint abi aki, būti įmestam į ugnies pragarą, [47] *kur jų kirminas nemiršta, ir ugnis negęsta.* [48] Nes kiekvienas bus pasūdytas ugnimi, ir kiekviena auka bus sūdoma druska. [49] Druska gera; bet jei druska nustotų sūrumo, kuo jūs ją sūdysite? Turėkite savyje druskos ir turėkite tarp savęs taikos.

asinaria collo eius, et in mare mitteretur. [42] Et si scandalizaverit te manus tua, abscide illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem: [43] *ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.* [44] Et si pes tuus te scandalizat, amputa illum: bonum est tibi claudum introire in vitam aeternam, quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis: [45] *ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.* [46] Quod si oculus tuus scandalizat te, eiice eum: bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: [47] *ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.* [48] Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. [49] Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habete in vobis sal, et pacem habete inter vos.

Mt 5, 30; 18, 8

Is 66, 24
Mt 5, 29

Lv 2, 13
Mt 5, 13; Lc 14, 34 s; Col 4, 6; Rom 12, 18; Hb 12, 14

---

jis ilgiau pasiliktų gyvas, arba: kaip kad jis suskubtų ką nors papiktinti. Plg. Mt 18, 6. — (42) *Jei tavo ranka...* Plg. Mt 5, 29. 30. — (43) *Kur jų kirminas...* Tie žodžiai paimti iš Iz 66, 24. Daugelis aiškintojų paminėtoje čia bausmėje mato vaizdą sąžinės graužimų. Vulgatoje ta bausmė tris sykius kartojama. Bet seniausiuose graik. rankraščiuose ją randame tik vienoje vietoje (47 e.). — (48) *Bus pasūdytas ugnimi.* Ugnis čia reiškia ne vien pragaro ugnį, bet taip pat kiekvieną valančią ugnį, kuri, panašiai kaip druska, suėda, kas žmoguje pikta, ir palaiko, kas gera. Taigi, ja galėtų būti: nelaimės, savęs išsižadėjimas, kova su piktais geiduliais ir t.t. Jei antrosios Vulg. eil. pusės žodžiai: *ir kiekviena auka bus sūdoma druska* (plg. 3 Moz 2, 13) autentiški, nors jų nėra senuose graik. kodeksuose, tai mintis čia išreikšta, rasi, bus toki: Kaip kiekviena auka pasūdoma druska ir taip turi savyje simbolį stiprios sandoros su Dievu, taip turi būti pasūdytas ugnimi kiekvienas, kurs nori būti Dievui patinkanti dovana ir nori padaryti su juo pastovią sandorą. Kad išvengtų pragaro ugnies, jis turi būti prisigėręs kitokios ugnies, kuri praryja visus piktus geidulius (Teof. Eut. Bed.). — (49) *Druska gera...* Plg. Mt 5, 13. Druskos vaizdas duoda progos tolesniam perspėjimui laikyti visame gyvenime ir pamokymuose druskoje įvaizdintas gėrybes ir jas platinti. Kaip brangiausį to gyvenimo ir pašaukimo darbo vaisių Išganytojas įvardija taiką *tarp savęs,* taip grįždamas į dalyką, kurs davė progos visai kalbai, į ginčą apie tai, kas yra vyresnis.

Mt 19, 1

10. [1] Et inde exurgens venit in fines Iudaeae ultra Iordanem: et conveniunt iterum turbae ad eum: et sicut consueverat, iterum docebat illos. [2] Et accedentes Pharisaei interrogabant eum: Si licet viro uxorem dimittere: tentantes eum. [3] At ille respondens, dixit eis: Quid vobis praecepit Moyses? [4] Qui dixerunt: *Moyses permisit libellum repudii scribere, et dimittere.* [5] Quibus respondens Iesus, ait: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud. [6] ab initio autem creaturae *masculum, et feminam fecit eos Deus.* [7] *Propter hoc relinquet homo patrem suum, et adhaerebit ad uxorem suam,* [8] *et erunt duo in carne una.* Itaque iam non sunt duo, sed una caro. [9] Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet. [10] Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. [11] Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam, et aliam duxerit, adulterium committit super eam. [12] Et si uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit, moechatur.

Dt 24, 1; Mt 5, 31 s

Gn 1, 27

Gn 2, 24; Mt 19, 5; 1 Cor 6, 16; Eph 5, 31

1 Cor 7, 10; Lc 16, 18

10. [1] Atsikėlęs jis išėjo iš ten į Judiejos šalį anapus Jordano. Vėl susirinko prie jo minių, ir jis vėl juos mokė, kaip buvo papratęs. [2] Priėję parisiejai klausė jį, gundydami: Ar valia vyrui paleisti moterį? [3] Atsakydamas, jis jiems tarė: Ką yra jums įsakęs Mozė? [4] Jie tarė: Mozė *leido parašyti atsiskyrimo raštą ir paleisti.* [5] Atsakydamas jiems Jėzus tarė: Dėl jūsų širdies kietumo jis parašė jums tą įsakymą. [6] Sutvėrimo gi pradžioje Dievas *juos padarė kaip vyrą ir moterį.* [7] *Todėl žmogus paliks savo tėvą ir motiną ir laikysis savo moteries,* [8] ir du *bus vienas kūnas.* Taigi, jau nebe du, bet vienas kūnas. [9] Taigi, ką Dievas sujungė, žmogus teneperskiria. [10] Namie jo mokytiniai vėl klausė jį to paties dalyko. [11] Jis jiems tarė: Kas nors paleidžia savo moterį ir kitą veda, jai svetmoteriauja. [12] Ir jei moteris skiriasi nuo savo vyro ir už kito teka, ji svetmoteriauja.

---

6. Išganytojo pamokymai kelionėje į Judieją, 10, 1—45. Plg. Mt 19, 1—30; 20, 17—28; Lk 18, 15—34.

Keliaudamas iš Galiliejos į Judieją, Išganytojas duoda pamokymų apie moterystės nesutraukomybę (1—12), laimina kūdikius (13—16), nurodo pavojingumą turtų ir neturto vertę (17—31), trečią kartą skelbia savo kančią (32—34) ir paaiškina, kas yra pirmas tarp jo mokytinių (35—45).

10, 1—12. Plg. Mt 19, 1—12. — (1) *Iš ten:* iš Kaparnaumo, ar gal iš Galiliejos apskritai. — *Anapus Jordano:* per Perieją. — *Kaip buvo papratęs.* Paskutiniu laiku Išganytojas buvo užimtas ypač mokymu savo apaštalų ir šalinosi nuo minių (plg. 9, 29). — (2) *Gundydami.* Jie nori patirti, ar negalės pasinaudoti jo atsakymu prieš jį patį. — (4) *Mozė...* Žr. 5 Moz 24, 1. — (5) *Dėl jūsų...* Tas leidimas buvo Sen. Testamento netobulumo pasėka, nes įstatymas nesuteikdavo tikro šventumo ir neduodavo tų priemonių, kurios N. Test. padeda nugalėti piktus širdies polinkius. — (6) *Sutvėrimo...* Plg. 1 Moz 1, 27. — (8) *Du bus vienas kūnas.* Gr. εἰς σάρκα μίαν. Bus viena esybė, vienas pilnas dėsnis Dievo paskirtam tikslui, žmonių giminei padauginti. Plg. 1 Kor 6, 16. — (10) *Namie.* Gr. εἰς τὴν οἰκίαν, (atėję) į namus. — *Klausė.* Dalykas jiems rodėsi taip naujas ir sunkus, kad jie abejojo, ar buvo gerai supratę Viešpaties žodžius. — (11) *Jis:* nes ir paleista ji pasilieka jo žmona. — (12) *Ir jei moteris...* Ta pastaba nuosava šv. Morkaus evangelijai. Žydų

[13] Jie atnešė pas jį kūdikių, kad jis jų prisiliestų. Mokytiniai gi varė atnešančius šalin. [14] Pamatęs juos, Jėzus buvo nepatenkintas ir jiems tarė: Leiskite mažutėliams eiti pas mane ir nedrauskite jiems, nes tokių Dievo karalystė. [15] Iš tikrųjų, sakau jums, kas nepriima Dievo karalystės, kaip kūdikis, tas neįeis į ją. [16] Ir jis juos laimino, apkabindamas juos ir dėdamas ant jų rankas.

[17] Kai jis išėjo į kelią, vienas pribėgęs atsiklaupė ties juo ir jį klausė: Gerasis Mokytojau, kas man daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą? [18] Jėzus jam tarė: Kam mane vadini geru? Niekas nėra geras, tik vienas Dievas. [19] Žinai įsakymus: Nesvetmoteriauk, neužmušk, nevogk, neliudyk neteisingai, neapgaudinėk, gerbk savo tėvą ir motiną. [20] Atsakydamas jis jam tarė: Mokytojau, visa tai laikiau nuo pat savo jaunystės. [21] Pažvelgęs į jį, Jėzus pamilo jį ir jam tarė: Vieno dalyko tau trūksta: eik, parduok, ką tik turi, ir duok beturčiams, taip tu turėsi turtą danguje,

[13] Et offerebant illi parvulos ut tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. [14] Quos cum videret Iesus, indigne tulit, et ait illis: Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis eos: talium enim est regnum Dei. [15] Amen dico vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. [16] Et complexans eos, et imponens manus super illos, benedicebat eos.

[17] Et cum egressus esset in viam, procurrens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum: Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam percipiam? [18] Iesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. [19] Praecepta nosti: Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris, Ne fraudem feceris, Honora patrem tuum et matrem. [20] At ille respondens, ait illi: Magister, haec omnia observavi a iuventute mea. [21] Iesus autem intuitus eum, dilexit eum, et dixit ei: Unum tibi deest: vade, quaecumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum

Mt 19, 13 ss; Lc 18, 15 ss
Mt 18, 3
Mc 9, 36
Mt 19, 16; Lc 18, 18
Ex 20, 12—16; Dt 5, 16—20; 24, 14

įstatymas neleisdavo pačiai moteriai skirtis su savo vyru, bet paleistai leisdavo tekėti už kito. Išganytojas lygiai draudžia paleistai žmonai tekėti už kito vyro, kaip ir persiskyrusiam su savo žmona vyrui ieškotis kitos moters.

10, 13—16. Plg. Mt 19, 13—15; Lk 18, 15—17. — (13) *Jie atnešė*... Pas žydus buvo paprotys vesti vaikus pas žymius mokytojus, kad tie juos palaimintų. — (14) *Nes tokių...*: ne tų, bet visų, kurie į juos panašūs. — (15) *Kaip kūdikis:* su tokiuo nuolankumu, atvirumu, nekaltumu ir t.t. — (16) *Apkabindamas.* Plg. aug. 9, 35.

10, 17—31. Plg. Mt 19, 16—30; Lk 18, 18—30. — (17) *Amžinąjį gyvenimą.* Jaunikaičio uolumas ir pagarba, su kokia jis kreipiasi į Jėzų, parodo, kad jo intencija buvo visai gera. Kiti ieškojo ligų pagydymo, jis amžinojo gyvenimo. — (18) *Kam mane vadini*... Tuo paklausimu Išganytojas primena jaunikaičiui, kad pasvarstytų, ar iš to, ką jis žino apie Jėzų ir ko dėliai pavadino jį geru, nereiktų padaryti gilesnės išvados, ar neturėtų jis aiškiai išpažinti jo dievystės. — (19) *Įsakymus*... Plg. 2 Moz 20, 13. — *Neapgaudinėk.* Gr. μὴ ἀποστερήσῃς, neapiplėšk. — (21) *Sek mane:* eik paskui mane kaip mano mokytinis, laikykis duodamo pa-

in caelo: et veni, sequere me. 22 Qui contristatus in verbo, abiit moerens: erat enim habens multas possessiones. 23 Et circumspiciens Iesus, ait discipulis suis: Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt! 24 Discipuli autem obstupescebant in verbis eius. At Iesus rursus respondens ait illis: Filioli, quam difficile est, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introire! 25 Facilius est, camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. 26 Qui magis admirabantur, dicentes ad semetipsos: Et quis potest salvus fieri? 27 Et intuens illos Iesus, ait: Apud homines impossibile est, sed non apud Deum: omnia enim possibilia sunt apud Deum.

Mc 4, 19; Ps 61, 11; 1 Tim 6, 17

Gn 18, 14; Zach 8, 6; Lc 1, 37

28 Et coepit ei Petrus dicere: Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te. 29 Respondens Iesus, ait: Amen dico vobis: Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, et propter Evangelium, 30 qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc: domos, et fratres, et sorores, et matres, et filios, et agros, cum persecutionibus, et in

Mt 19, 27; Lc 18, 28

paskui ateik ir sek mane. 22 Jis nusiminęs dėl to žodžio, nuėjo šalin liūdnas, nes turėjo daug lobio. 23 Pasižvalgęs aplinkui, Jėzus tarė savo mokytiniams: Kaipgi sunku įeiti į Dievo karalystę tiems, kurie turi pinigų! 24 Mokytiniai labai nustebo dėl jo žodžių. Bet Jėzus, vėl atsiliepdamas, jiems tarė: Vaikučiai, kaipgi vargu įeiti į Dievo karalystę tiems, kurie pasitiki pinigais. 25 Pigiau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į Dievo karalystę. 26 Jie dar labiau stebėjosi, sakydami vieni kitiems: Tai kas gi gali būti išganytas? 27 Pažvelgęs į juos, Jėzus tarė: Žmonėms tai negalima, bet ne Dievui: nes Dievui visa galima.

28 Tuomet Petras ėmė jam sakyti: Štai mes visa palikome ir sekėme tave. 29 Atsakydamas Jėzus tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, nėra nė vieno, kurs paliktų namus, ar brolius, ar seseris, ar tėvą, ar motiną, ar vaikus, ar laukus dėl manęs ir dėl Evangelijos, 30 ir kurs negautų dabar šiuo laiku persekiojamas šimtą kartų tiek namų, ir brolių, ir seserų, ir motinų, ir vaikų, ir laukų, o būsimajame pasau-

---

vyzdžio. — (22) *Dėl to žodžio:* dėl Jėzaus nurodytos sąlygos. Kaina jam rodosi perdaug didelė. — (23) *Pasižvalgęs...:* taip norėdamas labiau sužadinti mokytinių dėmesį. — (24) *Labai nustebo.* Išganytojo mokslas rodosi jiems nesuprantamas, todėl Viešpats pakartoja savo žodžius. — *Vaikučiai.* Tas pilnas meilės atsiliepimas parodo, kad Kristus nenori nei jų klaidinti, nei be reikalo gąsdinti, bet tik skelbia jų labui labai svarbų mokslą. — *Kurie pasitiki pinigais.* Dievas duoda turtų, kad jie padėtų žmogui laimėti jo karalystę; bet nesuvaldomas širdies prie jų prisirišimas padaro sunkenybių.—(25) *Pigiau...* Patarlė, kuria išreiškiama labai sunkiai įvykdomas dalykas. — (26) *Tai kas gi...* Kai kurie aiškintojai mano, kad Kristaus mokytiniai, kaip tikri beturčiai, čia išreiškia susirūpinimą ne savo, bet kitų žmonių likimu (Vikt. Teof.).

(28) *Mes visa palikome...* Petras nori aiškiau žinoti, koks turtas jiems atidėtas danguje. — (30) *Kurs negautų...* Dvasinės gėrybės šimtą kartų daugiau vertos kaip visos laikinės, kurias jie palieka (Ambr. Jier. Grig.). Taip pat žemėje jie gauna šimtą kartų tiek; tai

lyje amžinojo gyvenimo. [31] Bet daug pirmųjų bus paskutiniai, ir daug paskutinių bus pirmieji.

[32] Jie buvo kelyje ir ėjo į Jeru= zalę; Jėzus ėjo jų priešakyje; jie buvo nustebę ir sekė bijodami. Vėl ėmęs pas save dvyliką, jis pra= dėjo jiems sakyti, kas jam turėjo atsitikti: [33] Štai mes einame į Jeru= zalę, žmogaus Sūnus bus išduotas vyriausiems kunigams, Rašto ži= novams ir vyresniesiems; jie pa= smerks jį mirti ir paduos jį pago= nims; [34] jie tyčiosis iš jo, apspjau= dys jį, plaks jį ir užmuš jį, bet trečiąją dieną jis prisikels iš numi= rusiųjų.

[35] Tuomet prie jo prisiartino Ze= bediejaus sūnu du, Jokūbas ir Jo= nas, ir tarė: Mokytojau, norime, kad tu mums padarytumei, ko tik prašysime. [36] Jis jiems tarė: Ko norite, kad jums padaryčiau? [37] Juodu tarė: Duok mudviem savo garbėje vienam sėdėti tavo deši= nėje, o kitam kairėje. [38] Jėzus juo= dviem atsakė: Nežinote, ko prašo= te. Ar galite gerti taurę, kurią aš gersiu? arba būti pakrikštyti tuo krikštu, kuriuo aš esu krikštija=

saeculo futuro vitam aeternam. [31] Multi autem erunt primi novis= simi, et novissimi primi.

Mt 19, 30

[32] Erant autem in via ascenden= tes Ierosolymam: et praecedebat illos Iesus, et stupebant: et sequen= tes timebant. Et assumens iterum duodecim, coepit illis dicere quae essent ei eventura. [33] Quia ecce ascendimus Ierosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacer= dotum, et Scribis, et senioribus, et damnabunt eum morte, et tradent eum gentibus: [34] et illudent ei, et conspuent eum, et flagellabunt eum, et interficient eum: et tertia die resurget.

Lc 18, 31

Mc 8, 31; 9, 31

[35] Et accedunt ad eum Iacobus, et Ioannes filii Zebedaei, dicentes: Magister, volumus ut quodcum= que petierimus, facias nobis. [36] At ille dixit eis: Quid vultis ut faciam vobis? [37] Et dixerunt: Da nobis ut unus ad dexteram tuam, et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. [38] Iesus autem ait eis: Nescitis quid petatis: potestis bi= bere calicem, quem ego bibo: aut baptismo, quo ego baptizor, bapti=

Mt 20, 20

Mc 14, 36; Lc 12, 50

---

parodo pirmųjų krikščionių meilė Apd 2, 44 (Vikt. Teof. Eut.) ir vienuolių gyvenimas. Taip pat ir persekiojimai, kurie juos sutiks, negali būti kliūtis gauti žadamų gėrybių (Kasian. Teof.). Ta svarbi pastaba apie persekiojimus nuosava šv. Morkaus evangelijai. — (31) *Daug pirmųjų...* Tačiau tie, kurie visa paliko, vien dėl to dar negaus pir= mųjų vietų danguje, taip kaip laiko ilgumas dar nenusveria užmokesčio didumo (Mt 20, 1—16). Judas buvo anksčiau už gerąjį latrą pašauktas, ta= čiau ne abudu įėjo į dangaus karalystę (Beda).

10, 32—34. Plg. Mt 20, 17—19; Lk 18, 31—34. — (32) *Sekė bijodami.* Apa= štalai bijo, nes vieną kartą buvo gir= dėję, kas laukia mieste. Jėzus eina į kančią, pasiryžęs daryti Dievo valią (Teof.). — *Sakyti, kas jam...* Išgany= tojas trečią kartą skelbia savo kančią. Jis parodo apaštalams savo žinojimą apie kančią ir savo valią ją priimti, kad jie nesuklystų, kai matys jį kenčiant tai, kas rodysis neverta Mesijo.

10, 35—45. Plg. Mt 20, 20—28. — (35) *Jokūbas ir Jonas.* Anot šv. Ma= to, jų vardu prašiusi jų motina Salo= mė. — Proga prašyti nurodyta Mt 19, 28. Jie drovisi pasakyti iš karto, ko iš tikrųjų nori. — (38) *Būti pakrik= štyti tuo krikštu:* kančia ir nelaimėmis, į kurias Išganytojas turi būti lyg kad panertas. Dideli sielvartai palyginami šv. Rašte su potvyniu, Ps 68, 2. 16

Act 12, 2; Ap 1, 9

zari? [39] At illi dixerunt ei: Possumus. Iesus autem ait eis: Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis; et baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini: [40] sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. [41] Et audientes decem coeperunt indignari de Iacobo, et Ioanne. [42] Iesus autem vocans eos, ait illis: Scitis quia hi, qui videntur principari gentibus, dominantur eis: et principes eorum potestatem habent ipsorum. [43] Non ita est autem in vobis, sed quicumque voluerit fieri maior, erit vester minister: [44] et quicumque voluerit in vobis primus esse, erit omnium servus. [45] Nam et Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret, et daret animam suam redemptionem pro multis.

Lc 22, 25 ss; 1 Ptr 5, 3

Mc 9, 35

Is 53, 10 s

[46] Et veniunt Iericho: et proficiscente eo de Iericho, et discipulis eius, et plurima multitudine, filius Timaei Bartimaeus caecus, sedebat

Mt 20, 29; Lc 18, 35

mas. [39] Juodu jam tarė: Galime. Jėzus jiems sakė: Taurę, tiesa, kurią aš geriu, gersite ir krikštu, kuriuo aš esu krikštijamas, būsite pakrikštyti, [40] o sėdėti mano dešinėje ar mano kairėje ne mano dalykas duoti jums, bet tiems, kuriems prirengta. [41] Išgirdę dešimtis ėmė pykti ant Jokūbo ir Jono. [42] Tuomet Jėzus, pasivadinęs juos, jiems tarė: Jūs žinote, kad tie, kurie laikomi tautų kunigaikščiais, viešpatauja jiems, ir jų kunigaikščiai turi ant jų valdžią. [43] Jūsų gi tarpe netaip yra, bet kas tik nori būti didesnis, tas bus jūsų tarnas. [44] Ir kas tik nori būti jūsų tarpe pirmas, bus visų vergas. [45] Nes ir žmogaus Sūnus neatėjo, kad jam tarnautų, bet kad jis pats tarnautų ir duotų savo gyvybę kaip atvadavimą už daugelį.

[46] Jie atėjo į Jeriką. Jam keliaujant iš Jeriko su savo mokytiniais ir su didele minia, Timiejaus sūnus, aklasis Bartimiejus, sėdėjo

---

ir k. — (42) *Jėzus, pasivadinęs...* Jokūbas ir Jonas prašė Kristų, kitiems apaštalams čia pat neesant. — *Jūs žinote...* Plg. Lk 22, 25—27. Geriausis Mokytojas nepeikia nei brolių, nei kitų apaštalų, tik parodo, kad ginčas visai nenaudingas, ir nurodo tikrą kelią į didybę savo karalystėje (Jier.).

II. Paskutinės Išganytojo dienos žemėje ir kančia.

1. Jėzus Jeruzalėje prieš kančią, 10, 46—12, 44. Plg. Mt 20, 29—23, 29; Lk 18, 35—43; 19, 28—46; 20, 1—47; 10, 25—28; 21, 1—4.

Antroje evangelijos dalyje (10, 46—15, 47) kalbama apie Išganytojo darbus, pamokymus ir kančią Judiejoje.

Eidamas iš Jeriko į Jeruzalę, Jėzus pagydo aklą elgetą Bartimiejų (10, 46—52), iškilmingai įeina į Jeruzalę (11, 1—10), apžiūri šventyklą ir išeina į Betaniją (11, 11), prakeikia pakelėje figų medį (11, 12—14), išvaro parduodančius iš šventyklos (11, 15—19), moko apie tikėjimo galybę (11, 20—26), priverčia nutilti žydų vyresniuosius, kurie jį klausė, kokia valdžia jis tai darąs (11, 27—12, 12), duoda parisiejams atsakymą apie mokestį ciesoriui (12, 13—17), sadukiejams apie mirusiųjų prisikėlimą (12, 18—27), vienam Rašto žinovui apie didžiausį Įstatymo įsakymą (12, 28—34), pats klausia apie Mesijo kilmę (12, 35—37), skelbia tautai Įstatymo mokytojų ydas (12, 38—40) ir pagiria mažą neturtingos našlės auką (12, 41—44).

10, 46—52. Plg. Mt 20, 29—34; Lk 18, 35—43. — (46) *Į Jeriką:* ne daugiau kaip 27 klm. nuo Jeruzalės. — *Su didele minia:* nes buvo arti Velykų šventės, į kurias visi ėjo. — *Timiejaus sūnus.* Tai tik vertimas aramajiško žo-

prie kelio, elgetaudamas. [47] Išgirdęs, kad tai Jėzus Nazarėnas, jis ėmė šaukti ir kalbėti: Jėzau, Dovîdo Sūnau, pasigailėk manęs. [48] Daugelis draudė jį, kad tylėtų. Bet jis dar daug labiau šaukė: Dovîdo Sūnau, pasigailėk manęs. [49] Tuomet Jėzus sustojęs liepė jį pavadinti. Jie pavadino akląjį, sakydami: Nusiramink, kelkis, jis tave šaukia. [50] Tas, numetęs savo apsiaustą, pašoko ir atėjo pas jį. [51] Atsiliepdamas Jėzus jam tarė: Ko nori, kad tau padaryčiau? Aklasis jam atsakė: Mokytojau, kad regėčiau. [52] Jėzus gi jam tarė: Eik, tavo tikėjimas išgelbėjo tave. Jis tuojau regėjo ir sekė jį keliu.

11. [1] Kai jie artinosi prie Jeruzalės ir Betanijos, prie Alyvų kalno, jis siuntė du iš savo mokytinių [2] ir jiems tarė: Eikite į miestelį, kurs ties jumis, ir tuojau įėję tenai rasite pririštą asilaitį, ant kurio dar niekas iš žmonių nesėdėjo; atriškite jį ir atveskite. [3] Jei kas jums sakytų: Ką darote? pasakykite: Viešpačiui jo reikia, ir tuojau jį šen leis. [4] Nuėjusiu juodu rado asilaitį, pririštą lauke ties durimis,

iuxta viam mendicans. [47] Qui cum audisset quia Iesus Nazarenus est, coepit clamare, et dicere: Iesu fili David, miserere mei. [48] Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille multo magis clamabat: Fili David miserere mei. [49] Et stans Iesus praecepit illum vocari. Et vocant caecum dicentes ei: Animaequior esto: surge, vocat te. [50] Qui proiecto vestimento suo exiliens, venit ad eum. [51] Et respondens Iesus dixit illi: Quid tibi vis faciam? Caecus autem dixit ei: Rabboni, ut videam. [52] Iesus autem ait illi: Vade, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, et sequebatur eum in via.

Mt 9, 22

11. [1] Et cum appropinquarent Ierosolymae, et Bethaniae ad montem olivarum, mittit duos ex discipulis suis, [2] et ait illis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim introeuntes illuc, invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc hominum sedit: solvite illum, et adducite. [3] Et si quis vobis dixerit: Quid facitis? dicite, quia Domino necessarius est: et continuo illum dimittet huc. [4] Et

Mt 21, 1; Lc 19, 29

Mc 14, 14

džio Bartimiejus. Šv. Mato evangelijoje kalbama apie dviejų aklų pagydymą. — (47) *Dovîdo Sūnau.* Taip aklasis išpažįsta, kad Jėzus — Mesijas. Išganytojas ne tuojau jį išklauso, duoda progos aiškiau pasirodyti jo tikėjimui. — (48) *Draudė...:* manydami, kad jis savo šauksmu nusikalsta prieš priderančią Jėzui pagarbą. — (50) *Savo apsiaustą:* viršutinį apsiaustą, kad greičiau galėtų pribėgti prie Jėzaus. — (51) *Ko nori...* Savo klausimu Išganytojas vėl duoda progos pasireikšti aklojo tikėjimui. Kristus nori, kad mes jį prašytumėm, ką jis jau žino, ir yra pasiryžęs duoti, kad taip mus labiau paragintų melstis (Grig.). — (52) *Eik, tavo...* Tas aklasis ir jo pagydymas yra vaizdas kiekvieno žmogaus, kurs nežino tiesos (Grig.).

11, 1—10. Plg. Mt 21, 1—11; Lk 19, 29—44; Jono 12, 12—19. — (1) *Artinosi...* Gr. t.: kuomet jie prisiartino prie Jeruzalės, prie Betpagės ir Betanijos, t. y., kuomet jie, artindamies į Jeruzalę, buvo priėję prie Betpagės ir Betanijos. — (2) *Į miestelį:* rasi, į Betpagę. — *Ant kurio...* Šventiems tikslams turėjo būti vartojami gyvuliai, kurie dar nebuvo nešioję jokio jungo. Plg. 4 Moz 19, 2; 5 Moz 21, 3. — (3) *Ir tuojau...* Daugelio svarbių graik. rankraščių prasmė: jis tuojau parsiųs jį atgal. Taigi, Jėzus, rasi, žadėjo sugrąžinti asilaitį, kaip tik jam jo nebereikės. — (4) *Skirskelėje.* Gr. ἄμφοδς

abeuntes invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio: et solvunt eum. [5] Et quidam de illic stantibus dicebant illis: Quid facitis solventes pullum? [6] Qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus, et dimiserunt eis. [7] Et duxerunt pullum ad Iesum: et imponunt illi vestimenta sua, et sedit super eum. [8] Multi autem vestimenta sua straverunt in via: alii autem frondes caedebant de arboribus, et sternebant in via. [9] Et qui praeibant, et qui sequebantur clamabant, dicentes: *Hosanna:* [10] *Benedictus, qui venit in nomine Domini:* benedictum quod venit regnum patris nostri David: Hosanna in excelsis.

Io 12, 14

4 Rg 9, 13

Ps 117, 25 s

Lc 1, 32; 19, 38; Act 2, 30

skirskelėje ir atrišo jį. [5] Kai kurie iš ten stovėjusiųjų jiems sakė: Ką darote, kad atrišate asilaitį? [6] Juodu atsakė jiems, kaip Jėzus buvo liepęs, ir tie leido jiems vestis. [7] Juodu atvedė pas Jėzų asilaitį, sudėjo ant jo savo drabužius, ir jis sėdo ant jo. [8] Daugelis tiesė ant kelio savo drabužius, kiti kirto medžių šakas ir klojo ant kelio. [9] Ir tie, kurie ėjo priešakyje, ir kurie sekė, šaukė, sakydami: *Osanna!* [10] *Palaimintas, kurs ateina Viešpaties vardu;* palaiminta ateinanti mūsų tėvo Dovîdo karalystė! Osanna augštybėse.

Mt 21, 10

[11] Et introivit Ierosolymam in templum: et circumspectis omnibus, cum iam vespera esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim.

[11] Jis įėjo į Jeruzalę, į šventyklą ir, visa apžiūrėjęs, kadangi jau buvo vakaro valanda, išėjo drauge su dvylika į Betaniją.

Lc 13, 6—9; Mt 21, 19

[12] Et alia die cum exirent a Bethania, esuriit. [13] Cumque vidisset a longe ficum habentem folia, venit si quid forte inveniret in ea, et cum venisset ad eam, nihil invenit praeter folia: non enim erat tempus ficorum. [14] Et respondens dixit ei: Iam non amplius in aeternum ex te fructum quisquam manducet. Et audiebant discipuli eius.

[12] Kitą dieną, jiems išeinant iš Betanijos, jis buvo alkanas. [13] Pamatęs iš tolo figos medį, turintį lapų, jis priėjo, ar kartais neras ko nors jame; bet priėjęs prie jo, jis nerado nieko, tiktai lapų, nes buvo ne figų metas. [14] Atsiliepdamas jis jam tarė: Jau tegul niekas daugiau per amžius nebevalgo nuo tavęs vaisiaus. Tai girdėjo jo mokytiniai.

Io 2, 14 ss

[15] Et veniunt Ierosolymam. Et cum introisset in templum, coepit eiice

[15] Po to jie atėjo į Jeruzalę. Įėjęs

---

reiškia kelią, kurs eina aplink namus. — (5) *Kai kurie iš...* Tos aplinkybės nėra paminėtos pas šv. Matą. — (8) *Medžių šakas.* Linksmose iškilmėse buvo paprotys vaikščioti su žaliomis medžių šakelėmis. Plg. 1 Mak 13, 51; 2 Mak 10, 7. — (10) *Palaiminta ateinanti...* Dievas tepalaiminie Mesijo karalystę. Plg. Ps 117, 26.

(11) *Į šventyklą.* Taip Išganytojas parodė, koki turi būti jo mesijinė karalystė. — *Visa apžiūrėjęs...* To apžiūrėjimo tikslas paaiškėja iš tolesnio pasakojimo apie tai, ką Išganytojas padarė kitą dieną (15 e.). — *Į Betaniją:* tikriausiai į savo prietelio Lozoriaus namus.

11, 12—14. Plg. Mt 21, 18. 19. — (13) *Buvo ne figų metas.* Ta pastaba šv. Morkus, rasi, nori parodyti, kad tas figos medžio prakeikimas simbolinis.

11, 15—19. Plg. Mt 21, 12—17; Lk 19, 45—48; Jono 2, 14—17. — (15) *Į šventyklą:* į vieną iš šventyklos prieangių vadinamajame pagonių švento

į šventyklą, jis ėmė varyti laukan parduodančius ir perkančius šventykloje, apvertė pinigų maininінkų stalus ir karvelių pardavėjų suolus [16] ir neleido niekam nešti per šventyklą rakandų. [17] Jis mokė, jiems sakydamas: Argi neparašyta: *Mano namai bus vadinami maldos namais visoms tautoms?* O jūs padarėte iš jų *galvažudžių lindynę.* [18] Tai išgirdę, vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai ieškojo, kaip galėtų jį pražudyti; jie mat jo bijojo, nes visa minia stebėjosi jo mokslu. [19] Vakarui atėjus, jis išėjo iš miesto.

[20] Ryto metą praeidami jie pamatė figos medį padžiūvusį nuo pat šaknų. [21] Petras atsiminęs jam sakė: Mokytojau, štai figos medis, kurį prakeikei, padžiūvo. [22] Atsiliepdamas Jėzus jiems tarė: Turėkite tikėjimo į Dievą. [23] Iš tikrųjų, sakau jums, kas nors tartų šitam kalnui: Pasikelk ir meskis į jūrą, ir nesvyruotų savo širdyje, bet tikėtų, įvyksiant visa, ką tik sako, tai jam ir įvyks. [24] Todėl sakau jums: ko tik melsdamies prašote, tikėkite, kad gausite, ir bus jums. [25] Kada jūs atsistosite melstis, atleiskite, jei ką nors prieš ką turite, kad ir jūsų Tėvas, kurs yra danguje, atleistų jums jūsų nuodėmes.

re vendentes, et ementes in templo: et mensas numulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit. [16] et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum: [17] et docebat, dicens eis: Nonne scriptum est: *Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus?* Vos autem fecistis eam *speluncam latronum.* [18] Quo audito principes sacerdotum, et Scribae quaerebant quomodo eum perderent: timebant enim eum, quoniam universa turba admirabatur super doctrina eius. [19] Et cum vespera facta esset, egrediebatur de civitate.

Is 56, 7; Ir 7, 11

Mc 1, 22; 6, 2; 7, 37; 10, 26

[20] Et cum mane transirent, viderunt ficum aridam factam a radicibus. [21] Et recordatus Petrus, dixit ei: Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. [22] Et respondens Iesus ait illis: Habete fidem Dei. [23] amen dico vobis, quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, et mittere in mare, et non haesitaverit in corde suo, sed crediderit, quia quodcumque dixerit, fiat, fiet ei. [24] Propterea dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, et evenient vobis. [25] Et cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem: ut et Pater vester qui in caelis est, dimittat vobis peccata

Mt 17, 20; Ia 1, 26

Mt 7, 7; 21, 22; Lc 11,9; Io 14, 13; 15, 7. 16; 16, 23 s

Mt 5, 23; 6, 14; 18, 35; Sir 28, 1

riuje. — (16) *Neleido niekam...* Tą aplinkybę mini tik šv. Morkus. Išganytojas negali pakęsti, kad žydai, norėdami sutrumpinti sau kelią, neeitų aplink, bet neštų kokiuos nors rakandus per šventorių. — (17) *Mano namai...* Žr. Iz 56, 7. — *Bus vadinami:* turi būti. — *Galvažudžių lindynę:* nes buvusieji ten pardavėjai neretai ieškodavo neteisingo pelno (Vikt. Teofil.) ir tai šventoje vietoje.

11, 20—26. Plg. Mt 21, 20—22. — (20) *Ryto metą...* Laikas čia žymiai tiksliau nurodomas, kaip pas šv. Matą. — (23) *Kalnui.* Patarlių būdu didžiausi kliūtis vadinama kalnu. Plg. Zak 4, 7. Tas tikėjimas, kurs pašalina kiekvieną svyravimą, yra ypatinga Dievo dovana; jei jis suteikiamas, iš to, jau aišku, kad Dievas pritaria prašymui. — (25) *Atsistosite...* Žydai dažniausia melsdavosi stati stovėdami; bet kai kada jie taip pat parpuldavo kniūbsti ant žemės, kaip Kristus Mt 26, 39. Tarp visokių maldos sąlygų Kristus čia parenka vieną, kad ją labiau pabrėžtų.

vestra. [26] Quod si vos non dimiseritis: nec Pater vester, qui in caelis est, dimittet vobis peccata vestra.

[27] Et veniunt rursus Ierosolymam. Et cum ambularet in templo, accedunt ad eum summi sacerdotes, et Scribae, et seniores: [28] et dicunt ei: In qua potestate haec facis? et quis dedit tibi hanc potestatem ut ista facias? [29] Iesus autem respondens, ait illis: Interrogabo vos et ego unum verbum, et respondete mihi: et dicam vobis in qua potestate haec faciam. [30] Baptismus Ioannis, de caelo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. [31] At illi cogitabant secum, dicentes: Si dixerimus, De caelo, dicet, Quare ergo non credidistis ei? [32] Si dixerimus, Ex hominibus, timemus populum, omnes enim habebant Ioannem quia vere propheta esset. [33] Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et respondens Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate haec faciam.

Lc 20, 2
Mt 21, 23—27

12. [1] Et coepit illis in parabolis loqui: *Vineam pastinavit homo, et circumdedit sepem, et fodit lacum, et aedificavit turrim,* et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. [2] Et misit ad agricolas in tempore servum ut ab agricolis acciperet

Is 5, 1;
Ir 2, 21;
Mt 21, 33;
Lc 20, 9

[26] O jeigu jūs neatleisite, nė jūsų Tėvas, kurs yra danguje, neatleis jums jūsų nuodėmių.

[27] Jie vėl atėjo į Jeruzalę. Jam vaikščiojant šventykloje, prie jo priėjo vyriausieji kunigai, Rašto žinovai ir vyresnieji [28] ir jam sakė: Kokia galia tu tai darai? ir kas tau davė tą galią tai daryti? [29] Atsakydamas, Jėzus jiems tarė: Ir aš pasiklausiu jus vieno dalyko. Atsakykite man, tai aš jums pasakysiu, kokia galia tai darau. [30] Jono krikštas buvo iš dangaus, ar iš žmonių? Atsakykite man. [31] Bet jie sau vieni galvojo ir sakė: Jei sakysime: iš dangaus, jis tars: tai kodėl jam netikėjote? [32] Sakyti gi: iš žmonių, mes bijome tautos, nes visi laikė Joną tikru pranašu. [33] Todėl atsakydami jie tarė Jėzui: Mes nežinome. Tuomet ir Jėzus, atsakydamas jiems, tarė: Tai ir aš jums nesakysiu, kokia galia tai darau.

12. [1] Po to jis pradėjo kalbėti jiems prilyginimais: Vienas žmogus *įsiveisė vynuogyną, aptvėrė tvora, iškasė spaustuvą, pastatė bokštą,* išnuomojo jį vynininkams ir iškeliavo į svetimą šalį. [2] Savo laiku jis nusiuntė pas vynininkus

11, 27—33. Plg. Mt 21, 23—27; Lk 20, 1—8. — (27) *Vaikščiojant:* ir duodant pamokymų. — (28) *Tai darai.* Žydų viršininkai turi galvoje visų pirma iškilmingą Išganytojo įėjimą į Jeruzalę ir išvarymą iš šventyklos prekiaujančiųjų. Jėzaus atsakymu jie nori pasinaudoti naujiems užpuldinėjimams. — (29) *Pasiklausiu.* Jėzaus paklausime bus taip pat ir atsakymas į jo priešų klausimą. — (32) *Sakyti gi...* Anot gr. t.: ar sakysime: iš žmonių? Jie bijojo minios. — Jie neklausia: Kas tiesa? bet priešinasi pažintai tiesai, jei ja galėtų pasinaudoti Išganytojas. Taip pat paniekintinus juos daro jų baimė minios. Jei minia turi klaidingą nuomonę, tai juk jų šventa pareiga yra ją pamokyti.

12, 1—12. Plg. Mt 21, 33—46; Lk 20, 9—19; Iz 5, 1; Jer 2, 21. — (2) *Savo laiku:* vynuogiavimo metu, nes

tarną imti iš vynininkų vynuogyno vaisių. [3] Tie, nutvėrę jį, primušė ir paleido tuščią. [4] Jis vėl siuntė pas juos kitą tarną; ir tam jie sužeidė galvą ir jį išniekino. [5] Jis siuntė dar kitą, kurį jie užmušė, ir daug kitų, kurių vienus jie primušė, o kitus užmušė. [6] Tuomet jis, dar turėdamas vieną, mylimiausį sūnų, pagaliau siuntė ir jį pas juos, tardamas: Jie drovėsis mano sūnaus. [7] Vynininkai gi kalbėjo vienas kitam: Tai tėvonis; eikite, užmuškime jį, ir tėvonystė bus mūsų. [8] Nutvėrę jį, jie užmušė ir išmetė iš vynuogyno. [9] Ką gi tat darys vynuogyno Viešpats? Jis ateis, nužudys vynininkus ir atiduos vynuogyną kitiems. [10] Ar jūs neskaitėte šitų Rašto žodžių: *Iš to akmens, kurį statytojai atmetė, pasidarė kertinis akmuo.* [11] *Tai Viešpaties padaryta ir stebėtina mūsų akyse?* [12] Tuomet jie ieškojo jo sugauti, bet bijojo minios; jie, mat, suprato, kad jiems jis pasakė tą prilyginimą. Tai jį palikę, jie nuėjo sau.

[13] Paskui jie siuntė pas jį kai kuriuos iš parisiejų ir Erodo šalininkų jo sugauti kalboje. [14] Tie atėję jam tarė: Mokytojau, mes žinome, kad tu tiesiakalbis ir nieko nežiūri, nes tu nežiūri į žmogaus veidą, bet mokai Dievo kelio, kaip reikalauja

de fructu vineae. [3] Qui apprehensum eum ceciderunt, et dimiserunt vacuum. [4] Et iterum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt, et contumeliis affecerunt. [5] Et rursum alium misit, et illum occiderunt: et plures alios: quosdam caedentes, alios vero occidentes. [6] Adhuc ergo unum habens filium charissimum: et illum misit ad eos novissimum, dicens: Quia reverebuntur filium meum. [7] Coloni autem dixerunt ad invicem: Hic est heres: venite, occidamus eum: et nostra erit hereditas. [8] Et apprehendentes eum, occiderunt: et eiecerunt extra vineam. [9] Quid ergo faciet Dominus vineae? Veniet, et perdet colonos: et dabit vineam aliis. [10] Nec scripturam hanc legistis: *Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli:* [11] *A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris?* [12] Et quaerebant eum tenere: et timuerunt turbam, cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt.

[13] Et mittunt ad eum quosdam ex Pharisaeis, et Herodianis, ut eum caperent in verbo. [14] Qui venientes dicunt ei: Magister, scimus quia verax es, et non curas quemquam: nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. licet dari tributum

Hb 1, 1 s

Ps 117, 22; Is 28, 16; Mt 21, 42; Act 4, 11; Rom 9, 33; 1 Ptr 2, 7

Mc 14, 1

Mt 22, 15; Lc 20, 20; Mc 3, 6

---

vynuogyno savininkas buvo sau išsiderėjęs vaisių dalį. — (4) *Jie sužeidė...* Jų pyktis eina didyn, nes savininkas panaujina savo reikalavimus. Jis siunčia tarnus daug kartų; evangelistai gi išreiškia tą dalyką kiekvienas savaip. — (9) *Jis ateis...* Anot šv. Mato pasakojimo, taip atsakę patys žydų viršininkai. — (10) *Iš to akmens...* Plg. Ps 117, 22; Iz 28, 16; Apd 4, 11; Rom 9, 33; 1 Petro 2, 7.

12, 13—17. Plg. Mt 22, 15—22; Lk 20, 20—26. — (13) *Kai kuriuos iš parisiejų:* parisiejų mokytinius. Mt 22, 15. — (14) *Ar mes neturime duoti?* Anot gr. t.: ar ne? ar mes jį duosime, ar jo neduosime? — (17) *Atiduokite...* Plg. Rom 13, 7.

Rom 13, 7

Caesari, an non dabimus? 15 Qui sciens versutiam illorum, ait illis: Quid me tentatis? afferte mihi denarium ut videam. 16 At illi attulerunt ei. Et ait illis: Cuius est imago haec, et inscriptio? Dicunt ei: Caesaris. 17 Respondens autem Iesus dixit illis: Reddite igitur quae sunt Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo.

Mt 22, 23; Lc 20, 27

Dt 25, 5 s; Gn 38, 8

18 Et venerunt ad eum Sadducaei, qui dicunt resurrectionem non esse: et interrogabant eum dicentes: 19 Magister, Moyses nobis scripsit, *ut si cuius frater mortuus fuerit, et dimiserit uxorem, et filios non reliquerit, accipiat frater eius uxorem ipsius, et resuscitet semen fratri suo.* 20 Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et mortuus est non relicto semine. 21 Et secundus accepit eam, et mortuus est: et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. 22 Et acceperunt eam similiter septem: et non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est et mulier. 23 In resurrectione ergo cum resurrexerint, cuius de his erit uxor? septem enim habuerunt eam uxorem. 24 Et respondens Iesus, ait illis: Nonne ideo erratis, non scientes Scripturas, neque virtutem Dei? 25 Cum enim a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut angeli in caelis. 26 De mortuis autem quod resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi Deus, inquiens: *Ego sum Deus Abraham, et Deus*

Ex 3, 6; Mt 22, 32; Lc 16, 22

tiesa. Ar dera duoti ciesoriui mokesčius, ar mes neturime duoti? 15 Pažindamas jų veidmainystę, jis jiems tarė: Kam mane gundote? atneškite man denarą, kad matyčiau. 16 Jie jam atnešė. Tuomet jis juos paklausė: Kieno tas paveikslas ir įrašas? Jie jam tarė: Ciesoriaus. 17 Atsakydamas Jėzus jiems tarė: Taigi, atiduokite, kas ciesoriaus, ciesoriui ir, kas Dievo, Dievui. Jie juo stebėjosi.

18 Tuomet pas jį atėjo sadukiejų, kurie sako neesą prisikėlimo, ir klausė jį, sakydami: 19 Mokytojau, Mozė mums parašė: jei *kieno brolis mirtų ir paliktų moterį, bet nepaliktų vaikų, tai jo brolis turi imti ano moterį ir pažadinti savo broliui ainiją.* 20 Taigi, yra buvę septyni broliai. Pirmas vedė moterį ir mirė, nepalikdamas vaikų. 21 Tuomet ėmė ją antras ir mirė, ir nė tas nepaliko vaikų. Taip pat ir trečias. 22 Taipojau vedė ją septyni ir nepaliko vaikų. Visų paskiausiai mirė ir moteriškė. 23 Taigi, prisikeliant, kada jie prisikels, kieno iš jų ji bus moteris? Juk septyni turėjo ją moterimi. 24 Atsakydamas jiems Jėzus tarė: Argi ne dėl to jūs klystate, kad nežinote nei Rašto, nei Dievo galybės? 25 Nes prisikėlę iš numirusiųjų žmonės neveda ir neteka, bet yra kaip Dievo angelai danguje. 26 Apie mirusiuosius gi, kad jie keliasi, ar neskaitėte Mozės knygoje, kaip Dievas jam pasakė, kur kalbama apie „krūmą“: *Aš Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jo-*

12, 18—27. Plg. Mt 22, 23—33; Lk 20, 27—40. — (18) *Tuomet:* Tą pačią dieną. — (19) *Parašė.* Žr. 5 Moz 25, 5. — (24) *Rašto.* Šv. Raštui pasavinama taip pat tai, kas išvedama iš jo žodžių kaip būtina pasėka. — (26) *Apie „krūmą“.* Žr. 2 Moz 3, 6.

kūbo Dievas? [27] Jis juk ne mirusiųjų Dievas, bet gyvųjų. Taigi, jūs labai klystate.

[28] Tuomet prisiartino vienas Rašto žinovas, kurs girdėjo, kaip jie ginčijosi, ir matydamas, kad jis buvo gerai jiems atsakęs, paklausė jį, koks visų pirmasis įsakymas. [29] Jėzus jam atsakė: Visų pirmasis įsakymas šis: Klausyk, Izraeli, Viešpats, tavo Dievas, vienas Dievas. [30] Tu mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo galia. Tai pirmas įsakymas. [31] Antras į jį panašus: Mylėsi savo artimą, kaip pats save. Kito didesnio už tuodu įsakymu nėra. [32] Rašto žinovas jam tarė: Gerai, Mokytojau, tu tiesą pasakei, kad vienas Dievas ir be jo nėra kito. [33] Mylėti jį visa širdimi, visu protu, visa siela, ir visa galia, ir mylėti savo artimą, kaip save patį, yra didesnis dalykas, kaip visos deginamosios aukos ir atnašos. [34] Matydamas, kad jis išmintingai atsakė, Jėzus jam tarė: Tu netoli nuo Dievo karalystės. Daugiau jau niekas nebedrįso jį klausti.

[35] Mokydamas šventykloje, Jėzus tarė: Kaip Rašto žinovai gali sa-

Isaac, et Deus Iacob? [27] Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos ergo multum erratis.

[28] Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. [29] Iesus autem respondit ei: Quia primum omnium mandatum est: Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est: [30] et dilliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. [31] Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tamquam teipsum. Maius horum aliud mandatum non est. [32] Et ait illi Scriba: Bene Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, et non est alius praeter eum. [33] Et ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota fortitudine: et diligere proximum tamquam seipsum, maius est omnibus holocautomatibus, et sacrificiis. [34] Iesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi: Non es longe a regno Dei. Et nemo iam audebat eum interrogare.

[35] Et respondens Iesus dicebat, docens in templo: Quomodo di-

Mt 22, 34; Lc 20, 39; 10, 25—28

Dt 6, 4

Lv 19, 18; Mt 22, 39; Rom 13, 9; Gal 5, 14; Ia 2, 8

Lc 20, 39; Dt 4, 35

1 Sm 15, 22

12, 28—34. Plg. Mt 22, 34—40. Šv. Morkaus pasakojimas čia žymiai pilnesnis, negu kitų evangelistų. — (28) *Paklausė jį.* Jis pažino Kristaus išmintį iš atsakymo sadukiejams. Jų klausimą jis, matomai, laikė iki tam metui neišrišamu; dabar jis nori toliau tirti Išganytoją; kadangi tačiau jis ateina be jokios piktos minties, todėl gauna iš Jėzaus labai malonų atsakymą. — (29) *Klausyk...* Tais žodžiais prasideda kasdieninė žydų malda: *šema...* Plg. 5 Moz 6, 4. — (31) *Panašus:* daiktu, kurs mylimas, nes mūsų artimas yra Dievo paveikslas. Artimo meilė toki pat dorybė, kaip ir Dievo meilė. Artimo meilės tikslas: dėl Dievo. — *Kaip pats save.* Plg. Mt 5, 43; Rom 13, 9; Gal 5, 14; Jok 2, 8. — (33) *Deginamosios aukos:* kuriose sudeginama visa, kas paaukota. Tas Rašto žinovas be galo perviršijo visus, kurie ieškojo religijos tik viršujinėse apeigose. — (34) *Netoli.* Jis dar ne Dievo karalystėje, nes dar netiki į Jėzų Kristų. — *Klausti:* klausimais tirti, gundyti.

12, 35—37. Plg. Mt 22, 45. 46; Lk 20, 41—44. — (35) *Jėzus tarė.* Anot

Ps 109, 1; Mt 22, 44; Lc 20, 42

Lc 19, 48; 21, 38

Mt 23, 5; Lc 11, 43; 20, 46

Lc 21, 1; 4 Rg 12, 10; Io 8, 20

1 Par 29, 9. 17

2 Cor 8, 12

cunt Scribae Christum filium esse David? [36] Ipse enim David dicit in Spiritu sancto; *Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.* [37] Ipse ergo David dicit eum Dominum, et unde est filius eius? Et multa turba eum libenter audivit.

[38] Et dicebat eis in doctrina sua: Cavete a Scribis, qui volunt in stolis ambulare, et salutari in foro, [39] et in primis cathedris sedere in synagogis, et primos discubitus in coenis: [40] qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis: hi accipient prolixius iudicium.

[41] Et sedens Iesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba iactaret aes in gazophylacium, et multi divites iactabant multa. [42] Cum venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est quadrans, [43] et convocans discipulos suos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium. [44] Omnes enim ex eo, quod abundabat

kyti Kristų esant Dovîdo sūnų? [36] Juk pats Dovîdas sako iš šventosios Dvasios: *Viešpats tarė mano Viešpačiui: sėskis mano dešinėje, kolei aš nepadarysiu iš tavo neprietelių tau pakojo.* [37] Taip pats Dovîdas vadina jį Viešpačiu; tai kaipgi jis jo sūnus? Tuomet didelė minia su noru jo klausėsi.

[38] Savo pamokyme jis jiems sakė: Saugokitės Rašto žinovų, kurie mėgsta vaikščioti ilgais drabužiais, būti sveikinami prekyvietėje, [39] sinagogose sėdėti pirmosiose kedėse ir pirmąsias vietas pokyliuose, [40] kurie ryja našlių namus, dangstydamiesi ilga malda; jiems bus smarkesnis teismas.

[41] Atsisėdęs ties atnašų skrynia, Jėzus žiūrėjo, kaip minia metė į ją pinigus. Daug turtingųjų metė daug. [42] Atėjo taip pat viena neturtinga našlė ir įmetė du smulkiu pinigėliu, tai yra, skatiką. [43] Tuomet pasivadinęs savo mokytinius, jis jiems tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, šita neturtinga našlė įmetė daugiau už visus, kurie metė į atnašų skrynią. [44] Nes visi metė iš to, ko jie apsčiai turi, o šita įmetė

šv. Mato, Jėzus paklausęs parisiejų. — *Dovîdo sūnų.* Ar tik ta prasme jis Dovîdo sūnus, kad gaus jo sostą? — (36) *Šventosios Dvasios:* ypatingu būdu šventosios Dvasios įkvėptas. Žr. Ps 109, 1. — (37) *Kaipgi jis jo sūnus:* tik sūnus, tik žemiškas karalius.

12, 38—40. Plg. Mt 23, 1—39; Lk 20, 45—47. Šv. Morkus duoda tik turinį ilgo tuomet Išganytojo pasakyto pamokslo, kurs parašytas pas šv. Matą. — (38) *Ilgais drabužiais:* Ilgi rūbai buvo žymė garbingų asmenų, šiaip jau žmonės vilkėdavo trumpesniais drabužiais, kad jie nekliudytų jiems prie darbo. Šv. Morkus aprašinėja čia drabužius suprantamesniais romiečiams žodžiais ir todėl skiriasi nuo šv. Mato 23, 5. — (40) *Ryja...* Prie puikybės prisideda godulystė ir veidmainystė. **12, 41—44.** Plg. Lk 21, 1—4. — (41) *Atnašų skrynia.* Viename šventyklos šventoriuje, į kurį buvo valia įeiti ir moterims, vadinamajame moterų šventoriuje, buvę įtaisyta trylika tam tikrų dėžučių su trimito pavidalo skylėmis, į kurias buvo dedama visokios žydų aukos (deginamųjų aukų altoriaus malkoms, smilkalams, aukoms ir t.t.). — (42) *Du smulkiu pinigėliu.* Graik. tie pinigėliai buvo vadinami λεπτά. Toks λεπτόν buvo aštunta dalis *aso*, kurs buvo vertas apie dvyliką centų. — (44) *Iš to, ko jie apsčiai turi...* Kiti davė, kas jiems atlieka, našlė — iš savo neturto; anie davė, ko jiems nereikia, ji

iš savo neturto visa, ką turėjo, visą savo išteklių.

13. [1] Kai jis ėjo iš šventyklos, vienas jo mokytinis jam tarė: Mokytojau, pažvelgk, kokie akmenys ir kokie pastatai. [2] Atsakydamas Jėzus jam tarė: Matai visus šiuos didelius pastatus? Neliks akmens ant akmens, kurs nebūtų išgriautas. [3] Kai jis sėdėjo Alyvų kalne ties šventykla, klausė jį skyrium Petras, Jokūbas, Jonas ir Andriejus: [4] Pasakyk mums, kada tai bus? ir koks bus ženklas, kada visa tai pradės įvykti?

[5] Atsakydamas Jėzus pradėjo jiems kalbėti: Žiūrėkite, kad kas jūsų nesuklaidintų. [6] Nes daugelis ateis po mano vardu, sakydamies, kad tai aš, ir jie suklaidins daugelį. [7] Išgirdę apie karus ir karų gandus, nenusigąskite, nes *reikia, kad*

illis, miserunt: haec vero de penuria sua omnia quae habuit misit totum victum suum.

13. [1] Et cum egrederetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis: Magister, aspice quales lapides, et quales structurae. [2] Et respondens Iesus, ait illi: Vides has omnes magnas aedificationes? Non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur. [3] Et cum sederet in Monte olivarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus, et Iacobus, et Ioannes, et Andreas: [4] Dic nobis, quando ista fient? et quod signum erit, quando haec omnia incipient consummari?

Mt 24, 1; Lc 21, 5

Lc 19, 44

[5] Et respondens Iesus coepit dicere illis: Videte ne quis vos seducat: [6] multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego sum: et multos seducent. [7] Cum audieritis autem bella, et opiniones bellorum, ne timueritis: *oportet enim*

---

tai, kas jai pačiai buvo labai reikalinga. Didelis buvo jos neturtas, bet dar didesnė meilė! Kaip prilyginime apie darbininkus vynuogyne (Mt 20, 1...) Išganytojas parodė, kad darbo ilgumas pats vienas dar nesuteikia teisės gauti daugiau užmokesčio, taip ir čia jis parodo, kad ne pati dovana bet duodančiojo širdis nusveria Dievo akivaizdoje, ko verta dovana. Taip duodama gražus pamokymas mokytiniams neniekinti nė vieno iš menkiausiųjų.

2. Didelis Kristaus pamokslas apie galą, 13, 1—37. Plg. Mt 24, 1—51; Lk 21, 5—33.

Trumpai paskelbęs Jeruzalės šventovės sugriovimą (1—4), Išganytojas, mokytinių paklaustas, pranašauja apie ženklus, kurie pranoks ar tai Jeruzalės, ar pasaulio galą, apie atsitikimus pasaulio pabaigoje ir apie savo antrąjį atėjimą (5—31), o pamokslo gale jis ragina visus budėti (32—37).

13, 1—4. Plg. Mt 24, 1—3; Lk 21, 5—7. — (1) *Tarė.* Progą tam atsiliepimui tikriausiai davė Išganytojo žodžiai, parašyti pas šv. Matą 23, 38 ir Lk 19, 43. — (2) *Matai...* Pats Jėzus nori atkreipti mokytinių dėmesį, kad jie imtų giliau į širdį skelbimą teismo atkakliajai tautai. — (4) *Kada tai bus:* kuomet bus šventovė sugriauta? Koks bus ženklas tavo atėjimo ir pasaulio pabaigos? Mokytiniai tikriausiai mano, kad visa tai įvyks maždaug tuo pačiu laiku.

13, 5—13. Plg. Mt 24, 4—14; Lk 21, 8—19. — (5) *Nesuklaidintų.* Plg. Ef 5, 6; 2 Tes 2, 3. — (6) *Daugelis:* visų pirma tokių, kurie sakysis esą išrinktosios tautos gelbėtojai iš vergijos, toliau kitų visais amžiais. — (7) *Reikia, kad...:* nes ne visi priima Kri-

Is 19, 2; 2 Par 15, 6

haec fieri: sed nondum finis. [8] *Exurget* enim gens *contra gen=ten, et regnum super regnum,* et erunt terraemotus per loca, et fa=mes. Initium dolorum haec. [9] Vi=dete autem vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis, et in syna=gogis vapulabitis, et ante praesides, et reges stabitis propter me, in te=stimonium illis. [10] Et in omnes gen=tes, primum oportet praedicari Evangelium. [11] Et cum duxerint vos tradentes, nolite praecogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loqui=mini non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus. [12] Tradet au=tem frater fratrem in mortem, et pater filium: *et consurgent filii in parentes,* et morte afficient eos. [13] Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinu=erit in finem, hic salvus erit.

Mc 16, 15

Mt 10, 19; Lc 12, 11; 21, 14

Mich 7, 6

Io 15, 18—25; 16, 1—4

[14] Cum autem videritis *abomina=tionem desolationis* stantem, ubi non debet, qui legit, intelligat: tunc qui in Iudaea sunt, fugiant in mon=tes: [15] et qui super tectum, ne de=scendat in domum, nec introeat ut tollat quid de domo sua: [16] et qui in agro erit, non revertatur retro tollere vestimentum suum. [17] Vae autem praegnantibus, et nutrien=tibus in illis diebus. [18] Orate vero

Dn 9, 27; Mt 24, 15; Lc 21, 20

Lc 23, 39

tai įvyktų. Bet dar ne galas. [8] Nes tauta *sukils prieš tautą ir karalystė prieš karalystę;* vietomis bus že=mės drebėjimų ir bado. Tai skau=smų pradžia. [9] Žiūrėkite taip pat jūs patys savęs. Nes jus įduos susirinkimams; jūs būsite plakami sinagogose ir turėsite stoti prieš valdovus ir karalius dėl manęs jiems paliudyti. [10] Evangelija turi būti pirma paskelbta visoms tau=toms. [11] Kada jie jus ves išduoti, nesisielokite iš anksto, ką kalbė=site. Kalbėkite tai, kas jums bus duota aną valandą, nes ne jūs tuomet kalbėsite, bet šventoji Dva=sia. [12] Brolis įduos brolį mirti ir tėvas sūnų; *vaikai sukils prieš gimdytojus* ir juos nužudys. [13] Jūs būsite visų nekenčiami dėl mano vardo. Bet kas iškęs iki galui, tas bus išgelbėtas.

[14] Kada jūs išvysite *sunaikinimo nuobodą,* stovinčią, kur neturėtų, — kas skaito, tesupranta, — tuo=met tie, kurie yra Judiejoje, tegul bėga į kalnus. [15] Kas ant stogo, tas tenelipa žemėn ir teneina į namus ko nors pasiimti iš savo namų. [16] Kas bus lauke, tenegrįžta atgal savo drabužio pasiimti. [17] Vargas nėščioms ir žindančioms anomis dienomis! [18] Melskitės, kad tai ne=

---

staus mokslą. — *Ne galas.* Visi per=sekiojimai tik pirmatakai didžiausios ir paskutinės nelaimės. — (8) *Tai skau=smų pradžia.* Dievas nori apvalyti žmo=nes ir padaryti juos tinkamus garbės karalystei. — (9) *Žiūrėkite taip pat...* Be tų bendrų persekiojimų Kristaus išpažinėjų, apaštalų laukia ypatingi iš žydų ir pagonių pusės. — *Jiems pa=liudyti:* taip kad jiems bus žinoma Evangelija, ir jie bus nepateisinami, jei jos nepriims (Vikt. Teof. Eut.). Ta=čiau apaštalų pasiuntinystė dėl to dar nepasidarys tuščia (Teof.). — (11) *Ką kalbėsite...* Plg. Mt 10, 19; Lk 12, 11. — (12) *Brolis įduos...* Kad jie nesi=stebėtų, jog žydai ir pagonys juos per=sekioja, Išganytojas parodo, kad iširs net švenčiausieji šeimynos ryšiai. — *Juos nužudys:* net nelaukdami, ką skirs teismas. — (13) *Dėl mano vardo:* tai tebūnie jums paguoda sunkiame per=sekiojime. Plg. Mt 5, 11. 12.

13, 14—20. Plg. Mt 24, 15—22; Lk 21, 20—24. — (14) *Sunaikinimo nuo=bodą.* Plg. Dan 9, 27. — (17) *Nėš=čioms...:* tokioms, kurios silpnos, ku=rios turi nešti su savim kūdikį.

atsitiktų žiemą. [19] Nes tomis dienomis bus *tokių sielvartų, kokių nėra buvę nuo pradžios pasaulio,* kurį Dievas sutvėrė, iki dabar ir nebebus. [20] Jei Viešpats nebūtų sutrumpinęs tų dienų, neišsigelbėtų nė vienas kūnas; bet dėl išrinktųjų, kuriuos išrinko, jis sutrumpino tas dienas.

[21] Jei tuomet kas nors jums sakys: Štai čia Kristus, štai tenai, netikėkite. [22] Nes rasis netikrų kristų ir netikrų pranašų; jie darys ženklų ir stebuklų suklaidinti, jei tai gali būti, net išrinktiesiems. [23] Taigi, jūs žiūrėkite; štai aš jums visa iš anksto paskelbiau.

[24] Bet tomis dienomis, po ano sielvarto, *saulė aptems, mėnulis nustos blizgesio,* [25] *dangaus žvaigždės kris, ir danguje esančios galybės bus pajudintos.* [26] Tuomet jie išvys *žmogaus Sūnų ateinantį debesyse* su didžia galybe ir garbe. [27] Tuomet jis siųs savo angelų ir *surinks* savo išrinktuosius *iš keturių vėjų, nuo žemės pakraščio iki dangaus kraštui.*

[28] Mokykitės prilyginimo iš figos medžio: Kaip jo šaka jau minkštėja ir skleidžia lapus, jūs pažįstate, kad vasara arti. [29] Taip ir jūs, pamatę tai įvykstant, žinokite, kad jis visai arti, duryse. [30] Iš tikrųjų, sakau jums, šita giminė nepraeis, iki visa tai įvyks. [31] Dangus ir žemė praeis, o mano žodžiai nepraeis.

ut hieme non fiant. [19] Erunt enim dies *illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturae,* quam condidit Deus usque nunc, neque fient. [20] Et nisi breviasset Dominus dies, non fuisset salva omnis caro: sed propter electos, quos elegit, breviavit dies. (Dn 12, 1)

[21] Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis. [22] Exurgent enim pseudochristi, et pseudoprophetae, et dabunt signa, et portenta ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. [23] Vos ergo videte: ecce praedixi vobis omnia. (Mt 24, 23; Lc 21, 8; Dt 13, 1 ss; Ap 13, 13 s; Io 16, 1—4)

[24] Sed in illis diebus post tribulationem illam *sol contenebrabitur, et luna non dabit splendorem suum:* [25] *et stellae caeli erunt decidentes, et virtutes, quae in caelis sunt, movebuntur.* [26] Et tunc videbunt *filium hominis venientem in nubibus* cum virtute multa, et gloria. [27] Et tunc mittet angelos suos, et congregabit electos suos *a quattuor ventis, a summo terrae usque ad summum caeli.* (Is 13, 10; Ez 32, 7; Ioel 2, 10; Is 84, 4; Dn 7, 13; 1 Thes 4, 16; 2 Thes 1, 7—10; Mt 24, 31; Zach 2, 6)

[28] A ficu autem discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit, et nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit aestas: [29] sic et vos cum videritis haec fieri, scitote quod in proximo sit in ostiis. [30] Amen dico vobis, quoniam non transibit generatio haec, donec omnia ista fiant. [31] Caelum, et terra transibunt, verba autem mea non transibunt.

13, 21—23. Plg. Mt 24, 23—28.
13, 24—27. Plg. Mt 24, 25—31; Lk 21, 25—28. — (24) *Saulė aptems...* Plg. Iz 13, 10; Ez 32, 7. — (25) *Dangaus...* Plg. Joėlio 2, 10. — (26) *Sūnų:* kurio jie nenorėjo klausyti jo žemume (Grig.). — (27) *Surinks...* Plg. 1 Tes 4, 15. 16; 1 Kor 15, 52.

13, 28—31. Plg. Mt 24, 32—36; Lk 21, 29—33. — (29) *Tai:* kas pasakyta 22. 24 eil. Taigi, tarp tų ženklų pasirodymo ir jų įvykdymo nebus ilgo laikotarpio. Tie ženklai tikrai ir būtinai turi pirma pasirodyti, ir išganymo valanda geriesiems ateis po jų, kaip vasara eina po žiemos.

Mt 24, 36
Mt 24, 42
Mt 25, 14; Lc 19, 12
Lc 12, 38 ss; Ap 3, 20; 16, 15

[32] De die autem illo,vel hora nemo scit, neque angeli in caelo, neque Filius, nisi Pater. [33] Videte, vigilate, et orate: nescitis enim quando tempus sit. [34] Sicut homo, qui peregre profectus reliquit domum suam, et dedit servis suis potestatem cuiusque operis, et ianitori praecepit ut vigilet. [35] Vigilate ergo, (nescitis enim quando dominus domus veniat: sero an media nocte, an galli cantu, an mane) [36] ne cum venerit repente, inveniat vos dormientes. [37] Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

[32] Bet anos dienos ar valandos niekas nežino, nei angelai danguje, nei Sūnus, tik vienas Tėvas. [33] Žiūrėkite, budėkite ir melskitės. nes nežinote, kada bus laikas. [34] Bus taip, kaip pas žmogų, kurs, išvažiuodamas į svetimą šalį, palieka savo namus, duoda savo tarnams valią, paskirdamas kiekvienam darbo, ir durininkui liepia budėti. [35] Taigi, budėkite (nes nežinote, kada namų Viešpats ateis, vakare, ar vidunaktyje, ar gaidžiagystyje, ar rytmetyje), [36] kad ūmai atėjęs nerastų jūsų miegančių. [37] Ką aš jums sakau, sakau visiems: Budėkite.

Mc 12, 12; Mt 26, 2; Lc 22, 1

14. [1] Erat autem Pascha et Azyma post biduum: et quaerebant summi sacerdotes, et Scribae quomodo eum dolo tenerent, et occi-

14. [1] Buvo likę dvi dieni iki Velykų ir Neraugintos duonos šventei. Vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai jieškojo, kaip galėtų su-

---

13, 32—37. Plg. Mt 24, 36—51; Lk 21, 34—36. — (32) *Nei Sūnus.* Kristus žino apie tai ne tik kaip Dievas, bet ir kaip žmogus (Jer. Beda, Mt 11, 27), bet ne tuo žinojimu, kuriuo jis galėtų pasidalyti, t. y., jis nežino, kaip Dievo pasiuntinys pas žmones (Hil. Aug. Auks. Sof.). Plg. Mt 20, 23. Ta pastaba nuosava šv. Morkaus evangelijai. — (33) *Budėkite ir melskitės.* Tai priežastis, kodėl Išganytojas nori, kad jie nežinotų tos dienos (Hil. Beda, Vikt.). Plg. 1 Tes 5, 6... — (34) *Bus taip...* Kaip tas žmogus įsakė budėti, užsiimant savo darbu, taip aš jums sakau, *budėkite.* To palyginimo kitose evangelijose nėra. — (35) *Vakare, ar...* Minimos keturios nakties sargybos. Nuo Pompiejaus laikų žydai buvo priėmę paprotį dalyti naktį nebe į tris sargybas, kaip kad buvo seniau, bet į keturias. — (36) *Kad ūmai...* Tas žmogus, keliaująs į svetimą šalį, yra Kristus, kurs žengia į dangų (Vikt. Eut.). Visi tikintieji — jo tarnai. Taip pat pas atskirus žmones ateina Viešpats, kai jis juos mirties valandą šaukia į savo tribunolą; taigi, perspėjimas tinka ir tai valandai.

3. Kristaus kančios istorija, 14, 1—15, 47. Plg. Mt 26, 1—27, 66; Lk 22, 1—23, 56; Jono 13, 1—19, 42.

Tautos viršininkai jieško būdo nužudyti Jėzų (14, 1, 2). Betanijoje jis patepamas brangiu tepalu Simono namuose (14, 3—9). Judas jį išduoda (14, 10, 11). Išganytojas valgo paskutinį kartą Velykų vakarienę (14, 12—25), skelbia apaštalų pabėgimą ir Petro išsigynimą (14, 26—31), meldžiasi Getsemanės darže (14, 32—42), suimamas (14, 43—52), teisiamas ir pasmerkiamas mirti (14, 53—65). Petras jo išsigina (14, 66—72). Išganytojas įduodamas Pilotui (15, 1—15), bjauriai išniekinamas Romos kareivių (15, 16—19), prikalamas ir miršta ant kryžiaus (15, 20—37). Stebuklai lydi Išganytojo mirtį. Jo laidojimas (15, 38—47).

14, 1. 2. Plg. Mt 26, 1—5; Lk 22, 1, 2. — (14, 1) *Neraugintos duonos šventei:* iki 14 nisano mėnesio dienai, kuria pradedant buvo valia valgyti per 8 dienas tik neraugintą duoną, žydiškai m a c a i s vadinamą. Žydų vyresnybė stengėsi įvykdyti, ką buvo jau gana seniai, pirm trijų mėnesių nutarusi.

gauti jį klasta ir užmušti. [2] Bet jie sakė: Ne šventą dieną, kad kartais nekiltų žmonėse maišto.

[3] Jam esant Betanijoje Simono Raupsuotojo namuose ir sėdint už stalo, atėjo moteriškė su alebastriniu indu brangaus tikrojo nardo tepalo ir, sudaužius indą, išpylė jam ant galvos. [4] Kai kurie buvo nepatenkinti, ir vienas kitam sakė: Kam tas tepalo aikvojimas? [5] Nes tą tepalą buvo galima parduoti daugiau kaip už tris šimtus denarų ir išdalinti beturčiams. Jie murmėjo prieš ją. [6] Bet Jėzus tarė: Atstokite nuo jos; kam jai esate įkyrūs? Ji padarė man gerą darbą. [7] Nes beturčių jūs visuomet turite su savim ir, kada tik norite, galite daryti jiems gera, o mane ne visuomet turite. [8] Ji padarė, ką galėjo; ji iš anksto patepė mano kūną laidotuvėms. [9] Iš tikrųjų, sakau jums, kur tik visame pasaulyje bus skelbiama šita Evangelija, bus sakoma jos atsiminimui, ir ką ji yra padariusi.

[10] Tuomet vienas iš dvylikos Judas Iskarijotas nuėjo pas vyriausius kunigus, jiems jo išduoti. [11] Jie tai išgirdę apsidžiaugė ir pasižadėjo duosią jam pinigų. Taigi, jis jieškojo, kaip galėtų patogiai jį išduoti.

[12] Pirmą Neraugintos duonos dieną, kada aukojo Velykų avinėlį,

derent. [2] Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.

[3] Et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi, et recumberet: venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabastro, effudit super caput eius. [4] Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos, et dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? [5] Poterat enim unguentum istud vaenundari plus quam trecentis denariis, et dari pauperibus. Et fremebant in eam. [6] Iesus autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. [7] semper enim pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis, potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. [8] Quod habuit haec, fecit: praevenit ungere corpus meum in sepulturam. [9] Amen dico vobis: Ubicumque praedicatum fuerit Evangelium istud in universo mundo, et quod fecit haec, narrabitur in memoriam eius.

[10] Et Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum illis. [11] Qui audientes gavisi sunt: et promiserunt ei pecuniam se daturos. Et quaerebat quomodo illum opportune traderet.

[12] Et primo die Azymorum quando Pascha immolabant, dicunt ei

Mt 26, 6; Io 12, 1; Lc 7, 36 ss

Lc 11, 7

Dt 15, 11

Mt 26, 3–6; Lc 22, 3–6

Mt 26, 17 Lc 22, 7

14, 3—9. Plg. Mt 26, 6—13; Jono 12, 1—11. — (3) *Išpylė...* Juo daugiau buvo išpiliama brangaus tepalo, juo labiau buvo pagerbiamas svečias. — (5) *Tris šimtus denarų:* arti penkių šimtų litų. Kaip dideliais pinigais buvo laikoma 300 denarų, galima numanyti iš to, kad Kristaus mokytiniai kalbėjo apie pirkimą duonos už 200 denarų daugiau kaip 5000 žmonių pavalgydinti (aug. 6, 7). Vienas denaras buvo paprastas vienos dienos darbininko užmokestis (Mt 20, 2). — *Jie murmėjo prieš ją.* Kiti apaštalai tai darė kad ir neišmintingai, bet be jokios piktos minties, o Judas tik godulystės vedamas. — (8) *Patepė mano...:* pati to nenumatydama.

14, 10. 11. Plg. Mt 26, 14—16; Lk 22, 3—6.

14, 12—25. Plg. Mt 26, 17—19; Lk

discipuli: Quo vis eamus, et paremus tibi ut manduces Pascha? [13] Et mittit duos ex discipulis suis, et dicit eis: Ite in civitatem: et occurret vobis homo lagenam aquae baiulans, sequimini eum: [14] et quocumque introierit, dicite domino domus, quia magister dicit: Ubi est refectio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? [15] Et ipse vobis demonstrabit coenaculum grande, stratum: et illic parate nobis. [16] Et abierunt discipuli eius, et venerunt in civitatem: et invenerunt sicut dixerat illis, et paraverunt Pascha. [17] Vespere autem facto, venit cum duodecim. [18] Et discumbentibus eis, et manducantibus, ait IESUS: Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me, *qui manducat mecum.* [19] At illi coeperunt contristari, et dicere ei singulatim: Numquid ego? [20] Qui ait illis: Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. [21] Et Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo: vae autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur. Bonum erat ei, si non esset natus homo ille. [22] Et manducantibus illis, accepit Iesus panem: et benedicens fregit, et dedit eis, et ait: Sumite, hoc est corpus meum. [23] Et accepto calice, gratias agens dedit eis: et biberunt ex illo omnes. [24] Et ait illis: Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effun-

Mc 11, 3

Mt 26, 20—29; Lc 22, 14—22 Io 13, 21—26

Ps 40, 10; Act 1, 16

Mt 26, 26; 1 Cor 11, 24

Ex 24, 3; Zach 9, 11

mokytiniai jam sakė: Kur nori, kad mes eitumėm ir prirengtumėm tau valgyti Velykų avinėlį? [13] Tuomet jis siuntė du savo mokytiniu ir juodviem tarė: Eikite į miestą; ten sutiks judu žmogus, nešinas vandens ąsočiu: sekite jį [14] ir, kur jis įeis, sakykite namų savininkui: Mokytojas sako: Kur yra mano vieta, kur galėčiau valgyti Velykų avinėlį drauge su savo mokytiniais? [15] Jis parodys judum didelį paruoštą kambarį; tenai mums prirengkite. [16] Jo mokytiniai išėjo ir nuėjo į miestą. Jie rado, kaip jis jiems buvo sakęs, ir pataisė Velykas. [17] Vakare jis atėjo su dvylika. [18] Jiems sėdint už stalo ir valgant, Jėzus tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, vienas iš jūsų, *kurs su manim valgo,* išduos mane. [19] Jie nuliūdo ir vienas po kito pradėjo jam sakyti: Argi aš? [20] Jis jiems tarė: Vienas iš dvylikos, kurs su manim dažo ranką į indą. [21] Žmogaus Sūnus, tiesa, eina, kaip apie jį parašyta, bet vargas tam žmogui, per kurį žmogaus Sūnus išduodamas. Geriau būtų tam žmogui, jei jis nebūtų gimęs. [22] Jiems bevalgant, Jėzus ėmė duoną, palaiminęs perlaužė, davė jiems ir tarė: Imkite, tai yra mano kūnas. [23] Paėmęs taurę ir padėkojęs, jis davė jiems; ir visi iš jos gėrė. [24] Jis jiems sakė: Tai yra mano kraujas naujosios sandoros, kurs bus išlietas už dau-

---

22, 7—9. — (13) *Sutiks judu*... Išganytojas parodo, kad jis iš anksto žino būsimus dalykus (Beda). — (15) *Didelį paruoštą kambarį.* Graik. tekste kalbama apie kambarį, buvusį namo augšte, aprūpintą tam tikrais plačiais suolais, ant kurių valgydami atsiguldavo. — (17) *Jis atėjo:* rasi, iš Betanijos. — (18) *Vienas iš jūsų*... Plg. Jono 13, 21. Kristus parodo, kad jis žino savo išdavėją, nurodo, kaip netikęs dalykas, kad vienas iš tų, kuriais jis tikėjosi, virsta jo išdavėju, ir grąso jam baisia amžina kančia. Tokie žodžiai, rodosi, būtų turėję atbaidyti kiekvieną nuo taip baisaus nusikaltimo. — (21) *Eina:* iš šio gyvenimo. — (22) *Bevalgant,* t. y., tebeesant prie stalo. — *Duoną:* neraugintą. — (23) *Gėrė:* tai, kas buvo taurėje. — (24) *Tai yra*... Kaip apaštalai

gelį. [25] Iš tikrųjų, sakau jums, aš jau nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus iki tai dienai, kada gersiu jį naują Dievo karalystėje.

[26] Pakalbėję giesmę, jie išėjo į Alyvų kalną. [27] Tuomet jis jiems sakė: Jūs visi šią naktį manimi pasipiktinsite, nes parašyta: Aš *ištiksiu ganytoją, ir avys išsisklaidys.* [28] Bet atsikėlęs iš numirusiųjų aš pirma jūsų nueisiu į Galilieją. [29] Petras gi jam tarė: Kad ir visi pasipiktintų tavimi, tačiau ne aš. [30] Jėzus jam pasakė: Iš tikrųjų, sakau tau: šiandien, šią naktį, gaidžiui dar nė du kartu nepragydus, tu tris kartus manęs išsiginsi. [31] Bet jis dar toliau kalbėjo: Kad ir mirti su tavimi turėčiau, aš tavęs neišsiginsiu. Taip pat ir visi kalbėjo.

[32] Jie atėjo į ūkį, vadinamą Getsemane. Tenai jis tarė savo mokytiniams: Pasėdėkite čia, kolei aš melsiuos. [33] Jis pasiėmė su savimi Petrą, Jokūbą ir Joną, pradėjo išgąstauti ir bodėtis [34] ir jiems tarė: *Mano siela nuliūdusi* iki mir-

detur. [25] Amen dico vobis, quia iam non bibam de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno Dei.

[26] Et hymno dicto exierunt in Montem olivarum. [27] Et ait eis Iesus: Omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est: *Percutiam pastorem, et dispergentur oves.* [28] Sed postquam resurrexero, praecedam vos in Galilaeam. [29] Petrus autem ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te: sed non ego. [30] Et ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus. [31] At ille amplius loquebatur: Et si oportuerit me simul commori tibi, non te negabo: Similiter autem et omnes dicebant.

[32] Et veniunt in praedium, cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis suis: Sedete hic donec orem. [33] Et assumit Petrum, et Iacobum, et Ioannem secum: et coepit pavere, et taedere. [34] Et ait illis: *Tristis est anima mea usque* ad mortem:

Ps 112—117
Io 16, 32; Zach 13, 7
Mc 16, 7
Io 13, 36 ss; Mc 14, 68—72
Mt 26, 36; Lc 22, 39; Io 18, 1
Io 12, 27; Ps 41, 6; 42, 5

suprato šituos Išganytojo žodžius, būtent, tikrąja jų prasme, parodo šv. Povilas 1 Kor 11, 23 ir visai vienodas šv. tėvų mokslas. Išganytojas įstato šv. Eukaristiją po velykinės vakarienės, kad jo paskutinis meilės ženklas giliau įsmigtų į mokytinių širdis (Aug.). Šv. Dvasiai patiko, kad, norint pagerbti taip didį sakramentą, joks kitas valgis neturi įeiti į krikščionies burną pirm Viešpaties kūno, nes dėl tos priežasties toks paprotys laikomas visame pasaulyje (Aug.). — (25) *Gersiu jį naują...* Plg. Lk 22, 23. 30.

14, 26—31. Plg. Mt 26, 30—35; Lk 22, 31—33; Jono 13, 36—38. — (27) *Parašyta:* Zak 13, 7. — (28) *Nueisiu į Galilieją.* Tam pažadui neprieštarauja, kas pasakyta Lk 24, 36; Jono 20, 19, nes Išganytojas nesako, kad jis tuojau po prisikėlimo eis į Galilieją, ir kad jis ten pirmą kartą apsireikš mokytiniams. Plg. žem. 16, 7. — (29) *Kad ir visi...* Nors šv. Petras ir pilnas meilės, bet jis ne laisvas nuo perdaug didelio pasitikėjimo savimi. — (30) *Iš tikrųjų...* Iš to išsireiškimo Petras turėjo suprasti, kad Jėzus ne spėlioja, bet tikrai skelbia, kas bus. — (31) *Taip pat ir visi...* Kristus maloningai priima tą jų meilės išpažinimą.

14, 32—42. Plg. Mt 26, 36—46; Lk 22, 39—46; Jono 18, 1. — (32) *Ūkį:* lauką, dirvą. Gr. χωρίον. — *Melsiuos.* Išganytojas melsdavosi prieš kiekvieną svarbų atsitikimą. — (33) *Išgąstauti...* Anksčiau nekaip Išganytojas atiduos savo švenč. kūną savo kankintojams, jis nori iškęsti savo sieloje didžiausius skausmus. — (34) *Iki mirčiai:* Liūdnumas taip didelis, taip sunkus, kad galėtų ateiti mirtis, jei Viešpats jos nesu-

sustinete hic, et vigilate. [35] Et cum processisset paululum, procidit super terram: et orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora: [36] et dixit: Abba pater, omnia tibi possibilia sunt, transfer calicem hunc a me, sed non quod ego volo, sed quod tu. [37] Et venit, et invenit eos dormientes. Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti una hora vigilare? [38] Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro vero infirma. [39] Et iterum abiens oravit eumdem sermonem, dicens. [40] Et reversus, denuo invenit eos dormientes, (erant enim oculi eorum gravati) et ignorabant quid responderent ei. [41] Et venit tertio, et ait illis: Dormite iam, et requiescite. Sufficit: venit hora: ecce Filius hominis tradetur in manus peccatorum. [42] Surgite, eamus. ecce qui me tradet, prope est.

Mc 10, 38; Rom 8, 15; Gal 4, 6

Mc 9, 6

Io 14, 31

čiai, pasilikite čia ir budėkite. [35] Paėjėjęs truputį toliau, jis parpuolė žemėn ir meldėsi, kad valanda, jei būtų galima, praeitų pro jį. [36] Jis kalbėjo: Abba, Tėve, visa tau galima, atitolink nuo manęs šitą taurę: tačiau ne ko aš noriu, bet ko tu! [37] Atėjęs atgal, jis rado juos miegančius ir tarė Petrui: Simonai, miegi? negalėjai vienos valandos budėti! [38] Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, stropi, bet kūnas silpnas. [39] Nuėjęs antrą kartą jis meldėsi, kalbėdamas tuos pačius žodžius. [40] Sugrįžęs rado juos vėl miegančius, (nes jų akys buvo mieguistos), ir jie nežinojo, ką jam atsakyti. [41] Jis atėjo trečią kartą ir jiems tarė: Miegokite jau ir ilsėkitės. Gana. Atėjo valanda; štai, žmogaus Sūnus bus išduotas į nusidėjėlių rankas. [42] Kelkitės, eikime; štai, tas, kurs mane išduos, arti.

---

laikytų stebuklu. — (35) *Parpuolė...:* atsiklaupdamas (Lk 22, 41) ir visai suknìubdamas. — *Kad valanda...:* kad neatsitiktų tai, kas tą valandą turėtų įvykti. — (36) *Abba.* Tas žodis reiškia tą pat, ką ir T ė v e. Išganytojas, rasi, tik jį vieną ištarė, o evangelistas pridėjo jo vertimą skaitytojams, nesuprantantiems aramajiškos kalbos. — *Visa tau galima:* tu gali leisti, kad atpirkimas būtų padarytas kitokiu būdu. — *Taurę.* Apie tą pačią kančios taurę kalba šv. Jonas 18, 11. Kad Kristus bijojo visų kryžiaus mirtį pranokusių ir lydėjusių kančių, liudija Jonas Damask. Vikt. Tomas Akv. ir k. Prie kitų jo nuliūdimo priežasčių prisidėjo ir žinojimas, kad daugeliui jo kančios nebus naudingos, ir taip pat jo pasibjaurėjimas žmonių nuodėmėmis. Iš viso to išeina, kad Kristus buvo tikras žmogus (Just. Hil. Orig. Jier.). — (37) *Rado juos:* tris įvardintus 33 e. — *Negalėjai...* Jūs juk žadėjote mirti su manimi, ir jūs net negalite pasipriešinti užėjusiam miegui. Susigėdinęs Petras tyli. — (38) *Melskitės.* Išganytojas kartoja anksčiau duotą perspėjimą, pridurdamas reikalavimą melstis. Malda ir budrumas gali atitolinti nupuolimą. — *Stropi:* pasirinkti tai, kas gera; bet kad kūnas jos nenugalėtų, artėjant pavojui, reikia Dievo pagalbos. Taigi, jos sau prašykite! Tuo pačiu Išganytojas dar parodo, kad jų užmigimas nebuvo jo įsakymo paniekinimas, tik kūno silpnybė. — (39) *Tuos pačius žodžius.* Išganytojas duoda mums pavyzdį ištvermės maldoje, parodo, iš kur mums galėtų ateiti pagalba pagundose, ir moko mus paduoti savo valią Dievo valiai (Jon.—Dam.). — (41) *Miegokite...* Išganytojas leidžia mokytiniams dar truputį pasilsėti, kolei ateis išdavėjas; palaukęs gi valandą, jis sako: *Gana.* Kai kurie mato tuose žodžiuose klausimą, kaip 37 e.: jūs dar tebemiegate ir ilsitės? Gana (to miego). —

43 Dar jam tebekalbant, atėjo vienas iš dvylikos, Judas Iskarijotas, ir drauge su juo didelė minia su kalavijais ir su vėzdais nuo vyriausiųjų kunigų, Rašto žinovų ir vyresniųjų. 44 Jo išdavėjas buvo jiems davęs ženklą ir pasakęs: Kurį aš pabučiuosiu, tai tas, suimkite jį ir veskite atsargiai. 45 Atėjęs jis tuojau prisiartino prie jo ir tarė: Sveikas, Mokytojau, ir pabučiavo jį. 46 Tuomet jie pakėlė prieš jį rankas ir suėmė jį. 47 Vienas iš aplinkui stovėjusiųjų, išsitraukęs kalaviją, ištiko vyriausiojo kunigo tarną ir nukirto jam ausį. 48 Atsiliepdamas Jėzus jiems tarė: Kaip prieš galvažudį jūs išėjote su kalavijais ir su vėzdais manęs sugauti. 49 Kasdien būdavau pas jus šventykloje mokydamas, ir jūs manęs nesuėmėte. Bet Raštai turi įvykti. 50 Tuomet jo mokytiniai, palikę jį, visi pabėgo. 51 Vienas jaunikaitis sekė jį, apsisiautęs paklode nuogą kūną; jie sugavo jį. 52 Bet jis, pametęs paklodę, pabėgo nuo jų nuogas.

43 Et, audhuc eo loquente, venit Iudas Iscariotes unus de duodecim, et cum eo turba multa cum gladiis, et lignis, a summis sacerdotibus, et Scribis, et senioribus. 44 Dederat autem traditor eius signum eis, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum, et ducite caute. 45 Et cum venisset, statim accedens ad eum, ait: Ave Rabbi: et osculatus est eum. 46 At illi manus iniecerunt in eum, et tenuerunt eum. 47 Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium, percussit servum summi sacerdotis: et amputavit illi auriculam. 48 Et respondens Iesus, ait illis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis, et lignis comprehendere me? 49 quotidie eram apud vos in templo docens, et non me tenuistis. Sed ut impleantur Scripturae. 50 Tunc discipuli eius relinquentes eum, omnes fugerunt. 51 Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt eum. 52 At ille reiecta sindone, nudus profugit ab

Mt 26, 47; Lc 22, 47; Io 18, 3

Mt 26, 56; Io 16, 32

Nusidėjėlių: pagonių. Jie ypatingu būdu vadinami nusidėjėliais, nes jie toli nuo Dievo ir nuo jo sandoros.

14, 43—52. Plg. Mt 26, 47—56; Lk 22, 47—55; Jono 18, 2—11. — (44) *Veskite atsargiai.* Judas žinojo, kad Viešpats jau daug kartų buvo ištrūkęs iš žydų rankų ir nori nustumti nuo savęs kaltę, jei vėl ir šį kartą taip pat atsitiktų. Ta pastaba nuosava šv. Morkaus evangelijai. — (47) *Vienas:* Petras. — (49) *Raštai turi...* Jie turi patirti, kad jie vykdo ne tiek savo, kiek Dievo nutarimus, kurie apreikšti šv. Rašte. — (51) *Vienas jaunikaitis...* Kas jis buvo, tikrai nežinoma. Kadangi apie jį kalbama tik šitoje evangelijoje, todėl spėjama, kad, rasi, jis buvo pats evangelijos autorius, šv. Morkus. Dar tuomet ne Kristaus mokytinis, gal sūnus šeimininko namų, kuriuose Jėzus valgė paskutinę vakarienę, jis galėjo būti pažadintas iš miego Judo vedamų budelių, kurie užėjo visų pirma į vakarienės vietą. Pasidavęs žingeidumui pusplikis, kaip gulėjo, vos paklode apsisiautęs, jis sekė budelius į Getsemanę ir čia ko ne pateko į jų rankas; išspruko gi, tik palikdamas savo paklodę. Bet be Jono Morkaus aiškintojai įvardija ir kitus, kaip štai: Joną evangelistą, Jokūbą Jaunesnįjį ir t.t., kurie galėjo būti tuo jaunikaičiu. Iš to atsitikimo dar pasirodo, kad eiti tą naktį paskui Jėzų netaip jau buvo nepavojinga, ir kad jo mokytiniai, kurie nuo jo pabėgo, buvo atsiradę dideliame pavojuje.

Mt 26, 57; Lc 22, 54; Io 18, 24

eis. [53] Et adduxerunt Iesum ad summum sacerdotem: et convenerunt omnes sacerdotes, et Scribae, et seniores. [54] Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis: et sedebat cum ministris ad ignem, et calefaciebat se. [55] Summi vero sacerdotes, et omne concilium quaerebant adversus Iesum testimonium, ut eum morti traderent, nec inveniebant. [56] Multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum: et convenientia testimonia non erant. [57] Et quidam surgentes, falsum testimonium ferebant adversus eum, dicentes: [58] Quoniam nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam templum hoc manu factum, et per triduum aliud non manu factum aedificabo. [59] Et non erat conveniens testimonium illorum. [60] Et exurgens summus sacerdos in medium, interrogavit Iesum, dicens: Non respondes quidquam ad ea, quae tibi obiiciuntur ab his? [61] Ille autem tacebat, et nihil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum, et dixit ei: Tu es Christus Filius Dei benedicti? [62] Iesus autem dixit illi: Ego sum: *et vide-*

Mt 26, 59—68; Lc 22, 63—71; Io 18, 19—24

Io 2, 19 ss; Mc 15, 29

Mc 15, 5; Is 53, 7

Mt 24, 30; Ps 109, 1; Dn 7, 13

[53] Jie nuvedė Jėzų pas vyriausį kunigą; ten susirinko visi kunigai, Rašto žinovai ir vyresnieji. [54] Petras iš tolo jį sekė į vyriausiojo kunigo kiemą; jis atsisėdo drauge su tarnais prie ugnies ir šildėsi. [55] Vyriausieji kunigai ir visa taryba jieškojo liudijimo prieš Jėzų, kad galėtų atiduoti jį nužudyti, bet nerado. [56] Nes nors daugelis liudijo prieš jį neteisiai, bet jų liudijimai nesutarė. [57] Kai kurie atsikėlę neteisiai liudijo prieš jį, sakydami: [58] Mes girdėjome jį sakant: Aš sugriausiu šitą rankų darbo šventyklą ir per tris dienas pastatysiu kitą ne rankų darbo. [59] Bet ir jų liudijimas nesutarė. [60] Tuomet vyriausis kunigas, atsistojęs į vidurį, paklausė Jėzų, sakydamas: Ar tu nieko neatsakai į tai, ką šitie prieš tave liudija? [61] Bet jis tylėjo ir nieko neatsakė. Vyriausis kunigas vėl jį paklausė ir jam tarė: Ar tu Kristus, palaimintojo Dievo Sūnus? [62] Jėzus jam atsakė: Aš esu; jūs matysite *žmogaus Sūnų, sėdintį Dievo galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse.*

14, 53—65. Plg. Mt 26, 57—66; Lk 22, 54; Jono 18, 19—24. — (53) *Pas vyriausį kunigą:* Kajipą. — (54) *Petras iš tolo...* Žmogaus prigimtis daro jį bailų, meilė paragina jį sekti Jėzų, išgąstis atveda į išsigynimą, tikėjimas į atgailą (Ambr.). — (55) *Jieškojo liudijimo...* Mirtis buvo nutarta iš anksto, reikėjo tik ji pateisinti žmonių akyse; todėl jieškoma liudytojų ne tiesai pažinti, bet kurie padėtų pažymėtą tikslą pasiekti, padarytą nutarimą įvykdyti. — (58) *Aš sugriausiu...* Toks kaltinimas buvo labai didelis, nes Išganytojo žodžiuose norėta rasti šventovės paniekinimas, už kurį buvo skiriama mirtis. Plg. Jer 26, 9; Apd 6, 13. — (59) *Nesutarė.* Gana palyginti 58 eil. su Mt 26, 61, kad pasirodytų, kuo kaltinimai vienas nuo kito skyrėsi. Galimas dalykas, kad juose buvo dar ir kitų evangelistų aiškiau nenurodytų skirtumų. — (60) *Atsistojęs į vidurį.* Žydų tarybos nariai sėdėjo ne eilėmis, bet aplinkui pusračiu. Taigi, Kajipas, atsistojęs iš savo vietos, išėjo į vidurį ir taip prisiartino prie Jėzaus. — (61) *Tylėjo:* tylomis klausėsi, kolei kalbėjo netikri liudytojai ir nieko neatsakė į vyriausiojo kunigo klausimą. — (62) *Jūs matysite...* Išpažinimą Išganytojas patvirtina vienu neilgai trukus įvyk-

[63] Tuomet vyriausis kunigas, persiplėšdamas savo drabužius, tarė: Kam dar mums reikia liudytojų? [64] Girdėjote piktžodžiavimą; kaip jums regisi? Jie visi jį nuteisė esant vertą mirties. [65] Kai kurie pradėjo į jį spjaudyti, dangstyti jam veidą, mušti jį kumsčiomis ir jam sakyti: Pranašauk. Tarnai daužė jo veidą plaštakomis.

[66] Petrui esant žemai kieme, atėjo viena iš vyriausio kunigo tarnaičių. [67] Ji, pamačiusi Petrą besišildantį, pažvelgė į jį ir tarė: Ir tu buvai su Jėzumi Nazarėnu. [68] Bet jis išsigynė, sakydamas: Aš nežinau ir nesuprantu, ką tu sakai. Jis išėjo laukan, į priekiemį. Tuomet gaidys pragydo. [69] Vėl pamačiusi jį tarnaitė pradėjo sakyti stovėjusiems aplinkui: Šitas iš jų tarpo. [70] Jis vėl išsigynė. Po valandėlės čia pat stovėjusieji vėl sakė Petrui: Tikrai tu vienas iš jų, nes tu ir galiliejietis. [71] Bet jis pradėjo keiktis ir prisiekinėti: Aš nepažįstu to žmogaus, apie kurį kal-

bitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem cum nubibus caeli. [63] Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua, ait: Quid adhuc desideramus testes? [64] Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? Qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. [65] Et coeperunt quidam conspuere eum, et velare faciem eius, et colaphis eum caedere, et dicere ei: Prophetiza: et ministri alapis eum caedebant.

Io 19, 7

[66] Et cum esset Petrus in atrio deorsum, venit una ex ancillis summi sacerdotis: [67] et cum vidisset Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait: Et tu cum Iesu Nazareno eras. [68] At ille negavit, dicens: Neque scio, neque novi quid dicas. Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit. [69] Rursus autem cum vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est. [70] At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui astabant, dicebant Petro: Vere ex illis es: nam et Galilaeus es. [71] Ille autem coepit anathematizare, et iurare: Quia nescio hominem istum,

Mt 26, 69—75; Lc 22, 56—62; Io 18, 25 ss;

Mt 26, 71

Lc 22, 59; Io 18, 26

---

siančiu ir kitu labai tolimu atsitikimu. — *Sėdintį...:* dalyvaujantį visagalybėje (plg. Ps 109, 1). Nors ir nenorėdami jie turės matyti, kas paskelbta Dan 7, 13. — (63) *Persiplėšdamas...* Taip veidmainingai rodydamas, kad jį taip labai sujaudino uolumas apie Dievo garbę. Jo žodžiuose aiškiai skamba nugalėjimas, ne skausmas. — (65) *Kai kurie:* iš vyriausios žydų tarybos narių.

14, 66—72. Plg. Mt 26, 69—75; Lk 22, 55—62; Jono 18, 15—18. 25—27. — (66) *Esant žemai kieme.* Iš čia paaiškėja, kad vieta, kur žydų taryba teisė Jėzų, buvo, palyginant su kiemu, augštai, todėl namų augšte. — (67) *Pažvelgė.* Anot gr. t., įsižiūrėjo į jį. — (68) *Išsigynė:* turėdamas galvoje tik sau gresiantį pavojų. — *Į priekiemį:* į prieangį. Pirmas gaidžio giedojimas dar neprimena Petrui Išganytojo žodžių; taip didelis jo išgąstis. Jis vis dėlto dar pasilieka čia pat, nes nori matyti galą (Mt 26, 58). — (69) *Tarnaitė:* jau kita. Ji, matomai, sergėjo duris. — (70) *Galiliejietis.* Tarnai galėjo pigiai pažinti Petrą, kad jis galiliejietis, iš jo kalbos; taigi, Petras, matomai, su jais kalbėjosi. — (71) *Jis pradėjo...* Kaipgi tušti geriausi pasižadėjimai, kada kas nors savimi pasitiki ir nesišaukia Dievo pagalbos. — (72) *Atsiminė:* Išganytojui į jį pažvelgus, Petras išmoko nuolankumo ir pa-

Mc 14, 30; Mt 26, 75; Io 13, 38

quem dicitis. [72] Et statim gallus iterum cantavit. Et recordatus est Petrus verbi, quod dixerat ei Iesus: Prius quam gallus cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

Mt 27, 1; Lc 22, 66; Io 18, 28

15. [1] Et confestim, mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus, et Scribis, et universo concilio, vincientes Iesum, duxerunt, et tradiderunt Pilato.

Mt 27, 11; Lc 23, 3; Io 18, 33

[2] Et interrogavit eum Pilatus: Tu es rex Iudaeorum? At ille respondens ait illi: Tu dicis. [3] Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. [4] Pilatus autem rursum interrogavit eum, dicens: Non respondes quidquam? vide in quantis te accusant. [5] Iesus autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus. [6] Per diem autem festum solebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcumque petissent. [7] Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. [8] Et cum ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper faciebat illis. [9] Pilatus autem respondit eis, et dixit: Vultis dimittam vobis regem Iudaeorum? [10] Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. [11] Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis.

Mt 21, 38; Io 11, 48; 12, 19

bate. [72] Tuojau gaidys antrą kartą pragydo. Tuomet Petras atsiminė žodį, kurį Jėzus buvo jam pasakęs: Gaidžiui dar nė dviejų kartų nepragydus, tu tris kartus manęs išsiginsi. Ir jis pradėjo verkti.

15. [1] Tuojau ryto metą vyriausi kunigai, pasitarę su vyresniaisiais, Rašto žinovais ir su visa taryba, surišdino Jėzų, nuvedė ir įdavė jį Pilotui.

[2] Pilotas jį klausė: Ar tu esi žydų karalius? Jis atsakydamas jam tarė: Tu tai sakai. [3] Tuomet vyriausieji kunigai kaltino jį daugeliu dalykų. [4] Pilotas vėl jį klausė, sakydamas: Ar tu nieko neatsakai? Žiūrėk, dėl kokių didelių dalykų jie tave skundžia. [5] Bet Jėzus daugiau nieko nebeatsakė, taip kad Pilotas stebėjosi. [6] Jis buvo papratęs išleisti jiems per šventes vieną iš kalinių, kurio jie prašė. [7] Buvo gi tarp jų vienas, vardu Barabas, sugautas draug su maištininkais; maište jis buvo užmušęs žmogų. [8] Taigi, atėjusi minia pradėjo prašyti, kad jis jiems padarytų, kaip visuomet. [9] Pilotas jiems atsakė ir tarė: Ar norite, kad jums žydų karalių išleisčiau? [10] Nes jis žinojo vyriausius kunigus jį iš pavydo išdavus. [11] Bet vyriausi kunigai pakurstė minią, kad jiems

---

sigailėjimo silpniesiems. Jis yra mums perspėjimas būti nuolankiems ir daryti atgailą.

(15, 1) Plg. Mt 27, 1; Lk 22, 66; Jono 18, 28. — *Pasitarę.* Jie dar kartą klausinėjo Išganytoją ir po to tarėsi, kaip jie turėjo jį kaltinti pas Pilotą.

15, 2—15. Plg. Mt 27, 11—26; Lk 23, 2—5. 13—25; Jono 18, 29—19, 1. — (2) *Tu tai sakai.* Išganytojas dar pridėjo paaiškinimą, koki jo karalystė (Jono 18, 33—38). Pilotas, kaip pasirodo iš 9. 12. 14 eil., jo žodžiams tikėjo. — (3) *Daugeliu dalykų.* Pirmas jų kaltinimas neturėjo geidžiamų pasėkų. — (5) *Daugiau nieko...* Išganytojas buvo gana pilnai išaiškinęs dalyką pagonių teisėjui. — (7) *Jis buvo užmušęs.* Anot gr. t., jie buvo užmušę. — (8) *Minia pradėjo...* Plačiau apie tą dalyką rašydamas Morkus, taip pat, kaip ir šv. Jonas, sako, kad pati minia pradėjusi prašyti paleisti vieną kalinį. Pas šv. Matą pasakyta, kad pirmas Pilotas pasiūlęs rinktis vieną iš dviejų. — (9) *Žydų karalių:* kurs kaip toks buvo įskųstas. — (12) *Kad padaryčiau žydų...* Anot gr. t., kad pada-

verčiau Barabą paleistų. [12] Tuomet Pilotas vėl atsiliepdamas jiems tarė: Tai ko gi norite, kad padaryčiau žydų karaliui? [13] Jie vėl šaukė: Prikalk jį ant kryžiaus. [14] Pilotas jiems sakė: Ir ką gi jis pikta padarė? Bet jie dar labiau šaukė: Prikalk jį ant kryžiaus. [15] Tuomet Pilotas, norėdamas patenkinti tautą, išleido jiems Barabą ir, rykštėmis nuplakdinęs Jėzų, padavė jį prikalti ant kryžiaus.

[16] Kareiviai nusivedė jį į teismo rūmų kiemą ir sušaukė visą kuopą. [17] Jie apvilko jį purpuru, nupynę uždėjo jam erškėčių vainiką, [18] ir pradėjo jį sveikinti: Sveikas, žydų karaliau! [19] Jie mušė jo galvą nendre, spjaudė į jį ir atsiklaupę garbino jį.

[20] Pasityčioję iš jo, jie nuvilko nuo jo purpurą, apvilko jį jo drabužiais ir išvedė jį prikalti ant kryžiaus. [21] Jie privertė vieną pro šalį ėjusį, Simoną Kirenietį, kurs grįžo iš lauko, Aleksandro ir Rufo tėvą, nešti jo kryžių. [22] Taip jie nuvedė jį į Golgotos vietą, tai reiškia, kaukolės vietą. [23] Tenai jie davė jam gerti vyno, sumaišyto su mira, bet jis neprisiėmė.

[24] Prikalę jį ant kryžiaus, jie pa-

[12] Pilatus autem iterum respondens, ait illis: Quid ergo vultis faciam regi Iudaeorum? [13] At illi iterum clamaverunt: Crucifige eum. [14] Pilatus vero dicebat illis: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant: Crucifige eum. [15] Pilatus autem volens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, et tradidit Iesum flagellis caesum, ut crucifigeretur.

Mt 27, 22; Lc 23, 14; Io 18, 38; 19, 4
Act 3, 13

[16] Milites autem duxerunt eum in atrium praetorii, et convocant totam cohortem, [17] et induunt eum purpura, et imponunt ei plectentes spineam coronam. [18] Et coeperunt salutare eum: Ave rex Iudaeorum. [19] Et percutiebant caput eius arundine: et conspuebant eum, et ponentes genua, adorabant eum.

Mt 27, 27; Io 19, 2

[20] Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura, et induerunt eum vestimentis suis: et educunt illum ut crucifigerent eum. [21] Et angariaverunt praetereuntem quempiam, Simonem Cyrenaeum venientem de villa, patrem Alexandri, et Rufi, ut tolleret crucem eius. [22] Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum Calvariae locus. [23] Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: et non accepit.

Mt 27, 32; Lc 23, 26; Rom 16, 13
Mt 27, 33; Lc 23, 33; Io 19, 17
Ps 68, 22

[24] Et crucifigentes eum, divise-

Ps 21, 19

ryčiau tam, kurį jūs vadinate žydų karaliumi. — (13) *Vėl šaukė:* kaip 11 e. Plg. Mt 27, 21. — (14) *Ir ką gi...* Tas klausimas, sujungtas su nustebimu, parodo, kad Pilotas nesitikėjo iš minios tokio reikalavimo. — *Labiau šaukė:* šauksmu norėdami išgauti tai, ko geidė.

15, 16—19. Plg. Mt 27, 27—30; Jono 19, 2—4. — (18) *Sveikas, žydų...* Taip Romos kareiviai Išganytojo asmenyje parodo savo neapykantą žydų tautai.

15, 20—23. Plg. Mt 27, 31—34; Lk 22, 26—32; Jono 19, 16. 17. — (21) *Kurs grįžo iš lauko:* gal nuo darbo lauke. Jo sūnų du buvo tikriausiai žinomu krikščionims, gal taip pat romiečiams. Rom 16, 13 minimas Rufas, kurs galėjo būti tas pats čia įvardijamas. Rufo motiną šv. Povilas vadino taip pat savo motina; gal ji buvo jam patarnavusi su motinos rūpesčiu ir meile ar tai pačioje Jeruzalėje, ar kur kitur jo apaštališkose kelionėse. — *Nešti jo kryžių.* Išganytojas pradžioje pats nešė kryžių; dabar gauna nešti tą kryžių Simonas taip pat pats vienas (Jier. Aug. Leon.).

15, 24—37. Plg. Mt 27, 35—50; Lk

runt vestimenta eius, mittentes sor⸗tem super eis, quis quid tolleret. [25] Erat autem hora tertia: et cru⸗cifixerunt eum. [26] Et erat titulus causae eius inscriptus: REX IU⸗DAEORUM. [27] Et cum eo cruci⸗figunt duos latrones: unum a dex⸗tris, et alium a sinistris eius. [28] Et impleta est scriptura, quae dicit: Et cum iniquis reputatus est. [29] Et praetereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua, et dicentes: Vah qui destruis templum Dei, et in tribus diebus reaedificas: [30] sal⸗vum fac temetipsum descendens de cruce. [31] Similiter et summi sacer⸗dotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. [32] Christus rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus, et cre⸗damus. Et qui cum eo crucifixi erant, convitiabantur ei. [33] Et facta hora sexta, tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam

Is 53, 12

Io 2, 19; Ps 21, 8; 108, 25; Mc 14, 58

Mt 16, 1. 4. 16

Am 8, 9; Ir 15, 9

sidalino jo drabužius, mesdami dėl jų burtą, kas ką turėjo gauti. [25] Bu⸗vo trečia valanda, kada jie prikalė jį ant kryžiaus. [26] Buvo taip pat parašytas įrašas, kurs rodė jo kal⸗tę: ŽYDŲ KARALIUS. [27] Draug su juo jie prikalė ant kryžių du galvažudžiu, vieną dešinėje pusėje, kitą jo kairėje. [28] Taip įvyko Raš⸗tas, kurs sako: Jis paskaitytas tarp piktadarių. [29] Kurie pro šalį ėjo, piktžodžiavo jam ir, kraipydami savo galvas, sakė: Še tau, kurs griauni Dievo šventyklą ir per tris dienas vėl ją pastatai, [30] gelbėk pats save, nužengdamas nuo kry⸗žiaus. [31] Taip pat ir vyriausieji ku⸗nigai su Rašto žinovais tyčiodamies vieni kitiems sakė: Kitus jis išgel⸗bėjo, pats savęs negali išgelbėti. [32] Kristus, Izraėlio karalius, tenu⸗žengia dabar nuo kryžiaus, kad matytumėm ir tikėtumėm. Taip pat ir tuodu, kurie su juo buvo pri⸗kalti ant kryžių, tyčiojosi iš jo. [33] Šeštai valandai atėjus, pasidarė

23, 33—46; Jono 19, 18—30. — (25) *Trečia valanda.* Šv. Jonas sako (19, 14), kad Kristus buvo Piloto teisiamas apie *šeštą* valandą. Skirtumas tarp abiejų evangelistų aiškinamas gana įvai⸗riai. Kai kas mano, kad trečia valanda Morkaus evangelijoje atsiradusi per klaidą, bet nepigu būtų išaiškinti, kaip galėjo rastis ta pati klaida visuose se⸗niausiuose evangelijos kodeksuose. Ga⸗li būti, kad vieno ir kito evangelisto laikas čia nurodomas nelabai tiksliai; gal kiek tiksliau išsireiškia šv. Jonas. Anot jo, Kristus buvo Piloto teisia⸗mas apie šeštą valandą, bet nuo to teismo iki pačiai šeštai valandai, ku⸗rioje prasidėjo tamsybė visoje žemėje, turėjo praeiti nevisai trumpas laikas, nes jame įvyko gana daug dalykų; todėl Jono posakis *apie šeštą valandą* gali reikšti mažiausiai, sakysime, penktą valandą (mūsų 11 val.), ar net laiką dar prieš penktą valandą. Morkus, kurs laiką nurodo, matomai, nelabai tiksliai, o gal net, anot kai kurių, laikęsis papročio dalyti dieną į ke⸗turias dalis, kaip buvo dalyjama naktis į keturias sargybas, gali būti, kad tre⸗čia valanda pavadino laiką žymiai vė⸗lesnį, laiką tarp ketvirtos ir penktos valandos (mūsų 10—11 val.). — (26) *Įrašas.* Ypatingu Dievo apveizdos su⸗tvarkymu atsitiko, kad mesijinė Viešpa⸗ties vertė buvo įrašyta ant kryžiaus. Anot Ezek 21, 31. 32 pranašystės, žydai nebegalėjo daugiau laukti kito kara⸗liaus, kaip tik Mesijo. Todėl angelas Lk 1, 32 skelbia Išganytoją esant tą, kuriam Dievas nori duoti jo tėvo Do⸗vido sostą. — (28) *Raštas.* Žr. Iz 53, 12. — (32) *Nuo kryžiaus.* Taip žydai išreiškia savo nuožmų džiaugsmą, kad jie gali dabar matyti Jėzų ant kryžiaus. — (33) *Tamsu.* Tamsumas prasidėjo pačiame vidudienyje; taigi, ten, kur tuo laiku buvo nevidudienis, to ste⸗

visoje žemėje tamsu iki devintai valandai. [34] Devintą valandą Jėzus sušuko dideliu balsu, sakydamas: *Eloi, Eloi lamma sabakhthani!* tai reiškia: *Mano Dieve, mano Dieve! kam mane apleidai!* [35] Kai kurie iš stovėjusiųjų aplinkui išgirdę sakė: Štai, jis šaukia Eliją. [36] Tuomet pribėgęs vienas primirkė kempinę acto, užmovė ją ant nendrės ir davė jam gerti, sakydamas: Palaukite, žiūrėsime, ar ateis Elijas jo nuimti. [37] Jėzus gi, sušukęs dideliu balsu, atidavė dvasią.

[38] Tuomet šventyklos uždanga pusiau perplyšo nuo viršaus iki apačiai. [39] Šimtininkas, kurs stovėjo ties juo, matydamas jį tokiuo šauksmu atidavus dvasią, tarė: Iš tikrųjų, šitas žmogus buvo Dievo Sūnus. [40] Iš tolo žiūrėjo taip pat moteriškės; tarp jų buvo Marija Magdalena, Marija, Jokūbo jaunesniojo ir Juozapo motina, ir Salomė, [41] kurios, jam dar Galiliejoje esant, jį sekė ir jam tarnavo, ir daug kitų, kurios buvo su juo atėjusios į Jeruzalę.

[42] Jau vakare, (kadangi tai buvo Prisirengimo diena, kuri esti prieš subatą), [43] atėjo Juozapas iš Ari-

nonam. [34] Et hora nona exclamavit Iesus voce magna, dicens: *Eloi, eloi, lamma sabacthani?* quod est interpretatum: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* [35] Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant: Ecce Eliam vocat. [36] Currens autem unus, et implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens: Sinite, videamus si veniat Elias ad deponendum eum. [37] Iesus autem emissa voce magna expiravit.

[38] Et velum templi scissum est in duo, a summo usque deorsum. [39] Videns autem Centurio, qui ex adverso stabat, quia sic clamans expirasset, ait: Vere hic homo Filius Dei erat. [40] Erant autem et mulieres de longe aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi minoris, et Ioseph mater, et Salome: [41] et cum esset in Galilaea, sequebantur eum, et ministrabant ei, et aliae multae, quae simul cum eo ascenderant Ierosolymam.

[42] Et cum iam sero esset factum (quia erat parasceve, quod est ante sabbatum) [43] venit Ioseph ab

Ps 21, 2; Mt 27, 46
Ps 68, 22
Mt 27, 55
Lc 8, 2
Mt 27, 57—61; Lc 23, 50—55; Io 19, 38—49

buklo nebuvo. Jis buvo Dievo siųstas žydams (Orig.). — Tamsumas yra vaizdas Dievo rūstybės, žydų apakimo ir Išganytojo apleidimo. — (34) *Eloi.* Aramajiškas ištarimas ebr. *Eli.* — (36) *Pribėgęs...:* kai Jėzus ištarė žodį: *trokštu.*

15, 38—41. Plg. Mt 27, 51—56; Lk 23, 45. 47—49. — (38) *Šventyklos uždanga.* Šventykla buvo vaizdas santykių, kokiuose žydų tauta buvo su Dievu. Kaip įėjimas į švenč. jos dalį buvo uždarytas, taip niekas negalėjo įeiti į dangiškąją šventyklą Dievo akivaizdon. Tiktai Kristaus auka ant kryžiaus atidaro atpirktiesiems įėjimą į dangų. Kartu prasideda Naujoji Sandora, Senasis Įstatymas pasiliauja, sinagoga užleidžia vietą Bažnyčiai (Leonas, Ambr.). — (39) *Tokiuo šauksmu.* Didelis šauksmas rodė, kad Jėzus mirties valandą tebebuvo pilnas jėgų. Ta aplinkybė ir kiti tuo laiku pasireiškusieji stebuklingi prajovai padarė dideliausį įspūdį šimtininkui. — (41) *Jam tarnavo.* Pas žydus buvo priimtas paprotys, kad pasiturinčios moterys tarnautų savo lobiu gerbiamiems mokytojams; kitaip buvo pas pagonis. Plg. 1 Kor 9, 5; Lk 8, 1—3.

15, 42—47. Plg. Mt 27, 57—61; Lk 23, 50—56; Jono 19, 38—42. — (42) *Prisirengimo...* Žr. Mt 27, 62; Lk 23, 54. — (43) *Laukė Dievo...:* buvo Kri-

Arimathaea nobilis decurio, qui et ipse erat expectans regnum Dei, et audacter introivit ad Pilatum, et petiit corpus Iesu. [44] Pilatus autem mirabatur si iam obiisset. Et accersito centurione, interrogavit eum si iam mortuus esset. [45] Et cum cognovisset a centurione, donavit corpus Ioseph. [46] Ioseph autem mercatus sindonem, et deponens eum involvit sindone, et posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium monumenti. [47] Maria autem Magdalene, et Maria Ioseph aspiciebant ubi poneretur.

matajos, kilnus tarybos narys, kurs taip pat laukė Dievo karalystės; jis drąsiai įėjo pas Pilotą ir prašė Jėzaus kūno. [44] Pilotas stebėjosi, kad jis būtų jau miręs, ir, pasišaukęs šimtininką, klausė jį, ar jis jau miręs. [45] Patyręs tai iš šimtininko, jis dovanojo kūną Juozapui. [46] Juozapas nupirko paklodę, nuėmęs jį, suvyniojo į paklodę, paguldė jį kape, iškaltame uoloje, ir pririto akmenį prie kapo angos. [47] Marija Magdalena ir Marija Juozapo motina žiūrėjo, kur jis buvo padėtas.

Mc 14, 8; Mt 28, 1; Lc 24, 1; Io 20, 1

16. [1] Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene, et Maria Iacobi, et Salome emerunt aromata ut venientes ungerent Iesum. [2] Et valde mane una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto iam sole. [3] Et dicebant ad invicem: Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? [4] Et respicientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe

16. [1] Subatai praėjus, Marija Magdalena, Marija Jokūbo motina ir Salomė nusipirko kvepalų eiti Jėzaus patepti. [2] Labai anksti pirmą savaitės dieną jos atėjo pas kapą, saulei jau užtekėjus. [3] Jos kalbėjosi tarp savęs: Kas mums atris akmenį nuo kapo angos? [4] Bet pažvelgusios pamatė akmenį atristą; o buvo jis labai didelis.

---

staus mokytinis. — *Drąsiai.* Reikėjo turėti drąsos ne tam, kad eitų pas Pilotą, kurs buvo pripažinęs Jėzaus nekaltumą, bet kad pasirodytų žydų akyse Jėzaus šalininku (Teofil.). — (44) *Stebėjosi...* Paprastai, prikaltieji ant kryžiaus negreit mirdavo, neretai tik badu. Piloto nustebimas ir su juo sujungtas atsiklausimas šimtininko tik patvirtina, kad Jėzus iš tikrųjų ant kryžiaus mirė. — (46) *Paguldė...:* ne pats vienas; iš Jėzaus mokytinių buvo drauge su juo bent šv. Jonas. — (47) *Žiūrėjo...* Jei šv. Rašte giriami tie, kurie laidojo numirėlius (Tobijas, Galaado Jabės žmonės), kaipgi be palyginimo didesnis nuopelnas Juozapo, Nikodemo ir dievobaimingų moterų!

III. Prisikėlusiojo Kristaus apsireiškimai, 16, 1—20. Plg. Mt 28, 1—20; Lk 24, 1—35. 47—51; Jono 20, 1. 2. 11—18. 20. 21.

Trečioje evangelijos dalyje kalbama apie Jėzaus prisikėlimą iš numirusiųjų ir jo apsireiškimus po prisikėlimo.

Aplankiusioms kapą moterims angelas paskelbia Jėzaus prisikėlimą (1—8). Prisikėlęs Išganytojas pasirodo Marijai Magdalenai, dviem mokytiniam kelyje ir vienuolikai apaštalų, siunčia mokytinius į visą pasaulį (9—18) ir žengia į dangų (19, 20).

16, 1—8. Plg. Mt 28, 1—8; Lk 24, 1—11: Jono 20, 1. — (16, 1) *Subatai praėjus.* Jos buvo pradėjusios rengtis dar prieš subatą (Lk 23, 56).—(2) *Labai anksti.* Jos išėjo auštant, bet aušra tęsiasi labai neilgai, taip kad, joms beeinant, saulė užtekėjo. — (3) *Kas mums atris.* Jos dar nebuvo nieko girdėjusios apie pastatytus sargus ir kad kapas buvo pažymėtas antspaudu. Mokytiniai negalėjo duoti joms tos žinios, nes patys, bijodami žydų, buvo pasislėpę. — (4) *O buvo jis labai didelis.* Ta pastaba padėta šitoje vietoje, rasi,

[5] Įėjusios į kapą, jos pamatė jaunikaitį, sėdintį dešinėje pusėje, apvilktą baltu drabužiu, ir nusigando. [6] Jis joms tarė: Nenusigąskite; jūs ieškote Jėzaus Nazarėno, kurs buvo prikaltas ant kryžiaus; jis prisikėlė, jo nėra čia; štai vieta, kur jį buvo padėję. [7] Bet eikite, pasakykite jo mokytiniams ir Petrui, kad jis eina pirma jūsų į Galilieją; tenai jį matysite, kaip jis yra jums sakęs. [8] Išėjusios jos pabėgo nuo kapo, nes jas buvo apėmęs drebulys ir išgąstis. Jos niekam nieko nesakė, nes bijojo.

[9] Prisikėlęs iš numirusiųjų anksti pirmą savaitės dieną, jis pirmiausiai pasirodė Marijai Magdalenai, iš kurios buvo išvaręs septynis velnius. [10] Ji nuėjus paskelbė tiems, kurie buvo su juo buvę, o dabar gedėjo ir verkė. [11] Bet jie, išgirdę jį gyvą esant ir ją jį mačius, netikėjo.

magnus valde. [5] Et introeuntes in monumentum viderunt iuvenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, et obstupuerunt. [6] Qui dicit illis: Nolite expavescere: Iesum quaeritis Nazarenum, crucifixum: surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. [7] Sed ite, dicite discipulis eius, et Petro quia praecedit vos in Galilaeam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. [8] At illae exeuntes, fugerunt de monumento: invaserat enim eas tremor et pavor: et nemini quidquam dixerunt: timebant enim.

[9] Surgens autem mane, prima sabbati, apparuit primo Mariae Magdalene, de qua eiecerat septem daemonia. [10] Illa vadens nunciavit his qui cum eo fuerant, lugentibus et flentibus. [11] Et illi audientes quia viveret, et visus esset ab ea, non crediderunt.

Act 1, 10; 10, 30; Mt 28, 5; Lc 24, 4; Io 20, 11
Mc 14, 28
Lc 8, 2; Io 20, 16
Lc 24, 13; Io 26, 20; 20, 18

---

tuo tikslu, kad būtų suprantama, kodėl moterys, net iš tolo galėjo tą akmenį pamatyti ir kad pateisinus jų baimę dėl jo atritimo. — (5) *Jaunikaitį.* Tokioje išvaizdoje joms angelas pasirodė. Būdamas šviesos ir viršžemiškos garbės pasiuntinys, jis turi drabužį, kurs yra tos šviesos ir garbės simbolis. — (6) *Jėzaus Nazarėno.* Taip vadina save ir pats Išganytojas Apd 22, 8. Toks pavadinimas parodo, kad jis tikrai buvo žmogus. — *Prikaltas...* Kryžiaus kartybė jau buvo praėjusi, buvo jau išleisti gyvenimo žiedai su jų vaisiais. — (7) *Petrui.* Jis turi įsitikrinti, kad jo kaltybė jam atleista (Grig. Vikt. Eut. Beda); rasi, jis įvardijamas dar ir dėl didesnės jam suteiktos apaštalų tarpe vertės. — (8) *Nesakė.* Jos tylėjo, išgąsčio apimtos; bet paskiau nusiraminusios su džiaugsmu jau skelbė, kas joms angelo buvo liepta.

16, 9—18. Plg. Lk 24, 11—49; Jono 20, 11—25. Apie šitų paskutinių evangelijos eilučių autentiškumą keliama nemaža abejonių. Jos šiek tiek skiriasi nuo visos evangelijos ir jų nėra kai kuriuose senuose rankraščiuose. Bet daugumoje rankraščių ir seniausiuose vertimuose jos yra. Jų tikslas — aiškiau parodyti Jėzaus prisikėlimo tikrumą; todėl jose pabrėžiama, kad mokytiniai ir apaštalai, išgirdę apie Jėzaus prisikėlimą, abejojo ir net visai nenorėjo tikėti, kad jie nebuvo linkę aklai priimti tą žinią, kad įtikėjo, tik aiškiai pamatę dalyko tikrumą. Galima manyti, kad pabaigos eilutės, savo stiliumi ir turiniu labiau panašios į Luko ir Jono evangelijų pasakojimą, buvo parašytos kad ir to paties autoriaus, bet ne drauge su visa knyga, tik truputį vėliau. Žr. aug. 210 p. — (9) *Pirmiausiai:* tarp tų, apie kuriuos evangelistas čia kalbės. Nes tikriausiai visų pirma Jėzus pasirodė savo motinai (Sedul. Ign.-Loj. Bened. XIV, kone visi katalikų aiškintojai). Apreiškimą Marijai Magdalenai plačiau aprašo šv. Jonas — *Buvo išvaręs...* Žr. Lk 8, 2. (10) *Kurie buvo...:* ne tik apaštalams.

[12] Post haec autem duobus ex his ambulantibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam: [13] et illi euntes nunciaverunt ceteris: nec illis crediderunt.

1 Cor 15, 5; Lc 24, 25

[14] Novissime recumbentibus illis undecim apparuit: et exprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis: quia iis, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. [15] Et dixit eis: Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae. [16] Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur. [17] Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur: In nomine meo daemonia eiicient: linguis loquentur novis: [18] serpentes tollent: et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super aegros manus imponent, et bene habebunt.

Mt 28, 18 ss; Colos 1, 23

Io 3, 18; Act 2, 38; 16, 31 ss

Act 2, 4; 10, 46; 16, 18; 28, 5. 8

Ia 5, 14 s; Act 28, 3—6

[19] Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in caelum, et sedet a dextris Dei.

Lc 24, 50—53; Act 1, 4—11; 1 Tim 3, 16; Ps 109, 1; Act 7, 55

kėjo. [12] Paskui kitokiu pavidalu jis pasirodė dviem iš jų kelyje, einant juodviem į sodžių. [13] Nuėję jie paskelbė kitiems, bet nė jiems netikėjo. [14] Paskiausiai jis pasirodė vienuolikai, kai jie sėdėjo už stalo; jis prikišo jų netikėjimą ir širdies kietumą, kad jie netikėjo tiems, kurie buvo matę jį prisikėlusį. [15] Tuomet jis jiems tarė: Eidami į visą pasaulį, skelbkite Evangeliją visam sutvėrimui. [16] Kas tikės ir bus pakrikštytas, tas bus išganytas; o kas netikės, bus pasmerktas. [17] Tuos, kurie tikės, lydės tokie stebuklai: Mano vardu jie išvarinės velnius, kalbės naujomis kalbomis, [18] ims žalčius ir, jei ką mirtinga gertų, tai jiems nekenks; jie dės rankas ant ligonių, ir tie pasveiks.

[19] Viešpats Jėzus, po to kaip jiems kalbėjo, buvo paimtas į dan-

---

bet ir kitiems mokytiniams. — (12) *Dviem:* dviem iš mokytinių tarpo, ėjusiem į Emausą. Apie tą pasirodymą plačiau pasakoja Lk 24, 13—35. — (13) *Netikėjo.* Anot Lk 24, 34, apaštalai priėmę jų pasakojimą su džiaugsmu, ir patys sakę, kad Išganytojas pasirodęs Petrui. Bet jie netikėjo taip tvirtai, kad nebūtų pasidavę abejonėms ir visiškam netikėjimui (plg. Lk 24, 37). Kitoki apsireiškusiojo išvaizda, jo ūmas pražuvimas galėjo būti jiems priežastis svyruoti ir netikėti. — (14) *Paskiausiai:* ta pat prasme kaip 9 e. *pirmiausiai.* Apie kurį gi Išganytojo pasirodymą čia kalbama, nevisai aišku; vienų jis sugretinamas su Jono 20, 19... (Lk 24, 36—43), kitų su Lk 24, 44—53, kitų su Mt 28, 16... — *Vienuolikai:* apaštalų. — (15) *Tuomet jis...* Tarp atsitikimų, paminėtų 14 ir 15 e., gal praėjo ilgesnis laikas, taip pat, kaip tarp 19 ir 20 e. — (16) *Kas tikės...* Tikras tikėjimas tas, kurs įpročiuose neprieštarauja tam, kas žodžiais išpažįstama (Grig. Plg. Jono 2, 4). — (17) *Išvarinės velnius...* Išganytojo galia išvarinėti piktas dvasias visoje šitoje evangelijoje ypač keliama aikštėn. Kaip tas žadėjimas įvyko, pasirodo iš Apd 5, 16; 8, 7; 16, 18; 19, 12. — *Naujomis kalbomis:* kuriomis jie iki tam laikui nebuvo kalbėję. Plg. Apd 2, 4; 10, 46. — (18) *Ims žalčius:* be baimės. Plg. Apd 28, 3—6. Tą pat Išganytojas buvo jau anksčiau žadėjęs Lk 10, 19. — *Jiems nekenks.* Dievas juos apsaugos nuo piktų žmonių tykojimų. — *Dės rankas...* Plg. Mt 17, 20; 21, 21; Lk 17, 6. Tie Kristaus pažadai laiduoja Bažnyčiai, kad joje niekuomet neišseks stebuklų dovana.

16, 19. 20. Plg. Lk 24, 50—53. — (19) *Po to kaip jiems kalbėjo:* po visų

gų ir sėdi Dievo dešinėje. [20] Jie gi išėję skelbė visur, Viešpačiui drauge veikiant ir tvirtinant jų žodžius lydinčiais juos stebuklais.

[20] Illi autem profecti praedicaverunt ubique Domino cooperante, et sermonem confirmante, sequentibus signis.

Hb 2, 3 s; Act 2, 43; 5, 12

pamokymų, kokiuos jis davė savo apaštalams po savo prisikėlimo. — *Sėdi Dievo dešinėje:* taip kaip jis buvo iš anksto paskelbęs savo priešams (14, 62). — (20) *Išėję:* ne tuojau. — *Viešpačiui drauge veikiant.* Plg. Mt 28, 20. — *Jų žodžius:* jų skelbiamą Evangeliją. — *Stebuklais:* taip kaip Viešpaties buvo pažadėta žr. 17. 18 e.

ŠV. LUKO EVANGELIJA

Apie šią evangeliją apskritai

1. Vardas Lukas tikriausiai trumpinimu padarytas iš vardo Lukanas. Iš šv. Povilo žodžių (Kol 4, 11. 14) galima suprasti, kad Lukas buvo gydytojas, kilęs iš pagonių. Apaštalas jį deda į skaičių tų savo palydovų, kurie buvo gimę nežydais. Tokią jo kilmę gali patvirtinti jo žinojimas taisyklingesnės graikų kalbos. Randamus pas jį ebrajizmus labai pigu išaiškinti tuo, kad jis turėjo naudotis ebrajiškais šaltiniais, skaitė Aleksandriečių verstą Sen. Testamentą, turėjo nuolatinių santykių su apaštalais ir kitais krikščionimis iš žydų tarpo, kurie, be to, galėjo labai gerai jį supažindinti su žydų įpročiais. Senovės Bažnyčios rašytojai, paprastai, sako, kad šv. Lukas buvęs antijokietis. Kad Lukas užsiėmimu buvęs gydytojas, tai rodo mums ne tik senovės liudytojai ir šv. Povilo žodžiai, bet tai aiškėja ir iš jo paties išsireiškimų trečioje evangelijoje: minėdamas Išganytojo stebuklus, pagydytas ligas, jis vartoja tinkamesnius dalykui aptarti žodžius, vadinamuosius teknikinius terminus. Savo prakalboje į evangeliją (1, 1—3) šv. Lukas duoda aiškiai suprasti, kad jis nebuvo betarpinis Jėzaus Kristaus mokinys: jis žada papasakoti dalykus ne taip, kaip jis pats juos buvo matęs, bet taip, kaip buvo patyręs iš kitų mačiusiųjų ir girdėjusių Išganytoją liudytojų. Tikrai nežinoma, kuriuo laiku ir kokiose aplinkybėse šv. Lukas priėmė Kristaus mokslą. Labai galimas dalykas, kad tai įvyko gana anksti, gal jau pirmiesiems Evangelijos skelbėjams apsilankius Antijokijoje (Apd 11, 19—30). Čia jis tikriausiai susipažino su šv. Povilu, kurio vėliau buvo palydovas ir padėjėjas apaštališkuose darbuose. Iš paties Luko parašytų Apaštalų Darbų pasirodo, kad jis susitiko su pagonių Apaštalu Troadoje, lydėjo jį iki Pilypų Makedonijoje ir dalyvavo to miesto bažnyčios įkūrime. Kadangi jis tuo tarpu nelydėjo šv. Povilo toliau, tai manoma, kad jis pasilikęs Pilypuose sustiprinti ir padidinti atsiradusios krikščionių bendruomenės. Penkeriems ar šešeriems metams praslinkus, kada šv. Povilas vėl atsirado Pilypuose, nešdamas į Jeruzalę surinktas Makedonijoje išmaldas, Lukas vėl prie jo prisidėjo ir keliavo drauge per Troadą, Efezą ir kitas vietas į Palestiną. Draug su juo atvyko į Kesariją ir Jeruzalę, matė, kas tenai tuo laiku atsitiko šv. Povilui, buvo vėl Kesarijoje, kada čia pagonių Apaštalas buvo laikomas kalėjime, lydėjo jį vežamą į Romą ir pasiliko su juo dar kurį laiką Romoje. Gal tuo metu jis parašė savo evangeliją ir Apaštalų Darbus. Kada

šv. Povilas buvo suimtas antrą kartą ir atvežtas Romon, Lukas vėl buvo čia draug su juo. Kur darbavosi Lukas vėliau, mirus šv. Povilui, ir kaip jis pabaigė savo gyvenimą, tikrų žinių nėra. Katalikų Bažnyčia yra paskyrusi paminėti šv. Lukui, kaip kentėtojui, spalių 18 d.

Kai kurie senovės rašytojai sako, kad Lukas buvęs gabus dailininkas ir pasavina jam vieną Jėzaus Kristaus ir keletą švenč. Panos paveikslų. Bet visi tie paveikslai tikriausiai yra atsiradę ne seniau, kaip penktame šimtmetyje, ir nėra jokių įrodymų, kad jie būtų šv. Luko padaryti.

2. Seniausios graikiškos ir lotyniškos trečiosios evangelijos antraštės pasavina ją šv. Lukui. Apie jos autentiškumą iki šiandien net pažangiausi kritika didelių abejonių nekelia. Jau pirmojo šimtmečio pabaigoje ir antrojo pradžioje šv. Klemenso Romėno, Polikarpo raštuose ir Ermo Ganytojuje galima rasti aliuzijų į Luko evangelijos žodžius. Antrajam šimtmečiui baigiantis, ji buvo jau plačiai žinoma ir vartojama, kaip tai pasirodo ypač iš šv. Justino žodžių ir net iš klaidžiatikių: Marcijono, Valentino ir pagonies Celso žodžių. Taip pat antrajam šimtmečiui baigiantis, randame aiškių liudijimų, kad trečiosios evangelijos autorius buvo šv. Povilo mokytinis ir palydovas šv. Lukas. Muratorio kanonas, šv. Ireniejus, Tertulijonas, Klemensas Aleksandrietis, Origenas ir daugybė kitų vėlesniųjų, sakydami, kad trečiosios evangelijos autorius buvo šv. Lukas, taip išreiškia ne savo pačių nuomonę tame dalyke, bet tik konstatuoja visiems žinomą iš senesnio padavimo faktą.

Kai kurie kritikai norėtų išmesti iš šv. Luko evangelijos dvi eilutes, kuriose kalbama apie kruviną Kristaus prakaitą (Lk 22, 43. 44). Jie remiasi keletu gana senų evangelijos rankraščių, kuriuose tų eilučių arba visai nėra, arba jos pažymėtos kaip abejotinos. Bet beveik visi kiti svarbiausieji kodeksai tas eilutes turi. Jos buvo žinomos jau antrojo šimtmečio rašytojams: šv. Justinui, Ireniejui, Ipolitui ir kitiems, lygiai, kaip visa evangelija. Išleidimą tų dviejų eilučių keliuose kodeksuose aiškinama kai kurių krikščionių baime, kad tas kruvino prakaito paminėjimas nebūtų kartais Kristaus pažeminimas.

3. Nors, apskritai sakant, pasakojamieji dalykai trečioje evangelijoje beveik tie patys, kaip ir kitose sinopsinėse evangelijose, tačiau jų sutvarkyme šv. Lukas laikėsi truputį kitokios eilės. Jo eilė kronologinė. Evangelijos prakalboje jis pats žada jos laikytis. Pačioje evangelijoje jis dažnai nurodo įvykių kronologiją. Pasakojamus įvykius jis riša su Romos valstybės, Palestinos ir Sirijos istorija.

Šv. Luko evangelija prasideda pratartimi (1, 1—4), kurioje autorius pasisako apie savo sumanymą, žinių šaltinius, kam evangelija skiriama ir kuriuo tikslu rašoma. Pačią evangeliją galima paskirstyti į keturias dalis, kurios apima keturis Jėzaus Kristaus gyvenimo laikotarpius. Pirmoje dalyje (1, 5—4, 13) kalbama apie Jėzaus Kristaus kūdikystę ir prisirengimą prie viešojo veikimo; antroje (4, 14—9, 50) — apie jo veikimą Galiliejoje; trečioji dalis (9, 51—19, 28) apima ilgą Išganytojo kelionę Jeruzalės link ir ketvirtoji

(19, 29—24, 53) susideda iš pasakojimo apie Jėzaus Kristaus kančią ir prisikėlimą.

4. Šv. Luko evangelija, kaip pasirodo iš jo pratarties, pavedama Teofiliui. Kas buvo Teofilis, tikrų žinių nėra. Pats vardas graikų kalboje galėtų reikšti kiekvieną krikščionį, kurs myli Dievą ir yra Dievo mylimas; tačiau autorius, matomai, neturėjo galvoje krikščionies apskritai, tik vieną iš jų, kurs gal buvo žymesnis jo mokytinis iš pagonių tarpo, priėmęs Kristaus mokslą. Nors evangelija pavedama Teofiliui, bet ji skiriama ir daug platesniam skaitytojų būriui. Autorius, ją rašydamas, norėjo patenkinti dvasinius reikalus visų tų, kurie buvo tokioje pat būklėje kaip ir Teofilis. Jie buvo ne žydai. Lukas nemano, kad jiems būtų žinoma Palestinos kalba, įpročiai, vietos. Jis pats nemini nė vieno aramajiško ar ebrajiško žodžio, paaiškina minimus evangelijoje žydų įpročius, vietas vadina graikiškais vardais. Jėzų jis parodo, kaip viso pasaulio Išganytoją, o ne kaip vienos žydų tautos laukiamą Mesiją. Teofilis ir kiti evangelijos skaitytojai buvo pagonys, bet pagonys priėmusieji Kristaus mokslą. Lukas, Povilo mokytinis, be abejonės, turėjo galvoje savo mokytojo įsteigtas bažnyčias, kurių dauguma susidėjo iš buvusiųjų pagonių ir tik mažuma iš žydų. Evangelijoje jis truputį sušvelnina išsireiškimus, kurie galėtų šiek tiek įžeisti pagonių jausmus; iš palyginimų jis duoda tuos, kurie galėjo sukelti pagonyse daugiau pasitikėjimo, ir jis rodo jiems Jėzų Kristų, kaip visos žmonijos Išganytoją. Bet jis nenori išskirti iš savo skaitytojų tarpo krikščionių iš žydų, nes jis pats sako, kad evangelijos skelbimas turėjo prasidėti nuo žydų, kad Išganytojas verkė, žiūrėdamas į Jeruzalę ir pramatydamas Izraėlio vaikų atkaklumą.

5. Savo evangelijos tikslą šv. Lukas pats pasako jos pratartyje: *Kadangi jau daugelis mėgino sustatyti pasakojimą apie įvykusius mūsų tarpe dalykus, taip kaip mums yra padavę tie, kurie nuo pat pradžios patys matė ir buvo žodžio tarnai, tai ir aš, rūpestingai ištyręs visa nuo pat pradžios, panorėjau iš eilės parašyti tau, geriausis Teofile, kad tu pažintumei tikrumą tų dalykų, kurių esi išmokytas.* Visų pirma autorius norėjo surinkti visas žinias apie tai, *ką Jėzus darė ir mokė nuo pat pradžios iki tai dienai, kurią jis buvo paimtas į dangų* (Apd 1, 1). Tas žinias jis ištyrė, atsiklausdamas liudytojų, kurie buvo matę dalykus savo akimis, jas sustatė ir surašė taip, kad jo pasakojimas buvo vertas pasitikėjimo. Kad istoriškas jo knygos tikslumas negalėtų kelti abejonių, kurį laiką pasaulinėje istorijoje atitinka Jėzaus Kristaus gyvenimas, jis pažymi, kuriais metais Jėzus gimė ir pradėjo Evangelijos skelbimo darbą. Be to, rašydamas istoriją, šv. Lukas taip pat norėjo, kad Teofilis ir kiti jo skaitytojai įsigytų daugiau tikrumo apie tą mokslą, kurs jiems jau buvo suteiktas, gyvu žodžiu skelbiant. Todėl jis turėjo ir dogmatinį tikslą. Jis nedaro pats išvadų iš savo pasakojimo: patys faktai turi kalbėti, jis tik paduoda juos ištikimai. Tie gi Luko pasakojamieji faktai sako, kad Jėzus buvo Dievo Sūnus, kad jis nužengė iš dangaus visų žmonių išgelbėti, kad jis, iš tikrųjų, yra ir „šviesa *pago-*

nims apšviesti ir savo *tautos, Izraėlio, garbė*", kad žmonijai išgelbėjimas nupelnytas Jėzaus Kristaus mirtimi, o to išgelbėjimo laidas yra prisikėlimas iš numirusiųjų. Išgelbėjimą žmonės laimės per tikėjimą ir atgailą, bet ne įstatymo darbais; didžiausiems nusidėjėliams nėra uždarytas į jį kelias, nes Išganytojas buvo atėjęs jiems dovanoti kalčių; išganymui laimėti nereikia žemiškos galybės, turtų ir net nereikia į juos rištis, nes Jėzus Kristus ypačiai pamilo beturčius; tą išganymą, per atgailą ir nuodėmių atleidimą, Jėzus Kristus liepė savo apaštalams skelbti visoms tautoms, pradedant nuo Jeruzalės.

6. Visai tikrų žinių apie tai, kada šv. Lukas parašė savo evangeliją, nėra. Jau pirmoje Apaštalų Darbų eil. šv. Lukas mini savo parašytą evangeliją. Apaštalų gi Darbus jis tikriausiai parašė ne vėliau, kaip 64 metais, baigiantis antriems šv. Povilo nelaisvės metams Romoje, bet tai nelaisvei dar nepasibaigus. Nes jei būtų rašęs juos vėliau, šv. Povilui mirus, ar bent jam jau atgavus laisvę, jis, be abejo, nebūtų galėjęs tų dalykų nepaminėti: jie būtų buvę tinkamiausi jo veikalo pabaiga. Taigi, evangelija turėjo būti parašyta prieš 64 metus, anot daugelio nuomonės, 63 metais. Kadangi Lukas buvo atkeliavęs drauge su šv. Povilu Romon ir čia kurį laiką pasiliko, todėl spėjama, kad šv. Luko evangelija parašyta Romoje. Kiti evangelijos tyrinėtojai mini dar ir kitas jos atsiradimo vietas: Akhają, Kesariją ir kt.

ŠVENTOJI JĖZAUS KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL LUKĄ

SANCTUM IESU CHRISTI EVANGELIUM SECUNDUM LUCAM

1. [1] Kadangi jau daugelis mėgino sustatyti pasakojimą apie įvykusius mūsų tarpe dalykus, [2] taip kaip mums yra padavę tie, kurie nuo pat pradžios patys matė ir buvo žodžio tarnai, [3] tai ir aš, rūpestingai ištyręs visa nuo pat pra-

1. [1] Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quae in nobis completae sunt, rerum: [2] sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis: [3] visum est et mihi, assecuto omnia a prin-

Io 15, 27

Pratartis, 1, 1—4.

Pratartyje šv. Lukas pasisako savo sumanymą rašyti evangeliją, nurodo žinių šaltinius, tvarką, kurios laikysis rašydamas, kam ją skiria ir kuriuo tikslu rašo.

(1, 1) *Daugelis...* Kas buvo tie daugelis, aiškiai nepasakyta. Nežinia taip pat, kiek jų galėjo būti. Šios evangelijos autorius Lukas stato savo darbą šalia darbo tų daugelio. Jų bandymas rašyti tam tikra prasme paskatino rašyti ir jį. *Daugelis* rašė dalykus, kuriuos žinojo iš padavimo; tas padavimas ėjo iš tų, *kurie nuo pat pradžios patys matė ir buvo žodžio tarnai,* todėl buvo tiesioginiai Jėzaus Kristaus mokytiniai ir apaštalai. Tie *daugelis,* matomai, nebuvo tiesioginiai Kristaus mokytiniai. Toks, kaip jie, buvo ir šv. Lukas. To, ką jis rašys, jis pats nematė. Savo žinias, gautas taip pat iš padavimo, jis patikrino, *rūpestingai visa nuo pat pradžios ištyręs.* Todėl *daugeliu* čia turi būti pavadinta tie pirmieji gimstančios Kristaus Bažnyčios rašytojai, kurie dar prieš Luką bandė papasakoti Jėzaus Kristaus istoriją. Kadangi tie *daugelis* ėmė savo žinias iš padavimų (2 e.), tai jų tarpe nereiktų jieškoti Mato, kurs buvo Kristaus apaštalas ir ką rašė savo evangelijoje, pats buvo matęs. Mato evangelija turėjo būti žinoma Lukui, bet jos jis tiesioginiai nemini; gal turi ją galvoje, kai sako, kad visa ištyręs nuo pat pradžios. Tirdamas visa, jis galėjo skaityti ir apaštalo parašytą evangeliją. Morkus su savo evangelija gal galėtų būti apimtas posakiu: *daugelis mėgino...,* nes Morkus nebuvo tiesioginis Kristaus mokytinis. Tų *daugelio* sumanymas rašyti buvo geras, bet jų raštai buvo užmiršti ir dingo. Atsirado 4 kanoniškos evangelijos. — *Įvykusius...:* dalykus, kurie viešai ir aiškiai įvyko tikinčiųjų tarpe. — (2) *Yra padavę...:* gyvu žodžiu papasakoję. — *Nuo pat pradžios:* nuo pradžios viešojo Jėzaus Kristaus veikimo. — *Patys matė:* evangelijos įvykius, Išganytojo mokslą. — *Žodžio tarnai:* apaštalai ir kiti tiesioginiai Jėzaus mokytiniai, kurie pirmieji skelbė Evangeliją. Iš Luko žodžių reikia suprasti, kad jis pats nebuvo toks tiesioginis Jėzaus Kristaus mokytinis. — (3) *Rūpestingai...* Kad šv. Lukas rūpestingai tyrinėjo Jėzaus Kristaus gyvenimą ir norėjo jį apra-

cipio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile, [4] ut cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.

1 Par 24, 10

[5] Fuit in diebus Herodis, regis Iudaeae, sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen eius Elisabeth. [6] Erant autem

džios, panorėjau iš eilės parašyti tau, geriausis Teofile, [4] kad tu pažintumei tikrumą tų dalykų, kurių esi išmokytas.

[5] Judiejos karaliaus Erodo dienomis buvo vienas kunigas, vardu Zakarijas, iš Abijo skyriaus. Jo žmona buvo iš Aarono dukterų, vardu Elžbieta. [6] Juodu abu buvo

---

šyti, prie to darbo jį paragino ir jam padėjo šv. Dvasios įkvėpimas. — *Nuo pat pradžios*... Lukas papasakos ne tik apie Jėzaus Kristaus gimimą, bet ir apie Jono Krikštytojo pradėjimą. — *Iš eilės:* rašydamas dalykus laiko eilėje, kronologiškai. — *Geriausis Teofile.* Artimesnių žinių apie Teofilį nėra. Jis, tur būt, buvo plačiai žinomas, garbingas žmogus (žr. aug. 295 p.). — (4) *Kad tu*... Luko tikslas buvo sustiprinti Teofilio ir kitų, kurie turėjo skaityti jo veikalą, tikėjimą.

I. Jėzaus kūdikystė ir pasirengimas viešajam gyvenimui, 1, 5—4, 13

1. Jono Krikštytojo gimimo apreiškimas, 1, 5—25

Pirmoji šv. Luko evangelijos dalis, apimanti Jėzaus kūdikystę ir pasirengimą viešajam veikimui, prasideda pasakojimu apie Jono Krikštytojo gimimo apreiškimą.

(5) *Judiejos*... Paskutinėje Senojo Testamento pranašystėje kalbama apie atsiuntimą Mesijo pirmatako (Mal 3, 1). Lukas pradeda savo pasakojimą nuo jos įvykdymo. Žinias apie Jono Krikštytojo gimimą Lukas tikriausiai buvo gavęs iš švenčiausios Jėzaus motinos, apie kurią toliau jis nekartą sako, kad ji laikydavusi ir svarstydavusi savo širdyje įvykius, liečiančius jos Sūnų. To gimimo istorija suteikia Jono liudijimui apie Kristų daugiau svarbos ir kelia aikštėn Viešpaties kilnumą. Kadangi Mesijas turėjo būti ne tik karalius, bet ir kunigas (Ps 109, 4; Zak 6, 13), tai pritiko, kad, kaip jis pats buvo didžiausi garbė karališkai šeimai, taip per jo pirmataką būtų pagerbta kunigų giminė, ir kad Kristaus kunigystė, kuri atima pasaulio nuodėmes, būtų paskelbta kunigo. Judiejos vardas pas Luką yra vartojamas dvejopa prasme. Siauresne prasme jis reiškia žydų šalį, o platesne — Palestiną apskritai. Čia jis imamas platesne prasme, nes Erodas be tikrosios Judiejos valdė dar Trakonities, Bataniejos ir kitas šalis. — *Erodo.* Žydai nebeturėjo karaliaus iš savo tautos; iš Judo giminės buvo atimta karališkoji lazda. Erodas buvo edomietis, taigi Ezavo ainis (plg. Mt 2, 1). Todėl ir Mesijas turėjo jau ateiti ir atėjo. — *Dienomis:* karaliaujant Erodui. Tas ebrajizmas, kaip ir kiti, gana dažnai sutinkami šitoje evangelijoje, parodo, kad Lukas laikėsi net kalbėjimo būdo tų, iš kurių ėmė žinias. Paminėjimu Erodo karaliavimo nurodoma įvykio laikas. Erodas buvo paskirtas žydų karaliumi Romos senato 714 Romos metais, maždaug 40 metų pirm Kristaus gimimo. — *Vienas kunigas:* Jis nebuvo vyriausis kunigas, tik vienas iš daugelio paprastų kunigų. Visi žydų kunigai buvo padalyti į 24 skyrius, kurių aštuntasis buvo Abijo (žr. 1 Kron 24, 3—10). Kiekvienas skyrius tarnaudavo šventykloje savo savaitę nuo subatos iki subatai. Iš Babilono nelaisvės sugrįžo tik 4 kunigų giminės, bet ir jos buvo padalytos į 24 skyrius, paliekant jiems senovinius vardus. — *Zakarijas.* Tas vardas žydų kalboje reiškia: Viešpats atsimena. — *Iš Aarono*... Ir Elžbieta buvo iš kunigų giminės. Jos vardas žydų kalboje reiškia: Dievas padarė priesaiką. — (6) *Teisūs:* šventi. — *Dievo akivaizdoje:* elgėsi taip, kaip

teisūs Dievo akivaizdoje ir elgėsi nepeiktinai pagal visus Viešpaties įsakymus ir įstatus. [7] Tačiau juodu neturėjo vaikų, nes Elžbieta buvo nevaisinga, ir abudu buvo pasenusiu. [8] Kada jis savo skyriaus eilėje ėjo kunigo priedermes Dievo akivaizdoje, [9] atsitiko, kad, pagal kunigystės paprotį, per burtą jam teko, įėjus į Viešpaties šventyklą, aukoti smilkalus. [10] Visa žmonių daugybė stovėjo lauke, melsdamiesi smilkymo valandą. [11] Tuomet jam pasirodė Viešpaties angelas, stovėdamas smilkalų altoriaus dešinėje. [12] Pamatęs jį, Zakarijas nusigando, ir jį apėmė baimė. [13] Bet angelas jam tarė: Nebijok, Zakarijau, nes tavo malda išklausyta; tavo žmona Elžbieta pagimdys tau sūnų; tu praminsi

iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, et iustificationibus Domini sine querela, [7] et non erat illis filius eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis. [8] Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante Deum, [9] secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini: [10] et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. [11] Apparuit autem illi Angelus Domini, stans a dextris altaris incensi. [12] Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum. [13] Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: et uxor tua Elisabeth pariet tibi fi-

Ex 30, 7; Lv 16, 17

---

reikalavo Dievo valia. — *Elgėsi...:* taip laikėsi ir atskirų žydų įstatymų nurodymų ir viso įstatymo, kad nebuvo verti papeikimo nei pas Dievą, nei pas žmones. — (7) *Tačiau...* Vienas šešėlis, skausmas, drumstė laimingą Zakarijo ir Elžbietos gyvenimą: juodu buvo bevaikiai. Senajame Testamente tai buvo nemaža nelaimė ir buvo laikoma Dievo bausmės ženklu, nes Dievo pažadėjimu nė viena Izraėlio šeima neturėjo išmirti, nematčius Mesijo (5 Moz 7, 14). Tą aplinkybę evangelija mini dėl to, kad labiau iškeltų aikštėn tuojau aprašomą stebuklą. — (8. 9) *Kada jis...* Kada Zakarijas su kitais Abijo skyriaus kunigais tarnavo savo savaitėje šventykloje, vieną dieną jam burtu (bažnytinės pareigos buvo dalijamos tarp kunigų burtais) teko pareiga atnašauti Dievui, įnešus į šventyklos vidų, ant smilkalų altoriaus smilkalus. Toks smilkalų deginimas buvo daromas kiekvieną rytą ir vakarą. — (10) *Visa.* Kadangi dalyvaujančių pamaldose žmonių buvo susirinkę daug, tai galima manyti, kad Angelo apsireiškimas įvyko subatoje, vakarinių pamaldų metu. — *Lauke:* šventoriuje, ties šventykla, nes į šventyklos vidų, į vadinamąją jos šventąją dalį, buvo leidžiama įeiti tik tiems kunigams, kurie turėjo atlikti ten kunigo pareigas. — (11) *Angelas:* Gabriėlis (plg. 19 e.). Jonas savo pradėjimu turi būti panašus į Išganytoją tiek, kiek Dievo nutarimu yra skirta. — *Dešinėje:* garbingesnėje, laimę žadančioje pusėje. — (12) *Nusigando...* Dangiškas apsireiškimas sukelia baimės, kaip Dan 10, 8; Ez 2, 1. Pas žydus buvo įsitikinimas, kad kas pamatys Dievą ar dangaus dvasią, tas turi mirti. (Iš 33, 20 ir kt.). — (13) *Nebijok...* Angelas tuojau nuramina Zakariją ir skelbia jam paguodos pilną žinią. — *Tavo malda...* Ko Zakarijas meldė Viešpatį, ne visų vienaip aiškinama. Jei sūnaus, tai abejonės nėra, kad Zakarijas buvo jo maldavęs ankstyvesniais savo gyvenimo metais. Kad jis būtų dabar jo maldavęs, nelabai tikėtinas dalykas, nes jis nesitikėjo jo susilaukti antgamtiniu būdu. Be to, dabar maldaudamas, nebūtų kėlęs abejonių dėl Angelo paskelbimo. Kai kurie šv. tėvai mano, kad Zakarijas tą valandą maldavo viso Izraėlio paguodos, Mesijo atėjimo. — *Jonas.* Tas vardas žydų kalboje reiš-

Nm 6, 3; Idc 13, 40; 1 Sm 1, 11

Mt 17, 12 s; 11, 14; Mal 4, 6

Gn 18, 11

Dn 8, 16; 9, 22; Hbr 1, 14

lium, et vocabis nomen eius Ioannem: [14] et erit gaudium tibi, et exultatio, et multi in nativitate eius gaudebunt: [15] erit enim magnus coram Domino: et vinum, et siceram non bibet, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae: [16] et multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum: [17] et ipse praecedet ante illum in spiritu, et virtute Eliae: ut convertat corda patrum in filios, et incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam. [18] Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc sciam? ego enim sum senex, et uxor mea processit in diebus suis. [19] Et respondens Angelus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum:

jį vardu Jonas. [14] Iš jo bus tau džiaugsmo ir linksmybės, ir daugelis džiaugsis jo gimimu. [15] Nes jis bus didis Viešpaties akivaizdoje. Jis negers vyno ir svaiginančio gėrimo; dar savo motinos įsčioje jis bus pilnas šventosios Dvasios; [16] jis pargrąžins daug Izraėlio vaikų į Viešpatį, jų Dievą. [17] Jis eis pirma jo su Elijo dvasia ir galybe apgręžti tėvų širdžių į vaikus, netikinčiųjų į teisiųjų išmintį, prirengti Viešpačiui tobulos tautos. [18] Tuomet Zakarijas tarė angelui: Iš kur aš tai žinosiu? Nes aš senas ir mano žmona senyva. [19] Atsakydamas angelas jam tarė: Aš Gabriėlis, kurs stoviu Dievo akivaizdoje. Aš esu siųstas kalbėti tau ir tau paskelbti tos

---

kia: Dievas suteikia malonę. — (14) *Iš jo bus...* Zakarijas gaus daugiau, negu tikėjosi. Jam, gimsiančiam kūdikiui, pats Dievas parenka vardą. Iš to kūdikio bus džiaugsmo ne tik pačiam tėvui, džiaugsis ne tik giminės (58. 66 e.), bet ir visas Izraėlis. Kodėl džiaugsis, pasakoma toliau. — (15) *Didis...* Jo didenybė bus tikra, nes pats Dievas ją patvirtins. — *Jis negers...* Atgailą darančio žmogaus gyvenimu Jonas rengsis savo pasiuntinystei. Ką žydai, padarę nazirato įžadą, darydavo per trumpą laiką, Jonas tai darys per visą savo gyvenimą (plg. 4 Moz 6, 3). — *Jis bus pilnas...* Pašvenčiamoji Dievo malonė bus suteikta dar negimusiam Jonui ir pasiliks jame per visą gyvenimą. Dauguma šv. tėvų ir teologų šiuos žodžius supranta, kaip gimtosios nuodėmės atleidimą. — (16) *Jis pargrąžins...* Nurodoma Jono pareigos. Jos aprašomos iš pranašo Malakijo paimtais žodžiais (Mal 3, 1; 4, 6). Jonas turi atitraukti žmones nuo nuodėmių kelio, raginti juos atgailoti ir dievobaimingai gyventi. — (17) *Pirma jo,* t. y., pirma Viešpaties Dievo (16 e.), nes tokios prasmės reikalauja kontekstas. Bet tas, kuris turi ateiti ir kurio laukiama, yra Mesijas, ir Jonas evangelijoje aprašomas kaip Mesijo pirmatakas. Todėl šitoje vietoje Kristus vadinamas Viešpačiu Dievu. — *Su Elijo...* Jonas turės tokią pat, kaip Elijas, dvasią ir stiprybę, rūpestingumą Dievo įstatymais ir karštą uolumą. — *Apgręžti...:* kad vaikai turėtų tokiuos jausmus, kaip tėvai, kad vieni nuo kitų nesiskirtų ir kad, kaip dvasioje džiaugėsi Abraomas dėl ateisiančio Mesijo, taip džiaugtųsi ir jie. — *Netikinčiųjų:* neklusniųjų, tų, kurie nesilaiko Dievo įstatymo. — *Tobulos tautos:* pasiryžimas priimti, ką Mesijas jai atneša, ir daryti, ko jis reikalauja. — (18) *Iš kur...* Pažado atitesėjimas Zakarijui rodosi negalimas, todėl jis nenori tikėti ir reikalauja ženklo, kuriuo pažadas būtų patvirtintas. — (19) *Aš Gabriėlis...* Kadangi savo atsakyme Zakarijas žiūrėjo tik į patį pažadą, nekreipdamas dėmesio į tą, kurs žada, todėl Angelas primena jam save, kas jis esąs, ir kad jo žodžiams reikėjo tikėti. Gabriėlis jau Senajame Testamente paskelbė pranašui Danie-

linksmos žinios. [20] Štai tu būsi nebylys ir negalėsi kalbėti iki dienai, kurią tai įvyks, kadangi tu netikėjai mano žodžiams, kurie įvyks savo metu. [21] Tuo tarpu žmonės laukė Zakarijo ir stebėjosi, kad jis taip ilgai užtrunka šventykloje. [22] Pagaliau išėjęs jis negalėjo jiems kalbėti. Tuomet jie suprato, kad jis turėjo matyti šventykloje regėjimą. Jis aiškinosi jiems ženklais ir pasiliko nebylys. [23] Jo tarnystės dienoms pasibaigus, jis parėjo į savo namus. [24] Po šitų dienų jo žmona Elžbieta pradėjo ir slėpėsi per penkis mėnesius, sakydama: [25] Taip man Viešpats padarė, šiomis dienomis pažvelgdamas į mane, kad atimtų nuo manęs mano panieką žmonių tarpe.

et missus sum loqui ad te, et haec tibi evangelizare. [20] Et ecce eris tacens, et non poteris loqui usque in diem, quo haec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quae implebuntur in tempore suo. [21] Et erat plebs expectans Zachariam: et mirabantur quod tardaret ipse in templo. [22] Egressus autem non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, et permansit mutus. [23] Et factum est, ut impleti sunt dies officii eius abiit in domum suam: [24] post hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius, et occultabat se mensibus quinque, dicens: [25] Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

Gn 30, 23

---

liui Kristaus atėjimo laiką. Dan 8, 16; 9, 21. — (20) *Tu būsi...* Toks bus ženklas, bet drauge ir bausmė už netikėjimą. Bet kodėl Senajame Testamente buvo leista reikalauti ženklo Abraomui, Gedeonui? Marija taip pat klausė, kaip tai įvyks (34 e.). Bet Marija neabejojo, kad įvyks, tik klausė, kokiuo būdu įvyks, nes ją rišo padarytas amžinosios nekaltybės įžadas. O Zakarijas savo apreiškimą gavo visai kitokiose aplinkybėse, negu Senojo Testamento asmenys. Iškilmingą valandą šventykloje skelbė jam Angelas, kurio pasirodymo jis buvo net pabūgęs; jis skelbė jam iš dangaus atneštą žinią. Jis, kaip kunigas, turėjo žinoti, kad Abraomas ir Sara buvo susilaukę sūnaus žiloje senatvėje. Todėl jo netikėjimas negalėjo būti laisvas nuo kaltės. — (21) *Laukė...* Smilkalų aukojimo apeiga buvo trumpa ir ją atliekąs kunigas šventyklos viduje, paprastai, pasilikdavo labai trumpai; bet pašnekesys su Angelu tą pasilikimą prailgino; žmonės gi, pagal kai kuriuos aiškintojus, laukę dar nuo Zakarijo palaiminimo (plg. 4 Moz 6, 23). Jų nustebimas dar padidėjo, kai išėjęs Zakarijas negalėjo nieko pasakyti. — (22) *Jie suprato:* iš ilgesnio pasilikimo šventykloje, iš negalėjimo kalbėti ir gal iš Zakarijo veido. — (23) *Į savo namus:* kurie buvo ne Jeruzalėje. — (24) *Jo žmona...* Apie gautą apreiškimą Zakarijas turėjo kokiuo nors būdu duoti žinią savo žmonai, nes ir ji žinojo, kaip kūdikis turi būti pramintas (63 e.). Kad ir ji būtų gavusi atskirą apreiškimą, nėra jokių nurodymų. — *Slėpėsi...:* nesirodė žmonėms ir neskelbė jiems savo paslapties, kol buvo galima, pati viena dėkodama Viešpačiui už suteiktą malonę. Šeštame mėnesyje ją aplankė Marija. — (25) *Pažvelgdamas...* Sakoma, kad Dievas į mus pažvelgia, kai suteikia kokią nors ypatingą malonę. — *Mano panieką...* Žr. aug. 7 e.

2. Jėzaus gimimo apreiškimas ir Elžbietos aplankymas, 1, 26—56

Dievo siųstas angelas Gabriėlis apreiškia Marijai Dievo Sūnaus įsikūnijimą (26—38). Marija, gavus apreiškimą, lanko Elžbietą (39—45) ir gie-

Lc 2, 5; Mt 1, 16 ss

Idc 5, 24

Is 7, 14; Idc 13, 3; Mt 1, 21 ss

[26] In mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth, [27] ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David, et nomen virginis Maria. [28] Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus. [29] Quae cum audisset, turbata est in sermone eius, et cogitabat qualis esset ista salutatio. [30] Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud Deum: [31] ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis

[26] Šeštame mėnesyje angelas Gabriėlis buvo Dievo siųstas į Galiliejos miestą, kurs vadinamas Nazaretas, [27] pas mergaitę, pažadėtą vyrui, vardu Juozapui, iš Dovîdo namų; o mergaitės vardas buvo Marija. [28] Angelas, atėjęs pas ją, tarė: Sveika, malonės pilnoji, Viešpats su tavimi; pagirta tu tarp moterų. [29] Ji, tai išgirdusi, nusigando jo žodžių ir manė sau, koks čia yra tas pasveikinimas. [30] Angelas jai tarė: Nebijok, Marija, nes tu radai malonės pas Dievą. [31] Štai pradėsi įsčioje ir pagimdysi sūnų ir praminsi jį var-

---

smės žodžiais išreiškia savo dėkingumą Dievui už jai suteiktą malonę (46—56).

(26) *Šeštame mėnesyje:* skaitant nuo to laiko, kai buvo paskelbtas Zakarijui Jono gimimas (žr. aug. 24 e.). — *Angelas...* Aprašomo atsitikimo svarbumas pabrėžiamas paminėjimu, kas siunčia, ką siunčia ir kur arba kuriuo tikslu siunčia. Dievas siunčia savo angelą pas Mariją pranešti jai apie atitcsėjimą seniai duotų pažadų apie Išganytoją. — *Nazaretas.* Tas nedidelis miestelis buvo pietinėje Galiliejoje, į vakarus nuo Tiberijados ežero. Plg. Mt 2, 24. — (27) *Pas mergaitę.* Evangelistas čia labai aiškiai pabrėžia Marijos mergystę, minėdamas ją net du kartu toje pačioje eilutėje. Juk Marija tada buvo Juozapo sužieduotinė; jų vestuvės turėjo įvykti vėliau. Plg. Mt 1, 43. — *Iš Dovîdo namų.* Nors tie žodžiai, žiūrint gramatikos taisyklių, rodosi, pasakyti apie Juozapą, tačiau jie priklauso ir Marijai ir čia tikriausiai tik jai vienai, nes Juozapo kilmė aprašoma žemiau; šitoje gi vietoje kalbama vien apie Mariją (plg. taip pat Luko dedamas žinias apie Elžbietą 1, 5, Oną 2, 36). — (28) *Atėjęs pas ją:* įėjęs regimame žmogaus pavidale į kambarį, kuriame buvo Marija. — *Sveika.* Angelas, atsiliepdamas į Mariją aramajiškai, čia turėjo ištarti žodžius: *šalom lakh,* ramybė tau. Tuo pasveikinimo žodžiu buvo išreiškiama palankumas ir linkėjimas džiaugsmo bei ramybės. — *Malonės pilnoji.* Šis išsireiškimas čia pavaduoja sveikinamosios vardą. Juo nurodoma, kaip Marija iš anksto buvo parengta, kad galėtų tapti verta Dievo Sūnaus buveinė. Jai buvo suteikta kuo apsčiausiai malonių anksčiau, negu joje buvo pradėtas Jėzus. — *Viešpats su tavimi:* Viešpats pasilieka su tavimi, teikdamas tau ypatingų gausiausių savo dovanų, laiko tave savo malonėje ir ypatingoje globoje. — *Pagirta tu:* Viešpats suteikė tau didesnį palaiminimą, negu visoms kitoms moterims; tu viena visai laisva nuo prakeikimo, kurs, pradedant Ieva, slėgia visas moteris. Kai kuriuose senovės rankraščiuose tų žodžių šitoje vietoje nėra, todėl kai kurie aiškintojai spėja, būk jie į čia yra atkelti iš 42 eil. — (29) *Nusigando...* Nepaprastas didžiausis pagyrimas, angelo paskelbtas nuolankiausiai Marijai, sukelia joje baimės. Ji pradeda svarstyti, ką toks pasveikinimas turi reikšti. Angelas tuojau ją nuramina. — (30) *Tu radai malonės:* tu ypatingu būdu patikai Dievui, ir Jis suteikia tau didžiausią malonę. Ta gi malonė bus: — (31) *Pradėsi įsčioje...* Plg. Mt 1, 21. Tais žodžiais aiškiai daroma aliuzija į Iz 7, 14 pranašystę, kuria buvo paskelbta, kad Me-

du JĖZUS. [32] Jis bus didis ir bus vadinamas Augščiausiojo Sūnumi, Viešpats Dievas duos jam jo tėvo Dovîdo sostą: jis karaliaus Jokūbo namuose per amžius, [33] ir jo karaliavimui nebus galo. [34] Tuomet Marija tarė angelui: kaip tai įvyks, kadangi aš nepažįstu vyro? [35] Angelas atsakė ir jai tarė: Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Augščiausiojo galybė apdengs tave savo šešėliu; todėl ir Šventasis, kurs gims iš tavęs, vadinsis Dievo Sūnumi. [36] Štai tavo giminaitė Elžbieta, ir ji pradėjo sūnų savo senatvėje, ir šitas mėnuo yra šeštas tai, kuri vadinama nevaisinga, [37] nes nėra dalyko negalimo Die-

nomen eius IESUM. [32] hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius: et regnabit in domo Iacob in aeternum, [33] et regni eius non erit finis. [34] Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? [35] Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. [36] Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua: et hic mensis sextus est illi, quae vocatur sterilis: [37] quia non erit impos-

Dn 7, 14. 27; Mch 4, 7
Mt 1, 18 ss
Gn 18, 14

---

sijas turėjo gimti iš mergaitės. — (32) *Bus didis:* taip, kaip Jonas Krikštytojas (15 e.), tik jo didenybė bus be palyginimo žymesnė. — *Bus vadinamas...:* ne tik bus Augščiausiojo, pasaulio Sutvėrėjo, danguje gyvenančiojo Dievo Sūnus, bet ir kaip toks bus pažintas. — *Duos jam...:* Jėzus bus taip pat Dovîdo sūnus ir tėvonis taip, kaip buvo žadėta Senajame Testamente 2 Kar 7, 12. 13; Iz 9, 7; Mik 4, 7; Dan 7, 14. 27 ir k. — *Jokūbo namuose.* Žydai turėjo būti pirmieji Mesijo karalystės valdiniai, bet ne jais ta karalystė turėjo baigtis. Plg. Ps 71, 2 ir k. — (34) *Kaip tai įvyks.* Marija neabejoja, kad įvyks, ką angelas jai skelbė, tik ji nori žinoti, kaip įvyks, kaip bus sutaikinta jai pažadėtoji motinystė su jos apsiėmimu nepažinti vyro. Marija neatsisako būti motina, tik nurodo kliūtį, sutinkamą tame kelyje. Šv. tėvai ir kiti katalikai aiškintojai nuo seniausių laikų suprato, kad ta kliūtimi buvo Marijos padarytas amžinosios mergystės įžadas, jos pasiryžimas, susitarus su savo sužieduotiniu, vėliau vyru, ir moterystėje gyventi kaip mergaitė. Jei tos kliūties nebūtų buvę, tai Marija, Juozapui jau pažadėta, be jokio klausimo būtų supratusi angelo žodžius kaip įsakymą gyventi moterystėje, pildant visas ištekėjusios moters pareigas. — (35) *Šventoji Dvasia...* Angelas paaiškina Marijai, kad ji pagimdysianti antgamtiniu būdu. Šventoji Dvasia jau buvo Marijoje, bet sakoma, kad ji ateis, nes apsireikš nauju veiksmu, padarys joje negirdėtą pasaulio istorijoje stebuklą. Tas naujas buvimas Šventosios Dvasios Marijoje toliau paaiškinamas simboliu debesies, kuriame Dievas ypatingu būdu apreikšdavo savo pribuvimą sandoros padangtėje (žr. 2 Moz 40, 32). Taigi, Marija bus lyg antroji sandoros skrynia, kurioje pasiliks Viešpats. — *Todėl...* Kadangi jo pradėjimas ir gimimas yra toks stebuklas, tai jis bus pažintas ir pripažintas kaip Dievo Sūnus. Tik Dievo Sūnui teko toks gimimas ir joks kitoks jam netiko. Marija turėjo būti Dievo Motina tikriausia to žodžio prasme. — (36) *Giminaitė.* Kokia buvo giminystė tarp Marijos ir Elžbietos, nežinoma. Senovėje kai kurie spėjo, kad Marijos motina buvusi Elžbietos sesuo. — *Ji pradėjo...* Taip Marijai duodama dar paaiškinimas ir ženklas, iš kurio ji gali pažinti, kad Dievo visagalybe ji bus Mesijo motina, pasilikdama mergaitė. Kaip Dievas galėjo padaryti, kad nebeturėjusi jokios vilties nevaisinga moteriškė stebuklingai pagimdytų kū-

Lc 1, 45 · Lc 1, 15. 80 · Idc 5, 24; Idt 13, 23 · Io 3, 29

sibile apud Deum omne verbum. 38 Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.

39 Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione, in civitatem Iuda: 40 intravit in domum Zachariae, et salutavit Elisabeth. 41 Et factum est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero eius: et repleta est Spiritu sancto Elisabeth: 42 et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. 43 Et unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me? 44 Ecce enim ut facta est vox

vui. 38 O Marija tarė: Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūnie man taip, kaip tu pasakei. Po to angelas atstojo nuo jos.

39 Tomis dienomis Marija, atsikėlus, išėjo skubiai į kalnus į Judo miestą. 40 Ji įėjo į Zakarijo namus ir pasveikino Elžbietą. 41 Ir atsitiko, kad kaip tik Elžbieta išgirdo Marijos pasveikinimą, kūdikis linksmai šokterėjo jos įsčioje, ir Elžbieta pasidarė pilna šventosios Dvasios. 42 Ji sušuko dideliu balsu ir tarė: Pagirta tu tarp moterų ir pagirtas tavo įsčios vaisius. 43 Ir iš kur man tai, kad mano Viešpaties motina ateina pas mane? 44 Nes štai, kaip tik tavo pasveikinimo balsas pasiekė mano

---

dikį, taip gali duoti sūnų mergaitei. — (38) *Aš Viešpaties...* Marija su didžiausiu nuolankumu pasiduoda Dievo valiai. Ji ne tik tiki, bet ir trokšta, kad tai, kas buvo angelo pasakyta, įvyktų. Aiškintojai klausia, kodėl Dievas norėjo Marijos sutikimo, ir atsako: buvo daroma lyg kokia šventa moterystė tarp Dievo Sūnaus ir žmogaus prigimties, todėl priderėjo, kad ta, kuri buvo šv. Dvasios sužieduotinė ir atstovavo žmogaus prigimčiai, taip pat ir Bažnyčiai, duotų savo sutikimą. Kaip kitados Jievos pasidavimas piktajai dvasiai įvedė į pasaulį nuodėmę, taip turėjo būti įvykdytas ir atpirkimas ne be Marijos sutikimo. — (39) *Tomis dienomis:* gal ne tuoj po angelo paskelbimo, bet neilgai trukus. — *Išėjo skubiai.* Iš paskubumo galima spėti, kad Mariją su jos giminaite Elžbieta rišo labai prietelingi santykiai. Marija džiaugėsi, gavus žinią apie Elžbietos pradėjimą, ir skubėjo išreikšti jai tą džiaugsmą asmeniškai. Marija tikriausiai keliavo viena, nors jos kelionė turėjo būti gana ilga, gal nemažiau 4 dienų, bet šv. Juozapas jos toje kelionėje nelydėjo (plg. Mt 1, 19). — *Į kalnus...* Taip buvo vadinama kalnuota šalis į pietus nuo Jeruzalės. — *Į Judo miestą...* Kaip buvo vadinama tas miestas, nepasakyta. Vienas senovinis padavimas mini vietą, dabar vadinamą A i n K a r i m, nelabai toli į pietus nuo Jeruzalės. Kai kurie aiškintojai spėja, kad tekste vietoje miesto vardo, gal Jutos (plg. Joz 15, 55; 21, 16), vėliau atsiradęs dabar skaitomas žodis *Judo.* — (41) *Kūdikis...* Įsikūnijęs Žodis suteikia savo pirmąsias malones per Mariją. Elžbieta ir jos sūnus pasidaro pilni šv. Dvasios. Jonas pažįsta Išganytoją, (rasi, gaudamas tai trumpai valandėlei pilną protą) ir jo apdovanojamas pašvenčiamąja malone taip, kaip buvo paskelbta augščiau, 15 e. — (42) *Pagirta...* Elžbieta pradeda sveikinti Mariją tais pačiais žodžiais, kaip ir angelas 28 e. — *Pagirtas:* laisvas nuo žmonių giminės prakeikimo ir taip gausiai aprūpintas dangiškomis dovanomis, kad ir mes imame iš jų pilnybės. — (43) *Iš kur man tai...* Elžbieta su dideliu nuolankumu stebisi laime, kad galinti priimti pas save apsilankančią Mariją, kurioje ji, šv. Dvasios apšviesta, mato savo Viešpaties motiną. Taigi, ji išpažįsta, kad Marija yra Dievo Motina tikra to žodžio prasme, ir (44) ta aplinkybė buvo priežastis džiaugsmingo krustelėjimo jos įsčioje buvu-

ausis, šokterėjo iš džiaugsmo kū⸗dikis mano įsčioje. [45] Palaiminta tu, kuri įtikėjai, nes tai, kas Vieš⸗paties tau pasakyta, įvyks. [46] O Marija tarė:

Mano siela garbina Viešpatį, [47] ir mano dvasia džiaugiasi Die⸗vuje, mano Išganytojuje. [48] Nes jis pažvelgė į savo tarnaitės žemu⸗mą. Štai, nuo dabar visos kartos vadins mane palaiminta. [49] Nes didelių dalykų padarė man Galin⸗gasis, kurio vardas šventas. [50] Jo gailestingumas iš kartos į kartą tiems, kurie jo bijo. [51] Jis parodo

salutationis tuae in auribus meis, exultavit in gaudio infans in ute⸗ro meo. [45] et beata, quae credidisti, quoniam perficientur ea, quae dic⸗ta sunt tibi a Domino. [46] Et ait Maria: Magnificat anima mea Do⸗minum: [47] et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. [48] Quia respexit humilitatem ancillae suae: ecce enim ex hoc beatam me di⸗cent omnes generationes. [49] Quia fecit mihi magna qui potens est: et sanctum nomen eius. [50] Et mi⸗sericordia eius a progenie in pro⸗genies timentibus eum. [51] Fecit

Lc 1, 48; 11, 27 s.

Hab 3, 18

1 Sm 1, 11; Ps 112, 5 s; Lc 11, 27 Gn 30, 13; Idt 13, 23—31 Ps 110, 9

Ps 102, 13. 17

Ps 32, 10; 88, 11; 2 Sm 22, 28; Is 51, 9

---

sio kūdikio, kurs jau tą valandą, lyg pradėdamas eiti Mesijo pirmatako pa⸗reigas, skelbė jo įsikūnijimą. — (45) *Palaiminta tu*... Gr. t. ir kai kurie Italės bei Vulgatos rankraščiai: palai⸗minta ta, kuri tikėjo. Taip čia Elžbie⸗ta giria greitą Marijos tikėjimą ange⸗lo žodžiams. — *Tau pasakyta:* apie stebuklingą gimimą ir gimusio Sūnaus kilnumą. — (46) *Marija tarė.* Giliai sujaudinta Elžbietos pagarbos pareiš⸗kimu, dabar Marija išlieja savo jau⸗smus ir mintis džiaugsmo giesme „Magnificat". Marija, kurioje dabar buvo pats Dievas, kalba, būdama jo Dvasios pilna. Ji ir pranašauja, kaip pranašavo Sen. Test. Dievo įkvėptieji žmonės. Savo turiniu ir žodžiais Ma⸗rijos giesmė primena Sen. Test. pa⸗vyzdžius, Onos giesmę (1 Kar 2, 1...) ir Rakelės žodžius (1 Moz 29, 32. 35). Jos stilius žymiai skiriasi nuo evan⸗gelisto stiliaus. Savo paprastais trum⸗pais ritmais jis skiriasi ir nuo ilgais sa⸗kiniais išreikštos Zakarijo giesmės sti⸗liaus. Marijos giesmėje galima atskirti tris minčių koncentrus, kurių vidury⸗je pasilieka pati Marija. Pirmoje stro⸗foje (46—50 eil.), kurioje vyrauja as⸗meninis motivas, Marija išreiškia džiaugsmą dėl jai suteikto išaugštini⸗mo; antroje strofoje (51—53 eil.) ji stebisi, kaip Dievas paaugština žemai esančius, ir trečioje strofoje (54. 55 eil.) ji gėrisi, kad taip atitesimi Die⸗vo duotieji Senajame Testamente pa⸗žadai. — *Mano siela garbina*... (47) *ir mano dvasia džiaugiasi*... Šiuodu sakiniu žydų poezijoje sudaro papra⸗stą paralelizmą. Panašiais paralelizmais išsireiškiama giesmėje ir toliau. Siela ir dvasia čia yra sinonimai. Jais nu⸗rodomos visos vidujinės žmogaus pa⸗jėgos. — (48) *Pažvelgė*... Žr. aug. 25 e. paaiškin. — *Žemumą.* Marija nuolankiai išpažįsta savo menkumą. Nors ji buvo kilusi iš karališkosios Dovîdo giminės, tačiau pasaulio aky⸗se buvo laikoma menkiausia tarp žmo⸗nių; nežiūrint to, Dievas jai suteikė taip augštą garbę, už kurią augštesnės nebegali būti suteikta žmogui. — *Pa⸗laiminta.* Elžbieta pirmoji pavadino Mariją palaiminta. Taip ji, iš tikrųjų, ir yra vadinama toliau, kol bus žmo⸗nių, kol Kristus yra gyvas, kol Die⸗vas viešpatauja. — (49) *Didelių da⸗lykų.* Tai tie patys dalykai, apie ku⸗riuos kalbėjo Elžbieta 42—45 eil. — *Kurio vardas:* t. y., Dievas taip, kaip jis yra apsireiškęs ir mūsų pažįstamas. — (50) *Jo gailestingumas*... Plg. Ps 102, 17. Dievo Sūnaus įsikūnijimas yra didžiausis įrodymas begalinio Dievo gailestingumo ir gerumo nusikaltusiai žmonijai, kuriai taip labai buvo rei⸗kalingas atpirkimas. Tuo gailestingu⸗mu gali pasinaudoti kiekvienas, kurs pats nepasidaro jo nevertas, kurs bijo Dievo, todėl jam tarnauja. — (51) *Jis parodo*... Tik vienas tėra pagrin⸗das, kodėl Dievas ją išrinko: jis, pa⸗

Ps 146, 6; Iob 12, 19 Ps 33, 10; 106, 9; 1 Sm 2, 5 Is 41, 8; Ps 97, 3 Gn 17, 9; 22, 16 Ps 131, 11; Mch 7, 20

potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. 52 Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles. 53 Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes. 54 Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae suae. 55 Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, et semini eius in saecula.

56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: et reversa est in domum suam.

Lc 1, 14; Rom 12, 15

57 Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et peperit filium. 58 Et audierunt vicini, et cognati eius quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei.

savo peties galybę, išsklaido tuos, kurie puikūs savo širdies mintyje. 52 Jis numeta nuo sosto galiūnus ir išaugština žemuosius. 53 Alkstančius jis pripildo gėrybių, o turtuolius paleidžia tuščius. 54 Jis palaikė savo tarną Izraėlį, atsimindamas savo gailestingumą, 55 taip kaip buvo kalbėjęs mūsų tėvams, Abraomui ir jo vaikų vaikams per amžius.

56 Marija pasiliko su ja apie tris mėnesius; paskui ji pagrįžo į savo namus.

57 Elžbietai atėjo laikas gimdyti, ir ji pagimdė sūnų. 58 Jos kaimynai ir giminės išgirdo, kad Viešpats buvo suteikęs jai didelį savo gailestingumą, ir sveikino ją.

---

prastai, išrenka tai, kas žmonių akyse rodosi žema. Dievo peties galybei pasavinama visoki jėga. Kaip ji pasireiškia, parodoma tolimesniais posakiais: puikiesiems (51 e.), galingiesiems (52 e.), turtingiesiems (53 e.). — (52) *Galiūnus:* karalius, kunigaikščius. Plg. 1 Kar 2, 7. — (53) *Gėrybių:* dvasinių ir medžiaginių. — (54) *Savo tarną.* Tas garbingas titulas, kuriuo buvo pažymimi: Mozė, Dovîdas ir Senojo Testamento pranašai, čia duodamas visai žydų tautai, kurią Dievas buvo sandora išsirinkęs sau kaip savastį. — *Atsimindamas...* Anot gr. t.: kad atsimintų savo gailestingumą. Dievas rūpinasi tauta, kad nepasirodytų, būk jis užmiršęs savo gailestingumą. Jis vykdo jau senus pažadus. Plg. 1 Moz 17, 9; 22, 18; Ps 131, 11; Iz 41, 8.

Pastaba: Paskučiausiais laikais pareikšta nuomonė, būk giesmė Magnificat esanti ne Marijos, bet Elžbietos, neturi jokio rimtesnio pagrindo. Atrasta, tiesa, trys senovinio lotyniško vertimo rankraščiai, kuriuose 46 e. vietoje: Marija tarė, skaitoma: Elžbieta tarė; bet toks skaitymas yra priešingas visai daugybei seniausių graikiškų rankraščių ir seniausių rašytojų liudijimui. Origenas, kuriam toks skaitymas buvo žinomas, pats Magnificat vadina mergaitės giesme. Giesmės turinys tinka tik Marijai, bet ne Elžbietai.

(56) *Marija pasiliko...* Kaip sandoros skrynia atnešė palaiminimo Obededomo namams (2 Kar 6, 11), taip dar didesnio palaiminimo Marija atnešė Elžbietos namams. (Aug., Ambr.). Marija tačiau paliko tuos namus dar pirm Jono gimimo. Taip reikia manyti, žiūrint tolesnio pasakojimo.

3. *Jono Krikštytojo gimimas, 1, 57—80.*

Žadėtasis Zakarijui sūnus gimsta ir gauna vardą Jonas (57—66). Tėvas dėkoja Viešpačiui giesmės žodžiais ir pranašauja apie gimusiojo ateitį (67—79). Trumpai aprašoma Jono jaunystė (80).

(57) *Atėjo laikas:* tikriausiai neilgai trukus po Marijos iškeliavimo — *Pagimdė...:* taip, kaip buvo angelo žadėta (13 e.) — (58) *Gailestingumą:* kurs pasireiškė nuėmimu nuo Elžbietos nevaisingumo negarbės. — *Sveikino:* draug džiaugdamiesi (plg. aug. 14 e.).

59 Atsitiko, kad aštuntą dieną atėjo kūdikio apipjaustyti ir vadino jį jo tėvo vardu, Zakariju. 60 Bet atsiliepdama jo motina tarė: Visai ne; jis vadinsis Jonas. 61 Jie jai sakė: Nėra nė vieno tavo giminėje, kurs vadintųsi tuo vardu. 62 Tuomet jie klausė ženklais jo tėvą, kaip jis nori, kad anas vadintųsi. 63 Jis, pareikalavęs rašomosios lentelės, parašė žodžius: Jo vardas Jonas. Ir visi stebėjosi. 64 Tuojau atsivėrė jo burna, jo liežuvis atsirišo, ir jis kalbėjo, garbindamas Dievą. 65 Baimė apėmė visus jų kaimynus, ir visuose Judiejos kalnuose buvo skelbiami visi tie dalykai. 66 Visi girdėjusieji dėjo tai sau į širdį ir sakė: Kas, kaip manai, bus tas vaikas? Nes Viešpaties ranka buvo su juo.

59 Et factum est in die octava, venerunt circumcidere puerum, et vocabant eum nomine patris sui Zachariam. 60 Et respondens mater eius, dixit: Nequaquam, sed vocabitur Ioannes. 61 Et dixerunt ad illam: Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. 62 Innuebant autem patri eius, quem vellet vocari eum. 63 Et postulans pugillarem scripsit, dicens: Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt universi. 64 Apertum est autem illico os eius, et lingua eius, et loquebatur benedicens Deum. 65 Et factus est timor super omnes vicinos eorum: et super omnia montana Iudaeae divulgabantur omnia verba haec: 66 et posuerunt omnes, qui audierant in corde suo, dicentes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim manus Domini erat cum illo.

Gn 17, 12; Lv 12, 3; Lc 2, 21

Lc 5, 13

Lc 9, 44; Act 11, 21

---

(59) *Atėjo kūdikio...* Apipjaustymo apeigą, paprastai, atlikdavo pats tėvas (1 Moz 18, 23), kurs, nenorėdamas pats sau reikšti pagarbos, duodavo sūnui jo senelio vardą. Kadangi Zakarijas tebebūdamas nebylys, matomai, laikėsi nuošaliai, tai jį čia pavaduoja kiti ir siūlo kūdikiui jo tėvo vardą, taip norėdami padaryti Zakarijui džiaugsmo. — (60) *Jo motina...* Senesnieji aiškintojai mano, kad ir Elžbietai buvo apreikštas kūdikio vardas; naujesnieji tačiau, tur būt, teisingiau spėja, kad pats Zakarijas pranešęs jai tą vardą raštu. — (62) *Klausė ženklais...* Iš šitų žodžių nereiktų daryti išvados, kad Zakarijas buvo ne tik nebylys, bet ir kurčias. Tokios bausmės nėra paminėta nei angelo žodžiuose, nei Zakarijo pagijimo valandą. Zakarijas tikriausiai girdėjo atvykusių prietelių pastabas dėl vardo, ir pakako kreiptis į jį ženklu, kad jis suprastų, ko jį klausia, ir tuojau atsakytų raštu. Jei būtų buvęs ir kurčias, vargu, ar jis būtų supratęs vien ženklus. — (63) *Rašomosios lentelės.* Tai buvo plona medinė lentelė, aptraukta vašku, ant kurios buvo galima rašyti kiekvienu smailiu, kietu daiktu. — *Jo vardas Jonas.* Taip Zakarijas tik paskelbia jau kieno kito nurodytą vardą (plg. 13 e.). — (64) *Kalbėjo, garbindamas Dievą.* Savo žodžiais Zakarijas buvo pareiškęs nepasitikėjimą angelo pažadu ir už tai buvo nubaustas kalbos atėmimu; dabar, po devynių tylėjimo mėnesių, atgavęs kalbos dovaną, jis jau garbina Dievą. — (65) *Baimė...* Jei čia pat buvusieji buvo nustebinti, kad motina ir tėvas laikosi to paties gana nepaprasto vardo, tai jų nustebimas dar labiau padidėjo, kai jie išgirsta buvusį nebylį atsiliepiantį Dievo garbinimo žodžiais. Pirma, negu evangelistas pakartos to garbinimo žodžius, jis trumpai aprašo didelį įspūdį, kokį tie stebuklingi įvykiai padarė Zakarijo prietelių tarpe, o taip pat ir visame kalnuotame Judo krašte. — (66) *Dėjo tai sau į širdį:* mąstė apie tą įvykį. — *Viešpaties ranka...* Visame, kas papasakota, buvo pasirodę ypatingų Dievo vadovavimo žymių.

Ps 73, 12; 131, 17; Lc 1, 78; 7, 16; 19, 44; Act 15, 14
1 Sm 2, 10; Ps 17, 3
Ir 23, 6; 30, 10; Lc 18, 31; 24, 25. 44; Act 3, 18. 21. 24; 10, 43; 13, 27; 28, 23; Rom 1, 2; 16, 26; Hbr 1, 1; 1 Ptr 1, 10; 2 Ptr 3, 2
Ps 105, 10
Ps 104, 8 s; 105, 46 s; Gn 17, 6 s; Lv 26, 42
Gn 22, 16; Ir 31, 33; Hbr 6, 13. 17; Mch 7, 20
Is 2, 3 s; 9, 7; 11, 4 ss; 35, 4 ss; 42, 1 ss; Ir 30, 8 ss

[67] Et Zacharias pater eius re≈pletus est Spiritu sancto: et pro≈phetavit, dicens: [68] Benedictus Dominus Deus Is≈rael, quia visitavit, et fecit redem≈ptionem plebis suae: [69] Et erexit cornu salutis nobis: in domo Da≈vid pueri sui. [70] Sicut locutus est per os sanctorum, qui a saeculo sunt, prophetarum eius: [71] Salu≈tem ex inimicis nostris, et de manu omnium, qui oderunt nos: [72] Ad faciendam misericordiam cum pa≈tribus nostris: et memorari testa≈menti sui sancti. [73] Iusiurandum, quod iuravit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis: [74] Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi. [75] In sanctitate, et iustitia coram

[67] O jo tėvas Zakarijas pasidarė pilnas šventosios Dvasios ir pra≈našavo, sakydamas: [68] Pagirtas teesie Viešpats, Iz≈raėlio Dievas, nes jis aplankė ir atpirko savo tautą! [69] Jis paža≈dino mums galingą Gelbėtoją savo tarno Dovîdo namuose, [70] kaip yra kalbėjęs burna savo šventųjų pra≈našų, kurie buvo nuo amžių, [71] jog išgelbėsiąs nuo mūsų neprie≈telių ir iš rankos visų, kurie mūsų nekenčia, [72] kad parodytų pasigai≈lėjimo mūsų tėvams ir atsimintų savo šventąją sandorą, [73] priesai≈ką, kurią yra padaręs mūsų tėvui Abraomui, duosiąs mums, [74] be baimės, iš mūsų neprietelių ran≈kos išvaduotiems jam tarnauti [75] šventume ir teisybėje jo akivaiz≈

---

(67) *Pranašavo...* Kaip Marijai, taip ir Zakarijui suteikiama pranašavimo dovana. Tačiau šituodu išrinktuoju tu≈rėjo atidengti ne tiek ateities paslaptis, kiek nurodyti tikinčiųjų naudai sąryšį tarp Dievo veiksmų ir apreiškimų ir jį paskelbti įkvėptais žodžiais. Marijos giesmė yra labiau poėtinis monologas, o Zakarijo Benedictus apima didesnį žmonių būrį, į kurį įeina ir gimusis kū≈dikis. Marija ir Zakarijas skelbia me≈sijinius palaiminimus, tačiau kiekvienas sau tinkamu būdu. Lemiantis Marijos santykis su išganymo darbu pasireiš≈kia jos giesmėje asmeniniu motivu, o Zakarijas pradeda giesmę mesijinių gė≈rybių minėjimu ir augštinimu (68—75) ir tik antroje giesmės dalyje kalba apie savo sūnaus pareigas (76—79).

(68) *Pagirtas...* Taip atsiliepiama ne≈vienoje psalmėje. Plg. Ps 40, 14; 71, 18 ir k. — *Aplankė:* suteikė malonių. — *Atpirko.* Atpirkimas minimas jau Sen. Test., kalbant ne tik apie išlaisvi≈nimą nuo svetimųjų viešpatavimo (Egipto vergijos, Babilono nelaisvės), bet taip pat ir iš dorinio nusikaltimo padėties (plg. Ps 130, 8). Krikščiony≈bės supratimu, jis reiškia išvadavimą iš nuodėmės viešpatavimo (plg. Ef 1, 7; Kol 1, 14; Rom 3, 24). — (69) *Galin≈gą Gelbėtoją:* Mesiją. Originaliniame tekste jis pavadintas „išganymo ragu" Rago gi vaizdas paimtas iš stiprių ra≈guočių (ar iš vienragio, minimo Iz 34, 7; Ps 92, 116), kurie savo stipriais ra≈gais ginasi ir puola priešus. Todėl ra≈gas yra galingumo figūra. Plg. Ps 131, 17. — *Dovîdo:* kuriam Mesijas ypatin≈gu būdu buvo pažadėtas, ir kurio ainis jis turėjo būti. — (70) *Nuo amžių:* čia, nuo Dovîdo laikų. Žr. Jer 23, 6; 30, 8. 10. — (71) *Jog išgelbėsiąs...* Taip paaiškinama 69 eil. — *Nuo mūsų ne≈prietelių:* pagonių, kurie buvo nuolati≈nis pavojus išrinktajai tautai, bet taip pat nuo nuodėmės, mirties ir piktosios dvasios. — (72) *Kad parodytų...* Čia Zakarijas pasako, kad tikslas, kuriuo Dievas siuntęs Mesiją, buvo parodyti gailestingumo Izraėlio tautos protė≈viams, atlikti pareigą, kurią Dievas, darydamas sandorą, buvo pasiėmęs ant savęs, ypač gi atitesėti tai, kas buvo priesaika (73) pažadėta Abraomui. Plg. 1 Moz 22, 16... — (74. 75) *Be bai≈mės...* Bet paskutinis ir vyriausis me≈sijinio gelbėjimo tikslas turėjo būti lai≈

doje per visas mūsų dienas. [76] O tu, vaikeli, būsi vadinamas Augščiausiojo pranašu, nes tu eisi ties Viešpaties veidu jo kelių taisyti, [77] duoti jo tautai išganymo pažinimo jų nuodėmėms atleisti, [78] per širdingiausį mūsų Dievo gailestingumą, kuriuo mus aplankė užtekėjusi šviesa iš augštybių, [79] kad apšviestų sėdinčius tamsybėje ir mirties ūksmėje, kad vestų mūsų kojas į ramybės kelią.

[80] Vaikas augo ir stiprėjo dvasia. Jis buvo tyruose iki dienai savo pasirodymo Izraėliui.

2. [1] Anomis dienomis atsitiko, kad išėjo ciesoriaus Augusto pa-

ipso, omnibus diebus nostris. [76] Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis: praeibis enim ante faciem Domini parare vias eius: [77] Ad dandam scientiam salutis plebi eius: in remissionem peccatorum eorum: [78] Per viscera misericordiae Dei nostri: in quibus visitavit nos, oriens ex alto: [79] Illuminare his, qui in tenebris, et in umbra mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

[80] Puer autem crescebat, et confortabatur spiritu: et erat in desertis usque in diem ostensionis suae ad Israel.

2. [1] Factum est autem in diebus illis, exiit edictum a Caesare Au-

Mal 3, 1; Mc 1, 2; Mt 10, 10; Io 3, 28; Ir 31, 34

Lc 1, 68; Nm 24, 17; Is 60, 1 s; Ir 23, 5 s; Zach 3, 8

Is 9, 2; 42, 7; Mt 4, 16

Lc 2, 40. 52; Idc 13, 24 s; Lc 3, 2; Mt 3, 1

Act 17, 7

---

mė, Dievo malonė galėti visuomet tarnauti Dievui tikru maldingumu, pasiliekant laisviems nuo neprietelių prispaudimo ir nuo visokios žemiškos baimės. — (76) *O tu*... Lyg atsakydamas į klausimą: Kas bus tas vaikas? (66 e.) Zakarijas išdėsto savo sūnaus pašaukimo pareigas ir į jį tiesiog čia kreipiasi. Vyriausioji Jono pareiga eiti besiartinančio Mesijo priešakyje ir taisyti jam kelius (Mk 1, 1). — (77) *Duoti*... Anot gr. t., Jonas turi pamokyti, kad išganymas susidaro iš nuodėmių atleidimo. Kadangi Mesijui pastoja kelią ne viršujinės, politinės kliūtys, bet nuodėmė ir nežinojimas, tai Jonas, Dievo padedamas, kaip pranašas, teiks tautai išganymo pažinimą, ypač gi skelbs nuodėmių atleidimą. Plg. Mal 4, 5. Kaip Jonas atliko tas savo pareigas, parodo tolesnis evangelisto pasakojimas 3, 3... — (78. 79) *Per širdingiausį*... Nuodėmių atleidimo, taip pat ir visų išganymo gėrybių šaltinis yra pilna gailestingumo Dievo širdis. Jis padarė, kad užtekėtų išganymo šviesa tiems,kurie skursta, neturėdami dorinės ir religinės šviesos, ir jis parodo ramybės, t. y., tikros laimės kelią. — *Šviesa iš augštybių*. Nors ir čia Zakarijas neįvardija tiesioginiai Mesijo, tačiau šviesa (gr. ἀνατολή — užtekanti saulė) iš augštybių jau Sen. Test. yra vienas Mesijo vardų. Žr. Jer 23, 5; Zak 3, 8; 6, 12.

(80) *Vaikas augo*... Labai trumpais žodžiais aprašomi Jono jaunystės metai: augo kūnu ir stiprėjo dvasia, be abejo, taip kaip buvo Angelo paskelbta (plg. aug. 1, 15. 44). Pasireiškęs jame palinkimas nepataikauti savo kūnui anksti turėjo išvesti jį į tyrus. Kadangi panašių polinkių pasitaikydavo anuo laiku ir kituose jaunikaičiuose (plg. Jos. Flav. Vita, 2), tai Jono pasielgimas nesukėlė pradžioje didesnio žmonių susidomėjimo. Plotas į rytus nuo Judiejos kalnų turėjo būti jo buveinė (plg. Mt 3, 1), kurioje ir rado jį Dievo pašaukimas (Lk 3, 2).

4. Jėzaus Kristaus gimimas, 2, 1—21

Po Jono gimimo įvyksta ir kas buvo žadėta Marijai. Ji pagimdo sūnų (1—7). Pirmieji jį aplanko piemenys (8—20). Po aštuonių dienų jis apipjaustomas ir gauna vardą Jėzus (21).

(2, 1) *Anomis dienomis:* dar tebesant Judiejos karaliumi Erodui (plg. aug. 1, 5), buvo išleistas ciesoriaus Augusto įsakymas visiems taip plačios, kaip anais laikais žinomas pasaulis,

Act 5, 37

Mch 5, 2; Mt 2, 6

gusto ut describeretur universus orbis. [2] Haec descriptio prima, facta est a praeside Syriae Cyrino: [3] et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. [4] Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam in

liepimas surašyti visą pasaulį. [2] Tas pirmas surašymas buvo padarytas Sirijos valdovo Kirino. [3] Ir visi ėjo įsirašydinti, kiekvienas į savo miestą. [4] Tai ir Juozapas, kadangi jis buvo iš Dovîdo namų ir giminės, ėjo iš Galiliejos, iš Na-

---

valstybės valdiniams susirašyti, t. y., įtraukti savo vardą į mokesčių sąrašus. Evangelistas tuojau paaiškina, kad, kiek tas surašinėjimas lietė Palestiną, jis buvęs pirmas ir įvykęs tuo metu, kai Kirinas (tikras jo vardas Publius Sulpicius Quirinius) buvo ciesoriaus vietininkas Sirijos provincijoje, nuo kurios tam tikru būdu priklausė ir Šventoji žemė. Pagal tą įsakymą izraėlitai turėjo įsirašydinti toje vietoje, iš kur kas buvo kilęs; todėl Juozapas keliavęs į savo karališkojo protėvio Dovîdo gimtinę, į Betliejų.

Pastaba. Šitas kronologinis Kristaus gimimo istorijos aptarimas yra susilaukęs nemaža priekaištų. Sakoma, kad Juozapui, kurs, būdamas neturtingas, negalėjęs turėti nejudamo turto Betliejuje, nebuvę ir reikalo keliauti tenai surašinėjimo laiku; netikėtinas esąs dalykas, kad Romos vyriausybė mokesčiams rinkti būtų dėjusi pagrindan senovinius žydų giminių sąrašus; Romos valdžia surašinėjimo negalėjusi daryti Palestinoje prie gyvos Erodo galvos, kurs juk buvo to krašto karalius; evangelijos autorius čia neatsargiai paklydęs, jau šitoje vietoje, kokia dešimčia metų anksčiau, minėdamas tą patį surašinėjimą, tikrumoje įvykusį tik po Arkelajaus atstatydinimo (6 m. po Kr.), ciesoriaus vietininku esant Sirijoje Kvirinijui, kurs Kristaus gimimo laiku nė nebuvęs dar Sirijos vietininku. Visi šitie priekaištai daugiausia pareina nuo neturėjimo dabartiniais laikais atitinkamų žinių apie pirmojo šimtmečio įvykius Palestinoje. Lukas gi, kurs jau 41 m. buvo Antijokijos bažnyčios narys, tokių žinių turėjo pakankamai. Jis, rašydamas savo evangeliją garbingam Teofiliui, nė nebūtų galėjęs jam jos rodyti, jei joje tikrai būtų buvę taip stambių istorinių paklaidų. Šiandien jau yra susekta, kad minėtasis Kvirinius galėjo būti ciesoriaus vietininku Sirijoje ne vieną, bet du kartu, kad visų Romos valstybės gyventojų surašinėjimai buvo daromi tam tikra tvarka visose šalyse, net ir tose, kurias valdė Romos siųstieji karaliai, kad surašinėjimai buvo daromi taip pat ir namais, ἀπογραφαὶ κατ' οἰκίαν, ir tais atvejais kiekvienas turėdavo eiti įsirašydinti į savo miestą, kad žydų giminių knygos tebebuvo anuo laiku vedamos ir todėl, rasi, pačiam Erodui prašant, išvengimui didesnio žydų nepasitenkinimo, jos galėjo būti paimtos surašinėjimo pagrindan. Jei Luko paminėtuoju surašinėjimo laiku Kvirinius ir nebūtų buvęs tikras ciesoriaus vietininkas, ἡγεμών, Sirijoje, tai jis, jau nuo senesnių laikų eidamas čia įvairias pareigas (11 metais prieš Kristų jis jau buvo čia kariuomenės vadas), galėjo būti kitų vietininkų, ar tai Saturnino ar Varo padėjėjas ar pavaduotojas ir, kaip toks, anų vardu padaryti surašinėjimą taip pat, kaip vėliau, kuomet jis pats jau tikrai turėjo vietininko vardą, jo įsakymu darė visus surašinėjimus kariuomenės vadas, Q. Aemilius Secundus. Pavaduotojai gi ar padėjėjai, ypačiai kuomet atlikdavo reikalą savo vyresniojo įsakymu, dažnai ir to vyresniojo titulu buvo vadinami. Aiškumo dėliai čia reikia priminti, kad Kristus gimė 5 ar 6 metais anksčiau, negu mūsų dabar priimtoji era nurodo. Gimimo diena nuo šv. Jono Auksaburnio laikų yra laikoma gruodžio 25. — (2) *Pirmas.* Kai kurie aiškintojai, duodami graikų žodžiui πρώτη prasmę προτέρα verčia šitą eil. taip: tas surašymas buvo padarytas anksčiau, negu Kvirinius buvo Sirijos valdovu. — (4) *Betliejus.* Plg. 1 Kar 20, 6; Mik 5, 2;

zareto miesto, į Judieją į Dovîdo miestą, kurs vadinamas Betliejus, [5] kad įsirašydintų drauge su pažadėta sau moterimi Marija, kuri buvo nėščia. [6] Atsitiko, kad juodviem tenai esant, atėjo jai metas gimdyti; [7] ir ji pagimdė pirmagimį savo sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė jį prakarte, nes jiems nebuvo vietos užeigoje.

[8] Toje pačioje šalyje buvo piemenų, kurie budėjo ir sergėjo per naktį savo bandą. [9] Štai Viešpaties angelas atsistojo prie jų, ir Dievo skaistumas apšvietė juos. Jie labai nusigando; [10] bet angelas jiems tarė: Nebijokite! Nes štai aš skelbiu jums didelį džiaugsmą, kurs bus visai tautai, [11] kad šiandien jums gimė Dovîdo mieste Išganytojas, kurs yra Kristus, Viešpats. [12] Ir tas bus jums ženklas: rasite kūdikį suvystytą vystyklais

civitatem David, quae vocatur Bethlehem: eo quod esset de domo, et familia David, [5] ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnante. [6] Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret. [7] Et peperit filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in praesepio: quia non erat eis locus in diversorio.

Lc 1, 27
Lc 1, 57; Mch 5, 2
Mt 1, 25; Gn 4, 4

[8] Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigilias noctis super gregem suum. [9] Et ecce angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno. [10] Et dixit illis angelus: Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: [11] quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus in civitate David. [12] Et hoc vobis signum: Invenietis

Act 9, 3; 16, 13
Io 7, 42

Mt 2, 6. — (5) *Drauge su pažadėta...* Taip evangelistas nori pasakyti, kad Marija, nors visų laikoma Juozapo žmona, buvo mergaitė. Kadangi jai artinosi gimdymo laikas, Juozapas nenorėjo palikti jos vienos Nazarete ir, saugodamas ją nuo piktų žmonių kalbų, pasiėmė su savimi, kad ir į tolimą kelionę. — (7) *Pirmagimį.* Žr. Mt 1, 25. — *Nebuvo vietos...:* dėl kitų atvykusių daugybės ir dėl to, kad šv. šeimyna buvo neturtinga. Išganytojas gimė urve, netoli Betliejaus (Just. Orig. Jieron.). Urvas turėjo būti nemažas, nes į jį buvo suvaromi gyvuliai, ir čia buvo jiems įtaisyta prakartas ar lovys. Švenč. Pana pagimdė Jėzų be skausmo (Zen. Ambr. Grig.-Naz., Grig.-Nis., Jon.-Damask, Augustinas, Tomas, teologai). Taip priderėjo gimusiojo Sūnaus vertei ir motinos šventumui. Čia jau matome didžiausį Išganytojo nuolankumą, neturtą ir kantrumą. Jis mums rodo, kokiais ginklais jis nugalėjo savo priešus.

(8) *Buvo piemenų...* Jėzus, gerasis Ganytojas, piemens Dovîdo ainis, visų pirma paskelbiamas piemenims. Iš čia dar patiriame, kad Kristus gimė naktį. — (9) *Angelas.* Kai kurie aiškintojai mano, kad tai buvęs tas pats Gabriėlis, kurs buvo apreiškęs Marijai Jėzaus gimimą. — *Dievo skaistumas:* nepaprasta šviesa, žibėjimas, kurs yra Dievo apsireiškimo ir dangiškosios esybės čia buvimo ženklas, gal panašus į šviečiantį debesį, koks pasirodydavo viršuje žydų šventyklos. Plg. 2 Moz 24, 17; 3 Kar 8, 11. — (10) *Didelį džiaugsmą...* Nepaprasta šviesa savo netikėtu pasirodymu buvo piemenis nugąsdinusi. Angelas tuojau juos nuramina. Dabar jiems reikia džiaugtis, nes jiems pirmiesiems žydų tautoje, kuriai jie priklausė, skelbiama gera naujiena, Mesijo, Išganytojo gimimas. — (11) *Dovîdo mieste.* Taip vadindamas Betliejų, Angelas gal daro aliuziją į Izaijo žodžius 9, 4. — (12) *Bus jums ženklas:* iš kurio pažinsite, kad, kas

Mt 25, 31; 2 Tss 1, 7; Ap 5, 11 ss; 1 Ptr 1, 12
Lc 19, 38; Io 14, 27; Is 57, 19; Eph 2, 14—18

infantem pannis involutum, et positum in praesepio. [13] Et subito facta est cum angelo multitudo militiae caelestis laudantium Deum, et dicentium: [14] Gloria in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis. [15] Et factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in caelum: pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque Bethlehem, et videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. [16] Et venerunt festinantes: et invenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem positum in praesepio. [17] Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc. [18] Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: et de his, quae dicta erant a pastoribus ad ipsos. [19] Maria autem

Lc 2, 51; Dn 7, 28

ir paguldytą prakarte. [13] Ūmai atsirado prie angelo daugybė dangiškosios kariuomenės, kurie garbino Dievą ir sakė: [14] Garbė Dievui augštybėje ir žemėje ramybė geros valios žmonėms! [15] Angelams pasišalinus nuo piemenų į dangų, jie sakė vienas kitam: Nueikime lig Betliejui ir pažiūrėkime to, kas įvyko, ką Viešpats yra mums paskelbęs. [16] Jie atėjo skubėdami ir rado Mariją, Juozapą ir kūdikį, paguldytą prakarte. [17] Pamatę gi, jie skelbė tai, kas jiems buvo pasakyta apie tą kūdikį. [18] Visi, kurie tai girdėjo, stebėjosi tais dalykais, kurie buvo jiems piemenų papasakoti. [19] Marija gi dėmėjosi sau visus šituos dalykus ir svarstė juos savo šir-

---

jums pasakyta, yra tiesa. Ženklas turėjo būti gana nepaprastas: suvystytas kūdikis, paguldytas toje vietoje, kur, paprastai, padėdavo gyvuliams pašaro. Bet štai tuojau šalia vieno angelo atsiranda visa angelų daugybė, lyg kokie liudytojai, kurie turi patvirtinti, kad gimusis kūdikis yra iš tikrųjų tas, kurį jį esant paskelbė pirmas angelas. — (13) *Dangiškosios kariuomenės.* Taip kai kada vadinama žvaigždės, o čia angelai (15 eil.). — (14) *Garbė Dievui...* Trumputės giesmės žodžiais angelai su džiaugsmu skelbia, kad Kristaus gimimas yra be galo didelės vertės įvykis. Juo duodama garbė Dievui jo augščiausioje dangaus buveinėje; juo teikiama žemės gyventojams mesijinių gėrybių ir palaimos pilnybė. — *Geros valios.* Sekant originaliniu tekstu, kuriame čia yra žodis εὐδοκίας, teisingiau būtų versti: palankumo ar pasimėgimo žmonėms, tai yra, tiems, kuriems Dievas palankus, kuriuos jis mėgsta. — (15) *Angelams pasišalinus...* Ar piemenys iš tikrųjų matė visą angelų daugybę, ar tik iš giesmės balsų suprato jų tikrai daug esant su vienu matomu angelu, nėra visai aiškiai pasakyta; todėl ir angelų pasišalinimą piemenys gal tik iš to suprato, kad jų giesmė liovėsi skambėjus, ir kad pasirodžiusioji šviesa pranyko. — (16) *Rado Mariją...* Kai kada įsivaizdinama, būk piemenys Kristaus gimimo vietoje taip pat radę jautį ir asilą. Senovinis padavimas apie tai nieko nesako. Tiktai Habakuko pranašystėje (3, 2 LXX vertime, ne originaliame tekste) yra žodžiai: tarp dviejų gyvulių. Jie tikriausiai ir davė progos manyti, kad Jėzus buvo paguldytas prakarte tarp dviejų gyvulių, jaučio ir asilo. — (17) *Jie skelbė...* Noras pamatyti dieviškąjį kūdikį atvedė piemenis iki prakarto; čia jiems dar labiau paaiškėjo Dievo duotojo apreiškimo tikrumas, ir jie patys tampa pirmaisiais Evangelijos skelbėjais Izraelio tautai. Nors klausytojai stebisi jų žodžiais, tačiau kūdikis prakarte, matomai, nesužadino kituose didesnio susidomėjimo, ir tik (19) *Marija... dėmėjosi...* Ji lygino tai, ką dabar girdėjo ir matė, su anksčiau jai duotais apreiškimais ir garbino stebuklingą Dievo apveizdos veikimą. Plg. žem. 51 eil.

dyje. [20] Piemenys sugrįžo atgal, garbindami ir šlovindami Dievą dėl viso, ką buvo girdėję ir matę, taip kaip jiems buvo pasakyta.

[21] Praslinkus aštuonioms dienoms, kada reikėjo apipjaustyti vaikelis, praminta jis vardu Jėzus, taip kaip jis buvo angelo pavadintas anksčiau, negu buvo pradėtas įsčioje.

[22] Pasibaigus jos apsiplovimo dienoms, įsakytoms Mozės įstatymo, jie nunešė jį į Jeruzalę, kad statytų jį Viešpaties akivaizdoje, [23] kaip parašyta Viešpaties įstatyme: Kiekvienas vyriškis, pirmagimis, bus pašvęstas Viešpačiui, [24] ir kad duotų auką taip, kaip įsakyta

conservabat omnia verba haec, conferens in corde suo. [20] Et reversi sunt pastores glorificantes, et laudantes Deum in omnibus, quae audierant, et viderant sicut dictum est ad illos.

[21] Et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo prius quam in utero conciperetur.

[22] Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, ut sisterent eum Domino, [23] sicut scriptum est in lege Domini: Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur. [24] Et ut darent hostiam secundum

Lc 5, 25 s; 7, 16; 13, 13; 17, 15; 18, 43; 23, 47; Mt 9, 8; 15, 31; Mc 2, 12; Act 4, 21; 11, 18; 21, 20; Gn 1, 24; Ap 15, 4
Lc 1, 59; 1, 31; Gn 4, 4; 17, 12; Lv 12, 3; Mt 1, 21; Lc 1, 31
Lv 12, 6; Nm 6, 9
Ex 13, 2; Nm 8, 16;
Lv 12, 8; Nm 6, 10

(21) *Praslinkus*... Tebeturint galios senajam įstatymui, gimęs Išganytojas pasiduoda to įstatymo reikalavimams, kad atpirktų tuos, kurie buvo po įstatymu (Gal 4, 4). Nors Jėzus buvo be nuodėmės, jis pasiduoda apipjaustymui, kuriuo buvo nurodoma širdies apipjaustymo reikalingumas (plg. 1 Moz 17, 12), ir kurs buvo kiekvieno išrinktosios Dievo tautos nario žymė. Apipjaustymo apeigą turėjo atlikti pats Juozapas, kaip šv. šeimynos galva. Prie apipjaustymo buvo duota kūdikiui tas vardas, kurs buvo apreikštas Marijai (Lk 1, 31) ir Juozapui (Mt 1, 21), ir kuriuo toliau Išganytojas vadinamas.

5. *Jėzaus vaikystė ir paslėptasis gyvenimas, 2, 22—52*

Jėzus atnešamas į šventyklą; čia jį pasitinka ir pažįsta jame Mesiją senelis Simeonas, taip pat pranašė Ona (22—38). Šventoji šeimyna grįžta į Nazaretą, ir Jėzus čia auga (39. 40). Dvylikos metų jis, atsiskyręs nuo saviškių, pasilieka Jeruzalėje, kur jį randa Marija su Juozapu (41—50). Vėl sugrįžęs į Nazaretą, Jėzus praleidžia savo jaunystę, būdamas klusnus savo gimdytojams (51. 52).

(22) *Pasibaigus*... Ir Marija pasiduoda žydų įstatymo reikalavimams, nors ji buvo stebuklingai pagimdžiusi, ir šešiauninkių susitepimas jos visai nelietė. Taip, kaip Mozės įstatyme buvo paskirta, ji, kaip pagimdžiusi sūnų, septynias dienas buvo laikoma sutepta, o paskui dar 33 dienas jai buvo uždrausta eiti šventyklon. Pasibaigus toms 40 dienų, jai reikėjo atiduoti šventykloje tam tikrą auką. Marija taip ir padarė: — *Jos*. Tikrasis gr. skaitymas vietoje αὐτῆς yra αὐτῶν, jų, lyg čia būtų kalbama apie apiplovimą ne vien Marijos, bet taip pat ir Jėzaus ar Juozapo. Tačiau gal taip pasakyta tik dėl to, kad Marija buvo Jėzaus ir Juozapo draugystėje, ir visi drauge vyko į šventyklą, kur vien Marija turėjo atlikti apsiplovimo apeigą, o Jėzus prie tos progos turėjo būti išpirktas. — *Kad statytų*... Kiekvienas pirmagimis buvo laikomas Viešpaties savastimi, ir jis reikėjo išpirkti (2 Moz 13, 2). Išperkant reikėjo įmokėti 5 siklius (arti 30 litų). Žr. 2 Moz 18, 15. 16. Išpirkti turėjo tėvas, praslinkus bent 30 dienų po gimimo. — (23) *Kaip parašyta*... Žr. 2 Moz 13, 2. 12. — (24) *Ir kad duotų*. Čia vėl grįžtama prie Marijos, nes tik ji turėjo duoti šitoje vietoje mini=

Gn 49, 18; Lc 2, 38 Ir 17, 6; Is 40, 1; 49, 13

Gn 49, 30

Is 40, 5; 52, 10

Is 42, 6; 49, 6 Act 13, 47

quod dictum est in lege Domini par turturum, aut duos pullos columbarum. [25] Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, et homo iste iustus, et timoratus, expectans consolationem Israel, et Spiritus sanctus erat in eo. [26] Et responsum acceperat a Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. [27] Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo: [28] et ipse accepit eum in ulnas suas, et benedixit Deum, et dixit:

[29] Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace: [30] Quia viderunt oculi mei salutare tuum, [31] quod parasti ante faciem omnium populorum. [32] Lumen ad revelationem gentium, et gloriam plebis tuae Israel.

Viešpaties įstatyme: dvejetą purplelių ar du jaunu balandžiu. [25] Ir štai Jeruzalėje buvo žmogus, vardu Simeonas; tas žmogus buvo teisus ir dievobaimingas, laukiąs Izraėlio paguodos, ir šventoji Dvasia buvo jame. [26] Jam buvo šventosios Dvasios apreikšta, kad jis nemirsiąs, kol pirma nebūsiąs matęs Viešpaties Pateptojo. [27] Dvasios paragintas jis atėjo į šventyklą. Įnešant gimdytojams vaikelį Jėzų, kad pasielgtų su juo, kaip reikalavo įstatymo paprotys, [28] jis paėmė jį į savo rankas, garbino Dievą ir tarė:

[29] Dabar, Viešpatie, atleidi savo tarną, kaip esi kalbėjęs, ramybėje, [30] nes mano akys matė tavo išganymą, [31] kurį prirengei visų tautų akivaizdoje, [32] šviesą pagonims apšviesti ir tavo tautos Izraėlio garbę.

---

mą auką. Turtingesnės motinos turėjo aukoti avinėlį ir karvelį, o neturtingoms pakakdavo dviejų karvelių arba purplelių. Marija buvo tarp neturtingųjų. Tas apsiplovimo aukojimas buvo atliekamas prie puikių, iš skaistvario nulietų, Nikanoro vartų, pro kuriuos buvo įeinama iš pagonių šventoriaus į izraėlitų šventorių. — (25) *Simeonas...* Tai labai dažnai anuo metu sutinkamas žydų tarpe vardas. Nėra jokių įrodymų, kad Simeonas būtų buvęs kunigas. Jis giriamas kaip žmogus gerai atliekąs savo visas religines pareigas. — *Paguodos.* Taip žydai vadindavo tą laimę, kurios turėjo jiems atnešti po visų iškentėtų vargų laukiamasis Mesijas. Žydų mokytojų raštuose jis ir vadinamas Paguoda. — (26) *Viešpaties Pateptojo:* to, kurį Viešpats buvo paskyręs būti Mesiju. — (27) *Įnešant:* dar pirm Marijos padarytosios aukos. — *Gimdytojams.* Kokia prasme evangelistas vartoja čia šitą žodį, parodo 1, 35. — (28) *Jis paėmė:* taip pripažindamas, kad tas kūdikis tikrai yra laukiamoji Izraėlio paguoda ir jo matytinasis Viešpaties Pateptasis. — (29) *Dabar:* įvykus tam, kas buvo žadėta. — *Atleidi.* Gr. ἀπολύεις, atriši. Šios ašarų pakalnės gyvenimas Simeonui buvo lyg kokia vergija; jis čia ir vadina save vergu, (δοῦλος), priklausančiu nuo valdovo (δεσπότα); dabar jis paleidžiamas ir yra pilnas linksmo pasitikėjimo *(ramybėje)*, kad ir mirusio Dievas jo neapleis. — *Kaip esi kalbėjęs:* žadėjęs. — (30) *Mano akys matė.* Ką anksčiau Simeonas tiktai tikėjo, tai dabar jis pamatė savo akimis. — *Išganymą:* Išganytoją. — (31) *Kurį prirengei...* Jėzus dar tik kūdikis; Simeonas mato jame ne tik savo Paguodą, bet ir Gelbėtoją visų tautų, kurios jį jau gali matyti. Kas tos tautos, pasakoma toliau. — (32) *Šviesą pagonims...* Pagonims visų labiausiai buvo reikalinga šviesa, nes jie buvo paskendę stabmeldystės tamsybėse (plg. Mt 4, 16). Tos šviesos jie gaus iš Mesijo. Žydams šviesos jau nemaža buvo suteikta Senajame Testa-

[33] Jo tėvas ir motina stebėjosi tais dalykais, kurie buvo apie jį sakomi. [34] O Simeonas palaimino juos ir tarė jo motinai Marijai: Štai, šitas pastatytas nupuolimui ir prisikėlimui daugelio Izraėlyje ir kaip ženklas, kuriam bus prieš⸗taraujama. [35] Ir tavo pačios sielą pervers kalavijas, kad būtų ati⸗dengtos daugelio širdžių mintys. [36] Buvo ten taip pat pranašė Ona, Panuėlio duktė, iš Asero giminės; ji buvo labai pasenusi; po savo mergystės ji buvo gyvenusi septy⸗

[33] Et erat pater eius et mater mirantes super his, quae diceban⸗tur de illo. [34] Et benedixit illis Si⸗meon, et dixit ad Mariam matrem eius: Ecce positus est hic in rui⸗nam, et in resurrectionem multo⸗rum in Israel: et in signum, cui contradicetur: [35] et tuam ipsius animam pertransibit gladius ut revelentur ex multis cordibus co⸗gitationes. [36] Et erat Anna pro⸗phetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: haec processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo

Is 8, 14; Mt 21, 42; Io 9, 39; Act 28, 22; 1 Cor 1, 23; Hbr 12, 3; 1 Ptr 2, 8 Rom 9, 33 Io 19, 25

---

mente. Jiems Mesijas turi atnešti dide⸗lės garbės, nes jis yra iš jų pačių tar⸗po; jis buvo jiems ypatingu būdu pa⸗žadėtas, ir jie pirmieji turi teisės lai⸗mėti atpirkimą. Rom 9, 4—5; Iz 46, 13 ir k.

(33) *Jo tėvas*... Kai kuriuose graikų rankraščiuose skaitome: Juozapas ir jo motina. Tačiau geresnieji rankraščiai ir dauguma vertimų palaiko Vulgatos tekstą. Juozapas vadinamas Viešpaties tėvu ne tik dėl to, kad žmonės laikė jį jojo tėvu, bet ir dėl to, kad įsta⸗tymo akyse jis buvo Kristaus tėvas. Juozapas ir Marija žino kūdikio Jė⸗zaus prigimtį ir būsimą jo vaidmenį, bet jie stebisi, kad tą būsimą vaidmenį taip gerai žino garbingas senelis Si⸗meonas. — (34) *Palaimino juos:* lin⸗kėjo jiems laimės, kad jie yra to kū⸗dikio tėvai. — *Šitas pastatytas*... Si⸗meonas, kreipdamasis dabar tik į Ma⸗riją, pažvelgia dar giliau į jos kūdi⸗kio gyvenimo likimą. Dievo nutarimu su Jėzumi yra surištas amžinas Izraė⸗lio išganymas ir amžinas jo žuvimas (plg. Apd 4, 12). Daugeliui Jėzus bu⸗vo užsigavimo, pasipiktinimo akmuo (Iz 8, 14); daugelis suklups ant jo ir parpuls, neteks išganymo. Daugeliui Izraėlio tautos narių istoriškas Jėzaus pasirodymas tikrai atneš prisikėlimą iš nuodėmių mirties. Be to, Jėzus turės būti stebuklas ir ženklas, sukeliąs prieš⸗taravimą. Kova už Jėzų ir prieš jį bus labai smarki. Net ir švenč. jo Motina bus įtraukta į jos Sūnaus kentėjimų sūkurį. Skausmas, kurį teks kentėti Marijai, bus taip didelis, kad jis ga⸗lėtų sudraskyti jos širdį. Perdūrimas kalaviju, arba, kaip dar gali būti ver⸗čiama iš graikiškojo teksto žodis, jie⸗timi, būna, paprastai, mirtingas. Išmin⸗tingiausiu Dievo sumanymu skirta, kad šis didelis plyšys Izraėlyje eis ir per pasaulį. Kristus turi atidengti slapčiau⸗sias žmogaus mintis, jis turi būti sma⸗kiausis dvasios ir minčių išbandymas. Jėzaus gyvenimo istorija rodo, kaip šitie pranašiški žodžiai buvo įvykdyti. Neapykanta ir persekiojimas Jėzaus pa⸗sibaigė kryžiaus pastatymu, o po kry⸗žiumi stovi skausmų pilna Marija. — Ir savo Bažnyčios istorijoje Jėzus yra žydams papiktinimas, pagonims paiky⸗bė, o pašauktiesiems Dievo galybė ir Dievo išmintis (1 Kor 1, 23...). Kova tęsis iki žmogaus Sūnus, kaip pasaulio teisėjas, atidengs žmonių mintis ir su⸗manymus. — (36—38) *Buvo taip pat:* tuo metu tebebuvo gyva. Senelė Ona prieina arčiau prie šv. šeimynos ir vi⸗siems, kurie laukė Izraėlio (anot ti⸗kresnio graik. teksto, Jeruzalės) išva⸗davimo, rodo nežymiame kūdikyje Mesiją. Taip čia, po Elžbietos ir Ma⸗rijos pranašysčių apie Kristų, randa⸗me našlės Onos pranašystę. Lukas pa⸗brėžia keturias Onos žymes, kurios turi sustiprinti jos liudijimo svarbą: ji buvo aukštos kilmės (iš Asero gimi⸗nės), buvo pranašė, t. y., gaudavo iš

1 Tim 5, 5

Lc 1, 25; 23, 51; 24, 21; Is 52, 9

Lc 1, 80; 2, 52

Ex 23, 15; 34, 18; Dt 16, 1

annis septem a virginitate sua. [37] Et haec vidua usque ad annos octoginta quattuor: quae non discedebat de templo, ieiuniis, et obsecrationibus serviens nocte, ac die. [38] Et haec, ipsa hora superveniens, confitebatur Domino: et loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel. [39] Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth. [40] Puer autem crescebat, et confortabatur plenus sapientia: et gratia Dei erat in illo.

[41] Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die sollemni Paschae. [42] Et cum factus esset annorum duodecim, as-

nerius metus su savo vyru, [37] o dabar buvo našlė aštuonių dešimtų ketverių metų. Ji neatsitraukdavo nuo šventyklos ir tarnaudavo Dievui naktį ir dieną pasninkais ir maldomis. [38] Ir ji atėjo tą pačią valandą, garbino Viešpatį ir kalbėjo apie jį visiems, kurie laukė Izraėlio atpirkimo. [39] Padarę visa, kaip reikalavo Viešpaties įstatymas, jie sugrįžo į Galilieją, į savo miestą Nazaretą. [40] Vaikelis augo ir ėjo stipryn, pilnas išminties, ir Dievo malonė buvo jame.

[41] Jo gimdytojai kas metai eidavo į Jeruzalę į Velykų šventę. [42] Kuomet jam buvo jau dvylika

---

Dievo apreiškimų, buvo susilaukusi gilios senatvės (daugelio aiškinimu, ji turėjusi virš 100 metų amžiaus) ir buvo labai pamaldi, dalyvaudavo visose šventyklos pamaldose taip, kad žmonės galėjo sakyti, ji niekuomet neišeinanti iš šventyklos. Pasilikti jaunai našlei netekėjusia pas žydus buvo laikoma labai garbingu dalyku (Juditos 16, 26). — (39) *Visa, kaip reikalavo...* Evangelistas pabrėžia, kad visa buvo padaryta taip, kaip buvo įsakyta žydų įstatymo. — *Į savo miestą...* Nazaretas vadinamas savo miestu, nes čia nuolat gyveno Marija ir Juozapas. Šv. Lukas nemini šitoje vietoje kai kurių Jėzaus kūdikystės įvykių, kuriuos randame Mato evangelijoje (2, 1—23), kad po šventyklos aplankymo šv. šeimyna grįžo į Betliejų, čia susilaukė Išminčių apsilankymo ir iš čia buvo priversta bėgti į Egiptą, kur ji pasiliko iki Erodo mirčiai. Siekdamas savo tikslo ir neneigdamas to, kas papasakota pas Matą, Lukas perkelia mus tiesiog iš šventyklos į Nazaretą. To jam buvo gana, kad paaiškėtų, jog Jėzus buvo žmogaus Sūnus, klusnus įstatymui. Matui gi buvo svarbu nurodyti, kad pačioje Jėzaus gyvenimo pradžioje jo asmenyje buvo įvykdyta ne viena Senojo Testamento pranašystė apie Mesiją. Svarbiausi abiejų papasakotieji įvykiai yra šie: nekaltas Jėzaus pradėjimas, jo gimimas Betliejuje, paslėptas gyvenimas Nazarete. Šie įvykiai taip suartina abi evangelijas, kad visai be pagrindo ieškoma tarp jų kažkokio prieštaravimo. — (40) *Augo ir ėjo stipryn.* Kai kuriuose graikų rankraščiuose čia dedamas žodis πνεύματι — dvasia, kritikų laikomas nereikalingu; todėl čia kalbama tik apie Jėzaus augimą ir stiprėjimą kūnu. — *Pilnas išminties...* Jėzus turėjo savyje visus žinojimo turtus ir pašvenčiamosios malonės pilnybę, tačiau viena ir kita jis rodė žmonėms pamažu.

(41) *Jo gimdytojai...* Evangelistas toliau parodo, kaip Jėzus buvo klusnus įstatymui ir kaip jis buvo pilnas išminties (Orig. ir kiti). Plg. 2 Moz 23, 15; 34, 18; 5 Moz 16, 1. Šventyklos lankymas trijose didžiose metų šventėse buvo įsakytas tik vyrams. Marija ėjo su Juozapu tik savo pamaldumo vedama. Ypačiai daugelis žmonių lankė šventyklą per Velykas. — (42) *Dvylika metų...* Ar tai buvo pirmoji Jėzaus kelionė į Jeruzalę, nepigu pasakyti. Žydų rabinai būk mokę, kad vaikas, kurs tėvo vedamas, ar tik ant

metų, jie atėjo, kaip buvo šventės paprotys, į Jeruzalę. [43] Kada gi, šventės dienoms pasibaigus, jie grįžo, vaikas Jėzus pasiliko Jeruzalėje; bet jo gimdytojai to nežinojo. [44] Manydami jį esant drauge keliaujančiųjų tarpe, jie ėjo visą dieną ir jieškojo jo tarp genčių ir pažįstamų. [45] Nesuradę sugrįžo jo bejieškodami į Jeruzalę. [46] Ir atsitiko, kad po trijų dienų jie rado jį šventykloje, sėdintį mokytojų tarpe, besiklausantį jų ir juos beklausinėjantį. [47] O visi, kurie girdėjo jį, stebėjosi jo išmanymu ir atsakymais. [48] Pamatę jį, jie nustebo, ir jo motina jam tarė: Sū-

cendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, [43] consummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem, et non cognoverunt parentes eius. [44] Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, et requirebant eum inter cognatos, et notos. [45] Et non invenientes, regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum. [46] Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, et interrogantem eos. [47] Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, super prudentia, et responsis eius. [48] Et videntes admirati sunt. Et dixit

Mt 7, 28; Io 7, 15

---

tėvo sprando pasodintas, gali įkopti į šventyklos kalną, jau nebėra laisvas nuo pareigos lankyti šventyklą. Jei taip, tai ir Jėzus šventyklos lankymą turėjo pradėti prieš savo dvyliktuosius metus. Šiaip ar taip, dvylikti metai čia minimi dėl to, kad nuo tų metų šventyklos lankymas, pasninkai ir kitos religinės praktikos vaikui darėsi tikrai privalomos. Kad Jėzus tais savo amžiaus metais, lankydamas šventyklą, pasiliko joje ir apreiškė, jog jis jaučiasi esąs Dievas, kad čia pasakojama ne prasimanyti dalykai, rodo paminėtos įvykio apystovos: tėvai visą dieną nesirūpina Jėzumi, jo pasigedę, jieško su dideliu rūpesčiu, radę išreiškia savo širdies skausmą dėl to atsiskyrimo. — (43) *Pasibaigus...* Praslinkus septynioms Velykų švenčių dienoms, arba bent dviem, nes jau trečią švenčių dieną daug maldininkų grįždavo į namus. — *Nežinojo.* Visos smulkmenos, kaip maldininkai iškeliaudavo iš Jeruzalės, dabar nežinomos; nežinoma taip pat, kaip jie pasiskirstydavo būriais. Juozapas ir Marija pasigenda Jėzaus tik pirmosios dienos vakare ir jieško jo tarp giminių ir pažįstamų. Neradę, kitą dieną grįžta atgal į Jeruzalę ir klausinėjasi sutinkamų maldininkų apie dingusį. Atranda Jėzų tik trečią dieną, sugrįžę jau į Jeruzalę. — (46) *Šventykloje, sėdintį...* Žydų įstatymo žinovai šventyklos šventorių prieangiuose kalbėdavo susirinkusiems klausytojams apie įvairius įstatymų dalykus ir atsakinėdavo į paklausimus. Dabar tarp tų įstatymo žinovų atsirado ir Jėzus, kurs savo sumaniais klausimais ir atsakymais sukėlė didelį visų susidomėjimą. Nors evangelija nepasako, apie ką Jėzus kalbėjo su Rašto žinovais, tačiau galima manyti, kad buvo paliesta svarbūs laukiamojo Mesijo atėjimo klausimai. — (48) *Jie nustebo.* Iki tam laikui Jėzus nebuvo nieko padaręs, kuo pasireikštų jo ypatingas kilnumas, todėl dabar Marija ir Juozapas nustemba. — *Kam mums taip padarei.* Marija, atradus Jėzų, savo padejavimo žodžiais išreiškia jam visą savo meilę ir visą širdies skausmą. Ji laukia iš jo kūdikiškos meilės parodymo, ne tikslaus atsakymo, ar pasiaiškinimo. Evangelija čia pirmą kartą deda Jėzaus žodžius. Tuose žodžiuose rodosi, kad labiau skamba savo augštų pareigų supratimas, negu kūdikiška meilė Marijai. Vaikas Jėzus negali sutikti, kad jo gimdytojai kitaip manė, negu jis, kad jo galėjo jieškoti kitur, bet ne šventykloje. Jis juk turėjo pasilikti savo Tėvo namuose, o šventykla ir yra jo Tėvo

Io 2, 16; Ps 26, 4; 121, 1

Lc 9, 45; 18, 34

Lc 2, 19

1 Sm 2, 26; Prv 3, 4; Rom 14, 18

mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus, et ego dolentes quaerebamus te. [49] Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebatis? nesciebatis quia in his, quae patris mei sunt, oportet me esse? [50] Et ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos. [51] Et descendit cum eis, et venit Nazareth: et erat subditus illis. Et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo. [52] Et Iesus proficiebat sapientia, et aetate, et gratia apud Deum, et homines.

nau, kam mums taip padarei? Štai, tavo tėvas ir aš su skausmu ieškojova tavęs. [49] Jis jiems tarė: Kam manęs ieškojote? Argi jūs nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo? [50] Bet jie nesuprato, ką jis jiems buvo pasakęs. [51] Ir jis iškeliavo su jais, atėjo į Nazaretą ir buvo jiems klusnus. Jo motina laikė visus šituos dalykus savo širdyje. [52] Jėzus augo išmintimi, metais ir malone pas Dievą ir pas žmones.

---

namai, tikroji tėviškė. Nereikia stebėtis, kad net Marija šitų Jėzaus žodžių pilnai nesuprato. Jėzus čia pirmą kartą vadina Dievą *savo*, ne savo tautos, Tėvu, todėl čia jis pirmą kartą ir savo dievystę apreiškia. Jis nurodo, kad kitokie, angštesni ir artimesni, yra jo santykiai su tuo dangiškuoju Tėvu, negu su žemiškais gimdytojais. Tik tolimesnis Jėzaus Kristaus gyvenimas apreiškė jo dabar pasakytų žodžių pilną prasmę, nes tik ten matome, kaip jis turėjo visa palikti, kad užsiimtų vien savo dangiškojo Tėvo garbe. — (51) *Atėjo į Nazaretą...* Pasirodęs Dievo Sūnumi, Jėzus tęs nuolankų savo gyvenimą tyliame Nazarete iki trisdešimtų savo amžiaus metų. — *Jo motina laikė...* Plg. augš. 19 e. Marija apmąstydama svarstė visa, ką pasakydavo Jėzus ir ką sakydavo apie jį kiti. Jai gerai žinomas skirtumas tarp nuolankaus josios Sūnaus gyvenimo ir jo dievystės buvo nuolatinis jos nustebimų šaltinis. Ji duodavo garbę Dievo nutarimams, nors nevisi jo keliai buvo jai suprantami. — (52) *Augo išmintimi:* kaip augšč. 40 e. — *Metais.* Graikų žodis ἡλικία gali reikšti amžių ir ūgį. Daug aiškintojų mano, kad čia evangelistas norėjo paminėti Jėzaus amžių, metus; bet gal teisingiau kiti mato šioje vietoje paminėtą Jėzaus kūno augimą. Taigi, Jėzus, pasiduodamas bendriems žmogaus gyvenimo dėsniams, laikui slenkant, augo ir stiprėjo kūnu. Su kūno brendimu stiprėjo ir brendo taip pat ir jo dvasia. Taip iš kūno ir sielos darėsi tinkami dieviškosios prigimties organai. Jėzus augdamas darėsi vis malonesnis savo darbais Dievui ir savo dorybėmis žmonėms.—Kada kalbama apie Jėzaus augimą išmintimi, reikia neužmiršti, kad žinojimo padaugėjimas buvo galimas tik žmogiškoje Jėzaus prigimtyje, ne dieviškoje. Teologai skiria dieviškąjį Išganytojo žinojimą ir žmogiškąjį. Augti, didėti jame galėjo tik žmogiškas žinojimas. Bet ir žmogiškame žinojime reikia dar atskirti „palaimintąjį žinojimą" (scientia beata), dėl kurio Jėzaus siela tobuliau naudojosi Dievo regėjimu, negu visi angelai ir šventieji, „įpiltąjį (įlietąjį) žinojimą" (scientia infusa), vardan kurio Jėzus turėjo tobulesnį sutvertų daiktų pažinimą, negu visi kiti sutvėrimai, ir „įsigytąjį žinojimą" (scientia experimentalis vel acquisita); kaip tik šitą paskutinį žinojimą turi galvoje evangelistas, kada kalba apie Jėzaus pažangą išmintyje. Tik šiuo atžvilgiu Jėzus tikrai išmokdavo naujų dalykų, įsigydavo naujų žinių (žr. Žyd 5, 8). Plg. šv. Tomo Summa p. 3. q. 7—12. Be to, Išganytojas apreikšdavo kas kartą labiau jame esančią išmintį.

3. [1] Penkioliktais ciesoriaus Tiberijaus viešpatavimo metais, Pontijui Pilotui valdant Judieją, Erodui gi esant Galiliejos tetrarku, jo broliui Pilypui Ituriejos ir Trakonities krašto tetrarku, Lizanijui

3. [1] Anno autem quintodecimo imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituraeae, et Trachonitidis regionis,

---

6. Jėzaus Kristaus pasirengimas viešajam gyvenimui, 3, 1—4, 13

Jėzui, prieš pradedant viešąjį gyvenimą, kelią prirengia Jonas Krikštytojas (3, 1—6); jis sako pamokslus minioms ir atskiriems žmonių sluogsniams (3, 7—14), išaiškina, koks yra jo santykis su Kristumi (3, 15—18), ir pagaliau Erodo įmetamas į kalėjimą (3, 19—20). Evangelistas, paminėjęs Jėzaus krikštą (3, 21. 22), duoda jo žemišką genealogiją (3, 23—38) ir pasakoja apie jo gundymą tyruose (4, 1—13).

(3, 1) *Penkioliktais...* Sen. Testamento pranašai, kurie buvo siunčiami tik žydams, savo veikalų pradžioje dėdavo žydų karalių vardus. Evangelija, kurios pirmas skelbėjas yra Jonas Krikštytojas, skirta visoms tautoms, todėl jos pradžioje yra minimas pasaulio valdovas. Jono Krikštytojo pasirodymo proga yra minimi ir kiti tuometiniai šv. Žemės valdovai, bet tik ciesoriaus Tiberijaus viešpatavimo metai arčiau aptaria Krikštytojo pasirodymo laiką. Kadangi neilgai trukus po Jono pasirodymo pats Išganytojas, turėdamas apie 30 metų (žr. žem. 3, 23), pradėjo savo viešąjį veikimą, dėl kurio ilgumo ne visi yra vienos nuomonės, tai čia paminėti 15 ciesoriaus Tiberijaus metai nurodo, kad ir nevisai tiksliai, kuomet tas viešasis Jėzaus veikimas prasidėjo. Dėl čia paminėtų 15 ciesoriaus Tiberijaus metų kyla klausimas, nuo kurio momento jie skaičiuojami, nuo ciesoriaus Augusto mirties, įvykusios 19 rugpjūčio 767 metais po Romos įkūrimo (14 mūsų eros metais), ar nuo to laiko, kada Tiberijus pradėjo valdyti valstybę kaip Augusto padėjėjas, būtent, 764 metų pabaigoje ar 765 metų pradžioje po Romos įkūrimo (11 ar 12 mūsų eros metais). Pirmame atvejyje Jonas Krikštytojas pasirodė 782 metais (po Romos įkūrimo), arba 29 mūsų eros metais, o antrame — 779 —780, arba 27 mūsų eros metais. Jei Kristus mirė, kaip daugelis apskaičiuoja, 30 mūsų eros metais, tai jo viešam veikimui pirmame atvejyje tenka ne daugiau, kaip vieneri metai; antrame atvejyje jis galėjo tęstis apie trejis metus. Kadangi viešpatavimo metų skaičiavimas ne nuo pirmatako mirties daugeliui atrodo gana nepaprastas dalykas, tai, norint gauti daugiau metų viešajam Kristaus veikimui, spėjama, kad Lukas galėjo, Sirijos įpročiu, pirmais Tiberijaus viešpatavimo metais laikyti laiką nuo 29 rugpjūčio iki 1 spalių 14 mūsų eros metais arba, žiūrėdamas konsulų eros, laiką nuo rugpiūčio 1 d. iki gruodžio 31 dienos 14 m. m. e. taip, kad viešam Kristaus gyvenimui galėjo likti tik dveji metai. Bet šiandien dažniau tvirtinama, kad Jėzus miręs 32 ar 33 metais, todėl nuo Jono pasirodymo 29 m. e. metais iki Kristaus mirties turėjo praslinkti nemažiau pilnų trejų metų. Taip randamame viešojo Kristaus veikimo laikotarpyje iš tikrųjų yra buvę ir kiti Luko paminėti mažesni Palestinos valdovai. Judieją po to, kai buvo atstatytas 10 savo viešpatavimo metais (6 m. e. metais) Erodo Didžiojo sūnus Arkelajus, valdė Romos prokuratoriai arba vietininkai, Lukas juos vadina hegemonais. Mums rūpimu laiku toks hegemonas buvo Pontijus Pilotas nuo 28—36 metų. Galilieją (ir Perieją) valdė tetrarkas (ketvirčio kunigaikštis), evangelijose vadinamas karaliumi, antras Erodo Didžiojo sūnus, Erodas Antipas (žr. žem. 19 e.) nuo 4 m. pirm Kristaus iki 39 m. po Kristaus. Palestinos šiaurėje, Ituriejos ir Trakonities kraštuose, prie ku-

Act 4, 6

Mt 3, 1; Mc 1, 4;

Is 40, 3; Io 1, 23

et Lysania Abilinae tetrarcha, [2] sub principibus sacerdotum Anna, et Caipha: factum est verbum Do⸗mini super Ioannem, Zachariae filium, in deserto. [3] Et venit in omnem regionem Iordanis, prae⸗dicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum, [4] sicut scriptum est in Libro sermonum Isaiae prophetae: *Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini: rectas facite semitas eius:* [5] *omnis vallis implebitur: et omnis mons, et collis humiliabitur: et erunt pra⸗*

Abilėnės tetrarku, [2] po vyriausiais kunigais Annu ir Kajipu, Viešpa⸗ties žodis pasigirdo Zakarijo sū⸗nui Jonui tyruose. [3] Taigi, jis atėjo ir skelbė visoje Pajordanėje atgai⸗los krikštą nuodėmėms atleisti, [4] kaip parašyta pranašo Izaijo žo⸗džių knygoje: *Tyruose šaukiančio⸗jo balsas! Taisykite Viešpaties ke⸗lią, darykite jo takus tiesius.* [5] *Kiekvienas slėnis tebūnie užpil⸗tas, o kiekvienas kalnas ir kalnelis sužemintas; kas kreiva, tebūnie tie⸗su; kur nelygu, tebūnie lygūs ke⸗*

---

rių priklausė taip pat Batanea, Aura⸗nitis ir Gaulanitis, valdovu buvo Anti⸗po pusbrolis, rimtas kunigaikštis su te⸗trarko titulu, Pilypas (plg. žem. 19 e.) nuo 4 metų prieš Kristų iki 33⸗34 me⸗tų po Kristaus. Abilėnės kraštą, ry⸗tiniame Antilibano kalnų šlaite, valdė tetrarkas Lizanijus, kurs mirė ar buvo atstatytas vėliau kaip 37 metais po Kri⸗staus. Tai ne tas pats Lizanijus, kurs buvo Iturėjos karaliumi ir yra miręs 34 metais pirm Kristaus. Seniau daro⸗mas Lukui priekaištas, būk jis, nuro⸗dydamas Lizanijo valdymo laiką, pa⸗klydęs, neturėjo jokio pagrindo. — (2) *Po vyriausiais kunigais...* Gr. t. vienaskaita: po vyriausiuoju kunigu. Čia nurodoma dvasiška Izraėlio vado⸗vybė. Einant įstatymu, turėjo būti vie⸗nas vyriausis kunigas. Anot Mato ir Jono evangelijos liudijimo, Kristaus mirties metu ir anksčiau vyriausiuoju žydų kunigu buvo Juozapas, vadina⸗mas Kajipu, Anno žentas. Bet ir Annas yra buvęs vyriausiuoju žydų kunigu net ilgiau, negu kuris kitas (tarp 4 m. prieš Kristų ir 16 metų po Kristaus). Be to, ir vyriausiojo ku⸗nigo vardo netekęs, jis turėjo daugiau⸗sia įtakos vyriausioje žydų taryboje, kai vyriausiais kunigais buvo du jo sūnu ir jo žentas Kajipas (plg. Jono 18, 13... Apd 4, 6); todėl nesunku su⸗prasti, kodėl Lukas čia, evangelijoje (3, 2), ir Apd 4, 5 mini jį pirmoje vie⸗toje ir vadina vyriausiuoju kunigu.— *Viešpaties žodis pasigirdo...* Iškilmin⸗gas posakis, vartojamas Senajame Te⸗stamente, pranašų pritaikomas čia Za⸗karijo sūnui. — *Tyruose:* Judo dykumo⸗je, kur Jonas praleido beveik visą savo gyvenimą (plg. aug. 1, 80). — (3) *Visoje Pajordanėje:* visame Jordano slėnyje tarp Genezareto ežero ir Mir⸗ties jūros. Plg. Jono 1, 28; 3, 23; 10, 40. Jonas čia rasdavo pakankamai van⸗dens, reikalingo krikštui, įvykdomam panėrimu į vandenį. — *Atgailos krik⸗štą.* Plg. Mk 1, 4. Iš Jono veikimo evangelistai mini tik skelbimą atgai⸗los krikšto, t. y., įrodinėjimą, kad jis reikalingas ar bent naudingas nuodė⸗mėms atleisti. Nors Jono krikštas tu⸗rėjo būti tik vidinio apsiplovimo sim⸗bolis, jis galėjo padaryti nuodėmių at⸗leidimą, pasitikint mesijiniu išganymu (plg. Mt 3, 1). — (4) *Pranašo Izaijo:* Iz 40, 3. Lukas nieko nepasako apie Jono apdarą ir maistą, bet mini dau⸗giau pranašo Izaijo žodžių iš Aleksan⸗driečių vertimo, kuriais aprašo Jono pareigas. — *Taisykite Viešpaties kelią.* Keliai buvo taisomi, kada jais turėjo keliauti dideli kunigaikščiai. Izaijas šiais žodžiais buvo paskelbęs mesijinį išganymą. — (5) *Kiekvienas slėnis...* Kliūtys, kurios pašalinamos iš kelio, kad juo patogu būtų keliauti, gali bū⸗ti suprantamos, kaip kliūtys dvasinėje srityje. Pasitinkant mesijinį išganymą, reikia iš savęs pašalinti dorovines kliū⸗

liai. [6] *Taip kiekvienas kūnas iš-vys Dievo išgalymą.*

[7] Minioms, ateinančioms, kad būtų jo pakrikštytos, jis sakė: Angių veisle, kas jus pamokė bėgti nuo ateisiančios rūstybės? [8] Duokite tat vertingų atgailos vaisių ir nesakykite: Tėvą turime Abraomą. Nes aš sakau jums, kad Dievas gali pažadinti Abraomui vaikų iš šitų akmenų. [9] Nes kirvis jau pridėtas prie medžių šaknies. Taigi, kiekvienas medis, kurs neduoda gero vaisiaus, bus iškirstas ir į ugnį įmestas. [10] Minios jį klausė, sakydamos: Tai ką gi mes turime daryti? [11] Atsakydamas jis joms kalbėjo: Kas turi dvi jupi, tegul duoda neturinčiam; kas turi ko valgyti, taip pat tedaro. [12] Taip pat ir muitininkai atėjo krikštytis ir jam sakė: Mokytojau, ką mes turime daryti? [13] Jis jiems tarė: Nereikalaukite nieko daugiau, kaip

va in directa: et aspera in vias planas: [6] *et videbit omnis caro salutare Dei.*

[7] Dicebat ergo ad turbas quae exibant ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum quis ostendit vobis fugere a ventura ira? [8] Facite ergo fructus dignos poenitentiae, et ne coeperitis dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. [9] Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. [10] Et interrogabant eum turbae, dicentes: Quid ergo faciemus? [11] Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: et qui habet escas, similiter faciat. [12] Venerunt autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus? [13] At ille dixit ad eos:

Act 28, 28 — Mt 23, 33; 3, 7 — Io 3, 36 — Tob 4, 17; Iac 2, 15; 1 Io 3, 17

tis: nusiminimą, puikybę ir t.t. — (6) *Kiekvienas kūnas...* kiekvienas žmogus matys Dievo prirengtąjį atpirkimą.

(7) *Minioms.* Atgailos pamokslas, anot Luko, sakomas ne parisiejams ir sadukiejams, kaip kad pas Matą, bet bendrai žydų miniai. Tik Lukas priduria prie atgailos pamokslo Jono pamokymus įvairiems žmonių sluogsniams. — *Kas jus pamokė...* Šitie Jono pamokslo žodžiai visai tie patys, ypač graik. tekste, kaip ir Mt 3, 7—10. Plg. Mt 23, 33. — (8) *Vertingų atgailos vaisių:* darbų, iš kurių eina jūsų tikras grįžimas (atvirtimas). — *Tėvą turime...* Jau Senasis Testamentas Izmaėlio, Keturos sūnų ir Ezavo asmenyse parodo, kad toli gražu neužtenka būti gimusiam iš Abraomo, kad galėtų dalyvauti jam žadėtajame palaiminime. Tikri Abraomo vaikai tie, kurie laikosi jo tikėjimo ir jo klusnumo. Plg. Jono 8, 39. — (9) *Kurs neduoda...* Minia laiko Joną pranašu (Mt 21, 26), o tautos vadai — piktosios dvasios apsėstuoju (Mt 11, 18); todėl iš minios daugelis pasitaiso, o iš šitų beveik nė vienas. — (11) *Kas turi dvi jupi...* Čia matome, kaip Jonas Krikštytojas taikė savo pamokslus įvairiems žmonių sluogsniams. Evangelistas duoda tris šitų ypatingų paraginimų pavyzdžius: miniai apskritai, muitininkams ir kareiviams. Jonas nereikalauja kažin kokių nepaprastų veiksmų, tik ištikimo laikymosi savo pareigų. Minią jis ragina daryti gailestingumo ir meilės darbus; jis nesitenkina čia paprasta labdarybe ir reikalauja išsižadėti to, kas žmogui nebūtinai reikalinga, ir tai padalyti tarp stokojančių (plg. Jok 2, 15; Jono 3, 17). — (13) *Nereikalaukite...* Muitininkus, kurie kreipiasi prie jo su pagarba, vadindami jį mokytoju, Jonas priima prieteliškai, nereikalauja, kad jie mestų savo verslą, bet kad jie išsi-

Nihil amplius, quam quod constitutum est vobis, faciatis. [14] Interrogabant autem eum et milites, dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis: et contenti estote stipendiis vestris.

jums nustatyta. [14] Ir kareiviai klausė jį, sakydami: O mes ką turime daryti? Jis jiems tarė: Niekam nedarykite prievartos, neskriauskite ir tenkinkitės savo alga.

Io 1, 19—28

[15] Existimante autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus: [16] respondit Ioannes, dicens omnibus: Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me, cuius non sum dignus solvere corigiam calceamentorum eius: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igni:

Act 13, 25; Mt 3, 11; Mc 1, 8; Io 1, 26; Act 1, 5; 11, 16; 19, 4

[15] Tautai esant tos nuomonės ir visiems manant savo širdyse apie Joną, ar kartais jis ne Kristus, [16] Jonas atsakė, sakydamas visiems: Aš, tiesa, krikštiju jus vandenimi, bet ateis galingesnis už mane, kuriam aš neesu vertas atrišti jo kurpių dirželio; jis krikštys jus šventąja Dvasia ir ugnimi.

Mt 3, 12

[17] Cuius ventilabrum in manu eius, et purgabit aream suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. [18] Multa quidem, et alia exhortans evangelizabat populo.

[17] Jo vėtyklė jo rankoje; jis išvalys savo klojimą ir surinks kviečius į savo kluoną, o pelus sudegins neužgesoma ugnimi. [18] Daug dar ir kitų dalykų jis mokė ir skelbė tautai.

Mt 14, 3 s; Mc 6, 17 s

[19] Herodes autem tetrarcha cum corriperetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus

[19] Tetrarkas Erodas, jo pabartas dėl savo brolio pačios Erodijados ir dėl visų piktenybių, kurias Ero-

---

žadėtų neteisingo pelno, kad neimtų didesnio muito, negu buvo teisėtai nustatyta. — (14) *Kareiviai klausė*... Kai kurie aiškintojai mano, kad tai galėjo būti kareiviai pagonys, tarnavę Erodo Antipo ar Piloto kariuomenėje. Tai būtų įrodymas, kaip galinga buvo Jono krikštytojo įtaka, kad ji pasiekė net kareivius pagonis ir privertė juos susirūpinti savo išganymo reikalais. Ir iš kareivių Jonas reikalauja teisingo elgesio, liepdamas vengti dažniausiai pasitaikančių anais laikais kareivių nusikaltimų: žmonių varginimo bauginimais, kad išgautų iš jų pinigų, melagingų jų įskundimų, taip pat, kad išsipirktų pinigais.

(15) *Esant tos nuomonės.* Anot gr. t.: laukiant. — (16) *Krikštys jus šventąja Dvasia...:* kaip aš paneriu jūsų kūną į vandenį, taip jis pripildys jūsų sielas šventosios Dvasios. Kadangi niekas negali suteikti šventosios Dvasios savo galia, kaip tik Dievas, todėl Mesijas, kurs ją suteiks, yra Dievas. Šventosios Dvasios suteikimą vadina krikštu ir išliejimu jau Sen. Testamente pranašai ir ją žada Mesijo laikams (plg. Iz 34, 3; Ez 11, 29; Joėl 2, 28 ir kt.). Pats Dievas vadinamas naikinančia ugnimi (5 Moz 4, 24); Mesiją vadina tirpinančia ugnimi Mal 3, 2. 3. Todėl čia žadama, kad sielos šv. Dvasios išliejimu bus nuplautos, apvalytos ir įgys lyg kokio panašumo į Dievą. Plg. Mt 3, 11; Mk 1, 8; Jono 1, 26: Apd 1, 5; 11, 16; 19, 4.

(17) *Jo vėtyklė*... Mesijas bus teisėjas. Plg. Mt 3, 12. — *Klojimą.* Klojimas bus žydai ir pagonys.— (18) *Daug dar ir*... Žr. Mt 11, 2... 14, 3...

(19) *Tetrarkas Erodas*... Žr. Mt 14, 3... Mk 6, 17.

das darė, [20] prie viso to pridėjo dar ir tai, kad uždarė Joną kalėjime.

[21] Kai visa tauta krikštijosi, taip pat ir Jėzui apsikrikštijus, atsitiko, kad, jam besimeldžiant, atsidarė dangus, [22] šventoji Dvasia nužengė ant jo kūnišku pavidalu, kaip balandis, ir balsas atsiliepė iš dangaus: Tu mylimasis mano Sūnus, tave aš sau pamėgau. [23] Jėzui buvo apie tris dešimtis metų, kai jis pradėjo. Jis buvo laikomas Juozapo sūnumi, kurs buvo Helio, kurs

malis, quae fecit Herodes, [20] adiecit et hoc super omnia, et inclusit Ioannem in carcere.

[21] Factum est autem cum baptizaretur omnis populus, et Iesu baptizato, et orante, apertum est caelum: [22] et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: et vox de caelo facta est: Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi. [23] Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur, filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat,

Mt 3, 13; Mc 1, 9; Io 1, 32
Lc 9, 35; Ps 2, 7; Is 42, 1; 2 Ptr 1, 17; Mt 3, 17; 17, 5
Lc 4, 22

---

(21) *Jėzui apsikrikštijus.* Krikštydamasis Jėzus parodo didelį nuolankumą. Jis priima krikštą, lyg būtų reikalingas atgailos, priima iš Jono, kurs mažesnis už jį, priima jį drauge su kitais žmonėmis, lyg būtų jiems lygus, o krikštą priėmęs, jis meldžiasi savo dangiškajam Tėvui, kad parodytų visišką pasidavimą jo valiai. Jėzaus maldą po krikšto mini tiktai Lukas. Plg. Mt 3, 16; Mk 1, 10; Jono 1, 32. — (22) *Nužengė ant jo:* kad niekas negalėtų turėti abejonės, kam yra skiriami iš dangaus einą žodžiai. Kaip šv. Dvasia nužengė ant apaštalų ugninių liežuvių pavidale, taip ji nužengia taip pat regima išvaizda ir ant Kristaus; ant apaštalų nužengė, kad pripildytų juos savo galios, ant Jėzaus nužengia, kad viešai pasirodytų pilnybė jame gyvenančios malonės. Kaip kitados balandis grįžo pas Noę, kaip taikos skelbėjas, taip Jėzus atneša pasauliui ramybę ir susitaikymą su Dievu (Beda, Teof.). — *Tave aš sau...* Kadangi Dievas turi ypatingo pasimėgimo Jėzuje, kurs davė pavyzdį nuolankumo, atgailos ir uolumo maldoje, reikia visiems, kurie nori patikti Dievui, kad jie būtų panašūs į Jėzų. Plg. Mt 3, 17; 17, 5; žem. 9, 35; 2 Petr 1, 17. — (23) *Jėzui:* kuriam ką tik buvo suteiktas dieviškasis liudijimas. — *Kai jis pradėjo:* eiti Tėvo sau paskirtas pareigas. Yra aiškintojų, kurie ima šiuos žodžius kitokia prasme: pradžioje, tuojau po krikšto, Jėzui buvo apie 30 metų. Bet toks aiškinimas daugelio kitų visai atmetamas. — *Apie tris dešimtis.* Taigi, Jėzaus amžius visai tiksliai nenurodomas. Jis pasirenka savo viešojo veikimo pradžiai trisdešimtus amžiaus metus, nes tokio amžiaus žmogus buvo laikomas ne tik pilnai užaugusiu, bet ir subrendusiu. Dovîdas pradėjo karaliauti būdamas 30 metų (2 Kar 5, 4), levitai pradėdavo eiti savo pareigas nuo 30 metų. (1 Kron 23, 3 ir k.). — *Jis buvo laikomas Juozapo sūnumi.* Mozės genealogija duodama (2 Moz 6, 16...), kai jis pradėjo eiti Dievo pasiuntinio pareigas; Lukas taip pat duoda Jėzaus genealogiją, kai jis, gavęs iš dangaus liudijimą, tuojau pradės savo pareigas. Žydai, kurie nežinojo jo gimimo paslapties, laikė jį Juozapo sūnumi, nors, iš tikrųjų, jis nebuvo savo prigimtimi Juozapo sūnus; jie tai darė ne be pagrindo, nes Marija, iš kurios Jėzus gimė, buvo ištekėjusi už Juozapo. Visokiems nesusipratimams išvengti, Lukas, pasakęs, kad Juozapas nebuvo tikras Jėzaus tėvas, toliau sako, kas buvo Juozapo tėvas, senelis ir kiti proseneliai, net iki Adomo. Luko duodama genealogija skiriasi nuo Mato evangelijoje duodamos genealogijos (Mt 1, 16...). Tenai Juozapo tėvo vardas — Jokūbas, o čia Helis. Kitokie tenai ir kitų prosenelių vardai iki karaliaus Dovîdo, išskyrus tik Salati-

[24] qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, [25] qui fuit Mathathiae, qui fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, [26] qui fuit Mahath, qui fuit Mathathiae, qui fuit Semei, qui fuit Ioseph, qui

buvo Matato, [24] kurs buvo Levio, kurs buvo Melkio, kurs buvo Ja⸗nės, kurs buvo Juozapo, [25] kurs buvo Matatijo, kurs buvo Amoso, kurs buvo Naumo, kurs buvo Hes⸗lio, kurs buvo Nagės, [26] kurs bu⸗vo Mahato, kurs buvo Matatijo, kurs buvo Semėjo, kurs buvo Juo⸗

---

jėlį ir Zorobabėlį. Tinkamą abiejų ge⸗nealogijų skirtumo aiškinimą duoda (laiške Aristidui) Julijus Afrikietis, kurs sako, kad tas aiškinimas, anot padavimo, buvęs duotas Jėzaus gimi⸗naičių. Helis ir Jokūbas buvę broliai, gimę iš vienos motinos, bet ne iš vieno tėvo, Helis buvęs Dovîdo sūnaus, Na⸗tano ainis, o Jokūbas — to paties Do⸗vîdo sūnaus, Saliamono, ainis. Helis miręs be vaikų, palikdamas našlę, ku⸗rią, pasiremdamas levirato įstatymu, vedęs mirusiojo brolis Jokūbas, kad pažadintų savo broliui ainį pagal įsta⸗tymą (kurs anuo laiku turėjo galios. Mt 22, 23...). Iš šitos moterystės gi⸗męs Juozapas, kurio tėvas, pagal įsta⸗tymą, yra Helis, o tikrasis — Jokūbas. Taigi, Matas duoda Juozapo genealo⸗giją, kaip jis yra kilęs iš Saliamono ainijos per savo tikrąjį tėvą Jokūbą, o Lukas išveda jo kilmę iš Natano per Helį, kurs buvo laikomas jo tėvu pa⸗gal įstatymą. Kad Salatijėlis Mato evangelijoje vadinamas Jekonijo sūnu⸗mi, o Luko Nerio sūnumi, tai to skir⸗tumo priežastis esanti ta pati, kaip minėta augščiau. Toliau Lukas mini Zorobabėlio sūnų Rėsą, o Matas Abi⸗judą. Po Dovîdo, kuriuo prasideda bendri abiem genealogijom nariai, Lu⸗ko evangelijoje minimas, kaip Juozapo prosenelis, Dovîdo sūnus Natanas, o Mato evangelijoje Saliamonas, po ku⸗rio eina kitų žydų karalių vardai iki Babilono nelaisvės. Nuo Dovîdo iki Abraomo genealogijos nariai tie patys. Kadangi Matas rašė žydams, tai jis baigia, arba, tikriau sakant, pradeda genealogiją Abraomu, o Lukas pakyla iki žmonių giminės pradžios, nes v i e⸗n a s atneša išganymą visai žmonių giminei taip, kaip vienas buvo ją įstū⸗męs į prapultį. Kaip Adomas tėvą tu⸗rėjo Dievą, taip ir Jėzus, nors kitokiu būdu, negu anas. Ar visų genealo⸗gijos narių vardai čia yra paminėti, nieko tikro pasakyti negalima. Jų skai⸗čius atrodo šiek tiek dirbtinis, nes nuo Kristaus iki Zorobabėlio paminėta 3 kart 7 vardai, nuo Salatijėlio iki Natano vėl 3 kart 7, nuo Dovîdo iki Izaoko 2 kart 7 ir nuo Abraomo iki Adomo 3 kart 7. Plg. Mt 1, 17. — Labai daug katalikų ir nekatalikų aiš⸗kintojų mano, kad Luko evangelijoje turėtų būti ne Juozapo, bet Marijos ge⸗nealogija. Juozapas, anot jų, čia neįei⸗nąs į genealogijos narių skaičių, o tik nurodoma kilmė Jėzaus iš Helio, kurs buvęs Marijos tėvas. Tačiau, jei lot. vulgatos tekstą ir būtų galima šia prasme aiškinti, tai gana sunkus grai⸗kiškas tekstas tokiam aiškinimui yra mažai palankus. Šv. Augustinas ge⸗nealogijų skirtumą aiškina tuo, kad Marijos vyras Juozapas turėjęs du tė⸗vu: vieną tikrąjį Jokūbą, o kito, He⸗lio, jis buvęs tik įsūnis. Įsūnijimo atsitikimų, nors ir gana retai, bet vis⸗tik yra buvę senovės žydų istorijoje. Be dviejų atsitikimų, tiesa, įvykusių svetimoje šalyje, kur Paraono duktė įsūnijo Mozę, o Mardokiejus Esterą (2 Moz 2, 10; Est 2, 7), žydams turėjo būti žinoma tam tikra įsūnystės rūšis, kad žentas gaudavo šeimoje sūnaus vietą, vedęs vienturtę dukterį. Taip būtų galima manyti, kad Juozapas, ku⸗rio tėvas buvo Jokūbas, vesdamas He⸗lio dukterį Mariją, buvo priimtas į He⸗lio šeimą ir tapo tarsi jo sūnumi, jei Marija buvo vienturtė duktė, kas la⸗bai tikėtina, nes nors neretai evange⸗lijoje minimos jos seserys, tačiau nie⸗kur nėra paminėta jos brolio. Taigi,

zapo, kurs buvo Judo, [27] kurs bu=vo Joanos, kurs buvo Rėsos, kurs buvo Zerobabėlio, kurs buvo Sala=tijėlio, kurs buvo Nerio, [28] kurs buvo Melkio, kurs buvo Adio, kurs buvo Kosano, kurs buvo El=madamo, kurs buvo Hero, [29] kurs buvo Jėzaus, kurs buvo Eliezerio, kurs buvo Jorimo, kurs buvo Ma=tato, kurs buvo Levio, [30] kurs bu=vo Simeono, kurs buvo Judo, kurs buvo Juozapo, kurs buvo Jonos, kurs buvo Eliakimo, [31] kurs buvo Melėos, kurs buvo Menos, kurs buvo Matatos, kurs buvo Natano, kurs buvo Dovîdo, [32] kurs buvo Jėsės, kurs buvo Obedo, kurs bu=vo Boozo, kurs buvo Salmono, kurs buvo Naasono, [33] kurs buvo Ami=nadabo, kurs buvo Aramo, kurs buvo Esrono, kurs buvo Paro, kurs buvo Judo, [34] kurs buvo Jokūbo, kurs buvo Izaoko, kurs buvo Ab=raomo, kurs buvo Tarės, kurs bu=vo Nakoro, [35] kurs buvo Sarugo, kurs buvo Ragavo, kurs buvo Pa=lego, kurs buvo Ebero, kurs buvo Salės, [36] kurs buvo Kainano, kurs buvo Arpaksado, kurs buvo Semo, kurs buvo Noės, kurs buvo Lame=ko, [37] kurs buvo Matusalės, kurs buvo Enoko, kurs buvo Jaredo, kurs buvo Malalejėlio, kurs buvo Kainano, [38] kurs buvo Enoso, kurs buvo Seto, kurs buvo Adomo, kurs buvo Dievo.

4. [1] Jėzus, pilnas šventosios Dva=sios, sugrįžo nuo Jordano. Jis bu=vo Dvasios vedžiojamas tyruose

fuit Iuda, [27] qui fuit Ioanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri, [28] qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit Elmadam, qui fuit Her, [29] qui fuit Iesu, qui fuit Elie=zer, qui fuit Iorim, qui fuit Ma=that, qui fuit Levi, [30] qui fuit Si=meon, qui fuit Iuda, qui fuit Io=seph, qui fuit Iona, qui fuit Elia=kim, [31] qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Nathan, qui fuit David, [32] qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, [33] qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Iudae, [34] qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahae, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, [35] qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, [36] qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech, [37] qui fuit Mathusale, qui fuit Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, [38] qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

4. [1] Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus est a Iordane: et agebatur a Spiritu in desertum

1 Par 3, 17; Esd 3, 2

1 Sm 16, 1. 13; 2 Sm 5, 14

Rt 4, 22

1 Par 2, 1 ss; Gn 29, 35

Gn 21, 2 s; 11, 10—26; 1 Par 1, 24—27

Gn 5, 9—22; 1 Par 1, 1—4; Gn 11, 10; 4, 25

Gn 5, 1 ss

Mt 4, 1; Mc 1, 12

Lukas, duodamas, tiesa, Juozapo ge=nealogiją, iš tikrųjų, būtų išskaičiavęs Marijos prosenelius, kaip ji per Na=taną buvo kilusi iš Dovîdo. Liturgi=joje yra minimas Marijos tėvo vardas Joakimas, tačiau tradicija, kuria re=miasi šitas teigimas, nėra tiek tikra, kad negalėtume bent manyti, jog Ma=rijos tėvas galėjo turėti du vardu: He=lis ir Joakimas.

(4, 1) *Pilnas šventosios Dvasios.* Kristus žmogus buvo pilnas švento=sios Dvasios, kai tik buvo pradėtas; jei sakoma, kad apaštalai pasidarė pil=ni šventosios Dvasios, nereikia manyti, būk jie pasidarė lygūs Išganytojui; Jė=

[2] diebus quadraginta, et tentabatur a diabolo. Et nihil manducavit in diebus illis: et consummatis illis esuriit. [3] Dixit autem illi diabolus: Si filius Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. [4] Et respondit ad illum Iesus: Scriptum est: *Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei.* [5] Et duxit illum diabolus in montem excelsum, et ostendit illi omnia regna orbis terrae in momento temporis, [6] et ait illi: Tibi dabo potestatem hanc universam, et gloriam illorum: quia mihi tradita sunt: et cui volo do illa. [7] Tu ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia. [8] Et respondens Iesus, dixit illi: Scriptum est: *Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.* [9] Et duxit illum in Ierusalem, et statuit eum super pinnam templi, et dixit illi: Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum. [10] Scriptum est enim quod *Angelis suis mandavit de te, ut conservent te:* [11] et quia *in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.* [12] Et respondens Iesus, ait illi: Dictum est: *Non tentabis Dominum Deum tuum.* [13] Et consum-

Dt 8, 3; Mt 4, 4

Dt 6, 13; 10, 20

Ps 90, 11 s

Dt 6, 16

[2] keturias dešimtis dienų ir buvo velnio gundomas. Tomis dienomis jis nieko nevalgė ir, joms pasibaigus, buvo alkanas. [3] Tuomet velnias jam tarė: Jei tu Dievo Sūnus, sakyk šitam akmeniui, kad iš jo būtų duonos. [4] Jėzus jam atsakė: Parašyta: *Žmogus yra gyvas ne viena duona, bet kiekvienu Dievo žodžiu.* [5] Velnias užvedė jį į aukštą kalną, parodė jam akimirksnyje visas pasaulio karalystes [6] ir jam tarė: Aš tau duosiu visą šitą valdžią ir jų garbę, nes tai man atiduota, ir aš tai duodu, kam noriu. [7] Taigi, jei tu kniūbščias pagarbinsi mane, visa bus tavo. [8] Jėzus, atsakydamas jam, tarė: Parašyta: *Viešpatį, savo Dievą, tegarbinsi ir jam vienam tetarnausi.* [9] Jis nuvedė jį į Jeruzalę, pastatė jį ant šventyklos šelmens ir jam tarė: Jei tu Dievo Sūnus, pulk iš čia žemyn. [10] Nes parašyta: *Jis savo angelams paliepė saugoti tave,* [11] ir: *Jie neš tave ant rankų, kad kartais neužsigautumei sau kojos į akmenį.* [12] Atsakydamas Jėzus jam tarė: Pasakyta: *Negundysi Viešpaties, savo Dievo.* [13] Visam gundymui

---

zus, apaštalai ir bet kuris šventasis yra pilnas, žiūrint jam nuosavo saiko (Orig.). Antra vertus, evangelistas norėjo čia pažymėti, kad šv. Dvasios pilnybė Kristuje pasireiškė išviršiniu, regimu būdu. Plg. Mt 4, 1; Mk 1, 12. — (2) *Keturias dešimtis dienų.* Kai kurie aiškintojai Luko žodžiuose mato nurodymą, kad Kristus buvęs gundomas visą laiką, tik paskutinis lemiantis susirėmimas įvykęs pasninko pabaigoje. — (3) *Jei tu Dievo Sūnus:* jei tu, iš tikrųjų, esi tas, kuo buvai paskelbtas krikšte (Kir. Beda), tai tau nedera alkti; todėl pasinaudok savo galia. — (4) *Parašyta:* 5 Moz 8, 3. — *Ne viena duona:* ne tik duona gali išlaikyti žmogaus gyvybę, bet taip pat Dievo galia ir valia; todėl nėra reikalo, kad aš veržčiaus iš po Dievo valios. Plg. Mt 4, 4... — (6) *Tau duosiu visą...* Mesijui buvo žadėtas viešpatavimas visoms tautoms, bet tik po daugelio vargų. Piktoji dvasia giriasi savo galia, pasako šiek tiek tiesos, bet taip pat nemaža ir netiesos. — (8) *Parašyta:* 5 Moz 6, 13; 10, 20. — (9) *Jei tu Dievo Sūnus...* Kaip 7 e. gundytojas nori sužadinti Kristuje godumą, taip čia puikybę ir tuščią pasigyrimą. — (10) *Parašyta:* Ps 90, 11. — (12) *Negundysi...* Žr. 5 Moz 6, 16; Mt 4, 7. — (13) *Iki laikui*, t. y., iki tinkamam laikui. Daugelis aiškintojų mano, kad čia paminėtu laiku turėjo būti Kristaus kančios metas. Plg. Lk 22, 53; Jono

pasibaigus, velnias atstojo nuo jo iki laikui.

[14] Jėzus Dvasios galybe sugrįžo į Galilieją, ir gandas apie jį pasklido visoje šalyje. [15] Jis mokė jų sinagogose ir buvo visų giriamas.

[16] Jis atėjo į Nazaretą, kur buvo užaugęs, įėjo, kaip buvo papratęs, subatos dieną į sinagogą ir atsi=

mata omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus.

[14] Et regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galilaeam, et fama exiit per universam regionem de illo. [15] Et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus.

Mt 4, 12; Mc 1, 14; Io 4, 45

[16] Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in

Mt 13, 54; Mc 6, 1

14, 30. — Kristaus gundymas Luko evangelijoje aprašomas tiksliau ir gyviau kai kuriose smulkmenose, negu pas Matą.

II. Jėzus Galiliejoje, 4, 14—9, 50

1. Jėzus Nazarete ir Kaparnaume, 4, 14—44

Antroje savo evangelijos dalyje Lukas aprašo Jėzaus tarnystę Galiliejoje (4, 14—9, 50). Čia galima atskirti tris laikotarpius: pirmą — nuo tarnystės pradžios iki išrinkimui apaštalų (4, 14—6, 11), antrą — nuo išrinkimo apaštalų iki pirmam jų siuntimui (6, 12—8, 56) ir trečią — nuo jų siuntimo iki išvykimui iš Galiliejos (9, 1—50). Pirmame laikotarpyje Jėzus, grįžęs į Galilieją, aplanko Nazaretą ir čia sako pamokslus, bet nazariečiai jo pamokslais nepatenkinti ir bando jį nužudyti (4, 14—30); Kaparnaume Jėzus šalia pamokslų padaro nemaža stebuklų, tarp kita ko išvaro iš apsėsto žmogaus nešvariąją dvasią ir pagydo drugio krečiamą Simono uošvę, tuo sukeldamas visų nemažą nustebimą (4, 31—44).

(14) *Dvasios galybė sugrįžo*... Ką Jėzus darė tuojau po gundymo, trys pirmieji evangelistai nepasakoja. Lukas kalba čia apie tai, kas buvo po įvykių, paminėtų Jono evangelijoje (Jono 1, 29—4, 3). (Aug.) — Visuose dalykuose Jėzų lydi šv. Dvasia; dabar visas jo gyvenimas viešas. Plg. Mt 4, 12; Mk 1, 14. — *Gandas apie jį*... Žinia apie Jėzaus padarytus stebuklus Jeruzalėje (Jono 2, 23; 3, 2) turėjo pasiekti Galilieją ir nemaža prisidėti prie Jėzaus vardo išgarsinimo. Be to, sugrįžęs į Galilieją, jis tuojau pradėjo čia skelbti savo mokslą ir darė stebuklų. Apie vieną tuo metu padarytą stebuklą karaliaus valdininko naudai kalba šv. Jonas (Jono 4, 46). Čia minimas Jėzaus veikimas Galiliejoje turėjo tęstis ilgesnį laiką, kaip galima suprasti iš 23 eil. — (15) *Jis mokė*... Plg. Mt 4, 23.

(16) *Jis atėjo į Nazaretą*... Jėzaus apsilankymą Nazarete Lukas deda čia kaip vieną iš tų įvykių, kuriais buvo turtinga jo veikla Galiliejoje. Aprašytas čia apsilankymas turi parodyti, kad gražus Jėzaus darbo pasisekimas pradžioje greitai turėjo susilaukti kliūčių ir didelio pasipriešinimo iš žydų pusės. Jėzaus apsilankymą Nazarete randame aprašytą trumpiau, bet panašiais žodžiais taip pat pas Matą 13, 54—58 ir Mk 6, 1—6 ir įdėtą tarp žymiai vėlesnio laiko įvykių. Vieni aiškintojai mano, kad tai turėjo būti tas pats apsilankymas, o kiti sako, kad Jėzus tikriausiai apsilankė Nazarete du kartu; pirmą, gana liūdnai pasibaigusį, jo apsilankymą aprašo Lukas, o kitą, gana panašų į šį, kitu du evangelistu. — *Įėjo, kaip buvo papratęs*... Kai kurie aiškintojai mano, kad čia kalbama apie Jėzaus įprotį iš jaunystės, bet greičiausiai tai bus tas pats įprotis, apie kurį kalbama 15 e.: jis mokė jų sinagogose. — Iš Apd 15, 21 patiriame, kad kiekvieną subatą sinagogose buvo skaitoma šis tas iš Mo=

Is 61, 1 s; 58, 6 — Lv 25, 10 — Io 6, 42

synagogam, et surrexit legere. [17] Et traditus est illi Liber Isaiae prophetae. Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat: [18] *Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde,* [19] *praedicare captivis remissionem, et caecis visum, dimittere confractos in remissionem, praedicare annum Domini acceptum, et diem retributionis.* [20] Et cum plicuisset librum, reddidit ministro, et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. [21] Coepit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta est haec scriptura in auribus vestris. [22] Et omnes testimonium illi dabant: et

stojo skaityti. [17] Jam buvo paduota pranašo Izaijo knyga. Atskleidęs knygą, jis rado vietą, kur buvo parašyta: [18] *Viešpaties Dvasia ant manęs, todėl jis patepė mane ir siuntė mane nešti linksmos naujienos beturčiams, gydyti tų, kurių širdis sutrinta,* [19] *skelbti atvadavimo apkaltiems ir akliems, kad jie atgaus regėjimą, išvaduoti prislėgtųjų, apsakoti maloningų Viešpaties metų ir atsilyginimo dienos.* [20] Suvyniojęs knygą, jis atidavė ją tarnui ir atsisėdo. Visų akys sinagogoje buvo į jį atkreiptos. [21] Jis pradėjo jiems sakyti: Šiandien įvyko šitie Rašto žodžiai, kuriuos jūs girdėjote. [22] Visi reiškė jam pritarimą, stebėjosi malo-

---

zės įstatymo, o iš šitos vietos, kad buvo skaitoma iš pranašų knygos. Šito įpročio žydai laikėsi ir vėliau, tačiau padalinimo į p a r a š a s ir h a f t a r a s Kristaus laikais dar nebuvo; jis buvo įvestas vėliau. — (17) *Atskleidęs knygą...* Kristaus laikais knygos buvo sudaromos ne iš atskirų lapų, bet buvo ilgas rašomosios medžiagos, sakysime, pergamino ruožas, suvyniotas ant lazdelės, todėl turėjo cilinderio išvaizdą. Tai, ką mes vadiname knygos atskleidimu, buvo padaroma nuvyniojant, kiek reikia, pergamino ruožą nuo vienos lazdelės ir jį suvyniojant ant kitos. — *Jis rado.* Kristus pats norėjo, kad ta vieta kristų jam į akis. — (18) *Viešpaties Dvasia...* Žr. Iz 61, 1. 2. Izaijo tekstas čia duodamas toks, koks jis yra LXX vertime; jis truputį skiriasi nuo ebr. teksto, kurį, be abejo, Išganytojas buvo perskaitęs sinagogoje. Pas Izaiją kalba pats Mesijas ir gražiai aprašo savo tarnystę ir jos tikslą; Mesijo gi tarnystė buvo — vykdyti visais būdais atpirkimą ir ypačiai padėti tai žmonijos daliai, kuri buvo nelaimingiausia. — *Jis patepė mane.* Ebr. teksto prasmė: Viešpats (Jahvė) patepė mane. — Patepimu buvo atliekamas pašventimas kai kurioms teokratinėms pareigoms; aliejumi būdavo patepami karaliai, kunigai; pranašai būdavo patepami Dievo Dvasia. Pilnesne teise Mesijas, karalius, kunigas ir didžiausis pranašas, kurs savo žmogiškoje prigimtyje buvo pateptas dievyste ir malonės pilnumu, vadinamas P a t e p t u o j u. Dievo Dvasia buvo nužengusi ant Jėzaus regimu būdu. Kuriam tikslui Jėzus buvo aprūpintas dieviškąja galia, tuojau pasakoma: *Siuntė mane... beturčiams.* Beturčiai yra tie, kurie kenčia savo vargą kantriai. — *Tų, kurių širdis sutrinta:* nuliūdusių, nusiminusių. — (19) *Apkaltiems ir akliems, kad jie...:* tie, kurie yra nuodėmės nelaisvėje ir kurių akys užmerktos dangiškiems dalykams. — *Išvaduoti prislėgtųjų.* Šitie žodžiai atkelti į čia iš Iz 58, 6 dėl turinio panašumo. — *Maloningų Viešpaties metų:* Viešpaties maloningumo, palankumo metų. Gal čia daroma aliuzija į jubiliejaus metus. Plg. 3 Moz 25, 10; Ez 46, 17. — (20) *Visų akys...* Sinagogoje kiekvienas, kurs perskaitydavo šv. Rašto dalelę, galėjo kalbėti. Susidomėjimas Jėzaus asmenimi dabar buvo didelis, todėl visi nekantriai laukė, ką jis pasakys. — (21) *Šiandien įvyko...* Taip Jėzus pasakė savo pamokslo temą: aš esu tasai, apie kurį kalbėjo Izaijas, aš esu Mesijas. — (22) *Ar jis*

nės žodžiais, kurie ėjo iš jo bur=nos, ir sakė: Ar jis ne Juozapo sū=nus? [23] O jis jiems tarė: Jūs be=rods pasakysite man tą patarlę: Gydytojau, gydyk pats save: Di=delių dalykų, kurių mes girdėjo=me padarytų Kaparnaume, pada=ryk ir čia savo tėviškėje! [24] Ir jis pridūrė: Iš tikrųjų, sakau jums, nė vienas pranašas gerai nepriima=mas savo tėvynėje. [25] Sakau jums tiesą: Buvo daug našlių Izraėlyje Elijo dienomis, kada dangus bu=vo uždarytas trejus metus ir šešis mėnesius ir buvo didelis badas vi=soje šalyje. [26] Bet nė pas vieną iš jų nebuvo siųstas Elijas, tik pas našlę Sidonijos Sareptoje. [27] Taip pat daug buvo raupsuotų pranašo Elisiejaus laiku, ir nė vienas iš jų nebuvo pagydytas, tik siras Na=amanas. [28] Visi sinagogoje, tai gir=dėdami, pasidarė pilni rūstybės. [29] Jie atsikėlė, išvarė jį iš miesto

mirabantur in verbis gratiae, quae procedebant de ore ipsius, et dice=bant: Nonne hic est filius Ioseph? [23] Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice cura teipsum: quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in pa=tria tua. [24] Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta accep=tus est in patria sua. [25] In veritate dico vobis, multae viduae erant in diebus Eliae in Israel, quando clausum est caelum annis tribus, et mensibus sex: cum facta esset fa=mes magna in omni terra: [26] et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniae, ad mulie=rem viduam. [27] Et multi leprosi erant in Israel sub Elisaeo pro=pheta: et nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus. [28] Et re=pleti sunt omnes in synagoga ira, haec audientes. [29] Et surrexerunt, et eiecerunt illum extra civitatem:

Mt 4, 13
Io 4, 44
3 Rg 17, 9; 18, 1;
Ia 5, 17
2 Rg 5, 14;

ne Juozapo... Plg. Mt 13, 55; Mk 6, 3. — (23) *Patarlę: Gydytojau*... Kar=todamas šią patarlę, Jėzus išreiškia tokį nazaretiečių jam daromą priekaištą: jei tu nori būti laikomas Dievo siųstuo=ju visų Gelbėtoju, tai pašalink nuo sa=vęs didelį trūkumą, kurį turi, būtent, įsigyk reikalingą autoritetą. Taigi, jie norėtų, kad jis nepaprastais stebėtinais darbais įsigytų tai, ko jam dar trūksta, kad padarytų stebuklų pas savuosius, kaip Kaparnaume pas svetimuosius. — (24) *Nė vienas pranašas.* Išgany=tojas neranda tikėjimo ir todėl nedaro stebuklų. Plg. Jono 4, 44. Panašus pavyzdys Sen. Test. Jer 11, 12 ir 12, 6. — (25) *Sakau jums tiesą.* Čia Jė=zus ragina klausytojus gerai apsvar=styti paminėtu įvykiu duodamą pamo=kymą, ir nemanyti, būk jis veltui esąs įrašytas į šv. knygas. Plg. 3 Kar 17, 9... — (27) *Daug buvo raupsuotų*... Plg. 4 Kar 5, 14. Dievas, dalydamas savo malones, yra visai laisvas, gali jas duoti, kam nori. Nazaretiečiai neturi kurių nors ypatingų teisių gauti Die=vo geradarysčių. — (28) *Pasidarė pilni*... Jiems rodėsi, kad Jėzus pasa=kytais pavyzdžiais iš jų tyčiojasi, lyg kad jis būtų norėjęs kitiems suteikti visa, o jiems nieko. — (29) *Išvarė jį iš miesto*... Mokiniai čia piktesni už savo mokytoją. Piktoji dvasia Jėzų gundė žodžiu, o žydai veiksmu. Ana sakė: pulk žemyn, o šitie patys nori pastūmėti jį žemyn (Beda). — *Kalno, ant kurio*... Tikriau: kalno, prie kurio. Kai kas jieško to kalno gana atstu nuo Nazareto, apie 3 ki=lometrus į pietų rytus nuo dabartinio miesto, kame, iš tikrųjų, yra staigus kalnelis apie 40 pėdų augščio. Bet kad ką nors būtų galima nustumti že=myn ir jei neužmušti, tai bent sužeisti, pakanka visai nedidelės, dviejų, trijų metrų, augštumos. Tokių uolų ar kau=burių galėjo atsirasti augštesnėje da=lyje kalnelio, kurio šlaite buvo pasta=tytas Nazaretas, nors šiandien tos vie=tos visai negalima surasti. Be to, rei=

et duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat aedificata ut praecipitarent eum. [30] Ipse autem transiens per medium illorum, ibat.

Mt 4, 13; Mc 1, 21

[31] Et descendit in Capharnaum civitatem Galilaeae, ibique docebat illos sabbatis. [32] Et stupebant in doctrina eius, quia in potestate erat sermo ipsius. [33] Et in synagoga erat homo habens daemonium immundum, et exclamavit voce magna, [34] dicens: Sine, quid nobis, et tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei. [35] Et increpavit illum Iesus, dicens: Obmutesce, et exi ab eo. Et cum proiecisset illum daemonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit. [36] Et factus est pavor in omnibus, et collo-

Mt 7, 28; Io 7, 46

Mc 1, 23

ir nuvedė jį iki viršūnei kalno, ant kurio buvo pastatytas jų miestas, kad jį žemyn nustumtų. [30] Bet jis, praėjęs tarp jų, nuėjo šalin.

[31] Jis atėjo į Galiliejos miestą Kaparnaumą ir tenai mokė juos subatomis. [32] Jie stebėjosi jo mokslu, nes jo žodis buvo galingas. [33] Sinagogoje buvo nešvariosios dvasios apsėstas žmogus; jis sušuko dideliu balsu, [34] tardamas: Paliauk, kas tau darbo su mumis, Jėzau Nazarėnai? Ar tu atėjai mūsų pražudyti? Aš žinau, kas tu, Dievo Šventasis. [35] Jėzus jį sudraudė, sakydamas: Nutilk ir išeik iš jo. Nubloškęs jį į vidurį, velnias išėjo iš jo ir nė kiek jam nepakenkė. [36] Baimė apėmė visus, ir jie kalbėjosi tarp savęs, sakydami: Koks tai žo-

---

kia atsiminti, kad žydai turėjo įprotį užmušti nusikaltėlį akmenimis, kai jis, nustumtas kad ir ne nuo didelės augštumos, sukniubdavo. — (30) *Praėjęs tarp jų...* Kaip tai įvyko, evangelistas nepasako. Kai kas mano, kad tai turėjo būti tikra to žodžio prasme stebuklas; kiti linkę spėlioti, kad minios įkarštis buvęs atslūgęs: paskutinį momentą ji susilaikiusi, ir Jėzus galėjęs laisvai praeiti tarp savo priešų, nė vienam jo nebesulaikant. Evangelisto gi noras buvo parodyti, kad, kai jis norėjo, galėjo būti laisvas nuo prievartos (Ambr. Kiril.).

(31) *Į Galiliejos miestą Kaparnaumą.* Evangelistas mini Kaparnaumą pirmą kartą, todėl savo skaitytojams svetimšaliams paaiškina, kuriame krašte jis buvo. Kaparnaumas prie Genezareto ežero, žemiau už Nazaretą, todėl, einant į jį, buvo nusileidžiama žemyn. Jėzus čia gyveno ilgesnį laiką savo tarnystės Galiliejoje metu. Plg. Mt 4, 13. — *Subatomis.* Gal čia kalbama ne apie įprotį, bet apie vieną atsitikimą, kurs minimas 33 eil. — (32) *Jo žodis buvo galingas:* autoritetingas, kaip dera žodžiui to, kurs yra augščiausis mokytojas ir įstatymdavys. Žr. Mt 7, 29; Mk 1, 22. — (33) *Nešvariosios dvasios apsėstas...* Kadangi tas žmogus buvo įsileidžiamas subatos dieną į sinagogą, tai piktosios dvasios apsėdimas turėjo būti slaptas, arba bent ji žmogaus labai nekankino. Kristaus artimybė įvarė jai baimės, ir ji pradėjo šaukti. Plg. Mk 1, 23. — (34) *Paliauk...* Geriau: deja. — *Kas tau...* Viena piktoji dvasia kalba visų kitų vardu, nes jaučia, kad Jėzus kovos prieš visas. Plg. Mt 8, 29; Mk 1, 24. — *Dievo Šventasis:* Mesijas ir Dievo Sūnus. — (35) *Nė kiek jam nepakenkė...* Išganytojas leidžia piktajai dvasiai parodyti savo buvimą apsėstame žmoguje, kad aplink stovintieji suprastų, kad žmogus tikrai buvo piktosios dvasios apsėstas. Piktoji dvasia pasirodo esanti gana galinga, bet, jai susidūrus su visagaliu Viešpačiu, išeina aikštėn ir visa jos silpnybė: ji priverčiama išeiti iš žmogaus ir negali jam pakenkti. — (36) *Koks tai žodis.* Čia pat buvusieji stebisi, kad Jėzus savo galingu žodžiu išvarė piktąją dva-

dis, nes jis su valdžia ir galybe paliepia nešvarioms dvasioms, ir jos išeina? [37] Gandas apie jį plito visose tos šalies vietose. [38] Atsikėlęs iš sinagogos, Jėzus įėjo į Simono namus. Simono uošvė buvo labai drugio krečiama; tai jie jį prašė už ją. [39] Atsistojęs prie jos, jis sudraudė drugį, ir tas ją pametė. Ji, tuojau atsikėlus, jiems tarnavo. [40] Saulei nusileidus, visi, kurie turėjo sergančių visokiomis ligomis, vedė juos pas jį. Jis gi, padėdamas ant kiekvieno ranką, gydė juos. [41] Taip pat velniai išeidavo iš daugelio, šaukdami ir sakydami: Tu Dievo Sūnus. Sudrausdamas juos, jis neleido jiems kalbėti, nes jie žinojo jį esant Kristų. [42] Išaušus jis išėjo ir ėjo į tuščią vietą. Bet minios jieškojo jo ir atėjo pas jį; jos laikė jį, kad jis nuo jų nepasišalintų. [43] O jis joms tarė: Ir kitiems miestams aš turiu skelbti Dievo karalystės Evangeliją, nes tam aš siųstas. [44] Taigi, jis sakė pamokslus Galiliejos sinagogose.

5. [1] Atsitiko, kad minioms besiveržiant į jį Dievo žodžio klausysią.

quaebantur ad invicem, dicentes: Quod est hoc verbum, quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus, et exeunt? [37] Et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. [38] Surgens autem Iesus de synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: et rogaverunt illum pro ea. [39] Et stans super illam imperavit febri: et dimisit illam. Et continuo surgens, ministrabat illis. [40] Cum autem sol occidisset: omnes, qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. [41] Exibant autem daemonia a multis clamantia, et dicentia: Quia tu es filius Dei: et increpans non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse Christum. [42] Facta autem die egressus ibat in desertum locum, et turbae requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum: et detinebant illum ne discederet ab eis. [43] Quibus ille ait: Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia ideo missus sum. [44] Et erat praedicans in synagogis Galilaeae.

5. [1] Factum est autem, cum turbae irruerent in eum, ut audirent

Mt 8, 14; Mc 1, 30

Mc 1, 34; Mt 8, 29

Lc 8, 1

Mt 4, 23

— (37) *Gandas:* garsas, gr. ἦχος, plito su tam tikru triukšmu. — (38) *Simono namus.* Kas buvo Simonas, evangelistas neaiškina, nors tas vardas dar nebuvo minėtas. Evangelijos skaitytojai buvo girdėję evangeliją, skelbiamą gyvu žodžiu, ir jei ne visa kas, tai bent gana daug dalykų jiems buvo žinoma iš to skelbimo. — *Labai drugio krečiama.* Lukas, kaip gydytojas, žino skirtumą tarp didelio ir mažo drugio krėtimo ir moka vieną nuo kito atskirti (plg. Mt 8, 14; Mk 1, 30). — (40) *Padėdamas ant kiekvieno ranką...* Išganytojas galėjo pagydyti ir be rankos padėjimo. Dėdamas ranką ant kiekvieno, jis parodo kiekvienam atskirai savo ypatingą palankumą. — (41) *Tu Dievo Sūnus.* Plg. Mt 8, 4 ir 16, 20. — *Nes jie žinojo...* Plg. Mk 1, 34. — (42—44) Plg. Mk 1, 35—39.

2. *Pirmųjų mokytinių pašaukimas ir raupsuotojo pagydymas, 5, 1—16*

Po stebuklingosios žvejonės Jėzus pašaukia pirmuosius mokytinius (1—11); paskui pagydo vieną raupsuotą žmogų (12—16). Plg. Mt 4, 18—22; Mk 1, 16—20.

(5, 1) *Stovėjo prie Genezareto ežero.* Labai daug aiškintojų mano, kad Lu-

Mc 1, 16
Mt 4, 18;
Io 21, 6

verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum Genesareth. 2 Et vidit duas naves stantes secus stagnum: piscatores autem descenderant, et lavabant retia. 3 Ascendens autem in unam navim, quae erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas. 4 Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam. 5 Et respondens Simon, dixit illi: Praeceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. 6 Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum. 7 Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi ut venirent, et adiuvarent eos. Et venerunt, et impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur. 8 Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine. 9 Stupor enim circumdederat eum, et

tis, jis pats stovėjo prie Genezareto ežero. 2 Jis pamatė du laivu, sustojusiu prie ežero kranto: žvejai buvo išėję ir plovė tinklus. 3 Įėjęs į vieną iš tųdviejų laivų, kurs buvo Simono, jis paprašė jį atsistumti truputį nuo kranto ir atsisėdęs mokė iš laivo. 4 Liovęsis kalbėti, jis tarė Simonui: Irkis į gilumą ir išmeskite savo tinklus valksmui. 5 Atsakydamas Simonas jam tarė: Mokytojau, mes per visą naktį vargę nieko nesugavome, bet dėl tavo žodžio aš įleisiu tinklą. 6 Tai padarę, jie užgriebė didelę žuvų daugybę, taip kad jų tinklas ėmė trūkti. 7 Jie pamojo draugams, buvusiems kitame laive, ateiti ir jiems padėti. Tie atėjo ir pripildė abudu laivu, taip kad kone skendo. 8 Tai pamatęs, Simonas Petras puolė Jėzui į kelius, sakydamas: Eik sau nuo manęs, Viešpatie, nes aš žmogus nuodėmingas. 9 Nes išgąstis buvo apėmęs jį ir visus su juo buvusius dėl to valksmo žuvų,

---

kas čia pasakoja tuos pačius įvykius, kurie aprašyti Mt 4, 18—22 ir Mk 1, 16—20. Tiktai Lukas tiksliau aprašinėja stebuklingąją žvejonę, kuri čia jam esminis dalykas, kad tuo tarpu kitu du evangelistu daugiau dėmesio kreipia į keturių mokytinių pašaukimą. Gal tik laikas, Luko šiems įvykiams skiriamas tuojau po Simono uošvės pagydymo, nebus čia tiksliai nurodytas. — (3) *Atsisėdęs mokė iš laivo.* Simono laivas yra Bažnyčia, Petras — vairininkas; kur Petras, ten ir Bažnyčia. — (4) *Irkis į gilumą ir išmeskite...* Pirmaisiais žodžiais Išganytojas kreipiasi į Petrą, laivo savininką, kitais — į jį, Andriejų ir į jų bendradarbius. — (5) *Per visą naktį.* Naktis laikoma tinkamesniu laiku žvejonei, negu diena. — *Dėl tavo žodžio:* pasitikėdamas tavo žodžiu. Čia jau pasirodo didelis Petro tikėjimas ir ryžtingas klusnumas. — (7) *Jie pamojo draugams:* davė jiems ženklą, gal tiesiog juos šaukdami. — *Tie atėjo ir...* Taip ir jie buvo stebuklingosios žvejonės liudytojai. — (8) *Eik sau nuo manęs...* Iš įvykusio stebuklo Petras pamatė didelę Jėzaus galią, jo šventumą ir augščiausią malonę, kurią jis turėjo pas Dievą. Todėl jis prisipažįsta neesąs vertas tokio svečio ir nuolankiai maldauja, kad tas švenčiausis pasitrauktų nuo jo, žmogaus sutepto. — (9) *Visus su juo buvusius.* Visi buvo supratę, kad čia pasireiškia dieviškoji galia. — (10) *Jėzus gi tarė Simonui.* Išganytojas dabar pasako, ko siekia padarytuoju stebuklu. Jėzaus liepiamas jis sugavo didelę žuvų daugybę; jojo siunčiamas jis atliks didesnį darbą nemažesniu pasisekimu; gaudys žmones, kad gyvi būtų, kurs buvo pratęs gaudyti žuvis, kad jos būtų negyvos. Taigi, užsi-

kurias jie buvo sugavę; [10] taip pat Zebediejaus sūnu du, Jokūbą ir Joną, kurie buvo Simono draugai. Jėzus gi tarė Simonui: Nebijok, nuo šio laiko tu jau žmones žvejosi. [11] Ištraukę laivus į krantą, jie visa paliko ir sekė jį.

[12] Jam esant viename mieste, atsitiko, kad štai vienas žmogus, pilnas raupsų, pamatęs Jėzų, parpuolė veidu ir prašė jį, sakydamas. Viešpatie, jei nori, gali mane pagydyti. [13] Ištiesęs ranką jis jo prisilietė ir tarė: Noriu, būk pagydytas. Ir raupsai tuojau atstojo nuo jo. [14] Jis liepė jam niekam nesakyti. Eik, tarė jam, pasirodyk kunigui ir duok auką už savo pagijimą, kaip yra įsakęs Mozė jiems paliudyti. [15] Tačiau kalbos apie jį plito juo labiau. Daug minių ateidavo jo klausyti ir kad būtų pagydytos iš savo ligų. [16] Jis gi pasitraukdavo į tyrus ir melsdavosi.

omnes, qui cum illo erant, in captura piscium, quam ceperant: [10] Similiter autem Iacobum, et Ioannem, filios Zebedaei, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Iesus: Noli timere: ex hoc iam homines eris capiens. [11] Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

Mt 13, 47

Mt 19, 27; Mc 10, 28

[12] Et factum est, cum esset in una civitatum, et ecce vir plenus lepra, et videns Iesum, et procidens in faciem, rogavit eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. [13] Et extendens manum, tetigit eum dicens: Volo: Mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. [14] Et ipse praecepit illi ut nemini diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, et offer pro emundatione tua, sicut praecepit Moyses, in testimonium illis. [15] Perambulabat autem magis sermo de illo: et conveniebant turbae multae ut audirent, et curarentur ab infirmitatibus suis. [16] Ipse autem secedebat in desertum, et orabat.

Mt 8, 2; Mc 1, 40

Lv 14, 4; 13, 49

Mc 1, 35

ėmimas bus panašus, tik daug kilnesnis; tinklai pavirs mokslu, pelno troškimas — sielų išganymo meile; iš jūros bus žemė, iš laivo — Bažnyčia, iš žuvų — žmonės, klaidžioją žemėje, kaip žuvys plačioje jūroje. Tačiau tik Kristaus suteiktoji jėga duos Petro ir kitų veikimui pasisekimo (Beda). — (11) *Jie visa paliko ir sekė jį.* Štai stebuklo vaisius. Kaipgi garbingas jų klusnumas, giriamas per visus amžius! Plg. su kita stebuklinga žvejone po Viešpaties prisikėlimo. Jono 21, 6...

(12) *Viename mieste.* Miesto vardas nepasakomas. Jis turėjo būti vienas iš tų miestų, kurie paminėti augščiau 4, 43. Raupsuotojo pagydymas pasakojamas čia kone tais pačiais žodžiais, kaip ir Mt 8, 1—4; Mk 1, 40—45. — (13) *Jo prisilietė.* Išganytojui nebuvo reikalo prisiliesti raupsuotojo, kad jį galėtų pagydyti. Prisiliesdamas jis parodo jam savo begalinį gerumą. Raupsuotojo prisilietimas sutepdavo žmones įstatymo akyse. Švenčiausis, paliesdamas raupsuotąjį, daro jį patį nesuteptą. — (14) *Liepė jam niekam nesakyti.* Kristus nenori, kad žmonės dėl jo padaryto stebuklo nerimtų, juo labiau, kad nekeltų sumišimo. — *Jiems:* kunigams. Plg. 3 Moz 14, 2. Raupsai buvo laikomi Dievo bausme. Jėzus, siųsdamas pagydytąjį pas kunigus, patiekia jiems įrodymą, kad jis yra paties Dievo paliudytas pranašas ir tas galingesnysis, kurį skelbė Jonas Krikštytojas. — (16) *Pasitraukdavo į tyrus:* kad minios nesiburtų per daug aplink jį ir nebūtų palaikoma jų viltis susilaukti galingos žemiškos karalystės.

Mt 9, 2; Mc 2, 3

Lc 7, 49; Is 43, 25

[17] Et factum est in una dierum, et ipse sedebat docens. Et erant Pharisaei sedentes, et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilaeae, et Iudaeae, et Ierusalem: et virtus Domini erat ad sanandum eos. [18] Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus: et quaerebant eum inferre, et ponere ante eum. [19] Et non invenientes qua parte illum inferrent prae turba, ascenderunt supra tectum, et per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium ante Iesum. [20] Quorum fidem ut vidit, dixit: Homo remittuntur tibi peccata tua. [21] Et coeperunt cogitare Scribae, et Pharisaei, dicentes: Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? [22] Ut cognovit autem Iesus cogitationes

[17] Vieną dieną atsitiko, kad jis sėdėjo mokydamas. Sėdėjo taip pat parisiejai ir įstatymo mokytojai, kurie buvo atėję iš visų Galiliejos ir Judiejos kaimų ir iš Jeruzalės. O Viešpaties galybė veikė, kad juos gydytų. [18] Štai keli vyrai atnešė patale stabo ištiktą žmogų. Jie ieškojo, kaip jį įneštų ir ties juo padėtų. [19] Nerasdami dėl žmonių, kuriuo daiktu jį įneštų, jie užlipo ant stogo ir nuleido jį pro plytas žemyn į vidų su patalu ties Jėzumi. [20] Pamatęs jų tikėjimą, jis tarė: Žmogau, tavo nuodėmės tau atleistos. [21] Tuomet Rašto žinovai ir parisiejai pradėjo galvoti ir sakyti: Kas jis, kad kalba piktžodžiavimus? Kas gali atleisti nuodėmes, jei ne vienas Dievas? [22] Bet Jėzus, žinodamas jų mintis, atsiliepė ir jiems tarė: Ką

---

3. Didėjanti parisiejų ir Rašto žinovų neprietelystė prieš Jėzų, 5, 17—6, 11

Toliau pasakojama, kaip Jėzus pagydė vieną stabo ištiktą žmogų (5, 17—26) ir kaip buvo pašauktas Levis (5, 26—27), kurs iškėlė Jėzui savo namuose pokylį, davusį progos dviem susirėmimam su parisiejais (5, 28—39). Dar kitą progą susiremti su parisiejais davė Kristaus mokytiniai, skindami ir trindami subatos dieną varpas. Jėzus pateisino savo mokytinių elgesį, ir pats pagydė padžiūvusią ranką subatos dieną (6, 1—11).

P a g y d y m a s s t a b o i š t i k t o j o. Plg. Mt 9, 1—8; Mk 2, 1—12. — (17) *Vieną dieną...* Laikas tiksliau nenurodomas. — *Kad jis sėdėjo mokydamas.* Gr. t., kad jis mokė. — *Įstatymo mokytojai.* Kitur jie vadinami Rašto žinovais. Gali būti, kad jie buvo atsiųsti vyriausios žydų tarybos, kuri jau seniai buvo pajutusi, kad Jėzus yra daugiau, negu paprastas Įstatymo mokytojas. — *Viešpaties galybė...* T. y., Dievo galybė pasireiškė jame tuo, kad jis juos gydė. — (19) *Ant stogo:* kuris buvo, Palestinos įpročiu, visai plokščias ir į kurį buvo kopiama iš lauko laiptais ar kopėčiomis. — (20) *Pamatęs jų tikėjimą:* taip pat tikėjimą stabo ištiktojo, kurs pats norėjo būti atneštas pas Jėzų. — *Tavo nuodėmės tau atleistos.* Kodėl Kristus suteikia dvasinę malonę, kuomet atvykusieji prašė jį kūniškosios? Dievas atleidžia nuodėmes tik tiems, kurie, darydami atgailą, jų išsižada; nekitaip ir čia pasielgė Jėzus. Ligonis, atsiradęs akivaizdoje švenčiausiojo Jėzaus, turėjo būti suimtas didžiausio gailesčio dėl savo nuodėmių ir pilnas baimės dėl savo nevertybės. Jėzus, matydamas šitą žmogaus sielos būklę, atleidžia jam jo kaltes. — (21) *Kas gali atleisti nuodėmes...* Kristus buvo atleidęs nuodėmes savo valdžia. Tas stebuklas turėjo jo priešams atmerkti akis ir parodyti, kas jis yra, bet jie tiesos matyti nenori ir velija Kristaus žodžius laikyti piktžodžiavimu. — (22) *Ką jūs manote savo širdyse.* Jėzus žino žmonių širdžių mintis. Prie-

jūs manote savo širdyse? [23] Kas yra pigiau sakyti: Tau atleistos nuodėmės, ar sakyti: Kelkis ir vaikščiok? [24] O kad žinotumėte žmogaus Sūnų turint žemėje valdžios atleisti nuodėmes (jis tarė stabo ištiktajam): Sakau tau, kelkis, imk savo patalą ir eik į savo namus. [25] Tas, tuojau atsikėlęs jų akivaizdoje, pasiėmė patalą, kuriame gulėjo, ir nuėjo į savo namus, šlovindamas Dievą. [26] Visi buvo nustebę, ir šlovino Dievą. Pilni baimės jie kalbėjo: Šiandien mes matėme stebėtinų dalykų.

eorum, respondens, dixit ad illos: Quid cogitatis in cordibus vestris? [23] Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata: an dicere: Surge, et ambula? [24] Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait paralytico), Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. [25] Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo iacebat: et abiit in domum suam, magnificans Deum. [26] Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie.

Io 5, 8

[27] Po to jis išėjo ir pamatė muitininką, vardu Levį, sėdintį muitinėje. Jam jis tarė: Sek mane. [28] Tas, visa palikęs, atsikėlė ir jį sekė. [29] Levis iškėlė jam savo namuose didelį pokylį. Tenai buvo didelis būrys muitininkų ir kitų, kurie drauge su jais sėdėjo už stalo.

[30] Parisiejai ir jų Rašto žinovai murmėjo ir sakė jo mokytiniams: Kam jūs valgote ir geriate su muitininkais ir nusidėjėliais? [31] Atsakydamas Jėzus jiems tarė: Sveikieji neprivalo gydytojo, bet tie, kurie serga. [32] Aš neatėjau šaukti į atgailą teisiųjų, bet nusidėjėlių.

[27] Et post haec exiit, et vidit publicanum nomine Levi, sedentem ad Telonium, et ait illi: Sequere me. [28] Et relictis omnibus, surgens secutus est eum. [29] Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua: et erat turba multa publicanorum, et aliorum, qui cum illis erant discumbentes.

[30] Et murmurabant Pharisaei, et Scribae eorum dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducatis, et bibitis? [31] Et respondens Iesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. [32] Non veni vocare iustos, sed peccatores ad poenitentiam.

Mt 9, 9; Mc 2, 18

Lc 15, 2; 19, 7

Lc 4, 23

šams jis čia padaro antrą stebuklą. — *Kas yra pigiau...* Regimas dalykas, stebuklu grąžinimas žmogui sveikatos, čia bus įrodytas neregimos tiesos, kad Jėzus turi galios atleisti nuodėmes. Viena ir kita gali padaryti tiktai Dievas. — (25) *Tuojau atsikėlęs...* Ką pranašai skelbė apie Mesijo laikus (Iz 53, 11), įvyksta; be to, Jėzus apsireiškia kaip tasai, kurs atima nuodėmes.

Pašaukimas Levio. Plg. Mt 9, 17; Mk 2, 13—22. — (27) *Jis išėjo:* iš Kaparnaumo. — *Muitininką, vardu Levį.* Tas pats muitininkas Mato evangelijoje vadinamas Matu. — (28) *Atsikėlė ir jį sekė:* virto Jėzaus mokytiniu. Iš čia matome, kaip galingas buvo Kristaus šaukimas. — (31) *Atsakydamas Jėzus...* Parisiejai darė priekaištų Jėzaus mokytiniams. Atsako pats Jėzus, nes jis žino, kad jis puolamas.

Kristaus mokytiniai skina ir trina varpas subatos

Mc 2, 18
Io 3, 29
Lc 17, 22; Io 16, 20
Iob 32, 9
Mt 12, 1; Mc 2, 23
1 Sm 21, 1—6
Lv 24, 9; Ex 29, 32

33 At illi dixerunt ad eum: Quare discipuli Ioannis ieiunant frequenter, et obsecrationes faciunt, similiter et Pharisaeorum: tui autem edunt, et bibunt? 34 Quibus ipse ait: Numquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare? 35 Venient autem dies: cum ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus. 36 Dicebat autem et similitudinem ad illos: Quia nemo commissuram a novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissura a novo. 37 Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt. 38 Sed vinum novum in utres novas mittendum est. et utraque conservantur. 39 Et nemo bibens vetus, statim vult novum, dicit enim: Vetus melius est.

6. 1 Factum est autem in sabbato secundo, primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas, et manducabant confricantes manibus. 2 Quidam autem Pharisaeorum, dicebant illis: Quid facitis quod non licet in sabbatis? 3 Et respondens Iesus ad eos, dixit: Nec hoc legistis quod fecit David, cum esurisset ipse, et qui cum illo erant? 4 Quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis sumpsit, et manducavit, et dedit his, qui cum ipso erant: quos non licet manducare nisi tan=

33 O jie jam tarė: Kam Jono mokytiniai dažnai pasninkauja ir meldžiasi, taip pat ir parisiejų, o tavieji valgo ir geria? 34 Jis jiems tarė: Argi jūs galite versti pasninkauti vestuvininkus, kol su jais yra jaunikis? 35 Bet ateis dienos, kai jaunikis bus nuo jų atimtas, tuomet anomis dienomis jie pasninkaus. 36 Jis pasakė jiems taip pat prilyginimą: Niekas nesiuva lopo iš naujo drabužio į palaikį drabužį, šiaip jis ir naują suplėšytų ir palaikiui netiktų lopas iš naujo. 37 Ir niekas nepilia jauno vyno į palaikes rauktines; šiaip jaunas vynas perplėštų rauktines, jis pats ištekėtų ir rauktinės pagestų. 38 Bet jaunas vynas reikia pilti į naujas rauktines, taip abu išlieka. 39 Niekas, gerdamas seną vyną, nenori tuojau jauno; nes sako: Senasis geresnis.

6. 1 Antrą kartą pirmoje subatoje, jam einant per javus, atsitiko, kad jo mokytiniai skynėsi varpų ir rankomis sutrynę valgė. 2 Tuomet kai kurie parisiejai jiems sakė: Kam jūs darote, ko nedera subatomis? 3 Jiems atsakydamas Jėzus tarė: Ar jūs ir to neskaitėte, ką darė Dovîdas, kada buvo alkanas, jis pats ir kurie su juo buvo? 4 Kaip jis įėjo į Dievo namus, ėmė padėtinių duonų, valgė ir davė tiems, kurie su juo buvo, o jų juk nedera valgyti kitiems, kaip tik

---

d i e n ą. Plg. Mt 12, 1—8; Mk 2, 23—28. — (6, 1) *Antrą kartą pirmoje subatoje.* Ką reiškia šitas pasakymas, neaišku, kaip jau yra dejavęs šv. Jieronimas. Šiaip ar taip, turima galvoje laikas po Velykų, gali būti pirmoji antrojo mėnesio subata, nes prieš šešioliktą nisano, t. y., antrą Velykų (neraugintų duonų) dieną buvo leidžiama ragauti ką nors iš naujos pjūties. — (4) *Jų juk nedera valgyt...* Jei gali būti priežasčių, kurios atleidžia nuo laikymo Įstatymo, tai juo labiau gali būti priežasčių, kurios atleidžia nuo parisiejų įsakymų ir jų aiškinimų.

P a g y d y m a s p a d ž i ū v u s i o s

kunigams? [5] Jis jiems pasakė: Žmogaus Sūnus taip pat subatos Viešpats.

[6] Taip pat kitą subatą atsitiko, kad jis įėjo į sinagogą ir mokė. Tenai buvo žmogus, kurio dešinė ranka buvo padžiūvusi. [7] Taigi, Rašto žinovai ir parisiejai stebėjo, ar jis gydys subatoje, kad rastų kuo jį kaltinti. [8] Bet jis žinojo jų mintis ir tarė žmogui su padžiū=vusia ranka: Kelkis ir stokis į vi=durį. Tas atsikėlęs atsistojo. [9] Tuo=met Jėzus jiems tarė: Aš klausiu jus, ar dera subatoje gera daryti, ar pikta? gelbėti gyvybę ar sunai=kinti? [10] Pažvelgęs į visus aplin=kui, jis tarė žmogui: Ištiesk savo ranką. Tas ištiesė, ir jo ranka vėl buvo sveika. [11] O jie pasidarė pil=ni nesąmonės ir kalbėjosi tarp sa=vęs, ką padaryti Jėzui.

[12] Anomis dienomis atsitiko, kad jis išėjo į kalną melstis ir praleido naktį maldoje Dievui. [13] Išaušus, jis pasivadino savo mokytinius ir išsirinko iš jų tarpo dvyliką (ku=riuos jis ir apaštalais praminė): [14] Simoną, kurį jis praminė Petru, ir jo brolį Andriejų, Jokūbą ir Jo=ną, Pilypą ir Baltramiejų, [15] Ma=tą ir Tomą, Alpiejaus sūnų Jokū=bą ir Simoną, vadinamą Uoliuoju.

tum sacerdotibus? [5] Et dicebat illis: Quia Dominus est Filius ho=minis, etiam sabbati.

[6] Factum est autem et in alio sabbato, ut intraret in synagogam, et doceret. Et erat ibi homo, et manus eius dextra erat arida. [7] Ob=servabant autem Scribae, et Pha=risaei si in sabbato curaret: ut invenirent unde accusarent eum. [8] Ipse vero sciebat cogitationes eorum: et ait homini, qui habebat manum aridam: Surge, et sta in medium. Et surgens stetit. [9] Ait autem ad illos Iesus: Interrogo vos si licet sabbatis benefacere, an male: animam salvam facere, an perdere? [10] Et circumspectis om=nibus dixit homini: Extende ma=num tuam. Et extendit: et resti=tuta est manus eius. [11] Ipsi autem repleti sunt insipientia, et collo=quebantur ad invicem, quidnam facerent Iesu.

Lc 14, 1; Mt 12, 10; Mc 3, 1

[12] Factum est autem in illis die=bus, exiit in montem orare, et erat pernoctans in oratione Dei. [13] Et cum dies factus esset, vocavit dis=cipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis (quos et Apostolos nomina=vit). [14] Simonem, quem cognomina=vit Petrum, et Andream fratrem eius, Iacobum, et Ioannem, Phi=lippum, et Bartholomaeum, [15] Mat=thaeum, et Thomam, Iacobum Al=

Mt 10, 1; Mc 3, 13; Act 1, 13; Io 6, 70

---

r a n k o s. Plg. Mt 12, 9—14; Mk 3, 1—6. — (6) *Kitą subatą.* Iš šitos pastabos paaiškėja, kad padžiūvusią ranką Jėzus pagydė ne tą pačią suba=tos dieną, kurioje skynė varpas jo mo=kytiniai. — *Ir mokė.* Kita nauja ži=nia, palyginus su dviejų pirmųjų evan=gelistų pasakojimu. — *Dešinė.* Dar viena nauja žinia. Nevaldydamas de=šinės rankos, ligonis negalėjo dirbti darbo ir pelnyti sau duonos. — (11) *Pilni nesąmonės:* iš didelio pykčio.

4. Apaštalų išrinkimas ir kalno pa=mokslas, 6, 12—49. Plg. Mt 10, 2—4; 4, 23—7; Mk 3, 13—19.

(12) *Praleido naktį maldoje.* Pirm pašaukdamas apaštalus, Jėzus mel=džiasi per visą naktį. Jo pavyzdžiu, Bažnyčia paveda tikintiesiems, ypač metų ketvirčiais, maldomis prašyti Die=vą tinkamų kunigų. — (13) *Apaštalais praminė.* Vardas jiems pasako, kad jie yra Kristaus pasiuntiniai. — (15) *Ma=tą...* Pirmoje evangelijoje pasakojama

phaei, et Simonem, qui vocatur zelotes, [16] et Iudam Iacobi, et Iu⸗dam Iscariotem, qui fuit proditor.

[17] Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, et turba disci⸗pulorum eius, et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea, et Ierusa⸗lem, et maritima, et Tyri, et Si⸗donis, [18] qui venerant ut audirent eum, et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiriti⸗bus immundis, curabantur. [19] Et omnis turba quaerebat eum tan⸗gere: quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes.

Mt 5, 2

[20] Et ipse elevatis oculis in dis⸗cipulos suos, dicebat: Beati pau⸗peres: quia vestrum est regnum Dei. [21] Beati, qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis. [22] Beati eritis cum vos oderint homines, et cum separaverint vos, et expro⸗braverint, et eiecerint nomen ve⸗strum tamquam malum propter Filium hominis. [23] Gaudete in illa

Apc 7, 16 ss; Ps 125, 5 s; Is 61, 3; 65, 13 s

Mt 5, 11; Io 15, 19; 16, 2

[16] Jokūbo brolį Judą ir Judą Iska⸗rijotą, kurs buvo išdavėjas.

[17] Jis nužengė su jais ir sustojo lygioje vietoje, kur buvo jo moky⸗tinių minia ir didi daugybė tau⸗tos iš visos Judiejos, iš Jeruzalės, iš Pajūrio, Tiro ir Sidono, [18] kurie buvo atėję jo klausytis ir išsigy⸗dyti savo ligų. Taip pat nešvarių⸗jų dvasių varginamieji buvo pagy⸗domi. [19] Ir visa minia stengėsi pri⸗siliesti jo, nes iš jo ėjo galia ir visus gydė.

[20] O jis, pakėlęs akis į savo mo⸗kytinius, sakė: palaiminti betur⸗čiai, nes jūsų yra Dievo karalystė. [21] Palaiminti, kurie dabar alkstate, nes būsite pasotinti. Palaiminti, kurie dabar verkiate, nes juoksitės. [22] Palaiminti būsite, kai žmonės neapkęs jūsų, atstums jus, darkys ir atmes jūsų vardą kaip piktą dėl žmogaus Sūnaus. [23] Džiaugkitės tą

---

pašaukimas į Kristaus mokytinius mui⸗tininko Mato; ir apaštalų sąraše jis vadinamas muitininku Matu (Mt 10, 2). Lukas, kalbėdamas apie jo pašau⸗kimą, vadina jį muitininku Leviu, o apaštalų sąraše tik Matu.

(17) *Lygioje vietoje.* Kalno pamok⸗slas buvo pasakytas ne kalno augštu⸗moje, kur Kristus meldėsi ir išrinko apaštalus, bet augštesnėje kalno šlaito vietoje. Tas pamokslas Luko evange⸗lijoje labai sutrumpintas: visos dalys, kuriomis aiškinama Senasis Testa⸗mentas, iš jo išleistos. — (19) *Stengėsi prisiliesti...* Jėzuje buvo dieviška galia daryti stebuklus; jo šventas kūnas bu⸗vo lyg įrankis, kuriuo pagijimas buvo suteikiamas ligoniams.

(20) *Pakėlęs akis į savo mokytinius:* su meile ir džiaugsmu, kad gali juos vadinti palaimintais. — *Palaiminti be⸗turčiai.* Kadangi šiais žodžiais Išga⸗nytojas kreipiasi į apaštalus, tai aišku, kuriuos beturčius jis turi galvoje: ku⸗rie iš meilės Jėzui išsižada tų dalykų, kuriuos taip brangina žmonės. — (21) *Būsite pasotinti:* sėdėdami prie stalo su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu dan⸗gaus karalystėje, jūs gausite pasisotinti Dievuje, visų gėrybių šaltinyje. — *Juoksitės.* Daug yra priežasčių verkti žemėje, taip pat daug bus džiaugsmo danguje. Plg. Jono 16, 20. — (22) *Atstums jus:* išmes iš savo draugystės, nenorės bendrauti su jumis. Plg. Jono 9, 22; 12, 42; 16, 2. — *Jūsų vardą:* jūsų, kaip Kristaus sekėjų, krikščionių vardą, arba nuosavus, atskirų asme⸗nų vardus. — (23) *Džiaugkitės...* Džiaugsmas bus taip didelis, kad šir⸗dis negalės sulaikyti jo savyje; jis veržte veršis iš jos. — *Užmokestis didelis.* Užmokestis atitiks nuopelnus. — *Jų tėvai darė pranašams.* Kita di⸗delė paguoda: jūs būsite panašūs į pra⸗

dieną ir linksminkitės, nes štai jūsų užmokestis didelis danguje, nes taip pat jų tėvai darė pranašams. [24] Bet vargas jums, turtingieji, nes jūs jau turite savo paguodą. [25] Vargas jums, kurie esate sotūs, nes būsite alkani. Vargas jums, kurie dabar juokiatės, nes gedėsite ir verksite. [26] Vargas, kada žmonės jus laimina, nes lygiai taip jų tėvai darė netikriems pranašams. [27] Bet jums, kurie klausote, aš sakau: Mylėkite savo neprietelius, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia. [28] Laiminkite tuos, kurie jus keikia, ir melskitės už šmeižiančius jus. [29] Kas tave užgauna per vieną skruostą, tam atsuk ir kitą. Kas atima iš tavęs apsiaustą, tam negink ir jupos. [30] Duok kiekvienam, kurs tave prašo, ir nereikalauk atgal iš to, kurs atima, kas tavo. [31] Kaip norite, kad jums žmonės darytų, taip pat ir jūs jiems darykite. [32] Jei mylite tuos, kurie jus myli, koks čia jūsų nuopelnas? Juk ir nusidėjėliai myli tuos, kurie juos myli. [33] Jei gera darote tiems, kurie jums gera daro, koks jūsų nuopelnas? Juk ir nusidėjėliai tai daro. [34] Jei skolinate tiems,

die, et exultate: ecce enim merces vestra multa est in caelo: secundum haec enim faciebant Prophetis patres eorum. [24] Verumtamen vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram. [25] Vae vobis, qui saturati estis: quia esurietis. Vae vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis. [26] Vae cum benedixerint vobis homines: secundum haec enim faciebant pseudoprophetis patres eorum. [27] Sed vobis dico, qui auditis: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos. [28] Benedicite maledicentibus vobis, et orate pro calumniantibus vos. [29] Et qui te percutit in maxillam, praebe et alteram. Et ab eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. [30] Omni autem petenti te, tribue: et qui aufert quae tua sunt, ne repetas. [31] Et prout vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis similiter. [32] Et si diligitis eos, qui vos diligunt, quae vobis est gratia? nam et peccatores diligentes se diligunt. [33] Et si benefeceritis his, qui vobis benefaciunt; quae vobis est gratia? siquidem et peccatores hoc faciunt. [34] Et si mutuum dederitis his, a

Sir 31, 8; Am 6, 1; Ia 5, 1
Is 65, 13; Ia 4, 4; Mich 2, 11
Mt 5, 44
1 Cor 6, 7
Tob 4, 16; Mt 7, 12
Mt 5, 46
Dt 15, 8; Mt 5, 42; Lv 25, 35 s

našus. — (24) *Vargas jums...* Nors Luko duodamas kalno pamokslas yra žymiai trumpesnis negu Mato, bet jame yra ir naujų dalykų, kurių nerandame pirmoje evangelijoje. Tai keturi prakeikimai. — *Jau turite savo paguodą:* kurios ieškojote. Plg. Ekli 31, 7; Amoso 6, 1. Šita eil. parodo, kad ir kitos (20—23) liečia ne vienus Kristaus apaštalus. — (25) *Kurie esate sotūs:* žemiškų gėrybių, taip kad jūs nebesirūpinate nieku augštesniu. — *Būsite alkani:* kaip turtuolis pragare (Kiril.). — *Kurie dabar juokiatės:* kurie visą savo laimę matote žemiškuose dalykuose. Plg. Iz 65, 13. — (26) *Netikriems pranašams.* Žydai mielu noru priimdavo netikrus pranašus, kurie pataikaudavo jų troškimams, ir persekiodavo Viešpaties pranašus. Plg. Gal 1, 10. — (27) *Kurie klausote:* atsidėję ir pasiryžę išgirstus žodžius įsidėti sau į širdį. — *Gera darykite...:* linkėkite jiems gera ir, progai pasitaikius, darykite gera. — (28) *Laiminkite:* linkėkite gera. — (29) *Kas tave...* Artimo meilės pavyzdžiai. — (30) *Kiekvienam, kurs...:* kiekvienam prašančiam, bet ne visa prašančiam, kad duotumei tai, ką padoriai ir teisingai gali duoti (Aug.). — (32) *Nuopelnas:* pas Dievą. — Meilė turi būti visuotinė; toki ji bus tik tuomet, kai bus praktikuojama dėl Dievo. — (34) *Jei skolinate...* Plg.

quibus speratis recipere; quae gratia est vobis? nam et peccatores peccatoribus foenerantur, ut recipiant aequalia. [35] Verumtamen diligite inimicos vestros: benefacite, et mutuum date, nihil inde sperantes: et erit merces vestra multa, et eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos et malos. [36] Estote ergo misericordes sicut et Pater vester misericors est. [37] Nolite iudicare, et non iudicabimini: nolite condemnare, et non condemnabimini. Dimittite, et dimittemini. [38] Date, et dabitur vobis: mensuram bonam, et confertam, et coagitatam, et supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis. [39] Dicebat autem illis et similitudinem: Numquid potest caecus caecum ducere? nonne ambo in foveam cadunt? [40] Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius. [41] Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quae in oculo tuo est, non consideras? [42] Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater sine eiiciam festucam de oculo tuo:

Mt 6, 14

Mc 4, 24; Mt 7, 2

Mt 10, 24 s; Io 13, 16

Mt 7, 3

iš kurių tikitės atgausią, koks jūsų nuopelnas? Juk ir nusidėjėliai skolina nusidėjėliams, kad tolygiai atgautų. [35] Jūs verčiau mylėkite savo neprietelius, gera darykite ir skolinkite, nieko iš to nesitikėdami. Tuomet jūsų užmokestis bus gausus, ir jūs būsite Augščiausiojo vaikai; nes jis maloningas nedėkingiems ir piktiems. [36] Taigi, būkite gailestingi, kaip ir jūsų Tėvas gailestingas. [37] Neteiskite ir nebūsite teisiami; nesmerkite ır nebūsite pasmerkti; atleiskite ir bus jums atleista. [38] Duokite, tai ir jums duos; saiką gerą, prikimštą, primurdytą ir kupiną duos jums į prieglobstį. Nes tuo pačiu saiku, kuriuo seikėsite, bus jums atseikėta. — [39] Jis pasakė jiems taip pat prilyginimą: Argi gali aklas vesti aklą? Ar ne abudu įkrinta į duobę? [40] Mokytinis ne didesnis už mokytoją; kiekvienas bus tobulas, jei bus kaip jo mokytojas. [41] Kam tu matai krislą savo brolio akyje, o nepastebi rąsto savo paties akyje? [42] Arba, kaip tu gali sakyti savo broliui: Broli, leisk, aš išmesiu krislą iš tavo akies, pats savo akyje nematyda-

---

Moz 15, 8. — (37) *Neteiskite:* nepriimeskite kalčių artimui, neturėdami įrodymų; nejieškokite jų žodžiuose ir darbuose piktos valios, verčiau juos pateisinkite. — *Nesmerkite...* Nors dalykas rodytųsi aiškus ir nebūtų galima rasti pateisinimo, nereikia skubėti smerkti ir tuomet, nereikia laikyti tuojau artimą nepataisomu piktadariu. — (38) *Saiką gerą, prikimštą...* Tai metaforinis išsireiškimas. Kas gerai seikėja kviečius, paprastai, padėjęs ranką ant javų, supiltų į saiką, juos suspaudžia, sukrato ir dar prideda iki pasidaro kaupas. Panašiai ir Dievas yra pasiryžęs duoti atlyginimą. — (39) *Aklas:* tas, kurs yra netekęs antgamtinės šviesos, paskendęs nuodėmėse. — (40) *Kiekvienas bus tobulas, jei bus...* Graikiškame tekste išreikšta kitoki mintis: kiekvienas tobulas (žmogus) bus kaip jo mokytojas, t. y., net geriausiuoju atveju mokinys vargu ar perviršys savo mokytoją; visa, ką jis gali padaryti, bus tik anam prilygti. Todėl, jei krikščionys nori būti naudingi kitiems, jie pirma patys turi įsigyti prityrimo ir būti geri; nes jei mokytojas negeras, netikęs bus ir mokinys. — (42) *Kaip tu gali sakyti...* Tavo papeikimas pasiliks be vaisių. Kas turi rąstą savo akyje, tas panašus į negerą

mas rąsto? Veidmainy, išmesk pirma rąstą iš savo akies ir tuomet matysi, kaip galėtumei išimti krislą iš savo brolio akies. [43] Nes nėra gero medžio, kurs duotų blogų vaisių, nei blogo medžio, kurs neštų gerų vaisių. [44] Kiekvienas medis pažįstamas iš jo vaisiaus. Nei nuo usnių nerenkama figų, nei nuo erškėčio neskinama vynuogių. [45] Geras žmogus iš gero savo širdies iždo išneša, kas gera, ir piktas žmogus iš pikto iždo išneša, kas pikta; nes burna kalba iš širdies gausumo. [46] Kam jūs mane vadinate: Viešpatie, Viešpatie! ir nedarote, ką aš sakau? [47] Kiekvienas, kurs pas mane ateina, klauso mano žodžių ir juos daro, aš jums parodysiu, į ką jis panašus. [48] Jis panašus į žmogų, kurs pastatė namus, giliai iškasęs ir padėjęs pamatą ant uolos. Potvyniui užėjus, srovė ištiko tuos namus, bet negalėjo jų pajudinti, nes turėjo pamatus ant uolos. [49] O kas klauso ir nedaro, tas panašus į žmogų, pasistačiusį savo namus ant žemės be pamato. Kaip tik juos ištiko srovė, jie tuojau sugriuvo, ir tų namų griuvimas buvo didelis.

7. [1] Pabaigęs visus šituos savo žodžius, girdint tautai, jis įėjo į Kaparnaumą. [2] Vieno šimtininko

ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita eiice primum trabem de oculo tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui. [43] Non est enim arbor bona, quae facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. [44] Unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant uvam. [45] Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: et malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. [46] Quid autem vocatis me Domine, Domine: et non facitis quae dico? [47] Omnis, qui venit ad me, et audit sermones meos, et facit eos: ostendam vobis cui similis sit: [48] similis est homini aedificanti domum, qui fodit in altum, et posuit fundamentum super petram. inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi, et non potuit eam movere: fundata enim erat super petram. [49] Qui autem audit, et non facit: similis est homini aedificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, et continuo cecidit: et facta est ruina domus illius magna.

7. [1] Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. [2] Centurionis autem

Mt 7, 18; 12, 33
Mt 12, 34 s
Mt 7, 21; Mal 1, 6; Rom 2, 13; Iac 1, 22
Sap 4, 4
Mt 8, 5
Io 4, 46

---

medį 43 e. — (44) *Nuo usnių nerenkama figų...* Nė vienas, kurs negerai gyvena, nepataisys kitų. — (45) *Iš gero savo širdies iždo.* Širdies iždas yra lyg medžio šaknis; todėl, kas iš jos gimsta ir auga, turi savyje jos prigimties. — (48) *Padėjęs pamatą ant uolos...* Kristaus mokslo laikymas yra tikras išganymo ir patvarios laimės pamatas.

5. Šimtininko tarno pagydymas, mirusio našlės iš Najimo sūnaus prikėlimas, Jono pasiuntiniai pas Jėzų. Nusidėjėlė patepa Jėzų, 7, 1—50. Plg. Mt 8, 5—13, 7, 1—10. Jėzus pagydo šimtininko tarną.

(7, 1) *Visus šituos savo žodžius.* Šitas posakis nurodo, kad Kristus buvo daugiau kalbėjęs, negu augščiau papasakota. — *Įėjo į Kaparnaumą.* Lukas tik du kartu mini Jėzaus pasilikimą šitame mieste. — (2) *Vieno šimtininko.* Tas šimtininkas gal tarnavo Antipo ka-

cuiusdam servus male habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus. 3 Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudaeorum, rogans eum ut veniret, et salvaret servum eius. 4 At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum solicite, di⸗centes ei: Quia dignus est ut hoc illi praestes. 5 Diligit enim gentem nostram: et synagogam ipse aedi⸗ficavit nobis. 6 Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum Cen⸗turio amicos, dicens: Domine noli vexari: Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. 7 Propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te: sed dic verbo, et sanabitur puer meus. 8 Nam et ego homo sum sub po⸗testate constitutus, habens sub me milites: et dico huic vade, et vadit: et alii veni, et venit: et servo meo, fac hoc, et facit. 9 Quo audito Ie⸗sus miratus est: et conversus se⸗quentibus se turbis, dixit: Amen dico vobis, nec in Israel tantam fidem inveni. 10 Et reversi, qui missi fuerant domum, invenerunt servum, qui languerat, sanum.

11 Et factum est: deinceps ibat in civitatem, quae vocatur Naim:

tarnas, kurs jam buvo brangus, sir⸗go ir buvo marinamas. 3 Išgirdęs apie Jėzų, jis siuntė pas jį žydų vyresniuosius ir prašė jį ateiti ir pagydyti jo tarną. 4 Atėję pas Jė⸗zų, jie labai jį meldė ir jam sakė: Jis vertas, kad tai jam padarytu⸗mei, 5 nes jis myli mūsų tautą ir pats mums pastatė sinagogą. 6 Jė⸗zus ėjo su jais. Jam jau nebetoli nuo namų esant, šimtininkas at⸗siuntė pas jį prietelių ir sakydi⸗no: Viešpatie, nevargink savęs, nes aš nevertas, kad įeitumei po ma⸗no stogu. 7 Todėl aš ir savęs nelai⸗kiau vertu ateiti pas tave; bet tark žodį, ir mano tarnas bus sveikas. 8 Nes ir aš, nors esu po valdžia pastatytas žmogus, turiu po savi⸗mi kareivių ir sakau šitam: Eik, ir jis eina, kitam: Ateik, ir ateina, ir savo tarnui: Daryk tai, ir jis daro. 9 Taigi išgirdęs Jėzus stebė⸗josi ir atsigręžęs tarė sekusiai jį miniai: Iš tikrųjų, sakau jums, nė Izraėlyje aš neradau tokio tikėji⸗mo. 10 Sugrįžę į namus, kurie bu⸗vo siųsti, rado sirgusį tarną sveiką.

11 Paskui atsitiko, kad jis ėjo į miestą, kurs vadinamas Najimas;

---

riuomenėje ir gal buvo prozelitas. — (3) *Siuntė pas jį žydų vyresniuosius:* labiausiai gerbiamus. Čia pagonis pa⸗sirodo turįs gilų tikėjimą ir didelį nuo⸗lankumą; jis labai skiriasi nuo netikin⸗čių ir puikybės pilnų parisiejų. Išga⸗nytojas yra pasiryžęs tuojau jam pa⸗dėti. Šimtininkas laiko save net ne⸗vertu, kad pats išdėstytų savo prašymą Išganytojui. Žydų vyresnieji šimtininko prašymą atneša Jėzui, išdėsto jį, tačiau ne visai taip, kaip būtų išdėstęs šimti⸗ninkas. — (5) *Jis myli mūsų tautą.* Žydai buvo dažnai pagonių niekinami. — *Pastatė sinagogą:* pačiam Jėzui ži⸗nomą sinagogą. — (6) *Atsiuntė pas jį prietelių.* Pirmieji šimtininko pasiun⸗tiniai ateina su Jėzumi pamažu. Kai kurie iš tų pasiuntinių suskumba pra⸗nešti šimtininkui apie Jėzaus atvykimą, dar jam tebeesant kelyje. — (8) *Nes ir aš...* Šimtininkas įrodinėja, kad gana Viešpaties žodžio pagydyti tarnui: aš, menkas žmogus ir turįs klausyti kitų, randu paklusnumo; taigi tavęs, Vieš⸗paties, dar labiau visi klausys. — (9) *Jėzus stebėjosi:* Jėzus davė suprasti, kad šimtininko tikėjimas buvo stebė⸗tinas.

7, 11—17. *Mirusio našlės iš Najimo sūnaus prikėlimas.* Šitą stebuklą pasa⸗koja tiktai Lukas. — (11) *Najimas.* Na⸗

drauge su juo ėjo jo mokytiniai ir gausi minia. [12] Prisiartinant jam prie miesto vartų, štai nešė numi⸗rėlį, vienatinį sūnų motinos, o ta buvo našlė; drauge su ja ėjo dide⸗lė miesto minia. [13] Pamatęs ją Vieš⸗pats, gailestingumo sujudintas dėl jos, jai tarė: Neverk. [14] Ir jis pri⸗siartino ir prisilietė neštuvų. (Tie gi, kurie nešė, sustojo.) Tuomet jis tarė: Jaunikaiti, sakau tau, kel⸗kis. [15] Numirėlis atsisėdo ir ėmė kalbėti. O jis atidavė jį jo moti⸗nai. [16] Visus apėmė baimė, ir jie garbino Dievą, sakydami: Didis pranašas kilo mūsų tarpe, ir Die⸗vas aplankė savo tautą. [17] Ta žinia apie jį pasklido visoje Judiejoje ir visoje aplinkinėje šalyje.

[18] Visa tai papasakojo Jonui jo mokytiniai. [19] Tuomet Jonas, pasi⸗

et ibant cum eo discipuli eius, et turba copiosa. [12] Cum autem ap⸗propinquaret portae civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae: et haec vidua erat: et turba civitatis multa cum illa. [13] Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, di⸗xit illi: Noli flere. [14] Et accessit, et tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, steterunt) Et ait: Ado⸗lescens, tibi dico, surge. [15] Et re⸗sedit qui erat mortuus, et coepit loqui. Et dedit illum matri suae. [16] Accepit autem omnes timor: et magnificabant Deum, dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis: et quia Deus visitavit ple⸗bem suam. [17] Et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo, et in omnem circa regionem.

[18] Et nunciaverunt Ioanni disci⸗puli eius de omnibus his. [19] Et

3 Rg. 17, 17. 23

4 Rg 4, 33—37

Lc 24, 19; Io 4, 19

Mal 3, 1; Dn 9, 26; Mt 11, 2

---

jimo miestelis buvo prie Ermono kal⸗no, šiaurės vakarų šlaite. Tuo vardu ir šiandien tebesivadina nedidelis, ke⸗leto šeimų, kaimelis. Šimtininko tarną Jėzus pagydė šaukiamas ir prašomas, o čia atsiranda nešaukiamas, ateina lyg kad netyčia. Bet iš tikrųjų Viešpats nie⸗ko netyčia nedaro. Viešpaties atsiradimas bet kurioje vietoje neša su savimi tik laimę. Jis sutinka piktosios dvasios apsėstuosius Gerazėnų šalyje, ir štai jie pagydomi; pamato Petrą ir Andriejų žvejojančius ir padaro iš jų žmonių žvejus; pamato muitininką, vardu Levį, ir iš muitininko padaro apaštalą; pa⸗mato avių maudyklėje stabo ištiktą žmogų ir tuojau suteikia jam sveikatą; mato žmogų, aklą gimusį, ir suteikia jam regėjimą; pažvelgia į Petrą vyriau⸗sio kunigo kieme ir pažadina jame gai⸗lestį, kad buvo Viešpaties išsižadėjęs; taip ir dabar, sutikęs našlę ir matyda⸗mas ją verkiančią, pasigaili jos. — (12) *Vienatinį sūnų motinos...* Būdamas vie⸗natinis, tas sūnus buvo labai mylimas savo motinos. Motina jį mylėjo, tikė⸗damasi susilaukti iš jo ainijos. Jis tu⸗rėjo būti jos senatvės ramstis, jos akių šviesa. Plg. 2 Kar 14, 5. — *Ėjo didelė miesto minia:* kaip su Morta ir Ma⸗rija, kai buvo palaidotas Lozorius. Plg. Jo 11, 19. Pas žydus buvęs įprotis, kad kiekvienas, kurs sutikdavo laido⸗tuves, pats prisidėdavo prie lydinčių numirėlį (Flavius Juozapas). — (13) *Viešpats.* Čia Lukas pirmą kartą Išga⸗nytoją vadina Viešpačiu. — (14) *Kurie nešė, sustojo.* Nešėjai suprato, ko no⸗rėjo Išganytojas, paliesdamas neštuvus. — *Kelkis.* Išganytojas prikelia iš nu⸗mirusiųjų jaunikaitį vienu žodžiu. — (16) *Apėmė baimė.* Nurodoma trejo⸗pas stebuklo veiksmas: baimė dėl virš⸗žmogiškos galios pasireiškimo, šlovini⸗mas Dievo, pripažinimas Viešpaties di⸗deliu pranašu. — (17) *Ta žinia:* kad Jėzus buvo padaręs stebuklą ir ką kal⸗bėjo minios. — *Judiejoje:* t. y., visoje Palestinoje.

7, 18—35. *Jonas Krikštytojas siun⸗čia mokytinius pas Jėzų.* Plg. Mt 11, 2—19. — (18) *Papasakojo Jonui.* Jo⸗

convocavit duos de discipulis suis Ioannes, et misit ad Iesum, dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? [20] Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt: Ioannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus? [21] (in ipsa autem hora multos curavit a languoribus, et plagis, et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum.) [22] Et respondens, dixit illis: Euntes renunciate Ioanni quae audistis, et vidistis: Quia caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: [23] et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me. [24] Et cum discessissent nuncii Ioannis, coepit de Ioanne dicere ad turbas: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? [25] Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. [26] Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, et plusquam Prophetam: [27] hic est, de quo scriptum est: Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. [28] Dico enim vobis:

Is 35, 5; 61, 1

Lc 1, 76

Mal 3, 1; Mt 11, 10; Mc 1, 2

Lc 1, 15

vadinęs du iš savo mokytinių, siuntė pas Jėzų ir sakydino: Ar tu esi tas, kurs turi ateiti, ar mes kito laukiame? [20] Atėję pas jį, tie žmonės tarė: Jonas Krikštytojas siuntė mudu pas tave ir sakydina: Ar tu esi tas, kurs turi ateiti, ar mes kito laukiame? [21] (Tą pačią valandą jis pagydė daugelį nuo ligų, slogų, nuo piktų dvasių ir daugeliui aklų dovanojo regėjimą). [22] Atsakydamas jis jiems tarė: Nuėję papasakokite Jonui, ką esate girdėję ir matę: akli regi, raiši vaikščioja, raupsuoti pagydomi, kurtiniai girdi, numirėliai keliasi, beturčiams skelbiama Evangelija. [23] Palaimintas, kas nepasipiktins manimi. [24] Jono pasiuntiniams nuėjus, jis pradėjo kalbėti minioms apie Joną: Ko išėjote į tyrus pažiūrėti? Ar vėjo linguojamos nendrės? [25] Bet ko išėjote pažiūrėti? Ar švelniais drabužiais vilkinčio žmogaus? Štai, kurie brangiais drabužiais ir gėriuose, tie karalių namuose. [26] Bet ko išėjote pažiūrėti? Ar pranašo? Taip, sakau jums, ir daugiau kaip pranašo. [27] Jis tas, apie kurį parašyta: Štai aš siunčiu tavo akivaizdoje savo angelą, kurs ties tavimi taisys tau kelią. [28] Nes, sakau jums, tarp gi-

---

nas tuo metu buvo laikomas kalėjime, Erodo Antipo įsakymu, Makheronto pilyje, pietinėje Periejos dalyje. Kai kurie aiškintojai mano, kad Jono mokytiniai pasakoję savo mokytojui Jėzaus stebuklus su nemažu pavydu. — (19) *Tas, kurs turi ateiti:* Mesijas. Plg. 1 Moz 49, 10; 2 Moz 24, 17; Ps 39, 8; 117, 26. — *Ar mes kito laukiame.* Jonas trokšta, kad Išganytojas teiktųsi duoti jojo mokytiniams aiškų liudijimą, kurs įtikintų jų kietas širdis. — (22) *Atsakydamas...* Išganytojas žino, koks buvo Jono noras siunčiant mokytinius, todėl jis jiems nurodo tuos dalykus, kurie buvo daromi visų akyse. Plg. Iz 35, 5. 6. Išganytojas nesako: aš esu, bet palieka kalbėti darbams, kad sužadintų tikėjimą (Kir.). — (23) *Kas nepasipiktins manimi:* taigi ir jūs neleiskite sau primesti klaidingų nuomonių apie Mesiją. Nesipiktinkite mano žemumu, kaip nazaretiečiai, parisiejai ir kiti. — (26) *Ar pranašo.* Jei jūs būtumėte laikę jį pranašu, jūs būtumėt priėmę jo žodžius kaip Dievo pasiuntinio žodžius. — (27) *Savo angelą:* savo pasiuntinį (skelbėją). — (28) *Nėra nė vieno didesnio pranašo už Joną.* Taigi, juo labiau jūs turė-

musiųjų iš moterų nėra nė vieno didesnio pranašo už Joną Krikštytoją. Bet mažiausis dangaus karalystėje didesnis už jį. [29] Visi žmonės, kurie girdėjo, ir muitininkai pripažino Dievo teisybę ir krikštydinos Jono krikštu. [30] O parisiejai ir įstatymo žinovai paniekino Dievo sumanymą apie juos, nesiduodami jam krikštyti. [31] Viešpats dar tarė: Taigi, su kuo aš palyginsiu šitos kartos žmones? ir į ką jie panašūs? [32] Jie panašūs į vaikus, sėdinčius prekyvietėje, kurie kalbėdamies tarp savęs sako: Mes vamzdžiavome jums, o jūs nešokote; raudas giedojome, o jūs neverkėte. [33] Atėjo Jonas Krikštytojas; jis nevalgė duonos, negėrė vyno, tai jūs sakote: Jis velnio apsėstas. [34] Atėjo žmogaus Sūnus; jis valgo ir geria, o jūs sakote: Štai žmogus rijūnas, vyno gėrėjas, muitininkų ir nusidėjėlių prietelis. [35] Tačiau išmintis pateisinta visų jos vaikų.

Maior inter natos mulierum propheta Ioanne Baptista nemo est, qui autem minor est in regno Dei, maior est illo. [29] Et omnis populus audiens et publicani, iustificaverunt Deum, baptizati baptismo Ioannis. [30] Pharisaei autem, et legis periti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo. [31] Ait autem Dominus: Cui ergo similes dicam homines generationis huius? et cui similes sunt? [32] Similes sunt pueris sedentibus in foro, et loquentibus adinvicem, et dicentibus. Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis: lamentavimus, et non plorastis. [33] Venit enim Ioannes Baptista, neque manducans panem, neque bibens vinum, et dicitis: Daemonium habet. [34] Venit Filius hominis manducans, et bibens, et dicitis: Ecce homo devorator, et bibens vinum, amicus publicanorum, et peccatorum. [35] Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis.

Lc 3, 7. 12; Mt 21, 32
Act 13, 46
Mt 11, 16
Mt 3, 4; Mc 1, 6
Lc 12, 2

---

jote klausyti Jono, kai jis jiems liudijo, jog laukiamojo Mesijo karalystė yra arti. — *Mažiausis...* Išaiškinimą randame Gal 4, 1—3. — (29. 30) *Visi žmonės...* Čia yra Kristaus žodžiai, kuriais nurodomas skirtumas tarp įtakos, kurios darė Krikštytojo pamokslai liaudžiai, ir kaip jie buvo visai nenaudingi parisiejams. — *Pripažino Dievo teisybę.* Kurie darė atgailą, kaip Dievas to norėjo, siųsdamas Joną, tie gyrė Dievą, kaip teisingą ir gerą. — (31) *Su kuo aš palyginsiu...* Žydų tauta ir parisiejai niekina, kad ir nelygiame laipsnyje, Jono įspėjimus. Kietas Jono Krikštytojo gyvenimas jiems nepatiko taip pat, kaip ir Išganytojo gyvenimo būdas, ir jie piktai kalbėdavo apie vieną ir kitą. — (33) *Jis velnio apsėstas:* todėl jo tariamas šventumas negali duoti jokios vertės jo žodžiams. — (34) *Štai žmogus rijūnas:* taigi, ką gera galime mes iš tokio susilaukti. Taip ir čia jie randa sau pasiteisinimo. — (35) *Visų jos vaikų.* Atsiranda ir tokių, kurie atitinka Dievo sumanymus, kokiuos buvo paskelbę Jonas ir Išganytojas.

7, 36—50. *Nusidėjėlė patepa Jėzų.* Tiktai Lukas pasakoja šitą atsitikimą, kiti evangelistai jo nemini. Lukas nenurodo laiko, kuriuo jis įvyko. Jis, matomai, paimtas iš to paties laikotarpio, kaip ir kiti, augščiau papasakoti, atsitikimai. Kai kurie aiškintojai norėtų šitą Luko papasakotą patepimą laikyti patepimu, įvykdytu vėliau Betanijoje prieš Viešpaties kančią (plg. Mt 26, 6—13; Mk 14, 3—9; Jo 12, 1—11), dėl to, kad Lukas nemini patepimo Betanijoje. Bet patepimas Išganytojo galėjo būti padarytas du kartu. Lukas, paminėjęs vieną, neberado reikalo minėti kitą. Apystovos, kuriose įvyko Luko minimas patepi-

Lc 11, 37

Mt 26, 7; Mc 14, 3; Io 12, 3

[36] Rogabat autem illum quidam de Pharisaeis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisaei discubuit. [37] Et ecce mulier, quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod accubuisset in domo Pharisaei, attulit alabastrum unguenti: [38] et stans retro secus pedes eius, lacrymis coepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes eius, et unguento ungebat. [39] Videns autem Pharisaeus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta, sciret utique, quae, et qualis est mulier, quae tangit eum: quia peccatrix est. [40] Et respondens Iesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic. [41] Duo debitores erant cuidam foeneratori: unus debebat denarios quingentos, et alius quin-

[36] Vienas parisiejus prašė jį pas save valgyti. Taigi, įėjęs į parisiejaus namus, jis atsisėdo prie stalo. [37] Štai moteriškė, kuri buvo žinoma mieste nusidėjėlė, kaip tik patyrė jį esant prie stalo parisiejaus namuose, atsinešė alebastrinį indą tepalo ir, [38] atsistojusi užpakalyje prie jo kojų, ėmė laistyti jo kojas ašaromis, šluostė savo galvos plaukais, bučiavo jo kojas ir tepė tepalu. [39] Matydamas tai parisiejus, kurs buvo jį pakvietęs, kalbėjo pats sau vienas: Jei šitas būtų pranašas, juk žinotų, kas ir koki yra moteriškė, kuri prisiliečia jo, nes ji nusidėjėlė. [40] Atsiliepdamas Jėzus jam tarė: Simonai, turiu tau šį tą pasakyti. Jis tarė: Sakyk, mokytojau. [41] Vienas skolintojas turėjo du skolininku: vienas buvo jam skolingas penkis šimtus denarų, ki-

---

mas, visai kitokios, negu apystovos pas kitus evangelistus.

(36) *Prašė jį pas save...* Neilgai trukus po augščiau aprašytų įvykių, Jėzus buvo pakviestas į parisiejaus namus. Išganytojas, kurs buvo atėjęs visų žmonių išganyti, priima pakvietimą: mat, jis žino, koki bus iš jo nauda nusidėjėlei. — (37) *Žinoma mieste nusidėjėlė.* Nežinomas šiandien miesto vardas, kuriame buvo ta nusidėjėlė; nežinomas ir jos vardas. Yra pareikšta ne viena nuomonė, būk ji buvusi Marija Magdalena, Marija iš Betanijos, bet rimtesnių įrodymų nerandama. Moteriškė buvo nusidėjėlė, kurios gyvenimas buvo suteptas nuodėmėmis prieš nekaltybę; gal ji ir nebuvo paleistuvė tikra to žodžio prasme. — Visi kitiješko pas Išganytoją pagydymo savo kūniškoms ligoms, o ji savo sielai, ir tai ne žodžiais, bet ašaromis. Kaip tikra jos atgaila, parodo tarp kita ko nuolankumas, su kuriuo ji ješko savo sielai gydytojo. — (38) *Prie jo kojų...* Pokylio dalyviai, eidami prie stalo, palikdavo savo kurpes prie durų. — (39) *Matydamas tai parisiejus...* Parisiejus peikia ligonį, kad jis serga, gydytoją, kad jis padeda (Greg.). Savo mintyse jis nerodo jokios pagarbos Jėzui: Dievas neleistų jam padaryti ką nors netinkamo ir jį sutepančio, jei jis būtų jo pasiuntinys. Parisiejus nekreipia dėmesio į atgailą, dar mažiau jis atsimena, kad tarp pranašo pareigų yra skelbti atgailą, todėl neatstumti nuo savęs nusidėjėlių. Taip parisiejus pakankamai parodo, kokiuo sumanymu jis buvo pasikvietęs pas save Išganytoją. Jis buvo jau daug apie jį girdėjęs ir norėjo jį arčiau ištirti. Kadangi jis neparodė jam paprasčiausio mandagumo ženklų, tai iš anksto parodė, kaip neaugštos nuomonės jis buvo apie Jėzų. — (41) *Du skolininku.* Kai kurie aiškintojai mano, kad Išganytojas čia dviem skolininkais pavadina nusidėjėlę ir parisiejų. Parisiejus tikrai negalėjo čia būti vienas tų skolininkų; Jėzus tikrai nebūtų norėjęs pasakyti, kad parisiejaus nuodėmės dešimtį kartų mažesnės negu moteriškės nusidėjėlės; visame pasakojime nerandame nė vieno

tas penkias dešimtis. [42] Neturint juodviem iš ko atiduoti, jis dovanojo abiem. Katras tat labiau jį myli? [43] Simonas atsakė ir tarė: Manau, kad tas, kuriam daugiau dovanojo. Jis jam sakė: Nutarei teisingai. [44] Ir atsigręžęs į moteriškę tarė Simonui: Matai šitą moteriškę? Aš įėjau į tavo namus; tu nedavei vandens mano kojoms, o šita laistė mano kojas savo ašaromis ir šluostė savo plaukais. [45] Tu manęs nepabučiavai; šita gi, kaip tik įėjo, nesiliovė bučiavusi mano kojų. [46] Nepatepei aliejumi mano galvos, o šita patepė tepalu mano kojas. [47] Todėl sakau tau: atleidžiama jai daug nuodėmių, nes ji daug mylėjo. Kam mažiau atleidžiama, tas mažiau myli. [48] O jai jis tarė: Tau atleidžiamos nuodėmės. [49] Sėdėjusieji drauge prie stalo ėmė sakyti patys sau: Kas yra tas, kurs ir nuodėmes atleidžia? [50] Jis tarė moteriškei: Tavo tikėjimas išgelbėjo tave; eik sau rami.

quaginta. [42] Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? [43] Respondens Simon dixit: Aestimo quia is, cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti. [44] Et conversus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: haec autem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit. [45] Osculum mihi non dedisti: haec autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos. [46] Oleo caput meum non unxisti: haec autem unguento unxit pedes meos. [47] Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. [48] Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata. [49] Et coeperunt qui simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? [50] Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade in pace.

Gn 18, 4

Mt 9, 2; Lc 5, 20 s

Lc 8, 48; 17, 19; 18, 42

žodžio, pasakyto apie nuodėmių atleidimą parisiejui; iš to, kaip jis priėmė Jėzų, visai nesimato, kad jis meile būtų nusipelnęs nuodėmių atleidimą; dar mažiau gali būti kalbama apie dėkingumo meilę, kuria parisiejus atsilygintų Jėzui už nuodėmių atleidimą; palyginime gi visai aiškiai kalbama apie tokią meilę. — (43) *Manau, kad...* Parisiejus atrodo nelabai patenkintas, kad jis klausinėjamas apie tokį dalyką, kurs savaime yra labai aiškus. — *Nutarei teisingai,* būtent, savo atsakymu pats save išpeikei. Kai tu matei, kad ta moteriškė duoda man taip didelių savo meilės ir pagarbos įrodymų, iš to tu turėjai padaryti išvadą, kad ji yra arba jau gavusi iš manęs didelių malonių, arba jų prašo; lygiai iš to, ką žinojai apie mane ir pastebėjai moteriškės elgesyje, tu turėjai padaryti išvadą, kad moteriškė yra išsižadėjusi savo nuodėmių. — (44—46) *Tu nedavei vandens... tu manęs nepabučiavai... Nepatepei aliejumi...* Jėzus daro parisiejui priekaištų, kad jis ne tik neparodė jam meilės, bet neišlaikė net paprasto mandagumo. Moteriškė gi savo didele meile nusipelnė savo daugelio nuodėmių atleidimą. Todėl gili šitos moteriškės meilė buvo tiesioginė priežastis jos nuodėmių atleidimo. — (48) *Tau atleidžiamos nuodėmės.* Čia Išganytojas nuodėmes atleidžia tais pačiais žodžiais, kaip augščiau 5, 21, stabo ištiktajam. — (49) *Sakyti patys sau.* Jie išreiškia šiokį tokį nustebimą, bet nebedrįsta kaltinti Jėzaus piktžodžiavimu, kaip anksčiau, todėl ir Jėzus nieko jiems neatsako. — (50) *Eik sau rami.* Graikiškame tekste: eik į ramybę, t. y., būk laiminga.

Lc 4, 43

8. [1] Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates, et castella praedicans, et evangelizans regnum Dei: et duodecim cum illo, [2] et mulieres aliquae, quae erant curatae a spiritibus malignis, et infirmitatibus: Maria, quae vocatur Magdalene, de qua septem daemonia exierant, [3] et Ioanna uxor Chusae procuratoris Herodis, et Susanna, et aliae multae, quae ministrabant ei de facultatibus suis.

Mc 16, 9; Mt 27, 55 s;

[4] Cum autem turba plurima convenirent, et de civitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem: [5] Exiit qui seminat, seminare semen suum: et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres caeli comederunt illud. [6] Et aliud cecidit supra pet-

Mt 13, 3; Mc 4, 3

8. [1] Paskui atsitiko, kad jis keliavo per miestus ir kaimus, sakydamas pamokslus ir skelbdamas Dievo karalystės Evangeliją. Su juo buvo dvylika [2] ir kai kurios moterys, kurios buvo pagydytos nuo piktųjų dvasių ir ligų: Marija, vadinama Magdalena, iš kurios buvo išėję septyni velniai, [3] Erodo užveizdo Kuso žmona Joana, Susana ir daug kitų, kurios jam tarnavo savo lobiu.

[4] Susirinkus gausiai miniai ir besiskubinant pas jį iš miestų, jis kalbėjo prilyginimu: [5] Sėjėjas išėjo savo sėklos sėtų. Jam sėjant, dalis krito pakelėje, buvo sumindžiota, ir dangaus paukščiai ją sulesė. [6] Kita dalis krito ant uolos

6. Sėjėjo prilyginamas ir dideli Jėzaus stebuklai, 8, 1—56.

8, 1—3. *Jėzaus palydovai.* Šitas straipsnelis visai nuosavas Lukui. Kitur nieko panašaus nerandame. — (8, 1) *Paskui atsitiko.* Lk 9, 12 nurodomas laikas arti trečiųjų Velykų viešajame Jėzaus gyvenime, todėl kas šičia pasakojama, turėjo įvykti antroje antrųjų Jėzaus mokytojavimo metų pusėje. Jėzus vėl buvo ilgesnėje kelionėje per Galilieją. — *Sakydamas pamokslus:* gal dažniausiai žydų sinagogose. — *Su juo buvo dvylika.* Dvylika apaštalų keliauja su Jėzumi, nes jis savo pavyzdžiu nori išmokyti, kas ir kaip reikia skelbti ir kaip elgtis su žmonėmis, nes neilgai trukus jis turėjo pavesti jiems taip pat skelbimo darbą. — (2) *Kai kurios moterys.* Todėl su Jėzumi šitoje kelionėje turėjo būti nemažas žmonių būrys. Moterys gal nevisuomet visos eidavo su Jėzumi. — *Buvo pagydytos nuo piktųjų dvasių.* Gal šitas posakis tinka tik vienai Marijai Magdalenai. Žr. Mt 15, 39; 27, 56. Vardas Magdalena tikriausiai yra padarytas iš miestelio vardo Magdala, kaip kad mes sakytume Magdalietė. Tas miestelis, šiandien El-Medždel kaimas, buvo prie Genezareto ežero, vakariame jo krante. — *Iš kurios buvo išėję septyni velniai.* Tą patį dalyką mini Morkus 16, 9. Kai kurie aiškintojai šį posakį supranta apie įvairias ydas, kurių pilna buvo Marija, bet evangelisto žodžiais to nesakoma. — *Erodo:* Erodo Antipo. Plg. 3, 1. 19. — *Joana.* Jos vardas minimas dar kartą toliau 24, 10 drauge su Magdalenos vardu. Gali būti, kad ir jos vyras, Kusas, buvo palankus Jėzui. — *Susana.* Jos vardo kitur evangelijoje nesutinkame. — *Daug kitų.* Tarp šitų turėjo būti Jokūbo ir Jono motina, Salomė, Jokūbo mažesniojo ir Juozapo motina, Marija. — *Jam tarnavo savo lobiu.* Gal geriau, anot kito skaitymo, jiems, t. y., Jėzui ir jo apaštalams. Iš senų laikų buvo įprasta, kad pamaldžios žydų moterys aprūpindavo šituo būdu savo mokytojus, bet, kad jos būtų turėjusios laisvės juos lydėti, iš kitur žinių neturime. Gal šią laisvę yra joms suteikęs Jėzus ir taip pradėjęs šventos laisvės metą moterims krikščionėms, kurios, ta laisve besinaudodamos, gali pasišvęsti daugybei stebėtinai gerų darbų.

ir išdygus padžiūvo, nes neturėjo drėgmės. [7] Kita krito tarp erškėčių ir drauge išdygę erškėčiai nusmelkė ją. [8] Kita dalis krito į gerą žemę ir išdygusi davė šimteriopą vaisių. Tai sakydamas jis šaukė: Kas turi ausis klausyti, tas teklausai. [9] Jo mokytiniai klausė jį, ką tas prilyginimas reiškiąs. [10] Jis jiems tarė: Jums duota pažinti Dievo karalystės paslaptį, o kitiems skelbiama prilyginimais, kad regėdami nematytų ir girdėdami nesuprastų. [11] Tas prilyginimas štai ką reiškia: Sėkla — Dievo žodis. [12] Pakelėje tai tie, kurie klauso; paskui ateina velnias ir atima žodį iš jų širdies, kad jie netikėtų ir nebūtų išgelbėti. [13] Ant uolos tie, kurie išgirdę su džiaugsmu priima žodį; bet jie neturi šaknų; jie tiki iki laikui, ir pagundos metu jie atsitraukia. [14] Kas krito tarp erškėčių, tai tie, kurie kad ir klauso, bet šalin eidami, rūpesčių, turtų ir gyvenimo džiaugsmų nutroškinami ir neduoda vaisiaus. [15] O kas krito į gerą žemę, tai tie, kurie klauso žodžio, jį palaiko tikrai geroje širdyje ir duoda vaisiaus

ram: et natum aruit, quia non habebat humorem. [7] Et aliud cecidit inter spinas, et simul exortae spinae suffocaverunt illud. [8] Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. Haec dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. [9] Interrogabant autem eum discipuli eius, quae esset haec parabola. [10] Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis: ut videntes non videant, et audientes non intelligant. [11] Est autem haec parabola: Semen est verbum Dei. [12] Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. [13] Nam qui supra petram: qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: et hi radices non habent: qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt. [14] Quod autem in spinas cecidit: hi sunt, qui audierunt, et a solicitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitae euntes, suffocantur, et non referunt fructum. [15] Quod autem in bonam terram: hi sunt, qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt

Is 6, 9; Mt 13, 14; Mc 4, 12; Io 12, 40; Act 28, 6; Rom 11, 8

8, 4—18. *Sėjėjo prilyginimas.* Plg. Mt 13, 1—9; Mk 4, 1—9. Luko prilyginimas ne taip pilnai atpasakotas, kaip pas kitu du evangelistu. — (9) *Jo mokytiniai:* apaštalai ir kiti Jėzaus mokytiniai. — (10) *O kitiems:* kurie neprašo paaiškinimų. Minios nepasitinka Išganytojo su tokiuo tikėjimu, kokio verti jo stebuklai. Todėl Jėzus nemoko jų apie Mesijo karalystę kitaip, kaip tik prilyginimais. — *Kad regėdami nematytų...* Plg. Iz 6, 9; Jo 12, 40; Apd 28, 26; Rom 11, 8. — (11) *Dievo žodis:* kurį sako žmonėms Dievas savo apreiškime, kurį skelbia Kristus ir apaštalai. Dievo žodis palyginamas su sėkla, nes jis turi savyje jėgos duoti vaisių, jei jis tinkamai priimamas. — (12) *Pakelėje tai tie:* pas kuriuos sėkla krinta ant kelio. — *Velnias:* pirmasis Dievo karalystės priešas nuo pat pradžios. Jis stengiasi nukreipti širdį taip, kad į ją žodis nepatektų. — (13) *Jie neturi šaknų.* Šaknys daro žmogų pastovų tikėjime taip, kad jis duoda per jį vaisių. — (15) *Kantrume:* ištvermėje.

Mt 5, 15; Mc 4, 21

Mt 10, 26; Mc 4, 22

Mt 13, 12; 25, 29; Lc 19, 26

Mt 12, 46; Mc 3, 31

Mt 8, 23; Mc 4, 36

in patientia. [16] Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. [17] Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, et in palam veniat. [18] Videte ergo quomodo audiatis? Qui enim habet, dabitur illi: et quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo.

[19] Venerunt autem ad illum mater, et fratres eius, et non poterant adire eum prae turba. [20] Et nunciatum est illi: Mater tua, et fratres tui stant foris, volentes te videre. [21] Qui respondens, dixit ad eos: Mater mea, et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, et faciunt.

[22] Factum est autem in una dierum: et ipse ascendit in naviculam, et discipuli eius, et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. [23] Et navigantibus illis, obdormivit, et descendit procella venti in stagnum, et complebantur, et periclitabantur. [24] Ac-

kantrume. [16] Niekas uždegęs žiburį neapvožia jo indu ir nededa po guoliu, bet stato į žibintuvą, kad įeinantieji matytų šviesą. [17] Nes nėra paslėptų dalykų, kurie nebūtų apreikšti, nė uždengtų, kurie nepasidarytų žinomi ir neišeitų aikštėn. [18] Taigi, žiūrėkite, kaip jūs klausote. Nes turinčiam bus duodama, o iš neturinčio net ir tai, ką jis tariasi turįs, bus atimta.

[19] Tuo tarpu atėjo pas jį jo motina ir broliai, bet dėl minios negalėjo jo prieiti. [20] Jam buvo pasakyta: Tavo motina ir tavo broliai stovi lauke ir nori su tavimi pasimatyti. [21] Atsakydamas jis jiems tarė: Mano motina ir mano broliai tie, kurie klauso Dievo žodžio ir jį daro.

[22] Vieną dieną atsitiko, kad jis įėjo į laivą drauge su savo mokytiniais ir jiems tarė: Persiirkime anapus ežero. Jie atsistūmė nuo kranto. [23] Jiems plaukiant, jis užmigo. Ežere užėjo audra; jie buvo apipiliami vandenimi ir atsirado pavojuje. [24] Tuomet prisiarti-

— (16) *Niekas uždegęs žiburį neapvožia...* Mokytiniai išmoksta ne tik sau. Kam ta šviesa reikalinga, tuojau pasakoma: *kad įeinantieji matytų...* Plg. Mt 5, 15; Mk 4, 21. — (17) *Nėra paslėptų dalykų,* t. y., nėra kurios nors mano mokslo paslapties, kuri neturėtų būti apreikšta. Plg. Mt 10, 26; Mk 4, 22. — (18) *Žiūrėkite, kaip jūs klausote. Nes turinčiam...* Tą pat reikia pasakyti apie uolumą, kuriuo įsigijama dieviškų turtų.

8, 19—21. *Jėzaus giminės.* Plg. Mt 12, 46—50; Mk 3, 31—35. Dviejose pirmose evangelijose šis įvykis dedamas tarp Jėzaus atsakymo į vieną parisiejų piktžodžiavimą ir sėjėjo prilyginimo. Luko pasakojimas labai trumpas. — (20) *Tavo broliai.* Apie Jėzaus brolius žr. Mt 12, 46; Mk 3, 31; 6, 3. — (21) *Mano motina...* Išganytojas čia neišsižada savo švenčiausios Motinos, kuria jis rūpinosi ir mirdamas ant kryžiaus. Dievo valios vykdyme Marija stovi arčiau Jėzaus, kaip bet kas kitas. Jėzaus žodžiais ir pavyzdžiu čia parodoma jo mokytiniams, kad, atidėję šalin visokią žemišką meilę, imtųsi sau pavestos pareigos ir jokiu būdu nestatytų augščiau už ją tėvų ir giminių meilės ar naudingumo.

8, 22—25. *Audros nutildymas.* Plg, Mt 8, 23—27; Mk 4, 35—40. Visų trijų evangelistų pasakojimas čia kone visai vienodas. — (22) *Vieną dieną...* Laikas tiksliau nenurodomas. Morkus sako, kad tai buvusi prilyginimų apie dangaus karalystę diena. — (24) *Su-*

nę jie pažadino jį, sakydami: Mo⸗kytojau, mes žūname. Jis atsikė⸗lęs sudraudė vėją ir vandens ban⸗gas: jos aprimo, ir pasidarė tyla. [25] Mokytiniams jis tarė: Kur jūsų tikėjimas? Jie nusigandę ir nuste⸗bę, sakė vienas kitam: Kas gi jis, kad paliepia vėjams ir jūrai, ir tie jo klauso?

[26] Jie atplaukė į Gerazėnų šalį, kuri yra ties Galilieja. [27] Kaip tik jis išėjo į krantą, jį sutiko vienas žmogus, jau daug laiko velnio ap⸗sėstas; jis nebevilkėjo jokiu dra⸗bužiu ir nebepasilikdavo namuose, bet kapuose. [28] Pamatęs Jėzų, jis parpuolė ties juo ir, šaukdamas di⸗deliu balsu, tarė: Kas tau darbo su manimi, Jėzau, Augščiausiojo Dievo Sūnau? Maldauju tave, ne⸗kankink manęs. [29] Jėzus gi buvo liepęs nešvariajai dvasiai išeiti iš žmogaus. Nes jau nuo daugelio laiko buvo jį apsėdusi; nors jis buvo rakinamas grandinėmis ir de⸗damas į pančius, bet sutraukyda⸗vo raiščius ir buvo velnio išvaro⸗mas į tyrus. [30] Tuomet Jėzus pa⸗

cedentes autem suscitaverunt eum, dicentes: Praeceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, et tempestatem aquae, et cessavit: et facta est tranquillitas. [25] Dixit au⸗tem illis: Ubi est fides vestra? Qui timentes, mirati sunt ad invicem, dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis, et mari imperat, et obe⸗diunt ei?

[26] Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra Ga⸗lilaeam. [27] Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat daemonium iam tem⸗poribus multis, et vestimento non induebatur, neque in domo mane⸗bat, sed in monumentis. [28] Is, ut vidit Iesum, procidit ante illum: et exclamans voce magna, dixit: Quid mihi, et tibi est Iesu Fili Dei Altissimi? obsecro te, ne me tor⸗queas. [29] Praecipiebat enim spiri⸗tui immundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripie⸗bat illum, et vinciebatur catenis, et compedibus custoditus, et rup⸗tis vinculis agebatur a daemonio in deserta. [30] Interrogavit autem illum Iesus, dicens: Quod tibi no⸗

---

draudė vėją ir vandens bangas: pats savo žodžiu, nerodydamas apaštalams, kad jis šaukiasi dangiškojo Tėvo pa⸗galbos. Mokytiniai anksčiau, negu bus išsiųsti, turi pamatyti Dievo žodžio jėgą ir Jėzaus galią. Ko negali padaryti jo⸗kios žmonių pajėgos, jiems turi pasi⸗rodyti didesnis stebuklas, negu pagy⸗dymai.

8, 26—39. *Gerazėnų šalies apsėstasis.* Plg. Mt 8, 28—34; Mk 5, 1—20. Luko pasakojimas nėra taip gyvas ir pilnas, kaip Morkaus, bet jis platesnis už Mato pasakojimą. — (26) *Į Gerazėnų šalį:* kurios gyventojų dauguma buvo pago⸗nys. — (27) *Vienas žmogus.* Graikiš⸗kame tekste dar pridurta: iš miesto, t. y., buvęs miesto gyventojas, mieste⸗lėnas, gal daugeliui pažįstamas as⸗muo. — *Jau daug laiko velnio...* Anot graikiško teksto: *velnio apsėstas,* ir nuo daugelio laiko jis nebevilkėjo jokiu drabužiu. Todėl apsėstasis, lai⸗kui slenkant, vis daugiau ir daugiau buvo piktosios dvasios varginamas. — (28) *Nekankink manęs.* Jis bijo, todėl vadina Viešpatį Dievo Sūnumi ir par⸗puola prieš jį kniūbsčias, bet jis vis viena pasilieka akiplėša, statydamas Viešpačiui savo reikalavimą. Ir Vieš⸗paties žodžiai vargina jį (29 e.). — (30) *Legijonas.* Viešpats nori mums duoti sužinoti, kaip daug piktų dvasių gali paimti savo valdžion vieną sielą (Kir.) ir apreikšti savo galią (Beda).

men est? At ille dixit: Legio: quia intraverant daemonia multa in eum. [31] Et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent. [32] Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: et rogabant eum, ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. [33] Exierunt ergo daemonia ab homine, et intraverunt in porcos: et impetu abiit grex per praeceps in stagnum, et suffocatus est. [34] Quod ut viderunt factum qui pascebant, fugerunt, et nunciaverunt in civitatem, et in villas. [35] Exierunt autem videre quod factum est, et venerunt ad Iesum: et invenerunt hominem sedentem, a quo daemonia exierant, vestitum, ac sana mente ad pedes eius, et timuerunt. [36] Nunciaverunt autem illis et qui viderant, quomodo sanus factus esset a legione: [37] et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est. [38] Et rogabat illum vir, a quo daemonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus, dicens: [39] Redi in domum tuam, et narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per universam civitatem, praedicans quanta illi fecisset Iesus.

klausė jį, tardamas: Kuo tu vardu? Jis atsakė: Legijonas; nes į jį buvo įėję daug velnių. [31] Jie jį meldė neliepti jiems eiti į gelmę. [32] Buvo tenai didelė kaimenė kiaulių, kurios ganėsi kalne. Jie jį prašė leisti jiems į jas įeiti. Jis jiems leido. [33] Tuomet velniai išėjo iš žmogaus ir suėjo į kiaules; kaimenė tuojau padurmu metėsi į ežerą ir prigėrė. [34] Piemenys, pamatę, kas buvo atsitikę, pabėgo ir davė žinią į miestą ir į kaimus. [35] Gyventojai išėjo pažiūrėti, kas buvo įvykę, ir atėjo pas Jėzų. Jie rado žmogų, iš kurio velniai buvo išėję, apvilktą ir sveiko proto sėdintį prie jo kojų, ir nusigando. [36] Tie, kurie buvo matę, papasakojo jiems, kaip jis buvo pagydytas nuo legijono. [37] Visa Gerazėnų šalies daugybė meldė jį atstoti nuo jų, nes jie buvo apimti didelės baimės. Jis, sėdęs į laivą, sugrįžo. [38] Nors žmogus, iš kurio buvo išėję velniai, prašė jį, kad galėtų būti su juo, bet Jėzus paleido jį, sakydamas: [39] Grįžk į savo namus ir pasakok, kaip didelių dalykų Dievas yra tau padaręs. Jis nuėjo ir visiems mieste skelbė, kaip didelių dalykų buvo jam padaręs Jėzus.

— (32) *Jie jį prašė leisti...* Jei piktosios dvasios negali paimti savo valdžion net gyvulių, tai juo mažiau gali kenkti žmogui, kurs priėmė Kristaus antspaudą ir turi jame vilties (Kir.). — (33) *Suėjo į kiaules.* Tiek jie ir tegalėjo padaryti, bet neįstengė palaikyti sau naujos buveinės, nes kiaulės prigėrė ežere. Išganytojas leidžia žūti kiaulėms, kad taip žmonės gautų progos susirūpinti savo išganymu, kai piemenys papasakos visą atsitikimą mieste. — (37) *Meldė jį atstoti nuo jų...* Jie nemoka įvertinti apsėstajam suteiktos malonės, jaučia tik savo nuostolį; iš anksto jau reikėjo laukti, kad jie juo mažiau vertins Viešpaties pamokslą. Baimė tačiau sulaiko juos nuo smarkesnių žodžių. Viešpats palieka jiems pagydytąjį, kaip Dievo geradarysčių skelbėją.

[40] Jėzui sugrįžus, atsitiko, kad jį priėmė minia, nes visi buvo jo be⸗laukią. [41] Štai atėjo vienas žmo⸗gus, vardu Jajiras, sinagogos vir⸗šininkas, ir parpuolė prie Jėzaus kojų, prašydamas jį užeiti į jo na⸗mus; [42] nes jis turėjo vienturtę dukterį, arti dvylikos metų, ir ta buvo marinama. Atsitiko, kad ei⸗nant jis buvo minios spaudžiamas. [43] Viena moteriškė, serganti dvy⸗lika metų kraujo plūdimu, kuri buvo išleidusi gydytojams visą sa⸗vo lobį ir nė vieno negalėjo būti pagydyta, [44] prisiartino iš užpaka⸗lio, prisilietė jo drabužio kuto, ir jos kraujo plūdimas tuojau susto⸗jo. [45] Jėzus tarė: Kas manęs pri⸗silietė? Visiems ginantis, Petras ir su juo buvusieji tarė: Mokytojau, minia tave spaudžia ir stumia, o tu sakai: Kas manęs prisilietė? [46] Bet Jėzus tarė: Kas nors manęs prisilietė, nes aš žinau, kad iš ma⸗nęs išėjo galybė. [47] Moteriškė, ma⸗tydama, kad ji nepasiliko nepaste⸗bėta, priėjo drebėdama, parpuolė prie jo kojų ir pasakė visų žmonių akivaizdoje, dėl ko ji prisilietusi ir kaip tuojau pagijusi. [48] Tuomet jis jai tarė: Dukterie, tavo tikėji⸗mas pagelbėjo tau; eik sau rami. [49] Dar jam tebekalbant, atėjo kas ten iš namų pas sinagogos virši⸗

[40] Factum est autem cum rediis⸗set Iesus, excepit illum turba, erant enim omnes expectantes eum. [41] Et ecce venit vir, cui nomen Iai⸗rus, et ipse princeps synagogae erat: et cecidit ad pedes Iesu, ro⸗gans eum ut intraret in domum eius, [42] quia unica filia erat ei fere annorum duodecim, et haec morie⸗batur. Et contigit, dum iret, a tur⸗bis comprimebatur. [43] Et mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quae in medi⸗cos erogaverat omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: [44] accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti eius: et confestim stetit fluxus sanguinis eius. [45] Et ait Ie⸗sus: Quis est, qui me tetigit? Ne⸗gantibus autem omnibus, dixit Pet⸗rus, et qui cum illo erant: Prae⸗ceptor, turbae te comprimunt, et affligunt, et dicis: Quis me teti⸗git? [46] Et dixit Iesus: Tetigit me aliquis, nam ego novi virtutem de me exiisse. [47] Videns autem mu⸗lier, quia non latuit, tremens ve⸗nit, et procidit ante pedes eius: et ob quam causam tetigerit eum, indicavit coram omni populo: et quemadmodum confestim sanata sit. [48] At ipse dixit ei: Filia, fides tua salvam te fecit: vade in pace. [49] Adhuc illo loquente, venit qui⸗dam ad principem synagogae, di⸗

Mt 9, 18; Mc 5, 22 — Lc 7, 12 — Lc 7, 50

8, 40—56. *Pagydymas kraujo plūdi⸗mu sergančios moteriškės ir prikėlimas iš numirusiųjų Jajiro dukters.* Plg. Mt 9, 18—26; Mk 5, 21—43. Luko pasa⸗kojimas čia gana panašus į Morkaus, nors nėra taip pilnas. — (40) *Jį pri⸗ėmė minia:* gali būti, kad tai padarė su nemažu džiaugsmu. — (41) *Prašy⸗damas jį užeiti į jo namus.* Jajiro pra⸗šymas ateiti į namus sutinka su Išga⸗nytojo įpročiu gydyti rankų uždėjimu, savo malda arba palietimu. — (43) *Visą savo lobį.* Dėl savo pakartotų bandymų išsigydyti ji buvo dvigubai nelaiminga, nes ne tik nepagijo, bet dar labiau sirgo. — (46) *Kas nors manęs prisilietė:* prisilietė tyčiomis, tu⸗rėdamas ypatingą sumanymą. — *Iš ma⸗nęs išėjo galybė.* Jėzus apsireiškia, kaip visokio gerumo ir visokios jėgos šaltinis. — (49) *Tavo duktė mirė; ne⸗bevargink jo.* Jie turėjo žinoti prikė⸗

cens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. [50] Iesus autem, audito hoc verbo, respondit patri puellae: Noli timere, crede tantum, et salva erit. [51] Et cum venisset domum, non permisit intrare se=cum quemquam, nisi Petrum, et Iacobum, et Ioannem, et patrem, et matrem puellae. [52] Flebant au=tem omnes, et plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere, non est mortua puella, sed dormit. [53] Et deridebant eum, scientes quod mortua esset. [54] Ipse autem tenens manum eius clamavit, dicens: Puel=la, surge. [55] Et reversus est spiri=tus eius, et surrexit continuo. Et iussit illi dari manducare. [56] Et stupuerunt parentes eius, quibus praecepit ne alicui dicerent quod factum erat.

Lc 7, 13

Lc 5, 14; Mc 1, 44; 7, 36

ninką ir jam pasakė: Tavo duktė mirė; nebevargink jo. [50] Bet Jė=zus, išgirdęs tą žodį, tarė mergai=tės tėvui: Nebijok, tik tikėk, ir ji bus sveika. [51] Atėjęs į namus jis neleido įeiti su savim niekam dau=giau kaip tik Petrui, Jokūbui, Jo=nui ir mergaitės tėvui bei motinai. [52] Visi verkė ir raudojo jos. Bet jis tarė: Neverkite, nes mergaitė ne=mirė, tik miega. [53] Jie išjuokė jį, žinodami, kad ji mirusi. [54] Bet Jė=zus, laikydamas jos ranką, sušuko: Mergaite, kelkis! [55] Jos dvasia su=grįžo, ir ji tuojau atsikėlė. Jis lie=pė duoti jai valgyti. [56] Jos gim=dytojai stebėjosi, o jis liepė jiems niekam nesakyti, kas buvo įvykę.

Mt 10, 1; Mc 3, 13

Lc 10, 4; Mt 10, 9; Mc 6, 8

Lc 10, 5 ss

Act 13, 51; Lc 10, 10 s

9. [1] Convocatis autem duodecim Apostolis, dedit illis virtutem, et potestatem super omnia daemonia, et ut languores curarent. [2] Et mi=sit illos praedicare regnum Dei, et sanare infirmos. [3] Et ait ad il=los: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque pa=nem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. [4] Et in quamcum=que domum intraveritis, ibi mane=te, et inde ne exeatis. [5] Et quicum=

9. [1] Suvadinęs dvyliką apaštalų, Jėzus davė jiems galybės ir val=džios ant visų velnių ir ligoms gy=dyti. [2] Paskui jis išsiuntė juos Die=vo karalystės skelbti ir ligonių gy=dyti. [3] Jis jiems tarė: Nieko ne=siimkite su savimi į kelią, nei laz=dos, nei maišelio, nei duonos, nei pinigų ir neturėkite dviejų jupų. [4] Į kokiuos tik namus įeisite, te=nai pasilikite ir iš ten neišeikite. [5] Kas tik jūsų nepriimtų, išeidami

---

limą iš numirusiųjų jaunikaičio Najime (7, 17) ir todėl turėjo nenustoti vil=ties. — (52) *Nemirė:* mirtis nelaikys jos ilgai savo valdžioje.

7. *Dvylikos apaštalų išsiuntimas, duo=nos padauginimas, Petro išpažinimas ir Jėzaus atsimainymas, 9, 1—50.*

9, 1—6. *Išsiuntimas apaštalų.* Plg. Mt 10, 1—11; 1; Mk 6, 6—13. Lukas, kaip ir Morkus, šį dalyką pasakoja la=bai trumpai. — (9, 1) *Suvadinęs...* Apaštalai jau dvejus metus buvo Vieš=paties mokomi. Jų siuntimas nuneš žinią apie Mesijo karalystę visur, taip kad net Erodas Antipas ją išgirs. — *Valdžios ant visų velnių,* t. y., galios juos išvaryti. Išganytojas, būdamas Dievas, suteikia apaštalams galios da=ryti stebuklus. — (3) *Nei lazdos...* Jie turi su savimi neimti nieko, kas tar=nauja patogumui. — *Nei duonos, nei pinigų...* Net reikalingų dalykų jie ne=turi imti su savim, juo labiau tokių, be kurių pigu apsieiti. — (5) *Dulkes nuo savo kojų liudijimui...* Žemė ro=dosi lyg sutepta gyventojų nuodėmė=mis. Dulkių nukratymas parodo, kad visa kaltė pasiliks ant jų.

iš to miesto nusikratykite net ir dulkes nuo savo kojų liudijimui prieš juos. [6] Taigi, išėję jie ėjo apylinkui per kaimus, skelbdami Evangeliją ir visur gydydami.

[7] Tuo tarpu tetrarkas Erodas išgirdo, kas buvo jo daroma, ir svyravo, nes kai kurių buvo sakoma: [8] Jonas prisikėlė iš numirusiųjų, kitų gi: Elijas pasirodė, kitų vėl: Kėlėsi vienas iš senųjų pranašų. [9] Erodas tarė: Jonui aš nukirsdinau galvą; kas gi yra šitas, apie kurį aš girdžiu tokių dalykų? Taigi, jis jieškojo jo pamatyti.

[10] Sugrįžę apaštalai papasakojo jam visa, ką buvo darę. Tuomet, pasiėmęs juos, jis pasitraukė nuošaliai į tuščią vietą prie Betsajidos. [11] Tai patyrusios minios sekė jį. Jis juos priėmė, kalbėjo jiems apie Dievo karalystę ir pagydė tuos, kurie gydymo privalė. [12] Diena jau baigėsi; tai dvylika priėję jam tarė: Paleisk minias, kad, nuėjusios į aplinkui esančius kaimus ir kiemus, rastų užeigos ir valgyti, nes čia esame tuščioje vietoje. [13] Bet jis jiems tarė: Jūs

que non receperint vos exeuntes de civitate illa, etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. [6] Egressi autem circuibant per castella evangelizantes, et curantes ubique.

[7] Audivit autem Herodes tetrarcha omnia, quae fiebant ab eo, et haesitabat eo quod diceretur [8] a quibusdam: Quia Ioannes surrexit a mortuis: a quibusdam vero: Quia Elias apparuit: ab aliis autem: Quia propheta unus de antiquis surrexit. [9] Et ait Herodes: Ioannem ego decollavi: Quis est autem iste, de quo ego talia audio? Et quaerebat videre eum.

[10] Et reversi Apostoli, narraverunt illi quaecumque fecerunt: et assumptis illis secessit seorsum in locum desertum, qui est Bethsaidae. [11] Quod cum cognovissent turbae, secutae sunt illum: et excepit eos, et loquebatur illis de regno Dei, et eos, qui cura indigebant, sanabat. [12] Dies autem coeperat declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut euntes in castella, villasque quae circa sunt, divertant, et inveniant escas: quia hic in loco deserto sumus. [13] Ait autem ad il-

Mt 14, 1; Mc 6, 14
Mt 16, 14
Lc 23, 8
Mc 6, 30; Lc 10, 17
Mt 14, 15; Mc 6, 36
Io 6, 9

9, 7—9. *Ypatinga Erodo Antipo nuomonė apie Jėzų.* Plg. Mt 14, 1. 2; Mk 6, 14—16. — (7) *Kas buvo jo daroma:* stebuklus, kuriuos darė Kristus ir jo vardu apaštalai. — (8) *Elijas pasirodė:* nes Elijas nebuvo miręs. Sąžinė neduoda ramybės Erodui, todėl jis tiki tai vieną, tai kitą dalyką.

9, 10—17. *Pirmas stebuklingas duonos padauginimas.* Plg. Mt 14, 13—21; Mk 6, 30—44; Jo 6, 1—13. — (10) *Pasiėmęs juos.* Išganytojas nori duoti apaštalams truputį pasilsėti. — *Prie Betsajidos.* Jėzus su apaštalais persiyrė per Genezareto ežerą į rytų krantą, todėl minima čia Betsajida negalėjo būti ta, kurioje buvo Petro ir Andriejaus tėviškė. Netoli šiaurės vakarų Genezareto ežero kranto buvo kitados Betsajidos miestelis, iš kurio tetrarkas Pilypas padarė miestą ir praminė vardu Julias. Evangelistas tą miestelį tebevadina senu jo vardu. — (12) *Paleisk minias.* Apaštalai, kaip būsimi ganytojai, rūpinasi visais minios reikalais; todėl jie žiūri, kad minia savo laiku galėtų rasti maisto. — (13) *Jūs duokite...:* padarykite stebuklą. Tačiau apaštalai nesupranta, ko Jėzus nori; reikšdami jam pagarbos, jie atsako, esą negalimas dalykas, kad jie patys

los: Vos date illis manducare. At illi dixerunt: Non sunt nobis plus quam quinque panes, et duo pisces: nisi forte nos eamus, et emamus in omnem hanc turbam escas. [14] Erant autem fere viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos: Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. [15] Et ita fecerunt. Et discumbere fecerunt omnes. [16] Acceptis autem quinque panibus, et duobus piscibus, respexit in caelum, et benedixit illis: et fregit, et distribuit discipulis suis, ut ponerent ante turbas. [17] Et manducaverunt omnes, et saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

Io 11, 41; 17, 1

4 Rg 4, 43 s

duokite jiems valgyti. Jie jam atsakė: Mes neturime daugiau, kaip penkis duonos kepalus ir dvi žuvi; jei nebent mes eitumėm ir pirktumėm visai šiai miniai valgyti. [14] Buvo gi apie penkis tūkstančius vyrų. Jis tarė savo mokytiniams: Susodinkite juos eilėmis po penkias dešimtis. [15] Jie taip padarė ir visus susodino. [16] Tuomet paėmęs penkis duonos kepalus ir dvi žuvi, jis pažvelgė į dangų, palaimino juos, laužė ir dalino savo mokytiniams, kad dėtų ties miniomis. [17] Visi valgė ir buvo sotūs; ir dar atimta, kas buvo likę trupinių, dvylika pintinių.

Mt 16, 13; Mc 8, 27

Lc 9, 7

Io 6, 69

[18] Et factum est cum solus esset orans, erant cum illo et discipuli: et interrogavit illos, dicens: Quem me dicunt esse turbae? [19] At illi responderunt, et dixerunt: Ioannem Baptistam, alii autem Eliam, alii vero quia unus Propheta de prioribus surrexit. [20] Dixit autem illis: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Christum Dei.

[18] Kai jis buvo vienas ir meldėsi, su juo buvo ir mokytiniai. Jis paklausė juos: Ką minios sako mane esant? [19] Jie atsakė ir tarė: Vieni sako esant Joną Krikštytoją, kiti Eliją, dar kiti, kad prisikėlęs vienas iš senųjų pranašų. [20] Jis jiems tarė: O jūs ką sakote mane esant? Atsakydamas Simonas Petras tarė: Dievo Kristų.

Mt 17, 21; Mc 8, 31; Lc 9, 31; 18, 31 ss

[21] At ille increpans illos, praecepit ne cui dicerent hoc, [22] dicens: Quia oportet filium hominis multa pati, et reprobari a senioribus, et principibus sacerdotum, et Scribis, et occidi, et tertia die resurgere.

[21] Jis sudraudė juos ir liepė niekam tai nesakyti, [22] tardamas: Žmogaus Sūnus turi daug kentėti, būti atmestas vyresniųjų, vyriausiųjų kunigų ir Rašto žinovų, būti užmuštas ir trečiąją dieną prisikelti.

---

eitų ir parūpintų maisto miniai. — (15) *Jie taip padarė:* paklausė Jėzaus įsakymo, nors nežinojo, kam tai daroma.

9, 18—27. *Petro išpažinimas ir pirmas Kristaus kančios paskelbimas.* Plg. Mt 16, 13—28; Mk 8, 27—9, 1. Luko, kaip ir Morkaus, čia pasakojimas trumpas. Jis nemini garbingo atsilyginimo, kurį tuomet Viešpats pažadėjo Petrui. Lukas, po duonos padauginimo tuojau dėdamas Petro išpažinimą, apleidžia visą eilę įvykių, kuriuos pasakoja kitu du evangelistu. — (18) *Kai jis buvo vienas...* Petro išpažinimo vietos Lukas nemini, už tat jis nurodo aiškiai įvykio apystovas: Jėzus meldžiasi savo dangiškajam Tėvui; arti jo yra jojo mokytiniai, kurie vieni turės išgirsti pranašystę apie Jėzaus kančią. — *Ką minios sako:* tos minios, kurios manęs klausosi ir mato mano stebuklus.

(21) *Jis sudraudė:* rimtai įspėjo. —

[23] Visiems gi jis sakė: Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane. [24] Nes kas nori išgelbėti savo gyvybę, praras ją, o kas prarastų savo gyvybę dėl manęs, ją išgelbės. [25] Nes koki nauda būtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, o pats save prapuldytų, ar sau darytų nuostolį? [26] Kas gėdysis manęs ir mano žodžių, to gėdysis žmogaus Sūnus, atėjęs savo Tėvo ir šventųjų angelų didenybėje. [27] Sakau jums tiesą: Yra kai kurie iš čia stovinčiųjų, kurie nemirs, kolei išvys Dievo karalystę.

[28] Apie aštuonias dienas po tų žodžių atsitiko, kad jis pasiėmė Petrą, Jokūbą ir Joną ir užėjo ant kalno melstis. [29] Jam besimeldžiant,

[23] Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me. [24] Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit animam suam propter me, salvam faciet illam. [25] quid enim proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et detrimentum sui faciat? [26] Nam qui me erubuerit, et meos sermones: hunc Filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua, et Patris, et sanctorum angelorum. [27] Dico autem vobis vere: sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei.

[28] Factum est autem post haec verba fere dies octo, et assumpsit Petrum, et Iacobum, et Ioannem, et ascendit in montem ut oraret. [29] Et facta est, dum oraret, species

Mt 10, 38; 16, 24; Mc 8, 34; Lc 14, 27
Lc 17, 33; Mt 10, 39; Io 12, 25
Mt 10, 33; Mc 8, 38; 2 Tim 2, 12
Mt 16, 28; Mc 8, 39
Lc 8, 51; Mt 17, 1; Mc 9, 1

(23) *Visiems gi...:* ne tik mokytiniams (žr. Mk 8, 34). — *Jei kas nori eiti paskui mane:* tokiam bus teikiama Dievo malonės pagalba. Eiti paskui Jėzų, reiškia gyvenimo taisykle pasiimti Dievo valią. Sekdami paskui Kristų su kryžiumi, mes būsime jo garbės dalininkais. — (26) *Atėjęs savo Tėvo ir...* Kas Kristaus bus nepripažintas, tas skirtas žūti amžinai. Todėl reikia dėti visas pastangas, kad sektumėm paskui Kristų, kurs tikrai ateis su teisėjo didenybe, ateis su garbe, kuri jam nuosava kaip žmogui, kurią turėti dera jo žmogiškai prigimčiai, sujungtai su Žodžiu, ir kuri atitinka jo kentėjimų didumą ir daugybę (Pil 2, 8. 9); ateis savo Tėvo garbėje, nes pasirodys su ta didybe, kurią gauna, kaip tikras Tėvo Sūnus, draug su dieviška prigimtimi; ateis su šv. angelų garbe, t. y., dangaus kunigaikščių kariuomenės apsuptas. — (27) *Yra kai kurie...* Kad klausytojai nemanytų, būk ta Kristaus garbė tuojau pasirodysianti, Išganytojas paaiškina, kad anksčiau bus tvirtai įsteigta Dievo karalystė čia žemėje ir drauge jų paguodai pasako, kad mesijinė karalystė bus tvirtai ir matomai įgyvendinta pasaulyje ne perdaug tolimoje ateityje. Šv. Beda, sekdamas šv. Gregorių, sako, kad šitoje vietoje Dievo karalystė pavadinta Bažnyčia. Savaime aišku, kad matyti Dievo karalystę negali reikšti tą pat, ką ir matyti Jėzų, ateinantį toje garbėje, apie kurią kalbama 26 e.

9, 28—36. *Jėzaus atsimainymas.* Plg. Mt 17, 1—13; Mk 9, 1—12. Luko pasakojimas čia trumpesnis, negu kitų dviejų evangelistų, bet turi kai kurių jam vienam nuosavų smulkmenų. — (28) *Apie aštuonias dienas:* nes pirmutinė ir paskutinė, t. y., aštuntoji diena, buvo nepilnos. — *Pasiėmė Petrą...* Kryžiaus papiktinimas dar labiau pašalinamas bent kai kuriems mokytiniams Kristaus garbės parodymu. —

Lc 20, 38

Io 1, 14

2 Ptr 1, 16 ss; Lc 3, 22; Ps 2, 7; Is 42, 1; Dt 18, 15. 19

Mt 17, 14; Mc 9, 16

vultus eius altera: et vestitus eius albus et refulgens. [30] Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses, et Elias, [31] visi in maiestate: et dicebant excessum eius, quem completurus erat in Ierusalem. [32] Petrus vero, et qui cum illo erant, gravati erant som⸗no. Et evigilantes viderunt maie⸗statem eius, et duos viros, qui sta⸗bant cum illo. [33] Et factum est cum discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum: Praeceptor, bonum est nos hic esse: et faciamus tria ta⸗bernacula, unum Tibi, et unum Moysi, et unum Eliae: nesciens quid diceret. [34] Haec autem illo loquente, facta est nubes, et ob⸗umbravit eos: et timuerunt, in⸗trantibus illis in nubem. [35] Et vox facta est de nube, dicens: Hic est Filius meus dilectus, ip⸗sum audite. [36] Et dum fieret vox, inventus est Iesus solus. Et ipsi tacuerunt, et nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his, quae viderant.

[37] Factum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illis turba multa. [38] Et ecce vir de turba exclamavit, di⸗cens: Magister, obsecro te, respice in filium meum quia unicus est mihi: [39] et ecce spiritus appreh⸗en⸗dit eum, et subito clamat, et elidit, et dissipat eum cum spuma, et vix discedit dilanians eum: [40] et rogavi discipulos tuos ut eiicerent illum,

jo veido išvaizda pasidarė kitoki ir jo apdaras baltas ir žibąs. [30] Štai, du žmogu kalbėjosi su juo: tai bu⸗vo Mozė ir Elijas. [31] Jie buvo re⸗gimi garbėje ir kalbėjo apie mirtį, kurią jis turėjo iškentėti Jeruzalė⸗je. [32] Petras ir su juo buvusieji bu⸗vo miego apimti; pabudę jie pa⸗matė jo garbę ir du žmogu, sto⸗vėjusiu su juo. [33] Jiems nuo jo atstojant, Petras tarė Jėzui: Mo⸗kytojau, gera mums čia būti; pa⸗darykime tris padangtes, vieną tau, vieną Mozei ir vieną Elijui; bet jis nežinojo, ką kalbąs. [34] Tai jam be⸗kalbant, užėjo debesis ir apdengė juos. Jiems įeinant į debesį, mo⸗kytiniai nusigando. [35] Iš debesies pasigirdo balsas, kurs sakė: Šitas yra mylimasis mano Sūnus, jo klausykite. [36] Balsui atsiliepiant, Jėzus vėl buvo vienas. Jie tylėjo ir anomis dienomis niekam nesakė nieko iš to, ką buvo matę.

[37] Rytojaus dieną atsitiko, kad, jiems nueinant nuo kalno, juos su⸗tiko gausi minia. [38] Štai vienas žmogus iš minios sušuko, sakyda⸗mas: Mokytojau, maldauju tave, pažvelgk į mano sūnų, nes jis ma⸗no vienturtis. [39] Dvasia nutveria jį, ir jis tuojau šaukia, permeta ir tąso jį, taip kad jis putoja, ir taip jį plėšo, kad vos ne vos nuo jo at⸗stoja. [40] Aš prašiau tavo mokyti⸗

---

(30) *Du žmogu kalbėjosi su juo:* su Jė⸗zumi, kurs buvo įstatymo ir pranašų Viešpats, apie kurį vienas ir kitas iš ank⸗sto buvo pranašavę.—(31) *Kalbėjo apie mirtį:* kaip apie paskutinį įstatymo ir pranašų veikimo tikslą. — (32) *Buvo miego apimti:* tuo tarpu, kai Kristus meldėsi. — (33) *Jiems nuo jo atsto⸗jant:* kai jie jau rengėsi skirtis. — (35) *Pasigirdo balsas.* Plg. 2 Petro 1, 17. — (36) *Jėzus vėl buvo vienas.* Iš to buvo aišku, kam dangiškasis balsas kalbėjo. — *Jie tylėjo:* iki Kristaus pri⸗sikėlimo.

9, 37—44a. *Pagydymas piktosios dvasios apsėsto — epileptiko* (puola⸗mąja liga sergančio žmogaus). Plg. Mt 17, 14—20; Mk 9, 13—28. Lukas, kaip ir Matas, įvykį pasakoja labai trum⸗pai. — (37) *Rytojaus dieną.* Įvykio

nius išvaryti ją, bet jie negalėjo. [41] Atsakydamas Jėzus tarė: O, netikinti ir iškrypusi gimine! iki kolei aš būsiu pas jus ir jus kęsiu? Atvesk čia savo sūnų. [42] Kaip jis ėjo artyn, velnias parbloškė jį ir tąsė. [43] Jėzus sudraudė nešvariąją dvasią, pagydė vaiką ir atidavė jį jo tėvui. [44] Visi stebėjosi Dievo didenybe.

Visiems stebintis visais tais dalykais, kuriuos jis darė, jis tarė savo mokytiniams: Dėkitės jūs į savo širdį šituos žodžius; nes žmogaus Sūnus bus paduotas į žmonių rankas. [45] Bet jie nesuprato tų žodžių, ir jie buvo jiems paslėpti, kad jų neišmanytų. Jie net bijojo klausti jį apie tuos žodžius.

[46] Juose kilo mintis, kas jų didžiausis. [47] Jėzus, matydamas jų širdies mintis, paėmė vaiką, pastatė jį greta savęs [48] ir jiems tarė: Kas tik priimtų šitą vaiką mano vardu, tas mane priima, ir kas tik mane priima, jis priima tą, kurs yra mane siuntęs. Nes kas tarp jūsų visų mažiausis, tas didžiausis. [49] Tuomet atsiliepdamas Jonas tarė: Mokytojau, mes matėme vieną žmogų, tavo vardu išvarantį velnius, ir mes jam draudėme, nes

et non potuerunt. [41] Respondens autem Iesus, dixit: O generatio infidelis, et perversa, usquequo ero apud vos, et patiar vos? Adduc huc filium tuum. [42] Et cum accederet, elisit illum daemonium, et dissipavit. [43] Et increpavit Iesus spiritum immundum, et sanavit puerum, et reddidit illum patri eius. [44] Stupebant autem omnes in magnitudine Dei:

Lc 7, 15

Lc 9, 22

omnibusque mirantibus in omnibus, quae faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. [45] At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos ut non sentirent illud: et timebant eum interrogare de hoc verbo.

Lc 18, 34; 24, 44; Mc 9, 32

[46] Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. [47] At Iesus videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, et statuit illum secus se, [48] et ait illis: Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo, me recipit: et quicumque me receperit, recipit eum, qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est. [49] Respondens autem Ioannes dixit: Praeceptor, vidimus

Mt 18, 1; Mc 9, 33

Lc 6, 8; Mt 9, 4

Mt 10, 40; Lc 22, 26

---

laiką nurodo tiktai Lukas. — (41) *O, netikinti ir...* Šitas papeikimas tinka ir Kristaus mokytiniams, nes jis buvo davęs jiems valdžios ant visų piktųjų dvasių, žr. aug. 9, 1.

9, 44b. 45. *Antras pranašavimas apie kančią.* Plg. Mt 17, 21—22; Mk 9, 29—31. — (44) *Šituos žodžius:* stebuklus, kad jūs neturėtumėt pagundos manyti, būk mano kančia esanti silpnumo pasėka. Mokytiniai ką tik buvo matę naują Išganytojo galios įrodymą.

9, 46—50. *Jėzaus pamokymas savo mokytiniams apie nuolankumą.* Plg. Mt 18, 1—5; Mk 9, 33—40. Luko pasakojimas ir čia trumpesnis. Pas visus tris pirmuosius evangelistus šituo įvykiu baigiamas pasakojimas apie Išganytojo veiklą Galiliejoje. — (46) *Juose kilo mintis:* kai mokytiniai buvo Kaparnaume. — (47) *Paėmė vaiką, pastatė jį...* Kaip kitados pranašai, taip ir Kristus dažnai moko veiksmais. Jis nori, kad nuolankumo įsakymas tikrai giliai įsmigtų į mokytinių atmintį ir širdis. — (48) *Kas tik priimtų šitą vaiką...* Kas gali būti garbingesnio, kaip priimti Jėzų ir dangiškąjį Tėvą? — (49) *Matėme vieną žmogų...* Išvarinėti piktas dvasias Kristus buvo pavedęs savo mokytiniams (9, 1). Jonas norėtų, kad ta teisė

quendam in nomine tuo eiicientem daemonia, et prohibuimus eum: quia non sequitur nobiscum. [50] Et ait ad illum Iesus: Nolite prohibere: qui enim non est adversum vos, pro vobis est.

jis neseka tavęs su mumis. [50] Jėzus jam tarė: Neginkite, nes kas ne prieš jus, tas už jus.

Mt 19, 1; Mc 10, 32

[51] Factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius, et ipse faciem suam firmavit ut iret in Ierusalem. [52] Et misit nuncios ante conspectum suum: et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum ut pararent illi. [53] Et non receperunt eum, quia facies eius erat euntis in Ierusalem. [54] Cum vidissent autem discipuli eius Iacobus, et Ioannes, dixerunt: Domine, vis dicimus ut ignis descendat de caelo, et consumat illos? [55] Et conversus increpavit illos, dicens: Nescitis cuius spiritus estis. [56] Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare. Et abierunt in aliud castellum.

4 Rg 1, 10. 12

Io 3, 17; 12, 47; Mt 18, 11

[51] Metui atėjus, kada jis turėjo būti atimtas, atsitiko, kad jis atgręžė savo veidą keliauti į Jeruzalę. [52] Jis siuntė pirma savęs pasiuntinių, kurie įėjo į samariečių miestelį, prirengti jam, kur sustoti. [53] Tie jo nepriėmė, nes jis keliavo Jeruzalės link. [54] Tai pamatę, jo mokytiniai Jokūbas ir Jonas tarė: Viešpatie, jei nori, mes sakysime, kad ugnis kristų iš dangaus ir juos sunaikintų? [55] Jis atsigręžė ir juodu sudraudė, sakydamas: Nežinote, kokios esate dvasios. [56] Žmogaus Sūnus ne prapuldyti sielų atėjo, bet gelbėti. Po to jie nuėjo į kitą kaimą.

[57] Factum est autem: ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illum: Sequar te quocumque ieris. [58] Dixit illi Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos: Filius autem hominis non habet ubi

Mt 8, 20

[57] Jiems einant keliu, atsitiko, kad vienas jam tarė: Seksiu tave, kur tik tu eisi. [58] Jėzus jam atsakė: Lapės turi urvus ir dangaus paukščiai lizdus, o žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglausti.

---

priklausytų jiems vieniems. — (50) *Kas ne prieš jus...* Kas nebuvo su parisiejais, kurie puldavo Išganytoją, tas iš tikrųjų stovėjo jo pusėje.

III. Jėzus kelionėje į Jeruzalę, 9, 51—19, 27.

1. Kelionės pradžia. Išsiuntimas 72 mokytinių, 9, 51—10, 24.

9, 51—56. *Samariečiai nepriima Išganytojo.* — (51) *Turėjo būti atimtas:* kai arti jau buvo valanda jo į dangų žengimo, kuriuo turėjo baigtis žemiškas jo gyvenimas. — *Jis atgręžė savo veidą...:* tvirtai pasiryžo eiti į Jeruzalę. — (52) *Miestelį.* Jo vardas nežinomas. Tai turėjo būti paprastas kaimas. — (53) *Jo nepriėmė...* Nes Jėzus keliavo su mokytiniais į (Padangčių) šventę Jeruzalėn tenai garbinti Dievo; samariečiai gi sakė, kad Dievą garbinti galima tik šventykloje, pastatytoje Garizimo kalne. — (54) *Tai pamatę:* kad pasiuntiniai sugrįžo, neįvykdę, kas jiems buvo įsakyta. Jokūbas ir Jonas gal šiuo atveju buvo atsiminę Eliją. — (55) *Nežinote...* Ar užmiršote, kad jūs esate Evangelijos vaikai, kuri moko visus malonumo ir gailestingumo. — (56) *Ne prapuldyti sielų atėjo...* Plg. Jo 3, 17; 12, 47.

9, 57—62. *Kas nori sekti Jėzų, turi visako išsižadėti.* Plg. Mt 8, 19—22.

59 Kitam jis tarė: Sek mane. Tas atsakė: Viešpatie, leisk man pirma eiti ir palaidoti savo tėvą. 60 Jėzus jam tarė: Palik mirusiesiems laido-ti jų numirėlius, tu gi eik ir skelbk Dievo karalystę. 61 Kitas tarė: Sek-siu tave, Viešpatie, bet leisk man pirma atsisveikinti su tais, kurie yra namie. 62 Bet Jėzus jam pasa-kė: Nė vienas, kurs prideda savo ranką prie arklo ir atgal dairosi, netinka Dievo karalystei.

10. 1 Po to Viešpats paskyrė dar kitus septynias dešimtis du ir iš-siuntė juos po du pirma savęs į visus miestus ir vietas, kur jis pats turėjo ateiti. 2 Jis jiems sakė: Pjū-tis, tiesa, didelė, o darbininkų ma-ža. Taigi, prašykite pjūties Vieš-patį siųsti darbininkų į savo pjū-tį. 3 Eikite, štai aš siunčiu jus, kaip avinėlius tarp vilkų. 4 Nesineški-te nei maišelio, nei delmono, nei autuvo ir nieko kelyje nesveikin-kite. 5 Į kuriuos tik namus įeisite, pirma sakykite: Ramybė teesie ši-tiems namams. 6 Jei tenai bus ra-mybės sūnus, jūsų ramybė ilsėsis jame; jeigu ne, ji sugrįš pas jus.

caput reclinet. 59 Ait autem ad alterum: Sequere me. ille autem dixit: Domine permitte mihi pri-mum ire, et sepelire patrem meum. 60 Dixitque ei Iesus: Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade, et annuncia regnum Dei. 61 Et ait alter: Sequar te Domine, sed permitte mihi primum renun-tiare his, quae domi sunt. 62 Ait ad illum Iesus: Nemo mittens ma-num suam ad aratrum, et respi-ciens retro, aptus est regno Dei.

3 Rg 19, 20 — Gn 19, 17

10. 1 Post haec autem designavit Dominus et alios septuaginta duos, et misit illos binos ante fa-ciem suam in omnes civitatem, et locum, quo erat ipse venturus. 2 Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Ro-gate ergo dominum messis ut mit-tat operarios in messem suam. 3 Ite: ecce ego mitto vos sicut ag-nos inter lupos. 4 Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, et neminem per viam salutaveritis. 5 In quamcumque do-mum intraveritis, primum dicite: pax huic domui: 6 et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum

Ex 24, 1; Nm 11, 16 — Mt 9, 37; Io 4, 35 — Mt 10, 16 — Mc 6, 8; 4 Rg 4, 29 — 1 Ptr 4, 14

Matas pasakoja ne visa, ką čia randa-me pas Luką. — (60) *Palik mirusie-siems laidoti...* Reikia kai kada ap-leisti mažesnes gėrybes dėl didesniųjų naudingumo (Beda). Kas buvo pašvę-stas Dievui ypatingu būdu, kaip vy-riausis kunigas, nazirai, tiems buvo draudžiama artintis net prie mirusiojo tėvo (3 Moz 21, 11; 4 Moz 6, 6. 7). Kristus savo atsakymu parodo, kaip didelio šventumo reikalaujama iš to, kurs turi eiti Evangelijos skelbėjo pa-reigas.

10. 1—24. *Išsiuntimas 72 mokytinių.* Šitą įvykį pasakoja tiktai Lukas. — (10, 1) *Po to:* po įvykių, paminėtų augščiau 9, 51. — *Dar kitus septynias dešimtis du...* Jau čia Išganytojas pa-rodo, kad jo Bažnyčioje turės būti nustatyta tvarka tarp vadovaujančių (Jer. Beda), todėl 72 mokytinių parci-gos turėjo būti mažesnės už apaštalų. Mokytiniai išsiunčiami po du, kad vie-nas kitam padėtų, vienas kitą sura-mintų ir dėl didesnio orumo. — (2) *Pjūtis...* Plg. Mt 9, 37. 38. — (4) *Nieko kelyje nesveikinkite:* nesišnekė-kite be reikalo kelyje, skubėkite savo kelionėje eiti pirmyn. Plg. 4 Kar 4, 29. — (6) *Ramybės sūnus:* žmogus turįs ramybės, kokios suteikdavo Senojo Testamento vykdymas, todėl žmogus geras, mylįs tiesą. Ramybės sūnus yra ebrajizmas. — *Jūsų ramybė:* jūsų lin-

1 Cor 9, 14; 1 Tim 5, 18; Mt 10, 10; Dt 24, 14

Lc 9, 2. 5

Act 13, 51; 18, 6

Mt 11, 21; Ion 3, 6

Is 14, 13 ss

Mt 10, 40; Io 5, 23; 12, 48; 15, 23 1 Th 4, 8

Apc 12, 8 s

pax vestra: sin autem, ad vos re⸗vertetur. [7] In eadem autem domo manete edentes, et bibentes quae apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. [8] Et in quamcumque civitatem intrave⸗ritis, et susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis: [9] et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite illis: Appropinquavit in vos reg⸗num Dei. [10] In quamcumque au⸗tem civitatem intraveritis, et non susceperint vos, exeuntes in pla⸗teas eius, dicite: [11] Etiam pulve⸗rem, qui adhaesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. [12] Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam illi civitati. [13] Vae tibi Co⸗rozain, vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro, et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio, et cinere sedentes paeniterent. [14] Verumtamen Tyro, et Sidoni remissius erit in iudicio, quam vobis. [15] Et tu Capharnaum usque ad caelum exaltata, usque ad infernum demergeris. [16] Qui vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum, qui misit me.

[17] Reversi sunt autem septuagin⸗ta duo cum gaudio, dicentes: Do⸗mine, etiam daemonia subiiciuntur nobis in nomine tuo. [18] Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de

[7] Pasilikite tuose pačiuose namuo⸗se valgydami ir gerdami, ko pas juos yra, nes darbininkas vertas savo užmokesčio. Nevaikščiokite iš namų į namus. [8] Į kurį tik mie⸗stą įeisite, ir priims jus, valgykite, kas jums padedama. [9] Gydykite jame esančius ligonius ir sakyki⸗te jiems: Jums prisiartino Dievo karalystė. [10] O į kurį tik miestą įeisite, ir jie nepriims jūsų, išėję į jo gatves, sakykite: [11] Net ir dul⸗kes, kurios prie mūsų prilipo iš jūsų miesto, mes nukratome ant jūsų; tačiau tai žinokite, kad Die⸗vo karalystė arti. [12] Sakau jums: Tą dieną Sodomai bus lengviau, kaip anam miestui. [13] Vargas tau, Korozajine! Vargas tau, Betsajida! nes, jei Tire ir Sidone būtų buvę padaryta stebuklų, kurių padaryta jumyse, seniai jie, su ašutine ir pelenuose sėdėdami, būtų darę at⸗gailą. [14] Tačiau Tirui ir Sidonui bus lengviau teisme, kaip jums. [15] Ir tu, Kaparnaume, iki dangui išaugštintas, tu būsi nustumtas į pragarą. [16] Kas jūsų klauso, tas manęs klauso; kas jus niekina, mane niekina. O kas mane nie⸗kina, niekina tą, kurs yra mane siuntęs.

[17] Septynios dešimtys du sugrįžo su džiaugsmu ir sakė: Viešpatie, net ir velniai pasiduoda mums tavo vardu. [18] Jis jiems tarė: Mačiau šetoną krintantį, kaip žaibą, iš

---

kėjimas ramybės. — (7) *Pasilikite...* Plg. 1 Kor 9, 14; 5 Moz 24, 14; Mt 10, 10; 1 Tim 5, 18. — (11) *Mes nu⸗kratome...* Taip bus anie pažymėti, kaip išskirti iš Dievo karalystės. — (12) *Tą dieną:* teismo dieną. — (16) *Kas jūsų klauso...* Plg. Mt 10, 40; Jo 13, 20. (17) *Net ir velniai...* Sugrįžę moky⸗tiniai pasakoja visų pirma tai, kas jiems rodėsi didžiausia. — (18) *Mačiau še⸗toną krintantį...* Tai yra: mačiau, kad jūsų žodžiu šetonas su visa savo galia krito žemyn, taip kaip krinta žaibas iš dangaus. Kiti aiškintojai (Jer. Greg. Auks. Teof.) tai supranta apie pirmąjį angelų nupuolimą, kurs primenamas

dangaus. [19] Štai aš daviau jums galios mindžioti žalčius, kurklius ir kiekvieną neprietelio galybę; niekas jums nekenks. [20] Tačiau ne tuo džiaugkitės, kad dvasios jums pasiduoda, bet verčiau džiaugkitės tuo, kad jūsų vardai įrašyti dan⸗ guje. [21] Tą pačią valandą jis pra⸗ džiugo šventąja Dvasia ir tarė: Aš dėkoju tau, Tėve, dangaus ir že⸗ mės Viešpatie, kad tai paslėpei nuo išmintingųjų ir gudriųjų ir tai apreiškei mažutėliams. Beje, Tėve! nes taip tau patiko. [22] Visa man atiduota mano Tėvo, ir nė vienas nežino, kas esąs Sūnus, kaip tik Tėvas, ir kas esąs Tėvas, kaip tik Sūnus ir kam Sūnus nori apreikšti. [23] Apsigręžęs gi į savo mokytinius jis tarė: Palaimintos akys, kurios mato, ką jūs matote. [24] Nes aš sa⸗ kau jums: daug pranašų ir karalių norėjo regėti, ką jūs regite, bet neregėjo, ir girdėti, ką jūs girdite, bet negirdėjo.

[25] Štai vienas įstatymo žinovas ėmė jį gundyti ir sakė: Mokyto⸗ jau, ką aš turiu daryti, kad laimė⸗ čiau amžinąjį gyvenimą? [26] Jis pa⸗

caelo cadentem. [19] Ecce dedi vo⸗ bis potestatem calcandi supra ser⸗ pentes, et scorpiones, et super om⸗ nem virtutem inimici: et nihil vo⸗ bis nocebit. [20] Verumtamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiiciuntur: gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in cae⸗ lis. [21] In ipsa hora exultavit Spi⸗ ritu sancto, et dixit: Confiteor ti⸗ bi pater, Domine caeli et terrae, quod abscondisti haec a sapienti⸗ bus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Etiam Pater: quoniam sic placuit ante te. [22] Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et ne⸗ mo scit quis sit Filius, nisi Pater: et quis sit Pater, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. [23] Et con⸗ versus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident quae vos videtis. [24] Dico enim vobis, quod multi prophetae, et reges volu⸗ erunt videre quae vos videtis, et non viderunt: et audire quae au⸗ ditis, et non audierunt.

[25] Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, et dicens: Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo? [26] At ille dixit ad eum: In lege quid scrip⸗

Mc 16, 18; Ps 90, 13
Ex 32, 32; Is 4, 3; Ph 4, 3; Hb 12, 23; Apc 3, 5; 20, 15
Mt 11, 25
Mt 13, 16 s
1 Ptr 1, 10
Mt 22, 35; Mc 12, 28; Lc 18, 18 ss

---

mokytiniams, kaip įspėjimas prieš pui⸗ kybę. — (19) *Mindžioti žalčius, kur⸗ klius...* Šiais gyvūnais nurodomi pik⸗ tosios dvasios puolimai, arba apskritai priešų sląstai ir pastangos. — (20) *Ne tuo džiaugkitės, kad dvasios...* Nuo šios galios nepareina savas žmogaus iš⸗ ganymas, kaip parodo Judo pavyzdys. — *Džiaugkitės tuo, kad jūsų vardai...* Plg. Apr 20, 15. — (21) *Pradžiugo šventąja Dvasia:* džiaugėsi kaip žmo⸗ gus džiaugsmu, einančiu iš šventosios Dvasios, ir džiaugėsi sielos linksmybe, pereinančia į kūną; tas džiaugsmas buvo teikiamas žmogiškai prigimčiai šventosios Dvasios ir dieviškos prigim⸗ ties. — *Apreiškei mažutėliams...:* nuo⸗ lankioms sieloms. Taip pasireiškia Die⸗ vo teisingumas, išmintis ir gailestingu⸗ mas. — (22) *Kam Sūnus nori ap⸗ reikšti.* Nuo puikiųjų slepiama, o nuo⸗ lankiesiems apreiškiama, kad aš ir Tė⸗ vas esame tos pat prigimties ir tobu⸗ lumo. Bet Sūnus yra išganymo tarpi⸗ ninkas.

2. Pamokymai apie meilę ir maldą, 10, 25—11, 13

10, 25—37. *Dievo ir artimo meilė. Geraširdis samarietis.* Plg. Mt 22, 35—40; Mk 12, 28—34. — (25) *Štai vie⸗ nas...* Kai Jėzus kalbėjo daugeliui, ne⸗ tikėtai atsiliepė vienas. — (26) *Kas pa⸗ rašyta įstatyme.* Tu įstatymo žinovas ir klausi, lyg kad nežinotum, ko rei⸗

Dt 6, 5; Lv 19, 18

Lv 18, 5; Mt 19, 17

tum est? quomodo legis? [27] Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua: et proximum tuum sicut teipsum. [28] Dixitque illi: Recte respondisti: hoc fac, et vives. [29] Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum: Et quis est meus proximus? [30] Suscipiens autem Iesus, dixit: Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum: et plagis impositis abierunt semivivo relicto. [31] Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via: et viso illo praeterivit. [32] Similiter et Levita, cum esset secus locum, et videret eum, pertransiit. [33] Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: et videns eum, misericordia motus est. [34] Et appropians alligavit vulnera eius, infundens oleum, et vinum: et imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, et curam eius egit. [35] Et altera die protulit duos denarios, et dedit stabulario, et ait: Curam illius habe: et quodcumque supererogaveris, ego cum rediero reddam tibi. [36] Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones?

klausė jį: Kas parašyta įstatyme? kaip skaitai? [27] Tas atsakydamas tarė: Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela, visomis savo jėgomis, visomis savo mintimis, ir savo artimą, kaip pats save. [28] Jis jam tarė: Gerai atsakei; tai daryk ir būsi gyvas. [29] Bet anas, norėdamas pats save pateisinti, tarė Jėzui: Ir kas gi mano artimas? [30] Atsiliepdamas Jėzus tarė: Vienas žmogus ėjo iš Jeruzalės į Jeriką. Jis pateko tarp galvažudžių. Tie apiplėšė jį ir, sužeidę jį, nuėjo sau, palikdami jį pusgyvį. [31] Atsitiko, kad tuo pačiu keliu ėjo vienas kunigas ir, matydamas jį, praėjo. [32] Taip pat ir levitas, atsiradęs toje vietoje, jį matė ir praėjo. [33] Vienas gi keleivis samarietis ėjo pro jį ir, jį pamatęs, buvo gailestingumo sujudintas. [34] Jis prisiartino, aprišo jo žaizdas, užpylęs aliejaus ir vyno, užkėlė jį ant savo gyvulio, nugabeno į užeigą ir rūpinosi juo. [35] Kitą dieną jis išsiėmė du denaru, padavė užeigos savininkui ir tarė: Rūpinkis juo ir, jei ką viršaus išleisi, aš sugrįžęs tau atiduosiu. [36] Kas iš šitų trijų tau rodosi buvęs artimas to, kurs pateko tarp

---

kalauja įstatymas. — *Kaip skaitai:* kurie yra įstatymo žodžiai. — (27) *Mylėsi Viešpatį...* Plg. 3 Moz 19, 18; 5 Moz 6, 5; Mt 5, 43. — (30) *Vienas žmogus ėjo iš Jeruzalės į Jeriką.* Gali būti, kad dabar pats Išganytojas buvo netoli Jeriko. Ėjęs iš Jeruzalės žmogus buvo žydas. — *Sužeidę jį.* Gali būti, kad keleivis bandė gintis. — (31) *Ėjo vienas kunigas...* Jis ėjo iš šventyklos ir nuo aukos, tačiau jo širdis nežinojo pasigailėjimo. Jis buvo kunigas, tarp kurio pareigų buvo mokyti įstatymo ir jo laikytis, kurs turėjo nepraeiti net pro per daug apkrautą savo priešo asilą, nepalengvinęs jam naštos (2 Moz 23, 5). — (32) *Levitas:* Levio ainis. Levitai buvo kunigų padėjėjai. — (33) *Samarietis.* Tarp žydų ir samariečių buvo nuolatinė neprietelystė. — (35) *Du denaru.* Denaras lygus pusantro lito. Denaras, paprastai, buvo vienos dienos užmokestis. — *Ką viršaus išleisi...* Samarietis elgiasi gailestingai ir duosniai. — (36) *Tau rodosi*

galvažudžių? [37] Jis atsakė: Tas, kurs jam parodė gailestingumo. Jėzus jam tarė: Eik ir tu daryk panašiai.

[38] Jiems einant toliau, atsitiko, kad jis įėjo į vieną kaimą. Tenai viena moteriškė, vardu Morta, pri= ėmė jį į savo namus. [39] Ji turėjo seserį, vardu Mariją, kuri atsisėdo prie Viešpaties kojų ir klausėsi jo žodžių. [40] Morta turėjo daug vi= sokio darbo su patarnavimu. Ji sustojo ir tarė: Viešpatie, tau ne= rūpi, kad mano sesuo palieka tar= nauti mane vieną? Sakyk jai, kad ji man padėtų. [41] Viešpats atsaky= damas jai tarė: Morta, Morta, sie= lojiesi ir esi susirūpinusi daugeliu dalykų, [42] o reikia tik vieno. Ma= rija išsirinko geriausią dalią, kuri nebus iš jos atimta.

11. [1] Kuomet jis vienoje vietoje meldėsi, atsitiko, kad, jam pabai= gus, vienas jo mokytinis jam tarė: Viešpatie, pamokyk mus melstis, kaip ir Jonas mokė savo mokyti= nius. [2] Jis jiems tarė: Kai jūs mel= džiatės, sakykite: Tėve, tebūnie

[37] At ille dixit: Qui fecit misericor= diam in illum. Et ait illi Iesus: Vade, et tu fac similiter.

[38] Factum est autem, dum irent, et ipse intravit in quoddam castel= lum: et mulier quaedam Martha nomine, excepit illum in domum suam, [39] et huic erat soror nomine Maria, quae etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. [40] Martha autem satagebat circa frequens ministerium: quae stetit, et ait: Domine, non est tibi curae quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi, ut me adiuvet. [41] Et respondens dixit illi Dominus: Martha, Martha, so= licita es, et turbaris erga plurima. [42] Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea.

11. [1] Et factum est: cum esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis eius ad eum: Domine, doce nos orare, si= cut docuit et Ioannes discipulos suos. [2] Et ait illis: Cum oratis, di= cite: Pater, sanctificetur nomen tu=

Io 11, 1; 12, 2

1 Cor 7, 35

Mt 6, 33

Lc 6, 12; 5, 33; 9, 29

Mt 6, 9

---

buvęs...: pasirodė esąs artimas. — (37) *Kurs jam parodė gailestingumo.* Rašto žinovas, matomai, nenori ištarti neken= čiamo samariečio vardo. — *Eik ir tu daryk panašiai.* Kas yra reikalingas tavo pagalbos, tas yra tavo artimas (Bon.). Šventieji tėvai taiko šitą pri= lyginimą nupuolusiai žmonijai, žydijai ir gerajam samariečiui, Kristui.

10, 38—42. *Morta ir Marija.* Šį įvykį pasakoja vienas Lukas. Dviejų seserų būdas aprašomas visų taip pat, kaip Jo 11, 1... — (38) *Į vieną kaimą:* Be= taniją. — (39) *Kuri atsisėdo...* Dvi seserys įvaizdina kontempliacinį ir veiklųjį gyvenimą (Beda, Teof.). — (40) *Darbo su patarnavimu:* taip ro= dydama Viešpačiui meilės. — *Kad ji man padėtų:* kitaip ji nepaliks tavęs. — (42) *Marija išsirinko...* Tu pasirin= kai gerą dalią, o ji geresnę (Aug. Ambr.). Reikia vieno, būtent, rūpintis sielos išganymu. Šita evangelija skai= toma Marijos į dangų ėmimo šventėje, nes švenčiausioji Panelė geriausiai at= liko visa, kas čia giriama (Bon.).

11, 1—13. *Jėzus moko savo moky= tinius melstis.* Plg. Mt 6, 9—13; 7, 7—11. Didelė mokytinių auklėjimo programa turėjo apimti ir mokymą mel= stis (Bon.). Vieta ir laikas šito pamo= kymo nenurodomi. Spėjama, kad pa= mokymas buvo suteiktas po Padangčių šventės (Jo 7, 14). — (11, 1) *Melstis, kaip ir Jonas mokė...* Mokytinis pa= teisina savo prašymą ir lyg kad sako: tu mus dar geriau pamokysi melstis, kaip tavo pirmatakas savo mokytinius. — (2) *Jis jiems tarė.* Jėzus atsako vi= siems; matomai, vienas mokytinis pra=

um. Adveniat regnum tuum. [3] Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. [4] Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem. [5] Et ait ad illos: Quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte, et dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes, [6] quoniam amicus meus venit de via ad me, et non habeo quod ponam ante illum, [7] et ille deintus respondens dicat: Noli mihi molestus esse, iam ostium clausum est, et pueri mei mecum sunt in cubili, non possum surgere, et dare tibi. [8] Et si ille perseveraverit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget, et dabit illi quotquot habet necessarios. [9] Et ego dico vobis: Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. [10] Omnis enim, qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur. [11] Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? [12] Aut si petierit ovum: numquit porriget illi scorpionem? [13] Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se?

Lc 18, 5; Mt 26, 10

Mt 7, 7; 21, 22; Mc 11, 24; Io 14, 13; Iac 1, 5

Mt 7, 9

šventas tavo vardas. Teateinie tavo karalystė. [3] Duok mums šiandien kasdieninės mūsų duonos. [4] Atleisk mums mūsų nuodėmes, nes ir mes atleidžiame kiekvienam, kurs mums kaltas. Ir nevesk mūsų į pagundą. [5] Jis jiems dar sakė: Jei kas iš jūsų turi prietelį, eina pas jį vidunaktį ir jam sako: Prieteliau, paskolink man tris duonos kepalus, [6] nes vienas prietelis atėjo pas mane iš kelionės, ir aš neturiu ko jam padėti; [7] jei anas, atsakydamas iš vidaus, tartų: Nebūk man įkyrus; durys jau užrakintos, ir mano vaikai yra su manim atsigulę; aš negaliu keltis ir tau duoti; [8] jei jis nesiliaus beldęs, sakau jums, jei anas atsikėlęs neduos jam dėl to, kad jis jo prietelis, tačiau jis atsikels dėl jo įkyrumo ir duos jam, kiek tik jam reikia. [9] Tai ir aš sakau jums: Prašykite ir bus jums duota, ieškokite ir rasite, belskite ir bus jums atidaryta. [10] Nes kiekvienas, kurs prašo, gauna; kas ieško, randa, ir beldžiančiam atidaroma. [11] Jei kas iš jūsų prašo tėvą duonos, argi tas duos jam akmenį? Arba jei žuvies, tai ar vietoj žuvies duos jam žaltį? [12] Arba, jei prašytų kiaušinio, argi paduos jam kurklį? [13] Jei tat jūs, būdami nelabi, mokate duoti savo vaikams gerų davinių, juo labiau jūsų Tėvas iš dangaus duos gerąją Dvasią tiems, kurie jį prašo.

šė visų vardu. — *Tebūnie šventas tavo vardas...* Taip prašome, kad Dievo garbinimas ir religijos gerbimas plistų. Dievo karalystė yra Dievo garbė ir mūsų laimė laike ir amžinybėje. Čia Viešpaties malda trumpesnė, kaip pas Matą. Gal Išganytojas buvo jos mokęs ne vieną kartą. Šitos maldos išvaizda sukelia pasitikėjimą ir sužadina ištvermę. Vieną ir kitą privalumą Kristus paaiškina prilyginimu. — (9) *Prašykite ir bus jums duota.* Žmogus, kurs nenorėjo duoti, visgi galų gale davė; juo labiau duos mums tas gerasis, kuris pats ragina prašyti. — (13) *Gerąją Dvasią.* Gr. t. šventąją Dvasią.

3. Parisiejų ir įstatymo žinovų neprietelystė, 11, 14—54.

11, 14—26. *Pagydymas piktosios dva-*

[14] Vieną sykį jis išvarė velnią, kurs buvo nebylys. Jam išvarius velnią, nebylys kalbėjo, ir minios stebėjosi. [15] Kai kurie jų tarė: Jis išvaro velnius per Beelzebubą, velnių vyriausįjį. [16] Kiti gundydami reikalavo iš jo ženklo iš dangaus. [17] Jis, matydamas jų mintis, jiems tarė: kiekviena karalystė, savyje suskilusi, bus sunaikinta, ir namai grius ant namų. [18] Jeigu ir šetonas pats su savimi nesutinka, kaipgi išliks jo karalystė? kadangi jūs sakote mane išvarant velnius per Beelzebubą. [19] Jei aš išvarau velnius per Beelzebubą, per ką išvaro jūsų vaikai? Todėl jie bus jūsų teisėjai. [20] Bet jei aš išvarau velnius Dievo pirštu, tai Dievo karalystė tikrai pas jus atėjo. [21] Kada galiūnas apsiginklavęs sergi savo kiemą, ramybėje lieka visa, ką jis turi. [22] Bet jei stipresnis už jį užėjęs nugali jį, tas atima visus jo šarvus, kuriais pasitikėjo, ir išdalina jo grobį. [23] Kas ne su manimi, tas prieš mane; ir kas nerenka su manimi, tas barsto. [24] Nešvarioji dvasia, išėjus iš žmogaus, vaikščioja sausose vietose, ieškodama atilsio; neradus ji sako: Grįšiu į savo namus, iš kur išėjau.

[14] Et erat eiiciens daemonium, et illud erat mutum. Et cum eiecisset daemonium, locutus est mutus, et admiratae sunt turbae. [15] Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe daemoniorum eiicit daemonia. [16] Et alii tentantes, signum de caelo quaerebant ab eo. [17] Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et domus supra domum cadet. [18] Si autem et Satanas in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eiicere daemonia [19] Si autem ego in Beelzebub eiicio daemonia: filii vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. [20] Porro si in digito Dei eiicio daemonia: profecto pervenit in vos regnum Dei. [21] Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea, quae possidet. [22] Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma eius auferet, in quibus confidebat, et spolia eius distribuet. [23] Qui non est mecum, contra me est: et qui non colligit mecum, dispergit. [24] Cum immundus spiritus exierit de homine, ambulat per loca ina-

Mt 9, 32; 12, 22
Mc 3, 22
Mt 16, 1; Mc 8, 11; Io 6, 30
Io 12, 31; 16, 33; Col 2, 15; I Io 3, 8; 4, 4
Mt 12, 43 ss.

---

sios apsėsto nebylio ir parisiejų šmeižtas. Plg. Mt 12, 22—37; Mk 3, 20—30. Šio įvykio laikas ir vieta aiškiau nenurodoma. Kitu du evangelistu deda pasakojimą kitoje vietoje. — (16) *Kiti gundydami...* Vieni, aiškindami stebuklą, rodo visą savo piktumą, kiti laiko jį neužtenkamu, kad tikėtų, jog Jėzus yra Dievo siųstas. Jėzus parodo pirmųjų piktumą 17 e., kitiems atsako 19 e. — (20) *Dievo pirštu:* Dievo galia. — (21) *Galiūnas:* šetonas. — *Apsiginklavęs:* jėga ir gudrybe. — (22) *Atima visus jo šarvus...* Kristus atima šarvus, parodydamas savo pavyzdžiu ir savo mokslu, kaip anas stiprusis reikia nugalėti. Prilyginimas atitinka Iz 49, 24. — (23) *Kas ne su manimi...* Kadangi Kristus nugali piktąją dvasią ir stiprina Dievo karalystę, tai nė vienas negali pasilikti neapsisprendęs. Kas neprisideda, pagal išgales, prie Kristaus darbo, tas nerenka, bet barsto. — (24) *Nešvarioji dvasia...* Išganytojas vaizdžiai aprašo likimą tų, kurie niekina Dievo dovanas ir malones. — *Ieškodama atilsio.* Piktoji dvasia negali pakęsti, kai jai trukdoma gundyti žmones. — *Grįšiu į savo namus:* panaujinsiu savo gundymus.

quosa, quaerens requiem: et non inveniens dicit: Revertar in do⸗mum meam unde exivi. [25] Et cum venerit, invenit eam scopis mun⸗datam, et ornatam. [26] Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum, nequiores se, et ingressi habitant ibi. Et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. [27] Factum est autem, cum haec di⸗ceret: extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi: Beatus venter, qui te portavit, et ubera, quae suxisti. [28] At ille dixit: Quin⸗immo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud.

Io 5, 14; 2 Ptr 2, 20 s

Lc 1, 28. 42. 48

Lc 8, 15. 21; Mt 12, 50; Iac 1, 22—25

[25] Atėjus ji randa juos iššluotus ir papuoštus. [26] Tuomet ji eina, pa⸗siima su savim septynias kitas dvasias, piktesnes už save, ir įėju⸗sios jos gyvena tenai. Ir taip pa⸗skui darosi tam žmogui blogiau, nekaip pirma. [27] Tai jam sakant, atsitiko, kad viena moteriškė iš minios, pakeldama balsą, jam tarė: Palaiminta įsčia, kuri tave nešio⸗jo, ir krūtys, kurias žindai. [28] Jis atsakė: Beje, palaiminti, kurie klauso Dievo žodžio ir laikosi jo.

[29] Turbis autem concurrentibus coepit dicere: Generatio haec, ge⸗neratio nequam est: signum quae⸗rit, et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae. [30] Nam sicut fuit Ionas signum Ninivitis: ita erit et Filius hominis genera⸗tioni isti. [31] Regina Austri surget in iudicio cum viris generationis huius, et condemnabit illos: quia venit a finibus terrae audire sa⸗pientiam Salomonis: et ecce plus quam Salomon hic. [32] Viri Nini⸗vitae surgent in iudicio cum gene⸗ratione hac, et condemnabunt il⸗lam: quia poenitentiam egerunt ad praedicationem Ionae, et ecce plus quam Ionas hic. [33] Nemo lucer⸗

Mt 12, 39; 1 Cor 1, 22

Ion 2, 1

3 Rg 10, 1; 2 Par 9, 1

Ion 3, 5

Lc 8, 16; Mt 5, 15 Mc 4, 21

[29] Minioms susirenkant, Jėzus pradėjo sakyti. Šita giminė yra nelaba giminė; ji reikalauja žen⸗klo, bet jai nebus duota kito žen⸗klo, kaip tik pranašo Jonos žen⸗klas. [30] Nes kaip Jona buvo žen⸗klas niniviečiams, taip ir žmogaus Sūnus bus šitai giminei. [31] Pietų šalies karalienė stos teisme su ši⸗tos giminės žmonėmis ir pasmerks juos; nes ji atėjo nuo žemės pa⸗kraščių klausytis Saliamono išmin⸗ties, o štai čia daugiau nekaip Sa⸗liamonas. [32] Niniviečiai stos tei⸗sme su šita gimine ir pasmerks ją; nes jie darė atgailą, sakant pamok⸗slus Jonai, o štai čia daugiau ne⸗kaip Jona. [33] Niekas nedega žibu⸗

11, 27. 28. *Palaiminta Jėzaus motina.* — (27) *Pakeldama balsą...* Parisiejai netiki, tuomet moteriškė iš minios pa⸗kelia savo balsą. — (28) *Palaiminti...* Palaiminta Marija, kad nešiojo savo įsčioje ir pagimdė Jėzų; bet dar labiau palaiminta, kad klausė Dievo žodžio ir jį laikė (Aug.). Palaimintas gali būti kiekvienas žmogus, jei visame vykdo Dievo valią.

11, 29—36. *Jėzus neduos ženklo iš dangaus.* Plg. Mt 12, 38—42. — (29) *Ji reikalauja ženklo.* Taip jie elgiasi jau jo viešojo veikimo pradžioje. Žr. Jo 2, 18. 19. Jie reikalauja didesnio stebuklo, negu jau matytieji. — (30) *Jona buvo ženklas:* kurį paniekinę ni⸗niviečiai būtų buvę sunkiai nubausti (plg. Jonos 2, 1). — (31) *Pasmerks juos:* primindama tai, ką ji buvo pada⸗riusi. — (32) *O štai čia daugiau...:* Jona sakė pamokslus keletą dienų, o aš taip ilgai; jis netikinčioje tautoje, aš Dievo tautoje; jis svetimiems, aš saviems; jis paprastais žodžiais, aš ste⸗buklais (Beda). Taip čia Išganytojas kelia aikštėn savo vertę. — (33) *Kad įeinantieji matytų šviesą.* Taip padarė

rio ir nededa uždengtoje vietoje, nei po saiku, bet į žibintuvą, kad įeinantieji matytų šviesą. 34 Tavo kūno žiburys yra tavo akis. Jei tavo akis nepagadinta, visas tavo kūnas turės šviesos; o jei ji netikusi, taip pat ir tavo kūnas bus tamsybėje. 35 Žiūrėk tat, kad tavyje esanti šviesa nebūtų tamsybė. 36 Taigi, jei visas tavo kūnas apšviestas ir nė viena jo dalis nėra tamsybėje, jis bus šviesus visas, lyg kad būtų tave apšvietusi žaibo šviesa.

37 Jam bekalbant, vienas parisiejus paprašė jį pas save pietų valgyti. Įėjęs jis sėdosi prie stalo. 38 Parisiejus manė pats sau vienas ir stebėjosi, kad jis nenusiplovęs prieš valgant. 39 Bet Viešpats jam tarė: Dabar jūs, parisiejai, plaunate, kas yra viršuje taurės ir indo, o jūsų vidus pilnas plėšrumo ir neteisybės. 40 Paikieji, argi ne tas pats, kurs padarė kas viršuje, yra padaręs ir vidų? 41 Tačiau duokite išmaldą iš to, kas lieka,

nam accendit, et in abscondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant. 34 Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. 35 Vide ergo ne lumen, quod in te est, tenebrae sint. 36 Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

37 Et cum loqueretur, rogavit illum quidam Pharisaeus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. 38 Pharisaeus autem coepit intra se reputans dicere, quare non baptizatus esset ante prandium. 39 Et ait Dominus ad illum: Nunc vos Pharisaei quod deforis est calicis, et catini, mundatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapina, et iniquitate. 40 Stulti nonne qui fecit quod deforis est, etiam id, quod deintus est, fecit? 41 Verumtamen quod superest, date ele-

Mt 6, 22

Lc 7, 36

Mt 15, 2

Mt 23, 25

Lc 12, 33

Dievas; jis apreiškė savo valią ir aiškiai parodė, kas yra Išganytojas. Bet ar žydai atmerkė savo akis šviesai? — (34) *Jei tavo akis...:* protas, kurs Dievo apšviečiamas apreiškimu, jei žmogus nestato prieš jį kliūčių. — (35) *Kad tavyje esanti...* Kaip tai įvyksta, žr. Jo 3, 19. 20; 5, 44. — (36) *Jei visas tavo kūnas...* Tai yra, jei kūnas bus šviesus v i s a s, taip kad jame niekur nebeliks tamsybių, tai ta šviesa bus tikrai didelė ir eis didyn. Kas Dievo teikiamą šviesą priima nesutepta mintimi, tas tos šviesos kasdien vis labiau apšviečiamas. Todėl juo didesniu nekaltumu kas nors priima dieviškąją šviesą (apreiškimą, Kristaus mokslą), juo didesniu dangišku šviesumu ir gražumu bus papuošta jo siela.

11, 37—54. *Jėzus pasmerkia parisiejus ir įstatymo mokytojus.* Plg. Mt 23, 1—36. Mato aprašomas parisiejų pasmerkimas panašus į Luko, bet žymiai platesnis ir smarkesnis. Jis buvo Jėzaus pasakytas jo gyvenimo paskutinės savaitės antradienį bažnyčios šventoriuje. Ar Luko parašytas pasmerkimas yra tas pats, nepigu pasakyti. — (38) *Nenusiplovęs...* Įprotis apsiplauti prieš valgant parisiejų buvo laikomas privalomu, kad žmogus galėtų būti laisvas nuo įstatymo numatytų susitepimų, kurių jam galėjo pasitaikyti netyčia. — (39) *Dabar jūs...* Parisiejus nebuvo išreiškęs minties žodžiais, todėl Jėzus kalba ne tam vienam parisiejui, bet bendrai. — (40) *Argi ne tas pats, kurs...* Jei jūs darote viršujinius apsiplovimus dėl Dievo, tai kam jūs pamirštate apiplauti savo širdį. — (41) *Duokite išmaldą.* Šitais žodžiais Išganytojas nurodo šykštiems parisie-

Io 5, 42
Mt 23, 6; Mc 12, 38; Lc 20, 46
Mt 23, 4
Act 7, 52
Mt 11, 19
Apc 18, 24
Gn 4, 8; 2 Par 24, 22

emosynam: et ecce omnia munda sunt vobis. [42] Sed vae vobis Pharisaeis, quia decimatis mentham, et rutam, et omne olus, et praeteritis iudicium, et charitatem Dei: haec autem oportuit facere, et illa non omittere. [43] Vae vobis Pharisaeis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro. [44] Vae vobis, quia estis ut monumenta, quae non apparent, et homines ambulantes supra, nesciunt. [45] Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi: Magister, haec dicens etiam contumeliam nobis facis. [46] At ille ait: Et vobis Legisperitis vae: quia oneratis homines oneribus, quae portare non possunt, et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. [47] Vae vobis, qui aedificatis monumenta Prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos. [48] Profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem aedificatis eorum sepulchra. [49] Propterea et sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophetas, et Apostolos, et ex illis occident, et persequentur: [50] ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista, [51] a sanguine Abel, usque ad sanguinem Zachariae, qui periit inter altare, et aedem. Ita dico vobis, requiretur ab

ir štai visa bus jums nesutepta. [42] Bet vargas jums, parisiejams, kurie duodate dešimtinę iš mėtos, rūtos ir visokių daržovių ir nežiūrite teisybės ir Dievo meilės; reikėjo gi tai daryti ir anų neapleisti. [43] Vargas jums, parisiejams, kurie mėgstate pirmas vietas sinagogose ir pasveikinimus prekyvietėje. [44] Vargas jums, kurie esate, kaip kapai, kurių nesimato, ir žmonės viršum vaikščiodami nežino. [45] Tuomet atsiliepdamas vienas įstatymo žinovas, jam tarė: Mokytojau, tai sakydamas tu ir mus įžeidi. [46] Jis atsakė: Vargas ir jums, įstatymo žinovams; nes jūs kraunate žmonėms naštas, kurių jie negali panešti, o patys nė vienu savo pirštu nepaliečiate tų sunkenybių. [47] Vargas jums, kurie statote pranašams paminklus; juk jūsų tėvai juos užmušė. [48] Iš tikrųjų, jūs liudijate, kad jūs sutinkate su savo tėvų darbais; nes jie juos užmušė, o jūs statote jiems kapų paminklus. [49] Todėl ir Dievo išmintis pasakė: Aš siųsiu pas juos pranašų ir apaštalų; kai kuriuos iš jų jie užmuš ir persekios, [50] kad iš šitos giminės būtų ješkoma visų pranašų kraujo, kurs išlietas nuo pasaulio įkūrimo, [51] pradėjus Abelio krauju iki kraujui Zakarijo, kurs žuvo tarp altoriaus ir šventyklos. Beje, sakau jums, bus ieš-

---

jams, kaip jie galėtų įsigyti ne viršujinio kūno švarumo, bet vidujinio sielos švarumo.— (42) *Nežiūrite teisybės:* neturite jokios būsimojo teismo baimės, nė Dievo meilės. — *Reikėjo gi tai daryti ir...* Viršujiniuose dalykuose jie daro daugiau, negu reikalauja įstatymas. Bet kokiuo tikslu tai daro? Plg. Mt 23, 6. 7. — (44) *Nežino:* kad jie susitepa, nes kapo palietimas, pagal įstatymą, sutepdavo žmogų. Plg. 4 Moz 16, 9. — (48) *Jūs liudijate.* Parisiejai ir įstatymo mokytojai savo jausmais ir gyvenimu buvo panašūs į savo pranokėjus. Kaip anie žudė pranašus, taip ir šitie pasiryžę užmušinėti jų įpėdinius ir tą savo pasiryžimą pilnai parodys, reikalaudami Kristaus mirties. Todėl ir statymo pranašams paminklų Išganytojas nelaiko nuopelnu. — (49) *Dievo išmintis pasakė.* Plg. Mt 23, 34... Jer 7, 25; 1 Kar 19, 14. Kristus kalba pranašų būdu, skelbdamas ateitį. — (51) *Pradėjus Abelio krauju.*

koma ir šitos giminės. [52] Vargas jums, įstatymo žinovams, kad pa≠siėmėte žinojimo raktą; jūs patys neįeinate ir tiems, kurie eina, gi≠nate. [53] Jam tai jiems sakant, pa≠risiejai ir įstatymo žinovai pradėjo smarkiai jį pulti ir davinėjo jam daugybę klastingų klausimų. [54] Jie tykojo jo ir stengėsi pagauti iš jo burnos kokį žodį, jam apkaltinti.

12. [1] Daugeliui minių stovint ap≠linkui, taip kad jie vieni kitus min≠dė, jis pradėjo sakyti savo moky≠tiniams: Saugokitės parisiejų rau≠go, tai yra, veidmainystės. [2] Nėra nieko uždengta, kas nebus ati≠dengta, nei paslėpta, kas nepasi≠darytų žinoma. [3] Nes ką sakėte tamsybėje, bus sakoma šviesoje, ir ką kambariuose kalbėjote į ausį, bus skelbiama ant stogų. [4] Sakau gi jums, savo prieteliams: Nebijo≠kite tų, kurie užmuša kūną ir po to nieko daugiau nebegali pada≠ryti. [5] Aš jums parodysiu, ko tu≠rite bijoti: Bijokite to, kurs užmu≠šęs turi galios įmesti į pragarą. Beje, sakau jums, to bijokite. [6] Argi ne penki žvirbliai parduo≠dami už du skatiku, tačiau nė vie≠

hac generatione. [52] Vae vobis Le≠gisperitis, quia tulistis clavem scientiae, ipsi non introistis, et eos, qui introibant, prohibuistis. [53] Cum autem haec ad illos dice≠ret, caeperunt Pharisaei, et Legis≠periti graviter insistere, et os eius opprimere de multis, [54] insidiantes ei, et quaerentes aliquid capere de ore eius, ut accusarent eum.

Mt 23, 13

12. [1] Multis autem turbis cir≠cumstantibus, ita ut se invicem conculcarent, caepit dicere ad dis≠cipulos suos: Attendite a fermento Pharisaeorum, quod est hypocrisis. [2] Nihil autem opertum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non sciatur. [3] Quoniam quae in tenebris dixistis, in lumine dicen≠tur: et quod in aurem locuti estis in cubiculis, praedicabitur in tec≠tis. [4] Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his, qui oc≠cidunt corpus, et post haec non habent amplius quid faciant. [5] Os≠tendam autem vobis quem timea≠tis: timete eum, qui, postquam oc≠ciderit, habet potestatem mittere in gehennam, ita dico vobis, hunc timete. [6] Nonne quinque passeres vaeneunt dipondio, et unus ex il≠lis non est in oblivione coram

Mt 16, 6; Mc 8, 15

Lc 8, 17; Mt 10, 26; Mc 4, 22

Plg. 1 Moz 4, 8; 2 Kron 24, 22. — (52) *Kad pasiėmėte*... Įstatymo žino≠vai, tyrinėdami šv. Raštą, turėjo pa≠žinti atėjusį Mesiją ir parodyti kelią į jį kitiems, bet jie to nepadarė. — *Ginate:* laikydami Išganytoją neapy≠kantoje ir jam piktžodžiaudami.

4. Išganytojo pamokymai mokytiniams, 12, 1—59.

12, 1—12. *Paraginimas mokytiniams drąsiai eiti savo pareigas.* Plg. Mt 10, 26—33. — (12, 1) *Daugeliui minių.* Gr. t.: tuo tarpu daugeliui minių. Kai Jėzus paliko pokylio namus, ir jam buvo statoma daug visokių klausimų (11, 53. 54), prie jo susirinko didelė žmonių daugybė. — *Savo mokytiniams.* Gr. t.: visų pirma savo mokytiniams. — *Veidmainystės,* kuri sugadina visa, kas gali būti gera žmoguje (Teof.). — (2) *Kas nepasidarytų žinoma.* Taip pat jų veidmainystė bus atidengta. — (3) *Ką sakėte tamsybėje.* Nei tamsybės, nei slaptumas, nei vieta nieko neapsaugos nuo atidengimo. Rytų šalyse stogai buvo plokšti, taip kad nuo jų buvo ga≠lima kalbėti miniai. — (4) *Jums, savo prieteliams.* Persekiojimo priežastis bus ta, kad jie Kristaus prieteliai. — *Po to:* vieną kartą nužudę, jie nieko daugiau nebegali sugalvoti. — (5) *Bijokite to.* Dievo baimė turi nugalėti kiekvieną kitą baimę. — (6) *Argi ne penki.* Plg.

Lc 21, 18; Act 27, 31; 1 Sm 14, 45; 2 Sm 14, 11 Mt 10, 32; Mc 8, 38; 2 Tim 2, 12

Lc 9, 26

Mt 12, 32; Mc 3, 28

Mt 10, 19 s; Mc 13, 11; Lc 21, 12—15

1 Tim 6, 9 s

Deo? [7] Sed et capilli vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis vos: [8] Dico autem vobis: Omnis, qui⸗cumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis con⸗fitebitur illum coram Angelis Dei: [9] qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram An⸗gelis Dei. [10] Et omnis, qui dicit verbum in Filium hominis, remit⸗tetur illi: ei autem, qui in Spiri⸗tum sanctum blasphemaverit, non remittetur. [11] Cum autem inducent vos in synagogas, et ad magistra⸗tus, et potestates, nolite soliciti esse qualiter, aut quid respondea⸗tis, aut quid dicatis. [12] Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

[13] Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem. [14] At ille dixit illi: Homo, quis me constituit iu⸗dicem, aut divisorem super vos? [15] Dixitque ad illos: Videte, et ca⸗vete ab omni avaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet. [16] Dixit autem similitudinem ad illos, di⸗cens: Hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit: [17] et co⸗gitabat intra se dicens: Quid fa⸗ciam, quia non habeo quo congre⸗

nas jų Dievo neužmirštamas. [7] Juk ir visi jūsų galvos plaukai suskai⸗tyti. Taigi, nebijokite, jūs verte⸗sni už daug žvirblių. [8] Aš sakau jums: kas išpažins mane žmonių akivaizdoje, tą ir žmogaus Sūnus išpažins Dievo angelų akivaizdoje. [9] O kas išsigins manęs žmonių aki⸗vaizdoje, to bus išsiginta Dievo angelų akivaizdoje. [10] Kas nors ištaria žodį prieš žmogaus Sūnų, tam bus atleista, o kas piktžodžiau⸗tų šventajai Dvasiai, tam nebus atleista. [11] Kuomet jie jus vesis į sinagogas, pas valdininkus ir vy⸗resnybę, jūs nesirūpinkite, kaip ir ką atsakysite, ar ką kalbėsite; [12] nes šventoji Dvasia pamokys jus tą pačią valandą, kas jums reikia sakyti.

[13] Tuomet vienas iš minios jam tarė: Mokytojau, pasakyk mano broliui, kad jis pasidalintų su ma⸗nimi tėviške. [14] Jis jam atsakė: Žmogau, kas mane pastatė jūsų teisėju ar dalintoju? [15] Toliau jis jiems sakė: Žiūrėkite ir saugokitės visokio godumo, nes gyvybė ne⸗priklauso nuo lobio apstumo, ku⸗rį kas turi. [16] Jis jiems pasakė taip pat prilyginimą, tardamas: Vieno turtingo žmogaus laukas davė gau⸗sių vaisių. [17] Jis manė sau vienas ir sakė: Ką čia daryti, kad netu⸗

Mt 10, 29. — (10) *Kas nors ištaria...* Ne visi, kurie išsižada Viešpaties, ken⸗tės lygias bausmes. Plg. Mt 12, 32; Mk 3, 29. — (12) *Nes šventoji Dvasia.* Plg. Mt 10, 19. 20.

12, 13—21. *Reikia saugotis tuščio rūpesčio pasaulio gėrybėmis.* Plg. Mt 6, 25—33. — (13) *Kad jis pasidalin⸗tų...* Tai vienatinis atsitikimas, kad vie⸗nas žmogus šaukiasi Jėzaus pagalbos nuosavybės sutvarkymo reikale. Žydų mokytojai neretai būdavo kviečiami te⸗stamentų klausimuose. Kristus to žmo⸗gaus nepeikia, kad jis ieško savo tei⸗sių, bet pareiškia, kad panašūs daly⸗kai anaiptol neįeina į jo pašaukimo pa⸗reigas. — (15) *Žiūrėkite...* Jėzus nau⸗dojasi kiekviena proga, kad darytų ge⸗ra. Jei mūsų Išganytojas, kurs už mus mirė, sako: saugokitės, tai mums ne⸗galima nekreipti dėmesio į jo įspėjimą. Jei mes to nematome, kaip didelis yra blogumas, tai tikėkime tam, kurs jį žino (Aug.). — *Gyvybė nepriklauso nuo lobio apstumo:* bet nuo Dievo va⸗lios, kaip parodo čia pat dedamas pri⸗lyginimas. — (16) *Laukas.* Anot gr. t., žemės plotai. — (17) *Neturiu, kur su⸗krauti.* Turtuolis rūpinasi ne kaip ge⸗riau pasinaudotų, bet kaip geriau iš⸗

riu, kur sukrauti savo vaisių? [18] Jis tarė: Štai ką padarysiu: išardęs savo klojimus, pasidarysiu didesnių ir tenai suvalysiu visa, kas man užderėjo, ir savo gėrybes. [19] Tuomet aš sakysiu savo sielai: Mano siela, tu turi daug gėrybių, sukrautų daugeliui metų; ilsėkis, valgyk, gerk, pokyliauk. [20] Bet Dievas jam tarė: Paikas, šią naktį bus pareikalauta iš tavęs tavo sielos; kieno gi bus, ką tu prirengei? [21] Taip yra tam, kurs sau krauna turtų, bet nėra turtingas pas Dievą.

[22] Jis tarė savo mokytiniams: Todėl aš sakau jums: nebūkite bailiai susirūpinę savo gyvybe, ką valgysite, nė kūnu, kuo apsivilksite. [23] Gyvybė didesnis dalykas už valgį ir kūnas už drabužį. [24] Įsižiūrėkite į varnus: jie juk nesėja ir nepjauna, neturi nei sandėlio, nei kluono; Dievas juos maitina; kaipgi daug daugiau esate verti jūs už juos! [25] Kas iš jūsų savo rūpesčiu gali padidinti savo ūgį vienu mastu? [26] Jei tat jūs negalite nė to, kas mažiausia, kam esate bailiai susirūpinę kitais dalykais? [27] Įsižiūrėkite į lelijas, kaip jos auga: jos

gem fructus meos? [18] Et dixit: Hoc faciam: Destruam horrea mea, et maiora faciam: et illuc congregabo omnia, quae nata sunt mihi, et bona mea, [19] et dicam animae meae: Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. [20] Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quae autem parasti, cuius erunt? [21] Sic est qui sibi thesaurizat, et non est in Deum dives.

Sir 11, 19; 1 Cor 15, 32
Sap 15, 8
Mt 6, 20; 1 Tim 6, 17 ss

[22] Dixitque ad discipulos suos: Ideo dico vobis: Nolite soliciti esse animae vestrae quid manducetis: neque corpori quid induamini. [23] Anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum. [24] Considerate corvos quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, et Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis? [25] Quis autem vestrum cogitando potest adiicere ad staturam suam cubitum unum? [26] Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de ceteris soliciti estis? [27] Considerate lilia

Ps 54, 23; Mt 6, 25; 1 Ptr 5, 7
Ps 103, 24 s; 146, 9

laikytų (Aug.). — (18) *Išardęs savo klojimus.* Mažiau būtų turėjęs vargo, jei būtų nutaręs padalyti savo perteklių tarp beturčių (Bazil.). — (19) *Daugeliui metų.* Turtuolis skiria sau dar daug gyvenimo metų, lyg kad tie metai būtų drauge su gausinga pjūtimi užaugę (Kirilas). Plg. Ekli 11, 18—20. — (20) *Šią naktį:* kai tu dar tebegalvoji apie savo lobį. Plg. Jok 4, 13—15. — (21) *Nėra turtingas:* gerais darbais. Plg. 1 Tim 6, 17.

12, 22—34. *Reikia visų pirma jieškoti Dievo karalystės ir pasitikėti Dievo Apveizda.* Plg. Mt 5, 25—33. — (22) *Nebūkite bailiai susirūpinę...* Išganytojas šituo pasakymu nori išrauti iš mokytinių širdžių net ir godumo šaknis. Plg. Ps 54, 23; 1 Petro 5, 7. — (23) *Gyvybė didesnis dalykas...* Pirmas įrodymas: kas davė didesnių dalykų, neatsisakys duoti ir mažesnių. Antru įrodymu daroma išvada iš mažesnio prie didesnio. — (24) *Įsižiūrėkite į varnus:* kurie labai ėdrūs. Išganytojas čia duoda dar kitą pamokymą. Jie daro, kas yra jų galioje, bet tai, kas perviršija jų prigimtį — sėjimas — jiems nerūpi. Taip ir žmogus turi daryti gera, kurio reikalauja Dievo tvarka, o visa kita palikti nuošaly. — (25. 26) *Kas...* Čia turime trečią įrodymą. — *Savo ūgį.* Geriau: savo amžių, nes ūgio padidinimas vienu mastu nebebūtų mažas dalykas. Atitinkamas gr. t. žodis ἡλικία gali reikšti vieną ir

quomodo crescunt: non laborant, neque nent: dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. [28] Si autem foenum, quod hodie est in agro, et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos pusillae fidei? [29] Et vos nolite quaerere quid manducetis, aut quid bibatis: et nolite in sublime tolli: [30] haec enim omnia gentes mundi quaerunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. [31] Verumtamen quaerite primum regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia adiicientur vobis. [32] Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. [33] Vendite quae possidetis, et date eleemosynam. Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in caelis: quo fur non appropiat, neque tinea corrumpit. [34] Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit.

Lc 22, 29 — Mt 6, 20; 19, 21 — Lc 16, 9; 18, 22

[35] Sint lumbi vestri praecincti, et lucernae ardentes in manibus vestris, [36] et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis: ut, cum venerit, et pulsaverit, confestim aperiant ei. [37] Beati servi illi, quos cum venerit dominus, invenerit vigilantes: amen dico vobis, quod praecinget se, et faciet illos

1 Ptr 1, 13 — Mt 25, 1—13 — Io 13, 4 ss

neverpia ir neaudžia; sakau gi jums, ir Saliamonas visoje savo garbėje neapsivilkdavo, kaip viena iš jų. [28] Jeigu Dievas taip apvelka žolę, kuri šiandien yra lauke, o rytoj metama į krosnį, juo labiau jus, žmones mažo tikėjimo. [29] Tai ir jūs nesiklausinėkite, ką valgysite, ką gersite, ir neturėkite didelių norų. [30] Nes visa to trokšta pasaulio pagonys; juk jūsų Tėvas žino to jums reikiant. [31] Verčiau ieškokite visų pirma Dievo karalystės ir jo teisybės, o visa tai bus jums pridėta. [32] Nebijok, mažasis būry, nes jūsų Tėvui patiko duoti jums karalystę. [33] Parduokite, ką turite, ir duokite išmaldą. Darykite sau maišelių, kurie nepalaikėja, turtą nemažėjantį danguje, kur vagis nesiartina ir kandys negadina. [34] Nes kur jūsų turtas, ten ir jūsų širdis.

[35] Tebūnie jūsų strėnos sujuostos ir uždegti žiburiai jūsų rankose. [36] Jūs būkite panašūs į žmones, laukiančius savo valdovo, pargrįžtančio iš vestuvių, kad, kaip tik ateis ir pabels, tuojau jam atidarytų. [37] Palaiminti tie tarnai, kuriuos atėjęs valdovas ras budinčius. Iš tikrųjų, sakau jums, jis susijuos, pasodins juos prie stalo

---

kitą. — (31) *Dievo karalystės:* ten yra visokių gėrybių pilnybė. Taip jie pasidarys ir tinkamesni Dievo karalystei. — (34) *Ten ir jūsų širdis:* jūsų baimė, rūpestis, viltis, džiaugsmas ir t.t. Plg. Mt 6, 20. 21; 19, 21.

12, 35—53. Pamokymas apie gudrumo reikalingumą. Šito straipsnelio viena dalis yra nuosava Lukui, o kita dalis bendra jam ir Matui. Plg. Mt 24, 43—51; 10, 34. 35. — (35) *Strėnos sujuostos:* kad būtumėte prisirengę priimti kiekvieną Viešpaties įsakymą: kūno, visų geidulių apmarinimu (Greg. Aug.), visų dorybių vykdymu. (Euzeb.). — *Uždegti žiburiai...* Pasiryžę priimti Dievą, kai jis ateis į teismą. — (36) *Pargrįžtančio iš vestuvių.* Grįžimo laikas nežinomas. Grįš, be abejo, gana vėlai, nes vestuvių pokylis ir iškilmės, paprastai, nusitęsdavo iki vėlyvai nakties valandai. — (37) *Susijuos, pasodins juos...* Žmonių santykiuose taip nebūna. Išganytojas čia aprašo dangiškojo užmokes-

ir, eidamas aplinkui, tarnaus jiems. [38] Jei jis pareitų antroje nakties sargyboje, ar pareitų trečioje sargyboje ir taip juos rastų, palaiminti tie tarnai. [39] Tai gi įsidėmėkite, jei šeimininkas žinotų, kurią valandą ateis vagis, jis juk budėtų ir neleistų įsilaužti į savo namus. [40] Ir jūs būkite prisirengę, nes žmogaus Sūnus ateis valandą, kurią nemanote. [41] Tuomet Petras jam tarė: Viešpatie, ar mums sakai tą prilyginimą, ar ir visiems? [42] Viešpats jam atsakė: Kasgi yra ištikimas ir gudrus užvaizdas, kurį valdovas pastatė savo šeimynai, kad jiems duotų savo metu paskirto maisto? [43] Palaimintas tas tarnas, kurį valdovas parėjęs ras taip darantį. [44] Tikrai, sakau jums, jis pastatys jį visam, ką turi. [45] Bet jei tas tarnas sakytų savo širdyje: Mano valdovas užtrunka pareiti, ir pradėtų mušti tarnus ir tarnaites, valgyti, gerti ir girtuokliauti, [46] tai to tarno valdovas ateis nelaukiamą dieną ir nežinomą valandą, atkirs jį ir duos jo dalią su netikinčiaisiais. [47] Tas tarnas, kurs žinojo savo valdovo valią, bet neprisirengė ir nepadarė, kaip jis norėjo, bus labai plakamas; [48] mažai gi bus plakamas tas, kurs nežinodamas padarė, kas verta plakti. Iš kiekvieno, kuriam daug duota, bus daug ir reikalaujama, ir kam daug

discumbere, et transiens ministrabit illis. [38] Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, beati sunt servi illi. [39] Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam. [40] Et vos estote parati: quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet. [41] Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam: an et ad omnes? [42] Dixit autem Dominus: Quis, putas, est fidelis dispensator, et prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? [43] Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus, invenerit ita facientem. [44] Vere dico vobis, quoniam supra omnia, quae possidet, constituet illum. [45] Quod si dixerit servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire: et coeperit percutere servos, et ancillas, et edere, et bibere, et inebriari: [46] veniet dominus servi illius in die, qua non sperat, et hora, qua nescit, et dividet eum, partemque eius cum infidelibus ponet. [47] Ille autem servus, qui cognovit voluntatem domini sui, et non praeparavit, et non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis: [48] qui autem non cognovit, et fecit digna plagis, vapu-

Mc 13, 35
Mt 24, 43
Apc 16, 15
1 Cor 4, 2; 1 Ptr 4, 10
Mt 25, 21
Iac 4, 17; 2 Ptr 2, 21

čio didumą. — (38) *Antroje nakties sargyboje.* Jis gali pareiti kiekvienu dienos (gyvenimo) metu, todėl svarbu neapsileisti ir budėti. Pirmoji sargyba čia neminima, nes jos metu tik prasidėdavo vestuvių iškilmės. — (39) *Kurią valandą...* Vagys ateina nepastebėti ir taip daro nuostolių (plg. Apr 16, 15). — (41) *Ar mums sakai...* Kristus kalbėjo apaštalams (32 eil.); be to, rodėsi, kad jiems tinka garbingas Kristaus tarnų vardas, todėl Petras klausiasi apie pasakytą 33—40 eil. prilyginimą. Kristus atsako kitu prilyginimu. — (42) *Ištikimas:* kurs tiksliai vykdo savo valdovo valią. — *Gudrus:* kurs valdo sau patikėtas gėrybes, žiūrėdamas laiko ir aplinkybių, pagal savo valdovo norus. — (46) *Duos jo dalią su netikinčiaisiais:* nes neištikimas tarnas mirs savo nuodėmėse. — (47) *Kurs žinojo...* Žinojo savo valdovo įsakymus. Jie sužinomi ypač iš apreiškimo. — (48) *Kurs nežinodamas:* kam nebuvo apreikšta Viešpaties valia, ar kurs nepasirūpino pa-

labit paucis. Omni autem, cui multum datum est, multum quaeretur ab eo: et cui commendaverunt multum, plus petent ab eo. 49 Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur? 50 Baptismo autem habeo baptizari: et quomodo coarctor usquedum perficiatur? 51 Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed separationem: 52 erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres in duos, et duo in tres 53 dividentur: pater in filium, et filius in patrem suum, mater in filiam, et filia in matrem, socrus in nurum suam, et nurus in socrum suam.

Mc 10, 38; Io 12, 27

Mt 10, 34; Gn 4, 8; 2 Par 24, 22

Mch 7, 6

54 Dicebat autem et ad turbas: Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus venit: et ita fit. 55 et cum austrum flantem, dicitis: Quia aestus erit: et fit. 56 Hypocritae faciem caeli, et terrae nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? 57 Quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est? 58 Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicem, et iudex tra-

Mt 16, 2

Mt 5, 25 s

pavesta, iš to daug jieškos. 49 Aš atėjau ugnies siųsti į žemę ir ko gi norėčiau, jei ne kad kūrentųsi? 50 Aš turiu būti pakrikštytas krikštu ir kaip nerimstu, iki tai bus atlikta! 51 Ar jūs manote, kad aš atėjau duoti ramybės žemei? Ne, sakau jums, greičiau nesandoros. 52 Nes nuo šio laiko penki gyvenantieji vienuose namuose bus pasidalinę: trys stos prieš du ir du prieš tris, 53 tėvas prieš sūnų ir sūnus prieš savo tėvą, motina prieš dukterį ir duktė prieš motiną, anyta prieš savo marčią ir marti prieš savo anytą.

54 Jis sakė taip pat minioms: Matydami debesį, pasikeliantį iš vakarų, jūs tuojau sakote: Lietus ateina, ir taip būna. 55 Pietų vėjui pučiant, sakote: Bus tvankos, ir būna. 56 Veidmainiai! dangaus ir žemės išvaizdą jūs mokate įvertinti; kaip gi jūs neįvertinate šio laiko? 57 Kodėl jūs patys savaime nenutariate, kas teisu? 58 Jei eini su savo priešininku pas vyresnybę, stengkis kelyje išsigelbėti nuo jo, kad kartais jis nenuvestų tavęs pas teisėją, nes teisėjas paduotų tave

---

žinti tos valios ir darė plakimo vertus dalykus, suprasdamas tačiau, kad jis tai daro prieš savo sąžinės balsą. Mažesnė jam skiriama bausmė, nes mažesnis pas jį pažinimas. — (49) *Aš atėjau...* Kristus nužengė iš dangaus savo darbais ir mokslu, kaip ugnimi, sudeginti visų žmonių paklydimų ir nušveisti dulkes nuo jų dorybių, kaip liepsna nušveičia purvus nuo aukso; todėl jis nori, kad ta jo ugnis kūrentųsi. — (50) *Krikštu.* Krikštu Jėzus čia vadina savo kančią. Kristus savo kentėjimais turi nupelnyti pasauliui antgamtinę pagalbą. — *Nerimstu:* esu bauginamas. Išganytojui jo kančia visuomet stovi prieš akis (Ambr.).

12, 54—59. P a m o k y m a s a p i e l a i k o ž e n k l u s. — (54) *Minioms.* Kaip anksčiau mokytinius, taip dabar minias Išganytojas ragina budėti (Bonav.). Jos, žinoma, nėra taip prisirengusios priimti jo įspėjimus, kaip anie. — *Iš vakarų:* iš jūros šono. — (56) *Veidmainiai...* Kad jūs nevertinate šio laiko, priežastis yra ta, kad jūs esate veidmainiai. — (57) *Nenutariate:* ir nepasirenkate. Pati jūsų sąžinė be išorinių liudijimų turėtų duoti jums pažinti dabartinį laiką. — *Kas teisu.* Kad teisu daryti atgailą, Jėzus parodo prilyginimu. — (58) *Stengkis kelyje išsigelbėti...* Kad būtumei paleistas laisvas savo kaltintojo ar skolintojo, kad

budeliui, o budelis įmestų tave į kalėjimą. [59] Sakau tau, tu iš ten neišeisi, iki nebūsi užsimokėjęs paskutinio skatiko.

13. [1] Tuo pačiu laiku buvo ten žmonių, kurie jam pranešė apie galiliejiečius, kad jų kraują Pilotas sumaišęs su jų aukomis. [2] Atsiliepdamas jis jiems tarė: Ar manote, tie galiliejiečiai buvę didesni už visus galiliejiečius nusidėjėliai, kad jie tai kentėjo? [3] Ne, sakau jums; bet jei nedarysite atgailos, visi taip pat pražūsite. [4] Taip pat anie aštuoniolika, ant kurių užgriuvo Siloės bokštas ir juos užmušė, ar manote, kad jie buvo kaltesni už visus Jeruzalės gyventojus? [5] Ne, sakau jums, bet jei nedarysite atgailos, visi taip pat pražūsite. [6] Jis pasakė jiems tokį prilyginimą: Vienas žmogus turėjo figos medį, pasodintą savo vynuo-

dat te exactori, et exactor mittat te in carcerem. [59] Dico tibi, non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.

13. [1] Aderant autem quidam ipso in tempore, nunciantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. [2] Et respondens dixit illis: Putatis quod hi Galilaei prae omnibus Galilaeis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? [3] Non, dico vobis: sed nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. [4] Sicut illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloe, et occidit eos: putatis quia et ipsi debitores fuerint praeter omnes homines habitantes in Ierusalem? [5] Non, dico vobis: sed si poenitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis. [6] Dicebat autem et hanc similitudinem: Arborem fici

Act 5, 37
Io 9, 2
Ps 7, 13
Mt 21, 19;
Mc 11, 13

jis pasitrauktų nuo tavęs ir nepradėtų tau bylos. Prilyginimo pamokymas toks: dabar priimkite tikėjimu ir darbais Mesijo išganymą, kad nepatektumėte į Dievo teismą.

5. Paraginimas daryti atgailą, moteriškės pagydymas subatoj, prilyginimai garstyčių grūdo ir raugo, 13, 1—21.

13, 1—9. A t g a i l o s   r e i k a l i n g u m a s. Šitą straipsnelį randame tiktai Luko evangelijoje. — (13, 1) *Tuo pačiu laiku:* kai Jėzus davė pamokymų miniai (žr. 12 persk.) — *Kad jų kraują Pilotas sumaišęs...* Apie čia paminėtą įvykį iš kitur nieko nežinoma. Juozapas Flavijus jo nemini. Iš jo žinome tik tai, kad galiliejiečiai buvo labai linkę prie bruzdėjimo ir kad Pilotas turėjo kietą ranką. Galiliejiečiai, matomai, buvo atėję aukoti į Jeruzalę ir buvo čia padarę šiokį tokį sumišimą, kurį tuojau sustabdė vietoje buvusi Romos įgula. Posakis, kad galiliejiečių kraujas buvęs sumaišytas su jų aukų krauju, reiškia tik tiek, kad jie buvo nužudyti vietoje, gal kada jie vedė gyvulių aukoti. Yra buvę pavyzdžių, kad, priešams puolant pačią šventyklą, kunigai nesustabdydavo aukų. Jei tikros priežastys šio sumišimo mums nežinomos, tai nebus per drąsu rišti jį su bruzdėjimais, paremtais mesijinėmis idėjomis, kurie neretai pasitaikydavo šituo laiku ir turėjo net daugėti iki pačiam žydų karui. — (2) *Didesni už visus galiliejiečius nusidėjėliai.* Pranešėjai galvoja, kaip Jobo prieteliai, kad kalbami galiliejiečiai žuvę dėl savo nuodėmių.—(3) *Jei nedarysite atgailos.* Išganytojas naudojasi proga, kad duotų tinkamų įspėjimų. — *Taip pat pražūsite.* Jų mirtis buvo šventyklos ir Jeruzalės sugriovimo preliudija, net ir amžino pasmerkimo. — (4) *Anie aštuoniolika...* Toks buvo skaičius žuvusių asmenų, sugriuvus Siloės bokštui. Pats bokšto sugriuvimas, jo vardas yra dalykai, kurie Kristaus laikais turėjo būti gerai žinomi visiems; evangelistui nepridėjus paaiškinimų, mums tie dalykai nėra labai aiškūs. — *Siloės,* hebrajiškai: Šiloakh. Taip buvo vadinamas vandens kanalas pietų rytų Je-

Lc 3, 9; Mt 3, 10

2 Ptr 3, 9

Lc 4, 39; Mt 9, 18 Mc 7, 32 Ex 20, 9; Dt 5, 13

Lc 14, 5

habebat quidam plantatam in vi⸗nea sua, et venit quaerens fruc⸗tum in illa, et non invenit. [7] Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres sunt ex quo venio quae⸗rens fructum in ficulnea hac, et non invenio: succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat? [8] At ille respondens, dicit illi: Do⸗mine dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam, et mittam stercora: [9] et siquidem fe⸗cerit fructum: sin autem, in futu⸗rum succides eam.

[10] Erat autem docens in synago⸗ga eorum sabbatis. [11] Et ecce mu⸗lier, quae habebat spiritum infir⸗mitatis annis decem et octo: et erat inclinata, nec omnino poterat sur⸗sum respicere. [12] Quam cum vide⸗ret Iesus, vocavit eam ad se et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmi⸗tate tua. [13] Et imposuit illi manus, et confestim erecta est, et glorifi⸗cabat Deum. [14] Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus: dicebat tur⸗bae: Sex dies sunt, in quibus opor⸗tet operari: in his ergo venite, et curamini, et non in die sabbati. [15] Respondens autem ad illum Do⸗minus dixit: Hypocritae, unus⸗

gyne, ir atėjo jieškoti jame vaisių, bet nerado. [7] Tuomet jis tarė vyn⸗uogyno užvaizdui: Štai jau treji metai kaip ateinu ir jieškau vaisių šitame figos medyje, ir nerandu; iškirsk tat jį, kam dar žemę uži⸗ma? [8] Bet anas atsakydamas jam tarė: Valdove, palik jį dar šiais metais, iki aš apkasiu jį ir uždėsiu trąšų, [9] ir, rasi, jis duos vaisių; o jei ne, tai paskui jį iškirsdinsi.

[10] Vieną subatą jis mokė jų si⸗nagogoje. [11] Štai, čia buvo mote⸗riškė, kuri turėjo ligos dvasią aš⸗tuonioliką metų. Ji buvo sulinkusi ir visai negalėjo pažvelgti augštyn. [12] Pamatęs ją Jėzus pasivadino prie savęs ir jai tarė: Moteriške, tu esi laisva nuo savo ligos. [13] Ir jis pa⸗dėjo ant jos rankas. Ji tuojau at⸗sitiesė ir garbino Dievą. [14] Tuo⸗met atsiliepdamas sinagogos virši⸗ninkas, supykęs, kad Jėzus pagy⸗dė subatoje, sakė miniai: Šešios dienos yra dirbamos, jomis tat ateikite ir gydykitės, bet ne suba⸗tos dieną. [15] Viešpats jam atsa⸗kė, tardamas: Veidmainiai! Argi ne kiekvienas iš jūsų atriša suba⸗

---

ruzalėje, virtęs tvenkinio, kur kanalas baigiasi, vardu. — (7) *Iškirsk tat jį*... Šita bausmė nusipelnyta. Medis vyn⸗daržyje gal reiškia Jeruzalės miestą Dievo karalystės, Izraėlio viduryje. Viešpats ateina trečią kartą, tačiau jo nuolaidumas ir kantrybė pasirodo bu⸗vusi veltui. Žydų tautai dar duoda⸗ma laiko atgailai: iki miesto sugriovi⸗mui. Sodininkas, anot šv. Jieronimo, yra žydų tautos angelas sargas. Labai daug aiškintojų mato jame Išganytoją. Prilyginimas gali būti pritaikytas kiek⸗vienam atskiram žmogui.

13, 10—17. P a g y d y m a s s u l i n⸗k u s i o s m o t e r i š k ė s s u b a t o⸗j e. — (11) *Turėjo ligos dvasią.* Ne⸗buvo tai paprastas, įgimtas kūno silp⸗numas. Piktoji dvasia buvo priežastis jos negalėjimo atsitiesti ir pažvelgti augštyn. — (14) *Šešios dienos yra dir⸗bamos*... Sinagogos viršininkas tiesiog pulti Išganytojo nedrįsta. Jis kartoja Mozės žodžius (5 Moz 5, 13), kad taip savo žodžiams duotų daugiau reikšmės. — *Gydykitės.* Moteriškė neprašė Jė⸗zaus pagydyti ją, todėl sinagogos vir⸗šininko žodžiai pasirodė pasakyti prieš Jėzų (plg. Jo 9, 16). — (15) *Veidmai⸗niai.* Iš 17 eil. paaiškėja, kad Kristaus priešų sinagogoje buvo daugiau. Ką jie daro iš neapykantos prieš Kristų,

toje savo jautį ar asilą nuo pra⸗karto ir veda girdyti? [16] O šitos Abraomo dukters, kurią šetonas laikė surišęs štai jau aštuonioliką metų, ar nereikėjo paleisti nuo to saito subatos dieną? [17] Tai jam sa⸗kant, visi jo priešininkai gėdijosi, o visi kiti žmonės džiaugėsi visais garbingais dalykais, kurie buvo jo daromi.

[18] Paskui jis sakė: Į ką pa⸗naši Dievo karalystė, ir kam aš ją prilyginsiu? [19] Ji panaši į gar⸗styčių grūdą, kurį žmogus ėmė ir pasėjo savo darže. Jis užaugo, pa⸗sidarė didelis medis, ir dangaus paukščiai ilsėjosi jo šakose. [20] Jis vėl tarė: Kam aš prilyginsiu Die⸗vo karalystę? [21] Ji panaši į raugą, kurį ėmus moteriškė įmaišė į tris miltų saikus, iki visa įrūgo.

quisque vestrum sabbato non sol⸗vit bovem suum, aut asinum a praesepio, et ducit adaquare? [16] Hanc autem filiam Abrahae, quam alligavit satanas, ecce de⸗cem et octo annis non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? [17] Et cum haec diceret, erubesce⸗bant omnes adversarii eius: et om⸗nis populus gaudebat in universis, quae gloriose fiebant ab eo.

[18] Dicebat ergo: Cui simile est regnum Dei, et cui simile aestima⸗bo illud? [19] Simile est grano si⸗napis, quod acceptum homo misit in hortum suum, et crevit, et fac⸗tum est in arborem magnam: et volucres caeli requieverunt in ra⸗mis eius. [20] Et iterum dixit: Cui simile aestimabo regnum Dei? [21] Simile est fermento, quod accep⸗tum mulier abscondit in farinae sa⸗ta tria, donec fermentaretur totum.

Lc 8, 29
Lc 9, 43
Mt 13, 31; Mc 4, 31; Dn 4, 9. 18; Ez 17, 23; 31, 6; Ps 103, 12
Mt 13, 33

tai jie pridengia uolumo įstatymui šy⸗du. — (16) *Šitos Abraomo dukters...* Čia kiekvienas atskiras žodis sakomas pabrėžiamai. Kristaus priešai giriasi Abraomu; Abraomo duktė statoma prieš du gyvuliu. Šituodu paleisti ir vesti girdyti yra sunkesnis darbas, kaip padėti ranką ir sakyti: tu pasveikusi. Jei moteriškė būtų buvusi surišta įgim⸗tos priežasties, o ne šetono, būtų buvę mažiau pagrindo gydyti ją subatoje; bet išlaisvinti ją nuo tokio priešo, nė viena kita diena nebuvo tinkamesnė, kaip Dievui pašvęstoji. Pagaliau, mo⸗teriškė buvo varginama ne keletą va⸗landų, bet aštuonioliką metų. Mote⸗riškė yra žmonijos po šetono viešpa⸗tavimu vaizdas (Eut.), o taip pat ir kiekvieno nusidėjėlio (Greg.).

13, 18—21. P r i l y g i n i m a i g a r⸗s t y č i ų g r ū d o i r r a u g o. Plg. Mt 13, 31—33; Mk 4, 30—32. — (18) *Į ką panaši Dievo karalystė...* Kristaus priešų neapykanta ir pasipriešinimas duoda jam progos pamokyti, kad Die⸗vo karalystė, nežiūrint kliūčių ir dau⸗gelio netikėjimo, labai išsiplės ir savo jėga visur įsisunks. Klausdamas, į ką panaši Dievo karalystė, Kristus nori su⸗žadinti savo klausytojų susidomėjimą svarstomuoju klausimu. — (19) *Panaši į garstyčių grūdą...* Štai koki maža pradžia, nes garstyčių grūdas yra lai⸗komas mažiausia sėkla. Jėzus savo pa⸗mokslais sėjo grūdą į Dievo sodą, į Izraėlio žemę, nes sėkla yra Dievo žo⸗dis. Bet niekas tenesipiktina šita maža pradžia. Iš pasėto grūdo išaugs dide⸗lis augalas. Plg. Ez 17, 23; Mt 13, 31; Mk 4, 31. — (21) *Ji panaši į rau⸗gą...* Pirmuoju prilyginimu aprašyta Dievo karalystės išorinis plitimas pa⸗saulyje, o antruoju — vidujinė jo jė⸗ga, kuria ji visur įsisunkia ir tarytum visa pakeičia, visam kam duoda savo skonį. Plg. Mt 13, 33.

6. Įvairūs pamokymai, 13, 22—14, 35.

13, 22—30. Į d a n g a u s k a r a l y⸗s t ę r e i k i a į e i t i p r o a n g š t u s v a r t u s. Čia dedami Kristaus pamo⸗kymai randami ir Mato evangelijoje, tik išsklaidyti keliose vietose. Plg. Mt 7, 13. 22. 23; 25, 10—12; 8, 11. 12; 19, 30; 20, 16. Gal šitie pamokymai buvo ne vieną kartą Kristaus pakartoti

Lc 9, 51 — Mt 7, 13 s; Ph 3, 13 s; 1 Tim 6, 12 — Mt 25, 11 s — Mt 7, 22 s — Ps 6, 9; Mt 25, 41 — Mt 8, 11 s — Is 49, 12; 59, 19; Ps 106, 3 — Mt 19, 30; 20, 16; Mc 10, 31

22 Et ibat per civitates, et castella, docens, et iter faciens in Ierusalem. 23 Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse autem dixit ad illos: 24 Contendite intrare per angustam portam, quia multi, dico vobis, quaerent intrare, et non poterunt. 25 Cum autem intraverit paterfamilias, et clauserit ostium, incipietis foris stare, et pulsare ostium, dicentes: Domine, aperi nobis: et respondens dicet vobis: Nescio vos unde sitis: 26 tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te, et bibimus, et in plateis nostris docuisti. 27 Et dicet vobis: Nescio vos unde sitis: discedite a me omnes operarii iniquitatis. 28 Ibi erit fletus, et stridor dentium: cum videritis Abraham, et Isaac, et Iacob, et omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. 29 Et venient ab Oriente, et Occidente, et Aquilone, et Austro, et accumbent in regno Dei. 30 Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt novissimi.

31 In ipsa die accesserunt quidam Pharisaeorum, dicentes illi: Exi, et vade hinc: quia Herodes vult te

22 Jis ėjo per miestus ir kaimus mokydamas ir keliavo į Jeruzalę. 23 Vienas jam tarė: Viešpatie, ar maža bus išgelbėtųjų? Jis jiems sakė: 24 Stengkitės įeiti pro angštas duris; nes, sakau jums, daug jieškos įeiti, bet negalės. 25 Įėjus šeimininkui ir užrakinus duris, jūs, stovėdami lauke, pradėsite belsti į duris ir sakysite: Viešpatie, atidaryk mums. Atsakydamas jis jums tars: Aš nežinau, iš kur jūs. 26 Tuomet jūs pradėsite sakyti: Mes valgėme ir gėrėme tavo akivaizdoje, ir tu mokei mūsų gatvėse. 27 Jis jums tars: Aš nežinau, iš kur jūs. Atstokite nuo manęs, jūs visi, piktadariai. 28 Ten bus verksmo ir dantų griežimo, kada išvysite Abraomą, Izaoką, Jokūbą ir visus pranašus Dievo karalystėje, o save laukan išvarytus. 29 Ateis iš rytų ir vakarų, iš šiaurės ir pietų ir sėsis prie stalo Dievo karalystėje. 30 Taip pat yra paskutiniųjų, kurie bus pirmi, ir pirmųjų, kurie bus paskutiniai.

31 Tą pačią dieną atėjo kai kurie parisiejai ir jam sakė: Kelkis ir eik iš čia, nes Erodas nori tave už-

---

įvairiose aplinkybėse. — (22) *Keliavo į Jeruzalę:* gal į šventyklos pašventinimo šventę gruodžio mėnesyje. — (23) *Ar maža bus išgelbėtųjų.* Šitas klausimas nepraverčia klausytojų išganymui, todėl Kristus atsako į jį netiesioginiu būdu. — (24) *Pro angštas duris.* Tos angštos durys augščiau (13, 3. 5) aprašomos kaip atgaila. Taip mokė Jonas Krikštytojas (3, 8), taip pats Kristus pradėjo savo pamokslus (Mt 4, 17), ir tą patį dalyką jis paskyrė savo mokytiniams, kaip temą jų pamokslams (Mk 6, 12). — (25) *Įėjus šeimininkui...* Plg. Mt 25, 10. Laikas, kada durys bus uždarytos, kiekvienam žmogui yra jo mirtis, o visam pasauliui — teismas. Išganytojas, tarytum sėdi atviroje dangaus salėje ir laukia, kad visi įeitų, suteikdamas kiekvienam reikalingą malonę (Beda, Teof. Eut.). — *Aš nežinau, iš kur jūs:* jūs neesate mano prieteliai ir namiškiai. — (26) *Tu mokei mūsų gatvėse.* Taip čia palyginimas pritaikomas žydams. Valgydamas su parisiejais, Išganytojas pats lyg kad buvo įvykdęs palyginimo dalį. — (27) *Atstokite nuo manęs...* Plg. Mt 7, 23; 25, 41; Ps 6, 9; Išm 5, 6... — (29) *Ateis ...* Plg. Mt 8, 11. — (30) *Yra paskutiniųjų:* tie, kuriuos jūs laikėte paskutiniais nusidėjėliais, pagonys. Plg. Mt 19, 30; 20, 16; Mk 10, 31; Rom 11, 1...

13, 31—35. Erodo tykojimai ir Dievo sumanymas. — (31) *Erodas nori tave užmušti.* Atnešusieji žinią parisiejai gal buvo paties Erodo

mušti. [32] Jis jiems tarė: Eikite ir sakykite tai lapei: Štai, aš išvarau velnius ir darau gydymų šiandien ir rytoj, o trečią dieną visa bus man baigta. [33] Tačiau šiandien, rytoj ir poryt aš turiu būti kelionėje, nes netinka, kad pranašas žūtų kitur, kaip tik Jeruzalėje. [34] Jeruzale, Jeruzale, kuri žudai pranašus ir akmenimis užmuši pas tave siunčiamuosius, kiek kartų aš norėjau surinkti tavo vaikus, kaip paukštis savo paukščiukus po sparnais, ir tu nenorėjai? [35] Štai, jūsų namai bus jums palikti tušti. Sakau jums, jūs nebematysite manęs, iki ateis valanda, kuomet sakysite: Palaimintas, kurs ateina Viešpaties vardu.

14. [1] Jėzui įeinant subatoje į vieno parisiejų vyriausiojo namus valgyti, atsitiko, kad jie tykojo jo. [2] Štai jo akivaizdon stojo vienas žmogus, sergąs vandens liga. [3] Tuomet Jėzus, atsiliepdamas į įstatymo žinovus ir parisiejus, tarė: Ar

occidere. [32] Et ait illis: Ite, et dicite vulpi illi: Ecce eiicio daemonia, et sanitates perficio hodie, et cras, et tertia die consummor. [33] Verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti die ambulare: quia non capit prophetam perire extra Ierusalem. [34] Ierusalem, Ierusalem, quae occidis Prophetas, et lapidas eos, qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pennis, et noluisti? [35] Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me donec veniat cum dicetis: Benedictus, qui venit in nomine Domini.

14. [1] Et factum est cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisaeorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum. [2] Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. [3] Et respondens Iesus dixit ad Legispe-

Mt 16, 21

Mt 23, 37; Apc 11, 7 s

Ir 22, 5; Ps 68, 26; 117, 26; Lc 19, 38

Lc 7, 36; 6, 6—11

---

pasiųsti. — (32) *Sakykite tai lapei:* Išganytojas vadina Erodą lape dėl jo piktumo ir gudrumo. Erodas Antipas, kurio valdžioje buvo Galiliejos ir Periejos šalys, nori, kad Jėzus eitų sau iš jo valdomojo krašto, bet bijo priversti jį, todėl gąsdina. Savo atsakyme Jėzus primena savo gerus darbus, kurie taip pat įrodo didžią jo galybę. — *Šiandien ir...:* nesiliaudamas, iki tebeeina paskirtas laikas. — *O trečią...:* nebeilgam laikui praslinkus, pasibaigs kelionė; darbas bus atliktas per mirtį ir prisikėlimą iš numirusiųjų. — (33) — *Tačiau...* Tais žodžiais, Išganytojas pareiškia, kad jis išeisiąs iš Erodo valdomojo krašto, tačiau ne dėl to, kad tai jam pataria daryti Erodo pasiųstieji parisiejai, bet dėl to, kad jis turi eiti į Jeruzalę, kame, paprastai, žūdavo pranašai, kame ir jis, visų didžiausis Pranašas, bus pasmerktas mirti. — *Turiu būti kelionėje:* nepasilikdamas vienoje vietoje.—*Netinka, kad pranašas žūtų kitur...* Jėzus dar čia nurodo, kad jis nebėga nuo mirties, bet eina jos pasitikti. — (34) *Jeruzale, Jeruzale.* Vardo pakartojimu Jėzus parodo savo didelę meilę Jeruzalei. Plg. Mt 23, 37. — (35) *Iki ateis valanda...* Viltis dar lieka Izraėlyje (Euz. Beda, Bonav.). Plg. Mt 23, 39.

14, 1—14. Jėzus parisiejaus namuose moko parisiejus. — (14, 1) *Vieno parisiejų vyriausiojo:* kurs jų tarpe turėjo būti labai žymus, kilęs iš garbingesnės šeimos ir galėjo būti laikomas lygiu sektos vadams. — (2) *Vienas žmogus, sergąs vandens liga.* Yra aiškintojų, kurie mano, būk tas ligonis buvo parisiejų tyčia atvestas, tačiau nėra įrodymų, kad iš tikrųjų taip būtų buvę padaryta. Ligonis galėjo įeiti pats, nekviečiamas ir gal, tik Jėzui įėjus, buvo pastebėtas. — (3) *Jėzus, atsiliepdamas į įstatymo žinovus.* Parisiejai ir jų tarpe buvusieji įstatymo žinovai, pamatę ligonį, tuojau

Lc 13, 15; Mt 12, 11

Lc 20, 46; Mc 12, 39; Mt 23, 6

Pr 25, 7

Mt 23, 12; Lc 18, 14; 1 Ptr 5, 5

Tob 4, 7; Dt 14, 29; Pr 3, 9

ritos, et Pharisaeos, dicens: Si licet sabbato curare? [4] At illi tacue⸗runt. Ipse vero apprehensum sa⸗navit eum, ac dimisit. [5] Et respon⸗dens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus, aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum die sabbati? [6] Et non poterant ad haec respondere illi. [7] Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus elige⸗rent, dicens ad illos: [8] Cum invi⸗tatus fueris ad nuptias, non dis⸗cumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab illo, [9] et veniens is, qui te et illum vo⸗cavit, dicat tibi: Da huic locum: et tunc incipias cum rubore novis⸗simum locum tenere. [10] Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco: ut, cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbenti⸗bus: [11] quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur. [12] Dicebat autem et ei, qui se invitaverat: Cum facis pran⸗dium, aut coenam, noli vocare ami⸗cos tuos, neque fratres tuos, ne⸗que cognatos, neque vicinos divi⸗tes: ne forte te et ipsi reinvitent, et fiat tibi retributio. [13] Sed cum facis convivium, voca pauperes,

dera subatoje gydyti? [4] Bet jie ty⸗lėjo. Tai jis ėmė jį, pagydė ir pa⸗leido. [5] O atsiliepdamas į juos jis tarė: Jei kieno jūsų asilas ar jautis įkrinta į šulinį, ar ne tuojau suba⸗tos dieną jį ištraukiate? [6] Ir į tai jie negalėjo jam atsakyti. [7] Paste⸗bėjęs, kaip pakviestieji rinkosi sau pirmąsias vietas prie stalo, jis pa⸗sakė prilyginimą ir jiems tarė: [8] Pakviestas į vestuves, nesisėsk pirmojoje vietoje, kad kartais ne⸗būtų pakviesta garbingesnio už ta⸗ve, [9] kad tas, kurs tave ir jį kvietė, atėjęs, nesakytų tau: Užleisk ši⸗tam vietą! Tuomet tu turėtumei nuraudęs sėstis paskutinėje vieto⸗je. [10] Bet būdamas pakviestas, eik ir sėskis paskutinėje vietoje, kad atėjęs tas, kurs tave kvietė, tau sa⸗kytų: Prieteliau, slink augščiau! Tuomet tau bus garbės akivaizdoje sėdinčiųjų drauge prie stalo. [11] Nes kiekvienas, kurs save augština, bus pažemintas, ir kurs save žemina, bus paaugštintas. [12] Taip pat tam, kurs buvo jį pakvietęs, jis sakė: Keldamas pietus ar vakarienę, ne⸗kviesk savo prietelių, nei savo bro⸗lių, nei giminių, nei turtingų kai⸗mynų, kad kartais ir jie nepakvie⸗stų tavęs ir taip būtų tau atsily⸗ginta. [13] Bet keldamas pokylį, pa⸗sikviesk beturčių, luošų, raišų ir

---

pradėjo galvoti, ką padarys Jėzus, ar jis gydys ligonį subatos dieną. Jėzus žino jų mintis ir stato klausimą vie⸗šai: ar dera subatoje gydyti. Jie buvo įstatymo aiškintojai, todėl turėjo ir to⸗kį klausimą bešališkai išspręsti. — (4) *Bet jie tylėjo:* jie bijojo sakyti „ne", nes galėjo susilaukti sau Jėzaus pa⸗smerkimo, bet jie nenorėjo sakyti ir „taip", kadangi jie buvo papeikę kitus, subatoje Išganytojo įvykdytus, pagy⸗dymus. Kadangi jie buvo mokytojai ir į klausimą neatsakė, tai minia jų tylėji⸗mą turėjo palaikyti pritarimu.

(8) *Pakviestas į vestuves...* Pakvie⸗timas į vestuvių iškilmes buvo laiko⸗mas garbingesniu, negu pakvietimas į pokylį. Taip Išganytojas, kalbėdamas apie vestuvių svečius, nepasmerkia sta⸗čiai čia pat buvusiųjų ir pirmųjų vietų siekusiųjų parisiejų. — (10) *Slink aug⸗ščiau...* Plg. Pat 25, 7. — (11) *Nes kiekvienas...* Plg. Mt 23, 12; žem. 18, 14.

(12) *Keldamas pietus...* Prasmė ta pati, kaip ir Mato 5, 46. — (13) *Pasi⸗kviesk beturčių...* Plg. Tob 4, 7; Pat 3, 9; Ecli 4, 1.

aklų. [14] Tai tu būsi palaimintas, nes jie neturi, kuo tau atsilyginti; bus gi tau atsilyginta teisiųjų prisikėlime. [15] Tai išgirdęs vienas drauge sėdįs prie stalo jam tarė: Palaimintas, kas valgys duonos Dievo karalystėje. [16] Bet jis jam atsakė: Vienas žmogus prirengė didelę vakarienę ir pakvietė daug. [17] Vakarienės valandą jis siuntė savo tarną pasakyti pakviestiesiems, kad ateitų, nes visa prirengta. [18] Tuomet jie visi drauge ėmė išsikalbinėti. Pirmasis jam sakė: Pirkausi ūkį ir turiu eiti jo apžiūrėti; prašau tave, laikyk mane išteisintu. [19] Kitas tarė: Pirkausi penkis jungus jaučių ir einu jų išmėginti; prašau tave, laikyk mane išteisintu. [20] Vėl kitas sakė: Vedžiau moterį ir todėl negaliu ateiti. [21] Tarnas sugrįžęs pasakė visa tai savo valdovui. Supykęs šeimininkas tarė savo tarnui: Eik greitai į miesto gatves ir skersgatvius ir vesk čia beturčius, luošus, aklus ir raišus. [22] Tarnas vėl pranešė: Valdove, padaryta, kaip liepei, bet

debiles, claudos, et caecos: [14] et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. [15] Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit illi: Beatus, qui manducabit panem in regno Dei. [16] At ipse dixit ei: Homo quidam fecit coenam magnam, et vocavit multos. [17] Et misit servum suum hora coenae dicere invitatis ut venirent, quia iam parata sunt omnia. [18] Et coeperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: Villam emi, et necesse habeo exire, et videre illam: rogo te habe me excusatum. [19] Et alter dixit: Iuga boum emi quinque, et eo probare illa: rogo te habe me excusatum. [20] Et alius dixit: Uxorem duxi, et ideo non possum venire. [21] Et reversus servus nunciavit haec domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in plateas, et vicos civitatis: et pauperes, ac debiles, et caecos, et claudos introduc huc. [22] Et ait servus: Domine, factum est ut impe-

Io 5, 29
Mt 22, 5; Apc 19, 9
1 Cor 7, 33
1 Cor 1, 26 ss

14, 15—24. Prilyginimas pakviestųjų į pokylį. Šitas prilyginimas gana panašus į Mato 22, 1—14, bet taip pat nemaža nuo jo ir skiriasi, ypač žiūrint laiko apystovų, vietos, asmenų ir t.t. Jis mus pamoko, kas yra tie, kurie yra verti būti įleistais į dangaus karalystę. — (17) *Pasakyti pakviestiesiems, kad ateitų...* Rytiečių įpročiu, pakvietimas daromas du kartu: vieną kartą žymiai anksčiau, o kitą kartą prieš pat pokylį. Šeimininkas yra Dievas, didelis pokylis — Mesijo karalystės gėrybės. Paskutinis pakvietimas daromas per Dievo Sūnų (Kir. Teof. Eut.). Prie Išganytojo vis tiek reikia pridėti apaštalus (Greg.), nes prilyginimas ne visame gali būti pritaikytas Kristui, pavyzdžiui, 21 eil. Pakviestieji, kurie nenorėjo ateiti, yra žydai, ypač jų vyresnybė. Patenka į tą pokylį pavargėliai nuo miesto gatvių ir pagonys nuo visų kelių, t. y., iš viso pasaulio. — (18) *Turiu eiti jo apžiūrėti:* ką turėsiu su juo padaryti. — *Laikyk mane išteisintu:* kad aš neateisiu. — (19) *Einu jų išmėginti...* Gal jis galės juos dar sugrąžinti, jei jie jam netinka. Jis neteisina savęs tikru reikalu, kaip pirmasis, bet pareiškia trumpai: „aš einu". Galų gale jis vis dėlto dar atsiprašo. Trečias net neatsiprašo. Visi šitie užsiėmimai dorovės atžvilgiu nepeiktini, tačiau jie yra kliūtis eiti paskui Dievo šaukimą. Su jais atsitinka tai, kas pasakyta augščiau 8—14. — (21) *Eik greitai:* nes pokylis jau parengtas. — *Ir vesk čia beturčius:* žemiausius žydų visuomenės atstovus. Daug iš jų įtikėjo po šventosios Dvasios atsiuntimo. Plg. Rom 15, 25. — (22) *Dar yra vietos:* tiems, ku-

rasti, et adhuc locus est. [23] Et ait dominus servo: Exi in vias, et se⸗pes: et compelle intrare, ut imple⸗atur domus mea. [24] Dico autem vobis quod nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit coenam meam.

[25] Ibant autem turbae multae cum eo: et conversus dixit ad illos: [26] Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxo⸗rem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. [27] Et qui non baiulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus. [28] Quis enim ex vobis volens turrim aedificare, non prius sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum, [29] ne, posteaquam posuerit fundamentum, et non po⸗tuerit perficere, omnes, qui vident, incipiant illudere ei, [30] dicentes: Quia hic homo coepit aedificare, et non potuit consummare? [31] Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum vi⸗

Mt 10, 37; Dt 33, 9 s; Lc 18, 29 s; Io 12, 25

Mt 10, 38; 16, 24; Mc 8, 34; Lc 9, 23; Gn 6, 14

dar yra vietos. [23] Tuomet valdo⸗vas tarė tarnui: Eik į kelius ir pa⸗tvorius ir priversk eiti, kad mano namai būtų pilni. [24] Sakau jums, nė vienas anų pakviestųjų žmonių neragaus mano vakarienės.

[25] Kai su juo ėjo gausingos mi⸗nios, jis atsigręžė ir jiems tarė: [26] Jei kas pas mane ateina ir ne⸗laiko neapykantoje savo tėvo, mo⸗tinos, žmonos, vaikų, brolių ir se⸗serų, dar gi ir savo gyvybės, tas negali būti mano mokytinis. [27] Ir kas neneša savo kryžiaus ir neseka manęs, negali būti mano mokyti⸗nis. [28] Nes kas jūsų, norėdamas statyti bokštą, neskaičiuoja pirma atsisėdęs išlaidų, kurių reikia, ar turės kuo ištesėti, [29] kad paskui, jam padėjus pamatą ir negalint iš⸗tesėti, nepradėtų visi, kurie mato, tyčiotis iš jo [30] ir sakyti: Tas žmo⸗gus pradėjo statyti ir negalėjo pa⸗baigti. [31] Arba kurs karalius, no⸗rėdamas kariauti prieš kitą kara⸗lių, nesvarsto pirma atsisėdęs, ar galės su dešimčia tūkstančių eiti priešais tam, kurs ateina prieš jį

---

rie nepriklauso žydų tautai. — (23) *Eik į kelius ir patvorius:* išeik iš Jeru⸗zalės, išeik iš sandoros tautos, eik pas pagonis. — *Priversk eiti.* Iš to galime spręsti, kaip labai šeimininkas trokšta, kad beturčiai ir kiti ateitų į dangišką laimę su pakviestaisiais. Šitas prilygi⸗nimas randa sau pritaikymą ir kalbant apie švenč. Eukaristiją (Dievo Kūno šventės oktavoje). — (24) *Neragaus mano vakarienės.* Čia Išganytojas iš⸗aiškina savo prilyginimą, nurodydamas, kad kalbėjo apie savo pokylį ir parodo čia esantiems, kas jų laukia, jei jie pa⸗niekins pakvietimą.

14, 25—35. Kokiomis sąlygo⸗mis kas nors gali būti to⸗bulas Kristaus mokytinis. — (25) *Kai su juo ėjo...* Jėzus eina savo keliu (plg. 13, 22). Jį lydi didelė minia, pilna džiaugsmo, bet Kristų su⸗prantanti labai žemiškai. Todėl jis sa⸗vo pamokyme iškels aikštėn aukas, ku⸗rių jis reikalauja iš tikrų ir artimų savo šalininkų. — (26) *Nelaiko...* Lai⸗kyti neapykantoje čia reiškia mažiau mylėti. Mūsų artimus turime mažiau mylėti, kaip Dievą, o dėl Dievo turi⸗me būti pasiryžę išsižadėti net bran⸗giausių mums asmenų. Plg. Mt 10, 37 ir tol. — (28) *Bokštą:* labai didelį pa⸗statą. Šitas vaizdas dažnai taikomas krikščioniškai tobulybei. Kaip dide⸗liam pastatui pastatyti, taip krikščioniš⸗kai tobulybei įsigyti, reikia didelio pa⸗siryžimo. — (30) *Tas žmogus...* Plg. 2 Petro 2, 21. — (31) *Ar galės su de⸗šimčia tūkstančių...* Nugalėjimas dide⸗snės kariuomenės su mažesne nėra ne⸗galimas, bet mažai tikėtinas, todėl,

su dvidešimčia tūkstančių? [32] Jei ne, tai anam dar toli tebeesant, jis siunčia pasiuntinius ir prašo tartis dėl taikos. [33] Taip pat kiekvienas jūsų, kurs neišsižada viso, ką turi, negali būti mano mokytinis. [34] Druska geras dalykas; bet jei druska išdvoktų, kuo ji bus sūdoma? [35] Ji netinka nei į dirvą, nei į mėšlą, ir bus laukan išmesta. Kas turi ausis klausyti, tas teklausai.

15. [1] Į jį artinosi muitininkai ir nusidėjėliai jo klausytų. [2] O parisiejai ir Rašto žinovai murmėjo ir sakė: Tas priima nusidėjėlius ir su jais valgo.

[3] Tuomet jis pasakė jiems šitą prilyginimą, tardamas: [4] Kas jūsų, turėdamas šimtą avių, jei jam prapultų jų viena, nepalieka devynių dešimtų devynių tyruose ir neeina paskui prapuolusiąją, kolei ją randa? [5] Radęs ją, jis su džiaugsmu užsideda sau ant pečių, [6] parėjęs namo, sušaukia prietelius ir kaimynus ir jiems sako: Džiaugkitės drauge su manimi, nes suradau savo avį, kuri buvo prapuolusi. [7] Sakau jums, taip bus džiaugsmo danguje dėl vieno nusidėjėlio darančio atgailą daugiau, nekaip dėl devynių dešimtų devynių teisiųjų, kurie neprivalo atgailos.

ginti millibus venit ad se? [32] alioquin adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat ea, quae pacis sunt. [33] Si ergo omnis ex vobis, qui non renunciat omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus. [34] Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in quo condietur? [35] Neque in terram, neque in sterquilinium utile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

Lc 9, 61 s
Mt 5, 13; Mc 9, 49

15. [1] Erant autem appropinquantes ei publicani, et peccatores ut audirent illum. [2] Et murmurabant Pharisaei, et Scribae, dicentes: Quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis.

Lc 5, 30; 19, 7; Mt 9, 11

[3] Et ait ad illos parabolam istam, dicens: [4] Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonagintanovem in deserto, et vadit ad illam, quae perierat, donec inveniat eam? [5] Et cum invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens: [6] et veniens domum convocat amicos, et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi quia inveni ovem meam, quae perierat? [7] Dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonagintanovem iustis, qui non indigent poenitentia.

Mt 18, 12
Io 10, 11 s. 16

---

prieš pradedant kovą, reikia gerai pasvarstyti, ar verta pradėti. — (35) *Ji netinka:* nedaro geresnių nei mėšlo, nei žemės. Plg. Mt 5, 13; 13, 9.

7. Prilyginimai apie gailestingumą nusidėjėliams, 15, 1—32.

15, 1—7. P r i l y g i n i m a s p r a p u o l u s i o s a v i e s. Panašus prilyginimas yra ir pas Matą, bet pasakytas kitokiose aplinkybėse. Plg. Mt 18, 12—14. — (15, 1) *Artinosi:* vieną kartą.

(4) *Šimtą avių:* tai yra, gana daug, taip kad palyginta su jų skaičiumi viena avis sudaro tiktai labai mažą jų dalelę. — *Tyruose:* ganykloje. — (6) *Džiaugkitės drauge su manimi...* Jei viena avis sudaro kiekvienam jūsų tokį džiaugsmą, kaipgi galite jūs pykti, jei Dievas priima atgailą darantį nusidėjėlį. — (7) *Taip bus džiaugsmo,* t. y., bus didesnio džiaugsmo, nes yra nauja priežastis džiaugtis, kurios nėra pas teisiuosius.

[8] Aut quae mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, et everrit domum, et quaerit diligenter, donec inveniat? [9] Et cum invenerit, convocat amicas, et vicinas, dicens: Congratulamini mihi quia inveni drachmam, quam perdideram? [10] Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente.

(Mt 21, 28) [11] Ait autem: Homo quidam habuit duos filios: [12] et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae, quae me contingit. Et divisit illis substantiam. [13] Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. [14] Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. [15] Et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius. Et misit illum in villam suam ut pas-

Pr 29, 3

[8] Arba kuri moteriškė, turėdama dešimtį drakmų, jei pameta vieną drakmą, neužsidega žiburio, nešluoja namų ir nejieško rūpestingai, iki atranda? [9] Radus sušaukia prieteles ir kaimynes ir sako: Džiaugkitės su manimi, nes radau drakmą, kurią buvau pametusi. [10] Taip, sakau jums, bus džiaugsmo tarp Dievo angelų dėl vieno atgailą darančio nusidėjėlio.

[11] Jis dar sakė: Vienas žmogus turėjo du sūnu. [12] Jaunesnysis iš jųdviejų tarė tėvui: Tėve, duok man lobio dalį, kuri man tenka. Jis padalino juodviem lobį. [13] Ne po daug dienų jaunesnysis sūnus visa susirinkęs iškeliavo į tolimą šalį ir išaikvojo tenai savo lobį, palaidai gyvendamas. [14] Jam visa išaikvojus, kilo anoje šalyje smarkus badas, ir jis pradėjo stokoti. [15] Taigi, jis nuėjo ir pristojo pas vieną anos šalies gyventoją; tas jį nusiuntė į savo ūkį kiaulių ganyti.

15, 8—10. Pamestos drakmos prilyginimas. — (8) *Dešimtį drakmų.* Visas jos lobis yra tos 10 drakmų. Ji pameta vieną, todėl tiek, kiek uždirbama per vieną dieną. Prilyginimui Išganytojas ima moterį, nes vyras nejieškotų taip uoliai pamestos drakmos. — (10) *Tarp Dievo angelų.* Angelai džiaugiasi, parisiejai murma. Pirmame prilyginime pasirinktas piemens vaizdas irgi ne be minties apie parisiejus (Ez 34, 1. 4. 23. Ten yra Mesijo vaizdas). Išganytojas pats save vadina geru ganytoju (Jo 10, 11). Visa žmonių giminė yra prapuolusi avis: jos jieškoti ir gelbėti Dievo Sūnus buvo atėjęs iš dangaus. Angelų džiaugsmas mums parodo, kaip labai jie dalyvauja visame, kas mus liečia.

15, 11—32. Sūnaus palaidūno prilyginimas. — (11) *Jis dar sakė...* Du augščiau duotu prilyginimu parodė dieviškąjį pasigailėjimą, o šitas be to, dar stato prieš akis ir tikrą atgailą. — (12) *Duok man lobio dalį...* Vyresnysis sūnus, paprastai, paimdavo iš tėvo žemės ūkį, o kitiems buvo sumokama pinigais. Jei vienas sūnus apsivesdavo, ar pradėdavo verslą, tuomet būdavo jam išmokama dalis. Čia jaunystės nepastovumas ir perdaug didelis laisvės jieškojimas yra akstinai, kurie paskatina jaunesnįjį sūnų reikalauti savo dalies. Jam priklausė trečdalis viso lobio. Plg. 5 Moz 21, 17. — (14) *Pradėjo stokoti:* po trumpo pasismaginimo prasideda skurdas. — (15) *Pristojo:* įsipiršo už bet kurį užmokestį. Jis dar negalvoja apie grįžimą, nori dar pats sau padėti. — *Kiaulių ganyti.* Kiaulės buvo laikomos suteptais gyvuliais. Tik labai didelis skurdas galėjo priversti žydą jas ganyti. Tuo tačiau jo nelai-

[16] Jis geidė prisipildyti pilvą kiaulių ėdamų žliaugčių, bet niekas jam jų nedavė. [17] Apsimąstęs pats sau vienas, jis tarė: Kiek tai samdinių mano tėvo namuose turi apsčiai duonos, o aš čia badu mirštu! [18] Kelsiuosi, eisiu pas savo tėvą ir jam sakysiu: Tėve, aš nusidėjau dangui ir tau; [19] jau nebeesu vertas vadintis tavo sūnumi; laikyk mane kaip vieną savo samdinių. [20] Taigi, jis kėlėsi ir grįžo pas savo tėvą. Bet jam dar toli tebeesant, jo tėvas pamatė jį ir buvo gailestingumo sujudintas; pribėgęs jis puolė jam ant kaklo ir jį pabučiavo. [21] Sūnus jam tarė: Tėve, nusidėjau dangui ir tau; jau nebeesu vertas vadintis tavo sūnumi. [22] Tačiau tėvas tarė savo tarnams: Greitai išneškite gražiausį drabužį ir apvilkite jį; duokite jam žiedą ant rankos ir kurpes ant jo kojų; [23] atveskite taip pat penėtą veršį ir papjaukite; valgykime ir pokyliaukime, [24] nes šitas mano sūnus buvo miręs ir atgijo, buvo pražuvęs ir

ceret porcos. [16] Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant: et nemo illi dabat. [17] In se autem reversus, dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo! [18] Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei: Pater, peccavi in caelum, et coram te: [19] iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. [20] Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, et misericordia motus est, et accurrens cecidit super collum eius, et osculatus est eum. [21] Dixitque ei filius: Pater, peccavi in caelum, et coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. [22] Dixit autem pater ad servos suos: Cito proferte stolam primam, in induite illum, et date annulum in manum eius, et calceamenta in pedes eius: [23] et adducite vitulum saginatum, et occidite, et manducemus, et epulemur: [24] quia hic

Lc 16, 21
(Act 12, 11)
Ir 3, 12 s; Os 14, 3; Ps 50, 6
Eph 2, 1—5

mė dar nesibaigė. — (16) *Kiaulių ėdamų žliaugčių:* ankščių medžio, iš kurio gaunama vadinamoji šv. Jono duona. Tos ankštys truputį panašios į žirnių ankštis, yra saldžios ir neturtingų žmonių valgomos. Paprastai gi jos — kiaulių ėdalas. — *Niekas jam jų nedavė.* Ponas ir tarnai taip jį niekina, kad net nenori duoti numalšinti jo alkio žliaugtėmis, nors jis buvo prisiėmęs taip sunkią tarnybą. Net kiaulėms geriau, kaip jam. — (18) *Dangui:* Dievui, kurs žiūri iš dangaus, ką žmonės daro. — *Tau:* tavo valią statydamas žemiau, negu mano. Pažinimas ir išpažinimas nuodėmių yra pirmas žingsnis į pasitaisymą ir į jų dovanojimą. Prie to dar prisideda ir viltis (19 e.) — (20) *Jis kėlėsi ir...* Jis tuojau pradeda vykdyti savo pasiryžimą. — *Jo tėvas pamatė.* Tėvas tat jo laukia. (plg. Tob 11, 5). — *Pribėgęs...* Tėvas nelaukia, iki sūnus ateis, bet skuba pats jį pasitikti ir glaudžia sūnų prie širdies ankščiau, negu jis ką nors pasako. — (21) *Tėve, nusidėjau.* Jis išpažįsta savo kaltę. Bet kodėl jis dabar nebepriduria: laikyk mane, kaip vieną savo samdinių? — Tėvo gerumas jį sujaudino, jis pilnas pasitikėjimo palieka save jo valiai (Aug. Beda). — (23) *Duokite jam žiedą.* Tai laisvo žmogaus papuošalas. Panašiai buvo papuoštas Juozapas, paleistas iš kalėjimo (1 Moz 41, 42). — *Kurpes ant jo kojų.* Tėvas, pasveikinęs jį kaip sūnų, nori ir viršujiniais ženklais įstatyti jį į senas teises. — (24) *Mano sūnus buvo miręs...* Tėvas kalba tarnų akyse: jis taip ilgą laiką buvo man žuvęs (Auks.). Nelaimę ar ištrėmimą žydai laikė mirties rūšimi. Plg. 1 Moz 45, 27; Ps 6, 3. Kiti šituos žodžius aiškina taip: jis buvo savo nuodėmėmis miręs, jo atgaila daro jį vėl gyvą (Eut. Bon.).

filius meus mortuus erat, et revixit: perierat, et inventus est. Et coeperunt epulari. [25] Erat autem filius eius senior in agro: et cum veniret, et appropinquaret domui, audivit symphoniam, et chorum: [26] et vocavit unum de servis, et interrogavit quid haec essent. [27] Isque dixit illi: Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. [28] Indignatus est autem, et nolebat introire. Pater ergo illius egressus, coepit rogare illum. [29] At ille respondens, dixit patri suo: Ecce tot annis servio tibi, et numquam mandatum tuum praeterivi, et numquam dedisti mihi hoedum ut cum amicis meis epularer: [30] sed postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. [31] At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt: [32] epulari autem, et gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, et revixit: perierat, et inventus est.

Lc 15, 2

(Io 17, 10)

Lc 15, 24

16. [1] Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo quidam erat

atsirado. Taigi, jie pradėjo pokyliauti. [25] Vyresnysis jo sūnus buvo tuo tarpu lauke; pareidamas ir artindamasis į namus, jis išgirdo muziką ir šokius. [26] Jis pasišaukė vieną tarną ir pasiklausė, kas čia yra. [27] Tas jam pasakė: Tavo brolis parėjo, tai tavo tėvas papjovė penėtą veršį, kad jį sveiką sulaukęs. [28] Tuomet jis papyko ir nenorėjo eiti į vidų. Taigi, jo tėvas išėjęs pradėjo jį prašyti. [29] Bet jis atsakydamas tarė savo tėvui: Štai, tiek metų aš tau tarnauju ir niekuomet neperžengiau tavo įsakymo, tačiau tu niekuomet man nedavei nė ožiuko pasilinksminti su savo prieteliais; [30] bet kaip tik parėjo šitas tavo sūnus, prarijęs savo lobį su kekšėmis, tu jam penėtą veršį papjovei. [31] Tuomet jis jam tarė: Sūnau, tu visuomet esi su manimi, ir visa, kas mano, tai ir tavo. [32] Reikėjo gi pokyliauti ir džiaugtis, nes šitas tavo brolis buvo miręs ir vėl atgijo, buvo prapuolęs ir vėl atsirado.

16. [1] Jis sakė taip pat savo mokytiniams: Buvo vienas turtingas

---

(30) *Šitas tavo sūnus.* Pasilikęs namie sūnus, nepatenkintas tėvo gailestingumu, sugrįžusio palaidūno nenori nė savo broliu vadinti. — *Savo lobį.* Gr. t.: tavo lobį. — (31) *Visa, kas mano, tai ir tavo:* tu visuomet vertas pagyrimo ir turi daugiau, kaip jis: visa, kas yra mano. — (32) *Nes šitas tavo brolis...* Tėvas pabrėžiamai sūnų palaidūną vadina namie pasilikusiojo broliu, ir to brolio grįžimas turi būti jam džiaugsmo priežastis. Jaunesnysis sūnus yra kiekvienas nusidėjėlis, kurs piktai panaudoja Dievo malones ir nelaimėse susipranta. Tikėjimas parodo jam jo kaltės didumą, ir jis nuolankiai išpažįsta savo nuodėmes, pasiryžęs atitaisyti padarytą negerumą, ir grįžta į tėvo namus. Tėvas, turįs du sūnu, yra Dievas; vyresnysis sūnus — tai teisieji, kurie visuomet pasilieka vienybėje su Dievu; jaunesnysis gi sūnus yra nusidėjėliai, kurie savo nusidėjimais labai nutolsta nuo Dievo, tačiau greitai pradeda jausti, kad nusidėjimas nedaro žmogaus laimingo. Didelis yra Dievo gailestingumas ir malonumas, kurs savo malone pasitinka nusidėjėlį, grįžtantį pas save, ir vėl priima jį kaip savo vaiką, vėl suteikdamas savo malones tam, kurs gailisi ir išpažįsta savo kaltes.

8. Prilyginimai apie turtus,
16, 1—17, 10.

16, 1—13. N e i š t i k i m o u ž v a i z d o p r i l y g i n i m a s. — (16, 1) *Jis sakė...* Šito, Luko evangelijai nuosavo,

žmogus. Jis turėjo užvaizdą. Tas buvo jam apskųstas, kad esąs iš‑aikvojęs jo lobį. [2] Todėl jis pasi‑šaukė jį ir jam tarė: Ką tai girdžiu apie tave? Duok apyskaitą savo užvaizdavimo, nes jau nebegali toliau būti užvaizdu. [3] Užvaizdas gi pats sau vienas sakė: Ką veiksiu, kad mano valdovas atima iš ma‑nęs užvaizdavimą? kasti neįsten‑giu, elgetauti gėdžiuosi. [4] Žinau, ką darysiu, kad žmonės mane pri‑imtų į savo namus, kuomet būsiu atstatytas nuo užvaizdavimo. [5] Tai‑gi, jis suvadino savo valdovo sko‑lininkus vieną po kito ir sakė pir‑majam: Kiek tu esi skolingas ma‑no valdovui? [6] Tas atsakė: Šimtą statinių aliejaus. Jis jam tarė: Imk savo raštą, greitai sėskis ir rašyk: penkias dešimtis. [7] Po to jis tarė kitam: O tu, kiek esi skolingas? Tas jam pasakė: Šimtą saikų kvie‑čių. Jis jam tarė: Imk savo raštą ir rašyk: Aštuonias dešimtis. [8] Val‑dovas pripažino neteisiojo užvaiz‑do gudrumą, nes šio pasaulio vai‑kai gudresni su sau lygiais už švie‑sos vaikus. [9] Ir aš jums sakau: Da‑

dives, qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. [2] Et voca‑vit illum, et ait illi: Quid hoc au‑dio de te? redde rationem villica‑tionis tuae: iam enim non poteris villicare. [3] Ait autem villicus intra se: Quid faciam quia dominus meus aufert a me villicationem? fodere non valeo, mendicare eru‑besco. [4] Scio quid faciam, ut, cum amotus fuero a villicatione, reci‑piant me in domos suas. [5] Convo‑catis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quan‑tum debes domino meo? [6] At ille dixit: Centum cados olei. Dixit‑que illi: Accipe cautionem tuam: et sede cito, scribe quinquaginta. [7] Deinde alii dixit: Tu vero quan‑tum debes? Qui ait: Centum co‑ros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, et scribe octoginta. [8] Et lau‑davit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. [9] Et ego vobis dico: facite vobis ami‑cos de mammona iniquitatis: ut,

(Lc 20, 34; Eph 5, 8; 1 Th 5, 5)

Lc 14, 14; Mt 6, 20; 19, 21; Lc 12, 33

prilyginimo tikslas pasakytas 9 eil. — *Savo mokytiniams:* kurie į jį tikėjo, bet nebuvo visa palikę, kaip apaštalai. — *Buvo jam apskųstas.* Tas įskundi‑mas buvo teisingas. — (3) *Kasti ne‑įstengiu...* Užvaizda buvo pripratęs prie lengvesnio gyvenimo ir garbingų pa‑reigų. — (5) *Skolininkus:* nuominin‑kus, kuriems, būdamas viso savo val‑dovo lobio užvaizdu, buvo atidavęs nuomon dalimis valdovo žemes ir lai‑kė pas save padarytųjų su jais sutar‑čių raštus. Tų nuomininkų čia minimi tik du pavyzdžio dėliai. — (6) *Statinių.* Žydiškai toks saikas vadinama *bath,* lygus 432 kiaušiniams, lygus, anot vie‑nų, 39, 5 litrams, anot kitų, tik 20, 12 l. — *Penkias dešimtis.* Kad įsigytų to nuomininko palankumą, jis jam dova‑noja pusę nuomos mokesčio. Kitam dovanoja mažiau. Tuo tikslu liepia pa‑rašyti kitą nuomos raštą. — (7) *Saikų.* Čia minimas saikas žydiškai vadinamas *kor.* Jis buvo lygus 10 bathų. — *Aštuonias dešimtis.* Šitam jis dovanoja mažiau. Gal panašiai jis pasielgia ir su kitais savo valdovo skolininkais. — (8) *Pripažino.* Užvaizdas padarė neteisin‑gai, sumažindamas nuomos mokestį, kurį turėjo duoti valdovui, bet taip darydamas, pasirodė labai gudrus savo rūpestyje apie ateitį. Valdovas, nors nuskriaustas, turi pripažinti, kad čia pasielgta gudriai ir stebisi tuo gudru‑mu. — *Nes šio pasaulio...* Žmonės, atsidavę pasauliui ir jo linksmybėms, gudresni, geriau moka pasirūpinti sa‑vo žemiškais reikalais, kai jie yra tarp sau lygių, už vaikus Dievo, kurs yra amžinoji šviesa.

(9) *Apgaulingų turtų.* Turtai vadi‑nami apgaulingais, palyginant juos su

Lc 19, 17; Mt 25, 21

Mt 6, 24

Mt 23, 14

Lc 18, 9—15; Mt 23, 28; Ps 7, 10; 112, 6; Pr 6, 16 s

Mt 11, 12 s

cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula. [10] Qui fidelis est in minimo, et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est, et in maiori iniquus est. [11] Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: quod verum est, quis credet vobis? [12] Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est, quis dabit vobis? [13] Nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum odiet, et alterum diliget: aut uni adhaerebit, et alterum contemnet: non potestis Deo servire, et mammonae.

[14] Audiebant autem omnia haec Pharisaei, qui erant avari: et deridebant illum. [15] Et ait illis: Vos estis, qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem novit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum. [16] Lex, et prophetae usque ad Ioannem: ex eo regnum Dei evangelizatur, et omnis in illud

rykite sau prietelių apgaulingų turtų pagalba, kad jums mirus priimtų jus į amžinąsias padangtes. [10] Kas ištikimas mažiausiame dalyke, tas ištikimas ir didesniame, ir kas neteisingas mažame dalyke, tas neteisingas ir didesniame. [11] Taigi, jei jūs nebuvote ištikimi apgaulinguose turtuose, kas jums paves tikruosius? [12] Jei jūs nebuvote ištikimi tame, kas svetima, kas duos jums tai, kas jūsų. [13] Nė vienas tarnas negali tarnauti dviem valdovam, nes arba jis vieno nekęs, o kitą mylės, arba vieno laikysis ir kitą nieku vers. Negalite tarnauti Dievui ir turtams.

[14] Visa tai girdėjo parisiejai; būdami godūs, jie tyčiojosi iš jo. [15] Jis gi jiems tarė: Jūs esate, kurie patys dedatės teisingais žmonių akivaizdoje, bet Dievas žino jūsų širdis; nes kas žmonėms augšta, tai pasibjaurėjimas Dievo akivaizdoje. [16] Įstatymas ir pranašai siekia Jono; nuo to laiko Dievo karalystė skelbiama Evangelijoje, ir

---

tikraisiais dangaus turtais, nes jie, kad ir žada, bet nesuteikia tikros laimės. Čia Išganytojas moko žmones nesirišti į turtus, bet, duodant išmaldą iš savo turtų, daryti sau prietelių danguje, kurie, kada mirtis atims visus turtus, priimtų ne trumpam laikui, kaip padarytų neteisingojo užvaizdo prieteliai, bet į amžinąjį gyvenimą dangaus karalystėje. — (10) *Ištikimas mažiausiame dalyke.* Kas negerai naudojasi laikinomis gėrybėmis, tas atima iš savęs daug Dievo malonių, kurias, kitaip elgdamos, jis būtų gavęs. — *Tas ištikimas ir didesniame:* vertas daugiau gauti. — (11. 12) *Jei jūs nebuvote*... Jei neesate geri užvaizdai mažiausių dalykų, žemiškų turtų, nesušelpiate jais savo artimų, kaipgi galite būti verti didžiausių dalykų, kurie yra dvasinės gėrybės, dangaus karalystė? Svetimu dalyku pavadinti žemiški turtai, nes krikščioniui nevalia rišti į juos savo širdies. Tikri turtai, savas dalykas yra Dievo malonės ir dangaus karalystė, pažadėta apaštalams ir visiems teisiesiems. — (13) *Nė vienas tarnas*... Plg. Mt 6, 24.

16, 14—18. P a r i s i e j a i i r t i k r a į s t a t y m o p r a s m ė. Plg. Mt 11, 12; 5, 18. 32; 19, 9. Visi sutinka, kad šitas straipsnelis yra įžanga į turtuolio ir Lozoriaus prilyginimą. Jo sakiniai gal nebuvo Jėzaus pasakyti tokia tvarka, kaip šičia. — (14) *Tyčiojosi iš jo:* niekino jį, kad jo žodžiams netikėtų minios. — (15) *Jūsų širdis:* su visu jūsų piktumu. — *Kas žmonėms augšta:* ką žmonės labai vertina. — (16) *Įstatymas ir pranašai*... Priekaištas parisiejams tęsiamas. Veltui jie dedasi teisingais, t. y., griežtai laikančiais įstatymą, ir susikraunamose žemiškose gėrybėse nori matyti įstatyme žadėtą Dievo palankumo ženklą, nes įstatymas ir pranašai jau pasiekė Dievo ka-

kiekvienas į ją veržiasi. [17] Bet pigiau dangui ir žemei praeiti, kaip prapulti iš įstatymo vienai žymelei. [18] Kiekvienas, kurs paleidžia savo moterį ir kitą veda, svetmoteriauja, ir kas vyro paleistąją veda, svetmoteriauja.

[19] Buvo vienas turtingas žmogus, kurs vilkėdavo purpuru ir ploniausia drobe ir kasdien puikiai pokyliavo. [20] Buvo taip pat vienas elgeta, vardu Lozorius, kurs gulėjo pas ano duris, pilnas vočių, [21] ir geidė pasisotinti krintančiais nuo turtuolio stalo trupiniais, bet niekas jam neduodavo. Šunys ateidavo ir laižydavo jo votis. [22] Atsitiko, kad elgeta mirė ir buvo angelų nuneštas į Abraomo prieglobstį. Mirė taip pat ir turtingasis ir buvo palaidotas pragare.

vim facit. [17] Facilius est autem caelum, et terram praeterire, quam de Lege unum apicem cadere. [18] Omnis, qui dimittit uxorem suam, et alteram ducit, moechatur: et qui dimissam a viro ducit, moechatur.

[19] Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura, et bysso: et epulabatur quotidie splendide. [20] Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, ulceribus plenus, [21] cupiens saturari de micis, quae cadebant de mensa divitis, et nemo illi dabat: sed et canes veniebant, et lingebant ulcera eius. [22] Factum est autem ut moreretur mendicus, et portaretur ab Angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem et dives, et sepultus est in inferno.

Mt 5, 18
Mt 5, 32; 19, 9; Mc 10, 11; 1 Cor 7, 10
Ia 5, 5; Lc 12, 19
Lc 15, 16

---

ralystę ir, kad galima būtų ją paveldėti, reikia šio to išsižadėti. Tą karalystę aiškiai paskelbė Jonas Krikštytojas, Kristus ir jo siųstieji apaštalai. Į tą karalystę įeinama pavartojant energiją, ir tam tikrą sau daromą prievartą, kuri, anot konteksto, pasireiškia įsigijimu sau prietelių čia žemėje turtų pagalba. Plg. Mt 11, 12. — (17) *Pigiau dangui ir žemei praeiti*... Jei parisiejai būtų įstatymo saugotojai, jie stovėtų Kristaus pusėje, kurs patikrina įstatymui jo reikšmę ir jo pastovumą, nes jis jį veda į tikrą tobulumą. — *Prapulti:* nebūti įvykdytai. Tas dėsnis turės galios toje karalystėje, kurią Jėzus skelbia, o anie, tariami įstatymo mėgėjai, yra pikčiausi jo priešai. Plg. Mt 5, 18. — (18) *Kiekvienas, kurs paleidžia*... Taip Išganytojas parodo, kad jis reikalauja tikro šventumo ir peikia kūniškumą daugelio parisiejų, kurie dažnai ardydavo savo moterystes.

16, 19—31. P r i l y g i n i m a s t u r t u o l i o i r n e t u r t i n g o L o z o r i a u s. — (19) *Buvo vienas turtingas*... Prilyginime duodama įrodymas, kad niekas negali tarnauti kartu mamonai ir Dievui. Jis nukreiptas taip pat prieš parisiejus ir skelbia palaimintus esant beturčius. — *Purpuru ir ploniausia drobe*... Purpuru vilkėdavo senovėje karaliai ir kunigaikščiai, o plona drobė buvo medžiaga turtingiausiems drabužiams. Turtuolio gyvenimas paskendęs kūniškuose gėriuose, bet jis nelaisvas nuo nežmoniško žiaurumo. — (20) *Lozorius.* Tai tas pats vardas, ką ir Eleazaras, Dievas yra pagalba. Lozoriui žaizdos buvo lyg jo apdaras. — (21) *Geidė pasisotinti*... Prie skausmo, kurį darė Lozoriui jo votys, dėjosi alkis, nes jis neturėjo kuo pasisotinti, tuose namuose nebuvo įpročio dalinti beturčiams turtuolio stalo liekanas. Gal jas tiesiog išmesdavo į gatvę, kur prie jų rinkdavosi šunys. Visų apleistas Lozorius negalėjo nuvaryti nuo savęs šalin tų šunų, kurie gal stengdavosi atimti iš jo paskutinį kąsnelį. Jis net negalėjo apsiginti, kad jie nelaižytų jo žaizdų. — Kiti aiškintojai mano, kad šunys, kad ir nesąmoningai, laižydami niežtinčias žaizdas, buvo Lozoriui vienatinė paguoda.

(22) *Buvo angelų nuneštas į Abraomo prieglobstį.* Elgeta ir turtuolis miršta maždaug tuo pačiu laiku, ir po mirties juodviejų likimas skiriasi ne mažiau, kaip prie gyvos galvos. Lozo-

[23] Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe, et Lazarum in sinu eius: [24] et ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. [25] Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. [26] Et in his omnibus inter nos, et vos chaos magnum firmatum est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. [27] Et ait: Rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei. [28] Habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. [29] Et ait illi Abraham: Habent Moysen, et

Lc 3, 8 — Lc 6, 24 — 2 Tim 3, 15 s

[23] Būdamas kančiose, jis pakėlė savo akis ir pamatė iš tolo Abraomą ir jo prieglobstyje Lozorių. [24] Tuomet jis sušuko: Tėve Abraome, pasigailėk manęs ir siųsk Lozorių savo piršto galo pamirkyti vandenyje, kad atgaivintų mano liežuvį, nes kenčiu kančias šitoje liepsnoje. [25] Abraomas jam atsakė: Sūnau, atsimink, kad tu gavai gėrybių savo gyvenime, o Lozorius gavo nelaimių; dabar jis turi paguodos, o tu kankinamas. [26] Be visa to tarp mūsų ir jūsų stipriai padaryta didelė gelmė, taip kad tie, kurie norėtų, negali iš čia nueiti pas jus, nei iš ten čia ateiti. [27] Jis tarė: Tai meldžiu tave, tėve, siųsti jį į mano tėvo namus, [28] nes aš turiu penkis brolius, — juos jis tepersPėja, kad ir jie neateitų į šitą kančių vietą. [29] Abraomas jam atsakė: Jie turi Mozę ir pranašus;

---

riaus siela susilaukia didelio palankumo ir eina tuojau į Abraomo prieglobstį. Išsireiškimas „Abraomo prieglobstis“ dažnai minimas senovės žydų rašytojų veikaluose kaip rojaus sinonimas; jis nurodo labai artimą vienybę su pirmuoju žydų tautos protėviu, kurs įvaizdinamas kaip meilingai priimąs savo vaikus po jų mirties ir pasidalinąs su jais savo laime. Minėdamas Abraomo prieglobstį, Jėzus neturėjo sumanymo aprašyti tikrą mirusiųjų likimą. Jo išsireikimai čia panašūs į liaudies nuomones. Iš kai kurių prilyginimo žodžių net būtų galima spręsti, kad Lozorius ir net turtuolis po mirties turi kūnus. Mirusieji kalba, lyg kad jie būtų gyvi ir tebeturėtų gyvųjų jausmus. — *Buvo palaidotas pragare.* Anot graikiško teksto, čia tik žodžiai „buvo palaidotas“ priklauso šitai eilutei ir jais pasakoma, kad turtuolis, miręs čia žemėje, turėjo laidotuves, kokias galėjo turėti turtuoliai. Gi žodis „pragare“ priklauso jau 23 eil. Pragaru čia vadinama mirusiųjų buveinė, ebr. *šᵉ'ol.* Ji buvo įsivaizdinama kaip vieta žemės gelmėse. Pirm Išganytojo žengimo į dangų, visi mirusieji ėjo į šeolį, į mirusiųjų buveinę; bet šeolis buvo padalytas į dvi dali: viena paskirta pasmerktiesiems, kita — išrinktiesiems, laukiantiems dangaus. — (24) *Tėve Abraome.* Turtuolis priklausė teokratinei tautai, kaip ir Lozorius, taigi jis šaukiasi tėviškos Abraomo globos. Jis prašo labai nedaug: *pasigailėk manęs ir siųsk...* —(25) *Sūnau.* Abraomo pasigailėjimas baigiasi šituo pavadinimu. Abraomas jo neišsižada, kaip žydų tautos nario, bet drauge primena jam, kad jis neatliko savo pareigų, kurias turėjo kaip Abraomo sūnus. — *Gavai gėrybių savo gyvenime.* Gr t.: savo gėrybes gyvenime. — (26) *Didelė gelmė:* neperžengiama gelmė tarp Abraomo prieglobsčio ir vietos, kur pasilieka turtuolis. — (27) *Meldžiu tave...* Nieko nelaimėjęs sau, jis prašo už kitus. — (29) *Jie turi Mozę...* Turi knygas, parašytas Mozės ir pranašų, kurie stebuklais patvirtino, kad jie buvo Dievo siųsti. Jie savo raštuose ragina visus daryti atgailą; tegul jų

tegul jų klauso. [30] Anas gi sakė: Ne, tėve Abraome, bet jei kas iš mirusiųjų ateitų pas juos, jie da⸗rys atgailą. [31] Jis tačiau jam tarė: Jei jie neklauso Mozės ir pranašų, jie netikės, jei ir iš numirusiųjų kas prisikeltų.

17. [1] Savo mokytiniams jis sakė: Neišvengiamas dalykas, kad nesi⸗rastų papiktinimų, bet vargas tam, per ką jie ateina. [2] Naudingiau jam būtų, jei girnų akmuo būtų jam užkabintas ant kaklo, ir jis bū⸗tų įmestas į jūrą, kaip kad jis pa⸗piktintų vieną šitų mažutėlių. [3] Žiū⸗rėkite patys savęs. Jei tavo brolis tau nusideda, pabark jį, ir jei jis gailisi, atleisk jam. [4] Jei jis ir sep⸗tynis kartus per dieną tau nusidė⸗tų ir septynis kartus kreiptųsi į tave, sakydamas: Gailiuos, atleisk jam. [5] Tuomet apaštalai tarė Vie⸗špačiui: Padaugink mums tikėjimą. [6] Viešpats atsakė: Jei turėtumėte tikėjimą, kaip garstyčių grūdą, jūs galėtumėte sakyti šitam šilkme⸗džiui: Išsirauk save ir persisodink į jūrą, tai jis jūsų paklausytų. [7] Kas jūsų, turėdamas tarną, kurs aria ar gano, jam sako, kaip tik jis par⸗eina iš lauko: Eik tuojau čia ir sėskis prie stalo, [8] ir ar nesako:

prophetas: audiant illos. [30] At ille dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poe⸗nitentiam agent. [31] Ait autem illi: Si Moysen, et prophetas non au⸗diunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

Io 5, 45 s; 11, 45—53

17. [1] Et ait ad discipulos suos: Impossibile est ut non veniant scandala: vae autem illi, per quem veniunt. [2] Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius, et proiiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis. [3] Attendite vobis: Si pecca⸗verit in te frater tuus, increpa illum: et si poenitentiam egerit, dimitte illi. [4] Et si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te, dicens: Poenitet me, dimitte illi. [5] Et di⸗xerunt Apostoli Domino: Adauge nobis fidem. [6] Dixit autem Domi⸗nus: Si habueritis fidem, sicut gra⸗num sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare, et transplantare in mare: et obediet vobis. [7] Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui re⸗gresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe: [8] et non dicat ei: Para quod coenem, et praecinge te,

Mt 18, 7; Mc 9, 41

Mt 18, 15; Lv 19, 17; Sir 19, 13

Mt 18, 21 s

Mc 9, 24

Mt 13, 31; 17, 19; 21, 21

---

klauso. — (31) *Jie netikės...* Šitų žo⸗džių teisingumas pasirodė pačiuose pa⸗risiejuose, kurie matė prikeltą iš nu⸗mirusiųjų Marijos ir Mortos brolį Lo⸗zorių ir ne tik nepasidarė geresni, bet dar norėjo nužudyti Jėzų ir Lozorių. Plg. 18, 6...

17, 1—10. Keturi Jėzaus įspė⸗jimai jo mokytiniams. Trys pirmieji yra ir Mato evangelijoje, tik pasakyti kitokiose aplinkybėse. Pirmas įspėjimas apie papiktinimą. Plg. Mt 18, 6—7; Mk 9, 42. — (17, 1) *Neiš⸗vengiamas dalykas:* žiūrint žmogaus gyvenimo sąlygų ir silpnybės. — An⸗tras įspėjimas apie įžeidimų atleidimą. Plg. Mt 18, 15. 21. 22. — (3) *At⸗leisk jam.* Lukas čia deda Išganytojo žodžius, kuriuos jis sakydavo dažniau. Plg. 3 Moz 19, 17; Ekli 19, 13. — Tre⸗čias įspėjimas apie tikėjimą. Plg. Mt 17, 20; 21, 21; Mk 11, 22. 23. — (5) *Padaugink mums tikėjimą.* Gali būti, kad Kristaus įsakymas atleisti įžeidi⸗mus apaštalams pasirodė sunkus, to⸗dėl jie prašo, kad jų tikėjimas būtų pa⸗dargintas. — (6) *Persisodink į jūrą:* taip kad tenai įleistumei šaknis ir duo⸗tumei vaisių. Žmogaus pastangomis tai negali būti įvykdyta, o tikėjimas gali gauti tai iš Dievo. — Ketvirtas įspė⸗jimas apie nuolankumą. Juo daugiau stebuklų daro tikėjimas, juo nuolan⸗kesnis turi būti Kristaus mokytinis. —

et ministra mihi donec manducem et bibam, et post haec tu manducabis, et bibes? [9] Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit quae ei imperaverat? [10] Non puto. Sic et vos cum feceritis omnia, quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus.

Lc 9, 51 s
Lv 13, 45 s
Lv 14, 2; Lc 5, 14

[11] Et factum est, dum iret in Ierusalem, transibat per mediam Samariam, et Galilaeam. [12] Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe: [13] et levaverunt vocem, dicentes: Iesu praeceptor, miserere nostri. [14] Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. [15] Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum, [16] et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens: et hic erat Samaritanus. [17] Respondens autem Iesus, dixit: Nonne decem mundati sunt? et novem ubi sunt? [18] Non est in-

Prirengk man vakarienės, susijuosk ir man tarnauk, kolei aš valgysiu ir gersiu, o paskui tu valgysi ir gersi? [9] Ar jis dėkoja tam tarnui, kad darė, kas jam buvo paliepta? [10] Manau, kad ne. Taip ir jūs, atlikę visa, kas jums paliepta, sakykite: Esame nenaudingi tarnai; darėme, ką turėjome daryti.

[11] Atsitiko, kad keliaudamas į Jeruzalę, jis ėjo tarp Samarijos ir Galiliejos. [12] Jį, įeinantį į vieną kaimą, sutiko dešimtis raupsuotų vyrų; jie sustojo atstu [13] ir, pakėlę balsą, sakė: Jėzau, mokytojau, pasigailėk mūsų. [14] Pamatęs juos, jis tarė: Eikite, pasirodykite kunigams. Ir atsitiko, kad beeidami jie pasveiko. [15] Vienas jų, pamatęs, kad jis sveikas, sugrįžo, garbindamas dideliu balsu Dievą [16] ir dėkodamas parpuolė veidu prie jo kojų; tai buvo samarietis. [17] Atsiliepdamas Jėzus tarė: Argi ne dešimtis pagijo? O kur devyni? [18] Neatsirado, kas sugrįžęs duotų garbę Dievui, kaip tik šitas sve-

---

(10) *Darėme, ką turėjome daryti.* Tarno užsiėmimas yra tarnauti. Išganytojas čia pamoko, kaip mes turime įvertinti savo atliktas pareigas; kaipgi pats Viešpats įvertina savo tarnus, Išganytojas moko, kad ir toje vietoje, kur sako: gerai, gerasis ir ištikimasis tarne; kadangi tu buvai ištikimas ant nedaugelio, aš ant daugelio tave pastatysiu; įeik į savo Viešpaties džiaugsmą (Mt 25, 21. 23).

9. Dešimtis raupsuotųjų. Apie antrąjį Kristaus atėjimą. Parisiejaus ir muitininko prilyginimas, 17, 11—18, 14.

17, 11—19. *Dešimtis raupsuotųjų* — (11) *Keliaudamas į Jeruzalę.* Lukas, kaip augščiau 9, 51 ir 13, 22, vėl primena, kad Jėzus ėjo į Jeruzalę. — *Tarp Samarijos ir Galiliejos.* Gali būti, kad Išganytojas buvo prisiartinęs prie Samarijos sienos ir ėjo išilgai jos, taip kad Samarija buvo jo dešinėje, Galilieja — jo kairėje. — (12) *Dešimtis raupsuotų vyrų:* devyni žydai, vienas samarietis. Jų prašymas buvo ženklas jų tikėjimo. — *Sustojo atstu.* Raupsuotiems griežtai buvo draudžiama artintis prie sveikųjų. 3 Moz 13, 46. — (13) *Pakėlę balsą, sakė...* Kiekvienas prašė už visus, taip jie tikėjosi lengviau sužadinsią Jėzaus gailestingumą. — (14) *Eikite, pasirodykite kunigams.* Išganytojas mėgina jų tikėjimą pirma, negu juos pagydys. Įsakymu žada pagydymą, nieko apie jį nesakydamas. Pasirodę klusnūs, jie pagydomi. 3 Moz 14, 2. — (15) *Sugrįžo, garbindamas...:* dėkingas Dievui ir Išganytojui. — (17) *O kur devyni?* Išganytojo klausime yra ir priekaištas, kaip 1 Moz 3, 9. — (18) *Neatsirado, kas...* Dešimtis turėjo tikėjimą, tik vienas buvo dėkin-

timtautis. [19] Taigi, jis jam tarė: Kelkis, eik, tavo tikėjimas išgelbėjo tave.

[20] Parisiejų paklaustas: kuomet ateis Dievo karalystė? jis, jiems atsakydamas, tarė: Dievo karalystė neateina regimai; [21] nesakys: Štai, ji čia, ar: Štai, tenai. Nes Dievo karalystė yra jumyse. [22] Savo mokytiniams jis tarė: Ateis dienų, kuomet geisite matyti vieną žmogaus Sūnaus dieną, bet neregėsite. [23] Jums sakys: Štai, jis čia, štai tenai. Neeikite ir nesekite. [24] Nes kaip žaibas, žaibuodamas padangėje, nušviečia visa, kas po dangumi, taip bus savą dieną žmogaus Sūnus. [25] Bet pirma jis turi daug kentėti ir būti šitos giminės atmestas. [26] Kaip atsitiko Noės laikais, taip bus ir žmogaus Sūnaus dienomis.

ventus qui rediret, et daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. [19] Et ait ili: Surge, vade: quia fides tua te salvum fecit.

[20] Interrogatus autem a Pharisaeis: Quando venit regnum Dei? respondens eis, dixit: Non venit regnum Dei cum observatione: [21] neque dicent: Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. [22] Et ait ad discipulos suos: Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii hominis, et non videbitis. [23] Et dicent vobis: Ecce hic, ecce illic. Nolite ire, neque sectemini. [24] Nam, sicut fulgur coruscans de sub caelo in ea, quae sub caelo sunt, fulget: ita erit Filius hominis in die sua. [25] Primum autem oportet illum multa pati, et reprobari a generatione hac. [26] Et sicut factum est in diebus Noe, ita erit et in

Lc 7, 50
Mt 24, 23; Io 1, 10 s; 3, 19; 12, 35
Mt 24, 23; Mc 13, 21; Lc 21, 8
Mt 24, 26 s
Lc 9, 22
Mt 24, 37; Gn 7, 7

---

gas. — (19) *Tavo tikėjimas...* Išganytojas vienu pavyzdžiu parodo mokytiniams, ko jis mokė 6 eil. Tuo pačiu metu jie mato, kaip didelę pažangą darys išganymo skelbimas kitose tautose.

17, 20—37. Apie Dievo karalystės atėjimą ir žmogaus Sūnaus dieną. Šitas pamokymas susideda iš dviejų dalių: pirmoji jo dalis (20—21) sakoma parisiejams, antroji dalis buvo pasakyta mokytiniams (22—37). Ji gali būti suskirstyta į 5 nedidelius skyrelius: neieškoti žmogaus Sūnaus, nes jis aiškiai apsireikš (22—25), žmonės jo nelauks ir nebus susirūpinę (26—30); reikės skirtis su visa kuo (31—33); tuomet įvyks teismas (34. 35) ir išrinktųjų surinkimas. Šitas pamokymas yra taip pat pas Matą ir Morkų. — (20) *Dievo karalystė.* Išganytojas dažnai kalbėjo apie Dievo karalystę. Parisiejai šį kartą jį klausė, gali būti, be jokių užpakalinių minčių, nes Išganytojas duoda jiems pageidaujamą pamokymą. Jėzus, tiesa, nepasako savo pasirodymo laiko, bet nurodo jo būdą. — (21) *Ji čia...* Kaip kad sakoma apie įeinantį į miestą nugalėjusį kovotoją. — *Dievo karalystė yra jumyse:* kaip jis yra jiems sakęs augščiau 11, 20. Plg. Mt 12, 28. Kiti šią vietą supranta šiaip: jūsų galioje, jei jūs priimsite mano mokslą (Kir. Tert.).

(22) *Vieną žmogaus Sūnaus dieną:* tą dieną, kurioje jis pasirodys kaip teisėjas, taigi, jo antrojo atėjimo dieną: jūs turėsite taip daug kentėti dėl tikėjimo į mane ir dėl mano mokslo, jog trokšite, kad ateitų teismo diena. Anot senesniųjų aiškintojų: jūs trokšite tik viena diena naudotis mano paguodos teikiančiu čiabuvimu. — (23) *Neeikite...* Kristus ateis taip atvirai, kad kiekvienas įspėjimas bus nereikalingas ir melagingas. Plg. Mt 24, 23. — (24) *Nes kaip žaibas...* Plg. Mt 24, 27. — *Savą dieną:* kai jo garbingumas pasirodys visam pasaulyje. — (25) *Pirma jis turi daug kentėti...* Į garbingumą veda tik kentėjimas: aš duodu jums pavyzdį. — (26) *Kaip atsitiko Noės laikais...* Pasinėrę į žemiškus dalykus, jie netikėjo iki galui, nežiūrint Noės

Gn 18, 20; 19, 14
Gn 19, 24
Mt 24, 17 s; Gn 19, 17. 26
Lc 9, 24; Mt 10, 39; Mc 8, 35; Io 12, 25
Mt 24, 40; 1 Thes 4, 15
Mt 24, 40 s
Iob 39, 30; Mt 24, 38
Rom 12, 12; Col 4, 2; 1 Thes 5, 17
1 Tim 2, 1 ss

diebus Filii hominis. [27] Edebant, et bibebant: uxores ducebant, et dabantur ad nuptias, usque in diem, qua intravit Noe in arcam: et venit diluvium, et perdidit omnes. [28] Similiter sicut factum est in diebus Lot: Edebant, et bibebant: emebant, et vendebant: plantabant, et aedificabant: [29] qua die autem exiit Lot a Sodomis, pluit ignem, et sulphur de caelo, et omnes perdidit: [30] secundum haec erit qua die Filius hominis revelabitur. [31] In illa hora qui fuerit in tecto, et vasa eius in domo, ne descendat tollere illa: et qui in agro, similiter non redeat retro. [32] Memores estote uxoris Lot. [33] Quicumque quaesierit animam suam salvam facere, perdet illam: et quicumque perdiderit illam, vivificabit eam. [34] Dico vobis: in illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur, et alter relinquetur: [35] duae erunt molentes in unum: una assumetur, et altera relinquetur: duo in agro: unus assumetur, et alter relinquetur. [36] Respondentes dicunt illi: Ubi Domine? [37] Qui dixit illis: Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabantur et aquilae.

18. [1] Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet sem-

[27] Jie valgė ir gėrė, vedė moteris, ir jos tekėjo iki tai dienai, kurią Noė įėjo į laivą; tuomet atėjo tvanas ir sunaikino visus. [28] Taip pat atsitiko Loto laikais: jie valgė ir gėrė, pirko ir pardavinėjo, sodino ir statė namus; [29] bet tą dieną, kurią Lotas išėjo iš Sodomos, lijo iš dangaus ugnis ir siera ir visus sunaikino. [30] Panašiai bus tą dieną, kurią žmogaus Sūnus apsireikš. [31] Tą valandą kas bus ant stogo, o jo rakandai namuose, tegul nelipa žemyn jų pasiimti, ir kas lauke, taip pat tenegrįžta atgal. [32] Atsiminkite Loto moterį. [33] Kas rūpinasi savo gyvybę išgelbėti, prapuldys ją, ir kas ją praranda, išgelbės ją. [34] Sakau jums, tą naktį du bus viename patale; vienas bus paimtas, kitas paliktas. [35] Mals dvi drauge; viena bus paimta, kita palikta. Bus du lauke; vienas bus paimtas, kitas paliktas. [36] Atsiliepdami jie jam tarė: Kur, Viešpatie? [37] Jis jiems atsakė: Kur yra maita, ten renkasi ir ereliai.

18. [1] Jis pasakė jiems taip pat prilyginimą, kad visuomet reikia

---

pamokslų, taip ir šitie nepaklausys Bažnyčios. — (27) *Jie valgė...* Plg. 1 Moz 7, 7; Mt 24, 37. — (28) *Taip pat atsitiko Loto laikais.* Plg. 1 Moz 19, 25. — (29) *Iš Sodomos...* Tvanas ir Sodoma parodo, kad tą dieną piktųjų laukia žuvimas. Taigi, mes turime būti taip pasirengę pasitikti Išganytoją, kaip ana diena mus ras. — (30) *Apsireikš:* pasirodys savo dabar paslėptame garbingume. — (32) *Atsiminkite Loto moterį.* Ji buvo priversta kūnu palikti tai, ko jos širdis palikti nenorėjo. — (33) *Kas rūpinasi...* Plg. Mk 8, 35; aug. 9, 24; Jo 12, 29. — (34) *Tą naktį.* Taip Išganytojas vadina laiką dėl baisenybių, kokių atneš su savim jo atėjimas (Ambr. Beda). — *Bus paimtas:* į garbę. Plg. Mt 24, 40. — (35) *Mals dvi drauge...* Išganytojas pasirenka pavyzdžius iš visokių žmonių sluogsnių. Nė vienas tenesikelia į puikybę, nė vienas tenenusimena. 34 eil. pavyzdys nurodo turtingus, o 35 eilutės — beturčius. — (37) *Kur yra maita...* Išganytojas atsako prilyginimu: nereikės įspėjėjo, taip kaip jo nereikia ereliams. Plg. Mt 24, 28.

18, 1—8. Teisėjas ir našlė. Šitas prilyginimas, nuosavas tik Lukui,

melstis ir nepailsti, [2] tardamas: Viename mieste buvo teisėjas, kurs Dievo nebijojo ir žmogaus nesidrovėjo. [3] Tame mieste buvo viena našlė; ji ateidavo pas jį ir sakydavo: Apgink mane nuo mano priešininko. [4] Ilgai jis nenorėjo, o paskui pats sau vienas tarė: Nors aš nebijau Dievo ir žmogaus nesidroviu, [5] tačiau kadangi ta našlė man įkyri, tai aš apginsiu jos teises, kad pagaliau atėjus neapdaužytų man veido. [6] Viešpats pridūrė: Klausykite, ką sako tas neteisingasis teisėjas. [7] Argi Dievas negintų teisių savo išrinktųjų, šaukiančių į jį dieną ir naktį, ir ar gaištų jiems padėti? [8] Aš sakau jums: Jis greitai apgins jų teises. O žmogaus Sūnus, kuomet ateis, ar jis ras tikėjimo žemėje?

[9] Kai kuriems, kurie patys savimi pasitikėjo teisūs esą ir kitus niekino, jis pasakė šitą prilyginimą:

per orare et non deficere, [2] dicens: Iudex quidam erat in quadem civitate, qui Deum non timebat, et hominem non reverebatur. [3] Vidua autem quaedam erat in civitate illa, et veniebat ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo. [4] Et nolebat per multum tempus. Post haec autem dixit intra se: Etsi Deum non timeo, nec hominem revereor: [5] tamen quia molesta est mihi haec vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens sugillet me. [6] Ait autem Dominus: Audite quid iudex iniquitatis dicit: [7] Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis? [8] Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumtamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?

[9] Dixit autem et ad quosdam, qui in se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur ceteros, pa-

Lc 11, 7 s

Lc 21, 36; Ps 21, 3

Lc 7, 9; Ir 5, 3

Rom 2, 19; 10, 2 s

rišasi su tuo, kas augščiau buvo išdėstyta. — (18, 1) *Prilyginimą, kad visuomet...* Augščiau 17, 22 Kristus buvo pasakęs, kad jo sekėjų laukia persekiojimai ir sielvartai, kuriuose jie trokš jį matyti, kad gautų iš jo pagalbos. Taigi, dabar jis nurodo priemonę prieš nelaimes ir moko, kas reikia daryti priespaudose. — *Visuomet reikia melstis:* nuolat, dideliu uolumu. Jei malda netuojau išklausoma, mums nevalia nusiminti, nustoti pasitikėjimo. Plg. Ekli 18, 22; 1 Tes 5, 17. — (2) *Buvo teisėjas, kurs...* Daug žmonių daro bet ką dėl žmonių baimės, ko jie nedaro, atsižvelgdami į Dievą, nes jie nori bent pasirodyti gerais. Paskutinis piktumo laipsnis yra, jei kas nors net ir rodytis geru nebenori. — (5) *Neapdaužytų man veido.* Moteriškė tokiuo smarkumu reikalauja sau teisingumo, kad teisėjas pradeda bijoti jos įtužimo pasėkų, jei toliau atidėliotų neišsprendęs jos bylą. — (7) *Argi Dievas negintų...* Dievas yra teisingas ir gailestingas, jis nieko labiau nemyli, kaip išrinktuosius. — *Ar gaištų jiems padėti:* ar jis pakęs, kad jo sekėjai būtų ilgą laiką varginami. — (8) *Jis greitai...:* ne taip, kaip anas teisėjas. — Kas tau rodosi ilga, yra trumpa, nes greitai praeis, palyginus su Dievo amžinybe (Aug.). Greitumas čia neturi ryšio su laiko ilgumu, kurio mes norime, kas aišku jau iš to, kad mes turime nuolat melstis ir nepailsti. — *Ar jis ras tikėjimo...* Numatomas atsakymas: nedaug bus tokių, kurie tikėtų. Plg. augšč. 17, 26—28.

18, 9—14. Parisiejus ir muitininkas. Ir šitas prilyginimas nuosavas Lukui. Jis gal nesiriša su augščiau duotu prilyginimu. Gal jis buvo pasakytas kitiems klausytojams. Plg. 9 eil. — (9) *Kurie patys savimi...* Taip darė parisiejai. — *Teisūs esą.* Tikras teisumas nėra galimas be nuolankumo.

Act 3, 1

Lc 16, 15; Rom 2, 1 ss; Is 58, 2—9

Mt 23, 23

Lc 23, 48; 1 Io 1, 8 ss; Ps 50, 3. 19

Mt 23, 12; Lc 14, 11; 1 Sm 16, 7

Mt 19, 13; Mc 10, 13

Mt 18, 3

Mt 19, 16

rabolam istam: [10] Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus Pharisaeus, et alter publicanus. [11] Pharisaeus stans, haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum: raptores, iniusti, adulteri: velut etiam hic publicanus. [12] Ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium, quae possideo. [13] Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad caelum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus proptius esto mihi peccatori. [14] Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur.

[15] Afferebant autem ad illum et infantes, ut eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, increpabant illos. [16] Iesus autem convocans illos, dixit: Sinite pueros venire ad me, et nolite vetare eos. talium est enim regnum Dei. [17] Amen dico vobis: Quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.

[18] Et interrogavit eum quidam princeps, dicens: Magister bone, quid faciens vitam aeternam possi-

[10] Du žmogu atėjo į šventyklą melstis; vienas buvo parisiejus, kitas muitininkas. [11] Parisiejus stovėdamas taip pats sau vienas meldėsi: Dėkoju tau, Dieve, kad aš ne toks, kaip kiti žmonės: plėšikai, neteisūs, svetmoteriai, taip pat ir kaip šitas muitininkas. [12] Aš pasninkauju du kartu savaitėje, duodu dešimtines viso, ką turiu. [13] Muitininkas, atstu stovėdamas, nedrįso nė akių pakelti į dangų, tik mušėsi į krūtinę ir sakė: Dieve, būk gailestingas man nusidėjėliui. [14] Sakau jums: šitas nuėjo į savo namus nuteisintas, anas ne. Nes kiekvienas, kurs save augština, bus pažemintas, ir kas save žemina, bus paaugštintas.

[15] Pas jį atnešdavo taip pat vaikų, kad jų prisiliestų. Tai matydami, mokytiniai barė juos. [16] Jėzus gi pasivadino juos ir tarė: Leiskite vaikus eiti pas mane ir neginkite jiems, nes tokių yra Dievo karalystė. [17] Iš tikrųjų, sakau jums, kas nepriima Dievo karalystės, kaip kūdikis, neįeis į ją.

[18] Vienas vyresnysis paklausė jį, sakydamas: Gerasis mokytojau, ką turiu daryti, kad paveldėčiau

— (11) *Pats sau vienas:* pasitikėdamas savimi. — *Dėkoju tau...* Net jo dėkojimas yra savęs gyrimas. — *Kaip kiti žmonės:* kurie nėra parisiejai. — *Kaip šitas muitininkas.* Parisiejus mato, kad muitininkas meldžiasi, ir prašo Dievą ne jo atvirtimo, bet primena jam, koks didelis nusidėjėlis yra tas muitininkas. — (12) *Aš pasninkauju...:* aš nedarau nieko pikta, darau daug gera, net daugiau, kaip įsakyta. Tai ko gi jis Dievą prašo? Pažiūrėk į jo žodžius, ir tu nieko nerasi (Aug.). — (13) *Atstu.* Muitininkas laiko save nevertu prieiti arčiau. — *Dieve, būk gailestingas...* Muitininkas visu savo elgesiu parodo nuolankumą, atgailą ir pagarbą Dievui. — *Man.* Nėra gr. t. — (14) *Kiekvienas, kurs...* Plg. Mt 23, 12; aug. 14, 11.

10. Jėzus Periejos krašte, 18, 15—19, 28.

18, 15—17. Jėzus priima kūdikius. Plg. Mk 10, 13—16; Mt 19, 13—15. — (15) Toliau pasakojamieji dalykai vyko Periejos krašte, kaip paaiškėja iš Mato ir Morkaus evangelijų.

18, 18—30. Apie neturtą. Plg. Mt 19, 16—30; Mk 10, 17—31. — (18) *Vyresnysis.* Tas jaunas žmogus ir dėl savo turtų ir gal dėl savo pareigų turėjo būti šiek tiek labiau žinomas. Jis

amžinąjį gyvenimą? [19] Jėzus jam tarė: Kam vadini mane geru? Nie=kas nėra geras, tik vienas Dievas, [20] Žinai įsakymus: Neužmuši, ne=svetmoteriausi, nevogsi, neliudysi neteisingai, gerbk savo tėvą ir mo=tiną. [21] Jis atsakė: Visa tai laikiau iš pat savo jaunystės. [22] Tai išgir=dęs, Jėzus jam tarė: Dar vieno dalyko tau trūksta: parduok visa, ką turi, ir duok beturčiams; tai tu=rėsi turtą danguje; paskui ateik, sek mane. [23] Jis, tai išgirdęs, nu=liūdo, nes buvo labai turtingas. [24] Matydamas jį nuliūdusį, Jėzus tarė: Kaipgi vargiai tie, kurie turi pinigų, įeis į Dievo karalystę! [25] Nes pigiau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į Dievo karalystę. [26] Tie, ku=rie girdėjo, jam sakė: Ir kas gi gali būti išgelbėtas? [27] Jis jiems atsa=kė: Kas negalima žmonėms, gali=ma Dievui. [28] Tuomet Petras at=siliepė: Štai, mes visa palikome ir sekėme tave. [29] Jis jiems tarė: Iš tikrųjų, sakau jums, nėra nė vie=no, kurs, palikęs namus, ar gimdy=tojus, ar brolius, ar žmoną, ar vai=kus dėl Dievo karalystės, [30] ne=gautų daug daugiau šiuo laiku ir būsimame pasaulyje amžinojo gy=venimo.

[31] Po to Jėzus pasiėmė dvyliką ir jiems tarė: Štai mes einame į Jeruzalę, ir įvyks visa, kas pranašų

debo? [19] Dixit autem ei Iesus: Quid me dicis bonum? nemo bo=nus nisi solus Deus. [20] Mandata nosti: Non occides: Non moecha=beris: Non furtum facies: Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum, et matrem. [21] Qui ait: Haec omnia custodivi a iuven=tute mea. [22] Quo audito, Iesus ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quaecumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo: et veni, sequere me. [23] His ille auditis, contristatus est: quia dives erat valde. [24] Videns autem Iesus illum tristem factum, dixit: Quam difficile, qui pecunias ha=bent, in regnum Dei intrabunt. [25] Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quam divi=tem intrare in regnum Dei. [26] Et dixerunt qui audiebant: Et quis potest salvus fieri? [27] Ait illis: Quae impossibilia sunt apud ho=mines, possibilia sunt apud Deum. [28] Ait autem Petrus: Ecce nos di=misimus omnia, et secuti sumus te. [29] Qui dixit eis: Amen dico vobis, nemo est, qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei, [30] et non recipiat multo plura in hoc tempore, et in saeculo venturo vitam aeternam.

[31] Assumpsit autem Iesus duo=decim, et ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, et consummabuntur

Ex 20, 13; Dt 5, 16—20

Mt 6, 20

Lc 1, 37

Lc 14, 26 s

Mt 20, 17; Mc 10, 32; Lc 9, 22. 31; 12, 50; 13, 33; 22. 27

kreipiasi į Išganytoją, norėdamas iš ti=krųjų gauti sau reikalingą pamokymą apie amžinojo gyvenimo laimėjimą. — (19) *Niekas nėra geras, tik...* Šitokiu atsakymu gal Išganytojas norėjo pa=kišti jaunikaičiui mintį, kad pajustų Jėzaus kilnumą ir nelaikytų jo tiktai vienu iš gerų žmonių (Kir. Ambr. Bo=nav.). — (20) *Neužmuši...* Keletas pa=vyzdžių iš bendros taisyklės: saugo=kis pikta ir daryk gera. Plg. 2 Moz 20, 113. — (22) *Sek mane:* kaip mano mokytinis, laisvas nuo viso žemiško lobio ir visų rūpesčių. — (25) *Nes pigiau...* Pavyzdį, įrodantį šito posakio teisingumą, randame turtuolio prilygi=nime, 16 perskyrime. — (29) *Dėl Die=vo karalystės:* kad būtų tobulas.

18, 31—34. J ė z u s t r e č i ą k a r=t ą p r a n a š a u j a a p i e s a v o k a n č i ą. Žr. aug. 9, 22. 44. Plg. Mt 20, 17—19; Mk 10, 32—34. — (31) *Dvyliką ir jiems tarė.* Jėzus nori iš anksto paskelbti savo kančią apašta=

omnia, quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis. [32] Tradetur enim Gentibus, et illudetur, et flagellabitur, et conspuetur: [33] et postquam flagellaverint, occident eum, et tertia die resurget. [34] Et ipsi nihil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quae dicebantur.

Lc 9, 22

[35] Factum est autem, cum appropinquaret Iericho, caecus quidam sedebat secus viam, mendicans. [36] Et cum audiret turbam praetereuntem, interrogabat quid hoc esset. [37] Dixerunt autem ei, quod Iesus Nazarenus transiret. [38] Et clamavit, dicens: Iesu fili David miserere mei. [39] Et qui praeibant, increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David miserere mei. [40] Stans autem Iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum, [41] dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine ut videam. [42] Et Iesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit. [43] Et confestim vidit, et sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

Mt 20, 29; Mc 10, 46

Mt 9, 22

Lc 2, 20; 19, 37

19. [1] Et ingressus perambulabat

parašyta apie žmogaus Sūnų: [32] Jis bus paduotas pagonims, iš jo tyčiosis, bus plaktas ir apspjaudytas; [33] nuplakę jie užmuš jį, bet trečiąją dieną jis prisikels. [34] Jie nieko iš to nesuprato. Tas dalykas buvo jiems paslėptas, ir jie nesuprato, apie ką buvo sakoma.

[35] Kaip jis artinosi į Jeriką, atsitiko, kad vienas aklas sėdėjo prie kelio elgetaudamas. [36] Išgirdęs praeinančią minią, jis paklausė, kas tai būtų. [37] Jam pasakyta, kad praeinąs Jėzus Nazarėnas. [38] Tuomet jis sušuko, tardamas: Dovîdo Sūnau, Jėzau, pasigailėk manęs. [39] Ėjusieji priešakyje draudė jį, kad tylėtų; bet jis daug labiau šaukė: Dovîdo Sūnau, pasigailėk manęs. [40] Jėzus sustojęs liepė atvesti jį pas save. Kai jis buvo prisiartinęs, paklausė jį, [41] tardamas: Ko nori, kad tau padaryčiau? Jis atsakė: Viešpatie, kad regėčiau. [42] Jėzus jam tarė: Regėk, tavo tikėjimas išgelbėjo tave. [43] Jis tuojau regėjo ir sekė jį, garbindamas Dievą. Ir visi žmonės, tai matydami, davė garbę Dievui.

19. [1] Įėjęs jis ėjo per Jeriką.

---

lams, ne visiems mokytiniams. Išganytojas primena pranašystes (plg. 24, 27—44), kad parodytų, jog Dievo išmintis visa numačiusi ir sutvarkiusi. — (34) *Jie... nesuprato...* Mokytiniai myli Išganytoją, jie žino, kad jis yra Mesijas, jie laukia jo garbės, todėl jie nesupranta, ką turėtų reikšti šitie žodžiai.

18, 35—43. Plg. Mt 20, 29—34; Mk 10, 46—52. — (38) *Dovîdo Sūnau.* Aklasis girdėjo, kad Jėzų vadina Nazarėnu, bet jis pats šaukia: *Dovîdo Sūnau* ir taip išpažįsta, kad Jėzus yra Mesijas. — (40) *Liepė atvesti jį...* Tą, kurį kiti paniekino ir barė, Jėzus pagerbia, sustodamas ir pasišaukdamas jį pas save prieteliškai. — (42) *Regėk...* Vienu žodžiu Jėzus parodo savo galią ir duoda dovaną už tikėjimą aklajam, kurs pasveikino jį kaip Mesiją ir laukė stebuklo.

19, 1—10 Jėzus ir Zakajus. Apie šitą atsitikimą pasakoja tiktai Lukas. Čia aiškiai parodoma Kristaus malonė ir gailestingumas, kaip jis ieško nusidėjėlių, kad juos išgelbėtų; todėl šitas pasakojimas turėjo būti pagonims įspėjimas ir paguoda. Anot kai kurių aiškintojų, pasakojamas įvykis buvęs ne mieste, nes šilkmedis turi labai platų vainiką, kuriam angštoje gat-

[2] Štai čia buvo vienas žmogus, varsdu Zakajus, muitininkų viršininkas ir turtingas. [3] Jis norėjo pamatyti Jėzų, kas jis esąs, bet negalėjo dėl minios, nes pats buvo mažo ūgio.[4] Taigi, jis užbėgo priešakin ir įlipo į šilkmedį, kad jį matytų, nes ten jis turėjo praeiti. [5] Atėjęs į tą vietą ir pažvelgęs augštyn, Jėzus pamatė jį ir jam tarė: Zakajau, lipk skubiai žemyn, nes man reikia šiandien pabūti tavo namuose. [6] Jis skubiai nulipo ir priėmė jį su džiaugsmu. [7] Tai matydami visi murmėjo ir sakė, kad jis užėjęs pas nusidėjėlį. [8] O Zakajus atsistojęs tarė Viešpačiui: Viešpatie, štai aš duodu pusę savo gėrybių beturčiams, ir jei kuo nuskriaudžiau ką nors, grąžinu keturgubai. [9] Jėzus jam tarė: Šiandien suteikta išganymas šitiems namams, nes ir jis yra Abraomo sūnus. [10] Nes žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę.

Iericho. [2] Et ecce vir nomine Zachaeus: et hic princeps erat publicanorum, et ipse dives: [3] et quaerebat videre Iesum, quis esset: et non poterat prae turba, quia statura pusillus erat. [4] Et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret eum: quia inde erat transiturus. [5] Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, et dixit ad eum: Zachaee festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. [6] Et festinans descendit, et excepit illum gaudens. [7] Et cum viderent omnes, murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset. [8] Stans autem Zachaeus, dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. [9] Ait Iesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est: eo quod et ipse filius sit Abrahae. [10] Venit enim Filius hominis quaerere, et salvum facere quod perierat.

Io 12, 21
Lc 5, 30; 15, 2
Ex 22, 1
Lc 3, 8; Act 3, 25; 16, 31
Mt 18, 11; Lc 5, 32; Ez 34, 16; Io 3, 17; 1 Tim 1, 15

---

vėje visai nebūtų vietos. — (2) *Zakajus.* Šitas vardas reiškia tą pat, ką ir Inocentas, nekaltasis. — (4) *Įlipo į šilkmedį.* Pats Dievas jam buvo davęs tokį įkvėpimą, ir Zakajus paklausė vidujinio balso. — (5) *Jėzus pamatė jį.* Tai buvo pirmas atsilyginimas Zakajui už jo uolumą. — *Zakajau.* Jėzus vadina jį, kaip pažįstamą, jo vardu, nors dar niekuomet nebuvo jo matęs. — *Man reikia:* mano meilė to iš manęs reikalauja. — *Pabūti tavo namuose:* tu norėjai matyti mane praeinantį, tai tu turi priimti mane šiandien pas save. — (6) *Priėmė jį:* ko jis pats niekuomet nedrįso tikėtis. — (7) *Murmėjo...* Plg. aug. 18, 43. — (8) *Viešpatie.* Zakajus atsiliepia į Išganytoją su didele pagarba. — *Jei kuo nuskriaudžiau...* Zakajaus pasiryžimas atitaisyti skriaudas yra tvirtas. Kaipgi kitaip laikosi parisiejai, kai Kristus pas juos būna svečiuose. — *Keturgubai.* Einant įstatymu, už apgavimą arba padarytą skriaudą, teisėjo nutarimu, reikėjo atsilyginti kai kuriais atvejais dvigubai (2 Moz 22, 9). Čia Zakajus neprisimena, kad jis iš tikrųjų būtų ką nors apgavęs. — (9) *Suteikta išganymas...* Šitie žodžiai nukreipti prieš murmančius. — *Abraomo sūnus:* todėl teisinga buvo pasiūlyti jam mesijinį išganymą. — (10) *Kas buvo pražuvę.* Jei Zakajus yra nusidėjėlis, tai Jėzus turėjo pas jį eiti, nes Jėzus siųstas nusidėjėlių ieškoti ir gelbėti. Plg. Mt 18, 11.

19, 11—28. D e š i m t i e s m i n ų p r i l y g i n i m a s. Yra kritikų, kurie mano, kad šitas prilyginimas yra tas pats, ką ir talentų prilyginimas pas Matą 25, 14—30. Tiesa, panašumo yra, bet skirtumai, rodosi, didesni. Prilyginimas greičiausiai buvo pasakytas dar

Lc 24, 21; Act 1, 6

Mt 25, 14; Mc 13, 34; Lc 15, 13

Ps 2, 1 s

Lc 16, 10

[11] Haec illis audientibus adiiciens, dixit parabolam, eo quod esset prope Ierusalem: et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur. [12] Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, et reverti. [13] Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, et ait ad illos: Negotiamini dum venio. [14] Cives autem eius oderant eum: et miserunt legationem post illum, dicentes: Nolumus hunc regnare super nos. [15] Et factum est ut rediret accepto regno: et iussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. [16] Venit autem primus dicens: Domine, mna tua decem mnas acquisivit. [17] Et ait illi: Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. [18] Et alter venit, dicens: Domine, mna tua fecit quinque mnas. [19] Et huic ait: Et tu esto super quinque civitates. [20] Et alter venit, dicens: Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in

[11] Jiems besiklausant, jis pasakė dar vieną prilyginimą, nes jis buvo arti Jeruzalės, o jie manė, kad Dievo karalystė tuojau apsireikšianti. [12] Taigi, jis sakė: Vienas augštos kilmės žmogus išėjo į tolimą šalį gauti sau karalystės ir paskui vėl sugrįžti. [13] Todėl jis pasivadino dešimtį savo tarnų, davė jiems dešimtį minų ir jiems tarė: Verskitės, iki sugrįšiu. [14] Bet jo piliečiai nekentė jo; jie siuntė paskui jį pasiuntinių, sakydami: Mes nenorime, kad šitas mums karaliautų. [15] Tačiau gavęs karalystę, jis sugrįžo ir liepė pašaukti tarnus, kuriems buvo davęs pinigų, kad žinotų, kiek kas buvo pelnęs. [16] Atėjo pirmasis ir sakė: Valdove, tavo mina laimėjau dešimtį minų. [17] Jis jam tarė: Gerai, gerasis tarne, kadangi buvai ištikimas mažame dalyke, tu turėsi valdžią dešimčiai miestų. [18] Kitas atėjo ir sakė: Valdove, tavo mina laimėjau penkias minas. [19] Ir tam jis tarė: Ir tu būk viršininkas penkiems miestams. [20] Atėjo dar kitas ir sakė: Valdove, štai tavo mina, kurią

Zakajaus namuose. — (11) *Pasakė dar vieną...* Prie žodžiais ir darbu duotojo mokslo (5—10 eil.) Jėzus prideda prilyginimą. — *Arti Jeruzalės.* Iš Jeriko į Jeruzalę yra nemažiau šešių valandų kelionės. — *Tuojau apsireikšianti:* galinga ir garbinga. Šitos nuomonės klaidingumą Išganytojas nori parodyti 12 eil. — (12) *Išėjo į tolimą šalį.* Gal čia yra aliuzija į Romos įvestą tvarką, kad, kas norėjo turėti kunigaikščio ar karaliaus vardą, turėdavo keliauti Romon. Tolimo krašto paminėjimas turi nurodyti, kad Dievo karalystė taip greitai neapsireikš, kaip kad kai kurių buvo laukiama. — (13) *Davė jiems dešimtį minų:* kiekvienam po vieną, kaip parodo 16, 18 eil. Mina buvo vadinamas žydų pinigas. Minos buvo sidabrinės ir auksinės. Sidabrinė mina buvo verta apie šimtą aštuoniasdešimtis litų, auksinė buvo daug brangesnė. Išganytojas gal pasirenka mažą pinigų sumą dėl to, kad tarnas giriamas, jog jis buvo ištikimas mažuose dalykuose. — *Iki sugrįšiu.* Kada sugrįš, jis nepasako, tik nurodo, kad jo nebuvimas bus ilgesnis. — (14) *Mes nenorime, kad šitas...* Piliečiai atsiliepia apie savo valdovą su paniekinimu, jie nenori, kad jis grįžtų. — Mirus Erodui, jo sūnūs Arkelajus ir Antipas turėjo vykti Romon ir laukti ciesoriaus sprendimo apie Erodo paliktą testamentą. Žydai tuo tarpu siuntė Romon savo pasiuntinių ir prašė per juos laisvės gyventi savo įstatymais, todėl nenorėjo, kad Arkelajus būtų jų karalius, ir tai pareiškė ciesoriui. — (18) *Penkias minas.* Proga ir galimybė laimėti ne visiems buvo

laikiau padėtą skepetoje. [21] Aš bijojau tavęs, nes tu žmogus kietas: imi, ko neesi padėjęs, ir pjauni, ko neesi sėjęs. [22] Jis jam tarė: Aš teisiu tave, netikusis tarne, tavo paties burna. Tu žinojai, kad aš žmogus kietas, imąs, ko nepadėjau, ir pjaunąs, ko nesėjau. [23] Tai kodėl tu neleidai mano pinigų nuomon, kad aš sugrįžęs būčiau galėjęs pareikalauti jų, žinoma, su palūkanomis? [24] Čia pat stovėjusiems jis pasakė: Atimkite iš jo miną ir duokite tam, kurs turi dešimtį minų. [25] Tiems pastebėjus: Valdove, tas juk turi dešimtį minų, jis tarė: [26] Aš sakau jums, kiekvienam turinčiam bus duodama, ir jis apsčiai turės, o iš to, kurs neturi, bus atimta net ir tai, ką jis turi. [27] Tuos mano neprietelius, kurie nenorėjo, kad aš jiems karaliaučiau, atveskite čia ir užmuškite mano akyse. [28] Tai pasakęs, jis ėjo priešakyje, keliaudamas į Jeruzalę.

[29] Prisiartinęs prie Betpagės ir

sudario: [21] timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti. [22] Dicit ei: De ore tuo te iudico serve nequam. sciebas quod ego homo austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi: [23] et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem illam? [24] Et astantibus dixit: Auferte ab illo mnam, et date illi, qui decem mnas habet. [25] Et dixerunt ei: Domine, habet decem mnas. [26] Dico autem vobis, quia omni habenti dabitur, et abundabit: ab eo autem, qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. [27] Verumtamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc: et interficite ante me. [28] Et his dictis, praecedebat ascendens Ierosolymam.

[29] Et factum est, cum appropin-

Mt 12, 37
Mt 13, 12; 25, 29; Mc 4, 25; Lc 8, 18
Ps 2, 9; Is 63, 4 ss; Apc 19, 15
Lc 9, 51
Mt 21, 1; Mc 11, 1

---

vienoda, todėl vienas laimi daugiau, kitas mažiau. — (21) *Imi, ko neesi padėjęs...:* pinigai galėjo pražūti, tai aš nusikračiau visokiu rūpesčiu ir nieko su jais nedariau. Tarnas neišaikvojo savo valdovo pinigų, bet jis pateisina savo apsileidimą negerai, nes kaltina savo valdovą. — (22) *Aš teisiu tave...:* iš to, ką tu pasakei, reikia padaryti kitoki išvada. — (25) *Turi dešimtį minų...* Jie buvo labai nustebę, kodėl tam, kurs jau taip daug turi, dar turi būti pridėta. — (26) *Turinčiam bus duodama.* Kas nebendradarbiauja su Dievo malone, jos netenka. Plg. Mt 25, 29; 13, 12; Mk 4, 29; aug. 8, 18. — Augštos kilmės žmogus yra Kristus, Dievo Sūnus, kaip žmogus pradėtas iš šv. Dvasios ir gimęs iš mergaitės, kilęs iš karaliaus Dovido giminės. Jis įžengė į dangų ir sėdi Tėvo dešinėje, iš kur jis ateis teisti gyvųjų ir mirusiųjų. Minos yra Dievo malonės, kurias jis kiekvienam suteikia, kad darbuotųsi savo išganymui. Piliečiai yra žydai, toliau ir visi Bažnyčios priešai. Karaliaus grįžimas yra ypač garbingas Kristaus atėjimas į pasaulio teismą. O kadangi ne visi bus gyvi iki tam grįžimui, tai tas momentas yra ypatinga apyskaita po mirties. Mūsų nuopelnai ir geri darbai yra Dievo dovana. 27 eilutėj statoma prieš akis likimas netikinčių žydų, ir Jeruzalės sugriovimas gali būti laikomas amžinojo Teisėjo apsilankymu.

IV. Jėzaus kančia ir prisikėlimas 19, 29—24, 53.

1. Iškilmingas įžengimas į Jeruzalę 19, 29—48.

19, 29—44. Iškilmingas Mesijo įžengimas į Jeruzalę pasakojamas visų ke-

quasset ad Bethphage, et Bethaniam ad montem, qui vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos, [30] dicens: Ite in castellum, quod contra est: in quod introeuntes, invenietis pullum asinae alligatum, cui nemo umquam hominum sedit: solvite illum, et adducite. [31] Et si quis vos interrogaverit: Quare solvitis? sic dicetis ei: Quia Dominus operam eius desiderat, [32] Abierunt autem qui missi erant: et invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. [33] Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini eius ad illos: Quid solvitis pullum? [34] At illi dixerunt: Quia Dominus eum necessarium habet. [35] Et duxerunt illum ad Iesum. Et iactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Iesum. [36] Eunte autem illo, substernebant vestimenta sua in via. [37] Et cum appropinquaret iam ad descensum Montis oliveti, coeperunt omnes turbae discipulorum gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus, quas viderant, virtutibus, [38] dicentes: Benedictus, qui venit rex in nomine Domini, pax in caelo, et gloria in excelsis. [39] Et quidam Pharisaeorum de turbis, dixerunt ad illum: Magister, increpa discipulos tuos. [40] Quibus ipse ait: Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. [41] Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam, dicens: [42] Quia si cogno-

Io 12, 14

4 Rg 9, 13

Ps 117, 26; Lc 2, 14

4 Rg 8, 11; Io 11, 35

Dt 32, 29; Mt 13, 14

Betanijos pas Alyvų kalną, jis siuntė du savo mokytiniu, [30] sakydamas: Eikite į kaimą, esantį ties jumis; įėję į jį, rasite pririštą asilaitį, ant kurio dar nė vienas žmogus nėra jojęs; atriškite jį ir atveskite. [31] Jei kas jus paklaustų: Kam atrišate? taip jam atsakykite: Jo reikia Viešpačiui. [32] Išsiųstieji nuėjo ir rado stovintį asilaitį, kaip jis jiems buvo sakęs. [33] Atrišant asilaitį, jo savininkai jiems tarė: Kam atrišate asilaitį? [34] Jie atsakė: Viešpats jo privalo. [35] Jie atvedė jį pas Jėzų, sumetė savo apsiaustus ant asilaičio ir užsodino ant jo Jėzų. [36] Jam jojant, jie tiesė savo drabužius ant kelio. [37] Kaip jis artinosi į Alyvų kalno šlaitą, visas mokytinių būrys pradėjo su džiaugsmu garbinti dideliu balsu Dievą dėl visų stebuklų, kuriuos jie buvo matę, [38] sakydami: Palaimintas karalius, kurs ateina Viešpaties vardu! Ramybė danguje ir garbė augštybėje! [39] Kai kurie parisiejai iš minios jam sakė: Mokytojau, sudrausk savo mokytinius. [40] Jis jiems tarė: Sakau jums, jei šie tylės, akmenys šauks. [41] Prisiartinęs ir matydamas miestą, jis verkė jo ir sakė: [42] Kad gi ir tu

turių evangelistų. Plg. Mt 21, 1—11; Mk 11, 1—11; Jo 12, 12—19. — (35) *Sumetė savo apsiaustus*... To Kristus nebuvo įsakęs, bet jų širdys ir valia vadovavosi jo dvasia. — (38) *Garbė augštybėje.* Taip giedojo kitados angelai, Kristui gimus. — (39) *Sudrausk savo mokytinius;* neleisk sveikinti savęs kaip Mesijo. Taip apreiškia parisiejai savo užsispyrimą nepripažinti Jėzaus ir dabar. Tai, ko jie reikalavo bažnyčios pašventimo metu (Jo 10, 24), Išganytojas dabar vykdo 40 eil.: šitas laikas yra Dievo tam paskirtas, kad aš būčiau viešai kaip Mesijas pasveikintas; akmenys pradėtų šaukti, jei ta Dievo valia nebūtų įvykdyta. — (41) *Jis verkė jo:* verkė tuo tarpu, kai jam buvo reiškiama pagarba. — (42) *Kad gi ir tu:* kaip kiti, pav., apaštalai ir mokytiniai. — *Savo dieną:* kurią tau duota šitas liudijimas apie mano ver-

ir tai šitą savo dieną pažintumei, kas tau neša ramybės, o dabar ta-vo akims paslėpta! [43] Nes ateis tau dienų, kad neprieteliai apves tave pylimu, apguls tave, suspaus tave iš visur, [44] parblokš žemėn tave ir tavo vaikus, kurie yra ta-vyje, ir nepaliks tavyje akmens ant akmens, nes tu nepažinai savo aplankymo meto.

[45] Įėjęs į šventyklą, jis pradėjo varyti laukan parduodančius joje ir perkančius. [46] Jis jiems sakė: Parašyta: Mano namai — maldos namai, o jūs padarėte iš jų galva-žudžių lindynę.

[47] Jis mokė kasdien šventykloje. Vyriausieji kunigai, Rašto žinovai ir tautos vyresnieji ieškojo jo nu-žudyti, [48] bet nerado, kaip tai jam padaryti, nes visi žmonės laikėsi jo ir jo klausėsi.

20. [1] Vieną dieną jam mokant žmones šventykloje ir skelbiant Evangeliją, atsitiko, kad susiėjo vyriausieji kunigai ir Rašto žino-vai su vyresniaisiais [2] ir, atsiliep-dami į jį, tarė: Pasakyk mums, kokia galia tai darai? arba kas yra tau tą galią davęs? [3] Atsaky-

visses et tu, et quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc au-tem abscondita sunt ab oculis tuis. [43] Quia venient dies in te: et cir-cumdabunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te: et coangustabunt te undique: [44] et ad terram prosternent te, et filios tuos, qui in te sunt, et non relinquent in te lapi-dem super lapidem: eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae.

Mt 24, 2; Lc 21, 6; Mc 13, 2; Ps 136, 9

[45] Et ingressus in templum, coe-pit eiicere vendentes in illo, et ementes, [46] dicens illis: Scriptum est: Quia domus mea domus ora-tionis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum.

Mt 21, 12; Mc 11, 15; Is 56, 7; Ir 7, 11

[47] Et erat docens quotidie in templo. Principes autem sacerdo-tum, et Scribae, et Principes plebis quaerebant illum perdere: [48] et non inveniebant quid facerent illi. Om-nis enim populus suspensus erat, audiens illum.

Mc 11, 18; Lc 22, 53; Lc 20, 19; 21, 38; Mc 12, 37

20. [1] Et factum est in una die-rum, docente illo populum in tem-plo, et evangelizante, convenerunt principes sacerdotum, et Scribae cum senioribus, [2] et aiunt dicentes ad illum: Dic nobis, in qua pote-state haec facis? aut: Quis est, qui dedit tibi hanc potestatem? [3] Re-

Mt 21, 23; Mc 11, 28

tę. — *Kas tau neša...:* Mesijas, ramy-bės kūrėjas. — *Paslėpta.* Tu nenori pažinti, ir tavo apakimas nepagydomas. — (44) *Tavo vaikus:* tavo gyventojus. Plg. Mt 24, 2; žem. 21, 6; Dan 9, 26.

19, 45—46. Išvarymas parda-vėjų iš šventovės. Luko pasa-kojimas čia labai trumpas. Plg. Mt 21, 12—17; Mk 11, 15—19. — (46) *Mano namai...* Šitą priekaištą jau buvo pada-ręs Jeremijas, 7, 11. Plg. Iz 56, 7.

19, 47—48. Jėzus šventovėje paskutinėmis savo gyveni-mo dienomis. Jėzaus veikimas čia aprašomas trumpai. Plačiau nušviečia-ma žydų vyresnybės elgesys. Pas Mk 11, 18 tas pats dalykas paminėtas dar trumpiau.

2. Išganytojo ginčai su jo priešais 20, 1—21, 4

20, 1—19. Jėzaus ginčas su vyriausios tarybos pasiun-tiniais. Plg. Mt 21, 23—27, 33—44; Mk 11, 27—12, 11 — (20, 1) *Vieną die-ną:* didžiajame antradienyje. — *Vyriau-sieji kunigai:* vyriausios žydų tarybos atstovai. — (2) *Pasakyk mums.* Čia at-sakymo reikalavimas status. Jis paro-do, kad klausiantieji buvo labai susi-jaudinę ir supykę dėl paskutinių įvy-kių. — (3) *Paklausiu ir aš...* Nuo ma-no klausimo pareina atsakymas į jūsų

spondens autem Iesus, dixit ad illos: Interrogabo vos et ego unum verbum. Respondete mihi: [4] Baptismus Ioannis de caelo erat, an ex hominibus? [5] At illi cogitabant intra se, dicentes: Quia si dixerimus, de caelo, dicet, Quare ergo non credidistis illi? [6] Si autem dixerimus, Ex hominibus, plebs universa lapidabit nos: certi sunt enim, Ioannem prophetam esse. [7] Et responderunt se nescire unde esset. [8] Et Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate haec facio. [9] Coepit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam, et locavit eam colonis: et ipse peregre fuit multis temporibus. [10] Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vineae darent illi. Qui caesum dimiserunt eum inanem. [11] Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque caedentes, et afficientes contumelia, dimiserunt inanem. [12] Et addidit tertium mittere: qui et illum vulnerantes eiecerunt. [13] Dixit autem dominus vineae: Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan, cum hunc viderint, verebuntur. [14] Quem cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se, dicentes: Hic est heres, occidamus illum, ut nostra fiat hereditas. [15] Et eiectum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineae? [16] veniet, et per-

Mt 11, 9; Lc 7, 26

Is 5, 1; Ir 2, 21; Mt 21, 33; Mc 12, 1

4 Rg 17, 13 s; 2 Par 36 15 s

Hbr 13, 12

damas Jėzus jiems tarė: Paklausiu ir aš jus vieno dalyko. Atsakykite man: [4] Jono krikštas buvo iš dangaus, ar iš žmonių? [5] Bet jie manė patys sau vieni ir kalbėjo: Jei sakysime: iš dangaus, jis paklaus: tai kodėl gi jam netikėjote? [6] Jeigu sakysime: iš žmonių, visa tauta užmuš mus akmenimis, nes jie įsitikinę, kad Jonas esąs pranašas. [7] Taigi, jie atsakė nežiną, iš kur jis esąs. [8] Jėzus jiems tarė: Tai ir aš jums nesakysiu, kokia galia tai darau. [9] Po to jis pasakė žmonėms tokį prilyginimą: Vienas žmogus įsiveisė vynuogyną ir išnuomojo jį vynininkams, o pats iškeliavo ilgesniam laikui svetur. [10] Savo metu jis siuntė pas vynininkus tarną, kad jie jam duotų vynuogyno vaisių. Tie primušė jį ir paleido tuščiomis rankomis. [11] Jis vėl siuntė kitą tarną. Ir tą jie primušę išniekino ir paleido tuščią. [12] Jis siuntė dar trečią; jie ir tą sužeidę išmetė. [13] Tuomet vynuogyno savininkas tarė: Ką darysiu? Siųsiu mylimąjį savo sūnų; rasi, jį išvydę, jie drovėsis. [14] Bet vynininkai, pamatę jį, tarėsi tarp savęs, sakydami: Tai tėvonis; užmuškime jį, kad tėviškė mums tektų. [15] Taigi, jie išmetė jį iš vynuogyno ir užmušė. Ką gi tat jiems darys vynuogyno viešpats? [16] Jis ateis, nužudys šituos vynininkus ir savo vynuogyną išduos kitiems. Tai išgirdę, jie jam

---

klausimą. — (4) *Jono krikštas...* Apie tą krikštą juk jūs patys klausinėjote Joną (Jo 11, 25). — (5) *Tai kodėl gi jam netikėjote:* jam, kurs liudijo apie mane. — (6) *Užmuš mus akmenimis.* Užmušimas akmenimis buvo bausmė už piktžodžiavimą Dievui. — (7) *Jie atsakė...* Atsakydami jie pasirodo esą bailiai ir melagiai. Sakydami nežiną, iš kur buvęs Jonas, tuo pačiu jie pasisako, kad jie netinka mokyti tautą.

(9) *Įsiveisė vynuogyną...* Plg. Iz 5, 1; Jer 2, 21; Mt 21, 33; Mk 12, 1. Vynuogynas yra Izraėlio tauta, vynininkai yra jo vadovai ir mokytojai. — (12) *Jis siuntė dar trečią.* Viešpats be galo kantrus, vynininkai sukietėję. Plg. Apd 7, 52. — (13) *Ką darysiu.* Viešpats neskuba bausti nusikaltėlių, jis dar norėtų juos pataisyti. — (14) *Tai tėvonis...* Plg. Jo 11, 47. — (16) *Kitiems:* pagonims. — *Saugok Dieve.*

sakė: Saugok Dieve! [17] Jis pažvelgė į juos ir tarė: Ką gi tai reiškia, kas parašyta: *Iš to akmens, kurį atmetė statytojai, pasidarė kertinis akmuo?* [18] Kiekvienas, kurs krinta ant to akmens, suduš, ir ant ko jis krinta, tą sutrins. [19] Vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai norėjo dar tą pačią valandą ištiesti prieš jį rankas, bet bijojo žmonių; nes jie suprato, kad jis tą prilyginimą jiems pasakė.

[20] Taigi, jie stebėjo patys ir siuntė tykotojų, kurie, dėdamies esą teisūs, turėjo sugauti jį kalboje, kad galėtų paduoti jį vyresnybei ir valdovo valdžion. [21] Tie paklausė jį, sakydami: Mokytojau, mes žinome, kad tu teisingai kalbi ir mokai, nežiūri asmens ir mokai Dievo kelio, kaip reikalauja tiesa. [22] Ar dera mums mokėti mokesčius ciesoriui, ar ne? [23] Matydamas jų vylių, jis jiems tarė: Kam mane gundote? [24] Parodykite man denarą. Kieno jis turi paveikslą ir įrašą? Jie jam atsakė: Ciesoriaus. [25] Tuomet jis jiems tarė: Taigi, atiduokite ciesoriui, kas ciesoriaus, ir Dievui, kas Dievo. [26] Negalėdami papeikti jo žodžių žmonių akivaizdoje ir stebėdamies jo atsakymu, jie nutilo.

[27] Priėjo taip pat kai kurie sa=

det colonos istos, et dabit vineam aliis. Quo audito, dixerunt illi: Absit. [17] Ille autem aspiciens eos ait: Quid est ergo hoc, quod scriptum est: *Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli?* [18] Omnis, qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum. [19] Et quaerebant principes sacerdotum, et Scribae mittere in illum manus illa hora: et timuerunt populum: cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem hanc.

Ps 117, 22; Is 28, 16; Act 4, 11; Rom 9, 33; Ptr 2, 7
Is 8, 14; Dn 2, 34 s. 44 s
Lc 19, 48; 22, 2

[20] Et observantes miserunt insidiatores, qui se iustos simularent, ut caperent eum in sermone, ut traderent illum principatui, et potestati praesidis. [21] Et interrogaverunt eum, dicentes: Magister, scimus quia recte dicis, et doces: et non accipis personam, sed viam Dei in veritate doces: [22] licet nobis tributum dare Caesari, an non? [23] Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos: Quid me tentatis? [24] Ostendite mihi denarium: Cuius habet imaginem, et inscriptionem? Respondentes dixerunt ei: Caesaris. [25] Et ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo. [26] Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe: et mirati in responso eius, tacuerunt.

Mt 22, 15; Mc 12, 13; Lc 11, 54
Lv 19, 15; Io 2, 1. 9
Rom 13, 7; Lc 23, 2

[27] Accesserunt autem quidam

Mt 22, 23; Mc 12, 18

Žydų vyresnieji suprato, kad tas prilyginimas taikomas jiems, ir kad minimasis sūnus yra Mesijas, todėl jie ir sako „saugok Dieve“, t. y., niekuomet tas sūnus nebus užmuštas. — (17) *Ką gi tai reiškia:* jei ne taip bus, kaip aš sakau. — *Statytojai:* tie, kurie turėjo statyti tikruosius Dievo namus. Šitie žodžiai yra paimti iš Ps 117, 22; Plg. Iz 28, 16; Mt 21, 42; Apd 4, 11; Rom 9, 33; 1 Petr 2, 7. — (18) *Kiekvienas, kurs...* Kas yra prieš Mesiją, tas žus iš jo priežasties, ir kurį priešą aplankys Mesijas kaip teisėjas, tas pražus.

20, 20—26. Klausimas apie mokesčius ciesoriui. Plg. Mt 22, 15—22; Mk 12, 13—17. — (25) *Atiduokite ciesoriui...* Plg. Rom 13, 7. — (26) *Negalėdami papeikti...* Iš evangelisto žodžių reikia suprasti, kad jie to labai norėjo.

20, 27—40. Sadukiejų klausimas apie mirusiųjų prisikė=

Sadducaeorum, qui negant esse resurrectionem, et interrogaverunt eum, [28] dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis: Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater eius uxorem, et suscitet semen fratri suo: [29] septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et mortuus est sine filiis. [30] Et sequens accepit illam, et ipse mortuus est sine filio. [31] Et tertius accepit illam. Similiter et omnes septem, et non reliquerunt semen, et mortui sunt. [32] Novissime omnium mortua est et mulier. [33] In resurrectione ergo, cuius eorum erit uxor? siquidem septem habuerunt eam uxorem. [34] Et ait illis Iesus: Filii huius saeculi nubunt, et traduntur ad nuptias: [35] illi vero, qui digni habebuntur saeculo illo, et resurectione ex mortuis, neque nubent, neque ducent uxores: [36] neque enim ultra mori poterunt: aequales enim Angelis sunt, et filii sunt Dei: cum sint filii resurrectionis. [37] Quia vero resurgant mortui, et Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum, Deum Abraham, et Deum Isaac, et Deum Iacob. [38] Deus autem non est mortuorum, sed vivorum: omnes enim vivunt ei. [39] Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt ei: Magister, bene dixisti. [40] Et amplius non audebant eum quidquam interrogare.

Dt 25, 5; Gn 38, 8 — Lc 16, 8 — Ph 3, 11 — Ex 3, 6 — Rom 14, 8

dukiejai, kurie sako neesą prisikėlimo, ir paklausė jį, [28] sakydami: Mokytojau, Mozė mums parašė: Jei kas, vedęs ir turėdamas brolį, miršta be vaikų, tai tas brolis turi imti mirusiojo moterį ir pažadinti savo broliui ainiją. [29] Taigi, buvo septyni broliai. Pirmas vedė moterį ir mirė be vaikų. [30] Ją paėmė kitas ir tas mirė be sūnaus. [31] Ją ėmė trečias; taip pat ir visi septyni. Jie nepaliko vaikų ir mirė [32] Visų paskiausiai mirė ir ta moteriškė. [33] Taigi, prisikėlus kieno iš jų ji bus moteris? juk septyni turėjo ją moterimi. [34] Jėzus jiems atsakė: Šio pasaulio vaikai veda ir teka; [35] kurie gi bus laikomi vertais ano pasaulio ir prisikėlimo iš numirusiųjų, tie nei ves, nei tekės. [36] Jie ir mirti daugiau nebegalės, nes jie lygūs angelams; būdami prisikėlimo dalininkais, jie yra Dievo vaikai. [37] O kad mirusieji kelsis, nurodė pats Mozė pasakojime apie „krūmą“, vadindamas Viešpatį Abraomo Dievu, Izaoko Dievu ir Jokūbo Dievu. [38] Dievas juk yra ne mirusiųjų, bet gyvųjų Dievas; nes visi jam gyvi. [39] Tuomet atsiliepdami kai kurie Rašto žinovai jam tarė: Mokytojau, gerai atsakei. [40] Daugiau jie nebedrįso nieko jį klausti.

---

l i m ą. Plg. Mt 22, 23—33; Mk 12, 18—27. — (27) *Sadukiejai.* Lukas mini juos tik čia. Visi žydų sluogsniai yra sutartinai nusistatę prieš Kristų. — (34) *Šio pasaulio vaikai:* žmonės čia, žemėje. — (35) *Kurie gi bus laikomi vertais...* Kristus kalba tik apie palaimintuosius, kaip ir šv. Povilas (1 Kor 15). Kad prisikels visi, Išganytojas yra pasakęs Jo 5, 28. 29. — (36) *Prisikėlimo dalininkai:* pažadinti amžinam gyvenimui. Prisikėlimas yra draug naujo sutvėrimo rūšis. Kadangi niekas nebemiršta, tai nebėra reikalo rūpintis žmonių giminės palaikymu per moterystę. — (37) *Nurodė pats Mozė.* Plg. 2 Moz 3, 6.

20, 41—44. K l a u s i m a s a p i e M e s i j o k i l m ę. Plg. Mt 22, 41—

[41] Jis jiems tarė: Kaip sakoma, kad Kristus esąs Dovîdo sūnus? [42] Juk pats Dovîdas sako Psalmių knygoje: *Viešpats tarė mano Viešpačiui: Sėskis mano dešinėje,* [43] *kolei padarysiu iš tavo neprietelių tau pakojį?* [44] Taigi, Dovîdas vadina jį Viešpačiu, tai kaip jis yra jo sūnus?

[45] Visiems žmonėms girdint, jis sakė savo mokytiniams: [46] Saugokitės Rašto žinovų, kurie mėgsta vaikščioti ilgais drabužiais, mėgsta pasveikinimus prekyvietėje, pirmąsias kėdes sinagogose ir pirmąsias vietas pokyliuose, [47] suėda našlių namus, apsimesdami ilgas maldas kalbą. Jie susilauks juo baisesnio pasmerkimo.

21. [1] Pakėlęs akis, jis matė, kaip turtingieji dėjo savo dovanas į iždo skrynią. [2] Pamatė taip pat, kaip viena visai neturtinga našlė įmetė du smulkiu pinigėliu, [3] ir tarė: Tikrai, sakau jums, šita neturtinga našlė įmetė daugiau už visus. [4] Nes visi tie dėjo dovanų Dievui iš to, kas jiems atlieka, o šita iš savo neturto; ji įdėjo visą savo išteklių, kurį turėjo.

[5] Kai kuriems kalbant apie šventyklą, kad ji papuošta gražiais akmenimis ir dovanomis, jis tarė: [6] Ateis dienų, kuriose iš to, ką matote, akmuo ant akmens nepa-

[41] Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum, filium esse David? [42] et ipse David dicit in libro Psalmorum: *Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis,* [43] *donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum?* [44] Davîd ergo Dominum illum vocat: et quomodo filius eius est?

Io 7, 42; Ps 109, 1; Mt 22, 44; Mc 12, 36

[45] Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis: [46] Attendite a Scribis, qui volunt ambulare in stolis, et amant salutationes in foro, et primas cathedras in synagogis, et primos discubitus in conviviis: [47] qui devorant domos viduarum, simulantes longam orationem. Hi accipient damnationem maiorem.

Mt 23, 6; Mc 12, 38; Lc 11, 43

21. [1] Respiciens autem vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divites. [2] Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem aera minuta duo. [3] Et dixit: Vere dico vobis, quia vidua haec pauper, plus quam omnes misit. [4] Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: haec autem ex eo, quod deest illi, omnem victum suum, quem habuit, misit.

Mc 12, 41; 2 Cor 8, 11 s; Lc 12, 15

[5] Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus, et donis ornatum esset, dixit: [6] Haec, quae videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis super la-

Mt 24, 1; Mc 13, 1; Lc 19, 44

46; Mk 13, 35—37. — (41) *Jiems:* Rašto žinovams 39 e., kurie tačiau tenai buvo ne vieni. Jie tyli, kad kartais jiems nebūtų pasakyta tiesa.

20, 45—47. Jėzus pasako žmonėms Rašto žinovų ydas. Plg. Mt 23, 1—39; Mk 12, 38—40. — (46) *Sinagogose ir...:* religiniuose ir pasauliniuose susirinkimuose. — (47) *Jie susilauks...:* nes su puikybe jie jungia godumą be atodairos ir veidmainystę.

21, 1—4. Našlės auka. Plg. Mk 12, 41—44. — (21, 4) *Iš savo neturto.* Kadangi krikščionių dauguma buvo neturtingi, tai šitas liudijimas turėjo suteikti jiems daug paguodos.

3. Pranašystė apie Jeruzalės sugriovimą, apie pasaulio pabaigą ir apie antrąjį Kristaus atėjimą, 21, 5—38.

21, 5—7. Pranašysčių proga. Tas pačias pranašystes randame pas Matą 24, 1—51; Mk 13, 1—37. — (5) *Kad ji papuošta...* Čia turima galvoje šventyklos išorė, nes jos vidus šiaipjau

Dn 7, 22; Lc 17, 23
Dn 2, 28
Is 19, 2; 2 Par 15, 6
Lc 11, 12
Act 6, 10
Mt 10, 22
Lc 12, 7
Lc 8, 15; Hbr 10, 36
Mt 24, 15; Mc 13, 14; Dn 9, 27

pidem, qui non destruatur. [7] Interrogaverunt autem illum, dicentes: Praeceptor, quando haec erunt, et quod signum cum fieri incipient? [8] Qui dixit: Videte ne seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum: et tempus appropinquavit: nolite ergo ire post eos. [9] Cum autem audieritis praelia, et seditiones, nolite terreri: oportet primum haec fieri, sed nondum statim finis. [10] Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem, et regnum adversus regnum. [11] Et terraemotus magni erunt per loca, et pestilentiae, et fames, terroresque de caelo, et signa magna erunt. [12] Sed ante haec omnia iniicient vobis manus suas, et persequentur tradentes in synagogas, et custodias, trahentes ad reges, et praesides propter nomen meum: [13] continget autem vobis in testimonium. [14] Ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis. [15] ego enim dabo vobis os, et sapientiam, cui non poterunt resistere, et contradicere omnes adversarii vestri. [16] Trademini autem a parentibus, et fratribus, et cognatis, et amicis, et morte afficient ex vobis: [17] et eritis odio omnibus propter nomen meum: [18] et capillus de capite vestro non peribit. [19] In patientia vestra possidebitis animas vestras. [20] Cum au-

siliks neišgriautas. [7] Jie paklausė jį, sakydami: Mokytojau, kuomet tai bus? ir koks ženklas, kada tai pradės įvykti? [8] Jis atsakė: Žiūrėkite, kad nepasiduotumėte suklaidinami, nes daug ateis mano vardu ir sakys, kad tai aš, ir kad laikas prisiartino; taigi, jūs neeikite paskui juos. [9] Išgirdę apie karus ir maištus, nenusigąskite, nes reikia, kad tai pirma įvyktų, bet dar ne tuojau galas. [10] Tuomet jis jiems sakė: Sukils tauta prieš tautą ir karalystė prieš karalystę; [11] bus vietomis didelių žemės drebėjimų, maro ir bado, bus baisenybių iš dangaus ir didelių ženklų. [12] Bet pirma viso to jie pakels prieš jus savo rankas ir persekios, paduos jus į sinagogas ir į kalėjimus, vedžios pas karalius ir valdovus dėl mano vardo; [13] bus gi tai jums proga liudyti. [14] Todėl įsidėkite sau į širdis nemąstyti iš anksto, kaip jūs atsakinėsite, [15] nes aš jums duosiu iškalbos ir išminties, kuriai negalės atsistengti ir prieštarauti nė vienas jūsų priešininkas. [16] Jūs būsite išduoti gimdytojų, brolių, giminių ir prietelių, ir kai kuriuos jūsų nužudys. [17] Jūs būsite visų nekenčiami dėl mano vardo. [18] Bet ir plaukas nuo galvos jums nepražus. [19] Savo kantrumu jūs laimėsite savo sielas. [20] Kuomet matysite Jeruzalę, apsupamą kariuomenės, žinokite,

---

žydams buvo nematomas. — (7) *Kuomet tai bus...* Mokytiniai mano, kad Kristaus grįžimas ir šventyklos sugriovimas įvyks kartu, taigi, jie klausia, koks bus jo sugrįžimo ženklas.

21, 8—33. Pranašystės. Jose pasakoma bendri ženklai prieš Jeruzalės sugriovimą ir pasaulio pabaigą (8—19). — (15) *Aš jums duosiu iškalbos.* Plg. Apd 6, 10. — (16) *Jūs būsite.* Plg. Mt 10, 21. — (18) *Ir plaukas nuo galvos.* Plg. augšč. 12, 7. Tai patarlinis išsireiškimas. Jo prasmė: be mano leidimo neatsitiks jums nė mažiausis dalykas; arba, kaip atsitiko trims jaunikaičiams ugnies krosnyje (Dan 3, 49), arba, kaip aprašyta Išm 3, 4. 5 ir 2 Mak 7, 11. — (19) *Savo kantrumu...* Jei jūs būsite ištvermingi gerume, jūs išgelbėsite savo sielą.

20—24. Jeruzalės sunaikinimas. — (20) *Kuomet matysite Je-*

kad jos sunaikinimas arti. [21] Tuomet kas yra Judiejoje, tas tebėga į kalnus, kas viduje miesto, tie teišeina, ir kas apylinkėse, teneeina į jį. [22] Nes šitos yra keršto dienos, kad įvyktų visa, kas parašyta. [23] Vargas nėščioms ir žindžiančioms tomis dienomis! nes bus didelio vargo šalyje ir rūstybės šitai tautai. [24] Jie kris po kalavijo ašmenimis, bus vedami nelaisvėn į visas tautas, ir Jeruzalė bus mindoma pagonių, iki pasibaigs pagonių laikai. [25] Bus ženklų saulėje, mėnulyje ir žvaigždėse, o žemėje didelio išgąsčio tarp tautų dėl smarkaus jūros ir bangų ūžimo; [26] žmonės džius iš baimės, belaukdami to, kas turi ateiti visam pasauliui; nes dangaus galybės bus pajudintos. [27] Tuomet išvys žmogaus Sūnų, ateinantį debesyje su didele galybe ir didenybe. [28] Tiems dalykams pradėjus įvykti, pažvelgkite augštyn ir pakelkite savo galvas, nes jūsų atpirkimas artėja. [29] Jis pasakė jiems prilyginimą: Žiūrėkite į figos medį ir į visus medžius: [30] Kai jie jau duoda iš savęs vaisių, jūs žinote arti esant vasarą. [31] Taigi, pamatę visa tai įvykstant, taip pat jūs žinokite,

tem videritis circumdari ab exercitu Ierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio eius: [21] tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes: et qui in medio eius, discedant: et qui in regionibus, non intrent in eam. [22] quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia, quae scripta sunt. [23] Vae autem praegnantibus, et nutrientibus in illis diebus, erit enim pressura magna super terram, et ira populo huic. [24] Et cadent in ore gladii: et captivi ducentur in omnes Gentes. et Ierusalem calcabitur a Gentibus: donec impleantur tempora nationum. [25] Et erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terris pressura Gentium prae confusione sonitus maris, et fluctuum: [26] arescentibus hominibus prae timore, et expectatione, quae supervenient universo orbi: nam virtutes caelorum movebuntur: [27] et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna, et maiestate. [28] His autem fieri incipientibus, respicite, et levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. [29] Et dixit illis similitudinem: Videte ficulneam, et omnes arbores: [30] cum producunt iam ex se fructum, scitis quoniam prope est aestas. [31] Ita et vos cum videritis haec fieri, scitote quoniam propre est regnum

Dt 32, 35; Os 9, 7
Lc 23, 29; 1 Cor 7, 26; 1 Thes 2, 16
Dt 28, 64; Zach 12, 30; Is 63, 18; Dn 9, 26; 12, 7; Tob 14, 40; Apc 11, 2
Is 13, 10; Ez 32, 7; Ioel 3, 15; Mt 24, 29; Mc 13, 24; Ps 64, 8
Is 34, 4; Hbr 12, 26 s
Dn 7, 13; Mt 26, 64
Rom 8, 23
Lc 12, 57; Io 4, 35

ruzalę... Plg. Dan 9, 27; Mt 24, 15; Mk 13, 14. Jeruzalė buvo žydų laikoma būsimos Dievo karalystės sostine. Iš čia mokytiniai patiria, kad Dievo karalystė bus ir toliau, nors Jeruzalė bus žuvusi. — (21) *Tuomet, kas yra...:* kai priešų būriai artinsis. — (24) *Iki pasibaigs pagonių laikai:* pasaulio pabaigoje.

25—33. Pasaulio pabaiga. — (25) *Bus ženklų saulėje.* Plg. Iz 13, 10; Ez 32, 7; Joel 2, 10. 31; 3, 15; Mt 24, 29; Mk 12, 24. — (28) *Pažvelgkite augštyn:* pakelkite savo akis. Kas turi vilties, tas pažvelgia augštyn; kas nusimena, nuleidžia akis. — (31) *Dievo karalystė arti:* garbingo viešpatavimo karalystė. Bažnyčia skaito Kristaus žodžius 25—33 pirmame advento sekmadienyje, kad tikintieji stengtųsi laimėti Viešpaties gausaus malonėmis atėjimo tam tikrame laike palaiminimą, kad kada nors pasitiktų būsimą teisėją, kaip tikri jo sekėjai.

Mt 5, 18

Lc 17, 27; Mt 24, 49; Rom 13, 13; 1 Thes 5, 3. 7; Eccl 5, 18; Is 5, 11 ss Is 24, 17

Mc 13, 33; 1 Ptr 4, 7; Apc 6, 17

Lc 19, 47 s; Io 8, 1 s; 18, 2

Mc 12, 38

Mt 26, 2; Mc 14, 1

Lc 20, 19

Mt 26, 14; Mc 14, 10 Io 6, 70 s; 13, 2. 27

Dei. [32] Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia fiant. [33] Caelum, et terra transibunt: verba autem mea non transibunt.

[34] Attendite autem vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula, et ebrietate, et curis huius vitae: et superveniat in vos repentina dies illa: [35] tamquam laqueus enim superveniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terrae. [36] Vigilate itaque, omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia, quae futura sunt, et stare ante Filium hominis.

[37] Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliveti. [38] Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

22. [1] Appropinquabat autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha: [2] et quaerebant principes sacerdotum, et Scribae, quomodo Iesum interficerent: timebant vero plebem. [3] Intravit autem satanas in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim. [4] et abiit, et locutus est cum principibus sacerdotum, et magistratibus, quemadmodum illum traderet eis. [5] Et gavisi sunt, et pacti

kad Dievo karalystė arti. [32] Iš tikrųjų, sakau jums, nepraeis šita giminė, iki visa tai įvyks. [33] Dangus ir žemė praeis, o mano žodžiai nepraeis.

[34] Žiūrėkite savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsunkintos apsirijimu, girtybe ir šio gyvenimo rūpesčiais, kad ta diena neateitų jums netikėtai, [35] nes ji užeis kaip žabangai ant visų visos žemės paviršiaus gyventojų. [36] Taigi, budėkite, visą laiką melsdamies, kad būtumėte rasti verti išvengti viso to, kas turi įvykti, ir stotis žmogaus Sūnaus akivaizdoje.

[37] Taip jis mokė dienomis šventykloje, o naktimis išėjęs pasilikdavo Alyvų kalne. [38] Visi žmonės anksti rytą ateidavo pas jį į šventyklą jo klausytis.

22. [1] Artinosi Neraugintosios duonos šventė, kuri vadinama Velykos. [2] Vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai ješkojo, kaip nužudytų Jėzų; bet jie bijojo tautos. [3] Taigi, šetonas įėjo į Judą, vieną iš dvylikos, kurs vadinasi Iskarijotas. [4] Jis nuėjo ir kalbėjosi su vyriausiais kunigais ir viršininkais, kaip jis jiems jį išduosiąs. [5] Jie apsidžiaugė ir suside-

---

34—36. R a g i n i m a s b u d ė t i. Čia paraginimas labai trumpas ir žymiai skiriasi nuo Mt 24, 36—51; Mk 13, 32—37. — (35) *Kaip žabangai:* labai ūmai.

37. 38. K a i p J ė z u s p r a l e i d o s a v o p a s k u t i n e s g y v e n i m o d i e n a s. Visas šitas straipsnelis nuosavas šv. Lukui.

4. Žydų sąmokslas prieš Jėzų.

Paskutinė vakarienė, 22, 1—38.

22, 1—6 J u d o i š d a v i m a s. Plg. Mt 26, 1—5. 14—16; Mk 14, 1. 2. 10. 11. — (22, 1) *Velykos.* Žyd. *pesach.* Tuo vardu pradžioje buvo vadinama tiktai vakarienė, kurioje buvo valgomas Velykų avinėlis. Vėliau juo pradėta vadinti visas šventes. — (2) *Bet.* Gr. t.: nes. Nurodoma pagrindas, kodėl jie negalėjo nusistatyti dėl būdo. — (3) *Šetonas įėjo į Judą:* pakišo jam mintį, sumanymą (Bonav.). Čia pat paminėti Judo titulai, kad labiau paaiškėtų jo nedėkingumas. Jau metais anksčiau Išganytojas pavadino jį velniu (Jo 6, 71). — (5) *Duoti jam pinigų:* ku-

rėjo duoti jam pinigų. [6] Jis apsiėmė ir ieškojo progos išduoti jį be minių. [7] Taip atėjo Neraugintosios duonos diena, kurią reikėjo pjauti Velykų avinėlis. [8] Tuomet Jėzus siuntė Petrą ir Joną ir tarė: Nuėję prirengkite mums valgyti Velykų avinėlį. [9] Juodu paklausė: Kur nori, kad prirengtumėm? [10] Jis jiems atsakė: Štai judviem įeinant į miestą, judu pasitiks vienas žmogus, nešinas ąsočiu vandens; sekite jį į namus, į kuriuos įeis, [11] ir sakykite namų šeimininkui: Mokytojas tau sako: Kur yra butas, kuriame galėčiau valgyti Velykų avinėlį drauge su savo mokytiniais? [12] Jis parodys jums priruoštą didelį kambarį; tenai prirengkite. [13] Nuėję jie rado, kaip jis jiems buvo pasakęs, ir prirengė Velykų vakarienę. [14] Valandai atėjus, jis sėdosi prie stalo ir drauge su juo dvylika apaštalų. [15] Tuomet jis jiems tarė: Geiste geidžiau valgyti drauge su jumis šitą Velykų vakarienę prieš kentėdamas. [16] Nes, sakau jums, nuo šio laiko aš nebevalgysiu jos, kolei bus įvykusi dangaus karalystėje. [17] Paėmęs taurę, jis dėkojo ir tarė: Imkite ir dalinkitės tarp savęs. [18] Nes, sakau jums, aš nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus, iki ateis

sunt pecuniam illi dare. [6] Et spopondit. Et quaerebat opportunitatem ut traderet illum sine turbis. [7] Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. [8] Et misit Petrum, et Ioannem, dicens: Euntes parate nobis pascha, ut manducemus. [9] At illi dixerunt: Ubi vis paremus? [10] Et dixit ad eos: Ecce introeuntibus vobis in civitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquae portans: sequimini eum in domum, in quam intrat, [11] et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est diversorium, ubi pascha cum discipulis meis manducem? [12] Et ipse ostendet vobis coenaculum magnum stratum, et ibi parate. [13] Euntes autem invenerunt sicut dixit illis, et paraverunt pascha. [14] Et cum facta esset hora, discubuit, et duodecim Apostoli cum eo. [15] et ait illis: Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. [16] Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. [17] Et accepto calice gratias egit, et dixit: Accipite, et dividite inter vos. [18] dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis,

Ex 12, 14—20
1 Sm 10, 3
Lc 2, 7
Lc 19, 32
Mt 26, 20; Mc 14, 17
Lc 13, 29

rių jis reikalavo. Mt 26, 15. — (6) *Be minių:* to norėjo vyriausioji žydų taryba.

7—38. Paskutinė Jėzaus vakarienė su dvylika. Prisirengimas prie vakarienės. Plg. Mt 26, 17—19; Mk 14, 12—16. — (7) *Neraugintosios duonos diena*... Taip buvo vadinama 14 žydų mėnesio nisano diena. — (10) *Į namus.* Anot vieno seno padavimo, tai buvę Jono Morkaus motinos namai. — (14) *Valandai atėjus:* įstatymo paskirtai valandai. — (15) *Šitą Velykų vakarienę:* paskutinį kartą čia žemėje. Svarbiausis jo troškimo pagrindas yra augščiausis įrodymas jo meilės, šventoji Eukaristija, kurią jis šiandien nori įstatyti (Teof. Bonav.). Tik Lukas yra parašęs šituos Viešpaties žodžius. — (18) *Aš nebegersiu šito vynmedžio*... Taigi, Išganytojas du kartu sako, kad tai bus jo paskutinė Velykų vakarienė žemėje. Bet drauge jis parodo, kad ji danguje ras tobulesnį įvykdymą, kaip čia; nes ten bus švenčiama ne tik išsilaisvinimas iš Egipto vergijos, bet ir iš nuodėmės ir jos viešpatavimo. Eilė, kurios čia laikosi Lukas, atro-

1 Cor 11, 24; Lc 24, 30; Act 2, 46; 27, 35; Ex 12, 14

Ex 24, 8; Ir 31, 31; 32, 40; Zach 9, 11

Io 13, 21 s; Mt 26, 21; Mc 14, 18 Ps 40, 10

Lc 9, 46 ss

Mt 20, 25; Mc 10, 42

donec regnum Dei veniat. [19] Et accepto pane gratias egit, et fregit, et dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. [20] Similiter et calicem, postquam caenavit, dicens: Hic est calix no⸗vum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur. [21] Verum⸗tamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. [22] Et quidem Filius hominis, secundum quod definitum est, vadit: verumtamen vae homini illi, per quem tradetur. [23] Et ipsi coeperunt quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc factu⸗rus esset. [24] Facta est autem et contentio inter eos, quis eorum vi⸗deretur esse maior. [25] Dixit au⸗tem eis: Reges Gentium dominan⸗tur eorum: et qui potestatem ha⸗bent super eos, benefici vocantur.

Dievo karalystė. [19] Paėmęs duo⸗nos, jis dėkojo, laužė, davė jiems ir tarė: Tai yra mano kūnas, kurs už jus duodamas; tai darykite mano atsiminimui. [20] Taip pat pa⸗ėmė ir taurę po vakarienės ir tarė: Ta taurė yra naujoji sandora ma⸗no kraujuje, kurs bus už jus iš⸗lietas. [21] Tačiau štai mano išda⸗vėjo ranka yra su manimi ant stalo. [22] Žmogaus Sūnus, tiesa, eina, taip kaip nustatyta; tačiau vargas tam žmogui, per kurį jis bus išduotas. [23] Jie ėmė klausinėti vienas kitą, kas iš jų esąs, kurs tai padarysiąs. [24] Kilo tarp jų ir ginčas, kas jų rodosi didžiausis. [25] Bet jis jiems tarė: Pagonių ka⸗raliai viešpatauja jiems, ir kurie turi valdžios jiems, vadinami gera⸗

---

do tinkamiausi. — (19) *Paėmęs duo⸗nos:* neraugintos duonos; nes kitokios duonos Velykų vakarienėje nebuvo. — *Kurs už jus duodamas:* jūsų išgany⸗mui ir jūsų vietoje: kaip ganadarymo ir permaldavimo auka. — *Tai darykite mano atsiminimui.* Šv. Povilas (1 Kor 11, 25) šituos žodžius deda po šven⸗čiausio Kraujo atsimainymo. Šven⸗čiausioji auka daroma atsiminti Viešpa⸗ties mirčiai. — (20) *Taip pat paėmė ir taurę:* kaip jis paėmė duoną. Šitą taurę reikia skirti nuo kitos 18 e. Kaip senoji sandora, taip ir naujoji suda⸗roma su auka. — *Ta taurė yra...:* kas yra taurėje. Kristaus žodžiai gal tik⸗sliai yra duodami Mato, kurs juos gir⸗dėjo, tuo tarpu kad Lukas tenkinasi da⸗vęs tikslią jų prasmę. Todėl Lukas pri⸗deda prie konsekracijos žodžius: kurs už jus duodamas. Apaštalas Povilas dažnai kalba apie Viešpaties taurę (1 Kor 10, 16. 21; 11, 26. 28). Iš čia gal kilo išsireiškimo būdas: ta taurė, nau⸗jasis testamentas. Apaštalai kai kada labiau stengėsi duoti mums prasmę, nekaip tikslų žodžių skambėjimą. Taip Lukas ir Povilas išlaikė žodžius: tai darykite mano atsiminimui, tuo tarpu kad kiti šv. rašytojai laikė užtenkamu liudijimu kasdieninę praktiką, nes krikščionys matė, kad apaštalai per⸗mainydavo duoną ir vyną sulig Vieš⸗paties nurodymais. — (21) *Mano iš⸗davėjo ranka...* Lukas, rodosi, laikosi tos tvarkos, kad pirma pasakoja visa, kas liečia Velykų vakarienę, paskui Eukaristijos įstatymą, pagaliau, kas bu⸗vo kalbėta prieš Velykų vakarienę, jos metu ir palikus vakarienės kambarį. Anot kitų, tas pasakojimas griežtai kro⸗nologinis. — (22) *Kaip nustatyta:* ir todėl iš anksto paskelbta šventajame Rašte. Plg. Mt 26, 21; Mk 14, 20; Jo 13, 18; Ps 40, 10. — (23) *Jie ėmė klausinėti...* Plg. Mt 26, 22; Mk 14, 19. — (24) *Kas jų rodosi didžiausis.* Gal Dievo karalystės paminėjimas 16 ir 18 eil. davė progos ginčui, kaip ki⸗tados Mt 20, 20 ir Mk 10, 37. Gal priežastis buvo ir ta aplinkybė, kad Jonas turėjo artimiausią vietą prie Vieš⸗paties, arba gal, ir tai tiespanašiausiai, ginčas kilo po kojų nuplovimo ir Vieš⸗paties pamokymo. — (25) *Vadinami geradariais:* vykdo viešpatavimą ir turi

dariais. [26] Jūs gi netaip; bet kurs tarp jūsų yra didžiausis, tepasidaro kaip mažiausis, ir kas yra viršininkas, tebūna kaip tarnas. [27] Nes kas didesnis: tas, kurs sėdi prie stalo, ar kurs tarnauja? argi ne kurs sėdi prie stalo? Aš gi esu jūsų tarpe kaip tas, kurs tarnauja. [28] Jūs esate tie, kurie pasilikote su manimi mano sunkenybėse; [29] todėl aš pavedu jums karalystę, kaip mano Tėvas yra man pavedęs, [30] kad valgytumėte ir gertumėte prie mano stalo mano karalystėje ir sėdėtumėte sostuose, teisdami dvyliką Izraėlio giminių. [31] Viešpats dar kalbėjo: Simonai, Simonai! štai, šetonas reikalavo jūsų, kad persijotų jus, kaip kviečius; [32] bet aš prašiau už tave, kad tu nenustotumei tikėjimo; todėl tu kada nors apsigręžęs

[26] Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor: et qui praecessor est: sicut ministrator. [27] Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat: [28] vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis: [29] Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum, [30] ut edatis, et bibatis super mensam meam in regno meo: et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel. [31] Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum: [32] ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus confirma

Io 13, 4—14
Io 6, 67; Hbr 4, 15
Lc 12, 32
Lc 13, 29; Apc 3, 20; Mt 19, 28
2 Cor 2, 11; 11, 3; Io 17, 11—19

---

garbingus, puikius vardus. Plg. Mt 20, 25; Mk 10, 42. — (26) *Jūs gi netaip...* Kristaus karalystė nežemiška, bet ir toje Kristaus karalystėje bus didžiūnų ir vyresniųjų, tačiau jie turi žiūrėti į save kaip į tarnus tų, prie kurių jie pastatyti, kadangi jie yra gavę pareigas dėl šitų. — (27) *Ar kurs tarnauja.* Išganytojas čia, matomai, turi galvoje kojų nuplovimą (Kir. Bed. Eut. Bon.), nors visas Viešpaties gyvenimas gali būti teisingai pavadintas tarnavimu. — (28) *Mano sunkenybėse:* persekiojimuose, neturte, sunkiose kelionėse ir t.t. — (29) *Kaip mano Tėvas...* Ta pačia valdžia, kuria Tėvas davė man karalystę, aš žadu ją jums ir tai tokią karalystę, kokią yra man Tėvas davęs. — (30) *Kad valgytumėte ir gertumėte:* dalyvautumėte mano laimėje. — *Teisdami dvyliką.* Viešpačiui yra Tėvo atiduotas visoks teismas; jis savo galią suteikia apaštalams. — (31) *Simonai...* Pirma, negu apaštalai įeis į Viešpaties garbę, jiems gręsia dar daug pavojų, kuriuos jie turi nugalėti. Šetonas reikalauja galios prieš apaštalus, kad išplėštų tikėjimą iš jų širdžių. Pavojus, kurs gręsia visiems, Kristaus ypatingu būdu nurodomas Simonui. Ar tai nėra aiškus nurodymas, kad Petras, kaip kitų apaštalų galva, turi visų pirma pažinti pavojų ir ginti ne tik save, bet ir kitus. — (32) *Aš prašiau už tave.* Jėzus ypačiai meldžiasi už Petrą, nes, jei jo tikėjimas pasiliks tvirtas, kiti, jį sekdami, nugalės pagundą. Šetonas nori išplėšti tikėjimą, bet Petras nenustos tikėjimo. Tikėjimas nemirs jo širdyje, nes už jį meldžiasi Kristus, kurio malda negali būti neišklausyta. Todėl Petras, išsigindamas Kristaus, tiesa, nusidėjo, bet nenustojo tikėjimo (šv. Leonas). — *Apsigręžęs:* pakilęs iš nusidėjimo, į kurį įpuolė, išsigindamas Kristaus. — *Stiprink...* Iš visos 31 ir 32 e. pasirodo, kad Petras gavo Kristaus pažadą, jog jis tikėjimo dalykuose nepaklysiąs ir neapsiriksiąs, ir paliepimą sutvirtinti tikėjime savo brolius. Gavo kaip apaštalų galva ir vadovas. Todėl ir Romos Popiežius, kaip šv. Petro įpėdinis, neklaidingas tikėji-

Mt 26, 34; Mc 14, 30; Lc 22, 60 s
Mt 10, 9; Lc 9, 3; 10, 4
Is 53, 12; Lc 12, 50; 18, 31; 22, 52
Mt 26, 36. Mc 14, 32; Lc 21, 37; Io 18, 1 s
Mt 26, 39; Mc 14, 35
Mt 6, 10

fratres tuos. [33] Qui dixit ei: Domine, tecum paratus sum et in carcerem, et in mortem ire. [34] At ille dixit: Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me. Et dixit eis: [35] Quando misi vos sine sacculo, et pera, et calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? [36] At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter et peram: et qui non habet, vendat tunicam suam, et emat gladium. [37] Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc, quod scriptum est, oportet impleri in me: Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea, quae sunt de me, finem habent. [38] At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladii hic. At ille dixit eis: Satis est.

[39] Et egressus ibat secundum consuetudinem in Montem olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. [40] Et cum pervenisset ad locum, dixit illis: Orate ne intretis in tentationem. [41] Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis: et positis genibus orabat, [42] di-

stiprink savo brolius. [33] Tas jam atsakė: Viešpatie, aš esu pasiryžęs eiti su tavim į kalėjimą ir mirti. [34] Bet jis tarė: Sakau tau, Petrai: Pirma kaip gaidys šiandien sugiedos, tu tris kartus išsiginsi pažįstąs mane. Paskui jis jiems kalbėjo: [35] Kuomet aš siunčiau jus be maišelio, be delmono ir autuvo, ar jums ko nors trūko? [36] Jie atsakė: Nieko. Tuomet jis jiems tarė: Bet dabar kas turi maišelį, tepasiima; taip pat ir delmoną; o kas neturi, teparduoda savo jupą ir tenusiperka kalaviją. [37] Nes, sakau jums, turi būti įvykdyta manyje dar ir tai, kas parašyta: Jis paskaitytas tarp piktadarių. Nes tai, kas mane liečia, baigiasi. [38] Jie tarė: Viešpatie, štai čia du kalaviju. Jis jiems tarė: Gana.

[39] Išėjęs jis ėjo savo papročiu į Alyvų kalną. Paskui jį ėjo ir mokytiniai. [40] Atėjęs į vietą, jis jiems tarė: Melskitės, kad neįpultumėte į pagundą. [41] Po to pasitraukęs nuo jų, akmenimi primetamai, ir atsiklaupęs, jis meldėsi [42] ir sakė:

---

mo dalykuose. — (33) *Aš esu pasiryžęs...* Visa tai įvyko gal tuo metu, kai buvo palikta vakarienės vieta. Petras kalba apie savo pasiryžimą eiti į kalėjimą ir mirti su Kristumi, bet šiuo atveju jis nepasirodys tvirtas kaip uola. — (34) *Sakau* tau. Plg. Mt 36, 34; Mk 14, 30. — (35) *Kuomet aš siunčiau.* Plg. 10, 9. — (36) *Tepasiima...* Žmonės nebebus apaštalų geradariai. — *Teparduoda savo jupą.* Kaip reikalingas kalavijas, parodo įsakymas parduoti net jupą. Taigi, visi turi nusipirkti kalaviją. Šitie žodžiai alegoriški. Bus taip kietų persekiojimų, kad, žmonių išmanymu, reiktų parduoti jupą kalavijo įsigijimui. — (37) *Baigiasi.* Mano viešas ir mano žemiškas gyvenimas baigiasi. Plg. Iz 53, 12. — (38) *Du kalaviju.* Apaštalai nesuprato, kad 36 e. buvo kalbama apie dvasinį pasipriešinimą. — *Gana.* Anot kai kurių aiškintojų, šitas žodis pasakytas ironiškai, nes apaštalai buvo nesupratę Viešpaties; anot kitų — Išganytojas taip nutraukia kalbą apie kalaviją.

5. Išganytojo sugavimas, teismas ir pasmerkimas mirti, 22, 39—71.

22, 39—53. Jėzus Getsemanės darže. Plg. Mt 26, 30. 36—56; Mk 14, 26. 32—49. — (41) *Pasitraukęs nuo jų.* Gr. t. žodis ἀπεσπάσθη, parodo, kad Išganytojas nenoromis skiriasi su savaisiais, lyg darydamas sau prievartą ar tai dėl meilės, kuria mylėjo savuosius, ar tai dėl sielos nuliūdimo. — *Meldėsi:* su didžiausia pagarba, nuolankumu ir dideliu uolumu. — (42) *Jei nori:* jei tai suderinama su tavo valia, kad būtų apsieita be mano

Tėve, jei nori, atimk šitą taurę šalin nuo manęs. Tačiau tebūnie ne mano valia, bet tavo. [43] Tuo= met jam pasirodė angelas iš dan= gaus, kurs jį stiprino. Susisielo= jęs savyje, jis karščiau meldėsi. [44] Jo prakaitas pasidarė, kaip lašai kraujo, varvančio žemėn. [45] Atsi= kėlęs nuo maldos ir atėjęs pas savo mokytinius, jis rado juos be= miegančius iš nuliūdimo [46] ir jiems tarė: Ko miegate? Kelkitės, mels= kitės, kad neįpultumėte į pagundą.

[47] Dar jam tebekalbant, štai, atėjo žmonių minia; jų priešakyje ėjo vienas iš dvylikos, kurs vadi= nosi Judas, ir artinosi prie Jėzaus jo pabučiuoti. [48] Jėzus jam tarė: Judai, pabučiavimu tu išduodi žmogaus Sūnų? [49] Tie, kurie bu= vo aplink jį, matydami, kas turėjo įvykti, paklausė jį: Viešpatie, ar ištikti kalaviju? [50] Vienas jų iš= tiko vyriausiojo kunigo tarną ir nukirto jam dešinę ausį. [51] Atsi= liepdamas Jėzus tarė: Liaukitės, jau gana; ir prisilietęs jo ausies

cens: Pater si vis, transfer calicem istum a me: Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat. [43] Apparuit autem illi Angelus de caelo, con= fortans eum. Et factus in agonia, prolixius orabat. [44] Et factus est sudor eius, sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. [45] Et cum surrexisset ab oratione, et venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes prae tristitia. [46] Et ait illis: Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.

3 Rg 19, 5 ss; Mt 4, 11; Io 12, 29

[47] Adhuc eo loquente ecce tur= ba: et qui vocabatur Iudas, unus de duodecim, antecedebat eos: et appropinquavit Iesu ut oscularetur eum: [48] Iesus autem dixit illi: Iu= da, osculo Filium hominis tradis? [49] Videntes autem hi, qui circa ip= sum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in gladio? [50] Et percussit unus ex illis servum principis sacerdo= tum, et amputavit auriculam eius dexteram. [51] Respondens autem Iesus, ait: Sinite usque huc. Et

Mt 26, 47; Mc 14, 43; Io 18, 3

Lc 22, 36. 38

---

kentėjimų. — (43) *Jam pasirodė an= gelas:* regimame pavidale, taip kaip tiko žmogiškajai prigimčiai, kurią angelas norėjo stiprinti. — Angelas apreiškė Viešpaties įsikūnijimą, angelai skelbė jo gimimą, angelai tarnavo Išganytojui tyruose, angelai skelbė jo prisikėlimą, jo į dangų žengimą, tai derėjo, kad jie patarnautų Jėzui ir jo kančioje. — *Stiprino:* jo žmogišką prigimtį, kūną ir sielą. Kurs angelas, nepasakyta, gal Gabriėlis, gal Mîkolas. — *Susisielojęs savyje...* Prigimties pasipriešinimas ko= voja su valios pasidavimu dangiškojo Tėvo valiai. Ką čia Kristus sakė mal= doje, mokytiniai gal sužinojo iš jo po prisikėlimo (Eut.). — (44) *Kaip lašai kraujo.* Prieveiksmiu „kaip“ čia išrei= škiama ne plikas palyginimas (nes ką gi čia toks palyginimas reikštų ir kam prakaitas, visiems žinomas dalykas, būtų lyginamas su kraujo lašais), bet jis sakomas, kad būtų iškelta aikštėn dalyko tikrumas, kaip Jo 1, 14. Arba galima dar sakyti, kad palyginimas čia sutrumpintas: kaip prakaitas, kurs su= sideda iš kraujo lašų. Išganytojas iš tikrųjų liejo savo švenčiausį kraują. — (46) *Kelkitės, melskitės...* Tokį pa= raginimą Išganytojas davė savo moky= tiniams bent du kartu.

(48) *Judai.* Išganytojas vadina Judą jo vardu, kad jis atsimintų seniau bu= vusį artimą santykiavimą, nurodo, kaip pasirinktas išdavimo ženklas yra prie= šingas to ženklo tikrai prasmei, ir nu= rodo savo vertę. — (49) *Ar ištikti ka= laviju?* Gal dabar mokytiniai atsiminė nesuprastus Viešpaties žodžius e. 36— 38. — (50) *Vienas jų ištiko...* Tuo tarpu, kai kiti klausia, Petras pradeda veikti. — (51) *Atsiliepdamas Jėzus:* į apaštalų paklausimą, arba tikriau, ma=

cum tetigisset auriculam eius, sanavit eum. [52] Dixit autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, et magistratus templi, et seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis, et fustibus? [53] Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed haec est hora vestra, et potestas tenebrarum.

[54] Comprehendentes autem eum, duxerunt ad domum principis sacerdotum: Petrus vero sequebatur a longe. [55] Accenso autem igne in medio atrii, et circumsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum. [56] Quem cum vidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen, et eum fuisset intuita, dixit: Et hic cum illo erat. [57] At ille negavit eum, dicens: Mulier, non novi illum. [58] Et post pusillum alius videns eum, dixit: Et tu de illis es. Petrus vero ait: O homo, non sum. [59] Et intervallo facto quasi horae unius, alius quidam affirmabat, dicens: Vere et hic cum illo erat: nam et Galilaeus est. [60] Et ait Petrus: Homo, nescio quid dicis. Et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus. [61] Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: Quia prius quam gallus cantet, ter me negabis. [62] Et egressus foras Petrus flevit amare.

išgydė jį. [52] Tiems gi, kurie buvo atėję prie jo, vyriausiems kunigams, šventyklos viršininkams ir vyresniesiems Jėzus tarė: Išėjote su kalavijais ir su vėzdais, lyg kad prieš galvažudį. [53] Kada buvau kasdien su jumis šventykloje, jūs nepakėlėte prieš mane rankų; bet tai yra jūsų valanda ir tamsybės valdžia.

[54] Jie nutvėrė jį ir vedė į vyriausiojo kunigo namus. Atstu sekė ir Petras. [55] Susikūrus ugnį viduryje kiemo ir jiems susėdus aplinkui, Petras atsisėdo jų tarpe. [56] Viena tarnaitė, pamačiusi jį sėdintį prie šviesos ir įsižiūrėjusi į jį, tarė: Ir šitas buvo drauge su juo. [57] Bet jis išsigynė jo, sakydamas: Moteriške, aš jo nepažįstu. [58] Po valandėlės pamatęs jį kitas tarė: Ir tu esi iš jų tarpo. Petras gi atsakė: O, žmogau, neesu. [59] Arti vienos valandos praslinkus, dar kitas tvirtino, sakydamas: Tikrai ir šitas buvo su juo, nes jis ir galiliejietis. [60] Bet Petras tarė: Žmogau, aš nežinau, ką tu sakai. Ir tuojau, dar jam tebekalbant, gaidys pragydo. [61] Tuomet Viešpats atsigręžęs pažvelgė į Petrą; ir Petras atsiminė Viešpaties žodį, kaip jis buvo pasakęs: Pirma kaip gaidys giedos, tu tris kartus išsiginsi manęs. [62] Po to Petras, išėjęs laukan, karčiai verkė.

Act 4, 1; Lc 22, 37 — Lc 19, 47; Io 7, 30; 18, 20; 19, 11 — Mt 26, 57; Mc 14, 53; Io 18, 24 — Mt 26, 69; Mc 14, 66; Io 18, 25 — Act 4, 13 — Io 18, 26 — Mt 26, 34; Mc 14, 30; Io 13, 38; Lc 22, 34

---

tydamas Petro veiksmą. — (53) *Tai yra jūsų valanda...:* dabar jums Dievo leista suimti mane ir vesti mirti. Jūs esate tamsybės įrankiai, Dievo neprietelio, šetono, įrankiai. Tos nprietelystės vaizdas yra naktis.

22, 54—62. Petro išsigynimas. Plg. Mt 26, 57. 58. 69—75; Mk 14, 53. 54. 66—72; Jo 18, 15—18. 25—27. — (55) *Petras atsisėdo jų tarpe:* nes buvo šalta. — (56) *Viena tarnaitė:* durininkė (Jo 18, 17). — *Ir šitas buvo...* Aplink stovėjusieji, matomai, kalbėjosi apie Jėzų. — (58) *Pamatęs jį kitas...* Anot Mato ir Morkaus, pirma paklausė tarnaitė, ar jis neesąs jo mokytinis. — (59) *Arti vienos valandos:* taigi, pilnai valandai nepraėjus. Evangelistas pasakoja šv. Petro išsigynimą, kiek galėdamas švelnindamas jį. Kadangi jis buvo Povilo palydovas, iš to galima daryti išvadą, kaip šv. Povilas kalbėdavo apie šitą įvykį.

[63] Tie vyrai, kurie laikė Jėzų, tyčiojosi iš jo ir mušė jį. [64] Jie dangstė jį, mušė jį į veidą ir klausė jį, sakydami: Pranašauk, kas tave užgavo. [65] Piktžodžiaudami jie sakė prieš jį ir daug kitų dalykų.

[66] Išaušus susiėjo tautos vyresnieji, vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai, nusivedė jį į savo susirinkimą ir klausė: Jei tu Kristus, tai sakyk mums. [67] Jis jiems tarė: Jei aš jums sakysiu, jūs man netikėsite. [68] Jeigu ir paklausiu, neatsakysite man ir nepaleisite. [69] Tačiau nuo šito meto žmogaus Sūnus sėdės Dievo galybės dešinėje. [70] Tuomet visi paklausė: Tai tu esi Dievo Sūnus? Jis atsakė: Jūs patys sakote, nes aš esu. [71] Jie tarė: Kam dar mums reikia liudijimo? juk patys girdėjome iš jo burnos.

23. [1] Tuomet visa jų daugybė kėlėsi ir nusivedė jį pas Pilotą. [2] Tenai jie ėmė skųsti jį, sakydami: Radome, kad šitas kelia sumišimą mūsų tautoje, draudžia mokėti mokesčius ciesoriui ir sakosi esąs Kristus karalius. [3] Pilotas paklausė jį: Ar tu esi žydų karalius? Atsakydamas jis tarė: Tu sakai. [4] Tuomet Pilotas pasakė vyriausiems kunigams ir minioms: Aš nerandu šitame žmo-

[63] Et viri, qui tenebant illum, illudebant ei, caedentes. [64] Et velaverunt eum, et percutiebant faciem eius: et interrogabant eum, dicentes: Prophetiza, quis est, qui te percussit? [65] Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

[66] Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis, et principes sacerdotum, et Scribae, et duxerunt illum in concilium suum, dicentes: Si tu es Christus, dic nobis. [67] Et ait illis: Si vobis dixero, non credetis mihi: [68] si autem et interrogavero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. [69] Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. [70] Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum. [71] At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore eius.

23. [1] Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. [2] Caeperunt autem illum accusare, dicentes: Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Caesari, et dicentem se Christum regem esse. [3] Pilatus autem interrogavit eum, dicens: Tu es rex Iudaeorum? At ille respondens ait: Tu dicis. [4] Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, et turbas: Nihil

Mt 27, 1; Mc 15, 1; Io 18, 28
Io 10, 24; 8, 45
Dn 7, 13; Ps 109, 1
Mt 22, 21; Mc 12, 17; Lc 20, 25
Mt 27, 11; Mc 15, 2; Io 18, 33; 1 Tim 6, 13

22, 63—65. Jėzus išniekinamas žydų tarybos tarnų. Plg. Mt 26, 67. 68; Mk 14, 65.

22, 66—71. Jėzus žydų teisme. Plg. 27, 1; Mk 15, 1. — (69) *Nuo šito meto:* tuojau po mirties. — (70) *Jūs patys sakote:* iš tikrųjų taip yra, kaip jūs sakote, nes aš tikrai esu Dievo Sūnus. — (71) *Kam dar mums...* Išgirsti šitokį Jėzaus atsakymą buvo tikras klausiančiųjų noras. — *Iš jo burnos:* to, ką jis pasakė, be jokių kitų įrodymų gana, kad būtų galima pasmerkti jį mirti.

6. Jėzus pas Pilotą ir Erodą, 23, 1—25.

23, 1—5. Jėzus atiduodamas teisti Pilotui. Plg. Mt 27, 1—2. 11—14; Mk 15, 1—5; Jo 18, 28—38. — (23, 1) *Visa jų daugybė:* tie, kurie paminėti augščiau, 22, 66—71. — (2) *Draudžia mokėti...* Kiekvienas naujas kaltinimas turi įrodyti ir paremti pirm jo pastatytąjį. Todėl Pilotas klausia Išganytoją tik apie paskutinį kaltinimą, 3 e. — (3) *Tu sakai:* taip, taip yra. — (4) *Aš nerandu...* Nes Jėzus buvo paaiškinęs, kad jo karalystė ne šio pa-

Act 10, 37
Lc 3, 1
Lc 9, 9; Io 12, 21
Io 19, 10
Act 25, 7
Act 4, 28
Act 28, 18; Io 18, 38; 19, 4

invenio causae in hoc homine. [5] At illi invalescebant, dicentes: Commovet populum docens per universam Iudaeam, incipiens a Galilaea usque huc.

[6] Pilatus autem audiens Galilaeam, interrogavit si homo Galilaeus esset. [7] Et ut cognovit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat illis diebus. [8] Herodes autem viso Iesu, gavisus est valde, erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audierat multa de eo, et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. [9] Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. [10] Stabant autem principes sacerdotum, et Scribae constanter accusantes eum. [11] Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: et illusit indutum veste alba, et remisit ad Pilatum. [12] Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem.

[13] Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum, et magistratibus, et plebe, [14] dixit ad illos: Obtulistis mihi hunc hominem, quasi avertentem populum, et ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inveni in homine isto ex

guje jokios kaltės. [5] Bet jie dar smarkiau tvirtino, sakydami: Jis savo mokslu kursto tautą visoje Judiejoje, pradėjus nuo Galiliejos iki čia.

[6] Pilotas, išgirdęs apie Galilieją, paklausė, ar tas žmogus galiliejietis. [7] O patyręs, kad jis iš po Erodo valdžios, nusiuntė jį pas Erodą, kurs pats tomis dienomis taip pat buvo Jeruzalėje. [8] Erodas, pamatęs Jėzų, labai apsidžiaugė; jis jau seniai norėjo jį pamatyti, nes daug buvo apie jį girdėjęs ir tikėjosi išvysiąs jį darant kokį nors stebuklą. [9] Jis davė jam daug klausimų, bet Jėzus nieko jam neatsakė. [10] Tuo tarpu vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai stovėjo ir nuolat jį skundė. [11] Tuomet Erodas su savo kariuomene paniekino jį, pasityčiodamas apvilkdino baltu drabužiu ir nusiuntė atgal pas Pilotą. [12] Tą pačią dieną Erodas ir Pilotas pastojo prieteliais, nes pirma to buvo vienas kitam neprieteliai.

[13] Pilotas, pasišaukęs vyriausius kunigus, viršininkus ir žmones, [14] jiems tarė: Jūs atvedėte man šitą žmogų, būk jis keliąs maištą tautoje, ir štai, aš, klausinėdamas jūsų akivaizdoje, neradau tame žmoguje nė vienos tų

---

saulio. — (5) *Jis savo mokslu...:* visas jojo gyvenimas ir mokslas kelia sumišimą visoje Palestinoje. Gal jie įvardija Galilieją ypačiai dėl to, kad jo gyventojai buvo žinomi Pilotui kaip pirmieji maištininkai (Teof.).

23, 6—12. Jėzus prieš Erodą. Šitą įvykį pasakoja tiktai Lukas. — (7) *Iš po Erodo valdžios:* nes Jėzus buvo užaugęs Galiliejos Nazarete ir buvo vadinamas Nazarėnu. — *Nusiuntė jį pas Erodą.* Siųsdamas pas Erodą, Pilotas tikėjosi tuo būdu nusikratyti jam nemalonaus reikalo. Dieviškoji Apvaizda sutvarkė taip tą dalyką, kad Jėzus gautų iš jų liudijimą apie savo nekaltybę. — (11) *Paniekino jį.* Į žydų vyresniųjų skundus Erodas nekreipia dėmesio, bet jis atkeršijo Išganytojui už ištvermingą jo tylėjimą ir neatsakinėjimą į jo klausimus. — (12) *Pastojo prieteliais...* Kad Pilotas siuntė Išganytoją pas Erodą, tai šitam buvo nemaža garbė. Kada gi Erodas siunčia Viešpatį atgal pas Pilotą, tai jis pareiškia savo pagarbą Romos teisėjo didenybei.

23, 13—25. Jėzus ir Barabas. Plg. Mt 27, 15—26; Mk 15, 6—15; Jo 18, 39. 40. — (13) *Ir žmones.* Kadangi Išganytojas buvo kaltinamas,

kaltybių, dėl kurių jį skundžiate. [15] Taip pat ir Erodas; nes buvau nusiuntęs jus pas jį; ir štai nieko nepadaryta, kas rodytų jį esant vertą mirties. [16] Taigi, aš jį nuplakdinsiu ir paleisiu. [17] Jis šventėms turėjo jiems vieną paleisti. [18] Bet visa minia ėmė šaukti drauge: Šalin šitą, paleisk mums Barabą. [19] Tasai gi dėl kažkokio mieste padaryto maišto ir žmogžudystės buvo įmestas į kalėjimą. [20] Pilotas, norėdamas paleisti Jėzų, vėl jiems kalbėjo. [21] Bet jie šaukė priešais, sakydami: Ant kryžiaus, ant kryžiaus jį! [22] Tuomet jis sakė jiems trečią kartą: Ir ką gi pikta yra jis padaręs? Aš nerandu jame jokios kaltės, vertos mirties; taigi, nuplakdinsiu jį ir paleisiu. [23] Bet jie nesiliovė reikalavę dideliu šauksmu, kad būtų prikaltas ant kryžiaus, ir jų šauksmas ėjo vis smarkyn. [24] Tuomet Pilotas nusprendė padaryti, kaip jie reikalavo. [25] Jis paleido jiems už žmogžudystę ir maištą į kalėjimą įmestąjį, kurio jie reikalavo, o Jėzų atidavė jų valiai.

[26] Vesdami jį, jie sugavo vieną kirenietį, Simoną, pareinantį iš lauko, ir uždėjo jam kryžių, kad neštų paskui Jėzų. [27] Jį sekė didelė minia liaudies ir moterų, kurios dejavo ir raudojo jo. [28] Atsigręžęs į jas, Jėzus tarė: Jeruzalės dukterys, ne manęs verkite, bet

his, in quibus eum accusatis. [15] Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est ei. [16] Emendatum ergo illum dimittam. [17] Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum, unum. [18] Exclamavit autem simul universa turba, dicens: Tolle hunc, et dimitte nobis Barabbam, [19] qui erat propter seditionem quandam factam in civitate et homicidium, missus in carcerem. [20] Iterum autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere Iesum. [21] At illi succlamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. [22] Ille autem tertio dixit ad illos: Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis invenio in eo: corripiam ergo illum, et dimittam. [23] At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: et invalescebant voces eorum. [24] Et Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum. [25] Dimisit autem illis eum, qui propter homicidium, et seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant, Iesum vero tradidit voluntati eorum.

[26] Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem venientem de villa: et imposuerunt illi crucem portare post Iesum. [27] Sequebatur autem illum multa turba populi, et mulierum: quae plangebant, et lamentabantur eum. [28] Conversus au-

Lc 23, 22; Act 23, 29 — Mt 27, 23; Mc 15, 14 — Mt 17, 12 — Mt 27, 32; Mc 15, 21 — Apc 1, 7

būk jis kėlęs maištą žmonėse, tai Pilotas, norėdamas paleisti Jėzų, tikisi rasiąs daugiau pritarimo liaudyje, todėl jis liepia ir ją pašaukti. — (16) *Aš jį nuplakdinsiu:* kad jus patenkinčiau ir kad neatrodytų, būk jis buvęs jūsų kaltinamas be jokio pagrindo. — (18) *Šalin šitą...* Iš Piloto nusileidimo 14 e. jie pamatė, kad gąsdinimais gali pasiekti visa. — (22) *Aš nerandu.* Gr. t.: aš neradau. — (24) *Nusprendė padaryti...* Plg. Apd 2, 24.

7. Jėzaus mirtis Kalvarijos kalne ir palaidojimas, 23, 26—56.

23, 26—32. J ė z u s k e l y j e į K a l v a r i j o s k a l n ą. Plg. Mt 27, 31—34; Mk 15, 20—23; Jo 19, 16. 17. — (27) *Kurios dejavo.* Gr. t.: kurios mušėsi į krūtinę, — taip išreikšdamos, rytiečių įpročiu, savo gedulą. — (28) *Jeruzalės dukterys...* Tai nebuvo tos pamaldžios moterys, kurios ėjo paskui Jėzų iš Galiliejos. — *Ne manęs ver-*

tem ad illas Iesus, dixit: Filiae Ie- rusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, et super fi- lios vestros. [29] Quoniam ecce ve- nient dies, in quibus dicent: Bea- tae steriles, et ventres, qui non ge- nuerunt, et ubera, quae non lacta- verunt. [30] Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos. et collibus: Operite nos. [31] Quia si in viridi ligno haec faciunt, in ari- do quid fiet? [32] Ducebantur au- tem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur.

Lc 21, 23

Is 2, 19; Os 10, 8; Apc 6, 16; 9, 6

1 Ptr 4, 17 s

[33] Et postquam venerunt in lo- cum, qui vocatur Calvariae, ibi crucifixerunt eum: et latrones, unum a dextris, et alterum a si- nistris. [34] Iesus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividentes vero vestimenta eius, miserunt sor- tes. [35] Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes cum eis, dicentes: Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus. [36] Illudebant autem ei et milites accedentes, et acetum offerentes ei, [37] et dicentes: Si tu es rex Iudaeorum, salvum te fac. [38] Erat autem et superscriptio scrip- ta super eum litteris Graecis, et

Mt 27, 33; Mc 15, 22; Io 19, 17

Mt 5, 11; Ps 21, 19; Is 53, 12

Ps 21, 8

Ps 68, 22

verkite verčiau pačios savęs ir sa- vo vaikų. [29] Nes štai ateina die- nos, kuriose sakys: Palaimintos ne- vaisingosios! palaimintos, kurios negimdė, ir krūtys, kurios nežin- dė! [30] Tuomet jie ims sakyti kal- nams: Griūkite ant mūsų, ir kau- buriams: Apdengkite mus. [31] Nes jei taip daroma žaliam medžiui, tai kas bus sausam? [32] Drauge su juo vedė nužudyti dar du pikta- dariu.

[33] Atėję į vietą, kuri vadinama Kaukolė, jie prikalė tenai ant kry- žių jį ir du galvažudžiu, vieną de- šinėje, antrą kairėje pusėje. [34] Jė- zus sakė: Tėve, atleisk jiems, nes nežino, ką darą. Pasidalindami jo drabužius, jie metė burtą. [35] Žmo- nės stovėjo ir žiūrėjo. Vyresnieji drauge su jais tyčiojosi iš jo ir sakė: Kitus išgelbėjo, save teiš- gelbi, jei jis Kristus, Dievo išrink- tasis. [36] Tyčiojosi iš jo ir karei- viai: jie prieidavo, paduodavo jam acto [37] ir sakydavo: Jei tu žydų karalius, gelbėk save. [38] Buvo vir- šuje jo padėtas ir įrašas graikiš- kai, lotyniškai ir ebrajiškai: ŠI- TAS YRA ŽYDŲ KARALIUS.

---

kite: nes aš geriu taurę, kurią duoda man Tėvas, ir duodu atsilyginimą už žmonių nuodėmes, kad taip įeičiau į savo garbę. — (29) *Palaimintos nevai- singosios...* Kas kitados žyduose buvo laikoma tikra laime, dabar bus laikoma nelaime. Priežasties žr. Mt 27, 25. — (30) *Griūkite ant mūsų...* Plg. Iz 2, 19; Oz 10, 8; Apr 6, 16. — (31) *Daroma žaliam medžiui...* Tai patarlė. Žalias medis šventajame Rašte yra teisiojo vaizdas (Ps 1, 3; Jer 17, 8): jei aš teisusis turiu kentėti tokias kančias, tai kas gi laukia bedievių?

23, 33—46. Jėzus miršta ant kryžiaus. Plg Mt 27, 33—50; Mk 15, 12—37; Jo 19, 18—30.—(34) *Jėzus sa- kė: Tėve...* Kai kurie aiškintojai mano, kad šitie žodžiai buvo ištarti prikalimo ant kryžiaus metu. Plg. Apd 3, 17. — (35) *Žmonės stovėjo ir žiūrėjo.* Taigi, didelė tautos dalis rodėsi jau nebevisai palaikanti vyriausios žydų tarybos pu- sę, nes jie nepiktžodžiauja drauge su ja. Taip jų širdys prirengiamos atgai- lai (48 e.). — *Drauge su jais:* iš tos pačios minios (Mt 27, 39). — (38) *Šitas yra...* Išganytojas leido dievišku su- tvarkymu padaryti šitą įrašą, kurs sa- kė, ką buvo pranašavęs apie Mesiją

[39] Vienas tųdviejų galvažudžių, kurie kabėjo, ėmė jam piktžodžiauti, sakydamas: Jei tu Kristus, gelbėk pats save ir mus. [40] Bet atsiliepdamas kitas draudė jį ir sakė: Ir Dievo tu nebijai, nors esi taip pat pasmerktas! [41] Mudu juk teisingai, nes gauname tai, ko mūsų darbai verti, o šitas nepadarė nieko pikta. [42] Tuomet jis tarė Jėzui: Viešpatie, atsimink mane, kaip įeisi į savo karalystę. [43] Jėzus jam atsakė: Iš tikrųjų, sakau tau, šiandien tu būsi su manim rojuje. [44] Buvo apie šeštą valandą, ir visoje šalyje pasidarė tamsu iki devintai valandai. [45] Saulė aptemo, ir šventyklos uždanga pusiau perplyšo. [46] Tuomet Jėzus sušuko dideliu balsu, sakydamas: Tėve, į tavo rankas aš atiduodu savo dvasią, ir su tais žodžiais numirė.

[47] Šimtininkas, matydamas, kas buvo atsitikę, garbino Dievą ir sakė: Tikrai šitas žmogus buvo teisus. [48] Visa minia tų, kurie drauge buvo prie to reginio ir matė, kas darėsi, grįžo, mušdamies sau į krūtinę. [49] Atstu stovėjo visi jo pažįstamieji, taip pat moteriškės, kurios buvo atėjusios iš Galiliejos paskui jį, ir tai matė.

Latinis, et Hebraicis: Hic est rex Iudaeorum. [39] Unus autem de his, qui pendebant, latronibus, blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, salvum fac temetipsum, et nos. [40] Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es. [41] Et nos quidem iuste, nam digna factis recipimus: hic vero nihil mali gessit. [42] Et dicebat ad Iesum: Domine, memento mei, cum veneris in regnum tuum. [43] Et dixit illi Iesus: Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso. [44] Erat autem fere hora sexta, et tenebrae factae sunt in universam terram usque in horam nonam. [45] Et obscuratus est sol: et velum templi scissum est medium. [46] Et clamans voce magna Iesus ait: Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens, expiravit.

[47] Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum, dicens: Vere hic homo iustus erat. [48] Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud et videbant quae fiebant, percutientes pectora sua revertebantur. [49] Stabant autem omnes noti eius a longe: et mulieres, quae secutae eum erant a Galilaea haec videntes.

Mt 26, 68
Mt 16, 28
Am 8, 9
Ex 36, 35; Am 8, 30; 9, 1
Ps 30, 6; Act 7, 59; 1 Ptr 4, 19
Lc 18, 13
Ps 37, 12; 87, 9; Lc 8, 2

Ezekiėlis, 21, 27. — (39) *Jei tu Kristus.* Anot gr. t.: ar tu ne Kristus? — *Gelbėk pats save...* Kitaip pasirodys, kad tu pasisavinai svetimą vardą. — (40) *Ir Dievo tu nebijai.* Jei bausmė negali tavęs atvesti į atgailą, tai ar negalėtų ji bent priversti tave bijoti Dievo teismo. — (42) *Viešpatie, atsimink mane...* Galvažudis tikriausiai mano, kad Kristus greit grįš savo galybėje. Kiekvienas jo atvirtimo bruožas yra stebėtinas. — (43) *Būsi su manim rojuje.* Anot kai kurių: mirusiųjų buveinėje, toje vietoje, kur buvo patrijarkai, į kurią Viešpats nužengė savo dieviškoje garbėje. Anot daugumos šv. tėvų: amžinoje laimėje. Čia svarbu ne vieta, bet laimėjimas Dievo. Plg. taip pat Apr 2, 7. Taigi, Išganytojas žada gerajam latrui, kad jis paims jį su savim pas senosios sandoros išrinktuosius ir teisiuosius.

23, 47—49. Išganytojui mirus. Plg. Mt 27, 51—56; Mk 15, 38—41. — (49) *Atstu...* Kareivių sargyba neleido jiems prieiti arčiau.

Mt 27, 57; Mc 15, 43; Io 19, 38 Lc 2, 25. 38

Lc 19, 30

Lc 23, 49

Ex 12, 16; 20, 10; Lv 23, 8

Mt 28, 1; Mc 16, 2; Io 20, 1

Act 1, 10; 10, 30

Apc 1, 18

Mt 17, 21; Mc 9, 30; Lc 9, 22

[50] Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio, vir bonus, et iustus: [51] hic non consenserat consilio, et actibus eorum, ab Arimathaea civitate Iudaeae, qui expectabat et ipse regnum Dei. [52] hic accessit ad Pilatum, et petiit corpus Iesu: [53] et depositum involvit sindone, et posuit eum in monumento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat. [54] Et dies erat parasceves, et sabbatum illucescebat. [55] Subsecutae autem mulieres, quae cum eo venerant de Galilaea, viderunt monumentum, et quemadmodum positum erat corpus eius. [56] Et revertentes paraverunt aromata, et unguenta: et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

24. [1] Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes, quae paraverant, aromata: [2] et invenerunt lapidem revolutum a monumento. [3] Et ingressae non invenerunt corpus Domini Iesu. [4] Et factum est, dum mente consternatae essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. [5] Cum timerent autem, et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quaeritis viventem cum mortuis? [6] non est hic, sed surrexit: recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilaea esset, [7] dicens:

[50] Štai buvo vienas vyras, vardu Juozapas, iš Judiejos miesto Arimatajos, tarybos narys, žmogus geras ir teisus. [51] Jis nebuvo pritaręs jų sumanymui ir darbams, ir pats laukė Dievo karalystės. [52] Tas atėjo pas Pilotą ir prašė Jėzaus kūno; [53] nuėmęs, įvyniojo į maršką ir paguldė jį iškaltame kape, kuriame dar nieko nebuvo paguldyta. [54] Tai buvo Prisirengimo diena, ir turėjo prasidėti subata. [55] Moteriškės, kurios buvo atėjusios su juo iš Galiliejos, palydėjo jį, matė kapą ir kaip jo kūnas buvo paguldytas. [56] Sugrįžusios jos prirengė kvepalų ir tepalų, bet subatoje nieko nedarė, kaip buvo įsakyta.

24. [1] Pirmą savaitės dieną labai anksti jos atėjo pas kapą, nešdamos su savimi prirengtus kvepalus, [2] ir rado akmenį atristą nuo kapo. [3] Įėjusios jos nerado Viešpaties Jėzaus kūno. [4] Kada jos tuo buvo labai susirūpinusios, atsitiko, kad štai du vyru žibančiais rūbais atsistojo prie jų. [5] Kadangi jos nusigando ir nulenkė žemyn savo veidus, tai juodu joms tarė: Kam ieškote gyvojo tarp mirusiųjų? [6] Jo nėra čia; jis prisikėlė. Atsiminkite, kaip jis jums kalbėjo, dar tebebūdamas Galiliejoje, [7] ir sakė: Reikia, kad žmogaus Sūnus

---

23, 50—56. J ė z a u s p a l a i d o j i m a s. Plg. Mt 27, 57—61; Mk 15, 42—47; Jo 19, 38—42. — (51) *Jis nebuvo pritaręs...* Gali būti, kad jis buvo atvirai pasakęs, jog nepritaria. Nors Juozapas buvo iš Arimatajos, bet Kristaus mirties metu gyveno Jeruzalėje. — (56) *Subatoje nieko nedarė:* kaip buvo įsakyta 2 Moz 20, 8—10 ir k. Jos tęsė savo darbą, subatai pasibaigus. Mk 16, 1.

8. Kristaus prisikėlimas ir žengimas į dangų, 24, 1—53.

24, 1—12. P a m a l d ž i o s m o t e r y s i r P e t r a s p r i e K r i s t a u s k a p o. Plg. Mt 28, 1. 5—7. 8; Mk 16, 1—8; Jo 20, 1—10. — (24, 2) *Rado akmenį.* Evangelistas duoda vieną po kito daugiau prisikėlimo įrodymų, nes sunkiau buvo į tokį prisikėlimą įtikėti. Plg. aug. 18, 34; Apd 17, 32. — (3) *Viešpaties Jėzaus.* Evangelistas dabar vadina Išganytoją V i e š p a č i u Jėzumi. Plg. Mk 16, 19. — (4) *Atsistojo:* ūmai. — (6) *Dar tebebūdamas Galiliejoje:* daug laiko prieš kančią. — (7) *Reikia, kad...* Plg. Mt 16, 21; 17, 21.

būtų išduotas į žmonių nusidėjėlių rankas, būtų prikaltas ant kryžiaus ir trečiąją dieną prisikeltų. [8] Tuomet jos atsiminė jo žodžius. [9] Sugrįžusios nuo kapo, jos paskelbė visa tai vienuolikai ir visiems kitiems. [10] Tai buvo Marija Magdalena, Joana, Jokūbo motina ir kitos su jomis buvusios, kurios tai papasakojo apaštalams. [11] Tos žinios pasirodė jiems lyg tuščios pasakos, ir jie joms netikėjo. [12] Tačiau Petras atsikėlęs nubėgo pas kapą ir pasilenkęs pamatė tik padėtas marškas; jis parėjo nustebęs tuo, kas buvo atsitikę.

[13] Štai du iš jų ėjo tą pačią dieną į miestelį, vadinamą Emausu, į kurį iš Jeruzalės buvo šešios dešimtys varsnų. [14] Juodu kalbėjosi tarp savęs apie visa tai, kas buvo įvykę. [15] Atsitiko, kad jiedviem besišnekant ir tarp savęs besiteiraujant, pats Jėzus prisiartino ir ėjo drauge su jais. [16] Jų akys buvo sukliudytos, kad jo nepažintų. [17] Jis jiems tarė: kokios čia kalbos, kurias eidami kalbate tarp savęs ir esate nuliūdę? [18] Atsakydamas vienas, kurs buvo vardu Kleopas,

Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia resurgere. [8] Et recordatae sunt verborum eius. [9] Et regressae a monumento nunciaverunt haec omnia illis undecim, et ceteris omnibus. [10] Erat autem Maria Magdalene, et Ioanna, et Maria Iacobi, et ceterae, quae cum eis erant, quae dicebant ad Apostolos haec. [11] Et visa sunt ante illos, sicut deliramentum verba ista: et non crediderunt illis. [12] Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: et procumbens vidit linteamina sola posita, et abiit secum mirans quod factum fuerat.

[13] Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus. [14] et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus, quae acciderant. [15] Et factum est, dum fabularentur, et secum quaererent: et ipse Iesus appropinquans ibat cum illis: [16] oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. [17] Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes? [18] Et respondens unus, cui

Lc 24, 22 s
Lc 8, 2 s
Gn 45, 26
Mc 16, 12
Mt 18, 20

— (8) *Tuomet jos atsiminė...*: jos gal stebėjosi, kad šitų aiškių žodžių dar nesuprato anksčiau. Plg. Mk 8, 31; 9, 30; augšč. 9, 22; 18, 34. — (10) *Ir kitos.* Pav., Salomė. Mk 16, 1. — (11) *Jie joms netikėjo...* Jų abejonė sustiprina mūsų tikėjimą: tie, kurie buvo pirmieji prisikėlimo liudytojai ir vėliau jį taip ištvermingai išpažino, nebuvo žmonės lengvatikiai. Taigi, Kristus turėjo įrodyti savo prisikėlimą, ir tie įrodymai palengvina taip pat mūsų tikėjimą (Greg. Bed. Bon.). — (12) *Nubėgo:* taip parodydamas savo paprastą uolumą. — *Jis parėjo.* Gr. t.: į namus.

24, 13—35. Du mokytiniu iš Emauso. Plg. Mk 16, 12. 13. — (13) *Du iš jų:* iš Jėzaus mokytinių ar jo šalininkų (9 e.). — *Ėjo:* po to, kai Petras buvo sugrįžęs nuo kapo, kaip parodo 23. 24 e., anksčiau, negu Marija Magdalena matė Viešpatį, taigi, dar prieš kokią aštuntą valandą ryto. — *Emausu:* dabar Kubeibė, trys kelionės valandos į šiaurės vakarus nuo Jėruzalės. — (15) *Besiteiraujant.* Apie ką jie teiravosi, paaiškėja iš 19 e. — (16) *Kad jo nepažintų.* Panašiai nepažino Jėzaus ir Marija Magdalena (Jo 20, 14) ir mokytiniai prie Genezareto ežero (Jo 21, 4). Kai kurie aiškintojai mano, kad Jėzus jiems pasirodė pakeista išvaizda, tačiau toks aiškinimas nėra būtinai priimtinas. Kadangi mokytiniai apie jį kalba, Viešpats yra arti jų; kadangi tačiau jie apie jį abejoja, jie negali jo pažinti (Greg. Beda). — (18) *Kleopas.* Gal tai bus sutrumpin-

nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Ierusalem, et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus? [19] Quibus ille dixit: Quae? Et dixerunt: De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere, et sermone coram Deo, et omni populo: [20] Et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes, et principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum. [21] nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel: et nunc super haec omnia, tertia dies est hodie quod haec facta sunt. [22] Sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum, [23] et, non invento corpore eius, venerunt, dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. [24] Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt. [25] Et ipse dixit ad eos: O stulti, et tardi corde ad credendum in omnibus, quae locuti sunt Prophetae! [26] Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? [27] Et incipiens a Moyse, et omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant. [28] Et appropinquaverunt castello quo ibant: et ipse se finxit longius ire. [29] Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quo-

Mt 21, 11; Act 2, 22

Lc 1, 68; 2, 38; 19, 11

Lc 24, 1—11

Lc 24, 12; Io 20, 3—10

Dt 18, 15; Ps 21; Is 53

Idc 19, 8

jam sakė: Tu vienas teesi svetimas Jeruzalėje, kurs nepatyrei, kas joje atsitiko šiomis dienomis? [19] Jis juos paklausė: Kas gi? Juodu atsakė: Su Jėzumi Nazarėnu, kurs buvo pranašas, galingas darbais ir žodžiais Dievo ir visos tautos akivaizdoje, [20] kaip vyriausieji kunigai ir mūsų vyresnieji išdavė jį, kad būtų pasmerktas nužudyti, ir prikalė jį ant kryžiaus. [21] O mes tikėjomės, kad jis atpirksiąs Izraėlį. Dabar po viso to šiandien trečia diena, kaip tai įvyko. [22] Tiesa, kai kurios moterys iš mūsiškių, kurios prieš išauštant buvo prie kapo, nustebino mus; [23] neradusios jo kūno, jos parėjo ir sakė, kad jos net mačiusios pasirodžiusius angelus, kurie sakę jį esant gyvą. [24] Kai kurie mūsiškiai buvo irgi nuėję pas kapą ir rado taip, kaip moterys sakė, o jo paties nerado. [25] Tuomet jis jiems tarė: O, neišmanėliai ir nerangios širdies tikėti visam, ką yra kalbėję pranašai! [26] Argi nereikėjo, kad Kristus tai kentėtų ir taip įeitų į savo garbę? [27] Ir pradėjęs nuo Mozės ir visų pranašų, jis aiškino jiems iš viso šventojo Rašto, kas buvo apie jį pasakyta. [28] Taip jie prisiartino prie miestelio, į kurį juodu ėjo, o jis apsimetė toliau einąs. [29] Bet juodu privertė jį, sakydamu: Pasilik su mudum, nes artinasi vakaras, ir diena jau baigiasi. Ir jis

---

tas vardas Kleopatras. Kas buvo antras keleivis, nežinoma. — (19) *Kurs buvo pranašas:* kurs pasirodė esąs didelis pranašas savo veiksmais, t. y., stebuklais, kurie liudijo apie jo galią pas Dievą, ir savo pamokslais, kurie rodėsi grąžinę tautai senovės žmonių dienas, nes jais buvo skelbiama Dievo valia, primenamos pareigos. — (21) *O mes tikėjomės...* Šitą viltį juose buvo sužadinęs Jėzus. Bet, jei jis yra Mesijas, Izraėlio išvaduotojas, kaip jis galėjo būti taip nuožmiai Izraėlio vyresniųjų nužudytas ir kaip galėjo būti palikta neįvykdyta išsilaisvinimo viltis. — (24) *Kai kurie mūsiškiai:* Petras (12 e.) ir Jonas (Jo 20, 2). Plg. Mt 28, 9. — (26) *Tai:* kas buvo įvykę. — *Ir taip...* Plg. augšč. 23, 34; Ps 109, 7. — (28) *Apsimetė toliau einąs.* Išganytojas būtų ėjęs toliau, jei jie nebūtų jo taip labai kvietę pasilikti su jais. Jėzus tiria juos, ar jie jį, kaip svetimą, myli (Beda). — (29) *Diena jau bai-*

ėjo su jais. [30] Atsitiko, kad, sėdė=damas su jais prie stalo, jis ėmė duonos, laimino, laužė ir jiems da=vė. [31] Dabar jų akys atsivėrė, ir jie pažino jį, bet jis pražuvo iš jų akių. [32] Tuomet juodu kalbėjo vie=nas kitam: Argi mūsų širdis ne=buvo užsidegusi mumyse, kuomet jis kalbėjo kelyje ir aiškino Raštą? [33] Atsikėlę tą pačią valandą, juodu sugrįžo į Jeruzalę ir rado susirin=kusius Vienuoliką ir kitus drauge su jais buvusius, [34] kurie sakė: Viešpats iš tikrųjų prisikėlė ir pa=sirodė Simonui. [35] Tuomet ir juo=du papasakojo, kas buvo atsitikę kelyje, ir kaip juodu pažino jį, ka=da jis laužė duoną.

[36] Jiems taip bekalbant, Jėzus at=sistojo tarp jų ir jiems tarė: Ra=mybė jums, tai aš, nebijokite. [37] Nusigandę ir pilni baimės, jie tarėsi matą dvasią. [38] Tuomet jis jiems tarė: Ko esate nusigandę ir kodėl tokios mintys kilsta jūsų šir=dyse? [39] Matykite mano rankas ir kojas, kad tai aš pats; čiupinėkite ir žiūrėkite; juk dvasia neturi kū=no ir kaulų, kaip kad matote mane turint. [40] Tai pasakęs, jis parodė jiems rankas ir kojas. [41] Jiems dar netikint ir besistebint iš džiaug=

niam advesperascit, et inclinata est iam dies. Et intravit cum illis. [30] Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, et bene=dixit, ac fregit, et porrigebat illis. [31] Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum: et ipse evanuit ex oculis eorum. [32] Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loquere=tur in via, et aperiret nobis Scrip=turas? [33] Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem: et inve=nerunt congregatos undecim, et eos, qui cum illis erant, [34] dicentes: Quod surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni. [35] Et ipsi narra=bant quae gesta erant in via: et quomodo cognoverunt eum in frac=tione panis.

[36] Dum autem haec loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, et di=cit eis: Pax vobis: ego sum, noli=te timere. [37] Conturbati vero, et conterriti, existimabant se spiritum videre. [38] Et dixit eis: Quid tur=bati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra? [39] Videte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum: palpate, et videte: quia spiritus car=nem, et ossa non habet, sicut me videtis habere. [40] Et cum hoc di=xisset, ostendit eis manus, et pedes. [41] Adhuc autem illis non credenti=

Lc 22, 19

4 Rg 6, 17 ss

1 Cor 15, 4 s

1 Cor 15, 5; Mc 16, 14; Io 20, 19

Mt 14, 26

Io 1, 1

giasi. Plg. Teis 19, 8. Laikas buvo jau po vidudienio. — (30) *Laimino, laužė ir...* Jėzus elgiasi ne kaip sve=čias, bet kaip šeimynos tėvas. Melstis prieš valgį pas žydus buvo paprastas dalykas; pirm pradedant valgyti, šei=mynos tėvas dalindavo duoną. — (33) *Sugrįžo į Jeruzalę.* Jie pigiai galėjo sugrįžti į Jeruzalę dar nesutemus. — (34) *Iš tikrųjų prisikėlė:* kaip skelbė Marija Magdalena, o mes jai nenorė=jome tikėti (Mk 16, 11). — *Pasirodė Simonui.* Plg. 1 Kor 15, 5. Petras čia pirmą kartą sustiprina brolius tikėjime.

24, 36—49. Jėzus pasirodo apaštalams ir kitiems su jais buvusiems. Plg. Mk 16, 14; Jo 20, 19—23. — (36) *Jėzus atsistojo:* ūmai. Taip Išganytojas parodo per=šviesto savo kūno savybes. — (39) *Ma=tykite mano rankas ir...:* jos turi vinių žymes. Išganytojas pasiliko sau savo žaizdų žymes, kad jomis įrodytų savo mokytiniams savo prisikėlimo tikrumą, kad Tėvui parodytų, ką jis iškentėjo už mus šiame gyvenime, kad atpirk=tiesiems statytų visuomet prieš akis jo gailestingumo atsiminimą, kad apreik=štų netikintiesiems, kaip teisingai jie bus pasmerkti (Tom.). — (41) *Besi=*

Io 21, 5. 10 — Act 10, 41 — Lc 9, 22. 45; 18, 31 ss; 24, 27; Io 5, 46 — 1 Tim 3, 16; Ps 18, 6 — Act 17, 30 — Act 1, 8 — Io 14, 26; 16, 7; Act 1, 4 — Mc 16, 19; Act 1, 4—14 — Mc 16, 19; Act 1, 9 — Io 16, 22; 14, 28

bus, et mirantibus prae gaudio, dixit: Habetis hic aliquid, quod manducetur? [42] At illi obtulerunt ei partem piscis assi, et favum mel= lis. [43] Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis.

[44] Et dixit ad eos: Haec sunt ver= ba, quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia, quae scripta sunt in lege Moysi, et Pro= phetis, et Psalmis de me. [45] Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas. [46] et dixit eis: Quo= niam sic scriptum est, et sic opor= tebat Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die: [47] et praedicari in nomine eius poenitentiam, et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosoly= ma. [48] Vos autem testes estis ho= rum. [49] Et ego mitto promissum Patris mei in vos, vos autem sede= te in civitate, quoadusque indua= mini virtute ex alto.

[50] Eduxit autem eos foras in Be= thaniam: et elevatis manibus suis benedixit eis. [51] Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, et ferebatur in caelum.

smo, jis tarė: Ar neturite čia ko nors valgyti? [42] Jie padavė jam keptos žuvies dalį ir medaus korį. [43] Paėmęs jis valgė jų akivaizdoje ir, kas liko, jiems atidavė. [44] Po to jis jiems tarė: Tie yra mano žo= džiai, kuriuos esu jums pasakęs, dar tebebūdamas su jumis: Reikia, kad įvyktų visa, kas parašyta apie mane Mozės įstatyme, Pranašuose ir Psalmėse. [45] Tuomet jis davė jiems išmanymo, kad jie suprastų Raštus, [46] ir jiems tarė: Taip pa= rašyta ir taip turėjo Kristus ken= tėti ir trečiąją dieną keltis iš nu= mirusiųjų. [47] Reikia skelbti jo var= du atgaila ir nuodėmių atleidimas visose tautose, pradedant nuo Je= ruzalės. [48] Jūs gi esate tų dalykų liudytojai. [49] Aš atsiųsiu jums, kas mano Tėvo pažadėta. Pasilikite mieste iki jūs būsite aprūpinti ga= lybe iš augštybės.

[50] Iš ten jis nusivedė juos Beta= nijos link ir pakėlęs savo rankas palaimino juos. [51] Laimindamas jis atsiskyrė nuo jų ir pasikėlė į

---

stebint... Visos apystovos, regimas Viešpaties pasirodymas, jo prakalba, jo žaizdų žymės sakyte sakė: jis prisikėlė; iš čia nustebimas: argi galima, kad prieš tris dienas mirusis šiandien sto= vėtų mūsų akyse gyvas? — (43) *Pa= ėmęs jis valgė...* Gr. t.: jis paėmė ją ir ją valgė jų akivaizdoje. Plg. Apd 10, 40. 41. — (44) *Po to.* Gal ne tą pačią dieną. — *Tie yra mano žodžiai:* kad visa turi būti įvykdyta. — *Dar tebebūdamas su jumis:* mariame kūne. — *Mozės įstatyme, Pranašuose ir Psal= mėse.* Senojo Testamento knygos Kri= staus laikais, kaip parodo Ekleziastiko (Jėzaus Sirako) pratartis, buvo skir= stomos į tris skyrius, kuriuos Išgany= tojas čia mini. — (45) *Kad jie su= prastų Raštus.* Todėl sutinkami evan= gelijose ir apaštalų laiškuose šventojo Rašto aiškinimai teisingai turi būti lai= komi paties Išganytojo aiškinimais. — (46) *Taip parašyta ir...:* Taip parašyta ir kadangi yra parašyta, turėjo įvykti, kad Kristus kentėtų ir t.t. Plg. Ps 15, 10; 18, 6. — (47) *Reikia skelbti.* Plg. Apd 5, 31. — (48) *Liudytojai:* kentė= jimo, prisikėlimo, mesijinio darbo įvyk= dymo, pranašysčių išpildymo. Plg. Apd 1, 8. — (49) *Aš atsiųsiu...:* Tėvo pa= žadėtąją šv. Dvasią. Plg. Iz 44, 3; Ez 11, 19; 36, 26. 27; 39, 29; Joėl 2, 28; Jo 14, 16 ir 16, 7. — *Galybe iš augšty= bės:* iš augštybės atsiųsta, jėgos tei= kiančia, šventąja Dvasia.

24, 50—53. V i e š p a t i e s į d a n= g ų ž e n g i m a s. Plg. Mk 16, 19—

dangų. [52] Jie pagarbino jį ir su di= deliu džiaugsmu sugrįžo į Jeru= zalę. [53] Čia jie nuolat lankydavo šventyklą, girdami ir šlovindami Dievą. Amen.

[52] Et ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno: [53] et erant semper in templo, lau= dantes, et benedicentes Deum. Amen.

20; Apd 1, 9—12. — (52) *Jie pagar= bino jį.* Tik šitoje vietoje skaitome, kad mokytiniai pagarbino Viešpatį. — (53) *Lankydavo šventyklą:* kasdien skirtu laiku. Dabar jie jau elgiasi visai kitaip, negu anksčiau, kada slėpėsi už užda= rytų durų. — Šita evangelija pradėta paminėjimu aukos šventykloje, ji bai= giama garbinimu Dievo šventykloje, tuo garbinimu, kurį Naujojo Testamen= to kunigai atnašauja Dievui kaip auką (Beda).

ŠV. JONO EVANGELIJA

Apie šią evangeliją apskritai

1. Evangelijoje, Apaštalų Darbuose ir padavime randame daug žinių apie šv. Joną. Jis buvo Zebediejaus ir Salomės sūnus. Zebediejus tikriausiai buvo pasiturintis žvejys. Jonas taip pat padėdavo savo tėvui žvejonės darbe. Jo motina buvo viena tų pamaldžių moterų, kurios lydėjo Viešpatį jo kelionėse, jam tarnaudamos, drauge su Marija stovėjo pas jo kryžių ir paskui pirmos gavo žinią iš angelo apie prisikėlimą. Jonas buvo vienas tų dviejų Jono Krikštytojo mokytinių, kurie, savo mokytojo pamokyti, pirmi sekė Jėzų Kristų. Tačiau ne tuojau jis pasiliko su Išganytoju: tik po Petro ir Andriejaus drauge su savo broliu Jokūbu jis buvo pašauktas ir išrinktas galutinai į apaštalus. Apaštalų sąraše jam skiriama antra, trečia arba ketvirta vieta. Drauge su Petru ir Jokūbu jis buvo liudytojas daugelio žymiausių Išganytojo stebuklų ir jo agonijos Getsemanės darže. Kaip mokytinis, kurį Jėzus mylėjo, jis buvo arčiausia savo Mokytojo paskutinėje vakarienėje ir, pasilenkęs prie krūtinės, klausė, kas bus jo išdavėjas. Dėl karšto būdo jis ir jo brolis buvo pavadinti „griausmo sūnumis“. Šv. Jonas tuojau įtikėjo, kad V. Jėzus prisikėlė, kaip tik pamatė tuščią kapą, ir pirmas pažino jį prie Genezareto ežero. Jėzui įžengus į dangų, šv. Jonas nemaža pasidarbavo Palestinos bažnyčios kūrime ir dalyvavo pirmame apaštalų susirinkime Jeruzalėje.

Kaip greitai šv. Jonas, palikęs Palestiną, išėjo kitur Evangelijos skelbti, nežinia. Visai tikras padavimas sako, kad jis persikėlęs į Mažąją Aziją ir čia, gyvendamas Efeze, valdęs tos šalies bažnyčias. Šv. Polikarpo mokytinis, šv. Ireniejus, gan dažnai mini tą šv. Jono buvimą M. Azijoje. Abejonės nėra, kad jis galėjo tai gana gerai žinoti, nes Polikarpas buvo paties šv. Jono mokytinis. Taip pat tikrai žinoma, kad „dėl Dievo žodžio ir Jėzaus liudijimo“ šv. Jonas, tikriausiai ciesoriaus Domitijano įsakymu, buvo ištremtas į Patmo salą, kur matė sau apreikštas tas paslaptis, kurias, surašęs į „Apreiškimo knygą“, paliko Bažnyčiai. Sugrįžęs iš ištrėmimo, vėl ėmė valdyti Azijos bažnyčias, parašė savo evangeliją ir, turėdamas apie šimtą metų, viešpataujant ciesoriui Trajanui (98—117), šventai mirė Efeze. Be Evangelijos ir Apreiškimo, šv. Jonas parašė dar tris laiškus.

2. Iš aliuzijų, sutinkamų antrojo šimtmečio rašytojų veikaluose, pasirodo, kad jau tuomet šv. Jono evangelija buvo ir buvo žinoma. Tokių aliuzijų, kad ir nevisai vie-

nodai aiškių, galima rasti šv. Ig⸗naco Kent., šv. Klemenso Romie⸗čio, klaidžiatikio Bazilido ir kitų raštuose. Šv. Justinas kelis kartus naudojasi savo įrodinėjimams išti⸗sais sakiniais, kuriuos randame tik ketvirtoje evangelijoje. Visa ketvir⸗toji evangelija pasirodo žinoma šv. Justino mokytiniui Tacijanui. Bai⸗giantis antram šimtmečiui, šv. Jo⸗no evangelija buvo visur skaitoma ir laikoma tikru jo veikalu. Šv. Ireniejus, sakydamas, kad šv. Jo⸗nas paskutinis tarp evangelistų parašęs evangeliją M. Azijoj, Efe⸗zo mieste, tuo aiškiai nurodo, kad jis apie tai sužinojęs iš šv. Poli⸗karpo, kurs buvo šv. Jono mokyti⸗nis. Muratorio kanonas sako, kad ketvirtąją evangeliją parašęs Jonas. Tą pat liudija Tertulijanas, Kle⸗mensas Aleksandrietis, Teofilis ir daugybė vėlesnių rašytojų.

Kad ketvirtosios evangelijos au⸗torius buvo šv. Jonas apaštalas, pa⸗sirodo ir iš pačios evangelijos žo⸗džių. Jos autorius sako, kad tą evangeliją parašęs mokytinis, ku⸗rį Jėzus mylėjo. Toks mokytinis iš visų apaštalų tarpo, pagal visų nuomonę, kuri randa sau patvir⸗tinimo pačioje evangelijoje, buvo ne kas kitas, kaip šv. Jonas. Ketvir⸗toje evangelijoje niekur neįvardija⸗mas Jonas apaštalas ir jo brolis Jokūbas. Vengti minėti savo var⸗dą galėjo tik pats autorius. Auto⸗rius sakosi buvęs betarpis aprašo⸗mųjų dalykų liudytojas ir tai to⸗kių dalykų bei aplinkybių, kurios galėjo būti gerai žinomos tik tam, kas jas matė. Savo pirmame laiš⸗ke šv. Jonas mini savo parašytą veikalą, kuriame buvo pasakojama apie dalykus, kurių jis buvęs be⸗tarpis liudytojas. Evangeliją išsky⸗rus, nėra kitos knygos, kuriai tas šv. Jono nurodymas tiktų. Todėl tame savo laiške jis pats paliudija, kad jis buvo tos evangelijos auto⸗rius. Ketvirtoji evangelija buvo parašyta visa šv. Jono, neišskiriant nė 5, 4, kur kalbama apie angelą, nužengiantį į Betesdos maudyklę, paskutinio perskyrimo (21, 1—25) ir moteriškės svetmoterės istorijos (7, 53—8, 11).

5, 4, tiesa, nėra kai kuriuose svarbiuose senovės kodeksuose, bet daugumoje ji yra. Seniausieji rašytojai, kaip Tertulijanas, tą ei⸗lutę jau mini. Pagaliau jos reika⸗lauja kontekstas, nes be jos nega⸗lima suprasti ligonio atsakymo 5,7. Paskutinis perskyrimas yra visuose rankraščiuose, tik jis, rasi, šv. Jono buvo pridėtas jau prie pabaigtos evangelijos, kaip jos priedas, ir to⸗dėl turi antros pabaigos išvaizdą. Dėl svetmoterės moteriškės isto⸗rijos keliama daugiausia ginčų, ir senovėje ji buvo dažniau išleidžia⸗ma. Bet ir jos priklausymą šv. Jo⸗no evangelijai patvirtina seni, ne⸗mažos vertės kodeksai ir visa eilė šv. tėvų, kaip šv. Ambroziejus, šv. Augustinas ir kiti. Dažnesnį jos išleidimą iš kodeksų senovėje pi⸗gu išaiškinti tuo, kad kai kam ro⸗dėsi nepatogu bažnyčioje viešai ją skaityti, nes iš jos kai kurie klau⸗sytojai būtų galėję pasipiktinti.

3. Daug šv. tėvų manė, kad šv. Jonas, rašydamas savo evangeliją, norėjęs papildyti sinopsines evan⸗gelijas. Negali būti jokios abejo⸗nės, kad jam buvo anos žinomos. Kas jose papasakota, šv. Jonas lai⸗ko žinomais savo skaitytojams da⸗lykais; jis net kai kada šį tą pats iš jų ima; ypač žymus panašumas kančios aprašyme. Bet daugumoje pasakojimų ir visur Jėzaus žodžių kartojime, ketvirtoji evangelija vi⸗sai nepriklumminga nuo pirmųjų tri⸗jų; ji visai savistovi, papildo anas žiniomis, kurių šv. Jonas daugiau turi, negu kad rašo. Tų Jėzaus žo⸗

džių evangelijoje kartojimas buvo reikalingas, kad jos autorius geriau pasiektų vyriausį savo tikslą. Tas jo tikslas buvo dogmatinis. Apie jį jis pats pasisako evangelijos pabaigoje, kad *„Jėzus padarė savo mokytinių akivaizdoje dar daug kitų stebuklų, kurie nesurašyti šitoje knygoje. Tai gi parašyta, kad tikėtumėte, jog Jėzus yra Kristus, Dievo Sūnus, ir kad tikėdami turėtumėte jo vardu amžinąjį gyvenimą*" (20, 30. 31). Iš visos Jono evangelijos pasirodo, kad jis iš tikrųjų norėjo įrodyti, jog Jėzus buvo Mesijas ir Dievas. Trumpai tai išreiškiama evangelijos įžangoje, kurioje sakoma, kad amžinasis ir dieviškasis Žodis antgamtinio gyvenimo šaltinis, apsireiškė žmonėms Jėzaus asmenyje, kurs atnešė išganymą į pasaulį. Tos pasiuntinybės įvykdymą parodo evangelistas visoje evangelijoje, dogmatiniais Jėzaus pamokslais ir stebuklais įrodydamas jo dieviškumą. Tokį dogmatinį jo tikslą matė joje taip pat ir daug šv. tėvų.

Šv. Jonas savo evangeliją skyrė ne naujai priėmusiems Kristaus mokslą naujatikiams, bet jau seniai įtikėjusiems, kurių tikėjimui buvo atsiradę pavojaus iš klaidžiatikių pusės, (ypač Kerinto), kuriems tosios priežasties dėliai reikėjo sutvirtinimo. Tokį sutvirtinimą tikėjime galėjo duoti ketvirtoji evangelija.

4. Rašydamas evangeliją, šv. Jonas griežtai laikėsi kronologinės eilės. Beveik visų pasakojamų dalykų jis nurodo laiką. Laikui aptarti jis naudojasi žydų šventėmis taip, kad iš jų paaiškėja, jog Išganytojas nuo krikšto iki savo mirties mokė trejus metus ir kelis mėnesius. Iš visų Išganytojo gyvenimo laikotarpių jis paduoda atsitikimus, iš kurių pasirodo, kad jis savo gyvenimu ir mirtimi apreiškė savo dieviškąją garbę. Evangelija prasideda įžanga (1, 1—18), kuri sudaro dogmatinį evangelijos pagrindą ir kurioje kalbama apie amžinąjį Dievo Žodį pirm ir po įsikūnijimo. Pirmoje evangelijos dalyje (1, 19—12, 50) parodoma, kaip dieviškoji Jėzaus garbė apsireiškė viešajame jo gyvenime. Pirmame jos skyriuje (1, 19—4, 54) matome, kaip Jėzus Kristus geros valios žmonių pripažįstamas Dievu, bet dar ne vienokiame laipsnyje. Antrame skyriuje (5, 1—11, 56) Kristaus garbės apsireiškimas vis labiau puolamas parisiejų. Trečiame skyriuje (12, 1—50) viešas Kristaus gyvenimas baigiasi galingu jo garbės apsireiškimu. Antroje evangelijos dalyje (13, 1—21, 25) kalbama apie Išganytojo garbės apsireiškimą jo kančioje ir mirtyje. Pirmame jos skyriuje (13, 1—17, 26) Kristaus garbės apsireiškimas mokytinių priimamas su gyvu tikėjimu paskutinėje vakarienėje. Antrame skyriuje (18, 1—19, 37) kenčiančiojo ir mirštančiojo Kristaus garbės apsireiškimas atmetamas jo priešininkų. Trečiame skyriuje (19, 38—21, 23) Kristaus garbės apsireiškimas jo prisikėlime iš numirusių jų. Evangelijos pabaiga (21, 24. 25) susideda iš liudijimo apie evangelijos tikrumą ir nepilnumą.

5. Ketvirtoji evangelija, anot seniausių liudijimų, parašyta Efeze, prašant Azijos provincijos tikintiesiems. Laikas tiksliai nenurodomas, bet tikriausiai šv. Jonas ją bus parašęs paskutiniais savo gyvenimo metais, pirmojo šimtmečio pabaigoje. Kad ta evangelija parašyta vėliau negu kitos evangelijos, tai liudija šv. tėvai ir pati knyga. Jono duodamas aiškinimas apie Petro mirtį (21, 18. 19) parodo,

kad evangelija parašyta šv. Petrui mirus, nes rašytojai neaiškina pranašysčių, joms dar neįvykus. Evangelija parašyta po Jeruzalės sugriovimo, nes autorius kalba apie Jeruzalės dalykus kaip nebeesančius. Kadangi evangelijoje turėta galvoje Kerinto ir ebijonitų platinamas klaidingas mokslas, o Kerintas iš Egipto į Efezą atvyko tik pabaigoje pirmojo šimtmečio, ebijonitai gi atsirado Palestinoje ne anksčiau, kaip apie 63 metus ir to paties šimtmečio pabaigoje buvo užplūdę Azijos bažnyčias, tai reikia manyti, kad šv. Jono evangelija parašyta kaip tik tuo laiku, anot daugelio tyrinėtojų, apie 95 metus po Kristaus.

6. Nuo seniausių laikų pastebėta, kad ketvirtoji evangelija, kaip turiniu, taip ir forma žymiai skiriasi nuo kitų trijų. Jau šv. tėvai sako, kad šv. Jonas pridėjęs prie jų dvasinę evangeliją. Tačiau tikro priešitaravimo ir priešingumo, kokį nori atrasti kai kurie kritikai, tarp Jono evangelijos ir sinopsinių nėra. Norėdamas papildyti kitas evangelijas, šv. Jonas turėjo aprašyti kitus Išganytojo darbus ir žodžius ir tai tokiuos, kuriais labiau apsireiškė jo dieviškumas. Tuo tikslu šv. Jonas, pakartojęs draug su kitais evangelistais tik du Išganytojo stebuklu, geresniam išaiškinimui Jėzaus žodžių apie Eukaristiją (6, 1—21) ir kančios istoriją, kurią papildo kai kuriomis kitų apleistomis smulkmenomis, visus kitus dalykus prideda naujus, imdamas juos iš to, kas buvo Išganytojo daroma ir kalbama Jeruzalėje bei Judiejoje prieš kančios savaitę. Tokie priedai geriausiai tiko jo vyriausiam tikslui pasiekti, kad skaitytojai labiau įsitikintų, jog Jėzus yra Kristus, Dievo Sūnus, į kurį tikėdami galės gauti amžinąjį gyvenimą. Todėl jis jiems rodo Išganytoją tose vietose ir aplinkybėse, kuriose jis aiškiau apreiškė savo garbę ir dieviškumą, būtent, žydų švenčių metu, kada Jėzus ateidavo Jeruzalės šventyklos aplankyti. Čia V. Jėzus, Izraėlio vyresnybės ir jų mokytojų akivaizdoje, parodydavo savo dieviškumą dideliais stebuklais ir kilniausiais žodžiais, kuriuose dar labiau apsireikšdavo jo dieviška išmintis, viršesnė už visokią žmonių išmintį. Be to, tose aplinkybėse turėjo būti bent kiek kitoks Išganytojo mokymo būdas. Mokydamas paprastus Galiliejos žvejus apie dangaus karalystės atėjimą, Išganytojas negalėjo jiems kalbėti taip, kaip peikdamas parisiejų puikybę ir atsakydamas į žydų Rašto žinovų apgaulingus klausimus. Todėl sinopsinėse evangelijose, kuriose daugiausia aprašoma Jėzaus darbai Galiliejoje, ir randame paduotus Išganytojo žodžius, kuriais aiškinama liaudies supratimui pritaikytu būdu gyvenime laikytini įsakymai ir lengvesni suprasti tikėjimo dalykai; o Jono evangelijoje Kristaus žodžių turinys yra be palyginimo kilnesnis, daugiau dvasiniai išsireiškimai nelengvai suprantami, palyginimai labiau pritaikyti gilioms tikėjimo tiesoms paaiškinti, negu kasdienio gyvenimo įsakymams išdėstyti. Tuos dalykus turint galvoje, visi priešingumai tarp sinopsinių evangelijų ir šv. Jono savaime išnyksta. O tariamus prieštaravimus tų pačių dalykų pasakojime pašalina teisingas ištyrimas ir supratimas evangelijos teksto.

ŠVENTOJI JĖZAUS KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL JONĄ

SANCTUM IESU CHRISTI EVANGELIUM SECUNDUM JOANNEM

1. [1] Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas. [2] Jis pradžioje bu-

1. [1] In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum. [2] Hoc erat in prin-

1 Io 1, 1 s; Apc 19, 13; Io 17, 5
Prv 8, 22; Sap 9, 9

Įžanga: Įsikūnijęs žodis

1, 1—18. Dievui visai lygus Žodis leido pažinti save per sutvėrimą ir per antgamtinį apreiškimą, tačiau nebuvo nuodėmingų žmonių pažintas (1, 1—5). Paskelbtas savo pirmatako ir atėjęs pas savuosius, Žodis nebuvo savųjų priimtas, bet tiems, kurie jį priėmė, jis suteikė didžiausį vertingumą (6, 3). Tas Žodis įsikūnijo ir apreiškė savo garbę (14—18).

(1, 1) *Pradžioje:* anksčiau, negu kas nors buvo, pasaulio pradžioje, pirmoje laiko valandoje. Tuo žodžiu daroma aliuzija į Moz 1, 1: *Pradžioje Dievas sutvėrė.* Taigi, tolimiausioje pradžioje, kokią tik kas galėtų įsivaizdinti, Žodis jau buvo; todėl jis ankstyvesnis už laiką ir už visus sutvertuosius dalykus; jis niekuomet neturėjo pradžios, jis a m ž i n a s. — *Žodis.* Gr. ὁ λόγος. Tuo nepaprastai gražiu ir giliausią prasmę turinčiu išsireiškimu pavadinta Žodis—Asmuo, Dievo Sūnus. Tarp įkvėptųjų rašytojų tik vienas šv. Jonas vartoja jį šita prasme. Plg. 1 Jono 1, 1; Apr 19, 13. Pirmą žinią apaštalas galėjo gauti apie jį iš šv. Rašto Sen. Test. ir iš žydų tradicijos. Senajame Testamente Viešpaties žodis neretai minimas mažiau ar labiau įasmenintas (personifikuotas), (plg. Ps 32, 4; 106, 20; 147, 15; Iz 55, 11; Išm 18, 15 ir k.) taip pat, kaip kitur kalbama apie išmintį, kaip apie ipostazį; žydų gi tradicijoje, radusioje sau vietos jų targume, dažnai buvo vartojamas vardas *memᵉra'*, ž o d i s, kuriuo vadinta pats Dievas, nes ką šv. Rašte daro Dievas, Viešpats, tai targume pasavinama *Memrai.* Pav., 1 Moz 3, 8. pasakyta: *balsą Viešpaties,* targume: balsą Viešpaties Ž o d ž i o. Todėl neteisingai kai kurie spėja, būk šv. Jonas pasiskolinęs tą vardą ir mokslą apie Logos'ą iš gnostikų ar iš žydų filosofo Filono. Skolintis pas juos jis neprivalė. Be to, idėja, kokią Filonas ir gnostikai turėjo apie Logos'ą, griežtai skiriasi nuo apaštalo idėjos. Ne be pamato galima sakyti, kad šv. Jonas pavartojo tą išsireiškimą su tikslu duoti tikrąją Žodžio prasmę ir tuo būdu įrodyti, nors netiesioginiai, gnostikų klaidas. — *Tas Žodis buvo pas Dievą.* Šitais žodžiais nurodoma, kokie buvo amžinybėje santykiai tarp Žodžio ir Dievo: jis buvo pas Dievą Tėvą. Taigi, Žodis buvo asmuo, atskiras nuo Dievo Tėvo, bet pasiliekąs artimiausioje, gyvoje su juo vienybėje. Iš čia išvada — Žodis lygiai amžinas, kaip ir Dievas Tėvas. — *Buvo Dievas.* Gr. t. ž. Θεός čia be artikulo, todėl pavartotas nebe asmens prasme, o nurodoma juo dieviškoji Žodžio prigimtis, lyg kad būtų pasakyta: Žodis turėjo dievišką prigimtį. — (2) *Jis:* augščiau aprašytasis amžina-

Col 1, 16 s; Hb 1, 2
Io 5, 26
Io 3, 19
Mt 3, 1; Mc 1; 2; Lc 1, 13—17. 57—80

cipio apud Deum. [3] Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil, quod factum est, [4] in ipso vita erat, et vita erat lux hominum: [5] et lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt. [6] Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes. [7] Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum, [8] non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de

vo pas Dievą. [3] Visa per jį padaryta, kas padaryta, ir be jo nepadaryta nieko. [4] Jame buvo gyvybė, ir ta gyvybė buvo žmonių šviesa. [5] Šviesa šviečia tamsybėje, bet tamsybė jos neapėmė.

[6] Buvo Dievo siųstas žmogus, vardu Jonas. [7] Jis atėjo dėl liudijimo apie tą šviesą liudyti, kad visi per jį tikėtų. [8] Jis nebuvo šviesa, bet turėjo liudyti apie šviesą.

---

sis, asmeninis, dieviškasis Žodis. — (3) *Visa*... Apsvarstęs, kas yra Žodis, apaštalas toliau parodo, koks yra jo atsinešimas į sutvėrimus, ypač į žmoniją. Jis sako, kad visa, t. y., visi dalykai be jokių išimčių, visa, kas ne Dievas, per jį yra padaryta. — *Per jį*. Sutvėrimo darbas buvo tai Dievo apsireiškimas. Žodis nelaukė savo įsikūnijimo valandos, kad parodytų išorinį veiklumą. Jis buvo tarpininkas sutvėrime; todėl, kaip sako teologai, Žodis buvo įrankinė sutvėrimo priežastis (causa instrumentalis). — *Ir be jo nepadaryta*... Ta pati tiesa išreiškiama neigiamu sakiniu.—*Kas padaryta*. Augščiau išreikšta trejopa tiesa: kas ne pats Dievas, tai nevisuomet buvo, bet atsirado, gavo savo buvimą iš ne jame pačiame esančios jėgos. Visa, kas sutveriama, padaryta per veikiančią iš Tėvo ir šv. Dvasios Žodyje galią sutverti. Kas tik ne Dievas, gauna savo buvimą iš Žodžio, bet ne iš savęs ar kokios kitos neprigulmingos priežasties. — (4) *Gyvybė*, t. y., galia, kuri padaro visokių laipsnių gyvenimą ir jį palaiko. Taigi, Žodis yra visuotinis gyvenimo šaltinis: fizinio, protinio, dorinio, ypač viršesniojo, dvasinio malonės gyvenimo, kurį, kaip brangiausią dovaną, atnešė į pasaulį mūsų Išganytojas Jėzus Kristus. — *Ir ta gyvybė buvo*... Aprašoma Žodžio atsinešimas į žmoniją. — *Žmonių:* ne vienos kurios tautos, bet žmonijos apskritai. — *Šviesa*. Kitoms esybėms Žodis buvo tiktai gyvybė, o žmogui, apdovanotam protu ir sąžine, jis yra taip pat šviesa, apšviečianti tą jo protą, duodanti jam pamokymų ir džiaugsmo, paliečianti visą žmogų, kad visos jo dvasios jėgos galėtų sutartinai plėtotis. — (5) *Tamsybėje*, t. y., tarp žmonių (plg. Efez 5, 8), veikiai iškritusiųjų iš savo laimingojo stovio (žr. 1 Moz 3, 1...). Iš po pradinės nuodėmės žmonėms, paskendusiems nežinojimo ir nuodėmių tamsybėje, Žodžio šviesa nesiliovė švietus, nes Dievas nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pažintų tiesą (1 Tim 2, 4) ir dėl to visiems duoda malonės. — *Neapėmė*. Gr. κατέλαβεν. Tamsybėje paskendusioji žmonija nenorėjo priimti jai teikiamos šviesos, nesidavė jai savęs apšviesti, jos nepažino (10. 11 e.; 3, 19), nes velijo tamsybę, ne šviesą.

(6) *Buvo:* atsirado, pasirodė. Pradėdamas tikrąją Jėzaus istoriją, apaštalas, kaip ir kiti evangelistai, visų pirma mini jo pirmataką šv. Joną Krikštytoją. Mt 3, 1; Mk 1, 2. — *Dievo siųstas:* gavo svarbią pareigą amžinajam Žodžiui. Plg. Lk 1, 5—25. 57—80; 3, 1... — *Vardu Jonas.* Evangelistas pasako trumpai Jono vardą ir tarnybą, nes jo gyvenimas turi būti žinomas skaitytojams iš kitų, senesnių evangelijų. — (7) *Atėjo dėl liudijimo*... Jonas Krikštytojas turėjo būti liudytojas įsikūnijusio Žodžio, Žodžio — šviesos, turėjo jį parodyti žmonėms kaip žadėtąjį ir laukiamąjį Mesiją. — *Kad visi per jį tikėtų.* Jono liudijimo tikslas buvo priversti visus žydus, o toliau ir visus žmones tikėti į Jėzų Mesiją. — (8) *Jis nebuvo šviesa*... Jonas nebuvo augščiau minėtoji šviesa. Tuo pasakoma, kaip didelis buvo skirtumas tarp Jono ir Žodžio. „Kaip iš šviesa apšviesto da-

[9] Buvo tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų, ateinantį į šį pa⸗saulį. [10] Jis buvo pasaulyje; pa⸗saulis per jį padarytas, bet pasau⸗lis jo nepažino. [11] Jis atėjo pas save, tačiau savieji jo nepriėmė. [12] O kas jį priėmė, tiems jis davė galios būti Dievo vaikais, būtent, tiems, kurie tiki į jo vardą, [13] ku⸗rie yra gimę ne iš kraujų, nei iš kūno valios, nei iš vyro valios, bet iš Dievo. [14] Tas žodis įsikūnijo ir gyveno tarp mūsų. Mes matėme jo garbę, garbę kaip vienatinio iš Tėvo gimusio Sūnaus, pilno malo⸗

lumine. [9] Erat lux vera, quae illu⸗minat omnem hominem venientem in hunc mundum. [10] in mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. [11] In propria venit, et sui eum non re⸗ceperunt. [12] quotquot autem rece⸗perunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius: [13] qui non ex san⸗guinibus, neque ex voluntate car⸗nis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. [14] Et verbum caro factum est, et habitavit in no⸗bis: et vidimus gloriam eius, glo⸗riam quasi unigeniti a patre ple⸗

Io 3, 19
Io 1, 3 ss; Hbr 11, 3
Gal 3, 26
Io 3, 5 s
Mt 1, 16; Lc 2, 7; Is 7, 14; 2 Ptr 1, 16 s; I Tim 3, 16; Io 2, 11

lyko galima matyti ir suprasti, kad yra užtekėjus saulė, kurios dar negalima pamatyti; kaip sergančiomis akimis ga⸗lima bent iš saulės apšviesto kalno ar medžio pažinti, kad jau yra saulė ant dangaus, į kurią negalima žiūrėti, taip tiems, kurie dar negalėjo žiūrėti į Kri⸗stų, šviečia Jonas, ir per jį, kurs prisi⸗pažino esąs pasiskolinta šviesa, buvo pažintas tas, kurs pats šviečia" (Aug.). — (9) *Tikroji šviesa:* esybinė šviesa, kuri parodo savo tikrumą, apšviesdama visus žmones ir kiekvieną atskirai. Plg. Lk 11, 36; Apr 21, 23; 3, 19. — *Ap⸗šviečia:* ar tai įgimta proto šviesybe, ar tai antgamtine malonės šviesybe. — *Ateinantį į šį pasaulį:* gimstantį. — (10) *Jis:* Žodis. — *Buvo pasaulyje:* per įsikūnijimą. Anot kitų: dar pirm įsi⸗kūnijimo (Auks. Aug. Beda). — *Bet pasaulis...:* žmonės, kurie laikosi pa⸗saulio ir ieško žemiškų dalykų (Auks. Aug.). — (11) *Pas save:* į tą žmonių giminės dalį, kuri pilniausiai buvo Žo⸗džio nuosavybė, t. y., į žydų tautą. — *Savieji:* tie, kurie jam priklausė, kaip nuosavybė, tie patys žydai. — *Nepri⸗ėmė.* Didelė žydų dauguma atsisakė pripažinti Jėzuje Kristų; įtikėjo tik ne⸗gausinga mažuma. — (12) *O kas jį priėmė:* atskiri asmenys žydų tarpe; daugiau jų atsirado tarp pagonių (Kir.). — *Davė galios.* Už jų tikėjimą buvo jiems gausiai atsilyginta, nes jie gavo galios pilnai pasiekti tikslą, kokį Die⸗vas buvo sau pastatęs, siųsdamas savo Sūnų į žemę. Plg. 1 Jo 3, 1. — Tikė⸗jimu žmogus prirengiamas krikštui, kuriame jis pasidaro Dievo vaikas (Tom.). — *Kurie tiki...* Plg. Mt 5, 45. Tikėti į įsikūnijusio Žodžio vardą, reiš⸗kia pripažinti, kad jis iš tikrųjų yra visa tai, ką nurodo jo pavadinimas Dievo Sūnumi. — (13) *Ne iš kraujų...* Nu⸗rodoma, koks yra skirtumas tarp die⸗viškojo ir žmogiškojo gimimo. Kraujai yra atskiros kraujo dalelės, iš kurių su⸗sideda kraujas, tai svarbiausis elemen⸗tas žmogaus kūno sudaryme. Kraujai yra tarsi medžiaga, kūno instinkto vei⸗kianti jausminga priežastis, pagaliau žmogaus valia, veikianti protinga prie⸗žastis. Dievo vaiku niekas netampa, kaip kad manė žydai, tik kūnišku gi⸗mimu. — *Iš Dievo.* Būti tikru Dievo vaiku, gimimu iš Dievo, yra labai bran⸗gus dalykas, todėl tikintieji turi stengtis šią brangią įsūnystės privilegiją išlai⸗kyti (Auksab. Ant. Teof.). — (14) *Įsi⸗kūnijo.* Žodis prisiėmė žmogiškąją pri⸗gimtį, neišskiriant protu apdovanotos sielos (Aug.). Todėl Bažnyčia atmeta apolinarizmą, kurs mokė, kad Išgany⸗tojuje Žodis atstoja protu apdovanotą sielą. Įsikūnijo, anot. gr. t., tapo kūnu; o kūnas, kaip daugelyje vietų kitur, taip ir čia, reiškia ne tik žmogiškąją prigimtį apskritai, bet taip pat tą pri⸗gimtį su visomis jos silpnybėmis bei negalėmis. Žodis tat įsikūnydamas ne⸗

Io 1, 30; Mt 3, 11

Io 3, 34; Col 1, 19

Rom 6, 14; 10, 4; Ex 34, 6; Ps 24, 10

num gratiae, et veritatis. [15] Ioannes testimonium perhibet de ipso, et clamat dicens: Hic erat, quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat. [16] Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia. [17] quia lex per Moysen da-

nės ir tiesos. [15] Jonas liudijo apie jį ir šaukė, sakydamas: Jis yra tas, apie kurį aš kalbėjau: Kurs po manęs ateis, buvo pirm manęs, nes jis buvo anksčiau už mane. [16] Iš jo pilnybės mes visi ėmėme malonę po malonės. [17] Nes įstatymas duotas per Mozę, malonė ir tiesa

---

apsakomai save pažemino, bet drauge parodė ir savo begalinį gailestingumą ir meilę žmonėms. Plg. 1 Tim 3, 16; Žyd 2, 14; 1 Jo 4, 2. — *Gyveno*. Gr. t. ἐσκήνωσεν, gyveno padangtėje: žmogiškoje prigimtyje ir žemėje, kaip kokioje padangtėje (2 Petro 1, 13. 14). Gal taip daroma aliuzija į padangtę, kurioje Izraėlio Dievas gyveno ilgus metus savo tautos tarpe (plg. 2 Moz 25, 8), arba, gal norėta pabrėžti, kad žemiškas gyvenimas baigiasi greitai. — *Tarp mūsų:* tarp apaštalų ir kitų, kurie jį pažino. — *Mes matėme:* pats evangelistas šv. Jonas draug su kitais apaštalais. Šituose Jono žodžiuose jaučiama nemaža džiaugsmo, kokio jam teikia prisiminimas Kristaus garbės čia žemėje. Jis matė po žmogiško kūno priedanga paslėptas dieviškojo Žodžio tobulybes, jo garbingumą (Auksab. Beda), matė jį per jo stebuklus (2, 11; 11, 40), matė jį jo atsimainyme (Lk 9, 32) ir jo prisikėlime (Eut. Beda) ir t.t. — *Garbę kaip vienatinio:* tokią garbę, kuri tinka tam, kurs yra vienatinis Dievo Sūnus. — *Iš Tėvo gimusio:* tikru pagimdymu, ne taip, kaip augšč. minėti Dievo vaikai, kurie yra gimę iš Dievo plačia to žodžio prasme. — *Pilno.* Gr. ž. πλήρης, pilnas (vyr. gim.) aptariama įsikūnijęs Žodis, Λόγος. — *Malonės ir tiesos.* Malonė ir tiesa tai Dievo meilės apsireiškimai Sen. Test. pamaldiesiems ir jo ištikimybė savo pažadų atitesėjime. Taigi, vienas ir kitas dalykas tobuliausiai apsireiškė įsikūnijime. — (15) *Jonas liudijo:* ištikimai atliko jam skirtą augščiau (7 e.) minėtą pareigą. Jono liudijimas turėjo turėti didelės vertės žydams, kurie jį, apskritai imant, laikė augštoje pagarboje. — *Ir šaukė:* skelbė jį su pasitikėjimu, be jokios baimės, atvirai. — *Jis yra tas...* Čia evangelistas pasako Jono liudijimo turinį. Jonas liudijo apie Jėzų pirma, negu šis pasirodė viešai, kaip patvirtinama žemiau 30 e. ir pasirodo iš Mt 3, 11. — *Kurs po manęs...* Gr. ἐρχόμενος, ateinąs. Jonas išpažįsta, kad jis yra Dievo siųstas, kad Dievo vardu mokytų žmones. Tuo pačiu posakiu jau nurodo, kad ir a t e i n ą s siunčiamas Dievo, kad atliktų Dievo darbą žmonėse; toliau gi jis liudija apie daug didesnę jo vertę: *buvo pirm manęs, nes jis buvo anksčiau už mane.* Pirmoji sakinio dalis negali būti suprantama apie laiką, nes Kristus žmogus buvo pradėtas ir gimęs po Jono; antroji sakinio dalis turėtų būti suprantama apie laiką, nors taip išeitų nepakenčiama tautologija. Todėl reikia aiškinti, kaip suprato senovės aiškintojai, apie vertę; taigi: kurs po manęs ateis, turės didesnę vertę, negu aš. Plg. Mt 3, 11. Kalbėdamas apie didesnę Jėzaus vertę, Jonas skelbė dangišką jo kilmę: jis jau buvo, kai Jono dar visai nebuvo; todėl jis buvo anksčiau, negu gimė žmogumi. — (16) *Iš jo.* Tikresnis skaitymas: nes iš jo. Taip čia pradedamu sakiniu evangelistas, davęs Jono Krikštytojo liudijimą, grįžta prie 14 e. žodžių: *pilno malonės* ir išreiškia tokią mintį: mes pažinome jį pilną malonės, nes iš jo pilnybės mes visi ėmėme. Kadangi jame yra neišsemiama pilnybė, gėrybių apstybė, jis yra visų gėrybių šaltinis, šaknis, tai jis gali duoti visiems, ir mes visi ėmėme *malonę po malonės* taip, kad tos malonės ėjo viena po kitos, tarsi viena į kitos vietą stodamos. — (17) *Nes įstatymas...* Senasis Testamentas reikalaudavo, bet nepadėdavo. Plg. Rom 5, 20. Buvo jame tiesa, bet iš savęs jis neduodavo vidujinės jėgos pilnai įvyk-

radosi per Jėzų Kristų. [18] Dievo nė vienas niekuomet nėra matęs; viengimusis Sūnus, kurs yra Dievo prieglobstyje, jis suteikė apie jį žinių.

[19] Štai Jono liudijimas, kai žydai iš Jeruzalės siuntė pas jį kunigų ir levitų jo paklausti: Kas tu esi? [20] Jis prisipažino ir nesigynė; jis prisipažino: Aš neesu Kristus. [21] Jie vėl jį klausė: Tai kas gi tu? ar tu Elijas? Jis tarė: Neesu. Ar

ta est, gratia, et veritas per Iesum Christum facta est. [18] Deum nemo vidit umquam: unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse enarravit.

[19] Et hoc est testimonium Ioannis, quando miserunt Iudaei ab Ierosolymis sacerdotes et Levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu quis es? [20] Et confessus est, et non negavit: et confessus est: Quia non sum ego Christus. [21] Et inter-

1 Tim 6, 16; 1 Io 4, 12; Mt 11, 27; Lc 10, 22

Act 13, 25

Mt 17, 10; Dt 18, 15; Io 6, 14; 7, 40

---

dyti ir tuo buvo proga daugeliui nusižengimų. Be to, jame buvo ne visos išganymo tiesos, ir daugelis tų, kurias jis teikė, buvo neišvystytos ir pridengtos vaizdais. Be abejo, ir senoji sandora, įstatymas buvo malonė (Rom 3, 1, 2.), ypač, kad jis buvo auklėjimo įstaiga į Kristų (Gal 3, 24), ir izraėlitams išganymas buvo daug artimesnis, negu pagonims, tačiau išsigelbėjimas negalėjo būti įvykdytas tik per viršujinę malonę, apreiškimą, įstatymą, apeigas; jis buvo pasiekiamas tik per malonę, kurią turėjo nupelnyti ateinąs Mesijas. Todėl Senasis Testamentas, kaip „įstatymas", yra statomas prieš Naująjį Testamentą, kaip „malonę" (plg. Žyd 10, 1). Tiesa, ir Senojo Testamento pamaldieji galėjo gauti malonę, bet jie ją laimėdavo ne su pagalba savo religinės santvarkos ir ne iš jos, bet su pagalba ir vardan būsimojo išganymo, kurį jie turėdavo pasiekti tikėjimu į dieviškuosius pažadus. — *Per Mozę.* Mozė, kurs žydams stovi daug augščiau už Joną, tačiau daug žemiau už Kristų. — *Per Jėzų Kristų.* Evangelistas, paminėjęs čia pirmą kartą Išganytojo vardą, toliau jau nebevadina jo Žodžiu. — (18) *Dievo nė vienas...* Mozė ir pranašai, tiesa, buvo matę Dievą, bet po Dievo garbingumą ir esmę slepiančia priedanga. Todėl jie net ir negalėjo mokyti „tiesos". Net danguje Dievo regėjimas, kuriuo džiaugsis šventieji, nėra toks, kad jis visai apimtų Dievo esmingumą, kiek tas esmingumas iš viso gali būti apimtas. — *Nėra matęs:* jo nepridengtoje esmėje. — *Prieglobstyje.* Taip išreiškiamas artimiausis gyvenimo bendrumas. *Viengimusis* (vienagimis) Sūnus mato Dievą visada. — *Suteikė apie jį žinių:* būdamas čia žemėje jis atidengė dievystės paslaptis.

I. Dieviškosios Jėzaus garbės apsireiškimas jo viešajame gyvenime, 1, 19—12, 50.

1. Jėzus Kristus geros valios žmonių pripažįstamas Dievu, 1, 19—4, 54.

1, 19—34. a) *Jono Krikštytojo liudijimas apie Jėzų.* — (19) *Jono liudijimas.* Jono liudijimas buvo jau augščiau 7 ir 15 eilutėse nurodytas. — *Žydai iš Jeruzalės:* ypač vyriausioji žydų taryba. — *Kunigų ir levitų.* Jonas krikštijo, todėl apiplaudavo. To religinio apiplovimo ištirti siunčiami tie, kurie turėjo pareigą rūpintis tokiais dalykais. Levitai, Levio giminės ainiai, buvo kunigų padėjėjai, virtę paprastais šventyklos tarnais. Jie taip pat galėjo mokyti įstatymo ir apeigų (2 Kron 19, 8—10; 17, 8. 9). — (20) *Aš neesu Kristus.* Jonas klausimą supranta, kaip sudėtą iš dviejų dalių, vienos: Kas tu? ir kitos: Gal tu Kristus? Nors ta antra dalis nebuvo išreikšta žodžiais, bet, be abejo, turėta galvoje, todėl Jonas atsako tik į ją. Jonas savo atsakyme neigia, kad jis pats nėra Kristus, bet neneigia, kad tasai jau yra atėjęs. — (21) *Tai kas gi tu?...* Neigiamas atsakymas negalėjo patenkinti pasiuntinių, todėl nuo Mesijo jie eina prie jo pirmatako. Kaip pirmatakas buvo laukiamas Elijas (Mal 4, 5). Plg. Mt 11, 10. Jonas neigiamai atsako ir į šitą klausimą, nes jis ne

Is 40, 3; Mt 3, 3; Mc 1, 3; Lc 3, 4

Mt 21, 25

Mt 3, 11; Mc 1, 8; Lc 3, 16; Act 1, 5; 11, 16; 19, 4 Io 3, 26; Act 13, 25

rogaverunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non. [22] Dixerunt ergo ei: Quis es ut responsum demus his, qui miserunt nos? quid dicis de teipso? [23] Ait: *Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini,* sicut dixit Isaias propheta. [24] Et qui missi fuerant, erant ex Pharisaeis. [25] Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? [26] Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. [27] Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam eius corigiam calceamen-

tu esi pranašas? Jis atsakė: Ne. [22] Tuomet jie jam tarė: Kas tu esi, kad mes galėtumėm duoti atsakymą tiems, kurie yra mus siuntę? ką pats apie save sakai? [23] Jis atsakė: Aš *tyruose šaukiančiojo balsas: Taisykite Viešpaties kelią,* kaip yra pasakęs pranašas Izaijas. [24] Atsiųstieji buvo iš parisiejų. [25] Jie dar jį klausė ir jam sakė: Tai kam tu krikštiji, jei tu ne Kristus, nei Elijas, nei pranašas? [26] Jonas atsakė jiems, tardamas: Aš krikštiju vandenimi; bet tarp jūsų stovi tas, kurio jūs nepažįstate. [27] Jis yra tas, kurs po manęs ateis, kurs pirm manęs buvo; jam aš neesu vertas atrišti jo kurpių dirželio.

Sen. Testamento Elijas (Lk 1, 17). — *Ar tu esi pranašas:* gal tu esi 5 Moz 18, 15. 18 žadėtasis pranašas? Tai turėjo būti, tiesą sakant, pats Mesijas, kaip parodo Apd 3, 22. 23, tačiau žydams tai nebuvo aišku. Kad šv. Jonas Krikštytojas yra pranašas, liudija Išganytojas Mt 11, 9; to čia ir Jonas neneigia (Orig.). Jis tik sakosi neesąs tas pranašas, apie kurį kalbėjo Mozė. — (22) *Kas tu esi, kad mes...* Kad gautų aiškų atsakymą, pasiuntiniai nurodo, kad jie yra siųsti teisėtos valdžios, todėl turi teisės sužinoti, kas jis esąs. Jonas mielu noru atsako ir nurodo savo pareigas, kurios galėjo rodytis labai kuklios, tačiau aiškiai liudijo, kad Mesijo pasirodymo metas čia pat. Tos pareigos ir jų santykis su Mesiju buvo paskelbtos pranašo Izaijo žodžiais, kuriuos čia Jonas kartoja. Taigi, Izaijo parnašystė liečia Mesiją. Plg. Iz 40, 3—5; Mt 3, 3; Mk 1, 3; Lk 3, 4. — (24) *Iš parisiejų.* Kas buvo parisiejai, evangelistas neaiškina; jo skaitytojai turėjo tai žinoti iš kitur. Kad pasiuntiniai buvo iš parisiejų, evangelistas tikriausiai mini dėl to, kad tie smarkūs Kristaus priešai jau čia pat parodo nepasitenkinimą Kristaus pirmataku. Jie nenori pripažinti jam teisės krikštyti, krikštu žadinti tautą daryti atgailą. Jie sutiktų, jei krikštytų Dievo pasiuntinys, bet Jono tokiuo pasiuntiniu jie nelaiko. — (26) *Aš krikštiju...* Jonas neduoda tiesioginio atsakymo, bet sau daromą priekaištą laiko nepamatuotu: aš neperžengiu savo pareigų (žem. 33 eil.), nes aš krikštiju tik vandenimi. Minėdamas čia vandenį, Jonas nurodo, kad yra kitas, daug kilnesnis apiplovimas, kurio jis nesisavina ir apie kurį aiškiai kalbės, liudydamas antrą kartą apie Kristų (33 eil.). — *Tarp jūsų stovi tas...:* jūs susidomėję ir rūpinatės veikimu, o nesirūpinate tuo, kuriam turėtų tekti visos jūsų mintys ir pastangos; jūs jo nepažįstate, nors jau yra tarp jūsų. Aš turiu krikštyti, atlikdamas prirengiamąjį darbą, nes jis jau taip arti (Apd 1, 5; 11, 16; 19, 4. — (27) *Jis yra...* Plg. aug. 15 eil. — *Jam aš neesu vertas...* Jonas laiko Kristų tiek didesniu ir vertesniu už save, kad nesijaučia vertu jam atlikinėti menkiausių tarno darbų, nes atrišinėti kurpių dirželius buvo laikoma

[28] Tai atsitiko Betanijoje, anapus Jordano, kur Jonas krikštijo.

[29] Kitą dieną Jonas pamatė atei=nantį pas jį Jėzų ir tarė: Štai Die=vo avinėlis, štai, kurs atima pasau=lio nuodėmę. [30] Jis yra tas, apie kurį aš sakiau: Po manęs ateina žmogus, kurs pirm manęs buvo, nes jis buvo anksčiau už mane. [31] Aš jo nepažinau; bet todėl atė=jau ir krikštiju vandenimi, kad jis apsireikštų Izraėliui. [32] Jonas dar liudijo, sakydamas: Aš mačiau kaip karvelį nužengiančią iš dan=gaus Dvasią, ir ji pasiliko ant jojo.

ti. [28] Haec in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes baptizans.

Mt 3, 6. 13

[29] Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se, et ait: Ecce ag=nus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. [30] Hic est, de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me fac=tus est: quia prior me erat. [31] et ego nesciebam eum, sed ut mani=festetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans. [32] Et testi=monium perhibuit Ioannes, dicens: Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de caelo, et man=

Io 1, 36; Is 53, 7

Io 1, 15. 27

Mt 3, 16; Mc 1, 10; Lc 3, 22

žemiausios rūšies patarnavimu. — (28) *Betanijoje.* Evangelistas nurodo vietą, kurioje tuo metu buvo Jonas, kad pa=sakojimo tikslumu dar labiau pabrėžtų šito svarbaus liudijimo reikšmę (Kir.). Vieta turėjo būti Jordano slėnyje, į ry=tus nuo upės. Tiksliau apie ją kalbėti netenka, nes Betanijos anapus Jordano niekur kitur nerandame paminėtos. Betanija šiapus Jordano, visai netoli nuo Jeruzalės, buvo perdaug gerai ži=noma, kad kas nors per klaidą būtų galėjęs padaryti iš jos Betaniją anapus Jordano.

(29) *Kitą dieną...* Antrą kartą Jo=nas liudijo apie Kristų po jo krikšto ir po jo gundymo viena diena vėliau už 19 eil. ir tol. papasakotus įvykius. Krikštytojas šį kartą savo liudijimu pa=sako daug daugiau ir kelia aikštėn įsi=kūnijimo tikslą. — *Štai.* Krikštytojas gal jau buvo prirengęs savo mokyti=nius Viešpaties pasirodymui (Auk=sab.). — *Dievo:* Dievo siųstasis (Eut. Teof. Tomas). — *Avinėlis.* Tas pava=dinimas nuosavas Jonui Evangelistui. Kadangi jis su avinėlio vaizdu riša nuodėmių dovanojimą, tai avinėlis pri=mena Senojo Testamento aukas (2 Moz 29, 38; 4 Moz 28, 1. 3; Orig. Kir. Tomas), kurios buvo tik vaizdinės. Bet čia evangelistas dar turėjo galvoje Iz 53, 7 (Orig. Auks. Teof. Tomas), todėl jis norėjo pasakyti: štai avinėlis, kurs paskelbtas pranašų. — *Atima.* Jėzus ima ant savęs nuodėmes ir su=naikina jas ant kryžiaus, apiplaudamas mus savo krauju. — *Pasaulio nuodė=mę:* visas nuodėmes, pirmoje eilėje pra=dinę nuodėmę (Tom.), kuri yra prigim=ties sutepimas. Nors Išganytojas au=kojo už ją auką tik ant kryžiaus, ta=čiau jis galėjo visuomet suteikti nuo=dėmių atleidimą, atsižvelgdamas į kry=žiaus mirtį. — (30) *Jis yra...:* dabar ateinantis Jėzus yra tas žmogus, apie kurį aš jau liudijau 29 eil. Jonas rodė Išganytoją, kaip visos žmonijos vaduo=toją, čia, primindamas savo ankstyves=nius žodžius (15 e.), aprašo Jėzaus vertę ir kilnumą. — (31) *Aš jo nepa=žinau...* Nurodęs Jėzų kaip Mesiją, Krikštytojas turi įrodyti savo liudijimo tikrumą. Todėl jis šaukiasi į dieviškąjį apreiškimą (Orig. Auks. Kir.). Pats jis Išganytojo nepažino iki krikšto. Kai Jėzus atėjo prie Jordano, jis nu=jautė, kad tai turi būti Mesijas; bet tik iš šv. Dvasios nužengimo jis suprato, kad Jėzus yra tas, kurs krikštys šv. Dvasia (33 e.), kad jis Dievo Sūnus (34 e.). — (32) *Aš mačiau kaip...* Evangelistas laiko savo skaitytojus ži=nančiais iš kitur, kokiose aplinkybėse šv. Dvasia buvo nužengusi ant Jėzaus, kad tas įvyko po krikšto (Mt 3, 13—17; Mk 1, 9—11; Lk 3, 21. 22). —

sit super eum. [33] Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem, et manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. [34] Et ego vidi: et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei.

Mt 3, 17

[35] Altera die iterum stabat Ioannes, et ex discipulis eius duo. [36] Et respiciens Iesum ambulantem, dicit: Ecce agnus Dei. [37] Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et secuti sunt Iesum. [38] Conversus autem Iesus, et videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quaeritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, (quod dicitur interpretatum Ma-

Io 1, 29; Is 53, 7

[33] Aš jo nepažinau, bet tas, kurs siuntė mane krikštyti vandenimi, man tarė: Ant ko pamatysi nužengiančią Dvasią ir ant jo pasiliekančią, tai tas, kurs krikštys šventąja Dvasia. [34] Aš mačiau ir liudiju, kad jis Dievo Sūnus.

[35] Kitą dieną vėl stovėjo Jonas ir du jo mokytiniu. [36] Pažvelgęs į praeinantį Jėzų, jis tarė: Štai Dievo avinėlis. [37] Kaip tik du mokytiniu išgirdo jo žodžius, jie nuėjo paskui Jėzų. [38] Atsigręžęs Jėzus ir matydamas, kad juodu jį seka, juos paklausė: Ko ieškote? Juodu jam tarė: Rabbi (tai reiškia:

---

(33) *Aš jo nepažinau.* Jonas Krikštytojas žinojo, kad Jėzus turi ateiti, bet Kristaus iš veido nepažino, nes, palikęs savo tėvų namus, visą savo gyvenimą pasiliko tyruose. — *Tas, kurs siuntė mane:* Dievas, kurs siuntė taip pat ir Mesiją. — *Man tarė:* dvasioje, gal kai Jonas dar tebebuvo tyruose. — (34) *Aš mačiau...* Ką Dievas buvo žadėjęs man parodyti, aš mačiau, ir tuojau po krikšto aš liudijau, ką buvau girdėjęs apreiškime, *kad jis Dievo Sūnus.* Sūnus prigimtimi, ne įsūnis, todėl pats Dievas.

b) Pirmieji Jėzaus mokytiniai ir pirmas jo stebuklas Kanoje, 1, 35—2, 12.

1, 35—51. Pirmas Mesijo susitikimas su savo būsimais mokytiniais. Plg. Mt 4, 18—22; Mk 1, 16—20; Lk 5, 1—11. Trys pirmieji evangelistai čia pat nurodytose vietose kalba apie galutiną mokytinių pašaukimą, o Jonas apie pirmą Jėzaus su jais susitikimą. — (35) *Kitą dieną...* Plg. augšč. 29 e. Jonas Krikštytojas tebebuvo toje pačioje vietoje. Tuomet susitikimas buvo labiau atsitiktinas, šiandien Jonas laukia Jėzaus. — *Du jo mokytiniu.* Vienas iš dviejų mokytinių buvo Andriejus, o kitas pats evangelijos autorius. — (36) *Pažvelgęs.* Anot g. t.: giliai įsižiūrėjęs. — *Praeinantį.* Dabar Jėzus nebeėjo prie Jono kaip 29 e., bet vaikščiojo toje apylinkėje, kur buvo Jonas Krikštytojas. Pirma nebuvo tarp jųdviejų jokių asmeninių santykių, krikšte tik trumpas pasikalbėjimas (Mt 3, 13—15). Apie asmeninius santykius po krikšto žinome tik tai, kas parašyta aug. 1, 29. 31; žem. 3, 23 ir Mt 11, 2. — *Jis tarė.* Tai trečias šv. Jono Krikštytojo liudijimas apie Jėzų, trumpas pakartojimas antrojo. Ketvirtosios evangelijos autorius nemini mokytinių pašaukimo Galiliejoje; bet čia pasakojamas įvykis buvo jam giliai įsmigęs į širdį, nes tai turėjo būti lemiamoji jo gyvenimo valanda; todėl jis jo neapleidžia. — (37) *Nuėjo paskui Jėzų:* norėdami su juo pasikalbėti, kai bus atvykę į vietą, kur jis buvo sustojęs. — (38) *Ko ieškote.* Jėzus pastebi du jaunikaičiu, nedrįstančiu prieiti arčiau, atsigręžia ir savo klausimu juos padrąsina. Juodu savo reikalą laiko taip svarbiu, kad mano nebūsią patogu apie jį kalbėtis kelyje, todėl nori žinoti, kur Jėzus yra sustojęs, kad tenai su juo pasikalbėtų. Jėzų jie vadina su pagarba mokytoju, nors jis neturi žydų mokytojo išvaizdos. Mokytojas galėjo būti ir titulas, duodamas visiems gerbiamiems asme-

Mokytojau), kur gyveni? [39] Jis jiems atsakė: Ateikite ir pasižiūrė⸗kite. Juodu nuėjo ir pamatė, kur jis gyvena, ir pasiliko tą dieną pas jį. Buvo apie dešimtą valandą. [40] Vienas iš dviejų, kurie girdėjo Jono žodžius ir sekė Jėzų, buvo Simono Petro brolis Andriejus. [41] Jis rado visų pirma savo brolį Simoną ir jam pasakė: Radome Mesiją (tai reiškia Kristų). [42] Po to jis nusivedė jį pas Jėzų. Įsižiū⸗rėjęs į jį Jėzus tarė: Tu Jonos sū⸗nus Simonas; tu vadinsies Kėfas, tai reiškia Petras (Uola). [43] Ryto⸗jaus dieną Jėzus norėjo eiti į Ga⸗lilieją. Jis sutiko Pilypą ir jam ta⸗

gister) ubi habitas? [39] Dicit eis: Venite, et videte. Venerunt, et vi⸗derunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima. [40] Erat autem An⸗dreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant a Ioanne, et secuti fuerant eum. [41] Invenit hic primum fratrem suum Simonem, et dicit ei: Invenimus Messiam. (quod est interpretatum Christus). [42] Et adduxit eum ad Iesum. In⸗tuitus autem eum Iesus, dixit: Tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. [43] In crastinum voluit exire in Ga⸗lilaeam, et invenit Philippum. Et

Mt 4, 18 ss

Mt 16, 18; Mc 3, 16; Lc 6, 14

Mt 8, 22; 9, 9; Lc 9, 59

---

nims, kaip ponas. — (39) *Ateikite*... Jėzus mato jų gerą valią, jų uolumą, todėl kviečia pas save. — *Pasiliko.* Kiek jie gavo tą dieną pamokymų ir paguodos, paaiškėja iš to, kad jie tuo⸗jau stengiasi rasti Jėzui daugiau mo⸗kytinių. Apie ką jie kalbėjo su Vieš⸗pačiu, evangelistas nepasako, bet iš šv. Andriejaus žodžių jo broliui (41 eil.) galima padaryti išvadą, kad pa⸗mokymų turinys buvo mesijinė Jėzaus vertė. — *Apie dešimtą*... Apie ketvirtą valandą po pietų, dvi valandi iki sau⸗lės sėdimui. Diena, nuo saulės tekė⸗jimo iki sėdimui, pas žydus buvo dali⸗nama į 12 valandų. — (40) *Vienas iš dviejų*... Kas buvo tas čia neįvardija⸗mas antrasis? Jis lygiai, kaip ir An⸗driejus, buvo Jono Krikštytojo klausy⸗tojas, kurs, išgirdęs jo liudijimą, tuo⸗jau ėjo paskui Jėzų, buvo Jėzaus pri⸗imtas, todėl turėjo būti žymesnis as⸗muo, kurio vardą evangelistas turėjo pasakyti, kaip pasakė Andriejaus. O jei jis vardo nepasako, tai tiktai dėl to, kad nenori s a v o vardo minėti, nes jis pats turėjo būti tas antrasis, kaip ma⸗no dauguma aiškintojų. Nevartoja jis čia taip pat ir toliau randamo posakio: mokytinis, kurį Jėzus mylėjo, nes čia jis tik pirmą kartą buvo susitikęs su Jėzumi. — (41) *Visų pirma:* grįžda⸗mas nuo Jėzaus pilnas džiaugsmo ir troškimo pasidalyti rastuoju turtu su kitais. Dievo apveizdai dalykus taip tvarkant, Andriejus visų pirma sutinka savo brolį ir jam sako: *radome Mesiją.* Simonas Petras gal taip pat buvo Jono Krikštytojo mokytinis; bent gali būti, kad jis buvo atėjęs priimti jo krikšto. Įterptieji čia žodžiai „Visų pirma" lei⸗džia manyti, kad Andriejus buvo pa⸗siryžęs duoti žinią apie rastą Mesiją ir kitiems. — Kai kuriuose graikų rank⸗raščiuose yra: pirmas, taip būtų aiškiau nurodyta, kad pirmas savo brolį rado Andriejus, bet, kad ir antras mokytinis taip pat ješkojo savo brolio Jokūbo ir jį rado. — *Mesiją.* Mesijas žydų kalbos žodis; versdami jį graikų kal⸗bon, gauname Kristų. Vienas ir kitas reiškia tą pat, ką ir Pateptasis, žr. Mt 1, 1. — (42) *Įsižiūrėjęs:* giliai pa⸗žvelgęs į jį, lyg kad pažvelgęs į jo širdį. — *Kėfas.* Tai vėl žydų kalbos žodis, kurs graikų kalboje verč. „pet⸗ros", lotynų — Petra, lietuviškai — „Uola". Petras pradžioje nebuvo taip kietas kaip uola. Išganytojas žino iš anksto, kaip jo būdas sustiprės, sukie⸗tės ir, žadėdamas jam naują vardą, tai išreiškia. Petro tėvas vadinamas Jona ir Jonu. Plg. Mk 3, 16; Mt 16, 18. — (43) *Pilypą.* Ar Pilypas buvo Jono Krikštytojo mokytinis, nepasakyta. Jis yra pirmas Kristaus pamokslo vaisius (Tomas), nes jis, rodosi, nebuvo gir⸗dėjęs Jono Krikštytojo liudijimo.

Gn 49, 10; Dt 18, 18; Is 7, 14; 53, 2; Ir 23, 5; Ez 34, 23; 37, 24; Dn 9, 24 s Io 7, 41. 52

Gn 32, 29

dicit ei Iesus: Sequere me. [44] Erat autem Philippus a Bethsaida, civitate Andreae, et Petri. [45] Invenit Philippus Nathanael, et dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, et Prophetae, invenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth. [46] Et dixit ei Nathanael: A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni, et vide. [47] Vidit Iesus Nathanael venientem ad se, et dicit de eo: Ecce vere Israelita, in quo dolus non est. [48] Dicit ei Nathanael: Unde me nosti? Respondit Iesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus vocaret, cum

rė: Sek mane. [44] Pilypas buvo iš Andriejaus ir Petro miesto Betsajidos. [45] Pilypas sutiko Natanaėlį ir jam pasakė: Mes radome tą, apie kurį rašė Mozė įstatyme ir pranašai, Juozapo sūnų Jėzų iš Nazareto. [46] Natanaėlis jam tarė: Ar gali būti kas gera iš Nazareto? Pilypas jam atsakė: Eik ir pasižiūrėk. [47] Jėzus pamatė ateinantį pas jį Natanaėlį ir pasakė apie jį: Štai tikras izraėlitas, kuriame nėra klastos. [48] Natanaėlis jam tarė: Iš kur mane pažįsti? Atsakydamas Jėzus jam tarė: Pirma nekaip Pilypas pavadino tave, kada buvai

---

Evangelistas mini dienas, kad pabrėžtų greitai vienas po kito einančius Jėzaus apsireiškimus mokytiniams. — (45) *Natanaėlį.* Tas vardas žydų kalboje reiškia: Dievas davė. Jis turėjo būti gana dažnai žydų vartojamas. Natanaėlis gal buvo pasiryžęs keliauti pas Joną Krikštytoją. Ko ne visų nuomone, Natanaėlis apaštalų sąraše yra vadinamas Baltramiejumi, nes netikėtinas dalykas, kad taip gerai Kristaus sutiktas ir pagirtas Natanaėlis nebūtų patekęs į apaštalų skaičių; be to, 21, 2 jis taip minimas tarp dviejų apaštalų, kad negalima abejoti, jog ir jis pats buvo apaštalas. Todėl jis turi būti vienas iš tų asmenų, kurie įvardinti apaštalų sąrašuose. Trijuose sąrašuose, Mt 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 14, po Pilypo, kurs atvedė Natanaėlį pas Jėzų, eina Baltramiejus, t. y., Tolmo sūnus; taigi, Baltramiejumi ir laikomas Natanaėlis. — *Rašė Mozė įstatyme ir pranašai:* 1 Moz 49, 10; 5 Moz 18, 18; Iz 40, 10; 45, 8; Jer 23, 5; Ez 34, 23; Dan 9, 24. 25. Ką čia sako Pilypas, žinojo ir galėjo pasakyti kiekvienas žydas, būtent, kad Mesijas buvo pažymėtas įstatyme ir pranašuose; todėl kai kurių nuomonė, būk Pilypas buvęs labai mokytas, šitais jo žodžiais negali būti įrodyta. — *Juozapo sūnų...* Taip manė bendralaikiai žydai, taip gal buvo girdėjęs Pilypas iš Andriejaus. — (46) *Nazareto.* Nazareto Senajame Testamente net nėra paminėta; su jo vardu nesurišta joki mesijinė pranašystė. Be to, Natanaėlis turėjo gyventi netoli nuo Nazareto ir neaugštai jį vertino, kaip, paprastai, atsitinka su kaiminystėje esančiais miesteliais. Dabartinę Jėzaus buveinę jis laiko jo gimimo vieta. — *Eik ir pasižiūrėk.* Pilypas nė kiek neabejoja, kokios bus pasimatymo pasėkos. Natanaėlis iš savo pusės neparodo didelio užsispyrimo ir nesilaiko atkakliai savo nuomonės. Jis eina paskui Pilypą, kurs su juo nesiginčija, bet veda jį pas Jėzų. Tai gražus pavyzdys, sektinas tiems, kurie turi reikalo su geros valios netikėliais. — (47) *Tikras izraėlitas.* Jėzus čia parodo savo antgamtinį žinojimą, kad vestų mokytinius į tikėjimą, kadangi jis dar nedaro stebuklo (Kir.). Natanaėliui jis sako: tu esi izraėlitas ne tik savo kilme, bet ir savo būdu, jausmais (plg. 1 Moz 25, 27; Ps 31, 2). Natanaėlio atėjimas liudijo, kokia yra jo vidujinė esmė: jis trokšta mesijinio išganymo (Aug.) ir rengėsi prie jo, klausydamas Dievo ir šv. Rašto (Auks.). — (48) *Iš kur mane pažįsti?* Nuo pagyrimo Natanaėlis neatsisako, tik jis nustebęs pareikšta apie save nuomone, kuri liečia jo vidujinį gyvenimą. — *Po figos medžiu:* po tau žinomu figos medžiu. Ten turėjo kas nors svarbaus Natanaėliui atsitikti. Rytų šalių gyventojai mėgsta mąstyti

po figos medžiu, aš mačiau tave. [49] Natanaėlis jam atsakė: Rabbi (Mokytojau), tu Dievo Sūnus, tu Izraėlio karalius. [50] Atsiliepdamas Jėzus jam tarė: Kadangi aš tau pasakiau: Mačiau tave po figos medžiu, tu tiki; išvysi dar didesnių už tuos dalykų. [51] Jis jam dar sakė: Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jūs matysite atvirą dangų ir Dievo angelus užžengiančius ir nužengiančius ant žmogaus Sūnaus.

esses sub ficu, vidi te. [49] Respondit ei Nathanael, et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel. [50] Respondit Iesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: maius his videbis. [51] Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, videbitis caelum apertum, et Angelos Dei ascendentes, et descendentes supra Filium hominis.

2 Sm 7, 14, Io 6, 69; Ps 2, 7; Mt 14, 33; 16, 16
Gn 28, 12; Mt 4, 11; Mc 1, 13

2. [1] Trečią dieną buvo Galiliejos Kanoje vestuvės. Tenai buvo Jė-

2. [1] Et die tertia nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae: et erat ma-

Io 1, 43

---

po medžiais. — (49) *Tu Dievo Sūnus...* Natanaėlis, vadindamas Jėzų Dievo Sūnumi, labiau jaučia, negu supranta jo augštesnę esmę. Ką jo lūpose reiškia Dievo Sūnus, paaiškina jis pats, vadindamas tuojau Išganytoją Izraėlio karaliumi. Plg. Mt 16, 18. — (51) *Iš tikrųjų...* Tas pakartotas „iš tikrųjų" yra ketvirtosios evangelijos autoriui nuosavas, tačiau tik Kristaus žodžiuose, kuriuose jį randame 25 kartus. — *Atvirą dangų ir Dievo angelus...* Išganytojas čia atsiliepia Senojo Testamento žodžiais (1 Moz 28, 12), todėl jis turėjo juos turėti galvoje. Senesnieji aiškintojai šituos žodžius supranta apie tikrus angelų pasirodymus. Tačiau nedaug šv. Rašte paminėtų angelų pasirodymų kažin ar gali būti tas didesnis dalykas, kurį Išganytojas žada parodyti Natanaėliui. Todėl gal šituose žodžiuose reikia matyti įvaizdintą tiesą, kad žmogaus Sūnus savo žemiškosios kelionės metu buvo nenutraukiamai sujungtas su dangumi, ir kad per jį buvo atidarytas žmonėms dangus. — Be to, Sen. Test. patrijarkui Jokūbui sapne buvo parodyta, kad Dievas susisiekia, palaiko santykius su savaisiais, tai ir čia gal parodoma, kad, prasidedant Mesijo laikams, atnaujinamas nuodėmės nutrauktas ryšys su dangum. — *Ant žmogaus Sūnaus.* Išganytojas duoda sau šitą pavadinimą evangelijose apie 80 kartų (plg. Mt 8, 20), kiekvieną kartą, kai jis pasavina sau dieviškas ypatybes, arba kalba apie tai, kas rodosi jo neverta, bet ką jis kentėjo, arba dar norėjo kentėti, mus mylėdamas. Kaipgi daug garbingų pavadinimų duodama jam šitame pirmame perskyrime, atsižvelgiant į jo žmogišką prigimtį. Jis yra Žodis (1, 14 e.), Šviesa (9 e.), viengimusis Tėvo Sūnus (14 e.), Dievo Sūnus (34. 49 e.), Dievo avinėlis (36 e.), gerbiamas mokytojas (38. 49 e.), Mesijas (41. 45 e.), Izraėlio karalius (49 e.) ir žmogaus Sūnus.

c) 2, 1—11. Pirmas Jėzaus stebuklas. — (2, 1) *Trečią dieną:* skaitant nuo kelionės pradžios (plg. 1, 43), arba nuo pasikalbėjimo su Natanaėliu. — *Galiliejos Kanoje.* Kita Kana buvo Asero giminės plote (Joz 19, 28). Galiliejos Kana buvo vadinama nedidelis miestelis apie 6 kilom. nuo Nazareto prie kelio iš Sefories į Tiberijadą, dabar Kefr Kenna. Atstumas nuo tos vietos, kurioje Jonas krikštijo prie Jordano, iki Kanai nedidesnis, kaip 24 valandų kelionė, taip kad iš šios vietos Jėzus be vargo galėjo pasiekti Kaną trečios dienos vakare. — *Buvo Jėzaus motina.* Marija galėjo būti jaunavedžių giminaitė, arba gera pažįstama: Kanoje ji negyveno ir buvo pakviesta į svečius kaip ir kiti. Šv. Juozapas gal buvo jau miręs. Marijos vertė, kaip Jėzaus motinos, ypač pabrėžiama dėl tolesnio jos prašymo. —

ter Iesu ibi. [2] Vocatus est autem et Iesus, et discipuli eius ad nuptias. [3] Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum: Vinum non habent. [4] Et dicit ei Iesus: Quid mihi, et tibi est mulier? nondum ve-

Io 19, 26; Mt 12, 48; Mc 1, 24 Mc 7, 3 s

zaus motina. [2] Buvo taip pat pakviestas į vestuves Jėzus su savo mokytiniais. [3] Netekus vyno, Jėzaus motina jam tarė: Jie nebeturi vyno. [4] Jėzus jai atsakė: Kas man ir tau darbo, moteriške? mano va-

---

(2) *Pakviestas į vestuves Jėzus:* kurs tuo metu atvyko į Kaną. Motinai esant pakviestai į iškilmes, jaunavedžiui rodėsi visai tinkama pakviesti ir Sūnų, o kviečiant Jėzų, nebuvo galima aplenkti ir jo bendrakeleivių. Gal prie šių paskutiniųjų pakvietimo buvo prisidėjęs ir Natanaėlis, kurs pats buvo iš Kanos. Išganytojas buvo patekęs į tą pokylį Dievo valia, nors galėjo rodytis, kad tik atsitiktinai. „Taip Išganytojas pasižemino, kad pasinaudotų žemišku žmonių džiaugsmu jų išganymui palaikyti. Nes jis, kurs sutverdamas buvo įstatęs moterystės ryšį, atėjo jo pašventinti, kaip Išganytojas, savo apsilankymu" (Eut.). — (3) *Netekus vyno.* Paprastai, vestuvių iškilmės tęsdavosi keletą dienų, neretai iki septynių. Gal netikėtas svečių padaugėjimas buvo priežastis, kad pasigamintas vestuvėms vynas buvo anksčiau išgertas, negu tikėtasi. — *Jie nebeturi vyno.* Šitie švenč. Panos žodžiai yra kuklūs ir rodo jos pasiryžimą visai taikintis prie Sūnaus valios. Marija čia parodo didelės meilės artimui, daug išminties ir pasitikėjimo. Ji laukia pagalbos stebuklu, nes atsiminimas apreiškimo ir įvykiai, sujungti su Viešpaties gimimu, niekad nebuvo išdilę iš jos širdies. Gal ji turėjo taip pat žinią ir apie tai, kas buvo įvykę prie Jordano (Auks. Tom.). Mokytiniai, kurie lydėjo Jėzų, jai rodė, kad jis jau buvo pradėjęs savo viešąjį veikimą. — (4) *Kas man ir tau darbo*... Šitas Jėzaus atsakymas į Marijos žodžius yra susilaukęs įvairių aiškinimų. Pasižiūrėkime arčiau į atskiras jo dalis. Posakis: *kas man ir tau darbo, gr.* τί ἐμοὶ καὶ σοί — kas man ir tau — sutinkamas neretai kaip Senajame, taip ir Naujajame Testamente (Plg. Teis 11, 12; 2 Kar 16, 10; 19, 22 ir k.; Mt 8, 29; Mk 1, 24; 5, 7; Lk 4, 34; 8, 28). Vartoja jį ir šiaip jau rašytojai. Visur jis yra neigiamas atsakymas, tik vienur labiau pabrėžiamas, kitur mažiau. Tikra jo prasmė pareina nuo aplinkybių, kuriomis jis yra sakomas, ir balso, kokiuo tariamas. Maloniai, nors ir rimtai pasakytas Marijai jis nereiškia daugiau, kaip: nesirūpink tu tuo dalyku, palik man juo rūpintis. Vadindamas čia pat Mariją moteriške, Jėzus anaiptol neišsižada jos, kaip savo motinos taip, kaip jos neišsižadėjo mirdamas ant kryžiaus, kai stovinčią po kryžiumi Mariją pavadino taip pat moteriške, nes pavadinimas moteriške rytiečių papročiu buvo laikomas garbingu pavadinimu, lygiu: mano poni. — *Mano valanda dar neatėjo.* Aiškintojai, kurie Kristaus atsakymą Marijai: *kas man ir tau darbo*, laiko griežtai neigiamu, šituose žodžiuose mato Jėzaus kaip ir pasiteisinimą, arba neigiamo atsakymo paaiškinimą: negaliu padaryti, ko prašai, nedarysiu stebuklo, nes mano numatytoji stebuklams valanda dar neatėjo. Tokį tačiau šitų žodžių aiškinimą sunku laikyti priimtinu. Jėzus, kaip Dievas, žinojo, kad jis šitose vestuvėse padarys stebuklą ir juo apreikš savo garbę savo mokytiniams; ir iš tikrųjų, jis stebuklą, kurio laukė Marija, padarė, todėl jo valanda daryti stebuklus jau buvo atėjusi. Turint tai galvoje, nelieka nieko kito, kaip tik žodžiuose: *mano valanda dar neatėjo* matyti klausimą: argi mano valanda dar neatėjo? Taip viso sakinio gaunama toki prasmė: nėra ir reikalo man priminti, ką aš turiu padaryti, nes argi dar neatėjo mano valanda? Aiškinimas, kad Jėzus, kuriam iš tikrųjų dar nebuvo atėjusi valanda daryti stebuklą, kaip jis pats pasakė, pakeitęs savo nusistatymą, atsižvelgdamas į Marijos nuolankų prašymą, ir padaręs stebuklą, susiduria su daugeliu vargiai

landa dar neatėjo. [5] Jo motina ta= rė tarnams: Darykite, ką tik jis jums pasakys. [6] Buvo ten pasta= tyta šeši akmeniniai indai papra= stiems žydų apsiplovimams, ku= rių kiekvienan tilpo du ar trys ki= birai. [7] Jėzus jiems pasakė: Pri= pilkite indus vandens. Jie pripylė juos sklidinus. [8] Tuomet Jėzus jiems tarė: Dabar semkite ir neš= kite vestuvių užvaizdui. Jie nune= šė. [9] Kaip tik vestuvių užvaizdas paragavo iš vandens padaryto vy= no, nežinodamas, iš kur jis, nors tarnai, kurie sėmė vandenį, žinojo, pasišaukė jaunikį [10] ir jam tarė: Kiekvienas žmogus pirma stato ge= ro vyno, o kuomet įgeria, tuomet to, kurs menkesnis; tu gi palaikei gerąjį vyną iki dabar. [11] Tą ste= buklų pradžią Jėzus padarė Gali=

nit hora mea. [5] Dicit mater eius ministris: Quodcumque dixerit vo= bis, facite. [6] Erant autem ibi lapi= deae hydriae sex positae secun= dum purificationem Iudaeorum, capientes singulae metretas binas vel ternas. [7] Dicit eis Iesus: Imple= te hydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. [8] Et di= cit eis Iesus: Haurite nunc, et fer= te architriclino. Et tulerunt. [9] Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam, et non scie= bat unde esset, ministri autem scie= bant, qui hauserant aquam: vocat sponsum architriclinus, [10] et dicit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit: et cum inebriati fue= rint, tunc id, quod deterius est: Tu autem servasti bonum vinum usque adhuc. [11] Hoc fecit initium

Io 1, 14; 11, 40

nugalimų sunkenybių. — (5) *Jo mo= tina tarė...* Marija, maloniai išdėsčiusi reikalą, matomai, visai nuraminta Jė= zaus atsakymu, prirengia tarnus tole= sniems nepaprastiems įvykiams; ji liepia jiems daryti visa, ką pasakys Jėzus, nors jo įsakyti dalykai atrodytų jiems nesuprantami, nereikalingi. Kad čia Marija svetimuose namuose įsakinėja tarnams, tai gana paprastas dalykas: jos santykiai su jaunavedžiais turėjo būti labai artimi, ji labai rūpinosi ves= tuvių iškilmių pasisekimu. — (6) *Ap= siplovimams.* Žydai plaudavo rankas ir indus prieš valgį ir po valgio. Plg. Mt 15, 2; Mk 7, 3... Lk 11, 39. — *Kibi= rai.* Kibiru čia pavadinta žydų skys= čių saikas *bath,* lygus maždaug 38 litrams. Todėl šešiuose induose tilpo apie 5—6 hektolitrus. Padaryto ste= buklo didumas ir aiškumas turėjo būti neabejotinas. Indai buvo ne vyniniai, bet vandeniniai, kuriuose buvo laiko= mas vanduo apsiplovimams, kad kas nepamanytų, jog juose buvę anksčiau šiek tiek vyno, kurs būtų galėjęs už= piltam vandeniui duoti šiek tiek vyno skonio. Vyno padaroma labai daug, kad, padarius maža, tas mažas kiekis nebūtų kieno nors palaikytas užmirštu arba iš bet kur atsigabentu vynu. Vy= no daugumas negalėjo būti pavojingas dorovei, nes Kristaus čia buvimas ga= lėjo apsaugoti pokylio dalyvius nuo bet kurių nusižengimų. Norėjo gi jis ne tik dabartiniame reikale aprū= pinti jaunavedžius, bet taip pat sušelpti juos ateičiai. — (7) *Jiems:* tarnams. — (8) *Vestuvių užvaizdui.* Toks už= vaizdas rūpindavosi visais pokylio rei= kalais, valgomojo kambario stalais, guoliais, rakandais, ragaudavo valgius, vyną, vadovaudavo kitiems tarnams. — (9) *Nežinodamas, iš kur jis.* Van= dens indai, matomai, stovėjo ne val= gomajam kambary. — (10) *Pirma sta= to:* vestuvių pokylio pradžioje. — (11) *Tą stebuklų pradžią...* Apie šitą ste= buklą evangelistas sako tris dalykus: jis buvo pirmas Jėzaus stebuklas, jis apreiškė Viešpaties galią daryti ste= buklus ir sutvirtino mokytinių tikėjimą į jį. Tas tikėjimas buvo prasidėjęs Jo= nui Krikštytojui paliudijus, buvo pa= daręs pažangos, kai mokytiniai pamatė ir išgirdo Jėzų, ypač, kai Išganytojas pasirodė Natanaėliui širdies paslapčių žinovu, ir tas tikėjimas dabar buvo

signorum Iesus in Cana Galilaeae: et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli eius.

Mt 4, 12

[12] Post hoc descendit Caphar⸗naum ipse, et mater eius, et fratres eius, et discipuli eius: et ibi man⸗serunt non multis diebus.

[13] Et prope erat Pascha Iudaeo⸗rum, et ascendit Iesus Ierosoly⸗mam: [14] et invenit in templo ven⸗dentes boves, et oves, et columbas, et numularios sedentes. [15] Et cum

Mt 21, 12 s; Mc 11, 15 ss; Lc 19, 45 s

liejos Kanoje; taip jis apreiškė sa⸗vo garbę, ir jo mokytiniai tikėjo į jį.

[12] Po to jis nuėjo į Kaparnaumą su savo motina, savo broliais ir savo mokytiniais, ir jie pasiliko te⸗nai keletą dienų.

[13] Žydų Velykos buvo arti, ir Jė⸗zus nuėjo į Jeruzalę. [14] Jis rado šventykloje parduodančių jaučius, avis ir karvelius ir sėdinčių pinigų maininininkų. [15] Pasidaręs tarsi rimbą

---

pasiekęs tam tikrą pilnumą. — (12) *Į Kaparnaumą:* dabar Tell Hum prie Genezareto ežero. Šita kelionė ne ta pati, kurią mini Mt 4, 13. — *Savo bro⸗liais.* Apie Jėzaus brolius žr. Mt 12, 46. Taip vadinosi artimieji Jėzaus gi⸗minaičiai.

d) Jėzus per Velykas Jeruzalėje, 2, 13—3, 21.

1) 2, 13—21. J ė z u s i š v a r o i š š v e n t y k l o s p a r d a v ė j u s. Plg. 11, 15—19; Mt 21, 12—17; Lk 19, 45—48. Trys pirmieji evangelistai tą patį įvykį pasakoja kiekvienas savaip: Lu⸗kas trumpiausiai, Morkus duoda dau⸗giausia smulkmenų, Matas priduria pagydymus ir vadų nepasitenkinimą prieš vaikus, kurie sveikino Dovîdo sūnų. Šitas įvykis jų dedamas prieš pa⸗skutines Velykas ir kančią, kai Jėzus įeina iškilmingai į Jeruzalę, sveikina⸗mas kaip Mesijas. Jau nuo senų laikų keliama klausimas, ar Jonas čia pasa⸗koja tą patį įvykį. Tarp sinoptikų ir Jono pasakojimo yra skirtumų, bet ne taip didelių, kad papasakoto įvykio ne⸗būtų galima laikyti tuo pačiu. Jonas, rašydamas vėliausiai, juk galėjo papil⸗dyti senesniuosius, neliesdamas tų da⸗lykų, kurių pas Matą yra daugiau. Bet jei aprašomas įvykis tas pats, tai kas teisingiau nurodo laiką, sinoptikai, ar Jonas? Aiškintojų nuomonės ir čia skiriasi. Yra labai rimtų egzegotų, ku⸗rie pasisako už Joną ir štai dėlko. Si⸗noptikai pasakoja tik vieną Jėzaus ke⸗lionę į Jeruzalę: su šita kelione jie turėjo surišti pardavėjų išvarymą iš šventyklos, nors įvykis buvo paimtas iš ankstyvesnio laiko. Jonas, minėda⸗mas penkis Jėzaus buvimus Jeruzalėje, turėjo daugiau laisvės, galėjo su vienu ar kitu sujungti pardavėjų išvarymą iš šventyklos. Jei jis, nutoldamas nuo sinoptikų eilės, padėjo įvykį vie⸗šojo Jėzaus veikimo pradžioje, jis tu⸗rėjo turėti labai rimtą pagrindą. Tas pagrindas negali būti kitas, kaip tik rūpestis istoriniu tikrumu. Apskritai imant, ketvirtoje evangelijoje labai daug dėmesio kreipiama į kronologinį dalykų išdėstymą. — (13) *Velykos.* Velyko⸗mis prasideda pirmieji Jėzaus viešojo gyvenimo metai, apie kuriuos apaštalas čia kalba iki 4 perskyrimo galui. Jos vadinamos žydų velykomis, nes evan⸗gelija rašoma atvirtusiems pagonims; be to, autorius jaučiasi priklausąs reli⸗ginei bendruomenei, kuri nebėra žydų bendruomenė. — (14) *Šventykloje:* va⸗dinamajame pagonių šventoriuje. Ero⸗do atnaujinta šventykla turėjo tris šventorius, kurių vienas buvo augščiau už kitus, kalno šlaituose ir taip supo šventyklą, kuri buvo ant kalno viršaus. Kadangi švenčių metu būdavo daug aukojama aukų atskirų asmenų, tai tin⸗kami aukoms gyvuliai būdavo parduo⸗dami šventoriuje, tokioje vietoje, kuri viena buvo prieinama pamaldiems pa⸗gonims, kad iš čia garbintų Dievą. Su⸗keliamu triukšmu buvo niekinama šventa vieta: pamaldesniems gi Dievo garbintojams tai būdavo nemažas pa⸗piktinimas. Dėl pardavėjų įsileidimo į šventorių buvo kalti kunigai, turėju⸗sieji jį saugoti. Jie iš daromos preky⸗bos gal patys turėjo pelno. Plg. Mt 22, 22. — (15) *Pasidaręs...* Jėzaus iš⸗

iš virvelių, jis išvarė visus iš šven⸗tyklos, taip pat avis ir jaučius, iš⸗barstė maininінkų pinigus ir par⸗vertė stalus. [16] O karvelius parda⸗vinėjusiems jis tarė: Atsiimkite juos iš čia ir nedarykite iš mano Tėvo namų prekybos namų. [17] Jo mokytiniai atsiminė, kad yra pa⸗rašyta: *Uolumas dėl tavo namų griaužia mane.* [18] Bet žydai atsi⸗liepė ir jam sakė: Kokį ženklą tu gali mums parodyti, kad tai darai? [19] Jėzus atsakė ir jiems tarė: Su⸗griaukite šitą šventyklą, o aš per tris dienas ją pastatysiu. [20] Tuo⸗met žydai sakė: Šita šventykla sta⸗tyta keturias dešimtis šešerius me⸗tus, o tu nori per tris dienas ją

fecisset quasi flagellum de funicu⸗lis, omnes eiecit de templo, oves quoque, et boves, et numulario⸗rum effudit aes, et mensas subver⸗tit. [16] Et his, qui columbas vende⸗bant, dixit: Auferte ista hinc, et nolite facere domum patris mei, domum negotiationis. [17] Recorda⸗ti sunt vero discipuli eius quia scriptum est: *Zelus domus tuae comedit me.* [18] Responderunt er⸗go Iudaei, et dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis quia haec facis? [19] Respondit Iesus, et di⸗xit eis: Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud. [20] Di⸗xerunt ergo Iudaei: Quadraginta et sex annis aedificatum est temp⸗lum hoc, et tu in tribus diebus

Zach 14, 21; Lc 2, 49;
Ps 68, 10
Mt 21, 23
Mc 14, 58; Mt 26, 61; 27, 40;
Mc 14, 58; 15, 29

---

vaizda ir pasireiškusi jo veide didenybė taip paveikė pardavėjus, kad jie pasi⸗skubino bėgti. Rimbas Jėzaus rankose buvo žmonėms simboliškas gąsdinimo įrankis, ūkras gi to rimbo pritaikymas buvo labiau reikalingas gyvuliams. — (16) *Nedarykite iš mano...* Taip Išga⸗nytojas pats paaiškino ir pateisino savo pasielgimą: jis yra Dievo Sūnus, todėl niekas nieko negali turėti prieš tai, jei jis gina Dievo namų garbę. Plg. Zak 14, 21. — (17) *Uolumas dėl tavo...:* uolumas dėl Dievo namų šventumo ir dėl Viešpaties garbės. Plg. Ps 68, 10. — (18) *Kokį ženklą...* Šitoje eilutėje pasakoma, kaip priėmė Jėzaus pamoky⸗mą žydų mokytojai. Jie nori pasakyti: tas pirkimas ir pardavimas yra seniai virtęs įpročiu ir daromas vyresnybės akyse. Jei tat tu, būdamas pašalinis žmogus, liepi tą įprotį pašalinti, tai privalai turėti augštesnį įgaliojimą; bet tai turi būti įrodyta stebuklu. — (19) *Sugriaukite...* Išganytojas ima čia vaiz⸗dą iš šventyklos, kurioje jis ką tik pasinaudojo Dievo Sūnaus teisėmis (Orig.). Tas vaizdas panašus į mįslę, kaip neretai būna vaizdai Viešpaties kalbose, jei klausytojai dar negali pa⸗kelti tiesos aiškios ir nepridengtos (Auks.); jis tačiau buvo teikiamas ne⸗veltui, nes net žmonės piktavaliai po jo įvykdymo galėjo pažinti tiesą. Išganyto⸗jas dažniau pranašauja apie savo pri⸗sikėlimą (plg. Mt 12, 39), nes pirm jo eina kryžiaus papiktinimas. Bažnyčia yra Kristaus kūno vaizdas, nes kaip bažnyčia yra Dievo namai, taip žmo⸗giškame Jėzaus kūne buvo Dievystės pilnybė. Pasakymas: *sugriaukite* (kaip ir kiti panašūs į jį, plg. Mt 23, 32) nėra griežta prasme reikalavimas, bet pranašavimas: jūs savo laiku jį su⸗griausite, tačiau jis vėl prisikels (Kir. Eut. Tom.). Žydai pasilieka Jėzaus žodžiams nejautrūs ir netyrinėja gile⸗snės jų prasmės. — (20) *Keturias de⸗šimtis...* Žydai čia, matomai, kalba apie didelius statybos darbus, atliktus prie šventyklos. Statyba buvo pradėta 18 Erodo Didžiojo viešpatavimo metais (Juozapas Fl. Antiq. XV, 11, 1. Kitur tas pats Juozapas mini 15 Erodo me⸗tus, gali būti, kad klysdamas). Tie metai atitinka 20/19 metus pirm Kri⸗staus. Jei pradėsime skaičiuoti nuo 19 metų, tai po 46 m. gauname Velykas 28 m. po Kristaus, t. y., tą patį laiką, kurį galima susekti iš Luko 3, 1. Toks

1 Cor 3, 17; 6, 19
Ps 3, 6; 56, 9

excitabis illud? [21] Ille autem dicebat de templo corporis sui. [22] Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc dicebat, et crediderunt scripturae, et sermoni, quem dixit Iesus. [23] Cum autem esset Ierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius, quae faciebat. [24] Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis, eo quod ipse nosset omnes, [25] et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

Lc 16, 15

3. [1] Erat autem homo ex Pharisaeis, Nicodemus nomine, princeps Iudaeorum. [2] Hic venit ad Iesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister, nemo

Io 7, 50; 19, 30
Mt 22, 16

pastatyti. [21] Bet jis kalbėjo apie savo kūno šventyklą. [22] Tik paskui, jam prisikėlus iš numirusiųjų, jo mokytiniai atsiminė, kad jis tai buvo sakęs, ir tikėjo Raštui ir Jėzaus pasakytiems žodžiams. [23] Jam esant Jeruzalėje Velykų šventėje, daugelis įtikėjo į jo vardą, nes matė jo daromus stebuklus. [24] Bet pats Jėzus jais neįsitikėjo, nes jis visus pažino; [25] jam nereikėjo, kad kas liudytų apie žmogų, nes jis pats žinojo, kas yra žmoguje.

3. [1] Buvo tenai vienas žmogus iš parisiejų, vardu Nikodemas, žydų vyresnysis. [2] Jis nakčia atėjo pas Jėzų ir jam kalbėjo: Rabbi, mes žinome, kad tu atėjai nuo Dievo,

---

sinkronizmas yra rimtas įrodymas, kad įvykis tikrai paimtas iš istorijos. Atskiros statybos dalys nesitęsė taip ilgai (46 m.), bet, apskritai imant, statyba buvo baigta tik apie 65 metus po Kr. Todėl žydai, atsakydami Jėzui, mini šventyklos statymą apskritai; gal šie darbai tuo metu buvo nutraukti arba laikomi baigtais, žiūrint esminės jų dalies. — (22) *Mokytiniai atsiminė...* Po prisikėlimo jie įsitikino, kad buvo tikra tiesa tai, ką Raštas iš anksto buvo paskelbęs apie prisikėlimą. Plg. Ps 16, 10; Iz 53, 1 . . . — (23) *Jeruzalėje.* Jėzus pasilieka Judiejoje, kol aplinkybės nepriverčia pasitraukti į Galilieją. Judiejos gyventojai tik žiūri į stebuklus ir rodo daug nepastovumo, jei iškyla sunkenybių. Jėzus tat pasirenka sau mokytinius Galiliejoje. — (24) *Neįsitikėjo...* Jėzus nedavė jiems tolesnių apreiškimų apie save ir nepriėmė jų į artimesnę savo draugystę, kaip kad buvo padaręs apaštalams, nes žinojo, kad tie ką tik įtikėjusieji labiau trokšta žemiškosios karalystės, kaip dangiškosios, ir laukia Mesijo galingo, ne nužeminto. — (25) *Jis pats žinojo...* Jėzus pats geriau žinojo už žmones, kas slepiasi jų širdyse, kaip tai parodo paskelbimas iš anksto Petro išsigynimo (Aug.).

2) 3, 1—21. N i k o d e m a s i r n a u j a s g i m i m a s i š D v a s i o s. Šitame straipsnyje reikia skirti šias dalis: įvadą (1. 2): pasikalbėjimą su Nikodemu apie atgimimą (3—15); pamokymą apie Dievo Sūnų, atėjusį į pasaulį, ir apie tai, kaip jis buvo priimtas (16—21). — (3, 1) *Nikodemas.* Šitas vardas graikiškas, bet neretai sutinkamas ir pas žydus, ypač žymesnėse jų šeimose. Čia minimas asmuo buvo vyriausios žydų tarybos, Sanedrino, narys; be to, jis priklausė įtakingai parisiejų sektai. Parisiejai Jėzui buvo nepalankūs, bet Išganytojo parodytas uolumas, išvarant iš šventyklos pardavėjus, galėjo susilaukti bent tylaus jų pritarimo; juk ir jie laikė save uoliais įstatymo vykdytojais. Toliau dar paaiškės, kad Nikodemas buvo įstatymo mokytojas. — (2) *Nakčia.* Nikodemas ateina nakčia, kad jo nepamatytų kiti žydai, iš kurių galėjo sau laukti nemalonumų (plg. žem. 19, 39); bet gal ir dėl to,

kaip mokytojas, nes niekas nega≠lėtų daryti tų stebuklų, kuriuos tu darai, jei Dievas nebūtų su juo. [3] Jėzus atsakė ir jam tarė: Iš ti≠krųjų, iš tikrųjų, sakau tau, jei kas neatgims iš naujo, tas negalės ma≠tyti Dievo karalystės. [4] Nikode≠mas jį paklausė: Kaip gali žmo≠gus gimti, senas būdamas? argi jis gali antrą kartą įeiti į savo moti≠nos vidurius, kad vėl atgimtų? [5] Jėzus atsakė: Iš tikrųjų, iš tikrų≠jų, sakau tau, jei kas neatgims iš

enim potest haec signa facere, quae tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. [3] Respondit Iesus, et dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. [4] Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest ho≠mo nasci, cum sit senex? numquid potest in ventrem matris suae ite≠rato introire, et renasci? [5] Respon≠dit Iesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest intro≠

1 Ptr 1, 23

Ez 36, 25 ss; Ex 5, 26; Tit 3, 5; 1 Io 3, 9; 5, 1

---

kad nakčia galėjo laisviau, niekieno netrukdomas, pasikalbėti su Jėzumi, kitu gi dienos metu pas Jėzų visuomet galėjo būti nenumatytų svečių. Niko≠demas Jėzų vadina: rabbi, m o k y t o≠j a u. Čia yra ne tik pagarbos titulas, bet taip pat išreiškimas įsitikinimo, kad Jėzus gali pamokyti, kad jis mokslo atžvilgiu yra lygus pačiam Nikodemui. — *Mes žinome.* Nikodemas pareiškia ne tik savo, bet ir kitų žymesnių žydų nuomonę. Iš čia šiek tiek paaiškėja, kas buvo tie įtikėjusieji, apie kuriuos kalbama augščiau, 2, 23. Įrodymą, kad Jėzus yra Dievo pasiuntinys, Nikode≠mas matė jo daromuose stebukluose (2, 23); stebuklai tie buvo tokie, kad juose matėsi Dievo pagalba. Kiti ten≠kinosi tais stebuklais, Nikodemas no≠rėjo eiti toliau; jis, be abejo, žinojo įstatymo įspėjimą prieš suvedžiotojus (5 Moz 13, 2), kurie galėjo padaryti ir stebuklų; todėl Nikodemas norėjo arčiau susipažinti su Jėzaus mokslu, ypač apie laukiamąją Dievo karalystę, bet savo norą aiškiau pareikšti jis gal vėl bijojo, palikdamas Jėzui jo mintis atspėti.

(3) *Jėzus atsakė...* Jėzus atsako iš≠kilmingai ir nurodo tikrą būdą pasiekti vieną reikalingą tikslą, Dievo karalystę. Taip jis parodo Nikodemui, kad žino jo širdį, ir todėl Jėzaus žodžiai turėjo padaryti Nikodemui gilesnio įspūdžio. Būdas gi pasiekti Dievo karalystę yra atgimimas, vidujinis, dorovinis ir dva≠sinis pakitėjimas. — *Iš naujo.* Gr. t. reiktų versti: iš augštybių, tai yra, iš Dievo, dieviška galia. Vulgatos ir kitų posakis *iš naujo* reiškia ne ką kitą, nes gimimas iš augštybių yra būtinai nau≠jas gimimas, o naujas gimimas neturi vertės, jei jis nėra iš augštybių, iš Dievo. — *Matyti Dievo karalystės:* įeiti į Mesijo karalystę, būti jos pilie≠čiu. Tik pakrikštytiesiems ji prieinama. — (4) *Kaip gali.* Nikodemas Jėzaus žodžius gal suprato apie gimimą iš naujo, nes jei jis būtų juos supratęs apie gimimą iš augštybių, jis būtų sto≠jęs į tikrą kelią ir būtų jieškojęs Jė≠zaus žodžiuose dvasinės prasmės; jam nebūtų atėjusi mintis apie naują įėjimą į motinos įsčią. Nikodemas iš Sen. Test. turėjo žinoti, kad Dievas reika≠lauja dvasios atnaujinimo (Ez 18, 31), širdies apipjaustymo (Jer 4, 4); bet jis, kaip ir visi parisiejai, manė, kad, kilęs iš Abraomo, jis jau buvo gimęs karalystės sūnumi; todėl, girdėda≠mas Jėzaus žodžius apie naujo gi≠mimo reikalingumą, lyg kad nebūtų buvę gana gimti vieną kartą ir būti Abraomo ainiu, jis tuose žo≠džiuose tariasi nematąs kitos prasmės, kaip tiktai tą, kurios visai negali būti, ir kuri neįvykdoma. — (5) *Jei kas ne≠atgims...* Jėzus patvirtina tai, ką buvo pasakęs, bet negerai suprastą Niko≠demo žodį iš naujo jis pavaduoja kal≠bamojo gimimo paaiškinimu: tas gimi≠mas rasis iš vandens ir šv. Dvasios, t. y., iš krikšto, kurio jis bus įsteigėjas. — Kaip kitados žmogus buvo sutver≠

Io 1, 13; Gn 5, 3

Ps 1, 34, 7; Eccl 11, 5

ire in regnum Dei. [6] Quod natum est ex carne, caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus est. [7] Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. [8] Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat: sic est omnis, qui natus est ex spiritu. [9] Respondit Nicodemus, et dixit ei: Quomodo possunt haec fieri? [10] Respondit Iesus, et dixit ei: Tu es magister in

vandens ir šventosios Dvasios, tas negalės įeiti į Dievo karalystę. [6] Kas gimė iš kūno, yra kūnas, ir kas gimė iš Dvasios, yra dvasia. [7] Nesistebėk, kad tau pasakiau: reikia jums iš naujo gimti. [8] Vėjas pučia, kur nori; girdi jo ūžimą, bet nežinai, iš kur jis ateina, ar kur eina; taip yra su kiekvienu, kurs gimė iš Dvasios. [9] Nikodemas atsiliepė ir jį paklausė: Kaip tai gali būti? [10] Atsakydamas Jė-

---

tas iš regimojo kūniško elemento ir dvasiško, iš žemės ir dvasios (Auks. Teod. Eut.) ir kaip Išganytojuje dievystė susijungia su žmogyste (Tom.), taip ir atgimimas įvykdomas su pagalba kūniško elemento, vandens, ir dvasiško, šv. Dvasios. — Krikštas, anot Kristaus žodžių, yra būtinai reikalinga priemonė išganymui laimėti, taip kaip Tridento sinodas šitą vietą yra autentiškai išaiškinęs, atmesdamas simbolišką aiškinimą kaip klaidą (pos. 7, kan. 2). — Ar buvo pakrikštyti Apaštalai? Šiaip ar taip, nebuvo reikalo juos krikštyti tam, kurs savo žodžiu atleido nusidėjėliui nuodėmes. Augustinas rimtai įrodinėja, kad apaštalai krikštą priėmė. — (6) *Kas gimė iš kūno*... Čia nurodoma priežastis, kodėl naujas gimimas yra reikalingas: įeiti į Dievo karalystę yra veiksmas visai antgamtinis, kurio nė vienas žmogus negalėtų įvykdyti savo jėgomis (plg. 1 Kor 15, 50). Kūnas priešpastatytas Dvasiai yra žmogaus prigimtis su jos silpnybėmis ir polinkiu į nuodėmę. Savaime aišku, kad ji gali pagimdyti tik kūną. Kad kas būtų atgimęs dvasiškai, reikia atgimti iš Dvasios. — (7) *Nesistebėk*...: ir jums, žydams, pasilieka reikalas atgimti iš vandens ir Dvasios, nors kūniškai (kūnu) jūs esate kilę iš Abraomo. — (8) *Vėjas pučia*... Kad duotų Nikodemui geriau suprasti antgamtinę paslaptį atgimimo iš šv. Dvasios, Jėzus naudojasi palyginimu. Palyginimui jis ima vėjo pūtimą, t. y., dalyką, kurs atrodo esąs viduryje tarp kūniškų ir nekūniškų dalykų. *Vėjas pučia, kur nori* ta prasme, kad jis visai nepriklausomas nuo žmogaus, kad jo negalima sulaikyti, ar pasukti jo kryptį. Girdima vėjo ūžimas arba švilpimas. Nors jaučiama, iš kurio šono vėjas pučia, žinoma vėjo kryptis, bet nežinoma tikrai, kurioje vietoje jis prasideda ir kurioje vietoje baigiasi. Taigi, palyginimu duodama toks pamokymas: kadangi net gamtos dalykuose yra tokių, apie kuriuos mes visai neabejojame, nors negalime pamatyti jų akimis, kaip vėjo, kurio visai nematome, kurio pradžios ir galo nežinome, nors girdime jo ūžimą ar švilpimą, tai daug mažiau leista mums atmesti, kai mums patiekiama kas nors tikėti, kas perviršija gamtos tvarką, vien dėl to, kad savo mintimi tų dalykų nepasiekiame. Nėra nieko slaptingesnio, kaip naujas gyvenimas, žmogui šv. Dvasios suteikiamas krikšto valandoje: *taip yra su kiekvienu*... — (9) *Kaip tai gali būti?* Nikodemas dabar mato, kad Jėzus nekalba apie paprastą gimimą; bet visa, ką jis sako, pasilieka Nikodemui tamsu, nesuprantama, todėl jis vėl klausia. — (10) *Tu mokytojas*... Į klausimą Jėzus atsako klausimu, kuriame galima jausti Nikodemui daromas priekaištas, kad jis tų dalykų, apie kuriuos jam kalbėjo Jėzus, nesupranta, nors turėtų ne tik suprasti, bet ir kitus pamokyti, nes juk jis neveltui yra mokytojas Izraėlyje. Jis turėjo atsiminti kai kuriuos Sen. Testamento tekstus, kur žadama duoti žmonėms naują širdį, atimti iš kū-

zus jam tarė: Tu mokytojas Izraė- lyje ir tai nežinai? [11] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, mes kalba- me, ką žinome, ir liudijame, ką matėme, bet jūs nepriimate mūsų liudijimo. [12] Jei man kalbant jums apie žemiškus dalykus, jūs neti- kite, kaip tikėsite, jei jums kalbė- siu apie dangiškuosius? [13] Niekas neužžengė į dangų, kaip tik tas, kurs nužengė iš dangaus: žmo- gaus Sūnus, kurs yra danguje. [14] Ir kaip Mozė pakėlė augštyn žaltį tyruose, taip turi būti aug- štyn pakeltas žmogaus Sūnus, [15] kad kiekvienas, kurs į jį tiki, ne- pražūtų, bet turėtų amžinąjį gyve- nimą. [16] Nes Dievas taip mylėjo

Israel, et haec ignoras? [11] Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testa- mur, et testimonium nostrum non accipitis. [12] Si terrena dixi vobis, et non creditis: quomodo, si di- xero vobis caelestia, credetis? [13] Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis, qui est in caelo. [14] Et sicut Moy- ses exaltavit serpentem in deserto; ita exaltari oportet Filium homi- nis: [15] ut omnis, qui credit in ip- sum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. [16] Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigeni- tum daret: ut omnis, qui credit in

Io 7, 16; 8, 26 ss; 12, 49
Sap 9, 16
Prv 30, 4; Ex 4, 9
Nm 21, 9; Io 8, 28; 12, 32 ss; 18, 32
1 Io 4, 9; Rom 5, 8; 8, 32

---

no akmeninę širdį, įpilti savo Dvasios ir t.t. (plg. Ez 11, 19...; 35, 26... ; Zak 13, 1), ir jam Kristaus mokslas nebūtų buvęs naujas. — (11) *Iš tikrųjų*. Jė- zus palieka kalbą apie atgimimą ir pa- rodo reikalingumą tikėti į jį, Mesiją, tiesos ir naujo gyvenimo šaltinį, taip pat ir Izraėlio mokytojams. To tikė- jimo dar trūksta Nikodemui (12 e.), bet jis yra sąlyga amžinajam gyveni- mui (15 e.), kurios neįvykdžius, ateina teismas (18 e.), kurs jau yra prasidėjęs (19—21 e.). — *Mes kalbame*... Kai kurie aiškintojai mano, kad čia Jėzus kalba ne tik savo vardu, bet ir kieno kito, gal dangiškojo Tėvo, švenč. Trejybės, arba šv. Jono Krikštytojo. Bet gal čia daugiskaita pavartota tik iškilmingumo dėliai, lyg priešpastaty- mas prieš j u s, kurs apima ne tik Nikodemą, bet taip pat ir kitus žydų mokytojus. — (12) *Jei man kalbant jums apie žemiškus*... Apie visai že- miškus dalykus Jėzus niekuomet ne- buvo davęs pamokymų, todėl žodis ž e m i š k i dalykai nurodo netik juos. Prie žemiškų dalykų priklausė aug- ščiau duotas pareiškimas apie atgimimą, vėjo pūtimo palyginimas, Dvasios vei- kimai atnaujintame žmoguje, nes pa- naudoti vaizdai ir dalimi net patys da- lykai yra jausmais apčiuopiami, pav., vėjas, gimimas, ūžimas. Dangiškais gi yra mokslas apie švenč. Trejybę, atpir- kimą ir t.t. — (13) *Niekas neužžengė*. Užžengimo čia nereikia suprasti jau- smais apčiuopiamu būdu. Dievo Sū- nus danguje nuo amžių buvo kaip Dievas; įsikūnijimu jis nužengė žemėn, tačiau, kaip Dievas, pasilikdamas dan- guje. Išsireiškimą „užžengti" pasirenka Dievažmogis, prisitaikydamas prie mū- sų kalbėjimo būdo. Jei tat Išganyto- jas yra vienatinis mokytojas dangiškų paslapčių iš savo paties matymo, tai jam reikia tikėti. — (14) *Taip turi būti*... Toks yra Dievo nutarimas ir sumanymas. Tuo dievišku sumanymu mums parodoma, kaip labai mus Die- vas myli, o iš meilės didumo paaiškėja jos vaisių ir išganymo didumas. — Ty- ruose augštyn pakeltas negyvas žaltys ligoniams gelbėti yra vaizdas Kristaus, kurs per mirtį suteikia gyvybę. Vari- nis žaltys be nuodų yra vaizdas Išga- nytojo be nuodėmės, kurs ant kryžiaus pagydė nuodėmės sužeistą žmogų (Auks. plg. Išm 16, 7). — (15) *Kurs į jį tiki*. Ten žiūrėjimas kūno akimis padarydavo išgelbėjimą, o čia žiūrėji- mas tikėjimo akimis. — (16) *Pasaulį*: nuodėmingą žmoniją. — *Kurs į jį tiki*. Tiki į Išganytoją, kai tiki, kad jis Die- vo Sūnus ir pasiuntinys, pasaulio At-

Io 5, 22; 12, 47; Lc 19, 10; Act 17, 31
Io 3, 36; 5, 24
Io 1, 9; 12, 48
Ex 5, 13
Io 4, 1 ss,

eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. [17] Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. [18] Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. [19] Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem: erant enim eorum mala opera. [20] Omnis enim, qui male agit, odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius: [21] qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

[22] Post haec venit Iesus, et disci-

pasaulį, kad davė savo viengimusįjį Sūnų, kad kiekvienas, kurs į jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą. [17] Nes Dievas nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį pasaulio teisti, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas. [18] Kas tiki į jį, tas neteisiamas, o kas netiki, tas jau pasmerktas, nes netiki į viengimusiojo Dievo Sūnaus vardą. [19] O pasmerkimas yra toks: Šviesa atėjo į pasaulį, bet žmonės labiau mėgo tamsybę, kaip šviesą, nes jų darbai buvo pikti. [20] Nes kiekvienas, kurs daro pikta, nekenčia šviesos ir neeina į šviesą, kad jo darbai nebūtų peikiami. [21] Kas daro tiesą, tas eina į šviesą, kad jo darbai pasirodytų, nes jie padaryti Dievuje.

[22] Po to Jėzus atėjo su savo mo-

---

pirkėjas, kad tik jame yra išganymas, ir kas dėl to, būtent, prie jo šliejasi, laikosi jo mokslo, sergsti jo įsakymus, naudojasi jo malonės priemonėmis. Plg. taip pat Gal 5, 19. Pabrėždamas tikėjimo reikalingumą, Išganytojas nepašalina 3 ir 5 eil. pastatytos atgimimo sąlygos. — *Amžinąjį gyvenimą.* Amžinasis gyvenimas čia turi savo pradžią, pasmerkimas prasideda anapus karsto. — (17) *Pasaulio teisti.* Žydai laukė Mesijo, kaip teisėjo ir keršintojo, o Jėzus pasirodo, kaip Gelbėtojas ir Atpirkėjas. Teismu grasoma visiems nusidėjėliams; ir žydai yra nusidėjėliai, todėl ir jie turėtų verčiau gailestingumo, o ne teisingumo šauktis. Tik antrajame atėjime Kristus teis ir smerks. — (18) *O kas netiki...* Kas netiki, tas atstumia savo išganymo šaltinį ir jau yra savo sąžinės pasmerktas (Kir. Auks.). Jis savo kalte pasidaro vertas teismo. Plg. aug. 1, 12. — (19) *Yra toks:* pasireiškia tuo, kad, *šviesa atėjo...* Kodėl pasaulis atmetė šviesą, Dievo suteiktą ar tai vidujiniu apšvietimu, ar tai duotuoju pamokymu, t. y., kodėl velyk pamėgo tamsybes, o ne šviesą? Priežastis yra ta, kad *jų darbai buvo pikti;* todėl širdies sugedimas, nuodėmingi įpročiai yra didžiausi kliūtis tikėti. Plg. Rom 1, 21. — (20) *Nekenčia šviesos.* Kas elgiasi nepadoriai, jieško tamsos ir vengia šviesos; taip pat, kas yra pasidavęs negeriems darbams, kolei jis toks yra, nekenčia tiesos šviesos, nes ji priešinasi jo palinkimui ir parodo jo neteisybę, ir todėl jis nesiartina į šviesą, bet bėga nuo jos, ją atmeta, kad nebūtų papeikti negeri darbai. Ef 5, 13. — (21) *Tas eina į šviesą.* Kas elgiasi padoriai, mėgsta saulę; kas mėgsta ir daro tiesos darbus, būtent, tuos, kurie sutinka su tiesos taisyklėmis, darbus gerus, teisingus, tam nėra ko jieškoti tamsybės; jo darbai nebijo saulės ir viešo skelbimo. Kas tvarko savo gyvenimą pagal įstatymą, įrašytą į širdį, ir pagal iš Dievo gautą apšvietimą, tas pats ir su džiaugsmu eina priimti jam teikiamos tiesos mokslo. — *Padaryti Dievuje:* pagal Dievą, sutinka su Dievo valia.

e) Jėzus Judiejoje, 3, 22—36.

Jėzus ir Jono Krikštytojas atlieka sa-

kytiniais į Judiejos šalį; tenai jis pasiliko su jais ir krikštijo. [23] Taip pat ir Jonas krikštijo Enone prie Salimo, nes tenai buvo daug vandens. Žmonės ateidavo ir krikštydinosi. [24] Nes Jonas dar nebuvo įmestas į kalėjimą. [25] Tarp Jono mokytinių ir žydų kilo ginčas apie apsiplovimą. [26] Jie atėjo pas Joną ir jam sakė: Rabbi, tas, kurs su tavim buvo anapus Jordano, apie kurį tu liudijai, štai dabar krikštija, ir visi eina pas jį. [27] Atsakydamas Jonas tarė: Žmogus negali nieko sau imti, jei jam nebus duota iš dangaus. [28] Jūs patys galite paliudyti apie mane, kad aš esu sakęs: Aš ne Kristus, tik esu siu-

puli eius in terram Iudaeam: et illic demorabatur cum eis, et baptizabat. [23] Erat autem et Ioannes baptizans in Ennon, iuxta Salim: quia aquae multae erant illic, et veniebant, et baptizabantur. [24] Nondum enim missus fuerat Ioannes in carcerem. [25] Facta est autem quaestio ex discipulis Ioannis cum Iudaeis de Purificatione. [26] Et venerunt ad Ioannem, et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum. [27] Respondit Ioannes, et dixit: Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de caelo. [28] Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus: sed

Mt 4, 12
Lc 3, 19 s
Io 1, 19
Hbr 5, 4
Io 1, 20; Mc 1, 2; Mt 11, 10

---

vo pareigas tuo pačiu metu (22—24). Jonas, pasinaudodamas savo mokytinių atsiliepimu apie Kristų, paskutinį kartą liudija apie Kristų (25—36).

— (22) *Po to:* po pasikalbėjimo su Nikodemu, arba po visų įvykių Jeruzalėje, kurie paminėti 2, 13 ir toliau. — *Į Judiejos šalį.* Žmonių netikėjimas verčia Išganytoją pasijieškoti savo darbui kitos vietos. Jis tačiau pasilieka Judiejoje ir nori patraukti prie savęs žmones krikštu. Jėzaus sustojimo vieta arčiau nenurodoma; ji turėjo būti neperdaug toli nuo tos vietos, kurioje Jonas krikštijo; Jonas gi buvo *Enone prie Salimo* (23 e.), todėl, anot daugelio aiškintojų, Jordano slėnyje, į pietus nuo Bethsano (Skitopolio). Kiti tyrinėtojai nurodo kitą vietą. — *Ir krikštijo.* Toliau 4, 2 evangelijos autorius aiškiai sako, kad pats Jėzus nekrikštijo; krikštijo tik jo mokytiniai; todėl ir šičia kalbama apie krikštą, teikiamą Jėzaus mokytinių, tačiau jam pritariant ir leidžiant. Tas Kristaus mokytinių krikštas, be abejo, negalėjo būti krikščioniškas krikštas ir nieku nesiskyrė nuo Jono krikšto. Šv. Dvasia turėjo būti teikiama tik po Kristaus mirties (7, 39; 16, 7), o, anot šv. Povilo (Rom 6, 3), sakramentinio krikšto malonė eina iš Kristaus mirties. — (24) *Dar nebuvo...* Apie Jono įmetimą į kalėjimą žr. Mt 14, 3; Mk 6, 17; Lk 3, 19. 20. — (25) *Ir žydų.* Gr. t.: ir vieno žydo. Ginčą buvo pradėję Jono Krikštytojo mokytiniai. Priežastis buvo pavydas; gali būti, kad vienas žydas pagyrė Jėzaus mokytinių krikštą ir statė jį augščiau už Jono. Jono mokytiniai to pakęsti negalėjo; jiems rodėsi, kad Jėzus savinasi tai, kas išimtinai turėjo priklausyti Jonui. — *Apsiplovimą:* krikštą. — (26) *Apie kurį tu liudijai:* kurs turėtų būti tavo mokytinis, kuriam tu savo liudijimu suteikei reikšmės (Auks. Eut. Beda). — (27) *Žmogus...* Ypač teisingas žmogus, turint galvoje Kristų: iš jūsų pačių pripažinto Jėzaus pasisekimo reikia pažinti, kad jis eina dangaus jam pavestas pareigas. Kad tai yra Mesijo pareigos, Jonas pasako kitoje eil. — *Negali.* Negalėjimas morališkas. — *Nieko:* jokios pareigos ir jokio pasisekimo pareigoje (Beda). — (28) *Jūs patys...* Jonas stengiasi įtikinti savo mokytinius jų pačių pasakytais žodžiais (Aug.). — *Kad aš esu sakęs:* augšč. 1, 19. 28.

Mt 9, 15; 22, 2
Sm 3, 1
Io 8, 23
Io 3, 11
Rom 3, 4
Io 1, 33 s

quia missus sum ante illum. 29 Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat, et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. 30 Illum oportet crescere, me autem minui. 31 Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est, et de terra loquitur. Qui de caelo venit, super omnes est. 32 Et quod vidit, et audivit, hoc testatur: et testimonium eius nemo accipit. 33 Qui accepit eius testimonium, signavit quia Deus verax est. 34 Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad men=

stas pirm jo. 29 Kas turi sužieduotinę, tas sužieduotinis, o sužieduotinio prietelis, kurs stovi ir jį girdi, džiaugte džiaugiasi sužieduotinio balsu. Taigi, tokio džiaugsmo aš pilnai prityriau. 30 Reikia, kad jis augtų, o aš eičiau mažyn. 31 Kas ateina iš augštybės, tas stovi augščiau už visus. Kas iš žemės ateina, tas žemiškas ir žemiškai kalba. Kas ateina iš dangaus, tas stovi augščiau už visus. 32 Ką jis matė ir girdėjo, apie tai jis liudija, tačiau niekas nepriima jo liudijimo. 33 Kas priėmė jo liudijimą, tas patvirtino, kad Dievas tiesakalbis. 34 Nes ką Dievas siuntė, tas skelbia Dievo žodžius, nes Dievas ne

— (29) *Kas turi...* Naujas Jono liudijimas jo mokytiniams. Vaizdas paimtas iš moterystės; juo pasakoma santykis Dievo su jo tauta (Iz 54, 6; 62, 4 ir k.) ir Jėzaus su jo Bažnyčia (2 Kor 11, 2; Ef 5, 32; Apr 19, 7). Yra tik vienas sužieduotinis, o visi kiti čia yra tik dėl jo. — *Kurs stovi:* pasiryžęs patarnauti. — *Sužieduotinio balsu.* Iš balso garso ir žodžių prietelis pažįsta linksmą sužieduotinio nuotaiką. Sužieduotinio prieteliais vadinami jo palydovai, pasiimant sužieduotinę. — *Tokio džiaugsmo...* Jonas atgailos pamokslais darbavosi Kristui, jo liudijimas nurodė Kristų, ir jis nusiuntė jam pirmuosius mokytinius. — *Pilnai prityriau:* nes mesijinė karalystė, mano troškimų tikslas, jau turi pradžią. — (30) *Reikia, kad jis...* Santykis turi taip keistis, kad Kristus pasirodytų vis didesniu laimėtoju: Jėzus turi didėti galia ir reikšme ir rasti vis daugiau tikėjimo bei meilės. Jonas buvo lyg kad rytmečio žvaigždė, anksčiau pasirodanti, negu saulė (Aug. Eut.), arba mėnulis, kurs netenka savo blizgėjimo, kai saulė užteka. Bet kodėl Krikštytojas nepasakė savo mokytiniams aiškiais žodžiais, kad jie eitų pas Jėzų? Nes jie turėjo pasiekti jį laisvu tikėjimu. Jo liudijimas buvo gana aiškus, kad atvestų juos į tikėjimą. Kas būdavo jiems tamsu, jie turėdavo tai tikėjimu nugalėti, kaip tai padarė Andriejus ir Jonas. — (31) *Kas ateina...* Daug aiškintojų mano, kad tai dar Jono Krikštytojo žodžiai. — *Stovi augščiau už visus:* savo verte ir galia augščiau už visus pranašus, kurie turėjo apreikšti Dievo valią, kadangi jis atnešа augščiausį apreiškimą. — *Ir žemiškai kalba.* Žmogus, kaip žemiška esybė, kalba iš savęs žemiškus dalykus, tik įgimtus, ir jei jis turi kalbėti antgamtinius, tai jam reikia ypatingo apreiškimo (Aug. Tom.). — (32) *Ką jis matė ir...* Liudijimas to, kurs matė savo akimis, neginčytinas. — *Niekas nepriima...* Jonui Krikštytojui skaudu, kad tas liudijimas nepriimamas taip, kaip reikia; tai jis išreiškia savo žodžiais: niekas nepriima..., t. y., tų, kurie liudijimą priima, yra taip maža, kad jie, sakytumei, paskęsta didelėje daugumoje. Net Jono Krikštytojo mokytinių dalis priklausė prie netikinčiųjų. — (33) *Tas patvirtino...* Priėmimas su tikėjimu yra lyg antspauda, kuria žmogus patvirtina Dievo tiesakalbumą. — *Tiesakalbis:* ištikimas savo pažaduose. — (34) *Dievo žodžius.* Jėzus sako Dievo žodžius, ne taip kaip pranašai, kurie sakė ir žmonių žodžius. Todėl po jo nebėra ko laukti tobule=

saiku suteikia Dvasios. [35] Tėvas myli Sūnų ir visa atidavė į jo ranškas. [36] Kas tiki į Sūnų, tas turi amžinąjį gyvenimą, o kas netiki Sūnui, tas nematys gyvenimo, ant jojo pasilieka Dievo rūstybė.

4. [1] Kai Jėzus patyrė, kad parišsiejai girdėję, jog jis, Jėzus, daušgiau įgijąs mokytinių ir krikštijąs, kaip Jonas, [2] (nors pats Jėzus neškrikštijo, tik jo mokytiniai), [3] jis paliko Judieją ir vėl nuėjo į Gališliejà. [4] Jam reikėjo eiti per Samašriją. [5] Taigi, jis atėjo į Samarijos miestą, vadinamą Sikaru, arti lauško, kurį Jokūbas buvo davęs savo

suram dat Deus spiritum. [35] Pašter diligit Filium: et omnia dedit in manu eius. [36] Qui credit in Fišlium, habet vitam aeternam: qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

Io 5, 20; 17, 2; Mt 11, 27
Io 1, 18, 20, 3; 1 Io 5, 10

4. [1] Ut ergo cognovit Iesus quia audierunt Pharisaei quod Iesus plures discipulos facit, et baptizat, quam Ioannes, [2] (quamquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius) [3] reliquit Iudaeam, et abiit iterum in Galilaeam. [4] Oportebat autem eum transire per Samariam. [5] Vešnit ergo in civitatem Samariae, quae dicitur Sichar: iuxta praeš

Io 3, 22
1 Cor 1, 17
Lc 9, 52
Gn 48, 22; Ios 24, 32

---

snio apreiškimo. — *Dievas ne saiku...:* Dievas neturi įpročio teikti šv. Dvasios tam tikru nustatytu saiku, taip kad dašvęs jos vienam daug, nebegalėtų kišdam duoti daugiau. Nėra jam reikalo duoti visiems lygiai; jis duoda kiekviešnam savo nuožiūra ir nėra suteikęs nė vienam tiek, kad nebegalėtų suteikti kitiems daug daugiau; nes tos Dvasios gausumas yra begalinis. Jėzus turi šventąją Dvasią be saiko. — (35) *Tėšvas myli...* Jėzus, kaip Dievažmogis, gauna iš Tėvo visa, todėl jis gauna ir šv. Dvasią be saiko, nes Tėvas myli Sūnų amžina, didžiausia meile (Auks. Aug. Kir.). — (36) *Kas tiki į Sūnų...:* nes tiems, kurie į jį tiki, jis duoda gašlios tapti Dievo sūnumis (1, 12); Diešvo gi sūnūs bus dalyviai taip pat Diešvo karalystės ir laimingo gyvenimo su Dievu, ir jau dabar turi amžinąjį gyšvenimą užuomazgoje, t. y., malonėje (Kaj.), nes gausiai gauna iš Kristaus pilnybės (1, 16). — *Nematys...:* nepašsieks. — *Dievo rūstybė...:* nes dėl Adomo nuodėmės ir dėl atskirų žmošnių padarytų nuodėmių, kiekvienas yra vertas Dievo teisybės keršto, nuo kušrio tegalės išsivaduoti tik per tikėjimą į Sūnų; nes nėra duota kito vardo, kušriuo reikėtų mums išsigelbėti (Apd 4, 12); nes visi yra rūstybės vaikai.

f) Jėzus Samarijoje, 4, 1—42

(4, 1) *Kai Jėzus patyrė...* Anksčiau už šitą įvykį atsitiko tai, ką pasakoja Mt 4, 12. Išganytojas nuo pat Velykų švenčių iki vėlam rudeniui stengėsi pašruošti kelią savo mokslui į Judieją. Prieš žydų netikėjimą ir pusiautikėjimą dabar stoja samariečių tikėjimas. Nors samariečiai buvo šiek tiek ir gišminingi žydams, tačiau buvo jų nekenščiami, ir patys jų nekentė. Šita pradžia nurodoma karalystės išsiplėtimas tarp pagonių (35 e.). Nors parisiejai Jono Krikštytojo nepripažino, vis dėlto jie jį sekė tiksliai. Kadangi dabar Jėzus veikia panašiu būdu, nerimastis didėja, ir jie jieško visų pirma padaryti nežašlingą, jau labiau žinomą, Krikštytoją. — *Jėzus, daugiau...* Parisiejai, be abešjo, nebuvo užmiršę Viešpaties pasirošdymo šventykloje. — (2) *Pats Jėzus nekrikštijo...* Evangelistas čia pataiso parisiejų ausis pasiekusį gandą. — (3) *Jis paliko Judieją...* Išganytojas nenori būti pirm laiko sutrukdytas savo daršbe (Kir. Auks.). — (4) *Per Samariją.* Artimiausis kelias ėjo per Samariją. — (5) *Sikaru:* prie Ebalio kalnelio, 2 kišlometru atstu nuo Sikemo. — *Kurį Joškūbas...* Plg. 1 Moz 48, 22; 33, 19. —

dium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo. [6] Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. [7] Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus: Da mihi bibere. ([8] Discipuli enim eius abierant in civitatem ut cibos emerent.) [9] Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu Iudaeus cum sis, bibere a me poscis, quae sum mulier Samaritana? non enim coutuntur Iudaei Samaritanis. [10] Respondit Iesus, et dixit ei: Si scires donum Dei, et quis est, qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. [11] Dicit ei mulier: Domine, neque in quo haurias habes, et puteus altus est: unde ergo habes aquam vivam? [12] Numquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit no-

Lc 9, 53

Io 7, 38 s

Io 8, 53

sūnui Juozapui. [6] Tenai buvo Jokūbo šulinys. Nuvargęs iš kelionės Jėzus atsisėdo, taip kaip buvo, prie šulinio. Buvo apie šeštą valandą. [7] Viena moteriškė samarietė atėjo semtis vandens. Jėzus jai tarė: Duok man gerti. [8] Nes jo mokytiniai buvo nuėję į miestą nusipirkti valgyti. [9] Ta moteriškė samarietė jam sakė: Kaipgi tu, būdamas žydas, prašai gerti mane, moteriškę samarietę? Nes žydai nebendrauja su samariečiais. [10] Atsakydamas Jėzus jai tarė: Jei tu pažintumei Dievo dovaną ir kas yra tas, kurs tau sako: Duok man gerti, tu tikrai būtumei jį prašiusi, ir jis duotų tau gyvojo vandens. [11] Moteriškė jam sakė: Viešpatie, tu juk neturi kuo pasisemti, o šulinys gilus; tai iš kur tu turi gyvojo vandens? [12] Argi tu didesnis už mūsų tėvą Jokūbą, kurs mums da-

(6) *Jokūbo šulinys.* Kelio nuo Jeruzalės buvo apie 60 kilometrų. Šulinys teikdavo keleiviams patogią poilsio vietą. — *Taip kaip buvo:* nepasijieškojęs pirma patogesnės vietos atsisėsti. — *Apie šeštą valandą* — mūsų dvyliktą vidudienyje. — (7) *Samarietė.* Kad moteriškė buvo samarietė, čia pabrėžiama dėl religinės priešingybės tarp žydų ir samariečių. — *Duok man gerti.* Jėzus, kaip geras ganytojas, pradeda pirmas šnekėti, kad vestų moteriškę tinkamu būdu į išganymą (Aug. Kir.). — (8) *Nes jo mokytiniai...* Iš čia paaiškėja, kodėl Jėzaus mokytiniai patys nedavė jam gerti. — (9) *Būdamas žydas...* Moteriškė pažino Jėzų, kad jis žydas iš apdaro ir kalbos. Ji turėjo jaustis labai patenkinta, kad su prašymu į ją kreipiasi žydų tautos asmuo. — *Nes žydai nebendrauja...* Tai evangelisto pastaba. Tarp žydų ir samariečių buvo didelė neprietelystė. Ką vieni paliesdavo, tai kiti laikydavo jau suteptu dalyku; todėl negerdavo ir nevalgydavo iš tų pačių indų ir t.t. — (10) *Dievo dovaną:* kad Dievas kaip tik tave dabar atvedė prie šulinio. — Išganytojas duoda suprasti, kad jis pažįsta jos jautrią širdį. — *Gyvojo vandens.* Gyvuoju vandenimi Išganytojas čia vadina savo dieviškąjį mokslą ir Dievo malonę. Samarietė supranta apie paprastą vandenį, tekantį upėje ar iš versmės, ne stovintį supiltą duobėje ar tvenkinyje. — (11) *Kuo pasisemti:* neturi nei kibiro, nei virvės; vienas ir kitas dalykas, žiūrint šulinio gilumo, yra būtinai reikalingas. Dabar tas šulinys yra 23 metrų gilumo, jo skersmuo — 2,3 metro. — *Iš kur...:* gal iš kito šulinio? — Nors moteriškė tebekalba tik apie viršujus, matomus dalykus, bet ji jau jaučia, kad tas, prieš kurį stovi, yra daugiau, negu paprastas žydas ir atsiliepia į jį su pagarba, vadindama jį Viešpačiu (Auks.). — (12) *Už mūsų tėvą Jokūbą...* Jei tu tai galėtumei padaryti, tu turėtumei būti didesnis už Jokūbą, nes jis išsikasė šitą šulinį ir naudojosi juo paprastu būdu, o tu nori be paprastų

vė tą šulinį, pats iš jo gėrė, taip pat ir jo vaikai ir jo gyvuliai? 13 Atsakydamas Jėzus jai tarė: Kiekvienas, kurs geria šitą vandenį, vėl trokš, o kas gers vandens, kurį aš jam duosiu, tas nebetrokš per amžius; 14 vanduo, kurį aš jam duosiu, bus jame šaltinis vandens, trykštančio į amžinąjį gyvenimą. 15 Moteriškė jam sako: Viešpatie, duok man to vandens, kad nebetrokščiau ir nebevaikščiočiau čia semtis. 16 Jėzus jai tarė: Eik, pavadink savo vyrą ir ateik čia. 17 Moteriškė atsakė: Aš neturiu vyro. Jėzus jai tarė: Gerai pasakei: aš neturiu vyro. 18 Nes tu turėjai penkis vyrus, ir tas, kurį dabar turi, tai ne tavo vyras; čia tu tiesą pasakei. 19 Moteriškė jam tarė: Viešpatie, matau, kad tu pranašas. 20 Mūsų tėvai garbindavo šitame kalne, jūs gi sakote Jeruzalėje esanti vieta, kur reikią gar-

bis putem, et ipse ex eo bibit, et filii eius, et pecora eius? 13 Respondit Iesus, et dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum: 14 sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. 15 Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam: neque veniam huc haurire. 16 Dicit ei Iesus: Vade, voca virum tuum, et veni huc. 17 Respondit mulier, et dixit: Non habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene dixisti, quia non habeo virum: 18 quinque enim viros habuisti, et nunc, quem habes, non est tuus vir: hoc vere dixisti. 19 Dicit ei mulier: Domine, video quia Propheta es tu. 20 Patres nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis, quia Ierosolymis est locus,

Lc 6, 58
Io 6, 27. 35; 7, 37 ss
1 Cor 9, 24 s
Dt 12, 5; Ps 121

---

priemonių duoti gyvojo vandens. Moteriškė Jokūbą vadina savo tėvu, nes samariečiai laikė save Jokūbo ainiais, ir iš tikrųjų nebuvo kilę tik iš pagonių. (2 Kron 30, 6. 10; 34, 9). — *Pats iš jo gėrė...* Moteriškė, matomai, jaučia Jėzaus žodžių svarbą; abejonių jai sukelia du dalyku, kad šulinys Jokūbo padarytas, ir kad jis pats iš jo gėrė. — (13) *Tas nebetrokš.* Kristaus mokslo šviesa ir šv. Dvasios malonė pilnai patenkina sielą. Šv. Dvasios malonė savyje yra negendanti, neišsemiama, amžinai malšinanti sielos troškulį ir užtenkama amžinajam gyvenimui. — (14) *Trykštančio į...* Paprastas vanduo, kurį žmogus geria, yra organizmo sunaudojamas; vanduo, kurį Kristus duoda, virsta žmoguje tokios jėgos šaltiniu, kad jo ne tik pilnai užtenka sielai pasotinti, bet jis dar trykšta iki dangui ir patikrina amžinąjį gyvenimą. — (15) *Duok man to vandens...* Moteriškė dar nesupranta Kristaus žodžių, bet ji pradeda tikėti, kad Išganytojas turi stebuklingo vandens (Kir. Aug. Tom.). — (16) *Eik...* Šito Išganytojo reikalavimo tikslas yra pasiryžimas teikti tolesnį pamokymą. Moteriškė turi gerą valią, todėl Išganytojas nori pažadinti joje pažinimą jos pačios nevertybės ir tikėjimą į jo augštesnį žinojimą. — (17) *Aš neturiu vyro.* Moteriškė bando išsisukinėti. Ji nenori vadinti to, su kuriuo gyvena, teisėtu vyru, bet taip pat nenori prisipažinti, kad ji gyvenanti neteisėtoje moterystėje. — *Gerai pasakei...* Išganytojas sutinka, kad atsakymas nebuvo melagingas, bet parodo, kad ji neaiškiai išdėsto tikrus santykius: tu neturi teisėto vyro. — (19) *Viešpatie, matau...* Dvejopas išpažinimas: savo nuodėmės ir Kristaus vertės. — *Pranašas:* Dievo apšviestas žmogus (1 Kar 9, 6). — (20) *Mūsų tėvai...* Pažinus Išganytoją, kaip pranašą, moteriškė išdėsto ginčą, buvusį tarp žydų ir samariečių taip, kaip ji supranta jį; prieš dabar gyvenančius žydus ji stato tėvus: Abraomą, kurs

2 Rg 17, 41

ubi adorare oportet. [21] Dicit ei Iesus: Mulier crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Ierosolymis adorabitis Patrem. [22] Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus quia salus ex Iudaeis est. [23] Sed venit hora, et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit, qui adorent

binti. [21] Jėzus jai tarė: Moteriške, tikėk manim, ateina valanda, kuomet jūs nei šitame kalne, nei Jeruzalėje negarbinsite Tėvo. [22] Jūs garbinate, ko nežinote, mes garbiname, ką žinome, nes išganymas ateina iš žydų. [23] Bet ateina valanda ir dabar jau yra, kai tikri garbintojai garbins Tėvą dvasia ir tiesa; nes ir Tėvas ieško tokių

čia turėjęs aukoti savo sūnų, 1 Moz 22, 7. 8 (Auks. Eut. Teof.), arba Jokūbą ir jo sūnus, kurie čia statė altorių, 1 Moz 33, 20 (Eut.). Žydai ir samariečiai žinojo iš Mozės įstatymo, kad reikia duoti Dievui garbė ir deginti aukos tik vienoje vietoje. Persiskyrimas sąryšyje su Dievo garbinimu buvo įvestas tik po Babilono nelaisvės, nuo to laiko, kai samariečiai, išskirti iš tautinės šventyklos, Aleksandro Didžiojo laikais ar anksčiau pastatė Garizimo kalne šventyklą ir sakė, kad ji esanti ta vienatinė vieta, kur reikia garbinti Dievas. Ji, tiesa, buvo Irkano sugriauta 129 metais pirm Kristus, bet jos vieta samariečiams pasiliko šventa. — (21) *Tikėk*... Pranašystė reikalauja tikėjimo. Nei viena, nei kita vieta nereikalinga būsimam Dievo garbinimui. — *Valanda:* Dievo paskirtas laikas po Viešpaties prisikėlimo. — *Jūs.* Moteriškė ir kiti samariečiai turėjo tuojau įtikėti į Išganytoją. — *Tėvo.* Dievas yra Kristaus Tėvas. Tėvu jis vadinamas Naujajame Testamente. — (22) *Jūs garbinate, ko*... Tikras Dievo pažinimas negalėjo žyduose išnykti, nes Dievo sumanymu buvo nustatyta, kad mesijinis išganymas paplistų į pasaulį iš žydų (Iz 2, 3). Taigi, Kristus sako, kad žydai, turėdami tikrą Dievo pažinimą, taip pat žino, kad Dievas jų garbinamas taip, kaip jis norėjo būti pamaldžiųjų garbinamas sen. sandoroje, o samariečiai neturi tikro Dievo pažinimo, ir todėl jie garbina, ko jie nežino. Be to, samariečiai, kad ir turėjo Mozės įstatymo knygas, tačiau neturėjo visų kitų, ypač pranašų knygų, kuriose buvo skelbiamas Mesijo atėjimas. — (23) *Ateina valanda*...: Mesijo metas jau yra atėjęs, nes pats Mesijas jau yra čia pat. — *Tikri garbintojai*... Tokiais tikrais Tėvo garbintojais jau yra Kristaus mokytiniai, kurie jį garbina tikrai, t. y., tobulai. — *Dvasia:* tikru pažinimu. — Išganytojas, vartodamas tą patį žodį „garbinti", kurs sakomas ir apie samariečių kultą, kalba apie viešą tarnavimą Dievui. Priešingai samariečių ir žydų kultui, krikščioniškasis nėra surištas su bet kuria viena kulto vieta. Dievas, kaip dvasia, yra visur, taigi, ir tobula tarnystė Dievui turi būti atliekama visur. Toliau krikščioniškasis kultas savo vidujine esme turi būti dvasia, t. y., eiti iš vidujinių dalykų, iš tikėjimo, meilės, vilties, atsidavimo Dievui. Viršujinis tarnavimas Dievui nėra atmestinas ir negali būti atmestas (plg. Ef 3, 14; Rom 12, 3; Apd 9, 40), bet jis turi būti išraiška dvasinės vidujinės nuotaikos, kuri visų pirma reikalaujama (Aug.). Viršujiniai ženklai yra žmogaus prigimties reikalaujama išraiška vidujinės nuotaikos, be kurios negali apsieiti joki religija (Aug.). — *Tiesa.* Tiesa garbino ir žydai, bet labai netobulai, kadangi nei pilna tiesa nebuvo apreikšta, nei apreikštoji nebuvo aiškiai išreikšta, bet buvo apsupta daugelio vaizdų. Tobuliausiu ir kilniausiu būdu tas garbinimas dvasia ir tiesa atnašaujamas šventų mišių aukoje, kurioje peršviestas Išganytojas, Bažnyčios galva, aukoja pats save dangiškajam Tė-

garbintojų. [24] Dievas yra dvasia, ir jo garbintojams reikia garbinti dvasia ir tiesa. [25] Moteriškė jam tarė: Aš žinau, kad ateis Mesijas (tai yra Kristus); taigi, atėjęs jis visa mums paskelbs. [26] Jėzus jai tarė: Aš esu, kurs su tavim kalbu. [27] Tuo tarpu atėjo jo mokytiniai ir stebėjosi, kad jis kalbasi su mote-riške. Tačiau nė vienas nesakė: Ko klausiesi, ar: apie ką su ja kal-bi? [28] Moteriškė gi paliko savo ąsotį, nuėjo į miestą ir sakė žmo-nėms: [29] Ateikite ir išvyskite žmo-gų, kurs man pasakė visa, ką tik esu padariusi; ar ne jis Mesijas? [30] Jie išėjo iš miesto ir ėjo pas jį. [31] Tuo tarpu mokytiniai prašė jį,

eum. [24] Spiritus est Deus: et eos, qui adorant eum, in spiritu et ve-ritate oportet adorare. [25] Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit, (qui dicitur Christus.) cum ergo venerit ille, nobis annunciabit om-nia. [26] Dicit ei Iesus: Ego sum, qui loquor tecum. [27] Et continuo venerunt discipuli eius: et mira-bantur quia cum muliere loqueba-tur. Nemo tamen dixit: Quid quaeris, aut quid loqueris cum ea? [28] Reliquit ergo hydriam suam mu-lier, et abiit in civitatem, et dicit illis hominibus: [29] Venite, et vide-te hominem, qui dixit mihi omnia quaecumque feci: numquid ipse est Christus? [30] Exierunt ergo de civitate, et veniebant ad eum. [31] In-terea rogabant eum discipuli, di-

2 Cor 3, 17; Rom 12, 1
Io 1, 41
Io 9, 37; 10, 25

---

vui ir tikinčiųjų aukojamas per kunigą. — (24) *Dievas yra dvasia:* ir kaip tok-sai jis be galo perviršija visus kūniškus ir žemiškus dalykus; taigi, kad jam būtų duodamas garbinimas, atitinkąs jo prigimtį ir tobulumą, Dievas turi lyg kad pakelti dangiška pagalba ir apšvie-timu sutvėrimą prie savęs, reikia, kad žmonės būtų pastatyti šv. Dvasios ma-lonėje, su kuria šv. Dvasia gyvena tei-siuosiuose (Rom 5, 5; 8, 11 ir k.), ir toje *tiesoje,* kurią Kristus mums atnešė iš dangaus apie Dievo prigimtį, apie paslaptis, meilę ir t.t. — (25) *Aš žinau:* gal iš 1 Moz 49, 10; 5 Moz 18, 15. 18. Samariečių viltis buvo laisvesnė nuo žemiškų įsivaizdinimų, negu žydų. Jie vaizdavosi sau Mesiją kaip autoritetin-gą mokytoją *(jis visa mums paskelbs),* kurį jie vadino atstatytoju. Moteriškė dabar tiki, kad yra reikalingas augšte-snis garbinimas, bet ji laukia tolesnių pamokymų iš Mesijo. — (26) *Aš esu...* Tas buvo pasikalbėjimo tikslas, ta yra ir priežastis, kodėl evangelistas pasako-ja šitą įvykį. Išganytojas duoda apie save liudijimą, kurį anksčiau evange-listas buvo davęs savo ir Krikštytojo vardu. Jėzui nereikia bijoti Samarijoje jokio nesusipratimo (6, 15; 10, 24); jis gali laukti nuolankaus tikėjimo ir klu-snaus pasidavimo (Auks.). — (27) *Kad jis kalbasi...* Pas žydus viešai nebuvo kalbamasi su moteriške; bent jų mo-kytojai taip nedarydavo; jiems tai bū-tų buvęs perdaug didelis pasižeminimas. — (28) *Paliko savo...* Iš džiaugsmo ji užmiršta, ko ji buvo atėjusi. — *Sakė žmonėms:* tiems, kuriuos grįždama su-tiko kelyje. — (29) *Visa, ką tik esu padariusi.* Jėzus buvo pasakęs moteriš-kei jos didesnius nusikaltimus, dėl ku-rių jos sąžinė turėjo būti labiausiai ne-rami; todėl ji tiki, kad Jėzus žino vi-sus slaptus dalykus ir viską gali pasa-kyti. — *Ar ne jis Mesijas?* Moteriš-kė pati tiki, kad Jėzus yra Mesijas; ki-tiems ji nemano primesti savo tikėjimo; ji palieka jiems patiems įsitikinti. Ta-čiau netiesioginiu būdu ji, kaip apašta-las Pilypas 1, 47, vis tik skuba laimėti tikėjimui kitus. Padavime Samarijos moteriškė vadinama Fotina. — (30) *Jie išėjo...* Kristaus mokytinių pasiro-dymas miestelyje buvo prirengęs šitą jo gyventojų susidomėjimą moteriškės žodžiais.

(31) *Tuo tarpu:* kai moteriškė buvo nuėjusi, o samariečiai dar nebuvo atėję.

centes: Rabbi, manduca. [32] Ille autem dicit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. [33] Dicebant ergo discipuli ad invicem: Numquid aliquis attulit ei manducare? [34] Dicit eis Iesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius, qui misit me, ut perficiam opus eius. [35] Nonne vos dicitis, quod adhuc quattuor menses sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: Levate oculos vestros, et videte regiones, quia albae sunt iam ad messem. [36] Et qui metit, mercedem accipit, et congregat fructum in vitam aeternam: ut, et qui seminat, simul gaudeat, et qui metit. [37] In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat, et alius est qui metit. [38] Ego misi

Io 17, 4

Mt 9, 37; Lc 10, 2

Mich 6, 15

sakydami: Rabbi, valgyk! [32] Jis jiems atsakė: Aš turiu valgyti maisto, kurio jūs nežinote. [33] Tuomet mokytiniai kalbėjosi tarp savęs: Ar neatnešė jam kas nors valgyti? [34] Jėzus jiems tarė: Mano valgis yra daryti valią to, kurs mane siuntė, kad ištesėčiau jo darbą. [35] Ar jūs nesakote: Yra dar keturi mėnesiai, ir ateina pjūtis? Štai, sakau jums: Pakelkite savo akis ir pasižiūrėkite į laukus, kad jie jau pabalę pjūčiai. [36] Pjovėjas gauna užmokestį ir renka vaisius amžinajam gyvenimui, kad drauge džiaugtųsi ir sėjėjas ir pjovėjas. [37] Nes čia pasirodo esąs tikras tas posakis: Kas kitas sėja, ir kas kitas pjauna. [38] Aš siunčiau

— (33) *Ar neatnešė jam...* Pasikalbėjime su samariete paprastas vanduo buvo Jėzui proga kalbėti apie dvasinį vandenį; taip ir šičia nuo paprasto valgio jis nukreipia kalbą prie dvasinio maisto. Mokytiniai, kaip ir samarietė, supranta Jėzaus žodžius kūniškai. — (34) *Daryti valią:* amžinąją Dievo valią išganyti žmones, o šitame atsitikime ypač Sikaro gyventojus. — *Jo darbą:* darbą, kurio Dievas iš manęs laukia, kad jį padaryčiau, Mesijo darbą, žmonijos atpirkimą ir Dievo karalystės įsteigimą. — (35) *Ar jūs nesakote:* jei jūs dabar, šiuo metu, prisimenate pjūtį, ar jūs nesakote. — *Keturi mėnesiai.* Dauguma aiškintojų čia mato nurodytą laiką, kiek jo buvo likę iki pjūčiai, kuri Palestinoje pradedama balandžio mėnesyje ir baigiama birželyje. Jei taip, tai Jėzaus žodžiai turėjo būti pasakyti žiemos metu, gal sausio mėnesyje, taigi, maždaug devyniems mėnesiams praslinkus po paskutinių Velykų, 2, 13. —*Pakelkite savo akis.* Dvasinės pjūties pradžios jau nebereikia laukti; tos pjūties metas jau atėjęs. Plg. Mt 9, 37; Lk 10, 2. — *Pasižiūrėkite į laukus.* Išganytojas mato ateinančius Sikaro gyventojus. Jie yra pirmonės iš didelio javų lauko, iš visos žmonijos. — (36) *Pjovėjas gauna...* Kas yra veiklus dvasinėje pjūtyje, tas gauna už savo vargą užmokestį ir susilaukia gražaus pasisekimo, laimėdamas sielas dangaus karalystei. Kristus yra sėjėjas, apaštalai — pjovėjai. — (37) *Posakis: Kas kitas sėja...* Pasaulyje tik pripuolamai pasitaiko, kad pranokėjo vargų vaisius renka ne jis pats, bet kas kitas; Dievo karalystėje taip būna visuomet (38 e.). Išganytojas prisiima sunkiausią, skaudžiausią išganymo darbo dalį. Jis teikia mokslą, duoda pavyzdį, pelno malonę, įstato sakramentus; jo apaštalai ir kunigai veikia tik su tuo, ko jis taip gausiai yra davęs. Išganytojo mokslas ir kančia yra visos žmonijos atpirkimo pagrindas. — (38) *Aš siunčiau...* Anot kai kurių aiškintojų, Išganytojas į būsimą apaštalų siuntimą žiūri kaip jau į įvykusį, nes jie jau buvo išrinkti ir paskirti, kad savo laiku būtų siunčiami. Bet tie žodžiai gali būti suprantami apie tą pasilikimą Judiejoje, kada Kristaus mokytiniai krikštijo ir turėjo taip didelio pasisekimo, jog visi ėjo pas Jėzų, ir Jėzus turėjo daug mokytinių (3,

jus pjauti tai, dėl ko jūs nevargote; kiti vargo, ir jūs įstojote į jų darbus. [39] Daug iš ano miesto samariečių įtikėjo į jį dėl moteriškės žodžių, kuri liudijo: Jis man pasakė visa, ką tik esu padariusi. [40] Atėję pas jį samariečiai prašė jį pasilikti pas juos, ir jis pasiliko tenai dvi dieni. [41] Daug daugiau įtikėjo į jį dėl jo pamokslo. [42] O moteriškei jie sakė: Tikime jau nebe dėl tavo šnekos; mes patys girdėjome ir žinome, kad šitas tikrai pasaulio Gelbėtojas.

[43] Dviem dienom praslinkus, jis išėjo iš ten ir nuėjo į Galilieją. [44] Nes pats Jėzus liudijo, kad pranašas nelaikomas pagarboje savo tėvynėje. [45] Taigi, kai jis atėjo į Galilieją, galiliejiečiai jį priėmė, nes

vos metere quod vos non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis. [39] Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quaecumque feci. [40] Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. [41] Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius. [42] Et mulieri dicebant: Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, et scimus quia hic est vere Salvator mundi.

[43] Post duos autem dies exiit inde: et abiit in Galiliaeam. [44] Ipse enim Iesus testimonium perhibuit quia Propheta in sua patria honorem non habet. [45] Cum ergo venisset in Galilaeam, exceperunt

1 Io 4, 14

Mt 4, 12

Mt 13, 57; Mc 6, 4; Lc 4, 24

Io 2, 23; Mt 4, 12; Mc 1, 14; Lc 4, 14

26; 4, 1. 2). Ten apaštalai pjovė, ką Krikštytojas ir Jėzus buvo sėję; ten jie įėjo į jų darbus, t. y., stojo į jų vietą, kad pjūtimi pabaigtų jų darbą. Tačiau senesniųjų aiškintojų dauguma sako, kad mokytiniai įėję į pranašų darbus. — (39) *Įtikėjo.* Tai buvo tikėjimo pradžia (42 e.). Kad samariečiai tikėtų, jiems buvo gana žodžio (41 e.); jie nereikalavo stebuklų, kaip žydai (48 e.). Vėliau tikėjimui sustiprinti buvo padaryta ir Samarijoje stebuklų (Apd 8, 6). — (40) *Prašė jį pasilikti...* Visai kitaip elgdavosi su Jėzumi žydai! Iš žydų tarpo Išganytojas, nors jis jų jieškojo ir leido save pažinti iš stebuklų daugybės, turėdavo nekartą bėgti. Sikaro gyventojai, kaip tik gauna apie jį žinią, tuojau jo jieško ir laiko sau garbe turėti jį pas save. — (41) *Daug daugiau įtikėjo...* Dėl Kristaus čia buvimo ir mokymo, padaugėjo tikinčiųjų skaičius, ir tikėjimas pasidarė tobulesnis. — (42) *Dėl tavo šnekos:* dėl tavo pasakojimo. — *Pasaulio Gelbėtojas.* Kad Jėzus turėjo būti gelbėtojas ne tik žydų, bet ir pagonių, samariečiai suprato iš Jėzaus pasilikimo pas juos ir iš jo žodžių.

g) *Jėzus Galiliejoje, 4, 43—54*

(43) *Nuėjo į Galilieją.* Evangelistas buvo pasakęs, kad Jėzus, palikęs Judieją, nuėjo į Galilieją (žr. aug. 3 e.). Baigęs pasakoti apie Išganytojo sustojimą Samarijoje, per kurią jam dabar teko eiti, jis vėl kartoja, kad Jėzus ėjo toliau į Galilieją. — (44) *Savo tėvynėje.* Jėzus buvo gimęs Betliejuje, todėl jo tėviškė buvo Judieja, nors jis užaugo Galiliejos Nazarete. Kad čia evangelistas turi galvoje Judieją, taip mano gana daug vėlesniųjų laikų aiškintojų, ir tokią išvadą daro iš 3, 43 ir 44 eil. Tačiau aiškintojų dauguma mano, kad Jėzus savo tėvyne čia pavadino Nazaretą (plg. Mt 13, 57; Mk 6, 4; Lk 4, 24) ir kad čia tarp 43 ir 44 eil. praleisti žodžiai *ir praėjo pro Nazaretą.* — (45) *Atėjo į Galilieją...* Atėjimas į Galilieją čia tas pats, kuriuo kiti evangelistai pradeda pasakojimą apie

Io 2, 9

Io 2, 18; 1 Cor 1, 22

eum Galilaei, cum omnia vidissent quae fecerat Ierosolymis in die festo: et ipsi enim venerant ad diem festum. [46] Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Caphar=naum. [47] Hic cum audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Gali=laeam, abiit ad eum, et rogabat eum ut descenderet, et sanaret filium eius: incipiebat enim mori. [48] Dixit ergo Iesus ad eum: nisi signa, et prodigia videritis, non creditis. [49] Dicit ad eum regulus: Domine, descende prius quam mo=riatur filius meus. [50] Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus, et ibat. [51] Iam autem eo descen=dente, servi occurrerunt ei, et nunciaverunt dicentes, quia filius eius viveret. [52] Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habu=

jie buvo matę visa, ką jis buvo padaręs per šventes Jeruzalėje, nes ir jie buvo nuėję į tas šventes. [46] Ir jis vėl atėjo į Galiliejos Kaną, kur vandenį buvo pavertęs vynu. Buvo tenai vienas karaliaus valdininkas, kurio sūnus sirgo Kaparnaume. [47] Tas, išgirdęs, kad Jėzus ateina iš Judiejos į Galilieją, nuėjo pas jį ir prašė jį ateiti ir pagydyti jo sūnų, kurs buvo marinamas. [48] Tuomet Jėzus jam tarė: Jei jūs nematote ženklų ir stebuklų, jūs netikite. [49] Valdininkas jam atsa=kė: Viešpatie, ateik pirma, nekaip mano sūnus numirs. [50] Jėzus jam tarė: Eik, tavo sūnus gyvas. Žmo=gus įtikėjo žodžiams, kuriuos jam pasakė Jėzus, ir išėjo. [51] Jį jau par=einantį pasitiko tarnai ir pranešė jam, sakydami, kad jo sūnus gy=vas. [52] Jis tat pasiklausė juos apie valandą, kurią jam pasidarė geriau. Jie atsakė: Vakar septintą valandą

Kristaus pamokslus Galiliejoje. Gali=liejiečiai buvo matę Jeruzalėje Velykų metu Jėzaus stebuklus (žr. aug. 2, 23; 3, 2), todėl jie jį priima. Galiliejiečių nusistatymas priimti Jėzų dėl jo stebu=klų toliau, 48 e., yra peikiamas; tačiau jie geresni už kitus žydus tuo atžvil=giu, kad, pamatę stebuklus, jie klausosi ir laiko Jėzų Dievo pasiuntiniu, o kiti žydai nenorėjo tikėti nė stebuklams. — (46) *Atėjo į Galiliejos Kaną:* kur dirva Išganytojo veiklai buvo prirengta anksčiau padarytu pirmuoju stebuklu, ir kur buvo jau pasėta tikėjimo sėkla. —*Karaliaus valdininkas.* Gr. βασιλικός, karaliaus ar kunigaikščio tarnas. Ka=raliumi, kuriam tarnavo čia minimas asmuo, liaudies įpročiu, vadinamas Ero=das Antipas. Tikrumoje, jis buvo tik tetrarkas, t. y., ketvirčio kunigaikštis. Sūnus, kurs sirgo, turėjo būti vientur=tis, nes graikiškame tekste dedama žodis *sūnus* su artikulu. Tas karaliaus tarnas buvo Kaparnaume. Ten sirgo ir jo sūnus. — (47) *Nuėjo pas jį:* iš Ka=parnaumo į Kaną. Gandas apie Jėzaus padarytus stebuklus, matomai, buvo pa=sklidęs Galiliejoje, dar jam čia neatėjus. — (48) *Jei jūs nematote ženklų...* Kreipimosi žodžiais į vieną asmenį pei=kiama visų galiliejiečių nusistatymas. Jiems negana buvo nei Jono Krikšty=tojo liudijimo, nei paties Kristaus pa=mokymų. Įtakos jiems darė tik pama=tyti stebuklai. — (49) *Ateik pirma.* Tėvas, mylėdamas sūnų, lyg negirdi papeikimo ir dar karščiau prašo, taip parodydamas bent kaip augštos nuo=monės jis yra apie Jėzų. — (50) *Eik, tavo sūnus gyvas.* Jėzus pagydo, kad tėvas nepraraastų savo tikėjimo pradžios, bet jis neeina į jo namus, kad tas tikė=jimas pasidarytų tobulas. — (51) *Pa=sitiko tarnai.* Sūnui pagijus, siunčiami tarnai pasitikti tėvo, jo nuraminti ir kad jis nebeverstų Jėzaus eiti su savi=mi. — *Sūnus gyvas:* t. y., sveikas. — (52) *Pasiklausė juos apie valandą:* no=rėdamas įsitikinti, kaip veikė Jėzaus žodis: *tavo sūnus gyvas.* — *Vakar sep=*

liovėsi krėtęs jį drugys. [53] Tuomet tėvas suprato, kad tai buvo ta valanda, kurią Jėzus jam tarė: Tavo sūnus gyvas. Ir įtikėjo jis pats ir visi jo namai. [54] Tai buvo jau antras stebuklas, kurį Jėzus padarė, parėjęs iš Judiejos į Galilieją.

5. [1] Po to buvo žydų šventė, ir Jėzus nuėjo į Jeruzalę. [2] Jeruzalėje prie Avių vartų yra tvenkinys, ebrajiškai vadinamas Betsajida, tu-

erit. Et dixerunt ei: Quia heri hora septima reliquit eum febris. [53] Cognovit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus: Filius tuus vivit: et credidit ipse, et domus eius tota. [54] Hoc iterum secundum signum fecit Iesus, cum venisset a Iudaea in Galilaeam.

Act 16, 15. 31 s
Io 2, 11
Lv 23, 5; Dt 16, 1

5. [1] Post haec erat dies festus Iudaeorum, et ascendit Iesus Ierosolymam. [2] Est autem Ierosolymis Probatica piscina, quae cognomi-

---

tintą valandą. Septinta žydų valanda atitinka mūsų pirmą po pietų. Iš Kanos į Kaparnaumą yra apie 22—29 kilom. Tėvas, matomai, grįžo į namus tuojau po pasikalbėjimo su Jėzumi, tą pačią dieną, bet kelyje turėjo nakvoti. — (53) *Įtikėjo...:* kad Jėzus yra Mesijas. — (54) *Antras stebuklas.* Karaliaus valdininko sūnaus pagydymas buvo iš eilės antras Jėzaus padarytas stebuklas, kai jis parėjo iš Judiejos į Galilieją. Koks buvo pirmas, bent kiek anksčiau, kaip šitas, padarytas stebuklas, čia nepasakoma. Vienas ir kitas, matomai, buvo padaryti, Jėzui dar nepradėjus Galiliejoje sakyti pamokslų ir daryti kitų stebuklų, kurie minimi žemiau, 6, 2, ir kitose evangelijose. — Keliama klausimas, ar karaliaus sūnaus pagydymo stebuklas nebus šimtininko tarno pagydymas, Mt 8, 5—13; Lk 7, 1—10. Vienas į kitą panašūs tuo, kad ligoniai yra Kaparnaume, kad jie pagydomi Jėzaus nepaliečiami, ir kad prašytojai yra žymūs asmenys. Bet skirtumų yra žymiai daugiau. Jono evangelijoje ligonis yra sūnus, o Luko — tarnas. Gal taip pat ir Mato evangelijoje. Jono evangelijoje tėvas ateina į Kaną kviesti Jėzaus, šimtininkas pasitiki Jėzaus žodžiu. Rodosi, kad ir stebuklo laikas Jono evangelijoje ir pas sinoptikus ne tas pats. Todėl reikia manyti, kad ir Jėzaus padarytas stebuklas buvo ne tas pats.

2. *Kristaus garbės apsireiškimas vis smarkiau puolamas parisiejų, 5, 1—11, 56.*

a) Jėzus per Velykas Jeruzalėje, 5, 1—47.

Atvykęs švenčių proga į Jeruzalę, Jėzus pagydo subatos dieną trisdešimt aštuonerius metus sirgusį ligonį (1—16), pasisako esąs ir subatos Viešpats, nes yra lygus su Tėvu (17—30); apie jį liudija Jonas Krikštytojas (31—35), jo Tėvas (36—38) ir Mozė (39—47).

(5, 1) *Po to buvo žydų šventė.* Nors dabartiniame graikiškame tekste yra ἑορτή be artikulo, tačiau daugelis aiškintojų mano, kad čia taip pavadinta Velykos, ir kad toliau aprašomais įvykiais prasideda antrieji viešosios Išganytojo veiklos metai. Į tas Velykų šventes Jėzus atvyko Jeruzalėn po įvykių Galiliejoje. Tų įvykių bent vienas aprašytas augščiau. Anot kitų aiškintojų, čia paminėta šventė galėjo būti žydų purimas 14 ir 15 adaro mėnesio dienomis, kada žydai švęsdavo atsiminimą laimingo išsigelbėjimo nuo Amano pinklių, ar sekminės, į kurias Jėzus sugrįžęs po trumpo apsilankymo Galiliejoje. — (2) *Prie Avių vartų yra tvenkinys.* Anot Vulgatos teksto, pats tvenkinys vadinęsis *Avių*, bet daug tikresnis skaitymas yra tas, kuriuo nurodoma tvenkinio vieta prie Avių vartų. — *Betsajida.* Tas vardas rankraščiuose rašomas nevienodai. Tikresnis jo skai-

natur Hebraice Bethsaida, quinque porticus habens. [3] In his iacebat multitudo magna languentium, caecorum, claudorum, aridorum expectantium aquae motum. [4] Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam: et movebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquae, sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate. [5] Erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua. [6] Hunc cum vidisset Iesus iacentem, et cognovisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? [7] Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut cum turbata

rįs penkis prieangius. [3] Juose gulėjo didelė daugybė sergančių, aklų, raišų, džiūstančių, kurie laukė vandens pasijudinimo. [4] Nes Viešpaties angelas kartais nužengdavo į tvenkinį, ir vanduo pasijudindavo. Kas tik, vandeniui pasijudinus, pirmas įeidavo į tvenkinį, pasveikdavo, vis tiek, kokia liga jis sirgo. [5] Buvo tenai vienas žmogus, kurs sirgo savo liga tris dešimtis aštuonerius metus. [6] Pamatęs jį gulintį ir patyręs, kad jis serga jau daug laiko, Jėzus jį paklausė: Ar nori būti sveikas? [7] Ligonis jam atsakė: Viešpatie, aš neturiu žmogaus, kurs, vandeniui pasijudinus, įkeltų mane į tvenkinį, o kolei aš

---

tymas bus βηθεσδά gailestingumo namai (anot kitų βηζαθά). Anot senovinio padavimo, šitas tvenkinys buvęs į šiaurę nuo šventyklos, arti vartų, pro kuriuos einama į rytus Jozapato slėnio link, netoli Antonijos pilies prie Bedzetos kalnelio. — *Penkis prieangius:* aplinkui tvenkinį, kuriuose pasilikdavo ligoniai. — (3) *Sergančių.* Kokiomis ligomis jie sirgo, tuojau paaiškinama: *aklų* ir t.t. — *Kurie laukė...* Kai kuriuose graikiškuose rankraščiuose šitų žodžių nėra. Aiškintojų dauguma laiko juos autentiškais. Koks čia vandens judėjimas turimas galvoje, paaiškėja iš 4 eilutės. — (4) *Nes Viešpaties angelas...* Ir visos šitos eilutės nėra daugelyje senovės rankraščių. Daugumoje tačiau rankraščių ji yra. Be jų pats pasakojimas būtų nevisai aiškus, bent nepilnas. Ligonio atsakymas Jėzui 7 eilutėj būtų beveik nesuprantamas. Yra aiškintojų, kurie linkę manyti, jog tvenkinio vanduo turėjęs gydomosios galios dėl mineralinių druskų, buvusių jo dugne. Jos tirpdamos laikas nuo laiko smarkiau pakildavo į paviršių ir taip sujudindavo vandenį. Jie mano, kad šių žodžių autorius pasinaudojęs liaudies priimtu aiškinimo būdu, būk vandens sujudimas ir jo gydomoji galia pareiną nuo nematomo angelo apsilankymo. Tačiau toks aiškinimas nesuderinamas su tekstu; be to, kas gi kur matė versmę, kurios vandens druskos galėtų pagydyti visokius ligonius: aklus, raišus ir t.t. Jei čia būtų pagydžiusios paprastos gamtos jėgos, tai kodėl jos gydė tik po vieną ligonį? Taigi, evangelistas čia kalba apie stebuklingus pagijimus, kad vandenį pajudindavo angelas, nes Dievas nekartą panašiais atvejais naudojasi angelo patarnavimu. — (5) *Sirgo savo liga.* Kaip paaiškėja iš 7 eilutės, ligonis tikriausiai buvo stabo ištiktas. — *Tris dešimtis aštuonerius metus.* Tiek metų jis sirgo savo liga, bet kiek laiko jis buvo prie tvenkinio, čia nepasakoma. — (6) *Ir patyręs:* savo antgamtiniu žinojimu. Plg. aug. 1, 48; 2, 24. 25 ir k. Jėzus iš anksto žinojo, ką darysiąs. Jis klausia ligonį, ar nori būti sveikas, taip norėdamas pažadinti jo tikėjimą ir viltį. — (7) *Aš neturiu žmogaus...* Ligonis gal manė, kad Jėzus nori padėti jam įžengti į tvenkinį (Auksab. Kir. Tom.), todėl jis ne sako trumpai *noriu,* bet paaiškina, kaip jis galėtų pagyti. —

pats nueinu, kitas įžengia pirm manęs. [8] Jėzus jam tarė: Kelkis, imk savo guolį ir vaikščiok. [9] Tas žmogus tuojau pasveiko, pasiėmė savo guolį ir vaikščiojo.

Tą dieną buvo subata. [10] Todėl žydai sakė pagydytajam: Šiandien subata, tau nedera neštis savo guolio. [11] Jis jiems atsakė: Tas, kurs mane pagydė, man tarė: Imk savo guolį ir vaikščiok. [12] Jie jį paklausė: Kas yra tas žmogus, kurs tau tarė: Imk savo guolį ir vaikščiok? [13] Bet pagydytasis nežinojo, kas jis, nes Jėzus buvo pasitraukęs nuo susirinkusios toje vietoje minios. [14] Paskui Jėzus sutiko jį šventykloje ir jam tarė: Štai tu pasveikai, jau nebenusidėk, kad tau neatsitiktų kas nors piktesnio. [15] Tas žmogus nuėjo ir pasakė žydams, kad tai buvo Jėzus, kurs jį pagydė. [16] Žydai pradėjo persekioti Jėzų, kad jis tai buvo padaręs subatoje.

fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. [8] Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum, et ambula: [9] Et statim sanus factus est homo ille: et sustulit grabatum suum, et ambulabat.

Mt 9, 6
Io 9, 14

Erat autem sabbatum in die illo. [10] Dicebant ergo Iudaei illi, qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. [11] Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum, et ambula. [12] Interrogaverunt ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi, Tolle grabatum tuum, et ambula? [13] Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit a turba constituta in loco. [14] Postea invenit eum Iesus in templo, et dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. [15] Abiit ille homo, et nunciavit Iudaeis quia Iesus esset, qui fecit eum sanum. [16] Propterea persequebantur Iudaei Iesum, quia haec

Ex 20, 11; Ir 17, 24; Lc 6, 2
Io 8, 11
Mt 12, 14

(8) *Kelkis...* Jėzaus įsakymo žodžiai čia panašūs į Mt 9, 6; Mk 2, 9. 11, bet pats pasakojimas visiškai kitoks. Ligonis, kurs iki tam laikui nebuvo radęs sau padėjėjo, yra vaizdas žmonijos, kuri tūkstančius metų laukė Išganytojo, negalėdama pati sau padėti.

(9) *Tą dieną buvo subata.* Šita pastaba turi paaiškinti, kodėl žydai buvo nepatenkinti įvykusiu pagydymu. — (10) *Šiandien subata, tau nedera...* Šeštadienio poilsis, įsakytas 2 Moz 20, 8—11; 31, 13—17. Žydų mokytojai buvo paaiškinę jo laikymą tūkstantis du šimtai septyniasdešimt devyniomis taisyklėmis. Čia žydai kelia klausimą ne dėl įvykusio pagydymo, bet dėl tariamojo subatos įstatymo peržengimo. — (11) *Tas, kurs mane pagydė...* Pagydytasis šaukiasi autoriteto to, kurs buvo stebuklingai jį pagydęs; todėl tuo gydytoju galėjo būti tik Dievo pasiuntinys. Toks asmuo turėjo turėti teisę atleisti nuo žydų mokytojų įsakymo. — (12) *Kas yra tas žmogus...* Čia atsiliepiama apie pagydžiusį su panieka. — (13) *Nes Jėzus buvo pasitraukęs...* Viešpats nuėjo šalin, kad pagydytojo liudijimas mažiau keltų abejonių, nes, geradariui čia pat nebeesant, pagydytasis galėjo kalbėti laisviau (Auksab.). — (14) *Jėzus sutiko jį...:* gal tą pačią dieną. — *Kas nors piktesnio:* piktesnės ligos ir amžinų bausmių. — (15) *Kad tai buvo Jėzus...* Išganytojo autoritetą pagydytasis laiko augštesniu už žydų ir dabar stengiasi iškelti jį aikštėn. — (16) *Žydai pradėjo persekioti...:* patyrę, kas buvo davęs įsakymą nešti subatoje guolį, žydų vyresnieji nesiliovė persekioję Jėzaus, iki pasiekė savo tikslą. — *Tai buvo padaręs:* buvo pa-

Io 9, 4

faciebat in sabbato. [17] Iesus autem respondit eis: Pater meus usque modo operatur, et ego operor.

Io 7, 1. 19. 30; 10, 33. 36

[18] Propterea ergo magis quaerebant eum Iudaei interficere: quia non solum solvebat sabbatum, sed et patrem suum dicebat Deum, aequalem se faciens Deo.

Respondit itaque Iesus, et dixit eis:

Io 5, 30; 3, 11. 32

[19] Amen, amen dico vobis: non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem: quaecumque enim ille fecerit, haec et Filius similiter facit.

Io 3, 35

[20] Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei, quae ipse

[17] Jėzus gi jiems atsakė: Mano Tėvas veikia iki šiolei, ir aš veikiu. [18] Todėl žydai dar labiau tykojo jo užmušti, nes jis ne tik nešventė subatos, bet ir sakė savo Tėvą esant Dievą, taip darydamas save lygų Dievui.

Taigi, atsakydamas Jėzus jiems tarė: [19] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, Sūnus negali nieko daryti iš savęs, kaip tik tai, ką mato darant Tėvą: nes ką tas daro, tai taip pat daro ir Sūnus. [20] Nes Tėvas myli Sūnų ir jam parodo visa, ką pats daro; jis jam parodys didesnių už

---

gydęs ligonį ir liepęs nešti guolį. — (17) *Mano Tėvas veikia...* Dievas veikia nuolat, palaikydamas ir valdydamas tai, kas jo sutverta, veikia žmonių išganymui per savo įstaigas. Taip Dievas ilsisi savo veikloje ir veikia savo poilsyje. Išganytojas duoda taip pat suprasti, kad jis, būdamas su savo Tėvu tos pačios esmės Dievas, nėra saistomas žmonėms duotųjų įstatymų. Kad jis yra tos pačios esmės su Dievu, įrodo tuo, kad jam pridera panašus veiklumas, nes veiklumas atitinka kiekvienos esybės prigimtį. — (18) *Dar labiau tykojo.* Žydų vyresnieji tarėsi turį dar vieną priežastį ieškoti Jėzaus mirties: piktžodžiavimą (3 Moz 24, 16). Taigi, akla neapykanta ir klaidingas uolumas jau dabar pakiša jiems mintį nužudyti Jėzų. — *Darydamas save lygų Dievui:* tikriausia to žodžio prasme. Išganytojas pavadino save Dievo Sūnumi, nes jis buvo Dievo Sūnus. Todėl jis nebuvo piktžodžiavęs. Tą dalyką Jėzus dabar įrodinėja ir atmeta abudu jam padarytu kaltinimu.

(19) *Iš tikrųjų.* Toliau Jėzus iškilmingai patvirtina žydams, kuriais evangelijos autorius vadina Judiejos gyventojus, o ypač augštosios tarybos narius ir parisiejus, kad, ką jis buvo pasakęs, yra tikra tiesa ir tai ta prasme, kuria jie buvo jo pasakymą supratę, jog jis yra tos pačios esmės, kaip ir Tėvas (18 e.). Šitoje eilutėje Išganytojas kalba ne apie tai, ko žmogiška prigimtis savaime negali daryti (6, 19 vaikščioti vandens paviršiumi) ir ne apie žmogišką prigimtį, kiek ji yra sujungta su dievyste, (nes pasaulio įkūrime žmogiška prigimtis nedalyvavo), bet apie dieviškąją prigimtį ir apie tokį pat veikimą kaip Tėvo. Žodžiais: *tai taip pat daro ir Sūnus* pasakoma trys dalykai: Sūnus daro visa, ką daro Tėvas, be išimčių. Jis nedaro nieko kito, daro lygiai tobulai (Tom.). — (20) *Tėvas myli Sūnų.* Prigimties suteikimas įvyksta, tiesa, su begaline meile, tačiau meilė nėra tikra to suteikimo priežastis (Tom.). Dieviškoji prigimtis, meilė ir veikla yra tos pačios Tėvuje ir Sūnuje. — *Jam parodo...* Kaip Jėzus išreiškia Sūnaus su Tėvu santykį žodžiu „matyti", taip jis išreiškia Tėvo santykius su Sūnumi žodžiais: „rodyti", „duoti matyti". — *Parodys didesnių už šituos...* Ne kaip mokytojas mokiniui parodo Tėvas, bet kaip Dievas Dievui, t. y., jis suteikia jam žinojimą visų savo darbų. Kadangi rodymas yra amžinas, tai jo prasmė negali būti toki: Sūnui, kaip dieviškam Gelbėtojui, bus parodyta šis tas, kas jam dar nebuvo žinoma, bet, arba reikia turėti galvoje žmogiškąją Viešpaties prigimtį, arba, jei žodžiai liečia dieviškąją prigimtį, sakyti: žmonėms bus aiš-

šituos darbų, taip kad jūs turėsite stebėtis. [21] Nes kaip Tėvas prikelia numirusius ir atgaivina, taip ir Sūnus atgaivina, ką nori. [22] Nes Tėvas nieko neteisia, bet visą teismą pavedė Sūnui, [23] kad visi gerbtų Sūnų, kaip gerbia Tėvą. Kas negerbia Sūnaus, tas negerbia Tėvo, kurs yra jį siuntęs. [24] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, kas klauso mano žodžio ir tiki tam, kurs yra mane siuntęs, tas turi amžinąjį gyvenimą ir neeina į tei-

facit: et maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. [21] Sicut enim Pater suscitat mortuos, et vivificat: sic et Filius, quos vult, vivificat. [22] Neque enim Pater iudicat quemquam: sed omne iudicium dedit Filio, [23] ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem: qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. [24] Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, et credit ei, qui misit me, habet vitam aeternam, et in iudi-

Dn 7, 10. 13 s; Act 10, 42
Ph 2, 10 s; 1 Io 2, 23; Lc 10, 16
Io 3, 16. 18; 1 Io 3, 14

---

ku, kuriuos darbus Tėvas parodė Sūnui (Aug. Tom.). Su dieviška esme davė Sūnui taip pat galią daryti Tėvo darbus. Kokie bus tie darbai, pasakoma toliau (iki 30 e.). — (21) *Prikelia numirusius:* kaip kad buvo prikeltas iš numirusiųjų Lozorius ir kiti (Tert. Auks. Kir.), arba, kai bus įvykdytas visuotinis prisikėlimas su teismu, arba viena ir kita, nes atskiri prikėlimai yra tik ženklai ir laidai visuotinio prisikėlimo. Taigi, čia kalbama apie kūniškąjį gyvenimą ir mirtį (Auks. Kir. Hil. Tom.). Tokios prasmės, rodosi, reikalauja 26 ir 28 eil. ir sujungimas prikėlimo su teismu. Gali tačiau būti, kad Išganytojas kalba apie antgamtinį malonės ir garbės gyvenimą ir apie nuodėmės mirtį (Aug.). 24 e. tas antgamtinis gyvenimas yra vadinamas amžinuoju gyvenimu, kurį turi kiekvienas, kurs tiki į Kristų, o 24 ir 29 eil. jis statomas prieš teismą. — (22) *Nes.* Paaiškinama, kodėl Sūnus atgaivina. — *Tėvas nieko neteisia.* Išganytojas čia, rodosi, ne sako, kad Tėvas neturįs galios teisti, bet jis tik kalba apie įgaliojimą vykdyti dieviškąją teisėjo galią, kuri yra pavesta Sūnui išimtinai, nes jis tapo žmogumi ir, kaip toks, atpirko žmones. Kadangi jis pasiūlė visiems galimybę turėti gyvenimą, tai jo dalykas teisti gyvus ir mirusius. — (23) *Kad visi gerbtų:* nemažiau. Reikia duoti Sūnui ne mažesnę garbę, kaip Tėvui, nes jis turi galios atgaivinti ir daryti teismą. Toki gi veikla rodo jo dieviškąją prigimtį. Kas negerbia Sūnaus, tas nėra Dievo tarnas. — (24) *Kas klauso.* Viešpats visų pirma reikalauja klausyti. Paskui jo žodžius ir juos lydinčius jo stebuklus turi eiti tikėjimas, darant tokią išvadą: kas taip moko ir taip veikia, yra Dievo siųstas. Ne vien mano žodžiams tikėkite, sako Jėzus, bet tikėkite tam, kurs yra mane siuntęs. Netikėjimas yra nuodėmė prieš Tėvą, kurs už tikėjimą atsilygina amžinuoju gyvenimu, dabar suteikdamas vilties ir teisės jį gauti, o savu laiku jį duodamas. — *Amžinąjį gyvenimą.* Pagrindas prisikėlimo į amžinąjį gyvenimą yra naujas pašvenčiamosios malonės gyvenimas, atsirandąs sieloje nuteisinimo valandą, priėmus tikėjimą. — *Neeina į teismą.* Siauriausia žodžio prasme tik tas eina į teismą, kurs yra įskųstas ir turi bijoti pasmerkimo (plg. 3, 18). — *Pereina į gyvenimą.* Sūnus suteikia gyvenimą, kam jis nori. Nori gi jis jįjį duoti tik tiems, kurie į jį tiki. nes tikėjimas duoda teisės gauti amžinąjį gyvenimą. Kas tiki, tas jau peržengia mirties padėtį, jis jau dalyvauja gyvenime. Iš to neišeina, kad amžinajai laimei gauti būtų gana tik klausyti ir tikėti; reikia tikėjimo, pasireiškiančio darbais (plg. 8, 51; 1 Jono 3, 14). Kas tiki, neeina į pasmerkiantįjį teismą,

Ex 2, 5 s; 5, 14
Io 1, 1—4; 6, 53. 57
Dn 7, 13 s. 22
Mt 25, 46; Io 6, 40; Dn 12, 2
Io 5, 19; 6, 38
Io 8, 14

cium non venit, sed transiit a morte in vitam. [25] Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei: et qui audierint, vivent. [26] Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic dedit et Filio habere vitam in semetipso: [27] et potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est. [28] Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monu⸗mentis sunt, audient vocem Filii Dei: [29] et procedent qui bona fe⸗cerunt, in resurrectionem vitae: qui vero mala egerunt, in resurrec⸗tionem iudicii. [30] Non possum ego a meipso facere quidquam. Sicut audio, iudico: et iudicium meum iustum est: quia non quaero vo⸗luntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me. [31] Si ego testi⸗monium perhibeo de meipso, testi⸗monium meum non est verum.

smą, bet iš mirties pereina į gyve⸗nimą. [25] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sa⸗kau jums, ateina valanda ir dabar jau yra, kuomet mirusieji išgirs Dievo Sūnaus balsą, ir kurie išgirs, bus gyvi. [26] Nes kaip Tėvas turi gyvenimą pats savyje, taip jis davė ir Sūnui turėti gyvenimą pačiam savyje. [27] Jis davė jam taip pat valdžios daryti teismą, nes jis žmo⸗gaus Sūnus. [28] Nesistebėkite tuo, kad ateina valanda, kurią visi esantieji kapuose išgirs Dievo Sū⸗naus balsą; [29] kurie gera darė, išeis prisikelti į gyvenimą, o kurie pikta darė, — keltis į teismą. [30] Aš ne⸗galiu nieko daryti pats iš savęs. Kaip girdžiu, taip teisiu, ir mano teismas teisingas, nes aš nejieškau savo valios, bet valios to, kurs yra mane siuntęs. [31] Jei aš pats liudiju apie save, mano liudijimas netikras.

— (25) *Mirusieji išgirs*... Mirusiais čia vadinami dvasiškai mirusieji (plg. Mt 8, 22; Apr 3, 1; Aug. Ambr. Rup.). Nuo šio laiko į nuodėmės mirtį pate⸗kusi žmonija girdės žadinantį Dievo Sūnaus balsą, jo gausių malonių tei⸗kiančią Evangeliją, ir kas priims ją su tikėjimu, tie per ją bus pažadinti į am⸗žinąjį gyvenimą. — (26) *Tėvas turi gyvenimą*. Tėvo ir Sūnaus esmei pri⸗klauso turėti gyvenimą savyje, ir tas gyvenimas iš savęs yra jų esmės turi⸗nys. Taigi, taip čia nurodomas 25 e. pagrindas. Dievo Sūnus todėl gali pa⸗žadinti mirusiuosius, nes jis turi sa⸗vyje jam Tėvo suteiktąją neišsemiamąją gyvenimo pilnybę. — (27) *Daryti tei⸗smą*. Dievo nutarimu atpirkimas turėjo būti įvykdytas įsikūnijusiojo Dievo Sū⸗naus, taigi, taip pat ir atpirkimo pabai⸗ga, teismas, kuriame pasinaudojusieji atpirkimu atskiriami nuo tų, kurie jį pa⸗niekino. — (28) *Tuo:* kas pasakyta 27 e., arba 26 ir 27 eil.. Čia yra pra⸗našystė ateičiai; kad ji įvyks, laiduoja Kristaus stebuklai. — *Ateina valanda*. Išganytojas čia kalba apie visuotinio prisikėlimo laiką. — *Esantieji kapuose:* visi kūniškai mirusieji. — (29) *Kurie gera darė*. Prisikėlusieji bus dviejų rū⸗šių. Skirianti juos žymė bus darbai. — *Keltis į teismą:* į pasmerkiantį tei⸗smą (Aug.). Šita prasme teisieji neeina į teismą. — (30) *Aš negaliu*... Viešpats paaiškina, kaip jis gali teisti kaip žmo⸗gaus Sūnus: kaip Dievo ir žmogaus Sūnus, aš visa turiu iš Tėvo. Pirmoje eil. dalyje Išganytojas moko, kad jo valia būtinai sutinka su Tėvo valia (19 e.), antroje dalyje jis tai pritaiko sa⸗vo teismui, o trečioje — iš to jis daro iš⸗vadą, kad jo teismas teisingas. — *Kaip girdžiu*... Kaip viengimusis Sūnus, tai⸗gi, būdamas su juo tos pačios esmės, aš negaliu teisti kitaip, kaip jis. — *Aš nejieškau savo valios:* t. y., mano dieviškoji ir mano žmogiškoji valia vi⸗same, taigi, ir teismo reikale pilniausiai supuola su Tėvo valia. — (31) *Jei aš pats liudiju*... Paminėjimas kilnios jo

[32] Yra kitas, kurs liudija apie ma- ne, ir aš žinau, kad tas liudijimas, kurį apie mane duoda, tikras. [33] Jūs esate siuntę pas Joną, ir jis liudijo apie tiesą. [34] Aš neimu liu- dijimo iš žmogaus, bet tai sakau, kad jūs būtumėte išgelbėti. [35] Jis buvo degąs ir šviečiąs žiburys, bet jūs tik trumpą laiką norėjote džiaugtis jo šviesa. [36] Aš turiu liudijimą didesnį už Jono; nes dar- bai, kuriuos man davė Tėvas ište- sėti, tie patys darbai, kuriuos aš darau, liudija apie mane, kad mane yra siuntęs Tėvas. [37] Tėvas, kurs yra mane siuntęs, jis liudijo apie mane. Jūs niekuomet negirdėjote jo balso ir nematėte jo išvaizdos. [38] Jūs net nepalaikėte savyje jo žo-

[32] Alius est, qui testimonium per- hibet de me: et scio quia verum est testimonium, quod perhibet de me. [33] Vos misistis ad Ioannem: et testimonium perhibuit veritati. [34] Ego autem non ab homine testi- monium accipio: sed haec dico ut vos salvi sitis. [35] Ille erat lucerna ardens, et lucens. Vos autem vo- luistis ad horam exultare in luce eius. [36] Ego autem habeo testimo- nium maius Ioanne. Opera enim, quae dedit mihi Pater ut perficiam ea: ipsa opera, quae ego facio, te- stimonium perhibent de me, quia Pater misit me: [37] et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me: neque vocem eius umquam audistis, neque speciem eius vidi- stis. [38] Et verbum eius non habe-

Io 5, 36 s; 1 Io 5, 9; Mt 3, 17
Io 1, 19—34
Lc 1, 17
1 Io 5, 9; Io 1, 33; 3, 2
Mt 3, 17; 17, 5; Dt 4, 12

---

vertės, duoda Išganytojui progos pasa- kyti, kas apie ją liudija. Gal tokio liu- dijimo laukė ir klausytojai (plg. 8, 13). Taigi, Išganytojas patvirtina savo paties liudijimą apie save: Dievo liudijimu (32. 36... eil.), Jono Krikštytojo liu- dijimu (33... eil.), šventojo Rašto liu- dijimu (39 e.). — (32) *Yra kitas:* Tė- vas (Kir. Aug.). Plg. 8, 14. — (33) *Jūs esate siuntę...* Žydai, išgirdę 32 e. žo- džius, galėjo tuojau prisiminti Joną Krikštytoją, todėl Išganytojas tuojau pradeda apie jį kalbėti. — (35) *Jis bu- vo degąs...* Jono liudijimas turėjo pra- versti jų išganymui. Jėzus sako: jei jūs neišmanote Dievo liudijimo, tikėki- te bent dėl Jono liudijimo. Jonas bu- vo žiburys, kurs savo šviesą turėjo iš Kristaus, nes jis buvo Dievo apšviestas. Jonas, degdamas uolumu dėl Dievo karalystės, mirguliavo savo bendralai- kių tamsybėse, rodydamas jiems Gel- bėtoją. Jie juo džiaugėsi, kolei Jonas nepasipriešino jų žemiškiems troški- mams susilaukti galingo Mesijo. Kai tas džiaugsmas buvo sudrumstas jo kie- tu reikalavimu, o jų mesijiniai laukimai neįvyko, jie nuo jo nusigręžė. — (36) *Nes darbai...:* mesijinė veikla, kuriai

priklauso ir stebuklai, pavedė juos da- ryti ir suteikė galios Tėvas įsikūniji- mo valandą. Tuo būdu ir stebuklai yra Tėvo darbai, ir todėl jie yra liudijimas, kurį Tėvas duoda apie Kristų, kad Jė- zus yra gausiausiomis malonėmis ap- dovanotas Dievo pasiuntinys, Mesijo karalystės steigėjas, Dievo Sūnus. — (37) *Jis liudijo apie mane...* Šita eilutė aiškinama gana nevienodai. Anot vie- nų, čia Kristus kalba apie liudijimą, kurs randamas jo darbuose (Aug. Hil.), anot kitų, — apie Jono Krikštytojo liudijimą (Auks.), dar anot kitų,—apie pranašų duotus ir Sen. Test. pažymė- tus liudijimus. Sen. Test. raštuose yra Tėvo liudijimas, nes pranašai, jo pa- vedami, aprašė žadėtojo Mesijo asmenį ir veiklą. — *Negirdėjote jo balso...* Išganytojas atsako į galimą žydų prie- kaištą: mes nieko nežinome apie tokį liudijimą (Kir. Auks.). — Kaip žodžiai „girdėti" ir „matyti", taip ir „balsas" ir „išvaizda" reikia suprasti dvasiškai. Dievas apreiškimuose buvo lyg kad prisiėmęs išvaizdą, kurią žydai galėjo matyti dvasios akimis. — (38) *Net ne- palaikėte savyje:* jūs turite žodį knygo- se, bet neturite savyje, savo sieloje.

tis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis. [39] Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere: et illae sunt, quae testimonium perhibent de me: [40] et non vultis venire ad me ut vitam habeatis. [41] Claritatem ab hominibus non accipio. [42] Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. [43] Ego veni in nomine Patris mei, et non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. [44] Quomodo vos potestis credere, qui gloriam abinvicem accipitis: et gloriam, quae a solo Deo est, non quaeritis? [45] Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem. est qui accusat vos Moyses, in quo

Lc 24, 27. 41; 2 Tim 3, 15 ss; 1 Ptr 1, 11

Mt 24, 5

1 Cor 4, 5; Io 12, 43; Mt 23, 5 ss

Dt 31, 26

džio, nes netikite tam, kurį jis yra siuntęs. [39] Jūs tyrinėjate Raštus, nes tariatės juose turį amžinąjį gyvenimą; jie tai ir yra, kurie liudija apie mane. [40] Bet jūs nenorite ateiti pas mane, kad turėtumėte gyvenimą. [41] Garbės iš žmonių aš nepriimu; [42] tačiau aš pažįstu jus, kad jūs neturite savyje Dievo meilės. [43] Aš atėjau savo Tėvo vardu, bet jūs manęs nepriimate; jei kitas ateis savo vardu, tą jūs priimsite. [44] Kaip galite tikėti jūs, kurie imate garbės vieni iš kitų ir neieškote garbės, kuri yra iš vieno Dievo? [45] Nemanykite, kad aš jus kaltinsiu pas Tėvą; jūsų kaltintojas yra

---

Jums trūksta vidujinio pasiliekančio pasisavinimo, kuriuo Dievo žodis parodo savo gaivinančią jėgą ir virsta viso dorovinio ir religinio gyvenimo taisykle. Dievo santvarka Sen. Test. ir Sen. Testamento apreiškimas rodo Kristų, kaip jų tikslą ir galą. Taigi, kaip tas, kurs tinkamai supranta Sen. Test. turinį, pasiekia tikėjimą į Kristų, taip netikėjimas Kristaus atžvilgiu yra įrodymas, kad tie apreiškimai nepasidarė dvasinė žmogaus savastis. — (39) *Jie tai ir yra...* Raštai rodo kelią į amžinąjį gyvenimą, bet tik tiems, kurie per jų tyrinėjimą ateina į tikėjimą, į Kristų, kurs yra gyvenimas. Plg. Apd 10, 43 ir 2 Tim 3, 15. — (40) *Bet jūs nenorite...* Išganytojas su nustebimu ir skausmu sako: jūs turėjote šventus Raštus, bet nusistatėte laisvai nesidėti prie manęs tikėjimu. Šitais žodžiais papildoma, kas pasakyta žemiau 6, 44... Tenai Išganytojas moko, kad tikėjimą galima pasiekti tik per malonę. Čia jis pabrėžia, kad žmogus turi bendradarbiauti su malone. — *Kad turėtumėte gyvenimą.* Ne pats Raštų turėjimas savaime, bet prisidėjimas prie manęs tikėjimu veda į amžinąjį gyvenimą. — (41) *Nepriimu:* jei aš reikalauju tikėti į mane ir sakau, kad tik manyje galima rasti gyvenimą, taip įvyksta ne kad įsigyčiau garbės žmonėse, bet kad vesčiau jus į Dievo meilę, nes kaip tik jos jums trūksta. Kas nugręžia širdį nuo Dievo ir daro taip, kad jai trūktų meilės, tas netikėjimu nugręžia taip pat protą ir valią nuo Dievo ir nuo jo pasiuntinio. — (43) *Savo Tėvo:* kurs darbais patvirtina mano pasiuntinystę ir vykdo manyje pranašystes. — *Jei kitas:* ateis netikrų mesijų, ir jie bus jūsų priimti. — (44) *Kaip galite...* Augščiau, 40 eil. buvo pasakyta: *jūs nenorite,* čia pasakoma: jūs negalite, nes jūs ieškote garbės žmonių akyse, o ne Dievo. Žmonių akyse nedaug tebuvo garbės tikėti į nuolankų Jėzų Kristų. Garbės troškimas apakina. — Netikintis, kurs nori tikėti, turi visų pirma melstis ir nuolankiai pasiduoti. — (45) *Jūsų kaltintojas...* Dėl subatos peržengimo žydai šaukėsi prieš Išganytoją į Įstatymo reikšmę; taip jie norėjo daryti iš Mozės Jėzaus kaltintoją, tačiau tikrumoje bus visai kitaip. Išganytojui nereikia stoti kaltintoju prieš žydus savo Tėvo akyse, nes jo vietoje

Mozė, kuriuo jūs tikitės. [46] Nes jei jūs tikėtumėte Mozei, juk tikėtumėte ir man, nes jis rašė apie mane. [47] Bet jei jūs netikite jo raštams, kaipgi jūs tikėsite mano žodžiams?

6. [1] Po to Jėzus nuvyko į anapus Galiliejos, tai yra, Tiberijados jūros. [2] Jį sekė didelė žmonių daugybė, nes jie matė stebuklus, kuriuos jis darė ligoniuose. [3] Jėzus

vos speratis. [46] Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi: de me enim ille scripsit. [47] Si autem illius litteris non creditis: quomodo verbis meis credetis?

6. [1] Post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae, quod est Tiberiadis: [2] et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quae faciebat super his, qui infirmabantur. [3] Subiit ergo in montem

Gn 3, 15; 22, 18; 49, 10; Dt 18, 15; Io 7, 19; Lc 16, 31

Mt 14, 13; Mc 6, 31; Lc 9, 10

Mt 5, 1

---

kaltins kas kitas, Mozė, kuriuo žydai pasitikėjo, kad jo įstatymu galėtų pasiekti išganymą (2 Kor 1, 10). Jis stos prieš tuos, kurie, sėdėdami jo krasėje, buvo pašaukti ir turėjo pareigą mokyti Įstatymo, ir kaltins juos ne dėl bet kurio vieno peržengimo, bet dėl netikėjimo prieš visą Įstatymo dvasią ir tikslą, to Įstatymo, kurs buvo vaizdas ir pranašavimas Jėzaus atpirkimo darbo (Kir. Aug.). — (46) *Rašė apie mane.* Žr. 1 Moz 3, 15; 22, 18; 5 Moz 18, 15. — (47) *Jei jūs netikite...:* jei jūs dabar netikite tiems raštams, kurių autorių jūs su pasididžiavimu labai gerbiate ir augštinate, kaip jūs tikėsite mano žodžiams, žodžiams to, kurį jūs pratę labai niekinti ir kuriam jūs piktžodžiaujate (Eut.). Taip Išganytojas nelaukia iš žydų mokytojų nieko daugiau, kaip tik to, ką jie buvo jau nutarę (16) — nužudymo.

b) Stebuklingas duonos padauginimas ir ištyrimas mokytinių tikėjimo pažadėjimu gyvosios duonos, 6, 1—72. Plg. Mt 14, 13—33; Mk 6, 30—52 Lk 9, 10—17.

Išganytojas apreiškia savo garbę, padaugindamas duoną ir žuvis (1—15) ir eidamas jūros paviršiumi (16—21). Žydams Kaparnaume reikalaujant iš Jėzaus didesnio stebuklo, jis pasako pamokslą apie gyvenimo duoną, kuria jis pats yra (22—60). Netikėjimui pasireiškus net mokinių tarpe, ištikimi pasilieka dvylika apaštalų, kurių tačiau vienas turėjo jį išduoti (61—72).

(6, 1) *Po to.* Taip pradedama pasakoti duonos padauginimo stebuklas. Tai vienas nedaugelio viešojo Kristaus gyvenimo įvykių, kurs pasakojamas visų keturių evangelistų. Visų jų pasakojimai nesunku suderinti vienas su kitu, nors jų kiekvienas turi ypatingų savo žymių. Jono pasakojime apleidžiama gana daug smulkmenų. Autorius, matomai, laiko jas skaitytojams žinomomis. Jis kitų pasakojimą tik papildo. Kiek laiko buvo praslinkę po augščiau paminėtų įvykių Jeruzalėje iki stebuklingam duonos padauginimui anapus Tiberijados ežero, pasilieka neaišku. Anot Morkaus (Mk 6, 31), Jėzus atvykęs į šitą vietą, kad duotų truputį pasilsėti apaštalams, kurie grįžo pavargę iš pirmosios savo misijos. Anot daugelio aiškintojų, buvo prasidėję Jėzaus viešojo gyvenimo tretieji metai, ir buvo likę dar visi metai iki kančiai. — *Tiberijados jūros.* Vietą, kur buvo nuvykęs Jėzus, Lukas (9, 10) vadina Betsajida į šiaurės rytus nuo Genezareto ežero. Tas pats ežeras čia vadinamas Galiliejos jūra. Paaiškindamas savo skaitytojams, Jonas tą patį ežerą vadina Tiberijados jūra. Tuo vardu ji buvo vadinama dėl Tiberijados miesto, kurį buvo pastatydinęs Erodas Antipas vakariame ežero krante, pietinėje dalyje, ir ciesoriaus Tiberijaus garbei buvo praminęs Tiberijada. — (2) *Nes jie matė stebuklus.* Minios susirinkimo priežastis buvo susidomėjimas Jėzaus stebuklais. Jie buvo padaryti, gal ilgesnį laiką Jėzui pasiliekant Galiliejoje. — (3) *Į kalną.* Vieta, kur dabar buvo Jėzus, buvo labai kalnuota. Kurį atskirą kalnelį evangelistas turi galvoje,

Io 2, 13; 11, 55
Lc 22, 1

Iesus: et ibi sedebat cum discipulis suis. [4] Erat autem proximum Pascha dies festus Iudaeorum. [5] Cum sublevasset ergo oculos Iesus, et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi? [6] Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus. [7] Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. [8] Dicit ei unus ex discipulis eius. Andreas frater Simonis Petri: [9] Est puer unus hic, qui habet quinque panes ordeaceos, et duos pisces: sed haec quid sunt inter tantos? [10] Dixit ergo Iesus: Facite homines discumbere. Erat autem foenum multum in loco. Discubuerunt ergo viri, numero quasi quinque millia. [11] Accepit ergo Iesus panes: et cum gratias egisset, distribuit discumbentibus: similiter et ex piscibus quantum

4 Rg 4, 42 ss

užėjo į kalną ir tenai atsisėdo su savo mokytiniais. [4] Buvo arti žydų šventė, Velykos. [5] Jėzus, pakėlęs akis ir pamatęs, kad pas jį ateina didžiausi minia, tarė Pilypui: Iš kur pirksime duonos, kad šitie galėtų pavalgyti? [6] Sakė gi jis tai, mėgindamas jį, nes pats žinojo, ką darysiąs. [7] Pilypas jam atsakė: Duonos už du šimtu denarų jiems nebus gana, kad kiekvienas gautų kokį truputį. [8] Tuomet vienas jo mokytinių, Simono Petro brolis Andriejus, jam pasakė: [9] Čia yra vienas vaikas, kurs turi penkis miežienės duonos kepalus ir dvi žuvi; bet kas tai tokiai daugybei? [10] Jėzus tačiau tarė: Susodinkite žmones. Toje vietoje buvo daug žolės. Taigi, jie susėdo, viso apie penkis tūkstančius vyrų. [11] Jėzus ėmė duoną ir padėkojęs padalino sėdėjusiems; taip pat ir žuvų, kiek

---

jis nepasako. Gal laiko jį savo skaitytojams žinomu. — (4) *Buvo arti*... Taip nupasakojamas toliau stebuklas buvo padarytas netuojau po pagydymo stabo ištiktojo Jeruzalėje. — (5) *Tarė Pilypui:* netuojau po minios atvykimo. Iš pradžių Jėzus ilgai mokė minias, pagydė jų ligonius, o vakarop patys mokytiniai susirūpino minios valgydinimu. Jėzaus pašnekesys su Pilypu randamas tik šioje evangelijoje. Pilypas, kaip ir Tomas, buvo negreitas tikėti ir suprasti. (Auks. Aug. Plg. 14, 8. 9). Jėzaus klausimas buvo bandymas Pilypo ir kitų apaštalų tikėjimo (Beda, Teof.) ir jų sutvirtinimas tikėjime. Savaime suprantama, kad Jėzus neprivalė Pilypo patarimų. — (7) *Už du šimtu denarų:* truputį daugiau, kaip trys šimtai litų. Dabartinėmis kainomis už tą sumą būtų galima gauti ne mažiau, kaip 2000 kilų duonos, todėl jos maždaug užtektų užkąsti 5000 žmonių. Bet tiek pinigų apaštalai, tikriausiai, neturėjo. — (8) *Andriejus.* Jis, matomai, drauge su kitais buvo susirūpinęs minios pavalgydinimu ir jau turėjo žinių, kiek būtų galima gauti vietoje maisto, todėl jis ir atsako tiesiog į Viešpaties klausimą. — (9) *Vienas vaikas.* Jis, be abejo, nepriklausė prie apaštalų. Gal jis atsirado minioje kaip tik tuo tikslu, kad galėtų jai parduoti šiek tiek duonos, kurios prekyba vertėsi. — *Miežienės.* Miežienė duona buvo laikoma menkesnės vertės maistu ir netaip soti. Ja, paprastai, misdavo neturtingi žmonės. (Teis 7, 13; Rut 3, 17). — (10) *Daug žolės.* Todėl buvo praėjusi žiema su jos lie-

kas norėjo. [12] Jiems pavalgius, jis tarė savo mokytiniams: Surinkite kas liko trupinių, kad nepražūtų. [13] Taigi, jie surinko ir iš penkių miežienės duonos kepalų pripylė dvyliką pintinių trupinių, kurie buvo likę pavalgius. [14] Tie žmonės, pamatę, kad Jėzus buvo padaręs stebuklą, sakė: Jis tikrai tas pranašas, kurs turi ateiti į pasaulį. [15] Bet Jėzus, žinodamas, kad jie nori ateiti jo sugauti ir paskelbti jo karaliumi, vėl pasitraukė pats vienas į kalną. [16] Vakarui atėjus, jo mokytiniai nusileido pas jūrą. [17] Įsėdę laivan, jie plaukė jūra į Kaparnaumą. Buvo jau sutemę, bet Jėzus dar nebuvo pas juos atėjęs. [18] Tuo tarpu jūra, dideliam vėjui pučiant, įsisiūbavo. [19] Nusiirę apie dvidešimt penkis ar trisdešimtis varsnų, jie pamatė Jėzų, einantį jūra ir besiartinantį į laivą. Tuomet jie nusigando. [20] Bet jis jiems tarė: Tai aš, nebijokite. [21] Jie mielu noru paėmė jį į laivą, ir laivas tuojau buvo prie kranto, į kurį jie plaukė.

volebant. [12] Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis: Colligite quae superaverunt fragmenta, ne pereant. [13] Collegerunt ergo, et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeaceis, quae superfuerunt his, qui manducaverant. [14] Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant: Quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum. [15] Iesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum, et facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. [16] Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. [17] Et cum ascendissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum: et tenebre iam factae erant: et non venerat ad eos Iesus. [18] Mare autem, vento magno flante, exurgebat. [19] Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulantem supra mare, et proximum navi fieri, et timuerunt. [20] Ille autem dicit eis: Ego sum, nolite timere. [21] Voluerunt ergo accipere eum in navim: et statim navis fuit ad terram, in quam ibant.

Dt 18, 15

Mt 14, 23; Mc 6, 46; Io 12, 13; 18, 36

Mt 8, 24

Iob 9, 8; Ps 76, 20

---

tumi, ir prasidėjęs pavasaris. — (12) *Surinkite.* Kad stebuklas mokytiniams pasirodytų dar aiškesnis, Jėzus įsako likusius po minios pavalgydinimo gabalėlius surinkti. Ir štai, pasirodo, kad duonos buvo likę daugiau, negu buvo pirm minios valgydinimo. Surinkimas likučių į apaštalų pintines nurodo labai gausingą užmokestį, kurs bus suteiktas kiekvienam už jo veiklą. — (15) *Paskelbti jo karaliumi.* Žydai tikėjosi iš Mesijo žemiškų dalykų, todėl iš to, kurs juos pasotino, jie laukė, kad jis juos išlaisvintų iš visų žemiškų vargų ir suteiktų visokių gėrybių, kokių gali tik galingas karalius suteikti. Plg. Mt 14, 23; Mk 6, 46. — (17) *Įsėdę laivan.* Mokytiniai buvo atvykę laivu, todėl dabar jie galėjo juo grįžti. — (19) *Apie dvidešimt...* Tokiam plotui perplaukti reikėjo apie pusantros valandos. Jis buvo maždaug lygus pusei kelio per Genezareto ežerą, ties jo viduriu. Nuplauktojo kelio ilgį šv. Jonas įvertina, kaip jam pačiam tuomet rodėsi. — (21) *Jie mielu noru...* Po didelės baimės apaštaluose atsiranda didelis noras turėti Jėzų su savimi; Jėzui dar neįžengus į laivą, Petras gauna iš Jėzaus leidimą eiti taip pat jūros paviršiumi ir pradeda skęsti. Tuomet tik Išganytojas drauge su Petru įsėda į laivą (žr. Mt 14, 28—32). Ar laivas greičiau pasiekė krantą stebuklu, čia nepasakyta.

Io 6, 11

Io 6, 36

Mt 3, 17; 17, 5; Io 1, 32; 4, 14; 5, 36

[22] Altera die, turba, quae stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, et quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navim, sed soli discipuli eius abiissent: [23] aliae vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. [24] Cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas, et venerunt Capharnaum quaerentes Iesum. [25] Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando huc venisti? [26] Respondit eis Iesus, et dixit: Amen, amen dico vobis: quaeritis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, et saturati estis. [27] Operamini non cibum, qui perit sed qui permanet in vitam aeternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc

[22] Kitą dieną minia, stovėjusi anapus jūros, patyrė, kad tenai nebuvo kito laivo, kaip tik vienas, ir kad Jėzus nebuvo įsėdęs su savo mokytiniais į laivą, nuplaukę gi buvo vieni mokytiniai. [23] Tuo tarpu kiti laivai atplaukė iš Tiberijados prie tos vietos, kurioje jie buvo valgę duonos, Viešpačiui padėkojus. [24] Taigi, minia, matydama, kad tenai nebebuvo nei Jėzaus, nei jo mokytinių, sėdo į laivus, atvyko į Kaparnaumą ir jieškojo Jėzaus. [25] Radę jį kitame jūros krante, jie jį klausė: Rabbi, kada čia atvykai? [26] Atsakydamas jiems Jėzus tarė: Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jūs manęs jieškote, ne kad matėte stebuklų, bet kad valgėte duonos ir buvote pasotinti. [27] Darbuokitės ne dėl žūnančio valgio, bet dėl pasiliekančiojo amžinajam gyvenimui, kurio jums duos žmogaus Sūnus; nes jį antspauda pažymėjo

---

(22) *Anapus jūros.* Jėzaus mokytiniai buvo sugrįžę į vakarį ežero krantą, todėl, žiūrint iš jų vietos, minia buvo pasilikusi anapus jūros (ežero), o iš minios vietos, ežero rytų krante, Jėzaus mokytiniai ir pats Jėzus buvo irgi anapus jūros (25 e.), nors dabar jie buvo vakariame ežero krante. — (23) *Iš Tiberijados.* Gal tų laivų savininkai norėjo šį tą uždirbti, perveždami minią iš vieno ežero kranto į kitą (žr. aug. 1 e. paaišk.). — (25) *Kada čia atvykai?* Minia nebuvo mačiusi Jėzaus drauge su apaštalais sėdant į laivą, todėl joje gal kyla mintis, kad jis grįžęs stebuklu. Jėzus neatsako į minios klausimą ir nukreipia kalbą į kitą dalyką. Stebuklą vaikščiojimo jūros paviršiumi. Jėzus buvo padaręs savo mokytiniams, todėl nenori jo aiškinti minioms. — (26) *Jūs manęs jieškote...* Aug. 2 e. buvo pasakyta: *Jėzų sekė didelė žmonių daugybė, nes jie matė stebuklus.* Visi jo stebuklai buvo ženklai, kurie sakyte sakė, kas jis yra; bet žydai visai kitaip į juos žiūrėjo. Jie sustodavo tik ties jų išore. Pav., duonos padauginime jie matė tik maistą, kurs juos pasotino, ir tokio ar panašaus maisto norėjo gauti dar daugiau, bet iš stebuklų jie nenorėjo pažinti, kad reikia tikėti Kristui, kaip Dievo pasiuntiniui, kad reikia jį sekti ir jo jieškoti. Išganytojas tat čia prikiša žydams, kad stebukluose jie jieško kūniškų, o ne dvasiškų dalykų, kūno, ne sielos naudos. — (27) *Bet dėl pasiliekančiojo...* Kadangi Išganytojas norėjo pažadėti savo šventąjį kūną, o čia kalba apie ateityje duotiną maistą (žr. 52 e.), tai gal tą maistą reikia suprasti apie Švenč. Eukaristiją. Tas maistas pats pasilieka amžinai, nes jis yra negendąs, pasilieka amžinas savo padariniais, nes tas, kurs jį vertai priima, bus gyvas per amžius. — *Nes jį antspauda pažymėjo Dievas Tėvas.* Tėvas pažymėjo savo antspauda Išganytoją, nes jis įvairiais būdais, jo daromais stebuklais davė pažinti, kad jis

Dievas Tėvas. [28] Tuomet jie jį paklausė: Ką mes turime veikti, kad darytumėm Dievo darbus? [29] Atsakydamas Jėzus jiems tarė: Tai yra Dievo darbas, kad tikėtumėte į tą, kurį jis yra siuntęs. [30] Tuomet jie jam sakė: Kokį gi tu darai ženklą, kad mes matytumėm ir tau tikėtumėm? ką tu darai? [31] Mūsų tėvai valgė tyruose manos, kaip parašyta: *Jis davė jiems duonos iš dangaus valgyti.* [32] Jėzus jiems atsakė: Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, ne Mozė davė jums duonos iš dangaus, bet mano Tėvas duoda jums tikrosios duonos iš dangaus. [33] Nes Dievo duona ta, kuri nužengia iš dangaus ir duoda gyvybę pasauliui. [34] Tuomet jie jam tarė: Viešpatie, duok mums visuomet tos duonos. [35] Jėzus jiems atsakė:

enim Pater signavit Deus. [28] Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur opera Dei? [29] Respondit Iesus, et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille. [30] Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum ut videamus, et credamus tibi? quid operaris? [31] Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum est: *Panem de caelo dedit eis manducare.* [32] Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Non Moyses dedit vobis panem de caelo, sed Pater meus dat vobis panem de caelo verum. [33] Panis enim Dei est, qui de caelo descendit, et dat vitam mundo. [34] Dixerunt ergo ad eum: Domine, semper da nobis panem hunc. [35] Dixit autem eis Iesus: Ergo sum

Io 3, 23
Io 2, 18; Mc 8, 11
Ex 16, 13 s; Ps 77, 24 s; Sap 16, 20; Nm 11, 7
Io 6, 49
Sir 24, 29; Io 4, 14; 7, 37

---

yra Dievo pasiuntinys. Žr. Mt 3, 17; 17, 5; aug. 1, 32. — (28) *Ką mes turime veikti.* Atsakydami į Jėzaus žodžius: *darbuokitės...* (27 e.), žydai nori gauti pamokymą, ko reikia, kad jie gautų minėtąjį valgį, kokių darbų Dievas reikalauja; nes pripratę prie Įstatymo darbų, jie turi galvoje naujas, Įstatymo nurodytas, pareigas, kurias Dievo valia jie turėtų prisiimti, kad laimėtų tą pasiliekantį valgį. — (29) *Tai yra Dievo darbas.* Klausiamas Išganytojas duoda pamokymą. Jis sako, kad Dievas reikalauja ne panašių į Įstatymo darbus ar pridėtinių, bet vieno dalyko — kad tikėtų į jo pasiuntinį. Taip jis nurodo vidaus gyvenimo pagrindą, tikėjimą, iš kurio turi eiti visi geri darbai, jei jie turi patikti Dievui. — (30) *Kokį gi tu darai ženklą...* Žydai gerai supranta, kad Jėzus kalba apie save, kad jis yra tas, kurį *antspauda pažymėjo Dievas Tėvas,* bet drauge jie parodo, kad jie nesupranta, kas nurodoma Dievo suteiktais ženklais. Jie sako, kad negana tų ženklų, kuriuos matė iki šiam laikui, kad pripažintų jį Mesijumi, kad jam tikėtų, ir reikalauja kitų; jis turėtų įtikinti juos nepaprastu, panašiu kaip Mozės, ar net didesniu stebuklu patvirtinti, kad jis yra Dievo pasiuntinys. — (31) *Mūsų tėvai...* Plg. 2 Moz 16, 14; 4 Moz 11, 7; Ps 77, 24; Išm 16, 20. Žydų nuomone, Mesijas turėtų duoti ne mažesnį dalyką, kaip mana, nes Mozė buvo Mesijo vaizdas. — (32) *Iš tikrųjų...* Iškilmingais žodžiais Išganytojas pataiso dvejopą žydų klaidą, lyg kad Mozė būtų davęs maną (Kir.), ir lyg kad mana būtų buvusi tikra dangaus duona. Mana yra šešėlis ir nurodymas tikrosios duonos, kurią duoda Tėvas (Auks. Kir. Aug.). — (33) *Nes Dievo duona...* Tikrosios duonos kilmė: iš Dievo; jos veikimas: duoti visam pasauliui tikrąjį dorinį gyvenimą. — (34) *Viešpatie, duok mums...* Žydai vėl turi galvoje kūniškąją duoną ir prašo Jėzų jiems jos duoti, kadangi, jų išmanymu, Tėvas duoda tos duonos per Jėzų, ir prašo duoti visuomet, kaip kokį amžiną manos stebuklą. Ta sąlyga jie pasiryžę tikėti į Jėzų. — (35) *Aš gyvenimo duona.* Jėzus paaiškina, kad ta Dievo duona jiems jau duota: aš Dievas-Žmo

Io 6, 26. 29

Io 17, 6 ss; Mt 11, 28

Io 4, 34; Mt 26, 39

Io 10, 28 s; 17, 12

Io 5, 29; 11, 24

panis vitae: qui venit ad me, non esuriet: et qui credit in me, non sitiet umquam. [36] Sed dixi vobis quia et vidistis me, et non credi⸗tis. [37] Omne, quod dat mihi Pa⸗ter, ad me veniet: et eum, qui ve⸗nit ad me, non eiiciam foras: [38] quia descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed vo⸗luntatem eius, qui misit me. [39] Haec est autem voluntas eius, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novis⸗simo die. [40] Haec est autem volun⸗tas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, et credit

Aš gyvenimo duona; kas ateina pas mane, tas nealks, ir kas tiki į mane, niekuomet netrokš. [36] Bet aš jums sakiau, kad nors jūs ir matėte mane, tačiau netikite. [37] Vi⸗sa, ką man Tėvas duoda, ateis pas mane, ir ateinančio pas mane aš neišstumsiu laukan. [38] Nes aš nu⸗žengiau iš dangaus ne savo valios vykdyti, bet valios to, kurs yra mane siuntęs. [39] Ta gi yra mane siuntusio Tėvo valia, kad nieko iš to, ką jis yra man davęs, nepa⸗mesčiau, bet kad tai prikelčiau paskutinę dieną. [40] Nes ta yra ma⸗ne siuntusio Tėvo valia, kad kiek⸗vienas, kurs mato Sūnų ir į jį tiki,

gus esu gyvenimo duona. Kas ateina pas mane tikėjimu (Aug. Kir.), tas ne⸗alks ir nebetrokš, jei jis yra tą duoną priėmęs. Taip čia Kristus pažada švenč. Komuniją (Kir.⸗Aleks.). Visai pana⸗šiai, kaip čia, skamba ir 48 eil., bet šitoj vietoj Išganytojas dar nesako, kad ta duona yra jo kūnas. — Kiti šiuos jo žodžius aiškina taip: kas ateina pas mane tikėjimu, nealks; taigi, duona yra tikėjimas. Reikia sutikti, kad Jė⸗zus 35—51 eil. moko, jog jis pats yra duona, neaiškindamas, kaip ji reikia duoti ar priimti, o 52—59 eil. kalba apie priėmimą savo kūno ir kraujo. Trumpai sakant, duona yra Kristus daugeriopa prasme. Čia Išganytojas kalba dar visai apskritai, o vėliau jis nurodo ypatingą būdą, kuriuo jis yra valgis ir gėralas. Paskutinei vakarienei jis palieka duoti paskutinį paaiškinimą, apreikšti, kad tas sielos maistas sutei⸗kiamas Švenč. Sakramente. — (36) *Bet aš jums sakiau...:* aš jums atvirai pa⸗sakiau, kad aš esu gyvenimo duona, bet jūs ne tik veltui girdėjote mane kal⸗bant, bet ir darantį stebuklus. Jūs man netikite (26 e.) — (37) *Ateis pas mane.* Nors jūs netikite, tačiau visi žmonės, be išimties, kuriuos man Dievas duo⸗da, kuriuos jis savo malone prie sa⸗vęs patraukia, ateis pas mane, tikės į mane (44 e.). — *Neišstumsiu laukan.* Tėvo ir Sūnaus veikla nesipriešina vie⸗na kitai, jos supuola. Tikintieji tikė⸗jimu ir meile Kristaus yra sujungti su Dievu (Tom.). Iš šito sujungimo Kri⸗stus neišstumia, kai jis atima savo ma⸗lonę; tiktai žmogus nuodėme ir atpuo⸗limu pats atsipalaiduoja nuo jo. Čia yra išvada iš to, kas sakoma 38—39 eil.: aš darau savo Tėvo valią, o ma⸗no Tėvo valia yra, kad aš nepražudy⸗čiau nė vienos man pavestos sielos; taigi, aš neišstumsiu nė vieno, kurs pas mane ateina. — (38) *Savo valios:* savo žmogiškos valios. — (39) *Kad tai prikelčiau...* Kadangi čia kalbama apie tuos, kuriuos duoda Tėvas, kurie, anot 37 eil., ateina pas Jėzų, tai kyla klau⸗simas, kodėl Išganytojas tik apie tuos sako, kad jis juos prikelsiąs; juk pri⸗sikels ir pasmerktieji. Atsakome šiaip: paskutiniųjų prisikėlimas čia neneigia⸗mas, tik apie jį nekalbama, kadangi čia kalbama apie prisikėlimą amžinajam gyvenimui (plg. aug. 5, 25—30). — (40) *Kurs mato Sūnų ir į jį tiki.* Žodis *mato* gali būti suprantamas apie Kri⸗staus bendralaikius, kaip kūniškas re⸗gėjimas. Kūniškai jis negali būti su⸗prantamas apie tuos, kurie gyvens po Kristaus, nes ir jie turi būti išgelbėti, nors jie nebus matę Išganytojo kūniš⸗kai, bet jie jį mato, kai gauna apie jį žinią. Tačiau tokią žinią turi ir neti⸗

turėtų amžinąjį gyvenimą, ir kad aš jį prikelčiau paskutinę dieną. [41] Tuomet žydai murmėjo prieš jį, kad jis buvo pasakęs: Aš esu gyvoji duona, kurs iš dangaus nužengiau, [42] ir kalbėjo: Argi jis ne Juozapo sūnus Jėzus, kurio mes pažįstame tėvą ir motiną? Kaipgi jis sako: Aš iš dangaus nužengiau? [43] Atsakydamas Jėzus jiems tarė: Nemurmėkite tarp savęs. [44] Niekas negali ateiti pas mane, jei Tėvas, kurs yra mane siuntęs, jo nepatrauks, ir tą aš prikelsiu paskutinę dieną. [45] Parašyta pas pranašus: *Visi bus Dievo mokomi.* Kiekvienas, kurs girdėjo iš Tėvo ir suprato, ateina pas mane. [46] Tai nereiškia, kad kas nors būtų matęs

in eum, habeat vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die. [41] Murmurabant ergo Iudaei de illo, quia dixisset: Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi, [42] et dicebant: Nonne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem, et matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de caelo descendi? [43] Respondit ergo Iesus, et dixit eis: Nolite murmurare in invicem: [44] nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: et ego resuscitabo eum in novissimo die. [45] Est scriptum in Prophetis: *Et erunt omnes docibiles Dei.* Omnis, qui audivit a Patre, et didicit, venit ad me. [46] Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic

Lc 4, 22
Io 6, 65
Is 54, 13; Ir 31, 33 s
Mt 11, 27; Io 1, 18

---

kintieji, bet jie netiki, todėl Išganytojas stato kitą reikalavimą: *kas tiki* į Sūnų. — (41) *Žydai murmėjo*... Žydais, kaip jau buvo minėta, šv. Jonas, paprastai, vadina parisiejų sektą ir panašiai kaip jie nusistačiusius žydų tautos vadus. Jie murma ypač dėl to, kad Kristus pavadino save dangaus duona ir pasisakė, kad jis nužengęs iš dangaus. — (42) *Argi jis ne Juozapo sūnus.* Dabar žydai atsiliepia apie Jėzų su paniekinimu, prisimena jo kilmę, įvardydami jo globėją šv. Juozapą, kurs buvo visų laikomas Jėzaus tėvu, mini Jėzaus motiną, kad parodytų, jog jiems gerai žinoma, iš kur jis yra kilęs. Plg. Mt 13, 55. — (44) *Niekas negali ateiti*... Jėzus neduoda jokių paaiškinimų, kaip jis, būdamas Dievo Sūnus, yra dangiškos kilmės. Jis tik parodo tikrą priežastį, kodėl žydai murma, nes jie patys netiki. Netiki gi jie, nes Tėvas jų nepatraukia. Jis kartoja kitais žodžiais 37 eil. posakį ir tiksliau paaiškina davimą. Sąlyga tikėti yra pasitinkanti ir padedanti malonė, kuria Dievas apšviečia protą, sujudina, pakursto ir palaiko valią. Žodis „patraukti" nereiškia prievartos. Žmogus turi bendradarbiauti, bet jis gali ir pasipriešinti. Dievas traukia, bet žmogus turi duotis traukiamas. Išganytojas pasirinko stiprų išsireiškimą „traukti", kad parodytų, kaip stiprios malonės reikia žmogui po nupuolimo, kad jis ateitų pas Kristų „Tu dar netraukiamas? Tai melskis, kad būtumei traukiamas", sako šv. Augustinas. — Po žodžių *jei Tėvas jo nepatrauks,* aiškumo dėliai reiktų įterpti: o tą, kurį jis traukia, aš pažadinsiu ir t.t. — (45) *Visi bus Dievo mokomi*... Paaiškinama malonės prigimtis: tas Dievo traukiamas, kurio protas apšviečiamas ir kurio valia pajudinama. Tas gi, kurs priima apšvietimą ir paraginimą, kurs jam pritaria ir taip jį pasisavina, yra Tėvo pamokytas ir tiki į mane. Išganytojas čia kartoja Pranašų knygoje parašytus žodžius (Apd 7, 42). Juos randame pas Iz 54, 13. — (46) *Kad kas nors būtų matęs*... Išganytojas nori apsisaugoti, kad žydai nesuprastų 45 e. žodžių „mokyti" ir „klausyti" kūniškai, lyg kad žmonės galėtų matyti ir girdėti Dievą taip, kaip jis yra. Betarpinį dievystės regėjimą turėjo Išganytojas amžinajame savo būvyje pirm įsikūnijimo, Dievas iš Dievo gimęs (Auks. Aug.), ir turi jį savo švenč. žmogystėje

Io 3, 16
Io 6, 35
Io 6, 31 s; 1 Cor 10, 3 ss; Ex 16, 13
Hbr 10, 5. 10
Io 6, 61

vidit Patrem. [47] Amen, amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam aeternam. [48] Ego sum panis vitae. [49] Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt. [50] Hic est panis de caelo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. [51] Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi. [52] Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum; et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. [53] Litigabant ergo Iudaei ad invicem, dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad mandu-

Tėvą; nes tik kurs iš Dievo yra, tas matė Tėvą. [47] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, kas tiki į mane, tas turi amžinąjį gyvenimą. [48] Aš gyvenimo duona. [49] Jūsų tėvai valgė tyruose manos ir mirė. [50] Šita yra duona, nužengianti iš dangaus, kad, kas jos valgys, nemirtų. [51] Aš esu gyvoji duona, kurs iš dangaus nužengiau. [52] Kas valgys tos duonos, bus gyvas per amžius; o duona, kurios aš duosiu, yra mano kūnas dėl pasaulio gyvybės. [53] Tuomet žydai ginčijosi tarp savęs, sakydami: Kaip jis gali mums duoti

---

nuo pirmojo jos akimirksnio ir per amžius. Plg. Mt 11, 27. — (47) *Turi amžinąjį gyvenimą:* turi teisę gauti amžinąjį gyvenimą. Plg. aug. 5, 24; 6, 40. — (49) *Jūsų tėvai...* Plg. 2 Moz 16, 13. Toliau (49—54 eil.) šiaip argumentuojama: mana nebuvo tikra gyvenimo duona, nes ji negalėjo apsaugoti tų, kurie jos valgė, nė nuo kūniškos mirties, nekalbant apie sielos mirtį. Tikrai iš dangaus ateinanti duona turi apsaugoti nuo dvasinės mirties, nuo amžinos mirties ir taip atimti taip pat galią ir kūniškos mirties, jai virstant vartais į amžinąjį gyvenimą. Ta tikroji duona esu aš. Kas ta duona minta, t. y., kas mane priima su gyvu tikėjimu (47 e.), bus gyvas per amžius. Bet dar kita prasme aš esu dangaus duona: mano kūnas yra duona, kuri maitina amžinajam gyvenimui. — (50) *Nužengianti iš dangaus:* ne taip, kaip mana. — *Kas jos valgys.* Mana buvo duodama tiktai klausytojų pranokėjams ir tik tuo metu, kai jie buvo tyruose. Ji, kaip paprastas maistas, įstengia palaikyti kūniškąjį gyvenimą tik tam tikrą laiką. Šita duona, būtent, Kristus yra visiems; ji turi savyje jėgos apsaugoti nuo dvasinės mirties ir patikrinti kūnui nemarumą jo palaimintajame peršvietime (40. 55. 59 eil.; 11, 25. 26). — (51) *Aš esu gyvoji duona...* Iki čia Kristus nurodė save apskritai kaip gyvenimo duoną; dabar jis apreiškia, kokiuo ypač būdu jis tai yra: per savo švenč. Kūną. Išganytojas sako du kartu, kad jis save duosiąs: būtent, Kūną, kurs kentės ant kryžiaus už pasaulio išganymą, ir kraują, kurs ant jo bus išlietas. Plg. Mt 20, 28; Mk 10, 45; Lk 22, 19; Gal 1,4; 1 Tim 2, 6; Tit 2, 14. — (52) *Kas valgys tos duonos:* Švenč. Eukaristijoje (Auks. Kir. Teof. Eut.). Taip pat Tridento susirinkimas yra linkęs taip šitą vietą aiškinti (21 pos., 1 sk.). Šv. Jonas, paprastai, praleidžia, kas kitų evangelistų papasakota. Argi jis būtų visiškai nutylėjęs Švenč. Eukaristiją? Kadangi jis neduoda Eukaristijos įsteigimo istorijos, tai jis bent pasakoja jos pažadėjimą. — *Yra mano kūnas.* Slaptinga kalba tinka sužadinti mokytinių žingeidumą. Žodis kūnas čia reiškia visą žmogišką Kristaus prigimtį, taigi, tiksliai tą pat, ką ir žodžiai „kūnas" ir „kraujas" (54—57 eil.), kaip Kristus pats aiškiai parodo 58 eil.: kas mane valgo. Tuo pačiu Išganytojas žada visą savo žmogystę ir taip pat su ja neatskirtinai sujungtą dievystę (64 e.) duoti, kaip maistą tiems, kurie tiki (Auks.). — (53) *Ginčijosi tarp savęs...* Klausimas *kaip*, kurį kelia savo tarpe žydai, liečia ne būdą, kaip tas davimas turi įvykti, bet yra nustebimo ir netikėjimo išreiškimas

valgyti savo kūną? [54] Jėzus gi jiems tarė: Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jei nevalgysite žmogaus Sūnaus kūno ir negersite jo kraujo, neturėsite savyje gyvenimo. [55] Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas turi amžinąjį gyvenimą, ir aš prikelsiu jį paskutinę dieną. [56] Nes mano kūnas tikrai yra valgis, ir mano kraujas tikrai yra gėrimas. [57] Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje ir aš

candum? [54] Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. [55] Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam: et ego resuscitabo eum in novissimo die. [56] Caro enim mea, vere est cibus: et sanguis meus, vere est potus. [57] qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in

1 Cor 11, 27

Io 15, 4; 17, 21 s s. 26; 1 Io 2, 24; 3, 24

(Auks. Kir.). — (54) *Iš tikrųjų...* Kaip aug. 3, 5, Išganytojas iškilmingai pakartoja, ką buvo pasakęs. Paaiškinimas *kaip* nebūtų turėjęs žydams jokios vertės, nes tokį paaiškinimą galėjo suprasti tiktai tikinčios sielos. — Žodžius „valgyti kūną", „gerti kraują" kai kada šv. Rašte randame pavartotus metaforine prasme: *valgyti kūną* Jobo 19, 22; Ps 26, 2 reiškia ką nors labai šmeižti, nekęsti, gerti gi kraują 2 Kar 23, 17 ir 1 Kron 11, 19 reiškia tą pat, ką ir gerti vandens, kurs buvo pasemtas ir atneštas su kitų gyvybės pavojumi; o pagirdyti krauju ir pasotinti kūnu pas Iz 49, 26 sakoma apie kruviną kerštą priešams. Tačiau šičia tie žodžiai vartojami ne metaforine, bet tiesiogine jų prasme; tiems, kurie priima Viešpaties kūną, žadama amžinas gyvenimas. Ir žydai juos ėmė tikrąja, ne metaforine prasme. — *Žmogaus Sūnaus kūno...* Kad čia kalbama apie tikrą kūną ir kraują, pasirodo iš žodžių *žmogaus Sūnaus,* nes žmogus juk turi tikrąjį kūną ir kraują.—Iš šitų Kristaus žodžių graikų bažnyčia daro išvadą, kad Eukaristijos priėmimas būtinai reikalingas visiems, taip pat ir vaikams, kaip krikštas. Todėl jie ir suteikia vaikams tuojau po krikšto pirmąją komuniją. Taip toli siekiančio reikalavimo čia nestatoma ir atsiliepiama čia tik į suaugusius, bet ne į vaikus. Taip pat Kristaus žodžiuose nėra reikalavimo komuniją priimti abiem pavidalais, nes čia nesakoma: jei jūs abiejų dalykų nedarysite, t. y., nevalgysite kūno ir negersite kraujo, bet: jei jūs nė vieno iš jų nedarysite, t. y., jei jūs nevalgysite kūno, nei gersite kraujo. Pagaliau reikia pasvarstyti, kad visas Kristus yra abiejuose pavidaluose. — *Ir negersite jo kraujo...* Išganytojas pakartotinai sako, kad jis duos savo kūną valgyti ir savo kraują, lyg kad išlietą ir nuo kūno atskirtą, gerti. Jis tai daro su tam tikra priesaika, pakartodamas ne tik tuos žodžius, kuriuos buvo ištarę žydai ir supratę raidiškai, bet jį dar sustiprina priedu: gersite mano kraują. Taigi, Išganytojas čia iškilmingai ir aiškiai patvirtina žodinę savo kalbos prasmę tokią, kokią ją buvo supratę žydai. Reikia priimti patį Mesiją, o dovanos prigimtį atitinka jos veikimas, amžinojo gyvenimo laimėjimas ir kūno prisikėlimas paskutinę dieną. — (55) *Aš prikelsiu jį...* Prisikėlimas vainikuoja Dievo-Žmogaus darbą, švenč. Komunija yra lyg kad nemarumo sėkla. — (56) *Tikrai yra valgis:* tikrąja to žodžio prasme. Šita eilutė patvirtina augščiau išreikštą reikalingumą. Plg. 1 Kor 11, 27. — (57) *Jis pasilieka manyje ir aš jame.* Šitie žodžiai eilutėje pabrėžiami. Jie reiškia artimiausį gyvenimo bendravimą, koks yra tarp Kristaus ir tikinčiųjų ir kurio pagrindas yra tas, kad Kristus su savo dieviškąja jėga gyvena žmoguje ir daro panašų į savąjį jo pažinimą, norėjimą ir veikimą. Nors jau meilė padaro artimą ryšį su Jėzumi, tačiau švenč.

illo. [58] Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, et ipse vivet propter me. [59] Hic est panis, qui de caelo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum. [60] Haec dixit in synagoga docens, in Capharnaum.

[61] Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt: Durus est hic sermo, et quis potest eum audire? [62] Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis: Hoc vos scandalizat? [63] Si ergo videritis Filium hominis ascendentem

Io 3, 13

jame. [58] Kaip mane siuntė gyvasis Tėvas, ir aš esu gyvas per Tėvą, taip ir tas, kurs mane valgo, bus gyvas per mane. [59] Tai yra duona, kuri nužengė iš dangaus. Su ja bus ne kaip su mana, kurios jūsų tėvai valgė ir mirė. Kas šitą duoną valgo, bus gyvas per amžius. [60] Tai jis pasakė, mokydamas Kaparnaumo sinagogoje.

[61] Daugelis jo mokytinių, tai išgirdę, sakė: Šitie žodžiai kieti, ir kas gali jų klausyti? [62] Jėzus, žinodamas pats savyje, kad jo mokytiniai dėl to murmėjo, jiems tarė: Tai jus piktina? [63] O jei jūs matysite žmogaus Sūnų, užžengiantį ten, kur jis pirma buvo?

Komunijoj žmogus sueina į artimiausį, koks galima žemėje įsivaizduoti, susijungimą su Kristumi. Nors tas artimiausis susijungimas pasiliauja su pavidalo išnykimu, bet susijungimas per pašvenčiamąją malonę yra pasidaręs artimesnis, ir Išganytojas neatsiskiria, nepalikęs gausios malonės. — (58) *Kaip mane...* Išganytojas kitaip, kilniu palyginimu, paaiškina, kodėl tame valgyme turima gyvenimas su Jėzumi ir per Jėzų. Daroma palyginimas tarp gyvenimo ir gyvenimo: kaip aš esu gyvas, nes Tėvas, gyvenąs savyje, pagimdė mane, taip tas, kurs valgo mane, ir jis bus gyvas, nes aš esu gyvas, gyvens per mane, gyvens mano suteiktu gyvenimu. — (59) *Tai yra duona.* Šita pabaiga Kristus grįžta prie to, kuo prasidėjo jo pamokslas. Žydai reikalavo iš Kristaus ženklo ir nurodė, kaip labai didelį dalyką, maną. Dabar Jėzus baigia, jiems sakydamas, kad jis duoda duonos tikrai nužengiančios iš dangaus, kuri tiek viršija maną, kiek dvasiškas gyvenimas yra geresnis už kūnišką, kiek amžinas gyvenimas — už mirtį. — (60) *Kaparnaumo sinagogoje:* taigi, viešoje vietoje, žinomame mieste, kurs buvo liudytojas daugybės Jėzaus stebuklų, taip kad buvo galima laukti klausytojų tikėjimo. Plg. žem. 18, 20; Mt 4, 13; 11, 23. — (61) *Daugelis jo mokytinių...* Kristaus žodžiams netikėjo ne tik žydai, bet ir daugelis jo mokytinių, būtent, tų, kurie buvo prie jo jau prisidėję, jį sekiodavo ir klausėsi jo pamokslų. Iš tokių mokytinių tarpo buvo išrinkti ir apaštalai. — *Kieti.* Gr. σκληρός, kietas, nepakenčiamas, sukeliąs pasipiktinimą. Daugelis gal piktinosi, kad Jėzus buvo pasakęs: *Aš esu gyvoji duona, kurs iš dangaus nužengiau* (41 eil.), bet svarbiausi, be abejo, pasipiktinimo priežastis buvo tai, ką jis buvo pasakęs apie savo kūną ir kraują. Jiems rodėsi, lyg kad būtų jis sakęs, jog reikia valgyti jo kūną, sukapotą į kąsnelius. Kad Kristaus kūno valgymas yra be galo taurus, turįs maitinti dvasią, tai jiems neatėjo į galvą. Pasiduodami savo tuštybei, tarėsi visa išmaną ir neklausė Jėzaus paaiškinimo. — (62) *Jėzus, žinodamas...* Mokytinių tarpe buvo nemaža žmonių geros valios, todėl Išganytojas nori duoti jiems paaiškinimą tų dalykų, kurie juos piktino, nekeisdamas tačiau to, ką buvo pasakęs apie savo kūno valgymą. Tuo pačiu metu Jėzus parodo, kaip jam yra žinomos žmonių paslėptos mintys. — (63) *O jei jūs matysite...* Čia sakinys nebaigtas. Jis reiktų papildyti šiais žodžiais: ką tuomet sakysite? Taigi,

[64] Dvasia yra, kuri gaivina, kūnas nieko nepadeda. Žodžiai, kuriuos aš jums kalbėjau, yra dvasia ir gyvybė. [65] Bet tarp jūsų yra to⸗kių, kurie netiki. Nes Jėzus ži⸗nojo nuo pat pradžios, kurie neti⸗kėjo ir kas jį išduosiąs. [66] Jis dar sakė: Todėl aš jums sakiau: Nie⸗kas negali ateiti pas mane, jei jam nebuvo mano Tėvo duota. [67] Nuo to meto daug jo mokytinių pasi⸗traukė šalin ir jau nebevaikščiojo su juo. [68] Taigi Jėzus tarė dvyli⸗kai: Ar ir jūs norite pasišalinti? [69] Jam atsakė Simonas Petras: Viešpatie, pas ką mes eisime? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius. [70] Mes įtikėjome ir žinome, kad

ubi erat prius? [64] Spiritus est, qui vivificat: caro non prodest quid⸗quam, verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. [65] Sed sunt quidam ex vobis, qui non cre⸗dunt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent non credentes, et quis traditurus esset eum. [66] Et dice⸗bat: Propterea dixi vobis, quia ne⸗mo potest venire ad me, nisi fue⸗rit ei datum a Patre meo. [67] Ex hoc multi discipulorum eius abie⸗runt retro: et iam non cum illo ambulabant. [68] Dixit ergo Iesus ad duodecim: Numquid et vos vultis abire? [69] Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeternae ha⸗bes. [70] et nos credidimus, et cog⸗

2 Cor 3, 6
Io 13, 11
Io 6, 44
Io 6, 63
Io 1, 49; 11, 27; 17, 8; Mt 16, 16; Mc 8, 29; Lc 9, 20

Išganytojas įspėja murmančius, kad jie atitrauktų savo mintis nuo maraus kū⸗no, kad turėtų galvoje tą kūną, kurs žengs į dangų, dvasinį kūną. Taip jis švelnina jų pasipiktinimą ir pakiša min⸗tis, kurios gali atitraukti juos nuo klai⸗dingo dalyko supratimo ir vesti į tikė⸗jimą. — (64) *Dvasia yra*... Kaip žmo⸗gaus siela gaivina kūną ir daro iš jo tai, kas jis yra, taip visa Kristaus kūno vertė eina iš to, kad žmogiška prigimtis yra asmeninė dvasiškosios prigimties nuosavybė, todėl ir gyvenimą teikianti Kristaus kūno jėga yra ne kūne, kaip tokiame, bet kūne, kurs sujungtas su Gyvuoju Dievu (Aug. Kir. Auks.). Ir kadangi dvasia gaivina, tai ir Kristaus žodžiai turi būti suprantami dvasiškai, t. y., augščiau nurodyta prasme; tuo⸗met jie duoda gyvenimą, t. y., tikėjimą, troškimą to maisto ir t.t. Kūniškai su⸗prasti, jie neša mirtį, t. y., atpuolimą. Plg. 67 eil. — (65) *Nuo pat pradžios:* nuo apaštalų pašaukimo pradžios. — (66) *Niekas negali ateiti*...: nes tobu⸗lai suprasti mano žodžius, reikia tikėti į mane, o tikėjimas yra Dievo dovana. Taip jie drauge mokomi ir raginami prašyti sau iš Dievo tikėjimo. — (68) *Ar ir jūs norite*... Šituo klausimu Iš⸗ganytojas neišreiškia abejonės apaštalų tikėjimu (gr. t. klausimas pradedamas žodeliu μή, todėl laukiama neigiamo atsakymo: nepasišalinsime). Jis laukia jų atsakymo, kad jie patys labiau su⸗stiprėtų tikėjime ir jį atvirai išpažintų, kad netikinčiųjų ir pasitraukiančiųjų akyse duotų viešą liudijimą, ir patys sustiprėtų savo prisirišime prie Jėzaus. — (69) *Atsakė Simonas*... Kaip trijose pirmose evangelijose, taip ir čia Petras pasirodo karštesnis, ir pirmas visų vardu skuba duoti atsakymą: mes ne⸗pažįstame nė vieno, kuriam galėtumėm pavesti save su didesniu pasitikėjimu. Petras nebegalvoja daugiau apie žemiš⸗kus dalykus, Jėzus yra vienatinė jo laimė. — *Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius:* tavo žodžiai veda į amžinąjį gyvenimą, jį duoda. — (70) *Mes įti⸗kėjome ir žinome*... Apaštalai pradėjo tikėjimu, paskui patyrimu įsitikino ir suprato. — *Kristus, Dievo Sūnus.* Plg. Mt 16, 15. 16; Mk 8, 29; Lk 9, 20. Geriausiuose graikiškuose rankraščiuo⸗se skaitome: ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ, Dievo šventasis, t. y., ypatingu būdu Dievo darbui išrinktas, Dievui pašvęstas. —

novimus quia tu es Christus Filius Dei. [71] Respondit eis Iesus: Nonne ego vos duodecim elegi: et ex vobis unus diabolus est? [72] Dicebat autem Iudam Simonis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

Io 4, 1 ss; 5, 18

7. [1] Post haec autem ambulabat Iesus in Galilaeam, non enim volebat in Iudaeam ambulare: quia quaerebant eum Iudaei interficere.

Lv 23, 34

[2] Erat autem in proximo dies

tu Kristus, Dievo Sūnus. [71] Jėzus jiems atsakė: Ar ne aš jus, dvyliką, išsirinkau? Tačiau ir iš jūsų vienas yra velnias. [72] Kalbėjo gi jis apie Simono sūnų Judą Iskarijotą; nes tas, būdamas vienas iš dvylikos, turėjo jį išduoti.

7. [1] Po to Jėzus vaikščiojo Galiliejoje; jis nenorėjo pasilikti Judiejoje, nes žydai ieškojo jo užmušti. [2] Buvo arti žydų Padangčių

---

(71) *Ar ne aš...* Išganytojas nurodo apaštalams, kad tas jų tikėjimas yra Dievo malonės darbas, ir kad dėl to jie neturi pagrindo pasitikėti savimi, nes jis pats juos išsirinko.—*Vienas yra velnias,* negeras žmogus. Taigi, jau tuomet Judas buvo nebegeras, nors jis dar nebuvo išdavikas. Petras buvo pasakęs: *mes* ir turėjo galvoje visus apaštalus, Išganytojas, kurs mato širdis, sako: ne visi. Apaštalai dabar turi pajusti išganingos baimės, nes jie išgirdo, kad net tarp išrinktųjų yra velnias, mokytinis, kurs netiki (65 eil.) ir, nežiūrėdamas nei į Kristaus mokslą, nei į santykiavimą su mokytiniais, nei į paties Išganytojo pavyzdį, darosi visai negeras. — (72) *Apie Simono sūnų Judą...* Kai Jėzus pašaukė Judą, jis turėjo būti geras, nes išrinkimas į apaštalus yra geras dalykas, nors tai nebuvo išrinkimas amžinai laimei, o tik pareigai. Ne pati pareiga suteikia išganymą, bet tik geras jos atlikimas. Kadangi Dievas, išspręsdamas vertės klausimą, žiūri tik dabarties, bet ne ateities, tai jis nepasmerkia dabar to, kurs jam paskiau nepatiks. Jo gerumas siekia taip toli, kad jis pašaukia tą, kurį dabar randa gerą, suteikdamas jam malonės būti geram, pasitaisyti ir daryti atgailą (Jieron.). Kam Išganytojas pašaukė Judą, nors jis numatė jo atpuolimą ir išdavimą, negalima pilnai suprasti, bet tik šiek tiek. Jis tai padarė, kad iš pikto darbo išeitų geras dalykas: bjaurus išdavimas patarnavo mirčiai dėl mūsų išganymo (Aug.). Jėzus žinojo Dievo nutarimą ir todėl pakentė išdavėją iš klusnumo ir su meile, o Judas žuvo tik dėl savo kaltės.

c) Jėzus Jeruzalėje per Padangčių šventę, 7, 1—8, 59.

Išganytojas slapčia atvyksta Jeruzalėn į Padangčių šventę (7, 1—13), švenčių metu šventykloje pasako vieną pamokslą, kuriuo gina savo mokslą ir pateisina savo pasiuntinystę (14—24), tuo tarpu kad žydai svyruoja tarp tikėjimo ir netikėjimo, o parisiejai nori jį sugauti (25—36). Kitame pamoksle paskutinę švenčių dieną Jėzus žada atsiųsti šv. Dvasią (37—39); minios ir toliau abejoja, bet Išganytoją ima ginti Nikodemas (40—53). Toliau pasakojama atsitikimas su moteriške svetmotere (8, 1—11). Tų pačių švenčių metu Jėzus pasako dar vieną pamokslą, kuriame parodo, kad jo liudijimas yra tikras (12—20), pranašauja apie savo mirtį ir apie be atgailos mirtį savo priešų, kurių tėvas yra velnias (21—47); tiems priešams piktžodžiaujant, Jėzus pasisako esąs kilnesnis už Abraomą (48—59).

(7, 1) *Po to.* Čia evangelistas trumpai mini Jėzaus pasilikimą Galiliejos plote. Kadangi toliau sakoma, jog visai arti buvusios Padangčių šventės, tai Jėzus, matomai, Galiliejoje išbuvo ilgesnį laiką, arti pusės metų, nuo Velykų iki Padangčių švenčių. Ką tuo metu Jėzus darė, Jonas nepasakoja. — (2) *Padangčių šventė.* Padangčių šventė pradžioje buvo pjūties baigtuvių šventė (2 Moz 23, 16). Vė-

šventė. [3] Tuomet jo broliai jam sakė: Eik iš čia ir keliauk į Judieją, kad ir tavo mokytiniai matytų tavo darbus, kuriuos darai. [4] Nes nie⸗kas nedaro nieko slapčia, jei pats nori būti žinomas. Jei tu tai darai, tai duokis pažinti save pasauliui. [5] Nes net jo broliai netikėjo į jį. [6] Jėzus jiems atsakė: Mano laikas dar neatėjo, o jums laikas visuo⸗met patogus. [7] Pasaulis negali lai⸗kyti jūsų neapykantoje, manęs gi jis nekenčia, nes aš apie jį liudiju,

festus Iudaeorum, Scenopegia. [3] Dixerunt autem ad eum fratres eius: Transi hinc, et vade in Iu⸗daeam, ut et discipuli tui videant opera tua, quae facis. [4] Nemo quippe in occulto quid facit, et quaerit ipse in palam esse: si haec facis, manifesta teipsum mundo. [5] Neque enim fratres eius crede⸗bant in eum. [6] Dicit ergo eis Ie⸗sus: Tempus meum nondum adve⸗nit: tempus autem vestrum semper est paratum. [7] Non potest mun⸗dus odisse vos: me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera eius mala sunt.

Io 2, 12; Mt 12, 46 ss; 13, 55; Act 1, 14

Io 2, 4

Io 15, 18; Sap 2, 14 s.

---

liau ji buvo virtusi tautine švente, ku⸗rios metu žydai turėjo pareigą aplan⸗kyti Jeruzalę. Tos šventės metu žydai, prisiminimui kelionės per tyrus, apsi⸗gyvendavo padangtėse, kurias statydavo gatvėse prie namų. Šventė būdavo švenčiama su dideliu džiaugsmu. Į tą šventę nuvyko ir Jėzus. Čia šv. Jono pasakojamieji atsitikimai (iki 10, 21) yra paimti iš trečiųjų viešosios Jėzaus veiklos metų, nuo Padangčių šventės iki šventyklos pašventinimo šventei, nuo spalių mėnesio iki gruodžio. — (3) *Jo broliai.* Keturi asmenys, būtent: Jo⸗kūbas, Juozapas, Judas ir Simonas yra vadinami Viešpaties broliais, todėl tu⸗rėjo būti jo giminės. Kai kas laiko juos sūnumis Kleopo, kurs buvęs šv. Juozapo brolis. Jokūbas ir Judas bu⸗vo tikri apaštalai. Ar Simonas buvo tas pats, ką ir apaštalas Simonas, nė⸗ra visai tikras dalykas. Šitoje eilutėje paminėtieji broliai tikriausiai nebus anie augščiau įvardintieji, bet kiti Vie⸗špaties giminės. Kodėl jie norėjo jį siųsti į Judieją, nevisai aišku. Anot vienų, jie norėję, kad jis pasitrauktų iš Galiliejos, nes jiems buvę nemalonu, kad dėl Jėzaus per daug buvo kreipia⸗ma dėmesio į visus jo gimines; anot kitų, čia minimi Jėzaus giminės turėję klaidingų nuomonių apie Mesiją, kaip ir kone visi kiti žydai ir todėl norėję, kad Jėzus viešai parodytų savo galią ir Jeruzalėje, tą galią, kurios stebuklus, lyg slapčia padarytus, jie jau matė Ga⸗liliejoje. — *Tavo mokytiniai:* kuriuos tu palikai Judiejoje (Jono 2, 23). — (4) *Pasauliui:* didelei žydų daugybei, kurie švenčių metu suplaukdavo iš vi⸗sų kraštų į Jeruzalę. — (5) *Netikėjo:* neturėjo tvirto tikėjimo. Iš kitur ži⸗nome, kad tikinčiųjų tarpe buvo Jė⸗zaus brolių, t. y., giminaičių (plg. Apd 1, 14). Gali būti, kad tai buvo kiti, ne čia minimi Jėzaus broliai, arba ir iš šitų kai kurie po Kristaus prisikėli⸗mo iš numirusiųjų galėjo įtikėti į jį. — (6) *Mano laikas:* metas pasirodyti viešai (Kir.). Kadangi Išganytojas sa⸗ko: *dar neatėjo,* tai jis tuo pačiu nu⸗rodo, jog yra paskirtas tam tikras jojo laikas. — *Jums laikas . . . :* jūs galite be pavojaus eiti Jeruzalėn (Eut.). Ko⸗dėl, pasakoma 7 e. — (7) *Pasaulis ne⸗gali...:* nes savo troškimuose jūs esate į jį panašūs, esate pasauliniai žmonės ir nieko nedarote prieš pasaulį; jūs esate pasaulio nariai, o pasaulis negali nekęsti to, kas yra jo. — *Nes aš apie jį liudiju...* Pasaulis negali kęsti tų, ku⸗rie prikiša jam jojo nuodėmes. Be to, jau pati Išganytojo veikla leidžia pa⸗žinti pasaulio darbus su visu jų piktu⸗mu, taip šešėlis yra ryškus šviesoje. —

[8] Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. [9] Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilaea. [10] Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. [11] Iudaei ergo quaerebant eum in die festo, et dicebant: Ubi est ille? [12] Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant: Quia bonus est. Alii autem dicebant: Non, sed seducit turbas. [13] Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaeorum.

Io 9, 22; 12, 42; 19, 38

kad jo darbai pikti. [8] Jūs eikite į tą šventę, o aš į tą šventę neeisiu, nes mano laikas dar nepilnas. [9] Tai pasakęs, jis pasiliko Galiliejoje. [10] Jo broliams išėjus, ir jis nuėjo į šventę, ne viešai, bet lyg slapčia. [11] Šventės dieną žydai ieškojo jo ir klausinėjo: Kur jis? [12] Minioje buvo apie jį daug šnekų. Vieni tvirtino: Jis geras, o kiti sakė: Ne, jis suvedžioja žmones. [13] Tačiau niekas nekalbėjo apie jį atvirai, nes bijojo žydų.

[14] Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum, et docebat. [15] Et mirabantur Iudaei, dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? [16] Respondit eis Iesus, et dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius, qui

Mt 13, 54; Lc 2, 47

Io 12, 49

[14] Jau švenčių pusėje Jėzus atėjo į šventyklą ir mokė. [15] Žydai stebėjosi ir sakė: Kaip jis gali žinoti Raštą, kad jis nesimokė? [16] Jiems atsakydamas Jėzus tarė: Mano mokslas ne mano, bet to, kurs yra

(8) *O aš į tą šventę...* Išganytojas ne sako, kad jis neeisiąs bendrai, bet tik, kad jis neeis drauge su jais, neeis taip, kaip jie norėjo, iškilmingai lydimas, kad apsireikštų pasauliui, kad iškilmingai įeitų į Jeruzalę ir viešai pasiskelbtų esąs Mesijas. — (10) *Jo broliams.* Šita eil. paaiškinama, kokia prasme Jėzus augščiau (8 eil.) sakėsi neeisiąs į šventę. — *Ne viešai...:* ne su šventiškai nusiteikusia minia, niekieno nepastebėtas, gal tik vieno kito apaštalo lydimas, gal jų daugumai išėjus į šventę drauge su augščiau minėtaisiais broliais. — (11) *Žydai.* Judiejos gyventojai, ne galiliejiečiai, o ypač Rašto žinovai, parisiejai, augštoji žydų taryba ir kiti Jėzaus priešai iš Jeruzalės ir Judiejos taip čia ir toliau evangelisto vadinami. — *Ieškojo...* Jiems rodėsi savaime suprantamas dalykas, kad Jėzus atsilankys Jeruzalėn švenčių metu, kaip kad darydavo visi žydai (Kir.). Iš čia galima suprasti, kad Jėzus buvo jau gana gerai žinomas Jeruzalėje iš ankstyvesnio jo čia apsilankymo. — (12) *Jis geras...* Minia yra pasidalinusi, tuo tarpu kad jos vadų žymi dauguma buvo griežtai nusistačiusi prieš Jėzų. — (13) *Niekas nekalbėjo...* Dar nebuvo padaryta jokio augščiausios žydų tarybos nutarimo, todėl ir tie, kurie paminėti 12 eil., nedrįsdavo viešai kalbėti apie Jėzų. Jų tarpe buvo tokių, kurie Išganytojui buvo labai palankūs.

(14) *Jau švenčių pusėje...:* gal ketvirtą švenčių dieną, nors, gali būti, kad Išganytojas buvo anksčiau atėjęs. Padangčių šventės tęsėsi viso aštuonias dienas. — (15) *Žydai stebėjosi...* Judiejos gyventojai, ypačiai jų vadai, jautė Jėzaus mokymo kilnumą, bet nenorėjo jam pasiduoti. Rodos, kad jie buvo nepatenkinti, jog jis aiškino šv. Raštą kitaip, negu buvo priimta. Mes iš šito žydų atsiliepimo patiriame, kad Jėzaus mokymas buvo artimai surištas su šv. Raštu. — (16) *Mano mokslas...:* mano žinojimas eina iš Tėvo. Kristus,

mane siuntęs. [17] Jei kas norės vykdyti jo valią, tas pažins, ar tas mokslas iš Dievo, arba ar aš pats iš savęs kalbu. [18] Kas pats iš savęs kalba, tas jieško savo garbės; o kas jieško garbės to, kurs yra jį siuntęs, tas tiesakalbis, ir jame nėra neteisybės. [19] Argi ne Mozė davė jums įstatymą? tačiau nė vienas iš jūsų nesilaiko įstatymo. [20] Kodėl jūs jieškote manęs užmušti? Minia atsakydama tarė: Tu velnio apsėstas, kas tavęs jieško užmušti? [21] Atsakydamas Jė-

misit me. [17] Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego a me ipso loquar. [18] Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quaerit. qui autem quaerit gloriam eius, qui misit eum, hic verax est, et iniustitia in illo non est. [19] Nonne Moyses dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit legem? [20] Quid me quaeritis interficere? Respondit turba, et dixit: Daemonium habes: quis te quaerit interficere? [21] Respondit Iesus, et dixit

Io 5, 41. 44; 12, 43
Ex 24, 3; Io 5, 47; Act 7, 53; Rom 2, 17—29
Io 5, 18; 8, 48. 52; 10, 20; Mc 3, 21 s
Io 5, 16

kaip Dievo Sūnus, turi žinojimą iš Tėvo; bet taip pat ir kaip žmogus; nes, kaip Dievas, jis turi tą patį žinojimą, kurį turi Tėvas ir turi jį gautą su amžinu gimimu iš Tėvo. Tačiau čia gal Kristus kalba apie savo, kaip žmogaus, žinojimą, kurs taip pat buvo iš Dievo. — (17) *Jei kas norės...*: jei jūs netikite, kad aš turiu mokslą iš Tėvo, tai padarykite bandymą, vykdykite Tėvo valią, ir jūs tuojau patyrimu ir vidujų apšvietimu pažinsite, kaip tiksliai mano mokslas sutinka su Dievo žodžiu, taigi, pažinsite, kad jis yra ne žmogiškas, bet dieviškas (Auksab. Aug.). Klusnumas Dievui veda į tikėjimą, o tikėjimas į pažinimą.—Čia yra taip pat tylus papeikimas žydams. Išganytojas nurodo du būdu, kaip žmogus gali pažinti, jog jo mokslas yra iš Dievo: jei kas nori vykdyti Dievo valią, jei žmogus parodo vidujį jautrumą tai valiai ir jei yra pasiryžęs jai pasiduoti; Dievo valia reikia suprasti visa tai, kas yra apreikšta Įstatyme ir Pranašuose. Kitais žodžiais: dorovinis pakitėjimas, kurį žmoguje padaro gyvenimas pagal Kristaus mokslą, yra aiškiausis įrodymas dieviškos to mokslo kilmės. Antras būdas yra ištyrimas atsinešimo Kristaus į Tėvą. — (18) *Kas pats iš savęs...* Žiūrėkite, ar aš jieškau savo garbės; nes jei aš tai darau, jūs galite tvirtinti, kad aš tik pats iš savęs kalbu; o jei aš jieškau Dievo garbės, tai aš tikrai esu Dievo pasiuntinys, nes tik ištikimas pasiuntinys taip atstovauja reikalus to, kurs jį yra siuntęs. — (19) *Argi ne Mozė...* Koks yra sąryšis tų žodžių su kontekstu? Gal jie rišasi su tuo, kas augščiau pasakyta? Jei žydai vykdytų įstatymą, kurs jiems duotas Mozės, bet gautas iš Dievo, jie būtų palankesni Jėzaus mokslui (Aug.), bet tikrumoje nė vienas iš jų jo nevykdo, kaip turėtų. Žydai buvo nusistatę prieš Jėzaus mokslą, nes jis, peržengdamas subatą, neturėjęs teisės sakyti, kad jo mokslas yra iš Tėvo. Turėdamas tai galvoje, Jėzus iš savo pusės daro priekaištą žydams, lyg kad sakydamas: juk ir jums buvo duotas Mozės įstatymas, o jūs tuo tarpu jo nevykdote. Gal čia turėta galvoje nevykdomas žydų įstatymas, išreikštas penktuoju Dievo įsakymu. — *Nesilaiko įstatymo.* Parisiejai sunaikino įstatymo dvasią, vykdydami tik jo raidę (plg. Mk 7, 6). — (20) *Kodėl jūs jieškote...* Išganytojas kelia aikštėn žydų pasiryžimą jį nužudyti, kaip vienatinį, tačiau baisų pavyzdį jų sauvaliavimo prieš Dievo įstatymą (2 Moz 20, 13). Tautos dalis, gal daugiausia tie, kurie buvo atvykę į šventes, tokį baisų savo dvasinių viršininkų sumanymą laiko netikėtinu. Jiems rodosi, kad čia piktoji dvasia paveikė Jėzaus nuotaiką ir pakišo jam tokiuos neteisingus kaltinimus. Žr. aug. 5, 18. — (21) *Aš padariau vieną darbą...* Išganytojas atsako ne stačiai. Gal čia eilutės žodžius reiktų papildyti taip: jūs

Lv 12, 3; Gn 17, 10 ss

Io 5, 8

Io 8, 15; Dt 1, 16

Io 7, 19

Io 7, 41

eis: Unum opus feci, et omnes miramini: [22] Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia ex Moyse est, sed ex patribus) et in sabbato circumciditis hominem. [23] Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato? [24] Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.

[25] Dicebant ergo quidam ex Ierosolymis: Nonne hic est, quem quaerunt interficere? [26] Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus? [27] Sed hunc scimus unde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit. [28] Clamabat ergo Iesus in templo docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim scitis: et a me ipso non

zus jiems tarė: Aš padariau vieną darbą, ir jūs visi stebitės. [22] Juk Mozė davė jums apipjaustymą (ne kad jis būtų iš Mozės, bet iš tėvų), ir jūs apipjaustote žmogų subatoje. [23] Jei žmogui daromas apipjaustymas subatoje, kad neperžengus Mozės įstatymo, tai kam jūs pykstate ant manęs, kad aš visą žmogų pagydžiau subatoje? [24] Neteiskite pagal išvaizdą, bet darykite teisingą teismą.

[25] Kai kurie jeruzaliečiai sakė: Argi tai ne tas, kurio ješko užmušti? [26] Štai jis viešai kalba, ir niekas jam nieko nesako. Argi jau vyresnieji tikrai pažino, kad jis Kristus? [27] Bet apie šitą mes žinome, iš kur jis; atėjus gi Kristui, niekas nežinos, iš kur jis. [28] Taigi, Jėzus, mokydamas šventykloje, garsiai šaukė: Ir mane jūs pažįstate ir žinote, iš kur aš. Tačiau

---

tikrai norite mane užmušti ir tai dėl vieno darbo. Tas vienas darbas yra paminėtas augščiau, 5, 2—16. Jėzus buvo kaltinamas dėl subatos poilsio peržengimo, ir nuo ano laiko žydai jau buvo nutarę Jėzų užmušti. Laikui slenkant, tas jų nedoras sumanymas ne išnyko, bet ėjo didyn. — *Stebitės...:* jūs piktinatės. — (22) *Juk Mozė davė....* Žr. 3 Moz 12, 3. Kad žydų pasipiktinimas neteisingas, ir kad jie neturi pagrindo pykti ant Jėzaus, jis parodo palyginimu: apipjaustymo įstatymas rodosi jums savo šventumu (1 Moz 17, 10) stovįs augščiau už subatos įsakymą, ir jūs tikite, kad, atlikdami apipjaustymą, jūs neperžengiate subatos. — (23) *Kad neperžengus Mozės įstatymo:* įstatymo apie apipjaustymą (3 Moz 12, 3) — *Kad aš visą žmogų...* Apipjaustymas pagydo tik vieną žmogaus dalį, kuri buvo laikoma sugedusios prigimties simboliu. Jei leista pašalinti tą dalį subatos dieną, tai juo labiau leista pagydyti visą žmogų. — (24) *Pagal išvaizdą...* Plg. 5 Moz 1, 16. Pagydymas ir paliepimas neštis guolį į namus yra tik tariamas subatos peržengimas. Juo nenusikalstama prieš įstatymo dvasią.

(25) *Kai kurie...:* ne tie, kurie paminėti augščiau 20 eil., bet gal pačios Jeruzalės gyventojai. Jie stebisi, kad augštoji žydų taryba nesinaudoja gera proga, bet net duoda Jėzui progos teisinti elgesį, dėl kurio jis buvo kaltinamas. — (26) *Argi jau vyresnieji...:* argi jau būtų pakitėjęs jų nusistatymas? Bet vyresnieji juk negali tikėti į Jėzų. Tikėjimui kelią pastoja jo kilmė. — (27) *Niekas nežinos, iš kur jis.* Iš kur yra kilusi nuomonė, kad Mesijo kilmė bus nežinoma, neaišku. Gal iš Iz 53, 2. 8; Mik 5, 2 (Kir. Aug.) — (28) *Mokydamas...* Išganytojas savo mokslu nori atremti klaidingą įrodinėjimą, kuriuo žydai ginčijo, kad jis yra Mesijas. — *Jūs pažįstate...:* jūs žinote, iš kur aš esu, kaip žmogus, bet yra netiesa, kad jūs viską žinote apie mano kilmę. Aš atėjau ne pats iš savęs, bet iš kito. Jis yra tikras siuntėjas, todėl

aš neatėjau pats savaime, bet tikėtinas yra tas, kurs mane siuntė, kurio jūs nepažįstate. [29] Aš jį pažįstu, nes iš jo esu, ir jis yra mane siuntęs. [30] Taigi, jie ieškojo sugauti jį, bet niekas neištiesė prieš jį rankos, nes jo valanda dar nebuvo atėjusi.

[31] Daugelis iš minios įtikėjo į jį ir sakė: Kada Kristus ateis, ar jis darys daugiau stebuklų, kaip kad šitas daro? [32] Tokias minios šnekas apie jį išgirdo parisiejai. Todėl vyriausieji kunigai ir parisiejai siuntė tarnų jo sugauti. [33] Bet Jėzus jiems sakė: Dar trumpą laiką aš esu su jumis; paskui eisiu pas tą, kurs yra mane siuntęs. [34] Jūs ieškosite manęs ir nerasite, nes, kur aš esu, jūs negalite prieiti. [35] Tuomet žydai kalbėjosi tarp savęs: Kur jis žada eiti, kad mes jo nerasime? Argi jis eis pas išsiskirsčiusius tarp pagonių ir mo-

veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis. [29] Ego scio eum: quia ab ipso sum, et ipse me misit. [30] Quaerebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius.

Mt 11, 27
Io 8, 20; 12, 27; 13, 1;
Lc 22, 53

[31] De turba autem multi crediderunt in eum, et dicebant: Christus cum venerit, numquid plura signa faciet quam quae hic facit? [32] Audierunt Pharisaei turbam murmurantem de illo haec: et miserunt principes, et Pharisaei ministros ut apprehenderent eum. [33] Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum: et vado ad eum, qui me misit. [34] Quaeretis me, et non invenietis: et ubi ego sum, vos non potestis venire. [35] Dixerunt ergo Iudaei ad semetipsos: Quo hic iturus est, quia non inveniemus eum? numquid

Io 8, 30; 10, 42; 11, 45; 12, 42
Io 13, 33
Io 8, 21; 13, 33

---

yra mano pradžia; o to jūs kaip tik ir nežinote. Taigi, jūsų išvada, kad aš neesąs Mesijas, yra klaidinga. Aš esu iš Tėvo, kaip jūs būtumėt galėję pažinti iš mano darbų. Jis yra tiesakalbis, kadangi vykdo Abraomui ir tėvams suteiktus pažadus. Jūs nepažįstate Tėvo visai ir pilnai, nes tik Dievo Sūnus, kurs vienas teturi esminį Dievo pažinimą, gali duoti tą žinojimą. — (29) *Pažįstu...:* aš pažįstu jį iš esmės, nes aš esu iš jo esmės nuo amžių pagimdytas ir savo metu jo į pasaulį siųstas; siųstasis gi turi pažinti tą, kurs yra jį siuntęs. — (30) *Jie ieškojo...* Žydai (vyriausieji kunigai, parisiejai ir t.t.) parodo norą nutverti Jėzų, nes jis pasisakė esąs Dievo pasiuntiniu, net tam tikra prasme Dievo Sūnumi. Gal jie buvo net įsižeidę, kad jis nepripažino jiems pilno Dievo žinojimo.

(31) *Kada Kristus ateis...:* jei, kaip Jėzaus priešai mano, Mesijo vis dar reikia laukti, tai atėjęs, ar jis darys daugiau stebuklų, kaip Jėzus. Taip minia pradeda savo nuomonėmis skirtis nuo parisiejų. — (32) *Siuntė tarnų...* Parisiejai rūpinasi gauti iš vyriausios tarybos įsakymą suimti Jėzų. Tas įsakymas įvykdytinas, patogiai progai pasitaikius, kad kartais neatsirastų dar daugiau Jėzaus šalininkų. — (33) *Esu su jumis...* Išganytojas mato savo priešus minioje, bet visai ramiai kalba apie savo pasitraukimą. Jis pasiliks su jais, kad ir trumpą laiką, vis tiek ką jie darys. Tas trumpas laikas dar turėjo tęstis apie šešis mėnesius. Po to jis eis, tačiau ne ten, kur nori jo priešai, bet pas tą, kurs yra jį siuntęs (Auksab. Kir.). — (34) *Jūs ieškosite.* Plg. žem. 13, 33. — *Jūs negalite prieiti:* jūs negalite įeiti į dangaus šlovę ir laimę, nes jūs esate mano priešai (Aug. Tom.). — (35) *Kur jis žada eiti?* Priešai atsiliepia apie Išganytojo žodžius tyčiodamiesi. — *Pas išsiskirsčiusius...:* nerasdamas pasisekimo mūsų tarpe, gal jis eis pas tuos žydus, kurie gyvena išsiskirstę tarp pagonių; o jei ir tie jam

in dispersionem Gentium iturus est, et docturus Gentes? [36] Quis est hic sermo, quem dixit: Quaeretis me, et non invenietis: et ubi sum ego, vos non potestis venire?

Lv 23, 36

[37] In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus, et clamabat, dicens: Si quis sitit, veniat ad me, et bibat. [38] Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquae vivae. [39] Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus. [40] Ex illa ergo turba cum

Is 44, 3; 55, 1; 58, 1; Dt 18, 15; Ioel 2, 28; Ez 47 1 ss; Act 2, 17; Ap 22, 1; Zach 13, 1 Io 16, 7 Io 6, 14; Dt 18, 15

kys pagonis? [36] Ką reiškia tie žodžiai, kuriuos jis pasakė: Jūs ieškosite manęs ir nerasite, ir: Kur aš esu, ten jūs negalite prieiti?

[37] Paskutinę, didžiąją švenčių dieną Jėzus stovėjo ir šaukė, sakydamas: Jei kas trokšta, teateinie pas mane ir tegul geria. [38] Kas tiki į mane, kaip sako Raštas, iš to vidaus tekės gyvojo vandens upės. [39] Sakė gi jis tai apie Dvasią, kurią turėjo gauti tikintieji į jį; nes Dvasia dar nebuvo duota, kadangi Jėzus dar nebuvo pagarbintas. [40] Išgirdę tuos jo žodžius,

---

netikės, tai gal eis pas pagonis. Nors žodžiais priešai bando juoktis, tačiau jaučia, kad Kristaus žodžiuose yra kažkas labai svarbaus, todėl ilgiau tuos žodžius svarsto.

(37) *Paskutinę, didžiąją.* Paskutinė švenčių diena buvo vadinama didžiąja (3 Moz 23, 36). — *Teateinie pas mane.* Miniai džiūgaujant, pasigirsta Išganytojo paraginimas taisytis. Jis kviečia klausytis jo mokslo, tikėti į jį, priimti malonę. Jėzui tais žodžiais atsiliepti, gal būt, davė progos švenčių įpročiai. Su rytmetine ir vakarine auka buvo jungiamos liejamosios aukos, kurios buvo laikomos švenčių pažiba. Kunigas auksiniu puodeliu pasisemdavo tris logus (0,84 ar 1,5 litro) vandens iš tekančio pro šventyklos kalną Siloės šaltinio ir nešdavo juos pro vandens vartus į šventyklos prieangį. Ten sumaišydavo vandenį su liejamųjų aukų vynu ir, kunigams griežiant muzikos prietaisais ir giedant (žodžius Iz 12, 3), išpildavo į indą, esantį altoriaus pietų vakariame kampe. Taip būdavo išreiškiama džiaugsmas dėl būsimo išganymo ir prisimenama, kaip didelė geradarystė Viešpaties kitados buvo suteikta tautai tyruose, duodant vandens. Gal šitoms apeigoms pagyrimas buvo randamas pranašų žodžiuose (plg. Iz 12, 3; Joėl 3, 18; Zak 13, 1).—(38) *Kaip sako Raštas.* Čia išreikštas Išganytojo mintis randame ypač pas Iz 41, 18; 44, 3; 55, 1; Ez 36, 25; 39; Joėl 2, 28. — *Iš to vidaus:* iš žmogaus gilybių, iš jo sielos. — *Tekės.* Upės reiškia malonės gausumą. Tas vanduo, kurs visuomet veikia, vadinamas gyvu. Malonė, įėjus į sielą ir pasilikdama joje, trykšta labiau, kaip bet kuris šaltinis, ir nesiliauja. Taigi, tikintieji gaus tokių gėrybių, kad jų ne tik jiems patiems bus gana, bet jos eis iš jų ir į kitus. — (39) *Sakė gi jis...* Čia evangelistas nuo savęs paaiškina, ką reiškia gyvojo vandens upės. — *Nes Dvasia dar nebuvo duota.* Tai nereiškia, kad dar niekas nebūtų gavęs šv. Dvasios malonės, nes ir Sen. Testamento teisieji buvo ta malone pašventinti. Čia norima pasakyti, kad šv. Dvasia pati dar nebuvo atėjusi savo pilnybėje, nebuvo atėjusi su tuo iškilmingumu ir taip aiškiai, kaip vėliau, Sekminių dieną. Todėl turima galvoje šv. Dvasios nužengimas ant apaštalų, ant mokytinių, tikinčiųjų, kuriems aiškiau ir gausiau, kaip Sen. Testamente, suteikiama šv. Dvasios dovanos.—*Nebuvo pagarbintas:* prisikėlimu iš numirusiųjų ir žengimu į dangų. Pirma turėjo būti įvykdytas atpirkimo darbas, žmonės turėjo būti sutaikinti su Dievu anksčiau, negu jie bus įsileisti į artimiausį susivienijimą su Dievu per šv. Dvasią. — (40) *Šitas tikrai prana-*

kai kurie iš tos minios sakė: Šitas tikrai pranašas. [41] Kiti sakė: Jis Kristus. Bet kai kurie kalbėjo: Nejaugi Kristus ateitų iš Galilie- jos? [42] Argi Raštas nesako, kad Kristus ateis iš Dovîdo ainijos ir iš Betliejaus miestelio, iš kur buvo Dovîdas? [43] Taip kilo minioje dėl jo nesutarimo. [44] Kai kurie iš jų norėjo jį sugauti, bet nė vienas nepakėlė prieš jį rankos.

[45] Tarnai sugrįžo pas vyriausius kunigus ir parisiejus. Tie juos paklausė: Kodėl jo neatvedėte? [46] Tarnai atsakė: Niekuomet žmogus nėra taip kalbėjęs, kaip tas žmogus. [47] Tuomet parisiejai jiems tarė: Ar ir jūs davėtės apgaunami? [48] Argi kas nors iš vyresniųjų ar iš parisiejų įtikėjo į jį? [49] Bet prakeikta ta minia, kuri nežino įsta-

audissent hos sermones eius, dicebant: Hic est vere propheta. [41] Alii dicebant: Hic est Christus. Quidam autem dicebant: Numquid a Galilaea venit Christus? [42] Nonne Scriptura dicit: Quia ex semine David, et de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus? [43] Dissensio itaque facta est in turba propter eum. [44] Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus.

[45] Venerunt ergo ministri ad Pontifices, et Pharisaeos. Et dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum? [46] Responderunt ministri: Numquam sic locutus est homo, sicut hic homo. [47] Responderunt ergo eis Pharisaei: Numquid et vos seducti estis? [48] Numquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisaeis? [49] sed turba haec, quae non novit legem, male-

Io 1, 46
2 Sm 7, 12; Mich 5, 2; Mt 2, 6; 22, 42; Lc a, 4—11
Io 9, 16
Io 7, 30
Io 7, 32
Mt 7, 28 s
Io 12, 42

šas: Sen. Testamente (5 Moz 18, 18) žadėtasis pranašas ir, minios nuomone, skirtinas dar nuo Mesijo. Paskutiniai Jėzaus pamokymai, matomai, darė labai geros įtakos minioms, nors ta įtaka turėjo pasilikti minioje neilgai. — (41) *Nejaugi Kristus ateitų...* Jie nieko nežino apie Jėzaus gimimą Betliejuje, ginčijasi tarp savęs ir daugiau nieko nesiklausia paties Išganytojo. Evangelistas čia netaiso klaidingosios minios nuomonės. Jis žino, kad Jėzaus kilmė išaiškinta trijose, anksčiau rašytose, evangelijose. — (42) *Argi Raštas nesako:* Mik 5, 2.

(46) *Niekuomet žmogus...* Šis liudijimas žmonių, kurie buvo siųsti Viešpaties suimti, akivaizdoje vyresniųjų, kurie buvo atvirai parodę savo neapykantą Kristui, yra aiškus įrodymas, kokios galios turėjo Išganytojo žodžiai kiekvienai širdžiai, kuri nebuvo padaryta visai nejautri bet kuriems augštesniems dalykams. Teismo tarnai pateisina savo nepasisekimą suimti Jėzų, nurodydami kaip tik tą priežastį, kuri buvo didelės pagarbos pareiškimas Jėzui. Jie buvo atėję jo suimti ir nuėjo šalin, patys nustebimo pagauti (Auk. sab.). — (48) *Kas nors iš vyresniųjų...:* liaudis turi žiūrėti, kaip daro Rašto žinovai ir parisiejai. Jei jis būtų Kristus, tai turėtų geriausiai žinoti vyresnieji ir parisiejai, bet iš jų niekas į jį netiki. Tačiau tai buvo netiesa, kad niekas netikėjo. Gana paminėti Nikodemą ir palyginti žem. 12, 42; Apd 15, 5. — (49) *Prakeikta ta minia...* Parisiejai prikiša miniai įstatymo nežinojimą ir laiko ją prakeikimo verta, nes ji esanti pasiryžusi sekti netikrą pranašą. Kadangi tačiau jie patys, nežiūrėdami 5 Moz 18, 15. 19, netiki į tikrąjį pranašą ir taip peržengia įstatymą, tai jų prakeikimas grįžta jiems patiems. — (50) *Nikodemas...* Plg. aug. 3, 2. Ramiai, bet drąsiai Nikodemas prikiša parisiejams jų neteisingą elgesį. —

Io 3, 1 s

Dt 1, 16 s; 19, 15

Io 7, 41

Lc 21, 37 s

dicti sunt. [50] Dixit Nicodemus ad eos, ille, qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis: [51] Numquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, et cognove= rit quid faciat? [52] Responderunt, et dixerunt ei: Numquid et tu Ga= lilaeus es? Scrutare Scripturas, et vide quia a Galilaea propheta non surgit. [53] Et reversi sunt unusquis= que in domum suam.

8. [1] Iesus autem perrexit in mon= tem Oliveti: [2] et diluculo iterum venit in templum, et omnis popu= lus venit ad eum, et sedens doce= bat eos. [3] Adducunt autem Scri=

tymo! [50] Vienas iš jųjų tarpo, Ni= kodemas, — tas pats, kurs buvo atėjęs pas jį nakčia, — atsiliepė: [51] Argi mūsų įstatymas pasmerkia žmogų, jo pirma neišklausinėjus ir nežinant, ką jis yra daręs? [52] Atsakydami jie jam tarė: Gal ir tu galiliejietis? Tyrinėk Raštus ir matyk, kad joks pranašas ne= kyla iš Galiliejos. [53] Po to kiek= vienas nuėjo namo.

8. [1] Jėzus išėjo į Alyvų kalną, [2] o auštant jis vėl atėjo į šventy= klą, ir visi žmonės susirinko prie jo; jis atsisėdo ir juos mokė. [3] Tuo tarpu Rašto žinovai ir parisiejai

---

(51) *Argi mūsų įstatymas.* Žr. 5 Moz 17, 8; 19, 15. — (52) *Gal ir tu galilie= jietis?* Taip klausia parisiejai, norėdami pasityčioti, lyg kad būtų sakę: tik ga= liliejietis galėtų užstoti netikrą galilie= jiečių pranašą (Eut.). — *Tyrinėk Raš= tus.* Parisiejai neatsako į Nikodemo rei= kalavimą, o tik išsisukinėja, tuo paro= dydami, kad jų sąžinė negera. Iš kur gi jie žino, kad pranašų nebūna iš Ga= liliejos? Juk pranašė Debora buvo ti= kriausiai galiliejietė, pranašas Jona irgi buvo kilęs iš Galiliejos, 4 Kar 14, 25. Pranašo Naumo gimtinė taip pat ti= kriausiai buvo Galilieja. Todėl parisie= jams reikėjo ne neigti, bet gerai ištirti pasiuntinystę to, kurs pasireiškia esąs pranašas. — (53) *Nuėjo namo:* nieko galutinai nenutarę prieš Jėzų. Nors tiek buvo padaręs teisingas Nikodemo įspėjimas.

Čia prasideda straipsnis (7, 53—8, 11), dėl kurio keliama abejonių, ar jis tikrai priklauso Jono evangelijai. La= bai daug dabartinių aiškintojų, prote= stantų ir racionalistų, griežtai neigia jo autentiškumą, nes jo nėra geriausiais laikomuose graikiškuose rankraščiuose, seniausiuose vertimuose ir daugelyje Italės rankraščių. Bet iš kitos pusės taip pat daug yra ir graikiškų rankraš= čių ir senų vertimų, kuriuose jis yra. Taip pat ir senovės rašytojai, vieni to straipsnio visai nemini, o kiti jį gina, kaip evangelijos dalį. Tridento Susi= rinkimas, nutardamas, kad visos šv. knygos, esančios Vulgatoje, su visomis jų dalimis yra kanoniškos, tuo pačiu ir šitą straipsnį apie moteriškę svetmo= terę pripažino kanonišku ir šv. Dvasios įkvėptąja šv. Rašto dalimi. Kad to pa= sakojimo nėra daugelyje rankraščių, tai gana pigu išaiškinti: pirmųjų krikščio= nių susirinkimuose to straipsnio skai= tymas galėjo sukelti tam tikros baimės, kad gailestingas Jėzaus pasielgimas su moteriške nusidėjėle nebūtų kai ku= riems silpnabūdžiams krikščionims pa= drąsinimas pasiduoti ne vienai nuodė= mei, lygiai didelei ir bjauriai. Todėl to straipsnio viešai ir neskaitydavo, o neskaitydami, nebedėdavo jo ir į naujai gaminamus rankraščius. Reikia tačiau pažymėti, kad ir tarp katalikų aiškinto= jų yra tokių, kurie, neneigdami straip= snio kanoniškumo, yra linkę jo auto= riumi laikyti ne šv. Joną; kai kurie net perkelia jį į Luko evangeliją.

(8, 1) *Jėzus išėjo...* Čia yra tęsinys sakinio, pradėto aug., 53 eil. Kaip pa= risiejai grįžo namo, taip Jėzus nuvyko į tą vietą, kur vėliau jis dažnai nakvo= davo (Lk 21, 37). — (2) *Visi žmonės:* kurie ir po švenčių tebebuvo Jeruzalėje ir buvo atėję į šventyklą dalyvauti rytmetinėje aukoje. — (3) *Atvedė pas jį...* Teisti tą moteriškę galėjo vyriau= sioji žydų taryba. Rašto žinovai ir pa=

atvedė pas jį moteriškę, sugautą svetmoteriaujant. Jie pastatė ją į vidurį [4] ir jam tarė: Mokytojau, šita moteriškė ką tik sugauta svetmoteriaujant. [5] Įstatyme Mozė liepė mums tokią užmušti akmenimis. O tu ką pasakysi? [6] Jie tai sakė, gundydami jį, kad galėtų jį kaltinti. Bet Jėzus, žemyn pasilenkęs, rašė pirštu žemėje. [7] Kadangi jie nesiliovė jį klausę, jis atsitiesė ir jiems tarė: Kas iš jūsų be nuodėmės, tegul pirmas meta į ją akmenį. [8] Ir vėl pasilenkęs jis rašė žemėje. [9] Tai išgirdę, jie vienas po kito ėjo šalin, pradedant nuo vyresniųjų. Pasiliko vienas Jėzus ir moteriškė, stovėjusi viduryje. [10] Vėl atsitiesęs Jėzus jai tarė: Moteriške, kur tie, kurie tave kaltino? niekas tavęs nepa=

bae, et Pharisaei mulierem in adulterio deprehensam: et statuerunt eam in medio, [4] et dixerunt ei: Magister, haec mulier modo deprehensa est in adulterio. [5] In lege autem Moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? [6] Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra. [7] Cum ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se, et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. [8] Et iterum se inclinans, scribebat in terra. [9] Audientes autem unus post unum exibant, incipientes a senioribus: et remansit solus Iesus, et mulier in medio stans. [10] Erigens autem se Iesus, dixit ei: Mulier, ubi sunt, qui te accusabant?

Lv 20, 10; Dt 22, 22 ss

Mt 22, 15

Dt 17, 7

Mt 22, 22; Rom 2, 22

---

risiejai atveda ją pas Jėzų, kad jį gundytų. — (4) *Mokytojau.* Vadindami Jėzų garbingu mokytojo vardu, jo priešai gal nori tik paslėpti savo piktą sumanymą. — *Ką tik sugauta*... Todėl tame atsitikime nereikėjo bet kurių kitų įrodymų. — (5) *Užmušti akmenimis*... Mirties bausmė, užmušant akmenimis, buvo skirta sužadėtinei, kuri nusikalsdavo prieš ištikimybę savo sužadėtiniui (5 Moz 22, 23. 24). Gal toki pat mirties bausmė buvo skiriama ir svetmoterei žmonai. Plg. Ez 16, 40; 3 Moz 20, 10. — *O tu ką pasakysi?* Išganytojas klausiamas, ar jis pasisakys už bausmės pritaikymą, ar už pasigailėjimą. Jei jis sakys, kad moteriškę reikia užmušti akmenimis, jis, niekieno neskirtas teisėjas, reikalaus žiaurios mirties pritaikymo; o jei jis sakys, kad reikia pasigailėti, jį bus pigu įskųsti vyriausiai tarybai, kaip įstatymo niekintoją (Ambr. Aug. Grig.-Nis.). — (6) *Jėzus, žemyn pasilenkęs*... Savo elgesiu Jėzus nurodo, kad ne jo dalykas užsiimti šiuo įvykiu, ir kad bylą turėtų spręsti atitinkama valdžia. Žemėje jis rašė, gal būt, tai, ką paskui klausiantiems pasakė žodžiu, 7 eil. (Tom.). — (7) *Kas iš jūsų be nuodėmės.* Išganytojas sutinka, kad yra įstatymas, skiriąs mirties bausmę svetmoterei, bet drauge nurodo, kad kas nori tokią bausmę įvykdyti, turi pats būti prideramu būdu laisvas nuo nusikaltimų (bent didesnių). Parisiejai, kad ir rodydavosi žmonėms teisūs, toli gražu nevisuomet tokie būdavo. — *Tegul pirmas meta*... Pagal Mozės įstatymą (5 Moz 17, 7; plg. Apd 7, 58), liudytojai turėdavo mesti pirmąjį akmenį į pasmerktąjį, o paskui kiti. — (8) *Ir vėl pasilenkęs:* vėl rodydamas, kad jis nenori būti tos bylos teisėjas. — (9) *Pradedant nuo vyresniųjų*... Vyresnieji eina pirmi šalin; gal jie jautėsi labiau kalti, negu kiti (jų išgyventas amžius buvo ilgesnis), arba dėl to, kad jie buvo gudresni, ir todėl pirmi pamatė, jog pasišalinti čia geriausi išeitis (Ambr. Tom.). — *Pasiliko vienas*... Be žiūrovų iš minios tarpo, liko du: vargas ir gailestingumas. — (10) *Niekas tavęs nepasmerkė:* ar niekas

Io 5, 14

nemo te condemnavit? [11] Quae dixit: Nemo, Domine. Dixit autem Iesus: Nec ego te condemnabo: Vade, et iam amplius noli peccare.

1 Io 1, 5; 12, 46; Is 49, 6

[12] Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens: Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae. [13] Dixerunt ergo ei Pharisaei: Tu de te ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum.

Io 5, 31

[14] Respondit Iesus, et dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio unde veni, et quo vado: vos autem nescitis unde venio, aut quo vado.

Io 7, 24; 12, 47

[15] Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quemquam:

Io 8, 29

[16] et si iudico ego,

smerkė? [11] Ji atsakė: Niekas, Viešpatie. Tuomet Jėzus jai tarė: Nė aš tavęs nepasmerksiu; eik ir daugiau nebenusidėk.

[12] Jėzus vėl jiems kalbėjo, sakydamas: Aš pasaulio šviesa. Kas mane seka, nevaikščioja tamsybėje; jis turės gyvenimo šviesos. [13] Bet parisiejai jam tarė: Tu liudiji pats apie save; tavo liudijimas netikras. [14] Jėzus atsakė ir jiems tarė: Nors aš pats apie save liudiju, tačiau mano liudijimas yra tikras; nes aš žinau, iš kur atėjau ir kur einu; o jūs nežinote, iš kur ateinu ir kur einu. [15] Jūs teisiate, žiūrėdami kūno, aš nieko neteisiu; [16] bet, jei aš teisiu,

---

nepasisakė norįs vesti tave į teismą ir gauti tavo pasmerkimą? — (11) *Nė aš tavęs...* Išganytojas, tiesa, neprisiima jokių teisėjo pareigų, tačiau jis nurodo, kad, nesmerkdamas nusidėjusio žmogaus, dabar, savo pirmame atėjime, jis visgi bodisi nuodėme (Aug.).

(12) *Jėzus vėl...* Tą pačią, ar gal kitą dieną. Turinio atžvilgiu, Jėzaus kalba rišasi su 7, 37—44. — *Aš pasaulio šviesa.* Anot padavimo, moterų šventorius, kur dabar Jėzus mokė, bent pirmąją Padangčių švenčių naktį būdavo taip nušviečiamas liepsnojančio aliejaus keturiuose induose, pastatytuose ant augštų papėdžių, kad jo šviesa siekdavo net miesto namų kiemus. Be to, būdavo daroma švyturių eisena, kurioje dalyvaudavo žymiausieji Jeruzalės vyrai drauge su kunigais. Gal šituos dalykus, klausytojų gerai atsimenamus, Išganytojas turėjo galvoje, sakydamas: *Aš pasaulio šviesa.* Tačiau ir be to, pasaulio šviesos vaizdas buvo dažnai vartojamas. Plg. Mt 4, 15; Lk 2, 32. — *Tamsybėje.* Tamsybė yra nežinojimas ir nuodėmė. Išganytojas yra antgamtinės ir gyvenimo šviesos šaltinis. — (13) *Tavo liudijimas netikras.* Parisiejai laiko Jėzaus liudijimą apie save netikru, neturinčiu juridinės galios dėl tos priežasties, kurią kitur pats Išganytojas buvo nurodęs, kad ir kitokiose sąlygose (plg. 5, 31). — (14) *Nors aš pats...:* augščiau (13 eil.) nurodytas dėsnis negali būti man pritaikytas, nes aš ateinu nuo Dievo ir einu pas Dievą. Taigi, aš esu susijungęs su pilnąja tiesa, ir todėl pats galiu apie save liudyti su pilnu tikrumu. — *Aš žinau...:* aš žinau, kad aš esu Sūnus Dievo, nuo kurio aš išėjau įsikūnijimu ir pas kurį aš grįšiu žengimu į dangų; todėl aš sakau, kad aš esu pasaulio šviesa. — *O jūs nežinote...:* todėl jūs manote, kad aš esu ne daugiau, kaip žmogus, kurio liudijimo galima nepriimti, jei jis nėra kitų palaikomas. — (15) *Teisiate, žiūrėdami...:* jūs todėl manęs nepažinote, kad nenorite nieko daugiau suprasti, kaip tik tai, kas matoma kūno akimis. — *Nieko neteisiu:* kaip Mesijas, aš nedarau teismo. Plg. 3, 17. Dievas nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį pasaulio teisti, bet kad pasaulis būtų per jį išgelbėtas. — (16) *Jei aš teisiu:* bet kuriame ypatingame atsitikime dėl ypatingų

mano teismas tikras, nes aš ne vienas; su manim yra, kurs mane siuntė, Tėvas. [17] Ir jūsų įstatyme parašyta, kad dviejų žmonių liudijimas tikras. [18] Aš esu, kurs pats apie save liudiju, ir liudija apie mane Tėvas, kurs yra mane siuntęs. [19] Tuomet jie paklausė jį: Kur tavo Tėvas? Jėzus atsakė: Jūs nepažįstate nei manęs, nei mano Tėvo; jei pažintumėte mane, pažintumėte juk ir mano Tėvą. [20] Tuos žodžius Jėzus pasakė prie iždyno, mokydamas šventykloje; ir niekas jo nesuėmė, nes jo valanda dar nebuvo atėjusi.

[21] Tai Jėzus vėl jiems kalbėjo: Aš einu sau, o jūs ieškosite manęs ir mirsite savo nuodėmėje. Kur aš einu, jūs negalite prieiti. [22] Tuomet žydai tarė: Juk jis neužmuš pats savęs, nes pasakė: Kur

iudicium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, et qui misit me, Pater. [17] Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est. [18] Ego sum, qui testimonium perhibeo de me ipso: et testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. [19] Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit Iesus: Neque me scitis, neque Patrem meum: si me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis. [20] Haec verba locutus est Iesus in gazophylacio, docens in templo: et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

[21] Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado, et quaeretis me, et in peccato vestro moriemini. Quo ego vado, vos non potestis venire. [22] Dicebant ergo Iudaei: Numquid interficiet semetipsum, quia dixit: Quo ego vado, vos non potestis

Dt 17, 6; 19, 15; Mt 18, 16; 2 Cor 13, 1; Hbr 10, 28 1 Io 5, 9
Io 14, 7
Io 7, 30; 13, 1; Lc 22, 53
Io 7, 34; 13, 33
Io 7, 35

---

priežasčių, mano teismas yra tikras, nes jis yra drauge ir Tėvo teismas (5, 19), nes Sūnus daro tai, ką mato darant Tėvą. O jei jo teismas yra tikras, tai tikras yra ir jo liudijimas. — (17) *Jūsų įstatyme*... Žr. 5 Moz 17, 6; 19, 15. Parisiejai juo labiau peiktini, jei jie nežiūri nuostatų savo įstatymo, kuriuo taip labai didžiuojasi. — (18) *Aš esu*... Ką Kristus liudijo, kaip žmogus, tai patvirtina, kaip liudytojai, Dievas Tėvas ir Dievas Sūnus (Auksab. Tom.). Tėvas liudijo apie Išganytoją pranašystėmis ir stebuklais (Jono 5, 36. 37), Sūnus liudijo, apreikšdamas Jėzuje savo dieviškąją prigimtį stebuklais, pranašystėmis, širdžių pažinimu. Jei žydai šitų žodžių nesupranta, kalti jie patys, nes slaptingi Kristaus žodžiai yra paskatinimas ieškoti tiesos. — (19) *Kur tavo Tėvas*, t. y., tas antras liudytojas, kurį mini. Parisiejai gerai žinojo, ką Jėzus vadino savo Tėvu, bet jie bando piktai tyčiotis iš Išganytojo, lyg kad sakytų: kurgi jis yra, kad mes galėtume pasiklausti jo liudijimo. Mes jo niekur nematome. Todėl Kristus peikia jų nežinojimą, o paskui parodo, kaip jie galėtų pasiekti tiesos pažinimą. — *Jei pažintumėte mane*... Pažinimą jie gali turėti tiktai per Jėzų. Nes jei jie pripažintų Jėzų ir pasiduotų jam su tikru tikėjimu, jis savo malone ir apšvietimu suteiktų jiems pažinimą Dievo Tėvo. — (20) *Prie iždyno.* Jis buvo vadinamajame moterų šventoriuje; netoli nuo jo buvo patalpos, kuriose susirinkdavo Rašto žinovai.

(21) *Vėl jiems kalbėjo.* Panašiai Jėzus buvo kalbėjęs augščiau, 7, 34 eil. Žr. paaišk. — *Kur aš einu*... Kodėl, pasakyta 23 eil. — (22) *Juk jis neužmuš*... Nusižudymas buvo laikomas įsibrovimu į Dievo teises ir smerktinu nusikaltimu. Taip Išganytojo priešai parodo savo paiką piktumą. Jie negalvoja apie amžinąjį gyvenimą, į kurį

Io 3, 31

venire? [23] Et dicebat eis: Vos de deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. [24] Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris: si enim non crediderītis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. [25] Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis Iesus: Principium, qui et loquor vobis. [26] Multa habeo de vobis loqui, et iudicare, sed qui me misit verax est: et ego quae audivi ab eo, haec loquor in mundo. [27] Et non cognoverunt quia Patrem eius dicebat Deum. [28] Dixit ergo eis Iesus: Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et a meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, haec loquor:

Rom 3, 4; Io 8, 38; 12, 49

Io 3, 14; 12, 32

aš einu, jūs negalite prieiti? [23] Jis jiems atsakė: Jūs esate iš žemybės, aš esu iš augštybės. Jūs esate iš šio pasaulio, aš neesu iš šio pasaulio. [24] Todėl aš jums pasakiau, kad jūs mirsite savo nuodėmėse, nes, jei netikėsite, kad tai aš esu, jūs mirsite savo nuodėmėje. [25] Tuomet jie jį paklausė: Kas gi tu esi? Jėzus jiems tarė: Kam čia aš jums ir bekalbu? [26] Daug aš turėčiau apie jus sakyti ir teisti. Bet tas, kurs yra mane siuntęs, tiesakalbis; ir aš kalbu pasauliui tai, ką esu iš jo girdėjęs. [27] Jie nesuprato, kad jis jiems kalbėjo apie savo Tėvą, Dievą. [28] Taigi Jėzus jiems tarė: Kai jūs augštyn pakelsite žmogaus Sūnų, tuomet pažinsite, kad tai aš esu, ir kad pats iš savęs aš nieko nedarau, bet taip kalbu,

---

Kristus rengiasi eiti. — (23) *Jūs esate iš žemybės...:* nestebėtina, kad jūs turite apie mane tokių žemų minčių, nes jūs esate nusiteikę kūniškai ir nesuprantate nieko dieviško. — (24) *Todėl:* kadangi jūs priklausote pasauliui. — *Jūs mirsite savo...:* jūs turite žūti, nes, taip nusiteikę, jūs nepasieksite tikėjimo. Vienatinis išsigelbėjimo inkaras yra tikėjimas, kad aš esu Mesijas ir Dievo Sūnus, kurs vienas gali suteikti išgelbėjimą (Kir. Eut.) — (25) *Kas gi tu...:* kas tu esi, jog reikalingas į tave tikėjimas, kad kas nenumirtų nuodėmėse? — *Kam čia...* Vulgatos skaitymas: principium qui... remiasi tik labai nedaugeliu senovės rankraščių. Žodžių prasmė čia reikia susekti ne iš lotyniškojo vertimo, bet iš graikiškojo teksto. Bet ir graikiškasis tekstas ne visų visiškai vienaip yra suprantamas. Jis gali reikšti: aš esu kaip tik tai, ką aš jum ir sakau, t. y., aš esu tas, kuriuo taip dažnai aš save vadinau. Kiti tačiau visai teisingai graikiškąjį tekstą verčia šiaip: *Kam čia aš jums ir bekalbu?* Tokia prasme žodžius suprato senovės graikų aiškintojai. Pavyzdžiui, Jonas Auksaburnis rašo: Jūs neverti išgirsti mano žodžių ir juo mažiau patirti, kas aš esu. — (26) *Daug aš turėčiau...* Aš turėčiau daug pasakyti apie jus, (kurie mane klausiate, kas aš esu), ir daug pasmerkti, bet dabar to daryti aš nenoriu; jūs tik viena žinokite: jūs nusidėjote netikėjimu, nes *tas, kurs yra mane siuntęs...* Plg. Rom 3, 4. — (27) *Kad jis jiems...* Vietoje Vulgatos: *eius* reikia skaityti *eis.* Žydų apakimas buvo taip didelis, kad jie nesuprato, jog Jėzus kalbėjo jiems apie Tėvą. — (28) *Kai jūs augštyn pakelsite.* Pakėlimu augštyn čia Jėzus vadina savo mirtį ant kryžiaus. Iš Jėzaus mirties ir iš to, kas bus po jos, daugeliui paaiškės, kad jis Mesijas (plg. 3, 14 ir 12, 32. 33). Daugelis žydų įtikėjo po Išganytojo kančios ir mirties, taip pat matydami stebuklus, įvykusius jojo mirties metu ir jo prisikėlime iš numirusiųjų. Neįtikėjusieji, kad ir prieš savo valią,

kaip pamokė mane Tėvas. [29] Kurs mane siuntė, yra su manim; jis nepaliko manęs vieno, nes aš visuomet tai darau, kas jam patinka.

[30] Tai jam kalbant, daugelis įtikėjo į jį. [31] Taigi, tiems žydams, kurie į jį įtikėjo, Jėzus sakė: Jei pasiliksite mano moksle, jūs būsite tikri mano mokytiniai, [32] pažinsite tiesą, ir tiesa padarys jus laisvus. [33] Jie atsakė: Mes Abraomo ainiai ir niekuomet nebuvome niekieno vergai. Kaipgi tu sakai: Būsite laisvi? [34] Jėzus jiems atsakė: Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, kiekvienas, kurs nusideda, yra nuodėmės vergas. [35] Vergas ne amžinai pasilieka namuose;

[29] et qui me misit, mecum est, et non reliquit me solum: quia ego quae placita sunt ei, facio semper.

[30] Haec illo loquente, multi crediderunt in eum. [31] Dicebat ergo Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Iudaeos: Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis: [32] et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos. [33] Responderunt ei: Semen Abrahae sumus, et nemini servivimus umquam: quomodo tu dicis: Liberi eritis? [34] Respondit eis Iesus: Amen, amen dico vobis: quia omnis, qui facit peccatum, servus est peccati. [35] servus autem non manet in do-

Io 8, 16

Io 7, 31; 10, 42; 12, 11. 42

Io 15, 14

Mt 3, 9

Rom 6, 16; 2 Ptr 2, 19

Gal 4, 30

turi pažinti Viešpaties galią. — (29) *Jis nepaliko manęs vieno:* aš galėčiau tuojau prašyti jo pagalbos (plg. Mt 26, 53). Tik savo Tėvo valia, aš pasiduodu mano priešų jėgai. Kadangi aš visuomet darau Dievo valią, tai ir jis niekuomet neatsisakys teikti man savo globos. Taigi, ir Išganytojo gydymai subatos dieną turėjo patikti Tėvui. — (30) *Daugelis įtikėjo...* Išganytojo žodžiai buvo taip galingi ir jaudinantys, taip įtikinantys, kad nereikia stebėtis, jog kai kurie klausytojai buvo bepradedą tikėti (Auksab. Eut.) — (31) *Jei pasiliksite...* Deja, jų tikėjimas neišlaikė bandymo. — *Mano mokytiniai:* plačia to žodžio prasme. Jėzaus mokytiniai yra visi, kurie yra sujungti su juo tikėjimu ir meile (6, 60. 66). Kas bus Jėzaus mokytinis, tas pažins tiesą, kuri pasirodė Kristuje (Auksab. Kir.). — (32) *Tiesa padarys jus laisvus.* Tiesa visų pirma padaro žmogų laisvą nuo klaidos, o paskui ir nuo nuodėmės. — (33) *Jie atsakė...* Netikintieji, kurie buvo tarp klausytojų (Aug.), įsižeidžia Kristaus pažadu, kurį jie ima politine prasme. Tas pažadas atrodo jiems nesuderinamas su jų tautine puikybe. Anot kitų aiškintojų, Kristaus žodžiais įsižeidė tie, kurie buvo bepradedą tikėti (30 eil.). Išganytojas aiškiai sakė: *tiesa padarys jus laisvus,* bet jie galvojo apie politinę laisvę. — *Abraomo ainiai.* Žydų nuomone, Kamo ainiai savo gimtimi yra vergai (1 Moz 27, 29), o Abraomo sūnūs savo gimimu yra laisvi ir taurūs (Iz 51, 1...). Tik Dievas yra jų Viešpats, o jo valia ir jo pažadas stato žemiau išrinktosios tautos visas svetimas tautas ir karalius, kurie gal tikrumoje ir laikinai yra iškilę augščiau už Izraėlį. Teisėtai ir paskyrimu jie visi yra vergai ir savo laiku jie bus tokie tikrumoje. O izraėlitai, Abraomo ainiai, argi jie turėtų prisipažinti esą nelaisvi? — (34) *Kiekvienas, kurs nusideda...* Žydai sakosi neprivalą išlaisvinimo, nes jie, būdami Abraomo ainiai, dėl tos savo kilmės esą laisvi. Jėzus atsako, kad kiekvienas, taigi, ir Abraomo ainis yra vergas, jei jis padaro nuodėmę. Plg. 2 Petro 2, 19; Rom 6, 19. Ta vergystė tuo sunkesnė, kad ji visur eina paskui žmogų. Vienas tėra kelias į laisvę: prisidėti prie Išganytojo. — (35) *Ne amžinai pasilieka...* Vergas priimamas į namus tam tikram laikui; jei jis neįsūninamas, jam visuomet yra

mo in aeternum: filius autem ma= net in aeternum. [36] si ergo vos filius liberaverit, vere liberi eritis. [37] Scio quia filii Abrahae estis: sed quaeritis me interficere, quia ser= mo meus non capit in vobis. [38] Ego quod vidi apud Patrem meum, lo= quor: et vos quae vidistis apud patrem vestrum, facitis. [39] Respon= derunt, et dixerunt ei: Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filii Abrahae estis, opera Abrahae facite. [40] Nunc autem quaeritis me interficere, hominem, qui verita= tem vobis locutus sum, quam au= divi a Deo: hoc Abraham non fe= cit. [41] Vos facitis opera patris ves= tri. Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus Deum. [42] Dixit ergo eis Iesus: Si Deus pater vester esset: diligeretis uti= que me. ego enim ex Deo pro=

Rom 6, 18. 20

1 Io 5, 1

sūnus pasilieka amžinai. [36] Jei tat sūnus padarys jus laisvus, jūs bū= site tikrai laisvi. [37] Aš žinau, kad jūs Abraomo vaikai, bet jūs jieš= kote mane užmušti, nes mano mokslas netarpsta jumyse. [38] Aš kalbu, ką mačiau pas mano Tėvą, o jūs darote, ką matėte pas savo tėvą. [39] Jie atsiliepė ir jam tarė: Mūsų tėvas — Abraomas. Jėzus jiems atsakė: Jei jūs Abraomo vai= kai, darykite Abraomo darbus. [40] Dabar jūs jieškote užmušti ma= ne, žmogų, kurs jums kalbėjau tiesą, kurią girdėjau iš Dievo; taip Abraomas nedarė. [41] Jūs darote savojo tėvo darbus. Tuomet jie jam tarė: Mes neesame gimę iš paleistuvystės: turime vieną tėvą, Dievą. [42] Jėzus jiems atsakė: Jei Dievas būtų jūsų Tėvas, jūs juk mylėtumėte mane, nes aš nuo Die=

---

pavojus būti atleistam. Taip ir nusi= dėjėlis kenčiamas tik tam tikrą laiką Dievo karalystėje. Bet jei jis savo laiku nepakilsta ir netampa Dievo vai= ku (1, 12), tai jis išvaromas (Kir.). — *Sūnus pasilieka*... Sūnus turi teisę vi= suomet pasilikti tėvo namuose, ir taip jis yra namų tėvonis. Sūnus, visuomet pasiliekąs Tėvo namuose, visų pirma yra pats Išganytojas. Bet jo žodžiuose yra ir tylus paraginimas: Stengkitės būti Dievo įsūniais. — (36) *Jei tat sūnus*... Plg. aug. 32 eil.: jūsų laisvė bus tikra; ne ta tariamoji laisvė, kurią jūs sakotės turį, bet dorinė laisvė, kuri tikrai žmogų išaugština. — (37) *Kad jūs Abraomo vaikai*...: Dievo akyse visų pirma turi reikšmės dvasinė gimi= nystė su Abraomu. Ar jūsų dvasia yra gimininga Abraomo dvasiai? — Ne, nes jūs norite mane užmušti, kas visai yra priešinga Abraomo nusistatymui. Plg. Mt 23, 29—35. — (38) *Aš kalbu*... Išganytojo mokslas yra iš Dievo. Žy= dai duodasi piktosios dvasios vedami. Savaime suprantama, kad Dievo mok= slas ir piktosios dvasios vadovavimas— dalykai nesuderinami. — (39) *Mūsų tėvas*...: jei mes darome, ką mes ma= tėme pas mūsų tėvą Abraomą, tai su mumis nėra taip blogai, nes mūsų tėvas yra dievobaimingas patrijarkas. — *Jei jūs Abraomo vaikai*... Atsakydamas į žydų pasididžiavimą, Jėzus nurodo, ką turėtų daryti žydai, jei jie elgtųsi, kaip Abraomo vaikai. Jie turėtų elgtis taip, kaip anas elgėsi, ypačiai laikytis jo tikėjimo, jo klusnumo ir jo malonumo, o dabar jie nori užmušti Išganytoją. — (40) *Kurs jums kalbėjau tiesą*...: Abra= omas tikėjo Dievo apreikštai tiesai, o jūs nenorite tikėti apreiškimo skelbė= jui, jūs dar gi jieškote jo užmušti. — (41) *Iš paleistuvystės*... Pranašai stabų garbinimą dažnai vadina svetmoteryste ir paleistuvyste. Žydai dabar pradeda suprasti, kad Išganytojas kalba apie dvasinę vergystę ir nori pasakyti, kad jie netarnavę stabams. Plg. Jer 3, 1—14; Ezek 16, 15 . . . ; Oz 2, 4. 5. — (42) *Aš nuo Dievo išėjau*...: aš Dievo Sū= nus ir, kaip žmogus, esu pas jus atsių=

vo išėjau ir atėjau. Aš ne pats sa⸗vaime atėjau; jis mane siuntė. [43] Kodėl nesuprantate mano kal⸗bos? Nes jūs negalite klausyti mano žodžių. [44] Jūsų tėvas velnias, ir jūs norite daryti savo tėvo gei⸗smus. Jis buvo galvažudis nuo pat pradžios ir nepasiliko tiesoje, nes nėra jame tiesos. Kalbėdamas melą, jis kalba iš to, kas jojo, nes jis melagis ir melo tėvas. [45] O man, kadangi aš sakau tiesą, jūs netikite. [46] Kas iš jūsų gali įro⸗dyti manyje nuodėmę? Kuomet aš sakau jums tiesą, kodėl jūs manim netikite? [47] Kas yra iš Dievo, tas klauso Dievo žodžių. Jūs todėl neklausote, kad neesate iš Dievo. [48] Žydai atsakė ir jam tarė: Argi ne teisingai mes sako⸗me, kad tu samarietis ir velnio ap⸗

cessi, et veni: neque enim a me ipso veni, sed ille me misit. [43] Quare loquelam meam non cog⸗noscitis? Quia non potestis au⸗dire sermonem meum. [44] Vos ex patre diabolo estis: et desideria patris vestri vultis facere, ille ho⸗micida erat ab initio, et in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, et pater eius. [45] Ego autem si veri⸗tatem dico, non creditis mihi. [46] Quis ex vobis arguet me de pec⸗cato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? [47] Qui ex Deo est, verba Dei audit. Prop⸗terea vos non auditis, quia ex Deo non estis. [48] Responderunt ergo Iudaei, et dixerunt ei: Nonne be⸗ne dicimus nos quia Samaritanus

Io 12, 39; Mt 12, 34

1 Io 3, 8 ss; Gn 3, 4; Sap 2, 24; 2 Ptr 2, 4

2 Cor 5, 21; 1 Ptr 2, 22

1 Io 4, 6; Io 18, 37

Io 7, 20; Mc 3, 21 s

stas. — (43) *Negalite klausyti...:* ka⸗dangi jumyse viešpatauja geiduliai, yra tam tikras negalėjimas norėti klausyti ir suprasti (Kir.). Į tą negalėjimą ne⸗būtumėte patekę, jei jūs būtumėte buvę tikri Dievo vaikai. — (44) *Jūsų tėvas...* Jėzus dabar aiškiai pasako vardą to, kurį augščiau vadino tik žydų tėvu (38 ir 41 eil.): jūsų neprietelingos ir neti⸗kinčios nuotaikos šaltinis yra piktoji dvasia, kurios įtakai jūs pasiduodate. — *Daryti savo tėvo geismus.* Kad kieno nors tėvas yra piktoji dvasia, pažįstama iš geidulių (Orig.), o ypač iš pavydu paremto pamėgimo žudyti (Auksab.). Žydai yra piktosios dvasios sūnūs jo⸗sios pamėgdžiojimu. — *Galvažudis nuo pat pradžios...*, t. y., apgaule, melu, su⸗vedžiojimu atvedė žmonių giminei kūno ir sielos mirtį, nes piktosios dvasios pavydu mirtis įėjo į pasaulį (Išm 2, 24). — *Nėra jame tiesos:* visi jo veiksmai nukreipti prieš tiesą, nes jo pikta pri⸗gimtis bodisi tiesos. — (45) *O man...:* melagiui jūs tikite ir sekate jį, o man, tiesos skelbėjui, netikite. — (46) *Kas iš jūsų...* Tiesa, žydai galėjo prikišti Išganytojui subatos poilsio sulaužymą ir piktžodžiavimą, bet tie priekaištai neturėjo pagrindo, jei Jėzus buvo Die⸗vo Sūnus. Taigi, reikėjo nurodyti toks Išganytojo veiksmas, kurs būtų buvęs suderinamas su jo savinamąja sau verte. Tokios jo nuodėmės niekas negalėjo nurodyti, todėl turėjo pripažinti, kad Jėzus visuomet sakė apie save tiesą. Tam, kurs buvo be nuodėmės, reikėjo būtinai tikėti, nes jis negalėjo pats pa⸗klysti, nė kitų suklaidinti. — *Kodėl jūs...:* jūs, kurie sakotės palaiką tiesą. — (47) *Jūs todėl neklausote...* Kadangi žydai neduoda jokio atsakymo, Išga⸗nytojas nurodo paskutinę netikėjimo priežastį: jūs neesate iš Dievo savo kalte (Aug.). Kas Dievą myli, noriai klausosi Dievo žodžių, o kadangi jūs neklausote, tai jūs tikrai neesate iš Dievo, t. y., jūs neesate surišti su juo tikėjimu ir meile. — (48) *Argi ne tei⸗singai...* Žydų pyktis didėja, ir jie pra⸗deda keiktis: Jėzų vadina samariečiu, t. y., žydų ir jų šventovės priešu, iš kurio esą nieko geresnio negalima laukti. — *Velnio apsėstas.* Čia yra žydų atsakymas į Išganytojo žodžius, kad jų tėvas esąs velnias: tik piktosios dva⸗sios apsėstasis gali išrinktajai tautai daryti tokį priekaištą ir savintis sau

Io 5, 41

Io 5, 24; 6, 40. 47; 11, 25

Io 4, 12

es tu, et daemonium habes? [49] Respondit Iesus: Ego daemonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, et vos inhonorastis me. [50] Ego autem non quaero gloriam meam: est qui quaerat, et iudicet. [51] Amen, amen dico vobis: si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in aeternum. [52] Dixerunt ergo Iudaei: Nunc cognovimus quia daemonium habes. Abraham mortuus est, et Prophetae: et tu dicis: Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in aeternum. [53] Numquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est? et Prophetae mortui sunt. Quem te ipsum facis? [54] Respondit Iesus: Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos di-

sėstas? [49] Jėzus atsakė: Aš neesu velnio apsėstas; aš gerbiu savo Tėvą, o jūs darote man negarbę. [50] Aš nejieškau savo garbės; yra kas jos jieško ir teisia. [51] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jei kas laikys mano žodžius, tas nematys mirties per amžius. [52] Tuomet žydai tarė: Dabar mes žinome, kad tu velnio apsėstas. Mirė Abraomas ir pranašai, o tu sakai: Jei kas laikys mano žodžius, tas neragaus mirties per amžius. [53] Argi tu didesnis už mūsų tėvą Abraomą, kurs mirė? Ir pranašai taip pat mirė. Kuo tu dediesi? [54] Jėzus atsakė: Jei aš pats save garbinu, mano garbė niekai. Yra mano Tėvas, kurs mane garbina, apie kurį jūs sakote, kad jis esąs jūsų Die-

---

vienam tokį tiesos pažinimą, kokį tik Dievas turi. — (49) *Aš neesu...* Į asmeniškus įžeidimus Jėzus atsako labai ramiai (Kir. Auks. Aug.). Priekaištą, kad Jėzus esąs velnio apsėstas, jis atremia tuo, kad sakosi garbinąs Dievą, o piktoji dvasia nei pati negarbina Dievo, nei kitų neparagina jį garbinti. Kai kas kelia klausimą, kodėl Jėzus nieko neatsakė dėl pavadinimo jo samariečiu? Samariečiu jis vadinamas ne kad būtų juo gimęs, bet dėl panašaus į samariečio jojo elgesio ir įpročių. Pasakydamas, kad jis garbina Dievą, tuo pačiu jis nurodė, kad nėra piktosios dvasios apsėstas ir kad nesielgia, kaip samarietis. O gal ir dėl to jis nieko nesako dėl pavadinimo jo samariečiu, kad jis pats buvo gailestingasis samarietis. Lk 10, 30 (Orig. Jieron. Aug.). — *Darote man negarbę:* aš tai sakau ne dėl to, kad jieškočiau savo garbės, nes man nereikia jos jieškoti; Tėvas jos jieško ir teis tuos, kurie daro man negarbę. — (51) *Iš tikrųjų.* Čia Jėzus dar kartą nurodo išsigelbėjimo kelią. — *Mirties.* Plg. aug. 5, 24. Mirtis reiškia malonės ir amžinosios garbės praradimą. Po grąsymo Išganytojas vėl grįžta prie pažado ir naudojasi visomis priemonėmis, kad laimėtų klausytojus. Augščiau, 31. 32 eil. tiems, kurie į jį tikės, jis žadėjo du didelės vertės dalyku: kad jie bus tikrai jo mokytiniai, ir kad jie bus laisvi nuo vergavimo nuodėmei. Dabar prideda trečią gėrybę, kad tikintieji nemirs amžinai. — (52) *O tu sakai...* Žydai aiškina Jėzaus žodžius apie paprastą kūno mirtį ir laiko juos nesuprantamais. Todėl jie dar labiau laikosi augščiau padaryto priekaišto. — (53) *Argi tu didesnis...:* su Abraomu niekas negali lygintis, o tu nori lygintis. Tu statai save augščiau už pranašus? Žydai Kristaus pasakytus žodžius apie nemirimą taiko tik jam pačiam. Tame pritaikyme tik tiek buvo tiesos, kad tas, kurs kitus apsaugo nuo mirties, pats turi būti nemarus. — (54) *Jei aš pats save...* Čia yra atsakymas į 53 eil. klausimą: *kuo tu dediesi?* Ne aš, bet mano Tėvas mane augština, ir jis parodys, kad aš esu tas, ką aš sakau

vas. [55] Bet jūs jo nepažįstate, o aš pažįstu jį; ir jei sakyčiau, kad aš jo nepažįstąs, būčiau lygus jums melagis. Bet aš jį pažįstu ir laikau jo žodžius. [56] Jūsų tėvas Abraomas džiaugėsi, kad jis turėjo matyti mano dieną; jis ją matė ir džiaugėsi. [57] Tuomet žydai jam tarė: Dar nė penkių dešimtų metų nesulaukei ir matei Abraomą? [58] Jėzus jiems atsakė: Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums anksčiau, nekaip buvo Abraomas, aš esu. [59] Taigi, jie ėmė akmenų, kad į jį mestų, bet Jėzus pasislėpė ir išėjo iš šventyklos.

9. [1] Praeidamas Jėzus pamatė žmogų aklą gimusį. [2] Jo mokytiniai paklausė jį: Rabbi, kas nusi-

citis quia Deus vester est, [55] et non cognovistis eum: ego autem novi eum: Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, mendax. Sed scio eum, et sermonem eius servo. [56] Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: vidit, et gavisus est. [57] Dixerunt ergo Iudaei ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, et Abraham vidisti? [58] Dixit eis Iesus: Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. [59] Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum: Iesus autem abscondit se, et exivit de templo.

9. [1] Et praeteriens Iesus vidit hominem caecum a nativitate: [2] et interrogaverunt eum discipuli

Io 7, 28 — Io 10, 31 — Act 3, 2; 14, 8 Io 9, 34; Lc 13, 2; Ex 20, 5

---

save esant. — (55) *Jo nepažįstate*... Jūs iš Senojo Testamento galėjote bent tiek Dievą pažinti, kad priimtumėte Mesiją kaip Dievo pasiuntinį. — *Aš jį pažįstu*... Jėzus vykdo savo Tėvo valią žemėje, nes jis jį pažįsta; todėl ir jo žodžiai yra tikri, nes tai Dievo žodžiai. — (56) *Džiaugėsi:* kada jam buvo suteikta pranašystė 1 Moz 18, 18; 22, 18. — *Mano dieną:* mano įsikūnijimą (Orig. Kir. Aug.). — *Ir džiaugėsi:* dvasiškai, būdamas toje vietoje, kurioje pasiliko Sen. Testamento teisiųjų sielos. — (57) *Dar nė*... Žydai vis ima Jėzaus žodžius paviršutiniškai apie tai, kas patiriama pojūčiais. Penkiasdešimt metų amžius čia minimas, kaip augščiausio žmogaus subrendimo amžius. — (58) *Anksčiau, nekaip buvo*... Abraomas *buvo,* t. y., buvo sutvertas laike; Jėzus „yra", jis nėra pasidaręs. Dieviškame buvime nėra nei anksčiau, nei vėliau (Auksab. Aug. (Grig.). — (59) *Ėmė akmenų.* Žydai dėl tariamo piktžodžiavimo taip įtūžta, kad jie tuojau nori įvykdyti bausmę, kokia buvo skiriama 3 Moz 24, 16 (Auks. Eut. Aug.). — *Pasislėpė:* jis pasidarė žydams nematomas (Kir. Eut. Teof. Tom.). Kiti aiškintojai čia neranda stebuklo (Auksab.). Šiaip ar taip, Jėzus parodo čia savo galią ir žydų silpnumą. Jis išeina iš šventovės ir palieka ją be Mesijo, be Dievo. Taip Jėzus pasišalina ir iš nusidėjėlio sielos, pasiima su savimi ramybę, palikdamas nusidėjėlį sąžinės graužimui ir, jei jis nesigręžia, amžinam žuvimui.

d) Pagydymas aklo gimusiojo ir gerojo ganytojo prilyginimas, 9, 1—10, 21.

Kitą subatą Jėzus pagydo aklą gimusį (9, 1—12). Parisiejai nenori pripažinti padarytojo stebuklo ir išmeta pagydytąjį iš sinagogos (13—41), Jėzus pasako, kas nėra geras ganytojas (10, 1—6) ir sakosi pats esąs gerasis ganytojas, kurs šaukia visas tautas į tikėjimo vienybę.

(9, 1) *Praeidamas.* Aklojo pagydymas tikriausiai įvyko tuojau po augščiau papasakoto susirėmimo Išganytojo su žydais (Orig. Kir.). Jėzus ne netyčia ėjo į tą vietą, kur buvo aklasis, gal ties šventykla. Tas aklasis yra vaizdas pagonių. — (2) *Kas nusidėjo*... Visos blogybės žydų buvo laikomos pasėkomis savų ar svetimų nuodėmių. Bet aklasis buvo gimęs aklas; jis negalėjo nusidėti tebebūdamas savo motinos įsčioje. Kodėl mokytiniai stato

eius: Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes eius, ut caecus nasceretur? [3] Respondit Iesus: Neque hic pec= cavit, neque parentes eius: sed ut manifestentur opera Dei in illo. [4] Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est: venit nox, quando nemo potest operari. [5] quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. [6] Haec cum dixisset, ex= puit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linivit lutum super ocu= los eius, [7] et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloe (quod interpretatur Missus.) Abiit ergo, et lavit, et ve= nit videns. [8] Itaque vicini, et qui viderant eum prius quia mendicus erat, dicebant: Nonne hic est, qui

Io 11, 4

Io 5, 17. 20; 11, 9

Io 8, 12; 12, 35
Mc 8, 23

dėjo, šitas, ar jo gimdytojai, kad jis gimė aklas? [3] Jėzus atsakė: Nei šis nenusidėjo, nei jo gimdytojai, bet — kad apsireikštų jame Dievo darbai. [4] Man reikia daryti dar= bai to, kurs mane siuntė, kolei yra diena; ateina naktis, kada niekas nebegalės nieko daryti. [5] Kolei aš tebeesu pasaulyje, aš esu pasaulio šviesa. [6] Tai pasakęs, jis spjovė žemėn, padarė iš seilių purvo, pa= tepė purvu jo akis [7] ir jam tarė: Eik, nusiprausk Siloės tvenkinyje (išvertus tai reiškia Siųstasis). Jis nuėjo, nusiprausė ir parėjo regįs. [8] Kaimynai ir kurie buvo jį matę anksčiau, nes jis buvo elgeta, klausė: Ar tai ne tas pats, kurs sė=

---

tokį klausimą? Gal jie atsimena stabo ištiktąjį, kuriam Jėzus atleido nuodė= mes (Mt 9, 2)? Jėzus paaiškina, kad šitame atsitikime aklumo priežastis yra ne ligonio kaltė, ne jo gimdytojai ir ne gimtoji nuodėmė. — (3) *Kad apsi= reikštų...*: jis todėl ir gimė aklas, nes jame turi apsireikšti stebuklinga Dievo galybė. Ir iš blogumo visuomet turi išeiti šis tas gero, nors žmonės nemato tarp vieno ir kito dalyko sąryšio. Aklam gimusiam jo nelaimė virsta lai= me, nes kūniškas pagydymas padaro, kad jo dvasia priima šviesą, tuo tarpu, kad regintys žydai dvasiškai pasilieka akli (Auksab.). — (4) *Man reikia da= ryti...* Toliau Išganytojas nori duoti savo, kaip Tėvo pasiuntinio, veiklos pavyzdį. — *Kolei yra diena:* kolei mano Tėvas nori, mano gyvenimo metu (Kir.). Su Išganytojo mirtimi buvo jau įvykdytas išganymo darbas, ir niekas negali stoti į Viešpaties vietą; gali įvykti tik dangaus pasisavinimas. — (5) *Esu pasaulio šviesa:* davėjas gamtinės ir dvasinės šviesos. Išgany= tojas, suteikdamas aklam gimusiam gamtinę šviesą, nori atkreipti dėmesį į dvasinę šviesą, kuriai žydai turi atverti savo širdis, kolei Jėzus yra pas juos. Tik per jį vieną galima pasiekti amži= noji šviesa (Aug.). — (6) *Patepė pur= vu...* Patepimas čia nebuvo vaistų pri= taikymas, nes purvu akys negydomos. Savo elgesiu Jėzus nori parodyti, kad tokie, kaip jo, veiksmai tam tikram tikslui pasiekti gali būti atliekami su= batos dieną. Jie yra vaizdai šventųjų sakramentų, kuriuose viršujėmis regi= momis priemonėmis yra suteikiama vi= dujė neregima malonė. — (7) *Nusi= prausk...* Panašiai buvo siunčiamas Senajame Testamente (4 Kor 5, 1...) Naamanas nusiplauti Jordane.—*Siloės tvenkinyje.* Iz 8, 6 mini Siloamo šal= tinį, Neemijas vadina jį tvenkiniu (3, 15). Siloės vardu pradžioje buvo vadi= nama kanalas, kuriuo buvo vedamas vanduo, ir jis reiškia tą patį, ką ir vedėjas ar siuntėjas. Iš to paprasto vardo čia padaryta simbolinis vardas, kurs reiškia siųstąjį. Tas gi siųstasis yra pats Jėzus Kristus. Jėzus siunčia akląjį į tvenkinį, kurs vadinamas jo vardu. — *Jis nuėjo...* Tas nuėjimas ir nusiprausimas parodo jo tikėjimą, nes jis juk suprato, kad tokios priemonės savaime jo ligos pagydyti negalėjo. — *Parėjo:* į savo namus. — (8) *Buvo elgeta.* Kadangi jis buvo elgeta, tai buvo daug progų kitiems jį pamatyti. Čia žydų ginčas dėl pagydytojo tapa= tybės patvirtina stebuklo tikrumą. —

dėdavo ir elgetaudavo? Kiti sakė: Tai jis. [9] Kiti vėl: Visai ne, tik į aną panašus. O jis pats sakėsi: Tai aš: [10] Tuomet jie jį klausė: Kaip tau atsivėrė akys? [11] Jis at=sakė: Tas žmogus, kurs vadinasi Jėzus, padarė purvo, patepė mano akis ir man tarė: Eik į Siloės tven=kinį ir nusiprausk. Aš nuėjau, nusiprausiau ir regiu. [12] Jie jį pa=klausė: Kur jis? Jis atsakė: Ne=žinau. [13] Jie nuvedė buvusįjį akląjį pas parisiejus. [14] Buvo gi subata, kada Jėzus padarė purvo ir atvėrė jo akis. [15] Taigi, parisiejai vėl jį klausė, kaip jis praregėjęs. Jis jiems atsakė: Jis padėjo man ant mano akių purvo, aš nusiprausiau ir re=giu. [16] Tuomet kai kurie parisiejai sakė: Tas žmogus ne iš Dievo, nes nelaiko subatos. Kiti kalbėjo: Kaip galėtų žmogus nusidėjėlis daryti tokių stebuklų? Taip kilo tarp jų nesutarimas. [17] Jie vėl klausė aklą=jį: Ką tu sakai apie tą, kurs atvėrė tau akis? Jis atsakė: Tai prana=šas. [18] Tačiau žydai nenorėjo ti=kėti, kad jis būtų buvęs aklas ir praregėjęs, iki nepasišaukė prare=

sedebat, et mendicabat? Alii dice=bant: Quia hic est. [9] Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat: Quia ego sum. [10] Di=cebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? [11] Respondit: Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit: et unxit oculos meos, et dixit mihi: Vade ad natatoria Siloe, et lava. Et abii, et lavi, et video. [12] Et di=xerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nes=cio. [13] Adducunt eum ad Phari=saeos, qui caecus fuerat. [14] Erat autem sabbatum quando lutum fe=cit Iesus, et aperuit oculos eius. [15] Iterum ergo interrogabant eum Pharisaei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, et lavi, et video. [16] Di=cebant ergo ex Pharisaeis quidam: Non est hic homo a Deo, qui sab=batum non custodit. Alii autem di=cebant: Quomodo potest homo peccator haec signa facere? Et schisma erat inter eos. [17] Dicunt ergo caeco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. [18] Non crediderunt ergo Iudaei de illo, quia caecus fuisset et vi=disset, donec vocaverunt parentes

Io 5, 9

Io 9, 31. 33; 7, 43

Io 4, 19

(10) *Kaip tau atsivėrė...*: jei tu buvai tikrai aklas gimęs, tai kaip tu pradėjai matyti savo akimis? — (11) *Tas žmo=gus...* Aklasis neprašė savęs pagydyti, todėl jam pačiam pagydymo aplinky=bės ne visos vienu kartu buvo paaiškė=jusios. Pradžioje jis Išganytoją vadina tuo žmogumi, paskui — Dievo garbin=toju (31 eil.), pagaliau, paties Jėzaus pamokytas, išpažįsta jį esant Dievo Sūnų. — (12) *Kur jis?* Jau šitame žydų klausime pasireiškia jų nepalankumas Jėzui. Toliau, jie sakosi gerai pažįstą Jėzų, tai kam dabar klausia, kur jis yra. — (13) *Pas parisiejus.* Nebuvo tai vyriausioji žydų taryba, nes ji su=batomis neturėdavo posėdžių, buvo pa=prasta parisiejų sueiga. — (15) *Jis pa=dėjo man...* Pagydytasis čia atsako trumpai, nes pagydymo smulkmenos parisiejams jau buvo žinomos. — (16) *Nelaiko subatos.* Griežti įstatymo aiš=kintojai parisiejai Išganytojo pagydyme matė įstatyme uždraustą subatos poilsio sulaužymą. — (17) *Vėl klausė.* Kilęs nuomonių skirtumas priverčia parisie=jus vėl kreiptis į pagydytąjį, kad jis pasisakytų, ką manąs apie Jėzų. Pari=siejai, nusistatę iš anksto prieš Jėzų, jieško tik geresnių įrodymų, kad Jėzus peržengęs subatos poilsį. Kadangi pa=gydytasis neatsako jiems taip, kaip jie nori, jie jam netiki ir bando jieškoti

eius, qui viderat: [19] et interrogaverunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis quia caecus natus est? Quomodo ergo nunc videt? [20] Responderunt eis parentes eius, et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster, et quia caecus natus est: [21] quomodo autem nunc videat, nescimus: aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus: ipsum interrogate: aetatem habet, ipse de se loquatur. [22] Haec dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudaeos: iam enim conspiraverant Iudaei, ut si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret. [23] Propterea parentes eius dixerunt: Quia aetatem habet, ipsum interrogate. [24] Vocaverunt ergo rursum hominem, qui fuerat caecus, et dixerunt ei: Da gloriam Deo, nos scimus quia hic homo peccator est. [25] Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio: unum scio, quia caecus cum essem, modo video. [26] Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit

Io 7, 13; 12, 42; 16, 2

Ios 7, 19

gėjusio gimdytojų. [19] Jie juos klausė, sakydami: Ar šitas jūsų sūnus, apie kurį jūs sakote, kad jis gimęs aklas? Tai kaipgi jis dabar regi? [20] Jo gimdytojai jiems atsakė ir tarė: Mes žinome, kad šitas mūsų sūnus, ir kad jis yra gimęs aklas; [21] kaipgi jis dabar regi, mes nežinome; nežinome taip pat, kas atvėrė jo akis; klauskite jį patį; jis užaugęs, tegu kalba pats už save. [22] Jo gimdytojai taip sakė, nes bijojo žydų; nes žydai jau buvo susitarę tą, kas išpažintų jį esant Kristų, išmesti iš sinagogos. [23] Todėl jo gimdytojai pasakė: Jis jau užaugęs, klauskite jį patį. [24] Dabar jie vėl pasišaukė žmogų, kurs buvo buvęs aklas, ir jam tarė: Duok Dievui garbę. Mes žinome, kad tas žmogus nusidėjėlis. [25] Bet jis jiems atsakė: Ar jis nusidėjėlis, aš nežinau; viena žinau, kad aš buvau aklas, o dabar regiu. [26] Tuomet jie vėl jį klausė: Ką jis tau padarė? kaip tau atvėrė akis?

---

kito kelio. — (19) *Ar šitas jūsų sūnus?* Jau šitame klausime parisiejai parodo savo nepasitikėjimą aklojo gimdytojais. — (21) *Mes nežinome...* Gimdytojai į pirmąjį klausimą atsako teigiamai, o duoti atsakymo į antrąjį klausimą jie du kartu vengia, bijodami žydų. — (22) *Buvo susitarę...* Nebuvo tai aiškus nutarimas, bet tik susitarimas. Žydai jau taip buvo nusistatę prieš Jėzų, kad visokiais būdais stengėsi sulaikyti ir kitus nuo tikėjimo į jį. — *Išmesti iš sinagogos:* iš religinio žydų susirinkimo. Tas išmetimas, arba neįsileidimas į religinį susirinkimą, buvo lyg koki ekskomunika. Vėlesniais laikais žydų talmudas atskiria dvejopą ekskomuniką, būtent, mažesnę ir didesnę: išvarymą ir prakeikimą. Išvarytasis turėdavo vilkėti gedulo drabužiais ir, paprastai, negalėdavo dalyvauti pamaldose. Prakeikimu apsunkintam ne tik būdavo uždrausta dalyvauti pamaldose, bet ir iš viso bendrauti su kitais žydais. Nežinia tačiau, kurios ekskomunikos buvo laikomasi Kristaus laikais. Evangelisto žodžius reiktų suprasti tik apie išvarymą. — (24) *Duok Dievui garbę:* pagarbink tikrąjį Dievą, sakydamas tiesą (plg. Jozuė 7, 19). — *Mes žinome, kad tas žmogus nusidėjėlis,* o nusidėjėlis negali daryti stebuklų; taigi, jis nėra padaręs stebuklo. Prisipažink tat, kad tu ne jo pagydytas. — (25) *Viena žinau...* Pagydytasis, kad žydų neerzintų, atsako bent kiek išsisukinėdamas (Auksab.). Jis tačiau nesvyruodamas tvirtina, kad buvo aklas ir dabar mato. Todėl nieko nelaimėję Kristaus priešai vėl ima klausinėti pagydytąjį, kaip jis atgavo regėjimą. Gal jie nori daugeliu klausimų

[27] Jis atsakė: Sakiau jau jums ir girdėjote; kam vėl norite išgirsti? Ar ir jūs norite būti jo mokytiniais? [28] Bet jie ėmė keikti jį ir sakė: Tu būk jo mokytinis, o mes esame Mozės mokytiniai. [29] Mes žinome, kad Mozei yra kalbėjęs Dievas; o iš kur šitas, mes nežinome. [30] Atsiliepdamas žmogus jiems tarė: Tai ir stebėtina, kad jūs nežinote, iš kur jis; o juk jis atvėrė man akis. [31] Tačiau mes žinome, kad Dievas nusidėjėlių neišklauso; bet jei kas yra Dievo garbintojas ir daro jo valią, tą išklauso. [32] Nuo amžių negirdėta, kad kas būtų atvėręs aklo gimusiojo akis. [33] Jei jis nebūtų iš Dievo, nieko nebūtų galėjęs padaryti. [34] Atsakydami jie jam tarė: Tu visas esi gimęs nuodėmėse ir nori mus mokyti; ir išmetė jį laukan.

tibi oculos? [27] Respondit eis: Dixi vobis iam, et audistis: quid iterum vultis audire? numquid et vos vultis discipuli eius fieri? [28] Maledixerunt ergo ei, et dixerunt: Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi discipuli sumus. [29] Nos scimus quia Moysi locutus est Deus: hunc autem nescimus unde sit. [30] Respondit ille homo, et dixit eis: In hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit, et aperuit meos oculos: [31] scimus autem quia pecatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, et voluntatem eius facit, hunc exaudit. [32] A saeculo non est auditum quia quis aperuit oculos caeci nati. [33] Nisi esset hic a Deo, non poterat facere quidquam. [34] Responderunt, et dixerunt ei: In peccatis natus es totus, et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras.

Is 1, 15; Ps 67, 18; Prv 15, 29; Act 10, 35

Io 9, 16

Io 9, 2; Ps 50, 5

jį suklaidinti. — (27) *Ar ir jūs norite...:* jūs klausiate taip rūpestingai, lyg kad norėtumėte būti jo mokytiniais, taip kaip aš ir kiti (Auks. Kir. Aug.). Pagydytasis čia jau kalba ironiškai. — (28) *Jie ėmė keikti.* Pagydytojo klausimu, gal jie nori būti Jėzaus mokytiniai, parisiejai labai įsižeidžia. Jie palieka pagydytajam būti Jėzaus mokytiniu, nes jis kalbėjo už Jėzų. Jie sakosi esą Mozės mokytiniai, nors savo elgesiu jie buvo atpuolę nuo Mozės (plg. 5, 45...). — (29) *Mes žinome...* Kad Mozė buvo nuo Dievo, mes tikrai žinome, o iš kur yra Jėzus, mes nežinome. — (30) *Tai ir stebėtina...* Pagydytasis ima uoliau ginti Jėzų. — (31) *Dievas nusidėjėlių neišklauso...* Pagydytasis tai tvirtina visai nesvyruodamas, gal atsižvelgdamas į tai, kas pasakyta 16. 19... eil. Jėzus negalėjo būti nusidėjėlis, nes padarė negirdėtą stebuklą, pagydė aklą gimusį ir tai savo malda, kurią Dievas išklausė. Dėl posakio *Dievas nusidėjėlio neišklauso* reikia pastebėti, kad ir pranašai buvo nusidėjėliai, ir kad, jei posakis be jokio apribojimo reikštų tiesą, nusidėjėlis net negalėtų prašyti dovanoti jam nuodėmes (Aug.). Be to, kiekvienas prašantis yra atgailojantis, tai jis yra ir nusidėjėlis (Teof.). Tat aklo gimusiojo žodžiuose tiek yra tiesos, kiek jais sakoma, kad nusidėjėlis palieka neišklausytas, jei jis meldžiasi kaip nusidėjėlis, t. y., sukietėjęs nusidėjėlis, turėdamas nuodėmingus tikslus (Iz 59, 1. 2; Tom.). — (33) *Jei jis nebūtų...:* čia įvyko stebuklas. Jis galėjo būti padarytas kieno nors, kurs yra artimai susijungęs su Dievu ir naudojasi jo prietelyste. — (34) *Esi gimęs nuodėmėse...* Kaip pasakyta augščiau 2 eil., žydai laikė kiekvieną nelaimę ir ligą Dievo bausme ir nuodėmės pasėka. Čia parisiejai pritaiko tą nuomonę aklam gimusiam, lyg kad sakytų: tavo paties kūnas, akių šviesos neturėjimas, liudija juk prieš tave (Tom.). Tu, aklas gimusis, nori mus mokyti! To mes niekam neleidžiame, o mažiausiai tokiam aiškiam nusidėjėliui. — *Išmetė jį laukan:* iš namų, kur buvo kalbamasi, gal paskelbdami jam išvarymą ir iš sinagogos.

[35] Audivit Iesus quia eiecerunt eum foras: et cum invenisset eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei? [36] Respondit ille, et dixit: Quis est, Domine, ut credam in eum? [37] Et dixit ei Iesus: Et vidisti eum, et qui loquitur tecum, ipse est. [38] At ille ait: Credo Domine. Et procidens adoravit eum. [39] Et dixit Iesus: In iudicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, et qui vident caeci fiant. [40] Et audierunt quidam ex Pharisaeis, qui cum ipso erant, et dixerunt ei: Numquid et nos caeci sumus? [41] Dixit eis Iesus: Si caeci essetis, non haberetis peccatum. nunc vero dicitis: Quia videmus. Peccatum vestrum manet.

10. [1] Amen, amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile

Io 4, 26; 10, 25

Mt 13, 11—15

Mt 23, 26; 15, 14

Prv 26, 12

[35] Jėzus išgirdo, kad jie buvo išmetę jį laukan, ir sutikęs jį pa≈klausė: Ar tu tiki į Dievo Sūnų? [36] Atsakydamas jis tarė: Kas jis, Viešpatie, kad aš į jį tikėčiau? [37] Jėzus jam tarė: Tu jį matai; kur≈sai kalba su tavim, tai tas. [38] Jis tarė: Tikiu, Viešpatie, ir parpuo≈lęs pagarbino jį. [39] Tuomet Jėzus tarė: Teismui aš atėjau į šį pasaulį, kad aklieji regėtų ir regintieji apaktų. [40] Kai kurie prie jo bu≈vusieji parisiejai tai išgirdo ir jį paklausė: Ar ir mes esame akli? [41] Jėzus jiems tarė: Jei būtumėte akli, neturėtumėte nuodėmės; da≈bar gi jūs sakote: Mes regime. Taigi, jūsų nuodėmė pasilieka.

10. [1] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sa≈kau jums, kas ne pro duris įeina

---

(35) *Jėzus išgirdo...* Praslinkus gal neilgam laikui. — *Ir sutikęs jį:* gal jo nejieškodamas. — *Ar tu tiki...* Ir nuo dvasinių pagydytojo akių dabar turi nukristi gaubtė. Jis turi pamatyti Jėzų (37 eil.), kurį jau augščiau (31 eil.) pavadino Dievo prieteliu, kaip Dievo Sūnų, kaip Izraėlio Gelbėtoją. — (36) *Kas jis...* Pagydytasis gal jau jaučia, kas yra Kristus, bet jis dar nežino. — (37) *Jį matai.* Jis yra tas, į kurį tu žiūri. — (39) *Teismui aš atėjau.* Išga≈nytojas čia kalba apie kitokį teismą, negu augščiau 3, 17; 8, 5. Todėl tarp vienų ir kitų Kristaus žodžių nėra prieštaravimo. Teismas čia yra pats Kristaus buvimas, mokslas ir veikla. Jie padaro, kad pasireiškia skirtumas tarp tikinčiųjų ir prietelių iš vienos pusės ir netikinčiųjų bei Kristaus priešų iš kitos pusės (Lk 2, 34), kad pirmieji bus išgelbėti, o kiti dėl savo sukietė≈jimo ir užsispyrimo žus. Tokio teismo daryti Kristus buvo atėjęs į pasaulį. — *Kad aklieji regėtų...* Nieko nematan≈tieji dvasine prasme yra tie, kurie jau≈čia ir žino, kad jie neturi tiesos, o re≈gintieji yra tie, kurie tariasi regį, o tikrumoje neturi tiesos. Šitie ne tik nepasieks tiesos, bet neteks net tiesos išvaizdos ir savo kalte pasidarys netin≈kami priimti tiesą (plg. Iz 6, 9; Mt 13, 14). — (40) *Ar ir mes esame akli:* gal ir mes priklausome prie tų, kurie iš reginčių virs aklais? — (41) *Jūsų nuodėmė pasilieka.* Jei jūs tikrumoje neturėtumėte to žinojimo, kurs veda prie manęs tuos, kurie yra geros va≈lios, jūs būtumėte be nuodėmės. O da≈bar jūs patys prisipažįstate, kad jūs turite tą žinojimą (žinojimą Rašto, kurs rodė žydams Kristų), tačiau jam netikite. Kaip kūniškas aklumas nėra nuodėmė, taip gali ir dvasinis aklumas, žiūrint laiko ir aplinkybių, būti be kal≈tės. O jei nuodėmės aklumas viešpa≈tauja širdyje, ir dėl jo kas nors užsi≈daro savo įsivaizdinime, kad jis yra regįs priešingai tiesai, tai jis neranda dovanojimo (Kir. Teof.).

(10, 1) *Sakau jums...* Čia yra tęsi≈nys to, kas pradėta sakyti 9, 39... Parisiejai nenori pripažinti Jėzaus Me≈siju; jie net nusistato išmesti iš savo religinės bendruomenės tuos, kurie jį išpažįsta. Jie giriasi, kad jie vieni esą

į avidę, bet pro kitur įkopia, tas vagis ir galvažudis. [2] Kas gi pro duris įeina, tas avių ganytojas. [3] Tam durininkas atidaro, ir avys klauso jo balso; jis įvardžiai šaukia savo avis ir jas išveda. [4] Išvedęs savo avis, jis eina pirm jų, ir avys jį seka, nes pažįsta jo balsą. [5] O svetimo jos neseks ir bėgs nuo jo, nes nepažįsta svetimųjų balso. [6] Tą prilyginimą Jėzus pasakė jiems, bet jie nesuprato, ką jis jiems norėjo pasakyti. [7] Taigi, Jėzus vėl jiems tarė: Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, aš avių durys. [8] Visi, kurie pirm manęs atėjo, yra vagys ir galvažudžiai, tai ir avys

ovium, sed ascendit aliunde: ille fur est, et latro. [2] Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. [3] Huic ostiarius aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias oves vocat nominatim, et educit eas. [4] Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit: et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. [5] Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. [6] Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. [7] Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium. [8] Omnes quotquot venerunt, fures sunt, et latrones, et non audierunt eos

Io 10, 27
Io 16, 25
Ps 117, 20; Io 14, 6

---

tautos vadai ir mokytojai. Prieš tokiuos vadus ir mokytojus Jėzus įrodo, kad jie nėra Viešpaties bandos ganytojai, bet žudytojai ir apgavikai; kad jis pats, kurio turi būti paskirti tikri ganytojai, yra gerasis Ganytojas, kurs duoda savo gyvybę, kaip atpirkimą, už saviškius, ir kurs sudaro Viešpaties bandą iš žydų ir pagonių. Pasinaudodamas jau Senajame Testamente gerai žinomu ganytojo vaizdu (Jer 23, 1... ; Iz 41, 11... ; Ez 34 ir 36), Jėzus kalba apie tikrą mokytojavimą. Pradžioje jis nustato jo žymes (1—9 e.), o po to nurodo patį save, kaip vienatinį tikrą mokytoją ir vedėją Dievo tautos ir visų tikinčiųjų. — *Ne pro duris...* Banda, paprastai, būdavo laikoma stipriai aptvertame garde. Tas aptvėrimas dažniausiai būdavo mūro siena. Prie vartų budėdavo panaktinis. Durys čia imamos metaforine prasme. Jos reiškia Kristaus duodamą pašaukimą, o taip pat ir patį Išganytoją, kaip sako Jėzus 7 eil. (Kir. Aug.). Rašto žinovai yra vagys, kadangi jie atima iš tautos išganymą (Ez 34, 8; Jer 23, 1); jie yra plėšikai, kai jie pavartoja prievartą, pav., išmesdami bet ką iš sinagogos. Avys visų pirma yra ano laiko, Kristaus laikų, žydai (Eut. Lk 11, 52). Tik tikėjimas į Kristų ir jo meilė veda į amžinąjį gyvenimą. Be avių iš Izraėlio tarpo, yra dar kitų, 16 eil. — (2) *Pro duris įeina.* Kas bandos savininko siunčiamas, ir kas turi teisės įeiti į avidę, tas įeina pro duris, o kas, pasistatęs kopėčias, kopia per sieną, tas yra vagis. — (3) *Durininkas.* Durų sargas čia gal įvedamas vaizdui papildyti ir kitokio pritaikymo jis gal neturi (Auksab.). Bet durininke galima matyti Mozę, kurs paliko surašytą Dievo apreiškimą (5, 46). — *Klauso jo balso:* taigi, jos jo nebijo, kaip kad būna, kai ateina vagis. — *Įvardžiai.* Kai avys ateina į avidę, ar iš jos išeina, jos yra suskaitomos. — (4) *Eina pirm jų.* Jėzus eina priešaky, nes jis yra kelias (14—6), avys seka, nes jos pažįsta jo balsą, išgirsta širdyje dieviškąjį šaukimą. — (5) *Svetimo:* kurs neturi jokių teisių prie avių, kurs yra vagis ir plėšikas (Auksab.). — (7) *Aš avių durys:* aš esu durys, pro kurias avys įeina, t. y., tikintieji įeina į Bažnyčią per Kristų, iš jo gauna pamokymų, malonės ir t.t. — (8) *Kurie pirm manęs atėjo:* parisiejai, kurie patys save buvo pastatę vadais, savo įsakymais ir žmo-

Ps 22, 1; Lc 15, 4—7; 1 Ptr 2, 25 Is 40, 11; Ez 34, 11—23; 37, 24; Io 15, 13; Act 20, 29; Tit 1, 11; 1 Ptr 5, 2 s

2 Tim 2, 19; Mt 11, 27

oves. [9] Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: et ingredietur, et egredietur, et pascua inveniet. [10] Fur non venit nisi ut furetur, et mactet, et perdat. Ego veni ut vitam habeant, et abundantius habeant. [11] Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. [12] Mercenarius autem, et qui non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem, et dimittit oves, et fugit: et lupus rapit, et dispergit oves: [13] mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, et non pertinet ad eum de ovibus. [14] Ego sum pastor bonus: et cognosco

jų neklausė. [9] Aš durys. Kas per mane įeina, bus išgelbėtas. Jis įeis ir išeis, ir ras ganyklos. [10] Vagis ateina tiktai vogti ir žudyti ir naikinti. Aš atėjau, kad turėtų gyvenimo ir apsčiau turėtų. [11] Aš gerasis ganytojas. Gerasis ganytojas duoda savo gyvybę už savo avis. [12] Samdinys, kurs ne ganytojas, kuriam avys ne savos, pamatęs ateinantį vilką, palieka avis ir bėga; vilkas grobia ir išvaiko avis. [13] Samdinys bėga, nes jis samdinys, ir jam nerūpi avys. [14] Aš gerasis ganytojas; aš pažįstu savąsias, ir manosios pažįsta mane,

---

nių padavimais buvo apsunkinę tautą, sulaikė ją nuo tikėjimo į Kristų, uždarinėjo dangaus karalystę ir neleido kitiems į ją įeiti (Mt 23, 13; Lk 11, 52). Jų, kaip vagių ir galvažudžių, buvo varginami jųjų valdomieji ir gulėjo, kaip avys, neturinčios piemens (Mt 9, 36). Vagys ir plėšikai buvo taip pat netikri Sen. Testamento pranašai (Jer 23, 21. 28; 17, 15; Kir. Jer.), o tikrieji pranašai sudarė lyg kad vieną asmenį su Kristumi, ir jų mokslas buvo jo mokslas (Aug. Auks. Beda). — *Jų neklausė,* t. y., netikėjo jiems. Netikrųjų mokytojų pasiklausydavo ir tikintieji, bet greitai juos pažindavo ir apleisdavo. — (9) *Aš durys...* Išganytojas dabar nori parodyti, koki yra nauda eiti pro tikrąsias duris. — *Per mane įeina:* kas yra mano pašauktas. — *Įeis ir išeis.* Yra tai žydų kalbos išsireiškimas, kurio prasmė toki: gyvens ir vaikščios saugiai. — *Ras ganyklos:* bendraudamas su Kristumi, ras reikalingų priemonių išganymui pasiekti (Auks. Aug.). — (10) *Tiktai vogti.* Vagies tikslas visai kitoks, negu Kristaus. — *Aš atėjau...* Jėzus atėjo pas avis, kad jos turėtų augštesnįjį, jo suteiktą gyvenimą per nuteisinimą, malonę ir suteikimą dangiškosios garbės, kurios pilnybė yra kūno prisikėlimas. Žodį „apsčiau" galima suprasti apie priemones, kuriomis dvasinis gyvenimas palaikomas: tai yra viršujės ir vidujės malonės, sakramentai ir jų veikimas. — (11) *Aš gerasis ganytojas:* kurį seniai skelbia pranašai (Iz 40, 11; Ez 34, 23; 37, 24; Zak 11, 4). Išganytojas yra gerasis ganytojas, pirmasis vaizdas visų sielų ganytojų, ypačiai kai jis davė savo gyvybę už savo avis (Mt 20, 28; 1 Tim 2, 6). — (12) *Samdinys:* kurs nėra tikras ganytojas, kurs ganytojo pareigas prisiima tik dėl užmokesčio. Tačiau yra didelis skirtumas tarp vagių ir samdinių. Vagys yra ne ganytojai, todėl jų veikla yra žalinga, o samdiniai yra ganytojai, bet negeri, nes pavojaus dienomis jie darosi neištikimi pašaukimui, kadangi jie visų pirma turi akyse savo naudą. — *Ne savos.* Savos siauriausia to žodžio prasme yra avys tik vyriausiam ganytojui, gerajam ganytojui Kristui. Bet kas įeina pro duris, pats darosi geras ganytojas ir, kaip pasiuntinys Kristaus vietoje (2 Kor 5, 20), jis avių pažįstamas ir mylimas. — *Vilką...* Vilkai Palestinoje puldavo bandas ne būriais, bet po vieną. Pikti žmonės, kurie klaidingais mokslais nori atitolinti avis nuo Kristaus bandos, yra vilkai (Mt 7, 15; Apd 20, 29). Jų galva yra piktoji dvasia. — (13) *Nerūpi avys:* jis gano jas tik dėl algos. — (14) *Aš gerasis...:* aš neesu samdi-

[15] taip kaip pažįsta mane Tėvas, ir aš pažįstu Tėvą. Todėl aš gul≠dau savo gyvybę už savo avis. [16] Aš turiu ir kitų avių, kurios ne iš šitos avidės; man reikia ir jos atvesti; jos klausys mano balso, ir bus viena avidė ir vienas gany≠tojas. [17] Todėl Tėvas mane myli, kad aš guldau savo gyvybę, kad vėl ją imčiau. [18] Niekas negali atimti jos iš manęs, bet aš ją gul≠dau pats savaime. Aš turiu galios ją guldyti ir turiu galios vėl ją imti. Tokį įsakymą aš esu gavęs iš savo Tėvo. [19] Tarp žydų vėl kilo nesutarimas dėl šitų žodžių.

meas, et cognoscunt me meae. [15] Si≠cut novit me Pater, et ego agnos≠co Patrem: et animam meam pono pro ovibus meis. [16] Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere, et vo≠cem meam audient, et fiet unum ovile, et unus pastor. [17] Propterea me diligit Pater: quia ego pono ani≠mam meam, ut iterum sumam eam. [18] Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a meipso, et potestatem habeo ponendi eam: et postestatem habeo iterum sumendi eam: Hoc mandatum accepi a Patre meo. [19] Dissensio iterum facta est inter Iudaeos propter sermones hos.

Ez 37, 24; 34, 23; Mch 2, 12; Io 11, 52; 1 Ptr 2, 25; Eph 4, 5
Is 53, 7; Ph 2, 8 s
Io 5, 26; 19, 11
Io 7, 43; 9, 16

---

nys, bet tikras, gerasis ganytojas. — (15) *Aš guldau savo gyvybę*... Plg. Mt 11, 27; Lk 10, 22. Pirmoji gerojo ganytojo žymė nurodyta 14 eil., o kita jo žymė nurodoma čia: gerasis gany≠tojas duoda savo gyvybę, kad išgelbėtų avis. Taip čia Išganytojas pranašauja savo skausmingąją mirtį (plg. Iz 53, 10). — (16) *Aš turiu.* Gerojo gany≠tojo meilė apima visas, Senojoje San≠doroje pažadėtas, avis (Mik 4, 2; Iz 49, 1 . . . 52, 13 . . . 53, 10 . . . 55, 4 . . .). Gerasis ganytojas turi dar kitų avių, nes jis jas pažįsta, ir yra numatytas jų grįžimas. Tos kitos avys yra pagonys, kurie nepriklauso Sen. Testamento Die≠vo karalystei. — *Man reikia*...: tam aš esu savo Tėvo siųstas (Lk 2, 32). Jas atves Viešpats ne pats betarpiškai, bet per savo apaštalus ir jų įpėdinius. — *Viena avidė:* viena Bažnyčia, suside≠danti iš žydų ir pagonių, virtusių krik≠ščionimis. — *Vienas ganytojas.* Visi eis paskui vieną vyriausįjį ganytoją. Tik amžių pabaigoje šitas Viešpaties paža≠das ras pilną savo įvykdymą (plg. Rom 11, 25). — (17) *Kad aš guldau*... Plg. Iz 53, 7. Pirmasis Tėvo meilės pagrin≠das yra jo ir dieviškojo Sūnaus esmės bendrumas; bet taip pat ir švenčiau≠sioji Jėzaus žmogystė duoda naujų pa≠grindų Tėvo meilei. Toks pagrindas yra Išganytojo valia pašlovinti Tėvą savo pasiaukojimo mirtimi. — *Kad vėl ją imčiau:* bet netaip aš atiduodu savo gyvybę, kad pasilikčiau mirtyje, aš tu≠riu keltis iš numirusiųjų (plg. 1 Kor 15, 14). — (18) *Guldau pats savaime:* todėl aš galiu vėl pasiimti savo gyvybę, t. y., prisikelti, nes aš turiu ją visai savo galioje, todėl niekas neturi teisės atimti jos iš manęs, o taip pat neturi tam reikalingos jėgos. — *Turiu galios.* Ta galia nuolat manyje pasilieka dėl mano dieviškosios prigimties (Aug. Kir. Auks.). Išganytojo pasidavimas kan≠čiai ir mirčiai yra tobulai laisvas, nes ne tik nė vienas žmogus neturėjo ga≠lios jo nužudyti, jei jis pats nebūtų norėjęs, bet nebuvo taip pat nė griežto Tėvo įsakymo įvykdyti atpirkimą bū≠tinai taip, t. y., kruvina kryžiaus mir≠timi, nes kitaip Kristus, kaip tas, kurs negalėjo turėti nuodėmės, būtų turėjęs tą įsakymą įvykdyti, bet tuomet jo atsidavimas nebūtų buvęs lygiai laisvas. — *Vėl ją imti.* Prisikėlime Jėzus, kaip Dievas, pats drauge veikia (žr. aug. 2, 19; plg. žem. 29 e.; Lk 24, 46). Taigi; Kristuje buvo sujungta dvi prigimti. — *Tokį įsakymą*... Išganytojas iš dau≠gelio būdų išganymui įvykdyti, ku≠riuos jam davė Tėvas, pasirinko vieną. Kadangi pasirinktasis būdas yra taip pat Tėvo duotas, tai jis gali būti vadi≠namas Tėvo įsakymu. — (19) *Vėl kilo:*

Io 7, 20; 8, 48; Mc 3, 21 s

[20] Dicebant autem multi ex ipsis: Daemonium habet, et insanit: quid eum auditis? [21] Alii dicebant: Haec verba non sunt daemonium habentis: numquid daemonium po⸗test caecorum oculos aperire?

1 Mcc 4, 56. 59; 2 Mcc 1, 9; Act 3, 11; 5, 12

[22] Facta sunt autem Encaenia in Ierosolymis: et hiems erat. [23] Et ambulabat Iesus in templo, in por⸗ticu Salomonis.

Lc 22, 67

[24] Circumdederunt ergo eum Iudaei, et dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam.

Io 4, 26; 5, 36

[25] Respondit eis Iesus: Loquor vo⸗bis, et non creditis, opera, quae ego facio in nomine Patris mei, haec testimonium perhibent de me:

[20] Daugelis jų sakė: Jis velnio ap⸗sėstas ir nustojo proto; kam jo klausote? [21] Kiti sakė: Tai ne vel⸗nio apsėstojo žodžiai; argi gali velnias atverti aklųjų akis?

[22] Jeruzalėje buvo bažnyčios pašventinimo šventė. Buvo žiema. [23] Jėzus vaikščiojo šventykloje, Saliamono prieangyje. [24] Tenai žydai apstojo jį ir jam sakė: Iki kolei tu laikysi mus netikrybėje? Jei tu Kristus, pasisakyk mums atvirai. [25] Jėzus jiems atsakė: Aš jums sakiau, tik jūs netikite. Dar⸗bai, kuriuos aš darau savo Tėvo

---

kaip 9, 16. — (20) *Apsėstas...* Prie⸗kaištas, padarytas augščiau 7, 20; 8, 48. 52, čia sustiprinamas. Kiti tačiau klau⸗sytojai nesiduoda įtikinami, nes Jėzaus žodžių turinys ir padarytas stebuklas liudijo visai ką kitą.

e) Jėzus bažnyčios pašventinimo šven⸗tėje Jeruzalėje, 10, 22—42.

Išganytojas bažnyčios pašventinimo šventėje vėl būdamas Jeruzalėje, išpa⸗žįsta savo esminę lygybę su Tėvu ir šaukiasi į savo darbus (22—38). Dėl savo priešų tykojimo jis išvyksta į Pe⸗riefą, kur susirenka nemaža tikinčiųjų (39—42).

(22) *Bažnyčios pašventinimo.* Nuo Padangčių šventės iki bažnyčios pa⸗šventinimo šventės buvo praslinkę apie du mėnesiu. Jėzus vėl buvo sugrįžęs į Jeruzalę. Bažnyčios pašventinimo šventė buvo Judo Makabiejaus paskir⸗ta 164 metais pirm Kristaus atsiminti sugrąžinimui pamaldų šventykloje ir naujam jos pašventinimui (1 Mak 4, 52; 2 Mak 10, 5). Ta šventė buvo šven⸗čiama 25 kaslevo mėnesio dieną, t. y., gruodžio pusėje ir tęsdavosi 8 dienas. — *Buvo žiema.* Šitas paaiškinimas de⸗damas skaitytojams, kurie, nebūdami žydais, nežinojo žydų švenčių meto. Ši pastaba jiems šiek tiek nurodo kalba⸗mosios šventės metą. — (23) *Saliamo⸗no prieangyje.* Aplink šventyklą buvo pastatytų prieangių tarp eilėmis su⸗statytų šulų. Tokių prieangių tri⸗juose šventyklos šonuose buvo po du, o pietų šone trys. Kaip pats Išgany⸗tojas, taip paskui krikščionys mėgda⸗vo lankyti tuos prieangius. — (24) *Žydai apstojo...* Iš to, kas klausia, bu⸗vo galima pigiai suprasti, koks buvo jų tikslas. Nusistatę prieš Išganytoją Jeruzalės gyventojai, nori išvilioti iš jo tam tikrą atsakymą, kad galėtų jį pražudyti. Jie apstoja jį, lyg norėda⸗mi pasimokyti, ir reikalauja, kad jis pagaliau visai aiškiai pasisakytų, kuo jis save laiko. — (25) *Aš jums sa⸗kiau.* Žr. aug. 5, 17... 7, 14...—*Jūs neti⸗kite.* Žydams atviras liudijimas apie save gali būti tik proga persekioti. Kai Jė⸗zus kalba, jie reikalauja ženklo (2, 18; 6, 30), kai jis daro stebuklus, jie reikalauja kalbų (Auks.). Jei jis pats apie save liudija, jie atmeta jo liudi⸗jimą (8, 13), jei jis šaukiasi į savo dar⸗bus ir Tėvo liudijimą, jie reikalauja išpažinimo. Kur visai trūksta geros va⸗lios, ten visos išganymo priemonės nu⸗eina niekais. — *Tie liudija apie mane:* kas netiki darbams, tas dar mažiau ti⸗

vardu, tie liudija apie mane. [26] Bet jūs netikite, nes neesate iš mano avių tarpo. [27] Mano avys klauso mano balso; aš jas pažįstu, ir jos seka mane. [28] Aš joms duodu amžinąjį gyvenimą, ir jos nepražus per amžius; niekas neišplėš jų iš mano rankos. [29] Ką man davė mano Tėvas, tai už viską didesnis dalykas, ir to niekas negali išplėšti iš mano Tėvo rankos. [30] Aš ir Tėvas esame viena. [31] Tuomet žydai pasiėmė akmenų, kad jį užmuštų. [32] Jėzus gi jiems atsakė: Aš jums parodžiau daug gerų darbų iš savo Tėvo; už kurį iš jų jūs norite užmušti mane akmenimis? [33] Žydai jam atsakė: Ne už gerą darbą mes tave mušame, bet už

[26] sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. [27] Oves meae vocem meam audiunt: et ego cognosco eas, et sequuntur me: [28] et ego vitam aeternam do eis: et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea. [29] Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est: et nemo potest rapere de manu Patris mei. [30] Ego, et Pater unum sumus. [31] Sustulerunt ergo lapides Iudaei, ut lapidarent eum. [32] Respondit eis Iesus: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? [33] Responderunt ei Iudaei: De bono opere non

Io 6, 64; 8, 45
Io 10, 3 s
Io 5, 28; 6, 39; 17, 12; 18, 9
Io 8, 59
Io 5, 18; Mt 26, 65

---

kės žodžiams. — (26) *Neesate iš mano avių:* nes jūs ne taip esate nusistatę, kaip turėtų būti tie, kurie turi į mane tikėjimą. Aš, kaip geras ganytojas, padariau, kas reikėjo. Jei jūs man netikite, tai taip atsitinka ne dėl to, kad aš nenorėčiau būti jūsų ganytojas, bet dėl to, kad jūs, priešindamiesi Tėvo malonei, nenorite būti mano avys. Tačiau Išganytojas mėgina pažadinti tas sukietėjusias sielas dar kartą geriau nusistatyti, aprašydamas jiems savo santykį su avimis (27 eil.), taip pat didumą ir tikrumą jų amžinos laimės. — (27) *Mano avys:* kurios mane pažįsta ir myli. — (28) *Jos nepražus...:* kiek nuo manęs pareina, jei tik jos laisva valia pasiliks su manimi. Kas negauna amžinojo gyvenimo, to laukia amžina prapultis. — *Niekas neišplėš jų.* Bet jos pačios gali pasiduoti, kam nori (Trid. Sin., 6 pos. 2 sk.), ir, savaime suprantama, tuomet liaujasi buvusios jo avys. — (29) *Ką man davė...* Tai, ką Tėvas buvo davęs Sūnui, yra bendra dieviškoji prigimtis. Dieviškoji prigimtis ir galia yra didesnė už visa, už kiekvieną galią, todėl tikintieji, kurie pasilieka Sūnaus globoje, naudojasi taip pat dieviškąja globa. Daug rankraščių ir šventųjų tėvų (Bazil. Auks.) šitą eilutę turi tokią: mano Tėvas, kurs man davė (darbus), yra didesnis už visus (būtent, už visus Kristaus kaimenės priešus). — (30) *Aš ir Tėvas esame viena:* du atskiru asmeniu vienoje prigimtyje (Bazil. Hil. Atanaz. Auks.). Išganytojas apreiškė žydams daugiau apie save, negu jie galėjo laukti: ne tik, kad jis yra Mesijas, bet taip pat, kad jis savo esme yra lygus Tėvui. — (31) *Pasiėmė.* Gr. t.: vėl pasiėmė, būtent, kaip aug. 8, 59. — (32) *Jėzus gi jiems atsakė.* Žydų laikymasis duoda Išganytojui naujos progos kalbėti. — *Daug gerų darbų.* Darbai turėjo juos atvesti į tikėjimą ir į pažinimą jo dieviškosios pasiuntinybės (25 eil.; 5, 36; 8, 38), o jie nori dėl jų akmenimis jį užmušti. Todėl Išganytojas sako: mušama akmenimis už blogus darbus, o aš parodžiau jums gerų darbų ir tai tokių, kuriuos aš padariau savo Tėvo pavedamas ir jojo galia. — (33) *Už piktžodžiavimą, ir kad tu...* Iš čia aiškiai matome, kaip žydai suprato Jėzaus žodžius. Jie mato tuose žodžiuose piktžodžiavimą, kurs buvo baudžiamas mirtimi, užmušant akmenimis. Piktžodžiavimu gi jie laikė tai, kad Jėzus pa-

lapidamus te, sed de blasphemia: et quia tu homo cum sis, facis teipsum Deum. [34] Respondit eis Iesus: Nonne scriptum est in lege vestra: quia Ego dixi, dii estis? [35] Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi scriptura: [36] quem Pater sanctificavit, et misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemas: quia dixi, Filius Dei sum? [37] Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. [38] Si autem facio: et si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, et credatis quia Pater in me est, et ego in Patre. [39] Quaerebant ergo eum apprehendere: et exivit de manibus eorum.

Ps 81, 6

Mt 5, 17 s

Io 5, 17—20

Io 8, 59; Lc 4, 30

piktžodžiavimą, ir kad tu, būdamas žmogus, pats dediesi Dievu. [34] Jėzus jiems atsakė: Argi neparašyta jūsų įstatyme: Aš tariau: jūs dievai? [35] Jei jis pavadino dievais tuos, kuriems buvo suteiktas Dievo žodis, — Raštas gi negali būti panaikintas, — [36] tai ar dera jums sakyti tam, kurį Tėvas pašventino ir siuntė į pasaulį: Tu piktžodžiauji, dėl to kad aš pasakiau: Aš Dievo Sūnus? [37] Jei aš nedarau savo Tėvo darbų, netikėkite manim. [38] Bet jei aš darau ir jei nenorite manim tikėti, tai tikėkite darbams, kad pažintumėte ir įsitikintumėte, kad Tėvas yra manyje ir aš Tėvuje. [39] Tuomet jie jieškojo jį nutverti, bet jis ištrūko

---

sisakė esąs Dievas. — (34) *Argi neparašyta...:* kad Išganytojas yra teisingai kalbėjęs. Jis dabar ima įrodymus iš įstatymo, nes jo priešai nuolat į jį šaukdavosi, todėl prieš įstatymą jie negalės nieko sakyti (plg. 5, 18). Įstatymu čia, kaip ir daugelyje kitų vietų, vadinama visas šv. Raštas. Minimus šioje vietoje jo žodžius randame Ps 81, 6. — *Jūs dievai.* Psalmės žodžiuose Dievas kreipiasi į valdžią gavusius neteisingus teisėjus ir vadina juos dievais, nes jie savo valdžią ir apšvietimą buvo gavę iš Dievo. Iš to pavadinimo Jėzus daro toliau savo išvadą. — (35) *Jei jis... — negali būti panaikintas:* negali būti atmestas, negali būti laikomas sakančiu netiesą. — (36) *Tėvas pašventino...:* jei šv. Rašte galėjo būti pavadinti dievais neteisingi teisėjai, kurie savo galią buvo gavę iš Dievo, tai be palyginimo teisingiau gali vadintis Dievo Sūnumi Jėzus, kadangi jis buvo savo Tėvo pašventintas, t. y., pašvęstas tam tikroms pareigoms, buvo išrinktas Atpirkėju ir siųstas į pasaulį atpirkimo įvykdyti. — *Aš Dievo Sūnus.* Tikrasis Dievo Sūnus nepiktžodžiauja, kai jis vadina save Dievu. Taip atmetamas žydų kaltinimas piktžodžiavimu. Išganytojas nesusilpnina to, ką jis buvo pasakęs 30 eil., kur jis pasisako esme esąs lygus Dievui. Jo žodžius galima būtų taip išreikšti: jei aš vadinu save Dievo Sūnumi, tai nebūtų jokio piktžodžiavimo, nors aš ir nebūčiau tikras Dievo Sūnus, bet tik Tėvo pašventintas ir jo siųstas, nes ir kiti vadinami dievais, nors jie neturi tokių svarbių pareigų. Aš turiu teisės juo labiau vadintis Dievo Sūnumi, kad aš ne tik tam tikra prasme, bet tikrai esu Dievo Sūnus. — (37) *Jei aš nedarau...:* jei aš apleidžiu savo Tėvo darbus, t. y., neduodu jums savo dieviškosios pasiuntinybės įrodymų, tai aš ne tik leidžiu jums man netikėti, bet ir reikalauju. — (38) *Tikėkite darbams...:* tikėkite mano darbų liudijimui, t. y., tikėkite į mane, kaip į tą, kurį paliudija mano darbai: kaip į Dievo pasiuntinį, kaip į Dievo Sūnų. — *Tėvas yra manyje...* Vėl aiškiai pasakoma, kad Kristus ir Tėvas yra viena, ir kad jis yra Dievo Sūnus. Šitoje vietoje išreiškiama tai, ką dogmatikai vadina. circumincessio, taip kaip augščiau buvo išreikšta consubstantialitas ir filiatio. — (39) *Jieškojo jį nutverti:* Išganytojo gynimasis tiek

jiems iš rankų. [40] Jis vėl nuėjo į anapus Jordano, į tą vietą, kur Jonas pirmą kartą krikštijo, ir pa≠siliko tenai. [41] Daugelis ateidavo pas jį ir sakydavo: Nors Jonas ne≠padarė jokio stebuklo, [42] tačiau, ką Jonas sakė apie šitą, buvo tiesa. Taip daugelis įtikėjo į jį.

11. [1] Buvo vienas ligonis Lozo≠rius iš Marijos ir jos sesers Mor≠tos kiemo, Betanijos. [2] (Marija gi buvo ta pati, kuri patepė Viešpatį tepalu ir nušluostė jo kojas savo plaukais; jos tai brolis Lozorius

[40] Et abiit iterum trans Iordanem in eum locum, ubi erat Ioannes baptizans primum: et mansit illic: [41] et multi venerunt ad eum, et di≠cebant: Quia Ioannes quidem sig≠num fecit nullum. [42] Omnia autem quaecumque dixit Ioannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

Io 1, 28

Io 8, 30

11. [1] Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariae, et Marthae sororis eius. [2] (Maria autem erat, quae unxit Dominum unguento, et extersit pe≠des eius capillis suis: cuius frater

Lc 10, 38 s

Mt 26, 7; Lc 7, 37; Io 12, 3

---

padarė įspūdžio žydams, kad jie dabar nebebando mušti jo akmenimis. Tačiau jie vėl stengiasi (kaip aug. 30. 32) su≠imti Jėzų, nes jis buvo pakartojęs ir patvirtinęs tariamąjį piktžodžiavimą. — *Ištrūko:* kaip, evangelistas nepaaiškina. Gal privertusi gerbti save Jėzaus di≠denybė nugąsdino jo persekiotojus? Galėjo ir tautos baimė sulaikyti bent trumpam laikui parisiejų kerštavimą. Yra aiškintojų, kurie mano, kad čia įvy≠kęs stebuklas. — (40) *Jonas pirmą kar≠tą...* Išganytojas vyksta į tą vietą, kur buvo pasirodęs pirmą kartą Jonas krik≠štydamas (1, 28), ir kur jam pačiam buvo atvesta pirmutiniai mokytiniai. Čia jis, po skausmingo susirėmimo su savo priešais, norėjo rasti šiek tiek paguodos, primindamas miniai, ką anksčiau Jonas buvo apie jį liudijęs (Auks.). Jėzus čia pasiliko, kol jis vėl turėjo eiti į Judieją prikelti iš numirusiųjų Lozoriaus. — (42) *Buvo tiesa...:* jei mes tikėjome tam, kurs nepadarė jokio stebuklo, kaip mes netikėsime tam, kurs daro stebuklus, ir kurį Jonas paskelbė esant Mesiją. — *Į jį.* Gr. t.: tenai, t. y., toje vietoje.

f. Prikėlimas iš numirusiųjų Lozoriaus, 11, 1—56.

Išganytojas atvyksta į Betaniją ir čia prikelia iš numirusiųjų Lozorių, kad taip sustiprintų savo mokytinių tikėji≠mą, kad pasirodytų esąs gyvenimas ir prisikėlimas ir kad apreikštų Dievo ga≠lią (1—40). Prikėlimas iš numirusiųjų Lozoriaus paskatina kai kuriuos tikėti, o vyriausioji žydų taryba nutaria Jėzų nužudyti (41—53). Išganytojas dabar pasitraukia į Efremo miestą, o žmonės jo jieško Jeruzalėje.

(11, 1) *Lozorius.* Tas vardas trum≠pinimu padarytas iš kito, pas žydus dažnai sutinkamo, vardo Eleazaras. Jis reiškia tą pat, ką ir Dievas padeda (plg. Lk 16, 20). Anot padavimo, Lozorius buvęs tada 30 metų amžiaus ir, pri≠keltas iš numirusiųjų, dar gyvenęs 30 metų. Jis buvęs tarp tų 120, kurie Sek≠minėse gavo šv. Dvasią. Kai Palesti≠noje persekiojami krikščionys išsisklai≠dė į įvairias šalis, Lozorius nuvykęs į Romos valstybės vakarus (Apd 8, 4). Marsilija laiko Lozorių vienu pirmųjų tikėjimo skelbėjų pietų Prancūzijoje. — *Betanijos.* Žr. Mt 21, 17. — (2) *Kuri patepė Viešpatį...* Daug aiškintojų ma≠no, kad čia primenamas Luko 7, 36—50 papasakotas patepimas Išganytojo pa≠risiejaus Simono namuose pokylio me≠tu. Tenai moteriškės vardas nepasaky≠tas. Nemaža tačiau yra aiškintojų, ku≠rie mano, kad Išganytojas buvo pa≠teptas ne vieną kartą, kad Marijos įvyk≠dytas patepimas, kurį aprašo žemiau Jo 12, 3 (plg. Mt 26, 7; Mk 14, 3), yra ne tas pats, apie kurį kalba Lukas, ir todėl Luko neįvardinta nusidėjėlė, pa≠

Io 9, 3

Io 8, 30; 10, 31

Io 9, 4 s; 1 Io 2, 10 s

Lazarus infirmabatur.) [3] Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes: Domine, ecce quem amas infirmatur. [4] Audiens autem Iesus dixit eis: Infirmitas haec non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam. [5] Diligebat autem Iesus Martham, et sororem eius Mariam, et Lazarum. [6] Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. [7] deinde post haec dixit discipulis suis: Eamus in Iudaeam iterum. [8] Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quaerebant te Iudaei lapidare, et iterum vadis illuc? [9] Respondit Iesus: Nonne duodecim sunt horae diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit,

sirgo). [3] Taigi, jo seserys siuntė pas jį ir sakydino: Viešpatie! Štai tas, kurį tu myli, serga. [4] Išgirdęs Jėzus jiems tarė: Ta liga ne mirčiai, bet Dievo garbei, kad per ją būtų pašlovintas žmogaus Sūnus. [5] Jėzus mylėjo Mortą, jos seserį Mariją ir Lozorių. [6] Išgirdęs jį sergant, jis tuo tarpu pasiliko dvi dieni toje pačioje vietoje; [7] jom praslinkus, jis tarė savo mokytiniams: Eikime vėl į Judieją. [8] Mokytiniai jam sakė: Mokytojau, žydai ką tik jieškojo tavęs užmušti akmenimis, ir tu vėl tenai eini? [9] Jėzus atsakė: Ar ne dvyliką valandų turi diena? Jei kas vaikščioja dieną, nesuklumpa, nes ma-

---

tepusi Jėzų, nebuvo Mortos ir Lozoriaus sesuo Marija. — (3) *Tas, kurį tu myli, serga.* Čia seserys visų pirma primena, kokie buvo santykiai tarp Išganytojo ir jų brolio: Jėzus jį mylėjo, t. y., laikė jį savo geru prieteliu; toliau praneša apie jo ligą. Padaryti iš tos žinios išvadą jos palieka pačiam Išganytojui, o mintis jų yra toki: tu savo mylimojo sergančio prietelio juk neapleisi. — (4) *Jiems tarė:* seserų pasiuntiniams, kurie Jėzaus žodžius turėjo pranešti juos pasiuntusioms. Jėzus nedaro aiškaus pažado seserims, tačiau palieka joms vilties, kad brolio liga nebus toki, kuri, paprastai, baigiasi mirtimi, nes Lozorius, tiesa, turėjo numirti, bet ir vėl būti prikeltas iš numirusiųjų. Jėzus suteikia seserims ir savo mokytiniams paguodos žodžių, bet jie, kaip dieviškosios Apvaizdos keliai, buvo slaptingi ir tamsūs, nors pilni meilės. Lozoriaus mirtis turėjo būti skaudus dviejų seserų pasitikėjimo bandymas. Iš to bandymo jos išėjo nugalėtojos. — *Ne mirčiai...* Dievo tikslas toje ligoje nėra mirimas labai ilgam laikui. Lozoriaus liga ir, kaip jos pasėka, po jos einanti mirtis buvo siųstos dėl to, kad Dievas prikėlimu iš numirusių jų apreikštų savo dieviškąją galią. Tėvas pašlovinamas Sūnuje, kurs vykdė Tėvo darbą. — (5) *Mylėjo Mortą...* Ir Dievo mylimus asmenis ištinka ligos ir kentėjimai (Kir. Auksab.), kurie tačiau, Dievo sutvarkymu, yra jiems naudingi. Čia evangelisto pastaba apie Jėzaus santykius su visa šeimyna turi parodyti, kad ne abejingumas, bet aukštesni atžvilgiai dabar dar sulaiko Išganytoją nuo kelionės į Betaniją. — (6) *Dvi dieni.* Jėzus laukia dar dvi dieni, kad praeitų ilgesnis laikas tarp mirties ir prikėlimo ir kad tuo būdu dar labiau paaiškėtų, kad Lozorius buvo tikrai miręs (Kir. Auks. Aug.). — (7) *Į Judieją,* t. y., į Betaniją Judiejoje. Tuo metu Išganytojas buvo Periejoje. — (8) *Vėl tenai eini.* Mokytiniai bijo pavojų Jėzaus gyvybei, bet ir sau (plg. 10, 31. 39). — (9) *Dvyliką valandų:* tarp saulės tekėjimo ir nusileidimo. Dvylika valandų čia reiškia visą Jėzaus gyvenimo metą čia žemėje. Šiuo metu žydai nieko negali jam padaryti. Naktis yra jo kančios ir mirimo laikas. Diena jau baigėsi, o Išganytojo valanda dar nebuvo atėjusi. — *Šviesa.* Plg. aug. 9, 4. 5. — (10) *Vaikščioja naktį...* Išganytojas nebegalės išvengti pavojaus,

to šio pasaulio šviesą; [10] bet jei vaikščioja naktį, suklumpa, nes nėra jame šviesos. [11] Taip jis pasakė ir po to jiems tarė: Mūsų prietelis Lozorius miega, bet aš einu jo pažadinti iš miego. [12] Tuomet jo mokytiniai jam tarė: Viešpatie, jei miega, bus sveikas. [13] Jėzus kalbėjo apie jo mirtį, o jie manė apie užmigimą paprastu miegu. [14] Tuomet Jėzus jau aiškiai jiems pasakė: Lozorius mirė, [15] ir dėl jūsų, — kad tikėtumėte, — aš džiaugiuos, jog nebuvau tenai. Bet eikime pas jį. [16] Tuomet Tomas, vadinamas Dvynas, tarė kitiems mokytiniams: Eikime ir mes mirti su juo.

[17] Atėjęs Jėzus rado jį jau ke-

quia lucem huius mundi videt: [10] si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. [11] Haec ait, et post haec dixit eis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno excitem eum. [12] Dixerunt ergo discipuli eius: Domine, si dormit, salvus erit. [13] Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret. [14] Tunc ergo Iesus dixit eis manifeste: Lazarus mortuus est: [15] et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi. sed eamus ad eum. [16] Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus et nos, ut moriamur cum eo.

[17] Venit itaque Iesus: et invenit

Io 12, 35
Mt 9, 24; Lc 8, 52
Io 14, 5; 20, 24—28; 21, 2
Io 11, 39

---

nes jis pats ir Tėvas to nori. — (11) *Miega.* Išganytojas Lozoriaus mirtį vadina miegu, nes jis buvo nusistatęs grąžinti jį į gyvenimą (plg. Mt 9, 24). Išganytojui jo prietelis tik miegojo, o žmonėms jis buvo miręs (Aug.). Tikinčiųjų mirtis dažnai šv. Rašte (Mt 27, 52; Apd 7, 59; 13, 36; 1 Kor 7, 39; 11, 30; 15, 6. 20. 51; 1 Tes 4, 13—15; 2 Petr. 3, 4) ir Bažnyčios kalboje vadinama miegu, nes tuo žodžiu geriausiai išreiškiama tikėjimas į sielos nemarumą ir į kūno prisikėlimą. Išganytojas nori prirengti savo mokytinius prie prikėlimo, kalbėdamas slaptingai, kaip 4-je eilutėje. — *Bet aš einu...:* aš noriu jį pažadinti, todėl aš ten einu. — (12) *Jei miega...* Mokytiniai ir čia, kaip dažnai kitur, visą savo dėmesį kreipia į paskutinį Jėzaus žodį, juo labiau, kad jame tariasi radę labai gerą progą atkalbinėti Jėzų nuo kelionės į Jeruzalės apylinkes (Kir. Auks.). Lozorius po savo ligos pats pagis, ir nėra reikalo tau statyti save į pavojų. — (13) *Jėzus kalbėjo...* Čia yra evangelisto paaiškinimas. — (15) *Aš džiaugiuos.* Kristus džiaugiasi dėl savo mokytinių, kuriems didesnis jo dieviškosios galios apreiškimas turi būti priemonė tikėjimui sustiprinti (Kir. Tom.), sustiprinimas, kurio jie labai privalo dėl kančios dienų artumo. — *Kad tikėtumėte:* kad jūsų tikėjimas sustiprėtų.—(16) *Dvynas,* t. y. vertimas ebrajiško žodžio T o m a s. Anot padavimo, jis turėjęs seserį dvynę, vardu Lizija. Jonas mini jį dar tris kartus (14, 5; 20, 24; 21, 2), sinoptikai — po vieną kartą apaštalų sąrašuose, taip pat Apd 1, 13. Pas Euzebijų yra įrašyta Origino žinia, kad Tomas skelbęs Evangeliją Partų šalyje, t. y., kraštuose tarp Eufrato ir Indo. — *Eikime ir mes...* Iš Tomo atsakymo pasirodo, kad jis arba visai nežino Jėzaus galios, arba apie ją abejoja. Jis rodo daug meilės Jėzui, bet drauge parodo, kad jis nebuvo supratęs Jėzaus žodžių, pasakytų aug. 9 ir 10 eil. Jis turi palinkimo abejoti (14, 5; 20, 25), bet kai jis įsitikina, jo tikėjimas yra juo stipresnis (20, 28. 29).

(17) *Keturias dienas.* Iš Periejos iki Betanijai Jėzus turėjo kelio apie 40 kilometrų, vadinasi, reikėjo eiti apie 10 valandų, todėl galėjo atvykti per vieną dieną. Jei Lozorius buvo miręs tą pačią dieną, kurią Išganytojas gavo žinią apie jo ligą, ir jei jis tą pačią mirties dieną buvo palaidotas, kas labai

eum quattuor dies iam in monu- mento habentem. [18] (Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam qua- si stadiis quindecim.) [19] Multi au- tem ex Iudaeis venerant ad Mar- tham, et Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. [20] Martha ergo ut audivit quia Iesus venit, occur- rit illi: Maria autem domi sedebat. [21] Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: [22] Sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus. [23] Dicit illi Iesus: Resurget frater tuus. [24] Dicit ei Martha: Scio quia re- surget in resurrectione in novissi- mo die. [25] Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio, et vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet:

Io 11, 41 s

Io 5, 29; Lc 14, 14

Io 6, 40

turias dienas gulintį kape. [18] (Be- tanija buvo arti Jeruzalės, apie penkioliką varsnų atstu nuo jos). [19] Daug žydų buvo atėję pas Mortą ir Mariją jųdviejų paguosti dėl jų brolio. [20] Morta, kaip tik išgirdo, kad Jėzus ateina, išėjo jo pasitikti, o Marija pasiliko namie. [21] Morta tarė Jėzui: Viešpatie, kad būtumei čia buvęs, mano brolis nebūtų miręs. [22] Bet ir dabar aš žinau, kad Dievas tau duos, ko tik tu Dievą paprašysi. [23] Jėzus jai tarė: Tavo brolis prisikels. [24] Morta jam atsakė: Žinau, kad jis prisikels prisikėlime, paskutinę dieną. [25] Jėzus jai tarė: Aš prisi- kėlimas ir gyvybė; kas tiki į ma- ne, nors ir būtų miręs, bus gyvas,

---

tiespanašu, tai tą mirties dieną reikia įskaityti į keturių dienų skaičių. — (18) *Penkioliką varsnų:* apie tris kilometrus. Iš to, kad Betanija buvo netoli nuo Jeruzalės, darosi suprantama, kodėl daugelis žmonių galėjo atsilankyti pas Mortą ir Mariją. — (19) *Paguosti.* Ge- dulo metas tęsdavosi septynias dienas. Tomis dienomis ateidavo giminės ir pa- žįstamieji paguosti liūdinčiųjų dėl mir- ties. Tuomet būdavo valgoma gedulo duona ir geriama paguodos taurė (5 Moz 26, 14; Tob 4, 18; Pat 31, 6; Ez 24, 17. 22; Oz 9, 4). Iš čia vėliau atsirado laidotuvių pokyliai (2 Kar 12, 17; Jer 16, 7). — (20) *Išėjo jo pa- sitikti.* Morta turėjo pašaukti savo se- serį, kai pati bus pasikalbėjus su Iš- ganytoju ir gaus iš jo vilties (Kir. Teof.). — (21) *Kad būtumei čia bu- vęs...* Mortos žodžiuose gal daroma šiek tiek priekaištų Išganytojui. Jai gal nė į galvą neatėjo, kad Jėzus gali padėti ir toli būdamas. — (22) *Bet ir dabar...* Ir dabar, kai Mortos bro- lis buvo miręs, ji tvirtai yra įsitikinusi, kad Dievas gali suteikti Jėzui visa, ko tik jis jį prašys. Ji gal žinojo apie pri- kėlimą iš numirusiųjų Jajiro dukters, našlės sūnaus Najime. Ji taip pat tu- rėjo atsiminti Kristaus pažadą dviejų seserų pasiuntiniams aug. 4 eil. — *Die- vas tau duos.* Iš Mortos žodžių nėra aišku, ar ji laikė Jėzų kuo nors dau- giau, negu paprastu Dievo malone ap- dovanotu pasiuntiniu. Morta pradeda dejavimu, paskui jį eina tikėjimas, to- liau — viltis ir troškimas. Ji tačiau kalba bendrais žodžiais ir nedrįsta aiš- kiai išreikšti savo troškimo, kad Lo- zorius būtų prikeltas iš numirusiųjų. — (23) *Tavo brolis prisikels.* Išgany- tojas palaiko Mortos tikėjimą, tačiau pradžioje kalba apie prisikėlimą ben- drai, taip, kad Morta negali suprasti, kokį jos brolio prisikėlimą Jėzus turi galvoje. Ji sako: (24) *Žinau, kad jis prisikels...*, bet ir vėl nedrįsta prašyti, kad Lozorius būtų prikeltas tuojau. — (25) *Aš prisikėlimas...* Jėzui nėra rei- kalo prašyti Dievą prikelti ką nors iš numirusiųjų. Jis tarsi sako: aš man nuosava ir įgimta galia galiu prikelti; aš prisikėlimo priežastis; aš esu gy- venimas, t. y., tikrojo, amžinojo gy- venimo davėjas. Pasakęs savo galią, Išganytojas nurodo, kokie bus jos pa- darai: *kas tiki į mane, nors ir būtų mi-*

[26] ir kiekvienas, kurs gyvas ir į mane tiki, nemirs per amžius. Ar tai tiki? [27] Ji jam atsakė: Taip, Viešpatie, aš tikiu, kad tu Kristus, gyvojo Dievo Sūnus, kurs atėjai į šį pasaulį. [28] Tai pasakius, ji nuėjo ir pašaukė savo seserį Mariją, tylomis sakydama: Mokytojas čia ir tave šaukia. [29] Kaip tik ji išgirdo, greitai atsikėlė ir ėjo pas jį. [30] Nes Jėzus dar nebuvo įėjęs į kiemą; jis dar tebebuvo toje pačioje vietoje, kur jį buvo pasitikus Morta. [31] Žydai, kurie buvo su ja namuose ir ramino ją, pamatę, kad Marija greitai atsikėlė ir išėjo, sekė ją, sakydami: ji eina pas kapą verkti tenai. [32] Kaip tik Marija atėjo, kur buvo Jėzus, ir jį pamatė, puolė jam po kojų ir jam tarė: Viešpatie, kad būtumei čia buvęs, mano brolis nebūtų miręs. [33] Tuomet Jėzus, pamatęs

[26] et omnis, qui vivit, et credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc? [27] Ait illi: Utique Domine, ego credidi, quia tu es Christus filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti. [28] Et cum haec dixisset, abiit, et vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, et vocat te. [29] Illa ut audivit, surgit cito, et venit ad eum: [30] nondum enim venerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. [31] Iudaei ergo, qui erant cum ea in domo, et consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit, et exiit, secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. [32] Maria ergo, cum venisset ubi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, et dicit ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. [33] Iesus er-

Io 5, 24; 8, 51
Io 6, 69; Mt 16, 16
Io 11, 20
Io 11, 21
Io 13, 21

ręs, t. y., miręs kūnu, *bus gyvas*, kai bus prikeltas iš numirusiųjų. — (26) *Ir kiekvienas...* Nors laikinai dėl kūno mirties mirs, tačiau nemirs amžinai dėl dvasios gyvenimo ir prisikėlimo nemarumo (Aug.). — *Ar tai tiki?* Morta turi išpažinti savo tikėjimą ir tuo tarsi nusipelnyti savo brolio prikėlimą iš numirusiųjų. Išganytojas neretai reikalauja tikėjimo tų, kurių artimiems jis turi suteikti geradarystę. Čia galima matyti įrodymą, kad geri tikinčiojo darbai gali padėti ne tik jiems patiems, bet ir kitiems. Plg. Mt 9, 2. — (27) *Aš tikiu:* ir tas tikėjimas manyje pasilieka. — *Kad tu Kristus:* Mesijas. — *Gyvojo Dievo Sūnus.* Morta dar neturi pilno Išganytojo žodžių supratimo. Ji išpažįsta, kad Jėzus yra Mesijas, Dievo siųstasis Sūnus ir kad jo mokslas, jog jis esąs prisikėlimas ir gyvenimas, yra tikras. Bet ir dabar ji aiškiai neišpažįsta to, ką turėtų išpažinti: tu prikelsi mano brolį iš numirusiųjų. — (28) *Tylomis:* kad ir Marija, niekieno nekliudoma, galėtų džiaugtis Jėzaus atvykimu. Žydai, priešingai, negirdėję Mortos žodžių Marijai, laiko sau pareiga ją palydėti, ir taip visa daugybė bus Lozoriaus prikėlimo liudytojų. — *Ir tave šaukia...* Čia nėra aiškiai pasakyta, kad Kristus būtų pavedęs Mortai pašaukti Mariją (Aug. Teof.). Gal Morta suprato, kad pats Jėzaus atėjimas buvo lyg koks balsas, kuriuo buvo liepiama ateiti pas jį ir Marijai. — (29) *Greitai atsikėlė.* Marijos skubėjimas parodo josios tikrą meilę Išganytojui. Kai Jėzus šaukia, neturi būti jokių atidėliojimų. — (30) *Jėzus dar nebuvo įėjęs...* Evangelistas pasakoja visas smulkmenas labai tiksliai. Taip, paprastai, pasakoja tas, kurs pats čia buvo ir viską matė. — (31) *Ji eina pas kapą.* Gedulo dienomis mirusiojo kapas būdavo dažnai lankomas. — (32) *Puolė jam po kojų.* Marija savo elgesiu visų pirma parodo savo tikrąją meilę ir pagarbą Išganytojui, o paskui tais pačiais žodžiais, kaip ir jos sesuo, išpažįsta tvirtą tikėjimą, kad Jėzus gali ir nori joms padėti. — (33) *Susigriau-*

go, ut vidit eam plorantem, et Iudaeos, qui venerant cum ea, plorantes, infremuit spiritu, et turbavit seipsum. [34] et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, et vide. [35] Et lacrymatus est Iesus. [36] Dixerunt ergo Iudaei: Ecce quomodo amabat eum. [37] Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut hic non moreretur? [38] Iesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad monumentum, erat autem spelunca: et lapis superpositus erat ei. [39] Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius, qui mortuus fuerat: Do-

Lc 19, 41

Mt 27, 60; Mc 15, 46

ją verkiančią ir atėjusius su ja žydus verkiančius, susigriaudino dvasioje, ir pats save sujaudino. [34] Jis tarė: Kur jį padėjote? Jie jam atsakė: Viešpatie, eik ir pasižiūrėk. [35] Jėzus apsiašarojo. [36] Todėl žydai kalbėjo: Štai, kaip jis jį mylėjo. [37] O kai kurie iš jų sakė: Ar tas, kurs atvėrė akis aklam gimusiam, negalėjo padaryti, kad šitas nebūtų miręs? [38] Jėzus, vėl susigriaudinęs pats savyje, priėjo prie kapo. Buvo tai ola, uždaryta akmenimi. [39] Jėzus tarė: Atimkite akmenį. Mirusiojo sesuo Morta jam atsakė: Viešpatie, jau dvokia,

---

dino. Gilus Viešpaties susijaudinimas išeina aikštėn. Susijaudinimo ir ašarų priežastis buvusi apsvarstymas, kad mirtis yra nuodėmės pasėka (Teod. Tom.). — *Dvasioje:* giliausioje savo žmogiškosios prigimties esmėje. Jėzus, kaip žmogus, galėjo pasiduoti visiems žmogiškiems jausmams, tačiau jie buvo jame visiškoje dvasios valdžioje, o ne atvirkščiai, kaip kad dažnai būna mumyse. — (34) *Kur jį padėjote?* Jėzus klausia ne kad būtų nežinojęs, kur yra paguldytas Lozorius, bet kad sužadintų čia buvusiųjų dėmesį. Jis klausia kaip žmogus, bet prikels Lozorių kaip Dievas (Atan.). — (35) *Jėzus apsiašarojo.* Gr. ἐδάκρυσεν, tylomis liejo ašaras. Jėzus, matydamas kitų skausmą, užjaučia juos, ir pats liūdi, nors jis žino, kad tuojau kitokie jausmai pašalins liūdesį. Iš to nemaža ir mums yra paguodos. Kiekvienas šios žemės kentėjimas baigiasi. Visi atskirų žmonių sielvartai turi savo tikslą ir saiką. Dievas tai žino, o tačiau jis žiūri su užuojauta į kiekvieną mūsų, kad ir greit praeinantį ir pagal jo nutarimą, mūsų pakeliamą vargą. Čia Išganytojo apsiašarojimas dėl mirusiojo liudijo taip pat, kad jis tikrai buvo miręs, nes prie miegančio niekas neverkia. — (37) *Ar tas, kurs atvėrė...* Anot daugelio aiškintojų (Auks. Eut. Teof. ir kt.), taip atsiliepę prieš Jėzų nusistatę žydai, reikšdami jam panieką. Pabrėžimas Jėzaus negalėjimo pagydyti sirgusiojo prietelio, gal kėlė juose taip pat abejonę dėl aklo gimusio pagydymo stebuklo. Tačiau labiau tiespanašu, kad čia buvusieji žydai nebuvo taip piktai nusistatę prieš Jėzų. Jie tikriausiai reiškė tik pasigailėjimą, kad Jėzus neapsaugojo Lozoriaus nuo mirties. Viešpats norėjo leisti Lozoriui numirti, nes jis turėjo augštesnių sumanymų. Jo visagalybė, be palyginimo, aiškiau rodėsi mirusiojo prikėlime, kaip apsaugojime nuo mirties. — (38) *Ola, uždaryta...* Žydų kapai dažniausiai būdavo kalno šlaite iškalti urvai. Juose guldydavo mirusiųjų lavonus, o urvo angą užrisdavo sunkiu akmenimi, kad laukiniai žvėrys negalėtų patekti į urvą. — (39) *Morta jam atsakė...* Morta jau nebelaukia savo brolio pažadinimo; ji mano, kad Jėzus nori dar kartą pamatyti jo lavoną. Žmogui įgimtas pasibaisėjimas, kad reikės pamatyti visai persimainiusį mylimą brolį, atstumia nuo Mortos visus kitus jausmus ir mintis. Ji nori apsaugoti Išganytoją nuo pažvelgimo į mirusįjį ir nuo nemalonaus kvapo, koks būna, kai lavonas pradeda pūti. Ta mintis padaro tai, kad ji

nes jau keturias dienas guli. [40] Jėzus jai tarė: Argi aš tau nesakiau, kad, jei tikėsi, išvysi Dievo garbę. [41] Atritus akmenį, Jėzus pakėlė augštyn akis ir tarė: Tėve, dėkoju tau, kad mane išklausei. [42] Aš, tiesa, žinojau, kad tu visuomet mane išklausai; bet tai pasakiau dėl čia aplinkui stovinčių žmonių, kad jie tikėtų, jog tu esi mane siuntęs. [43] Tai pasakęs, jis sušuko garsiu balsu: Lozoriau, išeik laukan. [44] Numirėlis tuojau išėjo surištomis raiščiais kojomis ir rankomis, ir jo veidas buvo aprištas skepeta. Jėzus jiems tarė: Atraišiokite jį ir leiskite eiti.

[45] Daugelis žydų, kurie buvo atėję pas Mariją ir Mortą ir buvo matę, ką Jėzus padarė, įtikėjo į jį. [46] Bet kai kurie iš jų nuėjo pas pa-

mine, iam, foetet, quatriduanus est enim. [40] Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? [41] Tulerunt ergo lapidem: Iesus autem elevatis sursum oculis, dixit: Pater gratias ago tibi quoniam audisti me, [42] ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. [43] Haec cum dixisset, voce magna clamavit: Lazare veni foras. [44] Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes, et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Solvite eum, et sinite abire.

[45] Multi ergo ex Iudaeis, qui venerant ad Mariam, et Martham, et viderant quae fecit Iesus, crediderunt in eum. [46] Quidam autem ex

Io 12, 30; 3 Rg 18, 36 s

Act 14, 10

Io 10, 42

Lc 16, 31

---

užmiršta ir didelės paguodos pilnus Išganytojo pažadus. Panašus buvo laikymasis mokytinių, kai jie gavo žinią apie Viešpaties prisikėlimą, nors jis daug kartų ir aiškiai buvo paskelbtas iš anksto (Mk 16, 11. 13). — (40) *Jei tikėsi.* Šituose žodžiuose galima matyti ir tylų papeikimą, kad Morta buvo užmiršusi ankstyvesnius Jėzaus pažadus. Jėzus dabar primena Mortai, ką jis buvo pasakęs augščiau, 23—26 eil., apie prisikėlimą ir tikėjimą. Kapas turi būti atidarytas ne kad mirties baisumas, bet kad Dievo galia būtų parodyta. Taip Jėzus baigia savo žodžius kilniausia paguoda. — (41) *Tėve, dėkoju tau...* Kaip valandos iškilmingumas reikalavo, Išganytojas kalba dėkojimo maldą, žvilgsnį į dangų pakėlęs, kad savo elgesiu nurodytų, jog čia veikia dangiškoji, dieviškoji galia. Pirma šios dėkojimo maldos, tikriausiai turėjo būti vidujinė Jėzaus prašymo malda. — *Kad mane išklausei:* aš tai nesakau, lyg kad tu mane išklausytumei tik kai kuriais atvejais, bet viešai dėkoju už išklausymą todėl, kad čia stovintieji pažintų, jog tu esi mane siuntęs šito darbo įvykdyti. Kaip tiktai buvo labai svarbu, kad žydai ir šitame stebukle pažintų artimiausį ryšį tarp Dievo ir Jėzaus ir taip būtų vedami į tikėjimą. — (43) *Sušuko garsiu balsu.* Išganytojas šaukia garsiai, kad padidintų prikėlimo iškilmingumą ir labiau nukreiptų čia pat buvusiųjų dėmesį į tai, ką jis daro. — (44) *Tuojau.* Graikiškame tekste šito žodžio nėra. Kaip tik Lozorius išgirsta Viešpaties balsą, jis tuojau išeina iš kapo gyvas ir visai sveikas. — *Surištomis raiščiais...* Raiščiais būdavo surišami į paklodę suvynioti kūno sąnariai, nes visi sąnariai, rankos, kojos, būdavo apdedamos į paklodes suvyniotais kvepalais. — *Ir leiskite eiti.* Kad liudytojai, kurie savo širdy nenorėjo tikėti, turėtų tikėti savo akims, jie nurita nuo angos akmenį, mato lavoną, patys atriša prisikėlusiojo raiščius ir mato jį einantį. Taip jie mato visus mirties ženklus ir drauge visus gyvybės laidus (Ambr.).

(45) *Įtikėjo į jį.* Pamatytas stebuklas įvedė į jų širdį tikėjimą. — (46) *Bet kai kurie...* Šitoje eilutėje minimi žydai negali būti laikomi įtikėjusiais

ipsis abierunt ad Pharisaeos, et dixerunt eis quae fecit Iesus. [47] Collegerunt ergo Pontifices et Pharisaei concilium, et dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? [48] Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: et venient Romani, et tollent nostrum locum, et gentem. [49] Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam, [50] nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat. [51] Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quod Iesus

Io 18, 14

Mn 27, 21

risiejus ir jiems pasakė, ką Jėzus buvo padaręs. [47] Taigi, vyriausieji kunigai ir parisiejai surinko tarybą ir kalbėjo: Ką darysime, kadangi tas žmogus daro daug stebuklų? [48] Jei paliksime jį taip, visi įtikės į jį; ateis romėnai ir atims mūsų kraštą ir tautą. [49] Vienas iš jų, vardu Kajipas, būdamas tais metais vyriausiuoju kunigu, jiems tarė: Jūs nieko nežinote [50] ir neapsvarstote, kad jums geriau, jei vienas žmogus mirs už tautą, kaip kad visa tauta pražūtų. [51] Tai jis pasakė ne pats savaime, tik, būdamas tais metais vyriausiuoju kunigu, pranašavo, kad Jėzus turėjo

---

Jėzų, kurie minimi 45 eil. Ta aplinkybė, kad žinia nunešama aiškiai pasireiškusiems Jėzaus priešams, nurodo, kad jos nešėjai yra aiškiai nusistatę prieš Jėzų, arba bent pasiduoda baimei, kad nebūtų įtariami esą slapti Jėzaus šalininkai ir kad nebūtų išmesti iš sinagogos, jei jie žinios neduotų (plg. aug. 9, 22). — (47) *Ką darysime...* Jie neabejoja, kad turi šį tą daryti prieš Išganytoją, klausimas keliamas tik dėl priemonių, kurių jie griebsis prieš Jėzų. — *Daro daug stebuklų.* Kad ir prieš savo norą, jie yra priversti pripažinti Jėzui galią daryti stebuklus. Jie taip ir sako: jis daro stebuklus. Tie stebuklai nesiduoda užginčijami ir negalima apie juos abejoti. — (48) *Jei paliksime...:* jei mes leisime jam taip toliau daryti, jei mes neužkirsime kelio jo stebuklams. Jie bijo, kad Jėzus bus tautos paskelbtas, kaip Mesijas ir karalius, ir taip duos progos romėnams įsikišti. Romėnai tuomet galėtų pasielgti su žydais, kaip su maištininkais ir atimti iš vyriausios jų tarybos net ir valdžios šešėlį (Auks. Kir.). — *Atims mūsų kraštą:* sunaikins mūsų miestą, išves žmones į nelaisvę ir išsklaidys juos. — (49) *Kajipas.* Apie jį žr. Mt 26, 3.—*Tais metais...* Šitas posakis nereiškia, kad vyriausieji žydų kunigai būtų keitęsi kas metai. Juo pasakoma tik tiek, kad tais atsimintinais metais, kuriais Jėzus turėjo kentėti, vyriausis kunigas buvo Kajipas. — *Jūs nieko nežinote:* jūs nežinote, kas jums, kaip vyriausiai tarybai, šitame reikale yra naudinga. Jūsų pačių nauda turi būti jūsų elgesio priežastis. Plg. žem. 18, 14. — (50) *Jums.* Gr. t.: mums. — *Už tautą:* tautos naudai. — (51) *Ne pats savaime.* Ta prasme, kuria pats Kajipas tuos žodžius suprato, jis juos pasakė savaime; bet kiek tie patys žodžiai, kaip jie skamba, labai gerai nusako, kad Jėzaus mirtis bus naudinga ir pravers išganymui, Kajipas pasakė juos nesavaime. Dievas norėjo, kad jis pasirinktų žodžius, kuriais būtų tinkamai nurodytas atpirkimas, norėjo, kad jis pranašautų, nes jis buvo vyriausis kunigas, nes vyriausiam kunigui kitados buvo liepta (urimu ir tumimu, taip pat efodu; žr. 2 Moz 28, 30; 4 Moz 27, 21; 1 Kar 23, 9; 30, 7; 2 Kar 2, 1; 5, 19. 23) klaustis Dievą, ir Dievo atsakymą pranešti tautai. Todėl ir vėliau buvo manoma, kad vyriausis kunigas turįs lyg kokią ypatingą teisę laukti iš Dievo atsakymo ar šviesos. Taigi, Kajipui, kaip vyriausiam kunigui, taip Dievui dalykus sutvarkant, buvo suteikta, kad paminėtais žodžiais, pats to nežinodamas, jis pranašavo, ir tas jo pranašavimas įvyko

mirti už tautą [52] ir ne tik už tautą, bet ir kad surinktų draugėn išsklaidytuosius Dievo vaikus. [53] Nuo tos dienos jie buvo nusistatę jį užmušti. [54] Todėl Jėzus nebevaikščiojo viešai tarp žydų, bet išėjo į šalį arti tyrų, į miestą, kurs vadinamas Efremu. Tenai jis pasiliko su savo mokytiniais. [55] Buvo arti žydų Velykos, ir daugelis iš tos šalies atėjo prieš Velykas į Jeruzalę savęs pasišventinti. [56] Jie ieškojo Jėzaus ir, stovėdami šventykloje, kalbėjosi tarp savęs: Kaip jums rodosi, ar jis neateis į šventes? Vyriausieji kunigai ir parisiejai buvo davę paliepimą pasakyti, jei kas sužinotų, kur jis esąs, kad jie galėtų jį sugauti.

morituras erat pro gente, [52] et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. [53] Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum. [54] Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudaeos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in civitatem, quae dicitur Ephrem, et ibi morabatur cum discipulis suis. [55] Proximum autem erat Pascha Iudaeorum: et ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, ut sanctificarent se ipsos. [56] Quaerebant ergo Iesum: et colloquebantur ad invicem, in templo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum? Dederant autem Pontifices, et Pharisaei mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

Io 10, 16; 1 Io 2, 2

2 Par 30, 17; Act 21, 26; Io 2, 13

Io 7, 11

Jėzaus mirtyje ir iš jos ėjusiame išganyme. Dievas tat norėjo, kad paskutinis Sen. Testamento vyriausis kunigas (nes Kristaus mirtimi pasibaigė senoji sandora ir senoji kunigystė) savo pranašyste paskelbtų vyriausįjį naujosios sandoros Kunigą ir tarpininką, kurs savo mirtimi ir savo aukos krauju nupelnė mums dangiškųjų gėrybių. — (52) *Ne tik už tautą:* už išrinktąją žydų tautą. — *Išsklaidytuosius Dievo vaikus.* Pagonys čia iš anksto vadinami Dievo vaikais (plg. 10, 16) išsklaidytais, nes jie dar neturi juos jungiančio vidurinio taško (plg. Ef 2, 16). Kajipas skelbia Kristaus mirties padarus Sen. Testamento tautai, evangelistas nurodo naujosios sandoros apimtis. — (53) *Jie buvo nusistatę:* buvo padarę tvirtą ir aiškų nutarimą. — (54) *Todėl:* dėl minėtojo nutarimo, kurs pasidarė žinomas (Kir.). Taip Išganytojas davė tikintiesiems pavyzdį (kaip aug. 10, 40), kad jie be reikalo neturi statyti savęs į pavojų (Orig. Kir.) — *Efremu.* Gr. t.: Efrajim. Tikriausiai tas pats miestas 2 Kron 12, 19 yra vadinamas Efronu. Dabar toje vietoje yra didelis kaimas *Tayibeh,* apie 16 kilometrų į šiaurės vakarus nuo Jeriko. Iš šitos vietos Išganytojas pradėjo savo paskutinę kelionę į Jeruzalę. Apie tą kelionę pasakoja Lk 17, 11—19, 28. Minima šitoj eilutėj tyruma yra tarp Efrajimo ir Jeriko. — (55) *Žydų Velykos.* Tai buvo ketvirtos Velykų šventės nuo pradžios viešosios Išganytojo veiklos. Kadangi augščiau 10, 22 minima šventyklos pašventinimo šventė, o 10, 40 — pasilikimas anapus Jordano, tai Išganytojas atėjo į Efrajimą gal tik sausio ar vasario mėnesyje. — *Pasišventinti.* Mozės įstatyme buvo numatyta nemaža atsitikimų, kuriuose žydai buvo laikomi susitepusiais to įstatymo akyse. Kad galėtų švęsti Velykų šventes, žydai turėjo būti laisvi nuo tokio susitepimo. Tas išsilaisvinimas ir vadinamas čia pasišventinimu. — (56) *Jie ieškojo Jėzaus:* panašiai, kaip 7, 11. Piktų sumanymų jie gal ir neturėjo, jie gal tik norėjo pamatyti Jėzų. — *Šventykloje:* šventyklos šventoriuose.

Io 11, 1. 43 s; Mt 26, 6; Mc 14, 3

Lc 10, 40

Lc 7, 38

12. [1] Iesus ergo ante sex dies Paschae venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Iesus. [2] Fecerunt autem ei coenam ibi: et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo. [3] Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici, pretiosi, et unxit pedes Iesu, et extersit pedes eius capillis suis: et domus impleta est ex odore unguenti. [4] Dixit ergo unus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum tradi-

12. [1] Šešiomis dienomis pirm Velykų Jėzus atėjo į Betaniją, kur gyveno buvęs numiręs ir Jėzaus prikeltasis Lozorius. [2] Tenai jam iškelta pokylis. Morta tarnavo, Lozorius buvo vienas iš sėdėjusių drauge su juo prie stalo, [3] o Marija ėmė brangaus tikrojo nardo tepalo svarą, patepė Jėzaus kojas ir nušluostė jo kojas savo plaukais. Namai pasidarė pilni tepalo kvapo. [4] Tuomet vienas iš jo mokytinių, Judas Iskarijotas, kurs

---

3. Galingas Kristaus garbės apsireiškimas jo viešojo gyvenimo pabaigoje, 12, 1—50. Plg. Mt 21, 1—11; 26, 6—13; Mk 14, 3—9; 11, 1—11; Lk 19, 26—40.

Išganytojas Marijos patepamas Betanijoje (1—11) ir rytojaus dieną iškilmingai žengia į Jeruzalę (12—19). Pagonys trokšta pamatyti Viešpatį, o balsas iš dangaus žada jo pašlovinimą (20—36). Daugelis netiki į Jėzų, kiti nedrįsta išpažinti savo tikėjimo (37—43), o Išganytojas paaiškina, kad reikia į jį tikėti ir vykdyti jo žodžius (44—50).

(12, 1) *Pirm Velykų...* Velykomis čia tikriausiai pavadintos ne Velykų šventės, bet keturioliktos nisano mėnesio dienos vakaras, kada buvo valgomas Velykų avinėlis (plg. 3 Moz 23, 5; 4 Moz 28, 16). Nors čia pasakyta, kad Jėzus atėjęs į Betaniją šešiomis dienomis prieš Velykas, tačiau atvykimo diena ne visų viena nurodoma, nes, sakysime, Velykų diena gali būti įskaitoma į šešių dienų skaičių arba neįskaitoma. Daugelis tačiau mano, kad Jėzus atvykęs į Betaniją penktadienį, o pokylis, kuriame jis dalyvavo, buvęs šeštadienį; sekmadienį Jėzus iškilmingai įžengęs į Jeruzalę, o kito ketvirtadienio vakare valgęs velykinį avinėlį. Į Betaniją Jėzus atvyko per Jeriką. — *Lozorius.* Jis čia minimas, nes jo prikėlimas iš numirusiųjų buvo vyriausiajai žydų tarybai proga padaryti nutarimą apie Jėzaus nužudymą ir dėl to, kad jis dalyvavo pokylyje. — (2) *Tenai:* ne Lozoriaus namuose, bet Simono, kurs buvo vadinamas Raupsuotuoju. Lozorius buvo tik svečias. Žr. Mt 26, 6...; Mk 14, 3... — (3) *Marija:* Lozoriaus ir Mortos sesuo. — *Nardo.* Nardu senovėje buvo vadinamas augalas, gaunamas iš rytų Indijos. Iš jo šaknų ir apatinės koto dalies buvo taisomas nardo aliejus. Tikrojo nardo tepamasis aliejus buvo be galo brangus. — *Svarą:* 327, 5 gramai. — *Patepė.* Paprastai, patepdavo pakviestųjų svečių galvą ir barzdą. — *Jėzaus kojas.* Tai buvo didžiausis Marijos meilės Jėzui įrodymas. Mato ir Morkaus evangelijoje pasakyta, kad Marija, patepusi Jėzaus galvą; Jonas galvos patepimo nemini, o kalba tik apie kojų patepimą, nes jis anų evangelistų nebuvo paminėtas. Aliejaus buvo suvartota tiek, kad jo užteko ir kojoms ir galvai patepti. Kojas patepus, kad aliejus nevarvėtų nuo jų žemėn, Marija šluostė pateptas kojas plaukais. Marijos meilės didumas paskatino ją atiduoti tai, ką ji turėjo geriausio. Išganytojas priėmė jam pareikštą pagarbą, atsimindamas greit įvyksiantį atsiskyrimą. — (4) *Kurs turėjo jį išduoti.* Liūdnas nusistatymas išduoti Jėzų jau buvo subrendęs jo širdyje. Jonas apibūdina čia Judą labai tiksliai. Tikslūs yra jo ir kitų apaštalų apibūdinimai. Be to, jis čia turėjo sumanymą apsaugoti kitus apaštalus nuo įtarimo, lyg kad jie būtų buvę tos pačios nuomonės, kaip

turėjo jį išduoti, tarė: [5] Kodėl nesparduota to tepalo už tris šimtus denarų ir neatiduota beturčiams? [6] Pasakė gi jis tai, ne kad jam būtų rūpėję beturčiai, bet kad buvo vagis ir, laikydamas piniginę, pasisavindavo, kas į ją buvo įdedama. [7] Bet Jėzus atsakė: Palikite ją, nes ji tai palaikė mano laidotuvių dienai. [8] Beturčių jūs visuomet turite savo tarpe, o mane nevisuomet turite.

[9] Didelė žydų minia patyrė jį tenai esant ir atėjo ne tik dėl Jėzaus, bet taip pat pamatyti Lozoriaus, kurį jis buvo prikėlęs iš numirusiųjų. [10] Todėl vyriausieji kunigai

turus: [5] Quare hoc unguentum non vaeniit trecentis denariis, et datum est egenis? [6] Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea, quae mittebantur, portabat. [7] Dixit ergo Iesus: Sinite illam ut in diem sepulturae meae servet illud. [8] Pauperes enim semper habetis vobiscum: me autem non semper habetis.

Lc 8, 3; 13, 29

Dt 15, 11

[9] Cognovit ergo turba multa ex Iudaeis quia illic est: et venerunt, non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit a mortuis. [10] Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Laza-

Io 11, 56 s

---

ir Judas. Jei jie ir murmėjo, tai jų murmėjimo priežastis buvo kitoki (plg. Mt 26, 8; Mk 14, 4). — (5) *Už tris šimtus denarų:* apie keturis šimtus penkiasdešimt litų. Tokią pat nardo kainą mini ir Plinius 12, 12. 26. — *Ir neatiduota beturčiams.* Judas nenori suprasti Marijos meilės darbo. Panašiai pasielgia nemaža tų, kurie nežino, arba apsimeta nežiną, jog kas daug išleidžia Dievo garbei, duoda didelių aukų ir beturčiams. — (6) *Ne kad jam būtų rūpėję...* Kaip būtų galėjęs Judas labai rūpintis beturčiais, jų nematydamas, jei nekilo jame geresnių jausmų, matant čia pat Išganytoją ir Marijos darbą. Jei Jėzus, nors iš anksto žinojo Judo troškimus, tačiau pavedė jam saugoti kasą ir, nežiūrint jo neištikimybės, josios iš jo neatėmė, tai jis savo nuolaidumu gal norėjo apsaugoti Judą nuo dar didesnių nusikaltimų (Orig. Auks.). — *Laikydamas piniginę.* Judui buvo pavesta laikyti ir saugoti Jėzaus prietelių ir šalininkų dovanas, nes Išganytojas, kurs tūkstančius kartą ir kitą stebuklu pavalgydino, pats su savo apaštalais norėjo gyventi iš meilės išmaldos. — (7) *Palikite ją.* Daugelyje graikiškųjų rankraščių skaitome: palik ją, arba leisk jai. Taigi, Išganytojas čia kreipiasi į Judą. — *Ji tai palaikė...* Šitie žodžiai aiškinami labai nevienodai. Jų prasmė gal bus toki: nes tikrumoje ji palaikė šitą nardo tepalą, kad simboliškai išreikštų mano laidotuves ir pateptų jau šiandien, kaip kad daroma laidotuvių dieną. (Išganytojo kūnas po jo mirties dėl vėlyvo laiko nebuvo pateptas. Plg. Lk 23, 56; 24, 1...). — (8) *Beturčių...* Progos daryti gera beturčiams jūs turėsite visuomet, bet nevisuomet turėsite galimybės pagerbti mane tokiuo būdu. Pas Matą ir Morkų 8 eil. žodžiai yra prieš 7 eil. žodžius.

(9) *Didelė žydų minia.* Čia kalbama apie Jeruzalėje buvusius žydus. Iš tų, kurie lydėjo Jėzų iš Jeriko einant ir jau buvo atėję į Jeruzalę, Jeruzalės žydai gavo žinią, kad Jėzus yra Betanijoje, ir, pasidavę žmonėms įprastam žingeidumui, ėjo jo pamatyti ir prikeltojo iš numirusiųjų Lozoriaus. — (10) *Užmušti ir Lozorių.* Vyriausieji kunigai nemano ginčyti stebuklo tikrumo, jie tik nori pašalinti gyvą jo įrodymą. Jie, be abejo, tikisi, kad prašalinus stebuklingai prikeltąjį iš numirusiųjų, bus žmonių užmirštas ir Viešpaties padarytas stebuklas. Nutarimas prieš Lozorių nebuvo įvykdytas tik dėl to, kad greitai pasitaikė proga nužudyti patį

Io 7, 31

rum interficerent: [11] quia multi propter illum abibant ex Iudaeis, et credebant in Iesum.

[12] In crastinum autem turba multa, quae venerat ad diem festum, cum audissent quia venit Iesus Ierosolymam: [13] acceperunt ramos palmarum, et processerunt obviam ei, et clamabant: *Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini,* Rex Israel. [14] Et invenit Iesus asellum, et sedit super eum, sicut scriptum est: [15] *Noli timere filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae.* [16] Haec non cognoverunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo: et haec fecerunt ei. [17] Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento, et suscitavit eum a mortuis. [18] Propterea et obviam venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. [19] Pharisaei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nihil profi

Lv 23, 40; Ps 117, 25 s; Mt 23, 39; Io 1, 49; 6, 15; 18, 33. 36; 19, 19 Zach 9, 9; Mt 21, 7; Mc 11, 7; Lc 19, 35 Is 40, 9; Io 2, 22; 7, 39

Io 3, 26; 11, 48; Act 5, 28

nutarė užmušti ir Lozorių, [11] nes dėl jo daug žydų ėjo ir tikėjo į Jėzų.

[12] Kitą dieną didelė minia, kuri buvo atėjusi į šventes, išgirdusi Jėzų ateinant į Jeruzalę, [13] pasiėmė palmių šakų, išėjo jam priešais ir šaukė: *Osanna, pagirtas, kurs ateina Viešpaties vardu,* Izraėlio karalius! [14] Jėzus, radęs asilaitį, sėdosi ant jo, kaip parašyta: [15] *Nebijok, Siono dukterie; štai tavo karalius ateina, sėdėdamas ant asilaičio.* [16] Jo mokytiniai pradžioje tai nesuprato, bet kai Jėzus buvo pašlovintas, jie atsiminė, kad tai buvo apie jį parašyta, ir jie buvo jam tai padarę. [17] Taip tat liudijo apie jį minia, kuri buvo su juo, kuomet jis pašaukė iš kapo Lozorių ir prikėlė jį iš numirusiųjų. [18] Todėl taip pat minia išėjo jo pasitikti, nes jie buvo girdėję jį padarius tą stebuklą. [19] O parisiejai kalbėjosi tarp savęs: Matote,

---

Išganytoją. — (11) *Ėjo ir tikėjo...* Tai buvo šeštadienio diena.

(12) *Kitą dieną:* sekmadienį. Pokylis Betanijoje buvo šeštadienį. Plg. Mt 21, 1; Mk 11, 1; Lk 19, 29. — (13) *Pasiėmė palmių šakų.* Palmių šakos būdavo nešamos, kaip nugalėjimo ir džiaugsmo ženklai didelių iškilmių proga (plg. 1 Mak 13, 51). Kai vieni nešė palmių šakas, kiti kirto medžių šakas ir metė jas ant kelio. Išganytojas įžengia kaip ramybės kunigaikštis. Kad minia surengė iškilmingą įėjimą, gal daug prie to prisidėjo Lozoriui padarytas stebuklas; bet čia ypačiai veikia Viešpaties valia, kurs palenkė žmonių širdis. Evangelistas apleidžia visa, ką darė mokytiniai. Jis gal nori labiau pabrėžti, kas toje iškilmingoje eisenoje buvo padaryta pačios minios. — (14) *Radęs.* Kaip rado, žr. Mt 21, 7; Mk 11, 7; Lk 19, 35. — *Kaip parašyta:* Zak 9, 9. — (15) *Nebijok.* Šituos pranašo žodžius žydai aiškino apie Mesiją. Evangelistas čia tik jų prasmę duoda. — (16) *Pradžioje:* Tuo metu, kai Jėzus iškilmingai įžengė į Jeruzalę, jo mokytiniai atsiminė pranašystę apie šitą įvykį. — *Kai Jėzus buvo pašlovintas...* Po savo prisikėlimo iš numirusiųjų Išganytojas *davė išmanymo* apaštalams, *kad jie suprastų Raštus* (Lk 24, 45), siuntė šventąją Dvasią, kuri juos mokė visokios tiesos (Jo 16, 13). Tuomet jie suprato, kad atvesdami Jėzui asilaitį jojo liepiami, jie nebuvo Jėzui padarę nieko kito, kaip tik tai, kas apie jį buvo parašyta (Aug.). — (17) *Taip tat.* Žr. 12 eil. Nurodoma priežastis, dėl kurios buvo sujudusi toki žmonių daugybė priimti Jėzų kuo iškilmingiausiai. — (18) *Taip pat minia:* ne ta pati, kuri paminėta 17 eil. — (19) *Štai visi žmonės...:* visi gręžiasi nuo

kad mes nieko negalime padaryti; štai visi žmonės eina paskui jį.

[20] Tarp tų, kurie buvo atėję pagarbinti šventėse, buvo kai kurie pagonys. [21] Jie priėjo Pilypą, kurs buvo iš Betsajidos Galiliejoje, ir prašė jį, sakydami: Tamsta, mes norėtumėm pamatyti Jėzų. [22] Pilypas atėjo ir pasakė Andriejui, Andriejus gi ir Pilypas pasakė tai Jėzui. [23] Jėzus atsakė jiems, tardamas: Atėjo valanda, kad žmogaus Sūnus būtų pagarbintas. [24] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jei kviečių grūdas nekris į žemę ir nebus apmiręs, [25] jis pasilieka vienas, o jeigu jis bus ap-

cimus? ecce mundus totus post eum abiit.

[20] Erant autem quidam Gentiles ex his, qui ascenderant ut adorarent in die festo. [21] Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Iesum videre. [22] Venit Philippus, et dicit Andreae: Andreas rursum, et Philippus dixerunt Iesu. [23] Iesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. [24] Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit; [25] ipsum solum manet, si autem mortuum fue-

Act 8, 27; 24, 11

Rom 14, 9; 1 Cor 15, 36

Mt 10, 39; 16, 25; Mc 8, 35; Lc 9, 24; 17, 33

---

mūsų ir eina paskui Jėzų. Neginčijami iki šiam laikui tautos vadai turi pripažinti, kad jie prieš dabartinį sąjūdį yra bejėgiai. Minių skaičius, išreikštas žodžiais „*visi žmonės*“, čia yra parisiejų pavydo išpūstas, tačiau jis liudija apie didelį Jėzaus pasisekimą ir drauge pranašauja, kas bus ateityje.

(20) *Kai kurie pagonys...* Pagonims buvo leidžiama įeiti tiktai į tam tikrą šventyklos kiemą, pagonių šventorių, kur jie galėjo melstis ir pasirūpinti, kad už juos būtų daroma aukos. Čia minimieji pagonys gal buvo tokie, kurie norėjo priimti žydų tikėjimą. — (21) *Jie priėjo:* gal Didžiosios savaitės trečiadienį. Kodėl pagonys kreipiasi į Pilypą, neaišku. Gal jie buvo jį pažinę anksčiau, gal patys buvo iš Galiliejos; bet galėjo kreiptis į Pilypą ir visai pripuolamai. Gerbdami Mokytoją, jie su pagarba kreipiasi ir į jo mokytinį. — *Mes norėtumėm pamatyti...* Pagonys norėtų kalbėtis su Jėzumi ne tuščio žingeidumo vedami; savo žingeidumą patenkinti jie būtų galėję ir be tarpininko. — (22) *Pasakė Andriejui.* Atsargus Pilypas žinojo, kad Išganytojas nepalaiko santykių su pagonimis ypačiai šventykloje (Kir. Auks.). Jis pats vienas nedrįsta tarpininkauti ir kreipiasi į Andriejų, kurs taip pat buvo iš Betsajidos ir, gal būti, jam buvo artimesnis negu kiti. Jis gal tikėjosi, kad Andriejus, kurs pirmas buvo pašauktas į apaštalus, turės daugiau drąsos, kaip bet kuris kitas, jam padėti. Kai Išganytojas atėjo į pasaulį, pagonys iš rytų šalies atvyko jo pagarbinti (Mt 2, 1), jo mokytojavimo pabaigoje vėl pagonys, gal vakarų šalies atstovai, trokšta atiduoti jam pagarbą. Ar buvo jie prileisti prie Jėzaus, aiškiai nepasakyta. Reikia tačiau manyti, kad taip. Evangelistas skuba pasakoti svarbesnius dalykus, kuriuose mato pamokymo visiems. — (23) *Atėjo valanda:* metas kančios ir mirties. Jėzus šitame pagonių troškime mato ir skelbia jau čia pat esantį mesijinio išganymo laiką, kurs bus suteiktas pagonims. Jų atvykimas yra lyg koks priminimas, kad Jėzus savo mirtimi taps amžino išganymo priežastis, kurią visi šlovins. Plg. Pilyp 2, 8. — (24) *Nebus apmiręs.* Kviečių grūdas turi apmirti, t. y., pasileisti žemėse. Taip ir aš, dangiškasis kviečių grūdas, kurs įsikūnijimu esu lyg kad nukritęs į žemę, mirtimi turiu iširti, pasileisti. Bet ta mirtimi aš laimėsiu gaivinančią jėgą nesuskaitomai daugybei, kad jie virstų gerais kviečiais dangiškiems aruodams. — (25) *Jis pasilieka vienas:* nevaisingas. Vaisius yra išganymas, amžinasis gyvenimas, kurį Išganytojas įgijo daugeliui, ypačiai pagonims. — *Kas*

rit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam: et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam. [26] Si quis mihi ministrat, me sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. [27] Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. [28] Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de caelo: Et clarificavi, et iterum clarificabo. [29] Turba ergo, quae stabat, et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dice-

Io 14, 3; 17, 24

Ps 6, 3 s; 41, 7; Mt 26, 38

Io 5, 37; Mt 3, 17; 17, 5

Lc 22, 43

miręs, jis neša daug vaisiaus. Kas myli savo gyvybę, tas praras ją, ir kas nekenčia savo gyvybės šiame pasaulyje, išlaikys ją amžinajam gyvenimui. [26] Jei kas nori man tarnauti, tas tesekie mane; kur aš esu, ten bus ir mano tarnas. Jei kas man tarnaus, mano tėvas pagerbs jį. [27] Dabar mano siela nerami. Ir ką aš turiu sakyti? Tėve, gelbėk mane iš šios valandos! Bet juk tam aš atėjau į šią valandą. [28] Tėve, pašlovink savo vardą! Tuomet pasigirdo balsas iš dangaus: Ir pašlovinau ir vėl pašlovinsiu. [29] Tai išgirdus stovėjusi tenai minia sakė, kad griaustinis sugriaudęs; o kiti sakė: Angelas jam kal-

---

nekenčia...: mažiau myli negu laikinąsias gėrybes, tas išgelbsti savo sielą amžinajam gyvenimui; o kas yra taip prisirišęs prie gyvenimo, kad paaukoja jam tikėjimą ir dorybę, tas praranda amžinąjį gyvenimą. Plg. Mt 10, 39; 16, 25; Mk 8, 35; Lk 9, 24; 17, 33. — (26) *Tas tesekie mane...* Taip paaiškinama, ką reiškia sielos meilė. Tarnas turi visur eiti paskui savo valdovą, net į mirtį (Auks. Aug.). — *Kur aš esu...:* po mirties ir prisikėlimo dangiškoje šlovėje. Arba: palaimintąjį Dievo regėjimą, kuriame aš dabar jau esu, pasieks ir mano tarnas. — *Ten ir mano tarnas:* po prisikėlimo iš numirusiųjų (Aug.). — *Pagerbs jį.* Duoti užmokestį kitame gyvenime yra Tėvo dalykas (Mt 20, 23). — (27) *Nerami.* Jau dabar Išganytojo sielą apima drebulys dėl būsimųjų kentėjimų prisiminimo. Tačiau jis kentės, nes pats to nori. Jo siela dabar nerami, kaip Getsemanės darže. — *Ir ką aš turiu sakyti:* ar aš turiu prašyti, kad Tėvas atimtų šalin šitą nerimastį, pašalindamas tokios nuotaikos priežastį, kančią ir mirtį. — *Bet juk tam...* Ne kad būčiau išvaduotas nuo mirties valandos, bet kad ją iškentėčiau ir pašlovinčiau savo Tėvą. — (28) *Pašlovink savo vardą:* pašlovink mano mirtimi, t. y., taip, kaip tavo nustatyta. Tebūna, ne kaip aš noriu, bet kaip tu. Dievo vardas dažnai minimas vietoje paties Dievo ir reiškia tai, kiek ir kaip Dievas apsireiškia. Kristaus mirtyje jis apsireiškia, kaip be galo geras, maloningas Dievas, kurs savo vienatinį Sūnų atiduoda už nuodėmes (3, 16), ir šitame savęs apreiškime jis pašlovinamas. — *Ir pašlovinau:* savo vardą visa dabar jau baigiama Išganytojo veikla. Taip patvirtinamas Išganytojo liudijimas (7, 18), kad visas jo veikimas buvo skiriamas tik Dievo garbei. — *Vėl pašlovinsiu:* Jėzaus mirtimi, prisikėlimu iš numirusiųjų ir t.t., taip pat per Bažnyčią. — (29) *Griaustinis sugriaudęs.* Į Jėzų atsiliepia girdimas balsas aiškiais žodžiais. Tai paliudija pats Išganytojas ir dalis čia pat buvusių žmonių, kurie sakė: *Angelas jam kalbėjo.* Bet ir tie, kurie kalba apie griaustinį, reiškia nuomonę, kad jis sugriaudęs ypatingu Dievo įsakymu. Balsą iš dangaus ne visi vienaip išgirdo, nes balsas pasigirdo netikėtai, ir daugelis žmonių minioje buvo užimti visai kitokiomis, savo mintimis. Panašiai būna ir kasdieniame gyvenime. Dievo balsas atsiliepia į mus per šv. Raštą, bet ar visi mes imame tuos žodžius į širdį? Dievas kalba į mus per sąžinę, bet tik jautrieji girdi ir

bėjo. [30] Atsakydamas Jėzus tarė: Ne dėl manęs pasigirdo tas bal⸗sas, bet dėl jūsų. [31] Dabar įvyksta teismas pasauliui; dabar šio pasau⸗lio kunigaikštis bus išmestas lau⸗kan. [32] O aš, kai būsiu pakeltas augštyn nuo žemės, visa patrauk⸗siu prie savęs. [33] Jis tai sakė, nu⸗rodydamas, kokia mirtimi turėjo mirti. [34] Minia jam atsakė: Mes girdėjome iš įstatymo, kad Kristus pasilieka per amžius, kaipgi tu sakai: Reikia, kad žmogaus Sūnus būtų pakeltas augštyn? Kas tas žmogaus Sūnus? [35] Jėzus jiems tarė: Dar trumpą laiką šviesa yra jūsų tarpe. Vaikščiokite, kolei tu⸗

bant: Angelus ei locutus est. [30] Re⸗spondit Iesus, et dixit: Non prop⸗ter me haec vox venit, sed propter vos. [31] Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eiicie⸗tur foras. [32] Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum. [33] (hoc autem dicebat, si⸗gnificans qua morte esset moritu⸗rus.) [34] Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in aeternum: et quomodo tu dicis, Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius ho⸗minis? [35] Dixit ergo eis Iesus: Ad⸗huc modicum, lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut

Io 11, 42
Io 14, 30; 16, 11; Lc 10, 18
Io 8, 28
Ps 109, 4; Is 9, 7; 40, 8; Dn 7, 14; Ez 37, 25
Io 8, 12; 9, 5; 11, 10

---

supranta tą balsą. Visa gamta, anot šv. tėvų liudijimo, yra raštas žmonėms, tačiau kaip maža yra tokių, kurie moka jį skaityti. — (30) *Ne dėl manęs:* kad aš patirčiau, jog Tėvas mane išklauso. Aš žinau, kad Tėvas mane visuomet iš⸗klauso, taigi, taip pat ir čia, kai aš meldžiau, kad jis pašlovintų save per mane (11, 42; 6, 44). — *Bet dėl jūsų:* kad jūs tikėtumėte, jog mano mirtis ar⸗ti, ir jog Dievas bus pašlovintas.—(31) *Įvyksta teismas:* dabar pasmerkiama sugedęs pasaulis, kuris nepažino Dievo balso (7, 7). Faktas, kad Jėzus, ku⸗riame nerasta nuodėmės (8, 46), turi mirti ant kryžiaus, buvo ne tik liudi⸗jimas apie pasaulio nuodėmingumą, bet ir jo pasmerkimas. Viešpaties kentėji⸗mas ir mirimas visiems atkakliesiems virsta teismu, nes Kristaus permalda⸗vimo mirtimi jiems buvo pasiūlyta iš⸗ganymas, o jie jį nuo savęs atstūmė. Kita kryžiaus mirties pasėka: *pa⸗saulio kunigaikštis,* piktoji dvasia, *bus išmestas laukan,* būtent, iš Kristaus ka⸗ralystės, ne kad jis būtų buvęs jos na⸗rys, bet tiek, kiek jo galia iš jos paša⸗linama. Dabar kiekvienas iš Viešpa⸗ties mirties plaukiančia malonės pagal⸗ba gali išvengti piktosios dvasios ver⸗gijos. — (32) *Kai būsiu pakeltas aug⸗štyn:* būsiu pakeltas ant kryžiaus (3, 14; 8, 28; Kir., Aug.). — *Visa patrauk⸗siu.* Visus, taip pat pagonis, Išganyto⸗jas nori traukti prie savęs. Kry⸗žiaus mirtimi buvo nupelnytas galingas malonės prie Kristaus traukimas. Be⸗galinė meilė, kurią Viešpats apreiškė savo mirtyje, labai gražiai įvaizdinama išskėstomis kryžiaus rankomis. — (33) *Jis tai sakė...* Šita eilutė yra evange⸗listo paaiškinimas. — (34) *Girdėjome iš įstatymo...* Žydai šv. Rašto vietas apie Mesijo ir jo karalystės amžinumą (2 Kar 7, 16; Ps 110, 4; Iz 9, 5. 7; Dan 7, 13) aiškina apie jo žemišką gy⸗venimą. Jie neįžiūrėjo, kad pranaši⸗niuose Senojo Testamento regėjimuose pirmasis ir antrasis Viešpaties Jėzaus atėjimas nevisuomet vienas nuo kito skiriami, ir negalėjo priimti minties apie kenčiantį ir mirštantį Išganytoją. — *Kas tas žmogaus Sūnus?* (Plg. Ez 37, 25; Dan 7, 14); ar tas žmogaus Sūnus yra kitas, ne tu? O jei tu esi, kaip mes iki šiam laikui tikėjome, kaip tu gali sakyti, kad tu būsi prikaltas ant kryžiaus ir kad tu esąs Mesijas, kurs juk nekalamas ant kryžiaus, bet yra gyvas amžinai. — (35) *Dar trumpą laiką.* Jėzus į jų klausimą atsako, rei⸗kalaudamas tikėjimu jungtis su jo as⸗menimi ir nurodydamas liūdną neti⸗kinčiųjų likimą. Asmeninė šviesa, Iš⸗ganytojas, yra dar tik trumpą laiką tarp jų. Malonės metas baigiasi, pra⸗

Eph 5, 8; Mt 23, 39

non vos tenebrae comprehendant: et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. [36] Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus est Iesus: et abiit, et abscondit se ab eis.

rite šviesos, kad tamsybė jūsų neužkluptų. Kas vaikščioja tamsybėje, nežino, kur jis eina. [36] Kolei turite šviesą, tikėkite į šviesą, kad būtumėte šviesos vaikai. Tai pasakęs Jėzus nuėjo ir pasislėpė nuo jų.

Is 53, 1; Rom 10, 16;

Is 6, 9 s; Mt 13, 14 s; Act 28, 26 s Mc 4, 12; Lc 8, 10; Rom 11, 8

[37] Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum: [38] ut sermo Isaiae prophetae impleretur, quem dixit: *Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est?* [39] Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias: [40] *Excaecavit oculos eorum, et induravit cor*

[37] Nors jis buvo padaręs jų akivaizdoje taip didelių stebuklų, jie į jį netikėjo, [38] kad įvyktų pranašo Izaijo žodžiai, kuriuos jis yra pasakęs: *Viešpatie, kas tikėjo tam, ką iš mūsų girdi? ir kam apreikšta Viešpaties petys?* [39] Todėl jie negalėjo tikėti, nes Izaijas dar yra pasakęs: [40] *Jis apakino jų akis ir sukietino jų širdis, kad nematytų*

---

vartu juo pasinaudoti. — *Vaikščiokite:* tiesiu keliu, kurs veda į tikslą, tikėjimo ir meilės keliu. — *Tamsybėje.* Tamsybė susideda iš proto apakimo ir širdies sukietėjimo. Žmogus, kurio širdyje ji viešpatauja, nežino, kur jis eina, t. y., nebepažįsta savo paskutinio tikslo ir tepastebi, kada jis eina į prapultį. — (36) *Šviesos vaikai.* Žydiškas išsireiškimas, vietoje: tie, kurie priklauso šviesai. Kaip vaikai panašūs į tėvą, taip tikėjimu pažįstantieji tiesą yra panašūs į Dievą, į šviesą, t. y., į tiesą. — *Nuėjo ir pasislėpė...* Išganytojas baigia savo viešąją veiklą ir pasišalina į savo ištikimųjų mokytinių tarpą, gal į Betaniją (plg. Lk 21, 37). Papildydamas kitas evangelijas, evangelistas paduoda paskutinę Viešpaties prakalbą savo išrinktųjų mokytinių tarpe (13—16 persk.), o prieš ją deda keletą baigiamųjų pastabų.

(37) *Jie į jį netikėjo.* Toliau pasakoma, kaip didelis buvo netikėjimas, koks buvo jo pagrindas (37—43), o taip pat koki yra Išganytojo reikalaujamojo tikėjimo esmė (44. 45), tikslas (46), pasėkos (47. 48) ir jo paskutinis pagrindas. Pradžioje evangelistas kalba apie visai netikinčius, o toliau apie tuos, kurie nedrįsta išpažinti savo tikėjimo dėl žmonių baimės. — (38) *Pranašo Izaijo žodžiai.* Tie žodžiai yra taip pat Dievo žodžiai, nes pranašų burna kalbėjo Dievas. Izaijo žodžiai čia kartojami, prisilaikant Aleksandriečių vertimo. Žiūrint jų istorinės prasmės, jais peikiama žydų netikėjimas pranašo Izaijo veiklai, o pilna jų prasme jie yra pranašavimas žydų netikėjimo Mesijo veikla. Ką pranašas yra pasakęs, turi įvykti. Dievas iš anksto matė žydų netikėjimą ir paskelbė per savo pranašą. Jei tat Dievo pranašavimas neklaidingas, tai jis turėjo įvykti savo laiku, o žydų netikėjimas pasiliko laisvas, kaip buvęs. — *Viešpatie, kas...* Žr. Iz 53, 1. Žodis *Viešpatie* pridėtas paties evangelisto. Žydai galėjo ir turėjo tikėti, tiesa jiems buvo aiškiai paskelbta, stebuklingi dieviškosios galybės darbai buvo parodyti jų akims. — (39) *Todėl jie negalėjo tikėti:* kadangi žydai, gavę tiek daug įrodymų, jog Išganytojas yra Dievo pasiuntinys, tarsi užmerkė savo dvasios akis, kad labiau nepamatytų šviesos, tai jų sieloje radosi tam tikras negalėjimas tikėti, nes į ją įėjo proto aptemimas ir pasipriešinimas tiesai. Toliau duodama tikslesnis nurodymas, kodėl jie negalėjo tikėti. Originaliniame Izaijo tekste pats pranašas, Dievo įsakymu, turi sukietinti žydų širdis, o čia sakoma, kad sukietinęs pats Dievas. — (40) *Jis apakino.* Žr. Iz 6, 9.

akimis ir nesuprastų širdimi, kad nesigręžtų, ir aš jų nepagydyčiau. [41] Taip pasakė Izaijas, nes matė jo garbę ir kalbėjo apie jį. [42] Tačiau ir iš vyriausiųjų daugelis įtikėjo į jį, bet dėl parisiejų neprisipažindavo, kad nebūtų išmesti iš sinagogos. [43] Nes jie labiau mėgo žmonių garbę, nekaip Dievo garbę. [44] O Jėzus šaukė, sakydamas: Kas tiki į mane, ne į mane tiki, bet į tą, kurs yra mane siuntęs. [45] Ir kas mane mato, mato tą, kurs mane siuntė. [46] Aš, šviesa, atėjau į pasaulį, kad kiekvienas, kurs tiki į mane, nepasiliktų tamsybėje. [47] Kas girdi mano žodžius ir jų nelaiko, aš jo neteisiu, nes aš neatėjau teisti pasaulio, bet pasaulio gelbėti. [48] Kas mane niekina ir nepriima mano žodžių, tas turi savo teisėją. Žodžiai, kuriuos aš

eorum: ut non videant oculis, et non intelligant corde, et convertantur, et sanem eos. [41] Haec dixit, Isaias, quando vidit gloriam eius, et locutus est de eo. [42] Verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisaeos non confitebantur, ut e synagoga non eiicerentur. [43] dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei. [44] Iesus autem clamavit, et dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum, qui misit me. [45] Et qui videt me, videt eum, qui misit me. [46] Ego lux in mundum veni: ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. [47] Et si quis audierit verba mea, et non custodierit: ego non iudico eum. non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvificem mundum. [48] Qui spernit me,

Is 6, 1
Io 7, 48; 9, 22
Io 5, 44
Mt 10, 40
Io 14, 9
Io 12, 35; 8, 12
Io 3, 17; 8, 15
Mc 16, 16; Hbr 4, 12; Ap 2, 16; 19, 15;

10. Dievas leido apakti jų akims ir sukietėti jų širdims, bet Dievo santykis su jais nesibaigė vien leidimu, nes kaip Dievas dėl jų atkaklumo pradėjo nebeduoti jiems daugiau reikalingų malonių, tai šito elgesio pasėka buvo jų sukietėjimas. — (41) *Nes jis matė jo garbę...* Senojo Testamento pranašas sakosi matęs Karalių, kareivijų Viešpatį (Jahve, Iz 6, 5). Evangelistas tuos pranašo žodžius supranta apie Kristų, kurį Izaijas buvo matęs Tėvo šlovėje. Todėl pranašas iš anksto matė dieviškąją Mesijo galią ir prigimtį, kuri apsireiškė žydams Išganytojo moksle. Kadangi jis numatė Viešpaties šlovę ir pranašiškai kalbėjo apie jį, todėl jis tai ir sakė, kad žydai visai neklauso jo mokslo, nesupranta jo darbų ir todėl pateks į pilną apakimą. — (42) *Iš vyriausiųjų daugelis įtikėjo...* 37 eil. evangelistas buvo pasakęs, kad žydai netikėjo į Jėzų. Dabar tą savo posakį jis truputį pataiso; net žydų vyriausiųjų tarpe buvo Jėzaus šalininkų, tačiau šitie mokytiniai buvo labai netobuli ir bailūs. — (44) *Jėzus šaukė...* Čia evangelistas duoda suglaustą Išganytojo pamokslų turinį. Jie lietė jo asmenį ir reikalingumą tikėti į jį. Tie pamokslai buvo pasakyti trimis paskutinėmis dienomis. Žodis *šaukė* turi nurodyti, kad Išganytojas skelbė visai tautai toliau dedamus posakius, juos labai pabrėždamas, taip nurodydamas jų svarbą ir nepalikdamas galimybės pasiteisinti nežinojimu. — *Ne į mane tiki...:* ne tiek į mane, kiek į tą, kurs yra mane siuntęs, nes Išganytojas mokė, kaip Dievo siųstasis. Pagrindinė čia yra jau dažniau išreikšta mintis: jūs neprivalote tikėti, jei aš kalbu pats vienas apie save, ir jei aš negaliu šauktis mano Tėvo liudijimo. — (45) *Mato tą, kurs...:* kas mane mato ir pažįsta tikėdamas, tas mato manyje Tėvo atvaizdą. — (46) *Aš, šviesa, atėjau...* Žr. aug. 1, 5 ... 8, 12 ... 12, 35. 36 ... Tik Jėzus yra pasaulio šviesa. O kadangi jis yra atėjęs apšviesti, tai kiekvienas gali būti apšviestas. Kas nepriima tos šviesos, tas pats turi prisiimti sau to pasėkas. — (47) *Teisti:* pasmerkti. — (48) *Žodžiai, kuriuos...*

et non accipit verba mea: habet qui iudicet eum. sermo, quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissi= mo die. [49] Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, et quid loquar. [50] Et scio quia mandatum eius vita aeter= na est. Quae ergo ego loquor, si= cut dixit mihi Pater, sic loquor.

Io 8, 26. 28

13. [1] Ante diem festum Paschae, sciens Iesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad Pat= rem: cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. [2] Et coena facta, cum diabolus iam

Mt 26, 2; Mc 14, 1; Lc 22, 1; Io 7, 30; 8, 20; 15, 13; Gal 2, 20; 1 Io 3, 16
Lc 22, 3

kalbėjau, jie teis jį paskučiausią dieną. [49] Nes aš ne pats iš savęs kalbėjau. Tėvas, kurs mane siun= tė, jis man davė paliepimą, ką tu= riu sakyti ir ką skelbti. [50] Ir aš žinau, kad jo paliepimas yra amži= nasis gyvenimas. Taigi, ką aš kal= bu, taip kalbu, kaip man Tėvas yra pasakęs.

13. [1] Pirm Velykų švenčių Jėzus, žinodamas, kad buvo atėjusi jo valanda eiti iš šio pasaulio pas Tėvą, mylėjęs savuosius, kurie bu= vo pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galui. [2] Vakarienės me=

Žr. aug. 3, 18. Paskutinėmis dienomis Jėzaus žodžiai, t. y., mokslas stovės labai aiškiai prieš netikinčiuosius, kaip tobulai tikri ir dieviški, ir bus kaip tokie pažinti. Netikintieji tuomet turės sau pasakyti: „Aš turėjau juos priimti, bet aš jų nepriėmiau, todėl aš esu pasmerkimo vertas. — (49) *Jis man davė paliepimą...* Kristus gali priimti paliepimą tik pagal savo žmogiškąją prigimtį, tačiau žodžiu *man* nurodomas visas asmuo, ir taip galima sakyti: Dievo Sūnus priėmė šitą paliepimą, bet savo žmogiškoje prigimtyje. — (50) *Jo paliepimas yra amžinasis gyvenimas:* Tėvas todėl man davė paliepimą taip kalbėti, kad žmonės būtų vedami į am= žinąjį gyvenimą, ir todėl aš taip uoliai stengiausi skelbti jo žodžius. — *Taip kalbu, kaip man Tėvas yra pasakęs:* Dievo pavestuosius žodžius jūs turite priimti, kitaip, jūs stojate prieš patį Dievą.

II. Išganytojo garbės apsireiškimas jo kančioje ir mirtyje.

1. Kristaus garbės apsireiškimas, mo= kytinių priimamas geru tikėjimu pasku= tinėje vakarienėje.

a) Paskutinė vakarienė, 13, 1—30. Plg. Mt 26, 17—29; Mk 14, 12—25; Lk 22, 7—38.

Išganytojas, pabaigęs savo tarnybą tautai, turi dėl jos išganymo mirti. Jo garbingumas pasireiškė galingai ir jojo mirtyje. Šita evangelijos dalis prade= dama paskutine vakariene. Čia Jėzus duoda naują savo meilės įrodymą dvy= likai apaštalų, nuplaudamas jiems ko= jas (13, 1—20). Nuplovęs kojas, jis aiškiai skelbia, kad bus vieno savo apaštalų, Judo, išduotas (13, 21—30).

(13, 1) *Pirm Velykų švenčių:* Didžio= sios savaitės ketvirtadienį. Kas buvo įvykę prieš tą dieną, pasakoja Mt 26, 15—29. Išganytojas, anot daugelio aiškintojų nuomonės, valgė Velykų avinėlį 14 nisano mėnesio dieną, o žy= dai valgė tik 15 dieną, pradėdami su= batą, ir šventė Velykas 16 nisano die= ną, t. y., subatos dieną. Plg. Mt 26, 2... Mk 14, 1... Lk 22, 1... — *Jo valanda:* nuo amžių išrinktoji valanda. — *Eiti iš šio pasaulio:* iš pažeminimo į amžinąją šlovę. — *Savuosius:* malone laimėtuosius (6, 70). — *Parodė jiems savo meilę.* Nauji didelės Jėzaus mei= lės įrodymai buvo: kojų nuplovimas, paskutinė vakarienė, pažadai ir t.t. — *Iki galui.* Anot šv. Jono Auksaburnio, Kirilo, Teof., Eut.: iki augščiausiam laipsniui. — (2) *Jau buvo įdėjęs.* Pik= toji dvasia pasinaudojo vyriausia Judo aistra, godumu, ir smarkiai paskatino jį patenkinti tą aistrą niekšišku išda=

tu, kai velnias jau buvo įdėjęs į Simono sūnaus Judo Iskarijoto širdį sumanymą išduoti jį, [3] žinodamas, kad Tėvas buvo visa davęs jam į rankas, kad jis nuo Dievo išėjo ir pas Dievą eina, [4] jis keliasi nuo stalo, padeda savo drabužius ir, pasiėmęs drobulę, susijuosia. [5] Po to piliasi vandens į praustuvę ir pradeda mazgoti mokytinių kojas ir šluostyti drobule, kuria buvo susijuosęs. [6] Taip jis prieina prie Simono Petro. Petras jam sako: Viešpatie, tu man mazgosi kojas? [7] Jėzus atsiliepia ir jam sako: Ką aš darau, tu dabar nežinai, žinosi gi paskui. [8] Petras jam sako: Ne, tu niekuomet nemazgosi man kojų. Jėzus jam atsako: Jei aš tavęs nenumazgosiu,

misisset in cor ut traderet eum Iudas Simonis Iscariotae: [3] sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exivit, et ad Deum vadit: [4] surgit a coena, et ponit vestimentia sua: et cum accepisset linteum, praecinxit se. [5] Deinde mittit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum, et extergere linteo, quo erat praecinctus. [6] Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? [7] Respondit Iesus, et dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea. [8] Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus: Si non lavero te,

Io 3, 35; 16, 28; 17, 2
Mt 11, 29; 20, 28; Lc 12, 37
Io 13, 12

---

vimu. — (3) *Kad Tėvas buvo visa davęs...*: nežiūrėdamas savo dieviškosios galios ir savo vertės, nežiūrėdamas to, kad iš Dievo buvo atėjęs ir grįžo į Dievą. Paskutinė aplinkybė nurodo, kad Jėzus ir kaip žmogus greitai turėjo pasiekti augščiausiąją garbę, būtent, žengimu į dangų. — (4) *Keliasi nuo stalo.* Tai buvo paskutinės vakarienės stalas (Mt 26, 20... Mk 14, 17... Lk 22, 14...). Švč. Eukaristijos įstatymo Jonas nemini gal dėl to, kad laiko ją žinoma iš kitų evangelistų; jis iš šios nakties įvykių gal pasirenka tik tai, kas labiausiai atitiko jo tikslą — parodyti Išganytoją kaip vienatinį gimusį iš Tėvo malonės ir tiesos pilnybėje. Kojų plovimas tikriausiai įvyko po Velykų vakarienės, kuri su savo tiksliai nustatytomis apeigomis neturėjo būti pertraukta, bet dar neprasidėjus eukaristinei vakarienei. — (5) *Į praustuvę:* kuri tam reikalui iš anksto buvo paskirta. — (6) *Taip jis prieina prie Simono Petro.* Kojų plovimą Išganytojas gal pradėjo nuo Petro, kurs buvo apaštalų vyresnysis. Kai kurie graikų aiškintojai mano, kad Jėzus iš didelio nuolankumo pradėjęs Judu. Taip mano ir šv. Tomas. Tačiau labai gali būti, kad ir čia pirmoji vieta teko Petrui (Aug. Beda). — *Tu man mazgosi...*: tu, mokytojas, man, mokytiniui, ir dar kojas! — (7) *Tu dabar nežinai...*: tu dabar dar nesupranti dorovinės reikšmės mano pasielgimo, aš paaiškinsiu ją tau vėliau. Jėzus gal čia turėjo galvoje 12 eil. pradedamąjį pamokymą (Kir. Eut. Tom.), o anot kitų, gal šv. Dvasios suteiktąjį apšvietimą, kai ji buvo atsiųsta po Kristaus įžengimo į dangų. — (8) *Ne, tu niekuomet nemazgosi.* Petras, klausydamas savo uolumo, nekreipia tinkamo dėmesio į augštesniąją kojų plovimo prasmę ir, pasiduodamas savo būdui, stačiai atsisako sutikti su Viešpaties pažeminimu. — *Tu neturėsi dalies su manimi.* Kojų numazgojimas, tiesa, savaime nebuvo reikalingas išganymui, bet jis buvo vaizdas išganymui reikalingo vidujinio apsiplovimo; šita prasme buvo reikalingas ir viršujinis kojų plovimas. Jis buvo reikalingas dar ir dėl to, kad tas, kurs būtų ištvermingai pasipriešinęs pasiduoti šitam kojų mazgojimui, būtų

non habebis partem mecum. [9] Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput. [10] Dicit ei Iesus: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. [11] Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum: propterea dixit: Non estis mundi omnes. [12] Postquam ergo lavit pedes eorum, et accepit vestimenta sua: cum recubuisset iterum dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? [13] Vos vocatis me Magister, et Domine: et bene dicitis: sum etenim. [14] Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus, et Magister: et vos debetis alter alterius lavare pedes. [15] Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos fa-

Io 15, 3

Io 6, 64. 70 s

Mt 23, 8. 10

Sir 32, 1; 1 Tim 5, 10; Lc 22, 27

Ph 2, 5; Col 3, 13; 1 Ptr 2, 21; 5, 3

tu neturėsi dalies su manim. [9] Simonas Petras jam sako: Viešpatie, ne tik mano kojas, bet ir rankas ir galvą! [10] Jėzus jam sako: Kas nusiplovęs, tas neprivalo daugiau, kaip tik kojas nusimazgoti; jis visas nesuteptas. Ir jūs esate nesutepti, bet ne visi. [11] Kadangi jis žinojo savo išdavėją, todėl jis pasakė: Jūs nevisi nesutepti. [12] Numazgojęs jų kojas ir pasiėmęs savo drabužius, vėl atsisėdęs su jais prie stalo, jis jiems kalbėjo: Ar suprantate, ką aš jums padariau? [13] Jūs vadinate mane Mokytoju ir Viešpačiu, ir gerai sakote, nes aš esu. [14] Taigi, jei aš, Viešpats ir Mokytojas, mazgojau jūsų kojas, tai ir jūs turite vienas kitam mazgoti kojas; [15] nes aš daviau jums pavyzdį, kad, kaip aš jums dariau, taip ir jūs darytu-

---

buvęs atskirtas nuo bendravimo su Kristumi (Kir.). — (9) *Ne tik mano kojas, bet ir rankas ir galvą...* Pagrindinė Petro būdo žymė yra meilė Išganytojui. Ta meilė paskatino jį atsisakyti nuo patarnavimo, kurs jam rodėsi nevertas Išganytojo. Ta pati meilė dabar sužadino jame troškimą, kad Išganytojas numazgotų jam ir rankas ir galvą. Jis dabar mat tikisi, kad taip dar labiau susijungs su Viešpačiu. Rankos ir galva buvo labai dažnai mazgojamos. — (10) *Jis visas nesuteptas.* Nesuteptas yra jo visas kūnas, ir įstatymas laiko jį nesuteptu. Taigi, parėjęs namo, jis privalo nusimazgoti kojas, kurios buvo nepridengtos. — *Bet ne visi.* Palikdamas kūniškąjį švarumą, Išganytojas ima kalbėti apie dvasiškąjį. Apaštalai, Kristaus mokslu ir malone, yra dvasiškai vidujiniu būdu nesutepti, tačiau prie jų žemiškųjų jausmų ir pastangų („kojų") buvo prikibusios tos mažos klaidos, nuo kurių žmogus žemiškame gyvenime nevisai gali pasilikti laisvas. Taigi, kaip tie, kurie kūnu ir įstatymo atžvilgiu privalo tik kojas nusimazgoti, taip reikia apaštalams, kurie yra gavę pašvenčiamąją malonę, tik apsikuopimo nuo mažų dalykų (nuolankumo, meilės, gailesčio ir kt. aktais). Judas dabar skiriasi nuo visų kitų apaštalų tuo, kad jis buvo netekęs pašvenčiamosios malonės. Kristaus žodžiai buvo jam maloningas įspėjimas ją vėl atgauti. — (12) *Ką aš jums padariau:* ką reiškia mano pasielgimas ir kodėl aš taip padariau? — (13) *Nes aš esu:* aš tai padariau, gerai atsimindamas savo pareigas ir vertę. — (14) *Ir jūs turite vienas kitam...:* labai gera, kad valdiniai vieni kitiems darytų tai, ką valdovas yra gera padaręs valdiniams. — *Aš daviau jums pavyzdį.* Kojų mazgojimas yra viena tų gražiųjų Bažnyčios apeigų, kurios atliekamos Didžiajame Ketvirtadienyje. Kaip tas Kristaus pamokymas taikytinas šiaip jau gyvenime, reikia spręsti iš Išganytojo pavartotų žodžių: *kaip aš jums dariau.* Išganytojas savo mokytiniams pirmoje eilėje įsakė ne tą patį veiksmą kartoti, bet vykdyti nuolankumo ir artimo meilės dorybes, kurių tas veiksmas moko.

mėte. [16] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, tarnas ne didesnis už savo valdovą, nei pasiuntinys ne didesnis už tą, kurs jį siuntė. [17] Jūs palaiminti, jei tai žinote ir tai darysite. [18] Aš kalbu ne apie jus visus. Aš žinau, ką aš išsirinkau; tačiau turi įvykti Raštas: *Kas valgo mano duoną, pakėlė prieš mane savo kulnę.* [19] Sakau jums jau dabar, pirma nekaip įvyko, kad įvykus tikėtumėte, jog aš esu. [20] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, kas priima, ką aš siunčiu, tas mane priima; o kas mane priima, priima tą, kurs yra mane siuntęs.

[21] Tai pasakęs, Jėzus susijaudino dvasioje ir liudijo, sakydamas: Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums,

ciatis. [16] Amen, amen dico vobis: Non est servus maior Domino suo: neque apostolus maior est eo, qui misit illum. [17] Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea. [18] Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura: *Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum.* [19] Amodo dico vobis, priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credatis, quia ego sum. [20] Amen, amen dico vobis: Qui accipit si quem misero, me accipit: Qui autem me accipit, accipit eum, qui me misit.

[21] Cum haec dixisset Iesus, turbatus est spiritu: et protestatus est, et dixit: Amen, amen dico vobis:

Mt 10, 24; Lc 6, 40; Io 15, 20
Mt 7, 24; Ia 1, 25
Ps 40, 10
Io 14, 29
Mt 10, 40; Lc 10, 16
Mt 26, 21; Mc 14, 18; Lc 22, 21
Io 12, 27

— (16) *Tarnas ne didesnis*... Plg. Mt 10, 24; Lk 6, 40; žem. 15, 20. — (17) *Jei tai žinote*...: jūs dabar tai žinote, bet palaiminti šiame ir kitame gyvenime jūs būsite tik tuomet, kai tai vykdysite. Ir iš tikrųjų, nesunku yra pažinti nuolankumą, bet dažnai yra labai sunku jį vykdyti. — (18) *Aš kalbu ne apie jus visus.* Jėzus apreiškia, kad jis žino apie išdavimą, kad įspėtų išdavėją ir apsaugotų kitus nuo papiktinimo. — *Aš žinau, ką aš išsirinkau.* Judui trūksta meilės. Jis net taip labai įsidrąsina, kad net ryžtasi parduoti savo mokytoją, kaip menkiausį vergą. Apaštalai buvo išrinkti ne laikinai sekti Jėzų, bet pasilikti su juo ištvermingai. Kad Judas nebuvo ištvermingas, tai buvo jo kaltė; kadangi tačiau jo elgesys buvo numatytas nuo amžių, tai jis niekad nepriklausė prie išrinktųjų. — *Tačiau*...: aš jį laikiau taip ilgai prie savęs ir rodžiau jam pasitikėjimo, kad būtų įvykdyti Rašto žodžiai. — *Kas valgo*... Žr. Ps 40, 10. Psalmėje kalbama apie Akitopelį, kurs buvo Dovîdo išdavėjas. Dovîdas yra Mesijo vaizdas, taip Akitopelis yra Judo vaizdas. — *Pakėlė prieš mane.* Judas jau buvo padaręs, ką jis laikė reikalingu išdavimui. Vaizdas čia imamas iš besispardančio arklio. Tuo vaizdu aprašoma pasielgimas Judo, kai jis pabučiavimu išdavė Išganytoją į budelių rankas. — (19) *Jog aš esu:* jog aš esu Mesijas, tas, kurio vaizdas buvo Dovîdas. Kadangi Jėzus taip aiškiai kalba mokytiniams apie išdavimą, tai išdavimui įvykus, jie turėjo aiškiai matyti, kad Išganytojas išdavimui pasiduoda ne dėl savo silpnumo, bet iš laisvos valios, nes jis visa buvo numatęs ir būtų galėjęs pasisaugoti, jei būtų norėjęs. Taigi, jis yra ir pasilieka Mesijas. — (20) *Kas priima, ką aš siunčiu.* Dabar Išganytojas vėl grįžta prie aukščiau pradėtojo pamokslo turinio, prie nuolankios meilės vienų kitiems, lyg kad sakytų: kas jums nuplautų kojas, arba dar bendriau: kas jums parodytų meilę ir svetingumą.

(21) *Tai pasakęs.* Kai kurie aiškintojai, atsižvelgdami į Luko 22, 21, sako, kad tarp 20 ir 21 eilutės būtų tinkama vieta kalbėti apie švč. Eukaristijos įstatymą. Iš tikrųjų, Jer. Kir.-Jeruz. Aug.,

Quia unus ex vobis tradet me. 22 Aspiciebant ergo ad invicem dis⸗cipuli, haesitantes de quo diceret. 23 Erat ergo recumbens unus ex dis⸗cipulis eius in sinu Iesu, quem di⸗ligebat Iesus. 24 Innuit ergo huic Simon Petrus: et dixit ei: Quis est, de quo dicit? 25 Itaque cum recu⸗buisset ille supra pectus Iesu, di⸗cit ei: Domine quis est? 26 Respon⸗dit Iesus: Ille est, cui ego intinc⸗tum panem porrexero. Et cum in⸗tinxisset panem, dedit Iudae Si⸗

Io 19, 26; 20, 2; 21, 7. 20

vienas iš jūsų išduos mane. 22 Tuo⸗met mokytiniai žvalgėsi vienas į kitą, abejodami, apie ką jis kal⸗ba. 23 Vienas iš jo mokytinių, ku⸗rį Jėzus mylėjo, buvo prie stalo, prisišliejęs prie pat Jėzaus krūti⸗nės. 24 Jam pamojo Simonas Pe⸗tras, kad paklaustų: Kas tas, apie kurį jis sakė? 25 Prisišliejęs prie Jėzaus krūtinės, jis paklausė: Vieš⸗patie, kas tai? 26 Jėzus atsakė: Tai tas, kuriam aš paduosiu padažytos duonos. Ir padažęs duonos, jis pa⸗davė Simono sūnui Judui Iskari⸗

Kir⸗Aleks. Auks. Leonas ir kt. mano, kad Judas priėmęs švenč. Eukaristiją. Nors tai tiesa, kad Lukas labiau negu Matas laikosi savo pasakojime įvykių eilės, tačiau kai kuriais atskirais atsiti⸗kimais jis galėjo greičiau pakeisti tvar⸗ką, negu Matas, kurs buvo paskutinės vakarienės dalyvis. Anot čia dedamo pasakojimo, Judas išėjo tuojau, kaip tik pastebėjo, kad jo išdavimas yra žino⸗mas (13, 30). Nuomonės, kad Judas nepriėmęs švč. Viešpaties Kūno ir Kraujo, tarp kitų laikosi: Hil., Rup., Apaštalų Konstitucijos, Innocentas III ir dauguma naujesniųjų aiškintojų (plg. Mt 26, 29 paaiškin.). — *Jė⸗zus susijaudino*... Mintis apie įvyk⸗siantį išdavimą, kurį Išganytojas jau du kartu minėjo 11. 18 e. e., sujaudino jį galingai. Dabar jis aiškiai pasako, kad išdavėjas yra vienas iš apaštalų. Išga⸗nytojas tai pasako visiems girdint ir tai labai iškilmingai. — (22) *Pasižiū⸗rėjo vienas į kitą*... Mokytinius apėmė baimė. Nors jie nesijautė padarę ką nors pikta, tačiau jie turėjo augščiau statyti savo mokytojo žodžius negu sa⸗vo pačių nuomonę (plg. Mt 25, 22). Mes visuomet esame linkę nepažinti nuodėmės savo širdyje, kaip ligonis ne⸗žino savo padėties (Bazil.). Šv. Matas labiau pabrėžia netikrumą apaštalų, ar nebus ir jie patys kalti, o šv. Jonas netikrumą — kas iš jų galėtų padaryti tokį dalyką. Išganytojas tat taip atsargiai kalbėjo apie Judą, kad nė vienas apašta⸗las jo neįtarė. — (23) *Vienas iš jo mo⸗kytinių*... Prisimindamas šitą iškilmingą valandą, šv. Jonas pirmą kartą nurodo save kaip mokytinį, kurį Viešpats my⸗lėjo. Plg. žem. 18, 15; 19, 26. 35; 20, 2. — *Prisišliejęs prie*... Tai buvo žen⸗klas ypatingo Išganytojo palankumo šv. Jonui. Kristaus laikais, romėnų įpro⸗čiu, prie stalo gulėdavo ant plačių suo⸗lų, ne sėdėdavo, kairiąja alkūne pasi⸗rėmę ant patiesalo, o kojas ištiesę į užpakalį, taip kad tas, kurs gulėjo de⸗šinėje, laikė galvą ties kairėje gulinčio⸗jo krūtine. Taigi, Jonas, kurio galva bu⸗vo arčiau Jėzaus krūtinės, turėjo gulėti dešinėje. Petras, kuriam, be abejo, buvo tekusi taip pat viena garbinges⸗niųjų vietų prie stalo, pamojo Jonui, nes iš savo vietos prie stalo pats ne⸗galėjo patogiai Jėzaus paklausti. Klau⸗simas gal buvo statomas visų kitų var⸗du (Kir⸗Aleks.) ir ne iš žingeidumo, bet, kad, kiek galima, gintų Išganytoją (plg. Lk 22, 38) ir kad nuramintų ki⸗tus apaštalus, kurie neramiais žvilg⸗sniais klausė vieni kitų ir net kreipė akis į patį Išganytoją (22 e.; plg. Mt 26, 22). Gal dėl paskutinės priežasties Išganytojas į Jono klausimą atsakė ty⸗liai. — (26) *Tas, kuriam aš paduosiu*... Tylomis atsakydamas, Išganytojas tik ženklu nurodo savo išdavėją. Ženklą jis duoda labai paprastą, kurs nega⸗lėjo nieko nustebinti. Kiekvienas ki⸗tas galėjo panašiai kaip Jėzus pasielgti (plg. Mt 26, 23). Kai kurie aiškinto⸗

jotui. [27] Po kąsnelio šetonas įėjo į jį. Jėzus jam tarė: Ką manai daryti, daryk greičiau. [28] Nė vie⸗nas iš buvusiųjų prie stalo nesu⸗prato, kam jis jam tai pasakė. [29] Kadangi Judas laikė piniginę, tai kai kurie spėjo, jog Jėzus jam pasakęs: Nupirk mums, ko pri⸗valome šventėms, ar kad duotų šį tą beturčiams. [30] Taigi jis, pri⸗ėmęs kąsnelį, tuojau išėjo. Buvo jau naktis.

monis Iscariotae. [27] Et post buccel⸗lam, introivit in eum satanas. Et dixit ei Iesus: Quod facis, fac ci⸗tius. [28] Hoc autem nemo scivit dis⸗cumbentium ad quid dixerit ei. [29] Quidam enim putabant, quia lo⸗culos habebat Iudas, quod dixis⸗set ei Iesus: Eme ea, quae opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis ut aliquid daret. [30] Cum er⸗go accepisset ille buccellam, exivit continuo. Erat autem nox.

Io 13, 2

Io 12, 6

---

jai mano, kad buvo atėjusi eilė duoti Judui gabalėlį duonos, padažytos į ve⸗lykinį padažalą. Išganytojas, kaip šei⸗mininkas, tokių duonos gabalėlių tu⸗rėjęs duoti visiems apaštalams. Taigi, dabar tas paprastas duonos padavimas turėjo būti ženklas Jonui, kas bus Jė⸗zaus išdavėjas. Gal taip duotą ženklą suprato ir Petras. Daugelis šv. tėvų duoną čia supranta apie Eukaristiją. Tačiau mažai tiespanašu, kad Išgany⸗tojas būtų davęs mokytiniams Eukari⸗stiją, pirma ją dažydamas (plg. Ps 40, 10). — (27) *Po kąsnelio...* Aug. 2 e. buvo pasakyta, kad piktoji dvasia buvo įdėjusi į Judo širdį sumanymą išduoti Jėzų. Čia Judas visai paduoda savo valią piktajai dvasiai, todėl čia ir sa⸗koma, kad šetonas įėjęs į jį. Panašiai yra pasakyta ir Lk 22, 3, bet tenai tu⸗rėta galvoje ankstyvesnis laikas, ir to⸗dėl šitas posakis tenai turi būti su⸗prantamas tik apie smarkią pagundą, kuriai Judas buvo linkęs pasiduoti. Ki⸗taip čia nebūtų pasakyta nieko naujo. Taigi, šitoje vietoje sakoma, kad išda⸗vimo įvykdymas dabar jau buvo visai nutartas dalykas (Tom.). Anot Mt 26, 25, Judas, veidmainiaudamas iki galui, dar pats paklausęs Išganytoją: *Argi aš, Mokytojau. — Ką manai daryti...* Ši⸗tuos žodžius Išganytojas pasakęs Ju⸗dui gal po duotojo atsakymo: *Tu tai pasakei*, į jo klausimą. Pasiryžusiam išduoti Išganytoją Judui Jėzus galėjo pasakyti šituos žodžius, kuriuose nėra tikro įsakymo, nes jie reiškia: kadangi tu jau būtinai nori daryti pikta, tai dėl įvairių priežasčių bus geriau, jei tu jį tuojau darysi. Taip kūnu pašalina⸗mas iš apaštalų draugystės Judas, kurs siela jau seniai buvo nuo jų atsiskyręs. Išdavėjui pasišalinus, Jėzus galėjo ne⸗kliudomas kalbėti ir parodyti meilę sa⸗vo ištikimiesiems. — (28) *Nė vienas iš buvusiųjų...* Nors bent Petras ir Jo⸗nas dabar žinojo, kad Judas yra išda⸗vėjas (26 e.), tačiau ir jiems nebuvo aišku, kad Jėzaus posakis: *ką manai daryti, daryk greičiau*, turi sąryšio su išdavimo įvykdymu. — (29) *Nupirk mums...* Ir šie žodžiai leidžia manyti, kad tikroji Velykų šventės diena buvo nukelta į subatą. Jei ji nebūtų bu⸗vusi nukelta, tai ji būtų jau prasidė⸗jusi, nes buvo naktis, ir būtų buvę leista daryti tik visai neatidedamus pirkimus (maistui). Tokio gi gyvo reikalo dabar, matomai, nebuvo, nes Išganytojas su savo mokytiniais jau valgė vakarienę. Mintis apie betur⸗čių sušelpimą galėjo pigiai ateiti į gal⸗vą, nes ir beturčiai turėjo valgyti Ve⸗lykų Avinėlį. Iš šitos vietos mes ma⸗tome, kad Išganytojas turėjo įprotį šelpti beturčius iš savo neturto. — (30) *Priėmęs kąsnelį, tuojau išėjo...* Judas buvo pamatęs, kad jo išdavimas jau žinomas Mokytojui. Be to, jis bijojo, kad jis nebūtų nurodytas apaštalams, kaip išdavėjas. Jo piktoje širdyje da⸗bar nekilo gailesčio, jis jau ėjo atkak⸗liai širdies sukietėjimo keliu. — *Buvo jau naktis.* Visiška naktis dabar buvo pasidariusi ir Judo širdyje. Apie Ju⸗do dalyvavimą švč. Eukaristijoje (žr.,

Io 12, 23; 17, 1—5

Io 7, 34; 8, 21

Lv 19, 18; Mt 22, 39; Io 15, 12

[31] Cum ergo exisset, dixit Iesus: Nunc clarificatus est filius homi= nis: et Deus clarificatus est in eo. [32] Si Deus clarifacatus est in eo, et Deus clarificabit eum in semetip= so: et continuo clarificabit eum. [33] Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quaeretis me: et sicut dixi Iudaeis: Quo ego vado, vos non potestis venire: et vobis dico mo= do. [34] Mandatum novum do vobis: Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. [35] In hoc cognoscent omnes quia

[31] Jam išėjus, Jėzus kalbėjo: Da= bar žmogaus Sūnus pašlovintas, ir Dievas pašlovintas jame. [32] Jei Dievas jame pašlovintas, tai ir Dievas pašlovins jį savyje, ir tuo= jau pašlovins jį. [33] Vaikeliai, dar trumpą laiką aš esu su jumis. Jūs jieškosite manęs, ir kaip sakiau žydams: Kur aš einu, jūs negalite prieiti, taip ir jums sakau. [34] Aš jums duodu naują įsakymą mylėti vienas kitą; kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs vienas kitą mylėtumėte. [35] Iš to visi pažins, kad jūs mano

---

kas pasakyta aug. 21 e.) Jonas nepa= sakoja, kaip buvo Eukaristija įstatyta, nes tai buvo žinoma jo skaitytojams iš kitų trijų evangelistų, iš padavimo ir iš kasdien krikščionių susirinkimuose laikomų šv. mišių. Rūpestis, kad gi= liausios krikščionybės paslaptys būtų nuo nekrikščionių išniekinimo, išda= vimo, nesusipratimų apsaugotos, an= trame šimtmetyje ir vėliau vertė krik= ščionis nekalbėti apie tas paslaptis. Gal jau ir šitos, vėliausiai parašytos, evan= gelijos sudėjimo metu buvo panašiai elgiamasi su ta šventąja auka ir Nau= jojo Testamento sakramentu.

b) Jėzaus pamokslas paskutinėje vaka= rienėje, 13, 31—14, 31. Plg. Mt 26, 33—35; Mk 14, 29—31; Lk 22, 31—34.

Judui išėjus, Išganytojas pradeda kalbėti apie savo atsiskyrimą nuo apa= štalų ir jo pasėkas (13, 31—48); jis žada visai tikrą susijungimą su jais danguje (14, 1—11), dabar kita pa= guoda bus jiems ta, kad Jėzus ir atsi= skyręs palaikys su jais nuolatinę vie= nybę, atsiųs jiems šv. Dvasią, pasiliks savo Bažnyčioje mistiniu būdu (12—31).

(31) *Pašlovintas.* Šitas pašlovinimas pasireikš Kristaus kančia, kuri prasi= deda išdavimu ir baigiasi ant kryžiaus (Orig. Auks.), bet veda į garbę. — *Dievas pašlovintas:* nes Kristaus mir= timi ir jos palaimintomis pasėkomis pasireiškia Dievo teisingumas ir jo be= galinė meilė. Dievas ypač pašlovina= mas savo viengimusiojo Sūnaus klu= snumu. — (32) *Pašlovins jį savyje.* Ka= dangi Dievas žmogaus Sūnaus pašlo= vinamas, tai ir jis pašlovins jį ir tai jo dieviškoje prigimtyje, tą Sūnaus pri= gimtį apreikšdamas. — (33) *Vaikeliai...* Šitas išsireiškimas randamas dar Mk 10, 24. Išganytojas šituo meilingu pa= vadinimu nori pradėti kalbėti apie skaudų atsiskyrimą; sunkioje ateityje atsiminimas apie tą atsiliepimą turėjo apaštalus sustiprinti ir paguosti. — *Trumpą laiką:* iki jis buvo suimtas. — *Kur aš einu...* Kristus per kančią ir mirtį eina į dangų. Apaštalai negali ten eiti tuojau, bet jie eis paskui. Plg. aug. 7, 34; 8, 21. 24. — (34) *Aš jums duodu naują įsakymą.* Kad padėtų apaštalams palaikyti vieniems kitus ir rasti sau paguodos, kai Išganytojo ne= bus su jais, Jėzus duoda jiems šitą nau= ją įsakymą. Jau Senajame Testamente buvo duotas įsakymas meilės vienų ki= tiems (3 Moz 19, 18), ir pats Išgany= tojas buvo pastatęs artimo meilės įsa= kymą šalia Dievo meilės įsakymo (Mt 22, 37), bet ten meilės įsakymas ne= buvo duotas su lygia jėga ir švelnumu. Dabar Išganytojas liepia savo moky= tiniams mylėti vieniems kitus, kaip jis pats yra juos mylėjęs. — (35) *Iš to visi pažins...* Išganytojas nori, kad bro= liška meilė, taip suprantama ir vykdo= ma, būtų lyg koki būdinga žymė jo

mokytiniai, jei turėsite meilę vie= nas kito. [36] Simonas Petras jį pa= klausė: Viešpatie, kur eini? Jė= zus atsakė: Kur aš einu, tu dabar negali manęs sekti, seksi gi pa= skui. [37] Petras jam tarė: Kodėl aš dabar negaliu tavęs sekti? Aš gul= dysiu savo gyvybę už tave. [38] Jė= zus jam atsakė: Tu guldysi savo gyvybę už mane! Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, gaidys nepra= gys, iki tris kartus manęs išsiginsi.

14. [1] Tenenusigąsta jūsų širdis: jūs tikite į Dievą, ir į mane tikė= kite. [2] Mano Tėvo namuose daug buveinių. Jei taip nebūtų, būčiau jums pasakęs, nes aš einu jums vietos prirengti. [3] Kuomet aš bū= siu nuėjęs ir prirengęs jums vie= tos, vėl ateisiu ir pasiimsiu jus pas save, kad, kur aš esu, ten ir jūs

discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem. [36] Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit Iesus: Quo ego vado, non potes me modo se= qui: sequeris autem postea. [37] Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam. [38] Respondit ei Iesus: Ani= mam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi: non cantabit gallus, donec ter me neges.

14. [1] Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, et in me credite. [2] In domo Patris mei mansiones multae sunt, si quo minus dixis= sem vobis: Quia vado parare vo= bis locum. [3] Et si abiero, et prae= paravero vobis locum: iterum ve= nio, et accipiam vos ad meipsum,

Io 21, 18 s

Mt 26, 34; Mc 14, 30; Lc 22, 34

Io 14, 27; Mc 11, 22

Io 12, 26; 17, 24

---

sekėjų. Visas pirmasis šv. Jono laiš= kas yra tarsi paaiškinimas šitų Jėzaus žodžių. — (36) *Viešpatie, kur eini?* Petras taip yra pilnas savo mokytojo meilės, kad jis visą laiką galvoja tik apie paskelbtąjį persiskyrimą (33 e.). — *Tu dabar negali manęs sekti*... Pe= tras dar neturi pašaukimo, nė jėgos mirti su Kristumi ir dėl Kristaus; bet vėliau jis, garbingai Kristų išpažindamas, eis į mirtį ir į garbę. — (37) *Aš guldysiu savo gyvybę už tave.* Tai žodžiai kar= štai mylinčios, bet dar daug savimi pa= sitikinčios širdies. — (38) *Gaidys ne= pragys, iki*... Išganytojas du kartu pa= skelbia Petrui jo nupuolimą: prie stalo (Lk 22, 34) ir kelyje į Getsemanę (Mt 26, 34; Mk 14, 30).

(14, 1) *Tenenusigąsta*... Mokytinių liūdesys buvo padidėjęs dėl Kristaus pranašavimo apie Petro išsigynimą (Auksab. Kir. Teod.). Dabar Išganyto= jas juos padrąsina, sakydamas: ne nu= gąstaukite, bet pasitikėkite. Jūs tikite į Dievą, kurs negali nei suklysti, nei suklaidinti, tai tikėkite ir į mane, nes aš tai kalbu, ką esu iš Dievo girdėjęs.

— *Jūs tikite.* Gr. πιστεύετε. Kai ku= rie šv. tėvai jau ir čia, tame graikiš= kame žodyje, mato liepiamąją formą ir jį verčia: *tikėkite* (Auksab. Kir.=Aleks. Hil.). — (2) *Mano Tėvo namuose*... Tikėkite į mane, kurs jums sakau, kad *mano Tėvo namuose yra daug buvei= nių,* taigi, yra jų ir jums. Daugelis šv. tėvų iš šitų žodžių daro išvadą, kad yra įvairūs dangiškosios laimės laipsniai. — *Jei taip nebūtų*...: jei danguje nebūtų jums vietos ir nebūtų susijungimo, aš būčiau pasakęs jums ir šitą skaudžią tiesą, kad jūs neturėtumėte tuščios vil= ties. Taigi, tikėkite tikrai: nors jūs dar ir nematote kelio, kuriuo Dievas ves jus per šitą gyvenimą, tačiau jis jus tikrai veda į dangaus tėvynę. — *Nes aš ei= nu*... Tai ne tuščia viltis, nes aš einu ten pataisyti jums vietos. Taigi, kreip= kite savo žvilgsnius į dangų. Buveinės ten nuo amžių paskirtos (Mt 25, 34); Išganytojas savo kančia eina atidaryti dangaus vartų ir patikrinti dalyvavimo amžinoje laimėje (17, 24). — (3) *Vėl ateisiu*... Viešpats ateina kiekvieno at= skiro žmogaus mirties valandą ir ateina dienų pabaigoje, kada teisieji su savo

Hbr 10, 20; Mt 11, 27; Io 11, 25; Rom 5, 1 s

Io 12, 45; Hbr 1, 3; Mt 17, 17

ut ubi sum ego, et vos sitis. [4] Et quo ego vado scitis, et viam scitis. [5] Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis: et quo modo possumus viam scire? [6] Dicit ei Iesus: Ego sum via, et veritas, et vita, nemo venit ad Patrem, nisi per me. [7] Si cognovissetis me, et Patrem meum utique cognovissetis: et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum. [8] Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis. [9] Dicit ei Jesus: Tanto tempore vobiscum sum: et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Quomodo tu dicis: Ostende nobis Pa-

būtumėte. [4] Kur aš einu, jūs žinote ir kelią žinote. [5] Tomas jį paklausė: Viešpatie, mes nežinome, kur tu eini; kaipgi galime žinoti kelią? [6] Jėzus jam tarė: Aš kelias, tiesa ir gyvenimas. Nė vienas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane. [7] Jei būtumėte pažinę mane, jūs juk pažintumėte taip pat mano Tėvą; jau dabar jūs jį pažįstate ir jį matėte. [8] Pilypas jam tarė: Viešpatie, parodyk mums Tėvą, ir bus mums gana. [9] Jėzus jam atsakė: Tiek daug laiko esu su jumis, ir jūs nepažįstate manęs? Pilypai, kas mane mato, mato ir Tėvą. Kaipgi tu sakai:

---

kūnu ras savo vietą danguje. — (4) *Kur aš einu*... Jūs žinote, kad aš einu nuo jūsų ir tai skaudžios mirties keliu, bet jūs padrąsinkite save mintimi, kur aš einu: į dangų, į kurį ir jūsų kelias jus veda. — (5) *Viešpatie, mes nežinome*... Šv. Tomas, nuliūdęs, rodosi, nenugirdęs Jėzaus žodžių: *mano Tėvo namuose*... Jam viskas neaišku, jam viskas atrodo tamsu (plg. aug. 11, 16), jis nežino, kur eina Viešpats, o dar mažiau žino kelią, kuriuo jis turi eiti paskui. — (6) *Aš kelias, tiesa*...: Aš juk pats esu kelias į Tėvą, į tėvynę; prisidėk prie manęs tikėjimu ir meile, ir tu pasieksi dangų. Aš esu kelias, nes aš esu dieviškoji tiesa, kuri atėjo apšviesti kiekvieno žmogaus ir vesti pas Tėvą; aš esu dieviškasis gyvenimas, kurs teikia malonės ir šlovės gyvenimą. Kaipgi dažnai gyvenime statome ir mes sau klausimą: kur tai mus nuves, kuo tai baigsis? Mes žiūrime tik į kelią, kuriuo Dievas mus veda žemėje, o tas, rodosi, baigiasi kažin kur tamsumoje; o jei mes esame suvienyti su Kristumi tikėjimu ir meile, tuomet mes visuomet esame tikrajame kelyje, nes Kristus yra kelias: *Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas. — Nė vienas neateina pas Tėvą*... Man ir jums bendrasis tikslas yra Tėvas. Be kelio negalima eiti, be tiesos ir gyvenimo negalima susivienyti su Dievu, kurs yra pati tiesa ir gyvenimas. — (7) *Jei būtumėte pažinę*... Čia Išganytojas atsako į antrąją Tomo klausimo dalį: *kaipgi galima žinoti kelią?* Jis sako: jūs negalėjote jo žinoti, nes jūs netobulai pažinote mane, tikrąjį kelią; tačiau kaip tas, kurs žino kelią, pasiekia tikslą, taip pasiekia Tėvo pažinimą tas, kurs mane pažįsta. — *Jau dabar jūs jį pažįstate*...: nuo šios valandos jums ateina tikras pažinimas; giliau, kaip kada nors, šį vakarą jūs pamatysite mano esmę ir tuo pačiu mano Tėvą. Taip skaisčių apreiškimo šviesos spindulių, kaip šį vakarą, Išganytojas dar nebuvo suteikęs apaštalams, ir jų širdis dar niekuomet nebuvo taip prirengta tos apreiškimo šviesos priimti, kaip šiandien. Kas šiandien juose prasideda, tai baigs Viešpaties prisikėlimas iš numirusiųjų ir šv. Dvasios atsiuntimas. — (8) *Viešpatie, parodyk*... Panašiai yra kalbėjęs kitados Mozė (2 Moz 33, 11. 18). Pilypas trokšta, kad Išganytojas stebuklu atidarytų dangų ir leistų apaštalams pažvelgti į jo garbingumą. Jei toki šviesa galėtų ant jų kristi tą liūdną valandą, jie būtų labai patenkinti. — (9) *Jūs nepažįstate manęs.* Graikiškame tekste yra: tu dar nepažinai manęs, Pilypai. Kadangi negali būti kalbos apie dieviškosios prigimties regėjimą, tai rei-

Parodyk mums Tėvą? [10] Ar jūs netikite, kad aš Tėvuje ir Tėvas yra manyje? Žodžius, kuriuos aš kalbu, ne iš savęs kalbu; bet pa-siliekąs manyje Tėvas, jis daro darbus. [11] Ar jūs netikite, kad aš Tėvuje, ir Tėvas yra manyje? [12] Jei ne, tai tikėkite dėl pačių darbų.

Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, kas tiki į mane, darbus, ku-riuos aš darau, ir jis darys ir di-desnių už juos darys, nes aš einu pas Tėvą. [13] Ir ko tik prašysite Tėvą mano vardu, tai aš padary-siu, kad Tėvas būtų pagarbintas Sūnuje. [14] Jei ko prašysite mane mano vardu, tai aš padarysiu. [15] Jei jūs mane mylite, laikykite

trem? [10] Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba, quae ego loquor vobis, a me ipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. [11] Non creditis quia ego in Patre, et Pa-ter in me est? [12] Alioquin propter opera ipsa credite.

Io 12, 49

Io 14, 20; 10, 25. 38

Mc 16, 19 s

Amen, amen dico vobis, qui cre-dit in me, opera, quae ego facio, et ipse faciet, et maiora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. [13] Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glori-ficetur Pater in Filio. [14] Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. [15] Si diligitis me: mandata

Mt 7, 7; 21, 22; Mc 11, 24; Io 16, 23; 1 Io 5, 14

Io 15, 10; 1 Io 5, 3

---

kia turėti galvoje regėjimą, koks gali-mas žemiškame gyvenime. Apaštalams gi tai buvo galima matyti tik jo šven-čiausioje žmogystėje ir veikime. Iš čia jie galėjo spręsti apie jame pasiliekan-čią dievystę. Taigi, čia Išganytojas no-ri pasakyti štai ką: Aš ir Tėvas taip esame viena, kad tas pats dalykas yra matyti mane ar Tėvą, nes jis niekur nesielgtų kitaip, kaip aš, jei jis būtų pasirodęs kaip žmogus jūsų tarpe. — (10) *Ar jūs netikite, kad...*: arba, ar tu netiki, kad gana matyti mane, kad pamatytumei ir Tėvą. Tuomet tu tu-rėtumei abejoti, kad aš ir Tėvas esame tobulai viena ta pačia prigimtimi. O jei mes esame viena, tai aš galvoju, kalbu ir darau tik tai, ką aš imu iš savo Tėvo. — (11) *Ar jūs netikite.* Gr. t.: tikėkite man.

(12) *Kas tiki į mane...* Tėvas taip labai liudija apie mane darbais, kad ne tik man, bet ir mano tikintiesiems lei-džia juos daryti ir leidžia daryti dar didesnių. — *Nes aš einu pas Tėvą:* iš Tėvo aš gausiu, kad jis tą galią suteik-tų jums. Arba: jūs, mano vietininkai, turite daryti tokiuos darbus, kadangi aš nebebūsiu regimu būdu žemėje. — (13) *Ko tik prašysite Tėvą...* Plg. Mt 7, 7; 20, 22; Mk 11, 24; žem. 16, 23. Kad mokytiniai galėtų daryti didelių daly-kų, jie turi pasilikti sąryšyje su Jėzumi. Jie siųs jam savo maldas, o jis atsakys, juos išklausydamas. Bet ką reiškia pra-šyti Jėzaus vardu? Vardas reiškia as-menį tiek, kiek jis mums pasidarė ži-nomas (plg. Jono 17, 6. 11. 26; 20, 31 ir kt.). Jėzus pasidarė mums žinomas, kaip Dievo Sūnus ir Išganytojas, kaip tiesos mokytojas ir dorybės pavyzdys ir t.t. Taigi, prašyti jo vardu reiškia: prašyti, pasitikint jo verte, jo nuopel-nais, jo meile ir t.t. To išklausymo paskutinis tikslas yra Dievo garbė. Tos garbės žmonėms apreikšti ir, atsilygi-nus Dievo teisybei, jos Dievui atiduoti Sūnus nužengė iš dangaus. — *Jei ko prašysite mane...* Išganytojas čia pa-kartoja pažadą ir sako savo mokyti-niams, kad po jo išaugštinimo, jie mel-sis taip pat jam, kaip ir Tėvui. Iki tam laikui jie jį prašė, o dabar jie jam mel-sis. — (15) *Jei jūs mane mylite...* Mo-kytiniai paliks susivienijç su Viešpačiu ne tik savo veikime, ne tik bus arti jo pagalba, bet jis pats jiems nurodo dar vieną, naują, paguodos pagrindą (16 e): šventosios Dvasios atsiuntimą. Bet kad jie tinkamai prisirengtų jos atėji-

Io 14, 26; 15, 26; 16, 7 ss; 1 Io 2, 1; Io 16, 13; 7, 39; Mt 10, 20; Rom 8, 26; Io 16, 16; Io 17, 21 ss

mea servate. [16] Et ego rogabo Patrem, et alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum. [17] Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum, vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, et in vobis erit. [18] Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. [19] Adhuc modicum: et mundus me iam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo, et vos vivetis. [20] In illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis.

mano įsakymus. [16] Aš melsiu Tėvą, ir jis duos jums kitą Ramintoją, kad pasiliktų su jumis per amžius, [17] tiesos Dvasią, kurios pasaulis negali priimti, nes jos nemato ir jos nepažįsta. Jūs gi pažinsite ją, nes ji pasiliks pas jus ir bus jumyse. [18] Aš nepaliksiu jūsų našlaičiais; aš ateisiu pas jus. [19] Dar trumpą valandėlę, ir pasaulis manęs jau nebematys. Jūs gi mane matote, nes aš esu gyvas, ir jūs būsite gyvi. [20] Tą dieną jūs pažinsite, kad aš esu savo Tėvuje,

---

jimui, jie turi mylėti Kristų ir tą meilę įrodyti sergėjimu jo įsakymų, ypač tų, kurie šiandien buvo duoti (Tom.). — (16) *Aš melsiu Tėvą.* Kaip Dievas, Jėzus pats siunčia šventąją Dvasią, kaip žmogus, jis jos maldauja iš Tėvo, pirma savo kančia nusipelnęs jos atsiuntimą mums. — *Kitą Ramintoją.* Šventoji Dvasia bus vietoje žemę palikusiojo Išganytojo kita paspirtis ir todėl Ramintojas, nes ir pats Išganytojas yra paspirtis (1 Jono 2, 1). Šventoji Dvasia yra Ramintojas, nes ji įveda į pilną Jėzaus mokslo supratimą (17 e.), nes ji palaiko mokytinius visuose pavojuose (Mt 10, 19...), nes ji, mumyse gyvendama, mus pašventina (1 Kor 6, 19), daro iš mūsų Dievo vaikus ir paliudija, kad mes esame Dievo vaikai, pagaliau, nes ji mums laiduoja, kad mes gausime dangiškąją tėvonystę (Efez 1, 14), ir taip ji tikinčiuosius ypatingu būdu ramina ir padrąsina (1 Petro 1, 3). Šventoji Dvasia yra kitas Ramintojas, taigi, ji yra skirtina nuo Sūnaus. Ji yra Tėvo siunčiama, todėl ji yra skirtina ir nuo Tėvo. Be to, čia ir kitose vietose ji nurodoma kaip Dievas. Taigi, taip yra trys dieviškieji asmenys. — *Kad pasiliktų...* Šventoji Dvasia žadama apaštalams ir jų įpėdiniams, tiems, kuriuos Išganytojas siunčia visų tautų mokyti, laikyti visa, ką jis yra jiems įsakęs (Mt 28, 20). — (17) *Kurios pasaulis negali priimti.* Nedorume paskendęs pasaulis negali priimti šventosios Dvasios, nes jam trūksta dvasinės šviesos, kad galėtų ją pamatyti ir pažinti. — (18) *Aš ateisiu pas jus...* Išganytojas vėl ateis: laikinai po savo prisikėlimo iš numirusiųjų (Auks.), amžinai — per šventosios Dvasios atėjimą (Kir.). — (19) *Aš esu gyvas...* Išganytojas yra gyvenimas (5, 26), todėl jis nenustoja gyvybės ir mirtyje. Jis ją nugali, vesdamas žmogiškąją Viešpaties prigimtį į prisikėlimą ir į amžinąjį gyvenimą. Pažadas: *jūs būsite gyvi* negali būti suprantamas tik apie įgimtąjį gyvenimą, nes jį turi ir pasaulis, o tačiau jis nemato, t. y., nepažįsta nei Kristaus, nei šventosios Dvasios. Taigi, jis reikia suprasti apie antgamtinį gyvenimą, kuriuo teisieji gyvens amžinai. — (20) *Tą dieną jūs pažinsite...* Tuo metu, kurs prasideda su prisikėlimu iš numirusiųjų ir pasiekia augščiausįjį savo tašką šventosios Dvasios atsiuntime, jūs pažinsite, kad aš ir Tėvas esame vienos esmės (11 e.) ir kad tarp manęs ir jūsų yra artimiausis gyvenimo bendrumas (plg. 15, 4. 5; 6, 57). Jei aš nebūčiau viena su gyvuoju Dievu, tai aš negalėčiau iš mirties grįžti į gyvenimą. Šitą antrąją tiesą apaštalai pažino ypač iš stebuklingų padarų, kurių atnešė šventosios Dvasios atėjimas: Kristus veikė juose

o jūs manyje ir aš jumyse. [21] Kas turi mano įsakymų ir juos laiko, tas mane myli. O kas mane myli, bus mano Tėvo mylimas; ir aš jį mylėsiu ir pats jam apsireikšiu. [22] Judas, ne anas Iskarijotas, jį pa=klausė: Viešpatie, kas atsitiko, kad tu nori apsireikšti mums, ne pasauliui? [23] Atsakydamas Jėzus jam tarė: Jei kas mane myli, tas laikys mano žodžius; ir mano Tė=vas jį mylės; mes pas jį ateisime ir pasidarysime pas jį buveinę. [24] Kas manęs nemyli, tas mano žo=džių nelaiko; žodžiai gi, kuriuos jūs girdėjote, ne mano, bet to, kurs yra mane siuntęs, Tėvo.

[25] Tai aš jums kalbėjau, pasilik=damas pas jus. [26] O ramintojas, šventoji Dvasia, kurį Tėvas atsiųs mano vardu, jis jus viso išmokys ir primins jums visa, ką tik aš

[21] Qui habet mandata mea, et ser=vat ea: ille est, qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo: et ego diligam eum, et ma=nifestabo ei meipsum. [22] Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes: Domine, quid factum est, quia manifestatu=rus es nobis teipsum, et non mun=do? [23] Respondit Iesus, et dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus di=liget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus: [24] qui non diligit me, sermones meos non servat. Et sermonem, quem audistis, non est meus: sed eius, qui misit me, Patris.

[25] Haec locutus sum vobis apud vos manens. [26] Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pa=ter in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia,

2 Cor 3, 18; 1 Io 5, 3
Act 10, 41
Io 14, 21; 13, 34; Prv 8, 17; Sir 2, 18; Mt 18, 20; 28, 20; Eph 3, 17; 2 Cor 6, 16
Io 7, 16; 1 Io 2, 5
Io 14, 16; Mt 10, 19 s

---

per šventąją Dvasią, darydamas juos panašius į save. — (21) *Kas turi mano įsakymų...* Čia Išganytojo nurodoma sąlyga, kad galėtų pasireikšti tarp jo ir žmonių artimiausi santykiai, apie ku=riuos jis yra kalbėjęs. Prie tikėjimo turi prisidėti klusnumas ir meilė. — *O kas mane myli...* Kas myli Išganytoją, tas yra mylimas Tėvo ir Kristaus, tam suteikiama vidujiniai Dievo apsireiški=mai. — (22) *Judas, ne anas...* Apie Ju=dą žr. Lk 6, 16. Žodžiais: *ne anas Iskarijotas,* norima atkreipti skaitytojo dėmesį, kad turėta galvoje kitas Judas (Tadas). — *Ne pasauliui.* Judas su=prato žodį „pasaulis" (17. 19 e.) per=daug bendrai apie visus žmones, arba bent apie visą tautą, ir dabar stebisi, kad pasaulio Gelbėtojas (aug. 1, 29) apsireiškia tiktai mažam būreliui. — (23) *Jei kas mane myli...* Jėzus atsako Judui ne stačiai, tačiau taip, kad jo žo=džiuose lengva rasti tikras atsakymas. Jis tarsi sako: Aš apsireikšiu tiktai tiems, kurie mane myli ir laiko mano įsakymus; šio pasaulio žmonės taip ne=daro, todėl aš jiems neapsireikšiu. —

(24) *Tas mano žodžių nelaiko:* ir todėl mes pas jį neateisime. Toksai niekina ne žmonių žodžius, bet Dievo, todėl nė vienas dieviškasis asmuo negali pas jį pasilikti,

(26) *O ramintojas...* Išganytojo mok=slą palaikys ateisianti šventoji Dvasia. Ji bus atsiųsta Tėvo, nebe Sūnaus (16 e.) prašymu, bet kad laikytų Sū=naus vietą ir kalbėtų jo vardu. Kaip Sūnus yra atėjęs nuo Tėvo, kad kal=bėtų jo vardu, taip šventoji Dvasia kal=bės Sūnaus vardu. Pilno nusiraminimo Jėzaus mokytiniai negalėjo pajusti, nes jie jo žodžių dalimi nesuprato, o dalimi turėjo abejonių dėl jų. Todėl Išganytojas visai nuramina juos, saky=damas: Šventoji Dvasia pamokys jus viso (Auksab.), taip kad tuomet nebe=bus reikalingas joks klausinėjimas (16, 23). Tačiau šventosios Dvasios moksle nėra nieko, ko pats Kristus nebūtų be=tarpiai apreiškęs. Ypatinga šventosios Dvasios mokytojavimo dalis yra ta, kad ji taip pat primins mokytiniams visa, ką Jėzus buvo sakęs. Čia mes turime laidą, kad visa yra tiesa, ką

Io 14, 1; 16, 33; Phlp 4, 7

Io 14, 3. 18; Lc 24, 52

Io 13, 19

Io 12, 31; Eph 2, 2

quaecumque dixero vobis. [27] Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. [28] Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater maior me est. [29] Et nunc dixi vobis prius quam fiat: ut cum factum fuerit, credatis. [30] Iam non multa loquar vobiscum, venit enim princeps mundi huius, et in me non habet

jums kalbėjau. [27] Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę; ne kaip pasaulis duoda, aš jums duodu. Tegul jūsų širdis nenusigąsta ir tenebijo. [28] Girdėjote, kad aš jums sakiau: Aš einu sau ir ateinu pas jus. Jei mylėtumėte mane, jūs juk džiaugtumėtės, kad aš einu pas Tėvą, nes Tėvas didesnis už mane. [29] Ir dabar aš jums tai pasakiau pirma, nekaip įvyko, kad įvykus tikėtumėte. [30] Jau nebedaug aš kalbėsiu su jumis. Nes ateina šio pasaulio kunigaikštis; manyje jis nieko ne-

---

apaštalai yra mums pasakę apie Išganytojo gyvenimą ir mokslą. — (27) *Aš jums palieku ramybę...* Pakartojimas: *ramybę, savo ramybę* sustiprina pažadą ir kreipia dėmesį į didelę tos dovanos vertę. Apaštalai, netekę savo Mokytojo, galėjo netekti taip pat ir ramybės. Su juo jie buvo taikoje su Dievu, kurį mylėti jis juos mokė, buvo taikoje savo tarpe, nes jo balsas ramino jų ginčus. Jie, pasitikėdami savo Mokytojo globa, nebijojo savo priešų. Tą tat *ramybę, savo ramybę* jis jiems palieka, lyg kad jis visuomet būtų pasilikęs su jais. — *Ne kaip pasaulis duoda...* Pasaulis trokšta ramybės, bet jos neduoda; jis neduoda patvarios ramybės, nes pasaulio žmonės, pasiduodami savo aistroms, vieni kitiems daro neramybę. Pasaulis neduoda tikros ramybės, nes jis tariasi esąs ramybėje, kai įvykdomi jo troškimai, kai jam nereikia nieko išsižadėti, nereikia kęsti jokio persekiojimo; tuo tarpu, kad tikroji ramybė kyla iš savęs išsižadėjimo, iš kovos ir kantrybės. — (28) *Jei mylėtumėte mane...* Mintis apie Viešpaties išėjimą neturi drumsti ramybės. Jei apaštalai galvoja apie save, tai juos turi nuraminti žodis: *aš ateinu pas jus.* Jei jie galvoja apie Išganytoją, o to reikalauja tobula meilė, kuri pati savęs išsižada (10, 11), tai džiaugsmas turi stoti skausmo vieton. — *Nes Tėvas didesnis už mane.* Išganytojas čia kalba kaip žmogaus Sūnus, kaip įsikūnijęs Žodis. Kaip Dievo Sūnus, jis yra visiškai lygus Tėvui. — (30) *Ateina šio pasaulio kunigaikštis.* Piktoji dvasia artinasi prie Išganytojo, kaip priešas, pasižiūrėti, ar negalės pareikšti prieš jį bent kurių teisių. Piktoji dvasia stovi Kristaus priešų pusėje, jų priešakyje. Nors pasaulio kunigaikštis neturi jokių teisių prieš Jėzų (plg. 12, 31), bet Jėzus leidžia pasireikšti prieš save jo galiai, kad žmonės pažintų, jog jis myli Tėvą ir yra klusnus iš meilės. Tą savo nusistatymą parodydamas, Jėzus pakyla drauge su savaisiais. Kadangi tik 18,1 yra pasakyta, kad Jėzus išėjo (tikriausiai ne iš kitur, kaip tik iš vakarienės kambario), tai randamas 15—17 perskyrimuose pamokslas gali būti, kad buvo pasakytas dar Išganytojo, jau atsistojusio vakarienės kambaryje Jeruzalėje. Tačiau daug žymių aiškintojų mano, kad Išganytojas, jau dabar išėjęs iš vakarienės vietos ir už miesto, nuošalioje vietoje, pasakęs toliau dedamus pamokslus.

c) *Jėzaus pamokslas kelyje į Getsemanės daržą, 15, 1—16, 33.*

Akivaizdoje pasaulio, kurs jų nekęs, Jėzus ragina apaštalus laikytis jo tobula meile (15, 1—11) ir mylėti vieni kitus (12—17), tuo tarpu, kad pasaulis jų neapkęs (18—27) ir perse-

turi, [31] bet kad pasaulis pažintų, kad aš myliu Tėvą ir taip darau, kaip Tėvas man įsakė. Kelkitės, eikime iš čia.

15. [1] Aš tikrasis vynmedis, ir mano Tėvas vynininkas. [2] Kiekvieną vynmedžio šakelę manyje, nenešančią vaisiaus, jis atima, ir kiekvieną, kuri neša vaisiaus, jis apvalo, kad neštų daugiau vaisiaus. [3] Jūs jau esate nesutepti dėl žodžių, kuriuos aš jums kalbėjau. [4] Pasilikite manyje ir aš jumyse. Kaip vynmedžio šakelė negali nešti vaisiaus pati savaime, jei nepasilieka vynmedyje, taip ir jūs, jei nepasiliekate manyje. [5] Aš vynmedis, jūs vynmedžio šakelės. Kas pa-

quidquam. [31] Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

15. [1] Ego sum vitis vera: et Pater meus agricola est. [2] Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum: et omnem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. [3] Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. [4] Manete in me: et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. [5] Ego sum vitis, vos palmites: qui

Io 10, 18; Mt 26, 46; Mc 14, 42 Act 2, 23

Ir 2, 21; Ps 79, 9—16; Sir 24, 23;

Io 13, 10

1 Cor 12, 12 s. 27; 2 Cor 3, 5

---

kios. Pasitraukęs Išganytojas atsiųs šventąją Dvasią, kuri liudys prieš pasaulį (16, 1—11). Dabartinis apaštalų liūdesys dėl atsiskyrimo pavirs labai dideliu džiaugsmu (12—24). Apaštalų tikėjimas į dieviškąją Jėzaus kilmę, nors dar nėra pakankamas, nugalės pasaulį (25—33).

(15, 1) *Aš tikrasis vynmedis.* Augšč. (6, 35...) Išganytojas pavadino save gyvenimo duona, toliau (12, 24) jis kalbėjo apie save kaip apie kviečių grūdą, o čia jis palygina save su mistiniu vynmedžiu (plg. Ps 79, 9...; Iz 5, 1; Jer 2, 21; Ez 19, 1...; Oz 10, 1). Kristus, įsikūnijęs Dievo Sūnus, (Aug.) yra tikrasis vynmedis ne ta prasme, lyg kad vynmedžio augalas nebūtų tikras, bet todėl, kad antgamtinėje srityje jis taip tobulai veikia, kaip vynmedis gamtoje. — *Mano Tėvas vynininkas:* nes jis mane pasodino, t. y., įkūnijimu įstatė į žmoniją ir visa padarė, kad žemėje atsirastų Dievo karalystė (vynuogynas). — (2) *Vynmedžio šakelę.* Vynmedžio šakelės yra tie, kurie yra įdiegti į Viešpatį tikėjimu ir meile ir šventosios Dvasios priėmimu pasidarę jo draugystės dalyviai. Nenaudingos šakelės atimamos, kai kas išoriniu būdu tebėra Kristaus draugystėje, bet neparodo jokių tikėjimo vaisių, jokių gerų darbų (Auksab. Aug. Kir.). Sveikosios šakelės apvalomos nuo viso, kas gali joms trukdyti duoti vaisiaus, kentėjimais ir sielvartais (Kir. Auksab.) ir visu tuo, kas pakursto ir palaiko Dievo meilę (Kir.). Judas — mirusios vynmedžio šakelės pavyzdys, mokytiniai — vaisingosios vynmedžio šakelės. — (3) *Esate nesutepti dėl žodžių...:* dėl paskutinių Kristaus pamokymų apaštalams; anot kitų aiškintojų, dėl viso Kristaus išganymo mokslo. Kristaus žodis, jo trijų metų veikla valė mokytinių protą nuo klaidos, jų valią nuo piktų palinkimų, o visą sielą nuo nuodėmių, jei buvo tikima (Tom.). — (4) *Pasilikite manyje...* Kaip tik per Kristų apaštalai pasidarė nesutepti, taip ir naujas gyvenimas juose gali būti išlaikytas ir sustiprintas, tik bendraujant su juo. — *Jei nepasiliekate...* Kaip vynmedžio šakelei yra reikalingas susivienijimas su vynmedžiu, taip reikalingas sąryšis su manimi, nes be jo negalima padaryti tų antprigimtinių gerų darbų. — (5) *Jūs vynmedžio šakelės.* Tik čia Išganytojas aiškiai pasako, kad apaštalų su juo santykis turi būti išreikštas vynmedžio šakelių vaizdu. Kas surištas su Išganytoju, tas tik duoda vaisių, o kas nesurištas su Jėzumi, tas negali padaryti jokio antgamtinio gero darbo,

Mt 3, 10; 13, 40
Mc 11, 24
Mt 5, 16
Io 14, 15; 8, 29; 1 Io 2, 4. 8
Io 17, 13
Io 13, 34; 1 Th 4, 9; 1 Io 3, 11; Eph 5, 2; Mc 12, 30

manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. [6] Si quis in me non manserit: mittetur foras sicut palmes, et arescet, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet. [7] Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis. [8] In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, et efficiamini mei discipuli. [9] Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. [10] Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei praecepta servavi, et maneo in eius dilectione. [11] Haec locutus sum vobis: ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur. [12] Hoc est prae-

silieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti. [6] Jei kas nepasiliktų manyje, bus laukan išmestas, kaip šakelė, ir sudžius, ją surinks, įmes į ugnį, ir ji sudegs. [7] Jei pasiliksite manyje, ir mano žodžiai pasiliks jumyse, jūs prašysite, ko tik norėsite, ir bus jums suteikta. [8] Tuo mano Tėvas šlovinamas, kad jūs nešate labai daug vaisių ir esate mano mokytiniai. [9] Kaip Tėvas mylėjo mane, taip ir aš jus mylėjau. Pasilikite mano meilėje. [10] Jei laikysite mano įsakymus, jūs pasiliksite mano meilėje, kaip ir aš laikiau savo Tėvo įsakymus ir pasilikau jo meilėje. [11] Tai aš jums kalbėjau, kad mano džiaugsmas būtų jumyse, ir kad jūsų džiaugsmas būtų pilnas. [12] Tai mano įsakymas, kad mylėtumėte

---

nes Viešpaties nėra su juo (Trid. Sin. 6 pos. 16 sk.). — (6) *Bus laukan išmestas... ir sudžius.* Gr. ἐβλήθη ἔξω ..καὶ ἐξηράνθη, jau išmestas laukan... ir sudžiūvo, t. y., tuo pačiu, kad nepasiliko Kristuje, jis yra išmestas laukan, atskirtas ir jau sudžiūvo, kaip atkirstas nuo vynmedžio sulčių. Taip nurodoma betarpė ir visai tikra pasėka. Atkirstos ir džiūstančios vynmedžio šakelės vaizdu ir jau niekam daugiau netinkančios kaip tik sudeginti, aprašoma padėtis to, kurs atkirto save nuo vienybės su Kristumi, kurs nuodėme virto piktosios dvasios tarnu. Jis, kaip nukirsta vynmedžio šakelė, džiūsta, netenka tos drėgmės, kurią turėjo iš malonės šaknies (Eut.) — (7) *Jei pasiliksite...* Po pagrąsymo, kuriuo ragino savo mokytinius rūpestingai palaikyti su juo vienybę, dabar kviečia juos į ją pažadu didelės naudos, kokią iš vienybės turės: pasilikdami vienybėje su manimi, jūs galite prašyti, ko tik norite, ir kiekvienas prašymas bus išklausytas, nes jūs esate su manimi sujungti, ir aš todėl pats meldžiuosi su jumis, o mano malda visuomet išklausoma. Plg. aug. 11, 42. — (8) *Tuo mano Tėvas šlovinamas.* Kiekvieno tėvo, taigi ir dangiškojo Tėvo šlovė yra geri sūnūs. Ypatingas Dievui pašlovinimas yra, jei daugelis eina paskui jo Sūnaus pavyzdį. — (9) *Kaip Tėvas mylėjo mane...* Išganytoją su jo mokytiniais jungiąs ryšys yra meilė. Tarp Tėvo meilės Sūnui iš vienos šalies ir meilės mokytiniams iš kitos, savaime suprantama, yra tik panašumas, o ne lygybė. Prasmė, tikriau sakant, yra toki: kaip Tėvas tikrai mylėjo jus, taip myliu ir aš jus. — *Pasilikite mano meilėje:* rūpinkitės, kad jūs visuomet būtumėte verti mano meilės. — (11) *Kad mano džiaugsmas būtų...* Jei mokytiniai pasiliks Kristaus meilėje, tai jie pasiliks taip pat ir jo džiaugsme, nes džiaugsmas susideda iš turėjimo didžiausios gėrybės. Tas turėjimas suteikiamas mylinčiam. Kitame pasaulyje džiaugsmas bus tobulas, nes ir meilė bus tobula, kai Dievas, jis pats, bus matomas (1 Kor 13, 12; Apr 21, 4). — (12) *Kad mylėtumėte vienas kitą...* Plg. aug. 13, 34. Prie pareigos my-

vienas kitą, kaip aš jus mylėjau. [13] Niekas neturi didesnės meilės, kaip ta, kad kas guldo savo gyvybę už savo prietelius. [14] Jūs mano prieteliai, jei darysite, ką aš jums įsakau. [15] Aš jau nebevadinu jūsų tarnais, nes tarnas nežino, ką jo viešpats daro. Jus aš pavadinau prieteliais, nes pasakiau jums visa, ką tik esu girdėjęs iš savo Tėvo. [16] Ne jūs mane išsirinkote, bet aš jus išsirinkau ir paskyriau jus, kad eitumėte, neštumėte vaisiaus, ir jūsų vaisius pasiliktų, kad, ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jis jums

ceptum meum ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. [13] Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. [14] Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis. [15] Iam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quaecumque audivi a Patre meo, nota feci vobis. [16] Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis, et fructum afferatis: et fructus vester maneat: ut quodcumque petieritis Patrem in

Io 10, 12; 1 Io 3, 16
Io 8, 31; Mt 12, 50
Io 13, 18; 6, 70; Mt 28, 19

lėti Išganytoją prisideda pareiga mylėti vieniems kitus. Be artimo meilės, nėra tikro ryšio su Jėzumi. Šitai (artimo) meilei Išganytojo meilė yra paskatinimas ir pavyzdys. Taip tikrai palaikoma draugystė su Viešpačiu. Jei pasilikimas Jėzuje ateina iš meilės, o meilė pareina nuo įsakymų įvykdymo, įsakymas gi yra tai, kad mes vieni kitus mylime, tai pasėkoje pasilikimas Dievuje yra priklausomas nuo meilės vienų kitiems (Auksab.). *Mano įsakymas* čia reiškia visus įsakymus. Kas myli, tas vykdo visus įsakymus ir tai iš meilės. — (13) *Niekas neturi didesnės meilės...* Mylėkite, kaip aš, o aš myliu augščiausiame laipsnyje, iki atidavimui visų gėrybių, net gyvybės. Taigi, būkite pasiryžę taip mylėti artimą. Artimą mylėti reikia pratintis mažomis aukomis, nes, kaip sako šv. Gregorius, kas ramiu metu nenori paaukoti savo apsiausto, kaip toksai sielvartų metu duos savo gyvybę? — (14) *Jūs mano prieteliai...* Tryliktosios eilutės žodžiai turėjo paraginti tapti Kristaus prieteliu, o dabar Išganytojas sako, kas tam yra reikalinga. — (15) *Aš jau nebevadinu...* Išganytojas, tiesa, ne kartą vadino mokytinius tarnais (12, 26; 13, 13...; Lk 17, 7—10), tačiau jis visuomet su jais elgėsi daugiau kaip su prieteliais, negu kaip su tarnais. Nes tas yra skirtumas tarp tarno ir prietelio, kad pirmajam duodama tik įsakymas, o prieteliui leidžiama pažvelgti į savo širdį. Šį vakarą Išganytojas leido apaštalams giliau pažvelgti į savo širdį. Jis apreiškė jiems visą išganymo planą ir leido pažvelgti į ateitį. Taip jų klusnumas buvo paremtas dalyko pažinimu ir vidujiniu pritarimu. Taigi, čia nepasakyta, kad jie toliau nebebus Viešpaties tarnai, nes sutvertųjų dalykų prigimtyje yra tai, kad jie santykiuose su Dievu yra tarno padėtyje. — *Pasakiau jums visa, ką...* Šitiems žodžiams nepriештarauja, kas pasakyta žemiau (16, 12), kad Jėzus turįs dar daug ką sakyti apaštalams. Išganytojas apreiškė apaštalams ne visą savo dieviškąjį žinojimą, bet tik tai, ką jis yra jiems girdėjęs iš Tėvo ir ko jis norėjo pamokyti juos, būdamas su jais drauge čia žemėje. Pagaliau, visa, ko šventoji Dvasia juos mokys, yra tik išvystymas to, ką yra sakęs Išganytojas. — (16) *Aš jus išsirinkau...:* aš išsirinkau jus iš nuodėmingojo pasaulio ir įdiegiau jus kaip šakeles į vynmedį, kad jūs būtumėte apaštalai, kad jūs eitumėte (Mt 28, 19; Lk 10, 3) ir grąžintumėte žmones į Dievą ir darytumėte iš jų amžinojo gyvenimo dalyvius. Žodžius: *jūsų vaisius pasiliktų,* galima suprasti apie Bažnyčią, kuri, apaštalų įsteigta, turi pasilikti iki laikų pabaigai (Apollin.) — *Kad, ko*

1 Io 3, 11; 4, 7
Io 7, 7; 1 Io 3, 13
1 Io 4, 5; Io 17, 14
Io 13, 16; Mt 10, 24; 24, 9
Io 10, 22; 16, 3; Mt 5, 11; Mt 13, 13

nomine meo, det vobis. [17] Haec mando vobis, ut diligatis invicem. [18] Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit. [19] Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. [20] Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur: si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt. [21] Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum, qui misit me. [22] Si non venissem, et locutus fuissem eis,

duotų. [17] Tai aš jums įsakau, kad vienas kitą mylėtumėte.

[18] Jei pasaulis jūsų nekenčia, žinokite, kad manęs pirma jūsų nekentė. [19] Jei būtumėte iš pasaulio, pasaulis mylėtų, kas jojo yra; kadangi tačiau jūs neesate iš pasaulio, bet aš jus išrinkau iš pasaulio, todėl pasaulis jūsų nekenčia. [20] Atsiminkite mano žodžius, kuriuos aš esu jums sakęs: Tarnas ne didesnis už savo valdovą. Jei jie mane persekiojo, persekios ir jus; jei jie laikė mano žodžius, laikys ir jūsų. [21] Bet visa tai jie jums darys dėl mano vardo, nes nepažįsta to, kurs yra mane siuntęs. [22] Jei aš nebūčiau atėjęs ir nebūčiau jiems

---

tik prašysite...: aš savo išrinkimu suteikiau jums tokią vertę ir pakėliau jus į tokią padėtį, kad Tėvas ir dėl manęs teiks jums visa ką. Be maldos apaštalų pareiga pasilieka be vaisių. Šitoje eilutėje Išganytojas nuolat kreipia apaštalų dėmesį į tai, kad jie visa turi iš jo, ir kad jie yra priklausomi nuo jo ir nuo Tėvo. Jų pareiga turėjo jiems rodytis labai didelė, bet taip pat ir labai didelis reikalas pasilikti vienybėje su Viešpačiu. — (17) *Tai aš jums įsakau...* Čia minimas Kristaus įsakymas liečia arba tai, kas pasakyta 12—16 e.e. (to pasakymo tikslas buvo paraginimas apaštalams mylėti vieniems kitus), arba čia yra tik pakartojimas to, kas aukščiau, 12 eilutėje yra pasakyta.

(18) *Jei pasaulis jūsų nekenčia...:* jei jūs mylėsite vieni kitus, tai bus gana žmonių, kurie jūsų nemylės, jūsų nekęs. Bet tai neturi jūsų stebinti, kelti jumyse nerimasties, nes jei pasaulis nekentė manęs, tai jis nekęs ir jūsų, mano prietelių ir mokytinių. Šitą Išganytojo nurodytą paguodos pagrindą kartoja šventas Petras (1 Petro 2, 21...). — (19) *Jei būtumėte iš pasaulio...:* jei jūs savo nusistatymu, žodžiais ir darbais eitumėte iš vieno su pasauliu, tai pasaulis mylėtų jus, kaip saviškius, o kadangi jūs, kaip mano mokytiniai, stovite prieš pasaulį, tai jis jūsų nekenčia. — (20) *Atsiminkite mano žodžius...* Išganytojas primena savo mokytiniams pasaulio atsinešimą į Dievo siųstąjį asmenį ir jo pasiuntinybę: jei jie mane persekiojo, o jūs žinote, kad taip įvyko, tai jie persekios ir jus; jei jie yra priėmę mano žodį, o jūs žinote, kad to nebuvo, tai jie taip pat padarys ir su jūsų žodžiu. Žr. aug. 13, 16; Mt 10, 24. — (21) *Darys dėl mano vardo:* tos neapykantos pagrindas yra ne jumyse, todėl jūs galite būti ramūs. Nekenčiamas Kristaus asmuo ir nekenčiamas jo atpirkimo darbas; kadangi tuos dalykus primena vardas, ir tam tikru būdu jis viską apima, tai nekenčiamas ir vardas. Paguodos mintys, kurias Išganytojas yra patiekęs, gali būti trumpai išreikštos šiaip: jie nekęs jūsų ir persekios jus po manęs, kaip mane, dėl manęs. Kaip daug paguodos mokytiniai rasdavo šitose mintyse, parodo Apd 5, 41; 21, 13; 2 Kor 12, 10...; Gal 6, 17; 1 Petro 4, 12... — *Nes nepažįsta to...:* jų nuodėmė yra ta, kad jie nepažino Tėvo, kaip to, kurio Išganytojas buvo siųstas į pasaulį, ir todėl rodė jam savo neapykantą ir persekiojo jį. Bet jų netikėjimas yra nuodėmingas, nes pažinti jie galėjo, todėl neturi kuo teisintis.

kalbėjęs, jie neturėtų nuodėmės, o dabar jie neturi kuo pateisinti savo nuodėmes. [23] Kas manęs ne= kenčia, tas nekenčia ir mano Tė= vo. [24] Jei nebūčiau tarp jų daręs darbų, kurių niekas kitas nėra da= ręs, jie neturėtų nuodėmės, o da= bar jie matė ir nekenčia kaip ma= nęs, taip ir mano Tėvo. [25] Tačiau turėjo įvykti žodžiai, parašyti jų įstatyme: *Jie nekentė manęs be priežasties.* [26] Kuomet gi ateis Ra= mintojas, kurį aš jums siųsiu nuo Tėvo, tiesos Dvasią, kuri iš Tėvo eina, ji liudys apie mane. [27] Ir jūs liudysite, nes nuo pat pradžios su manimi esate.

16. [1] Tai aš jums kalbėjau, kad nesipiktintumėte. [2] Jie išmes jus iš sinagogų; ateina net valanda, kad

peccatum non haberent: nunc au= tem excusationem non habent de peccato suo. [23] Qui me odit: et Patrem meum odit. [24] Si opera non fecissem in eis, quae nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc autem et viderunt, et oderunt et me, et Patrem meum. [25] Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eo= rum scriptus est: *Quia odio habue= runt me gratis.* [26] Cum autem ve= nerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimo= nium perhibebit de me: [27] et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

16. [1] Haec locutus sum vobis, ut non scandalizemini. [2] Absque sy= nagogis facient vos: sed venit ho= ra, ut omnis, qui interficit vos, ar=

Io 5, 23; 1 Io 2, 23; Lc 10, 16
Io 14, 19
Ps 34, 19; 68, 4
Io 14, 26; Lc 24, 49
Lc 1, 2; Act 1, 8; 5, 32
Io 14, 29
Io 9, 22; Mt 5, 11; 24, 9; Lc 6, 22

(22 e.). — (23) *Kas manęs nekenčia.* Čia Išganytojas nurodo žydų nuodėmės didumą. Ji yra neapykanta Dievo, nors Kristaus priešai dedasi uoliais Dievo garbintojais. — (24) *Jei nebūčiau...* Plačiau paaiškinama, kodėl žydų ne= tikėjimas nepateisinamas. Apie tai liu= dijo Kristaus mokslas, prie jo prisidė= jo dar ir darbų liudijimas. Jis darė to= kiuos darbus, kurių niekas kitas prieš jį nebuvo daręs (plg. aug. 3, 2; 5, 36; 9, 3. 32; 10, 37; 14, 10; Mt 9, 36), kad įrodytų savo mokslo tiesą, jog jis yra Dievo Sūnus ir Mesijas. — (25) *Ta= čiau turėjo įvykti...* Išrinktoji tauta, labiau kaip kuri nors kita, priklausė Dievui, tačiau dabar ji stovi Išganytojui priešingo pasaulio priešakyje. Taip įvyksta žodis, randamas jų įstatyme, tame įstatyme, kuriuo jie nuolat gi= riasi. Minimi čia šv. Rašto žodžiai yra Ps 34, 19 ir 68, 5. Kadangi žydai nu= sikalto neapykanta, tai ta neapykanta buvo iš anksto paskelbta Dievo įstaty= me. Tuo šventoji Dvasia rodė, kad jai nėra nieko nežinomo. — (26) *Kuo= met gi ateis...* Ir ateityje niekas nega= lės pasiteisinti nežinojimu, nes šventoji Dvasia liudys apie Kristų (Tom.). Tas liudijimas įvyko dalimi vidujiniu ap= švietimu, o dalimi stebuklingu, atviru šventosios Dvasios veikimu. Išganyto= jas čia pasavina šventosios Dvasios siuntimą sau, nes ji eina iš jo, kaip ir iš Tėvo. Sugrįžęs pas Tėvą, jis ją siųs nuo jo ir sąryšyje su Tėvu (4 La= ter. Sin., I sk.). — (27) *Ir jūs liu= dysite...* Prie šventosios Dvasios liudi= jimo prisideda apaštalų liudijimas. Pa= saulio persekiojimuose jie neturės ir negalės tylėti. Apaštalų liudijimą Kri= staus Bažnyčioje visais laikais palaikys šventoji Dvasia. Ji nušvies ir paaiškins jo turinį, suteiks jam gaivinančios jė= gos. Taip dvejopas liudijimas, švento= sios Dvasios ir apaštalų, eis drauge.

(16, 1) *Tai aš jums kalbėjau:* kas buvo paskelbta augščiau apie kančią (15, 18...). — *Kad nesipiktintumėte.* Išganytojui nelengva statyti prieš mo= kytinių akis taip skaudžius vaizdus, ta= čiau reikia taip daryti, kad jų tikėjimas nenukentėtų, ir kad būtų atitolintas vi= soks nepastikėjimas ir murmėjimas. — (2) *Jie išmes...* Žydų vyresnieji buvo susitarę išmesti iš sinagogos kiekvieną,

Io 15, 21
Lc 22, 53; Io 17, 12
Io 7, 33
Io 14, 16—26;
Col 14, 24; Hbr 4, 12
Io 3, 18; Rom 1, 18;

bitretur obsequium se praestare Deo. [3] et haec facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. [4] Sed haec locutus sum vobis: ut cum venerit hora eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis. [5] Haec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram: Et nunc vado ad eum, qui misit me; et nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis? [6] Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. [7] Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. [8] Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de iustitia, et de iudicio. [9] de peccato quidem: quia non crediderunt in

kiekvienas, kurs jus užmuš, tarsis tarnaująs Dievui. [3] Tai jie jums darys, nes nepažino Tėvo, nė manęs. [4] Bet aš tai jums kalbėjau, kad, atėjus tai valandai, atsimintumėte, jog aš buvau tai jums sakęs. [5] Aš tai jums nesakiau nuo pat pradžios, nes buvau su jumis. Dabar aš einu pas tą, kurs yra mane siuntęs, ir niekas neklausia manęs, kur eini? [6] Kadangi tačiau aš tai jums kalbėjau, jūsų širdis pasidarė pilna liūdesio. [7] Bet aš sakau jums tiesą: Jums geriau, kad aš einu. Nes, jei aš neeisiu, Ramintojas neateis pas jus, o jeigu aš nueisiu, aš jį jums atsiųsiu. [8] Atėjęs jis įrodys pasauliui, kas turi nuodėmę, kas teisybę ir kam skiriama teismas. [9] Kas turi nuodėmę: nes ne-

---

kurs pripažintų Jėzų Mesiju. Šita Jėzaus pranašystė gal įvyko, kilus persekiojimui Jeruzalėje (Apd 8, 1). Apaštalų laukė dar baisesni dalykai. Po to, kai Išganytojas buvo paskelbtas vertas mirties dėl piktžodžiavimo Dievui (Mt 26, 65), buvo išlietas šv. Stepono kraujas dėl tariamo piktžodžiavimo Mozės įstatymui ir Dievui (Apd 6, 11). Plg. taip pat Apd 8, 3; 9, 1; 26, 9; Gal 1, 13. — (3) *Nes nepažino Tėvo*... Čia ne pateisinimas, bet paaiškinimas, kaip įvyksta, kad jie tariasi tarnaują Dievui, persekiodami jo tarnus ir prietelius, apaštalus. Taigi, ne mokytiniai kalti, kad juos sutinka toks kietas likimas (Auksab. Teof. Aug.). Jie juk nori tarnauti Dievo garbei ir platinti žmonių išganymą. — (5) *Nes buvau su jumis*... Tokiuo liūdnu pranašavimu aš nenorėjau drumsti jūsų džiaugsmo, kurį jums teikia mano drauge su jumis buvimas. — *Neklausia manęs, kur eini?* Mokytiniai labai nuliūdę galvojo tik apie tai, kad Viešpats nuo jų skiriasi; liūdesyje paskendę, jie nė nesiteiravo, kur jis eina. — (7) *Nes, jei aš neeisiu*. Galutinė priežastis Kristaus vykdomos išganymo tvarkos yra Dievo valia. Į išganymo tvarką įeina ir šventosios Dvasios atsiuntimas. — (8) *Jis įrodys pasauliui*... Šventoji Dvasia pamokys ir įtikins pasaulį, kas yra nusidėjęs, kad nusidėjo pasaulis, kurs netiki, kad teisybė yra pas Kristų, kurs garbingai žengia į dangų, ir kad pasmerkimas paskirtas piktajai dvasiai ir jos šalininkams. Kristaus atmetimas yra vyriausis nuodėmių šaltinis, ir kas netiki, tas jau pasmerktas (Jono 3, 18). Garbingas Kristaus žengimas į dangų buvo aiškiausis didžiausios jo teisybės, jo kalbos tikrumo ir jo pasiuntinystės įrodymas. Pasauliu čia vadinama visa žmonija, išskyrus jau įtikėjusius, bet drauge su tais, kurie, nors dar priklauso pasauliui, bet mokytinių siuntimu į pasaulį (17, 18) bus dar atvesti į tikėjimą ir savo išganymui bus atpalaidoti nuo pasaulio (17, 20). — (9) *Kas turi nuodėmę*... Šventoji Dvasia sako pasauliui, kad yra nuodėmė, ir kas yra nuodėmė, ir taip pastato tą dalyką jam prieš akis, kad jis turi pripažinti savo klaidą. Šventoji Dvasia nurodo pasauliui jo netikėjimą į Jėzų Kristų ir įrodo, kad jis yra nusidėjęs ir pasilieka nuodėmėse. Netikėjimas yra kitų nuodė-

tiki į mane; [10] kas teisybę: nes aš einu pas Tėvą, ir jūs jau nebematysite manęs; [11] kam skiriama teismas, nes šio pasaulio kunigaikštis jau nuteistas. [12] Daug dar aš turiu jums sakyti, bet dabar jūs negalite pakęsti. [13] Kuomet gi ateis ta tiesos Dvasia, ji jus ves į visokią tiesą. Nes ji ne pati iš savęs kalbės, bet ką tik išgirs, tai sakys ir paskelbs jums, kas turi įvykti. [14] Ji pašlovins mane, nes ims iš to, kas mano, ir paskelbs jums. [15] Visa, ką tik turi Tėvas, yra mano. Todėl aš pasakiau: Ji ims iš to, kas mano, ir jums paskelbs.

me: [10] de iustitia vero: quia ad Patrem vado: et iam non videbitis me: [11] De iudicio autem: quia princeps huius mundi iam iudicatus est. [12] Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo. [13] Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquetur a semetipso: sed quaecumque audiet loquetur, et quae ventura sunt annunciabit vobis. [14] Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, et annunciabit vobis. [15] Omnia quaecumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi: quia de meo accipiet, et annunciabit vobis.

Act 5, 31; Rom 4, 25
Io 12, 30; 14, 30
1 Cor 3, 1; Hbr 5, 11 s
Io 14, 26; 1 Io 2, 27
Io 17, 10

---

mių šaltinis. — (10) *Kas teisybę*... Šventoji Dvasia įrodo pasauliui, kad yra teisybė, kur ji yra ir koki ji yra. Jei Jėzus nuėjo pas Tėvą, tai teisybė buvo jo pusėje, nors pasaulis norėjo rasti jame nuodėmę, nes kad tik teisusis yra priimamas į dangų, tai turėjo būti aišku ir pasauliui. Jei pasaulis persekiojo teisųjį, tai jame nėra teisybės. Ją galima rasti tik pas Jėzų. Tas pažinimas, kad tik pas Kristų randama tikroji teisybė, piktos valios žmonėms pasiliks be vaisių, juos dar net labiau sukietins. Kiti tačiau duosis vedami pas Jėzų ir dalyvaus teisybėje. Žodžiais: *nebematysite manęs,* pabrėžiama, kad Kristus pasiliks pas Tėvą amžinai. — (11) *Kam skiriama teismas*... Išganytojo mirtis yra teismo valanda (12, 31) piktajai dvasiai, iš kurios Kristaus mirtimi atimamos visos sielos, išskyrus tas, kurios vėl savo valia po to jai pasiduoda. Šventoji Dvasia pamokys pasaulį, kad yra teismas visiems, tik tai tiesai įrodyti patarnaus jau įvykdytas piktajai dvasiai teismas. Atnaujinimas žmonių giminės Jėzaus mokytinių galia prieš piktąsias dvasias aiškiai liudijo, kad Dievo karalystė pastatyta prieš piktosios dvasios karalystę, ir kad šita karalystė pasmerkta. — (12) *Daug dar aš turiu jums sakyti.* Išganytojas čia nenori pasakyti, kad šventoji Dvasia apreikš visai naujas, iki tam laikui dar nepaskelbtas, paslaptis, bet čia turima galvoje tik gilesnis supratimas jau apreikštųjų tiesų. Tiesos Dvasia, kuri negali paklysti nė suklaidinti, vis labiau vystys Kristaus padėtus daigus ir plės iki pasaulio pabaigai. Kaip kitoje vietoje buvo pasakyta apie Kristų, kad jis augo (Lk 2, 52), taip auga Bažnyčia amžiumi ir išmintimi. — (13) *Ta tiesos Dvasia*... Šventoji Dvasia yra lyg kad keliarodis, kurs sužadina teisingus dvasios reikalus ir juos patenkina, atsižvelgdamas į paties žmogaus ėjimą drauge ir bendradarbiavimą. Visas šventosios Dvasios mokslas yra Jėzaus moksle ir dedasi prie jo, kaip paaiškinimas, išvystymas, papildymas (16 e.). Taip nuolat veikia šventoji Dvasia Bažnyčioje visais laikais ir padaro, kad ji nė mažiausiame dalyke nenutolsta nuo Jėzaus mokslo, bet, pagal savo reikalus, turi jį pilną; taip kaip saulės šviesa nuo pat aušros ligi vidudienio auga ir tačiau yra ta pati (Vinc. Lerin.). — (15) *Ji ims iš to*... Šventoji Dvasia yra tiesos mokytoja, nes ji tik tai sako, ką girdi (13 e.). Pačią tiesą ji ima iš Sūnaus išganymo tiesų iždo (14 e.). Visa gi, kas tik apima Sūnaus tiesų nuosavybę, yra nuosava Tėvui, kurs yra paėmęs amžinąjį išganymo nutarimą iš savo išminties iždo ir sutei-

Io 14, 19

[16] Modicum, et iam non videbitis me: et iterum modicum, et videbi⸗tis me: quia vado ad Patrem. [17] Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est hoc, quod di⸗cit nobis: Modicum, et non videbi⸗tis me: et iterum modicum, et vi⸗debitis me, et quia vado ad Pa⸗trem? [18] Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit, Modicum? nesci⸗mus quid loquitur. [19] Cognovit autem Iesus quia volebant eum in⸗terrogare, et dixit eis: De hoc quaeritis inter vos quia dixi, Mo⸗dicum, et non videbitis me: et ite⸗rum modicum, et videbitis me. [20] Amen, amen dico vobis: quia plorabitis, et flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contri⸗stabimini, sed tristitia vestra verte⸗tur in gaudium. [21] Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressu⸗rae propter gaudium: quia natus

Is 26, 17

[16] Dar valandėlė, ir jūs jau ne⸗bematysite manęs; ir vėl valandė⸗lė, ir matysite mane, nes aš einu pas Tėvą. [17] Tuomet kai kurie iš jo mokytinių kalbėjosi tarp savęs: Kas tai yra, ką jis mums sako: Dar valandėlė, ir nebematysite ma⸗nęs; ir vėl valandėlė, ir matysite mane; ir: Aš einu pas Tėvą? [18] Tai⸗gi jie klausinėjosi: Ką tai reiškia, ką jis sako: Valandėlė? Mes neži⸗nome, ką jis kalba. [19] Jėzus su⸗prato, kad jie norėjo jį klausti, ir jiems tarė: Jūs klausinėjate vienas kitą apie tai, kad aš jums pasakiau: Valandėlė, ir nebematysite manęs, ir vėl valandėlė, ir matysite ma⸗ne. [20] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jūs verksite ir raudosite, o pasaulis džiaugsis. Jūs būsite nu⸗liūdę, bet jūsų nuliūdimas pavirs džiaugsmu. [21] Moteriškė gimdyda⸗ma turi nuliūdimo, nes jos valanda atėjo. Pagimdžiusi gi kūdikį, jau nebeatsimena suspaudimo dėl džiaugsmo, kad gimė pasauliui

---

kęs Sūnui; taigi, abudu suteikia tas tiesas šventajai Dvasiai, kuri perduoda jas savo sužieduotinei, Bažnyčiai. Šitoje atsisveikinimo su mokytiniais kalboje Išganytojas kalba įsidėmėtinai tiksliai apie tris dieviškuosius asmenis.

(16) *Ir vėl valandėlė...* Apie tą patį pasimatymą Išganytojas kalba ir toliau 22. 23. 25. 26 eilutėse. Čia turima gal⸗voje pasimatymas po jo prisikėlimo iš numirusiųjų iki Sekminių, kaip aug⸗ščiau 14, 18. — (18) *Mes nežinome...* Augščiau Išganytojas kalbėjo apie savo ėjimą pas Tėvą ir su tuo buvo sujung⸗tas nebesimatymas (10 e.). Ten tikrai turėta galvoje žengimas į dangų, o čia — mirtis ir prisikėlimas iš numirusiųjų. Žodžių: *„Aš einu pas Tėvą“* nėra dau⸗gelyje senovės rankraščių. Kaip ne⸗aiškus buvo Išganytojo pasakymas, pa⸗rodo įvairūs aiškinimai, kurie duoda⸗mi ir dabar, kai jau yra įvykę tai, kas tuomet buvo tik iš anksto skelbiama. — (19) *Valandėlė, ir nebematysite ma⸗nęs.* Išganytojas nebuvo pasakęs, kiek laiko apima viena ir kita jo minima valandėlė. Mokytiniai tikriausiai kreipė dėmesį į tai, kas juos liūdino ir vargu ar pajuto skelbimą prisikėlimo iš numi⸗rusiųjų. — (20) *Jūs verksite ir raudo⸗site.* Šitais dviem žodžiais nurodoma didžiausis skausmas, kurs pasireiškia garsiai. Kristui numirus ant kryžiaus, žydai džiaugsis ta mirtimi, manydami, kad jie nugalėjo. Tai bus tarsi pirmoji Jėzaus augščiau paminėtoji valandėlė (16 e.). Apaštalų nuliūdimas virs džiaugsmu, kai jie išvys prisikėlusįjį iš numirusiųjų Jėzų, ir tai bus *„vėl valan⸗dėlė“*. — (21) *Moteriškė...* Palyginimas parodo, kaip greitai eina skausmas ir džiaugsmas, vienas po kito, ir kaip džiaugsmas gimsta po skausmo. Moky⸗tiniai liūdėjo Išganytojo. Visas liūdesys dėl Išganytojo atstos nuo mokytinių ir pavirs džiaugsmu. — (22) *Džiaugsmo*

žmogus. [22] Taip ir jūs dabar, tiesa, turite nuliūdimo; bet aš vėl jus matysiu; tuomet jūsų širdis džiaugsis, ir jūsų džiaugsmo niekas iš jūsų neatims. [23] Tą dieną jūs nieko manęs neklausite. Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jis jums duos. [24] Iki šiolei jūs nieko neprašėte mano vardu. Prašykite ir gausite, kad jūsų džiaugsmas būtų pilnas.

[25] Tai aš jums kalbėjau prilyginimais. Ateina valanda, kada jau nebe prilyginimais jums kalbėsiu, bet aiškiai sakysiu jums apie Tėvą. [26] Tą dieną jūs prašysite mano vardu; aš nesakau jums, kad aš prašysiu už jus Tėvą, [27] nes pats Tėvas myli jus, dėl to kad jūs mane mylėjote ir tikėjote, jog aš nuo Dievo išėjau. [28] Aš išėjau nuo Tėvo ir atėjau į pasaulį; vėl palieku pasaulį ir einu pas Tėvą. [29] Jo mokytiniai jam tarė: Štai dabar aiš-

est homo in mundum. [22] Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. [23] Et in illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. [24] Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: Petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

[25] Haec in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis, sed palam de Patre annunciabo vobis. [26] in illo die in nomine meo petetis: et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis: [27] Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis, quia ego a Deo exivi. [28] Exivi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem. [29] Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc

Is 66, 14
Io 14, 20. 13 s; Mt 7, 7; 21, 22; Mc 11, 24; Lc 11, 9; Iac 1, 5
Io 15, 11
Io 10, 6
Io 14, 21
Io 16, 25

---

niekas iš jūsų neatims: nes apaštalai, Kristui prisikėlus iš numirusiųjų, ne tik džiaugėsi jį matydami, bet taip pat džiaugėsi ir paskui dėl jo vardo kentėdami. — (23) *Neklausite...* Graikiškas žodis ἐρωτᾶν turi dvi prasmi: klausti ir prašyti. Pirmoji prasmė čia labiau tinka, nes ta prasme ir tas pats žodis pavartotas 19 eilutėje ir toliau 30 eil. Žodžio „prašyti" prasmei išreikšti šitoje pačioje eilutėje randame žodį αἰτεῖν. Taigi, apaštalams nebus reikalo kaip anksčiau (plg. 19 eil.; 14, 5. 8. 22) statyti klausimus savo mokytojui, nes gavę iš šventosios Dvasios apreiškimus, jie žinos visa. — *Ko tik prašysite...* (Žr. Mt 7, 7; 21, 22; Mk 11, 24; Lk 11, 9; Jono 14, 13; Jok 1, 5). — (24) *Neprašėte mano vardu:* nes aš pats buvau su jumis ir su jumis prašiau (Auksab.). Prašoma neesančiojo, o ne čia pat esančiojo vardu.

(25) *Kalbėjau prilyginimais.* Visa, kas buvo kalbėta, pradedant nuo 16 eil., taip buvo pasakyta, kad apaštalai nesuprato tikros žodžių prasmės. — *Apie Tėvą...* Iki tam laikui Išganytojas galėjo apreikšti savo santykius su Tėvu tik netobulai, neaiškiai; jis išdėstys juos aiškiau ar tai pats prisikėlęs iš numirusiųjų, ar tai per šventąją Dvasią po įžengimo į dangų. Plg. Apd 1, 13; Lk 24, 45. — (27) *Nes pats Tėvas...* Mokytiniai neturi manyti, kad jų malda bus tik tuomet išklausoma, kai Išganytojas po tos mokytinių maldos ir pats prašys Tėvą. Mano vardu, dėl mano nuopelnų, jūsų malda turi savo galią ir savo šventumą, todėl jai nebereikia jokio tarpininkavimo ir pagyrimo pas Tėvą. Tėvas myli Sūnų ir visus, kurie jam priklauso tikėdami ir mylėdami. — (28) *Aš išėjau nuo Tėvo...* Šituose žodžiuose yra visa Kristaus gyvenimo santrauka. Jis atliko dvi kelioni: vieną iš Tėvo prieglobsties į pasaulį, kitą atliks iš pasaulio į garbę, pas Tėvą. Jis išėjo nuo Tėvo, nes yra iš Tėvo; jis

Io 2, 25

Mt 26, 31; Mc 14, 27; Io 8, 29; Zach 13, 7

Io 14, 27 Rom 5, 1; 1 Io 5, 4

Io 11, 41; 13, 31 s

palam loqueris, et proverbium nullum dicis. 30 nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus quia a Deo existi. 31 Respondit eis Iesus: Modo creditis? 32 Ecce venit hora, et iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquatis: et non sum solus, quia Pater mecum est. 33 Haec locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

17. 1 Haec locutus est Iesus: et sublevatis oculis in caelum, dixit: Pater venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te:

kiai kalbi ir nebesakai jokio prilyginimo. 30 Mes žinome, kad tu visa žinai ir tau nereikia, kad kas tave klaustų; todėl mes tikime, kad tu esi nuo Dievo išėjęs. 31 Jėzus jiems atsakė: Dabar tikite? 32 Štai ateina valanda ir jau atėjo, kad jūs išsiskirstysite kiekvienas sau ir paliksite mane vieną; bet aš nesu vienas, nes su manim yra Tėvas. 33 Tai aš jums kalbėjau, kad turėtumėte manyje ramybės. Pasaulyje jūs patirsite priespaudos; bet pasitikėkite, aš nugalėjau pasaulį.

17. 1 Tai pasakęs, Jėzus pakėlė akis į dangų ir tarė: Tėve, valanda atėjo, pašlovink savo Sūnų, kad ta-

---

atėjo į pasaulį, nes parodė pasauliui savo kūną, kurį prisiėmė iš Marijos; jis paliko pasaulį, išeidamas su kūnu; jis nuėjo pas Tėvą, žengdamas su žmogaus kūnu į dangų, ir nepaliko pasaulio be savo valdymo (Aug.). — (30) *Mes žinome...* Anksčiau (plg. 19 eil.) Jėzus buvo dar kartą parodęs apaštalams, kad jis skaito jų širdies gilumoj; iš to jie dabar daro išvadą, kad jis žino visa ir todėl jis yra atėjęs nuo Dievo.— (31) *Dabar tikite? Ar* jūs manote, kad dabar pasiekėte pilną tikėjimą? Kiti tačiau aiškintojai mano, kad čia yra teigiamas sakinys: taip, jūs dabar tikite; tačiau štai ateina valanda, kurią jūsų tikėjimas atsiras dideliame pavojuje. Jie tiki dabar, bet kančios metu paliks savo mokytoją ir pabėgs. Žr. Mt 26, 31; Mk 14, 27. — (32) *Bet aš nesu vienas...* Tik rodos, kad aš esu vienas, nes Tėvas palaiko mano žmogiškąją prigimtį savo visagalia pagalba, kad aš baigčiau savo kovą nugalėjimu. — (33) *Kad turėtumėte manyje ramybės.* Visa, ką Jėzus buvo pasakęs savo apaštalams, turėjo tikslą suteikti jiems ramybės, laimės, net ir po to, kai jis juos buvo palikęs. — *Patirsite priespaudos.* Po ramybės žodžio dar kovos žodis. Jūsų laukia kova, bet būkite drąsūs. Aš nebūčiau pasaulio nugalėtojas, jei pasaulis nugalėtų mano narius (Aug.).

d) Jėzaus, kaip vyriausiojo kunigo, malda, 17, 1—26.

Čia Išganytojas visų pirma maldauja sau pašlovinimo (1—5), maldauja savo mokytiniams ištvermės tikėjime, apsaugojimo nuo pikto ir jų pašventinimo (6—19), maldauja tikintiesiems, kad būtų vienybė tarp jų su Jėzumi ir su Tėvu dabar ir laimingoje amžinybėje.

(17, 1) *Jėzus pakėlė akis į dangų ir tarė...* Čia pradedama Jėzaus malda, paprastai, vadinama Kristaus, vyriausiojo kunigo, malda. Kristus, kunigas ir auka, jau pasiryžęs eiti tos aukos daryti, iškilmingai kalba šios maldos žodžius, kuriais išdėsto savo Tėvui, jog jis pabaigė savo darbą ir prašo jį tęsti tą darbą per tuos, kuriuos yra jam davęs, ir kuriuos jis yra šiam reikalui prirengęs. Jis maldauja už savo mokytinius ir tikinčiuosius, kad jie, vienybėje su juo ir patys artimiausiai susijungę, išdėstytų pasauliui dieviškąją Kristaus pasiuntinybę, ir patys pasiektų amžiną-

vo Sūnus pašlovintų tave, [2] kaip tu esi jam davęs valdžios ant visų žmonių, kad jis visiems, kuriuos jam davei, suteiktų amžinąjį gyvenimą. [3] Tai yra amžinasis gyvenimas: kad jie pažintų tave, vienatinį tikrąjį Dievą, ir kurį tu siuntei, Jėzų Kristų. [4] Aš pašlovinau tave žemėje, baigdamas darbą, kurį tu man davei daryti. [5] Dabar tu, Tėve, pašlovink mane pas save ta šlove, kurią aš turėjau pas tave, pirma nekaip atsirado pasaulis.

[6] Aš apreiškiau tavo vardą žmo-

[2] Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam aeternam. [3] Haec est autem vita aeterna: Ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Iesum Christum. [4] Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam: [5] et nunc clarifica me tu Pater apud temetipsum, claritate, quam habui prius, quam mundus esset, apud te.

[6] Manifestavi nomen tuum ho-

Mt 28, 18
1 Io 5, 20; 1 Thes 1, 9
Io 4, 34
Io 17, 24; 1, 1; Ph 2, 6
Io 17, 9; Mt 6, 9

ją laimę danguje. Taigi, jis prašo to, kas yra visų dieviškųjų darbų tikslas, būtent, kad iš jo aukos kiltų Dievui garbės ir žmonių išganymas. — Aiškintojų dauguma mano, kad šita Kristaus malda buvo kalbėta paskutinės vakarienės vietoje, nes ir nelengva sau įsivaizdinti, kaip būtų galėjęs Kristus kalbėti ją kelyje, girdint mokytiniams. Getsemanės darže Kristaus siela jau buvo pilna visai kitokių jausmų. Posakis *„pakėlė akis į dangų“* nurodo tik maldos iškilmingumą, ne maldos vietą po atviru dangumi. — *Tėve...* Šitoje maldoje Jėzus, pilnas meilės, šiuo žodžiu dar penkis kartus šaukiasi į savo dangiškąjį Tėvą. — *Valanda atėjo.* Kančios valanda, Judui išėjus iš vakarienės vietos, buvo jau kaip ir prasidėjusi. — *Pašlovink...* Išganytojas čia lyg kad primena Tėvui augščiau 12, 28 padarytą pažadą. Kristus buvo pašlovintas įvairiais įvykiais kančios, mirties ir prisikėlimo metu. Tenai Tėvas stebuklingu būdu liudijo apie Sūnų, duodamas jam nugalėti mirtį, pragarą, nuodėmę ir priešus.—*Savo Sūnų,* t. y., kad aš tavo Sūnus. — *Kad tavo Sūnus pašlovintų tave.* Tėvo pašlovinimas bus pasėka jo padaryto Sūnaus pašlovinimo, nes kai Sūnus nugali, yra šlovinamas Tėvas. Tėvo pašlovinimas čia yra ir nugalėjimo tikslas, nes juk visas išganymo darbas turi tarnauti Dievo garbei. Plg. 1 Kor 15, 24—28. — (2) *Kaip tu esi...* Plg. Mt 28, 18. Kristus pašlovins Tėvą, nes jis davė jam galios suteikti amžinąjį gyvenimą visiems žmonėms, kurie patys savęs neatskiria nuo išganymo. — (3) *Kad jie pažintų tave.* Šitais žodžiais paaiškinama tikslas to, kas pasakyta antroje eilutėje. Amžinasis gyvenimas, t. y., tai, kas žmones veda į amžinąją dangaus laimę, susideda visų pirma iš gero pažinimo Dievo ir jo Sūnaus, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus; ne kad to vieno pažinimo užtektų savaime, bet dėl to, kad visa kita juo remiasi. — *Vienatinį tikrąjį Dievą.* Šitie žodžiai nereiškia, kad vien Tėvas yra Dievas, bet jais tik pasakoma, kad yra vienas tikras Dievas ir juo neneigiama dieviškųjų asmenų buvimas. Priešingai, šita eilutė įrodo, kad Kristus yra Dievas, nes kitaip amžinasis gyvenimas negalėtų priklausyti tik nuo Išganytojo pažinimo, kaip ir nuo vieno Dievo Tėvo pažinimo. Tik šioje evangelijos vietoje Išganytojas vadina save pilnu savo vardu. — (5) *Pašlovink mane...*: pašlovink mane, nes aš pašlovinau tave, apreikšdamas tavo savybes, vedžiau visus mylėti ir garbinti tave, pasidaviau tau visu klusnumu, visa tau pasavinau. Išganytojas jau dabar galėjo pasakyti: *„baigdamas darbą“...*, nes jis jau stovi kančios ir mirties angoje ir savo valia tą kančią ir mirtį jau yra priėmęs.

(6) *Aš apreiškiau...* Pradėdamas maldavimą už mokytinius, Išganytojas išdėsto, ką jis yra dėl jų padaręs Tėvo garbei ir ką jie patys jau padarė. Jis

minibus, quos dedisti mihi de mun- do: Tui erant, et mihi eos dedisti: et sermonem tuum servaverunt. [7] Nunc cognoverunt quia omnia, quae dedisti mihi, abs te sunt; [8] quia verba, quae dedisti mihi, de- di eis: et ipsi acceperunt, et cog- noverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti. [9] Ego pro eis rogo: Non pro mun- do rogo, sed pro his, quos dedisti mihi: quia tui sunt: [10] et mea om- nia tua sunt, et tua mea sunt: et clarificatus sum in eis: [11] Et iam non sum in mundo, et hi in mun- do sunt, et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut et nos. [12] Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi:

Io 16, 30

Io 6, 37. 44. 65

Io 16, 15; Lc 15, 31

Io 10, 30

Io 6, 39; 18, 9; Ps 108, 8; 40, 10; 2 Thes 2, 3

nėms, kuriuos man davei iš pasau- lio. Jie buvo tavo, ir tu davei juos man; jie laikė tavo žodžius. [7] Da- bar jie žino, kad visa, ką man da- vei, yra iš tavęs. [8] Nes žodžius, kuriuos tu man davei, aš daviau jiems; jie priėmė ir tikrai pažino, kad aš nuo tavęs išėjau, ir įtikėjo, kad tu mane siuntei. [9] Aš už juos meldžiu; ne už pasaulį meldžiu, bet už tuos, kuriuos man davei, nes jie tavo. [10] Visa, kas mano, yra tavo, ir, kas tavo, yra mano, ir aš esu pašlovintas juose. [11] Aš jau ne- beesu pasaulyje, o šitie yra pasau- lyje, ir aš pas tave einu. Šventasis Tėve, išlaikyk savo varde tuos, ku- riuos man davei, kad jie būtų vie- na, kaip ir mes. [12] Būdamas su jais, aš laikiau juos tavo varde. Aš sergėjau, kuriuos tu man davei, ir

---

pamokė savo apaštalus pažinti Tėvą ir jau tuo pačiu jį šlovinti. — *Jie buvo tavo...:* jie buvo Sutvėrėjo nuosavybė, tu dovanojai juos man, žmogaus Sū- nui, t. y., padarei, kad jie į mane tikėtų ir manęs laikytųsi. Melsdamas Tėvą, Išganytojas visą savo darbą, visą savo mokslą vadina „*tavo*", t. y., Tėvo dar- bu, nes jis buvo Tėvo siųstas ir iš jo gavo mokslą. — (7) *Dabar jie žino...:* dabar, kai jie pažino mokslą ir jį laikė, jie jau žino, kad tas mokslas dieviškas. Plg. aug. 7, 17. — (8) *Žodžius, ku- riuos tu man davei:* tavo apreiškimą. — *Jie priėmė...:* jie priėmė mano žo- džius, jie tikėjo ir vykdė mano mokslą ir taip pažino, kad aš esu tavo Sūnus ir pasiuntinys. Plg. aug. 12, 49. — (9) *Ne už pasaulį...* Pasaulis čia yra žmo- nės, iki galui nusistatę prieš Kristų ir tame nusistatyme sukietėję (Aug. Tom.). Tiesa, Kristus meldėsi ir už juos ir mirtį iškentėjo, bet šitoje vie- toje jis meldžiasi tik už tuos, kurie da- lyvaus išganyme. — (10) *Visa, kas mano...* Mokytiniai yra lygiai nuosa- vybė Tėvo, kaip ir Sūnaus. — *Aš esu pašlovintas juose.* Tai naujas pagrin- das, kodėl Kristaus mokytiniai yra ver- ti Tėvo globos: aš esu pašlovintas jų tikinčiose širdyse. — (11) *O šitie yra pasaulyje.* Kadangi manęs nebebus su jais, tai tuo labiau jiems reikia mano globos. — *Išlaikyk savo varde...:* Tė- ve, tu, kurs esi šventas, ne taip kaip pasaulis, saugok juos pasaulyje, kurs jų nekenčia, išlaikydamas juos tame tavo prigimties pažinime, kurį aš jiems daviau; saugok juos, kad jie būtų viena, kaip ir mes. Kristus, būdamas viena su Tėvu, apreiškia Tėvą; ir mo- kytiniai, tikėjimu prisidėdami prie Kri- staus, įėjo į Tėvo draugystę. Tosios draugystės pasėka ir atvaizdas yra mo- kytinių vienybė jųjų tarpe. Ta mokyti- nių vienybė yra Bažnyčios vienybė. — (12) *Nė vienas iš jų nepražuvo...* Plg. aug. 13, 18; Ps 108, 8. Ir Judas buvo priimtas į Dievo pažinimą, ka- dangi jam buvo suteiktas apreiškimas, ir jį stengėsi Išganytojas išlaikyti drau- gystėje su Tėvu. Judas tačiau pasiliko tik paviršutiniškai toje draugystėje. Čia jis vadinamas prapulties sūnumi, nes jis pats, savo valia, jai pasidavė ir įpuo- lė į ją nepataisomai. Išganytojas čia dar

nė vienas iš jų nepražuvo, kaip tik prapulties sūnus, kad Raštas įvyk= tų. [13] Bet dabar aš pas tave einu ir tai kalbu pasaulyje, kad jie tu= rėtų savyje mano džiaugsmą pilną. [14] Aš jiems daviau tavo žodį, bet pasaulis jų nekentė, nes jie ne iš pasaulio, kaip ir aš ne iš pasaulio. [15] Aš neprašau atimti juos iš pa= saulio, bet apsaugoti juos nuo pik= ta. [16] Jie ne iš pasaulio, kaip ir aš ne iš pasaulio. [17] Pašventink juos tiesoje. Tavo žodis tiesa. [18] Kaip tu mane siuntei į pasaulį, taip ir aš juos siunčiu į pasaulį. [19] Už juos aš pasišvenčiu pats save, kad ir jie būtų pašventinti tiesoje.

[20] Prašau ne tik už juos, bet ir už tuos, kurie per jų žodį tikės į

et nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. [13] Nunc autem ad te venio: et haec loquor in mundo, ut habeant gau= dium meum impletum in semetip= sis. [14] Ego dedi eis sermonem tu= um, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. [15] Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. [16] De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. [17] Sanctifica eos in veri= tate. Sermo tuus veritas est. [18] Si= cut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. [19] Et pro eis ego sanctifico meipsum: ut sint et ipsi sanctificati in veritate.

[20] Non pro eis autem rogo tan= tum, sed et pro eis, qui credituri

Io 15, 11
Io 15, 19
2 Thes 3, 3; 1 Io 5, 18; Mt 6, 13; Lc 22, 32
Io 6, 63
Io 20, 21
Hbr 10, 20
Io 17, 9

---

kartą su skausmu prisimena savo išda= vėją Dievo ir apaštalų akivaizdoje, ir iškilmingai paliudija, kad jis anaiptol nėra kaltas Judo prapulties. — (13) *Kad jie turėtų savyje...*: kad ir jie tu= rėtų tą džiaugsmą, kurio aš esu pilnas. Taip Išganytojas nurodo priežastį, ko= dėl jis meldžiasi garsiai: jo užtarymo atsiminimas turi iškelti mokytinius da= bar ir vėliau augščiau visų gyvenimo liūdesių. — (14) *Aš jiems daviau.* Plg. aug. 15, 18. 19. Dar vienas pagrindas, kodėl Tėvas turi išklausyti Kristaus pra= šymą: jie turi tavo mokslą, o kadangi jie jį priėmė, tai jie pasaulio nekenčiami, nes kaip tik iš to, kad jie priima mano paskelbtąjį mokslą, tam mokslui prie= šingas pasaulis pažįsta, kad jie to pasau= lio nesilaiko. Kaip nekenčiami, jie pri= valo ypatingos tavo globos. — (15) *Aš neprašau...* Gal vienas kitas mokytinis būtų galėjęs pamanyti sau: paimk ma= ne su savimi. Tačiau Išganytojas įsako jiems pasilikti ir prašo jiems savo Tėvo globos: apsaugok juos nuo visur pa= saulyje esančio piktumo, neduok jiems būti nugalėtais kovoje. — (17) *Pašven= tink juos...*, pašventink juos savo ma= lone, kad savo apaštališkuose darbuo= se tvirtai laikytųsi tiesos. Ta tiesa yra Dievo žodžiai, jiems apreikštasis mok= slas. — (18) *Kaip tu mane siuntei...* Tėvas turi sutvirtinti apaštalus tiesoje. Jis juk yra siuntęs Kristų, kad jis liu= dytų apie tiesą (18, 37); tam pačiam tikslui Kristus siunčia savo apaštalus. — (19) *Už juos aš pasišvenčiu...* Aš aukoju save už juos, kad jie būtų pa= šventinti apaštalų pareigoms. Taigi, vie= nas iš svarbiausiųjų Kristaus pasiauko= jimo tikslų buvo čia minimas apaštalų pašventinimas. Dangiškasis Tėvas juk negalėjo atmesti maldos, paremtos jo Sūnaus pasiaukojimu.

(20) *Prašau ne tik už juos...* Išga= nytojas, pasimeldęs už savo mokytinius, kaip pasaulio apaštalus, dabar meldžia= si už tuos, kurie jų apaštalavimu visose vietose ir visais laikais bus atvesti į tikėjimą ir išganymą. Kelias į tikėjimą yra apaštalų žodis ir tai visais lai= kais. Jų įpėdiniai gauna savo mok= slo turinį ne betarpiai iš Kristaus, bet iš apaštalų. Taip tat apaštališ= kumas yra viena iš tikrosios Bažnyčios

Gal 3, 28
Act 4, 32

1 Cor 6, 17;
Gal 2, 20

Io 10, 29;
12, 26;
Eph 1, 4

sunt per verbum eorum in me: [21] ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia tu me misisti. [22] Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut et nos unum sumus. [23] Ego in eis, et tu in me: ut sint consummati in unum: et cognoscat mundus quia tu me misisti, et dilexisti eos, sicut et me dilexisti. [24] Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi. [25] Pater iuste, mundus te non cognovit, ego autem te cognovi: et hi cognoverunt, quia tu

mane, [21] kad visi būtų viena, kaip tu, Tėve, esi manyje ir aš tavyje, kad ir jie būtų mumyse viena, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs. [22] Garbę, kurią man davei, aš daviau jiems, kad jie būtų viena, kaip ir mes esame viena? [23] Aš juose ir tu manyje, kad jie būtų tobuloje vienybėje, kad pasaulis pažintų, jogei tu esi mane siuntęs ir mylėjai juos taip, kaip ir mane mylėjai. [24] Tėve, aš noriu, kad ten, kur aš esu, būtų su manim ir tie, kuriuos tu man davei, kad jie matytų mano garbę, kurią tu man suteikei, nes tu mane mylėjai pirm pasaulio įkūrimo. [25] Teisusis Tėve, pasaulis tavęs nepažino, o aš tave pažinau; taip pat šitie pažino, kad tu esi mane siun-

---

žymių. — (21) *Kad visi būtų viena...* Panašus prašymas kaip aug. 11 e. — *Jie būtų mumyse viena:* tikėdami į tą patį Tėvą ir į tą patį Sūnų ir tai per visiems Tėvo ir Sūnaus (per šv. Dvasią) suteikiamą tikėjimo malonę. — *Kad pasaulis įtikėtų:* kad pasaulis, matydamas šitą stebėtiną vienybę mano Bažnyčioje, turėtų rimtą pagrindą tikėti. Tik Dievo pasiuntinys galėjo laukti tokios, visus laikus pasiliekančios, vienybės. Kad pasaulis tiki, tai Dievo sumanymas, kad daugelis netiki, tai jų pačių kaltė. Plg. 1 Jono 1, 3. — (22) *Garbę, kurią man davei...* Išganytojas davė tikintiesiems galią tapti Dievo vaikais. Tai yra didžiausi garbė, kuri gali būti suteikta sutvėrimui. Yra tačiau didelis skirtumas tarp Kristui suteiktosios garbės ir mūsiškės: Kristus-žmogus yra tikrasis Dievo Sūnus, o mes tik įsūniai. — *Kad jie būtų viena...* Tikintieji yra viena, nes jie yra vieno Dievo vaikai. Taip pat Tėvas ir Sūnus yra viena dievystėje. —Kristus, kaip dvasinio kūno galva, yra tikinčiuosiuose, savo mistiniame kūne; Tėvas yra Kristuje, o Kristus yra tikinčiuosiuose. Taigi, ir Tėvas yra tikinčiuosiuose. Ir taip jie yra tobulai viena viename Dievuje, tobuliausiame vienybės dėsnyje. — (23) *Kad pasaulis pažintų...* Pasaulis toje stebėtinoje vienybėje pažįsta Dievo darbą, o Dievas yra meilė ir veikia iš meilės, todėl jo sumanymas, suteikiant tą vienybę, galėjo būti tik didžiausio palankumo ženklas. — (24) *Tėve, aš noriu...* Visi, kuriuos Tėvas davė Išganytojui, pradedant jo švenčiausiąja Motina ir apaštalais iki paskutiniam krikščioniui amžių pabaigoje, sudaro vieną bendruomenę ir Tėvo Sūnui suteiktąją nuosavybę. Su ja kaip tinka elgtis, yra Išganytojo dalykas. Jis jau mato save dangaus garbėje ir nori, kad ten būtų sujungti su juo visi, kurie čia buvo drauge su juo malonės bendravime. Matymas yra įėjimas į garbę (Rom 8, 17; Kol 3, 4; 2 Tim 2, 12), laimės šaltinis (Auksab. Eut.). — *Nes tu mane mylėjai...* Ir kaip žmogus, Kristus nuo amžių Dievo Tėvo buvo mylimas. — (25) *Pasaulis tavęs nepažino...* Pasaulis, būdamas neteisus, nepažino Tėvo; taip pat ir netikintieji žydai; nes jei jie Dievą šiek tiek ir pažino, tačiau jie pažino jį ne kaip tą, kurs siuntė Kristų. — (26) *Aš padariau jiems...* Aš juos mo-

tęs. [26] Aš padariau jiems tavo var- dą žinomą ir duosiu jį pažinti, kad meilė, kuria tu mane mylėjai, bū- tų juose ir aš juose.

18. [1] Tai pasakęs, Jėzus išėjo su savo mokytiniais į anapus Kedro- no upelio. Tenai buvo daržas, į kurį įėjo jis ir jo mokytiniai. [2] Taip pat jo išdavėjas Judas žinojo tą vietą, nes Jėzus dažnai susieidavo tenai su savo mokytiniais. [3] Taigi, Judas, pasiėmęs būrį ir iš vyriau- siųjų kunigų ir parisiejų tarnų, atė- jo tenai su žibintais, žiburiais ir su ginklais. [4] Jėzus, žinodamas vi- sa, kas turėjo jam atsitikti, išėjo priešakin ir jiems tarė: Ko ieško-

me misisti. [26] Et notum feci eis nomen tuum, et notum faciam: ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

18. [1] Haec cum dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans Torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et discipuli eius. [2] Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis. [3] Iudas ergo cum accepisset cohortem, et a Pontificibus, et Pharisaeis mini- stros, venit illuc cum laternis, et facibus, et armis. [4] Iesus itaque sciens omnia, quae ventura erant super eum, processit, et dixit eis:

2 Rg 15, 23; Mt 26, 36; Mc 14, 32; Lc 22, 39

Lc 21, 37; Io 8, 1

Mt 26, 47; Mc 14, 43; Lc 22, 47

Io 19, 28

---

kiau pažinti tave ir dar patobulinsiu tą pažinimą per šventąją Dvasią (plg. aug. 16, 13). Tuomet jie pažins, kaip labai tu mane mylėjai, ir išmoks iš ta- vęs tos meilės man. Tuomet aš bū- siu juose, mylimasis mylinčiojo sieloje, nes tas visomis savo sielos jėgomis už- siima mylimuoju. Plg. 14, 23. — Gražiai baigiama Kristaus malda nurodymu pa- skutinio žmogaus tikslo: Dievą pažinti, jį mylėti ir taip būti su juo suvienytam.

2. Kenčiančiojo ir mirštančiojo Kristaus garbės apsireiškimas atmetamas jo prie- šų, 18, 1—19, 37. Plg. Mt 26, 36—27, 56; Mk 14, 32—15, 41; Lk 22, 40—23, 49.

Kristus Getsemanės darže savo valia pasiduoda priešams (18, 1—11). Suim- tas Jėzus vedamas pas Anną ir Kajipą, kur jo išsigina Petras (12—27). Iš vy- riausiojo kunigo Išganytojas vedamas pas Pilotą, kurs pasmerkia jį mirti (18, 28—19, 16). Kristus ant kryžiaus bai- gia atpirkimo darbą (19, 17—37).

(18, 1) *Jėzus išėjo.* Pas Mt 26, 30; Mk 14, 26 (plg. Lk 22, 39) šitais žo- džiais nurodoma Jėzaus išėjimas iš va- karienės kambario. Taigi, gal ir čia. Palygink tačiau, kas pasakyta augščiau 14, 30. — *Kedrono.* Kedronas (Juoda- sis upelis) yra tarp Jeruzalės miesto ir Alyvų kalno. Jis teka į Mirties jūrą. Evangelistas, gal atsimindamas Dovîdo, bėgančio nuo savo sūnaus, per Kedro- no upelį perėjimą, mini šitą Kedrono perėjimą (žr. 2 Kar 15, 23). Plg. Mt 26, 36; Mk 14, 32; Lk 22, 39. — (3) *Judas, pasiėmęs būrį...* Judas turėjo ro- dyti kelią Romos kareiviams, kurie pri- klausė Antonijos pilies įgulai. Būriui vadovavo pats tūkstantininkas (12 e.). Romos valdžia buvo davusi nemažą kariuomenės būrį (plg. Mt 26, 47), nes gal bijota, kad, suėmus taip žymų mo- kytoją, nekiltų sumišimo minioje. Be Romos kareivių buvo atvykę žymesnių- jų žydų tarybos narių tarnų (26 e.) ir šventyklos sargų (Lk 22, 52). — *Su žibintais.* Nors buvo pilnatis, tačiau pasiimta žiburių, nes mėnulis galėjo būti debesų uždengtas, o Jėzus galėjo būti medžių ūksmėje. — (4) *Kas tu- rėjo jam atsitikti.* Išganytojas ne tiktai žinojo, bet ir norėjo, kad tai jam at- sitiktų. Kaip tik Judas buvo jį pamatęs, jis, palikdamas būrį, pasiskubino prie jo ir, pabučiuodamas Išganytoją, davė sutartą ženklą. Po Judo pabučiavimo Išganytojas pats priėjo prie būrio. — *Ko ieškote?* Šitas klausimas ir toliau atsakymas: *aš esu* nebuvo nereikalingi, nors Judas buvo nurodęs Išganytoją

Quem quaeritis? [5] Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem et Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. [6] Ut ergo dixit eis: Ego sum: abie≈runt retrorsum, et ceciderunt in terram. [7] Iterum ergo interrogavit eos: Quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum. [8] Re≈spondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quaeritis, sinite hos abire. [9] Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia quos dedisti mi≈hi, non perdidi ex eis quemquam. [10] Simon ergo Petrus habens gla≈dium eduxit eum: et percussit pon≈tificis servum: et abscidit auricu≈lam eius dexteram. Erat autem nomen servo Malchus. [11] Dixit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Io 17, 12

Mt 26, 39

te? [5] Jie jam atsakė: Jėzaus Na≈zarėno. Jėzus jiems tarė: Aš esu. Su jais stovėjo ir jo išdavėjas Ju≈das. [6] Kaip tik jis jiems pasakė: Aš esu, jie pasitraukė atgal ir parpuo≈lė ant žemės. [7] Jis vėl juos paklau≈sė: Ko ješkote? Jie atsakė: Jėzaus Nazarėno. [8] Jėzus tarė: Sakiau jums, kad aš esu; jei tat manęs ješ≈kote, leiskite šitiems šalin eiti. [9] Taip turėjo įvykti jo pasakyti žo≈džiai: Aš nepražudžiau nė vieno iš tų, kuriuos tu man davei. [10] Tuo≈met Simonas Petras, kurs turėjo kalaviją, išsitraukė jį, ištiko vy≈riausiojo kunigo tarną ir nukirto jam dešinę ausį. Tarnas buvo var≈du Malkus. [11] Bet Jėzus tarė Pe≈trui: Kišk savo kalaviją į makštį. Nejaugi aš negersiu tos taurės, kurią mano Tėvas yra man davęs?

[12] Cohors ergo, et tribunus, et

[12] Būrys, tūkstantininkas ir žy≈

---

pabučiavimu, nes Išganytoją tuojau ap≈supo mokytiniai, ir kareiviai galėjo tu≈rėti abejonių, kuris yra ješkomasis. Evangelistas čia nemini išdaviko pabu≈čiavimo, laikydamas tai žinomu dalyku, ir iškelia aikštėn, kad ir pats Išganyto≈jas nurodė save savo priešams. — (5) *Su jais stovėjo...* Atpuolęs mokytinis atvirai stojo Išganytojo priešų pusėn. — (6) *Parpuolė ant žemės.* Pirma, ne≈gu Dievo Avinėlis pasiduos vilkams, jis duoda pažinti, kad jis yra taip pat liūtas iš Judo giminės (Aug.). — (7) *Jis vėl juos paklausė...* Nurodoma daug priežasčių, kodėl Išganytojas dar antrą kartą kartojo savo klausimą. Priežastis gal bus ši: jis tuo paklausimu gal no≈rėjo sakyti: pasvarstykite dar kartą, kas yra tas, kurio jūs ješkote. Juk jis yra tas, kurs jus vienu žodžiu parbloškė ant žemės. — (8) *Leiskite šitiems...* Išganytojas buvusiųjų su jais apaštalų nevadina savo mokytiniais, gal norėda≈mas apsaugoti juos nuo suėmimo, kaip savo šalininkus. — (9) *Aš nepražu≈džiau...* Gerasis Ganytojas visų pirma galvoja apie savo avių gelbėjimą. Nors Išganytojas, sakydamas jau augščiau (17, 12) minėtus žodžius, visų pirma galvoja apie gelbėjimą nuo amžinosios prapulties, tačiau evangelistas čia išple≈čia jų prasmę ir supranta juos, kaip iš≈vadavimą iš laikinų nelaimių (Tom. Auksab.). — (10) *Tuomet Simonas Petras...* Simonas, pamatęs, kad Jėzus gali būti tuojau suimtas, bando pulti jo priešus su kalaviju. Plg. Lk 22, 38. Tik šv. Jonas pasako Petro ir tarno vardus. Malkaus vardą jis galėjo žinoti, kaip vyriausiojo kunigo pažįstamas (15 e.). Kiti evangelistai nepasakė nė Petro vardo, nes rašydami savo evangelijas dar prie gyvos šv. Petro galvos, galėjo bijoti, kad neįduotų jo Romos valdžiai, kaip pasipriešinusio Romos kareiviams. — (11) *Tos taurės, kurią...* Taurės vaiz≈das žydams buvo gerai žinomas (žr. Mt 20, 22; Mk 10, 38).

(13) *Jie nuvedė jį visų pirma...* Taip čia paaiškinama, kodėl Annas minimas

dų tarnai sugavo Jėzų ir surišo jį. 13 Jie nuvedė jį visų pirma pas Anną, nes jis buvo uošvis Kajipo, kurs tais metais buvo vyriausiasis kunigas. 14 Kajipas gi buvo tas pats, kurs buvo pataręs žydams: Geriau esą, kad vienas žmogus mirtų už tautą. 15 Paskui Jėzų ėjo Simonas Petras ir kitas mokytinis. Tas mokytinis buvo pažįstamas vyriausiajam kunigui ir įėjo drauge su Jėzumi į vyriausiojo kunigo kiemą. 16 O Petras pasiliko stovėti lauke ties vartais. Taigi, antrasis mokytinis, kurs buvo pažįstamas vyriausiajam kunigui, išėjęs kalbėjosi su durininke ir įsivedė Petrą. 17 Tuomet ta tarnaitė, durininkė, tarė Petrui: Ar ir tu esi iš šito žmogaus mokytinių tarpo? Jis atsakė: Ne.

ministri Iudaeorum comprehenderunt Iesum, et ligaverunt eum: 13 Et adduxerunt eum ad Annam primum, erat enim socer Caiphae, qui erat pontifex anni illius. 14 Erat autem Caiphas, qui consilium dederat Iudaeis: Quia expedit, unum hominem mori pro populo. 15 Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, et introivit cum Iesu in atrium pontificis. 16 Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariae: et introduxit Petrum. 17 Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille:

Lc 3, 2; Io 11, 49; Io 20, 2; Mt 26, 58; Mc 14, 54; Lc 22, 55

šalia Kajipo (plg. Lk 3, 2). Žydų kaltė didėja, kadangi jiems reikia dvejopo apklausinėjimo, kad rastų kuo pateisinti pasmerkimą. Kajipas, gal norėdamas pagerbti savo uošvį Anną, liepė nuvesti sugautąjį Išganytoją pas Anną. Tuo tarpu vyriausioji žydų taryba, gavusi žinią apie Jėzaus suėmimą, turėjo laiko susirinkti posėdin pas Kajipą. — *Kurs tais metais:* tais, amžinai minėtinais metais, kai pasaulio Išganytojas aukojo save už mus, vyriausis kunigas buvo Kajipas. — (14) *Geriau esą...* Jonas dar kartą primena pranašystę (11, 49), kad vėl pabrėžtų, kad Jėzaus kančia buvo už visą pasaulį padaryta auka. Gal drauge jis taip pat nurodo, kad neatšaukiamas mirties sprendimas prieš kaltinamąjį teisėjo buvo padarytas žymiai anksčiau, negu dabar pradedamas veidmainingas teisminis jo tyrinėjimas. — (15) *Kitas mokytinis...* Tas kitas mokytinis tikriausiai buvo pats Jonas apaštalas. — (16) *Kalbėjosi su durininke:* prašydamas durininkę įleisti jo pažįstamą į vidų. Kur po to buvo Jonas, nieko nepasakyta. Jis vėl pasirodo tik po Kristaus kryžiumi. Gal jis galėjo būti visai arti Išganytojo jo apklausinėjimo metu. — (17) *Ta tarnaitė...* Viena iš vyriausiojo kunigo tarnaičių. — *Ar ir tu esi...* Jei Petras buvo vienas Jėzaus šalininkų, tai galėjo turėti blogų pasėkų ir jį įleidusiai tarnaitei; bet Petras išsigynė Išganytojo. Evangelistas išsigynimą mini labai trumpai, nes jis nori tik nurodyti, kad tai buvo įvykę, ką Jėzus pranašavo (13, 38). — Pirmas Petro išsigynimas įvyko, kai Jėzus buvo klausinėjamas pas Anną, kurs čia, kaip Lk 3, 2 ir Apd 4, 6, vadinamas vyriausiuoju kunigu. Kadangi sinoptikai mini tik apklausinėjimą pas Kajipą, tai jie ir visus Petro išsigynimus riša su šituo apklausinėjimu. Ir teisingai, nes apklausinėjimas pas Anną buvo tik įžanginis ir buvo daromas tik iš mandagumo Annui ir giminystės sumetimais. Kadangi toliau Annas ir Kajipas tikriausiai gyveno arti vienas kito buvusiuose pastatuose, tai nebeturi svarbos, ar Petro išsigynimas įvyko Anno ar Kajipo kieme. Dėl išsigynimo laiko sunkenybės yra nežymios, nes tame, kas turi didesnės svarbos, Jonas (18, 27) visai sutinka su kitais evangelistais. Išsigynimai buvo baigti prieš antrąjį gaidžiagystį, t. y., trečios nakties

Non sum. [18] Stabant autem servi, et ministri ad prunas: quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et Petrus stans, et calefaciens se. [19] Pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis suis, et de doctrina eius. [20] Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga, et in templo, quo omnes Iudaei conveniunt: et in occulto locutus sum nihil. [21] Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim ego. [22] Haec autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici? [23] Respondit ei Iesus: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me

Io 7, 14. 26

Io 19, 3; Act 23, 2

[18] Prie ugniakuro stovėjo vergų ir tarnų, nes buvo šalta, ir šildėsi. Su jais atsistojo taip pat Petras ir šildėsi. [19] Vyriausiasis kunigas klausė Jėzų apie jo mokytinius ir apie jo mokslą. [20] Jėzus jam atsakė: Aš viešai kalbėjau pasauliui; aš visuomet mokiau sinagogoje ir šventykloje, kur susieina visi žydai, o slapčia aš nieko nekalbėjau. [21] Kam mane klausi? Klausk tuos, kurie girdėjo, ką jiems esu kalbėjęs; štai, šitie žino, ką aš sakiau. [22] Kuomet Jėzus tai pasakė, vienas iš čia pat stovėjusių tarnų ištiko jį per veidą, sakydamas: Taip tu atsakai vyriausiajam kunigui? [23] Jėzus jam tarė: Jei aš netiesą sakiau, įrodyk, kad tai netiesa; jeigu gi tiesą, kam mane muši?

---

sargybos pabaigoje. — (18) *Prie ugniakuro stovėjo...* Kad čia tarnai stovėjo, o, anot sinoptikų, jie sėdėjo, tai toks skirtumas pigu išaiškinti. Vieni stovėjo, kiti sėdėjo. Stovėjusieji atsisėsdavo, sėdėjusieji atsikeldavo, kaip kam rodėsi patogiau. Vyriausiojo kunigo kieme buvo tik jo tarnai ir kai kurie iš šventyklos sargų. Romos kareiviai jau buvo sugrįžę į savo kareivines. — (19) *Vyriausiasis kunigas...* Čia trumpai sakoma, kas įvyko, kai Jėzus buvo nuvestas pas Anną. Vyriausiasis kunigas, klausdamas Jėzų apie jo mokytinius ir mokslą, norėjo rasti, kuo jį galėtų kaltinti. — (20) *Sinagogoje ir šventykloje:* įvairiose sinagogose ir Jeruzalės šventykloje. — *Slapčia aš nieko nekalbėjau.* Išganytojas nieko neatsako, kas tiesioginiai liestų jo mokytinius, kuriuos jis norėjo palikti laisvus nuo bet kokio atsakingumo. Dėl jo mokslo, tai nebuvo visai slaptas mokslas. Dar mažiau jo žodžiuose buvo sąmokslo. Kadangi Jėzus nieko niekuomet neslėpė, todėl visai neturėjo slaptų bendrininkų; ir jo mokytiniai, apie kuriuos jis nenori kalbėti dabar, savaime suprantama, negalėjo būti slaptais bendrininkais. Išganytojas, be abejo, kalbėjo su savo mokytiniais, rodydamas daugiau pasitikėjimo. Tačiau buvo kalbama apie ateitį, o savo mokslą, net ir tuomet, kai buvo liečiamas svarbiausis jo dievystės klausimas, jis dėstė žydams atvirai ir taip aiškiai, kad jie net norėjo akmenimis jį užmušti (žr. aug. 10, 30. 38). — (21) *Kam mane klausi?* Jėzus buvo kaltinamasis. Jo mokslas buvo viešai skelbiamas. Ko jis mokė, jo klausytojai žinojo, todėl apie jo mokslą dabar reikėjo ne jį klausti, bet jojo klausytojus. — (22) *Vienas iš čia pat stovėjusių...* Jėzaus atsakyme nebuvo nieko įžeidžiančio. Jis neatsisakė duoti paaiškinimo vyriausiajam kunigui, todėl tarno pasielgimas su juo buvo tikrai neteisingas. Graikiškas žodis ῥάπισμα, paprastai, suprantamas apie mušimą per veidą, nors jis gali reikšti ir kitokį mušimą. — (23) *Jei aš netiesą sakiau...* Dėl neteisingo įžulaus vergo elgesio kaltas pasilieka pats Annas, kurs netarė nė žodžio, kad vergą papeiktų. Pats Išganytojas atsako su dangiška ramybe (Aug.). Toks ramumas ir kan-

[24] Annas nusiuntė jį surištą pas vyriausiąjį kunigą Kajipą. [25] Tuo tarpu Simonas Petras stovėjo ir šildėsi. Jie jį paklausė: Ar ir tu esi iš jo mokytinių tarpo? Jis išsigynė, sakydamas: Neesu. [26] Vienas iš vyriausiojo kunigo tarnų, giminaitis to, kuriam Petras buvo nukirtęs ausį, jam tarė: Argi aš nemačiau tavęs drauge su juo darže? [27] Bet Petras vėl išsigynė, ir gaidys tuojau pragydo.

[28] Nuo Kajipo atvedė Jėzų į teismo rūmus. Buvo rytas. Jie patys neėjo į teismo rūmus, kad nesusiteptų ir galėtų valgyti Velykų

caedis? [24] Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. [25] Erat autem Simon Petrus stans, et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid et tu ex discipulis eius es? Negavit ille, et dixit: Non sum. [26] Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? [27] Iterum ergo negavit Petrus: et statim gallus cantavit.

[28] Adducunt ergo Iesum a Caipha in praetorium. Erat autem mane: et ipsi non introierunt in praetorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.

Mt 26, 57; Mc 14, 53; Lc 22, 54
Mt 26, 69; Mc 14, 67; Lc 22, 56
Mt 27, 2; Mc 15, 1; Lc 23, 1
Act 10, 28; 11, 3

---

trumas galėjo nuginkluoti bet kurį įpykimą, išskyrus tik Jėzaus priešus (Eut.). Išganytojo elgesys neprieštarauja jo nurodytai taisyklei Mt 5, 39; jis juk yra pasiryžęs paduoti savo kūną kančioms. Kalno pamokslan įrašytas Kristaus pamokymas visai neliečia elgesio, kaip kas būna pašauktas į teismą. — (24) *Annas nusiuntė...* Annas savo klausimais nieko negalėjo pasiekti ir todėl tą klausinėjimą nutraukė. Jėzui dar tebeesant pas Anną, tuo laiku pas Kajipą susirinko vyriausios žydų tarybos nariai. Ten turėjo būti atliktas teisminis tyrinėjimas. Plg. Mt 26, 57; Mk 14, 53; Lk 22, 54. — (25) *Petras stovėjo ir šildėsi...* Pakartojami 18 e. žodžiai. Taip nurodoma, kad Petras pasiliko toje pačioje vietoje ir kad čia Petras antrą ir trečią kartą išsigynė Kristaus, kai šis buvo kaltinamas pas Kajipą. Iš žodžių pakartojimo reikia daryti išvada, kad Anno ir Kajipo kiemas buvo tas pats todėl, kad abudu gyveno tuose pačiuose namuose — (26) *Giminaitis to, kuriam...* Šitas atsitikimas turėjo žymiai padidinti apaštalų baimę, ypač kai Petras patyrė, kad atsiliepiantis buvo sužeistojo Malkaus giminaitis. Tačiau tas, kurs kalbėjo, nežinojo, kad Petras buvo sužeidęs Malkų, nes kitaip jis juk būtų padaręs jam tą priekaištą. — (27) *Bet Petras vėl...* Anot trijų evangelistų, Petras trečiąjį kartą buvo pažintas iš jo galiliejietiškos kalbos. Jonas tos aplinkybės nemini, bet, pasakodamas kitas smulkmenas, jos neneigia. Anot Morkaus, gaidys pragydęs prie antro ir trečio išsigynimo. Kiti evangelistai mini tik antrąjį gaidžio giedojimą. Po trečiojo išsigynimo Išganytojas maloningai pažvelgė į Petrą (Lk 22, 61).

(28) *Į teismo rūmus.* Kas įvyko pas Kajipą, Jonas nepasakoja, nes tai buvo žinoma iš anksčiau parašytų evangelijų. Romėnų teismo vieta Jeruzalėje buvo Antonijos pilyje, arti šventyklos, į šiaurės vakarus nuo jos. — *Buvo rytas.* Romėnai, paprastai, teismo posėdžius pradėdavo dienai auštant, todėl galėjo būti laikas tarp 6-7 val. ryto. — *Jie patys:* Žydų tarybos nariai ir kiti Jėzaus priešai. — *Teismo rūmus...* Romos vietininko gyvenimo vieta, paprastai, yra vadinama pretorija. — *Kad nesusiteptų...* Žydai nenori įeiti, kad nesusiteptų. Jei kas įeidavo į pagonių namus, tas, pagal žydų padavimą, buvo laikomas suteptu per septynias dienas, lyg kad jis būtų palietęs lavoną. Tos gi dienos vakare žydai turėjo valgyti Velykas. — Paskutiniai šitos eilu-

[29] Exivit ergo Pilatus ad eos foras, et dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem hunc? [30] Responderunt, et dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. [31] Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudaei: Nobis non licet interficere quemquam. [32] Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua

Io 19, 6 s; Act 18, 15

Mt 20, 19; Io 3, 14; 12, 32 s

avinėlį. [29] Todėl tat Pilotas išėjo prie jų laukan ir tarė: Kokį skundą atnešate prieš šitą žmogų? [30] Jie atsakė ir jam tarė: Jei šitas nebūtų piktadaris, mes nebūtumėm jo tau įdavę. [31] Pilotas jiems tarė: Imkite jį ir jūs patys teiskite jį, žiūrėdami savo įstatymo. Žydai jam atsakė: Mums nevalia nieko nužudyti. [32] Taip turėjo įvykti Jėzaus žodžiai, kuriuos jis buvo pasakęs, nurodydamas, kokia mirtimi jis

---

tės žodžiai iškelia klausimą, kurią dieną yra miręs Išganytojas. Jono žodžių prasmė visai aiški. Žydai neeina į Piloto rūmus, kad tą dieną galėtų valgyti Velykas. To jie nebūtų galėję padaryti, jei būtų susitepę. Valgyti Velykas — valgyti Velykų avinėlį. Taigi, Jėzus buvo atvestas pas Pilotą keturioliktos nisano dienos rytmetį. Kai kurie aiškintojai, norėdami suderinti Jono pasakojimą su pasakojimu sinoptikų, anot kurių, Jėzus jau buvo valgęs Velykas su savo mokytiniais, mano, kad Jono išsireiškimas gali būti suprantamas apie neraugintos duonos valgymą, kas buvo daroma penkioliktą nisano ir kitomis dienomis. Bet jei žydai būtų norėję valgyti tiktai neraugintą duoną, jie nebūtų taip labai bijoję susitepti, nes nėra žinoma, kad būtų buvę uždrausta valgyti duoną panašiame atsitikime. Taigi, reikia manyti, kad žydai Kristaus kančios dieną tiktai rengėsi vakare valgyti Velykų avinėlį. Ar jie buvo atidėję to avinėlio valgymą viena diena vėliau dėl besiartinančios subatos dienos, nepigu atsakyti, nes nėra įrodymų, kad toks paprotys atidėti būtų buvęs žydų vyresnybės priimtas. Gal artesnė tiesai bus nuomonė tų aiškintojų, kurie sako, kad Išganytojas prieš savo kančią tikrai valgęs Velykų avinėlį; valgęs jį tačiau viena diena anksčiau, negu kiti žydai. Tautos vadai, o ypačiai parisiejai stengėsi griežtai laikytis įstatymo, bet jie galėjo nedrausti iš kitur, ypač iš Galiliejos atvykusiems žydams valgyti Velykų avinėlį diena anksčiau, ypač kai didelis į šventes atvykusiųjų žmonių skaičius tokį valgymą darė tikrai reikalingą (Lagrange — Évangile selon s. Jean).—(29) *Pilotas išėjo*... Pilotas nemėgo pataikauti žydams, tačiau, prisilaikydamas Romos valdžios nusistatymo, nenorėjo erzinti žydų, įžeidžiant jų religinius jausmus. Gavęs žinią, kad žydai atvedė suimtą Jėzų, jis pats pas juos išėjo. Apie Jėzaus suėmimą jis turėjo žinoti anksčiau, nes kareivių Jėzui suimti buvo duota, žinoma, ne be Piloto žinios. — *Kokį skundą*... Kadangi žydai patys buvo atvedę Jėzų į teismo vietą, Pilotas mano, kad jie turi su savimi ir atitinkamą skundą prieš Jėzų. Romos įpročiu, tokio skundo jis dabar reikalauja. — (30) *Jei šitas nebūtų*... Kadangi žydai mato, jog sunku bus įrodinėti Pilotui pilietiškus Jėzaus nusikaltimus, jie reikalauja, kad Pilotas pasitenkintų jų to dalyko tyrinėjimu. Jau tos aplinkybės, kad jie patys atveda Išganytoją, jų manymu, turėtų pakakti Pilotui kaip įrodymo, kad Jėzus yra piktadaris, nes jie, žmonės teisūs, ir kunigai juk nevestų nekalto į Piloto teismą. Žydai nori išgauti savo sprendimo patvirtinimą ir tikisi, kad Pilotas dėl švenčių nedarys jiems sunkenybių. — (31) *Mums nevalia*...: mes, žinoma, patys įvykdytumėm sprendimą; kadangi tačiau kaltinamajam skiriama mirties bausmė, tai mes neturime teisės jo įvykdyti, nes ta teisė romėnų yra iš mūsų atimta. — (32) *Taip turėjo įvykti*... Plg. Mt 20, 19 (Aug.

mirs. [33] Tuomet Pilotas vėl įėjo į teismo vietą, pasišaukė Jėzų ir jį paklausė: Ar tu esi žydų karalius? [34] Jėzus atsakė: Ar pats iš savęs tai klausi, ar kiti tau pasakė apie mane? [35] Pilotas atsakė: Ar aš žy=das? Tavo tauta ir vyriausieji ku=nigai man tave įdavė: ką esi pada=ręs? [36] Jėzus atsakė: Mano kara=lystė ne iš šio pasaulio; jei mano karalystė būtų iš šio pasaulio, ma=no tarnai juk kovotų, kad nebū=čiau išduotas žydams; bet dabar mano karalystė ne iš čia. [37] Tuomet Pilotas jam tarė: Tai tu esi kara=lius? Jėzus atsakė: Tu pats sakai, aš esu karalius. Aš tam gimiau ir atėjau į pasaulį, kad liudyčiau apie

morte esset moriturus. [33] Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus, et vocavit Iesum, et dixit ei: Tu es rex Iudaeorum? [34] Respondit Iesus: A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? [35] Re=spondit Pilatus: Numquid ego Iudaeus sum? Gens tua, et ponti=fices tradiderunt te mihi: quid fe=cisti? [36] Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo, si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer Iudaeis: nunc autem regnum meum non est hinc. [37] Di=xit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc na=tus sum, et ad hoc veni in mun=

Mt 27, 11; Mc 15, 2; Lc 23, 3

Mt 16, 13

Mt 20, 19; Mc 10, 33; Lc 18, 32

1 Tim 6, 13; Io 8, 47; 10, 27

Tom.). Ta aplinkybė, kad žydai netu=rėjo teisės bausti mirtimi, privertė juos kreiptis į pagonis. Ir taip buvo įvyk=dyta Jėzaus pranašystė, kad jis bus pa=gonių išjuoktas, paniekintas, nužudy=tas. — *Kokia mirtimi*... Išganytojas kal=bėjo apie mirtį ant kryžiaus, kuri pa=gonių dažnai buvo skiriama (Mt 20, 19; Jono 3, 14; 8, 28; 12, 32—34). Žy=dų įstatymas už piktžodžiavimą Die=vui skiria mirties bausmę, užmušant akmenimis (3 Moz 24, 14) — (33) *Tuomet Pilotas*... Žydai buvo iškėlę prieš Jėzų kai kuriuos politinius kal=tinimus, tat Pilotas turi juos ištirti ir pradeda klausinėti Jėzų. Plg. Lk 23, 2. — *Ar tu esi*... Žr. Mt 27, 11; Mk 15, 2; Lk 23, 3. — (34) *Ar pats iš savęs*... Pirma negu atsakys valdovui, Jėzus nori, kad tas pasakytų, kokia prasme jis stato jam savo klausimą. Drauge netiesioginiai jis kreipia valdovo dė=mesį, kad kaltinimas buvo neteisingai iškeltas jo priešų (Auksab.). Taip Jė=zus dar gauna progos kalbėti Pilotui apie savo karalystę, kuri nesudaro jo=kio pavojaus romėnams. Sinoptikų evangelijose Išganytojas į Piloto klau=simą atsako trumpai, teigiamai. Čia jis tą patį daro, tik netiesioginiai. — (35) *Ar aš žydas*... Pilotas laiko tikru įžei=dimu bet kurį jo lyginimą su žydais. Savo klausimo pradžia jis neigiamai atsako į pirmąją Išganytojo klausimo dalį. Pilotas dar pabrėžia, kad nieko bendro negali būti tarp jo ir žydų tau=tos, kuriai priklauso ir kaltinamasis Jėzus. — *Ką esi padaręs*... Pilotas no=rėtų baigti bylą kuo greičiausiai, ne=sileisdamas į jokius pašalinius dalykus, klausimus. — (36) *Mano karalystė ne iš šio pasaulio*... Jėzus dabar patvirtina, kad jis karalius, bet drauge jis ir pa=aiškina, kad jo karalystė, nors yra šia=me pasaulyje, bet ne iš šio pasaulio. Jo karalystė yra tikintieji. Jei Jėzus bū=tų norėjęs įsteigti politinę karalystę, jis būtų pasirūpinęs ir gynėjais. Dabar jis nieko panašaus nėra padaręs. Tai ir yra įrodymas, kad jo karalystė yra kitokios rūšies, negu šios žemės ka=ralystės. Yra tai tiesos karalystė. — (37) *Tai tu esi karalius.* Pilotas at=kreipia dėmesį tik į vieną dalyką. Jį, matomai, stebina, kad Jėzus pasisakė esąs karalius. — *Aš tam gimiau*... Iš=ganytojas taip čia daro aliuziją į įsi=kūnijusio Amžinojo Žodžio gimimą. — *Kad liudyčiau apie tiesą.* Išganyto=jas liudija apie tiesą, nes tą, kas

dum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam. [38] Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Iudaeos, et dicit eis: Ego nullam invenio in eo causam. [39] Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Iudaeorum? [40] Clamaverunt ergo rursum omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

Mt 27, 15; Mc 15, 6; Lc 23, 17

19. [1] Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, et flagellavit. [2] Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius: et veste purpurea circumdederunt eum. [3] Et veniebant ad eum, et dicebant: Ave rex Iudaeorum: et dabant ei

Mt 27, 27; Mc 15, 16

Io 18, 22

tiesą. Kiekvienas, kurs yra iš tiesos, klauso mano balso. [38] Pilotas jį paklausė: Kas yra tiesa? Tai pasakęs, jis vėl išėjo pas žydus ir jiems tarė: Aš nerandu jame jokios kaltės. [39] Yra gi jūsų paprotys, kad Velykose paleisčiau jums vieną. Tai ar norite, kad jums paleisčiau žydų karalių? [40] Tuomet jie vėl visi sušuko, sakydami: Ne šitą, bet Barabą. Tas Barabas buvo galvažudis.

19. [1] Tuomet Pilotas liepė imti Jėzų ir nuplakti. [2] Kareiviai, nupynę iš erškėčių vainiką, uždėjo jam ant galvos, apsiautė jį purpuriniu drabužiu, [3] ėjo prie jo ir sakė: Sveikas, žydų karaliau! Be to, jie mušė jį per veidą plaštakomis.

---

savyje yra tiesa, jis vadina tiesa ir skelbia tiesa esant (plg. Žyd 1, 1). — *Kurs yra iš tiesos:* kurs mėgsta tiesą ir nori jai priklausyti. Taip Išganytojas nori priversti Pilotą giliau susimąstyti (Auksab.). — (38) *Kas yra tiesa*... Labai žymūs šventieji tėvai, kaip Augustinas, Auksaburnis, Tomas, mano, kad Pilotas šituo klausimu išreiškęs tikrą troškimą pažinti tiesą. Tačiau dauguma aiškintojų šį klausimą supranta kitaip: tu nori mokyti tiesos, lyg kad tiesa būtų buvusi kada nors rasta. Kadangi Pilotas nelaukė jokio kito atsakymo, taigi, jis nenori jokio pamokymo. Taigi, ši paskutinė nuomonė, rodosi, bus tikresnė. Po šitų žodžių Pilotas buvo nusiuntęs Jėzų pas Erodą, kaip apie tai pasakoja Lk 23, 4... — (39) *Ar norite, kad jums paleisčiau*... Plg. Mt 27, 15; Mk 15, 6; Lk 23, 17. Piloto klausimas miniai buvo neteisingas, nes nekaltąjį jis pats turėjo paleisti, o jis klausia minią, ar jis turėtų jį paleisti. — Neteisingas ir todėl, kad paleidžiami tik nusikaltėliai. Klausimas buvo neišmintingas, nes paminėdamas Kristaus priešams nepakenčiamą pavadinimą „žydų karalius", Pilotas dar labiau nustatė žydų minią prieš Jėzų, kaip pasirodo ir 40 e. — (40) *Jie vėl visi sušuko*... Kadangi evangelistas dar nebuvo minėjęs jokio šauksmo, tai jis mano, kad pirmas šauksmas bus žinomas skaitytojams iš Mk 15, 8 ir Lk 23, 4. 5, pasakojimo. — *Barabas buvo galvažudis.* Nors Jonas ir nesako, kaip sinoptikai, kad Barabas buvo užmušęs žmogų, bet ir neneigia to įvykio, nes plėšikų ir galvažudžių veiksmai neretai pasireiškia svetimos gyvybės atėmimu.

(19, 1) *Tuomet:* kai minia pareikalavo išleisti Barabą ir rankas nusiplovęs Pilotas įsileido į derybas su žydais (Mt 27, 24). Jis ir toliau žydams nusileidžia ir duoda kankinti Išganytoją. — (2) *Iš erškėčių vainiką*... Žiūrint Mt 27, 26—31 ir Mk 15, 15—20, galėtų rodytis, kad Pilotas padaręs mirties sprendimą dar prieš apvainikavimą erškėčių vainiku. Jonas čia tiksliau nurodo įvykių eigą. Pilotas leidžia kankinti Jėzų, nes jis mano, kad skaudžiai sužeistas Jėzus sužadins žydų pasigailėjimą. — (4) *Pilotas vėl išėjo*... Pi-

[4] Pilotas vėl išėjo laukan ir jiems tarė: Štai išvedu jį jums laukan, kad pažintumėte, jog aš nerandu jame jokios kaltės. [5](Išėjus gi Jėzui su erškėčių vainiku ir purpuriniame drabužyje), jis jiems tarė: Štai žmogus! [6] Bet pamatę jį vyriausieji kunigai ir tarnai šaukdami sakė: Ant kryžiaus, ant kryžiaus jį! Pilotas jiems tarė: Imkite jį jūs ir prikalkite ant kryžiaus, nes aš nerandu jame kaltės. [7] Žydai jam atsakė: Mes turime įstatymą, ir pagal įstatymą jis turi mirti, nes dėjosi Dievo Sūnumi. [8] Išgirdęs šituos žodžius, Pilotas dar labiau nusigando. [9] Jis vėl įėjo į teismo vietą ir klausė Jėzų: Iš kur tu? Bet Jėzus nieko jam neatsakė.

[10] Tai Pilotas jam tarė: Tu man neatsakai? ar nežinai, kad aš turiu valdžios prikalti tave ant kryžiaus

alapas. [4] Exivit ergo iterum Pilatus foras, et dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. ([5] Exivit ergo Iesus portans coronam spineam, et purpureum vestimentum:) Et dicit eis: Ecce homo. [6] Cum ergo vidissent eum Pontifices, et ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifigite: ego enim non invenio in eo causam. [7] Responderunt ei Iudaei: Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit. [8] Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. [9] Et ingressus est praetorium iterum: et dixit ad Iesum: Unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. [10] Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo

Io 5, 18; 10, 33; Lv 24, 16

lotas elgiasi taip, lyg kad jis vėl norėtų žydų akyse klausinėti Jėzų, kad paaiškėtų, jog jis nerandąs jame kaltės. Sakydamas, kad jis nerandąs kaltės, jis pats pasmerkia jau įvykusį Jėzaus kankinimą. — (5) *Štai žmogus*... Piloto atsiliepime jaučiama šiek tiek paniekos, bet ir pasigailėjimo. Jis lyg kad sako: „Štai ateina žmogus, apie kurio pasirodymą aš jums sakiau. — (6) *Kunigai ir tarnai*... Kaip vyriausieji kunigai buvo pakurstę minią reikalauti paleisti Barabą (Mt 27, 20), taip dabar jie sulaiko ją nuo pasigailėjimo. Minimi čia tarnai buvo ypač šventyklos tarnai. — *Imkite jį jūs*... Pilotas atsako pykdamas: aš negaliu imtis daryti tokios neteisybės. Darykite ją jūs. Kadangi žydai neturėjo teisės prikalti ant kryžiaus, tai Piloto žodžiuose buvo jų reikalavimo atmetimas. — (7) *Mes turime įstatymą...*: jei tu nerandi kaltės, tai mes ją jau radome, nes kas stato save lygiu Dievui, yra piktžodžiautojas, o toks, pagal mūsų įstatymą, turi mirti, ir tą sprendimą įvykdyti yra tavo dalykas. Įstatymas, kurio šaukiasi žydai, yra parašytas 3 Moz 24, 15...; 5 Moz 18, 20. — (8) *Dar labiau nusigando.* Piloto baimę didino tai, ką buvo pasakę žydai apie Jėzų, kad jis dėjosi Dievo Sūnumi. Gal šitoje vietoje Pilotas buvo gavęs žinią apie savo žmonos sapną (Mt 27, 19; Aug.). Ar Pilotas manė, kad Išganytojas galėjo būti koks pusdievis? Net ir apsišvietę pagonys nebuvo laisvi nuo prietaro, kad dievai vaikščioja žmonių pavidale tarp žmonių ir turi sūnų ir dukterų, vadinamųjų pusdievių (plg. Apd 14, 11; 28, 6). — (9) *Jėzus nieko jam neatsakė:* nes atsakymas, kuriuo Išganytojas būtų davęs Pilotui bet kurių naujų paaiškinimų, nebūtų buvęs jo tinkamai įvertintas (Auksab. Kiril.). Be to, Pilotas dėl savo svyravimo nebuvo vertas atsakymo, ir Išganytojas nenorėjo sutrukdyti įvykių eigos. — (10) *Kad aš turiu valdžios*... Pilotas giriasi savo galia, o panaudoti ją jis rengiasi prieš nekaltą.

Io 10, 18; Act 2, 23

Act 17, 7

crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te? [11] Respondit Iesus: Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. [12] Et exinde quaerebat Pilatus dimittere eum. Iudaei autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. omnis enim, qui se regem facit, contradicit Caesari. [13] Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum: et sedit pro tribunali, in loco, qui dicitur Lithostrotos, Hebraice autem Gabbatha. [14] Erat autem parasceve Paschae, hora quasi sexta, et

ir turiu valdžios paleisti tave? [11] Jėzus atsakė: Tu neturėtumei prieš mane jokios valdžios, jei tau nebūtų buvę duota iš augštybės. Todėl, kas mane tau įdavė, turi didesnę nuodėmę. [12] Nuo tos valandos Pilotas ieškojo paleisti jį. Bet žydai šaukė, sakydami: Jei šitą paleidi, tu nesi ciesoriaus prietelis; nes kiekvienas, kurs dedasi karaliumi, priešinasi ciesoriui. [13] Išgirdęs šituos žodžius, Pilotas išvedė Jėzų laukan ir atsisėdo teismo krasėje, vietoje, kuri vadinama litostrotos (Akmenimis išgrįsta), ebrajiškai Gabata. [14] Buvo Prisirengimo diena prieš Velykas, apie šeštą valandą. Jis tarė žydams: Štai jūsų

— (11) *Jei tau nebūtų buvę duota*... Jėzus elgiasi ir kenčia pagal dieviškąjį nutarimą. Pilotas, būdamas laisvas savo elgesyje ir nusistatymuose, yra tik įrankis, tarnaująs tam augštesniajam amžinąja galia ir išmintimi paremtam nutarimui. Todėl Pilotas tik tiek teturi galios palikti ar atimti gyvybę bet kam, o taip pat ir Išganytojui, kiek Dievo yra jam duota. (Apd 3, 15). — *Todėl:* ne bet kurs nekaltas tau įduotas, bet tas, kurs dėl savo augštos vertės nėra pavergtas jokiai žmogiškai galiai be ypatingo Dievo sutvarkymo. Todėl nuodėmė tų, kurie mane tau įdavė, yra didesnė. Šitų žodžių proga šv. Tomas pastebi, kad yra nuodėmių viena už kitą didesnių. — (12) *Nuo tos valandos*... Graikiškame tekste: todėl: dėl Jėzaus pastabos, kurioje Pilotas matė sau bausmės paskelbimą. — *Paleisti jį*... Evangelistas sako *paleisti*, bet ne išteisinti. Pilotas jau anksčiau buvo paskelbęs Jėzaus nekaltumą. Dabar jis tik galvoja, kaip, žydų nesuerzinus, grąžinti Jėzui laisvę. Piloto pastangos turėjo nueiti niekais, nes Jėzaus priešai pastebėjo Romos teisėjo sumanymus. — *Neesi ciesoriaus prietelis*...: neesi ištikimas ciesoriaus tarnas. — *Kurs dedasi karaliumi.* Taip čia primenama Pilotui jau anksčiau (18, 33) iškeltas kaltinimas. — (13) *Išvedė Jėzų laukan:* iš teismo rūmų, kur po paskutinio Jėzui pastatyto klausimo, Pilotas buvo jį palikęs (9 e.) — *Atsisėdo teismo krasėje*... Čia Pilotas pradeda elgtis kaip teisėjas, iškilmingai atlieką savo pareigą. Jis liepia pastatyti kieme savo βῆμα, t. y., estradą, kur jis turi atsisėsti teisėjo kedėje. Teismo sprendimas turėjo būti padarytas, kaltinamajam čia pat esant. Vieta, kur buvo pastatyta teismo krasė, graikiškai buvo vadinama Litostrotos (akmenimis išgrįsta), nes, matomai, buvo arba papuošta mozajika, arba išklota plokščiais akmenimis. Ebrajiškas jos pavadinimas „Gabata" neatitinka graikiško vardo, nes žodis „Gabata" reiškia augštumą. Aiškintojai mano, kad Gabata buvusi teismo rūmų priešakyje, šventyklos šventoriaus šone. — (14) *Buvo Prisirengimo diena*... Kad pažymėtų valandos svarbą, šv. Jonas aiškiai nurodo vietą, valandą ir dieną. Jonas tik penkiose vietose tiksliau nurodo laiką: 1, 39; 4, 6. 52; 11, 9 ir šičia. — *Apie šeštą valandą*... Morkus sako, kad Kristus buvo prikaltas ant kryžiaus trečią valandą (mūsų 9 valandą), o Jonas sako, kad tai įvykę apie šeštą valandą (mūsų 12 valandą). Plg. Mk 15, 25. Laiko nurodymas Jono evange-

karalius. [15] Bet jie sušuko: Šalin jį, šalin! ant kryžiaus jį! Pilotas jiems tarė: Ar aš turiu prikalti ant kryžiaus jūsų karalių? Vyriausieji kunigai atsakė: Mes neturime karaliaus, tiktai ciesorių. [16] Tuomet jis padavė jį jiems prikalti ant kryžiaus. Jie ėmė Jėzų ir išsivedė. [17] Nešdamas sau kryžių, jis išėjo į vadinamąją Kaukuolės vietą, ebrajiškai Golgota. [18] Tenai jie prikalė jį ant kryžiaus ir drauge su juo kitudu, vienoje ir kitoje pusėje, o viduryje Jėzų. [19] Pilotas padarė taip pat ir įrašą ir padėjo viršuje kryžiaus. Buvo gi parašyta: JĖZUS NAZARĖNAS ŽYDŲ KARALIUS. [20] Tą įrašą skaitė daugelis žydų, nes vieta, kur Jėzus buvo prikaltas ant kryžiaus, buvo arti miesto: buvo gi parašyta ebrajiškai, graikiškai ir lotyniškai. [21] Todėl vyriausieji žydų kunigai sakė Pilotui: Nerašyk: Žydų karalius, bet: Jis

dicit Iudaeis: Ecce rex vester. [15] Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus Regem, nisi Caesarem. [16] Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. Susceperunt autem Iesum, et eduxerunt. [17] Et baiulans sibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariae, locum, Hebraice autem Golgotha: [18] ubi crucifixerunt eum, et cum eo alios duos hinc, et hinc, medium autem Iesum. [19] Scripsit autem et titulum Pilatus: et posuit super crucem. Erat autem scriptum: Iesus Nazarenus, Rex Iudaeorum. [20] Hunc ergo titulum multi Iudaeorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus: Et erat scriptum Hebraice, Graece, et Latine. [21] Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudaeorum: Noli scribere, Rex Iudaeorum: sed quia ipse dixit: Rex sum Iudaeorum.

Io 19, 6

Mt 27, 33; Mc 15, 22; Lc 23, 33

---

lijoje rodosi tikslesnis, negu Morkaus. — *Štai jūsų karalius.* Šitie žodžiai, anot kai kurių aiškintojų, buvo paskutinis Piloto mėginimas sukelti žydų pasigailėjimą (Aug. Auksab. Tom.): žiūrėkite, koks jis pasigailėjimo vertas! Argi toks karalius būtų jums taip baisus? — (15) *Ar aš turiu prikalti*... Ir šitais žodžiais Pilotas, matomai, tyčiojasi iš žydų. — *Mes neturime karaliaus.* Taip žydai patys save pasmerkia. Jie atsisako nuo mesijinės karalystės. Daro tai tie patys žydai, kurie kitados sakė Išganytojui, kad jie niekam nevergauja (aug. 8, 33). Dievas leido jų pačių ištartą pasmerkimą įvykdyti juose, kai jis paliko juos jų pačių pasirinkto valdovo kerštui Jeruzalės sugriovimo metu (Auksab.). — (16) *Jiems:* Kristaus mirties reikalavusiems žydams, kurių vardu paėmė Išganytoją kareiviai ir jį išsivedė prikalti ant kryžiaus. — (17) *Nešdamas sau kryžių.* Jonas pabrėžia, kad Išganytojas pats nešė savo kryžių. Jis nemini Simono Kireniečio, tačiau tuo pačiu neneigia, kad vėliau Jėzaus kryžius buvo duotas nešti Simonui. Ar buvo Išganytojas ir dabar su erškėčių vainiku? Kai kurie padavimai iš labai senų laikų į šį klausimą atsako teigiamai. Plg. Mt 27, 33; Mk 15, 22; Lk 23, 33. — (18) *Tenai jie prikalė*... Dauguma aiškintojų, remdamiesi romėnų įpročiu, laikosi tos nuomonės, kad Išganytojas buvo prikaltas jau ant pastatyto kryžiaus. — (19) *Žydų Karalius.* Šitoks kryžiaus įrašas buvo nemažas įžeidimas žydams (Auksab.). Pilotas, pats to nejausdamas, davė Išganytojui jo tikrąjį titulą. — (20) *Skaitė daugelis žydų*... Kadangi įrašas buvo visiems suprantamas, tai žydai pyko dar labiau. Jie prašė Pilotą įrašą pakeisti, nes įrašas sakė: „Žiūrėkite, žydai, jūsų karalius kybo ant gėdos ir prakeikimo medžio". — (21) *Nerašyk*... Žydai kalba, lyg kad Pilotas būtų dar tik sumanymą turėjęs taip ra-

Mt 27, 35; Mc 15, 24; Lc 23, 34

[22] Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. [23] Milites ergo cum cruci⸗fixissent eum, acceperunt vesti⸗menta eius, (et fecerunt quattuor partes: unicuique militi partem) et tunicam. Erat autem tunica incon⸗sutilis, desuper contexta per totum.

Ps 21, 19

[24] Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius est. Ut Scriptura imple⸗retur, dicens: Partiti sunt vesti⸗menta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites qui⸗dem haec fecerunt. [25] Stabant au⸗tem iuxta crucem Iesu mater eius, et soror matris eius, Maria Cleo⸗phae, et Maria Magdalene.

Io 13, 26

[26] Cum vidisset ergo Iesus matrem, et dis⸗cipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suae: Mulier, ecce filius tuus. [27] Deinde dicit discipulo:

sakė: Aš esu žydų karalius. [22] Pi⸗lotas atsakė: Ką parašiau, parašiau. [23] Kareiviai, prikalę jį ant kryžiaus, pasiėmė jo drabužius, (iš kurių pa⸗darė keturias dalis, kiekvienam ka⸗reiviui dalį) ir jupą. Jupa buvo ne⸗susiūta, bet nuo viršaus iki apačiai visa megztinė; [24] todėl jie sakė vie⸗nas kitam: Nepjaustykime jos, bet meskime burtą, kieno ji bus. Taip turėjo įvykti Rašto žodžiai: Jie pa⸗sidalino mano drabužius ir dėl ma⸗no rūbo metė burtą. Taip karei⸗viai ir padarė.

[25] Prie Jėzaus kryžiaus stovėjo jo motina, jo motinos sesuo Mari⸗ja Kleopienė ir Marija Magdalena. [26] Jėzus, pamatęs motiną ir stovin⸗tį mokytinį, kurį jis mylėjo, tarė savo motinai: Moteriške, štai tavo sūnus. [27] Paskui tarė mokytiniui:

šyti, nes įrašą jie laiko dar negalu⸗tinu. Pilotas džiaugiasi, kad po visų jo padarytų nusileidimų, bent čia gali duoti žydams pajusti savo kietą ran⸗ką ir pasirodyti nepalenkiamu romėnu. Jis atsako (22): *Ką parašiau, parašiau.* — (23) *Kareiviai*... Belaisviams saugoti (Apd 12, 4) ir bausmėms vykdyti bu⸗vo skiriama kareivių būrelis, susidedąs iš 4 asmenų. Tokie keturi kareiviai pasidalino Išganytojo drabužius (plg. Mt 27, 35; Mk 15, 24; Lk 23, 34). — *Jupa buvo*... Išganytojo jupa, panašiai kaip kunigų apdarai, (2 Moz 28, 4. 39), buvo nuo viršaus iki apačiai mėg⸗sta, iš vieno. Supjaustyta ir padalyta ji būtų buvusi visai nenaudinga karei⸗viams. Todėl jie metė dėl jos burtą. Anot Morkaus, burta buvusi mesta apie visus Kristaus drabužius. Šv. Jonas tam neprieštarauja, tik sako, kad kareiviai metė burtą apie visą nesiūtą Jėzaus jupą, o ne apie jos dalis. — (24) *Rašto žodžiai.* Žr. Ps 21, 19 Aleksandriečių vertime.

(25) *Stovėjo jo motina.* Kas čia pa⸗sakojama, turėjo įvykti anksčiau, ne⸗gu Mt 27, 55 parašyti dalykai. Mote⸗rys kurį laiką stovėjo nevisai arti kry⸗žiaus. — (26) *Moteriške, štai tavo sū⸗nus.* Šitas Išganytojo atsiliepimas turė⸗jo būti vienas gražiausiųjų pasenusio apaštalo atsiminimų. Išganytojas šven⸗čiausią Paną vadina ne motina, nes ji turėjo tuojau netekti savo Sūnaus, ar⸗ba, kad dar labiau nedidintų jos skau⸗smo. Pavadinimu „*moteriške*" Išgany⸗tojas reiškia savo motinai pagarbą. Žr. aug. 2, 4. — (27) *Štai tavo motina.* Mirštantis Išganytojas pagerbia savo mokytinį, nes, duodamas savo motinai jį kaip sūnų, daro iš jo savo brolį. Mistine prasme, sako Rupertas (12 amž.), Jonas po kryžiumi buvo atsto⸗vas visų tikinčiųjų, net visų žmonių, ir Jėzus tuomet visus pavedė savo Mo⸗tinai, visiems davė ją kaip motiną. Ši⸗tuose žodžiuose yra tiesa, kurią dabar tiki ir išpažįsta visi katalikai. Argi mes neesame priimti broliai Viešpaties, kurs tapo žmogumi? Taigi, argi mes neesa⸗me įvaikiai jo švenčiausios Motinos? — *Paėmė ją pas save*... Kad paties Jono motina dar tebebuvo gyva, tai

Štai tavo motina. Nuo tos valandos mokytinis paėmė ją pas save. [28] Po to Jėzus, žinodamas, kad jau visa buvo atlikta, kad įvyktų Raštas, tarė: Trokštu. [29] Tenai stovėjo indas, pilnas acto. Taigi, jie užmovė ant ysopo kempinę, pilną acto, ir pakėlė prie jo burnos. [30] Jėzus, paragavęs acto, tarė: Atlikta, ir nulenkęs galvą atidavė dvasią. [31] (Kadangi tai buvo Prisirengimo diena), kad kūnai nepasiliktų ant kryžiaus subatoje, (nes ta subatos diena buvo didžioji,) žydai meldė Pilotą, kad būtų sulaužytos jiems blauzdos, ir kad jie būtų nuimti. [32] Todėl kareiviai atėjo ir sulaužė blauzdas vienam ir kitam, kurie buvo prikalti ant kryžių drauge su juo. [33] Priėję prie Jėzaus ir pamatę, kad jis jau miręs, jie nelaužė jo blauzdų, [34] tik vienas kareivis atvėrė jam jietimi šoną, ir tuojau išėjo

Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. [28] Postea sciens Iesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. [29] Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori eius. [30] Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. [31] Iudaei ergo, (quoniam Parasceve erat) ut non remanerent in cruce corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, et tollerentur. [32] Venerunt ergo milites: et primi quidem fregerunt crura, et alterius, qui crucifixus est cum eo. [33] Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, [34] sed unus militum lancea latus eius aperuit, et continuo exivit

Ps 68, 22; Io 13, 3; 18, 4
Ps 21, 16
Iob 19, 26 s 0
Dt 21, 23

---

jam negalėjo sudaryti kliūčių priimti ir Mariją kaip motiną. Jonas tikriausiai turėjo iš ko pragyventi ir Jeruzalėje. Kadangi šv. Juozapas jau buvo miręs dar prieš viešosios Jėzaus veiklos pradžią, o dabar ir dieviškasis Marijos Sūnus palieka žemę, tai ji nebeturi savos tėviškės. Jonui pavesta, ji dabar priklauso Bažnyčiai, kuriai ji, kaip mergaitė ir drauge motina, yra josios tyriausis vaizdas ir brangiausis perlas, kurį mes, mūsų prikaltojo ant kryžiaus Išganytojo testamentu, esame paveldėję visiems laikams. — (28) *Tarė: Trokštu.* Jonas iš septynių žodžių, kuriuos Išganytojas ištarė ant kryžiaus, mini 26 e. trečią, o šičia penktąjį. Ir šituo žodžiu buvo įvykdyta pranašystė, parašyta Ps 68, 22. Šito žodžio nerandame parašyto pas Mt 27, 48 ir Lk 23, 36. Jie mini tik mėginimą girdyti Išganytoją actu. Tas girdymas turėjo būti pasėka ištarto Kristaus žodžio *„trokštu"*. — (30) *Atlikta.* Tai šeštasis Kristaus ant kryžiaus ištartas žodis. — *Nulenkęs galvą...:* nes visa jau buvo įvykdyta, nes Išganytojas jau nori mirti. Prieš mirdamas jis palenkia galvą, kaip sako šventieji tėvai, kad parodytų, jog jis savo valia atiduoda gyvybę. — (31) *Kad kūnai nepasiliktų ant kryžiaus...* Žydų įstatymas reikalavo, kad lavonas, (kurs po užmušimo akmenimis būdavo pakabinamas ant baslio) būtų palaidotas dar tą pačią nužudymo dieną (5 Moz 21, 22). Šitą įstatymo reikalavimą žydai taikė prikaltiesiems ant kryžiaus. Prisirengimo diena (14 e.) jau baigėsi. Su vakarinės žvaigždės pasirodymu prasidedanti subata šį kartą buvo didžioji arba augštoji subata, nes ji supuolė su Velykų švenčių šventimu. Plg. Mt 27, 62. — (32) *Vienam ir kitam.* Kareiviai pradėjo laužyti blauzdikaulius abiem šalia Jėzaus buvusiems latrams. — (34) *Atvėrė jam jietimi...* Nors Jėzus jau neberodė jokio gyvy-

Ex 12, 46; Nm 9, 12; Ps 33, 21
Zach 12, 10; Ap 1, 7

sanguis, et aqua. [35] Et qui vidit, testimonium perhibuit: et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos credatis. [36] Facta sunt enim haec ut Scriptura impleretur: *Os non comminuetis ex eo.* [37] Et iterum alia Scriptura dicit: *Videbunt in quem transfixerunt.*

kraujo ir vandens. [35] Kurs tai matė, liudijo apie tai, ir jo liudijimas tikras. Jis žino, kad jis sako tiesą, kad ir jūs tikėtumėte. [36] Nes tai atsitiko, kad įvyktų Raštas: *Kaulo nesulaužysite jame.* [37] Vėl kitur Raštas sako: *Žiūrės į tą, kurį jie pervėrė.*

---

bės ženklo, tačiau kareivis, kad įsitikintų, ar jis iš tikrųjų yra miręs, pervėrė Išganytojo šoną ir širdį. Padavimas tą kareivį vadina Longinu, padarydamas šitą jo vardą iš graikiško žodžio λόγχη, kurs reiškia jietį. Dėl Celso priekaišto (c. Cels. II, 36) apie ištekėjimą iš Kristaus šono kraujo ir vandens, Originas sako, jog jis pats gerai žinąs, kad iš lavono neeina nei kraujas nei vanduo ir kad atsitikimas su Jėzumi buvo stebuklingas. Evangelistas Jonas žinojo tai taip pat ir, laikydamas kraujo ir vandens išėjimą stebuklingu, norėjo liudyti apie tai, kaip savo akimis matęs liudytojas. Išaiškinti įvykį fiziologiškai galima tik su tam tikru tiespanašumu. Stebuklingas išėjimas kraujo ir vandens iš Kristaus šono, apaštalo paliudytas, turi ypatingą simbolinę reikšmę. Šventieji tėvai nurodo net ne vieną tokią simbolinę reikšmę. Anot paties Jono, Kristaus kraujas yra permaldavimo įrankis (1 Jono 1, 7; Apr 7, 14): kai kraujas teka, atpirkimas yra įvykdytas. Be to: Jėzus yra tas, kurs ateina per vandenį ir kraują (1 Jono 5, 6). Taigi, vanduo turi gilią prasmę: tai turi būti krikšto vanduo, kuriame pritaikomas atpirkimas. Kraujas taip pat galėjo reikšti eukaristiją. Anot šv. Augustino, pati Bažnyčia yra išėjusi iš šono to, kurs palenkė galvą, lyg užmigdamas, panašiai kaip Jieva išėjo iš užmigusio Adomo šono (1 Moz 2, 21). Pamaldumas švenč. Jėzaus Širdžiai gal labiausiai mus jaudina tuo, kad primena šitą žaizdą Širdies, kuri mus tiek daug mylėjo (Lagrange. Ev. selon S. Jean). — (35) *Kurs tai matė, liudijo...* Evangelistas, pripažindamas, kad istoriniuose įvykiuose juos mačiusiųjų liudytojų parodymai yra labai svarbūs, pabrėždamas sako, kad jis tikrai įvykį matęs ir sako apie jį tiesą. — *Kad ir jūs tikėtumėte...* Evangelistas sako tiesą ir tai turėdamas norą, kad jūs tikėtumėte. Taigi, jo skaitytojai turi tvirtai tikėti, kad Jėzus yra žadėtasis Mesijas, nes šventasis Raštas taip pranašavo apie Mesiją (36. 37 e.e.). O kadangi tai įvyko Jėzuje, tai jis yra Mesijas. — (36) *Raštas...* Žr. 2 Moz 12, 46; 4 Moz 9, 12. Jėzus yra tikras Velykų Avinėlis (1 Kor 5, 7) — (37) *Vėl kitur Raštas sako:* Zak 12, 10. — *Žiūrės į tą...* Ebrajiškame tekste yra: jie žiūrės į mane, kurį jie pervėrė (plg. Apr 1, 7). Kristaus šonas buvo pervertas svetimšalio kareivio, bet už šitą nusikaltimą yra atsakingi žydai. Jonas čia pastebi, kad žydai dabar gali matyti čia savo darbą ir pažinti įvykdytą vieną pranašystę. Kokie jausmai jų buvo tuomet, jis nesako. Vėliau, antrame Kristaus atėjime (Apr 1, 7), jie gailėsis šito savo nusikaltimo.

3. Kristaus garbės apsireiškimas jo prisikėlime iš numirusiųjų, 19, 38—21, 23. Plg. Mt 27, 57—61; Mk 15, 42—47; Lk 23, 50—55; 24, 44—49.

Kristaus kūnas palaidojamas Juozapo iš Arimatajos ir Nikodemo (19, 38—42). Palaidotojo Išganytojo neberanda kape: Marija Magdalena, Petras ir Jonas. Truputį vėliau jis apsireiškia jau prisikėlęs iš numirusiųjų tai pačiai Marijai Magdalenai (20, 1—18). Paskui Išganytojas pasirodo mokytiniams be Tomo. Dar vėliau apsireiškia visiems apaštalams (20, 19—31). Vėliau Išga-

[38] Po to Juozapas iš Arimatajos (būdamas Jėzaus mokytinis, tik slaptas iš baimės žydų) prašė Pilotą leisti jam nuimti Jėzaus kūną. Pilotas leido. Taigi, jis atėjo ir nuėmė Jėzaus kūną. [39] Atėjo taip pat ir Nikodemas, kurs buvo anksčiau atėjęs pas Jėzų nakčia, ir atnešė apie šimtą svarų miros ir aloės mišinio. [40] Juodu paėmė Jėzaus kūną ir aprišo jį paklodėmis su kvepalais, kaip buvo žydų papročiai laidoti. [41] Toje vietoje, kur jis buvo prikaltas ant kryžiaus, buvo daržas, o darže naujas kapas, kuriame niekas dar nebuvo paguldytas. [42] Tenai juodu paguldė Jėzų dėl žydų Prisirengimo dienos, nes kapas buvo arti.

20. [1] Pirmą savaitės dieną Marija Magdalena atėjo pas kapą rytmetį, kai dar tamsu buvo, ir pamatė, kad

[38] Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathaea, (eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudaeorum) ut tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, et tulit corpus Iesu. [39] Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrhae, et aloes, quasi libras centum. [40] Acceperunt ergo corpus Iesu, et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudaeis sepelire. [41] Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. [42] Ibi ergo propter Parasceven Iudaeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

20. [1] Una autem sabbati, Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a

Mt 27, 57; Mc 15, 43; Lc 23, 50

Io 3, 2; Mt 2, 11

Mt 28, 1; Mc 16, 1; Lc 24, 1

---

nytojas pasirodo mokytiniams prie Tiberijados ežero (21, 1—14) ir paveda Petrui vadovavimą visai savo avidei (21, 15—23).

(38) *Juozapas iš Arimatajos.* Graikiškame tekste prie Juozapo vardo dedamas artikulas turi nurodyti, kad čia kalbama apie iš kitų evangelijų žinomą Juozapą (žr. Mt 27, 57; Mk 15, 43; Lk 23, 50). — (39) *Nikodemas...* Žr. aug. 3 persk. 1 e. — *Miros ir aloės mišinio...* Mira ir aloė buvo sutrinamos, sumaišomos ir dedamos tarp lavono ir marškos, į kurią jis būna suvyniojamas. Šitų gerai kvepinčių dalykų Nikodemo buvo atnešta palyginamai labai daug, tačiau jų dar neužteko pamaldžių moterų meilei, nes ir jos dar pirko kvepinčių tepalų, kad išreikštų paskutinę pagarbą Viešpaties kūnui (Mk 16, 1; Lk 23, 56). — (41) *Naujas kapas.* Dievas pasirūpino, kad šventas kūnas patektų į švarų, nepaliestą kapą. Plg. Mt 27, 60. — (42) *Dėl žydų Prisirengimo dienos.* Besiartinanti subata neleido ieškoti kapo, kurs būtų buvęs toliau nuo Kristaus mirties vietos.

(20, 1) *Pirmą savaitės dieną...:* Viešpaties dienos rytmetį. Marija Magdalena ateina truputį anksčiau prie kapo, negu kitos pamaldžios moterys. Joms esant kelyje, angelas nurita akmenį nuo kapo angos. Magdalena mato akmenį nuristą ir praneša apie tai Petrui ir Jonui. Tuo tarpu ateina prie kapo kitos moterys ir gauna iš angelų žinią apie Viešpaties prisikėlimą iš numirusiųjų. Moterys visa pasakoja apaštalams (Lk 24, 9—11), kurie joms netiki. Tuo tarpu (Lk 24, 12; Jono 23—10) Petras ir Jonas, Marijos Magdalenos pašaukti, skuba prie kapo ir randa visa taip, kaip moterys pasakojo. Juodviem grįžtant į miestą, Marija Magdalena pasilieka prie kapo, kur jai pasirodo Viešpats (Jono 20, 11—18); jis pasirodo taip pat ir kitoms moterims kelyje. — Evangelistas Jonas mini tik Mariją Magdaleną, nes jis iš jos gavo

Io 13, 23
Lc 24, 12. 24
Io 11, 44; 19, 40
Io 2, 22; Lc 24, 25 ss. 44 ss; Act 2, 24—31; 17, 3; 1 Cor 15, 4

monumento. [2] Cucurrit ergo, et venit ad Simonem Petrum, et ad alium discipulum, quem amabat Iesus, et dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. [3] Exiit ergo Petrus, et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum. [4] Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus praecucurrit citius Petro, et venit primus ad monumentum. [5] Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. [6] Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introivit in monumentum, et vidit linteamina posita, [7] et sudarium, quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. [8] Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum: et vidit, et credidit: [9] nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum a mortuis

akmuo buvo atimtas nuo kapo. [2] Todėl ji pabėgo ir, atvykus pas Simoną Petrą ir pas kitą mokytinį, kurį Jėzus mylėjo, juodviem tarė: Paėmė Viešpatį iš kapo ir nežinome, kur jį padėjo. [3] Tuomet Petras ir anas kitas mokytinis išėjo ir atėjo pas kapą. [4] Juodu bėgo drauge, bet anas kitas mokytinis bėgo greičiau už Petrą ir pirmas atvyko pas kapą. [5] Pasilenkęs jis pamatė padėtas paklodes, tačiau į vidų neėjo. [6] Atėjęs Simonas Petras, kurs jį sekė, įėjo į kapą ir matė padėtas paklodes, [7] taip pat skepetą, buvusią ant jo galvos. Ji buvo padėta ne su paklodėmis, bet atskirai suvyniota kitoje vietoje. [8] Paskui įėjo į kapą ir tas mokytinis, kurs buvo pirmas atėjęs pas kapą; jis pamatė ir įtikėjo. [9] Nes jie dar nebuvo supratę Rašto, kad jam reikėjo keltis iš numi-

---

pirmąją žinią, ir ji buvo pasižymėjusi ypatingai karšta Viešpaties meile. — *Kai dar tamsu buvo.* Šituos žodžius nesunku suderinti su Mk (16, 2) žodžiais: *saulei jau užtekėjus,* nes tarp tamsos (rytmečio aušros) ir saulės tekėjimo rytų šalyse būna tik labai trumpas laikas. Tas trumpas laikas galėjo praeiti, iki atėjo prie kapo kitos moterys, tuo tarpu, kad tą valandėlę, kai atvyko pasiskubinusi Magdalena, buvo dar tamsu, t. y., saulė dar nebuvo užtekėjusi. — (2) *Pas Simoną Petrą ir...* Marija bijo, kad žydai nepadarytų ko nors pikto su Jėzaus kūnu ir skuba ieškoti pagalbos pas mokytinius. Ji kreipiasi į Petrą, kurs dabar buvo apaštalų galva, ir į Joną, mylimiausį Viešpaties mokytinį. Ji nieko nesako apie angelo pasirodymą, kurio ji nematė ir kurs pasirodė po Marijos atvykusioms moterims. — (4) *Bėgo greičiau...* Karšta Išganytojo meilė pagreitino jo mylimo jo mokytinio žingsnius. — (5) *Pamatė padėtas paklodes:* kuriomis buvo suvyniotas Viešpaties kūnas. Jonas tačiau nebuvo įėjęs į patį kapą, drovėdamos, kaip sako Eutimijus, arba, anot šv. Tomo, taip pagerbdamas vyresnįjį už save šv. Petrą, apaštalų galvą. — (7) *Suvyniota,* t. y., padėta tvarkingai, ko nebūtų darę asmenys nusistatę prieš Jėzų. — (8) *Įtikėjo.* Jonas mato ir tiki, kad Išganytojas yra prisikėlęs dieviškąja galia (Auks. Kir. Eutim.). — (9) *Jie dar nebuvo supratę.* Jiems dar reikėjo pamatyti savo akimis pirma, negu jie įtikėjo į prisikėlimo tikrumą. Pranašystės apie kančią (Lk 24, 7. 46... Apd 1, 3) neįstengė įtikinti mokytinių apie greit įvyksiančią Išganytojo mirtį. Dabar jis jau buvo miręs; juo labiau jiems buvo reikalinga pamatyti savo akimis jo prisikėlimą. Yra tai aiškus įrodymas, kaip maža tebuvo suprantama Senasis Testamentas be Kristaus

rusiųjų. [10] Po to du mokytiniu vėl parėjo namo.

[11] Marija tuo metu stovėjo pas kapą lauke ir verkė. Beverkdama ji pasilenkė ir pažvelgė į kapą. [12] Tenai ji pamatė du angelu, apsivilkusiu baltais, vieną prie galvos ir antrą prie kojų, kur buvo padėtas Jėzaus kūnas. [13] Juodu jai tarė: Moteriške, ko verki? Ji jiems atsakė: Nes paėmė mano Viešpatį ir nežinau, kur jį padėjo. [14] Tai pasakius, ji atsigręžė atgal ir pamatė stovintį Jėzų, bet nežinojo, kad tai Jėzus. [15] Jėzus jai tarė: Moteriške, ko verki? ko jieškai? Manydama, kad tai daržininkas, ji jam atsakė: Viešpatie, jei tu jį išsinešei, pasakyk man, kur jį padėjai; aš jį pasiimsiu. [16] Jėzus jai tarė: Marija! Atsigręžus ji jam tarė: Raboni (tai yra: Mokytojau)! [17] Jėzus jai tarė: Neliesk manęs,

resurgere. [10] Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.

[11] Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans: Dum ergo fleret, inclinavit se, et prospexit in monumentum: [12] et vidit duos angelos in albis, sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu. [13] Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum: et nescio ubi posuerunt eum. [14] Haec cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Iesum stantem: et non sciebat quia Iesus est. [15] Dicit ei Iesus: Mulier, quid ploras? quem quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset: dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam. [16] Dicit ei Iesus: Maria. Conversa illa, dicit ei: Rabboni (quod dicitur Magister.) [17] Dicit

Mt 28, 1; Mc 16, 5; Lc 24, 4
Io 21, 4
Mc 10, 51
Hbr 2, 11 s; Rom 8, 29; Mt 12, 49

---

apreiškimų. — (10) *Vėl parėjo namo:* bijodami žydų (19 e.). Namie jie norėjo laukti tolesnių Viešpaties nurodymų, kadangi jis buvo jiems žadėjęs greitai pasirodyti po savo kančios.

(11) *Ir verkė.* Pasilikti ją vertė Jėzaus meilė, o verkti — skausmas dėl jo. Ji vis dar tebemano, kad šv. kūnas pavogtas, ir ji su išsiilgimu trokšta dar pamatyti nors vietą, kur ilsėjosi jos didžiausi gėrybė. — (12) *Pamatė du angelu.* Marijos Magdalenos jieškojimas susilaukia užmokesčio: jai pasirodo angelai, (plg. Lk 24, 4), gal apsivilkę ne žibančiais apdarais, nes ir ji, kaip jos draugės, būtų nusigandusi (Mk 16, 5). — (13) *Paėmė mano Viešpatį...* Į užjaučiantį angelų klausimą Marija atsako žodžiais, kuriais ji kalbėjo apaštalams (aug. 2 e.). — (14) *Ji atsigręžė...* Gal angelų elgesys paveikė kokiuo nors būdu Mariją, kad ji atsigręžtų. Anot šv. Jono Auksaburnio, jie, pamatę Viešpatį, greitai atsikėlė, kaip kad daro pagarbą reiškią tarnai (Eut.). Kad Marija nepažino Viešpaties, galima aiškinti tuo, kad jo išvaizda buvo pasikeitusi (Auks. Antanazijus), arba, kad jos galia jį pažinti stebuklingai buvo sulaikyta, arba, pagaliau, kad jai visai nebuvo atėję į galvą, kad gali pamatyti Jėzų. — (15) *Kad tai daržininkas.* Buvo dar anksti, todėl Marijai Magdalenai atėjo į galvą mintis, kad čia niekas kitas negalėjo taip anksti ateiti, kaip tik daržininkas. — *Jei tu jį išsinešei...* Marija kalbėjo, lyg kad kiekvienas būtų žinojęs, ką ji mano, nes tas „Jis" buvo pavergęs visas jos mintis. Pagaliau, ji galėjo manyti, kad daržininkas turėjo žinoti, kas palaidotas sode. — *Aš jį pasiimsiu.* Savo meilėje Marija užmiršta, kad ji turi per maža jėgų, kad galėtų pasiimti Jėzaus kūną. — (16) *Marija.* Gal pasakius paskutinius 15 e. žodžius, Marija vėl buvo atsigręžus į kapą. Dabar Išganytojas balsu jai apsireiškia. Ji taip susijaudinus, kad randa tik vieną žodį: *Raboni, Mokytojau.* Tikriau: mano mokytojau. Tuo žodžiu Marija išreiškia Jėzui savo giliausią pagarbą. — (17) *Neliesk manęs...* Tikriau, anot

ei Iesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et Patrem vestrum, Deum meum, et Deum vestrum. [18] Venit Maria Magdalene annuncians discipulis: Quia vidi Dominum, et haec dixit mihi.

nes aš dar neužžengiau pas savo Tėvą. Eik verčiau pas mano bro≈ lius ir jiems sakyk: Aš žengiu pas savo Tėvą ir jūsų Tėvą, pas mano Dievą ir jūsų Dievą. [18] Marija Magdalena nuėjo ir paskelbė mo≈ kytiniams: Aš mačiau Viešpatį, ir jis man tai pasakė.

Io 14, 27; Mc 16, 14; Lc 24, 36; 1 Cor 15, 5

[19] Cum ergo sero esset die illo, una sabbatorum, et fores essent clausae, ubi erant discipuli con≈ gregati propter metum Iudaeorum: venit Iesus, et stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis. [20] Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, et la≈ tus. Gavisi sunt ergo discipuli, viso Domino. [21] Dixit ergo eis ite≈ rum: Pax vobis. Sicut misit me

1 Io 1, 1; Io 20, 25. 27; Lc 24, 39; Io 16, 22

Io 17, 18; Mt 28, 18 s

[19] Tą pačią pirmą savaitės dieną vakare, durims, kur buvo susirinkę mokytiniai, esant uždarytoms dėl žydų baimės, atėjo Jėzus, atsisto≈ jo viduryje ir jiems tarė: Ramybė jums. [20] Tai pasakęs, jis parodė jiems rankas ir šoną. Mokytiniai, pamatę Viešpatį, džiaugėsi. [21] Jis vėl jiems tarė: Ramybė teesie su jumis. Kaip Tėvas mane siuntė,

---

graikiško teksto: nesilaikyk manęs, t. y., nesistengk manęs sulaikyti. Tikrąją šitos eilutės prasmę nepigu susekti, to≈ dėl ji nevienodai ir aiškinama. Mari≈ ja, matomai, ištarus vieną žodį *Raboni*, buvo parpuolusi ir apkabinusi Jėzaus kojas, lyg nebenorėdama nuo jo atsi≈ skirti, trokšdama jau dabar persikelti drauge su juo į prirengtas amžinąsias buveines. Tačiau ta valanda dar nebu≈ vo atėjusi. Išganytojas leido Marijai, kaip ir kitoms moterims (Mt 28, 9), apkabinti savo kojas ir taip pareikšti sau pagarbą. Bet po valandėlės jis jai sako: nebelaikyk manęs ilgiau, nes aš dar neužžengiau pas savo Tėvą; pirma negu aš sugrįšiu čia ir jus pasiimsiu drauge su savimi į amžinąją tėvynę, turi praslinkti nemaža laiko. Tuo tar≈ pu neški žinią mano apaštalams apie mano prisikėlimą iš numirusiųjų ir tuo pačiu apie artimą žengimą į dangų. — *Pas mano brolius.* Augščiau (14, 14) Išganytojas pavadino apaštalus priete≈ liais, o dabar vadina savo broliais, to≈ dėl ir bendratėvoniais dangaus karaly≈ stės. — *Aš žengiu.* Plg. Ps 21, 23... Žengimas į dangų yra lyg kad prisikė≈ limo papildymas. — *Mano Dievą.* Taip Išganytojas vadina savo Tėvą, turėda≈ mas galvoj savo žmogišką prigimtį (Mt 27, 46). — Ar šitas prisikėlusiojo Išga≈ nytojo pasirodymas buvo pirmas? Taip galėtų rodytis, žiūrint Mk 16, 9. Tuo tarpu kad, anot Mt 28, 9, Išganytojas anksčiau pasirodęs kitoms moterims. Moterys galėjo gal ilgiau sugaišti kely≈ je, o tuo laiku Marija galėjo sugrįžti prie kapo ir pamatyti jai pasirodžiusį Viešpatį, kurs tuojau pasirodė kitoms moterims.

(19) *Vakare.* Pirm čia aprašomo Iš≈ ganytojo apsireiškimo, tos pačios die≈ nos rytmetį buvo įvykę, kas papasako≈ ta augščiau (21—18). Tą pačią dieną po pietų Išganytojas pasirodė Simonui Petrui (Lk 24, 34; 1 Kor 15, 5) ir dviem mokytiniam, ėjusiem į Emausą (Lk 24, 13. 33). — *Esant uždarytoms...* Mokytiniai, grįžusieji iš Emauso, dar tebepasakojo, kas jiems buvo atsitikę (Lk 24, 36). Kaip Išganytojas buvo iš≈ ėjęs iš kapo, nenurisdamas akmens, taip jis dabar stebuklingai įėjo pas savo mo≈ kytinius. — *Ramybė jums.* Išganytojas, nugalėjęs visa, kas ardė ramybę: nuo≈ dėmę, mirtį ir pragarą, dabar linki ra≈ mybės ir teikia ramybę. — (21) *Jis vėl jiems tarė.* Apaštalai turi patys tu≈ rėti ramybę, kad jie galėtų ją suteikti kitiems. Todėl čia tuojau minima ir jų siuntimas. — *Kaip Tėvas mane siuntė...*

taip ir aš jus siunčiu. [22] Tai pasakęs, jis kvėpė į juos ir jiems tarė: Imkite šventąją Dvasią. [23] Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, jos sulaikytos.

[24] Vieno iš dvylikos, Tomo, kurs vadinamas Dvynas, nebuvo drauge su jais, kuomet Jėzus buvo atėjęs. [25] Tuomet kiti mokytiniai jam sakė: Mes matėme Viešpatį. Bet jis jiems atsakė: Jei nepamatysiu jo rankose vinių perdūrimų, neįdėsiu

Pater, et ego mitto vos. [22] Haec cum dixisset, insufflavit: et dixit eis: Accipite Spiritum sanctum: [23] quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt.

[24] Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. [25] Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, et mittam

Gn 2, 7; Io 7, 39
Mt 16, 19; 18, 18
Io 11, 16; 14, 5
Io 19, 34; 1 Io 1, 1

Išganytojas kreipia apaštalų dėmesį į artimą santykį tarp jo siuntimo ir jų siuntimo ir tų, iš kurių jie savo siuntimą gavo (plg. 17, 18). Jie turi tęsti Viešpaties darbą. Taigi, žodis *kaip* visų pirma nurodo panašumą siuntime: ir jų siuntimas yra iš Dievo. Kaip Tėvas siuntė mane, taip aš, Dievo Sūnus, Dievas iš Dievo, siunčiu jus į pasaulį, kaip mano vietininkus. Toliau jūs, kaip ir aš, turite gražinti pasaulį, valyti jį nuo nuodėmių ir šventinti jį (23 e.) mano mirties nuopelnais. — (22) *Jis kvėpė į juos...* Kvėpimas, dėl savo nematomos jėgos ir veiklos, yra dvasios vaizdas. Be to, aramajiškoje kalboje tas pats žodis reiškia kvėpimą ir dvasią. Čia tenka dar pastebėti, kad ne tik lotynų, bet ir graikų tėvai šitame pasielgime, kad Sūnus kvėpdamas teikia šventąją Dvasią, randa nurodytą mokslą, jog šventoji Dvasia eina ir iš Sūnaus. — *Imkite šventąją Dvasią.* Šitais žodžiais Jėzus suveda apaštalus į tokią artimybę su šventąja Dvasia, jog jie tampa jos dieviškosios veiklos įrankiais, kad šventoji Dvasia vykdo per juos jai amžinai nuosavą galią atleisti nuodėmes ir nuteisinti. — (23) *Tam jos atleistos*...... Per apaštalus įvyksta tikras nuodėmių atleidimas, o ne tik pareiškimas per maldą, kad nuodėmės būtų atleistos. Žodis „nuodėmės“ čia dedamas be jokio apribojimo ar susiaurinimo. Tas šventajame Rašte vartojamas žodis „nuodėmės“, paprastai, reiškia mirtinąsias. Todėl apaštalai galės atleisti visas mirtinąsias nuodėmes, nežiūrint to, kaip didelės jos būtų ir kaip dažnai jos būtų daromos. Plg Mt 18, 18. — *Kam sulaikysite...* Kadangi Išganytojas duoda apaštalams galios ne tik atleisti nuodėmes, bet ir jas sulaikyti, tai jis daro iš apaštalų teisėjus kitų žmonių, kuriems jie turi nuodėmes atleisti arba sulaikyti, žiūrėdami, ar nusidėjėlis gali priimti atleidimą, ar yra jo vertas, arba priešingai — jo nevertas. Jei tat Išganytojas norėjo, kad nuodėmės būtų atleistos arba sulaikytos, žiūrint nusidėjėlio sielos stovio, tai jis norėjo ir išpažinties. Išpažintis tat, kaip ir šventieji tėvai liudija, yra dieviško įsteigimo. Jei dėl Viešpaties žodžių prasmės būtų abejonė, tai neklaidinga Bažnyčia savo pareiškimu ją pašalintų. Tridento Susirinkimas sako: Jei kas sakytų: Viešpaties žodžių: *Imkite šventąją Dvasią* ir t.t., nereikią suprasti apie galią atgailos sakramente atleisti nuodėmes ar jas sulaikyti, kaip tai yra katalikų Bažnyčia supratusi nuo pat pradžios, tas tebūnie atskirtas (14 posėd., 3 Kanonas).

(24) *Nebuvo drauge su jais...* Kad ir buvo kalbėjusios moterys apaštalams apie Viešpaties prisikėlimą, tačiau du iš jų, kaip matėme, ėjo į Emausą. Taip pat ir Tomas nebuvo visą laiką drauge su kitais apaštalais. — (25) *Jei nepamatysiu...* Tomas, kurs norėjo mirti drauge su Viešpačiu, dabar jo mirties taip yra prislėgtas, kad abejoja apie visa, ką tik jam sako. Jei tat vėliau jis tiki, tai

Io 20, 19

Mc 16, 14; Lc 24, 25

1 Ptr 1, 8; Io 1, 50

Io 2, 11; 21, 25

1 Io 5, 13; Io 1, 12; Rom 1, 17

digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam. [26] Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus: et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis. [27] Deinde dicit Thomae: Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis. [28] Respondit Thomas, et dixit ei: Dominus meus, et Deus meus. [29] Dixit ei Iesus: Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, et crediderunt.

[30] Multa quidem, et alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc. [31] Haec autem scripta sunt ut credatis, quia Iesus est Christus Filius Dei: et ut credentes, vitam habeatis in nomine eius.

21. [1] Postea manifestavit se iterum Iesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic:

savo piršto į vinių vietą ir neįdėsiu savo rankos į jo šoną, netikėsiu. [26] Po aštuonių dienų jo mokytiniai vėl buvo viduje, ir Tomas drauge su jais. Jėzus atėjo, durims esant užrakintoms, atsistojo viduryje ir tarė: Ramybė teesie jums. [27] Po to jis tarė Tomui: Įdėk čia savo pirštą, matyk mano rankas, ištiesk savo ranką ir įdėk į mano šoną, ir nebūk netikėlis, bet tikintis. [28] Tomas atsakė ir jam tarė: Mano Viešpats ir mano Dievas. [29] Jėzus jam tarė: Kadangi mane matei, Tomai, tu įtikėjai; palaiminti, kurie nematė ir tikėjo.

[30] Jėzus padarė savo mokytinių akivaizdoje dar daug kitų stebuklų, kurie nesurašyti šitoje knygoje. [31] Tai gi parašyta, kad tikėtumėte, jog Jėzus yra Kristus, Dievo Sūnus, ir kad tikėdami turėtumėte jo vardu amžinąjį gyvenimą.

21. [1] Paskui Jėzus vėl pasirodė mokytiniams pas Tiberijados jūrą.

---

prisikėlimas turėjo būti neabejotinas įvykis, ir niekam nevalia abejoti apie jo tikrumą. Tomo netikėjimas labiau mums padeda tikėti, kaip kitų apaštalų tikėjimas (Greg. Didysis). — (26) *Po aštuonių dienų...* Aštuntą dieną po Viešpaties prisikėlimo iš numirusiųjų apaštalai dar kartą buvo susirinkę drauge. Paskui, šventėms pasibaigus, jie turėjo grįžti į Galilieją. Kai kas klausia, kodėl Išganytojas tik po aštuonių dienų Tomui pasirodė? Šv. Jonas Auksaburnis atsako taip: kad jis būtų dar geriau pamokytas kitų apaštalų karščiau trokšti Išganytojo ir juo labiau būtų sustiprintas tikėjimas. — (28) *Mano Viešpats.* Po abejonės eina tikėjimas. Tomas pripažįsta savo mokytoją Viešpačiu ir Dievu, pagarbindamas jį viename asmenyje ir dviejose prigimtyse (Hil. Teof.). — (29) *Palaiminti, kurie nematė...* Tokiuos taip pat ir šv. Petras giria (1 Petr 1, 8). Tomas neišskiriamas iš šio palaiminimo dalyvių; čia tiktai pabrėžiamas didelis nuopelnas tų, kurie nematė, tačiau tiki į Jėzų. Šita laimė yra paveldėta Kristaus Bažnyčios.

(31) *Tai gi parašyta, kad...* Evangelijos tikslas yra sužadinimas ir sustiprinimas tikėjimo, kad Jėzumi vadinamasis žmogus yra Kristus, žadėtasis Mesijas, tikrasis Dievo Sūnus, ir gavimas amžinojo gyvenimo. — *Jo vardu:* mums apreikštojo Jėzaus Kristaus vardu. Taigi, gyvenimą galima rasti tiktai Kristuje.

(21, 1) *Paskui...* Šitas skyrius gal parašytas, kad pataisytų klaidingą nuomonę, minimą 23 e., ir kad būtų atsvertas pasakojimas apie augščiau minėtą trigubą Petro išsižadėjimą (15—17

Pasirodė gi taip: [2] Buvo drauge Si= monas Petras, Tomas, vadinamas Dvynu, Natanaėlis, kurs buvo iš Kanos Galiliejoje, Zebediejaus du sūnu ir kitu du iš jo mokytinių. [3] Simonas Petras jiems tarė: Einu žvejoti. Jie jam atsakė: Ir mes ei= name su tavim. Jie išėjo ir sėdo į laivą, bet tą naktį nieko nepa= gavo. [4] Jau praaušus, Jėzus sto= vėjo krante; tačiau mokytiniai ne= pažino, kad tai Jėzus. [5] Jėzus jiems tarė: Vaikai, ar neturite ko valgyti? Jie atsakė: Ne. [6] Jis jiems tarė: Įleiskite tinklą dešiniame lai= vo šone ir rasite. Jie įleido ir jau nebegalėjo jo patraukti dėl žuvų daugybės. [7] Tuomet tas mokytinis, kurį Jėzus mylėjo, tarė Petrui: Tai Viešpats. Simonas Petras, kaip tik išgirdo, kad tai Viešpats, susijuosė žiurstą, nes buvo neapsivilkęs, ir įšoko į jūrą. [8] Kiti gi mokytiniai atplaukė laivu (nes buvo netoli

[2] Erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana Gali= laeae, et filii Zebedaei, et alii ex discipulis eius duo. [3] Dicit eis Si= mon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt, et ascenderunt in navim: et illa nocte nihil prendiderunt. [4] Mane autem facto stetit Iesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est. [5] Dixit ergo eis Iesus: Pueri numquid pulmentarium habetis? Responde= runt ei: Non. [6] Dicit eis: Mittite in dexteram navigii rete: et inve= nietis. Miserunt ergo: et iam non valebant illud trahere prae multi= tudine piscium. [7] Dixit ergo disci= pulus ille, quem diligebat Iesus, Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nu= dus) et misit se in mare. [8] Alii autem discipuli navigio venerunt:

Io 11, 16; 20, 26—29; 1, 45—49
Lc 5, 5
Io 20, 14
Lc 24, 41
Lc 5, 4—7
Io 13, 23 s

---

e.). — (2) *Ir kitu du iš jo mokytinių.* Šituodu neįvardintu mokytiniu, mato= mai, nebuvo apaštalai, kitaip, būtų bu= vę pasakyti jų vardai. Čia pasakojamas Viešpaties apsireiškimas yra įvykęs anksčiau, negu Mk 16, 14; Lk 24, 44... — (3) *Einu žvejoti.* Anksčiau negu pradės eiti savo apaštalo pareigas, Kri= staus mokytiniai nori užsiimti jiems naudingu darbu, gal net rūpintis savo išlaikymu. — (5) *Vaikai...* Išganyto= jas atsiliepia į mokytinius taip, lyg kad jis būtų norėjęs pas juos pirkti žuvų (Auks.). Mes savo kalba tokiuo atve= ju sakytumėm: *vyrai.* — (6) *Įleiskite tinklą...* Kodėl mokytiniai taip greitai paklauso patarimo, kurį galėjo laikyti nenaudingu, įvairiai aiškinama. Gal jie tai darė todėl, kad buvo Viešpaties mo= komi geriau paklausyti kitų nuomo= nės, negu laikytis savosios. — Kaip pamokslininkai ir mokytojai, apaštalai yra žvejai. Jų tinklas yra Evangelija ir kiekvienas žodis iš Dievo. Įleisti tinklą dešinėje reiškia skelbti tikrąjį katalikiškąjį mokslą su geru nusistaty= mu ir nesutepta širdimi (Aug.) — (7) *Tai Viešpats...* Šv. Jonas pažįsta Išga= nytoją iš jo padaryto stebuklo. Jo kar= šta meilė dar labiau, negu stebuklas, ap= reiškia, kas yra tas, kurs jiems kalbėjo. — *Nes buvo neapsivilkęs.* Neapsivilku= siu būdavo vadinama žmogus, kurs tu= rėdavo tik šlaunis pridengtas nedideliu medžiagos gabalu, lyg kokiuo nedideliu žiurstu. Petras nori kuo greičiausiai pa= siekti Išganytoją. Kad padoriau atro= dytų ir drauge, kad lengviau galėtų bristi ar plaukti per vandenį, sunkesnio drabužio jis imti negalėjo. Pasitenkino sujuosimu to, kurį ant savęs dar turė= jo. — (8) *Du šimtu mastų:* apie 105

(non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium. [9] Ut ergo descende= runt in terram, viderunt prunas positas, et piscem superpositum, et panem. [10] Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. [11] Ascendit Simon Petrus, et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tri= bus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. [12] Dicit eis Iesus: Venite, prandete. Et nemo au= debat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? scientes, quia Dominus est. [13] Et venit Iesus, et accipit panem, et dat eis, et piscem similiter. [14] Hoc iam tertio mani= festatus est Iesus discipulis suis cum resurrexisset a mortuis.

Io 6, 11

Io 20, 19. 26

Io 1, 42; Mt 16, 17

[15] Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit

nuo kranto, tik apie du šimtu ma= stų), traukdami tinklą su žuvimis. [9] Išėję į sausumą, jie pamatė su= kurtą ugnį, padėtą ant žarijų žuvį ir duonos. [10] Jėzus jiems tarė: At= neškite žuvų, kurių dabar suga= vote. [11] Simonas Petras nuėjo ir ištraukė į sausumą tinklą, pilną di= delių žuvų, kurių buvo šimtas pen= kios dešimtys trys. Nors jų taip daug buvo, bet tinklas nesuplyšo. [12] Jėzus jiems tarė: Eikite čia ir valgykite. Nė vienas iš sėdusiųjų valgyti nedrįso paklausti jį: Kas tu, nes jie žinojo, kad tai Viešpats. [13] Jėzus priėjo, paėmė duoną ir da= vė jiems, taip pat ir žuvį. [14] Tai jau trečią kartą Jėzus apsireiškė savo mokytiniams, po to kaip bu= vo prisikėlęs iš numirusiųjų.

[15] Jiems pavalgius, Jėzus taria Si= monui Petrui: Jono sūnau, Simo= nai, ar myli mane labiau, kaip ši= tie? Jis jam atsako: Taip, Viešpa= tie, tu žinai, kad aš tave myliu. Jis jam taria: Ganyk mano avinė=

---

metrus. — (9) *Padėtą ant žarijų žuvį*... Išganytojas, norėdamas su jaudinančiu rūpestingumu pastiprinti pavargusius mokytinius, prirengia jiems stebuklingu būdu užkąsti. — (11) *Kurių buvo šimtas*... Jonas, matomai, labai rūpe= stingai suskaitė visas žuvis. Taip didelis sugautų žuvų skaičius buvo aiškus įro= dymas, kad čia buvo stebuklinga žvejo= nė. — *Taip daug buvo*... Kai šv. Petras buvo pašauktas į apaštalus, jau tuomet Išganytojas jam suteikė vieną stebu= klingą žvejonę (Lk 5, 6). Dabar, kada jis skiriamas stoti į Išganytojo vietą čia žemėje (15. 17 e.e.), Jėzus vėl pa= laimina jo žvejonę, be abejo, tuo tik= slu, kad pažymėtų palaimintą apaštalų kunigaikščio veiklą, per kurią tikin= tieji turi įeiti į Bažnyčią. Neperplyšęs tinklas laikomas Bažnyčios vienybės simboliu. — (12) *Nedrįso paklausti jį*. Iš stebuklo ir viso Išganytojo elgesio apaštalai darė tikrą išvadą, kad Vieš= pats yra su jais; bet jie mielu noru bū= tų išgirdę iš jo paties burnos žodžius: *Tai aš*. Tačiau, rodydami Išganytojui didžiausią pagarbą, jie nedrįsta bet ko klausti jį. — (13) *Davė jiems*... Išga= nytojas tikriausiai ir pats drauge su jais valgė taip pat, kaip ir apsireiškime, kurį aprašo Lk 24, 43. — (14) *Tai jau tre= čią kartą*... Jonas čia kalba tik apie to= kiuos Jėzaus pasirodymus, kurie buvo suteikti keletui mokytinių: pirmą — pri= sikėlimo dieną (20, 19), antrą — ki= tą sekmadienį (20, 25...), trečią — čia papasakotą, kurs buvo drauge pir= mas apsireiškimas Galiliejoje.

(15) *Simonui Petrui*... Atsiliepiama čia į Petrą, kaip aug. 1, 42; Mt 16, 17. Tėvo vardo paminėjimas patį atsiliepi= mą daro iškilmingesnį. — *Ar myli ma= ne labiau*... Išaukštinimas, kurį Išgany= tojas nori Petrui suteikti, turi atitikti

lius. [16] Jis vėl jį klausia: Jono sū⸗nau, Simonai, ar myli mane? Jis jam atsako: Taip, Viešpatie, tu ži⸗nai, kad aš myliu tave. Jis jam taria: Ganyk mano avinėlius. [17] Jis klausia jį trečią kartą: Jono sūnau, Simonai, ar myli mane? Petras nuliūdo, kad jis jį trečią kartą klausė: Ar myli mane? ir jam at⸗sakė: Viešpatie, tu visa žinai; tu žinai, kad aš tave myliu. Jis jam tarė: Ganyk mano avis.

[18] Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, kaip buvai jaunesnis, susijuos⸗davai ir vaikščiodavai, kur norėjai, o pasenęs tu ištiesi savo rankas; kitas sujuos tave ir ves, kur tu ne⸗

ei: Pasce agnos meos. [16] Dicit ei iterum: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. [17] Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? et dixit ei: Domine, tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas.

[18] Amen, amen dico tibi: cum esses iunior cingebas te, et ambu⸗labas ubi volebas: cum autem se⸗nueris, extendes manus tuas, et alius te cinget, et ducet quo tu

1 Ptr 5, 2. 4.
Io 13, 38; 16, 30
Act 21, 11. 14; Mt 16, 22; 2 Ptr 1, 14

augštesnį meilės laipsnį. Išganytojas klausia ne dėl to, kad jis nežinotų, ar Petras jį labiau myli, bet kad atkreiptų kitų apaštalų dėmesį, jog augščiausiojo ganytojo pareiga reikalauja taip pat ypatingos meilės Viešpačiui. Kad Jėzus klausia, *ar myli mane labiau, kaip šitie,* tai negali nustebinti kitų apaštalų, nes dėl gilesnio nupuolimo, išsiginant Jė⸗zaus (Tom.), ir dėl pareigos, kuri šv. Petrui buvo suteikta, turėjo būti lau⸗kiama iš jo didesnės meilės. — *Tu ži⸗nai...* Su pasitikėjimu, bet taip pat ir su nuolankumu Petras daugiau šaukiasi į Viešpaties visažinojimą, negu į savo sąžinės liudijimą. — *Ganyk mano avi⸗nėlius.* Išganytojas pats yra gerasis Ga⸗nytojas (10, 11), sielų Ganytojas ir Vyskupas (1 Petro 2, 25), vyriausis Ganytojas (1 Petro 5, 4), didysis avių Ganytojas (Žyd 13, 20). Dabar, ka⸗dangi jis skiriasi su šia žeme, kad grįž⸗tų pas Tėvą, jis paveda šv. Petrui savo ganytojiškas pareigas (Ambr.). Avinė⸗liai ir avys reiškia šv. Petro ganytoja⸗vimui pavestąją bendruomenę Kristaus atpirktųjų, visą Bažnyčią, kuri, atpirk⸗ta Viešpaties krauju, visuomet pasiliks jo nuosavybė. Jėzus atiduoda Petrui visų pirma avinėlius, o paskui avis, nes jis skiriamas ganytojų ganytoju. Pe⸗tras yra ganytojas avinėlių ir avių, vaikų ir motinų, valdinių ir vyresniųjų (Euzeb.). Vatikano Sinodas mato Iš⸗ganytojo žodžiuose (15. 17 e.) įrody⸗mą, kad Petrui suteikta visoje katalikų Bažnyčioje primatas, arba augščiausioji galia valdyti (14 posėdis, I skyrius). — (17) *Klausia jį trečią kartą.* Išgany⸗tojas stato apaštalui tą patį klausimą tris kartus, taip netiesioginiai primin⸗damas jam trijų kartų išsigynimą. Pe⸗tras nuliūsta dėl išsigynimo priminimo ir dėl to, kad tie kartojamieji klausimai, rodosi, išreiškia abejonę, ar apaštalas tikrai myli Išganytoją.

(18) *Iš tikrųjų...:* savo meilei įro⸗dyti tu turėsi gana progos visų pirma rūpindamos, kaip ganytojas, manai⸗siais, o paskui skaudžia mirtimi, kurią dėl manęs kentėsi. — *Susijuosdavai...* Šitie žodžiai sakomi dėl to, kad vėliau Petras nebeturės tos laisvės, kad kitas sujuos jį, būtent, budelis virvėmis. — *Tu ištiesi savo rankas:* būtent, ant kry⸗žiaus. Taip aiškina senesnieji. Visų pir⸗ma nurodoma bendrai mirtis ant kry⸗žiaus, toliau žodžiais: *kitas* ir t.t., pa⸗sakoma, kaip tai bus įvykdyta (Aug.). Kiti aiškintojai: ištiesi rankas, duoda⸗mas jas surišti, pasiduodamas svetimų⸗jų galiai. Plg. 2 Petro 1, 14. Šv. Jonas žinojo, kaip šita pranašystė įvyko, nes šv. Petras mirė ant kryžiaus jau 67 me⸗

Io 13, 36

Io 13, 23; 13, 15

Io 15, 27; 19, 35;

non vis. [19] Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere me. [20] Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus, sequentem, qui et recubuit in coena super pectus eius, et dixit: Domine quis est qui tradet te? [21] Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Iesu: Domine hic autem quid? [22] Dicit ei Iesus: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere. [23] Exiit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur. sed: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?

[24] Hic est discipulus ille, qui te-

nori. [19] Tai pasakė, nurodydamas, kokia mirtimi jis turėjo pašlovinti Dievą. Po tų žodžių jis jam tarė. Sek mane. [20] Atsigręžęs Petras pamatė paskui einantį tą mokytinį, kurį Jėzus mylėjo, kurs ir vakarienėje buvo pasilenkęs ant jo krūtinės, ir paklausė: Viešpatie, kas yra tas, kurs tave išduos? [21] Taigi, pamatęs jį, Petras tarė Jėzui: Viešpatie, kas gi bus su šituo? [22] Jėzus jam atsakė: Jei aš noriu, kad jis pasiliktų, iki ateisiu, kas tau rūpi? Tu sek mane. [23] Todėl šitas pasakymas pasklido tarp mokytinių, kad anas mokytinis nemirsiąs. Tačiau Jėzus nesakė jam: Jis nemirs, bet: Jei aš noriu, kad jis pasiliktų, iki ateisiu, kas tau rūpi?

[24] Yra tai tas mokytinis, kurs

---

tais. — (19) *Pašlovinti Dievą.* Ką žmogus daro ar kenčia iš meilės Dievui, tuo jis pašlovina Viešpatį. — *Sek mane.* Gal Išganytojas dabar buvo padaręs keletą žingsnių ir kvietė Petrą eiti paskui save. Tai buvo simbolinis veiksmas, kuriuo buvo nurodoma: eik paskui mane, kentėdamas ir mirdamas ant kryžiaus (Aug. Teod.). — (20) *Atsigręžęs Petras...* Artimas santykis tarp dviejų mokytinių duoda progos šv. Petrui klausti, kaip bus pažymėtas Viešpaties mylimasis mokytinis (Auks. Eut.). Gal ir jis turės eiti paskui ir mirti kentėtoju, kaip pats Petras. Kaip paskutinėje vakarienėje Jonas, pavaduodamas Petrą, klausia Viešpatį, taip dabar apaštalų kunigaikštis atsilygina Jonui, klausdamas pats Išganytoją. Plg. aug. 13, 23. — (22) *Jei aš noriu...* Vulgatos žodis „sic" yra, matomai, perrašinėtojų klaida. Graikiškame tekste, kai kuriuose Italės rankraščiuose, šv. Jeronimo ir kitų tėvų aiškinimuose yra „jei". Šituos žodžius tardamas, Išganytojas parodo, kad jis turi galios gyvybei ir mirčiai. — *Kad jis pasiliktų...* Tais žodžiais norima pasakyti, kad Jono mirtis nebus visai toki pat, kaip Petro mirtis: ne kentėtojo mirtimi ir ne drauge su tavimi (kaip kad Petras gal troško) jis turės mirti. — *Iki ateisiu.* Šitie žodžiai gali reikšti: iki aš pašauksiu jį paprasta, įgimta mirtimi, arba: jei aš norėčiau, kad jis taip pasiliktų net iki mano antrajam atėjimui, kas gi tau rūpi? Tu daryk tai, kam esi pašauktas. Šitame atsiliepime, rytiečių kalbų įpročiu, nėra priekaišto, kurį gal mes galėtume rasti, žiūrėdami savo kalbos dvasios. — (23) *Jis nemirs...* Broliai manė: po antrojo Kristaus atėjimo niekas nemirs; taigi, jei Jonas nemirs iki tolei, tai jis visai nebemirs. Šitos išvados klaida buvo ta, kad jie žodžius *jei aš noriu* ėmė ta prasme, lyg kad Išganytojas būtų pasakęs: aš noriu. Jonas atitaiso šitą klaidą, kad kas nors, jam mirus, nesakytų: jis mirė, nežiūrint to, kad kas kita jam buvo pranašauta.

Pabaiga, 21, 24—25.

Šitos evangelijos pasakojimas yra tikras, bet nepilnas.

(24) *Yra tai tas mokytinis.* Daugelis tyrinėtojų mano, kad šios paskutinės

liudija apie šituos dalykus ir tai parašė; ir mes žinome, kad jo liu⸗dijimas tikras. [25] Yra dar daug ir kitų dalykų, kuriuos Jėzus padarė. Jei kiekvienas iš jų būtų atskirai parašytas, tai manau, kad ir visas pasaulis negalėtų sutalpinti tų knygų, kurios reiktų parašyti.

stimonium perhibet de his, et scrip⸗sit haec: et scimus, quia verum est testimonium eius. [25] Sunt autem et alia multa, quae fecit Iesus: quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

Io 20, 30

eilutės parašytos nebe Jono apaštalo. Vieni mano, kad jos yra pridėtos Efezo bažnyčios vyresniųjų, kurie liudija, kad autorius parašęs evangelijoje tikrą tie⸗są; kiti ją savina kuriam nors vienam Jono apaštalo mokytiniui. Bet labai ge⸗rai galėjo parašyti jas ir pats apaštalas, tik vartodamas daugiskaitą, jis jungęs su savo liudijimu ir Efezo tikinčiųjų liu⸗dijimą. — (25) *Jei kiekvienas iš jų bū⸗tų*... Čia patarlių būdu atsiliepiama apie Kristaus darbų kilnumą ir vertę. Jei šitie žodžiai parašyti ne paties Jono, tai juose yra žymės gilaus įspūdžio, kurį darė Jono mokytiniams jo evan⸗gelijos skelbimas gyvu žodžiu, jo toli siekią atsiliepimai apie visą Jėzaus veiklą.

APAŠTALŲ DARBAI

Apie Apaštalų Darbus apskritai

1. Penktoji N. Testamento knyga vadinama Apaštalų Darbais. Tas vardas, jei ir ne paties autoriaus duotas, yra labai senovinis, nes randamas jau seniausiuose Apd rankraščiuose. Jis gana gerai atitinka knygos turinį, aprašantį veiklą, kurią apaštalai įvykdė Bažnyčios įkūrimą. Bet jis daugiau žada, negu randame pačioje knygoje, nes joje duodama ne visų apaštalų veiklos istorija. Visi apaštalai tik įvardijami. Apie penkis pasakyta šiek tiek daugiau, o plačiau aprašoma tik dviejų, Petro ir Povilo, darbai ir tai toli gražu ne visi.

2. Apaštalų Darbų knyga parašyta to paties Luko, kurs buvo ir trečiosios evangelijos autorius. Yra tai lyg antroji evangelijos dalis. Taip pat ir pavedama ji tam pačiam Teofiliui.

Apaštalų Darbų knyga jau buvo žinoma Bažnyčioje apaštalų laikų rašytojams ir jų priimta, kaip šv. Rašto dalis. Gana aiškių aliuzijų į jos žodžius randame šv. Klemenso Romiečio, šv. Ignaco kentėtojo ir šv. Polikarpo raštuose. Jąja naudojosi šv. Justinas. Ji buvo žinoma ir antrojo šimtmečio klaidžiatikiams, Marcijonui ir kitiems, kurie Bažnyčios rašytojų smarkiai barami dėl jos atmetimo ir perdirbimo. Pradedant nuo antrosios antrojo šimtmečio pusės, galima nurodyti visą daugybę liudytojų, kurie įvardija Apaštalų Darbus tarp šv. Rašto knygų ir mini, kad jų autorius buvo šv. Lukas. Tokiais liudytojais gali būti Romos bažnyčia su Muratorio sąrašu, Lijono ir Viennos bažnyčios su šv. Ireniejumi, Afrikos bažnyčia su Tertulijonu, Aleksandrijos su šv. Klemensu Aleksandriečiu ir Origenu. Toks liudijimų vienodumas antrojo šimtmečio pabaigoje galėjo atsirasti tik dėl to laiko rašytojams gerai žinomo visai tikro padavimo, pasilikusio Bažnyčioje nuo apaštalų.

3. Apaštalų Darbai apima laikotarpį nuo 30—64 metų po Kristaus. Šv. Lukas, juos rašydamas, laikėsi kronologijos. Tačiau jo knyga gali būti padalyta į dvi dali, kurių pirmoje kalbama apie Bažnyčios įsikūrimą ir augimą Judiejoje ir Samarijoje, o antroji — apie Evangelijos plitimą tarp pagonių. Taigi, pirmoje dalyje (1, 1—9, 43) randame žinių apie tai, kaip susidarė Bažnyčia Jeruzalėje, žydų tarpe (1, 1—2, 47), kaip ji tenai augo ir stiprėjo (3, 1—7, 59) ir kaip ji paplito Palestinoje, Samarijoje ir Sirijoje (8, 1—9, 43). Antroje dalyje (10, 1—28, 31) pasakojama apie Bažnyčios pradžią tarp pagonių ir jos santykius su Jeruzalės bažnyčia (10, 1—12, 25), apie apaštalų pašalintą ginčą tarp krikščionių iš žydų ir krikščionių iš pagonių (13, 1—15, 35), apie Evangelijos plitimą Makedonijoje, Akajoje ir M. Azijoje (15, 36—21,

15) ir apie šv. Povilo nelaisvę, padėjusią plisti Evangelijai (21, 16—28, 31).

4. Tikslas, kurį turėjo šv. Lukas, rašydamas Apaštalų Darbus, buvo toks pat, kaip ir jo rašytos evangelijos. Taigi, ir čia jis norėjo sustiprinti krikščionis tikėjime, visų pirma Teofilį, o paskui visus kitus savo skaitytojus. Papasakojęs apie Jėzaus Kristaus gyvenimą, mirtį ir prisikėlimą, jis geriausiai galėjo įrodyti krikščionystės dieviškumą, aprašydamas stebuklingai greitą jos paplitimą tarp žydų ir ypačiai tarp pagonių visame pasaulyje, nežiūrint visokių sutinkamų kliūčių. Kai kurie kritikai Apaštalų Darbams primeta visai kitokį tikslą. Jie sako, būk autorius norėjęs suderinti Petro ir Povilo šalininkus, aprašydamas tam tikslui pritaikytu būdu šv. Petro ir Povilo elgesį. Bet suderinimo nereikia tenai, kur nėra tikro nesutikimo, kokį nekartą mėgsta įsivaizdinti sau kritikai.

Tarp Petro ir Povilo nebuvo jokio priešingumo, nes apie jį nerandame jokių žinių visame N. Testamente. Tiesa, kad kai kurie krikščionys iš žydų nenorėjo įsileisti pagonių į Bažnyčią, kol jie apsipjaustymu neprisidės prie Izraėlio tautos, ir iš įleistųjų reikalavo, kad jie galėtų būti tobuli krikščionys, S. Įstatymo laikymo. Apie tai žinome iš šv. Povilo laiškų ir iš Apaštalų Darbų. Bet, kad tokios nuomonės būtų buvęs šv. Petras, ar bet kurs kitas iš apaštalų, nėra jokių įrodymų. Tiesa, Antijokijoje šv. Povilas viešai papeikė šv. Petro pasielgimą, bet anaiptol ne jo mokslą. Tuo papeikimu dalykas ir pasibaigė. Apie ilgiau pasilikusį skirtumą tarp dviejų apaštalų daugiau niekur nekalbama. Abudu apaštalai buvo Jeruzalėje apaštalų susirinkime, kur buvo tartasi apie klausimus, liečiančius pagonių priėmimą į Bažnyčią. Kas ten buvo priimta visų, tam pilnai pritarė ir šv. Povilas, ir to jis laikėsi, visur skelbdamas Evangeliją. Vėliau, rašydamas laišką romėnams, jis giria Romoje šv. Petro įkurtąją bažnyčią dėl jos tikėjimo tikrumo ir tvirtumo. Iš savo pusės šv. Petras antrame savo laiške giria šv. Povilą, vadindamas jį savo mylimuoju broliu. Seniausieji šv. tėvai nieko nežino apie nesutikimą tarp Petro ir Povilo ir nemini bažnyčių pasidalinimo į apaštalų Petro ir Povilo šalininkus. Šv. Klemensas Romietis, Ignacas ir Ireniejus stato abu apaštalu greta kits kito ir sako, kad jų veikimu išsiplatinusi krikščionystė pasidarė vienodai katališka.

5. Iš Apaštalų Darbų knygos aišku, kad ji parašyta pirm Jeruzalės sugriovimo (70 m.). Jos autorius ne tik kad nedaro nė mažiausios aliuzijos į tą baisų atsitikimą, bet dažnai kalba apie žydų šventyklą, aukas ir apeigas, kaip apie dalykus tebeesančius, ir apie žydus, gyvenančius Jeruzalėje savo paprastu gyvenimu. Daugybė šv. Rašto tyrinėtojų sutinka, kad Apaštalų Darbai parašyti dar prie gyvos šv. Povilo galvos, nes sunku sau įsivaizdinti, kad šv. Lukas, tiek vietos skirdamas šv. Povilui, nebūtų paminėjęs jo mirties ir ne ja būtų pabaigęs savo knygą, jei pagonių apaštalas iš tikrųjų jau būtų buvęs miręs. Parašymo metai tikriausiai bus antrieji šv. Povilo nelaisvės metai Romoje, t. y., 64 metai po Kristaus. Roma, rasi, buvo ir rašymo vieta.

APAŠTALŲ DARBAI

1. [1] Pirmoje knygoje, o Teofiliau, aš kalbėjau apie visa, ką Jėzus darė ir mokė nuo pat pradžios, [2] iki tai dienai, kurią, davęs per šventąją Dvasią savo išrinktiesiems apaštalams įsakymų, jis buvo paimtas į dangų. [3] Jiems ir po savo kančios jis pasirodė gyvas tuliariopais būdais, nes per keturias dešimtis dienų davėsi jiems matomas ir kalbėjo apie Dievo karalystę.

ACTUS APOSTOLORUM

1. [1] Primum quidem sermonem feci de omnibus o Theophile, quae coepit Iesus facere, et docere [2] usque in diem, qua praecipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est: [3] quibus et praebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, et loquens de regno Dei.

Lc 1, 3
Mt 28, 20; Lc 24, 47 ss; Io 20, 22; Lc 6, 13

Bažnyčios įsikūrimas ir įsigalėjimas Palestinoje ir Samarijoje (1, 1—9, 43)

Bažnyčia Jeruzalėje

1, 1—3. Apaštalų Darbų autoriaus prakalba. — (1, 1) *Pirmoje knygoje.* Pirmoji knyga, apie kurią čia kalbama, yra to paties šv. Luko rašyta trečia evangelija. — *Teofiliau.* Tam pačiam asmeniui pavesta autoriaus ir trečioji evangelija. Žr. Lk 1, 4. — *Darė ir mokė.* Šituodu žodžiu apima visą Išganytojo gyvenimą. Plg. Lk 24, 19. — (2) *Davęs per šv. Dvasią...* Kaip Kristus visa darė šventosios Dvasios galia, kurios jis buvo pilnas, taip ypač apaštalų siuntimas išėjo iš šventosios Dvasios (plg. Mt 28, 19; Jo 20, 21). Įsakymai apaštalams lietė jų pareigas (Mt 28, 1... Mk 16, 14... Lk 24, 46...). — (3) *Tuliariopais būdais.* Gr. žodis τεκμηρίοις reiškia viršujinius ženklus, pagaunamus pojūčiais, apie kuriuos negali būti abejonės. Tokių įrodymų buvo daug, nes buvo svarbu, kad didelis Kristaus prisikėlimo stebuklas, kurs turėjo būti apaštališkojo mokymo pagrindas ir Bažnyčios pamatas, būtų įrodytas neabejotinu būdu. — *Per keturias dešimtis dienų.* Šitą dienų skaičių mini tiktai Lukas. Iš jo mes žinome tiksliai Kristaus į dangų žengimo dieną. — Per keturias dešimtis dienų Mozė kitados gavo pagrindinius būsimos Dievo karalystės bruožus, keturias dešimtis dienų Išganytojas pasninkavo tyruose, ir, apskritai sakant, skaičius „keturios dešimtys" neretai sutinkamas Senajame ir Naujajame Testamente. — *Davėsi jiems matomas.* Kur buvo Išganytojas protarpiais tarp pasirodymų su savo švenčiausiuoju kūnu, mes nežinome. — *Kalbėjo apie Dievo karalystę.* Kai kurios šio pamokymo pėdsakos randamos Evangelijoje. Taip Išganytojas davė pamokymų apaštalams apie Bažnyčią (Mt 28, 20), apie jos santvarką (Jo 21, 15—17) ir apie sakramentus. Ko nėra parašyta šventajame Rašte, Bažnyčia gavo iš padavimo.

Lc 24, 49; Io 14, 26; Act 10, 41; Mc 16, 19
Act 11, 16; Mt 3, 11
Lc 19, 11
Mt 24, 36
Act 10, 39; 2, 2; Lc 24, 48

[4] Et convescens, praecepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: [5] quia Ioannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies. [6] Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes: Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel? [7] Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate: [8] sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus sancti in vos, et eritis mihi testes in Ierusalem, et in omni Iudaea, et Samaria, et usque ad ultimum terrae.

[4] Valgydamas su jais, jis jiems liepė neišeiti iš Jeruzalės ir laukti Tėvo pažado. Apie jį (sakė jis) jūs girdėjote iš mano burnos; [5] nes Jonas krikštijo tik vandenimi, o jūs, nedaugeliui dienų praslinkus, būsite pakrikštyti šventąja Dvasia. [6] Taigi, susiėjusieji klausė jį, sakydami: Viešpatie, ar šiuo laiku tu sugrąžinsi karalystę Izraėliui? [7] Jis jiems atsakė: Ne jūsų dalykas žinoti laikus ar valandas, kurias Dievas nustatė savo valdžia; [8] bet, kaip tik šventoji Dvasia ant jūsų ateis, jūs gausite galios ir būsite man liudytojai Jeruzalėje, visoje Judiejoje, Samari-

---

1, 4—11. Viešpaties į dangų žengimas. Plg. Mk 16, 19 ir Lk 24, 49—52. — (4) *Liepė neišeiti iš Jeruzalės.* Apaštalai, gal, mielu noru būtų palikę Jeruzalę iš baimės žydų, o taip pat dėl liūdno atsiminimo apie Viešpaties kančią. Tačiau iš šito miesto, kurs buvo Kristaus Bažnyčios vaizdas, turėjo išeiti Viešpaties žodis (Iz 2, 3), ir ten, kur pats Viešpats buvo kentėjęs, jis norėjo būti pašlovintas šventosios Dvasios atėjimu. Daugelis šv. tėvų mano, kad šitoje vietoje kalbama apie paskutinį susitikimą Viešpaties su jo mokytiniais. Gausingai susirinkusiems Jeruzalėje žydams Viešpats norėjo dar sykį pasiūlyti savo malonę. Tėvas buvo žadėjęs šventąją Dvasią (Iz 44, 3; Ez 36, 26—27; Joėl 2, 28), ir Išganytojas daug kartų buvo patvirtinęs pažadą (Mt 10, 19; Mk 13, 11; Lk 12, 12 ir ypač Lk 24, 49, plg. Jo 14, 26). — (5) *Būsite pakrikštyti...* Anot kai kurių šventųjų tėvų, pats Kristus pakrikštijęs savo mokytinius (Ambr. Aug. Tom.), taip kad Dvasios krikštas buvo jiems lyg kad ano krikšto papildymas. Žadėdamas šventosios Dvasios krikštą, Išganytojas nurodo, jog pažado atitesėjimas yra arti, kad jo atsiskyrimas neatimtų iš apaštalų drąsos; tačiau jis nepasako jiems aiškiai dienos, kad jie tuo tarpu budėtų. Suteikimas šventosios Dvasios malonių pilnybės vadinamas krikštu ir statomas prieš Jono krikštą tiek, kiek šitas ne savaime darė žmones teisingus ir šventus, bet buvo tik atgailos ženklas ir žadino atgailos nuotaiką, todėl tik rengė tikrajam krikštui; anas gi krikštas, priešingai, daro šventus savaime, vidujiniu būdu. — (7) *Ne jūsų dalykas žinoti...* Žemiškos mokytinių viltys, be abejo, labai buvo sukrėstos Viešpaties mirties (Lk 24, 21), bet jos vėl pabudo, kai apaštalai pamatė Išganytoją prisikėlusį ir išgirdo jį kalbantį apie Dievo karalystę. Plg. Mk 13, 32. Išganytojas atsako į klausimą: kada bus Izraėlis atstatytas? pamokymu, kad ne mokytinių dalykas žinoti šitą laiką. Kokia prasme šitas atstatymas įvyks, tą klausimo dalį jis palieka be atsakymo. Kad atstatymas įvyks, tai neginčijama, nes kitaip negalėtų būti kalbos apie atstatymo laiką. — (8) *Liudytojai Jeruzalėje...* Pirmas apaštalų liudijimas turi būti duotas Jeruzalėje, bet jų veikimas greitai turi paplisti visoje žemė-

joje ir iki žemės pakraščių. [9] Tai pasakęs, jiems beregint, jis buvo pakeltas augštyn. Debesis už= dengė jį nuo jų akių. [10] Kada jie, akių nenuleisdami, žiūrėjo į dan= gų, jam į jį žengiant, štai du vyru baltais rūbais atsistojo prie jų. [11] Juodu tarė: Vyrai, Galiliejiečiai, ko jūs stovite, žiūrėdami į dangų? Tas Jėzus, kurs paimtas nuo jūsų į dangų, taip pat ateis, kaip matėte jį žengiantį į dangų.

[12] Tuomet jie nuo kalno, kurs vadinamas Alyvų ir yra arti Jeru= zalės, tik per subatos kelią, su= grįžo į Jeruzalę. [13] Sugrįžę užėjo į augšto kambarį, kur jie, paprastai, sustodavo. Tai buvo Petras ir Jo=

[9] Et cum haec dixisset videntibus illis, elevatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum. [10] Cumque intuerentur in caelum euntem il= lum, ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis, [11] qui et dixe= runt: Viri Galilaei quid statis as= picientes in caelum? hic Iesus, qui assumptus est a vobis in caelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.

Io 6, 62

1 Ptr 3, 22

Mt 26, 64; Act 1, 7

[12] Tunc reversi sunt Ierosolymam a monte, qui vocatur Oliveti, qui est iuxta Ierusalem, sabbati habens iter. [13] Et cum introissent in coe= naculum, ascenderunt ubi mane= bant Petrus, et Ioannes, Iacobus,

Ex 16, 29

Mt 10, 2 ss; Lc 6, 14 ss

---

je. — (9) *Jis buvo pakeltas.* Tuo tar= pu, kai Išganytojas savo dievystės ga= lia pakeliamas, jis laimina savo moky= tinius (Lk 24, 51). Debesis yra regi= mas ženklas Dievo čiabuvimo (kaip šventykloje 3 Kar 8, 10; Iz 6, 1—4 ir Viešpaties atsimainyme Mt 17, 5). Pa= sitraukimas Viešpaties iš kareiviaujan= čios Bažnyčios įvyksta apaštalų akyse. Apie jo įėjimą į triumfuojančią Bažny= čią liudija angelai. Taip įvyksta, kas pasakyta Ps 23, 7. Žengimas į dangų trumpai paminėtas Mk 16, 19; Lk 24, 51 ir nurodomas Jo 6, 63. Mato evan= gelija baigiama apaštalų siuntimu į vi= sas tautas, nes kaip tik tas dalykas turėjo būti statomas prieš akis krikščio= nims iš žydų, kad Evangelija yra skir= ta visoms tautoms. Šv. Povilas jį nuro= do 1 Tim 3, 16; Ef 2, 6; 4, 8—10; taip pat šv. Petras (1 Petro 3, 22). Sena= jame Testamente Viešpaties į dangų žengimas įvaizdinamas atėmimu nuo žemės Enoko (1 Moz 5, 24) ir Elijo (4 Kar 2, 11). — (10) *Kada jie...* Ar be vienuolikos apaštalų buvo dar ir kitų mokytinių, Kristui žengiant į dangų, nėra pasakyta. Kaip Viešpaties gimime ir prisikėlime, taip ir jo į dan= gų žengime yra liudytojų angelų. Jie čia yra pirmieji iš tų angelų būrių, kurie savo laiku lydės Viešpatį (Mt 16, 27). — (11) *Taip pat ateis.* Tą pat pranašavo apie save Išganytojas Danielio 1, 13 žodžiais. Tikrai, šita paguoda turėjo suteikti mokytiniams didelio džiaugsmo. Žodelis „taip", kurs nurodo tam tikrą panašumą tarp žen= gimo į dangų ir grįžimo, davė progos manyti, kad Juozapato slėnis bus ka= da nors teismo vieta.

1, 12—14. Apaštalai su Jė= zaus motina Marija ir dau= geliu mokytinių grįžta į vakarienės namus. — (12) *Tuomet jie...* Anot seno padavimo, Iš= ganytojas įžengė į dangų apie vidudie= nį. Atstumas nuo Alyvų kalno iki Je= ruzalės yra lygus 5—6 varsnams. Su= batos keliu pas žydus buvo vadinama tolumas, kokį jie gali eiti subatos die= ną. — (13) *Užėjo į augšto kambarį...* Kai apaštalai sugrįžo į miestą, jie atė= jo į tuos namus, kur, paprastai, susi= rinkdavo. Ta vieta čia pavadinta „augšto kambariu", t. y., kambariu, bu= vusiu viršuje gyvenamų patalpų po gulsčiu stogu. Ar tai buvo paskutinės vakarienės kambarys, nevisai aišku. Gal jis buvo Jono Morkaus motinos (plg. 12, 12) namuose, gal tas pats, ką ir Jo 20, 19. 26. — *Petras ir Jo= nas...* Apaštalų grupės čia kitaip su= tvarkytos, negu Mt 10, 2—4; Mk 3,

et Andreas, Philippus, et Thomas, Bartholomaeus, et Matthaeus, Iacobus Alphaei, et Simon Zelotes, et Iudas Iacobi. [14] hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, et Maria matre Iesu, et fratribus eius.

Lc 8, 2; Mt 13, 55; Io 7, 3 ss

[15] In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum dixit (erat autem turba hominum simul, fere centum viginti) : [16] Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam praedixit Spiritus sanctus per os David de Iuda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Iesum: [17] qui connumeratus erat in nobis, et sortitus est sortem ministerii huius. [18] Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, et suspensus crepuit medius: et diffusa sunt om-

Ps 40, 10; Io 13, 18; Lc 22, 47

Mt 27, 7; 2 Ptr 2, 15; Sir 10, 9

nas, Jokūbas ir Andriejus, Pilypas ir Tomas, Baltramiejus ir Matas, Alpiejaus sūnus Jokūbas, Simonas Uolusis ir Jokūbo brolis Judas. [14] Visi šitie buvo sutartinai ištvermingi maldoje drauge su moterimis, su Jėzaus motina Marija ir su jo broliais.

[15] Tomis dienomis Petras, atsikėlęs brolių tarpe (buvo gi tai būrys arti šimto dvidešimties žmonių), tarė: [16] Vyrai, broliai! Turėjo įvykti Rašto žodžiai, šventosios Dvasios iš anksto pasakyti per Dovîdo burną apie Judą, vedėją tų, kurie sugavo Jėzų. [17] Jis buvo mūsų skaičiuje ir buvo gavęs dalį šitoje tarnystėje. [18] Už neteisybės algą jis, tiesa, įsigijo dirvą, bet pasikoręs pusiau perplyšo, ir visi jo

---

16—19; Lk 6, 14—16. Paskutinėje vietoje čia paminėtas Judas, Jokūbo brolis. Visuose sąrašuose, koki ten bebūtų kitų apaštalų eilė, Petras stovi visų priešakyje. Tai aiškus ženklas, kaip visi kiti mokytiniai buvo įsitikinę apie Petro pirmenybę. — (14) *Su moterimis.* Čia, be abejo, kalbama apie tas pačias moteris, kurios yra paminėtos Lk 8, 2... Mt 27, 55... Lk 23, 27... Kaip jos laikėsi Viešpaties, taip jos dedasi prie mokytinių, jo darbo tęsėjų. — *Marija.* Ji čia paminėta paskutinį kartą Naujajame Testamente. Nuo pat pradžios ji yra su Viešpaties Bažnyčia ir Bažnyčia ne be jos. — *Su jo broliais.* Broliai (artimiausieji Viešpaties giminaičiai, broliavaikiai, plg. Mt 12, 46) tikriausiai yra paminėtieji Jo 7, 5, kurie tačiau dabar, be abejo, dėl paskutinių įvykių, mirties ir prisikėlimo, buvo įtikėję.

1, 15—26. M o t i e j a u s i š r i n k i m a s. — (15) *Petras.* Nors Kristus visuomet pasilieka neregima Bažnyčios galva, tačiau Petras yra regima jos galva čia žemėje. Šventas Petras savo galia galėjo Judo vieton pastatyti kątą, tačiau jis velija leisti rinkti jo įpėdinį, pats vadovaudamas rinkimams. Kaip vėliau jis pirmas skelbė Evangeliją žydams ir pagonims, taip čia jis rūpinasi Viešpaties paskirtą apaštalų skaičių vėl atstatyti. — *Arti šimto dvidešimties.* Apie šimtą dvidešimtį asmenų buvo drauge su apaštalais, tačiau visų tikinčiųjų skaičius buvo žymiai didesnis (plg. 1 Kor 15, 6). Čia jau matome dar ir šiandien tebeesančią Bažnyčios santvarką: šv. Petrą, kaip jos galvą, mokančią Bažnyčią su jos augštesniaisiais atstovais ir klausančią Bažnyčią — pasauliečius. — (16) *Rašto žodžiai...* Šv. Petrui dabar Raštas atviras. Jis visų pirma kalba apie nelaimingojo pašaukimą, jo atpuolimą ir jo galą taip, kaip jo asmenyje įvyko šv. Rašto žodžiai. Plg. Jo 13, 18, — (17) *Jis buvo...* Kadangi Judas turėjo taip augštas pareigas, bet paskui nelaimingai nupuolė ir virto išdaviku, tai jo asmenyje įvyko anie Rašto žodžiai. — (18) *Įsigijo dirvą.* Judas, tiesa, įsigijo šitą dirvą ne pats, tačiau tarpiškai ji virto jo nuosavybe, nes ji buvo nupirkta už jo sugrąžin-

viduriai išėjo. [19] Tai pasidarė ži≠noma visiems Jeruzalės gyvento≠jams, taip kad ta dirva buvo pra≠minta jų kalba Akeldama, tai yra, Kraujo dirva. [20] Nes Psalmių kny≠goje parašyta: *Jų buveinė tebūnie apleista, ir tenebūnie kam joje gy≠venti!* Ir: *Jo pareigą tegul kitas gauna!* [21] Taigi, yra žmonių, ku≠rie buvo mūsų draugystėje per vi≠są tą laiką, kuomet Viešpats Jė≠zus būdavo su mumis, [22] prade≠dant nuo Jono krikšto iki dienai, kurią jis nuo mūsų paimtas; rei≠kia, kad vienas iš jų būtų drauge su mumis liudytojas jo prisikėli≠mo. [23] Jie pastatė du: Juozapą, kurs vadinosi Barsabas ir buvo pramintas Teisiuoju, ir Motiejų; [24] tuomet jie meldėsi, sakydami: Tu, Viešpatie, kurs žinai visų šir≠

nia viscera eius. [19] Et notum fac≠tum est omnibus habitantibus Ie≠rusalem, ita ut appellaretur ager ille, lingua eorum, Haceldama, hoc est: ager sanguinis. [20] Scriptum est enim in libro Psalmorum: *Fiat commoratio eorum deserta, et non sit qui inhabitet in ea: et episco≠patum eius accipiat alter.* [21] Opor≠tet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intravit et exivit inter nos Do≠minus Iesus, [22] incipiens a baptis≠mate Ioannis usque in diem, qua assumptus est a nobis, testem re≠surrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis. [23] Et statuerunt duos, Ioseph, qui vocabatur Bar≠sabas, qui cognominatus est Iustus: et Mathiam. [24] Et orantes dixe≠runt: Tu Domine, qui corda nosti

Ps 68, 26; 108, 9

Io 15, 27

Act 10, 37; 2, 32; 3, 15; 4, 33; 5, 32; 10, 41; 13, 31; 26, 22 s.

1 Rg 16, 7

---

tus išdavimo pinigus, taigi, tam tikru būdu Judo vardu, nes žydai laikė pi≠nigus jo savastimi. — *Pasikoręs pusiau perplyšo.* Anot gr. t.: krito galva že≠myn ir perplyšo. — Šitas dalykas bu≠vo gerai žinomas visiems Petro klau≠sytojams, todėl jis neįsileidžia į smulk≠menas. Be pagrindo kai kurie kritikai nori rasti didelį prieštaravimą tarp Ma≠to pasakojimo ir šitų žodžių. Jie vieni kitus tik papildo. Judui pasikorus, jo sunkumo neišlaikė virvė arba šaka, to≠dėl Judas krito žemėn ir taip smarkiai susitrenkė, kad dėl nevisai aiškios prie≠žasties jo kūnas net perplyšo.—(19) *Tai yra Kraujo dirva.* Šitas aiškinamas vertimas tikriausiai yra evangelisto priedas, ne Petro žodžiai. — (20) *Nes Psalmių knygoje parašyta.* Dabar šv. Petras duoda jau anksčiau minėtą šv. Dvasios pranašystę. Pirmoji jos dalis paimta iš psalmės 68, 26, kita — iš psalmės 108. Abiejose vietose Dovi≠das meta prakeikimą ant savo priešų ir persekiotojų, ypačiai ant tokių, iš kurių jis vietoj neapykantos turėjo tei≠sės laukti meilės ir dėkingumo. Ką jis apie save sako, tinka sakyti ir apie Jėzų, kurio vaizdas jis buvo. — (21) *Būdavo su mumis,* t. y., gyveno su mu≠mis. Šitas posakis tinka ne visiems apaštalams griežta žodžio prasme, nes ne visi apaštalai buvo pašaukti vienu kartu, pav., Matas. Svarbiausis apašta≠liškųjų pareigų uždavinys buvo — liu≠dyti visame pasaulyje, kaip apie Vieš≠paties mokslą ir darbus, taip ypač apie jo prisikėlimą, kaip tobuliausį įrodymą jo dieviškos pasiuntinystės. — (22) *Liudytojas jo prisikėlimo.* Tą pagrin≠dinę sąlygą turėjo ir Povilas, kadangi jis buvo matęs Viešpatį kelyje į Da≠maską (1 Kor 9, 1). Kita sąlyga, kad kas nors galėtų būti pašauktas į apašta≠lus, yra Dievo išrinkimas, trečia sąly≠ga — šventosios Dvasios suteikta ga≠lia, paminėta 8 e. — (23) *Barsabas:* Sabo sūnus. Apie jį daugiau nieko ne≠žinoma. Gal žem. 15, 22 paminėtas Judas Barsabas buvo jo brolis. Ar Juozapas ir Motiejus buvo iš 70 moky≠tinių tarpo, taip pat nežinia. — (24) *Jie meldėsi.* Kitados Išganytojas, prieš išrinkdamas apaštalus, yra meldęsis vi≠są naktį, o dabar apaštalai jojo pavyz≠džiu vėl malda kreipiasi į Dievą, ka≠

Prv 16, 33

omnium, ostende, quem elegeris ex his duobus unum [25] accipere locum ministerii huius, et apostolatus, de quo praevaricatus est Iudas ut abiret in locum suum. [26] Et dederunt sortes eis, et cecidit sors super Mathiam, et annumeratus est cum undecim Apostolis.

dis, parodyk, katrą iš šitų dviejų išsirinkai, [25] kad imtų vietą šitos tarnystės ir apaštalystės, nuo kurios atpuolė Judas, kad eitų į savąją vietą. [26] Paskui jie metė dėl jųdviejų burtus. Burtas teko Motiejui, ir jis buvo įskaitytas į vienuoliką apaštalų.

Lv 23, 15—21; Act 4, 31

1 Ptr 1, 12; Io 3, 8

Mt 3, 11

2. [1] Et cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco: [2] et factus est repente de caelo sonus, tamquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum ubi erant sedentes. [3] Et apparuerunt illis dispertitae linguae tamquam ignis, seditque

2. [1] Sekminių dienai atėjus, visi buvo drauge toje pačioje vietoje. [2] Štai ūmai pasigirdo iš dangaus ūžimas, lyg kad kilstančio smarkaus vėjo, ir pripildė visus namus, kuriuose jie sėdėjo. [3] Jiems pasirodė pasidalinę tarsi ugnies liežuviai, ir ant kiekvieno iš jųjų nusi-

---

dangi išrinkimas turi būti paliktas jam, kurs žino žmonių širdis. — (25) *Kad eitų į savąją vietą:* į jo vertą vietą, į pragarą. Kitokią vietą jam buvo nurodęs Išganytojas, kitokią vietą pasirinko Judas. — (26) *Metė dėl jųdviejų burtus...* Apaštalų vedamas susirinkimas nurodė du asmeniu, kurie, jų įsitikinimu, turėjo apaštalų pareigoms reikalingas savybes; iš šitų gi dviejų išrinkti tą, kurs turėjo iš tikrųjų gauti pareigas, lygias kitų apaštalų pareigoms, jie prašo patį Dievą. Jie meta burtus, kaip tai buvo daroma daugeliu atvejų Senajame Testamente (3 Moz 16, 8 ir k.). Šitas būdas čia buvo tinkamiausis, kadangi Dievo nebuvo duota apreiškimo, kas yra paskirtas. Kadangi čia buvo daroma rinkimai apaštalo siauriausia žodžio prasme, tai iš to negalima daryti išvados, lyg kad ir kitos bažnytinės pareigos turėtų būti skirstomos šitokiuo būdu.

2, 1—13. Š v e n t o j i D v a s i a n u ž e n g i a s t e b u k l i n g a i a n t a p a š t a l ų i r m o k y t i n i ų, s u s i r i n k u s i ų v a k a r i e n ė s b u t e. — (2, 1) *Sekminių dienai...* Senajame Testamente Sekminių šventė buvo pjūties šventė (2 Moz 34, 22). Kadangi 50 dienų buvo skaitoma nuo antros Velykų dienos (taigi, tais metais nuo pirmos žydų savaitės dienos), mūsų sekmadienio, Viešpaties prisikėlimo dienos, tai iš to suprantama senovės krikščionių tvarka Sekminių šventę švęsti sekmadienį. Sekminėse pas žydus buvo aukojami du duonos kepalai, kaip kviečių pjūties pirmonės, o vėlesniais laikais buvo švenčiama Įstatymo gavimas Sinajaus kalne. Taip tą dieną buvo paaukotos Viešpačiui Dvasios pirmonės (nes Dvasia tuojau parodė savo veiklą, 14 e.), ir Bažnyčia buvo įkurta. Visi 1, 15 paminėtieji yra drauge ir gauna šventąją Dvasią. Jeruzalės bažnyčios padavimas nurodo kaip šventosios Dvasios atsiuntimo vietą 1, 13 paminėtą susirinkimų butą (Kir. Jeruz.). — (2) *Smarkaus vėjo.* Kilo ne viesulas, nužengė taip pat ne kūniška ugnis, bet išoriniai vėjo ir ugnies reiškiniai buvo vaizdai (simboliai), kuriais šventoji Dvasia davė pažinti savo atėjimą ir savo čiabuvimą. Vėjas dėl savo nematomumo yra vaizdas Dvasios, su kuria jis žydų, graikų ir lotynų kalbose turi bendrą vardą (plg. Jo 3, 8). Taip pat ugnis yra vaizdas (simbolis) šventosios Dvasios, dėl to, kad ji pasiekia visų dalykų vidų, valo ir pakeičia į savąją prigimtį. Taip įvyko, ką Jonas Krikštytojas skelbė apie Kristų (Mt 3, 11). Ugnis pasirodė liežuvių pavidalu viršujinei šventosios Dvasios veiklai, kalbų dovanai nurodyti, bet ji yra taip pat Dievo čiabuvimo simbolis

leido po vieną. [4] Visi jie pasidarė pilni šventosios Dvasios ir ėmė kalbėti visokiomis kalbomis, taip kaip šventoji Dvasia jiems davė prabilti. [5] Jeruzalėje buvo apsigyvenusių žydų, žmonių dievobaimingų iš visų, po dangumi esančiųjų, tautų tarpo. [6] Kilus ūžimui, susiėjo minia ir nežinojo, ką manyti, nes kiekvienas girdėjo juos kalbančius savo kalba. [7] Visi buvo be galo nustebę ir kalbėjosi tarp savęs: Štai, argi ne visi šitie, kurie kalba, galiliejiečiai? [8] Tai kaipgi kiekvienas mūsų girdime savo gimtąją kalbą. [9] Mes, partai, medai, elamiečiai, Mezopotamijos, Judiejos ir Kapadokijos, Ponto ir Azijos, [10] Prigijos ir Pampilijos, Egipto ir prie Kirenės esančiojo Libijos krašto gyventojai, ateiviai

supra singulos eorum: [4] et repleti sunt omnes Spiritu sancto, et coeperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. [5] Erant autem in Ierusalem habitantes Iudaei, viri religiosi ex omni natione, quae sub caelo est. [6] Facta autem hac voce, convenit multitudo, et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. [7] Stupebant autem omnes, et mirabantur, dicentes: Nonne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilaei sunt, [8] et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram, in qua nati sumus? [9] Parthi, et Medi, et Elamitae, et qui habitant Mesopotamiam, Iudaeam, et Cappadociam, Pontum, et Asiam, [10] Phrygiam, et Pamphyliam, Aegyptum, et partes Libyae; quae est circa Cyrenen, et adve-

Act 10, 44 ss; 19, 6; 11, 16; Mc 16, 17; Lc 3, 16; 1 Cor 12—14

(2 Moz 3, 2. 6). — (4) *Pilni šventosios Dvasios.* Apaštalai, tiesa, jau buvo gavę šventąją Dvasią (20, 22), bet tuomet buvo jiems suteikta tik galia atleisti nuodėmes (Iz 11, 2). Šiandien gi jie aprūpinami jėga iš augštybės (Lk 22, 49), taip kad jie toliau drąsiai visur skelbia tikėjimą (Eug. IV); šiandien padauginama juose pašvenčiamoji malonė, ir jie gauna tą ypatingą malonę, kuri suteikiama Sutvirtinimo sakramente (Tom.). Šiandien įvykdoma ir kas pažadėta Jo 14, 6, nes šventoji Dvasia padaro juos neklaidingus moksle. Plg. Mt 3, 11; Jo 7, 39. — *Kalbėti visokiomis kalbomis.* Mokytiniai kalbėjo 9 — 11 e. paminėtomis kalbomis, kad būtų aišku, jog visos tautos krikščionystėje turi pasiekti išganymą. Šitos kalbų dovanos nereikia painioti su kita 10, 46; 1 Kor 14, 2 paminėtąja šventosios Dvasios dovana. Čia reikia pastebėti, kad nuomonės apie tos kalbų dovanos prigimtį labai skiriasi. Vieni yra tos nuomonės, kad apaštalai kalbėję savo kalba; tačiau kiekvienos tautos klausytojų, šventosios Dvasios galia, buvo taip suprasti, lyg kad šitie būtų girdėję kiekvienas savąją kalbą (Grig.-Naz. Ekum.). Aiškintojų gi dauguma yra tos nuomonės, kad šventoji Dvasia suteikusi apaštalams kiekvienos kalbos dovaną (Kir.-Jeruz. Aug. Leonas. Grig.-Did.), kai kurie pagaliau yra tos nuomonės, kad Sekminėse buvo suteikta abi kalbų dovanos rūšys (Bed. Tom.-Akv.). — (5) *Dievobaimingų.* Šituo žodžiu nurodoma priežastis, kodėl jie buvo atsikėlę į Jeruzalę. — (9) *Mes, partai.* Anot Flavijaus Juozapo, švenčių metu į Jeruzalę atvykdavę iki trijų milijonų svetimų žydų. Partai gal buvo romėnams neprietelinga tauta, gyvenusi anapus Eufrato; elamiečiai gyveno šalyje prie Persijos įlankos. Azija čia vadinama Mažosios Azijos pajūrys su sostine Efezu. Libijų buvo dvi: žemoji ir augštoji. Augštoji buvo vadinama Kirenajikos Libija, nes Kirenė buvo žinomiausis miestas augštojoje Libijoje. — (10) *Ateiviai romėnai.* Gal šitie buvo atkeliavę iš Romos ir apsi-

nae Romani, [11] Iudaei quoque, et Proselyti, Cretes, et Arabes: audi- vimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei. [12] Stupebant autem omnes, et mirabantur ad invicem dicentes: Quidnam vult hoc esse? [13] Alii autem irridentes dicebant: Quia musto pleni sunt isti.

Iob 32, 18 s 0; 1 Cor 14, 23

[14] Stans autem Petrus cum un- decim levavit vocem suam, et lo- cutus est eis: Viri Iudaei, et qui habitatis Ierusalem universi, hoc vobis notum sit, et auribus perci- pite verba mea. [15] Non enim, sicut vos aestimatis, hi ebrii sunt, cum sit hora diei tertia: [16] sed hoc est, quod dictum est per prophetam Ioel: [17] *Et erit in novissimis diebus (dicit Dominus) effundam de Spi- ritu meo super omnem carnem: et*

Iob 32, 11 0'

Ioel 2, 28—32

Is 44, 3; Rom 5, 5; Tit 3, 6

romėnai, [11] kaip žydai, taip ir nau- jatikiai, kretiečiai ir arabai, girdi- me juos mūsų kalbomis skelbian- čius didžius Dievo darbus. [12] Taip jie visi labai stebėjosi ir nustebę klausė vienas kitą: Ką tai reiškia? [13] Bet kiti tyčiodamiesi sakė: Jie nusigėrę saldžiu vynu.

[14] Tuomet Petras drauge su vie- nuolika atsistojo, pakėlė savo bal- są ir jiems kalbėjo: Judiejos žmo- nės ir visi Jeruzalės gyventojai, tai žinokite ir pasiklausykite mano žodžių. [15] Šitie ne girti, kaip kad jūs manote, nes dar tik trečia die- nos valanda; [16] čia įvyksta tai, kas pranašo Joėlio pasakyta: [17] *Tai atsitiks paskutinėmis dienomis (sako Viešpats): Aš išliesiu savo Dvasios ant kiekvieno kūno; tuo-*

---

gyvenę Jeruzalėje. — (11) *Naujatikiai:* pagonys, priėmusieji žydų tikėjimą (prozelitai). — *Didžius Dievo darbus.* Dideli Dievo darbai yra visa, ką Die- vas yra padaręs nuo Mozės iki Kristui ir ką padarė dabar, atsiųsdamas šven- tąją Dvasią. Žmogaus puikybė yra pa- dariusi, kad kalbos sumišo, ir žmonės išsiskyrė (I Moz 11, 7...). Dieviškoji Dvasia daro, kad įvairiausi žmonės vie- nu kartu tuos pačius dalykus supran- ta, ir ji juos jungia. — (12) *Labai ste- bėjosi.* Pakartojimu čia nurodoma įvy- kio didumas. Gr. t.: visi stebėjosi ir buvo pilni abejonės, — būtent, kaip jie galėtų išaiškinti šitą įvykį. — (13) *Kiti tyčiodamies sakė...* Tarp šitų gal buvo Jeruzalės žydai, parisiejų šalinin- kai, mokytinių neprieteliai, taip kaip jie buvo Mokytojo neprieteliai. Jie iš tų, apie kuriuos kalba psalmininkas, vadindamas juos nusidėjėliais (Ps 1, 1). Švenčiausio dalyko pasirodymą ir vei- kimą jie (kaip ir tie, kuriuos mini Lk 11, 15) pasavina galimai žemai ir ne- šventai priežasčiai.

2, 14—36. P e t r o p a m o k s l a s m i n i a i. — (14) *Petras drauge su vie- nuolika...* Bažnyčios galva, tikėjimo gynėjas, regimas neregimojo Ganytojo pavaduotojas, yra taip pat ir Bažnyčios burna (Auks.) ir pirmas ima žodį. Jo prakalbos paskelbimas, taip pat ir ji pati turi savyje šį tą iškilmingo. Tai yra pirmas ką tik įsteigtos Bažnyčios pamokymas žmonijai. Šv. Petras gal kalbėjo aramajiškai, ypač, kad jis krei- pėsi į Jeruzalės ir Judiejos gyven- tojus. Kalba susideda iš dviejų da- lių: 16—21 eil. jis parodo, kad ne girtumas yra gyvos ir stebėtinos kal- bos priežastys, bet pranašo paskelbtas Dvasios išliejimas; 22—36 e., kad Jė- zus yra laukiamasis Mesijas, kurs pri- sikėlė, ir į dangų įžengė ir šventąją Dvasią atsiuntė. — (15) *Tik trečia die- nos valanda:* mūsų maždaug devinta valanda ryto. Šitą valandą, kuri yra pirmoji iš trijų maldos valandų rytme- tinės aukos metu, niekas nebūna nusi- gėręs. — (16) *Pranašo Joėlio...* Čia pranašo Joėlio žodžiai (2, 28—31) duo- dami laisvai, pagal aleksandriečių ver- timą. — (17) *Paskutinėmis dienomis.* Paskutinėmis dienomis čia vadinamas visas laikas nuo Mesijo atėjimo iki pa- saulio pabaigai. Jos yra paskutinės, nes jose randa savo įvykdymą visos prana-

met jūsų sūnūs ir jūsų dukterys pranašaus; jūsų jaunikaičiai turės regėjimų ir jūsų seniai sapnuos sapnus. [18] *Net ir ant savo tarnų ir savo tarnaičių aš išliesiu tomis dienomis savo Dvasios, ir jie pranašaus.* [19] *Aš padarysiu stebuklų augštai danguje ir ženklų žemai žemėje: Kraujo, ugnies ir dūmų smilkimo;* [20] *saulė pavirs tamsybe ir mėnulis krauju, pirma nekaip ateis didi ir aiški Viešpaties diena.* [21] *Tuomet kiekvienas, kurs šauksis į Viešpaties vardą, bus išgelbėtas.* [22] Izraėlio vyrai, pasiklausykite šių žodžių: Jėzus Nazarėnas buvo vyras, jums Dievo paliudytas galingais darbais, stebuklais ir ženklais, kuriuos, kaip jūs patys žinote, Dievas yra per jį padaręs jūsų tar-

prophetabunt filii vestri, et filiae vestrae, et iuvenes vestri visiones videbunt, et seniores vestri somnia somniabunt. [18] *Et quidem super servos meos, et super ancillas meas in diebus illis effundam de Spiritu meo, et prophetabunt:* [19] *et dabo prodigia in caelo sursum, et signa in terra deorsum, sanguinem, ignem, et vaporem fumi:* [20] *Sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus et manifestus.* [21] *Et erit: omnis, quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit.* [22] Viri Israelitae, audite verba haec: Iesum Nazarenum, virum approbatum a Deo in vobis, virtutibus, et prodigiis, et signis, quae fecit Deus per illum in medio vestri, si-

Act 5, 12
Apc 6, 12
Rom 10, 13
Io 3, 2; 5, 36

šų viltys ir pranašavimai, ir jos yra paskutinis laikotarpis Dievo karalystės išsivystymo žemėje. Jos yra paskutinės žydams ta prasme, kad prieš Jeruzalės žuvimą dar jiems siūloma malonės laikas. — *Savo Dvasios.* Ebrajiškame tekste yra: mano Dvasia. Aleksandriečių vertimas išreiškia, kad nors Dvasia suteikiama (išliejama) ir gausiausiai, tačiau jos pilnybė nepasiekiama nė vieno žmogaus. — *Pranašaus.* Žodis „pranašauti" reiškia taip pat kiekvieną antgamtinį paslėptų dalykų pažinimą ir kiekvieną Dievo įkvėptą kalbą, kuria artimas yra gerinamas ir mokomas. — *Turės regėjimų:* matys antgamtinių dalykų arba antgamtiniu būdu pažins žinomus iš apreiškimo dalykus. — *Sapnuos sapnus.* Savaime suprantama, kad čia kalbama apie sapnus, kurių priežastis yra Dievas, ir kurie duoda pažinti augštesnę tiesą. — (18) *Savo tarnų ir savo.* Žodžio „savo" nėra ebrajiškame Joėlio tekste, ir jis yra čia nereikalingas, nes kitaip galėtų pigiai rodytis, kad 17 e. paminėtieji nėra Dievo tarnai. Prasmė gi yra toki: ne tik ant izraėlitų (vaikų), bet ir prie Izraėlio tautos prisidedančių pagonių (tarnų ir tarnaičių) aš išliesiu savo Dvasią. — (19) *Aš padarysiu stebuklų...* Su Dvasios išliejimu bus sujungti stebėtini padarai; kaip įprasta pranašams, viename tarsi reginyje duodama visas mesijinis laikotarpis, jo pradžia ir tobula pabaiga; todėl čia taip pat su išliejimu Dvasios, kurios Bažnyčia steigiama, palaikoma ir valdoma, tuojau sujungiama, kas bus pilnai įvykdyta pagaliau visuotiniame teisme: (20) *saulė pavirs tamsybe...* Plg. Mt 24, 29; Mk 13, 24. 25; Lk 21, 25; Apr 6, 12... 8, 7; 9, 2; 16, 2... — *Didi ir aiški Viešpaties diena:* diena, kuri apsireikš, kaip didelė Viešpaties diena, nes pats Viešpats tą dieną pasirodys. — (21) *Viešpaties vardą.* Kaip Viešpaties vardą čia galima suprasti Jėzaus vardą. Plg. žem. 38 e.; 4, 12. — (22) *Dievo paliudytas.* Dievas stebuklais paliudijo Jėzų esant tą, kuo jis pats save va-

Act 4, 28; Io 19, 11; 1 Ptr 1, 20

Act 3, 15; Ps 17, 6 0′

Ps 15, 8—11

Act 13, 35

1 Rg 2, 10; Act 13, 36; Io 8, 52

Ps 131, 11; 88, 4 s; 2 Rg 7, 12 s

Ps 15, 10; Act 13, 35

cut et vos scitis: [23] hunc definito consilio, et praescientia Dei tradi- tum, per manus iniquorum affli- gentes interemistis: [24] quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. [25] David enim dicit in eum: *Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi ne commovear:* [26] *Propter hoc laetatum est cor meum, et exultavit lingua mea, in- super et caro mea requiescet in spe:* [27] *Quoniam non derelinques ani- mam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptio- nem.* [28] *Notas mihi fecisti vias vi- tae: et replebis me iucunditate cum facie tua.*

[29] Viri fratres, liceat audenter di- cere ad vos de patriarcha David quoniam defunctus est, et sepultus: et sepulchrum eius est apud nos usque in hodiernum diem. [30] Pro- pheta igitur cum esset, et sciret quia iureiurando iurasset illi Deus de fructu lumbi eius sedere super se- dem eius: [31] providens locutus est

pe. [23] Jį, kurs Dievo nustatytu nutarimu ir pražinojimu buvo iš- duotas, jūs prikalėte neteisiųjų rankomis ant kryžiaus ir nužudė- te. [24] Dievas jį prikėlė, pašalinęs mirusiųjų buveinės skausmus: nes buvo negalima, kad jis jos būtų laikomas. [25] Ir Dovîdas apie jį sa- ko: *Aš turiu visuomet Viešpatį savo akivaizdoje, nes jis yra ma- no dešinėje, kad aš nesvyruočiau.* [26] *Todėl mano širdis linksminasi, ir mano liežuvis džiaugiasi, be to, ir mano kūnas ilsėsis su viltimi;* [27] *nes tu nepaliksi mano sielos mi- rusiųjų buveinėje ir neduosi savo šventajam matyti puvimo.* [28] *Tu duosi man pažinti gyvenimo ke- lius; savo veidu padarysi mane pilną malonumo.*

[29] Vyrai, broliai, tebūnie man leista drąsiai jums pasakyti apie patrijarką Dovîdą; jis mirė ir buvo palaidotas; jo kapas tebėra tarp mūsų iki šiai dienai. [30] Bū- damas tačiau pranašas ir žino- damas, jam Dievą siekte pri- siekus, kad ainis iš jo kūno sė- dėsiąs jo soste, [31] žiūrėdamas į

---

dino, tai yra, Dievo Sūnų. — (23) *Dievo nustatytu...* Dievas taip mylėjo žmones, kad už juos atidavė savo Sū- nų. Tas Dievo sumanymas buvo nu- tartas pirm visų amžių, ir Dievas iš anksto žinojo Kristų kentėsiant. — *Neteisiųjų.* Gr. t.: žmonių be įstatymo (1 Kor 9, 21), tai yra, pagonių, kurie nuteisimą mirti įvykdė. Priekaišto kar- tumą Petras sušvelnina, kaip kitados Juozapas savo brolių elgesio papeikimą (1 Moz 45, 5), nurodymu, kad ir ši- tas, didžiausio piktumo veiksmas, buvo Dievo numatytas ir išmintingam tikslui pasiekti sutvarkytas. — (24) *Skausmus.* Šventasis Petras kalbėjo aramajiškai, tai labai gali būti, kad jis Senojo Te- stamento žodžius kartojo ne pagal grai- kišką vertimą, bet pagal ebrajišką tek- stą ir čia buvo pasakęs mirties sląstus. — (25) *Dovîdas apie jį sako:* Ps 15, 8. — (26) *Mano liežuvis.* Ebrajiškame tekste: mano garbė, tai yra, mano sie- la. — (27) *Mirusiųjų buveinėje.* Gr. t.: mirusiųjų buveinei. Plg. 1 Petro 3, 19. — *Matyti puvimo*, t. y., supūti. — (29) *Apie patrijarką Dovîdą.* Dovîdas va- dinamas patrijarku, kaip karališkų na- mų pradžia ir kūrėjas (2 Kar 7, 12...). Su tais gi namais surištas Mesijo pa- žadas. Dovîdas mirė ir matė puvimą, todėl pranašystė jam netinka; ji tinka tik Mesijui.—(30) *Ainis.* Jėzus Kristus, kurs kaip žmogus, turėjo gimti iš Dovî- do giminės.—(31) *Mirusiųjų buveinėje:* vietoje, kur teisiųjų sielos laukė Mesijo atėjimo, ir į kurią taip pat Kristaus sie-

ateitį, jis kalbėjo apie Kristaus prisikėlimą, kad jis nepasiliksiąs mirusiųjų buveinėje ir kad jo kūnas nematysiąs puvimo. [32] Tą tai Jėzų Dievas prikėlė, ir mes visi esame to dalyko liudytojai. [33] Dievo dešine išaugštintas ir gavęs iš Tėvo šventosios Dvasios pažadėjimą, jis ją išliejo, kaip jūs patys matote ir girdite. [34] Nes Dovîdas neužžengė į dangų; tačiau jis pats sako: *Viešpats tarė mano Viešpačiui: Sėskis mano dešinėje,* [35] *kolei aš nepadarysiu iš tavo neprietelių tau pakojo.* [36] Todėl tegul tikrai žino visi Izraėlio namai, kad Dievas jį padarė ir Viešpatį ir Kristų, būtent, tą Jėzų, kurį jūs prikalėte ant kryžiaus.

[37] Tai girdėdami, jie ėmė gailėtis savo širdyje ir tarė Petrui ir kitiems apaštalams: Ką mes turime daryti, vyrai, broliai? [38] Petras jiems atsakė: Darykite atgailą, ir teapsikrikštija kiekvienas iš jūsų Jėzaus Kristaus vardan jūsų nuodėmėms atleisti; taip jūs gausite

de resurrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro eius vidit corruptionem. [32] Hunc Iesum resuscitavit Deus, cuius omnes nos testes sumus. [33] Dextera igitur Dei exaltatus, et promissione Spiritus sancti accepta a Patre, effudit hunc, quem vos videtis, et auditis. [34] Non enim David ascendit in caelum: dixit autem ipse: *Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis* [35] *donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.* [36] Certissime sciat ergo omnis domus Israel, quia et Dominum eum, et Christum fecit Deus, hunc Iesum, quem vos crucifixistis.

[37] His autem auditis, compuncti sunt corde, et dixerunt ad Petrum, et ad reliquos Apostolos: Quid faciemus, viri fratres? [38] Petrus vero ad illos: Poenitentiam (inquit) agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Cristi in remissionem peccatorum vestrorum et accipietis donum Spiritus

Act 1, 22; Act 5, 31; Phil 2, 9; Io 1, 4; Ps 109, 1; Mt 22, 44; Act 3, 19; Mc 16, 16; Act 8, 16; 10, 48

---

la buvo nužengusi. — (33) *Dešine:* galybe. — *Jis ją išliejo:* šv. Dvasios išliejimas yra įrodymas, kad Jėzus yra Mesijas, kadangi jis yra artimiausioje vienybėje su Dievu (36 e.), ir tas išsiuntimas pasavinamas pačiam Dievui. — (34) *Viešpats tarė...* Įrodymas čia imamas iš psalmės 109, 1. Ką reiškia „kolei", plg. Mt 1, 25. Dievas padarė iš Viešpaties Mesiją, duodamas įsikūnijusiam Žodžiui Išganytojo pareigas. Dievas padarė iš Jėzaus Viešpatį, nes jis įsikūnijime dieviškąją prigimtį taip sujungė su žmogiškąja, kad tas pats asmuo drauge buvo Dievas ir žmogus. Dabar gi Dievas apreiškė jį, kaip Viešpatį ir Kristų, prieš visą pasaulį prisikėlimu ir Dvasios siuntimu.

2, 37—41. Stebėtinos šv. Petro pamokslo pasėkos. — (37) *Ką mes turime daryti.* Jie dabar žino, kad Izraėlis prikalė ant kryžiaus savo Išganytoją, ir kreipiasi į šv. Petrą su tokiuo pat klausimu, koks buvo kitados pastatytas Jonui Krikštytojui (Lk 10, 12. 14) — (38) *Jėzaus Kristaus vardan.* Jėzaus Kristaus vardas apima visa, kas apie jį reikia tikėti ir išpažinti; todėl apsikrikštyti jo vardan, nieko kito nereiškia, kaip tik priimti tą šventą apsiplovimą, kurs atliekamas Jėzaus Kristaus vardu pažymėtu būdu. Taigi, yra tai krikštas, kurs daromas Kristaus įsakymu ir priimamas su tikėjimu ir Jėzaus Kristaus išpažinimu. Šv. Petro žodžiai nurodo gilų skirtumą tarp krikščioniškojo krikšto ir krikšto švento Jono: atgaila turi eiti krikščioniškojo krikšto priešakyje, kaip reikalinga sąlyga, tuo tarpu kad šv. Jono krikštas sudarė lyg kad vartus į atgailą. —

Ioel 2, 32; Is 57, 19

Dt 32, 5; Phlp 2, 15

Act 4, 4; 5, 14; 6, 7

Act 20, 7; 27, 35

Act 5, 12—16

Act 4, 32

sancti. [39] Vobis enim est repromissio, et filiis vestris, et omnibus, *qui longe sunt, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster.* [40] Aliis etiam verbis plurimis testificatus est, et exhortabatur eos, dicens: Salvamini a generatione ista prava. [41] Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt: et appositae sunt in die illa animae circiter tria millia. [42] Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et communicatione fractionis panis, et orationibus. [43] Fiebat autem omni animae timor: multa quoque prodigia, et signa per Apostolos in Ierusalem fiebant, et metus erat magnus in universis. [44] Omnes etiam, qui credebant, erant pariter, et habebant omnia communia. [45] Possessiones et substantias vendebant, et dividebant

šventosios Dvasios dovaną. [39] Nes tas pažadas duotas jums, ir jūsų vaikams, ir visiems, *toli esantiesiems, kuriuos tik Viešpats, mūsų Dievas, pašauks.* [40] Taip pat daugeliu kitų žodžių jis liudijo ir ragino juos, sakydamas: Gelbėkitės iš tarpo šitos sugedusios kartos. [41] Priėmusieji jo žodžius buvo pakrikštyti. Taip tą dieną prisidėjo apie tris tūkstančius sielų. [42] Jie laikėsi apaštalų mokslo, bendro duonos laužymo ir maldų. [43] Baimė apėmė visus, nes daug stebuklų ir ženklų buvo daroma Jeruzalėje per apaštalus; todėl visuose buvo didelio išgąsčio. [44] Visi tikintieji laikėsi drauge ir turėjo visa bendra. [45] Lobį ir turtus jie parduodavo ir iš to dalijo visiems, kaip kiekvie-

---

(39) *Toli esantiesiems.* Gal čia šv. Petras turėjo galvoje pagonis (Teof. Ekum.). Plg. tą patį išsireiškimą Ef 2, 17. Kiti aiškintojai tai supranta apie toli nuo Jeruzalės gyvenančius žydus. — (40) *Jis liudijo.* Su apaštalo uolumu Petras liudijo apie tiesą, kuri gelbsti; su tėvo ir brolio meile jis įspėja tuos, kuriuos reikia gelbėti. Anot gr. t.: „maldavo ir prašė" apaštalas, gal, priimti teikiamą malonę. — (41) *Priėmusieji jo žodžius.* Šitas posakis nurodo žmogaus laisvę tikėjimą priimti ar atstumti, taip kaip 39 e. žodžiai: *kuriuos tik Viešpats... pašauks,* parodo dieviškosios malonės reikalingumą.

2, 42—47. Pirmųjų krikščionių įpročiai. — (42) *Laikėsi apaštalų mokslo:* davėsi toliau save mokyti apaštalams ir tvirtai laikėsi jų mokslo. Anot gr. t.: apaštalų moksle ir draugystėje, duonos laužyme ir maldose, t. y., jie buvo suvienyti tikėjimu, broliśku tarp savęs bendravimu ir pamaldomis. „Duonos laužymas" yra išsireiškimas, paimtas iš pasakojimo apie paskutinę vakarienę (Mt 26, 24; Mk 14, 22; Lk 22, 19; 1 Kor 11, 24; plg. 1 Kor 10, 16.). Duonos laužymas draug su malda atitinka dabartines mūsų mišias, kurių laikymas taip čia pirmą kartą paminėtas. — (43) *Baimė apėmė visus.* Tokią baimę buvo iššaukę ir Viešpaties stebuklai. Sekminių įvykiai, Petro pamokslas ir tolesni stebuklai leido jausti ypatingą Dievo artimybę ir todėl žadino taip pat baimę. — (44) *Laikėsi drauge.* Gr. t. gali reikšti: jie susirinkdavo dažniau, arba: jie buvo vienokios minties. — *Turėjo visa bendra.* Tikėjimo drąsa vertė kai kuriuos padaryti ir viršujinę lygybę tarp brolių (plg. 4, 34). Buvo sudaryta bendra kasa pašalpoms, į kurią tuli pasiturintieji sudėdavo visą savo lobį. Tačiau ne visi viską palikdavo, kaip parodo 12, 12 ir 4, 36. Tik motiniškoje Jeruzalės bendruomenėje buvo įvykdytas šitas idealas bendro krikščioniško gyvenimo ir viršujiniu būdu tarp

nam buvo privalu. [46] Taip pat kasdien pasilikdavo vienširdžiai šventykloje, laužydavo duoną tai vienuose, tai kituose namuose, imdavo valgio su džiaugsmu ir neklastinga širdimi, [47] garbino Dievą ir turėjo malonės pas visus žmones. O Viešpats kasdien daugino jų būrį tais, kurie turėjo būti išgelbėti.

3. [1] Kartą Petras ir Jonas ėjo apie devintą maldos valandą į šventyklą. [2] Tuo pat laiku atnešta vieną žmogų, raišą nuo pat savo gimimo. Jį kasdien sodindavo prie šventyklos durų, kurios vadinamos Gražiosios, kad jis prašytų išmaldos iš įeinančiųjų į šventyklą. [3] Pamatęs Petrą ir Joną, įeinančius į šventyklą, jis paprašė iš jųdviejų išmaldos. [4] Pasižiūrėjęs į

illa omnibus, prout cuique opus erat. [46] Quotidie quoque perdurantes unanimiter in templo, et frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione, et simplicitate cordis, [47] collaudantes Deum, et habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui salvi fierent quotidie in idipsum.

3. [1] Petrus autem, et Ioannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. [2] Et quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suae, baiulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi, quae dicitur Speciosa, ut peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. [3] Is cum vidisset Petrum, et Ioannem incipientes introire in templum, rogabat ut eleemosynam acciperet. [4] Intuens autem in eum

Act 10, 3. 9
Act 14, 8; Io 9, 1
Act 14, 9

paprastų tikinčiųjų. — (46) *Šventykloje.* Ten Kristus buvo mokęs tautą. Laikotarpyje tarp žengimo į dangų ir sekminių ėjo į tą šventyklą mokytiniai (Lk 24, 53), ir dar vėliau jie ją lankydavo (pav., 3, 1). Taip jie gaudavo progos skelbti išganymą žydų tautai. — *Laužydavo duoną...* Šventoji mišių auka buvo laikoma, anot graikiško teksto, namie (todėl ne šventykloje). Taip pat Rom 16, 5; 1 Kor 16, 19; Kol 4, 15; Pilem 2 e. gali būti taip suprasta, kad bažnyčia čia vadinama tikinčiųjų dalis, kurie įvardintuose namuose laikė savo religinius susirinkimus, bet tai nereiškia, kad tie namai būtų buvę bendri Dievo namai visų ten esančių krikščionių. — (47) *Viešpats:* Išganytojas. Niekados tačiau pasaulis ilgai nepakenčia Dievo ramybės. Kaip dieviškam Mokytojui (Mt 10, 25), taip ir jo Bažnyčiai už jos geradarystes turėjo būti atsilyginta nedėkingumu (Jo 10, 32).

2. *Stebuklingas Bažnyčios augimas ir sustiprėjimas tarp žydų, 3, 1—4, 31.*

3, 1—10. Šventas Petras stebuklu pagydo raišą žmogų. — (3, 1) *Petras ir Jonas.* Dar prieš išrinkimą į apaštalus, Petras ir Jonas buvo draugai (Lk 5, 10). Po pašaukimo draugystės ryšiai tarp juodviejų dar sustiprėjo (Lk 22, 8; Jo 21, 21; Gal 2, 9). — *Apie devintą maldos valandą.* Mūsų skaičiavimu turėjo būti apie trečią valandą po pietų. Tuo metu šventykloje buvo aukojama vakarinė auka. Jau nuo senų laikų (Ps 55, 18; Dan 6, 11) izraėlitai melsdavosi tris kartus per dieną; tą įprotį priėmė taip pat ir krikščionys. — (2) *Prie šventyklos durų, kurios.* Pagydymas įvyko prie vartų, pro kuriuos einama iš pagonių šventoriaus į moterų šventorių, kurie dar buvo vadinami Nikanoro vartais (1 Mak 7, 47; 2 Mak 15, 33). Pabrėžiama, kad elgeta buvo raišas nuo pat gimimo, todėl jo liga žmonių priemonėmis buvo nepagydoma, ir kad visi šventyklos lankytojai jį pažino. — (4) *Pažvelgk į mudu.* Apaštalai įsako jam pažvelgti į juos, kad jį sudomintų ir paža-

Petrus cum Ioanne, dixit: Respice in nos. [5] At ille intendebat in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis. [6] Petrus autem dixit: Argentum et aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Nazareni surge, et ambula. [7] Et apprehensa manu eius dextera, allevavit eum, et protinus consolidatae sunt bases eius, et plantae. [8] Et exiliens stetit, et ambulabat: et intravit cum illis in templum ambulans, et exiliens, et laudans Deum. [9] Et vidit omnis populus eum ambulantem, et laudantem Deum. [10] Cognoscebant autem illum, quod ipse erat, qui ad eleemosynam sedebat ad Speciosam portam templi: et impleti sunt stupore et extasi in eo, quod contigerat illi.

Act 3, 16
Act 9, 34. 41; 14, 10
Io 5, 14
Act 5, 12; Io 10, 23

[11] Cum teneret autem Petrum, et Ioannem, cucurrit omnis populus ad eos ad porticum, quae appellatur Salomonis, stupentes. [12] Videns autem Petrus, respondit ad populum: Viri Israelitae quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? [13] Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob, Deus patrum nostrorum glorificavit filium suum Iesum, quem vos quidem tradidistis, et negastis

Act 14, 15
Ex 3, 6. 15; Act 3, 26

jį Petras su Jonu atsiliepė: Pažvelgk į mudu. [5] Jis žiūrėjo į juodu, tikėdamos ką nors iš jų gauti. [6] Petras tarė: Sidabro ir aukso aš neturiu; ko gi turiu, tai tau duodu: Jėzaus Kristaus Nazarėno vardu kelkis ir vaikščiok. [7] Ir paėmęs jo dešinę ranką, jis pakėlė jį. Tuojau jo kojos ir riešai sustiprėjo. [8] Jis pašoko, atsistojo ir vaikščiojo. Drauge su jais jis įėjo į šventyklą, vaikščiojo, šokinėjo ir garbino Dievą. [9] Visi žmonės matė jį vaikščiojantį ir garbinantį Dievą. [10] Jie pažino jį, kad buvo tas pats, kurs sėdėdavo dėl išmaldos prie Gražiųjų šventyklos durų, ir visi buvo pilni nustebimo dėl to, kas buvo jam atsitikę, ir nežinojo, ką manyti.

[11] Kadangi jis laikėsi Petro ir Jono, visi žmonės stebėdamies susibėgo prie jų į prieangį, kurs vadinamas Saliamono. [12] Tai matydamas, Petras atsiliepė į žmones: Izraėlio vyrai, kam stebitės tuo dalyku arba ko žiūrite į mudu, lyg kad mes savo galybe ar valdžia būtumėm padarę, kad šitas vaikščiotų. [13] Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas, mūsų tėvų Dievas pašlovino savo Sūnų Jėzų, kurį jūs, tiesa, išdavėte ir jo

---

dintų jo tikėjimą.—(6) *Ko gi turiu, tai tau duodu:* aš turiu man Dievo suteiktą galią tave pagydyti, ir noriu tau tai padaryti. Palaimintas apaštalų neturtas, kurie nieko neturi iš žemiškų turtų, tačiau duoda taip didelių dalykų iš dangiškųjų.—*Vardu:* galia. Ligonis turi žinoti, kam jis iš tikrųjų turi būti dėkingas už pagydymą, todėl apaštalas jam tiksliai ir pasako: *Jėzaus Kristaus Nazarėno vardu.* — (8) *Jis pašoko...* Visi šitie veiksmai turi jį ir kitus įtikinti, kad jis pagydytas.

3, 11—26. Šv. Petro pamokslas miniai. — (11) *Jis laikėsi.* Dėkingumo jausmas verčia pagydytąjį laikytis arti prie savo geradarių, su kuriais jis įeina į izraėlitų šventorių. — *Saliamono.* Saliamono prieangis buvo prie vidaus sienos, kuria atskirtas pagonių šventorius. Tai buvo apie 16 metrų platus šulų prieangis (galerija) su plokščiu stogu; jo pamatus buvo padėjęs Saliamonas. — (13) *Abraomo Dievas...:* vienas amžinasis tėvų Dievas, kurs nuo amžių daro stebėtinus dalykus (Ps 71, 18), stebuklu pašlo-

išsigynėte Piloto akivaizdoje, nors tasai buvo nutaręs jį paleisti. [14] Jūs išsigynėte Šventojo ir Teisiojo ir prašėte dovanoti jums galvažudį. [15] Taigi, jūs nužudėte gyvenimo davėją, bet Dievas jį prikėlė iš numirusiųjų, ir to mes esame liudytojai. [16] Dėl tikėjimo į jo vardą, tas vardas sustiprino šitą, kurį jūs matote ir pažįstate; jo teikiamas tikėjimas davė šitam pilną sveikatą visų jūsų akivaizdoje. [17] Tačiau, broliai, aš žinau, kad jūs tai darėte nežiniomis, kaip ir jūsų vyresnieji. [18] Dievas gi šitaip įvykdė, ką buvo paskelbęs visų pranašų burna, kad jo Kristus kentėsiąs. [19] Todėl darykite atgailą ir gręžkitės, kad jūsų nuodėmės būtų išdildytos, [20] kad ateitų nuo Viešpaties veido atgaivinimo laikai, ir kad jis siųstų jums paskelbtąjį Jėzų Kristų. [21] Dabar jį turi paimti dangus iki visų dalykų atnaujinimui, apie ką yra kalbėjęs Dievas nuo amžių savo šventųjų

ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. [14] Vos autem sanctum, et iustum negastis, et petistis virum homicidam donari vobis: [15] auctorem vero vitae interfecistis, quem Deus suscitavit a mortuis, cuius nos testes sumus. [16] Et in fide nominis eius, hunc, quem vos vidistis, et nostis confirmavit nomen eius: et fides, quae per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum. [17] Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis, sicut et principes vestri. [18] Deus autem, quae praenunciavit per os omnium prophetarum, pati Christum suum, sic implevit. [19] Poenitemini igitur, et convertimini ut deleantur peccata vestra: [20] ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu Domini, et miserit eum, qui praedicatus est vobis, Iesum Christum, [21] quem oportet quidem caelum suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quae locutus est Deus per os sanctorum

Mt 27, 20 s; Lc 23, 16; Io 18, 40; Mc 15, 11
Act 2, 23 s; 5, 31; 13, 31;
Hbr 2, 10
Act 13, 27; Lc 23, 34; 1 Tim 1, 13
Lc 24, 27
Act 2, 38
Act 1, 11; Apc 10, 7

---

vino savo Sūnų Jėzų. — (14) *Ir prašėte dovanoti.* Koki baisi priešingybė! Jie prašė to, kurs atėmė gyvybę, o gyvybės Davėjo (Jo 10, 10) jie išsigynė. (Plg. Mt 27, 20; Mk 15, 11; Lk 23, 18; Jo 18, 40). — (17) *Aš žinau, kad jūs...* Čia šv. Petras su didele meile sušvelnina 13—15 e. padarytus priekaištus: tauta davėsi suvedžiojama savo vyresniųjų, bet ir šitie buvo savo prietarų ir geidulių apakinti, taip kad jų nusikaltimas, kad jie nepažino Išganytojo, kaip Dievo Sūnaus, tuo būdu pasidarė šiek tiek mažesnis. Ar apaštalų kunigaikščio žodžiai nėra lyg kad pakartojimas Kristaus žodžių ant kryžiaus? (Lk 23, 34). — (18) *Dievas gi šitaip įvykdė...:* jūs buvote apakinti įrankiai, kurie įvykdė Dievo sumanymus, kad ir prieš jūsų pačių norą. Dievas iš anksto numatė Išganytojo kentėjimą ir paskelbė iš anksto per pranašus. Kristus nupelnė nuodėmių atleidimą, bet jis tik tiems tepritaikomas, kurie daro atgailą. Taigi, taip pamokyti, darykite dabar atgailą. — (20) *Kad ateitų nuo Viešpaties.* Tarp žengimo į dangų ir Viešpaties sugrįžimo esančių laikų uždavinys yra apvalyti nuo nuodėmių ir pašventinti visus tuos žmones, kurie klauso paraginimo daryti atgailą (Apr 22, 10). Atgaivinimo laikas, tai yra, Izraėlio paguodos (Lk 2, 25) ir pasiektų išganymo darbo vaisių laikas (Lk 21, 28) prasidės su pašlovintojo Išganytojo grįžimu. — (21) *Apie ką yra kalbėjęs...* Visi dalykai, apie kuriuos Dievas yra kalbėjęs (pradedant nuo 1 Moz 3, 15), bus vėl atstatyti. Tas tačiau įvyks tik tuomet, kai Izraėlis gręšis nuo Viešpaties išsižadėjimo. Jau dabar Kristus pašlovintas,

Dt 18, 15; Act 7, 37

Lv 23, 29

Act 10, 43; Hbr 11, 32

Gn 12, 3; 22, 18; Rom 15, 8

Act 13, 46; 4, 27. 30

Act 5, 24 ss; Lc 22, 4. 52

suorum a saeculo Prophetarum. 22 Moyses quidem dixit: *Quoniam Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus vester de fratribus vestris, tamquam me, ipsum audietis iuxta omnia quaecumque locutus fuerit vobis.* 23 *Erit autem: omnis anima, quae non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.* 24 Et omnes prophetae a Samuel, et deinceps, qui locuti sunt, annunciaverunt dies istos. 25 Vos estis filii prophetarum et testamenti, quod disposuit Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham: *Et in semine tuo benedicentur omnes familiae terrae.* 26 Vobis primum Deus suscitans Filium suum, misit eum benedicentem vobis: ut convertat se unusquisque a nequitia sua.

4. 1 Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdo-

pranašų burna. 22 Jau Mozė pasakė: *Viešpats, jūsų Dievas, pažadins jums pranašą iš jūsų brolių tarpo, kaip mane. Jo jūs turite klausyti visuose dalykuose, ką tik jis jums kalbės.* 23 *Kiekvienas gi, kurs neklausytų to pranašo, bus išdildytas iš tautos tarpo.* 24 Ir visi pranašai, kurie kalbėjo nuo Samuelio ir paskui, skelbė tas dienas. 25 Jūs vaikai pranašų ir sandoros, kurią Dievas yra padaręs su mūsų tėvais, sakydamas Abraomui: *Tavo ainijoje bus palaimintos visos žemės giminės.* 26 Jums visų pirma Dievas pažadino savo Sūnų; jis siuntė jį jums laiminti, kad kiekvienas gręžtųsi nuo savo nedorumo.

4. 1 Juodviem taip kalbant žmonėms, priėjo prie jų kunigų, šven-

---

bet jo garbingumas yra lyg kad uždarytas ir paslėptas danguje. — (22) *Mozė pasakė.* Plg. 5 Moz 18, 15. Jau Jonas Krikštytojas buvo klausiamas, ar jis yra tas, didesnis už visus kitus, pranašas. Plg. Mk 16, 16. — (23) *Kiekvienas gi, kurs...* Plg. 5 Moz 18, 19. Dabartiniame ebrajiškame Senojo Testamento tekste tie žodžiai skamba truputį kitaip. Šv. Petro parinkti žodžiai yra (1 Moz 17, 14) dažnai pasikartojanti mirties sprendimo formulė. Čia reikia suprasti posakį apie amžinąją mirtį, kuri sutiks kiekvieną, kurs nusigręžia nuo Kristaus, nuo Gyvybės. — (24) *Nuo Samuėlio...* Samuėlis stovi priešakyje, nes jis (po Mozės) pradeda pranašų eilę siauresne to žodžio prasme (1 Kar 3, 1). — (25) *Jūs vaikai pranašų...* Plg. 1 Moz 12, 3. Nuo jūsų, kaip nuo Abraomo sūnų, palaiminimas turi pereiti ant kitų žemės tautų. Todėl tas palaiminimas, kurį Dievas suteikia per savo Sūnų, tas mesijinis išganymas turi visų pirma ir prieš visus tekti jums. — (26) *Jis siuntė jį...* Išvaduoti iš nuodėmės ir bausmės ir nuo nuodėmingo nusistatymo yra tai Sūnaus palaiminimas, naikinant, kas buvo praeityje, tiesiant kelią naujiems dalykams (Auks.).

4, 1—12. Petras ir Jonas teisme. — (4, 1) *Kunigų, šventyklos viršininkas ir sadukiejų.* Čia įvardyti asmenys buvo nepatenkinti apaštalų elgesiu dėl tos pačios priežasties, dėl kurios jie kovojo prieš Išganytoją, nes apaštalai savo veikimo tikslą turėjo pripažinimą Jėzaus Mesiju. Prie to prisidėjo, kad apaštalai skelbė prisikėlimą iš numirusiųjų, kurį neigė sadukiejai (Mt 22, 23). Jėzus ir prisikėlimas buvo neišskiriami dalykai. Taip tat sadukiejai, prie kurių priklausė taip pat Annas ir Kajipas, virto svarbiausiais priešininkais ir persekiotojais krikščionių Jeruzalėje (5, 17...), tuo tarpu, kad parisiejai, gal laikydamies Gama-

tyklos viršininkas ir sadukiejų. [2] Jie buvo nepatenkinti, kad juodu mokė žmones ir skelbė prisikėlimą Jėzuje iš numirusiųjų, [3] todėl suėmė juodu ir įmetė juodu į kalėjimą iki rytojui, nes buvo jau vakaras. [4] Daugelis gi tų, kurie klausėsi žodžių, įtikėjo. Taip tikinčiųjų skaičius pasidarė penki tūkstančiai.

[5] Rytdieną susirinko jų viršininkai, vyresnieji ir Rašto žinovai Jeruzalėje, [6] taip pat vyriausis kunigas Annas, Kajipas, Jonas, Aleksandras ir visi kiti, kiek tik jų buvo iš vyriausių kunigų giminės. [7] Pastatę juodu viduryje, jie klausė: Kokia galia arba kieno vardu jūs tai padarėte? [8] Tuomet šventosios Dvasios pilnas Petras jiems tarė: Tautos viršininkai ir vyresnieji, klausykite! [9] Jei mes šiandien tardomi dėl geradarystės li-

tes, et magistratus templi, et Sadducaei, [2] dolentes quod docerent populum, et annunciarent in Iesu resurrectionem ex mortuis: [3] et iniecerunt in eos manus, et posuerunt eos in custodiam in crastinum: erat enim iam vespera. [4] Multi autem eorum, qui audierant verbum, crediderunt: et factus est numerus virorum quinque millia.

[5] Factum est autem in crastinum, ut congregarentur principes eorum, et seniores, et scribae in Ierusalem. [6] et Annas princeps sacerdotum, et Caiphas, et Ioannes, et Alexander, et quotquot erant de genere sacerdotali. [7] Et statuentes eos in medio, interrogabant: In qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc vos? [8] Tunc repletus Spiritu sancto Petrus, dixit ad eos: Principes populi, et seniores audite: [9] Si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis

Act 23, 3. 8
Act 3, 1
Act 2, 41. 47
Act 5, 21
Mt 21, 23
Mt 10, 19 s.

---

liėlio patarimo (5, 34), pradžioje susilaikydavo nuo neprietelingų veiksmų, net buvo jų tarpe linkstančių įtikėti. — (3) *Buvo jau vakaras:* turėjo būti jau apie šeštą valandą vakaro. Nakčia, paprastai, nebuvo daroma jokių teismo posėdžių. — (4) *Penki tūkstančiai.* Šitos vietos žodžius galima taip suprasti, kad tą dieną naujai įtikėjusių skaičius siekė dviejų tūkstančių, taip kad visų krikščionių skaičius pakilo iki penkių tūkstančių. Tačiau senesniųjų aiškintojų dauguma mano, kad šitą dieną įtikėjo iki penkių tūkstančių žmonių. — (5) *Susirinko jų viršininkai...* Kaip kitados Mozė, kad turėtų sau pagelbininkų tautos valdyme, buvo išsirinkęs vyresniųjų tarybą (4 Moz 11, 16), taip ir dabar žydų tauta turėjo vyriausią tarybą, susidedančią iš 71 nario. Toje taryboje buvo vyriausių kunigų, 24 kunigų skyrių atstovų, giminių vyresniųjų ir Rašto žinovų. Vyriausioji žydų taryba buvo augščiausioji teismo vieta. Abejonių nėra, kad taryba pas žydus buvo dar prieš Antipaterį ir Erodą Didįjį (plg. 2 Mak 1, 10). — (6) *Jonas, Aleksandras.* Apie šituodu asmeniu daugiau žinių neturime. — (7) *Kokia galia, arba, kieno vardu.* Tas klausimas kitados buvo pastatytas Išganytojui (Mt 21, 23). Vyriausioji taryba neneigia pagydymo (16 e.), bet pakiša mintį, kad jie turėjo tai padaryti magijos pagalba (plg. Lk 11, 15). — (8) *Šventosios Dvasios pilnas Petras...* Petras dabar visai nebe tas, koks jis buvo tuo metu, kai Išganytojas stovėjo vyriausiojo teismo akivaizdoje. Šventas Petras, turėdamas daryti didelių dalykų, gauna naujos jėgos iš šventosios Dvasios, kaip Išganytojas buvo žadėjęs (Lk 12, 11. 12; Mt 10, 20). Petras čia pirmą kartą duoda liudijimą apie tikėjimą vyriausios žydų tarybos atstovų akivaizdoje. Jis kalba jau ketvirtą kartą Bažnyčios reikalais. — (9) *Ligoniui, kuria jis...* Stebuklingai pagydytasis buvo čia pat, kaip pasirodo iš tolesnio pasakojimo.

Act 3, 6. 13—16 infirmi, in quo iste salvus factus est, [10] notum sit omnibus vobis, et omni plebi Israel: quia in nomine Domini nostri Iesu Christi Nazareni quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit a mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. [11] Hic est *lapis, qui reprobatus est a vobis aedificantibus, qui factus est in caput anguli:* [12] et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

Ps 117, 22; Mt 21, 42; Mc 12, 10; Lc 20, 17; Is 28, 16; Rom 9, 33; 1 Ptr 2, 7 Mt 1, 21; 12, 21; Io 1, 12; 14, 6

[13] Videntes autem Petri constantiam, et Ioannis, comperto quod homines essent sine litteris, et idiotae, admirabantur, et cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant: [14] hominem quoque videntes stantem cum eis qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere. [15] Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere: et conferebant ad invicem, [16] dicentes: Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Ierusalem manifestum est, et non possumus negare. [17] Sed ne amplius divulgetur in populum, comminemur eis, ne ultra loquantur in nomine hoc

Act 3, 8 s; Act 5, 34; Io 11, 47; Act 5, 28

goniui, kuria jis pagydytas, [10] tebūnie žinoma jums visiems ir visai Izraėlio tautai, kad vardu mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Nazarėno, kurį jūs prikalėte ant kryžiaus, ir kurį Dievas prikėlė iš numirusiųjų, tuo vardu šitas stovi jūsų akivaizdoje sveikas. [11] Jis yra tas *akmuo, kurį atmetėte jūs, statytojai, iš kurio pasidarė kertinis akmuo.* [12] Per nieką kitą nėra išganymo. Nes neduota žmonėms kito vardo po dangumi, per kurį mes turėtumėm būti išgelbėti.

[13] Matydami Petro ir Jono drąsą, patyrę, kad tai buvo bemoksliai ir šiaip sau žmonės, jie stebėjosi ir pažino, kad jie yra buvę su Jėzumi. [14] Matydami taip pat stovintį su jais žmogų, kurs buvo pagydytas, jie nieko negalėjo pasakyti priešais. [15] Todėl jie liepė jiems išeiti laukan iš susirinkimo ir tarėsi tarp savęs, [16] kalbėdami: Ką turime daryti su šitais žmonėmis? Juk jų padarytas aiškus stebuklas; tai žinoma visiems Jeruzalės gyventojams, ir mes negalime ginčyti. [17] Bet kad tai neplistų toliau žmonėse, griežtai uždrauskime jiems kalbėti daugiau tuo var-

---

— (10) *Vardu mūsų Viešpaties...* Petras išpažįsta Išganytoją kaip Mesiją, paliudija jo prisikėlimą ir jo galią daryti stebuklus ir pakartoja išpažinimą, kad Jėzus yra Mesijas. — (11) *Tas akmuo, kurį atmetėte jūs...* Plg. Ps 117, 22; Iz 28, 16; Mt 21, 42; Mk 12, 10; Lk 20, 17; Rom 9, 33; 1 Petro 2, 7. — (12) *Per nieką kitą nėra išganymo...* Nuo kūniško pagydymo, padaryto Jėzaus vardu, šv. Petras eina prie augštesnės idėjos, prie dvasinio ir visuotinio išvadavimo, kurio atnešti į pasaulį buvo atėjęs Kristus, ir kurį jis tik vienas tegali padaryti.

4, 13—22. Žydų taryba draudžia apaštalams kalbėti Jėzaus vardu. — (13) *Ir Jono drąsą.* Jonas savo elgesiu davė suprasti, kad jis taip pat, kaip Petras, yra pasiryžęs duoti liudijimą, ir kad visuose dalykuose jis tą patį jautė ir norėjo, kaip Petras. — *Bemoksliai ir šiaip sau žmonės.* Apaštalai bemoksliai buvo ta prasme, kad jie nebuvo įsigiję žydų mokytojų mokslo. Jie buvo *šiaip sau žmonės,* tai yra, neturėjo jokių viešų pareigų ir neturėjo toms pareigoms reikalingo išsilavinimo. — *Yra buvę su Jėzumi:* yra buvę Jėzaus mokytiniai. — (17) *Kad tai neplistų...* Kadangi žydų vyresnieji negali nubausti stebuklo,

du kam nors iš žmonių. [18] Taigi, pasišaukę juodu, jie įsakė visai ne≈bekalbėti ir nemokyti Jėzaus var≈du. [19] Bet Petras ir Jonas, atsa≈kydami jiems, tarė: Jūs patys nu≈tarkite, ar teisinga Dievo akivaiz≈doje labiau jūsų klausyti, kaip Dievo. [20] Nes mes negalime ne≈kalbėti, ką matėme ir girdėjome. [21] Tačiau jie prigrasę paleido juo≈du. Jie nerado būdo jiems nu≈bausti dėl žmonių, nes visi garbino Dievą dėl to, kas buvo įvykę. [22] O žmogus, kuriam tas pagydymo stebuklas buvo padarytas, turėjo daugiau, kaip keturias dešimtis metų.

[23] Paleisti jie atėjo pas savuosius ir paskelbė jiems visa, ką jiems bu≈vo pasakę vyriausieji kunigai ir vy≈resnieji. [24] Tie išgirdę pakėlė vien≈širdžiai balsą į Dievą ir sakė: Viešpatie, tu esi, kurs padarei dangų ir žemę, jūrą ir visa, kas juose yra, [25] kurs šventąja Dvasia

ulli hominum. [18] Et vocantes eos, denunciaverunt ne omnino loque≈rentur, neque docerent in nomine Iesu. [19] Petrus vero, et Ioannes respondentes, dixerunt ad eos: Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire quam Deum, iudi≈cate. [20] non enim possumus quae vidimus et audivimus non loqui. [21] At illi comminantes dimiserunt eos: non invenientes quomodo pu≈nirent eos propter populum, quia omnes clarificabant id, quod fac≈tum fuerat in eo quod acciderat. [22] Annorum enim erat amplius qua≈draginta homo, in quo factum fu≈erat signum istud sanitatis.

[23] Dimissi autem venerunt ad su≈os: et annunciaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum, et senio≈res dixissent. [24] Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, et dixerunt: Domine, tu es qui fecisti caelum, et terram, mare, et omnia; quae in eis sunt: [25] qui Spiritu sancto per os patris

Act 5, 29

Act 22, 15; 1 Ptr 5, 1; 2 Ptr 1, 16 ss

Ex 20, 11; Ps 145, 6; Is 37, 16; Ir 32, 17; Apc 10, 6

Ps 2, 1 s

---

jie nori, kad bent nebūtų platinamos apie jį žinios ir nebūtų platinamas Kri≈staus mokslas. Jeruzalė, gal ir žinojo stebuklingą įvykį, bet ne visi miesto gyventojai žinojo, kad stebuklas buvo padarytas Jėzaus vardu. Susirūpinimas, kad liaudyje vėl nepabustų tikėjimas ir prisirišimas prie Jėzaus ir jo mokslo, juos paskatina įsakyti apaštalams vi≈sišką tylėjimą. Kaipgi dažnai pasi≈taiko dar ir dabar, kad žmonės nori įsakyti išganymo skelbėjams tylėjimą! — (19) *Nutarkite, ar teisinga*... Čia vyresnybės įsakymas stovėjo prieš Die≈vo valią. Dievo valia buvo, kad apašta≈lai visur skelbtų Jėzaus kentėjimą, pri≈sikėlimą ir mokslą (Mt 28, 19... Plg. aug. 1, 8). Vyresnybė, kaip Dievo at≈stovė, neturėjo priešintis Dievo valiai; jei ji taip darė, tai ji elgėsi ne kaip vyresnybė, bet kaip žmonių susirin≈kimas, ir į ją nereikėjo kreipti dėmesio Dievo akivaizdoje. — (20) *Mes ne≈galime...:* mums nevalia tylėti, nes Die≈vo valia yra, kad mes skelbtumėm. Mes sakome su pilnu įsitikinimu, *ką ma≈tėme ir girdėjome*, nes mes esame ma≈tytų ir girdėtų dalykų liudytojai. — (22) *Keturias dešimtis metų*. Pagydy≈tasis buvo nebejaunas. Jo raišumas bu≈vo seniai žinomas, todėl nebuvo galima ginčyti ir stebuklo.

4, 23—31. T i k i n č i ų j ų m a l d o s i r š v e n t o s i o s D v a s i o s a t≈s a k y m a s. — (24) *Pakėlė vienšir≈džiai balsą*. Iš čia pasirodo, kad tikin≈tieji buvo susirinkę vienoje vietoje (plg. 31 e.). Šventas Petras gal čia kalba mal≈dą pirmas, o kiti kartoja ją savo šir≈dyse. Tai yra visų seniausi Bažny≈čios dėkojimo malda. Prasidėdama Die≈vo, kaip Sutvėrėjo, pagyrimu, ji toliau panaši į Ezekijo maldą, Iz 37, 16—20. — (25) *Kurs... kalbėjai:* Ps 2, 1. Pa≈gonys čia yra ypač romėnai, tautos,— gal, 12 Izraėlio giminių. Jie mąsto

nostri David, pueri tui, dixisti: *Quare fremuerunt Gentes, et populi meditati sunt inania?* [26] *Astiterunt reges terrae, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum eius?* [27] convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti, Herodes, et Pontius Pilatus cum Gentibus, et populis Israel, [28] facere quae manus tua, et consilium tuum decreverunt fieri. [29] Et nunc Domine respice in minas eorum, et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, [30] in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, et signa, et prodigia fieri per nomen sancti filii tui Iesu. [31] Et cum orassent, motus est locus, in quo erant congregati: et repleti sunt omnes Spiritu sancto, et loquebantur verbum Dei cum fiducia.

[32] Multitudinis autem credentium erat cor unum, et anima una: nec quisquam eorum, quae possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. [33] Et virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi Domini nostri: et gratia magna erat in omnibus illis. [34] Ne-

Lc 23, 12

Act 2, 23

Eph 6, 19

Act 2, 2 ss; 16, 26; 5, 42

Act 2, 44; Io 17, 21

Act 1, 22; 4, 47

Act 2, 45

per savo tarną, mūsų tėvą Dovîdą, kalbėjai: *Kam siaučia pagonys, ir tautos mąsto tuščių dalykų?* [26] *Žemės karaliai keliasi, ir kunigaikščiai susieina krūvon prieš Viešpatį ir prieš jo Kristų?* [27] Nes iš tikrųjų šitame šventajame mieste susiėjo krūvon prieš tavo šventąjį tarną Jėzų, kurį tu patepei, Erodas, Pontijus Pilotas su pagonimis ir Izraėlio giminėmis [28] padaryti, ką tavo ranka ir tavo nutarimas buvo paskyrę įvykti. [29] Dabar, Viešpatie, pažvelgk į jų grasymus ir duok savo tarnams skelbti su visu pasitikėjimu tavo žodį, [30] ištiesdamas savo ranką, kad įvyktų gydymų, ženklų ir stebuklų tavo šventojo Sūnaus Jėzaus vardu. [31] Jiems pasimeldus, sudrebėjo vieta, kurioje buvo susirinkimas; visi pasidarė pilni šventosios Dvasios ir skelbė su pasitikėjimu Dievo žodį.

[32] Tikinčiųjų daugybė buvo vienos širdies ir vienos sielos. Nė vienas iš jų nesakė apie savo lobį, kad tas jo vieno būtų, bet visa buvo jiems bendra. [33] Apaštalai su didele galia liudijo apie mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus prisikėlimą, ir didelė malonė buvo juose visuose. [34] Nes jų tarpe nebuvo nė

---

tuščių, tai yra, negalimų dalykų. 25 ir 26 eilutės išaiškinamos 27 eilutėje. — (28) *Padaryti, ką tavo ranka...* Jie susirenka vykdyti savo sumanymų, o įvykdo, to nežinodami, Dievo valią. — (29) *Pažvelgk į jų grasymus:* neleisk įvykdyti tų grasymų, arba bent duok malonės, kad tikėjimo skelbėjai nenusigąstų tų grasymų ir nesiduotų atbaidomi nuo savo pareigos skelbti tavo žodį. — (30) *Ištiesdamas savo ranką...* Sustiprink mūsų drąsą, lydėdamas ir toliau, kaip šiandien, mūsų pamokslą stebuklais. — (31) *Visi pasidarė pilni...* Kaip kitados Sekminių dieną Dievas siunčia ženklą, kad jie žinotų, jog jis girdėjo ir išklausė. Taip, kaip jie maldavo, ateina šventoji Dvasia, kaip stiprybės Dvasia, ant jų, kad jie kalbėtų žodį su pasitikėjimu.

3. *Jeruzalės krikščionių uolumas ir apaštalų drąsa, skelbiant Evangeliją, 4, 32—5, 42.*

4, 32—37. Pirmųjų kriščionių dorybės. — (32) *Buvo vienos širdies ir...* Gresianti iš pasaulio šalies kova (29 e.) nesuardė meilės gyvenimo Bažnyčioje, nors šešėlių ir joje turėjo greitai atsirasti. — (34) *Nebuvo nė vieno stokojančio.* Taip

vieno stokojančio; kas tik turėjo dirvų, ar namų, tie parduodavo, pinigus už parduotąjį turtą atnešdavo [35] ir dėdavo prie apaštalų kojų; kiekvienam gi buvo dalijama, kiek jam buvo privalu. [36] Taip Juozapas, kurs buvo apaštalų pramintas Barnabu (tai yra Paguodos sūnumi), levitas, kilęs iš Kipro, [37] turėjo dirvą; jis ją pardavė, atnešė pinigus ir padėjo prie apaštalų kojų.

que enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant vendentes afferebant pretia eorum, quae vendebant, [35] et ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique opus erat. [36] Ioseph autem, qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis, (quod est interpretatum Filius consolationis) Levites, Cyprius genere, [37] cum haberet agrum, vendidit eum, et attulit pretium, et posuit ante pedes Apostolorum.

Act 5, 2

Act 9, 27; 11, 22. 30; 12, 25; 13, 1—15, 39 1 Cor 9, 6; Gn 2, 1—13; Col 4, 10

5. [1] Bet vienas žmogus, vardu Ananijas, drauge su savo žmona Sapira, pardavęs dirvą, [2] pasiliko su savo žmonos žinia dirvos pinigų dalį sau; kitą dalį jis atnešė ir padėjo prie apaštalų kojų. [3] Tuomet Petras jam tarė: Ananijau, kam šetonas sugundė tavo širdį, kad meluotumei šventajai Dvasiai ir palaikytumei sau dirvos pinigų dalį? [4] Ar neparduota ji nebūtų pasilikusi tau ir

5. [1] Vir autem quidam nomine Ananias, cum Saphira uxore sua vendidit agrum, [2] et fraudavit de pretio agri, conscia uxore sua: et afferens partem quamdam, ad pedes Apostolorum posuit. [3] Dixit autem Petrus: Anania, cur tentavit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, et fraudare de pretio agri? [4] Nonne manens tibi manebat, et venundatum in tua erat

Act 4, 35. 37

---

krikščioniškoji bendruomenė įvykdė kuo tiksliausiai, kas buvo kitados Dievo pavesta išrinktajai tautai (5 Moz 15, 4). — (35) *Dėdavo prie apaštalų kojų.* Tikintieji, dėdami savo lobį prie apaštalų kojų, užuot jį jiems atidavus, išreiškia savo tikėjimą, savo kūdikišką meilę ir pagarbą. Tas padėjimas, rytiečių įpročiu, reiškia (Ps 8, 8), kad apaštalams priklauso visa naudojimosi teisė padėtomis gėrybėmis. — (37) *Jis ją pardavė...* Šalia gražaus Juozapo Kipriečio pavyzdžio, tuojau matysime liūdną Ananijo ir Sapiros pavyzdį.

5, 1—11. A n a n i j a s i r S a p i r a. — (5, 1) *Vienas žmogus.* Tarp apaštalų vienas buvo išdavikas. Kristus paskelbė, kad į kviečius bus sėjama raugių (Mt 13, 25); todėl nestebėtina, kad tarp pirmųjų tikinčiųjų greit atsiranda nusikaltėlių. — *Ananijas* gana dažnai sutinkamas pas žydus vardas. Jis reiškia: Dievas pasigaili; anot kitų: Dievas pasitinka. — *Sapira:* žyd. k. dailioji, arba iš graikiško žodžio σάπφειρος vieno brangaus akmenėlio pavadinimas. — (3) *Kad meluotumei...* Nuodėmė čia buvo ta, kad Ananijas pasiliko sau gautų pinigų dalį ir, to nežiūrėdamas, sakėsi padedąs prie apaštalų kojų visus gautus pinigus; taigi, čia buvo melo ir veidmainystės nusikaltimas. Ananijas nori turėti išvaizdą ypatingo pamaldumo ir nesavanaudiškumo. Jis nori suklaidinti ir Bažnyčią, nes nori pasirodyti kaip vienas tų, kurie iš meilės beturčiams virto beturčiais, ir todėl turi teisę gauti iš bendruomenės išlaikymą. Ananijas taip pat buvo padaręs neturto įžadą, kaip kad mano Auks. Jer. Aug. Greg. ir k. Apie tai liudija ir bausmės didumas. — (4) *Ne žmonėms...* Ananijas žinojo iš nepaprastų ženklų, kad apaštalai buvo apdovanoti ypatinga šventosios Dvasios galia, todėl čia buvo bandyta apgauti

Act 5, 11; 19, 17

Lev 10, 4 s

potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus, sed Deo. [5] Audiens autem Ananias haec verba, cecidit, et expiravit. Et factus est timor magnus super omnes, qui audierunt. [6] Surgentes autem iuvenes amoverunt eum, et efferentes sepelierunt. [7] Factum est autem quasi horarum trium spatium, et uxor ipsius, nesciens quod factum fuerat, introivit. [8] Dixit autem ei Petrus: Dic mihi mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam tanti. [9] Petrus autem ad eam: Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum ad ostium, et efferent te. [10] Confestim cecidit ante pedes eius, et expiravit. Intrantes autem iuvenes invenerunt illam mortuam: et extulerunt, et sepelierunt ad virum suum.

ar su gautais iš pardavimo pinigais tau nevalia buvo daryti, ką nori? Kam nutarei tokį darbą savo širdyje? Ne žmonėms tu pamelavai, bet Dievui. [5] Išgirdęs tuos žodžius, Ananijas sukniubo ir mirė. Visus, kurie tai girdėjo, apėmė didelė baimė. [6] Jaunikaičiai gi atsikėlė, pašalino jį ir išnešę palaidojo. [7] Praslinkus apie tris valandas, įėjo jo žmona. Ji nežinojo, kas buvo atsitikę. [8] Petras ją paklausė: Pasakyk man, moteriške, ar už tiek pardavėte dirvą? Ji atsakė: Taip, už tiek. [9] Tuomet Petras jai tarė: Kam gi jūs susitarėte gundyti Viešpaties Dvasią? Štai, kojos tų, kurie palaidojo tavo vyrą, yra prie durų; jie išneš ir tave. [10] Ji tuojau sukniubo prie jo kojų ir mirė. Įėję jaunikaičiai rado ją negyvą; jie išnešė ją ir palaidojo

---

ne tiktai apaštalus, bet ir šventąją Dvasią. Petras šventojoje Dvasioje pažino Ananijo nuodėmę, o nuodėmėje — piktosios dvasios įtaką. Ananijas buvo pasidavęs Dievo neprietelio gundymui. Iš šitos Apd vietos matome, kad šventoji Dvasia yra Dievas (Atan. Grig.-Nis. Jer.) — (5) *Sukniubo ir mirė.* Petras kalba apie Ananijo kaltę, pats Dievas teisia kaltąjį. Panaši bausmė kitados buvo ištikusi Akhaną (Joz 7, 1. 25). Nusikaltę Ananijas ir Sapira galėjo būti šv. Petro išmetimu iš Bažnyčios atskirti nuo dvasiško Viešpaties kūno, tačiau čia veikė Dievo ranka ir atskyrė juos net nuo regimo Bažnyčios kūno. Kad Ananijas ir Sapira su kūno gyvybės netekimu būtų netekę ir sielos išganymo, iš šventojo Rašto negalima įrodyti. Tiesa, mirtis, pagal Dievo valią, buvo bausmė ir buvo siųsta įspėti kitiems, bet, Petrui tarus žodį, nusikaltėlių širdis galėjo apimti taip didelis gailestis, kad jie galėjo būti apsaugoti nuo pragaro (Orig. Aug. Izid. Petr.-Damijan.) — (6) *Išnešę palaidojo.* Šita skuba atitinka žydų įpročius (plg. 4 Kar 9, 39). — (7) *Įėjo jo žmona.* Jos įėjimas buvo lygus klausimui, kur jos vyras? — (8) *Pasakyk man...* Petras jos nešaukė pas save. Taip buvo jai duota gana laiko pakeisti savo nusistatymą (Ekum.). Apaštalas parodo jai čiapat tebebuvusius pinigus. Jo klausimas turi duoti progos atvirai prisipažinti; tačiau ji šita proga nesinaudoja. — (9) *Susitarėte gundyti.* Gundymas pasireiškia tuo, kad ji norėjo išmėginti, ar Viešpaties Dvasia visa ką žino, ar baudžia apgaulę, ar pamoko savo apaštalus. Šventosios Dvasios apšviestas Petras skelbia moteriškei jos likimą, tačiau pats bausmės jai neskiria. — (11) *Visą susirinkimą ir visus...* Baimė apėmė ir tuos, kurie nepriklausė krikščionių bendruomenei. Čia pirmą kartą sutinkame tikinčiųjų bendruomenę, krikščionišką Jeruzalės bendruomenę, kaip bendruomenę, Bažnyčią. Dabar ji gauna vardą, kurį iki tam laikui turėjo Izraėlio bendruomenė.

greta vyro. [11] Didelė baimė apėmė visą susirinkimą ir visus, kurie tai girdėjo.

[12] Per apaštalus buvo daroma daug ženklų ir stebuklų žmonėse. Visi sutartinai susirinkdavo Saliamono prieangyje. [13] O iš kitų nė vienas nedrįsdavo dėtis prie jų; bet žmonės juos labai vertino. [14] Tikinčiųjų į Viešpatį vyrų ir moterų skaičius ėjo didyn ir didyn. [15] Net ligonius išnešdavo į gatves ir guldydavo juos ant patalų ir neštuvų, kad, praeinant Petrui, bent jo šešėlis apdengtų kurį nors iš jų, ir jie būtų išgelbėti nuo savo ligų. [16] Rinkosi taip pat Jeruzalėn daug žmonių iš artimų Jeruzalei miestų. Jie gabeno su savim sergančius ir nešvariųjų dvasių varginamus, kurie visi buvo pagydomi.

[17] Tuomet kėlėsi vyriausis kunigas ir visi su juo buvusieji (būtent, sadukiejų atskala). Pilni pavydo, [18] jie suėmė apaštalus ir įmetė juos į viešą kalėjimą. [19] Bet Viešpaties angelas naktį atidarė kalėjimo duris ir, juos išvedęs, ta-

[11] Et factus est timor magnus in universa ecclesia, et in omnes, qui audierunt haec.

Act 5, 5; 19, 17

[12] Per manus autem Apostolorum fiebant signa, et prodigia multa in plebe. Et erant unanimiter omnes in porticu Salomonis. [13] Ceterorum autem nemo audebat se coniungere illis: sed magnificabat eos populus. [14] Magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum, ac mulierum, [15] ita ut in plateas eiicerent infirmos, et ponerent in lectulis ac grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, et liberarentur ab infirmitatibus suis. [16] Concurrebat autem et multitudo vicinarum civitatum Ierusalem, afferentes aegros, et vexatos a spiritibus immundis: qui curabantur omnes.

Act 2, 19; 4, 30; 6, 8; 8, 7; 14, 3; 19, 11 s

Act 3, 11

Act 2, 47

Act 19, 12

[17] Exurgens autem princeps sacerdotum, et omnes, qui cum illo erant, (quae est haeresis Sadducaeorum) repleti sunt zelo: [18] et iniecerunt manus in Apostolos, et posuerunt eos in custodia publica. [19] Angelus autem Domini per noctem aperiens ianuas carceris, et edu-

Act 4, 1—6; 13, 45;

Act 12, 7

5, 12—16. Apaštalų stebuklai. — (12) *Per apaštalus...* Apd autorius grįžta prie pirmųjų krikščionių gyvenimo aprašinėjimo, pradėto aukščiau 4, 32. Bažnyčios reikšmė didėja dėl ženklų ir stebuklų, kuriuos daro apaštalai. — *Saliamono prieangyje.* Žr. aug. 3, 11. — (13) *Nedrįsdavo dėtis...* Krikščionys sudarė uždarą bendruomenę. Kas nebuvo krikščionis, tas nedrįso veržtis į jų tarpą, pagarba neleido to daryti. — (14) *Skaičius ėjo didyn.* Plg. aug. 2, 47; žem. 11, 24. — (15) *Praeinant Petrui...* Tai dar, tiesa, neįrodo, kad tik Petras būtų turėjęs galią daryti stebuklus, bet aišku, kad jo reikšmė buvo taip didelė, jog žmonės tikėjo, kad ir stebuklų darymu jis stovi visų kitų priešakyje. Išnešimas ligonio į gatvę yra įrodymas išnešančiųjų tikėjimo gilumo ir jėgos (Auks. Aug.); jis nepasilieka be atlyginimo. — (16) *Nešvariųjų dvasių...* Jau ir anksčiau apaštalai buvo patyrę, kokią galią turi Jėzaus vardas piktųjų dvasių apsėstiesiems (Lk 10, 17).

5, 17—25. Įmesti į kalėjimą apaštalai angelo išleidžiami. — (17) *Kėlėsi:* pradėjo veikti prieš apaštalus: plg. 6, 9; 23, 9. — *Vyriausis kunigas:* gali būti Annas. — *Sadukiejų.* Annas priklausė sadukiejų partijai (sektai, plg. Mt 3, 7), kuri ypačiai buvo nusistačiusi prieš Jėzų ir jo darbus, nes jie neigė prisikėlimą. — (19) *Atidarė kalėjimo duris.* Kam buvo rei-

Act 7, 38
Act 4, 5
Act 4, 1

cens eos, dixit: [20] Ite, et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitae huius. [21] Qui cum audissent, intraverunt diluculo in templum, et docebant. Adveniens autem princeps sacerdotum, et qui cum eo erant, convocaverunt concilium, et omnes seniores filiorum Israel: et miserunt ad carcerem ut adducerentur. [22] Cum autem venissent ministri, et aperto carcere non invenissent illos, reversi nunciaverunt, [23] dicentes: Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia, et custodes stantes ante ianuas: aperientes autem neminem intus invenimus. [24] Ut autem audierunt hos sermones magistratus templi, et principes sacerdotum ambigebant de illis quidnam fieret. [25] Adveniens autem quidam nunciavit eis: Quia ecce viri, quos posuistis in carcerem, sunt in templo stantes, et docentes populum. [26] Tunc abiit magistratus cum ministris, et adduxit illos sine vi: timebant enim populum ne lapidarentur. [27] Et cum adduxissent illos, statuerunt in concilio: Et interrogavit eos princeps sacer-

rė: [20] Eikite ir, nuėję į šventyklą, skelbkite žmonėms visus šio gyvenimo žodžius. [21] Jie paklausė; auštant įėjo į šventyklą ir mokė. Atėjęs vyriausis kunigas ir su juo buvusieji sušaukė tarybą ir visus Izraėlio vaikų vyresniuosius ir nusiuntė į kalėjimą jų atvesti. [22] Tarnai nuėjo, bet, atidarę kalėjimą, jų neberado; jie sugrįžo ir pranešė, [23] sakydami: Kalėjimą, tiesa, mes radome užrakintą visu rūpestingumu ir sargus, stovinčius ties durimis, bet atidarę nieko neradome viduje. [24] Išgirdę tuos žodžius, šventyklos užvaizdas ir vyriausieji kunigai negalėjo sau išaiškinti, kas iš to būsią. [25] Bet atėjo vienas žmogus ir jiems paskelbė: Štai, tie vyrai, kuriuos buvote įmetę kalėjiman, stovi šventykloje ir moko žmones. [26] Tuomet užvaizdas su tarnais nuėjo ir atvedė juos be prievartos; nes jie bijojo žmonių, kad nebūtų užmušti akmenimis. [27] Atvedę, jie pastatė juos taryboje. Vyriausis kunigas klausė

---

kalinga šitas stebuklingas išlaisvinimas, jei apaštalai turėjo vėl tuojau būti įmesti į kalėjimą? Dievas norėjo jiems parodyti, kad visa, kas tik jiems atsitinka, nelaisvė ir išlaisvinimas, kalbėjimas ir tylėjimas yra tvarkoma jo amžinosios išminties. Tuo pačiu metu taip darosi visai aišku vyriausiai tarybai, kad ji iš savęs yra bejėgė, ir kad Viešpats tik leidžia Bažnyčiai savųjų kentėjimus tiek, kiek tai atitinka Dievo sumanymus, jo garbės padauginimui ir sielų išganymui. — (20) *Nuėję:* drąsiai pasirodydami. — *Šio gyvenimo:* gyvenimo Kristuje, kurs jo sužadinamas ir veda į amžinąjį gyvenimą (plg. Jo 6, 69). — (21) *Visus... vyresniuosius.* Susirenka visa vyriausioji taryba. Žydai jau jaučia svarbą kovos prieš apaštalus. — (23) *Užrakintą visu rūpestingumu.* Kalėjime nebuvo jokių pėdsakų, kad kas būtų iš jo išėjęs varu. Dar aiškiau šitokią prasmę duoda graikiškas tekstas: jie rado kalėjimą užrakintą visu saugumu. — (24) *Kas iš to būsią.* Jie klausia patys savęs, kuo gali baigtis dalykas, prieš kurį veltui buvo griebtasi atsargumo priemonių. — (25) *Stovi šventykloje ir moko žmones.* Apaštalai, ištikimi gautam įsakymui (20 e.), ištvermingai sakė žmonėms pamokslus, nors jie, atsimindami savo Mokytojo kentėjimus ir mirtį, turėjo žinoti, ką galėjo padaryti augščiausioji taryba. Plg. 33 e.

juos, [28] sakydamas: Ar ne drauste mes jums uždraudėme mokyti ši- tuo vardu? ir štai jūs pripildėte Jeruzalę savo mokslo. Jūs norite užvesti ant mūsų to Žmogaus kraują. [29] Atsakydamas Petras ir apaštalai tarė: Dievo reikia labiau klausyti, kaip žmonių. [30] Mūsų tėvų Dievas prikėlė Jėzų, kurį jūs nužudėte, *pakabinę ant kryžiaus.* [31] Jį Dievas išaugštino savo dešine, kaip kunigaikštį ir gelbėtoją, kad suteiktų Izraėliui atgailos ir nuo- dėmių atleidimo. [32] Tų dalykų liu- dytojai esame mes ir šventoji Dva- sia, kurią Dievas davė visiems jo klausantiems. [33] Tai girdėdami, jie įnirto ir manė juos užmušti. [34] Bet kėlėsi taryboje vienas parisiejus,

dotum, [28] dicens: Praecipiendo praecepimus vobis ne doceretis in nomine isto: et ecce replestis Ie- rusalem doctrina vestra: et vultis inducere super nos sanguinem ho- minis istius. [29] Respondens autem Petrus, et Apostoli, dixerunt: Obe- dire oportet Deo magis, quam ho- minibus. [30] Deus patrum nostrorum suscitavit Iesum, quem vos inter- emistis, *suspendentes in ligno.* [31] Hunc principem, et salvatorem Deus exaltavit dextera sua ad dan- dam poenitentiam Israeli, et remis- sionem peccatorum. [32] et nos su- mus testes horum verborum, et Spi- ritus sanctus, quem dedit Deus om- nibus obedientibus sibi. [33] Haec cum audissent, dissecabantur, et cogitabant interficere illos. [34] Sur- gens autem quidam in concilio Pha-

Act 4, 18; Mt 27, 25
Act 4, 19; Dn 3, 18
Act 2, 23; Gal 3, 13; Dt 21, 22
Act 2, 33; 10, 43; 13, 38
Act 1, 22; Lc 24, 48; Io 7, 39; 15, 26 s
Act 7, 54
Act 22, 3; 4, 15

5, 26—42. Apaštalai prieš vyriausiąją žydų tarybą. — (28) *Mokyti šituo vardu.* Vyriausis kunigas vengia minėti Viešpaties var- dą, visai priešingai elgiasi Petras (30). Mokyti Jėzaus vardu, reiškia mokyti Jėzaus pavedamam ir mokyti apie jį, daryti iš šito vardo mokslo pagrindą. Apaštalų kaltinimai 2, 36; 3, 13; 4, 10 priverčia vyriausį kunigą manyti, kad jie nori padaryti jį ir jo draugus at- sakingus prieš visą Jeruzalę dėl Išga- nytojo mirties. Tam net nereikėjo tie- sioginio priekaišto: gana buvo apašta- lams išdėstyti, kad vyriausios tarybos pakurstymu Prikaltasis ant kryžiaus buvo Dievo Pasiuntinys, Dievo Sūnus, nes taip žydų vyresnybės elgesys ro- dėsi blogiausioje šviesoje. Taigi, žydai bijojo, kad jų nelaikytų Išganytojo mir- ties kaltininkais. Plg. Mt 27, 25. — (29) *Atsakydamas Petras...* Vyriau- siojo kunigo priekaištai buvo daromi vi- siems apaštalams. Šventas Petras at- sako jų vardu. Savo garbingu išpa- žinimu jis atsilygina už savo Viešpa- ties išsižadėjimą, kurį jis buvo padaręs, kada šitas stovėjo kaip tik prieš tą patį teismą, ir atsisako klausyti žydų vyresnybės tuose dalykuose, kuriuose ji neturėjo teisės davinėti apaštalams įsakymų. — (30) *Mūsų tėvų Dievas.* Iš šito išsireiškimo vyriausioji taryba turi pajusti, kad ji, kiek nuo jos pa- reina, kovoja prieš patį Dievą ir senų laikų viltis. — (31) *Kaip kunigaikštį.* Jėzus yra Dievo karalystės vadas ir kunigaikštis. Jis yra mūsų gelbėtojas, nes po savo paaugštinimo suteikia mums savo atpirkimo nuopelnus. — *Atgailos ir nuodėmių atleidimo.* Taip nurodoma artimiausis atpirkimo tikslas: atgaila ir nuodėmių atleidimas. Tuo Jonas Krikštytojas ir pats Kristus bu- vo pradėję savo pamokslus. Plg. aug. 3, 19; Lk 25, 47. — (32) *Tų dalykų liudytojai...* Apaštalai yra tų dalykų liudytojai, kurie matė juos savo akimis (1, 21...), ir Viešpaties įgalioti liudi- jimo davėjai (Lk 24, 48); tai paliudi- jo taip pat šventoji Dvasia savo ne- paprastais ženklais ir nesiliaujančia pa- galba. — (33) *Manė juos užmušti.* Nuo grasymų (4, 17...) vyriausioji taryba

risaeus nomine Gamaliel, legisdoctor honorabilis universae plebi, iussit foras ad breve homines fieri. [35] dixitque ad illos: Viri Israelitae attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. [36] Ante hos enim dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum: qui occisus est: et omnes, qui credebant ei, dissipati sunt, et redacti ad nihilum. [37] Post hunc extitit Iudas Galilaeus in diebus professionis, et avertit populum post se, et ipse periit: et omnes, quotquot consenserunt ei, dispersi sunt. [38] Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, et sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvetur: [39] si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere illud, ne forte et Deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi. [40] Et convocantes Apostolos, caesis denunciaverunt ne omnino loquerentur in nomine Iesu, et dimiserunt

Act 21, 38

vardu Gamaliėlis, visos tautos gerbiamas įstatymo mokytojas, liepė žmones trumpam laikui išvesti laukan; [35] pasilikusiems jis tarė: Izraėlio vyrai, pasvarstykite, ką jūs turite daryti su šitais žmonėmis. [36] Nes nelabai seniai buvo iškilęs Teodas, kurs sakėsi šis tas esąs. Jam pritarė kokie keturi šimtai žmonių. Tačiau jis buvo užmuštas; visi, kurie jam tikėjo, išsiskirstė ir nieku virto. [37] Po jo buvo iškilęs Judas Galiliejietis surašinėjimo metu ir patraukė žmonių paskui save; bet ir jis žuvo, ir visi, kurie buvo jam pritarę, išsisklaidė. [38] Taigi, ir dabar sakau jums: Atstokite nuo šitų žmonių ir paleiskite juos; nes, jei tas sumanymas ar darbas iš žmonių, jis iširs; [39] bet jei jis iš Dievo, jūs negalėsite jo išardyti ir gal patys pasirodytumėte besipriešiną Dievui. Jie jam pritarė. [40] Pasišaukę apaštalus, jie juos nuplakdino, visai uždraudė kalbėti Jėzaus vardu

---

dabar nori eiti prie veiksmų, tačiau prieš šitą sumanymą, Dievo valia, pakyla vienas balsas. — (34) *Gamaliėlis.* Jis buvo garsaus mokytojo Hilelio vaikaitis ir šv. Povilo mokytojas (22, 3). Kaip parisiejus, jis buvo mažai linkęs palaikyti sadukiejų sektos sumanymus, juo labiau, kad čia buvo prisikėlimo klausimas. Jis kalba, kaip ramiai mąstantis žmogus, kurs žino, kad apgaulingas tikybinis įsikarščiavimas greit praeina. Be to, jam buvo neaišku, ar kartais bent viename dalyke tiesa nebuvo apaštalų pusėje. Petras buvo padaręs aiškų stebuklą (4, 16), mokytinių tvirtinimas, kad Jėzus yra Mesijas, buvo įrodytas dideliais ženklais (5, 12) ir iš šventojo Rašto, patys apaštalai buvo žmonės nepeiktino elgesio. Taip tat, ką jie sakė ir darė, galėjo būti iš Dievo. Todėl tuo tarpu reiktų susilaikyti nuo veiksmų ir laukti. — (35) *Pasvarstykite...* Gamaliėlis rodo atsargumo ir išminties reikalingumą dviejų įvykių atsiminimu. — (36) *Teodas.* Žydiškai — Motiejus, Dievo duotasai, iš kitur nežinomas žmogus. Šito Teodo nereikia painioti su kitu, kurs buvo pasireiškęs 45 metais po Kristaus. — (37) *Judas Galiliejietis:* iš žemosios Gaulonities. Jis draug su parisiejumi Sadoku buvo surengęs sukilimą prieš Romos vietininką Kviriną (7 po Kr. g. m.). Jis kurstė žydus nemokėti ciesoriui jokių mokesčių. Jo šalininkai, vadinami zelotais, pasiliko ir toliau. — (39) *Bet jei jis iš Dievo...* Gamaliėlis net linksta labiau prie tos nuomonės, kad visas dalykas yra dieviškos kilmės. — *Ir gal patys...* Kas čia pasakyta, yra savyje teisinga, bet pritaikymas šitame atsitikime netobulas, nes ten, kur bu-

ir juos paleido. [41] O šitie iš tarybos akivaizdos ėjo džiaugdamies, kad buvo rasti verti kentėti dėl Jėzaus vardo panieką. [42] Jie nesiliovė kasdien mokę šventykloje ir namuose ir skelbę gerą naujieną apie Jėzų Kristų.

6. [1] Tomis dienomis, kai mokytinių skaičius ėjo didyn, kilo murmėjimo graikų prieš žydus, kad jų našlės buvusios aplenkiamos kasdieniniame išmaldų paskirstyme. [2] Taigi, Dvylika sušaukė mokytinių minią ir tarė: Netinka, kad mes paliktumėm Dievo žodį ir tar-

eos. [41] Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. [42] Omni autem die non cessabant in templo, et circa domos docentes, et evangelizantes Christum Iesum.

6. [1] In diebus autem illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Graecorum adversus Hebraeos, eo quod despicerentur in ministerio quotidiano viduae eorum. [2] Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt: Non est aequum nos derelinquere verbum

Mt 5, 10 ss; 1 Thes 2, 13 s; Hbr 10, 33 s; 1 Ptr 4, 13
Act 18, 5
Act 4, 35
Ex 18, 17—23

---

vo taip daug ir taip aiškių Dievo veikimo ženklų, vyriausioji taryba, kaip religinė vyriausybė, turėjo sudaryti sau pilną aiškumą ir neturėjo teisės tenkintis laukimu. — (41) *O šitie iš tarybos.* Gamaliėlio protavimai apsaugojo apaštalus nuo kraštutinio smurto. Taip jis pasidarė Dievo valios įrankis, tačiau sadukiejų kerštingumas reikalavo, kad Viešpaties mokytiniai turėtų būti nubausti už neklusnumą nuplakimu. — *Džiaugdamies...* Šitas apaštalų džiaugsmas labiau stebėtinas, kaip didžiausi jų stebuklai (Auks.). Daugumoje rankraščių čia išleistas yra Jėzaus vardas. Viešpaties žodis (Mt 10, 17) įvyksta apaštaluose, bet taip pat ir kitas (Mt 13, 11). — (42) *Mokę šventykloje.* Kadangi vyriausioji taryba buvo nutarusi palikti apaštalams ramybę, tai ir šventyklos viršininkas apaštalams nesipriešino.

4. Pirmieji dijakonai ir nukankinimas šv. Stepono, 6, 1—8, 3

Žymiai padidėjus krikščionių bendruomenei, išrenkami pirmieji septyni dijakonai (6, 1—7). Jų vienas, Steponas, savo uolumu sukelia didelę žydų neapykantą, kaltinamas piktžodžiavimu prieš Mozę ir Dievą (6, 8—7, 1) ir, nežiūrint jo pasiteisinimo, užmušamas akmenimis. Po jo mirties prasideda didelis krikščionių persekiojimas (7, 2—8, 3). — (6, 1) *Graikų prieš žydus.* Čia graikais, arba elenistais, vadinami užsieniuose gimusieji žydai, kurie, paprastai, vartodavo graikų kalbą kaip savąją; o žydais vadinami tie, kurie gyveno Sirijoje ir Palestinoje ir tarp savęs, paprastai, kalbėdavosi „žydų" kalba, t. y., aramajiška, arba sirokaldajiška. Jėzaus Kristaus Bažnyčia, priimdama elenistus, buvo padariusi žymų žingsnį priekin savo visuotinumo išvystyme, nes sugraikėję žydai, kaip vietos atžvilgiu, taip ir savo pilietišku gyvenimu, buvo atsistoję tarp žydų ir pagonių. — *Kad jų našlės buvusios aplenkiamos...* Savaime suprantama, kad ne apaštalai aplenkdavo tas našles, juk čia kalbama apie tikinčiųjų labdarybę, daromą laisva valia. Našlės buvo šelpiamos taip pat ir žydų bendruomenėse, net iš šventyklos iždo (2 Mak 3, 10). — (2) *Dvylika sušaukė mokytinių minią.* Apaštalai nori apsisaugoti nuo panašių kaltinimų, nežiūrėdami, ar dabar iškeltieji kaltinimai turėjo pagrindo, ar ne. „Dvylika" yra Kristaus mokytiniai siauriausia to žodžio prasme (1, 13. 26), platesnė prasmė — mokytiniai yra visi krikščionys. — *Netinka, kad mes paliktumėm...* Gal elenistai buvo pareiškę pageidavimą, kad patys apaštalai pasirūpintų išmaldų pa-

1 Tim 3, 7 s

Dei, et ministrare mensis. [3] Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, et sapientia, quos constituamus super hoc opus.

Act 2, 42

[4] Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus. [5] Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide, et Spiritu sancto, et Philippum, et Prochorum, et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et Nicolaum advenam Antiochenum. [6] Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum: et orantes imposuerunt eis manus.

Act 8, 5—40; 21, 8

Act 8, 17 ss; 13, 3; 14, 23; 19, 8; 1 Tim 4, 14; 2 Tim 1, 6

nautumėm prie stalų. [3] Todėl, broliai, nužiūrėkite iš savo tarpo septynis gero vardo, šventosios Dvasios ir išminties pilnus vyrus, kad juos įstatytumėm šitai reikmenei. [4] Mes gi pasiliksime prie maldos ir žodžio tarnavimo. [5] Tas pasakymas patiko visai daugybei. Jie išrinko Steponą, vyrą pilną tikėjimo ir šventosios Dvasios, Pilypą, Prokorą, Nikanorą, Timoną, Parmeną ir naujatikį antijokietį Mikalojų. [6] Šituos jie pastatė apaštalų akivaizdon, o tie melsdamies uždėjo ant jų rankas.

---

skirstymu. — (3) *Nužiūrėkite*... Apaštalai galėjo patys išrinkti, tačiau jie pavedė tą teisę krikščionims. Sau jie pasiliko nustatyti privalumus, kuriuos renkamieji turi turėti, atiduoti išrinktiesiems pareigas ir jiems pašventinti dėti ant jų rankas. — *Septynis.* Kodėl numatyta išrinkti septynis, mes nežinome, tačiau apaštalai tą skaičių pasirinko nepripuolamai. Skaitmuo „septyni" neretai sutinkamas įvairiose šventojo Rašto vietose, kur jis turi ypatingos reikšmės. Plg. 2 Moz 25, 37; 3 Moz 23, 15; Zak 4, 2. 10; Apr 1, 4 ir t.t. Gal ir Jeruzalės miestas buvo padalytas į septynis rajonus, arba, gal Jeruzalės bažnyčia buvo paskirstyta į septynias bendruomenes. — *Gero vardo.* Rinktinieji visų pirma turi turėti bendrą pasitikėjimą. Geras vardas turi ypač paliesti du dalyku: kad jie būtų pilni šventosios Dvasios, tai yra, antgamtinės malonės, ir kad jie turėtų išminties pilnybę savo pareigoms tinkamai atlikti. — (4) *Pasiliksime prie maldos ir žodžio*... Malda apaštalai įsigydavo sau dvasios turtų, pamokslais jie juos dalijo. Malda čia reiškia bendras pamaldas, kurių vidurys yra švenčiausioji auka. — (5) *Jie išrinko Steponą*... Mikalojų išskyrus, visi kiti išrinktieji gimimo buvo žydai. Šv. Steponas įvardijamas pirmas, kaip žymiausis tarp kitų. Dijakoną Pilypą reikia skirti nuo to paties vardo apaštalo. Plg. 8, 5; 21, 8. Dijakonas Pilypas vėliau gyveno Kesarijoje, kur jį lankė Povilas. Kadangi jis tuo metu turėjo keturias užaugusias dukteris, tai, renkamas į dijakonus, jis turėjo būti vedęs. Mikalojų kai kas laiko mikolaičių sektos steigėju (Apr 2, 6. 15...), bet, toli gražu, nėra tai tikras dalykas. — (6) *Melsdamies uždėjo ant jų rankas.* Rankų dėjimas jau Senajame Testamente buvo valdžios suteikimo ženklas (4 Moz 27, 18; 5 Moz 34, 9; plg. 4 Moz 8, 10). Naujajame Testamente rankų dėjimas yra ženklas, kad duodama stiprinančios galios kūnui ir sielai, ir priemonė tam davimui įvykdyti (Mk 10, 16; Mt 9, 18; Lk 13, 13; Apd 9, 12); taip pat yra ženklas ir priemonė šventosios Dvasios suteikimo tikintiesiems (Apd 8, 17—19; 6) arba, pagaliau, kaip šičia, ženklas ir priemonė perduoti atskiriems asmenims pareigos galią ir jos malonę. Toki, taip iškilmingai šventinimu perduota, galia negalėjo baigtis išmaldų paskirstymu, nors tai galėjo būti artimiausis dijakonų uždavinys, bet turėjo savyje įgaliojimus kitiems, augštesniems, veiksmams. Tuo pačiu tos galios gavusieji buvo atskiriami nuo kitų tikinčiųjų. Kad jų pareigos tikslas buvo augštesnis, parodo rūpestingumas, kuriuo dijakonai buvo išrinkti, ir savybės, kurių iš jų reikalavo

[7] Viešpaties žodis tarpo, ir mokytinių skaičius labai daugėjo Jeruzalėje. Net didelis kunigų skaičius pasiduodavo tikėjimui.

[8] Steponas, pilnas malonės ir galios, darė žmonėse didelių stebuklų ir ženklų. [9] Tuomet kai kurie iš sinagogos, vadinamos libertinų, kireniečių, aleksandriečių, taip pat tų, kurie buvo iš Kilikijos ir Azijos, kėlėsi ir ginčijosi su Steponu. [10] Jie negalėjo atsistengti išminčiai ir Dvasiai, kuri kalbėjo. [11] Todėl jie pamokė kelis žmones sakyti, būk girdėję jį kalbant piktžodžiavimų prieš Mozę ir prieš Dievą. [12] Sujudino taip pat minią, vyresniuosius ir Rašto žinovus ir subėgę nutvėrė jį ir nuvedė į tarybą. [13] Čia jie pastatė netikrų liudytojų, kurie sakė: Šitas žmogus nesiliauja kalbėjęs žodžius prieš šventąją vietą ir prieš įstatymą, [14] nes mes girdėjome jį sakant: Tas Jėzus Nazarėnas išardys šitą

[7] Et verbum Domini crescebat, et multiplicabatur numerus discipulorum in Ierusalem valde: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei.

[8] Stephanus autem plenus gratia, et fortitudine faciebat prodigia, et signa magna in populo. [9] Surrexerunt autem quidam de synagoga, quae appellatur Libertinorum, et Cyrenensium, et Alexandrinorum, et eorum qui erant a Cilicia, et Asia, disputantes cum Stephano: [10] et non poterant resistere sapientiae, et Spiritui, qui loquebatur. [11] Tunc summiserunt viros, qui dicerent se audivisse eum dicentem verba blasphemiae in Moysen, et in Deum. [12] Commoverunt itaque plebem, et seniores, et Scribas: et concurrentes rapuerunt eum, et adduxerunt in concilium, [13] et statuerunt falsos testes, qui dicerent: Homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum, et legem. [14] audivimus enim eum dicentem: quoniam Iesus Nazarenus hic, destruet locum istum,

Act 19, 20 — Lc 21, 15 — Mt 26, 59 ss — Mt 10, 17 — Ir 26, 11; Act 21, 18 — Mc 14, 58; Io 11, 48

(Iren. Kipr. Klem.-Rom. Just.). Plg. 8, 5..., kur vieną iš jų matome skelbiant Evangeliją. Anot padavimo, kai kurie dijakonai anksčiau buvę tarp 70 Jėzaus mokytinių.

— (7) *Didelis kunigų skaičius.* Prie krikščionių dėjosi ir tokie, kurie buvo išmokę šventojo Rašto ir bendrai susipažinę su žydų mokslu. Reikia dar atsiminti, kad prie gyvos Kristaus galvos kunigai buvo labai dažnai prieš jį nusistatę.

(8) *Didelių stebuklų ir ženklų.* Per šv. Steponą Dievas darė tokių pat stebuklų, kaip per apaštalus. — (9) *Iš sinagogos.* Anuo metu Jeruzalėje buvo daug sinagogų. Libertinais vadinami ainiai tų žydų, kurie buvo kaip vergai parduoti į Romą, o paskui atgavo laisvę ir buvo sugrįžę į savo tėvynę. Jie su kireniečiais (plg. Mt 27, 32) ir aleksandriečiais sudarė vieną sinagogą, kilikiečiai su azijiečiais, tai yra, atvykusiais iš įvairių vietų Mažosios Azijos pajurio, kitą. Aleksandrijoje anais laikais buvo apie šimtą tūkstančių žydų. Iš ten Septynių dešimtų vertimas (Septuaginta, LXX), kaip elenistų šventasis Raštas, buvo išplatintas visoje Romos valstybėje. — (10) *Jie negalėjo atsistengti...* Taip buvo vykdomas Viešpaties pažadas, Lk 21, 15. — (11) *Pamokė kelis žmones...* Kadangi Stepono priešai neįstengė nugalėti jo žodžiais, jie griebėsi melo ir šmeižtų. Jie neteisingai kaltina jį, būk jis kalbėjęs prieš Mozę, kuriam tarpininkaujant buvo duotas įstatymas, ir todėl prieš patį Dievą, Įstatymo davėją. — (14) *Išardys šitą vietą...* Panašiai jie elgėsi kitados prieš Viešpatį (Mt 26, 61; Mk 14, 58). Gal Steponas

et mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyses. [15] Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem eius tamquam faciem Angeli.

Act 17, 11; 24, 9 Ps 28, 3; Gn 11, 31; 15, 7

7. [1] Dixit autem princeps sacerdotum: Si haec ita se habent? [2] Qui ait: Viri fratres, et patres audite: Deus gloriae apparuit patri nostro Abrahae cum esset in Mesopotamia, prius quam moraretur in Charan. [3] et dixit ad illum: *Exi de terra tua, et de cognatione tua, et veni in terram, quam monstravero tibi.* [4] Tunc exiit de terra Chaldaeorum, et habitavit in Charan. Et inde, postquam mortuus est pater eius, transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos ha-

Gn 12, 1; 48, 4

Gn 11, 32; 12, 5

vietą ir pakeis padavimus, kokių yra mums palikęs Mozė. [15] Žiūrėdami į jį, visi sėdėjusieji taryboje matė jo veidą, kaip angelo veidą.

7. [1] O vyriausis kunigas paklausė: Ar taip iš tikrųjų yra? [2] Jis atsakė: Vyrai, broliai ir tėvai, pasiklausykite: Garbės Dievas apsireiškė mūsų tėvui Abraomui, kai jis buvo Mezopotamijoje, pirma nekaip apsigyveno Kharane, [3] ir jam tarė: *Išeik iš savo žemės ir iš savo giminės, ir eik į šalį, kurią tau parodysiu.* [4] Tuomet jis išėjo iš kaldiejiečių žemės ir apsigyveno Kharane. Paskui, mirus jo tėvui, jis perkėlė jį į šitą šalį, kurioje jūs

---

buvo pakartojęs Viešpaties pranašystę, Mt 24, 2. Jis, be abejo, mokė, kad Mozės įstatymas ne ta prasme nekeistinas, kaip manė žydai (7, 46), ir kad tikras Dievo garbinimas nesurištas su žydų šventykla (7, 48...). — (15) *Kaip angelo veidą.* Ką Steponas nešiojo savo širdies gilumoje, šventosios Dvasios pilnybę ir grožį, žibėjo dabar jo kaktoje ir darė jo veidą panašų į angelo (Hil.). Beginklis stovi jis vilkų viduryje, tačiau net pikti priešai mato spindulį šviesos, kuri iš teisybės saulės, į dangų įžengusiojo Išganytojo, šviečia ant Stepono (Aug.).

(7, 2) *Broliai ir tėvai.* Gali būti, kad tėvais čia šv. Steponas vadina savo teisėjus, o visus kitus — broliais. — *Garbės Dievas apsireiškė.* Iškilmingu paminėjimu, kad Dievas apsireikšdavo labai garbingai Senajame Testamente, šv. Steponas atmeta neteisingą kaltinimą, būk jis piktžodžiavęs Dievui (6, 11), o išsireiškimu — „mūsų tėvui Abraomui" — pabrėžia, kad jis pats, būdamas iš Abraomo giminės, augštai vertina jam suteiktas teises ir duotus pažadus. — Visas čia duodamas Stepono pamokslas yra sutrumpinta žydų tautos istorija. Net daug jo žodžių paimta iš Senojo Testamento knygų. Tame pamoksle šv. Steponas įrodo, kad žydai dažnai priešindavosi Dievui, kurs tiek daug gero yra jiems padaręs. — *Kai jis buvo Mezopotamijoje.* Dievas buvo apsireiškęs Abraomui jau Mezopotamijoje, kaldiejiečių Ure, t. y., mieste, kurs buvo kaldiejiečių gyvenamas, anksčiau kaip jis apsigyveno Kharane, iš kurio turėjo persikelti jau į Kanaano šalį. Tas pirmas Dievo apsireiškimas Abraomui minimas ir 1 Moz 15, 7, kur Dievas sakosi išvedęs jį iš kaldiejiečių Uro. Apie šitą Dievo apsireiškimą Abraomui Ure liudija taip pat žydų tradicija (Jos.-Fl. Philo). Šitos tradicijos čia laikosi šv. Steponas, ir Dievo duotą įsakymą Abraomui išeiti iš kaldiejiečių Uro jis išreiškia (3 e.) tais pačiais žodžiais, kuriais buvo duotas antras įsakymas Abraomui, jau gyvenusiam Kharane, eiti iš čia į Kanaano žemę. Apie šitą antrą įsakymą kalbama 1 Moz 12, 1. — (4) *Mirus jo tėvui.* Anot 1 Moz 11, 26—12, 4, gali rodytis, kad Abraomas buvo gimęs, kai jo tėvui Tarei buvo sukakę 70 metų amžiaus. Visas Tarės amžius buvo 205 metai. Kadangi Abraomas išvyko iš Kharano, turėdamas 75 me-

dabar gyvenate. 5 Jis jam nedavė joje tėvonystės nė vienos pėdos ploto, bet pažadėjo *duosiąs ją paveldėti jam ir jo ainijai po jo,* nors jis neturėjo sūnaus. 6 Taigi, Dievas jam kalbėjo: *Jo ainija bus ateiviai svetimoje šalyje; juos privers vergauti ir piktai elgsis su jais per keturis šimtus metų. 7 Bet tautą, kuriai jie tarnaus, aš teisiu,* pasakė Viešpats. *Paskui jie išeis ir man tarnaus šitoje vietoje.* 8 Jis jam davė apipjaustymo sandorą. Taip jam gimė Izaokas, ir jis apipjaustė jį aštuntoje dienoje. Izaokui gimė Jokūbas, Jokūbui dvylika patrijarkų. 9 Patrijarkai pavydėdami pardavė Juozapą į Egiptą, bet Dievas buvo su juo 10 ir išgelbėjo jį iš visų jo vargų. Jis davė jam malonės ir išminties *Egipto*

bitatis. 5 Et non dedit illi hereditatem in ea, nec passum pedis: sed *repromisit dare illi eam in possessionem, et semini eius post ipsum,* cum non haberet filium. 6 Locutus est autem ei Deus: *Quia erit semen eius accola in terra aliena, et servituti eos subiicient, et male tractabunt eos annis quadringentis: 7 et gentem cui servierint, iudicabo ego, dixit Dominus. et post haec exibunt, et servient mihi in loco isto.* 8 Et dedit illi testamentum circumcisionis: et sic genuit Isaac, et circumcidit eum die octavo: et Isaac, Iacob: et Iacob, duodecim Patriarchas. 9 Et Patriarchae aemulantes, Ioseph vendiderunt in Aegyptum, et erat Deus cum eo: 10 et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius: et dedit ei gratiam, et sapientiam *in conspectu Pharaonis regis Aegypti, et*

Gn 12, 7; 13, 15; 17, 8; 48, 4; Dt 2, 5
Gn 15, 13; Ex 2, 22; 12, 40
Ex 3, 12
Gn 17, 10; 21, 4
Gn 37, 11. 28; 39, 1 s. 21; Sap 10, 14
Gn 41, 37

tus amžiaus, tai Tarė, išvykus Abraomui, turėjo gyventi Kharane dar 60 metų. Tačiau Pradžios knygoje pasakyta, kad Tarė sulaukęs vaikų, turėdamas 70 metų amžiaus (1 Moz 11, 26). Tarp jo vaikų pirmoje vietoje, tiesa, paminėtas Abraomas, bet tikriausiai ne dėl to, kad jis buvo amžiumi vyriausis, bet dėl to, kad jis buvo svarbiausis asmuo tarp visų Tarės vaikų. Taigi, Abraomas galėjo gimti Tarei, kai šiam buvo sukakę jau 130 metų amžiaus, ir kai Tarė, turėdamas 205 metus amžiaus, mirė Kharane, tuomet Abraomas, turėdamas 75 metus amžiaus, Dievo įsakymu paliko Kharaną ir persikėlė į Kanaano šalį. — (5) *Jis jam nedavė...* Čia šv. Steponas kelia aikštėn kai kurias pagrindines žymes Dievo vadovavimo išrinktajai tautai. Dievas nedavė Abraomui nuosavybėn nė pėdos žemės; vieton duoti, jis jam tik pažadėjo ir tai tokiuo metu, kai Abraomas dar tebebuvo bevaikis (1 Moz 12, 7; 15, 18; 13, 15). Taip Dievas jau išrinktosios tautos istorijos pradžioje parodė, kad jos likimas ir išgelbėjimas nepriklausys nuo bendrai priimtos žemiškos tvarkos, bet kad Dievas visa ves pagal savo nutarimus. Kadangi Steponas buvo ypač kaltinamas, būk jis kalbėjęs prieš Mozę ir šventyklą (6, 11. 13. 14), tai jis parodo, kad maloningi Dievo pažadai reiškėsi dar prieš Mozę ir prieš šventyklos atsiradimą ir buvo nuo jų nepriklausomi; tuo tarpu kad jo laiko žydai taip laikėsi įstatymo ir šventyklos, lyg nuo jų viskas priklausytų. — (6) *Per keturis šimtus metų.* Tiksliau: keturis šimtus tris dešimtis (2 Moz 12, 40; Gal 3, 17). Steponas čia laikėsi 1 Moz 15, 13, kur taip pat paminėta tik keturi šimtai metų. — (7) *Aš teisiu:* bausiu. — *Šitoje vietoje:* Kanaano šalyje. — (8) *Apipjaustymo sandorą.* Žr. 1 Moz 17, 10; Rom 4, 11. Viešpats buvo padaręs sandorą, kurios ženklas buvo apipjaustymas. — (10) *Išgelbėjo jį...* Čia ir toliau Steponas parodo, kad Dievas savo išrinktajai tautai teikia palaiminimo ir globos taip pat svetimoje šalyje. Tai-

Gn 41, 54; 42, 5
Gn 42, 2
Gn 43, 3. 16; 45, 3
Gn 46, 27; Ex 1, 5; Dt 10, 22
Gn 46, 1. 5; 49, 32; Ex 1, 6
Gn 23, 16; 50, 13; Ios 24, 32
Ex 1, 7
Gn 24, 7; Ox 1, 9. 22

constituit eum praepositum super Aegyptum, et super omnem do= mum suam. 11 Venit autem fames in universam Aegyptum, et Cha= naan, et tribulatio magna: et non inveniebant cibos patres nostri. 12 Cum audisset autem Iacob esse frumentum in Aegypto: misit pa= tres nostros primum: 13 et in se= cundo cognitus est Ioseph a fratri= bus suis, et manifestatum est Pha= raoni genus eius. 14 Mittens au= tem Ioseph accersivit Iacob patrem suum, et omnem cognationem su= am in animabus septuagintaquin= que. 15 Et descendit Iacob in Ae= gyptum, et defunctus est ipse, et patres nostri. 16 Et translati sunt in Sichem, et positi sunt in se= pulchro, quod emit Abraham pretio argenti a filiis Hemor filii Sichem. 17 Cum autem appropinquaret tempus promissionis, quam con= fessus erat Deus Abrahae, crevit populus, et multiplicatus est in Aegypto, 18 *quoadusque surrexit alius rex in Aegypto, qui non scie= bat Ioseph.* 19 Hic circumveniens

karaliaus Paraono akivaizdoje ir pastatė jį viršininku Egiptui ir vi= siems jo namams. 11 Atėjo badas ir didis suspaudimas į visą Egiptą ir Kanaaną, taip kad mūsų tėvai nebegalėjo rasti maisto. 12 Jokū= bas, išgirdęs Egipte esą javų, iš= siuntė mūsų tėvus pirmą kartą. 13 Antrą kartą Juozapas buvo pa= žintas savo brolių, ir Paraonui pa= sidarė žinoma jo giminė. 14 Juo= zapas siuntė ir parsikvietė savo tė= vą Jokūbą ir visą savo giminę, vi= so septynias dešimtis penkis žmo= nes. 15 Jokūbas nuvyko Egiptan. Tenai mirė jis ir mūsų tėvai. 16 Jie buvo perkelti į Sikemą ir palaidoti kape, kurį Abraomas buvo pirkęs už pinigus iš Sikemo sūnaus Emo= ro vaikų. 17 Kuomet artinosi me= tas pažado, kurį Dievas buvo da= vęs Abraomui, tauta tarpo ir dau= gėjo Egipte, 18 *iki radosi Egipte ki= tas karalius, kurs nieko nežinojo apie Juozapą.* 19 Jis klastingai el=

---

gi, jo pažadai nebuvo surišti tik su Kanaano žeme. Pažadai buvo pada= ryti anksčiau negu apipjaustymo sando= ra. Juozapo likimu pasireiškia Izraė= lio istorijoje priešingybė tarp tautos valios ir Dievo nutarimų. — (14) *Sep= tynias dešimtis penkis.* Toks pat skai= čius nurodomas Septynių dešimtų ver= time (LXX). Jo čia, matomai, laikėsi šv. Steponas; bet ebrajiškame tekste ir Vulgatoje yra 70 (1 Moz 46, 27). Šitas skaičius tikresnis. — (16) *Jie bu= vo perkelti į Sikemą.* Anot 1 Moz 49, 30, Jokūbas buvęs palaidotas Makpe= los oloje prie Ebrono. Taigi, žodžius: *jie buvo perkelti* reikia suprasti apie kitus patrijarkus be Jokūbo, nors bu= vęs padavimas, kad iš tikrųjų visi pa= trijarkai buvę palaidoti Sikeme. Šv. Steponas, gali būti, ir laikėsi šitos tra= dicijos. — *Kurį Abraomas.* Vietoje *Abraomas* reiktų skaityti (Jos 24, 32) Jokūbas. Šv. Steponas, karštai kalbė= damas, gal netyčia tuodu vardu su= keitė, o šv. Lukas tiksliai jo žodžius surašė, netaisydamas nė kalbos klai= dos, kurią, be abejo, buvo pastebėjęs (Beda ir kt.). — *Iš Sikemo sūnaus Emoro vaikų.* Gal tikresnis skaitymas bus: iš Emoro vaikų Sikeme. — (17) *Metas pažado.* Pažado metas buvo Dievo skirtas laikas paimti Žadėtąją žemę. Kai Egiptas buvo pradėjęs var= ginti Izraėlį, jo išvadavimo laikas bu= vo jau atėjęs, ir jo vadas buvo jau gi= męs. Kaip patrijarkų laikais, taip ir Mozės, Dievo garbės apsireiškimas ne= buvo surištas su šventykla. — (18) *Kitas karalius:* svetimas karalius. Su juo karališkąją valdžią Egipte paėmė

gėsi su mūsų gimine, vargino mūsų tėvus, kad išmestų savo kūdikius, ir kad tie neliktų gyvi. [20] Tuo tai metu gimė Mozė ir patiko Dievui. Jis buvo auginamas tris mėnesius savo tėvo namuose. [21] Kuomet buvo išmestas, jį paėmė Paraono duktė ir augino: jis turėjo būti jos įsūnis. [22] Mozė buvo išmokytas visos egiptiečių išminties. Jis buvo galingas savo žodžiais ir darbais. [23] Kada jam buvo sukakę keturios dešimtys metų, kilo jame sumanymas aplankyti savo brolius, Izraėlio vaikus. [24] Pamatęs vieną, kuriam buvo daroma skriauda, apgynė jį; jis atkeršijo už tą skriaudžiamąjį, užmušdamas egiptietį. [25] Jis manė, broliai suprasią, kad Dievas per jį juos išgelbėsiąs, bet jie nesuprato. [26] Kitą dieną jis atsirado tarp jų, kuomet jie vaidijosi, ir stengėsi ramiai juos sutaikinti, sakydamas: Vyrai, jūs esate broliai, kam darote kits kitam skriaudą? [27] Bet tas, kurs skriaudė savo artimą, atstūmė jį, sakydamas: *Kas tave pastatė*

genus nostrum, afflixit patres nostros ut exponerent infantes suos ne vivificarentur. [20] Eodem tempore natus est Moyses et fuit gratus Deo, qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui. [21] Exposito autem illo, sustulit eum filia Pharaonis, et nutrivit eum sibi in filium. [22] Et eruditus est Moyses omni sapientia Aegyptiorum, et erat potens in verbis, et in operibus suis. [23] Cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios Israel. [24] Et cum vidisset quendam iniuriam patientem, vindicavit illum: et fecit ultionem ei, qui iniuriam sustinebat, percusso Aegyptio. [25] Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis: at illi non intellexerunt. [26] Sequenti vero die apparuit illis litigantibus: et reconciliabat eos in pace, dicens: Viri, fratres estis, ut quid nocetis alterutrum? [27] Qui autem iniuriam faciebat proximo, repulit eum, dicens: *Quis te constituit principem,*

Ex 2, 2; Hbr 11, 23
Ex 2, 5. 10
Ex 2, 11
Ex 2, 12
Ex 2, 13
Ex 2, 14; Lc 12, 14

kita giminė. Plg. 2 Moz 1, 10. — (20) *Patiko Dievui.* Dievas buvo pasirinkęs tą kūdikį dideliems dalykams. Šv. Steponas iš Mozės istorijos nurodo tik kai kuriuos bruožus, kuriais tas žydų tautos vadas pasirodo esąs vaizdas Kristaus. — (22) *Visos egiptiečių išminties.* Mozei suteiktos žinios lietė ypačiai gamtos pažinimą, astronomiją, gydymo mokslą. — *Buvo galingas savo žodžiais ir darbais.* Čia nėra prieštaravimo tam, kas pasakyta 2 Moz 4, 10..., nes žodžiais galingai veikti gali bet kas ir nebūdamas geras kalbėtojas, jei tik tai, ko jam trūksta, pavaduoja kiti privalumai ir Dievo pagalba. Mozės pavyzdys parodo, kad ir iš pagonių rašytojų galima pasisemti naudingos išminties. — (23) *Sumanymas aplankyti savo brolius.* Mozė buvo galingas karaliaus namuose ir nieko neprivalė, tačiau gailestingumas vedė jį pas jo brolius. — (25) *Bet jie nesuprato.* Net jei Mozė būtų elgęsis tiktai savo nuožiūra, izraėlitai galėjo pažinti, kad teisingumo jausmas, drąsa ir savęs išsižadanti meilė darė iš jo tinkamą žydams vadą. Bet Mozė jau buvo Dievo pamokytas apie savo pašaukimą ir elgėsi, klausydamas to savo pašaukimo. Tačiau jau ir tuomet Izraėlis pradėjo nesuprasti savo tikros naudos ir stumti jį nuo savęs. — (27) *Kas tave pastatė...* Mozė, kurs, nežiūrėdamas savo augštos vietos, jieškojo savo suvargusių brolių ir mėgino juos ginti nuo prispaudėjų, patiria, kad jo palankus

et iudicem super nos? [28] *numquid interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti heri Aegyptium?* [29] *Fugit autem Moyses in verbo isto: et factus est advena in terra Madian,* ubi generavit filios duos. [30] Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina Angelus in igne flammae rubi. [31] Moyses autem videns, admiratus est visum, et accedente illo ut consideraret, facta est ad eum vox Domini, dicens. [32] *Ego sum Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Iacob.* Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare. [33] *Dixit autem illi Dominus: Solve calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo stas, terra sancta est.* [34] *Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Aegypto, et gemitum eorum audivi, et descendi liberare eos. Et nunc veni, et mittam te in Aegyptum.* [35] Hunc Moysen, quem negaverunt, dicentes: Quis te constituit principem et iudicem? hunc Deus principem et redemptorem misit, cum manu Angeli, qui apparuit illi in rubo. [36] Hic eduxit illos faciens prodigia, et signa in terra Aegypti, et in rubro mari,

Ex 2, 15. 22; 18, 3 s

Ex 3, 2; Dt 33, 16

Ex 3, 6

Ex 3, 5

Ex 3, 7. 10; 2, 24

Ex 2, 14

Ex 7, 8. 9; 14, 21; Nm 14, 33; Ex 16, 1

mums viršininku ir teisėju? [28] *Ar tu nori užmušti mane, kaip vakar užmušei egiptietį?* [29] *Dėl to žodžio Mozė pabėgo ir buvo ateivis Madijano šalyje,* kur jam gimė du sūnu. [30] Praslinkus keturioms dešimtims metų, jam pasirodė Sinajaus kalno tyruose Angelas degančio krūmo liepsnoje. [31] Pamatęs Mozė stebėjosi reginiu. Prisiartinant jam pasižiūrėti, pasigirdo jam Viešpaties balsas, kurs sakė: [32] *Aš tavo tėvų Dievas, Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas.* Tuomet Mozė sudrebėjo ir nebedrįso žiūrėti. [33] *O Viešpats jam tarė: Nusiauk nuo savo kojų autuvą, nes vieta, kurioje tu stovi, yra šventa.* [34] *Aš matyte mačiau mano Egipte esančiosios tautos suspaudimą, girdėjau jų vaitojimą ir nužengiau jų išvaduoti. Eikš dabar; aš tave siųsiu Egiptan.* [35] Tą tai Mozę, kurio jie išsigynė, sakydami: Kas tave pastatė viršininku ir teisėju? Dievas siuntė, kaip viršininką ir atpirkėją per angelą, kurs jam pasirodė krūme. [36] Jis išvedė juos, darydamas stebuklų ir ženklų Egipto žemėje,

---

tarpininkavimas piktai atmetamas. — (29) *Buvo ateivis...* Kaip savo gyvenimo pradžioje, taip ir jo viduryje, Mozė atsiskiria nuo savo tautos. Jis yra svetimšalis, kitos tautos dalis, ir jo grįžimo prie savo tautos netenka laukti. Bet kaip tik čia ateina laikas, kuriame Dievas jį pašaukia vaduoti Izraėlį. Žr. 2 Moz 2, 21... — (30) *Sinajaus kalno tyruose.* Turėdamas aštuonias dešimtis metų (plg. 2 Moz 7, 7), Mozė gauna apreiškimą tyruose ten, kur yra Sinajus su kalno viršūne Horebu; tame apreiškime jam pavedama vykti į Egiptą gelbėti savo tautos. Minimas čia angelas tikriausiai yra Viešpaties angelas (2 Moz 3, 2), todėl per angelą atsiliepė pats Dievas (Iren. Bazil. ir kt.). — (33) *Yra šventa.* Tyruose nebuvo šventyklos, o tačiau „*yra šventa vieta*". — (35) *Tą tai Mozę...* Dievas savo neišsemiamame gerume siuntė kaip tik tą gelbėtoją tautai, kurį jos vaikai buvo atstūmę. — *Per angelą...:* su globa ir pagalba angelo, kurs jam buvo pasirodęs degančio krūmo liepsnoje. Tauta nenorėjo pažinti Mozės, kaip savo gelbėtojo. Juo maloningiau tat elgiasi su juo pats Dievas. Izraėlio nedėkingumas ir atkaklumas yra verti didžiausio papeikimo. Mozė, kaip tautos vadas, gelbėtojas ir tarpininkas, yra

Raudonojoje jūroje ir per keturias dešimtis metų tyruose. [37] Taigi, tas Mozė pasakė Izraėlio vaikams: *Dievas pažadins jums iš jūsų brolių tarpo Pranašą, kaip mane; jo jūs klausysite.* [38] Jis tai susirinkime tyruose buvo su angelu, kurs jam kalbėjo Sinajaus kalne, ir taip pat su mūsų tėvais; jis gavo gyvenimo žodžius mums duoti. [39] Jo mūsų tėvai nenorėjo klausyti ir jį atstūmė; savo širdimi jie nukrypo Egiptan, [40] *sakydami Aaronui: Padaryk mums dievų, kurie eitų pirm mūsų: nes tam Mozei, kurs mus išvedė iš Egipto žemės, mes nežinome, kas jam atsitiko.* [41] Anomis dienomis jie pasidarė veršį, aukojo aukų stabui ir linksminosi savo rankų darbais. [42] Dievas nusigręžė ir atidavė juos tarnauti dangaus kariuomenei, kaip parašyta pranašų knygoje: *Argi jūs, Izraėlio namai, aukojote man aukas ir dovanas tyruose per*

et in deserto annis quadraginta. [37] Hic est Moyses, qui dixit filiis Israel: *Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, tamquam me, ipsum audietis.* [38] Hic est, qui fuit in Ecclesia in solitudine cum Angelo, qui loquebatur ei in monte Sina, et cum patribus nostris: qui accepit verba vitae dare nobis. [39] Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt, et aversi sunt cordibus suis in Aegyptum, [40] *dicentes ad Aaron: Fac nobis deos, qui praecedant nos: Moyses enim hic, qui eduxit nos de terra Aegypti, nescimus quid factum sit ei.* [41] Et vitulum fecerunt in diebus illis, et obtulerunt hostiam simulachro, et laetabantur in operibus manuum suarum. [42] Convertit autem Deus, et tradidit eos servire militiae caeli, sicut scriptum est in Libro Prophetarum: *Numquid victimas, et hostias obtulisti mihi annis quadraginta*

Dt 18, 15; Act 3, 22
Act 7, 53; Ex 19, 3; Dt 9, 10; 32, 2 O'
Nm 14, 3
Ex 32, 1. 23
Ex 32, 4. 6
Am 5, 25; Ir 7, 18

Viešpaties Jėzaus Kristaus vaizdas. — (37) *Pranašą, kaip mane...* Kaip išvadavimo ir savo stebuklų darbu Mozė buvo Išganytojo vaizdas, taip jis, kaip pranašas, nurodo Išganytoją, kuriame turėjo įvykti visos pranašystės (plg. aug. 3, 22). — (38) *Susirinkime tyruose:* kada buvo susirinkusi tauta priimti įstatymo. — *Gavo gyvenimo žodžius.* Įstatymas suteikia gyvenimo žodžius tiek, kiek jis eina nuo Gyvojo Dievo; tobulai laikomas, jis teikia ir vidinį antprigimtinį gyvenimą, nes jis reikalauja tikėjimo, vilties ir Išganytojo meilės; jis rengia Kristui, kurs yra tikrasis gyvenimas. — (39) *Nenorėjo klausyti...* Nežiūrėdami visų geradarysčių ir Dievo apreiškimų, izraėlitai elgėsi su Moze taip, kaip jų vaikai su Kristumi. Plg. 2 Moz 32, 1... — (40) *Dievų:* vieną tų dievų, kokių jie buvo matę Egipte (2 Ezdr 9, 18), kad jo būtų vedami toliau arba grąžinti Egiptan (2 Moz 16, 3; 4 Moz 14, 4). — *Tam Mozei...* Apie Mozę žydai kalbėjo su nemaža panieka. — (41) *Veršį.* Tai buvo pamėgdžiojimas egiptiečių jaučio Apio, kurs buvo pašvęstas saulei (Oziris). Aaronas pasinaudojo izraėlitams žinomu paveikslu, kad jis būtų jiems Jahvės simbolis, bet jie garbino jį kaip dievaitį. — (42) *Dievas nusigręžė:* pakeitė savo elgesį su jais, liovėsi buvęs jiems maloningas. — *Atidavė.* Šitas žodis čia vartojamas ta pat prasme, kaip ir Rom 1, 24. Dievas, bausdamas izraėlitus už jų stabmeldystę, nebedavė jiems gausesnių malonių. Taip jie, palikti savo sugedusiai valiai, kad būtų nubausti už savo pirmąsias neapgailėtas nuodėmes, įpuolė į kitas nuodėmes. — *Dangaus kariuomenei:* saulei, mėnuliui, žvaigždėms. Plg. Jer galvoje Amoso pranašystės 5, 25. 27 8, 2. — *Pranašų knygoje.* Čia turėta (LXX). — *Argi jūs...* Šito klausimo

in deserto, domus Israel? [43] *Et suscepistis tabernaculum Molooh, et sidus Dei vestri Rempham, figuras, quas fecistis, adorare eas. Et transferam vos trans Babylonem.* [44] Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto, sicut disposuit illis Deus, loquens ad Moysen, ut faceret illud secundum formam, quam viderat. [45] Quod et induxerunt, suscipientes patres nostri cum Iesu in possessionem Gentium, quas expulit Deus a facie patrum nostrorum, usque in diebus David, [46] qui invenit gratiam ante Deum, et petiit ut inveniret tabernaculum Deo Iacob. [47] Salomon autem aedificavit illi domum. [48] Sed non excelsus in manufactis habitat, sicut

Ex 25, 40

Ios 3, 14; Hbr 8, 9; Gn 17, 8; Dt 32, 49

1 Sm 16, 13; 2 Sm 7, 2; Ps 131, 5

1 Rg 6, 1; 1 Par 17, 12 Act 17, 24; Is 66, 1 s

keturias dešimtis metų? [43] *Juk jūs ėmėte sau Moloko padangtę ir savo dievo Remfamo žvaigždę, paveikslus, kuriuos pasidarėte, kad juos pagarbintumėte. Todėl aš jus perkelsiu net į anapus Babilono.* [44] Liudijimo padangtė buvo su mūsų tėvais tyruose, kaip jiems buvo paskyręs Dievas, liepdamas Mozei padaryti ją pagal paveikslą, kurį buvo matęs. [45] Ją priėmę, mūsų tėvai nešėsi drauge su Jėzumi į šalį pagonių, kuriuos Dievas išvarė iš mūsų tėvų akivaizdos. Taip buvo iki Dovîdo dienų. [46] Tasai rado malonės pas Dievą ir prašė, kad jam būtų leista rasti buveinę Jokūbo Dievui. [47] Saliamonas pastatė jam namus. [48] Bet Augščiausis negyvena rankų darbo butuose, kaip sako prana-

---

prasmė yra: juk jūs, Izraėlio namai, neaukojote man ir t. t. Taip čia daromas kartus priekaištas izraėlitams. — (43) *Moloko padangtę...* Moloku ir Remfamu buvo vadinami stabmeldžių dievaičiai, kuriems nekartą duodavo garbę ir žydai. Molokas buvo garbinamas Kanaane, kaip dangaus ir saulės dievas. Remfamas gal buvo koptiškas Saturno planetos vardas. Kaip buvo nešama sandoros skrynia, taip izraėlitai gabeno su savimi skrynią su dievaičiu Moloku. — *Į anapus Babilono.* Pas pranašą Amosą pasakyta „į anapus Damasko“; šv. Steponas vietoje Damasko mini Babiloną, nes pranašo žodžiai buvo jau seniai įvykę ir seniai jau buvo paaiškėję, koki buvo Damasko prasmė. Babilono nelaisvės priminimas turėjo būti didesnis pažeminimas žydams, kurie didžiavosi savo protėviais. — (44) *Liudijimo padangtė.* Žr. 2 Moz 25, 8—40. Taip verčia ebr. tekstą aleksandriečiai (LXX). Todėl aiškinant, sakoma, kad padangtėje Dievas davęs liudijimą apie save, t. y., apsireiškęs, pavyzdžiui, ten laikomose įstatymų lentose. Ebrajiškai ta pati padangtė buvo vadinama sueigos padangtė ta prasme, kad čia Dievas susieidavo su savo tauta. Bet toki sueiga įvykdavo taip pat ir apreiškimu (Dievo liudijimu), ir todėl ebrajiško teksto prasmė nesiskiria nuo aleksandriečių vertimo prasmės. — (45) *Su Jėzumi,* t. y., su Jozue, kurs, Mozei mirus, buvo žydų vadas. Jozuė vedė žydų tautą į Kanaano žemę jos užkariauti. Iki Dovîdui šventykla daug kartų keitė savo vietą, todėl tuomet Izraėlyje nebuvo vienos pastovios šventos vietos (6, 13). Nutarimas tokią pasidaryti subrendo Dovîde, bet buvo įvykdytas Saliamono. — (46) *Tasai rado.* Plg. 2 Kar 7, 2; 1 Kron 17, 1; Ps 13, 1... — (47) *Saliamonas pastatė...:* ne kad Dievas būtų įsakęs Dovîdui ar jam, ne kad toki šventykla būtų buvusi reikalinga, bet kad įvykdytų Dovîdo troškimą (2 Kar 7, 13; 1 Kron 28, 2. 6). Taigi, šventykla buvo žmonių valios padaras, kad ir su Dievo pritarimu. Taigi, kaip Dievo garbinimas nepriklausė nuo šventyklos, taip, atėjus jos galui, neturėjo apsiriboti tiktai jąja. — (48) *Sa-*

šas: [49] *Dangus man sostas, o žemė mano pakojis. Todėl sako Viešpats: Kokiuos namus jūs man statysite? arba kuri yra mano poilsio vieta?* [50] *Argi ne mano ranka visa tai padarė?* [51] Kietu sprandu, neapipjaustytomis širdimis ir ausimis jūs visuomet priešinatės šventajai Dvasiai; kaip jūsų tėvai, taip ir jūs. [52] Kurio iš pranašų nepersekiojo jūsų tėvai? Jie užmušė tuos, kurie pranašavo Teisiojo atėjimą. Jo išdavėjai ir užmušėjai jūs dabar buvote; [53] jūs, kurie gavote angelų patarnavimu įstatymą, bet nesergėjote.

[54] Tai girdėdami, jie nirto savo širdyse ir griežė prieš jį dantimis. [55] Būdamas pilnas šventosios Dva-

Propheta dicit: [49] *Caelum mihi sedes est: terra autem scabellum pedum meorum. Quam domum aedificabitis mihi, dicit Dominus? aut quis locus requietionis meae est?* [50] *Nonne manus mea fecit haec omnia?* [51] Dura cervice, et incircumcisis cordibus, et auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut Patres vestri, ita et vos. [52] Quem Prophetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos, qui praenunciabant de adventu Iusti, cuius vos nunc proditores, et homicidae fuistis: [53] qui accepistis legem in dispositione Angelorum, et non custodistis.

[54] Audientes autem haec dissecabantur cordibus suis, et stridebant dentibus in eum. [55] Cum autem esset plenus Spiritu sancto, inten-

Ex 32, 9; 33, 2; Lv 26, 41; Nm 27, 14; Ir 6, 10; 9, 26; Is 63, 10; 2 Par 36, 16; Mt 23, 31; Ex 20; Gal 3, 19; Hbr 2, 2; Act 7, 38; Act 5, 33; Lc 22, 69; Rom 8, 34; Hbr 1, 3

---

ko pranašas: Iz 66, 1. — (50) *Argi ne mano ranka...* Tikrasis Dievas, dangaus ir žemės Sutvėrėjas, yra be galo didis. Ką gi jam reiškia, palyginta su juo kad ir puikiausi šventykla? Be to, juk žmonės nieko nestato iš savęs, visa statyba daroma iš to, ką Dievas yra davęs. — (51) *Kietu sprandu...* Šv. Steponas gal matė, kad žydai, jo klausydami, ėmė rodyti nepasitenkinimo ženklus, todėl jis nebesigina, bet pats pradeda juos smarkiai kaltinti ir daro jiems didelių priekaištų. Jo kalba darosi panaši į senųjų pranašų žodžius, prikiša žydams atkaklumą (2 Moz 32, 9; 5 Moz 9, 6), dvasios surambėjimą (3 Moz 26, 41), beveik pagonišką nejautrumą ir abejingumą (plg. Jer 6, 10). — (52) *Teisiojo.* Teisusis yra Jėzus Kristus. Žydai virto jo išdavikais, nes jie neteisingais kaltinimais jį įdavė romėnams; jie yra jo užmušėjai, nes jie privertė Pilotą prikalti jį ant kryžiaus. — (53) *Angelų patarnavimu.* Plg. Gal 3, 19; Žyd 2, 2. Padavimas, kad angelai atnešę tautai įstatymą, remiasi 5 Moz 33, 2, kur ebrajiškame tekste pasakyta, kad Dievas pasirodęs su šventųjų tūkstančiais, t. y., lydimas nesuskaitomos dangiškos kariuomenės. Įstatymo peržengimas yra juo labiau baustinas, kad įstatymas yra duotas tarpininkaujant angelams.

(55) *Matė Dievo garbę;* žibančią šviesą, kurioje, paprastai, Dievas pasireiškia; matė tuo būdu, kurs yra pritaikytas dar su kūnu surištai žmogaus dvasiai. — *Stovintį:* ne sėdintį (Mt 26, 64). Jis buvo lyg kad pakilęs savo soste, kad padėtų garbingoje kovoje savo ištikimam tarnui ir liudytojui (Grig.) ir priimtų jį kaip nugalėtoją. — (56) *Matau atvirą dangų.* Steponas mato atvirą dangų dvasios akimis. — *Žmogaus Sūnų.* Be evangelijų, Naujame Testamente šitas pavadinimas sutinkamas tik čia. Jis primena, ką Viešpats yra kalbėjęs, kai žydai tykojo jo gyvybės (Lk 22, 69). Žydai dabar tariasi išgirdę naują piktžodžiavimą, kadangi Steponas žmogaus Sūnų suly-

dens in caelum, vidit gloriam Dei, et Iesum stantem a dextris Dei. Et ait: Ecce video caelos apertos, et filium hominis stantem a dex⸗tris Dei. [56] Exclamantes autem vo⸗ce magna continuerunt aures su⸗as, et impetum fecerunt unanimi⸗ter in eum. [57] Et eiicientes eum extra civitatem lapidabant: et tes⸗tes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui voca⸗batur Saulus. [58] Et lapidabant Stephanum invocantem, et dicen⸗tem: Domine Iesu suscipe spiritum meum. [59] Positis autem genibus, clamavit voce magna, dicens: Do⸗mine ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset, obdormivit in Domino. Saulus autem erat con⸗sentiens neci eius.

Act 22, 20

Ps 30, 6; Lc 23, 46
Lc 23, 34

Act 7, 58; 22, 20; 11, 19

8. [1] Facta est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia, quae erat Ierosolymis, et omnes dispersi

sios, žiūrėdamas į dangų, jis matė Dievo garbę ir Jėzų, stovintį Die⸗vo dešinėje, [56] ir tarė: Štai, aš ma⸗tau atvirą dangų ir žmogaus Sū⸗nų, stovintį Dievo dešinėje. [57] Bet jie ėmė šaukti dideliu balsu, užsi⸗kimšo sau ausis, ir visi padurmai puolė jį. [58] Išmetę jį iš miesto, jie mušė jį akmenimis. Liudytojai pasidėjo savo apsiaustus prie ko⸗jų vieno jaunikaičio, kurs vadinosi Saulius. [59] Taip jie mušė akmeni⸗mis Steponą, kurs meldėsi, saky⸗damas: Viešpatie Jėzau, priimk mano dvasią. [60] Atsiklaupęs, jis šaukė dideliu balsu, sakydamas: Viešpatie, nepaskaityk jiems tos nuodėmės. Tai pasakęs, jis užmi⸗go Viešpatyje. Saulius buvo pri⸗taręs jo nužudymui.

8. [1] Tą dieną prasidėjo didelis persekiojimas Bažnyčios Jeruzalė⸗je, ir visi, išskyrus apaštalus, išsi⸗

---

gina su Dievu. — (57) *Jie ėmė šaukti...* Kas čia sakoma, reikia gal suprasti apie visus čia buvusius ir girdėjusius Stepono žodžius. Toliau minimi kal⸗tintojai, liudytojai ir kiti žydai iš mi⸗nios. Vyriausioji žydų taryba jų ne tik nesulaikė, bet dar kurstė. — (58) *Mušė jį akmenimis.* Pagal įstatymą, už piktžodžiavimą buvo skiriama užmu⸗šimas akmenimis (3 Moz 24, 14). — *Prie kojų vieno jaunikaičio.* Jaunais žmonėmis pas žydus buvo vadinami nevedę vyrai iki 40 metų amžiaus. Sau⸗liui tuomet jau buvo bent 30 metų, nes pirm šito amžiaus viešosios parei⸗gos nebūdavo suteikiamos, o anot 8, 3, Saulius tokias pareigas jau turėjo. Steponas buvo nukankintas apie 37 me⸗tus (anot kitų 33) po Kr. gimimo. Kas galėjo tuomet manyti, kad tas pats žmo⸗gus, kurs taip ypatingu būdu pritarė Stepono nužudymui, paveldės jo dva⸗sią ir neš tą patį tikėjimą į visą pasau⸗lį? Ta valanda pasiliko jo atmintyje iki jo gyvenimo pabaigai. Argi šv. Ste⸗pono žodžiai nebus bemaž ko paskuti⸗niai Povilo parašyti žodžiai: „*Tenebū⸗nie tai jiems paskaityta*" (2 Tim 4, 16). — (59) *Priimk mano dvasią.* Šituos žo⸗džius šventajam kentėtojui gal buvo įkvėpę Jėzaus žodžiai ant kryžiaus (Lk 23, 46). Šventas Steponas, kaip pirma⸗sis kentėtojas, yra vienas iš kilniausių rinktinių akmenų, iš kurių Kristus gali statyti savo Bažnyčią. — (60) *Užmigo Viešpatyje.* Taip neretai atsiliepiama Naujajame Testamente apie teisiųjų mirtį (plg. žem. 13, 36; 1 Kor 7, 39; 15, 18 ir kt.).

(8, 1) *Tą dieną.* Gal tą pačią dieną, kurią šv. Steponas buvo užmuštas ak⸗menimis. — *Išsiskirstė Judiejos...* Eiti į Judieją ir Samariją buvo krikščionims artimiausis kelias iš Jeruzalės. Tenai iš⸗siskirsčiusieji patys buvo tikėjimo skel⸗bėjai (4 e.). Apaštalai pasiliko Jeru⸗zalėje, nes jie nebuvo samdiniai (Jono 10, 13). Anot padavimo, (Klem.⸗Aleks., Euz.) jiems paties Išganytojo buvę liep⸗

skirstė Judiejos ir Samarijos šaly=je. [2] Steponą palaidojo dievobai=mingi vyrai ir labai jį apraudojo. [3] O Saulius naikino Bažnyčią: jis verždavosi į namus, ištraukdavo vyrus ir moteris ir paduodavo į kalėjimą.

[4] Tie, kurie buvo išsiskirstę, vaikščiojo ir skelbė Dievo žodį. [5] Taip Pilypas, nuėjęs į vieną Sa=marijos miestą, skelbė jiems Kri=stų. [6] Minios atsidėjusios stebėjo, kas Pilypo buvo sakoma, klausėsi vienširdžiai ir matė ženklus, ku=riuos jis darė. [7] Nes iš daugelio tų, kurie buvo nešvariųjų dvasių apsėsti, jos, šaukdamos dideliu balsu, išeidavo. Buvo pagydyta daug stabo ištiktų ir raišų. [8] To=dėl tame mieste kilo didelio džiaugsmo. [9] Buvo tenai vienas žmogus, vardu Simonas; anksčiau jis tame mieste buvo žynys ir su=vedžiodavo Samarijos gyventojus,

sunt per regiones Iudaeae, et Sa=mariae praeter Apostolos. [2] Cura=verunt autem Stephanum viri ti=morati, et fecerunt planctum mag=num super eum. [3] Saulus autem devastabat Ecclesiam per domos intrans, et trahens viros, ac mulie=res, tradebat in custodiam.

Act 9, 1; 22, 4

[4] Igitur qui dispersi erant per=transibant, evangelizantes verbum Dei. [5] Philippus autem descendens in civitatem Samariae, praedicabat illis Christum. [6] Intendebant au=tem turbae his, quae a Philippo di=cebantur unanimiter audientes, et videntes signa quae faciebat. [7] Multi enim eorum, qui habebant spiritus immundos, clamantes vo=ce magna exibant. Multi autem paralytici, et claudi curati sunt. [8] Factum est ergo gaudium mag=num in illa civitate. [9] Vir autem quidam nomine Simon, qui ante fuerat in civitate magus, sedu=cens gentem Samariae, dicens se

Act 6, 5

Mc 16, 17

Io 4, 40 ss

Act 5, 36

---

ta pasilikti 12 metų Jeruzalėje. — (2) *Dievobaimingi vyrai.* Tai galėjo būti krikščionys, bet taip pat ir pamaldūs žydai (plg. Lk 2, 25; Apd 2, 5).

5. Bažnyčios augimas Palestinoje, Samarijoje ir Sirijoje, 8, 4—9, 43

Vienas iš dijakonų Pilypas skelbia Evangeliją samariečiams, kurie, įtikėję, Petro ir Jono maldomis, gauna šven=tąją Dvasią (8, 4—25). Tas pats Pily=pas atveda į tikėjimą Etijopų karalie=nės valdininką ir jį pakrikštija. Sau=lius, pasiryžęs persekioti krikščionis, vyksta į Damaską, stebuklingai paties Kristaus atvedamas į tikėjimą, priima Damaske krikštą ir pradeda čia skelb=ti Evangeliją (9, 1—25). Vėliau Sau=lius, jau krikščionis, apsilanko Jeru=zalėje, bet priverčiamas tuo tarpu pa=sitraukti į Tarsą (9, 26—30). Tuo pat metu Petras platina Evangeliją Lidoje ir Jopėje (9, 31—43).

(5) *Taip Pilypas...* Tiksliau pasakoja=ma, ką darė tikėjimui platinti vienas iš tų, kurie, kilus persekiojimui, buvo palikę Jeruzalę, būtent, dijakonas Pilypas (plg. aug. 6, 5), kurs dėl savo veiklos (žem. 21, 8) vadinamas evangelistu. Anuo metu vyriausis Samarijos miestas buvo Sebastė, senovinė Samarija. Čia, anot graikiško teksto, darbavosi Pilypas. — (9) *Simonas...* Jis užsiimdavo magija su piktosios dvasios pagalba. Magija tuomet buvo labai paplitusi pasaulyje, kaip pas žydus, taip ir pas pagonis. Savo piktųjų dvasių užkeikimais, ta=riamais pranašavimais, ligų gydymais ir t.t., Simonas, kaip ir kiti magai, la=bai nustebindavo vietos gyventojus, kurie duodavosi jo suvedžiojami. To=liau Apaštalų Darbuose matysime Eli=mą Kipro saloje (13, 6) ir piktųjų dvasių užkeikėjus Efeze (19, 13). Taigi, Simo=nas magas dėjosi samariečiams apsi=reiškusiu dievu arba, kaip sako šv. Justinas, pirmuoju dievu, turėjusiu dau=

esse aliquem magnum: [10] cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum, dicentes: Hic est virtus Dei, quae vocatur magna. [11] Attendebant autem eum: propter quod multo tempore magiis suis dementasset eos. [12] Cum vero credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Iesu Christi baptizabantur viri, ac mulieres. [13] Tunc Simon et ipse credidit: et cum baptizatus esset, adhaerebat Philippo. Videns etiam signa, et virtutes maximas fieri, stupens admirabatur.

[14] Cum autem audissent Apostoli, qui erant Ierosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, et Ioannem: [15] Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum sanctum: [16] Nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu. [17] Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant

Mt 28, 19

Act 11, 1. 22

Act 2, 38; 19, 2

sakydamas esąs kažkas didis. [10] Jo klausėsi visi nuo mažiausio iki didžiausiam ir sakė: Jis yra Dievo galybė, kuri vadinama didelė. [11] Jie labai su juo skaitėsi, nes jis per ilgą laiką savo žyniavimu buvo juos sukvailinęs. [12] Dabar, įtikėję Pilypui, skelbiančiam gerą naujieną apie Dievo karalystę, krikštijosi Jėzaus vardu vyrai ir moterys. [13] Tuomet ir pats Simonas įtikėjo; pakrikštytas jis laikėsi Pilypo. Matydamas įvykstant ženklų ir stebuklų, jis stebėte stebėjosi.

[14] Buvusieji Jeruzalėje apaštalai, išgirdę, kad Samarija priėmusi Dievo žodį, siuntė pas juos Petrą ir Joną. [15] Tuodu atėjusiu meldėsi už juos, kad jie gautų šventąją Dvasią; [16] nes ji dar nebuvo atėjusi nė ant vieno iš jų; jie buvo tik pakrikštyti Viešpaties Jėzaus vardu. [17] Juodu dėjo ant jų rankas, ir jie gavo šventąją Dvasią.

---

giau jėgos ir galios kaip kiti. — (10) *Jis yra Dievo galybė.* Samariečiai, matomai, Simoną laikė dieviškosios galios įsikūnijimu. — (12) *Krikštijosi Jėzaus vardu...* Anot graikiško teksto: ir apie Jėzaus Kristaus vardą, buvo krikštijami... — (13) *Pats Simonas įtikėjo...* Jis apsimetė tikinčiu (Ambr. Kiril.-Jeruz. Auksab. Jieron.), arba, jei jis kiek tikėjo, tai jo tikėjimas buvo paviršutiniškas, ir Dievo malonės į savo širdį jis nebuvo priėmęs. Kadangi jis iš krikščionystės laukė tik galios stebuklus daryti, ne vidinio nusiteisinimo ir pašventinimo (22 e.), tai krikštas jam nieko nepadėjo, nes šventoji Dvasia savo malone nebuvo apšvietusi ir pašventusi jo širdies. Šv. Jieronimas nekartą jį palygina su Kristaus išdavėju Judu.

(14) *Ir Joną.* Jonas, kurs kitados norėjo, kad ugnis nužengtų ant samariečių ir juos nubaustų (Lk 9, 54), dabar turi melsti, kad ant jų nužengtų šventosios Dvasios malonės liepsna. — (17) *Jie gavo šventąją Dvasią.* Šventosios Dvasios čiabuvimas tikinčiuose anais laikais dažnai pasireikšdavo viršujais ženklais. Taip, apaštaluose jis apsireiškia kalbų dovana (2, 14), taip pat prieš pirmųjų pagonių krikštą, kad šv. Petras pažintų, jog Dievas suteikia pagonims savo malones, kaip ir žydams. — Ką apaštalai patys gavo, šventosios Dvasios pilnybe sustiprinti naujam gyvenimui, kurs buvo pradėtas krikšte tos pačios šventosios Dvasios galia, tai jie dabar teikia sutvirtinimo sakramente, kurs yra skirtinas nuo krikšto. Ypatingas viršujis ženklas — rankų dėjimas — yra žymė šito sakramento, kurs įvykdomas su ženklu sujungtais žodžiais. „Jei kas sakytų, kad pakrikštytųjų sutvirtinimas yra tiktai

[18] Simonas, pamatęs, kad apaštalų rankų uždėjimu buvo suteikiama šventoji Dvasia, pasiūlė jiems pinigų, [19] sakydamas: Duokite ir man tos valdžios, kad, ant ko tik padėsiu rankas, gautų šventąją Dvasią. Bet Petras jam atsakė: [20] Tegul tavo pinigai būna su tavimi prapulčiai; nes tu manei, kad Dievo dovaną galima įsigyti už pinigus. [21] Nėra tau dalies, nė likimo šitame dalyke, nes tavo širdis netiesi Dievo akivaizdoje. [22] Todėl daryk atgailą dėl šito savo nelabumo ir prašyk Dievą, benebus tau atleista šita tavo širdies mintis; [23] nes aš matau, kad tu esi

Spiritum sanctum. [18] Cum vidisset autem Simon quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam, [19] dicens: Date et mihi hanc potestatem, ut cuicumque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum. Petrus autem dixit ad eum: [20] Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. [21] Non est tibi pars, neque sors in sermone isto. cor enim tuum non est rectum coram Deo. [22] Poenitentiam itaque age ab hac nequitia tua: et roga Deum, si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui. [23] In felle enim amaritudinis, et

Mt 10, 8
Act 13, 10; Ps 77, 37
Dt 29, 18; Is 58, 6; Hbr 12, 15

---

apeiga, o ne tikras sakramentas, arba, kad jis buvęs kitados ne kas kita, kaip tik pamokymas, kuriuo tie, kurie buvo pasiekę jaunuolio amžių, išreikšdavo savo tikėjimą bažnyčioje, tas tebūnie atskirtas", sako Tridento Sinodas (VII pos., 1 kan.). Kad Pilypas nedėjo ant įtikėjusių rankų, tai buvo ne uolumo, bet galios iš jojo pusės stoka. Jis buvo tik dijakonas, kurs galėjo teikti krikštą, bet ne sutvirtinimą. — (18) *Buvo suteikiama šventoji Dvasia...* Šventosios Dvasios suteikimas turėjo pasireikšti kokiais nors regimais ženklais tuose, kuriems ji buvo suteikiama; kitaip Simonui nebūtų atėjusi mintis įsigyti sau galią taip pat suteikti šventąją Dvasią. Kaipgi čia šventosios Dvasios suteikimas buvo pasireiškęs, ar kalbėjimu svetimomis kalbomis, ar kitokiomis regimomis malonėmis, tekste nieko nepasakyta. — (19) *Ant ko tik padėsiu rankas...* Rankų padėjimą Simonas palaikė žavėjimo priemone. Ne vidujinę apšviečiančią ir pašvenčiančiąją šventosios Dvasios veiklą, bet tik viršųjį stebėtiną pasireiškimą vertino į žemiškus dalykus visai paskendęs žmogus, kurs visa norėjo įvertinti pinigų kiekiu. Todėl Bažnyčia, pagal to žavėtojo vardą, simonija praminė nuodėmingas pastangas piktai naudoti dvasiškas gėrybes žemiškam pelnui, o ypačiai pirkti ar parduoti dvasines pareigas dėl sujungtų su jomis žemiškų patogumų. — (20) *Tegul tavo pinigai...* Šv. Petro žodžiuose yra pagrasinimas, o ne prakeikimo metimas ir atskyrimas nuo amžinojo išganymo: taip tebūnie, jei tas piktumas tavo širdyje pasilieka. Apaštalų kunigaikštis norėjo, kad pagrasytas pasmerkimo įvykdymas būtų sulaikytas nusidėjėlio pasitaisymu. Toki yra visuomet Bažnyčios mintis, kad jei ji ir baudžia, tai drauge jieško ir baudžiamojo išganymo. — (21) *Šitame dalyke:* kurs liečia galią suteikti šventąją Dvasią. Pirmutinė čia sąlyga yra tikras priklausymas Kristui. — *Tavo širdis netiesi:* tavo širdis, priešingai, nusigręžus nuo Dievo ir, nežiūrint krikšto, yra pilna troškimo pinigų, godumo ir veidmainystės. — (22) *Prašyk Dievą...* Apaštalo žodžiuose galima jausti abejonę, ar Simonas tikrai darys atgailą. — *Esi kartumo tulžyje:* tokiame kartume kaip tulžis. Mintis čia panaši

obligatione iniquitatis video te esse. [24] Respondens autem Simon, dixit: Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum, quae dixistis. [25] Et illi quidem testificati, et locuti verbum Domini, redibant Ierosolymam, et multis regionibus Samaritanorum evangelizabant.

Lc 9, 25; Io 4, 35; Act 1, 8

[26] Angelus autem Domini locu⸗tus est ad Philippum, dicens: Sur⸗ge, et vade contra meridianum ad viam, quae descendit ab Ierusalem in Gazam: haec est deserta. [27] Et surgens abiit. Et ecce vir Ae⸗thiops, eunuchus, potens Canda⸗cis Reginae Aethiopum, qui erat super omnes gazas eius: venerat adorare in Ierusalem: [28] et reverte⸗batur sedens super currum su⸗um, legensque Isaiam prophetam. [29] Dixit autem Spiritus Philippo: Accede, et adiunge te ad currum istum. [30] Accurrens autem Philip⸗pus, audivit eum legentem Isaiam prophetam, et dixit: Putasne intel⸗

Ps 67, 32; Is 56, 3—7; Act 24, 11; Io 12, 20

kartumo tulžyje ir neteisybės raiš⸗čiuose. [24] Atsakydamas Simonas tarė: Jūs melskitės už mane Vieš⸗pačiui, kad neateitų man nieko iš to, ką pasakėte. [25] Taip jie paliu⸗dijo ir skelbė Viešpaties žodį, pa⸗skui grįžo Jeruzalėn ir skelbė Evangeliją daugelyje samariečių krašto vietų.

[26] Vieną dieną Viešpaties ange⸗las kalbėjo Pilypui, sakydamas: Kelkis ir eik į pietus prie kelio, kuriuo einama iš Jeruzalės į Ga⸗zą; jis tuščias. [27] Atsikėlęs jis iš⸗ėjo. Štai vienas vyras iš Etiopi⸗jos, eunukas, etiopų karalienės Kandakės galiūnas, visų jos iždi⸗nių viršininkas, kurs buvo atvykęs pagarbinti į Jeruzalę, [28] dabar grį⸗žo, sėdėdamas savo vežime ir skai⸗tydamas pranašą Izaiją. [29] Dvasia tarė Pilypui: Prieik ir laikykis to vežimo. [30] Pilypas pribėgo ir iš⸗girdo jį skaitantį pranašą Izaiją. Jis paklausė: Ar manais, supran⸗

į 5 Moz 29, 18, o žodžių prasmė toki: tu esi doroviškai labai sugedęs. — (24) *Jūs melskitės...* Simonas nori išvengti bausmės, bet jis neturi gana pasitikėji⸗mo, kad pats kreiptųsi į Dievą, to⸗dėl jis prašo Petrą melstis už jį. Apa⸗štalų Darbai nemini daugiau Simono. Anot Ireniejaus, Euzebijaus ir kitų, jo atgaila nebuvo gili ir ištverminga. Jis pasiliko žavėtojas, virto klaidžia⸗moksliu ir buvo krikščionių priešinin⸗kas. Kiek yra tikrovės tokiuose pa⸗sakojimuose apie Simoną, nežinia. Ži⸗noma yra legenda, kad šv. Petras nu⸗trėmęs žemėn Simoną magą, kai šis bandęs pakilti į dangų. — (25) *Skel⸗bė Evangeliją...* Tik dalis samariečių tautos priėmė Kristaus tikėjimą. Pily⸗pas ir toliau buvo Viešpaties įrankis tikėjimui platinti samariečių tarpe.

(26) *Prie kelio, kuriuo einama...* Gaza buvo labai senas miestas, kurs ilgą laiką buvo gyvenamas pilistimų, prie Kanaano sienos, arti Tarpžemės jūros kranto. Kadangi daug kelių ėjo į Gazą, tai Pilypui nurodoma tas, ku⸗riame jis galėjo rasti etiopą (Auks.). Vėl Kristus pats nepaprastu būdu nu⸗rodo savo Bažnyčios pasiuntinybės tik⸗slą ir kelius. Todėl Pilypas iš Sama⸗rijos pašaukiamas ne apaštalų, bet an⸗gelo apsireiškimu. — (27) *Eunukas, etiopų karalienės...* Tokiems asmenims buvo pavedamos svarbios pareigos ka⸗ralių rūmuose. Gimimo jis buvo pago⸗nis, bet, gali būti, buvo tapęs žydų prozelitu, nes jis skaitė šv. Raštą (30 e.) Etiopija čia vadinamas Meroės kraštas Nubijoje, augštoje Nilo srityje. Visos to krašto karalienės buvo vadi⸗namos kandakėmis, taip kaip visi Egip⸗to karaliai buvo vadinami paraonais. — (28) *Skaitydamas pranašą.* Skaitė, be abejo, graikišką Aleksandriečių

tąs, ką skaitai? [31] Tas atsakė: Kaipgi aš galėčiau, jei niekas man nepaaiškina? Jis paprašė Pilypą įkopti ir sėstis su savim. [32] Rašto vieta, kurią jis skaitė, buvo toki: *Kaip avis, jis buvo vedamas pjauti ir kaip avinėlis tyli jį kerpančiojo akivaizdoje, taip jis neatvėrė savo burnos.* [33] *Pažeminime jo teismas buvo panaikintas. Kas išpasakos jo giminę, nes jo gyvenimas bus atimtas nuo žemės?* [34] Atsiliepdamas eunukas tarė Pilypui: Meldžiamasis, apie ką pranašas tai sako? apie save, ar apie ką kitą? [35] Pilypas, atvėręs savo burną ir pradėjęs nuo šitos Rašto vietos, skelbė jam gerą naujieną apie Jėzų. [36] Bevažiuodami keliu, jie privažiavo kažkokį vandenį. Eunukas tarė: Štai vanduo! kas man kliudo apsikrikštyti? [37] Pilypas jam atsakė: Jei tiki visa širdimi, tai valia. Atsakydamas jis tarė: Aš tikiu, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus. [38] Jis liepė sustabdyti vežimą. Abudu, Pilypas ir eunukas, nulipo į vandenį, ir jis

ligis quae legis? [31] Qui ait: Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Rogavitque Philippum ut ascenderet, et sederet secum. [32] Locus autem Scripturae, quam legebat, erat hic: *Tamquam ovis ad occisionem ductus est: et sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non aperuit os suum.* [33] *In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem eius quis enarrabit, quoniam tolletur de terra vita eius?* [34] Respondens autem eunuchus Philippo, dixit: Obsecro te, de quo Propheta dicit hoc? de se, an de alio aliquo? [35] Aperiens autem Philippus os suum, et incipiens a Scriptura ista, evangelizavit illi Iesum. [36] Et dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam: et ait Eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? [37] Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. Et respondens ait: Credo, Filium Dei esse Iesum Christum. [38] Et iussit stare currum: et descenderunt uterque in aquam, Philippus, et Eunuchus, et

Io 16, 13
Is 53, 7 s
Act 10, 34; Mt 5, 2
Mt 10, 47

(LXX) vertimą ir tai garsiai, taip kad Pilypas galėjo išgirsti skaitantį — **(31)** *Jei niekas man nepaaiškina.* Jau šv. Jeronimas deda pastabą, kad šv. Raštas net ir mokytiems skaitytojams nėra taip aiškus, kad jiems nebūtų reikalingas paaiškinimas. — (32) *Rašto vieta...* Žr. Iz 53, 7. 8. Dėl šitų Izaijo žodžių tikros prasmės ir šiandien nemaža ginčijamasi. Paprastai, jų prasmė išreiškiama taip: nekaltas ir kantrus kaip avis kentės Mesijas, be balso ir be murmėjimo pakels jis didžiausius skausmus. Savo pažeminime, t. y., žeminančioje ir skaudžioje mirtyje jis atimamas; įvykdoma mirties bausmė, kurią žmogaus Sūnus prisiėmė ant savęs už žmonijos nuodėmes. Nesuskaitoma bus ainija, kurią jam laimės jo kančia ir mirtis. Nes jo gyvenimas todėl atimamas nuo žemės, kad jis būtų pašlovintas pas Dievą. — (33) *Pažeminime:* iki mirčiai ant kryžiaus. Jis buvo taip pažemintas ir paniekintas, kad nerado sau teisingo teismo (Jeron.). — (34) *Apie ką pranašas...* Gal ir etiopas buvo girdėjęs padavimą apie pranašo Izaijo nužudymą. Jis teiraujasi pas Pilypą, nenujausdamas, kad pats Dievas buvo stebuklingai davęs savo pasiuntinį jo tiesos ištroškusiai sielai. — (35) *Gerą naujieną apie Jėzų.* Jėzus buvo paslėptas Izaijo pranašystės žodžiuose, tačiau kelias į jį nerandamas be vedančios Dievo pasiuntinio rankos, be Bažnyčios vadovavimo (Jeron.). Pilypas, gali būti, kalbėjo etiopui apie Kristaus gyvenimą, kan-

3 Rg 18, 12 — Act 21, 8 s — Gal 1, 13 — Act 8, 3

baptizavit eum. [39] Cum autem as⸗cendissent de aqua, Spiritus Domi⸗ni rapuit Philippum, et amplius non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens. [40] Philippus autem inventus est in Azoto, et pertransiens evangeliza⸗bat civitatibus cunctis, donec veni⸗ret Caesaream.

9. [1] Saulus autem adhuc spirans minarum, et caedis in discipulos Domini, accessit ad principem Sa⸗cerdotum, [2] et petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas: ut si quos invenisset huius viae viros, ac mulieres, vinctos perduceret in

pakrikštijo jį. [39] Kai juodu išėjo iš vandens, Viešpaties Dvasia pa⸗gavo Pilypą, ir eunukas jo dau⸗giau nebematė. Jis važiavo toliau savo keliu džiaugdamos, [40] o Pily⸗pas atsirado Azote ir praeidamas skelbė Evangeliją visiems mies⸗tams, iki atvyko į Kesariją.

9. [1] Saulius dar tebealsuodamas kerštu ir žudynėmis prieš Viešpa⸗ties mokytinius, atėjo pas vyriau⸗sį kunigą [2] ir prašė jį laiškų Da⸗masko sinagogoms, kad, kuriuos tik ras to mokslo vyrus ir moteris,

---

čią ir apie krikštą. — (39) *Dvasia pa⸗gavo Pilypą.* Pilypas atimamas stebu⸗klu. Prieš krikštą etiopas turėjo Viešpa⸗ties žodį, kaip ramstį savo tikėjimui. Po krikšto parodoma jam stebuklas, kad Pilypas ne netyčiomis su juo susiti⸗ko. Sugrįžęs į savo kraštą, jis, be abe⸗jo, pasidalino savo džiaugsmu su ki⸗tais ir skelbė čia Kristaus tikėjimą. — (40) *Azote.* Azoto miestas yra prie Tarpžemio jūros, į šiaurę nuo Gazos. — *Į Kesariją.* Pilnas jos vardas — Au⸗gusto Kesarija. Ji buvo šiaurės vaka⸗ruose nuo Jeruzalės, prie Tarpžemės jūros. Kesarija yra laikoma nuolatine Pilypo gyvenama vieta. Plg. 21, 8.

(9, 1) *Saulius...* Tuo tarpu, kada Evangelijos šviesa, besidarbuojant Pi⸗lypui, buvo jau pradėjusi siekti pago⸗nių šalis, Saulius dar tebesistengė už⸗gniaužti ją žydų tarpe. Plg. Gal 1, 13. — *Pas vyriausį kunigą:* gal pas vy⸗riausįjį kunigą Teofilą, kurs tas pa⸗reigas turėjo tarp 37 ir 42 metų. Bet jei Sauliaus atvirtimas yra įvykęs prieš 36 metus, tai vyriausiuoju kunigu te⸗bebuvo Kajipas. Po Kajipo gi ėjo ši⸗tas pareigas du Anno sūnu: Jonatanas ir Teofilas. Religijos dalykuose vyriau⸗sis žydų kunigas buvo pripažįstamas visų žydų, kurie buvo išsiskirstę pla⸗čioje Romos imperijoje. Damaskas gi buvo net netaip jau toli nuo Jeruza⸗lės, nes tik apie 200 kilometrų. Sau⸗lius manė, kad nemaža krikščionių, bėgdami nuo persekiojimų, galėjo ieš⸗koti prieglaudos šitame dideliame mie⸗ste. Damaskas, tiesa, buvo nebe Pa⸗lestinoje, bet religijos dalykuose romė⸗nai palikdavo žydams gana daug lai⸗svės tvarkytis visose jų gyvenamose vie⸗tose. Žydai ta laisve mokėdavo pasi⸗naudoti, gal net kiek išplėsdami jos sritį. Tenka dar pastebėti, kad ciesorius Kaligula, kurs stojo Tiberijaus vieton, davė daugiau laisvės savo plačios val⸗stybės provincijoms. Gautas iš vyriau⸗siojo kunigo laiškas Sauliui turėjo su⸗teikti visus reikalingus įgaliojimus prieš žydus, priėmusius krikščionių tikėjimą. — (2) *To mokslo,* t. y., tuos, kurie iš⸗pažįsta Jėzų Kristų ir laikosi jo mok⸗slo. — *Atvesti į Jeruzalę.* Vietiniai žy⸗dų teismai nespręsdavo bylų apie pikt⸗žodžiavimą Dievui ir atpuolimą nuo žydų tikėjimo. Tie dalykai priklausė vyriausiajai žydų tarybai Jeruzalėje (plg. Mt 5, 22; 10, 17). Krikščionys iš savo šalies, kad ir priėmę Kristaus Evangeliją, dar tebepalaikė ryšius su žydų sinagogomis; ypač Palestinoje jie buvo nariai vienos ir tos pačios tau⸗tos. — (3) *Prie Damasko.* Anot pa⸗davimo, Sauliaus atvirtimo vieta buvu⸗

galėtų apkalęs atvesti į Jeruzalę. [3] Bekeliaudamas jis prisiartino prie Damasko. Ūmai apšvietė jį šviesa iš dangaus. [4] Sukniubęs ant žemės, jis išgirdo balsą, kurs jam sakė: Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji? [5] Jis tarė: Kas tu, Viešpatie? Tas atsakė: Aš Jėzus, kurį tu persekioji. Sunku tau spar⸗dytis prieš akstiną. [6] Drebėdamas ir nustebęs jis paklausė: Viešpatie, ko nori, kad daryčiau? Viešpats jam atsakė: Kelkis ir eik į miestą; tenai bus tau pasakyta, kas tau reikia daryti. [7] Tie vyrai, kurie jį lydėjo, stovėjo nustebę; jie, tiesa, girdėjo balsą, bet nieko nematė. [8] Saulius atsikėlė nuo žemės ir, at⸗merkęs akis, nieko nematė. Pa⸗ėmę jį už rankų, jie įvedė į Da⸗maską. [9] Jis buvo tenai tris dienas

Ierusalem. [3] Et cum iter faceret, contigit ut appropinquaret Damas⸗co: et subito circumfulsit eum lux de caelo. [4] Et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi: Sau⸗le, Saule, quid me persequeris? [5] Qui dixit: Quis es Domine? Et ille: Ego sum Iesus, quem tu per⸗sequeris, durum est tibi contra sti⸗mulum calcitrare. [6] Et tremens, ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Surge, et ingredere civitatem, et ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. [7] Viri autem illi, qui comi⸗tabantur cum eo, stabant stupe⸗facti, audientes quidem vocem, ne⸗minem autem videntes. [8] Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxe⸗runt Damascum. [9] Et erat ibi tri⸗

Act 22, 6; 1 Cor 15, 8; 2 Cor 12, 2

Act 5, 39

---

si netoli nuo Damasko vartų rytų šone, apie vieną kilometrą atstu. — *Šviesa iš dangaus...* Ta šviesa, kuri viršijo saulės žibėjimą (26, 13), apšvietė Sau⸗lių ir jo palydovus. Tai buvo blizgė⸗jimas peršviesto Kristaus kūno. — (5) *Sunku tau spardytis...* Išsireiškimas pa⸗remtas patarle. Juo labiau jautis spar⸗dosi prieš akstiną, kurs jį ragina eiti, juo labiau jis jo paliečiamas. Taip pasi⸗priešinimas Dievo valiai yra nenaudin⸗gas ir pavojingas. Jėzaus žodžiai, kurie dabar visu sunkumu prislegia jo perse⸗kiotoją Saulių, yra pilni paguodos Kri⸗staus išpažinėjams. Jis pats jaučiasi per⸗sekiojamas savo tikinčiuosiuose ir, iš⸗augštintas savo Tėvo dešinėje, moka ateiti jiems į pagalbą.—(6) *Drebėdamas ir nustebęs...* Baimė bausmės verčia Saulių bijoti, bet ateina tikėjimas ir klu⸗snus savo valia pasidavimas, ir taip įvyk⸗sta jo atvirtimas, gręžimasis į Kristų. — Šitas įvykis pasakojamas dar že⸗miau 22, 6... 26, 12... Pasakojime ga⸗lime pastebėti šiokių tokių skirtumų, kurių tačiau negalime laikyti priešta⸗ravimais. Jei čia rodosi, kad buvo ant žemės sukniubęs tik Saulius, o jo pa⸗lydovai palikę stovėti, tuo tarpu kad 26, 14 sakoma, kad visi sukniubę ant žemės, tai įvykis galima suprasti taip, kad palydovai tuojau atsikėlė, o Sau⸗lius pasiliko gulėti. Čia jie girdi bal⸗są, t. y., girdi garsus, o anot 22, 9, jie jų nesupranta, t. y., nežino, kas ir ką kalba. Plg. Jono 12, 28... Dėl ma⸗tymo taip pat nėra tikro skirtumo tarp šitos vietos ir 22, 9, nes tenai sakoma, kad palydovai nematė jokio asmens, o tik šviesą. — (8) *Nieko nematė.* Aklumas buvo aiškus įrodymas, kad Sauliui duotas apsireiškimas buvo ti⸗kras. Sauliaus puikybė buvo nubausta dideliu pažeminimu, bet greitai jam bu⸗vo suteikta ir paguodos (12 e.). Trum⸗pas žvilgsnis į dieviškosios Išganytojo šlovės šviesą buvo apakinęs Saulių. Tas kūniškas aklumas turėjo jam būti ženklas dvasinio aklumo, kurio jis iki šiam laikui laikėsi, o pagydymas iš kū⸗niškojo aklumo — ženklas ir laidas at⸗merkimo dvasinių akių tiesos ir malo⸗

Act 10, 3. 17; 27, 23

Act 21, 39

1 Cor 1, 2; Act 22, 16; 1 Tim 2, 22

2 Cor 11, 23—28; 1 Thes 2, 2; Phil 1, 30; 2 Tim 3, 11 s; Col 1, 24

bus diebus non videns, et non manducavit, neque bibit. [10] Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine Ananias: et dixit ad illum in visu Dominus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine. [11] Et Dominus ad eum: Surge, et vade in vicum, qui vocatur rectus: et quaere in domo Iudae Saulum nomine Tarsensem: ecce enim orat. ([12] Et vidit virum Ananiam nomine, introentem, et imponentem sibi manus ut visum recipiat.) [13] Respondit autem Ananias: Domine, audivi a multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Ierusalem: [14] et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes, qui invocant nomen tuum. [15] Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, et regibus, et filiis Israel. [16] Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. [17] Et abiit Ananias et introivit in domum: et imponens ei manus, dixit: Saule frater, Dominus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via, qua venie-

neregįs, nevalgė ir negėrė. [10] Damaske buvo vienas mokytinis, vardu Ananijas. Jam Viešpats tarė regėjime: Ananijau! Jis atsakė: Štai aš, Viešpatie. [11] Viešpats jam tarė: Eik į gatvę, kuri vadinama Tiesioji, ir jieškok Judo namuose vieno tarsiečio, vardu Sauliaus; štai jis meldžiasi. [12] (Jis matė regėjime žmogų, vardu Ananiją, įeinantį ir padedantį ant jo rankas, kad atgautų regėjimą). [13] Ananijas atsakė: Viešpatie, aš girdėjau iš daugelio apie tą žmogų, kaip daug pikta jis yra padaręs tavo šventiesiems Jeruzalėje. [14] Ir čia jis turi valdžios iš vyriausiųjų kunigų surišti visus, kurie šaukiasi tavo vardo. [15] Viešpats jam tarė: Eik, nes jis yra man rinktinis indas, kad neštų mano vardą pagonių, karalių ir Izraėlio vaikų akivaizdon. [16] Nes aš jam parodysiu, kaip daug jam reikia kentėti dėl mano vardo. [17] Ananijas išėjo ir įėjo į namus; jis padėjo ant jo rankas ir tarė: Sauliau, broli, mane siuntė Viešpats, tas Jėzus, kurs tau apsireiškė kelyje, kuriuo ėjai, kad

---

nės šviesai. — (10) *Ananijas.* Jis buvo pasilikęs ištikimas žydų įstatymui (plg. 22, 12) ir gal nuolatinis Damasko gyventojas. Anot padavimo, jis buvęs vienas iš 70 Kristaus mokytinių. — (12) *Jis matė regėjime...* Šitas regėjimas Sauliui turėjo būti labai didelė paguoda. Pats įvykis turi nemažą panašumą su Kornelio ir Petro istorija. — (13) *Aš girdėjau...* Susisiekimas tarp Jeruzalės ir Damasko turėjo būti nuolatinis, taip kad Ananijas galėjo turėti visai tikslių žinių apie Sauliaus elgesį Jeruzalėje. Šventaisiais čia vadinami krikščionys. Tas vardas Naujajame Testamente jiems duodama gana dažnai. 14 eilutėje jie vadinami taip pat tais, kurie šaukiasi Viešpaties Jėzaus vardo (plg. Ps 15. 3; Joėlio 2, 21). — (15) *Pagonių, karalių...* Pagonys čia paminėti pirmoje vietoje, nes Saulius buvo pašauktas ypač jiems skelbti Evangelijos. — (16) *Nes aš jam parodysiu...:* aš jį išsirinkau, ir jis pasirodys tinkamas tam išrinkimui, nes aš jam apreikšiu, kaip daug jis turi kentėti. Turėdamas tą apreiškimą, jis prisiims didelius kentėjimus, kad atitiktų savo pašaukimą. Taigi, apaštališkojo darbininko pareiga susideda taip pat iš kentėjimo, kaip ir iš veikimo. Plg. Rom 5, 3; 2 Kor 1, 5. — (17) *Padėjo ant jo rankas...* Čia įvyksta tai, kas Išganytojo buvo pažadėta Mk 16, 18. —

regėtumei ir pasidarytumei pilnas šventosios Dvasios. [18] Tuojau nukrito nuo jo akių lyg žvynai; jis atgavo regėjimą ir atsikėlęs buvo pakrikštytas. [19] Paskui ėmęs valgio jis sustiprėjo. Jis pasiliko kelias dienas su mokytiniais Damaske. [20] Tuojau jis ėmė skelbti sinagogose, kad Jėzus yra Dievo Sūnus. [21] Visi, kurie girdėjo, stebėjosi ir sakė: Argi jis ne tas pats, kurs Jeruzalėje kovojo prieš to vardo išpažinėjus, ir čia, ar ne tam jis atvyko, kad juos apkaltus vestų pas vyriausius kunigus? [22] Bet Saulius elgėsi vis drąsiau ir darė Damaske gyvenusiems žydams neramumo, tvirtindamas, kad tasai yra Kristus.

[23] Daugeliui dienų praslinkus, žydai susitarė tarp savęs jį nužu-

bas ut videas, et implearis Spiritu sancto. [18] Et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam squamae, et visum recepit: et surgens baptizatus est. [19] Et cum accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Damasci, per dies aliquot. [20] Et continuo in synagogis praedicabat Iesum, quoniam hic est Filius Dei. [21] Stupebant autem omnes, qui audiebant, et dicebant: Nonne hic est, qui expugnabat in Ierusalem eos, qui invocabant nomen istud: et huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum? [22] Saulus autem multo magis convalescebat, et confundebat Iudaeos, qui habitabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus.

[23] Cum autem implerentur dies multi, consilium fecerunt in unum

Act 27, 36 — Gn 1, 16 — Act 8, 1 — Act 18, 28 — Act 23, 12—29

(18) *Lyg žvynai.* Plg. Tob 11, 14. 15. — *Jis atgavo regėjimą.* Saulius tapo regimu Bažnyčios nariu ne Viešpaties pašaukimu, bet krikštu. Sauliaus aklumas ir aklumo pašalinimas turi antgamtinį ir simbolinį pobūdį. Savo valios vykdymas ir netikras žinojimas buvo aptraukę jo širdį tamsybe ir kietumu; kai tos gaubtės nukrito, prieš jį stojo aiški Dievo šviesa (Grig.-Nis.). Bažnyčia visais laikais persekiotojo Sauliaus atvirtime matė savo brangiausio pirmojo kentėtojo Stepono maldos ir aukos vaisių. — (19) *Jis pasiliko...* Šv. Povilo atvirtimas (gręžtis) buvo be galo svarbus įvykis Bažnyčiai. Liturginiame jos gyvenime jis minimas net atskira švente sausio mėn. 25 dieną. — Neilgai trukus po savo gręžties, Povilas išvyksta į uolingąją Arabiją (Gal 1, 17), į tas vietas, kuriose buvo prasidėjusi senoji sandora ir kur pranašas Elijas buvo gavęs Dievo nurodymų (3 Kar 19, 1...). Šita kelionė į Arabiją šv. Luko neminima, nes ji buvo privati, ne apaštališka. Lukas pasakoja tik pirmykštės Bažnyčios istoriją ir neturėjo sumanymo duoti vieno apaštalo gyvenimo aprašymą. Tokių apleidimų pas Luką pasitaiko daugiau. — (22) *Tvirtindamas, kad tasai yra...* Šv. Povilas tikriausiai Senojo Testamento išsireiškimus lygino su Jėzaus Kristaus gyvenimo įvykiais ir taip įrodinėdavo, kad jis buvo Mesijas.

(23) *Daugeliui dienų praslinkus...* Plg. 2 Kor 11, 32. Šitas ilgas šv. Povilo pasilikimas Damaske negalėjo būti tas pats keleto dienų pasilikimas, kurs minimas 19 e. Tarp vieno ir kito pasilikimo turėjo būti nemažas tarpas. Jį užpildyti padeda duodama Povilo žinia Gal 1, 16—18 apie ilgesnį jo pasilikimą Arabijoje. Paskutinių dienų susijaudinimas verste vertė Povilą ieškoti susikaupimo ir poilsio. Tai jis rado Arabijoje. Čia jis gavo ir tolesnių apreiškimų (Apd 26, 16). Iš Arabijos jis sugrįžo į Damaską. Buvo praslinkę treji metai, kai žydų piktumas privertė jį bėgti iš Damasko. Palyginant 2 Kor 11, 32... su Gal 1, 18, galima maždaug

2 Cor 11, 32 s Iudaei ut eum interficerent. [24] Notae autem factae sunt Saulo insidiae eorum. Custodiebant autem et portas die ac nocte, ut eum interficerent. [25] Accipientes autem eum discipuli nocte, per murum dimiserunt eum, submittentes in sporta.

Gn 1, 17 ss [26] Cum autem venisset in Ierusalem, tentabat se iungere discipulis, et omnes timebant eum, non credentes quod esset discipulus. [27] Barnabas autem apprehensum illum duxit ad Apostolos: et narravit illis quomodo in via vidisset Dominum, et quia locutus est ei, et quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu. [28] Et

dyti. [24] Tačiau Saulius patyrė apie jų tykojimus. Jie net saugojo vartus dieną ir naktį, kad jį užmuštų. [25] Todėl mokytiniai ėmė jį nakčia ir, nuleidę pintinėje per sieną, išleido jį.

[26] Atvykęs į Jeruzalę, jis mėgino prisidėti prie mokytinių, bet visi jo bijojo, netikėdami, kad jis būtų mokytinis. [27] Tuomet paėmė jį Barnabas, nuvedė pas apaštalus ir papasakojo jiems, kaip jis kelyje buvo matęs Viešpatį, kad jis jam kalbėjęs ir kaip jis drąsiai elgėsi Damaske Jėzaus vardu. [28] Taip jis

---

nustatyti čia minimų įvykių laiką. Laiške korintiečiams sakoma, kad Damaskas buvęs arabų karaliaus Areto valdžioje. Jis viešpatavo nuo 9 metų prieš Kristų iki 40 metų po Kristaus. 37 metais ciesorius Gajus jam buvo padovanojęs Damasko miestą. Miestui valdyti Aretas buvo paskyręs savo vietininką, kurį Povilas vadina etnarku. Šis klausė žydų įkalbinėjimų ir persekiojo Povilą. Žydai čia ir tuo laiku turėjo būti labai galingi. Žydų karo pradžioje jų buvę čia išžudyta apie 10.000, o anot kitų, net apie 18.000. Taigi, dėl jų pastangų Povilui teko bėgti iš Damasko tarp 37—40 metų. Kadangi Stepono nužudymas ir tuojau prasidėjęs krikščionių persekiojimas įvyko po atstatymo Piloto 35 metais, o Povilo pasilikimas Damaske ir Arabijoje tęsėsi apie trejus metus, tai išeina, kad jis atvirtęs tarp 35—7 metų, o toliau minimą pirmąją kelionę į Jeruzalę atlikęs 38—40 metų. — (25) *Per sieną...* Matomai, namai viena siena buvo prisiglaudę prie miesto sienos, taip kad nuo namų viršaus ar pro langą buvo galima tiesiai patekti į anapus miesto sienos. Dar ir dabar rodoma Damasko miesto sienoje langas, pro kurį Povilas galėjo pabėgti.

(26) *Atvykęs į Jeruzalę.* Plg. Gal 1, 18. — (27) *Barnabas...* Barnabas, anot padavimo, buvo vienas iš 70 Jėzaus mokytinių. Jo vardas buvo Juozapas. Barnabu jis buvo pramintas apaštalų. Buvo gimęs ne Palestinoje, bet Kipro saloje, taigi, ne žydų krašte. Jis buvo vienas iš tų krikščionių, kurie pirmi savo turtą atidavė bendriems krikščionių reikalams (4, 36. 37). Buvo pažįstamas su Morkaus motina Marija (plg. Kolos 4, 10), kurios namai Jeruzalėje buvo svarbiausi krikščionių susirinkimo vieta (12, 12...). Nors, paprastai, Damasko žinios greitai pasiekdavo Jeruzalę, bet po Povilo atvirtimo buvo įvykęs karas tarp augščiau minėtojo Arabijos karaliaus Areto ir romėnų. Taip kokiam laikui susisiekimas tarp Jeruzalės ir Damasko bent dalimi buvo nutrūkęs. Jeruzalėje gal ir buvo girdėję šį tą apie Povilo atvirtimą, bet jam pasišalinus iš Damasko į Arabiją, apie jį nieko nebebuvo žinoma. Kai jis dabar vėl pasirodė Jeruzalėje, atsiminimas jo nusistatymo prieš krikščionis buvo daug gyvesnis, negu žinios apie jo atvirtimą. — *Pas apaštalus.* Anot Gal 1, 18..., tuo metu Jeruzalėje buvę du apaštalai: Petras ir Jokūbas Jaunesnysis, Viešpaties bro-

buvo su jais Jeruzalėje, įeidamas ir išeidamas ir drąsiai elgėsi Vieš= paties vardu. [29] Jis kalbėjo taip pat pagonims ir ginčijosi su elenistais; bet tie jieškojo jo užmušti. [30] Su= žinoję apie tai, broliai nuvedė jį į Kesariją ir išleido į Tarsą.

[31] Tuo metu Bažnyčia visoje Ju= diejoje, Galiliejoje ir Samarijoje turėjo ramybės, tarpo, elgdamasi Viešpaties baimėje, ir buvo pilna šventosios Dvasios paguodos. [32] At= sitiko, kad Petras, lankydamas vi= sus, atvyko taipojau pas šventuo= sius, gyvenusius Lidoje. [33] Jis ra= do tenai vieną žmogų, vardu Enė=

erat cum illis intrans, et exiens in Ierusalem, et fiducialiter agens in nomine Domini. [29] Loquebatur quoque Gentibus, et disputabat cum Graecis: illi autem quaere= bant occidere eum. [30] Quod eum cognovissent fratres, deduxerunt eum Caesaream, et dimiserunt Tarsum.

Act 11, 25; Gn 1, 21

[31] Ecclesia quidem per totam Iu= daeam, et Galilaeam, et Samariam habebat pacem, et aedificabatur ambulans in timore Domini, et consolatione sancti Spiritus reple= batur. [32] Factum est autem, ut Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad sanctos, qui habita= bant Lyddae. [33] Invenit autem ibi hominem quendam, nomine Ae=

Act 8, 4

---

lis. — (29) *Pagonims.* Čia pridėtas ši= tas žodis yra nereikalingas. Jo nėra geriausiuose lotyniškuose rankraščiuo= se, nėra graikiškame tekste ir visuose nelotyniškuose vertimuose. Povilas tuo laiku dar nebuvo pagonių apaštalas ir bandė platinti Kristaus Evangeliją tarp graikiškai kalbėjusių žydų, kurie, nuo= lat gyvendami svetur, dažnai lankyda= vosi Jeruzalėje. Taip jis norėjo atitai= syti savo kaltę, kurią buvo padaręs, prisidėdamas prie tų graikiškai kalbė= jusių žydų persekiojimų prieš šv. Ste= poną ir krikščionių tikėjimą. Pirmas pagonis, priimtas į Bažnyčią, buvo Kornelis; tas priėmimas įvyko vėliau; jį priėmė šv. Petras. — (30) *Į Kesa= riją.* Povilas Jeruzalėje pasiliko neil= gai, tik 14 dienų. Jeruzalės krikščio= nys, norėdami gelbėti Povilą nuo žy= dų įtužimo, stengėsi jį išleisti iš Jeru= zalės. Gautas iš dangaus apreiškimas Povilo išvykimą tik pagreitino (Žr. Apd 22, 21). Palikęs Jeruzalę, kur Iš= ganytojas buvo gyvenęs ir mokęs, Po= vilas turėjo pasiekti Kesariją Tarpže= mės jūros krante, iš čia laivu plaukti į Seleukiją, o iš čia per Siriją ir Kilikiją pasiekti savo gimtinį miestą Tarsą. Čia jis tikriausiai išvystė pirmutinį didesnį Evangelijos platinimo darbą.

(31) *Turėjo ramybės...* Pirm prade= dant pasakoti apie pagonių priėmimą į Bažnyčią, duodama dar keletas pir= mykštės Bažnyčios gyvenimo bruožų. Ji jau buvo visose trijose Palestinos provincijose šiapus Jordano. Po pir= mojo krikščionių persekiojimo buvo praslinkę nemažiau trejų metų. Jeru= zalės žydai turėjo kitokių rūpesčių, pa= likdami krikščionis ramybėje. Ta ra= mybe Bažnyčia naudojosi, stiprėdama viduje ir didėdama savo narių skaičiu= mi. Ji ištikimai laikėsi Dievo įsakymų. Ji, anot graikiško teksto, daugėjo šven= tosios Dvasios malone. — (32) *Petras...* Šventojo Petro lankymasis Bažnyčiai buvo šventosios Dvasios paguoda ir malonė. Kaip augščiau šv. Petro vei= kla buvo pasireiškusi Samarijoje (8, 14... 17. 25), taip dabar jis lankė Baž= nyčią bendrai, kaip josios galva. — *Lidoje.* Senajame Testamente tas mie= stelis vadinamas Lodu (1 Kron 8, 12; 1 Ezdr 2, 33; Neem 11, 34). Jis buvo prie kelio, kuriuo einama iš Jeruzalės į Jopės miestelį, neperdaug toli nuo ši= to. — (33) *Enėjų.* Vardas nurodo, kad tai turėjo būti žydas elenistas, gal jau priėmęs Kristaus tikėjimą, ir gal kaip tokį lankė jį dabar Petras. Enėjus jau seniai sirgo ir todėl greito pagijimo be

Act 3, 7 s; Mt 9, 6; Io 5, 6 ss

neam, ab annis octo iacentem in grabato, qui erat paralyticus. [34] Et ait illi Petrus: Aenea, sanat te Dominus Iesus Christus: surge, et sterne tibi. Et continuo surrexit. [35] Et viderunt eum omnes, qui habitabant Lyddae, et Saronae: qui conversi sunt ad Dominum.

[36] In Ioppe autem fuit quaedam discipula, nomine Tabitha, quae interpretata dicitur Dorcas. Haec erat plena operibus bonis, et eleemosynis, quas faciebat. [37] Factum est autem in diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent, posuerunt eam in coenaculo. [38] Cum autem prope esset Lydda ad Ioppen, discipuli audientes quia Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes: Ne pigriteris venire usque ad nos. [39] Exurgens autem Petrus venit cum illis. Et cum advenisset, duxerunt illum in coenaculum: et circumsteterunt illum omnes viduae flentes, et ostendentes ei tunicas, et vestes, quas faciebat illis Dorcas. [40] Eiectis autem omnibus foras: Petrus ponens genua oravit: et conversus ad corpus, dixit: Tabitha, surge. At illa aperuit oculos suos: et viso Petro, resedit. [41] Dans autem illi manum, erexit eam. Et cum vocasset sanctos, et viduas, assignavit eam vivam.

Mc 5, 40 s; Mt 10, 8

Act 3, 7 s

jų, kurs buvo stabo ištiktas ir nuo aštuonerių metų gulėjo patale. [34] Petras jam tarė: Enėjau, Viešpats Jėzus pagydo tave; kelkis ir pats sau pasiklok. Tasai tuojau atsikėlė. [35] Visi, gyvenusieji Lidoje ir Saronoje, matė jį ir gręžėsi į Viešpatį.

[36] Jopėje buvo viena mokytinė, vardu Tabita, tai yra, Stirna. Ji buvo pilna gerų darbų ir išmaldų, kurias duodavo. [37] Atsitiko tomis dienomis, kad ji susirgus mirė. Ją numazgojo ir paguldė augštutiniame kambaryje. [38] Kadangi Lida arti Jopės, tai mokytiniai, išgirdę Petrą tenai esant, nusiuntė pas jį du vyru ir prašė: Ateik pas mus, negaišdamas. [39] Petras kėlėsi ir atėjo su jais. Kai jis buvo atėjęs, jie užvedė jį į augštutinį kambarį. Tenai jį apstojo visos našlės, verkdamos ir rodydamos jam jupas ir drabužius, kuriuos joms buvo padariusi Stirna. [40] Liepęs visiems išeiti, Petras atsiklaupė ir meldėsi; atsigręžęs į lavoną, jis tarė: Tabita, kelkis. Ji atvėrė savo akis ir, pamačius Petrą, atsisėdo. [41] Padavęs jai ranką, jis pastatė ją, pašaukė šventuosius ir našles ir atidavė

---

stebuklo laukti negalėjo. — (34) *Jėzus pagydo tave.* Petras, kurs ir stebuklų darymo malone buvo labiau apdovanotas negu kiti (5, 15), kalba čia kaip Kristaus vietininkas, kurio valią jis žino ir kurio galia per jį veikia. — (35) *Saronoje.* Taip buvo vadinama labai graži lyguma pajūryje tarp Jopės ir Kesarijos.

(36) *Jopėje.* Dabar tas miestas yra vadinamas Jaffa. Jis visuomet buvo laikomas Jeruzalės uostu prie Tarpžemės jūros. Iš Lidos į Jopę buvo apie 18 kilometrų (apie 4 val. kelio). — *Tabita.* Graikiškai — Dorkas, t. y., Gazelė. Tuo vardu ir graikų moterys dažnai buvo vadinamos (plg. Pat 5, 19). Jopėje buvo nemaža kalbančių graikiškai, todėl lygiai buvo vartojamas vardas Tabita, kaip ir Dorkas. Tabita, gal buvo viena iš tos, vėliau nesuskaitomos, daugybės Dievui pašvęstųjų mergaičių, kurių šeimyna yra Viešpaties beturčiai (39 e.), ir kurių užsiémi-

ją gyvą. [42] Tai pasidarė žinoma visoje Jopėje, ir daugelis įtikėjo į Viešpatį. [43] Po to jis daug dienų pasiliko Jopėje pas vieną kailiadirbį, Simoną.

10. [1] Buvo Kesarijoje vienas žmogus, vardu Kornelis, vadinamosios Itališkosios kuopos šimtininkas. [2] Jis buvo pamaldus ir dievobaimingas su visais savo namais, duodavo žmonėms daug išmaldų ir nuolat melsdavosi Viešpačiui. [3] Regėjime apie devintą dienos valandą jis matė aiškiai ateinantį pas jį Dievo angelą ir jam sakantį: Korneli! [4] Pažvelgęs į jį, baimės apimtas, jis paklausė: Kas yra, Viešpa-

[42] Notum autem factum est per universam Ioppen: et crediderunt multi in Domino. [43] Factum est autem ut dies multos moraretur in Ioppe, apud Simonem quendam coriarium.

Act 19, 17
Act 10, 6

10. [1] Vir autem quidam erat in Caesarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis, quae dicitur Italica, [2] religiosus ac timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, et deprecans Deum semper: [3] is vidit in visu manifeste, quasi hora diei nona, Angelum Dei introeuntem ad se, et dicentem sibi, Corneli. [4] At ille intuens eum, timore correptus, dixit: Quid est, Domine? Dixit

Act 27, 1
Lc 7, 5
Act 3, 1

---

mas yra malda ir labdarybė. — (43) *Pas vieną kailiadirbį.* Kailių dirbimas žydų buvo laikomas užsiėmimu, kurs žmogų sutepdavo įstatymo akyse, nes kailiadirbis turėdavo paliesti gyvulio lavoną. Petras tačiau pas tokį kailiadirbį gyvena ilgesnį laiką, nekreipdamas ypatingo dėmesio į senus žydų įpročius. Greitu laiku jam turėjo dar labiau paaiškėti, kaip reikia nusikratyti Senojo Testamento supratimo apie dalykų skirstymą į suteptus ir nesuteptus.

II. Evangelijos plitimas tarp pagonių, 10, 1—28, 31.

1. Bažnyčios pradžia tarp pagonių, 10, 1—12, 25

a) Į Bažnyčią priimamas pirmas pagonis, šimtininkas Kornelis, 10, 1—11, 18.

10, 1—8: K o r n e l i o r e g ė j i m a s. (10, 1) *Buvo Kesarijoje...* Jėzaus Kristaus Bažnyčia, tarpininkaujant vyriausiai jos galvai, Petrui, (ne pagonių apaštalui Povilui), priima pagonių pirmones tiesiog iš pagonystės, be Mozės įstatymo tarpininkavimo ir be perėjimo per žydų tikėjimą. Taip čia Kornelio asmenyje Roma ir lotyniški vakarai pirmą kartą susiduria su Petru ir Bažnyčia. Kornelio giminė buvo viena iš žymiausių ir savo nariais gausingiausių diduomenės giminių Romoje. — *Itališkosios kuopos šimtininkas.* Kuopa buvo dešimta dalis legijono, susidedančio maždaug iš 6000 žmonių. Pirmoji legijono kuopa buvusi didesnė ir turėjusi 1000 žmonių. Kuopa stovėjusi Kesarijoje; jos vadas buvo Kornelis. Kuopa buvo vadinama itališka todėl, kad ji buvo sudaryta ne iš vietos gyventojų, bet tikriausiai iš italiečių. Kai 44 metais mirė Erodas Agripas, Kesarijoje tuomet stovėjo penkios kuopos pėstininkų ir viena raitelių, viso 3000 vyrų. — (2) *Jis buvo pamaldus.* Kornelis garbino tikrąjį Dievą, nors pats tebebuvo pagonis. — (3) *Apie devintą dienos valandą:* mūsų trečią valandą po pietų. Kornelis, matomai, laikėsi žydų maldos valandų. — *Jis matė aiškiai...* Angelo pasirodymas buvo gal Kornelio maldos išklausymas. Angelas pasirodė ne sapne, kaip Juozapui (Mt 1, 20), ne dvasios pagavime, kaip šv. Petrui (11 e.), bet visai aiškiai matomas, Korneliui budint. — (4) *Tavo maldos...* Kornelio maldos ir išmaldos ėjo iš jo nors dar ir netobulo tikėjimo, o tą tikėjimą buvo jame padariusi pasitinkanti Dievo malonė, taip kad nors ir ribota jo maldų ir išmaldų vertė turėjo savo

autem illi: Orationes tuae, et eleemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu Dei. [5] Et nunc mitte viros in Ioppen, et accersi Simonem quendam, qui cognominatur Petrus: [6] hic hospitatur apud Simonem quendam coriarium, cuius est domus iuxta mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere. [7] Et cum discessisset Angelus, qui loquebatur illi, vocavit duos domesticos suos, et militem metuentem Dominum ex his, qui illi parebant. [8] Quibus cum narrasset omnia, misit illos in Ioppen. [9] Postera autem die iter illis facientibus, et appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut oraret circa horam sextam. [10] Et cum esuriret, voluit gustare. Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus: [11] et vidit caelum apertum, et descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quattuor initiis submitti de caelo in terram, [12] in quo erant omnia quadrupedia, et serpentia terrae, et volatilia caeli. [13] Et facta est vox ad eum: Surge Petre, occide, et manduca. [14] Ait autem Petrus: Absit Domine, quia numquam manducavi omne commune,

Act 9, 43

Act 11, 5—17

Lv 11; Ez 4, 14

tie? Tas jam atsakė: Tavo maldos ir tavo išmaldos stojo atmintin Viešpaties akivaizdoje. [5] Dabar, siųsk žmonių į Jopę ir parsikviesk tą Simoną, kurs vadinasi Petras. [6] Jis vieši pas vieną odininką Simoną, kurio namai prie jūros. Tasai pasakys tau, kas tau reikia daryti. [7] Atstojus angelui, kurs jam kalbėjo, jis pasišaukė du savo namiškiu ir vieną dievobaimingą kareivį iš tarpo buvusiųjų jo valdžioje [8] ir, papasakojęs jiems visa, išsiuntė juos į Jopę. [9] Rytojaus dieną, kai jie buvo kelyje ir artinosi prie miesto, Petras užkopė ant stogo melstis apie šeštą valandą. [10] Jis jautėsi alkanas ir norėjo valgyti. [11] Kuomet jam taisė valgyti, užėjo jam dvasios pagavimas. Jis matė atvirą dangų ir nusileidžiantį kažkokį indą, lyg didelę paklodę, už keturių galų nuleidžiamą iš dangaus žemėn. [12] Buvo tenai visokių keturkojų, žemės šliužų ir dangaus paukščių. [13] Pasigirdo jam taipojau balsas: Kelkis, Petrai, pjauk ir valgyk. [14] Bet Petras atsakė: Nieku būdu, Viešpatie, nes aš niekuomet nevalgiau nieko paprasto

---

šaknį malonėje. — (5) *Parsikviesk*... Kaip Dievas Etiopijos karalienės valdininkui atversti naudojosi Pilypu, o šv. Povilui priimti į Bažnyčią — Ananiju, taip ir čia ne pats angelas pamoko Kornelį apie išganymo kelią, bet nurodo jam Petrą, kuriam priklauso paprastos mokytojavimo teisės Bažnyčioje. — (6) *Pasakys tau*... Dar Kornelio pasiuntiniams neatėjus, taip pat ir Petras Dievo buvo prirengtas priimti pakvietimą eiti į pagonių namus.

10, 9—16. P e t r o r e g ė j i m a s. — (9) *Rytojaus dieną*... Iš Kesarijos į Jopę buvo apie 12 valandų kelionės, taip kad Kornelio pasiuntiniai, išėję iš Kesarijos apie 4 valandą po pietų, galėjo atvykti į Jopę, pasilsėję pakelėje, rytojaus dieną, apie vidudienį. Petras meldėsi Jopėje apie 6 valandą, t. y., mūsų 12 val. — (11) *Dvasios pagavimas.* Dvasios pagavimas yra toks žmogaus stovis, kuriame jis nebejaučia išorinio pasaulio, o jo dvasia atsidaro priėmimui to, kas jausmais nepasiekiama. Šitame stovyje žmogus nebežino, ar jis yra kūne, ar be kūno (2 Kor 12, 2...). — (13) *Kelkis*... Yra tai paraginimas pradėti ką nors daryti. Bet gal Petras tuomet meldėsi klūpodamas (Auksab.). — (14) *Nieku būdu, Viešpatie.* Petras šitame įsakyme, kuriame

ir sutepto. [15] Balsas jam antrą kar- tą sakė: Ką Dievas apkuopė, tu ne- vadink paprastu. [16] Tai pasikar- tojo tris sykius, ir indas tuojau vėl buvo paimtas į dangų. [17] Petrui neįstengiant suprasti, ką turėtų reikšti matytasis regėjimas, štai Kornelio siųstieji vyrai, ieškoda- mi Simono namų, sustojo prie du- rų. [18] Jie šaukė ir klausė, ar čia vieši Simonas, vadinamas Petras. [19] Petrui bemąstant apie regėjimą, Dvasia jam tarė: Štai, trys vyrai ieško tavęs. [20] Todėl kelkis, nu- žengk ir eik su jais, nė kiek neabe- jodamas, nes aš juos siunčiau. [21] Petras, nulipęs žemyn prie vyrų, tarė: Štai, aš esu tas, kurio ieško- te. Koki yra priežastis, dėl kurios atėjote? [22] Jie atsakė: Šimtininkas Kornelis, žmogus teisus, dievobai- mingas ir turįs gerą visos žydų tau- tos liudijimą, gavo iš švento an- gelo apreiškimą parsikviesti tave į savo namus ir klausyti tavo žo-

et immundum. [15] Et vox iterum secundo ad eum: Quod Deus pu- rificavit, tu commune ne dixeris. [16] Hoc autem factum est per ter: et statim receptum est vas in cae- lum. [17] Et dum intra se haesitaret Petrus quidnam esset visio, quam vidisset: ecce viri, qui missi erant a Cornelio, inquirentes domum Si- monis, astiterunt ad ianuam. [18] Et cum vocassent, interrogabant, si Simon, qui cognominatur Petrus, illic haberet hospitium. [19] Petro autem cogitante de visione, dixit Spiritus ei: Ecce viri tres quaerunt te. [20] Surge itaque, descende, et va- de cum eis nihil dubitans: quia ego misi illos. [21] Descendens au- tem Petrus ad viros, dixit: Ecce ego sum, quem quaeritis: quae cau- sa est, propter quam venistis? [22] Qui dixerunt: Cornelius Centu- rio, vir iustus, et timens Deum, et testimonium habens ab universa gente Iudaeorum, responsum ac- cepit ab Angelo sancto accersire te in domum suam, et audire ver-

Mt 15, 11; Gn 2, 12; Rom 14, 14; 1 Tim 4, 4

Act 12, 9

Act 13, 2

---

jis pažįsta Viešpaties balsą, mato tik bandymą savo ištikimybės įstatymui. Paprastu buvo vadinama visa, kas ne- buvo apiplauta pagal parisiejų nuosta- tus, pav., nemazgotos rankos; sutep- ta, — kas įstatymo buvo uždrausta val- gyti, pav., kiaulės mėsa, kiškis ir t.t. (plg. 3 Moz 11—15 persk.). — (15) *Ką Dievas apkuopė*, t. y., ką Dievas paskelbė nesuteptą. Tas paskelbimas buvo aiškus, nes simbolinė paklodė bu- vo nužengusi iš dangaus, ir pats Vieš- pats buvo įsakęs Petrui valgyti visa, kas joje buvo. Taip buvo Dievo atšau- kiama apeiginė Mozės įstatymo dalis, liečianti valgius. Bet čia dieviškoji mintis siekia ne tik valgių skirstymo į suteptus ir nesuteptus. Didelė paklo- dė reiškia visą pasaulį, o visokie jo- je buvusieji gyviai reiškia visų pirma pagonis, kuriuos Dievas norėjo įvesti į savo Bažnyčią, kurių Petras neturėjo tiesos atsisakyti į ją įsileisti. — (16) *Pasikartojo tris sykius:* kad Petras ne- abejotų apie žodžių tikrumą ir kad su- prastų didelio jam duoto pamokymo svarbą. Jam neturėjo likti taip pat abe- jonės, kad tai tikrai buvo apreiškimas.

10, 17—24. Kornelio pasiun- tiniai pas Petrą. — (17) *Ne- įstengiant suprasti*... Petras spėjo tei- singai, kad regėjimas moko ne tik pa- šalinti senovinį paskirstymą dalykų į suteptus ir nesuteptus, bet dar nurodo kažin ką augštesnio. Bet kas tai bu- vo, jam tuo tarpu tebebuvo paslaptis. — (19) *Dvasia:* vidujinis Petro balsas. — (20) *Nes aš:* aš, pats Viešpats. Taip pamažu Petras paties Išganytojo veda- mas toliau. — (23) *Rytojaus dieną.* Tai buvo trečia diena po to, kai Kornelis buvo gavęs apreiškimą. — *Kai kurie*

ba abs te. [23] Introducens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti autem die surgens profectus est cum illis: et quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt eum. [24] Altera autem die introivit Caesaream. Cornelius vero expectabat illos, convocatis cognatis suis, et necessariis amicis. [25] Et factum est cum introisset Petrus, obvius venit ei Cornelius, et procidens ad pedes eius adoravit. [26] Petrus vero elevavit eum, dicens: Surge, et ego ipse homo sum. [27] Et loquens cum illo intravit, et invenit multos, qui convenerant: [28] dixitque ad illos: Vos scitis quomodo abominatum sit viro Iudaeo coniungi, aut accedere ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut immundum dicere hominem. [29] Propter quod sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo, quam ob causam accersistis me? [30] Et Cornelius ait:

Mt 8, 8; Lc 5, 8

Gn 2, 12

džių. [23] Tuomet jis įsivedė juos į vidų ir priėmė, kaip svečius. Rytojaus dieną atsikėlęs jis išėjo su jais. Jį palydėjo kai kurie broliai iš Jopės. [24] Kitą dieną jis įėjo į Kesariją. Kornelis jų laukė, susišaukęs savo gimines ir artimuosius prietelius. [25] Petrui įeinant, Kornelis jį pasitiko ir, parpuolęs prie jo kojų, išreiškė jam pagarbą. [26] Bet Petras pakėlė jį, sakydamas: Kelkis, ir aš pats esu žmogus. [27] Kalbėdamas su juo, jis įėjo į vidų. Radęs daug susirinkusiųjų, [28] jis jiems tarė: Jūs žinote, kaip uždrausta žydui susidėti su svetimtaučiu ar eiti pas jį; bet Dievas man parodė nelaikyti nė vieno žmogaus paprastu ar suteptu. [29] Todėl aš pakviestas atėjau be svyravimo. Dabar aš klausiu, dėl kokios priežasties mane pakvietėte? [30] Kornelis atsakė:

---

broliai iš Jopės. Tai buvo krikščionys iš žydų tarpo (45 e.). Anot 11, 12, jų buvę šeši. Gal Petras numatė, kad jo elgesys bent kai kuriuose galės sukelti abejonių, todėl jis norėjo turėti su savimi daugiau liudytojų viso to, kas turėjo įvykti. — (24) *Kitą dieną.* Ketvirtą dieną po gauto apreiškimo, Kornelis su gyvu tikėjimu laukė atvykstant Petro. Jis buvo pasikvietęs daugiau giminių ir prietelių, kurie, matomai, buvo tokio pat nusistatymo, kaip ir jis, kad taip labiau pagerbtų atvykstantį.

10, 25—43. Kornelio prakalba ir Petro atsakymas. — (25) *Parpuolęs prie jo kojų.* Toks buvo rytiečių įprotis, pasitinkant svečią, kuriam buvo norima išreikšti didesnę pagarbą. Kadangi Kornelis buvo pagonis, dargi kariuomenės šimtininkas, tai toks pagerbimo būdas iš jo pusės turėjo atrodyti labai nepaprastas. Kornelis tačiau darė taip dėl to, kad Petro asmenyje norėjo pagerbti Dievo pasiuntinį. Juk jis regėjime buvo pamokytas apie Petrą. — (26) *Aš pats esu žmogus.* Petras ne neigia, kad jis yra Dievo pasiuntinys, bet sakosi esąs žmogus, kaip ir kiti žmonės, ne koki nors antžemiška esybė. — (28) *Su svetimtaučiu.* Artimesnio santykiavimo su pagonimis, ypačiai gi valgant drauge su jais, uolesnieji žydai rūpestingai vengdavo. Čia jie bijodavo susitepti savo įstatymo akyse. Petras jau buvo pamokytas nebepasiduoti tokioms baimėms (11. 20 e.). Kadangi Kornelis buvo pasikvietęs savo gimines ir prietelius, o taip pat ir Petrą ir laikė jį savo svečiu, tai Petras jau žinojo, kad jis turi drauge valgyti su pagonimis. Neminėdamas žodžio „valgyti", jis tai išreiškia tolygiu žodžiu *„susidėti"*. Jis taip pat pasisako, kad Senojo Įstatymo skirstymo žmonių ar dalykų į suteptus ir nesuteptus jis nesilaikys. — (30) *Kornelis atsakė*... Petro klausiamas Kornelis pa-

Jau keturios dienos praslinko iki šiai valandai, kaip aš meldžiaus de⸗vintą valandą savo namuose. Štai atsistojo prieš mane vyras baltu ap⸗daru ir tarė: [31] Korneli, tavo mal⸗da išklausyta, ir tavo išmaldų atsi⸗minta Dievo akivaizdoje. [32] Todėl siųsk į Jopę ir parsikviesk Simo⸗ną, vadinamą Petru; jis vieši odi⸗ninko Simono namuose pajūryje. [33] Tai aš tuojau siunčiau pas tave, ir tu gerai padarei ateidamas. Da⸗bar mes visi esame tavo akivaizdo⸗je, kad klausytumėm visa, kas tau Viešpaties įsakyta. [34] Atverdamas savo burną, Petras tarė: Dabar aš tikrai suprantu, kad Dievas nežiū⸗ri asmens, [35] kad kiekvienoje tau⸗toje, kas jo bijo ir teisingai elgiasi, tas jam patinka. [36] Dievas siuntė Izraėlio vaikams žodį, skelbdamas ramybę per Jėzų Kristų (jis yra visų Viešpats). [37] Jūs žinote daly⸗ką, įvykusį visoje Judiejoje, prasi⸗dėjusį nuo Galiliejos po krikšto,

A nudiusquarta die usque ad hanc horam, orans eram hora nona in domo mea, et ecce vir stetit ante me in veste candida, et ait: [31] Cor⸗neli, exaudita est oratio tua, et ele⸗emosynae tuae commemoratae sunt in conspectu Dei. [32] Mitte ergo in Ioppen, et accersi Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospita⸗tur in domo Simonis coriarii iuxta mare. [33] Confestim ergo misi ad te: et tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in conspec⸗tu tuo adsumus audire omnia quae⸗cumque tibi praecepta sunt a Do⸗mino. [34] Aperiens autem Petrus os suum, dixit: In veritate comperi quia non est personarum acceptor Deus, [35] sed in omni gente qui ti⸗met eum, et operatur iustitiam, ac⸗ceptus est illi. [36] Verbum misit Deus filiis Israel; annuncians pa⸗cem per Iesum Christum: (hic est omnium Dominus.) [37] Vos scitis quod factum est verbum per uni⸗versam Iudaeam: incipiens enim a Galilaea post baptismum, quod

Dt 10, 17; 1 Sm 16, 7; Rom 2, 11; Gal 2, 6; 2 Par 19, 7; Iob 34, 19; Sap 6, 8; Sir 35, 15; Eph 6, 9; Col 3, 25; 1 Ptr 1, 17
Io 9, 31
Is 52, 7; Nm 2, 1; Mt 28, 18; Eph 2, 17; 6, 15
Lc 4, 14; Act 1, 22; Mt 4, 12—17

---

aiškina, kodėl jis siuntė Petro parsi⸗kviesti. — (31) *Tavo malda*... Taigi, Kornelio malda buvo prašymas, kad tobulai pažintų tiesą ir gautų Dievo pagalbos. — (33) *Kas tau Viešpaties įsakyta.* Kornelis įsitikinęs, kad, kaip jis pats regėjimu buvo pamokytas pa⸗sikviesti Petrą, taip pat ir Petras buvo iš Dievo gavęs nurodymų duoti Korne⸗liui pamokymų ir įsakymų. — (34) *Dievas nežiūri asmens.* Pagrindinė min⸗tis, kurią Petras čia nori išreikšti, yra ta, kad išganymas yra skiriamas vi⸗siems žmonėms. Petras tai žino visai tikrai. Plg. 5 Moz 10, 17; 2 Kron 19, 7; Jobo 39, 19; Išm 6, 8; Eccl 35, 7; Rom 2, 11; Gal 2, 6; Efez 6, 9; Kol 3, 25; 1 Petr 1, 17. Žiūrėti asmens, reiš⸗kia elgtis su kai kuriais žmonėmis, lai⸗kantis ne tikros dalykų padėties, bet žiūrint kai kurių savybių, kurios ne⸗sudaro jokio nuopelno, pav., nebausti kilmingo ar turtingo žmogaus dėl to tik, kad jis augštos kilmės ar turtingas. Žinant, kad Dievas taip nesielgia, šv. Petras dabar tai pritaiko čia atsitiki⸗me su Korneliu. Būtų buvęs žiūrėjimas asmens, jei Dievas į išganymą būtų pa⸗šaukęs tiktai žydus ir tai dėl to, kad jie žydai. Kadangi jis dabar šaukia ir pagonis, kurie atitinka jo malonę, tai jis parodo, kad nežiūri asmens. Ta⸗čiau reikia pastebėti, kad išganymas ateina tik per Kristų. Todėl būtų visai klaidinga, jei kas norėtų iš šitos vietos daryti išvadą, būk nereikią būti nė krikščionimi, kad kas Dievui patiktų. — (36) *Jis yra visų Viešpats:* Viešpats žydų ir pagonių. — (37) *Po krikšto*...

Act 4, 27; Lc 4, 18; Is 61, 1
Act 1, 8
Act 2, 23; Gal 3, 13
1 Cor 15, 4—7; Act 1, 3; Lc 24, 30. 43; Io 21, 13
Act 17, 31; Rom 14, 9 s
Is 33, 24; Ir 31, 34; Mch 7, 18; Ez 34, 16; Dn 9, 24

praedicavit Ioannes, [38] Iesum a Nazareth: quomodo unxit eum Deus Spiritu sancto, et virtute, qui pertransiit benefaciendo, et sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam Deus erat cum illo. [39] Et nos testes sumus omnium, quae fecit in regione Iudaeorum, et Ierusalem, quem occiderunt suspendentes in ligno. [40] Hunc Deus suscitavit tertia die, et dedit eum manifestum fieri [41] non omni populo, sed testibus praeordinatis a Deo: nobis, qui manducavimus, et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. [42] Et praecepit nobis praedicare populo, et testificari quia ipse est, qui constitutus est a Deo iudex vivorum, et mortuorum. [43] Huic omnes Prophetae testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum. [44] Adhuc loquente Petro verba haec, cecidit Spiritus sanctus super omnes,

kurį skelbė Jonas, [38] apie Jėzų iš Nazareto, kaip Dievas patepė jį šventąja Dvasia ir galia. Jis perėjo, gera darydamas ir gydydamas visus velnio apsėstuosius, nes Dievas buvo su juo. [39] Mes esame liudytojai viso to, ką jis darė žydų šalyje ir Jeruzalėje. Jį nužudė, pakabinę ant medžio. [40] Dievas jį prikėlė trečiąją dieną ir davė jam apsireikšti, [41] ne visai tautai, bet Dievo iš anksto paskirtiems liudytojams, — mums, kurie valgėme ir gėrėme su juo po jo prisikėlimo iš numirusiųjų. [42] Jis mums įsakė skelbti tautai ir liudyti, kad jis yra Dievo pastatytasis teisėjas gyvųjų ir mirusiųjų. [43] Apie jį liudija visi pranašai, kad visi, kurie į jį tiki, gauna jo vardu nuodėmių atleidimą. [44] Dar Petrui tebekalbant tuos žodžius, šventoji Dvasia nužengė ant visų, kurie klausėsi to pamok-

---

Žr. Mt 4, 12—17. — (38) *Gydydamas visus...* Plg. Mt 3, 16. 17 ir kt. Čia minimas piktųjų dvasių išvarymas, nes šv. Petras (taip pat ir Lukas) norėjo parodyti pagonims, kurie tiesioginiai ar netiesioginiai garbino piktąsias dvasias, jog Jėzus yra valdovas ir nugalėtojas už netikrųjų dievaičių besislepiančių piktųjų dvasių. Taip pat ir Morkaus evangelijoje, kuri yra parašyta krikščionims iš pagonių, pabrėžiama Jėzaus viešpatavimas ant piktųjų dvasių. — (41) *Ne visai tautai...* Priežastį, kodėl pasirodė ne visai tautai, gal pats Išganytojas buvo nurodęs Lk 16, 31. — *Mums, kurie valgėme...* Plg. Jono 5, 22. 27; Lk 24, 41...; Jono 21, 12; Apd 17, 31. — (42) *Skelbti tautai:* Visų pirma žydų tautai. — *Teisėjas...* Žr. Mt 25, 31. — (43) *Visi pranašai.* Plg. Jer 31, 34. — *Gauna jo vardu:* gauna per jį taip, kaip jis mums apsireiškia. Jis gi yra apsireiškęs kaip Gelbėtojas. Plg. Jono 20, 22. 23. Nuo būsimojo teisėjo Petras savo vadovaujamas sielas veda prie Jėzaus, prie pasigailinčiojo Jėzaus.

10, 44—48. Išliejimas šventosios Dvasios ir Kornelio bei jo namiškių krikštas. — (44) *Petrui tebekalbant...* Pagonys gauna šventąją Dvasią dar prieš krikštą ir daro taip, kaip žydų pirmonės Sekminių dieną (2, 4; plg. 11, 15). Pats Dievas duoda pažinti krikščionims, kad jis nežiūri kūniškos kilmės iš Abraomo, ir kad pagonys nėra sutepti. — *Šventoji Dvasia nužengė...* Šitų žodžių nėra reikalo imti ta prasme, lyg kad pagonys būtų gavę pašvenčiamąją Dievo malonę. Gal šventoji Dvasia jiems suteikė tik kai kurias pastebimas dovanas, kaip: kalbų, pranašavimo ir kt. (plg. 46 e.). Gal buvo taip pat pasirodę ugniniai liežuviai (plg. žem. 11, 15). Kiti (To-

slo. [45] Tikintieji iš apipiaustytųjų tarpo, atėjusieji su Petru, stebėjosi, kad šventosios Dvasios malonė bu- vo išlieta ir ant pagonių, [46] nes jie girdėjo juos, kalbančius kalbomis ir garbinančius Dievą. [47] Tuomet Petras atsiliepė: Argi gali kas už- drausti pakrikštyti vandenimi tuos, kurie gavo šventąją Dvasią, kaip ir mes? [48] Ir jis liepė pakrikštyti juos Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu. Po to jie prašė jį pasilikti pas juos keletą dienų.

11. [1] Apaštalai ir broliai, buvu- sieji Judiejoje, išgirdo, kad ir pa- gonys priėmę Dievo žodį. [2] Atvy- kus Petrui į Jeruzalę, tie, kurie buvo iš apipjaustytųjų tarpo, gin- čijosi su juo, [3] sakydami: Kam įė- jai pas žmones neapipjaustytus ir ir su jais valgei? [4] Tuomet Petras pradėjo ir pasakojo jiems iš eilės, sakydamas: [5] Aš meldžiaus Jopės

qui audiebant verbum. [45] Et obstu- puerunt ex circumcisione fideles, qui venerant cum Petro: quia et in nationes gratia Spiritus sancti ef- fusa est. [46] Audiebant enim illos loquentes linguis, et magnificantes Deum. [47] Tunc respondit Petrus: Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hi, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut et nos? [48] Et iussit eos baptizari in nomine Domini Iesu Christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.

Act 2, 4; 19, 6; Mc 16, 17

Io 4, 40

11. [1] Audierunt autem Apostoli, et fratres, qui erant in Iudaea: quo- niam et Gentes receperunt verbum Dei. [2] Cum autem ascendisset Pet- rus Ierosolymam, disceptabant ad- versus illum, qui erant ex circum- cisione, [3] dicentes: Quare introisti ad viros praeputium habentes, et manducasti cum illis? [4] Incipiens autem Petrus exponebat illis ordi- nem, dicens: [5] Ego eram in civita-

Gal 2, 12; Act 10, 28; Eph 2, 11

5—17 Act 10, 9—48

---

mas) mano, kad jie čia buvo gavę pa- švenčiamąją ir nuteisinančiąją malonę, kuri, paprastai, suteikiama krikšte, kad gautų didesnių malonių ir visų nuodė- mių bausmių atleidimą ir dėl to, kad vandens krikštas, Kristaus sutvarky- mu, sudaro kelią į Bažnyčią. Plg. Jono 3, 5. — (48) *Jis liepė pakrikštyti...* Korneliui ir jo pakviestiesiems tik pri- ėmimo į regimąją Bažnyčios bendruo- menę dar stigo. Krikštas, ta Kristaus skirta išganymo priemonė, turėjo būti juo mažiau apleistas, kad Dievas buvo padaręs šitą stebuklą, idant parodytų, kad ir pagonys galėjo dalyvauti krikšte. Nepaprastu būdu Dievas buvo pakei- tęs tvarką ir suteikęs Korneliui šventą- ją Dvasią, kol jis dar nebuvo priėmęs krikšto. Bet paprastoji tvarka šiuo įvy- kiu nebuvo paniekinta.

11, 1—18. Petro pranešimas krikščionių bendruome- nei Jeruzalėje apie pago- nių priėmimą į Bažnyčią.

(11,2) *Ginčijosi su juo...* Tie krik- ščionys, kurie buvo iš žydų, laukė iš Petro, kad jis visur rūpestingai laiky- sis Senojo Testamento tvarkos ir kad statys žydus augščiau už pagonis. Su šituo laukimu buvo nesuderinamas apa- štalo elgesys Kesarijoje, kadangi jis kurį laiką gyveno pas pagonį ir su pagonimis valgė. Apaštalas, kad paša- lintų papiktinimą, turėjo išdėstyti sa- vo elgesio priežastis. — (4) *Pradėjo ir pasakojo...* Čia evangelistas duoda šv. Petro žodžius, kuriais jis visą da- lyką paaiškino Jeruzalėje apaštalams ir kitiems krikščionims. Pasakojimo iš- vada buvo ta: kad pats Dievas betarpiš-

te Ioppe orans, et vidi in excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis summitti de caelo, et venit usque ad me. [6] In quod intuens considerabam, et vidi quadrupedia terrae, et bestias, et reptilia, et volatilia caeli. [7] Audivi autem et vocem dicentem mihi: Surge Petre, occide, et manduca. [8] Dixi autem: Nequaquam Domine: quia commune aut immundum numquam introivit in os meum. [9] Respondit autem vox secundo de caelo: Quae Deus mundavit, tu ne commune dixeris. [10] Hoc autem factum est per ter: et recepta sunt omnia rursum in caelum. [11] Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo, in qua eram, missi a Caesarea ad me. [12] Dixit autem Spiritus mihi ut irem cum illis, nihil haesitans. Venerunt autem mecum et sex fratres isti, et ingressi sumus in domum viri. [13] Narravit autem nobis, quomodo vidisset Angelum in domo sua, stantem et dicentem sibi: Mitte in Ioppen, et accersi Simonem, qui cognominatur Petrus, [14] qui loquetur tibi verba, in quibus salvus eris tu, et universa domus tua. [15] Cum autem coepissem loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut et in nos initio. [16] Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat: Ioannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto. [17] Si ergo eandem gratiam dedit illis

Act 1, 5; Mt 3, 11; Mc 1, 8; Lc 3, 16

mieste ir dvasios pagavime mačiau regėjimą: nusileido kažkoks indas, lyg didelė paklodė, už keturių kampų nuleidžiama iš dangaus. Jis atėjo iki manęs. [6] Pažvelgęs į jį, aš žiūrėjau ir mačiau žemės keturkojus, žvėris, šliužus ir dangaus paukščius. [7] Girdėjau taipojau balsą, man sakantį: Kelkis, Petrai, pjauk ir valgyk. [8] Aš tariau: Nieku būdu, Viešpatie, nes nieko paprasto ar sutepto niekuomet neįėjo į mano burną. [9] Balsas antrą kartą atsiliepė iš dangaus: Ką Dievas apkuopė, tu nevadink paprastu. [10] Taip atsitiko tris kartus, ir visa vėl buvo paimta atgal į dangų. [11] Štai, tuojau namuose, kuriuose buvau, atsirado trys vyrai, siųsti pas mane iš Kesarijos. [12] O šventoji Dvasia man įsakė eiti su jais, nė kiek nesvyruojant. Su manim ėjo ir šitie šeši broliai, ir mes įėjome į to žmogaus namus. [13] Jis mums papasakojo, kaip savo namuose buvo matęs angelą, stovintį ir jam sakantį: Siųsk į Jopę ir parsikviesk Simoną, vadinamą Petru; [14] jis kalbės tau žodžius, kuriais tu būsi išgelbėtas ir visi tavo namai. [15] Man pradėjus kalbėti, šventoji Dvasia nužengė ant jų, kaip pradžioje ir ant mūsų. [16] Aš atsiminiau Viešpaties žodį, kaip jis sakė: Jonas krikštijo vandenimi, o jūs būsite pakrikštyti šventąja Dvasia. [17] Jei tat Dievas jiems davė tą pačią malonę, kaip ir mums,

---

kai taip norėjo ir padarė (17 e.); jo ženklais ir stebuklais pamokytas, Petras turėjo tik klausyti. — (15) *Man pradėjus kalbėti.* Žr. aug. 10, 34... Šventoji Dvasia nužengė ant čia buvusiųjų pagonių, kai Petras buvo ką tik pradėjęs savo kalbą. Bet padarytina iš jo žodžių išvada jo jau buvo pasakyta, kad kiekvienas, kurs tiki, gali laimėti išganymą. — (16) *Jonas krikštijo.* Žr. aug. 1, 5; Mt 3, 11; Mk 1, 8; Lk 3, 16; Jono 1, 26; žem. 19, 4. — (17) *Jei tat Dievas...* Pirmas Petrui padarytas priekaištas buvo (3 e.),

kurie įtikėjome į Viešpatį Jėzų Kristų, tai kas gi aš buvau, kad galėčiau uždrausti Dievui? [18] Tai išgirdę, jie tylėjo ir garbino Dievą, sakydami: Taigi ir pagonims Dievas davė atgailos, kad būtų gyvi.

[19] Tie, kurie buvo išsklaidyti persekiojime, kilusiame dėl Stepono, nuvyko iki Penikijai, Kiprui ir Antijokijai. Jie niekam daugiau neskelbė mokslo, kaip tik žydams. [20] Bet jų tarpe buvo kipriečių ir

Deus, sicut et nobis, qui credidimus in Dominum Iesum Christum: ego quis eram, qui possem prohibere Deum? [18] His auditis, tacuerunt: et glorificaverunt Deum, dicentes: Ergo et Gentibus poenitentiam dedit Deus ad vitam.

Act 14, 27

[19] Et illi quidem, qui dispersi fuerant a tribulatione, quae facta fuerat sub Stephano, perambulaverunt usque Phoenicen, et Cyprum, et Antiochiam, nemini loquentes verbum, nisi solis Iudaeis. [20] Erant autem quidam ex eis viri Cyprii,

Act 8, 1—4

---

kam jis įėjęs pas neapipjaustytus žmones ir su jais valgęs. Čia jis atsako į kitą priekaištą, kurs nėra aiškiai paminėtas, bet tikriausiai buvo padarytas, būtent: kam tu liepi krikštyti pagonis, nepasirūpinęs, kad jie pirma taptų žydais? Petro atsakymas čia labai tinkamas: nors jie buvo pagonys, Dievas tačiau siuntė ant jų šventąją Dvasią taip pat, kaip ir ant mūsų, žydų. Taigi, aš negalėjau sutrukdyti jų įėjimo į Kristaus Bažnyčią. — (18) *Davė atgailos...* Atgaila čia reiškia vidujinį žmogaus nusistatymo pakitėjimą. Tokiai atgailai pasiduodamas, žmogus pradeda manyti ir jausti krikščioniškai. Tos atgailos tikslas, *kad būtų gyvi*, t. y., kad gautų išgelbėjimą Kristuje (plg. 5, 31). Išgirdus Petro paaiškinimą, buvo pripažinta faktas, kad Dievas šaukia ir pagonis, nereikalaudamas, kad jie pirma taptų žydais. Vėliau (žr. 15, 1...) prieš žydžiuojančius krikščionis buvo aiškiai pareikšta, kad pagonims nėra jokios pareigos tapti žydais pirma, negu jie tampa krikščionimis.

b) Įkūrimas krikščionių bendruomenės Antijokijoje, 11, 19—30.

(19) *Dėl Stepono.* Uolus šv. Stepono Evangelijos platinimas buvo proga žydams pradėti krikščionių persekiojimą. — *Iki Penikijai...* Trumpai paaiškinama, kaip Evangelija pasiekė įvairias Palestinos pakraščių vietas. Krikščionys, priversti palikti Jeruzalę, ėjo į visas puses, kur kam rodėsi tinkamiau, ir visur uoliai skelbė Išganytoją. Bet manydami, kad dar nebuvo atėjęs laikas geros naujienos skelbti pagonims, jie tenkinosi žydais. Tų Evangelijos skelbėjų buvo pasiekta ir Antijokija, kuri yra prie Oronto upės, netoli jos įtakos į Tarpžemio jūrą, Sirijos krašte. Tai buvo labai žymus, labai didelis ir turtingas miestas, didumu trečias visos Romos valstybės miestas, o gyventojų skaičius siekė pusę milijono. Buvo jame turtingų puikių pastatų ir paminklų. Antijokijos garsenybe buvo laikoma jos 6, 5 kilometro ilgio labai plati gatvė, su keturiomis šulų (kolonų) eilėmis, po dvi eili su stogu kiekviename gatvės šone. Žymiausis Antijokijos gyventojų sluoksnis buvo graikai. Buvo čia nemaža ir vietinių, siriškos kilmės gyventojų, bet buvo daug ir žydų. Povilo laikais Antijokija buvo vyriausis Sirijos provincijos miestas. Čia buvo pagaliau ir Romos vietininko rezidencija. Per Antijokiją ėjo prekyba tarp Vakarų ir Mezopotamijos, Arabijos ir Vidurinės Azijos. Pagaliau, Antijokija turėjo visas laisvo miesto teises. — (20) *Kipriečių:* Kipro salos gyventojų. — *Kireniečių.* Plg. aug. 2, 10. Žem. 13, 1 tarp Antijokijos Bažnyčios pranašų ir mokytojų, minimas taip pat Lucijus Kirenietis. — *Graikams.* Tikresnis graikiškas tek-

et Cyrenaei, qui cum introissent Antiochiam, loquebantur et ad Graecos, annunciantes Dominum Iesum. [21] Et erat manus Domini cum eis: multusque numerus cre⸗dentium conversus est ad Domi⸗num. [22] Pervenit autem sermo ad aures ecclesiae, quae erat Ierosoly⸗mis super istis: et miserunt Barna⸗bam usque ad Antiochiam. [23] Qui cum pervenisset, et vidisset gra⸗tiam Dei, gavisus est: et hortabatur omnes in proposito cordis perma⸗nere in Domino: [24] quia erat vir bonus, et plenus Spiritu sancto, et fide. Et apposita est multa turba Domino. [25] Profectus est autem Barnabas Tarsum, ut quaereret Saulum: quem cum invenisset, per⸗duxit Antiochiam. [26] Et annum to⸗tum conversati sunt ibi in Ecclesia: et docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur primum An⸗tiochiae discipuli, Christiani.

Act 2, 47
Act 4, 36
Act 13, 43
Act 6, 5; 5, 14
Act 9, 30
Gal 2, 11; Act 26, 28; 1 Ptr 4, 16

kireniečių, kurie, atvykę į Antijo⸗kiją, kalbėjo taipojau graikams ir skelbė Viešpatį Jėzų. [21] Viešpaties ranka buvo su jais; didelis skaičius įtikėjo ir gręžėsi į Viešpatį. [22] Kai ta žinia pasiekė Jeruzalės bažny⸗čios ausis, išsiųsta į Antijokiją Barnabas. [23] Atvykęs ir pamatęs Dievo malonę, jis džiaugėsi ir ra⸗gino visus savo širdies nusistaty⸗mu pasilikti Viešpatyje; [24] nes jis buvo geras žmogus, pilnas švento⸗sios Dvasios ir tikėjimo. Taip Vieš⸗pačiui prisidėjo didelė minia. [25] Barnabas iškeliavo į Tarsą, ieš⸗koti Sauliaus; radęs jį, atsivedė į Antijokiją. [26] Juodu visus metus išbuvo čia bažnyčioje ir mokė di⸗delę minią, taip kad Antijokijoje pirmą kartą mokytiniai buvo pa⸗vadinti krikščionimis.

---

stas čia yra ne ἑλληνιστάς, bet ἕλληνας. Todėl kalbama ne apie žydus, gyve⸗nusius pagonių tarpe ir kalbėjusius graikiškai, kurie, paprastai, vadinami elenistais, bet apie tikrus graikus pa⸗gonis, kurie graikiškai vadinami ele⸗nais. Tokio skaitymo reikalauja ir kon⸗tekstas. Jei būtų kalbama tik apie žy⸗dus elenistus, tai 20 e. nebūtų pasaky⸗ta nieko daugiau, kaip ir 19⸗je. Auto⸗rius kaip tik norėjo nurodyti naują ir tai labai svarbų dalyką. Vadinasi, Evangelijos skelbėjai Antijokijoje, ki⸗priečiai ir kireniečiai, patys buvo žy⸗dai elenistai, o Evangeliją skelbė tik⸗riems graikams. — (21) *Didelis skai⸗čius įtikėjo.* Įkūrimas Antijokijoje Baž⸗nyčios, kuri pradžioje susidėjo tik iš atvirtusių žydų, seniausiu padavimu, savinamas apaštalų kunigaikščiui. Tai⸗gi, kolei Petras buvo tik Palestinoje, Antijokijos Bažnyčia laikė jį savo vyskupu. Tas pats padavimas sako, kad Petras buvęs Antijokijos vyskupu 7 metus, nuo 37—43 metų. Padidėju⸗siai Antijokijos krikščionių bendruo⸗menei, į kurią buvo įėję nemaža ti⸗kinčiųjų iš pagonių tarpo, buvo reika⸗lingas ypatingas bažnytinis vadovavi⸗mas. Šiam reikalui buvo paskirtas Bar⸗nabas, plg. aug. 4, 36..., kurs, pats būdamas elenistas, pigiausiai galėjo su⸗siartinti su Antijokijos krikščionių bendruomene ir ją suprasti, neduoda⸗mas jokio papiktinimo žydams. — (23) *Dievo malonę.* Dievo malonė pasi⸗reiškė ypač tuo, kad daug pagonių priėmė tikėjimą ir pagal jį tvarkė sa⸗vo gyvenimą. — (25) *Iškeliavo į Tar⸗są.* Žr. aug. 9, 30. — (26) *Krikščio⸗nimis.* Kristaus tikėjimą buvo priėmę tiek daug pagonių, kad krikščionių bendruomenė, ir iš šalies žiūrint, ne⸗beatrodė esanti žydų sekta, bet skir⸗tinga nuo jų draugija. Krikščionių vardą tačiau sau davė ne jie patys. Savo tarpe vieni kitus vadindavo bro⸗liais, tikinčiaisiais, šventaisiais. Krik⸗

[27] Tuo laiku atėjo iš Jeruzalės į Antijokiją pranašų. [28] Vienas iš jų, vardu Agabas, kėlėsi ir Dvasios įkvėptas paskelbė būsiant didelį badą visame pasaulyje, kas ir įvyko, Klaudijui viešpataujant. [29] Mokytiniai, kiek kas turėjo, kiekvienas nutarė siųsti pašalpos Judiejoje gyvenantiems broliams. [30] Jie taip ir padarė, siųsdami pas vyresniuosius per Barnabo ir Sauliaus rankas.

12. [1] Tuo pačiu metu karalius Erodas pridėjo ranką, kad vargintų kai kuriuos iš Bažnyčios. [2] Jis nužudė kalaviju Jono brolį Jokūbą. [3] Matydamas, kad tai patinka

[27] In his autem diebus supervenerunt ab Ierosolymis prophetae Antiochiam: [28] et surgens unus ex eis nomine Agabus, significabat per spiritum famem magnam futuram in universo orbe terrarum, quae facta est sub Claudio. [29] Discipuli autem, prout quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Iudaea fratribus: [30] quod et fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabae et Sauli.

12. [1] Eodem autem tempore misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de Ecclesia. [2] Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio. [3] Videns autem quia place-

Act 13, 1
Act 21, 10
Gal 2, 10; Rom 15, 27; 1 Cor 16, 2; 2 Cor 8, 12
Act 12, 25
Act 4, 3
Mt 20, 22 s
Act 24, 27; 25, 9

ščionių vardas be šitos vietos Naujajame Testamente sutinkamas dar du kartu, žemiau 26, 28 ir 1 Petr 4, 16. Tačiau ir ne žydų buvo jiems duotas tas vardas. Kristaus, Mesijo, vardą žydai laikė šventu ir nekenčiamų nazarėnų (24, 5) nevadino iš Kristaus padarytu vardu. Todėl krikščionių vardas pirmiausia iškilo tarp pagonių. Lotyniška vardo forma ir retesnis jo minėjimas Naujajame Testamente gal nurodo, kad tuo vardu pirmieji romėnai ėmė vadinti Kristaus šalininkus. Taigi, krikščionys tik vėliau priėmė šitą vardą, kaip labai jiems garbingą ir reikšmingą.

(27) *Pranašų...* Tarp kitų pagalbų, kuriomis Viešpats norėjo palaikyti ir apdovanoti savo Bažnyčią, minima pranašystės dovana (plg. 1 Kor 14, 3...). Tą dovaną gavusieji žmonės, pranašai, ypatingu būdu šventosios Dvasios paraginti, kalbėdavo tikintiesiems, kad juos pamokytų, paragintų, paguostų. Kai kada jie galėdavo atidengti paslėptus širdžių dalykus ir skelbti būsimus įvykius. Žmonės, gavusieji šitą dovaną, lankydavosi tikinčiųjų susirinkimuose, kad juos pamokytų. Apie tokį lankymąsi kalbama šitoje vietoje. Jis minimas ir „Dvylikos Apaštalų Mokslė" (plg. 11. 13). — (28) *Agabas.* Jis minimas dar žem. 21, 10. — *Būsiantį didelį badą.* Ciesoriui Klaudijui viešpataujant, didesnis nederlius, sujungtas su badu, buvo keturis kartus. Palestina nukentėjo ypačiai ketvirtais to ciesoriaus viešpatavimo metais, 44 metais po Kristaus. — (30) *Pas vyresniuosius.* Išsireiškimas *„vyresnieji"* yra labai bendras. Juo neretai vadinami patys apaštalai (1 Petro 5, 1; 2 Jono, I; 3 Jono, 1).

c) Nukankinimas Jokūbo vyresniojo, suėmimas ir išlaisvinimas Petro, Erodo Agripo mirtis, 12, 1—25.

(12, 1) *Karalius Erodas.* Erodas Agripas I-sis buvo sūnus Aristobulo ir Erodo Didžiojo vaikaitis. Jo seserį Erodijadą, prie gyvos jos I-jo vyro Pilypo galvos, buvo vedęs Erodas Antipas. Nuo 41 metų po Kristaus jis, turėdamas sau pripažintą karaliaus vardą, valdė visą plotą, kurs kitados priklausė Erodui Didžiajam. Erodas Agripas mirė 44 metais po Kristaus. — (2) *Jokūbą.* Šv. Jokūbas pirmas iš apaštalų nuėjo į dangų, išgerdamas taurę, kaip Viešpats jam buvo paskelbęs (Mt 20, 23). Erodas buvo liepęs nukirsti jam galvą kalaviju. — (3) *Patinka žydams.* Erodas Agripas ėmė persekioti krikščionis tik politiniais sumetimais.

Act 5, 18—23

ret Iudaeis, apposuit ut apprehenderet et Petrum. Erant autem dies Azymorum. [4] Quem cum apprehendisset, misit in carcerem, tradens quattuor quaternionibus militum custodiendum, volens post Pascha producere eum populo. [5] Et Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo. [6] Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus: et custodes ante ostium custodiebant carcerem. [7] Et ecce Angelus Domini astitit: et lumen refulsit in habitaculo: percussoque latere Petri, excitavit eum, dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catenae de manibus eius. [8] Dixit autem Angelus ad eum: Praecingere, et calcea te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: Circumda tibi vestimentum tuum, et sequere me. [9] Et exiens sequebatur eum, et nesciebat quia verum est, quod fiebat per angelum: existimabat autem se visum

Ia 5, 16

Act 5, 19; 3 Rg 19, 5

Act 10, 17

žydams, nepaliovė ir suėmė taip pat Petrą. Buvo Neraugintosios duonos dienos. [4] Suėmęs, jis įmetė jį į kalėjimą ir padavė sergėti ketveriopai sargybai, kiekvienai iš keturių kareivių. Po Velykų jis norėjo išvesti jį žmonėms. [5] Taip Petras buvo laikomas kalėjime. Bažnyčia gi meldėsi nesiliaudama už jį Viešpačiui. [6] Kuomet Erodas jau turėjo jį išvesti, Petras tą naktį miegojo tarp dviejų kareivių, apkaltas dviem grandinėm. Sargai prie angos sergėjo kalėjimą. [7] Štai, atsirado Viešpaties angelas, ir šviesa apšvietė kambarį. Ištikęs Petro šoną, jis pažadino jį ir tarė: Kelkis greitai. Grandinės nukrito nuo jo rankų. [8] Angelas jam tarė: Susijuosk ir apsiauk savo kurpėmis. Jis taip padarė. Anas jam tarė: Apsisiausk savo drabužiu ir eik paskui mane. [9] Išėjęs jis sekė jį, bet nežinojo, kad tai tiesa, kas buvo angelo daroma; jis tarėsi matąs

---

Taip jis norėjo įtikti žydams. Susirinkusieji į Jeruzalę švęsti Velykų žydai turėjo būti liudytojais tariamojo karaliaus uolumo įstatymui. — (4) *Norėjo išvesti jį:* norėjo viešai teisti Petrą ir visų akyse pasmerkti jį mirti. — (5) *Meldėsi nesiliaudama.* Susirūpinusi krikščionių bendruomenė ieškojo pagalbos pas Dievą, karštai melsdamasi už savo sugautąjį Ganytoją. Paskutinę naktį prieš paskirtą teismo dieną Viešpats apvainikuoja savo Bažnyčios maldų ištvermę. — (6) *Tarp dviejų kareivių.* Diena ir naktis buvo padalintos į 4 sargybas (budynes), kurių kiekvienai buvo paskirta 4 kareiviai. Du iš jų stovėjo prie išorinių kalėjimo durų (plg. 5, 23), o du buvo pačiame kalėjime. Prie šitų, kurie buvo kalėjime, buvo prirakintas kalinys savo grandinėmis. — (7) *Grandinės nukrito.* Atsiminimas šito Petro išvadavimo gyvas pasilieka grandinėse, kurios pradžioje buvo laikomos Jeruzalėje, kaip relikvijos, o paskui 463 metais patrijarko Juvenalio buvo padovanos ciesoriaus Teodosijaus II-jo žmonai Eudokijai. Eudokija vieną grandinę padėjo šv. Petro bažnyčioje Konstantinopolyje, o kitą nusiuntė Romon, kur ji ir dabar laikoma sujungta su grandine, prie kurios buvo prirakintas Petras Romos kalėjime. — (8) *Susijuosk...* Apaštalas atsiguldamas buvo padėjęs šalia savęs savo apsiaustą ir savo kurpes ir buvo nusijuosęs juostą, kuria dienos metu laikė sujuostą savo ilgą jupą. Angelas

regėjimą. [10] Praėję pro pirmą ir antrą sargybą, juodu atėjo prie ge≠ležinių vartų, kuriais išeinama į miestą: jie savaime juodviem atsi≠darė. Išėję jie paėjo vieną gatvę, ir angelas ūmai atstojo nuo jo. [11] Petras atsipeikėjęs tarė: Dabar aš tikrai žinau, kad Viešpats siuntė savo angelą ir išgelbėjo mane iš Erodo rankos ir iš visos žydų tau≠tos laukimo. [12] Apsimąstęs jis atė≠jo prie Morkumi vadinamojo Jono motinos Marijos namų, kur buvo daug susirinkusių ir besimeldžian≠čių. [13] Jam pabeldus į angos duris, išėjo pasiklausyti tarnaitė, vardu Rodė. [14] Pažinus Petro balsą, ji iš to džiaugsmo neatidarė durų, bet įbėgus pasakė, kad Petras stovįs prie durų. [15] Jie jai tarė: Iš proto išėjai. Bet ji tvirtino taip esą. Jie gi sakė: Tai jo angelas. [16] Petras nesiliovė beldęs. Atidarę, jie pama≠tė jį ir nustebo. [17] Pamojęs jiems ranka tylėti, jis papasakojo, kaip Viešpats buvo jį išvedęs iš kalėji≠mo, ir tarė: Duokite apie tai ži≠nią Jokūbui ir broliams. Išėjęs jis

videre. [10] Transeuntes autem pri≠mam et secundam custodiam, ve≠nerunt ad portam ferream, quae ducit ad civitatem: quae ultro aper≠ta est eis. Et exeuntes processerunt vicum unum: et continuo discessit Angelus ab eo. [11] Et Petrus ad se reversus, dixit: Nunc scio vere quia misit Dominus Angelum suum, et eripuit me de manu Herodis, et de omni expectatione plebis Iudaeo≠rum. [12] Consideransque venit ad domum Mariae matris Ioannis, qui cognominatus est Marcus, ubi erant multi congregati, et orantes. [13] Pulsante autem eo ostium ia≠nuae, processit puella ad audien≠dum, nomine Rhode. [14] Et ut cog≠novit vocem Petri, prae gaudio non aperuit ianuam, sed intro currens nunciavit stare Petrum ante ia≠nuam. [15] At illi dixerunt ad eam: Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere. Illi autem dicebant: An≠gelus eius est. [16] Petrus autem per≠severabat pulsans. Cum autem ape≠ruissent, viderunt eum, et obstu≠puerunt. [17] Annuens autem eis ma≠nu ut tacerent, narravit quomodo Dominus eduxisset eum de carce≠re, dixitque: Nunciate Iacobo, et fratribus haec. Et egressus abiit in

Act 12, 25; 13, 5. 13; 15, 37
Col 4, 10;
Phil 24;
2 Tim 4, 11;
1 Ptr 5, 13

Act 26, 34

---

dabar liepia jam viską pasiimti ir ap≠sivilkti. — (10) *Prie geležinių vartų...* Kalėjimas buvo mieste, gal plačiuose Erodo Agripo rūmuose. — *Angelas ūmai atstojo...* Petras dabar matė laisvą kelią, todėl angelas jam nebebuvo rei≠kalingas. — (11) *Iš visos žydų tautos laukimo.* Petras nekartą jau buvo su≠imtas (4, 3; 5, 18...) ir dabar Viešpa≠ties stebuklingai antrą kartą išlaisvin≠tas. Šitas paskutinis išlaisvinimas buvo svarbus ypač dėl to, kad kalėjiman jį buvo įmetęs galingas šalies valdovas Erodas Agripas ir norėjo paaukoti žy≠dų tautai, kuri apaštalo nuteisimo nekantriai laukė. — (12) *Jono moti≠nos Marijos.* Jos vyras niekur nemini≠mas. Jis tuo laiku gal jau buvo miręs. Jonas≠Morkus buvo Povilo palydovas pirmoje apaštalinėje kelionėje ir ilgiau buvo šv. Petro padėjėjas. — (13) *Rodė.* Tas vardas graikiškai reiškia tą pat, ką ir rožės krūmas. — (17) *Jokūbui ir...* Jokūbas, matomai, buvo po Pe≠tro antras asmuo, aplink kurį spietėsi Jeruzalės krikščionys (Mt 13, 55). Prie≠žastis, kodėl jis galėjo pasilikti Jeru≠zalėje mažiau liečiamas, negu bet ku≠ris kitas mokytinis be ypatingos dieviš≠kosios Apveizdos globos, buvo ta, kad

Act 5, 21 s

alium locum. [18] Facta autem die, erat non parva turbatio inter milites, quidnam factum esset de Petro. [19] Herodes autem cum requisisset eum, et non invenisset, inquisitione facta de custodibus, iussit eos duci: descendensque a Iudaea in Caesaream, ibi commoratus est.

3 Rg 5, 11; Ez 27, 17

[20] Erat autem iratus Tyriis, et Sidoniis. At illi unanimes venerunt ad eum, et persuaso Blasto, qui erat super cubiculum regis, postulabant, pacem, eo quod alerentur regiones eorum ab illo.

Sir 11, 4

[21] Statuto autem die Herodes vestitus veste regia, sedit pro tribunali, et con-

nuėjo į kitą vietą. [18] Išaušus buvo nemaža rūpesčio tarp kareivių, kas buvo atsitikę su Petru. [19] Erodas liepė jo jieškoti, o neradęs, padarė tardymą apie sargus ir liepė juos vesti šalin. Pats gi persikėlė iš Judiejos į Kesariją ir čia pasiliko. [20] Jis buvo įpykęs ant tiriečių ir sidoniečių. Bet jie iš vieno atėjo pas jį ir, perkalbėję karaliaus eunuką Blastą, prašė taikos, nes jų šalys buvo jo maitinamos. [21] Paskirtą dieną Erodas, apsivilkęs karališkais rūbais, sėdo sostan ir

---

jis dėl tikslaus įstatymo sergėjimo ir didelio savo pamaldumo buvo visų žydų labai gerbiamas. Nuo ilgo klūpojimo besimeldžiant, jo kelių oda buvo sukietėjusi (Heges.). Padaryti ką nors pikta tokiam žmogui nedrįso nė Erodas. — *Nuėjo į kitą vietą*. Kodėl Apaštalų Darbų autorius šitos vietos čia neįvardijo? Kodėl jis nutyli, kas toliau atsitiko su Petru? Argi tie dalykai visai nebuvo įdomūs Teofiliui, kuriam pirmiausiai skyrė Apaštalų Darbus? Abejonės nėra, kad vieta, kur išvyko Petras, ir kas toliau su juo atsitiko, turėjo būti gerai žinoma Teofiliui ir kitiems Apaštalų Darbų skaitytojams. Ta vieta buvo pati Roma. Bet parašyti aiškiai, kad Petras iš Jeruzalės tiesiog išvyko į Romą ir ten pasiliko, ta žinia gal būtų sudariusi pavojų Romos krikščionims. Mat, Apaštalų Darbai parašyti prieš patį Nerono įsakytą krikščionių persekiojimą Romoje, kurs buvo nujaučiamas. Anot Jeronimo ir Euzebijaus, Petras atvykęs Romon apie 42 metus. — (19) *Liepė juos vesti šalin.* Kadangi sargai negalėjo tinkamu būdu išaiškinti, kaip jų sergimas kalinys pabėgo, tai juos turėjo sutikti kaliniui skirta bausmė. Lukas mini tą dalyką, kad parodytų, kaip kietai buvo nusistatęs Agripas nužudyti šv. Petrą. Kaip kitados Betliejaus kūdikiai buvo nužudyti, kaip nekaltos Erodo baimės ir keršto aukos, taip dabar Erodas Agripas aukoja savo tikslams Petro sargus. — *Pats gi persikėlė...* Kada tai įvyko ir kaip ilgai Agripas Kesarijoje pasiliko, Apaštalų Darbų knygos autorius nesako. Erodo atvykimą į Kesariją jis mini dėl to, kad nori pasakyti apie čia sutikusią krikščionių persekiotoją mirtį, kurioje matė Dievo jam skirtą bausmę. — (20) *Jis buvo įpykęs...* Įpykimo priežastis nenurodyta; bet susipykti su tiriečiais Erodas galėjo dėl prekybos reikalų. Tiriečiams ir sidoniečiams teko jieškoti net užtarėjų pas Agripą, kad vėl galėtų gauti iš karaliaus palankias sąlygas savo prekybai. — (21) *Paskirtą dieną...* Tiriečiai, matomai, per Blastą buvę gavę pas Erodą audienciją. Ji, Romos įpročiu, buvo paskirta tokią dieną, kurią Agripas viešai pasirodydavo žmonėms. Pasirodydavo gi jis žaidimuose, kurie būdavo ruošiami ciesoriaus garbei (Flav. Jos. Ant. 19, 8, 2). Agripas, matomai, amfiteatre, girdint didelei žmonių daugybei, sakė tiriečių ir sidoniečių pasiuntiniams prakalbą, o šitie, prašydami karaliaus malonės, sakė, kad jis esąs vertas tiesiog dieviškos pagarbos. Kadangi karalius taip šaukiančiųjų nepeikė ir tokiuo savęs dievinimu buvo patenkintas, tai toks elgesys bent krikščionių akyse buvo laikomas piktžodžiavimu Dievui, ir

jiems kalbėjo. [22] O žmonės jam šaukė. Tai Dievo balsas, ne žmogaus. [23] Bet Viešpaties angelas tuojau jį ištiko, nes nedavė Dievui garbės, ir kirminų suėstas jis mirė. [24] Tuo tarpu Viešpaties žodis augo ir daugėjo.

[25] Barnabas ir Saulius, atlikę patarnavimą, sugrįžo iš Jeruzalės, pasiėmę su savim Joną, vadinamą Morkumi.

13. [1] Antijokijos bažnyčioje buvo pranašų ir mokytojų; jų tarpe Barnabas, Simonas, vadinamas Juodasis, Lucijus Kirenietis, tetrarko Erodo pienbrolis, Manaėnas ir Saulius. [2] Jiems tarnaujant Viešpa-

cionabatur ad eos. [22] Populus autem acclamabat: Dei voces, et non hominis. [23] Confestim autem percussit eum Angelus Domini, eo quod non dedisset honorem Deo: et consumptus a vermibus, expiravit. [24] Verbum autem Domini crescebat, et multiplicabatur.

[25] Barnabas autem et Saulus reversi sunt ab Ierosolymis expleto ministerio, assumpto Ioanne, qui cognominatus est Marcus.

13. [1] Erant autem in Ecclesia, quae erat Antiochiae, prophetae, et doctores, in quibus Barnabas, et Simon, qui vocabatur Niger, et Lucius Cyrenensis, et Manahen, qui erat Herodis Tetrarchae collactaneus, et Saulus. [2] Ministrantibus

Ez 28, 2
Dn 5, 20
Act 6, 7
Act 11, 29; 12, 12
Act 11, 20. 27; 4, 36
Gal 1, 15

---

skaudžioje karaliaus mirtyje įžiūrėta Dievo bausmė. — (23) *Kirminų suėstas.* Koki tai buvo ta bjauri kirminų liga, neaišku. Ir Juozapas Flavijus sako, kad Erodas Agripas miręs, 5 dienoms praslinkus, nuo didelių skausmų viduriuose. Tai įvyko 44 metais po Kristaus (plg. 2 Mak 9, 7...).

(25) *Barnabas ir Saulius:* kuriuodu atidavė surinktas Antijokijoje aukas Jeruzalės krikščionims ir taip atlikę savo uždavinį, kuriam čia buvo atsiųsti (žr. aug. 11, 30), sugrįžo į Antijokiją. Iš Jeruzalės jie pasiėmė su savimi Joną, vadinamą Morkumi (12 e.), kurs, anot Kol 4, 10, buvęs Barnabo giminaitis.—12 perskyrimu baigiama Dievo karalystės istorija tarp žydų, pradedant nuo Jeruzalės iki Antijokijai. Tolesnieji Apaštalų Darbų skyriai pasakoja visų pirma apie krikščionystės išsiplatinimą visame pagonių pasaulyje iki tai vietai, kur Povilo veikla susijungia su Petro ir pasiekiama Bažnyčios centras.

2. *Pirmoji apaštalinė Povilo kelionė, 13, 1—14, 27*

a) Barnabo ir Povilo kelionė drauge su Morkumi į Kiprą ir jų veikla toje saloje, 13, 1—12

(13, 1) *Buvo pranašų ir mokytojų.* Naujose krikščionių bendruomenėse vyresniaisiais buvo statomi tokie tikintieji, kuriems šventosios Dvasios buvo suteikta pranašystės dovana, arba tie, kurie buvo gavę ypatingą mokytojavimo dovaną. Tokių Antijokijos vyresniųjų tarpe pirmoje vietoje yra minimas Barnabas, nes jis čia buvo atsiųstas apaštalų iš Jeruzalės. Povilas čia paminėtas paskutinėje vietoje, nes Barnabas buvo jį pasikvietęs į padėjėjus, ir jo pašaukimas dar nebuvo apsireiškęs visoje pilnumoje. Prie Simono vardo pridedama paaiškinimas, kad jis buvo pramintas Juodasis. Taip pašalinama abejonė, kad jis buvo ne apaštalas Petras. Apie šitą Simoną ir toliau įvardijamus: Lucijų, Manaėną, daugiau žinių neturime. Manaėnas vadinamas tetrarko Erodo pienbroliu. Gr. ž. σύντροφος reiškia maitintas drauge. Todėl šitas Manaėnas gal buvo užaugintas karaliaus Erodo namuose. Čia minimas Erodas yra Erodo Didžiojo sūnus Antipas. Išganytojo gyvenimo metu jis valdė Galilieją ir buvo Jeruzalėje Jėzaus mirties metu. — (2) *Jiems tarnaujant...* Graikų kalbos išsireiškimą λειτουργούντων dauguma katalikų aiškintojų supranta apie viešąsias krikščionių kulto apeigas, neišskiriant ir šv.

autem illis Domino, et ieiunantibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum, et Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. [3] Tunc ieiunantes, et orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos. [4] Et ipsi quidem missi a Spiritu sancto abierunt Seleuciam; et inde navigaverunt Cyprum. [5] Et cum venissent Salaminam, praedicabant verbum Dei in synagogis Iudaeorum. Habebant autem et Ioannem in ministerio. [6] Et cum perambulassent universam insulam usque Paphum, inve-

Act 6, 6; 14, 23

Act 12, 12; 2 Tim 4, 11

čiui ir pasninkaujant, šventoji Dvasia jiems tarė: Išskirkite man Saulių ir Barnabą darbui, kuriam aš juos pavadinau. [3] Tuomet jie pasninkavo, meldėsi, dėjo ant jų rankas ir juos išleido. [4] Jie gi, šventosios Dvasios siųsti, nuėjo į Seleukiją ir iš ten nuplaukė į Kiprą. [5] Atvykę į Salaminą, jie skelbė Dievo žodį žydų sinagogose. Padėjėju jie turėjo ir Joną. [6] Perėję visą salą iki Pafui, jie rado vieną žynį, netikrą pranašą, žydą, var-

---

Mišių aukos. Jis nereiškia tik viešų maldų, kaip mano protestantai, nes vieša malda tuojau bent kiek toliau paminėta savo vardu. — (3) *Dėjo ant jų rankas.* Daugelis aiškintojų mano, kad šituo rankų dėjimu Barnabas ir Povilas buvo pašventinti vyskupais (Auks. Leon.). Nors Povilas jau buvo pašauktas į apaštalus, tačiau jis turėjo priimti šventimus taip, kaip po savo atvirtimo turėjo priimti šventą krikštą (9, 18). Simonas, Lucijus ir Manaėnas gal jau buvo vyskupai ir galėjo teikti šventimus, kuriuos teikdavo tik apaštalai (6, 6) ir vyskupai (1 Tim 5, 22; Tit 1, 5). Barnabas tik platesne to žodžio prasme buvo apaštalas (14, 4; Gal 2, 9; 1 Kor 9, 15), nes Naujajame Testamente šituo vardu buvo vadinami ne tik tikrieji apaštalai, bet ir kai kurie kiti (plg. Žyd 3, 1; 2 Kor 8, 23). — Kiti tačiau egzegetai šito rankų uždėjimo neranda galimu aiškinti apie pašventimą Barnabo ir Povilo vyskupais. Jei vyskupais būtų buvę Simonas ir kiti, tai jie ir įvardijime turėtų turėti atskirą vietą. Tikro gi apaštalo tuo laiku Antijokijoje, matomai, nė nebuvo. Todėl rankų uždėjimas dviem siunčiamiem skelbti Evangelijos yra aiškinamas kitaip. Jeruzalės Bažnyčia, palaikydama santykius su jos globoje kilusia nauja krikščionių bendruomene, tuos santykius išreikšdavo siuntimu savo pasiuntinio, pritarimu atliktam tose bendruomenėse darbui. Kadangi dabar iš Antijokijos Evangelijos skelbėjai turėjo eiti į kitas vietas, tai jiems buvo duoti visi įgaliojimai steigti ir tvarkyti naujas bendruomenes sąryšyje su Antijokijos bendruomene. Antijokijos krikščionių bendruomenė jautėsi esanti mistiniame sąryšyje su dieviškuoju Išganytoju. Vardan to sąryšio, ji norėjo surišti su savimi ir naujai kuriamas bendruomenes. Visa gi tai buvo išreikšta, dedant rankas ant Barnabo ir Sauliaus. — (4) *Į Seleukiją.* Seleukija buvo Antijokijos uostas prie Tarpžemio jūros.— (5) *Į Salaminą.* Tikras to miesto vardas buvo Salamis, netoli nuo dabartinio miesto Famagosta, rytiniame Kipro salos krante. Čia turėjo būti nemaža žydų. Jie turėjo savo sinagogų, kuriomis šv. Povilas, ištikimas savo įpročiui pradėti skelbti Evangeliją žydams visur, kiek galėdamas naudojosi. —*Padėjėju jie turėjo ir Joną.* Povilas ir Barnabas skelbė Evangelijos žodį. Patys jie mažai tekrikštijo (plg. aug. 10, 48; 1 Kor 1, 14. 17). Jonas-Morkus gal ypač padėjo jiems teikti įtikėjusiems šventąjį krikštą. — (6) *Iki Pafui.* Iš Salamies apaštalai vyko išilgai Kipro salos iki kitame jos gale buvusiam Pafui, kur buvo prokonsulio Sergijaus Povilo būstinė. Jų tarpe, tarp kitų, buvo vienas žymesnis žynys, panašus į Simoną magą (žr. 8, 9—23). Pats save jis vadina Elimu, t. y., magu arba

du Barjesus. [7] Jis buvo pas prokonsulį Sergijų Povilą, žmogų išmintingą. Tasai, pasikvietęs Barnabą ir Saulių, troško išgirsti Dievo žodį. [8] Bet jiems priešinosi Elimas, tai yra, žynys (nes tai reiškia jo vardas), ir stengėsi nukreipti prokonsulį nuo tikėjimo. [9] Saulius, jis ir Povilas, pilnas šventosios Dvasios, pažvelgęs į jį, [10] tarė: O, pilnas visokio vyliaus, visokios klastos, velnio sūnau, visokios teisybės neprieteliau, ar tu nesiliausi kraipęs tiesius Viešpaties kelius? [11] Dabar štai Viešpaties ranka ant tavęs, ir tu būsi aklas, laikinai nematąs saulės. Tuojau krito ant jo aptemimas ir tamsa. Jis vaikščiojo aplinkui, jieškodamas, kas jam paduotų ranką. [12] Tuomet prokonsulis, pamatęs, kas buvo įvykę, įtikėjo, stebėdamos Viešpaties mokslu.

nerunt quendam virum magum pseudoprophetam, Iudaeum, cui nomen erat Bariesu, [7] qui erat cum Proconsule Sergio Paulo viro prudente. Hic, accersitis Barnaba, et Saulo, desiderabat audire verbum Dei. [8] Resistebat autem illis Elymas magus (sic enim interpretatur nomen eius) quaerens avertere Proconsulem a fide. [9] Saulus autem, qui et Paulus, repletus Spiritu sancto, intuens in eum, [10] dixit: O plene omni dolo et omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiae, non desinis subvertere vias Domini rectas. [11] Et nunc ecce manus Domini super te, et eris caecus, non videns solem usque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo, et tenebrae, et circuiens quaerebat qui ei manum daret. [12] Tunc Proconsul cum vidisset factum, credidit admirans super doctrina Domini.

2 Tim 3, 8

Os 14, 10

Act 9, 8 s; Io 9, 39

---

išminčiumi. Jis stengėsi sukliudyti prokonsuliui priimti Kristaus tikėjimą.— (7) *Pas prokonsulį...* Vienos Romos valstybės dalys buvo vadinamos ciesoriaus provincijomis, o kitos dalys — senato provincijomis, t. y., plotais, kuriems vyresnybę skirdavo Romos senatas. Senato provincijos viršininkas buvo vadinamas prokonsuliu, o ciesoriaus provincijos — propretoriu. Senato provincijos neretai būdavo paverčiamos ciesoriaus provincijomis ir atvirkščiai. Kadangi Kipro sala 22 metais prieš Kristų Augusto buvo grąžinta senatui, tai Apaštalų Darbų knygos autorius teisingai vadina jos vyriausį viršininką prokonsuliu. Prokonsulis Sergijus Povilas nesitenkino Elimo mokslu. Jis, jieškodamas tiesos, pats parsikvietė pas save Barnabą ir Povilą. Apaštalų pamokslo pas Sergijų Povilą gal klausėsi ir Elimas. — (9) *Saulius, jis ir Povilas...* Pradedant nuo šitos vietos, Apaštalų Darbų knygos autorius toliau Saulių vadina tiktai Povilu, kadangi Povilas čia pirmą kartą pasireiškia, kaip pagonių apaštalas. Jis, gal Sergijaus Povilo atvirtimui atsiminti, pradėjo ir save vadinti Povilu. Tas romėnų vartojamas vardas jam, kaip Romos piliečiui, galėjo palengvinti susiartinimą su pagonimis (Jer.). Galėjo jis jį turėti ir nuo pat savo jaunystės, bet tik čia pradėjo jį nuolat vartoti. — (10) *Velnio sūnau.* Apaštalas sako, kad žynys dėl savo elgesio yra greičiau piktosios dvasios sūnus, negu Barjesus, t. y., Jėzaus sūnus. — *Tiesius Viešpaties kelius.* Tiesus Viešpaties kelias buvo: palikti prokonsulį ramiai klausyti apaštalo pamokymų ir pasiduoti Dievo malonės veikimui. — (11) *Būsi aklas, laikinai...* Povilas čia padaro pirmą stebuklą, atimdamas regėjimą žyniui. Šita bausmė skiriama jam laikinai, kolei ji buvo reikalinga Povilo tikslui pasiekti. — (12) *Viešpaties mokslu,* t. y., mokslu apie Viešpatį. Nors Lukas nemini,

Act 12, 12. 25; 15, 38

[13] Et cum a Papho navigassent Paulus, et qui cum eo erant, venerunt Pergen Pamphyliae. Ioannes autem discedens ab eis, reversus est Ierosolymam. [14] Illi vero pertranseuntes Pergen, venerunt Antiochiam Pisidiae: et ingressi synagogam die sabbatorum, sederunt.

Act 15, 21

[15] Post lectionem autem legis, et Prophetarum, miserunt principes synagogae ad eos, dicentes: Viri fratres, si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem, dicite. [16] Surgens autem Paulus, et manu silentium indicens, ait: Viri Israelitae, et qui timetis Deum, audite:

Is 1, 2; Ex 6, 1. 6; 12, 37; Nm 14, 34; Dt 1, 31; Ex 1, 1; 13, 21 s

[17] Deus plebis Israel elegit patres nostros, et plebem exaltavit cum essent incolae in terra Aegypti, et in brachio excelso eduxit eos ex ea,

[13] Išplaukę iš Pafo, Povilas ir su juo buvusieji atvyko į Pergę Pampilijoje. Jonas gi, atstojęs nuo jų, sugrįžo į Jeruzalę. [14] Iš Pergės jie ėjo toliau ir atvyko į Pizidijos Antijokiją. Įėję subatos dieną į sinagogą, jie atsisėdo. [15] Paskaičius iš įstatymo ir pranašų, sinagogos viršininkai siuntė pas juos, sakydami: Vyrai, broliai, jei turite kokį paraginimo žodį žmonėms, sakykite. [16] Atsikėlęs Povilas ir ranka įsakydamas tylėti, tarė: Izraėlio žmonės ir kurie bijote Dievo, klausykite: [17] Izraėlio tautos Dievas išrinko mūsų tėvus ir išaugštino tautą, kuomet jie buvo ateiviai Egipto žemėje. Pakeltu petimi jis juos iš-

---

kad Sergijus buvo pakrikštytas, tačiau krikšto suteikimas tiems, kurie buvo įtikėję, ir be paminėjimo savaime buvo suprantamas dalykas (plg. žem. 48 e.; aug. 2, 44; 4, 4; 8, 12...), kadangi krikštas yra durys į Bažnyčią. Galijos bažnyčios padavimas (žr. Martyr. Rom. 22 balandžio) mini Povilo atverstą prokonsulį, kaip jo palydovą į Ispaniją ir kaip pirmąjį Narbonos vyskupą.

(13) *Į Pergę Pampilijoje.* Pampilija buvo jau Mažojoje Azijoje, todėl apaštalai galėjo čia atvykti iš Pafo tik laivu. Šalia Pampilijos, jos rytuose, buvo Kilikija, šv. Povilo tėvynė. Svarbiausis Pampilijos miestas buvo Pergė (14, 24). Čia Jonas Morkus atsiskyrė nuo apaštalų, kad grįžtų į Jeruzalę. Atsiskyrimo priežastis nenurodoma, tačiau Povilas, rodosi, laikė ją nepatenkinama (15, 38). — (14) *Į Pizidijos Antijokiją.* Iš Pergės atvykti į Pizidijos Antijokiją reikėjo apie savaitę laiko. Šita Antijokija buvo Tauro kalno šlaite. — *Į sinagogą.* Čia matome tiksliau nurodyta, kaip Povilas naudodavosi žydų įpročiais priimti į savo sinagogą iš svetur atvykstančius ir jų pasiklausyti. Povilas, nors dabar pagonių apaštalas, anaiptol nevengia žydų, juo labiau, kad pradėjęs skelbti Evangeliją žydams, gali rasti ir nežydų klausytojų sinagogoje, t. y., pagonių, o ypačiai prozelitų, kurie taip pat lankydavo žydų sinagogas. — (16) *Izraėlio žmonės...* Jau šitame atsiliepime į klausytojus yra lyg nurodytos prakalbos dalys: Dievo geradarystės izraėlitams iki Mesijo atėjimui (16—25 e.); Jėzus, nors atmestas Jeruzalėje, yra Mesijas (26, 37); išvada: taigi, reikia priimti Jėzaus žodžiai ir jų klausyti, nes kitaip reikia bijoti amžinosios bausmės (38—41). — (17) *Izraėlio tautos Dievas...* Čia turime pirmą šv. Povilo pamokslo pavyzdį. Tas apaštalo pamokslas turi sužadinti klausytojuose dėkingumą, kad jiems suteikta ypatingas dieviškas išrinkimas. Šitas išrinkimas pasirodė jau seniausioje tautos istorijoje, nes Dievas su ypatingu ir stebėtinu rūpestingumu vadovavo jų likimui (17—22 e.), o dar labiau tuo, kad iš jų tautos išrinko Išganytoją (23—37 e.). Pagaliau tuo, kad išganymas, kurį Jėzus atnešė, pirmiausia jiems buvo numatytas. — *Išaugštino tautą:* padaugino skaičiumi, darė jai

vedė iš jos [18] ir per keturias dešimtis metų kentė jų būdą tyruose. [19] Sunaikinęs septynias tautas Kanaane, jis burtais jiems padalino anų žemę, [20] praslinkus maždaug keturiems šimtams penkioms dešimtims metų. Paskui jis jiems davė teisėjų iki pranašui Samuėliui. [21] Nuo to meto jie reikalavo karaliaus. Dievas jiems davė vyrą iš Benjamino giminės Kiso sūnų Saulių keturioms dešimtims metų. [22] Pašalinęs šitą, jis pažadino jiems karalių Dovîdą; apie tą jis liudijo, sakydamas: *Radau Jėsės sūnų Dovîdą, žmogų, koks tinka mano širdžiai. Jis vykdys visus mano norus.* [23] Iš jo giminės Dievas, kaip buvo žadėjęs, išvedė Izraėliui Gelbėtoją Jėzų. [24] Pirm pasirodant jam, Jonas skelbė visai Izraėlio tautai atgailos krikštą. [25] Baigdamas savo kelionę, Jonas sakė: Aš neesu tas, ką manote mane esant; bet štai ateina po manęs tas, kuriam aš nevertas atrišti kurpes nuo kojų. [26] Vyrai, broliai, Abraomo giminės vaikai, ir kurie jūsų tarpe bijote Dievo, jums siųstas to išganymo žodis. [27] Nes Jeruzalės gyventojai ir jos viršininkai jo nepažino ir savo pasmerkimu įvykdė pranašų žodžius, skaitomus kas su-

[18] et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. [19] Et destruens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, [20] quasi post quadringentos et quinquaginta annos: et post haec dedit iudices, usque ad Samuel Prophetam. [21] Et exinde postulaverunt regem: et dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de tribu Beniamin, annis quadraginta. [22] et amoto illo, suscitavit illis David regem: cui testimonium perhibens, dixit: *Inveni David filium Iesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.* [23] Huius Deus ex semine secundum promissionem eduxit Israel salvatorem Iesum, [24] praedicante Ioanne ante faciem adventus eius baptismum poenitentiae omni populo Israel. [25] Cum impleret autem Ioannes cursum suum, dicebat: Quem me arbitramini esse, non sum ego, sed ecce venit post me, cuius non sum dignus calceamenta pedum solvere. [26] Viri fratres, filii generis Abraham, et qui in vobis timent Deum, vobis verbum salutis huius missum est. [27] Qui enim habitabant Ierusalem, et principes eius hunc ignorantes, et voces prophetarum, quae per omne sabbatum leguntur, iudicantes im-

Ex 16, 3
Ios 14, 2; Dt 7, 1
Idc 3, 9; Iac 2, 16; 1 Sm 3, 20
1 Sm 8, 5; 7, 16; 10, 1
1 Sm 16, 13; 13, 14
Ps 88, 21
Is 11, 1; 2 Sm 7, 12
Mt 3, 1; Lc 3, 3; Mc 1, 4
Mt 3, 11; Mc 1, 7; Io 1, 20. 27; Lc 3, 16
Act 13, 46
Act 3, 17; Io 16, 3

---

stebuklų (plg. 2 Moz 1, 1; 13, 21; 16, 3). — *Pakeltu petimi.* Petis yra jėgos simbolis. Dievas tarsi ištiesė savo petį, kad gintų ir globotų tautą (2 Moz 6, 6; 5 Moz 4, 34. 37). — (19) *Sunaikinęs...* Žr. 5 Moz 7, 1; Joz 14, 2. — (20) *Keturiems šimtams...* 450 metų praslinko nuo Izaoko gimimo iki Palestinos padalinimo Jozuės laikais. Plg. 4 Moz 26, 45...; Teis 2, 16; 3, 9. — (21) *Keturioms dešimtims...* Šito laiko Sen. Testamente nėra nurodyta. Povilas jį žinojo gal iš padavimo. — (22) *Radau...* Žr. 1 Kar 13, 14; 16, 13; Ps 88, 21. — (23) *Jėzų.* Nuo Dovîdo Povilas eina prie to, kurio Dovîdas buvo vaizdas. — (24) *Jonas...* Žr. Mt 3, 1; Mk 1, 4; Lk 3, 3. — (25) *Aš neesu tas.* Žr. Jono 1, 20. 27; Mt 3, 11; Mk 1, 7. — (27) *Jeruzalės gyventojai...* Žydų vyresnybė, tiesa, nepripažino Jėzaus Mesijo, jis tačiau vis tiek buvo Dievo siųstasis. Jeruzalė atmetė išganymą dėl savo nežinojimo ir nužudė Išganytoją. Bet kaip tik tuo būdu buvo įvykdytos Jėzuje pranašystės, o per

Mt 27, 20. 23; Mc 15, 13; Lc 23, 21. 23; Io 19, 15
Mt 27, 59 s
Mt 28; Mc 16; Lc 24; Io 20
Act 13, 23
Ps 2, 7
Is 55, 3

pleverunt, [28] et nullam causam mor- tis invenientes in eo, petierunt a Pilato, ut interficerent eum. [29] Cumque consummassent omnia, quae de eo scripta erant, deponen- tes eum de ligno, posuerunt eum in monumento. [30] Deus vero susci- tavit eum a mortuis tertia die: qui visus est per dies multos his, [31] qui simul ascenderant cum eo de Ga- lilaea in Ierusalem: qui usque nunc sunt testes eius ad plebem. [32] Et nos vobis annunciamus eam, quae ad patres nostros repromissio fac- ta est: [33] quoniam hanc Deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum, sicut et in Psalmo secundo scriptum est: *Filius meus es tu, ego hodie genui te.* [34] Quod au-

bata. [28] Nors jie nerado jame jo- kios mirties priežasties, tačiau pra- šė Pilotą, kad galėtų jį užmušti. [29] Įvykdę visa, kas apie jį buvo pa- rašyta, jie nuėmė jį nuo medžio ir padėjo jį į kapą. [30] Bet Dievas pri- kėlė jį iš numirusiųjų trečiąją die- ną. Jis per daugelį dienų rodėsi tiems, [31] kurie drauge su juo buvo atvykę iš Galiliejos į Jeruzalę. Jie iki dabar tebėra jo liudytojai žmo- nėms. [32] Mes jums skelbiame tą pažadą, kurs buvo duotas mūsų tėvams, [33] kad jį Dievas atitesėjo mūsų vaikams, prikeldamas Jėzų, taip kaip ir antrojoje psalmėje pa- rašyta: *Tu mano Sūnus, šiandien aš tave pagimdžiau.* [34] Kad gi jį

---

jo prisikėlimą iš numirusiųjų buvo ati- tesėti augščiausieji Dievo pažadai (32— 36 e.) ir Izraėlio viltys (37. 38 e.). Taip čia šv. Povilas pašalina galintį kilti pa- sipiktinimą Kristaus kryžiumi ir pačio- je Jėzaus mirtyje randa įrodymą, kad Jėzus buvo Mesijas. — (28) *Nerado jame...* Žr. Mt 27, 20. 23; Mk 15, 12... — (29) *Įvykdę visa.* Žr. Mt 27, 59... — (31) *Tebėra jo liudytojai...* Taip nebelieka jokios abejonės, kad Jėzus yra prisikėlęs iš numirusiųjų, ir kad to- dėl jis yra Mesijas ir Išganytojas. Tuo pačiu drauge paaiškėja, kad seniau duotas Dievo pažadas jau yra įvykdy- tas. — (33) *Atitesėjo mūsų vaikams.* Anot kai kurių graikiškų rankraščių: jų vaikams, mums. Viso sakinio pra- smė turi būti toki: mes skelbiame jums, kad pažadą, duotą mūsų tėvams, Die- vas atitesėjo tų tėvų vaikams, t. y., mums. Kaip atitesėjo, parodoma tuo, kad Jėzus buvo paskelbtas Dievo Sū- numi ir viešai parodytas. Taip pat, kad jis buvo prikeltas iš numirusiųjų, kad visiems teiktų nuodėmių atleidimą ir teisumą. — *Prikeldamas...* Gr. ἀναστήσας. Kai kurie šitą žodį aiškina apie prikėlimą iš numirusiųjų, rišdami jį su stebuklu prisikėlimo iš numiru- siųjų, apie kurį kalba 26—37 e. Bet gal teisingiau jį supranta kiti ta pačia prasme, kaip aug. 3, 32: *pažadins jums...* Todėl šv. Povilas nori pasa- kyti, kad Dievas atitesėjo savo paža- dą, prikeldamas ar pažadindamas Jėzų, t. y., siųsdamas jį, parodydamas ir ap- reikšdamas jį tokį, *kaip ir antroje psal- mėje parašyta: „Tu mano Sūnus, šian- dien aš tave pagimdžiau* (Ps 2, 7); nes Jėzus turėjo tokį savo Tėvo liudijimą, kai jis buvo čia žemėje. Jis buvo ap- skelbtas Dievo Sūnumi krikšte ir at- simainyme. Jo paties apie save liudi- jimas, kad jis yra Dievo Sūnus, lygus Tėvui, (plg. Mt 11, 27; Jono 5, 19...; 10, 36), buvo patvirtintas liudijimu ir darbais (Jono 5, 36; 8, 54; 10, 37. 38; 15, 24). Kad čia minima antroji psalmė yra mesijinė yra neabejotinas dalykas, nes psalmėje aprašomas asmuo, kaip Dievo išrinktasis Sijono kalne, Kara- lius, kuriam Viešpaties atiduodamos vi- sos tautos ir visi žemės kraštai, ir kurs sunaikins visus savo priešus, o savie- siems, kurie jį gerbia, suteiks išganymą. Tokiais žodžiais visų pranašų yra ap- rašomas Mesijas. Apie jį ypatingu bū- du sako: *Tu mano Sūnus, šiandien aš tave pagimdžiau.* Taigi, Dievas pasta- tė Jėzų Mesiju ir paskelbė, kad jis yra jo Sūnus. — (34) *Kad gi jį pažadino...* Čia pradedama kalbėti apie prisikėlimą iš numirusiųjų, kaip apie naują dalyką,

pažadino iš numirusiųjų, kad jis daugiau nebegrįžtų į puvimą, tai taip pasakė: Aš duosiu jums šventas ištikimas Dovîdo gėrybes. [35] Todėl ir kitur pasakyta: *Tu neduosi savo šventajam matyti puvimo.* [36] Nes Dovîdas, patarnavęs savo laiku Dievo valiai, užmigo, buvo palaidotas su savo tėvais ir matė puvimą. [37] O tas, kurį Dievas pažadino iš numirusiųjų, nematė puvimo. [38] Taigi, tebūnie žinoma jums, vyrai, broliai, kad per jį jums skelbiamas nuodėmių atleidimas [39] ir kad kiekvienas, kurs tiki, išteisinamas iš viso, iš ko negalėjo išsiteisinti Mozės įstatyme. [40] Todėl žiūrėkite, kad neužeitų ant jūsų, kas pasakyta pranašų: [41] *Matykite, niekintojai, stebėkitės ir žūkite, nes aš darau jūsų dienose darbą, tą darbą, į kurį jūs netikėsite, jei kas jums pasakos.*

[42] Jiems išeinant, anie prašė kalbėti apie tuos pačius dalykus kitą subatą. [43] Paleidus susirinkimą, daugelis žydų ir dievobaimingų naujatikių ėjo paskui Povilą ir Barnabą. Tuodu jiems kalbėjo ir ragino pasilikti Dievo malonėje.

tem suscitavit eum a mortuis, amplius iam non reversurum in corruptionem, ita dixit: *Quia dabo vobis sancta David fidelia.* [35] Ideoque et alias dicit: *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem.* [36] David enim in sua generatione cum administrasset, voluntati Dei dormivit: et appositus est ad patres suos, et vidit corruptionem. [37] Quem vero Deus suscitavit a mortuis, non vidit corruptionem. [38] Notum igitur sit vobis viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annunciatur, et ab omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi iustificari, [39] in hoc omnis, qui credit, iustificatur. [40] Videte ergo ne superveniat vobis quod dictum est in Prophetis: [41] *Videte contemptores, et admiramini, et disperdimini: quia opus operor ego in diebus vestris, opus quod non credetis, siquis enarraverit vobis.*

[42] Exeuntibus autem illis rogabant ut sequenti sabbato loquerentur sibi verba haec. [43] Cumque dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Iudaeorum, et colentium advenarum, Paulum, et Barnabam: qui loquentes suadebant eis ut

Ps 15, 1; Act 2, 27
1 Rg 2, 10; Act 2, 29
Act 10, 43; Hbr 9, 9; 10, 1
Rom 10, 4
Hab 1, 5
Act 11, 23

---

apie kurį dar nebuvo kalbėta. — *Aš duosiu.* Žr. Iz 55, 3. Šventos ištikimos Dovîdo gėrybės yra maloningi Dievo pažadai, kurių Dievas apsiima visuomet laikytis. Taigi, jie niekuomet nebus atšaukti. Jais žadama Mesijas iš Dovîdo giminės ir amžinasis sostas. Taigi, Jėzus, kad turėtų tą amžinąjį sostą, negali pasilikti miręs, jis turi keltis iš numirusiųjų ir nebemirti, bet viešpatauti per amžius. Tai patvirtinama toliau kitais šv. Rašto žodžiai (35 e.): *Tu neduosi*... Žr. Ps 15, 10. Kaip Petras savo Sekminių pamoksle, taip čia Povilas kelia aikštėn dvi tiesas: pranašystė nebuvo įvykdyta Dovîdo asmenyje; tas, kuriame ji buvo įvykdyta, yra be palyginimo augštesnis už Dovîdą. Taigi, jame yra išganymas visiems. — (36) *Užmigo*... Žr. 3 Kar 2, 10. — (38) *Skelbiamas nuodėmių atleidimas:* kurs gaunamas per Jėzų ir kurio jis yra tarpininkas. Taip kitados pranašavo Jonas Krikštytojas (Mt 3, 2. 6), taip pradėjo savo pamokslus pats Išganytojas (Lk 7, 47; 24, 47). Taip kalbėjo Petras (2, 38; 5, 31; 10, 43). — (41) *Matykite*... Žr. Abak 1, 5. Kaip pranašas paskelbė Dievo teismą, kurį įvykdys kaldiejiečiai, taip jis mato besiartinantį teismą visiems išdavikams, mato tautos atmetimą.

Act 13, 50; 14, 2

Act 3, 26; 18, 6; Mt 10, 6

Is 49, 6

Act 11, 18; Rom 8, 29 s

2 Tim 3, 11

permanerent in gratia Dei. [44] Se= quenti vero sabbato pene universa civitas convenit audire verbum Dei. [45] Videntes autem turbas Iu= daei, repleti sunt zelo, et contradi= cebant his, quae a Paulo diceban= tur, blasphemantes. [46] Tunc con= stanter Paulus et Barnabas dixe= runt: Vobis oportebat primum lo= qui verbum Dei: sed quoniam re= pellitis illud, et indignos vos iudi= catis aeternae vitae, ecce converti= mur ad Gentes. [47] sic enim prae= cepit nobis Dominus: *Posui te in lucem Gentium, ut sis in salutem usque ad extremum terrae.* [48] Au= dientes autem Gentes gavisae sunt, et glorificabant verbum Do= mini: et crediderunt quotquot erant praeordinati ad vitam aeter= nam. [49] Disseminabatur autem ver= bum Domini per universam regio= nem. [50] Iudaei autem concitave= runt mulieres religiosas, et hones= tas, et primos civitatis, et excitave=

[44] Kitą subatą kone visas miestas suėjo pasiklausyti Dievo žodžio. [45] Matydami minias, žydai pasida= rė pilni pavydo ir piktžodžiaudami prieštaravo tam, kas buvo Povilo sakoma. [46] Tuomet Povilas ir Bar= nabas drąsiai pasakė: Jums reikė= jo pirma skelbti Dievo žodis; ka= dangi tačiau jūs jį atstumiate ir laikote save nevertais amžinojo gy= venimo, štai, mes kreipiamės į pa= gonis. [47] Nes taip yra mums įsakęs Viešpats: *Aš pastačiau tave pago= nių šviesa, kad būtumei išganymui iki žemės pakraščių.* [48] Tai girdė= dami, pagonys džiaugėsi ir garbino Viešpaties žodį. Visi, kiek tik bu= vo paskirta amžinajam gyvenimui, įtikėjo. [49] O Viešpaties žodis pli= to visoje šalyje. [50] Bet žydai pa= kurstė pamaldžias ir gerbiamas mo= teris, taip pat žymesniuosius mie=

---

(45) *Žydai pasidarė pilni...* Kai žy= dai pamatė žmonių minias ir jų tarpe pastebėjo daug pagonių, jie suprato, kad Evangelija skiriama ne jiems vie= niems. Tuomet jų ankstyvesnis susido= mėjimas ir palankumas (42 e.) pavir= to pavydu ir pykčiu. — (47) *Aš pasta= čiau tave...* Žr. Iz 49, 6. Šitie žodžiai Senojo Testamento pranašo sakomi apie Mesiją. Kadangi tačiau Išganyto= jas išsirinko apaštalus ir juos siuntė savo mokslo skelbti, tai Izaijo žodžiai tinka ir apaštalams. — (48) *Kiek tik buvo paskirta.* Gr. t. τεταγμένοι, ordina= ti, sustatyti į kelią, kuriuo einama į amžinąjį gyvenimą, gerai nusistatę siek= ti to gyvenimo. Savaime suprantama, kad tas jų nusistatymas ėjo iš Dievo. Čia Apaštalų Darbų autoriaus dedama pastaba yra daugiau istorinė, negu dog= matinė, kaip parodo kontekstas. Žydai dėl savo pačių kaltės neteko paskyri= mo į amžinąjį gyvenimą. Pagonims iš anksto nebuvo tokio paskyrimo, ir jie neturėjo teisių prie Evangelijos, nes nė vienas pagonis nėra pašauktas į am= žinąjį gyvenimą dėl to, kad jis pagonis. Bet jis gali būti Dievo paskirtas, nors jis dar tebėra pagonis. Kas, pagal am= žinąjį Dievo žinojimą ir valią, paskir= tas amžinajam gyvenimui, tas gauna iš jo visas malonės priemones, kurios jį į tą gyvenimą veda, taigi, visų pirma tikėjimą. Nė vienas nėra Dievo pa= skirtas amžinajam gyvenimui, kuris ne= turi geros valios tikėti. Iš kitos pusės — ne kiekvienas, kurs tiki, amžinu ir nekeičiamu Dievo nutarimu yra jau paskirtas amžinajam gyvenimui; juk ir toks gali dar netekti tikėjimo, arba jo išsižadėti savo gyvenime. — (49) *Pli= to visoje šalyje.* Kad Evangelija būtų paplitusi visoje anoje šalyje, jos skel= bėjai, be abejo, turėjo pasidarbuoti il= gesnį laiką. — (50) *Pamaldžias ir ger= biamas moteris:* pagonių moteris, ku= rios laikėsi žydų sinagogos (plg. 16, 13...). Jos per savo įtakingus vyrus

ste, sukėlė persekiojimą prieš Po⸗vilą ir Barnabą ir išmetė juodu iš savo ribų. [51] Juodu gi, nukratę ant jų savo kojų dulkes, atvyko į Iko⸗niją. [52] Tuo tarpu mokytiniai bu⸗vo pilni džiaugsmo ir šventosios Dvasios.

14. [1] Ikonijoje juodu drauge įėjo į žydų sinagogą ir taip kalbėjo, kad didelis žydų ir graikų skaičius įtikėjo. [2] O netikinčiais pasiliku⸗sieji žydai kurstė ir erzino pago⸗nių širdis prieš brolius. [3] To ne⸗žiūrint, juodu čia pasiliko daug laiko, drąsiai elgdamies Viešpaty⸗je, kurs liudijo apie savo malonės žodį, duodamas įvykti per jų ran⸗kas ženklams ir stebuklams. [4] Mie⸗sto minia pasidalino: vieni buvo

runt persecutionem in Paulum, et Barnabam: et eiecerunt eos de fi⸗nibus suis. [51] At illi excusso pul⸗vere pedum in eos, venerunt Ico⸗nium. [52] Discipuli quoque reple⸗bantur gaudio, et Spiritu sancto.

Mt 10, 14; Mc 6, 11; Lc 9, 5; Act 18, 6

14. [1] Factum est autem Iconii, ut simul introirent in synagogam Iu⸗daeorum, et loquerentur, ita ut crederet Iudaeorum, et Graecorum copiosa multitudo. [2] Qui vero in⸗creduli fuerunt Iudaei, suscitave⸗runt, et ad iracundiam concitave⸗runt animas Gentium adversus fratres. [3] Multo igitur tempore de⸗morati sunt, fiducialiter agentes in Domino, testimonium perhiben⸗te verbo gratiae suae, dante signa, et prodigia fieri per manus eorum. [4] Divisa est autem multitudo ci⸗vitatis: et quidam quidem erant

Act 13, 14

Act 13, 45

Act 19, 11; Hbr 2, 4; Mc 16, 20

---

galėjo daug pikto padaryti dviem Evangelijos skelbėjam. — (51) *Nu⸗kratę ant jų...* Šitas simbolinis veik⸗smas, nukreiptas prieš žydus, turėjo parodyti, kad su jais nebenorima turėti jokio bendravimo. Plg. Mt 14, 14; Mk 6, 16; Lk 9, 5. — *Ikoniją.* Dabar Ko⸗nia. Tas miestelis yra pakelėje tarp Antijokijos ir Listros, apie 150 klm. į pietus nuo Antijokijos. — (52) *Mo⸗kytiniai buvo pilni...* Naujai priėmu⸗sieji Kristaus tikėjimą nepabūgo žydų persekiojimų. Jie džiaugėsi jiems pa⸗rodytu išganymo keliu ir gyveno naują dvasinį gyvenimą.

d) Abiejų apaštalų veikla Ikonijoje, Derbėje ir Listroje. Jų grįžimas į Pizidijos Antijokiją, o iš čia per Pergę į Sirijos Antijokiją, 14, 1—28

14, 1—7. Pasilikimas Ikonijoje ir pa⸗sišalinimas iš ten.

(14,1) *Graikų...* Šitie graikai ti⸗kriausiai buvo pagonys, pasidavę žydų tikėjimo įtakai (13, 16), ir turėjo jau įprotį lankyti žydų sinagogą. — (2) *Prieš brolius,* t. y., prieš tikinčiuosius (plg. 10, 23). Tarp pirmųjų Ikonijoje įtikėjusių, anot padavimo (Auks. Epif.), buvo šv. Teklė. — (3) *Daug laiko:* gal keletą mėnesių. — *Drąsiai elgdamiesi Viešpatyje:* pasitikėdami Viešpačiu, t. y., (anot Apd 4, 29...), Dievu Tėvu, kurs apaštališkus pamokslus patvirtin⸗davo ženklais ir stebuklais. Tie ženklai ir stebuklai gal buvo svarbiausi prie⸗žastis, dėl kurios žydai negalėjo tuo⸗jau įvykdyti savo sumanymų. Ypač ligonių pagydymai, kurie, paprastai, taip pat vadinami ženklais ir stebuklais, sutrukdydavo žydų pastangas prieš Po⸗vilą ir Barnabą. — (4) *Pasidalino...* Dauguma pagonių gyventojų laikėsi su žydais, o mažuma su apaštalais. Šitoje vietoje Povilas ir Barnabas pirmą kar⸗tą yra vadinami apaštalais, t. y., taip pat, kaip dvylika paties Išganytojo iš⸗

Act 14, 19; 2 Tim 3, 11
Mt 10, 23; Act 11, 19 s
Act 3, 2; 9, 33
Mt 9, 28
Act 28, 6

cum Iudaeis quidam vero cum Apostolis. [5] Cum autem factus esset impetus Gentilium, et Iudaeorum cum principibus suis, ut contumeliis afficerent, et lapidarent eos, [6] intelligentes confugerunt ad civitates Lycaoniae Lystram, et Derben, et universam in circuitu regionem, et ibi evangelizantes erant.

[7] Et quidam vir Lystris infirmus pedibus sedebat, claudus ex utero matris suae, qui numquam ambulaverat. [8] Hic audivit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, et videns quia fidem haberet ut salvus fieret, [9] dixit magna voce: Surge super pedes tuos rectus. Et exilivit, et ambulabat. [10] Turbae autem cum vidissent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem suam Lycaonice dicentes: Dii similes facti hominibus, descenderunt ad nos. [11] Et vocabant Barnabam Iovem, Paulum vero Mercurium: quoniam ipse erat dux verbi. [12] Sacerdos quoque Iovis, qui erat ante civitatem, tauros, et coronas ante ianuas afferens, cum populis volebat sacrificare. [13] Quod ubi au-

su žydais, kiti su apaštalais. [5] Bet pagonims ir žydams su savo viršininkais susitarus juos išniekinti ir užmušti akmenimis, [6] gavę apie tai žinią, jie pabėgo į Likaonijos miestus, Listrą ir Derbę, ir į visą šalį aplinkui ir tenai skelbė Evangeliją.

[7] Listroje buvo vienas žmogus nesveikomis kojomis, luošas nuo pat savo gimimo, kurs niekuomet nebuvo vaikščiojęs. [8] Jis klausėsi kalbančio Povilo. Tas, pažvelgęs į jį ir matydamas, jog jis turi tikėjimo, kad galėtų būti pagydytas, [9] tarė dideliu balsu: Stokis stačias ant savo kojų. Jis pašoko ir vaikščiojo. [10] Minios, matydamos, ką Povilas buvo padaręs, pakėlė savo balsą ir sakė likaoniškai: Dievai, pasidarę panašūs į žmones, nužengė pas mus. [11] Barnabą jie vadino Jupiteriu, o Povilą, kadangi jis vadovavo kalboje, Merkuru. [12] Priemiestyje buvęs Jupiterio kunigas atgabeno prie vartų jaučių ir vainikų ir norėjo drauge su žmonėmis aukoti. [13] Išgirdę tai

---

rinktųjų apaštalų. — (5) *Užmušti akmenimis.* Užmušimas akmenimis buvo įstatymo skiriama bausmė už piktžodžiavimą Dievui. Žydai, matomai, kaltino Povilą ir Barnabą, kaip kitados buvo kaltinamas piktžodžiavimu šv. Steponas. — (6) *Pabėgo...* Du apaštalu darė taip, kaip buvo sakęs pats Išganytojas (Mt 10, 23). — *Listrą ir Derbę.* Listra buvo apie 40 klm. į pietus nuo Ikonijos, o Derbė apie 75 klm. toliau į rytus, ant sienos tarp Izaurijos ir Kapadokijos. — *Skelbė Evangeliją.* Tuo metu buvo atvesti į tikėjimą Timotiejus, gimęs Listroje (16, 1), jo motina Eunikė, žydė, ir jo senelė Loidė (2 Tim 1, 5), taip pat Gajus iš Derbės (20, 4).

14, 8—18. Pagydymas luošojo Listroje.

— (8) *Turi tikėjimo.* Toliau aprašomas stebuklas, kurį padarė šv. Povilas luošajam, šiek tiek panašus į pagydymą luošojo prie šventyklos vartų (3, 2). Stebuklingo pagydymo pirmutinė sąlyga ir čia buvo tikėjimas. Apaštalas tikriausiai kalbėjo graikų kalba, kurią luošasis suprato. — (11) *Vadino Jupiteriu...* Jupiteriu arba Zeusu romėnai ir graikai vadino vyriausį dievą, visatos viešpatį. Merkuras arba Hermas buvo iškalbos dievas ir, anot pasakos, lydėjo Jupiterį, kai šis nužengė žemėn. Barnabas, matomai, buvo vyresnis ir augalotesnis, todėl jis buvo palaikytas Zeusu. — (13) *Šoko į*

apaštalai, Barnabas ir Povilas, perplėšė savo jupas ir šoko į minias, šaukdami [14] ir sakydami: Vyrai, ką čia jūs darote? Ir mes esame marūs, panašūs į jus žmonės. Mes skelbiame jums gręžtis nuo šių tuščių į gyvąjį Dievą, kurs padarė dangų, žemę, jūrą ir visa, kas juose yra. [15] Jis praeitais laikais, tiesa, leido visoms tautoms eiti savo keliais; [16] tačiau nepaliko savęs be liudijimo, gera darydamas iš dangaus, duodamas lietaus ir derliaus meto, maitindamas ir pripildydamas mūsų širdis linksmybės. [17] Taip kalbėdami, juodu vos ne vos nuramino minias, kad jiems neaukotų aukų. [18] Bet atėjo iš Antijokijos ir Ikonijos kai kurie žydai. Jie, perkalbėję minias, sumušė akmenimis Povilą ir, manydami jį esant nebegyvą, išvilko iš miesto.

[19] Tačiau mokytinių apstotas, jis atsikėlė ir įėjo į miestą. Kitą dieną jis iškeliavo su Barnabu į Derbę, [20] paskelbė Evangeliją tam miestui ir daugelį išmokė. Paskui juodu sugrįžo į Listrą, Ikoniją ir Antijokiją, [21] stiprino mokytinių sielas, ragin-

dierunt Apostoli, Barnabas et Paulus, conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes, [14] et dicentes: Viri, quid haec facitis? et nos mortales sumus, similes vobis homines, annunciantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum, qui fecit caelum, et terram, et mare, et omnia quae in eis sunt: [15] qui in praeteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. [16] Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens de caelo, dans pluvias, et tempora fructifera, implens cibo, et laetitia corda nostra. [17] Et haec dicentes, vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent. [18] Supervenerunt autem quidam ab Antiochia, et Iconio Iudaei: et persuasis turbis, lapidantesque Paulum, traxerunt extra civitatem, existimantes eum mortuum esse.

[19] Circumdantibus autem eum discipulis, surgens intravit civitatem, et postera die profectus est cum Barnaba in Derben. [20] Cumque evangelizassent civitati illi, et docuissent multos, reversi sunt Lystram, et Iconium, et Antiochiam, [21] confirmantes animas

Ps 145, 6; Apc 14, 7; Act 10, 26; Iac 5, 17; Ex 20, 11; Ier 32, 17

Act 17, 30

Ps 146, 8; Ier 5, 24

2 Cor 11, 25; 2 Tim 3, 11

Mt 28, 19

Act 11, 23; 1 Thes 3, 3; Mt 7, 14

---

minias...: pasiskubino išeiti iš namų, kuriuose tuo metu gyveno. Drabužių perplėšimas buvo ženklas didelio nuliūdimo (plg. Mt 26, 65). — (14) *Dievą, kurs padarė dangų...* Žr. Ps 145, 6. — (15) *Leido visoms tautoms...:* leido klausyti savo polinkių ir pagal juos gyventi, neapreikšdamas jiems savo valios, kaip tai buvo padaręs per įstatymą ir pranašus išrinktajai žydų tautai (plg. Rom 1, 19...; Ps 147, 20). Taip čia lyg ir pateisinama bent kiek Likaonijos gyventojų stabmeldystė. — (16) *Nepaliko savęs...* Dievas apsireiškė gamtoje ir taip, kaip geradaris, duodamas lietaus, kurs padeda susilaukti gero derliaus, maitindamas kūną ir laikydamas jį sveiką ir taip teikdamas džiaugsmo sielai. Mokytiems atenieciams klausant, šv. Povilas vėliau šaukėsi ir į jų sąžinės liudijimą apie Dievą (17, 28). — (18) *Iš Antijokijos...* Nuo Antijokijos iki Listrai yra apie 170 klm. Kad Povilo priešai nepabijojo taip ilgos kelionės, parodo, kaip labai jie nekentė jo. Kas čia pasakojama, gal įvyko ne tuojau po atsitikimo, aprašyto 10—18 e. (plg. 2 Tim 3, 11).

14, 19—28. *Persekiojamas Listroje Povilas aplanko su savo draugu Derbę ir grįžta atgal per Listrą ir Pergę į Sirijos Antijokiją.* — (19) *Jis atsikėlė:* Dievui stebuklingai palaikant jo jėgas. — *Į Derbę.* Žr. aug. 6 e. — (21) *Stiprino...* Plg. 2 Tim 3, 12. — (22)

discipulorum, exhortantesque ut permanerent in fide: et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. [22] Et cum constituissent illis per singu⸗las ecclesias presbyteros, et oras⸗sent cum ieiunationibus, commen⸗daverunt eos Domino, in quem crediderunt. [23] Transeuntesque Pi⸗sidiam, venerunt in Pamphyliam, [24] et loquentes verbum Domini in Perge, descenderunt in Attaliam: [25] et inde navigaverunt Antio⸗chiam unde erant traditi gratiae Dei in opus, quod compleverunt. [26] Cum autem venissent, et con⸗gregassent Ecclesiam, retulerunt quanta fecisset Deus cum illis, et quia aperuisset Gentibus ostium fidei. [27] Morati sunt autem tem⸗pus non modicum cum discipulis.

Act 13, 3

Act 13, 1

Gal 5, 2

15. [1] Et quidam descendentes de Iudaea, docebant fratres: Quia ni⸗si circumcidamini secundum mo⸗rem Moysi, non potestis salvari.

dami pasilikti tikėjime ir kad per daugelį sielvartų mums reikia įeiti į Dievo karalystę. [22] Pastatę jiems kiekvienoje bažnyčioje kunigų ir pasimeldę su pasninku, jie pavedė juos Viešpačiui, į kurį buvo įtikė⸗ję. [23] Perėję per Pizidiją, jie at⸗vyko į Pampiliją, [24] skelbė Vieš⸗paties žodį Pergėje ir nuvyko į Ataliją. [25] Iš čia jie plaukė į An⸗tijokiją, kur jie buvo Dievo ma⸗lonės paskirti darbui, kurį atliko. [26] Pargrįžę ir surinkę bažnyčią, jie pranešė, kaip didelių dalykų Die⸗vas buvo per juos padaręs ir kad buvo atidaręs pagonims tikėjimo angą. [27] Jie pasiliko su mokyti⸗niais netrumpą laiką.

15. [1] Kai kurie atvykusieji iš Judiejos mokė brolius: Jei nebū⸗site apipjaustyti Mozės įpročiu,

---

Kunigų... Iš Jeruzalės ir net iš Anti⸗jokijos apaštalai tik retkarčiais galėjo ateiti į taip tolimas vietas. Todėl Po⸗vilas ir Barnabas paskiria kiekvienai bendruomenei vyresniuosius, suteikda⸗mas jiems kunigų šventimus. — *Pave⸗dė juos Viešpačiui:* kurs yra vyriausis Bažnyčios Vadovas ir Globėjas. — (23) *Per Pizidiją...* Žr. aug. 13, 13. 14. — (24) *Į Ataliją.* Atalija buvo miestas prie jūros, Pampilijos krašte. — (26) *Dievas buvo per juos padaręs.* Šventoji Dvasia vedė juos, stiprino ir gynė ir aiškiais stebuklais, o taip pat savo ma⸗lone paveikdama širdis, parodė, kad ji nori Evangelijos skelbimo pagonių tarpe. — (27) *Netrumpą laiką...* Pir⸗moji apaštalinė šv. Povilo ir Barnabo kelionė gal tęsėsi nuo 3—4 metų (gal nuo 44—48 m. po Kristaus). Po to apaštalai pasiliko ne trumpą laiką (48 —51 m. po Kr.) Antijokijoje.

3. *Apaštalų susirinkimas Jeruzalėje, 15, 1—35*

Iškilus Antijokijoje ginčui apie rei⸗kalingumą krikščionims pasiduoti seno⸗jo įstatymo apipjaustymui, Povilas ir kiti vyksta Jeruzalėn pas apaštalus šio klausimo išspręsti (15, 1—5). Klausi⸗mas svarstomas apaštalų ir vyresniųjų susirinkime ir padaromas tinkamas nu⸗tarimas (15, 6—35).

(15, 1) *Kai kurie...* Povilui ir Bar⸗nabui sugrįžus iš pirmosios apašta⸗linės kelionės ir ilgesnį laiką pasi⸗liekant Antijokijoje, čia atsiranda iš Jeruzalės atvykusiųjų, bet ne apaštalų siųstų, žydžiuojančių krikščionių, kurie daro nemažų pastangų priversti Anti⸗jokijos krikščionis pasiduoti Mozės įsta⸗tymui. Jie moko, kad Mozės įstatymas taip pat ir krikščionims yra reikalin⸗gas, ypač apipjaustymas, ir kad ne⸗

negalėsite būti išganyti. [2] Kilus todėl nemažam susirėmimui tarp jų ir Povilo bei Barnabo, buvo nutarta, kad Povilas ir Barnabas ir kai kurie iš anų tarpo nueitų dėl to klausimo pas apaštalus ir vyresniuosius į Jeruzalę. [3] Taigi, jie, bažnyčios palydėti, ėjo per Pe- nikiją ir Samariją, pasakodami apie pagonių gręžimąsi, ir darė di- delio džiaugsmo visiems broliams. [4] Atvykę į Jeruzalę, jie buvo pri- imti bažnyčios, apaštalų ir vyre- sniųjų, ir skelbė, kaip didelių da- lykų Dievas buvo per juos pada- ręs. [5] Tuomet kai kurie įtikėjusieji iš parisiejų skyriaus pakilo ir sa- kė: Reikia anuos apipjaustydinti, taip pat įsakyti laikyti Mozės įsta- tymą. [6] To dalyko ištirti susirinko

[2] Facta ergo seditione non minima Paulo, et Barnabae adversus illos, statuerunt ut ascenderent Paulus, et Barnabas, et quidam alii ex illis ad Apostolos, et presbyteros in Ie- rusalem super hac quaestione. [3] Illi ergo deducti ab Ecclesia pertransi- bant Phaenicem, et Samariam, nar- rantes conversionem Gentium: et faciebant gaudium magnum omni- bus fratribus. [4] Cum autem venis- sent Ierosolymam, suscepti sunt ab Ecclesia, et ab Apostolis, et senio- ribus annunciantes quanta Deus fecisset cum illis. [5] Surrexerunt autem quidam de haeresi Phari- saeorum, qui crediderunt, dicen- tes: Quia oportet circumcidi eos, praecipere quoque servare legem Moysi. [6] Conveneruntque Aposto- li, et seniores videre de verbo hoc.

Act 11, 30; Gal 2, 1

Act 14, 27

---

priėmusių apipjaustymo krikščionių jo- kiu būdu negalima laikyti lygiais su krikščionimis iš žydų tarpo. — (2) *Tarp jų ir Povilo...* Povilo ir Barna- bo autoriteto nebuvo gana kilusiam ginčui išspręsti. Todėl reikėjo ieškoti autoritetingo, visai krikščionių Bažny- čiai privalomo, nutarimo; nes Povilui ir Barnabui buvo labai svarbu, kad vis- kas būtų daroma, pilnai sutariant su Jeruzalės bažnyčia. Povilas turėjo dar ypatingą priežastį vykti į Jeruzalę: jis buvo gavęs šiuo reikalu įspėjimą iš dangaus (Gal 2, 2). — (3) *Per Peni- kiją ir...* Antijokijos bažnyčios pasiun- tiniai keliavo išilgai jūros, per Sidoną ir Tirą, o toliau gal per Kesariją ir Sa- mariją. Kaip Penikijoje, taip ir Sa- marijoje jie jau galėjo rasti krikščionių bendruomenių. — (5) *Kai kurie įti- kėjusieji iš parisiejų...* Krikščionims iš žydų bendrai nebuvo lengva apsiprasti su ta mintimi, kad išganymą galima laimėti ir be visų Mozės įstatymo rei- kalavimų įvykdymo. Su tuo įstatymu buvo susigyvenę ypač žydų kunigai, kurių gana daug buvo įėję į krikščio- nių bendruomenę (aug. 6, 7). Uolūs buvo Mozės įstatymo saugotojai ir pa- risiejai, bet ir jų ne vienas buvo tapęs krikščionimi. Tokiuos krikščionis iš žy- dų nemaža stebino priėmimas pagonių į Kristaus Bažnyčią (Apd 10, 45). Tai- gi, ir Antijokijoje, kur didelė krikščio- nių dauguma buvo iš pagonių, žydžiuo- jantieji, vadovaujant parisiejams, iškė- lė reikalavimą priversti visus priimti apipjaustymą, o taip pat laikyti ir visą Mozės įstatymą. — (6) *To dalyko iš- tirti...* Apaštalai, atsimindami Viešpa- ties pažadą, kad jis pats visuomet bus jo vardu susirinkusiųjų tarpe (Mt 18, 20) ir kad Bažnyčia šventosios Dvasios bus įvesta į visokią tiesą (Jo 16, 13), nutarė ištirti iškeltąjį klausimą, pade- dant šventajai Dvasiai, ir jį išspręsti. Taip čia susirinko mokančioji Bažny- čia, kuri Jeruzalėje dar tebebuvo at- stovaujama vienų apaštalų, į pirmąjį visuotinį susirinkimą. Nutarimą daro apaštalai, vyresnieji svarsto, o žmo- nės iš Antijokijos, dirbę apaštališkąjį darbą (12 e.), ir kiti mokytojai gali duoti pasiūlymų. Pirmininkauja Baž- nyčios galva, Petras, kurs, po bažny- čios įkūrimo Romoje, buvo atvykęs į Jeruzalę. Svarstymas ir nutarimo pri- ėmimas rodo, kaip labai apaštalai bu-

Act 10, 20; 11, 15
Act 10, 45
Act 10, 34
Gal 3, 10; 5, 1; 6, 13; Mt 11, 30
Gal 2, 16; Eccl 2, 4—10

[7] Cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis eleggit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii, et credere. [8] Et qui novit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum, sicut et nobis, [9] et nihil discrevit inter nos et illos fide purificans corda eorum. [10] Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere iugum super cervices discipulorum, quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus? [11] Sed per gratiam Domini Iesu Christi credimus salvari, quemadmodum et illi. [12] Tacuit autem omnis multitudo: et audiebant Barnabam, et Paulum narrantes quanta Deus fecisset signa, et prodigia in Genti-

apaštalai ir vyresnieji. [7] Kilus dideliam ginčui, Petras atsistojo ir jiems tarė: Vyrai, broliai, jūs žinote, kad nuo seno laiko Dievas išrinko iš mūsų tarpo, kad pagonys iš mano burnos išgirstų Evangelijos žodį ir įtikėtų. [8] Dievas, kurs pažįsta širdis, paliudijo, duodamas jiems šventosios Dvasios, kaip ir mums, [9] ir nedarė jokio skirtumo tarp mūsų ir jų, tikėjimu apvalydamas jų širdis. [10] Kam tat dabar gundote Dievą, dėdami ant mokytinių sprando jungą, kurio nei mūsų tėvai, nei mes negalėjome panešti? [11] Juk mes taip pat, kaip ir jie, tikimės būsią išganyti Viešpaties Jėzaus Kristaus malone. [12] Tuomet visa daugybė nutilo ir klausėsi Barnabo ir Povilo, pasakojančių, kaip didelių ženklų ir stebuklų buvo Dievas per juodu padaręs tarp pagonių.

---

vo persiėmę įsitikinimu, kad su jais yra šventoji Dvasia (28 e.). Nutarimui duodama visus saistančio Bažnyčios įstatymo forma (29 e.). Aiškumas čia buvo gyvai reikalingas, nes klaidinga nuomonė, būk senasis įstatymas dar tebeesąs privalomas, būk krikščionys iš žydų stovį augščiau už krikščionis iš pagonių ir t.t., galėjo daugelį sulaikyti nuo įėjimo į Bažnyčią, o pačioje Bažnyčioje padaryti pavojingą skilimą. Dėl tos klaidingos kai kurių nuomonės ir paties išganymo vertė buvo labai mažinama, net ir visai nieku verčiama (Gal 2, 21). — (7) *Kilus dideliam ginčui*... Nemaža teko pasiginčyti tarp kita ko ir dėl Tito, kurs buvo krikščionis iš pagonių (Gal 2, 2—5). Povilas, kurs vėliau pats sutiko apipjaustyti Timotiejų (16, 3), šituo atveju nė kiek nenusileido, nes čia turėjo būti padarytas pagrindinis nutarimas. — Dalykui paaiškėjus, Petras pasiūlė nutarimą, kurį susirinkimas priėmė. Jokūbas, pritardamas Petrui, padarė papildomą pasiūlymą, susidedantį iš įsakymų, liečiančių dorovę ir drausmę. — *Iš mano burnos*. Petras, visų pirma šaukdamasis į savo prityrimą ir į Dievo liudijimą, gina laisvę nuo senojo įstatymo (7—9 e.), o paskui (11 e.) nurodo vidinį tos laisvės pagrindą. Petro prityrimas buvo jau gana senas. Bažnyčios pradžioje, prieš kokią 12 metų, jis buvo Dievo pamokytas, kaip reikia priimti pagonis į Bažnyčią (10, 20). — (9) *Tikėjimu apvalydamas*... Kadangi pats Dievas yra nutaręs, kaipgi galima dar jį gundyti abejonėmis (10), ar jo išmintis čia gerai pasielgė (Auksab. Ekum. Beda), arba, ar jo malonumas leidžia matyti priverstus nešti jungą tuos, kuriuos jis pats išlaisvino. — Šv. Petro išsireiškimai čia primena Išganytojo žodžius (Mt 23, 4 ir 11, 30). — (10) *Mes negalėjome*... Viso įstatymo įvykdymas yra negalimas ir nenaudingas net žydams. Plg. Gal 3, 10... — (12) *Barnabo*. Barnabas turėjo senus ryšius su Jeruzalės bažnyčia, todėl jis minimas pirm Povilo. —

[13] Kuomet juodu nutilo, atsiliepė Jokūbas ir sakė: Vyrai, broliai, pasiklausykite manęs. [14] Simonas papasakojo, kaip Dievas pirmą sykį aplankė pagonis, kad imtų iš jų žmonių savo vardui. [15] Su tuo sutinka pranašų žodžiai, kaip parašyta: [16] *Po to aš sugrįšiu ir vėl pastatysiu sugriuvusią Dovîdo padangtę; kas joje sugriauta, aš atstatysiu ir atitiesiu ją,* [17] *kad jieškotų Viešpaties kiti žmonės ir visos tautos, ant kurių šaukiamas mano vardas, sako Viešpats, kurs tai daro.* [18] *Juk nuo amžių Viešpačiui žinomas jo darbas.* [19] Todėl aš randu, kad nereikia daryti sunkenybių tiems, kurie iš pagonių gręžiasi į Dievą, [20] tik parašyti jiems susilaikyti nuo susitepimo stabais, nuo paleistuvystės, nuo pasmaugto

bus per eos. [13] Et postquam tacuerunt, respondit Iacobus, dicens: Viri fratres, audite me. [14] Simon narravit quemadmodum primum Deus visitavit sumere ex Gentibus populum nomini suo. [15] Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scriptum est: [16] *Post haec revertar, et reaedificabo tabernaculum David, quod decidit: et diruta eius reaedificabo, et erigam illud:* [17] *ut requirant ceteri hominum Dominum, et omnes gentes, super quas invocatum est nomen meum, dicit Dominus faciens haec.* [18] *Notum a saeculo est Domino opus suum.* [19] Propter quod ego iudico non inquietari eos, qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, [20] sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulachrorum, et fornicatione, et

Act 21, 18; Gal 2, 9
Lc 1, 68
Am 9, 11
Ier 12, 15
Is 45, 21
Gen 9, 4; Lu 3, 17; 5, 2; 17, 10

(13) *Atsiliepė Jokūbas...* Jokūbas, būdamas Jeruzalės bažnyčios viršininkas, neturėjo progos arčiau susitikti su pagonimis; jo, kaip ištikimiausio įstatymo laikytojo, reikšmė ginčijamame klausime turėjo būti labai didelė. Jis nori, kad pagonys, priimą Kristaus tikėjimą, būtų bent kiek suvaržyti; tas suvaržymas tačiau nebus jiems koks nors jungas (10 e.). Jis yra reikalingas dėl to, kad būtų pašalinti žydus ypatingu būdu piktiną dalykai (stabų aukos, valgymas kraujo). Be to, jis nori, kad ypatingu įsakymu būtų uždrausta paleistuvystė, kurią draudžia dorovės įstatymas, kuri tačiau pagonių tarpe dažnai buvo laikoma nedraudžiamu dalyku (20 e.). Jokūbas kreipia ypatingą dėmesį į šituos dalykus gal dėl to, kad broliai iš parisiejų (5 e.) juos buvo iškėlę ir nurodę, kaip darančius didesnį papiktinimą. — (15) *Su tuo:* kas pasakyta 14 e. apie Dievo elgesį. — *Kaip parašyta.* Žr. Amoso 9, 11. 12. Pranašo žodžiai čia cituojami, prisilaikant Aleksandriečių (LXX) vertimo. Ebr. t. žadama laikas, kuriame bus atstatytas Dovîdo viešpatavimas, ir visos tautos Izraėlio bus vedamos į Viešpatį. LXX tekste nurodoma, kad pagonių tautos jieškos Izraėlio Viešpaties (plg. Iz 2, 1...; Mk 4, 1...). Pažadas abiejuose tekstuose tas pats: bus pastatyta Dovîdo padangtė, t. y., Mesijo viešpatavimas, Bažnyčia. — (18) *Nuo amžių...* Dievas yra nuo amžių nutaręs Mesijo laikais sujungti pagonis su žydais į vieną tautą. — (19) *Nereikia daryti...* Jei Dievas būtų norėjęs sujungti tautas įstatymu, tai būtų jau seniai įvykę. — (20) *Nuo susitepimo stabais...* Susitepimas stabais čia yra valgymas pagonių dievaičiams paaukotų valgių (29 e.). Pagoniškose aukose aukai atgabento gyvulio dalis būdavo sudeginama aukojant, kita dalis priklausė kunigams, trečia tiems, kurie auką buvo davę. Šitie paskutinieji iš savo dalies darė dalimi religinius pokylius, dalimi suvalgydavo mėsą namie. Tačiau dažnai mėsa, tenkanti aukotojui, o taip pat aukojančiam kunigui, būdavo parduodama prekyvietėje. Šitokią mėsą žydams valgyti buvo aiškiai uždrausta

Act 13, 15

suffocatis, et sanguine. [21] Moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum praedicent in synagogis, ubi per omne sabbatum legitur. [22] Tunc placuit Apostolis, et senioribus cum omni Ecclesia, eligere viros ex eis, et mittere Antiochiam cum Paulo, et Barnaba, Iudam, qui cog⸗nominabatur Barsabas, et Silam vi⸗ros primos in fratribus, [23] scriben⸗tes per manus eorum. APOSTOLI et seniores fratres, his, qui sunt Antiochiae, et Syriae, et Ciliciae fratribus ex Gentibus, salutem. [24] Quoniam audivimus quia qui⸗dam ex nobis exeuntes turbaverunt

Act 15, 1

ir nuo kraujo. [21] Nes Mozė nuo senų laikų turi kiekviename mieste savo skelbėjų sinagogose, kur jis skaitomas kas subata. [22] Tuomet apaštalai, vyresnieji su visu susi⸗rinkimu nutarė išrinkti iš savo tarpo žmonių ir siųsti į Antijokiją su Povilu ir Barnabu, būtent, Judą, kurs vadinosi Barsabas, ir Silą, žy⸗miausius vyrus brolių tarpe. [23] Per jų rankas jie nusiuntė tokį raštą: APAŠTALAI ir vyresnieji broliai siunčia pasveikinimą broliams iš pa⸗gonių tarpo Antijokijoje, Sirijoje ir Kilikijoje. [24] Mes girdėjome, kad kai kurie išėjusieji iš mūsų tarpo, kuriems mes nebuvome pavedę,

---

(2 Moz 34, 15). Tą patį klausimą spren⸗dė Povilas laiške korintiečiams (1 Kor 8 ir 10 persk.). Aukos mėsa, žydų supratimu, buvo laikoma artimiausiai surišta su pačia auka. Pagonių aukų mėsos valgymas visada buvo pavojin⸗gas ta prasme, kad naujatikiai, ją val⸗gydami, galėdavo grįžti prie savo se⸗nųjų pažiūrų. Paleistuvystė ypač mi⸗nima dėl to, kad pagonystė buvo pra⸗radusi bet kurią pagarbą savo kūnui ir moteriškai lyčiai. Įprotis ir pavyz⸗dis buvo taip galingi, kad net ir iš pa⸗gonystės atvirtusiems broliams tas įspėjimas čia buvo reikalingas. Paga⸗liau, valgymas kraujo žydams buvo pasibjaurėjimas, nes kraujas reiškia gyvybę ir todėl buvo pašvęstas Dievui (plg. 1 Moz 9, 4; 3 Moz 3, 17 ir kt.). — (21) *Nes Mozė...* Reikėjo šiek tiek atsižvelgti į atvirtimą žydų, kuriems, girdint įstatymą, nuolat buvo prime⸗nama, kaip krikščionių iš pagonių tar⸗po elgesys labai skiriasi nuo to įstaty⸗mo. Taigi, kad Bažnyčia neturėtų jo⸗kio nuostolio, reikėjo padaryti kai ku⸗rių mažų nuolaidų. Todėl tai nebuvo esminis reikalingumas, tik meilingas at⸗sižvelgimas į aplinkybes, dėl kurių apa⸗štalas trokšta, kad tie nedideli įstaty⸗mo reikalavimai būtų laikomi privalo⸗mais ir pagonims. Pilnas nugriovimas skiriančios sienos, kuri dar skyrė abi Bažnyčios dali, turėjo būti atidėtas ateičiai ir paliktas pačiam Dievui. — (22) *Su visu susirinkimu.* Svarbiausis klausimas buvo apaštalų išspręstas. Su⸗sirinkimas, „bendruomenė" pareiškia tik, kad ji pritaria tam, kaip nutarimas turi būti paskelbtas krikščionims iš pa⸗gonių tarpo. — *Judą, kurs...* Apie Ju⸗dą, vadinamą Barsabu, nieko daugiau nežinome. Gal jis buvo Juozapo Bar⸗sabo brolis (1, 23). Silas arba Silva⸗nas yra žinomas, kaip šv. Povilo paly⸗dovas jo kelionėse po Mažąją Aziją. Judas ir Silas, kaip toliau (32 e.) pa⸗sakyta, buvo pranašai. — (23) *Tokį raštą.* Nutarimas turėjo būti paskelb⸗tas žodžiu ir raštu. Raštu, kad tiksliai būtų žinomi visi nutarimo žodžiai, o žodžiu (27 e.), kad gyvas liudijimas, mokymas Bažnyčios vardu, paskelbtų nutarimą taip pat autentiškai ir atskiras nutarimo dalis paaiškintų. Taip iš 23—30 e. gauname žinią apie pirmąjį rašytą Bažnyčios nutarimą. Panašaus turinio padavimą žodžiu randame pa⸗minėtą 2 Tim 2, 2. — *Antijokijoje, Si⸗rijoje...* Sirija ir Kilikija buvo artimai surištos su Antijokija, todėl apaštalų nutarimas turėjo didelės svarbos ir ši⸗toms provincijoms. — (24) *Išėjusieji iš mūsų tarpo...* Žydžiuojantieji mo⸗kytojai buvo iš Jeruzalės, bet ar jie dengėsi apaštalų ir Jeruzalės bažnyčios

daro neramybės tarp jūsų žodžiais ir kelia sumišimo jūsų sielose. [25] Todėl mes, susirinkę krūvon, nutarėme išrinkti vyrų ir siųsti pas jus su mūsų mylimiausiais Barnabu ir Povilu, [26] žmonėmis, kurie guldė savo gyvybes dėl mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardo. [27] Taigi, mes išsiuntėme Judą ir Silą, kuriuodu ir patys jums tai pasakys žodžiais. [28] Nes šventajai Dvasiai ir mums atrodė gera nedėti ant jūsų jokios daugiau naštos, kaip tik šituos reikalingus dalykus: [29] kad susilaikytumėte nuo aukų stabams, nuo kraujo, nuo pasmaugto ir nuo paleistuvystės. Sergėdamies tų dalykų, jūs gerai darysite. Būkite sveiki. [30] Jie išleisti nuvyko į Antijokiją ir, surinkę daugybę, atidavė laišką. [31] Perskaitę, anie džiaugėsi dėl paguodos žodžių.

vos verbis, evertentes animas vestras, quibus non mandavimus: [25] placuit nobis collectis in unum, eligere viros, et mittere ad vos cum charissimis nostris Barnaba, et Paulo, [26] hominibus, qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Iesu Christi. [27] Misimus ergo Iudam, et Silam, qui et ipsi vobis verbis referent eadem. [28] Visum est enim Spiritui sancto, et nobis nihil ultra imponere vobis oneris quam haec necessaria: [29] ut abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, et sanguine, et suffocato, et fornicatione, a quibus custodientes vos, bene agetis. Valete. [30] Illi ergo dimissi, descenderunt Antiochiam: et congregata multitudine tradiderunt epistolam. [31] Quam cum legissent, gavisi sunt

Mt 23, 4

---

vyresniųjų autoritetu, čia aiškiai nepasakyta. — (26) *Kurie guldė savo gyvybes...* Jeruzalės bažnyčia apie Barnabą ir Povilą atsiliepia su didžiausiu pagyrimu. — (27) *Pasakys žodžiais:* savo žodžiais paskelbs nutarimo turinį ir jo aiškinimą. — (28) *Nes šventajai Dvasiai...* Nors nutarimą sustatė apaštalai, tačiau tame jų sustatyme dalyvavo ne vien jų išmintis ir ne tik jų valia, bet ir Kristaus Bažnyčiai vadovaujanti šventoji Dvasia per juos, kaip per tuos, kurie jos pastatyti neklaidingais Bažnyčios mokytojais (plg. Lk 10, 16). Nuo šitos valandos Bažnyčia visuomet buvo įsitikinusi, kad nutarimuose klausimų apie tikėjimą ir amžinąjį išganymą dieviškasis Mokytojas saugoja juos nuo kiekvienos klaidos ir veda į visą tiesą. — *Reikalingus dalykus.* Kadangi krikščionys iš žydų, griežtai tebesilaiką žydų įstatymo, bjaurėjosi kai kuriais dalykais, tai jų santykiavimas su krikščionimis iš pagonių būtų buvęs labai sutrukdytas, jei šitie anų dalykų nebūtų išsižadėję. — (29) *Jūs gerai darysite.* Anot gr. t., geriau: jūs gerai laikysitės, t. y., turėsite ramybę ir vienybę. Šitie įsakymai turi šiokį tokį, kad ir tolimą, panašumą su nojiniais (Noės) įsakymais, kurių turėjo laikytis vartų prozelitai (žr. Mt 23, 15 paaišk.) ir kurie dalimi paimti iš 1 Moz 4, 9... Stabų aukų mėsa buvo ta, kuri buvo vartojama stabų aukose, o paskiau valgoma arba parduodama. Žiūrint pačios mėsos, ją galima buvo valgyti, nes jos valgymas nesurištas su aukojimo veiksmu stabams, nebuvo stabų garbinamas; žydai tačiau laikė ją sutepta. Pasmaugtų gyvulių valgymas turėjo būti uždraustas, nes juose buvo pasilikęs kraujas, todėl pasmaugto gyvulio mėsos valgymas rodėsi lygus kraujo valgymui. Paleistuvystė reiškė ne tik gamtos įstatymo uždraustas nuodėmes, nes kad krikščionys jų saugotųsi, nebereikėjo naujo įstatymo, bet ir moterystes tokiuose giminystės ir gentystės laipsniuose, kuriuose moterystės ryšiai buvo uždrausti žydams. Taip suprato tuos dalykus ir žydų mokytojai, sustatydami savo nojinius įsakymus. Plg.

Act 11, 27; 13, 1

super consolatione. [32] Iudas autem, et Silas, et ipsi cum essent Prophetae, verbo plurimo consolati sunt fratres, et confirmaverunt. [33] Facto autem ibi aliquanto tempore, dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos, qui miserant illos. [34] Visum est autem Silae ibi remanere: Iudas autem solus abiit Ierusalem. [35] Paulus autem, et Barnabas demorabantur Antiochiae docentes: et evangelizantes cum aliis pluribus verbum Domini.

1 Thes 3, 5

[36] Post aliquot autem dies, dixit ad Barnabam Paulus: Revertentes visitemus fratres per universas civitates, in quibus praedicavimus verbum Domini, quomodo se habeant. [37] Barnabas autem volebat secum assumere et Ioannem, qui cognominabatur Marcus. [38] Paulus autem rogabat eum (ut qui disces-

Act 12, 12. 25

Act 13, 13; Col 4, 10; 2 Tim 4, 11

[32] Judas ir Silas, būdami pranašai, daug kalbėjo broliams paguosti ir juos sustiprino. [33] Pasilikę tenai kokį laiką, jie buvo brolių išleisti ramybėje pas tuos, kurie buvo juos atsiuntę. [34] Bet Silui patiko čia pasilikti; Judas vienas sugrįžo į Jeruzalę. [35] Povilas ir Barnabas pasiliko Antijokijoje, mokydami ir skelbdami su daugeliu kitų Viešpaties žodį.

[36] Kelioms dienoms praslinkus, Povilas sakė Barnabui: Grįžkime ir aplankykime brolius, kaip jie laikosi visuose miestuose, kuriuose skelbėme Dievo žodį. [37] Barnabas norėjo pasiimti su savim ir Joną, kurs vadinosi Morkus. [38] O Povilas manė, kad jo nereiktų imti

---

3 Moz 18, 6... — Apaštalų susirinkimas, labai gali būti, kad įvyko pirmoje 50 metų pusėje, arba gal 50 metų pabaigoje. — (32) *Būdami pranašai.* Svarbiausis tokių pranašų uždavinys buvo ne tiek ateitį skelbti, kiek pamokyti, paraginti, paguosti. — (35) *Pasiliko Antijokijoje.* Gal šituo, čia minimu, laiku šv. Petras, lankydamas savo įsteigtąsias bažnyčias, buvo apsilankęs ir Antijokijoje ir tą jo apsilankymą šv. Povilas Gal 2, 11... mini.

4. *Antroji apaštalinė Povilo kelionė, 15, 36—18, 22.*

Povilas, pradėdamas antrąją apaštalinę kelionę, atsiskiria nuo Barnabo ir, pasirinkęs kelionės draugu Silą, aplanko Mažosios Azijos krikščionių bendruomenes, o Troadoje gauna apreiškimą keliauti į Makedoniją (15, 36—16, 10). Atvykęs į Makedoniją, Povilas skelbia Evangeliją Pilypuose. Čia jis išvaro piktąją dvasią iš vienos mergaitės, kurios savininkai nustato vietos vyresnybę prieš Povilą (16, 11—24). Įmestas į kalėjimą ir ten stebuklo sustiprintas, šv. Povilas pakrikštija kalėjimo viršininką, o rytojaus dieną miesto vyresnybės išleidžiamas iš kalėjimo (16, 25—40). Iš Pilypų Povilas su Silu atvyksta į Tesaloniką, čia skelbia Evangeliją ir įkuria krikščionių bendruomenę. Žydams pradėjus persekioti du apaštalu, juodu išvyksta į Beręją, kurią tačiau, žydų priversti, palieka (17, 1—15). Povilas, atvykęs į Atėnus, čia skelbia Evangeliją atėniečių areopage (17, 16—34). Iš Atėnų Povilas vyksta į Korintą. Čia ilgiau pasilikdamas, įkuria žymią krikščionių bendruomenę, nežiūrint nemažo žydų prieštaravimo, ir grįžta į Antijokiją, iš kurios buvo pradėjęs kelionę (18, 1—22).

(36) *Kelioms dienoms praslinkus...* Sugrįžę iš apaštalų susirinkimo Jeruzalėje Povilas ir Barnabas mokė Antijokijoje. Kiek laiko dabar jie čia pasiliko, neaišku. Keliomis dienomis čia galėjo būti pavadintas ir ilgesnis laikotarpis. — (38) *Buvo atstojęs nuo jų...*

(nes jis buvo atstojęs nuo jų Pampilijoje ir neėjo į darbą). [39] Kilo nesutarimas, taip kad juodu persiskyrė: Barnabas, pasiėmęs su savim Morkų, išplaukė į Kiprą, [40] o Povilas, išsirinkęs Silą, leidosi kelionėn, brolių pavestas Dievo malonei. [41] Jis ėjo per Siriją ir Kilikiją, stiprino bažnyčias ir įsakinėjo laikyti apaštalų ir vyresniųjų paliepimus.

16. [1] Taip jis atvyko į Derbę ir Listrą. Štai čia buvo vienas mokytinis, vardu Timotiejus, sūnus moteriškės, tikinčios žydės, ir tėvo pagonies. [2] Apie jį gerai liudijo broliai Listroje ir Ikonijoje. [3] Povilas norėjo, kad jis su juo eitų.

sisset ab eis de Pamphylia, et non isset cum eis in opus) non debere recipi. [39] Facta est autem dissensio, ita ut discederent ab invicem, et Barnabas quidem assumpto Marco navigaret Cyprum. [40] Paulus vero electo Sila profectus est, traditus gratiae Dei a fratribus. [41] Perambulabat autem Syriam, et Ciciliam, confirmans Ecclesias: praecipiens custodire praecepta Apostolorum, et seniorum.

Act 4, 36; 13, 4

16. [1] Pervenit autem Derben, et Lystram. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine Timotheus, filius mulieris Iudaeae fidelis, patre Gentili. [2] Huic testimonium bonum reddebant qui in Lystris erant, et Iconio fratres. [3] Hunc voluit Paulus secum proficisci: et

Act 17, 14; 19, 22; 2 Tim 1, 5; Phil 2, 19—22

Act 6, 3

Žr. aug. 13, 13. — (39) *Kilo nesutarimas:* pasireiškė nuomonių skirtumas su tam tikru nepasitenkinimu. Vienam ir kitam buvo skaudu, kad nė vienas nenorėjo nusileisti, tačiau dėl to nekilo tarp dviejų apaštalų kokios nors neprietelystės ar barnių (Auks.). Ir Barnabas ir Povilas norėjo tarnauti Kristaus Evangelijai. Barnabas tačiau, pasiduodamas Morkaus meilei, nenorėjo tinkamai įvertinti teisingo atsargumo šv. Povilo, kurs iš savo pusės neįvertino taikaus Barnabo malonumo (Auks.). Taip ir apaštalams nebuvo svetimos žmonių silpnybės. Kilo tarp dviejų apaštalų santykių įtempimas, bet dėl jų prietelystė nesuiro. Šitas persiskyrimas, pagal Dievo sumanymą, turėjo būti ir naudingas. Taip Evangelija galėjo būti skelbiama įvairiose šalyse: Povilo — Mažosios Azijos vakaruose, Barnabo ir Morkaus — Kipro saloje. — (40) *Silą.* Žr. aug. 15, 22. 32. — (41) *Per Siriją ir Kilikiją...* Šios šalys buvo arti Antijokijos. Čia lankomos krikščionių bendruomenės buvo paties Povilo įkurtos.

(16, 1) *Į Derbę ir Listrą.* Žr. aug. 14, 16... — *Timotiejus.* Jis buvo sūnus tėvo pagonies ir motinos žydės, priėmusios Kristaus tikėjimą. Ji buvo išauklėjusi savo sūnų Dievo baimėje nuo pat jaunystės (2 Tim 1, 5; 2, 14. 15). Moterystes tarp žydų ir pagonių žydų įstatymas, tiesa, draudė (1 Ezdr 10, 2), bet svetimose šalyse jos buvo pigiai pateisinamos (plg. 24, 24). Timotiejus buvo priėmęs tikėjimą iš šv. Povilo jo pirmosios apaštalinės kelionės metu, ir nors dar buvo gana jaunas, gal turėjo ne daugiau, kaip 20 metų, tačiau jau buvo įsigijęs gerą vardą pas brolius Listroje ir Ikonijoje. Povilas labai juo pasitikėjo, daug iš jo laukė ir neapsivylė. Plg. Pilyp 2, 20...; 1 Kor 4, 17; 16, 10. — (3) *Apipjaustydino jį dėl žydų...* Turėti su savimi šitą tokios kilmės jaunikaitį, Povilui buvo didelė pagalba visais atžvilgiais, nes ir žydai ir pagonys galėjo jį laikyti lygiai savu. Kadangi tačiau apaštalas turėjo įprotį visų pirma kreiptis į žydus, tai jo veikla būtų buvusi žymiai sutrukdyta, jei Timotiejus būtų pasilikęs neapipjaustytas: jo motinos religija buvo žydų, o nepriėmusieji Kristaus tikėjimo žydai nebūtų norėję turėti jokių santykių su neapi-

assumens circumcidit eum propter Iudaeos, qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod pater eius erat Gentilis. [4] Cum autem pertransirent civitates, tradebant eis custodire dogmata, quae erant decreta ab Apostolis et senioribus, qui erant Ierosolymis. [5] Et Eccle- siae quidem confirmabantur fide, et abundabant numero quotidie. [6] Transeuntes autem Phrygiam, et Galatiae regionem, vetati sunt a Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia. [7] Cum venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam: et non permisit eos Spiritus Iesu. [8] Cum autem pertransissent Mysiam, descenderunt Troadem: [9] et visio per noctem Paulo ostensa est: Vir Macedo quidam erat stans, et deprecans eum, et dicens: Transiens in Macedoniam, adiuva nos. [10] Ut autem visum vidit, sta-

Act 15, 23—29
Act 18, 23
Act 18, 9

Jis ėmė ir apipjaustydino jį dėl žydų, buvusių tose vietose; nes visi žinojo, kad jo tėvas buvo pagonis. [4] Eidami per miestus, jie paduodavo jiems sergėti nutarimus, apaštalų ir vyresniųjų padarytus Jeruzalėje. [5] Taip bažnyčios stiprėjo tikėjimu ir kasdien augo skaičiumi. [6] Einant per Prigiją ir Galatijos šalis, buvo jiems šventosios Dvasios uždrausta skelbti Dievo žodį Azijoje. [7] Atėję į Miziją, jie mėgino eiti į Bitiniją, bet Jėzaus Dvasia jiems neleido. [8] Perėję per Miziją, jie nuvyko į Troadą. [9] Naktį Povilui pasirodė regėjimas: Jo akivaizdoje stovėjo vienas makedonietis ir maldavo jį, sakydamas: Ateik į Makedoniją ir gelbėk mus. [10] Kaip tik jis buvo

---

pjaustytu žydės sūnumi. Taip čia apipjaustymas buvo tik patogumo dalykas, kad žydai nebūtų atstumti. Jis anaiptol neturėjo tos reikšmės, lyg kad Timotiejus be apipjaustymo nebūtų buvęs tikras krikščionis, ypač Povilo akyse, kurs buvo didžiausis priešas tokios nuomonės, ir kurs dabar skelbė atitinkamus apaštalų susirinkimo nutarimus (4 e.). Gal kai kurie žydžiuojantieji krikščionys žiūrėjo į šitą apipjaustymą taip, lyg kad pats Povilas būtų laikęs šią apeigą reikalinga. Todėl šv. Povilas savo laiške galatams (Gal 2, 3) labai pabrėždamas sako, kad Titas nebuvo priverstas pasiduoti apipjaustymui Jeruzalėje, kad to nereikalavo Bažnyčios šulai: Petras, Jokūbas ir Jonas. — (4) *Sergėti nutarimus...* Nors apaštalų susirinkimo nutarimai visų pirma buvo skirti Antijokijai, Sirijai ir Kilikijai, tačiau Povilas pritaiko juos ir čia. Ir visai teisingai, nes jų pagrindas buvo visuotinis: pagonys gali tapti krikščionimis ir be Mozės įstatymo, bet taikos dėliai, jie turi susilaikyti nuo kai kurių dalykų. — (6) *Galatijos.* Galatija buvo gyvenama keltų kilmės tautos, kuri čia buvo atkeliavusi iš Galijos. — *Azijoje:* Azijos provincijoje, kurią sudarė vakaris pajūrys Mažosios Azijos pusiasalio su vyriausiu jo miestu Efezu. — (7) *Į Miziją:* prie Mizijos sienos. Į šiaurę nuo Mizijos buvo Bitinija. Bet Dievas nenorėjo, kad Povilas ilgiau gaištų Azijoje, jis šaukė jį į kitą darbo dirvą Europoje. Čia šventoji Dvasia vadinama Jėzaus Dvasia. — (8) *Į Troadą.* Troados miestas buvo prie jūros. Dabar jis vadinamas Erki-Stambul (Senasis Istambulas). Taip, šventoji Dvasia nuvedė šv. Povilą nuo pietų-rytų Mažosios Azijos kampo iki jos šiaurės vakarų pakraščio. — (9) *Į Makedoniją...* Makedonija, kaip Romos provincija, be tikrosios Makedonijos, apėmė dar taip pat Iliriją, Epirą ir Tesaliją. Taip regėjime šv. Povilas išgirsta pakvietimą nešti Evangelijos šviesos toliau į vakarus. — (10) *Mes.* Šituo „*mes*" Apaštalų Darbų autorius

matęs tą regėjimą, tuojau mes stengėmės keliauti į Makedoniją, įsitikinę, kad Dievas mus šaukia skelbti jiems Evangelijos.

[11] Išplaukę iš Troados, tiesiu keliu atvykome į Samotrakę ir kitą dieną į Neapolį; [12] iš čia į Pilypus, pirmąjį tos Makedonijos dalies miestą, kurs buvo kolonija. Šitame mieste išbuvome keletą dienų ir turėjome pasikalbėjimų. [13] Subatos dieną išėjome už miesto prie upės, kur rodėsi esanti maldos vieta. Atsisėdę mes kalbėjome susirinkusioms moteriškėms. [14] Klausėsi ypač viena dievobaiminga moteriškė, vardu Lidija, purpurininkė iš Tijatiros miesto. Viešpats atvėrė jos širdį, kad stebėtų tai, kas buvo

tim quaesivimus proficisci in Macedoniam, certi facti quod vocasset nos Deus evangelizare eis.

[11] Navigantes autem a Troade, recto cursu venimus Samothraciam, et sequenti die Neapolim: [12] et inde Philippos, quae est prima partis Macedoniae civitas, colonia. Eramus autem in hac Urbe diebus aliquot, conferentes. [13] Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen, ubi videbatur oratio esse: et sedentes loquebamur mulieribus, quae convenerant. [14] Et quaedam mulier nomine Lydia, purpuraria civitatis Thyatirenorum, colens Deum, audivit: cuius Dominus aperuit cor intendere his, quae dicebantur a

Act 13, 14

Apc 2, 18—29; Io 6, 44

---

pasisako, kad ir jis yra šv. Povilo palydovų tarpe. Iš kitur (Kol 4, 14) mes patiriame, kad tas Povilo *mylimiausis gydytojas* buvo pats Evangelijos skelbėjas.

(11) *Tiesiu keliu:* be kliūčių, neplaukdami aplinkui. Samotrakė yra sala Egėjos jūroje tarp Mažosios Azijos ir Europos krantų. — *Į Neapolį:* dabar Kavala. Tai buvo nedidelis uostas Strimono įlankoje. Grįžtant atgal, kelionė iš Pilypų į Troadą pareikalavo vėliau iš Povilo net 5 dienų (20, 6). Neapoly Povilo koja pirmą kartą palietė Europos žemyną, tačiau savo misijos darbą jis pradėjo ne čia, bet truputį toliau, už kokių 12—13 klm. buvusiuose Pilypuose. Kadangi čia buvo Augusto įsteigta kariška kolonija, tai Povilas Pilypuose tiesiog susitiko su romėnais. — (13) *Kur rodėsi esanti maldos vieta.* Anot graikiško teksto: kur galima buvo manyti esant maldos vietą. Vieta gal buvo aptverta ar bent grioviu apvesta upelio krante, po atviru dangumi. Žydai tose vietose, kur neturėdavo sinagogos, paprastai, nusipirkdavo nedidelį žemės plotą arti vandens, ir čia atlikdavo savo maldas, o taip pat darydavo apsiplovimus (Tert.). Kadangi Povilas su Barnabu toje vietoje rado tik keletą moterų, o vyrų visai nebuvo, tai reikia manyti, kad žydų skaičius Pilypuose iš viso buvo nedidelis, o šitos atrastosios moterys buvo žydės, ištekėjusios už pagonių, arba žydų prozelitės. — (14) *Klausėsi ypač viena.* Pirmutinis Pilypuose Povilo Kristui laimėtas asmuo buvo viena moteriškė. Ji čia vadinama dievobaiminga, todėl buvo žydų prozelitė. Jos nurodomas vardas Lidija galėjo būti asmeninis vardas, bet taip pat galėjo nurodyti ir jos kilmę iš Lidijos Mažojoje Azijoje, kaip kad mes sakytumėm lidietė. Pilypuose ji vertėsi purpuru, t. y., raudonai dažytų audinių dirbimu ir pardavinėjimu. Kadangi jos vyras neminimas, tai Lidija galėjo būti našlė, arba jos vyras tuo laiku buvo išvykęs svetur. Lidija turėjo būti pasiturinti. Apie tai liudija jos verslas ir josios svetingumas. Dievo malonė apšvietė jos protą ir pajudino jos valią, o ji su ta malone bendradarbiavo (Auks.).

Mt 10, 40

Paulo. [15] Cum autem baptizata esset, et domus eius, deprecata est dicens: Si iudicastis me fidelem Domino esse, introite in domum meam, et manete. Et coegit nos. [16] Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habentem spiritum pythonem obviare nobis, quae quaestum magnum praestabat dominis suis divinando. [17] Haec subsecuta Paulum, et nos, clamabat dicens: Isti homines servi Dei excelsi sunt, qui annunciant vobis viam salutis. [18] Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus, et conversus, spiritui dixit: Praecipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. [19] Videntes autem domini eius quia exivit spes quaestus eorum, apprehendentes Paulum, et Silam perduxerunt in forum ad principes: [20] et offerentes eos magistratibus,

Mc 1, 24. 34

Act 19, 25

Act 17, 6; 3 Rg 18, 17

Povilo sakoma. [15] Kaip ji su savo namais buvo pakrikštyta, ji meldė mus, sakydama: Jei laikote mane ištikima Viešpačiui, įeikite į mano namus ir pasilikite. Ir taip ji mus privertė. [16] Einant mums į maldos vietą, pasitaikė, kad mus sutiko viena mergina, turėjusi savyje žyniavimo dvasią. Žyniavimu ji duodavo didelio pelno savo valdovams. [17] Sekdama Povilą ir mus, ji šaukė, sakydama: Šitie žmonės Augščiausiojo Dievo tarnai; jie skelbia jums išganymo kelią. [18] Taip ji darė daug dienų. Nebepakęsdamas Povilas atsigręžė ir tarė dvasiai: Įsakau tau Jėzaus Kristaus vardu išeiti iš jos. Ji tą pačią valandą išėjo. [19] Jos valdovai, matydami, kad jų pelno viltis dingo, nutvėrė Povilą ir Silą ir nuvedė į miesto aikštę pas vyresniuosius. [20] Atiduodami juos

— (15) *Jei laikote mane...:* kadangi jūs manėte, jog aš esu tikinti (kitaip jūs nebūtumėte manęs krikštiję), tai teikitės įeiti į mano namus ir t.t. — (16) *Žyniavimo dvasią.* Mergina, piktosios dvasios apsėsta, su jos pagalba galėjo atspėti kai kuriuos dalykus, kitaip sasant, žyniuoti. Ji buvo patekusi į žmonių be sąžinės rankas, kurie išnaudodavo jos slaptingąją galią, kad pasipelnytų iš ateinančių pasiklausti apie savo ateitį. Graikiškame ir lotyniškame tekste sakoma, kad mergaitė turėjusi dvasią Pitoną. Graikiškoje mitologijoje Pitonu buvo vadinamas milžiniškas žaltys, kurį prie Parnaso kalno, netoli Delfų, užmušęs žyniavimo dievaitis Apolonas ir dėl savo nugalėjimo buvo pramintas pitiškuoju. Ilgainiui žodis „Pitonas" pradėjo reikšti žyniavimą, pranašavimą. Šita prasme jis ir čia vartojamas. — *Ir mus...* Šitas žodis *mus* nurodo, kad ir čia Apaštalų Darbų autorius, Lukas, buvo drauge su Povilu ir Silu. Toliau iki 20, 5, t. y., iki Povilo grįžimui į Pilypus, jis kalbės apie tuodu apaštalu, vartodamas vėl tretįjį asmenį. Todėl manoma, kad kai Povilas buvo priverstas palikti Pilypus, jis pavedė skelbti Evangeliją Lukui atskirai ir vėl susitiko su juo, kai pats grįžo į Pilypus. — (17) *Augščiausiojo Dievo tarnai.* Kaip kitados piktosios dvasios išpažino Jėzaus visagalybę, taip įvyksta ir čia. Plg. Mk 1, 24; Lk 4, 34. 41 ir kt. — (19) *Pas vyresniuosius...* Pilypų viršininkais buvo du augšti valdininkai duumvirai, vadinami arkontais. 22-je eil. jie pavadinti strategais (karvedžiais), t. y., pretoriais, kuriems buvo pavesta prižiūrėti teisingumą Pilypuose, turėjusiuose vadinamąsias itališkas teises. Kai kurie aiškintojai mano, kad strategais Pilypų viršininkai buvo vadinami tik iš mandagumo. Teismo tarnus jie turėjo liktorius (35. 38 e.). — (20) *Būdami žydai.* Pilypų, kaip kolonijos, gyven-

viršininkams, jie sakė: Šitie žmonės, būdami žydai, ardo ramybę mūsų mieste [21] ir skelbia įpročius, kurių mums nedera priimti, nė laikytis, nes esame romėnai. [22] Prieš juos susibėgo minia. Miesto viršininkai, perplėšę jų jupas, liepė plakti juos rykštėmis. [23] Padarę jiems daug žaizdų, įmetė juos į kalėjimą, įsakydami sargui rūpestingai juos sergėti. [24] Gavęs tokį įsakymą, jis įmetė juos į vidujį kalėjimą ir įrakino jų kojas į šiekštą. [25] Vidunaktį Povilas ir Silas melsdamies garbino Dievą; juos girdėjo buvusieji kalėjime. [26] Ūmai pasidarė didelis žemės drebėjimas, taip kad pasijudino kalėjimo pamatai. Tuojau atsidarė visos durys, ir visų pančiai atsirišo. [27] Pabudęs kalėjimo sargas ir pamatęs atviras kalėjimo duris, išsitraukė iš makšties kalaviją ir norėjo nusižudyti, nes manė, kad kaliniai pa-

dixerunt: Hi homines conturbant civitatem nostram, cum sint Iudaei: [21] et annunciant morem, quem non licet nobis suscipere, neque facere, cum simus Romani. [22] Et cucurrit plebs adversus eos: et magistratus, scissis tunicis eorum, iusserunt eos virgis caedi. [23] Et cum multas plagas eis imposuissent, miserunt eos in carcerem, praecipientes custodi ut diligenter custodiret eos. [24] Qui cum tale praeceptum accepisset, misit eos in interiorem carcerem, et pedes eorum strinxit ligno. [25] Media autem nocte Paulus, et Silas orantes, laudabant Deum: et audiebant eos, qui in custodia erant. [26] Subito vero terraemotus factus est magnus, ita ut moverentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: et universorum vincula soluta sunt. [27] Expergefactus autem custos carceris, et videns ianuas apertas carceris, evaginato gladio volebat se interficere, aestimans fugisse vinctos.

2 Cor 11, 25; Phil 1, 30; 1 Thes 2, 2

Act 12, 6. 10

---

tojai buvo trijų sluogsnių. Augščiausį sluogsnį sudarė į čia ciesoriaus Augusto atkelti kolonistai (coloni), antrą sluogsnį — vietiniai gyventojai graikų kilmės (incolae), o trečią — atėjūnai iš tolesnių provincijų ir iš svetur. Žydai, savaime suprantama, galėjo būti tik šitame trečiajame sluogsnyje. Ypač vietos vyresnybei žydai buvo ko ne visur įtariami, jos nemėgiami, niekinami. Povilo ir Silo skundėjai nedarė skirtumo tarp žydų ir krikščionių, jie jo tikriausiai dar nė nežinojo. — (21) *Įpročius, kurių mums nedera...* Romos įstatymai draudė įvesti svetimus kultus, kurie nebuvo aiškiai pripažinti arba bent tylomis pakenčiami. — (20) *Perplėšė jų jupas,* t. y., liepė liktoriams jas perplėšti. Taip darydavo visuomet, kai rengdavosi ką nors plakti rykštėmis. Čia viskas buvo daroma ūmai, be jokio tardymo. — (23) *Padarė jiems daug žaizdų.* Pas žydus plakant kirčių skaičius neturėdavo būti didesnis kaip 40. Pagal romėnų įstatymą, tas skaičius buvo neribotas. — (24) *Į šiekštą.* Plg. Jer 20, 2. Neretai į panašų šiekštą įrakindavo galvą ir rankas. — (26) *Atsidarė visos durys.* Viešpats stebuklu parodo, kad jis rūpinasi savo liudytojais. Jie kenčia tik tiek, kiek Viešpats leidžia savo išrinktųjų nuopelnams padidinti ir jų vidiniam šventumui apreikšti. Padarytas tačiau stebuklas sulaiko nuo pabėgimo ir tuos, kurie nebuvo apkalti (28 e.). — (28) *Nedaryk sau...* Nors kalėjimo gilumoje buvo tamsu, Povilas tačiau galėjo matyti, ką kalėjimo sargas darė prie durų, arba bent išgirsti, kaip tas sargas susijaudinęs garsiai pasisakė savo sumanymą nusižu-

[28] Clamavit autem Paulus voce magna, dicens: Nihil tibi mali feceris: universi enim hic sumus. [29] Petitoque lumine, introgressus est: et tremefactus procidit Paulo et Silae ad pedes: [30] et producens eos foras: ait: Domini, quid me oportet facere, ut salvus fiam? [31] At illi dixerunt: Crede in Dominum Iesum: et salvus eris tu, et domus tua. [32] Et locuti sunt ei verbum Domini cum omnibus, qui erant in domo eius. [33] Et tollens eos in illa hora noctis, lavit plagas eorum: et baptizatus est ipse, et omnis domus eius continuo. [34] Cumque perduxisset eos in domum suam, apposuit eis mensam, et laetatus est cum omni domo sua credens Deo. [35] Et cum dies factus esset, miserunt magistratus lictores, dicentes: Dimitte homines illos. [36] Nunciavit autem custos carceris verba haec Paulo: Quia miserunt magistratus ut dimittamini, nunc igitur exeuntes, ite in pace. [37] Paulus autem dixit eis: Caesos nos publice, indemnatos, homines Ro-

Act 2, 37; Lc 3, 10

Io 6, 29; Act 11, 14

Act 8, 39; Idc 18, 6

Act 22, 29

bėgę. [28] Bet Povilas sušuko dideliu balsu, sakydamas: Nedaryk sau nieko pikta, nes mes visi čia esame. [29] Pareikalavęs šviesos, jis įėjo, drebėdamas parpuolė prie Povilo ir Silo kojų [30] ir, išvedęs juodu laukan, tarė: Tamstos, ką aš turiu daryti, kad būčiau išganytas? [31] Juodu atsakė: Tikėk į Viešpatį Jėzų ir būsi išganytas tu ir tavo namai. [32] Ir juodu skelbė Viešpaties žodį jam ir visiems buvusiems jo namuose. [33] Tą pačią nakties valandą jis ėmė juodu, apiplovė jų randus ir tuojau apsikrikštydino pats ir visi jo namai. [34] Atsivedęs juodu į savo namus, patiekė jiems valgyti ir džiaugėsi su visais savo namais, kad buvo įtikėjęs į Dievą. [35] Dienai išaušus, miesto viršininkai atsiuntė sargybinių su įsakymu: Paleisk tuodu žmogu. [36] Kalėjimo sargas paskelbė tuos žodžius Povilui: Miesto viršininkai atsiuntė, kad judu būtumėta paleisti; taigi, dabar išėję eikite ramybėje. [37] Bet Povilas jiems atsakė: Mus, Romos piliečius, viešai, be teismo nuplak-

---

dyti. — (30) *Ką aš turiu daryti*... Kalėjimo sargas neabejoja, kad čia veikia Dievo ranka. Jis net neklausia, kaip ir kas atsitiko, bet Dievo malonės pagautas, jis klausia tik, kaip jis galėtų pasirūpinti savo išganymu (Auks.). Povilas jau buvo žinomas Pilypuose, kaip tokio išganymo kelio skelbėjas (žr. 17 e.). — (31) *Tikėk į Viešpatį Jėzų.* Kas tiki į Viešpatį Jėzų, tas turi gerą valią ir jo įsakymus vykdyti. — (34) *Į savo namus:* į savo, kaip kalėjimo sargo, butą, gal viršum paties kalėjimo. — (35) *Paleisk tuodu žmogu.* Miesto vyresnieji galėjo gauti žinią apie stebuklingus įvykius kalėjime, ir galėjo kilti juose baimė dėl to, kas buvo padaryta dviem apaštalam. O jei jie ir nebuvo gavę jokios žinios, tai ramiau apsvarstę įvykius, suprato, kad jie perdaug greitai pasidavė triukšmaujančios minios reikalavimams ir perdaug greitai, dalyko neištyrę, liepė plakti du apaštalu. Povilas ir Silas, kalėjimo sargo pavaišinti, sugrįžo vėl į kalėjimą, kad nesudarytų jokio sunkumo tam sargui. — (37) *Mus, Romos piliečius.* Čia šv. Povilas pirmą kartą šaukiasi į savo, kaip Romos piliečio, teises. Daugiskaita nurodo, kad gal ir Silas buvo Romos pilietis, bet ta daugiskaita galėjo būti Povilo pavartota ir trumpumo dėliai, nors Silas ir nebūtų buvęs Romos pilietis. Romos piliečio teisės pradžioje buvo nuosavos tik Romos miesto piliečiams. Vėliau (po 87 m. prieš Kristų), tos teisės buvo suteiktos Italijos gyventojams. Nuo Marijaus laikų kariuomenės vadai dažnai turėdavo galios suteikti tas teises nepiliečiams. Taip

tus, įmetė kalėjiman, o dabar slapčia išmeta? Nieku būdu; bet teateinie [38] ir tegul patys mus išmeta. Sargybiniai tai pranešė miesto viršininkams. Tie, išgirdę, kad juodu Romos piliečiai, nusigando, [39] atėję atsiprašė juodu ir išvedę prašė išeiti iš miesto. [40] Išėję iš kalėjimo, juodu nuėjo pas Lidiją, pasimatę su broliais, nuramino juos ir išėjo.

17. [1] Perėję per Amfipolį ir Apoloniją, jie atėjo į Tesaloniką,

manos miserunt in carcerem, et nunc occulte nos eiiciunt? Non ita: sed veniant, [38] et ipsi nos eiiciant. Nunciaverunt autem magistratibus lictores verba haec. Timueruntque audito quod Romani essent: [39] et venientes deprecati sunt eos, et educentes rogabant ut egrederentur de Urbe. [40] Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: et visis fratribus consolati sunt eos, et profecti sunt.

Mt 8, 34

17. [1] Cum autem perambulassent Amphipolim, et Apolloniam, vene-

1 Thes 2, 2

Romos legijonai galėdavo būti papildomi Romos piliečiais, nors tikrieji Romos sūnūs nebuvo į juos šaukiami. Paleistieji Romos piliečių vergai paleidimo aktu taip pat gaudavo Romos piliečių teises. Cezaris Romos piliečių teisių atskiriems miestams neduodavo be atitinkamo Romos gyventojų nutarimo, o ciesoriai darydavo taip, kaip jiems patikdavo. Pagaliau, Romos piliečių teises būdavo galima pirkti. Kas vienu iš nurodytų būdų gaudavo Romos piliečių teises, būdavo įskaitomas į tą šeimyną, kuri jam tas teises parūpindavo. Taip, paminėtas Apd 23, 26 karininkas Klaudijus Lizijas priklausė Klaudijų šeimynai; Romos teisėmis apdovanoti Erodo šeimynos nariai priklausė Julijų šeimynai. Apaštalas Povilas, anot Apd 22, 28, Romos piliečių teises turėjo nuo pat gimimo. Kadangi Tarso miestas šių teisių suteikti negalėjo, tai Povilas buvo paveldėjęs jas iš savo tėvo. Kaip jas jis buvo gavęs, nežinia. Turėjusieji Romos piliečių teises naudojosi kai kuriomis lengvatomis mokesčių srityje, buvo laisvi nuo juos žeminančių bausmių, kaip: plakimo rykštėmis, įkryžinimo, ir savo bylose galėjo šauktis tiesiog į ciesoriaus teismą. Jei kas melagingai sakydavosi esąs Romos pilietis, to laukdavo mirties bausmė. Todėl visuose atsitikimuose, kuriuos mums mini Apaštalų Darbai, sakančiam, kad jis yra Romos pilietis, tikima. Iš kitos pusės, kas įžeisdavo Romos pilietį, būdavo laikomas nusikaltusiu prieš valstybę. Jei tačiau Povilas, nežiūrint jo Romos piliečių teisių, buvo, anot 2 Kor 11, 25, net tris kartus plaktas rykštėmis, tai įvyko, be abejo, panašiai, kaip Pilypuose, miniai triukšmą sukėlus ir dalyko neištyrus. — *Nieku būdu.* Jei apaštalai būtų paklausę pakvietimo išeiti, tarsi slapčia, jie būtų pasirodę pilypiečių akyse, kaip pabėgusieji nusikaltėliai, apie Evangelijos skelbimą vietos gyventojai būtų pradėję kalbėti su paniekinimu, ir apaštalų tolimesnė veikla Europoje būtų buvusi labai apsunkinta. — (39) *Prašė išeiti iš miesto.* Miesto vyresnieji atsiprašė, bet nenorėjo, kad apaštalai pasiliktų mieste. Jie, matomai, bijojo, kad minia gali vėl sukilti prieš du apaštalu. Paminklas meilės tarp Pilypų krikščionių ir jų dvasinio tėvo yra laiškas, kurį Povilas parašė iš Romos pilypiečiams.

(17, 1) *Į Tesaloniką.* Tesalonika, (dabar Saloniki), buvo vyriausis Makedonijos miestas. Iš Pilypų Povilas pasiekė ją tikriausiai per tris dienas. Čia paminėtuose miestuose: Amfipolyje ir Apolonijoje, jis gal tik pernakvojo. Iš Pilypų į Amfipolį buvo apie

Lc 4, 16
Lc 24, 26 s; Act 4, 2; 13, 29; 18, 5; 26, 23
Act 13, 43; 17, 12
Act 16, 20
Lc 23, 2; Io 19, 12

runt Thessalonicam, ubi erat synagoga Iudaeorum. [2] Secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos, et per sabbata tria disserebat eis de Scripturis, [3] adaperiens et insinuans quia Christum oportuit pati, et resurgere a mortuis: et quia hic est Iesus Christus, quem ego annuncio vobis. [4] Et quidam ex eis crediderunt, et adiuncti sunt Paulo, et Silae, et de colentibus, Gentilibusque multitudo magna, et mulieres nobiles non paucae. [5] Zelantes autem Iudaei, assumentesque de vulgo viros quosdam malos, et turba facta, concitaverunt civitatem: et assistentes domui Iasonis quaerebant eos producere in populum. [6] Et cum non invenissent eos, trahebant Iasonem, et quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes: Quoniam hi, qui Urbem concitant, et huc venerunt, [7] quos suscepit Iason, et hi omnes contra decreta Caesaris faciunt, regem alium dicentes esse, Iesum. [8] Concitaverunt autem plebem, et principes civitatis audientes haec.

kur buvo žydų sinagoga. [2] Savo papročiu, Povilas įėjo pas juos ir per tris subatas turėjo pasikalbėjimų, remdamos Raštu. [3] Jis jį aiškino ir įrodinėjo, kad Kristus turėjo kentėti ir keltis iš numirusiųjų, ir kad Kristus yra Jėzus, kurį aš jums skelbiu. [4] Kai kurie iš jų įtikėjo ir prisidėjo prie Povilo ir Silo; taip pat didelė daugybė naujatikių bei pagonių ir nemaža gerbiamų moterų. [5] Bet pavydėdami žydai paėmė iš liaudies kai kuriuos piktus žmones ir, sudarę minią, sukurstė miestą. Jie apstojo Jazono namus ir ieškojo jų išvesti tarp liaudies. [6] Neradę jųdviejų, jie traukė Jazoną ir kai kuriuos brolius pas miesto vyresniuosius, šaukdami: Ir čia atėjo tie, kurie daro sumišimo mieste. [7] Juos priėmė Jazonas. Visi šitie daro prieš ciesoriaus nutarimus, sakydami kitą esant karalių, Jėzų. [8] Taip jie suerzino liaudį ir miesto vyresniuosius, kurie tai girdėjo.

---

52 kilometrus, o iš Amfipolio į Apoloniją — 48 klm. Iš Apolonijos į Tesaloniką buvo apie 60 klm. — (3) *Kad Kristus turėjo kentėti...* Povilas savo pamoksluose pabrėžia ypačiai tris dalykus: Mesijas turėjo kentėti, Mesijas turėjo prisikelti iš numirusiųjų, Jėzus buvo žadėtasis Mesijas (plg. 1 Tes 4, 13; 1, 10). Apie Povilo veiklą Tesalonikoje taip pat žr. 1 Tes 2, 2. 9. — (4) *Kai kurie iš jų...* Tik nedaug žydų priėmė Evangelijos mokslą (plg. žem. 20, 4). Taigi, didelė krikščionių dauguma Tesalonikoj susidarė iš pagonių. Aukštesnės kilmės moterys tikriausiai buvo žydų prozelitės. — (5) *Sukurstė miestą.* Žydų pyktį sukėlė gal ypačiai ta aplinkybė, kad jie neteko daugelio savo prozeličių. Jazonas gal buvo žydas, kurs iš žydiško vardo Jėzus buvo pasidaręs graikišką vardą Jazonas. Jis gal yra tas pats, kurį Povilas mini Rom 16, 21. — (6) *Pas miesto vyresniuosius:* kurie Tesalonikoje buvo vadinami politarkais. Jiems priklausė teisė teisti. — *Kurie daro sumišimo mieste.* Anot graikiško teksto: kurie padarė visą pasaulį maištingą. Taip Evangelijos priešai netyčiomis išpažįsta, kad Jėzaus mokslas plito labai greitai visose vietose. — (7) *Prieš ciesoriaus nutarimus.* Ar kaltintojai čia turėjo neseniai ciesoriaus Klaudijaus prieš žydus išleistą dekretą, abejotina, nes ir patys kaltintojai buvo žydai. Kaip kitados Išganytojas (Lk 23, 2; Jono 19, 12. 15), taip dabar kaltinamas jo apaštalas, būk jis keliąs maištą prieš ciesorių. Povilas, matomai, buvo kalbėjęs apie prisikėlusiojo iš numiru-

[9] Et accepta satisfactione a Iasone, et a ceteris, dimiserunt eos. [10] Fratres vero confestim per noctem dimiserunt Paulum, et Silam in Beroeam. Qui cum venissent, in synagogam Iudaeorum introierunt. [11] Hi autem erant nobiliores eorum, qui sunt Thessalonicae, qui susceperunt verbum cum omni aviditate, quotidie scrutantes Scripturas, si haec ita se haberent. [12] Et multi quidem crediderunt ex eis, et mulierum Gentilium honestarum, et viri non pauci. [13] Cum autem cognovissent in Thessalonica Iudaei, quia et Beroeae praedicatum est a Paulo verbum Dei, venerunt et illuc commoventes, et turbantes multitudinem. [14] Statimque tunc Paulum dimiserunt fratres, ut iret usque ad mare: Silas autem, et Timotheus remanserunt ibi. [15] Qui autem deducebant Paulum, perduxerunt eum usque Athenas, et accepto mandato ab eo ad Silam, et Timotheum ut quam celeriter venirent ad illum, profecti sunt.

[9] Paėmę laidą iš Jazono ir iš kitų, jie juos paleido. [10] Broliai gi tuojau nakčia išleido Povilą ir Silą į Berėją. Atėję juodu įėjo į žydų sinagogą. [11] Šitie buvo geresnio būdo, kaip anie Tesalonikoje. Jie priėmė žodį visu uolumu ir kasdien tyrinėjo Raštus, ar tai taip būtų. [12] Daugelis jų įtikėjo; taip pat nemaža žymių pagonių moterų ir vyrų. [13] Žydai Tesalonikoje, patyrę, kad Dievo žodis Povilo skelbiamas ir Berėjoje, atvyko ir čia, kurstydami ir keldami sumišimo tarp žmonių. [14] Tuomet broliai išleido Povilą, kad eitų iki jūrai, o Silas ir Timotiejus pasiliko tenai. [15] Lydėjusieji Povilą nuvedė jį iki Atėnų ir grįžo, gavę iš jo įsakymą Silui ir Timotiejui kuo greičiausiai ateiti pas jį.

Io 5, 39
1 Thes 2, 14
Act 16, 1

siųjų Jėzaus karalystę ir jo grįžimą į pasaulį (plg. 1 Tes 5, 23; 2 Tes 2, 1...). — (9) *Paėmę laidą...* Koks buvo tas laidas, aiškiau nepasakyta. Kadangi Jazonas buvo tik priėmęs pas save Povilą, gal pasitenkinta pažadu, kad ilgiau nebeleis Povilui pasilikti savo namuose. Šiaip ar taip, laidas turėjo būti svarbus, nes broliams teko išlydėti Povilą ir Silą tuojau, tą pačią naktį. — (10) *Į Berėją...* Į Berėją pradžioje atvyko tik Povilas ir Silas. Buvęs su jais Timotiejus gal galėjo pasilikti Tesalonikoje. Į Berėją jis atvyko bent kiek vėliau. Berėja buvo gana toli nuo Tesalonikos, todėl manyta, kad čia bus galima ilgiau pasilikti Tesalonikos žydų nekliudomiems. — (12) *Daugelis jų įtikėjo.* Tarp jų buvo vienas, kurs buvo vadinamas Sopateris (20, 4). — (13) *Patyrę, kad Dievo žodis...* Povilas gal galėjo pasidarbuoti bent keletą savaičių Berėjoje, nes jis čia daugelį laimėjo tikėjimui ir net keletą kartų bandė grįžti į Tesaloniką (1 Tes 2, 17). — (14) *Kad eitų iki jūrai.* Povilas, dabar norėdamas pasiekti Atėnus, neėjo sausumos keliu, bet velijo pasinaudoti jūra. Artimiausis iš Berėjos uosto miestas buvo vadinamas Dium prie Olimpo kalno. Povilui išplaukus jūros keliu, Tesalonikos žydai nebegalėjo susekti, į kurią vietą Povilas dabar išvyko. — (15) *Iki Atėnų...* Kadangi Povilas, atvykęs į Atėnus, atsisveikindamas su jį palydėjusiais broliais iš Berėjos, davė įsakymą Silui ir Timotiejui kuo greičiausiai atvykti pas jį, tai nėra abejonės, kad tas įsakymas buvo įvykdytas. Kyla tik klausimas, kur turėjo atvykti Timotiejus ir Silas. Jei į Atėnus, tai juodu vėl tuojau buvo

[16] Paulus autem cum Atenis eos expectaret, incitabatur spiritus eius in ipso, videns idololatriae deditam civitatem. [17] Disputabat igitur in synagoga cum Iudaeis, et colentibus, et in foro, per omnes dies ad eos, qui aderant. [18] Quidam autem Epicurei et Stoici philosophi disserebant cum eo, et quidam dicebant: Quid vult seminiverbius hic, dicere? Alii vero: Novorum daemoniorum videtur annunciator esse: quia Iesum, et resurrectionem annunciabat eis. [19] Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, dicentes: Possumus scire quae est haec nova, quae a te dicitur, doc-

Act 13, 14

1 Cor 4, 12 s

[16] Povilas, jų belaukdamas Atėnuose ir čia matydamas stabmeldystei pasidavusį miestą, buvo sujaudintas iki sielos gilumai. [17] Todėl jis kalbėjosi sinagogoje su žydais ir naujatikiais, o miesto aikštėje kasdien su čia buvusiais. [18] Kai kurie epikūrai ir stojikai filosofai ginčijosi su juo; vieni sakė: Ką tas plepys nori pasakyti? kiti gi: Jis, rodosi, esąs naujų dievų skelbėjas, nes jis skelbė jiems Jėzų ir prisikėlimą. [19] Nutvėrę jie nuvedė jį į Areopagą, sakydami: Ar galime žinoti, koks tas naujas mokslas, kurį

---

išsiųstu atgal: Silas į Berėją ar Pilypus, o Timotiejus į Tesaloniką sutvirtinti vietinių krikščionių tikėjimo. Grįždamu juodu turėjo vėl kur nors kelyje susitikti ir drauge atvykti pas Povilą, jau pasiekusį Korintą (18, 5). Kita galimybė suprasti Povilo palydovo kelionės yra toki: Povilas galėjo per brolius iš Berėjos pasakyti Timotiejui, kad jis dar kartą nuvyktų į Tesaloniką ir, ją aplankęs, paskui su Silu ateitų pas Povilą. Visa tai turėjo būti padaryta kuo greičiausiai. Timotiejus ir Silas, atlikę jiems skirtą uždavinį, atvyko pas Povilą, buvusį jau Korinte. — (16) *Jų belaukdamas...* Povilo kelionės draugai greitai ateiti negalėjo, tat Povilas turėjo gana laiko. Juo naudodamos, jis apžiūrėjo žymesnius Atėnų dalykus. Jam, kaip krikščioniui, buvo skaudu žiūrėti į didelę daugybę dievaičių statulų, nes visose gatvių kertėse buvo pastatyti Hermo biustai, kiekvienų namų prieangiuose stovėjo statulos ir aukurai, visur buvo šventyklos su dievaičių paveikslais. — (18) *Epikūrai ir stojikai.* Šitie tarp visų Atėnų filosofų bent šiek tiek daugiau domėjosi šv. Povilo mokslu. Epikūras buvo miręs apie 270 metus pirm Kristaus. Jis mokė, kad dievai nesirūpina žmonių džiaugsmais ir skausmais ir nereikalauja nei aukų, nei maldų; kad pasaulis atsiradęs iš atsitiktino atomų susidūrimo, kad siela yra iš medžiagos, ir amžinas atlyginimas yra tik pasaka. Ką gi šitiems epikūraičiams, kurie džiaugsmą laikė didžiausia gėrybe, galėjo reikšti Evangelija? Stojikai rišo savo mokslą su Zenonu, gyvenusiu tarp 350—250 m. pirm Kristaus. Dievą jie laikė į visą pasaulį įsisunkusiu protu. Po mirties, anot jų mokslo, sielos neturinčios aiškaus ir sąmoningo buvimo. Jų dorovės mokslo pagrindas buvo abejingumas skausmui ir džiaugsmui. Protą jie laikė savo augščiausiu vadovu. Kaip epikūrai buvo panašūs į sadukiejus, taip stojikai savo griežtumu, bet ir veidmainingumu, — į parisiejus. — *Naujų dievų...* Atėniečiai gal palaikė ir Povilo skelbiamą iš numirusiųjų prisikėlimą svetimu dievaičiu (Auks.). — (19) *Į Areopagą.* Gyviausis Atėnų miesto judėjimas buvo prekyvietėse. Atėnuose buvo jų dvi. Labiausiai lankoma ir žinoma buvo vadinamoji puodžių prekyvietė, o dėl jos daugybės aukurų ir šventyklų ji taip pat buvo vadinama dievų prekyvietė. Aplink ją buvo prieangių. Viename šitų prieangių Atėnų vyriausybė atlikdavo savo valdiškus reikalus. Ta vyriausybė buvo vadinama Areopagu, o jos nariai — areopa-

tu skelbi? [20] Nes tu dedi į mūsų ausis kažin ką nauja. Tai mes no= rime žinoti, kas tai būtų? [21] (Visi atėniečiai ir tenai viešintieji atei= viai nieku kitu neužsiimdavo, kaip tik sakyti ar išgirsti ką nauja.) [22] Povilas, atsistojęs Areopago vi= duryje, tarė: Atėnų vyrai, aš ma= tau, kad jūs visais atžvilgiais esate perdaug dievobaimingi. [23] Nes, pra= eidamas ir žiūrėdamas į jūsų dievų statulas, radau taip pat aukurą su įrašu: NEŽINOMAM DIE= VUI. Taigi, ką jūs nežinodami garbinate, tai aš jums skelbiu. [24] Dievas, kurs įkūrė pasaulį ir visa, kas jame yra, būdamas dan= gaus ir žemės Viešpats, negy= vena rankų darbo šventyklose, [25] nei žmonių rankomis aptarnau= jamas, lyg kad ko nors jam rei= kėtų, nes jis pats duoda visiems gyvybės, kvapo ir visa. [26] Jis pa= darė iš vieno visą žmonių giminę, kad apgyventų visą žemės pavir= šių; jis pažymėjo paskirtus laikus ir jų gyvenimo ribas, [27] kad jie ieškotų Dievo, ar neapčiuops jo

trina? [20] nova enim quaedam in= fers auribus nostris: Volumus er= go scire quidnam velint haec esse. ([21] Athenienses autem omnes, et ad= venae hospites, ad nihil aliud va= cabant nisi aut dicere, aut audire aliquid novi.) [22] Stans autem Pau= lus in medio Areopagi, ait: Viri Athenienses per omnia quasi su= perstitiosiores vos video. [23] Prae= teriens enim, et videns simulachra vestra, inveni et aram, in qua scrip= tum erat: IGNOTO DEO. Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego an= nuncio vobis. [24] Deus, qui fecit mundum, et omnia quae in eo sunt, hic caeli et terrae cum sit Domi= nus, non in manufactis templis ha= bitat, [25] nec manibus humanis co= litur indigens aliquo, cum ipse det omnibus vitam, et inspirationem, et omnia: [26] fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terrae, definiens statuta tempora, et terminos habi= tationis eorum, [27] quaerere Deum si forte attrectent eum, aut inve=

Gn 1, 1; Is 42, 5; 3 Rg 8, 24; Mt 11, 25; Act 7, 48

Ps 49, 10 ss

Dt 32, 8; Ps 73, 17

Is 55, 6

---

gitais. Pats Areopago vardas padary= tas iš dievaičio Areso (Marso) vardo. Kadangi Povilas Atėnuose buvo pasi= rodęs kaip mokytojas, tai nuvedimas jo į Areopagą gal reiškė didesnį susi= domėjimą jo mokslu, norą geriau jį ištirti. — (21) *Nieku kitu neužsiimdavo.* Apie atėniečių žingeidumą ir pamėgi= mą kalbėtis pasakoja įvairūs senovės rašytojai. — (22) *Povilas...* Povilo prakalbą Areopage galima dalyti į tris dalis: 1) Dievas savo esmėje, kaip vi= sų dalykų Sutvėrėjas (22—25 e.), 2) Dievas, kaip tų dalykų Valdovas (26 —29 e.) ir 3) Dievas santykyje su ga= lutinu žmonių giminės paskyrimu (30. 31 e.). — *Perdaug dievobaimingi.* Po= vilas, kad neuždarytų Evangelijai ke= lio į žmonių širdis, pradeda kalbėti, pripažindamas atėniečių palinkimą gar= binti dievus. Vulgatoje apie atėniečius sakoma, kad jie perdaug prietaringi, bet atitinkamas graikiškojo teksto žo= dis gali reikšti ir prietaringumą ir die= vobaimingumą. — (23) *Nežinomam Dievui...* Kad aukurų su įrašu „*neži= nomiems dievams*" ir „*Nežinomam Dievui*" yra buvę Atėnuose, liudija senovės rašytojai (Pausanijas ir Filo= stratas). Įrašas rodė, kad atėniečiai sa= vo religinį žinojimą laikė nepilnu. Tai davė progos apaštalui pradėti pamokslą apie atėniečiams nežinomą vieną pasau= lio Sutvėrėją Dievą ir jo Sūnų — pa= saulio Atpirkėją. — (24) *Dievas, kurs įkūrė...* Taip kalbėjo jau šv. Steponas aug. 7, 48 ir pats Povilas Listroje 14, 14. — (26) *Iš vieno visą...* Dievo vie= nybė atitinka žmonių giminės vienybę. Ta žmonių giminė yra viena, žiūrint jos kilmės, bet taip pat viena, žiūrint ir jos galutino tikslo (27 e.). Todėl

Ps 144, 18; Ier 23, 23; Gn 1, 27; Is 40, 18; Act 19, 26; Act 17, 23; 14, 16; Lc 24, 47; Ps 9, 8; 95, 13; 97, 9; Act 10, 42; Rom 10, 14

niant, quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum. [28] In ipso enim vivimus, et movemur, et sumus: sicut et quidam vestrorum Poetarum dixerunt: Ipsius enim et genus sumus. [29] Genus ergo cum simus Dei, non debemus aestimare auro, aut argento, aut lapidi, sculpturae artis, et cogitationis hominis, Divinum esse simile. [30] Et tempora quidem huius ignorantiae despiciens Deus, nunc annunciat hominibus ut omnes ubique poenitentiam agant, [31] eo quod statuit diem, in quo iudicaturus est orbem in aequitate, in viro, in quo statuit, fidem praebens omnibus, suscitans eum a mortuis. [32] Cum audissent autem resurrectionem mortuorum, quidam quidem irridebant, quidam ve-

arba, ar neras, nors jis yra netoli nuo kiekvieno mūsų. [28] Nes jame mes gyvename, judame ir esame, kaip ir kai kurie jūsų poetų yra pasakę: Nes mes esame jo giminės. [29] Taigi būdami Dievo giminės, neturime manyti, būk Dievybė panaši esanti į auksą, ar sidabrą, ar akmenį, ar dailės ir žmogaus minties padarą. [30] Dievas, nebeatsižvelgdamas į tuos nežinojimo laikus, dabar skelbia žmonėms, kad visi visur darytų atgailą. [31] Nes jis nustatė dieną, kurią teis žemės skritulį teisingai per Vyrą, kurį paskyrė. Jį jis padarė patikimą visiems, prikeldamas jį iš numirusiųjų. [32] Išgirdę apie mirusiųjų prisikėlimą, vieni ėmė tyčiotis, o kiti

---

nė viena tauta neturi kokios nors ypatingos kilmės, ir visas veda tas pats Dievas. Jam turi visi tarnauti ir, nors gyvenimas yra apsuptas ne vienos tamsybės, Dievą tačiau nesunku rasti. Kas jo neranda, tas vertas papeikimo. — *Paskirtus laikus:* metų dalis — pavasarį, vasarą ir t.t. Gyvenimo ribos čia yra tos, kurias sudaro gamta su kalnais, upėmis, jūromis, oro atmainomis ir t.t. Ir per tuos naudingus metų dalių pasikeitimus ir per supančią juos gamtą žmonės turėjo pasiekti išmintingiausiojo ir geriausiojo Tvarkytojo pažinimą. — (28) *Nes jame mes gyvename...* Dievas yra visame savo galia, nes visa jai yra pavergta jo čiabuvimu, nes visur siekia jo begalybė. Mes jame gyvename, t. y., mes taip nuo jo priklausome, kad jo įtaka mūsų gyvenimui mus taip supa, kaip oras. — *Nes mes esame jo giminės.* Šitą pusę hegzametro mes randame pas Aratą 3 šimtm. pirm Kristaus gyvenusį poetą, kurs buvo kilęs, kaip ir Povilas, iš Kilikijos; ir visai panašūs žodžiai yra pas Kleontą iš Mizijos, Zenono mokytinį. Ką tie pagonių poetai sakė apie Jupiterį, Povilas pritaiko Dievui, savaime suprantama, ne graikų mitologijos prasme, lyg kad žmonės būtų dievų pagimdyti, ir ne ta prasme, lyg kad žmonių būvis būtų Dievo būvio išdava; bet mes esame iš Dievo giminės tiek, kiek mes turime savyje Dievo paveikslą. Kaip vaikai panašūs į tuos, iš kurių giminės jie yra kilę, taip žmogus panašus į Sutvėrėją, kurs jį yra padaręs pagal savo panašumą. — (29) *Neturime manyti, būk...* Kadangi mes esame panašūs į Dievą, tai mums nevalia įsivaizdinti Dievo, lyg jis būtų mažesnis už mus pačius. Taigi, negalime jo įsivaizdinti kaip negyvo, kaip žmonių rankų darbo, kaip kad yra statulos, bet kaip gyvą išmintingą būtybę. — (30) *Dievas, nebeatsižvelgdamas...* Ryšys tarp šitos eilutės gali būti toks: jei Dievas nėra negyvas ir t.t., o jūs laikėte negyvus dalykus dievais, tai jūs nežinojote ir klydote. Dievas tačiau neatsimins jūsų klaidų, jei jūs dabar pakeičiate savo mintis ir darote atgailą. Atgaila buvo labai priešinga epikūrų troškimams ir stojikų pažiūroms. — (31) *Kurią teis...* Taigi, Kristus buvo prikeltas iš numirusiųjų ir tam, kad jis būtų parodytas visiems pa-

sakė: Pasiklausysime tavęs apie tai kitą kartą. [33] Taip Povilas išėjo iš jų tarpo.

[34] Tačiau kai kurie vyrai prisidėjo prie jo ir įtikėjo; tarp jų buvo ir Dijonyzas iš Areopago, moteriškė, vardu Damaris, ir kiti su jais.

18. [1] Po to, palikęs Atėnus, jis atėjo į Korintą. [2] Čia jis rado vieną žydą, vardu Akvilą, gimimo iš Ponto, ką tik atvykusį iš Italijos, ir jo žmoną Priskilę (nes Klaudijus buvo įsakęs visiems žydams išeiti iš Romos), ir nuėjo pas juos. [3] Kadangi jų amatas buvo toks pat, jis pas juos pasiliko ir dirbo. (Jų gi amatas buvo dirbti padangtes.) [4] Kiekvieną subatą jis kalbėjo si-

ro dixerunt: Audiemus te de hoc iterum. [33] Sic Paulus exivit de medio eorum.

[34] Quidam vero viri adhaerentes ei, crediderunt: in quibus et Dionysius Areopagita, et mulier nomine Damaris, et alii cum eis.

18. [1] Post haec egressus ab Athenis, venit Corinthum: [2] et inveniens quendam Iudaeum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, et Priscillam uxorem eius, (eo quod praecepisset Claudius discedere omnes Iudaeos a Roma) accessit ad eos. [3] Et quia eiusdem erat artis, manebat apud eos, et operabatur: (erant autem scenofactoriae artis.) [4] Et disputa-

Act 18, 26; Rom 16, 3 ss; 1 Cor 16, 19; 2 Tim 4, 19

tikimas, kaip Teisėjas gyvųjų ir mirusiųjų. — (34) *Dijonyzas.* Jis buvo garbingo Atėnų Areopago narys. Anot padavimo, jis buvęs pirmasis Atėnų vyskupas ir ten miręs (Euzeb.). Jo vardu vėliau buvo paskelbta keletas knygų. Yra dar legenda, kad Dijonyzas atvykęs į Paryžių ir ten miręs kaip kentėtojas Adrijano, krikščionių persekiotojo, metu. — *Damaris.* Apie ją daugiau nieko nežinoma. Graikų bažnyčia švenčia jos atsiminimą, spalių 4 dieną.

(18, 1) *Į Korintą.* Iš Atėnų į Korintą buvo galima keliauti jūra. Kelionė tęsdavosi vieną dieną. Korintas anuo metu buvo vienas iš turtingiausių miestų ir Romos kolonija. — (2) *Vieną žydą...* Ar Akvilas jau buvo krikščionis, ar jis tik Povilo buvo atverstas Korinte, žinių nėra. Antroji nuomonė tiespanašesnė. — *Iš Ponto.* Pontu buvo vadinama Romos provincija šiaurinėje Mažosios Azijos dalyje. — *Klaudijus buvo įsakęs...* Pompėjus buvo atgabenęs į Romą daug žydų, kaip vergų. Vėliau, atgavę laisvę, jie gyveno atskiroje Romos dalyje ir vertėsi prekyba. Daugeliui žydų priėmus Kristaus tikėjimą, jų tarpe kilo neramumų (Sueton.), kurie davė progos valdžiai bandyti išvaryti visus žydus iš Romos. Ciesoriaus Klaudijaus dekretas prieš žydus buvo išleistas 49 ar 50 metais po Kr. Kai kurie mano, kad tuo dekretu buvo draudžiama žydams daryti susirinkimus. Apskritai imant, panašus dekretas prieš žydus nelengva buvo įvykdyti, ir vėliau jis gal buvo visai atšauktas (plg. žem. 28, 17...). Kai kurie tačiau žydai vis tik buvo priversti bent laikinai palikti Romą ir ieškotis prieglaudos kitur. — (3) *Jų amatas...* Povilas nuo pat savo jaunystės rengėsi būti mokytoju. Visoks gi švento Rašto mokymas turėjo būti teikiamas dovanai, todėl Povilas savo pragyvenimui lėšų turėjo gauti iš kitur. Savo viengenčių įpročiu, jis buvo pasirinkęs amatą, iš kurio galėjo turėti sau pelno. Jo amatas buvo: daryti iš ožkos plaukų storus audinius, iš kurių buvo gaminama plačiai vartojamos šiltuose rytų kraštuose padangtės. Povilas gal pats neausdavo reikalingo audeklo, o tik kitų išaustą sukirpdavo ir siūdavo iš jo padangtes. Tokiuo pat amatu vertėsi ir Akvilas su Priskile (plg. 2 Tes 3, 8. 9; 1 Kor 9, 4...). — (4) *Minėjo Viešpaties Jėzaus vardą.* Šitų žodžių nėra graikiš-

bat in synagoga per omne sabbatum, interponens nomen Domini Iesu, suadebatque Iudaeis, et Graecis. [5] Cum venissent autem de Macedonia Silas et Timotheus, instabat verbo Paulus, testificans Iudaeis esse Christum Iesum. [6] Contradicentibus autem eis, et blasphemantibus, excutiens vestimenta sua, dixit ad eos: Sanguis vester super caput vestrum: mundus ego, ex hoc ad Gentes vadam. [7] Et migrans inde, intravit in domum cuiusdam, nomine Titi Iusti, colentis Deum, cuius domus erat coniuncta synagogae. [8] Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua: et multi Corinthiorum audientes credebant, et baptizabantur. [9] Dixit autem Dominus nocte per visionem Paulo: Noli timere, sed loquere, et ne taceas: [10] propter quod ego sum tecum: et nemo apponetur tibi ut noceat te: quoniam populus est mihi multus in hac civitate. [11] Sedit autem ibi an-

Act 17, 14 s
Act 13, 46. 51; 20, 26
1 Cor 1, 14
1 Cor 2, 3
Ios 1, 5. 9; Is 41, 10; 43, 5; Ier 1, 8; Os 2, 23; Io 10, 16

nagogoje, minėjo Viešpaties Jėzaus vardą ir įtikinėjo žydus ir graikus. [5] Atvykus iš Makedonijos Silui ir Timotiejui, Povilas užsiėmė vien pamokslais ir liudijo žydams, kad Jėzus yra Kristus. [6] Jiems prieštaraujant ir piktžodžiaujant, jis nudulkino savo drabužius ir jiems tarė: Jūsų kraujas ant jūsų galvos; aš nesuteptas; nuo šio meto aš eisiu pas pagonis. [7] Išėjęs iš ten, jis įėjo į namus vieno Dievo garbintojo, vardu Tito Justo, kurio namai buvo greta sinagogos. [8] Bet sinagogos viršininkas Krispas įtikėjo su visais savo namais į Viešpatį. Daug taip pat korintiečių klausydamies įtikėjo ir krikštijosi. [9] Nakčia Viešpats regėjime tarė Povilui: Nebijok, bet kalbėk ir netylėk, [10] nes aš esu su tavim. Niekas nesikėsins tau kenkti, nes šitame mieste aš turiu daug žmonių. [11] Taip jis pasiliko čia metus ir šešis mėne-

---

kuose rankraščiuose. — *Graikus.* Gal prozelitus, kadangi jie klausydavosi pamokslų sinagogoje. — (5) *Užsiėmė vien pamokslais.* Povilas buvo gavęs iš Makedonijos paramos, todėl kurį laiką galėjo apsieiti be kasdienio darbo ir pasišvęsti vien Evangelijos skelbimui. — (6) *Jis nudulkino...* Plg. aug. 13, 51. — *Jūsų kraujas...* Šitas išsireiškimas yra žydiškas. Šv. Povilas yra laisvas nuo dalyvavimo kraujuje, t. y., Dievo pasmerkime ir bausmėje, kurių susilauks atkaklieji žydai, piktai niekindami tiesą ir jai priešindamiesi. Apaštalas čia viešai atsisako bendrauti su žydais. — (7) *Tito Justo.* Jis buvo prozelitas. Povilas tuojau išeina iš sinagogos ir eina į čia pat buvusius nežydo namus, kad taip pabrėžtų savo atsiskyrimą nuo žydų. — (8) *Krispas.* Jis buvo paties Povilo pakrikštytas (1 Kor 1, 14) ir su Steponu (1 Kor 16, 15), taip pat Gajumi (Rom 16, 23) sudarė pirmą pagrindą taip svarbios krikščionių bendruomenės Akajos sostinėje. Gal tuo pačiu laiku ar bent kiek vėliau Povilo buvo atvesti į tikėjimą: Fortunatas, Akajikas (1 Kor 16, 15) ir Kloė (1 Kor 1, 11), taip pat Erastas, miesto iždininkas (Rom 16, 23), o gal ir Kvartas bei Tercijus, kurs, Povilui diktuojant, rašė laišką romėnams (16, 22). Iš kokių visuomenės sluogsnių buvo šitie įtikėjusieji, žr. 1 Kor 6, 9... — (9) *Viešpats regėjime...* Sunkumai, su kuriais teko Povilui kovoti Korinte, buvo nemaži ir darė jam didelio įspūdžio, taip kad ir jam kildavo pagundų pasiduoti nusiminimui. Todėl ir jam buvo reikalingas sustiprinimas, kaip kitados Elijui (3 Kar 19, 4—19) ir Jeremijui (Jer 1, 6—8; 15, 15—21). — (11) *Metus ir šešis mėnesius...* Tuo pačiu laiku Povilas pla-

sius, mokydamas pas juos Dievo žodžio.

[12] Galijonui esant Akajos prokonsuliu, žydai vienminčiai sukilo prieš Povilą, atvedė jį į teismo vietą [13] ir čia skundė: Šitas įkalbinėja žmonėms garbinti Dievą įstatymui priešingu būdu. [14] Kai Povilas buvo jau beatveriąs burną, Galijonas tarė žydams: Jei būtų kalbama apie kokią neteisybę, ar didelį nusikaltimą, aš palaikyčiau jus, žydai, tinkamai. [15] Bet kadangi keliama ginčų apie mokslą, vardus ir jūsų įstatymą, tai jūs patys žinokitės; aš nenoriu būti tų dalykų teisėjas. [16] Ir jis pavarė juos iš teismo. [17] Tuomet visi nutvėrė sinagogos viršininką Sosteną ir mušė jį teismo akyse. Galijonas gi visai tuo nesirūpino. [18] Taip Povilas pasiliko čia dar daug dienų, paskui atsisveikino su broliais ir išplaukė į Siriją (su juo taip pat Priskilė ir Akvilas). Kenkruose jis nusikirpo sau galvą, nes buvo padaręs apžadą.

num et sex menses, docens apud eos verbum Dei.

[12] Gallione autem proconsule Achaiae, insurrexerunt uno animo Iudaei in Paulum, et adduxerunt eum ad tribunal, [13] dicentes: Quia contra legem hic persuadet hominibus colere Deum. [14] Incipiente autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Iudaeos: Si quidem esset iniquum aliquid, aut facinus pessimum, o viri Iudaei, recte vos sustinerem. [15] Si vero quaestiones sunt de verbo, et nominibus, et lege vestra, vos ipsi videritis: Iudex ego horum nolo esse. [16] Et minavit eos a tribunali. [17] Apprehendentes autem omnes Sosthenem principem synagogae, percutiebant eum ante tribunal: et nihil eorum Gallioni curae erat. [18] Paulus vero cum adhuc sustinuisset dies multos, fratribus valefaciens, navigavit in Syriam, (et cum eo Priscilla, et Aquila) qui sibi totonderat in Cenchris

Act 25, 18 ss

Io 18, 31; Act 23, 29

1 Cor 1, 1

Act 21, 24; Nm 6, 9. 18

---

tino Evangeliją ir Korinto apylinkėse. Tarp kitų jis turėjo pasiekti ir Korinto uostą Kenkrus, kurio krikščionių bendruomenė minima vėliau (Rom 16, 1).

(12) *Galijonui*... Liucijus Junijus Galijonas buvo filosofo Annėjaus Senekos brolis. Galijonas yra minimas ciesoriaus Klaudijaus laiške Delfų miestui, rašytame pirmoje 52 metų pusėje. Kadangi prokonsuliai, paprastai, savo pareigose būdavo tik vienerius metus, tai manoma, kad Galijonas buvęs paskirtas prokonsuliu pusėje balandžio 52 metų, atvykęs į Akają tų pačių metų gegužės mėnesyje ir ėjęs savo pareigas iki gegužės mėn. 53 m. — *Įstatymui priešingu būdu:* žydų įstatymui, kaip pasirodo iš Galijono atsakymo. — (15) *Jūsų įstatymą.* Galijonas laiko savęs nevertu dalyku užsiimti žydų mokslo ginčais. — (17) *Viršininką Sosteną.* Sostenas gal buvo po to, kai Krispas priėmė Kristaus tikėjimą, Krispo įpėdinis pareigose kaip sinagogos viršininkas. Kadangi prokonsulis buvo pavaręs žydus šalin su paniekinimu, aplink stovėjusieji (tikriausiai pagonys) tarėsi galį (be baimės būti nubaustais) išniekinti žydų atstovą veiksmais. — (18) *Jis nusikirpo*... Kai kurie aiškintojai mano, kad čia kalbama apie Akvilo padarytą apžadą, bet tai labai abejotina. Akvilas buvo tik antraeilis asmuo. Lukas vargiai būtų minėjęs jo apžadą, jei jis ir būtų padaręs jį. Kas kita buvo su Povilu. Kodėl Povilas buvo padaręs apžadą, čia nepaaiškinama. Galima tik spėti, bendrai žiūrint žydų įpročių anuo metu, kiek jie pasiliko žinomi. Taip, buvo žydų įprotis, kad tie, kurie sunkiai susirgdavo ar į kitokį vargą patekdavo, 30 dienų anksčiau, negu duodavo įstatymo įsakytą

Act 19, 8
Rom 1, 10; 15, 32; 1 Cor 4, 19; 16, 7; Iac 4, 15
Act 21, 15
1 Cor 3, 6; 16, 12; Tit 3, 13

caput: habebat enim votum. [19] Devenitque Ephesum, et illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus synagogam, disputabat cum Iudaeis. [20] Rogantibus autem eis ut ampliori tempore maneret, non consensit, [21] sed valefaciens, et dicens, Iterum revertar ad vos Deo volente, profectus est ab Epheso. [22] Et descendens Caesaream, ascendit, et salutavit Ecclesiam, et descendit Antiochiam.

[23] Et facto ibi aliquanto tempore profectus est, perambulans ex ordine Galaticam regionem, et Phrygiam, confirmans omnes discipulos.

[24] Iudaeus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephesum, po-

[19] Atvykęs į Efezą, jis paliko juodu tenai, o pats įėjo į sinagogą ir kalbėjosi su žydais. [20] Jiems prašant pasilikti ilgesnį laiką, nesutiko. [21] Atsisveikinęs ir pasakęs: Su Dievo valia vėl sugrįšiu pas jus, jis išplaukė iš Efezo. [22] Atvykęs į Kesariją, jis iškeliavo toliau, pasveikino bažnyčią ir pargrįžo į Antijokiją.

[23] Išbuvęs čia kokį laiką, jis leidosi kelionėn, ėjo iš eilės per Galatijos kraštą ir Prigiją, stiprindamas visus mokytinius.

[24] Tuo tarpu į Efezą buvo atvykęs vienas žydas, vardu Apolis, gimimo iš Aleksandrijos, iškalbingas

---

auką (4 Moz 6, 13), apsižadėdavo negerti vyno ir nuskusti galvos plaukus, kurie, auką darant Jeruzalėje, būdavo sudeginami ant deginamųjų aukų altoriaus. Tai buvo rūšis nazirato apžado, apie kurį kalbama žem. 21, 20... Povilas, patyręs Korinte daug Dievo pagalbos, turėjo gana pagrindo tokią pamaldumo praktiką atlikti. Jis, tiesa, gynė krikščionių laisvę nuo žydžiuojančiųjų reikalavimų, pats tačiau nevengdavo žydų apeigų, kada jos būdavo suderinamos su ta laisve. — (22) *Atvykęs į Kesariją:* į vadinamąją Palestinos Kesariją, į kurią, paprastai, plaukdavo visi, kurie iš vakarų norėdavo pasiekti Palestiną ar Jeruzalę. Iš Kesarijos, kaip sako gr. t., šv. Povilas pakilo augštyn, t. y., ėjo į Jeruzalę, aplankė ketvirtą kartą vyriausiąją bažnyčią ir labai greitai, nieko žymesnio čia neatsitikus, pargrįžo į Antijokiją, iš kurios buvo pradėjęs antrąją apaštalinę kelionę.

5. Trečioji apaštalinė Povilo kelionė, 18, 23—21, 16

a) Pirmoji kelionės dalis ir pasilikimas Povilo Efeze, 18, 23—19, 40

Trečiosios kelionės pradžioje Povilas lanko Galatijos ir Prigijos bažnyčias (23 e.), Efeze priima krikščionių tikėjimą Apolis (24—28 e.). Atvykęs į Efezą, čia Povilas randa Jono Krikštytojo mokytinių, kuriems suteikia krikštą (19, 1—7), ir po trijų mėnesių pamokslų, atsiskyręs nuo žydų sinagogos, apaštalas ilgai skelbia Evangeliją efeziečiams (8—22). Efezo pagonys, pakurstyti vieno auksakalio Demetrijaus, sukelia maištą prieš Povilą (23—40).

(23) *Kokį laiką...* Trečiąją apaštalinę kelionę Povilas pradėjo gal 55 m. po Kr. ir ją tęsė iki 59 m. Visų pirma jis lankė anksčiau įsteigtas krikščionių bendruomenes. Tikslesnių tačiau žinių apie jo darbus Galatijoje ir Prigijoje neturime. Tik laiškas galatams (1, 9; 4, 16; 5, 21) duoda šiek tiek žinių, kas buvo įvykę Galatijoje: galatai pasirodė nepastovūs ir pasiduodą žydžiuojančiųjų įtakai. Būdamas Galatijoje, Povilas pavedė parinkti aukų iš tos bendruomenės neturtingiems broliams Judiejoje (1 Kor 16, 1).

(24) *Apolis.* Tai sutrumpintas Apolonijaus vardas. Apolis buvo girdėjęs apie krikščionystę, kad tai yra tikras kelias, kurio reikia laikytis, klausant Dievo valios. Taigi, jis turėjo tiktai šiokį tokį, labai paviršutinišką krik-

ir gerai žinąs Raštą žmogus. [25] Jis buvo išmokytas Viešpaties kelio, kalbėjo karšta dvasia ir rūpestingai mokė apie Jėzų, nors žinojo tiktai Jono krikštą. [26] Taigi, jis ėmė drąsiai kalbėti sinagogoje. Išgirdę jį, Priskilė ir Akvilas, paėmė jį pas save ir tiksliau jam išaiškino Viešpaties mokslą. [27] Jam panorėjus vykti į Akają, broliai parašė mokytiniams, ragindami jį priimti. Atėjęs jis buvo labai naudingas tikintiesiems, [28] nes jis smarkiai nugalėdavo žydus viešai, parodydamas iš Raštų, kad Jėzus yra Kristus.

19. [1] Atsitiko, kad, Apoliui esant Korinte, Povilas, perėjęs augštesniąsias šalis, atvyko į Efezą ir čia rado kai kuriuos mokytinius. [2] Jis juos paklausė: Ar įtikėję gavote

tens in scripturis. [25] Hic erat edoctus viam Domini: et fervens spiritu loquebatur, et docebat diligenter ea, quae sunt Iesu, sciens tantum baptisma Ioannis. [26] Hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent Priscilla et Aquila, assumpserunt eum, et diligentius exposuerunt ei viam Domini. [27] Cum autem vellet ire Achaiam, exhortati fratres, scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset, contulit multum his, qui crediderant. [28] Vehementer enim Iudaeos revincebat publice, ostendens per Scripturas, esse Christum Iesum.

19. [1] Factum est autem, cum Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum, et inveniret quosdam Discipulos: [2] dixitque ad eos: Si Spiritum sanctum accepistis cre-

Rom 12, 11; Apc 3, 15; Act 19, 3

Act 18, 2. 18

2 Cor 3, 1; Col 4, 10

Act 9, 22; 17, 3

Act 2, 38

ščionystės pažinimą (26). — (25) *Viešpaties kelio...* Viešpaties keliu buvo vadinama krikščionių religija. Apolis, be abejo, iš Jono Krikštytojo pamokslų bendrai žinojo ir tikėjo, kad Jėzus yra laukiamasis Mesijas, bet jis gal nebuvo girdėjęs Jono žodžių, kad Jėzus turėjo krikštyti šventąja Dvasia. — (26) *Tiksliau jam išaiškino...* Tuo pačiu metu Apolis tikriausiai buvo pakrikštytas Kristaus krikštu. — (27) *Į Akają.* Akają Apoliui gal buvo nurodę Akvilas ir Priskilė. — *Parašė mokytiniams.* Čia turime pirmąjį pavyzdį rašto vienos bažnyčios kitai, kuriuo užtariamas vienas iš tam tikrą kelionę atliekančių brolių (plg. 2 Kor 3, 1). — *Buvo labai naudingas:* jis laistė, kas Povilo buvo pasodinta (plg. 1 Kor 3, 6). Gr. t., dar pridėta: „per malonę", t. y., arba su malonės pagalba apskritai arba ypatingomis Apoliui suteiktomis malonės dovanomis, kurios patikrindavo didesnį pasisekimą jo žodžiams. — (28) *Kad Jėzus yra Kristus.* Jei Jėzus buvo Mesijas, tai jį garbinti nebuvo priešinga įstatymui, bet ir pats įstatymas to reikalavo. Apolis darė taip didelį įspūdį, kad Korinte susidarė būrys jo šalininkų, kurie buvo pradėję vadintis jo vardu (plg. 1 Kor 1, 12). Pats Apolis nebuvo davęs jokios progos skilimui krikščionių tarpe. Jis jam buvo taip nemalonus, kad vėliau, net Povilo prašomas, Apolis nepanorėjo atvykti į Korintą (1 Kor 16, 12).

(19, 1) *Atvyko į Efezą:* taip atitesėdamas savo anksčiau (18, 21) duotąjį pažadą. Efezas tuo metu buvo vyriausis miestas Romos prokonsulinės provincijos Azijos, kuriai priklausė dabartinės Mažosios Azijos vakarinė dalis. Apaštalinė šv. Povilo ir šv. Jono veikla iš Efezo buvo padariusios motinišką visų krikščioniškos Azijos bendruomenių bažnyčią. Čia buvo atliktas 431 antrasis visuotinis Bažnyčios Sinodas. Šiandien senovinio Efezo yra likę tik griuvėsiai. — (2) *Ar įtikėję gavote...* Povilas, pastebėjęs, kad jų krikščionystę liečiančios žinios yra labai neaiškios, klausia juos apie šven-

Act 18, 25

Act 13, 24; Mc 1, 8; Mt 3, 11; Io 1, 26

Act 8, 17; 2, 4. 11; 10, 14 ss; 11, 15

Act 13, 14; 18, 26; 28, 23. 31

Act 26, 11; 2 Tim 1, 15; Tit 3, 10 s; 2 Cor 6, 17; 2 Io 10

dentes? At illi dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus sanctus est, audivimus. [3] Ille vero ait: In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt: In Ioannis baptismate. [4] Dixit autem Paulus: Ioannes baptizavit baptismo poenitentiae populum, dicens: In eum, qui venturus esset post ipsum, ut crederent, hoc est, in Iesum. [5] His auditis, baptizati sunt in nomine Domini Iesu. [6] Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos, et loquebantur linguis, et prophetabant. [7] Erant autem omnes viri fere duodecim. [8] Introgressus autem synagogam, cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans, et suadens de regno Dei. [9] Cum autem quidam indurarentur, et non crederent, maledicentes viam Domini coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidie disputans in schola tyranni cuiusdam. [10] Hoc autem factum est per biennium, ita ut om=

šventąją Dvasią? Jie jam atsakė: Mes ir negirdėjome, kad yra šventoji Dvasia. [3] Jis tarė: Tai kieno vardu esate pakrikštyti? Jie atsakė: Jono krikštu. [4] Povilas tarė: Jonas krikštijo žmones atgailos krikštu ir sakė, kad tikėtų į tą, kurs turėjo paskui jį ateiti, tai yra, į Jėzų. [5] Tai išgirdę, jie buvo pakrikštyti Viešpaties Jėzaus vardan. [6] Povilui padėjus ant jų rankas, atėjo ant jų šventoji Dvasia, ir jie kalbėjo kalbomis ir pranašavo. [7] Visų tų vyrų buvo apie dvyliką. [8] Vaikščiodamas į sinagogą, jis su pasitikėjimu kalbėjo tris mėnesius apie Dievo karalystę, mokydamas ir įtikinėdamas. [9] Kadangi kai kurie buvo sukietėję ir netikėjo, net piktžodžiavo Viešpaties mokslui daugybės akivaizdoje, jis pasitraukė nuo jų, atskyrė mokytinius ir turėjo kasdien pasikalbėjimų vieno žmogaus, vardu Tirano, mokykloje. [10] Tai buvo daroma per dvejis

---

tosios Dvasios gavimą. Iš jų atsakymo: *mes ir negirdėjome...* negalima daryti išvados, kad jie būtų buvę pagonys. Jie buvo Jono Krikštytojo mokytiniai, todėl tikrai buvo žydai. Kaip žydai ir kaip Jono mokytiniai, jie turėjo girdėti apie šventąją Dvasią (plg. Iz 2, 16...; Mk 1, 8; Jo 3, 34 ir kt.), bet tas jų žinojimas buvo labai bendras, palyginus su krikščionių žiniomis, kurias jie buvo gavę iš Jėzaus apreiškimo ir iš apsireiškimo šventosios Dvasios. Todėl jų duotojo Povilui atsakymo prasmė tikriausiai bus toki: mes ir negirdėjome, kad kam nors šventoji Dvasia būtų buvusi suteikta. — (3) *Tai kieno vardu...* Šio Povilo klausimo prasmė yra toki: jei jūs būtumėte priėmę krikščioniškąjį krikštą, tai jūs tikrai žinotumėte, kad yra šventoji Dvasia, nes jūs būtumėte buvę pakrikštyti, ją išpažindami (kaip Tėvą ir Sūnų), jūs būtumėte girdėję jos vardą krikšto žodžiuose, ir ji būtų atėjusi ant jūsų. Taigi, jūs esate priėmę ne krikščionių krikštą. Kieno gi vardu jūs esate pakrikštyti? Klausiamieji Povilo žodžių nesupranta, ir atsakydami jie nurodo, kieno krikštą yra priėmę. — (6) *Jie kalbėjo kalbomis.* Po krikšto jiems buvo suteiktas ir sutvirtinimo sakramentas, o su šiuo sakramentu jie gavo įvairių šventosios Dvasios dovanų. — (8) *Vaikščiodamas į sinagogą...* Savo įpročiu, šiokiomis dienomis Povilas dirbo darbą ir pelnėsi sau pragyvenimą, o subatoje eidavo į sinagogą. — (9) *Tirano, mokykloje.* Tiranas turėjo būti gana žymus žmogus Efeze. Jis turėjo patalpą, kurioje buvo galima mokyti ir kurią Povilas gal iš jo nuomojo. Ką apaštalas Efeze daugiau yra iškentėjęs, paaiškėja iš 1 Kor 15, 32. — (10) *Per dvejis metus.* Kadangi Povilo mo=

metus, taip kad visi Azijos gyventojai, žydai ir pagonys, išgirdo Viešpaties žodį. 11 Ir Dievas darė nepaprastų stebuklų Povilo rankomis; 12 net skepetos ir juostos nuo jo kūno buvo nešamos ligoniams, ir nuo jų atstodavo ligos, ir piktosios dvasios išeidavo. 13 Mėgino ir kai kurie besibastantys žydai egzorcistai šaukti ant turėjusiųjų piktąsias dvasias Viešpaties Jėzaus vardą, sakydami: Prisiektinai įsakau jums per Jėzų, kurį skelbia Povilas. 14 Taip darė septyni vieno vyresniojo žydų kunigo Skevo sūnūs. 15 Bet piktoji dvasia, atsakydama jiems, tarė: Pažįstu Jėzų ir žinau Povilą, bet kas jūs esate? 16 Tas žmogus, kuriame buvo piktoji dvasia, šoko ant jų ir, nugalėjęs du iš jų, tokį parodė prieš juos smarkumą, kad jie pliki ir sužeisti pabėgo iš tų namų. 17 Tai pasidarė žinoma visiems žydams ir pagonims, gyvenusiems Efeze. Juos visus apėmė baimė, o Viešpaties Jėzaus vardas buvo šlovinamas. 18 Daug tikinčiųjų ateidavo, išpa-

nes, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, Iudaei atque Gentiles. 11 Virtutesque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli: 12 ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria, et semicinctia, et recedebant ab eis languores, et spiritus nequam egrediebantur. 13 Tentaverunt autem quidam et de circumeuntibus Iudaeis exorcistis, invocare super eos, qui habebant spiritus malos, nomen Domini Iesu, dicentes: Adiuro vos per Iesum, quem Paulus praedicat. 14 Erant autem quidam Iudaei Scevae principis sacerdotum septem filii qui hoc faciebant. 15 Respondens autem spiritus nequam dixit eis: Iesum novi, et Paulum scio: vos autem qui estis? 16 Et insiliens in eos homo, in quo erat daemonium pessimum, et dominatus amborum, invaluit contra eos, ita ut nudi, et vulnerati effugerent de domo illa. 17 Hoc autem notum factum est omnibus Iudaeis, atque Gentilibus, qui habitabant Ephesi: et cecidit timor super omnes illos, et magnificabatur nomen Domini Iesu. 18 Multi-

Act 14, 3
Act 5, 15; Mc 5, 28; 6, 56
Lc 9, 49
Mc 1, 34; Lc 4, 41
Act 5, 5. 11

---

kymas Tirano mokykloje tęsėsi dvejis metus (anksčiau sinagogoje jis buvo mokęs tris mėnesius), tai taip pasilikdamas Efeze žymiai ilgiau negu dvejis metus, vėliau galėjo kalbėti apie savo trejų metų darbą Efeze. Tuo pačiu metu jis gal lankė ir tolesnes Efezo apylinkes ir čia taip pat kūrė krikščionių bendruomenes. — (12) *Skepetos ir juostos...* Krikščionių tikėjimas Efeze buvo pakišęs jiems mintį ieškoti sveikatos savo ligonims panašiu būdu, kaip ieškojo pagijimo kraujo plūdimu sirgusi moteriškė Mt 9, 20. — (13) *Egzorcistai.* Čia minimi žydai tariasi turį galios išvaryti piktąsias dvasias iš apsėstųjų kūno. Todėl jie buvo vadinami egzorcistais (iš gr. ž.: ἐξ ir ὁρκίζω prisiektinai įsakau išeiti). — *Per Jėzų.* Jėzaus vardą jie palaikė burtų žodžiais, panašiais į tuos, kuriais burtininkai, paprastai, naudodavosi, apgaudinėdami žmones. — (15) *Piktoji dvasia, atsakydama jiems.* Pasakęs (14 e.), ką apskritai darydavo 7 Skevo sūnūs, Lukas čia pasakoja vieną atsitikimą, kuriame dalyvavo tik du iš tų 7 sūnų. — *Pažįstu Jėzų...:* aš pažįstu Jėzų ir Povilą, nes esu patyrus ant savęs jų galią. Apie jus aš nieko nežinau, kodėl aš turėčiau jūsų bijoti ir nuo jūsų trauktis. Negana ištarti Jėzaus vardą, kad kas turėtų galios ant piktųjų dvasių. Reikia jis ištarti su tikėjimu, o tikėjimo jie neturėjo. Be to, Jėzus nebuvo jiems to pavedęs. — (18) *Daug tikinčiųjų...*

que credentium veniebant confitentes, et annunciantes actus suos. [19] Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, et combusserunt coram omnibus: et computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium. [20] Ita fortiter crescebat verbum Dei, et confirmabatur. [21] His autem expletis, proposuit Paulus in Spiritu, transita Macedonia et Achaia ire Ierosolymam, dicens: quoniam postquam fuero ibi, oportet me et Romam videre. [22] Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus sibi, Timotheum, et Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia. [23] Facta est autem illo tempore turbatio non minima de via Domini. [24] Demetrius enim quidam nomine, argentarius, faciens aedes argenteas Dianae, praestabat artificibus non modicum quaestum: [25] quos convocans, et eos, qui huiusmodi erant opifices, dixit: Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio:

Act 2, 47; 6, 7; 12, 24
Act 23, 11; Rom 1, 10—13; 15, 22
Act 17, 14; Rom 16, 23; 2 Tim 4, 20
2 Cor 1, 8 s
Act 16, 16

žindavo ir pasisakydavo, ką buvo darę. [19] Daug kitų, kurie užsiimdavo žavėjimais, sunešė savo knygas ir sudegino visų akivaizdoje. Apskaičius jų kainą, rasta, kad jos buvo vertos penkias dešimtis tūkstančių denarų. [20] Taip garbingai augo ir stiprėjo Viešpaties žodis. [21] Tai atlikęs, Povilas nutarė Dvasioje keliauti per Makedoniją ir Akają į Jeruzalę, sakydamas: Kuomet būsiu ten buvęs, turiu pamatyti ir Romą. [22] Išsiuntęs į Makedoniją du iš jam tarnavusiųjų, Timotiejų ir Erastą, pats laikinai pasiliko Azijoje. [23] Anuo metu įvyko nemažas sumišimas dėl Viešpaties mokslo. [24] Būtent, vienas auksakalis, vardu Demetrijus, kurs dirbdavo sidabrines Dijanos šventyklėles, duodavo amatininkams nemaža pelno. [25] Sušaukęs juos ir tuos, kurie buvo tokie pat darbininkai, jis kalbėjo: Vyrai, jūs žinote, kad iš to amato yra mums

---

Atsitikimas su Skevo sūnumis turėjo gerų pasėkų. Pasireiškė daugiau pagarbos Kristaus mokslui, o Jėzaus vardas buvo šlovinamas. Tikintieji išpažindavo savo negerus darbus Povilo ir kitų akivaizdoje. Ar buvo tai sakramentinė išpažintis, neaišku (Ekum.). — (19) *Sunešė savo knygas:* savo burtų knygas. — *Penkias dešimtis...* Knygų turėjo būti gana daug, nes jų visų kaina buvo lygi 50.000 drakmų (Vulgatoje — denarų, kurių vertė buvo ta pati, kaip ir graikų drakmų), t. y., daugiau kaip 75000 litų. — (21) *Nutarė Dvasioje.* Laikydamas Efezo bažnyčią jau sutvarkyta ir savo darbą baigtu, Povilas, šventosios Dvasios įkvėpimu, daro didelių sumanymų ateičiai. Jis visų pirma nori atnaujinti bažnyčią Makedonijoje ir Akajoje ir sustiprinti tenai brolius. Iš ten su surinktomis Judiejos broliams aukomis vykti į Jeruzalę. Jis jau buvo gavęs žinių apie Romos krikščionių tikėjimą (Rom 1, 8) ir, be abejo, jautė savyje Dievo malonės skatinimą vykti į Romą. Čia ir matome pirmą kartą išreikštą Povilo norą ir sumanymą pamatyti Romą (plg. Apd 23, 11). — (22) *Erastą.* Erastas gal buvo tas pats, kurs minimas Rom 16, 23. Jis buvo atvestas į tikėjimą, Povilui pirmą kartą esant Korinte (18, 1...). Dabar jis buvo su Povilu Efeze. Tas pats Erastas yra minimas ir 2 Tim 4, 20. — (24) *Sidabrines Dijanos šventyklėles...* Efeze buvo garsi Dijanos šventykla. Ji buvo 356 m. prieš Kr. sudeginta Herostrato, bet paskui atstatyta dar gražesnė. Maldininkai iš visos Azijos lankydavo šventyklą ir pirkdavosi auksakalių padirbtus šventyklos paveikslėlius

pelno. [26] Jūs matote ir girdite, kad tas Povilas ne tik Efeze, bet ir ko⸗ne visoje Azijoje atkalbinėjimais atitraukė didelę minią, sakydamas: Tie neesą dievai, kurie rankomis daromi. [27] Ne tiktai yra pavojaus, kad ta mūsų amato šaka nenueitų niekais, bet ir didžiosios Dijanos šventykla bus niekinama, taip pat ir didenybė tos, kurią garbina visa Azija ir pasaulis, pradės mažėti. [28] Tai išgirdę, jie labai supyko ir ėmė šaukti, sakydami: Didi efezie⸗čių Dijana! [29] Miestas pasidarė pil⸗nas sumišimo. Jie viena mintimi įpuolė į teatrą, nutvėrę Povilo ben⸗drakeleivius, makedoniečius Gajį ir Aristarką. [30] Kuomet Povilas no⸗rėjo eiti tarp žmonių, mokytiniai neleido. [31] Taip pat kai kurie Azi⸗jarkai, kurie buvo jo prieteliai, siuntė pas jį, prašydami neeiti į teatrą. [32] Tenai vieni šaukė tą, kiti ką kitą. Nes susirinkimas buvo sumišęs, ir daugelis nežinojo, ko

[26] et videtis, et auditis quia non so⸗lum Ephesi, sed pene totius Asiae, Paulus hic suadens avertit multam turbam, dicens: Quoniam non sunt dii, qui manibus fiunt. [27] Non so⸗lum autem haec periclitabitur no⸗bis pars in redargutionem venire, sed et magnae Dianae templum in nihilum reputabitur, sed et destrui incipiet maiestas eius, quam tota Asia, et orbis colit. [28] His auditis, repleti sunt ira, et exclamaverunt dicentes: Magna Diana Ephesio⸗rum. [29] Et impleta est civitas con⸗fusione, et impetum fecerunt uno animo in theatrum, rapto Gaio, et Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli. [30] Paulo autem volente in⸗trare in populum, non permiserunt discipuli. [31] Quidam autem et de Asiae principibus, qui erant amici eius, miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum: [32] alii autem aliud clamabant. Erat enim Eccle⸗sia confusa: et plures nesciebant

Act 17, 29

Rom 16, 23; 2 Cor 8, 19

Act 21, 31

---

su deivės atvaizdu. Tuos paveikslėlius dirbusieji auksakaliai turėdavo iš jų gero pelno. — (26) *Tai neesą dievai...* Liaudis iš tikrųjų dievų atvaizdus lai⸗kė pačiais dievais arba bent manė, kad tie atvaizdai yra pilni dievybės. — (29) *Pilnas sumišimo...* Visas miestas suju⸗do, lyg kad būtų buvęs atrastas są⸗mokslas prieš deivę. Visi skubėjo į Efezo teatrą, kuriame galėjo tilpti iki 25000 žmonių. — *Gajį ir...* Gajo var⸗das N. Testamente dažnai yra mini⸗mas. 20, 4 minimas Gajis iš Derbės, 1 Kor 1, 14; Rom 16, 23 įvardijamas Korinte atverstasis Gajis, kurs nėra tas pats, ką ir 20, 4, nes anas buvo makedonietis. Apie Gajį, kuriam šv. Jonas rašė 3 laišką, nieko nežinome. Aristarkas buvo iš Tesalonikos (20, 4) ir vėliau lydėjo Povilą jo kelionėje iš Kesarijos į Romą (27, 2), kur jis pa⸗siliko su Povilu jo pirmosios nelaisvės metu. Kur minia buvo nutvėrusi Gajį ir Aristarką, gatvėje ar namie, neži⸗nome. — (30) *Povilas norėjo eiti...* Povilas, manydamas savo žodžiais ga⸗lėsiąs nuraminti minią ir kalbėti apie Jėzų Kristų, buvo pasiryžęs eiti į tea⸗trą. Jis, kaip tikrai geras ganytojas, buvo pasiryžęs guldyti savo gyvybę už savuosius (Jo 10, 15), bet jis taip pat klauso broliškos meilės balso (17, 10) ir palankios išminties patarimo. — (31) *Azijarkai.* Taip buvo vadinami Azijos provincijos atstovai. Jie buvo renkami vieneriems metams iš žymiausių ir la⸗biausiai pasiturinčių provincijos gyven⸗tojų. Jie vadovaudavo Azijos provin⸗cijoje Romos ir ciesoriaus garbinime ir viešuose žaismuose valdovo garbei. Garbingas pavadinimas jiems buvo pa⸗liekamas ir pasibaigus laikui, kuriam buvo išrinkti. Povilas, ilgą laiką pasi⸗likdamas Efeze, buvo pasidaręs sau naudingų pažinčių ir radęs sau palan⸗kių žmonių šitų Azijarkų tarpe. —

qua ex causa convenissent. [33] De turba autem detraxerunt Alexandrum, propellentibus eum Iudaeis. Alexander autem manu silentio postulato, volebat reddere rationem populo. [34] Quem ut cognoverunt Iudaeum esse, vox facta una est omnium, quasi per horas duas clamantium: Magna Diana Ephesiorum. [35] Et cum sedasset scriba turbas, dixit: Viri Ephesii, quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse magnae Dianae, Iovisque prolis? [36] Cum ergo his contradici non possit, oportet vos sedatos esse, et nihil temere agere. [37] Adduxistis enim homines istos, neque sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. [38] Quod si Demetrius, et qui cum eo sunt artifices, habent adversus aliquem causam, conventus forenses aguntur, et proconsules sunt, accusent invicem. [39] Si quid autem alterius rei quaeritis: in legitima Ecclesia poterit absolvi. [40] Nam et periclitamur argui se-

jie buvo susiėję. [33] Iš minios ištraukta Aleksandrą, kurį žydai stūmė priešakin. Aleksandras, ranka pamojęs nutilti, norėjo žmonėms aiškinti. [34] Bet, pažinus jį esant žydą, kilo visų vienas balsas, ir apie dvi valandi jie šaukė: Didi efeziečių Dijana! [35] Pagaliau, miesto raštininkas, nutildęs minias, tarė: Efezo piliečiai, ir kur yra toks žmogus, kurs nežinotų, kad Efezo miestas yra garbintojas Dijanos ir jos iš dangaus nukritusios statulos? [36] Kadangi tam negalima prieštarauti, tai reikia jums nurimti ir nieko ūmai nedaryti. [37] Nes jūs atvedėte tuos žmones, kurie nėra šventvagiai ir nepiktžodžiauja jūsų deivei. [38] Jeigu Demetrijus ir su juo esantieji turi prieš ką norint skundą, tai juk daromi teismo posėdžiai ir yra prokonsulių; tegul vieni kitus skundžia. [39] Jei jūs jieškote kokio kito dalyko, tai gali būti nutarta teisėtame susirinkime. [40] Yra dar gi pavojaus, kad nebūtumėm

---

(33) *Aleksandras.* Kai kas mano, kad Aleksandras galėjo būti priėmęs Kristaus tikėjimą žydas; bet, rodosi, daug tikresnė nuomonė bus tų, kurie sako, kad Aleksandras turėjęs būti vienas žymesniųjų žydų bendruomenės narių. Kadangi pagonys Efeze vis dar neskyrė krikščionių nuo žydų, tai žydai, norėdami, kad Aleksandras gintų jųjų reikalą ir suverstų kaltę krikščionims, išstūmė jį priešakin kalbėti. Ar Aleksandras buvo tas pats šaltkalvis, minimas 2 Tim 4, 14, nežinia. Minia tačiau, pažinusi iš apdaro ar kalbos, kad Aleksandras yra žydas, nenorėjo jo klausyti. Matomai, visi žydai Efeze nebuvo labai mėgiami. — (35) *Raštininkas.* Azijos miestuose raštininko pareigos buvo labai svarbios ir garbingos. Jis ne tik surašinėdavo ir saugodavo viešuosius aktus, bet dalyvaudavo ir miesto valdyboje. Jei ne visuomet, tai gana dažnai tikrumoje jis būdavo miesto galva. Miniai nuraminti raštininkas gudriai naudojasi visomis kalbos priemonėmis: gina, ramina, įrodinėja, gąsdina. — (37) *Nėra šventvagiai ir nepiktžodžiauja...* Kad Evangelijos skelbėjai negalėjo nelaikyti Dijanos netikra deivė, savaime buvo aišku; bet miniai nuraminti, raštininkas sako, kad jie tiesioginiai nepuola deivės ir jai nepiktžodžiauja. — (39) *Teisėtame susirinkime.* Bylos gali būti svarstomos ne tokiame, kaip šios dienos nepaprastame, triukšmingame susirinkime, bet paprastame ir teisėtame, kurs yra sušaukiamas byloms svarstyti. — (40) *Yra dar gi pavojaus...* Kalbėtojas baigia pagąsdinimu: susirinkusieji norį šios dienos elgesiu daryti sukilimą, už kurį gali būti labai kietai nu-

apskųsti dėl šios dienos sumišimo, nes nėra jokios priežasties, kuria galėtumėm pateisinti tą susibėgimą. Tai pasakęs, jis paleido susirinkimą.

20. [1] Pasiliovus sumišimui, Povilas suvadino mokytinius, juos paragino, atsisveikino ir iškeliavo į Makedoniją. [2] Perėjęs tas šalis ir paraginęs juos daugeliu žodžių, atvyko į Graikiją. [3] Čia jis išbuvo tris mėnesius. Žydai ėmė jo tykoti, kaip jis norėjo plaukti į Siriją; todėl jis nutarė grįžti per Makedoniją. [4] Jį lydėjo berėjiečio Piro sū-

ditionis hodiernae: cum nullus obnoxius sit (de quo possimus reddere rationem) concursus istius. Et cum haec dixisset, dimisit Ecclesiam.

20. [1] Postquam autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis, et exhortatus eos, valedixit, et profectus est ut iret in Macedoniam. [2] Cum autem perambulasset partes illas, et exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad Graeciam: [3] ubi cum fecisset menses tres, factae sunt illi insidiae a Iudaeis navigaturo in Syriam: habuitque consilium ut reverteretur per Macedoniam. [4] Comitatus est autem eum

2 Cor 2, 13; 7, 5

Act 9, 24; 23, 13 ss

Act 17, 10; 19, 29; 16, 1; Eccl 6, 21; Act 21, 29

---

bausti, gali būti kaltinami. Kadangi nėra pagrindo, kuriuo būtų galima susirinkimą pateisinti, tai raštininkas pasiūlo susirinkimui išsiskirstyti. Taip Povilas, Dievo Apveizdos globa, buvo išgelbėtas iš didelio jo gyvybei gresusio pavojaus.

b) Antroji kelionės dalis: grįžimas iš trečiosios kelionės per Makedoniją, Akają, Maž. Azijos pakraščius, Kesariją į Jeruzalę, 20, 1—21, 16

Povilas, palikęs Efezą, aplanko Makedoniją, Akają ir grįžta į Troadą (20, 1—6). Troadoje stebuklu grąžina vienam jaunikaičiui gyvybę (7—12). Iš Troados jis atvyksta į Miletą, kur pasikvietęs Efezo bažnyčios vyresniuosius ir davęs jiems tinkamų paraginimų, su jais atsisveikina (13—38). Iš Mileto Povilas pasiekia Tirą, paskui Kesariją, iš kur, nežiūrėdamas atkalbinėjimų, vyksta į Jeruzalę (21, 1—16).

(20, 1) *Iškeliavo į Makedoniją.* Povilo iškeliavimas iš Efezo buvo jau anksčiau numatytas (19, 21), tačiau aukščiau papasakotieji įvykiai tą iškeliavimą pagreitino. Titas buvo anksčiau išvykęs į Korintą, kad ten pasižiūrėtų, kokį įspūdį bus padaręs pirmas šv. Povilo laiškas korintiečiams. Susitikti su Povilu jis turėjo Troadoje (2 Kor 2, 12...). Taip buvo sutarta, numatant, kad apaštalas pasiliks Efeze iki Sekminių (1 Kor 16, 8). Kadangi apaštalas išvyko anksčiau, tai jis Tito Troadoje nerado ir, jo nelaukdamas, išvyko į Makedoniją (2 Kor 2, 12...). Tik čia jis sutiko Titą Pilypuose (2 Kor 7, 6) ir pasiuntė jį su antruoju laišku atgal į Korintą (2 Kor 8, 16—17), kur jis pats turėjo, neilgam laikui praslinkus, nuvykti. — (2) *Į Graikiją,* t. y., į Akają. Makedonijoje Povilas, be abejo, lankė savo įkurtąsias bendruomenes. Tuo pačiu metu jis skelbė Evangeliją gal ir vakarų Makedonijoje (Rom 15, 19. 23). Iš jos jis nuvyko į Akają. Kadangi jo darbas šitose šalyse jau buvo baigtas (Rom 15, 23), Povilui vis labiau ir labiau rūpėjo įvykdyti savo sumanymą — keliauti į Romą (19, 21). Iš Korinto Povilas parašė laišką romėnams (Rom 15, 24...). Iš Korinto jis norėjo jūra plaukti į Palestiną, bet paskutinę valandą pakeitė savo sumanymą ir grįžo per Makedoniją. — (4) *Sopateris...* Septyni čia

Sopater Pyrrhi Beroeensis, Thessalonicensium vero Aristarchus, et Secundus, et Gaius Derbeus, et Timotheus: Asiani vero Tychicus, et Trophimus. [5] Hi cum praecessissent, sustinuerunt nos Troade: [6] nos vero navigavimus post dies Azymorum a Philippis, et venimus ad eos Troadem in diebus quinque, ubi demorati sumus diebus septem. [7] Una autem Sabbati cum convenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum eis profecturus in crastinum, protraxitque sermonem usque in mediam noctem. [8] Erant autem lampades copiosae in coenaculo, ubi eramus congregati. [9] Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus super fenestram, cum mergeretur somno gravi, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio coenaculo deorsum, et sublatus est mortuus. [10] Ad quem cum descendisset Paulus, incubuit super eum: et complexus dixit: Nolite turbari, anima enim ipsius in ipso est. [11] Ascendens autem, frangensque

Act 16, 8; 2 Cor 2, 12

1 Cor 16, 2; Act 2, 42. 46

3 Rg 17, 21

nus Sopateris, iš tesalonikiečių Aristarkas ir Sekundas, derbietis Gajis ir Timotiejus, iš azijiečių Tikikas ir Tropimas. [5] Šitie pirma nuvyko ir laukė mūsų Troadoje. [6] Mes gi išplaukėme po Neraugintųjų duonų šventės iš Pilypų ir į penkias dienas atvykome pas juos į Troadą. Čia išbuvome septynias dienas. [7] Mums susirinkus pirmą savaitės dieną duonos laužti, Povilas, norėdamas kitą dieną iškeliauti, kalbėjosi su jais ir nutęsė šneką iki vidunakčiui. [8] Augštutiniame kambaryje, kur buvome susirinkę, buvo daug žiburių. [9] Vienas jaunikaitis, vardu Eutikas, sėdėjo lange. Povilui ilgai besikalbant, jis giliai įmigo, miego nugalėtas nukrito nuo trečiojo augšto žemyn ir buvo pakeltas nebegyvas. [10] Nuėjęs pas jį Povilas, užsigulė ant jo ir, apkabinęs jį, tarė: Nenusigąskite, nes jo siela yra jame. [11] Užėjęs vėl aug-

---

įvardijamieji asmenys buvo atstovai bendruomenių, kurių kraštuose buvo renkamos aukos Palestinos krikščionims (2 Kor 8, 19...). Aristarkas yra buvęs su Povilu Efeze (19, 29). — (5) *Mūsų...* Apaštalų Darbų autorius Lukas čia vėl pradeda vartoti daugiskaitos pirmąjį asmenį. Jis buvo anksčiau atsiskyręs nuo Povilo Pilypuose (16, 12. 40), o dabar vėl su juo susitiko. — (6) *Penkias dienas.* Plg. aug. 6, 11. Kadangi jie išbuvo Troadoje 7 dienas, ir tų dienų paskutinė buvo sekmadienis, tai jie buvo atvykę pirmadienį ir tokią pat dieną išvyko. — (7) *Pirmą savaitės dieną...* Iš čia pasirodo, kad jau anuo metu Viešpaties dieną, t. y., sekmadienį, būdavo daroma susirinkimas pamaldoms (1 Kor 16, 2; Apr 1, 10). Pirmojo šimtmečio pabaigoje pas krikščionis iš pagonių sekmadienis visur buvo iškilmingai švenčiamas Viešpaties prisikėlimui iš numirusiųjų atsiminti (Barn. Ignac. Justin.). Duonos laužymo (Eukaristijos) iškilmė, sekant Paskutinės Vakarienės pavyzdžiu, dar tebebuvo atliekama vakare. — (8) *Daug žiburių...* Tie žiburiai gal turėjo tarnauti ne tik kambariui apšviesti, bet taip pat ir šventadienio džiaugsmui išreikšti. — (10) *Užsigulė ant jo...* Kaip kitados Elijas (3 Kar 17, 17...) ir Elisiejus (4 Kar 4, 34), Povilas grąžina mirusiam gyvybę stebuklu. — (11) *Laužė duoną.* Duonos laužymu, paprastai, vadinama šv. mišių auka. Tokią mišių auką šv. Povilas laikė po vidunakčio. Kai kurie tačiau aiškintojai mano, kad šitoje vietoje kalbama

štyn, jis laužė duoną ir valgė. Po to kalbėjo dar gana ilgai iki auštant ir taip iškeliavo. [12] Jaunikaitį gi atvesta gyvą ir nemaža džiaugtasi.

[13] Mes, sėdę į laivą, išplaukėme į Asą. Iš čia turėjome paimti Povilą, nes taip jis buvo įsakęs, pats norėdamas eiti pėsčias. [14] Kada jis susitiko su mumis Ase, paėmėme jį ir atvykome į Mitilėną. [15] Iš ten išplaukę, kitą dieną atvykome ties Kijumi. Kitą dieną priplaukėme prie Samo ir rytojaus dieną atvykome į Miletą. [16] Nes Povilas buvo nutaręs praplaukti pro Efezą, kad nesugaištų Azijoje. Jis skubėjo, kad, jei bus galima, švęstų Sekmines Jeruzalėje.

[17] Iš Mileto jis nusiuntė į Efezą ir pasivadino pas save bažnyčios vyresniuosius. [18] Kuomet tie pas jį atėjo ir drauge buvo, jis jiems tarė: [18] Jūs žinote, kaip aš nuo pirmosios dienos, kurią atvykau į Aziją, buvau su jumis per visą laiką. [19] Aš tarnavau Viešpačiui visu nuolankumu ašarose ir bandymuose, kurių man atsitiko dėl žydų tyko-

panem, et gustans, satisque allocutus usque in lucem, sic profectus est. [12] Adduxerunt autem puerum viventem, et consolati sunt non minime.

[13] Nos autem ascendentes navem, navigavimus in Asson, inde suscepturi Paulum: sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus. [14] Cum autem convenisset nos in Asson, assumpto eo, venimus Mitylenen. [15] Et inde navigantes, sequenti die venimus contra Chium, et alia applicuimus Samum, et sequenti die venimus Miletum. [16] proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, ne qua mora illi fieret in Asia. Festinabat enim, si possibile sibi esset, ut diem Pentecostes faceret Ierosolymis.

Act 18, 21

[17] A Mileto autem mittens Ephesum, vocavit Maiores natu Ecclesiae. [18] Qui cum venissent ad eum, et simul essent, dixit eis: Vos scitis a pirma die, qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, [19] serviens Domino cum omni humilitate, et lacrymis, et tentationibus, quae mihi acciderunt ex insidiis Iudaeo-

Act 18, 19; 19, 10

Act 20, 3

---

apie paprastą pavalgymą. — (12) *Nemaža džiaugtasi.* Prikeltasis iš numirusiųjų buvo lyg koki maloni atsisveikinimo dovana, apaštalo paliekama Troados krikščionims.

(13) *Išplaukėme:* iš Troados. Plaukė Povilo draugai, o jis pats išvyko sausumos keliu į tą pačią vietą. Kodėl jis buvo tą kelią pasirinkęs, nežinia. — (15) *Į Miletą...* Augščiau įvardyta gana daug vietų, kuriose laivas sustodavo. Tos vietos nebuvo perdaug toli viena nuo kitos, taip kad laivas rytmetį išplaukęs iš vienos vietos, vakare pasiekdavo kitą ir čia pasilikdavo per naktį. Miletas buvo gana toli nuo Efezo; juos skiria vienos dienos kelias. — (16) *Kad nesugaištų...* Jei Povilas būtų nuvykęs į Efezą, tai ten gyvenusieji krikščionys būtų čia jį sulaikę ilgesnį laiką.

(17) *Bažnyčios vyresniuosius...* Negalėdamas sustoti Efeze, Povilas nenorėjo pravažiuoti pro šalį nepasimatęs bent su Efezo bažnyčios atstovais. Todėl jis pasikvietė juos į Miletą gal ne tik iš Efezo, bet ir iš kitų aplinkinių miestų. Čia bažnyčių vyresnieji graikiškame tekste vadinami presbiterais, o toliau, 28 e. — vyskupais. Gal kai kurie jų iš tikrųjų turėjo vyskupų šventimus. — (19) *Ašarose.* Ašaros buvo dalimi Povilo meilės ir rūpesčių liudytojai, o dalimi iškentėtųjų sielvar-

rum: [20] quomodo nihil subtraxerim utilium, quo minus annunciarem vobis, et docerem vos publice, et per domos, [21] testificans Iudaeis, atque Gentilibus in Deum poenitentiam, et fidem in Dominum nostrum Iesum Christum. [22] Et nunc ecce alligatus ego spiritu, vado in Ierusalem: quae in ea ventura sint mihi, ignorans: [23] nisi quod Spiritus sanctus per omnes civitates mihi protestatur, dicens: quoniam vincula, et tribulationes Ierosolymis me manent. [24] Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum, et ministerium verbi, quod accepi a Domino Iesu, testificari Evangelium gratiae Dei. [25] Et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes, per quos transivi praedicans regnum Dei. [26] Quapropter contestor vos

Act 19, 21

Act 9, 16; 21, 4. 11

Act 21, 13; 2 Tim 4, 7

Act 18, 6

jimų. [20] Aš neapleidžiau nieko naudingo, ko nebūčiau jums skelbęs ir mokęs jūsų viešai ir namie, [21] liudydamas žydams ir pagonims apie reikalingumą gręžtis atgaila į Dievą ir tikėti į mūsų Viešpatį Jėzų Kristų. [22] Štai, dabar aš, dvasios verčiamas, einu į Jeruzalę. Aš nežinau, kas man joje atsitiks; [23] tiktai šventoji Dvasia man liudija visuose miestuose, sakydama, kad Jeruzalėje manęs laukia pančiai ir suspaudimai. [24] Bet aš nieko to nebijau ir nebranginu savo gyvybės labiau kaip savęs, kad tik pabaigčiau savo kelią ir žodžio tarnystę, kurią aš gavau iš Viešpaties Jėzaus liudyti apie Dievo malonės Evangeliją. [25] Štai dabar aš žinau, kad jūs visi, per kuriuos perėjau, skelbdamas Dievo karalystę, daugiau nebematysite mano veido. [26] Todėl liudiju jums šiandieną, kad

---

tų išspaustos. — (20) *Viešai ir namie.* Iš čia ypačiai patiriame, kokiuo uolumu Povilas platino Kristaus Evangeliją. Jis ją skelbė ne tik viešuose susirinkimuose, bet taip pat lankydamas atskirus žmones jų namuose. — (21) *Gręžtis atgaila į Dievą ir...* Čia minimi du pagrindiniai krikščioniško gyvenimo dalykai: gręžimasis į Dievą (atgaila, krikščioniškas gyvenimas) ir tikėjimas į Jėzų Kristų. — (22) *Dvasios verčiamas:* jausdamas lyg kokią vidinę prievartą. Anksčiau jis buvo numatęs pavojų Jeruzalėje, bet drauge tikėjosi išsigelbėti iš jų (Rom 15, 30...), o dabar viltis yra bent kiek sumažėjusi, ir pradeda reikštis baimė. — (23) *Šventoji Dvasia man liudija...* Ne vidiniai apreiškimai, bet pranašų balsai sako Povilui, kas jo laukia. Tą patį jis išgirs vėliau Tire (21, 4) ir Kesarijoje (21, 10...). Graikiškame tekste, o taip pat ir kai kuriuose lotyniškuose rankraščiuose žodžio „Jeruzalėje" nėra. Todėl Povilas tik žinojo, kad kur nors laukia jo pančiai ir t.t. Kas jo laukia Jeruzalėje, jis nežinojo (plg. 22 e.). — (24) *Nebranginu savo gyvybės labiau,* t. y., iš meilės savo gyvybei aš neapleisiu savo pareigos ir nepražudysiu savo sielos. Geriausių graikiškų rankraščių prasmė šioje vietoje yra toki: aš nelaikau savo gyvybės verta nė vieno žodžio savo reikalui, kad taip, tokiuo mirties niekinimu pabaigčiau savo kelią. — (25) *Daugiau nebematysite mano veido.* Čia Povilas išreiškia tik savo asmeninį įsitikinimą, neturėdamas jokio apšvietimo iš dangaus; tikrumoje, kaip pasirodo iš ganytojiškų jo laiškų, vėliau jis buvo vėl atvykęs į Aziją (2 Tim 1, 15; Tit 1, 5); ypač į Troadą (2 Tim 4, 13), Miletą (2 Tim 4, 20), Efezą (1 Tim 1, 3; 3, 14; 4, 13; Tit 3, 12). Taip pat ir savo pirmoje Romos nelaisvėje Povilas nežinojo, ar ir kada jis bus paleistas (Pil 1, 20—25; 2, 17). — (26) *Aš neesu suteptas...:* aš atlikau Dievo man pavestas pareigas, ir todėl aš Dievo akivaizdoje ne-

aš neesu suteptas nė vieno krauju. [27] Nes aš nevengiau skelbti jums visos Dievo valios. [28] Žiūrėkite patys savęs ir viso būrio, kuriame šventoji Dvasia pastatė jus vyskupais valdyti Dievo Bažnyčios, kurią jis yra įgijęs savo krauju. [29] Aš žinau, kad, man išėjus, ateis pas jus plėšrių vilkų, kurie nesigailės būrio. [30] Ir iš jūsų pačių kils žmonių, kurie kalbės iškraipytus dalykus, kad nuvestų paskui save mokytinių. [31] Todėl budėkite, atsimindami, kad aš per trejus metus naktį ir dieną nesilioviau su ašaromis raginęs kiekvieną iš jūsų. [32] Dabar aš pavedu jus Dievui ir jo malonės žodžiui; jis galingas statyti ir duoti tėvonystę tarp visų pašvęstųjų. [33] Aš negeidžiau nė kieno sidabro, aukso ar drabužio, kaip [34] jūs patys žinote: mano ir tų, kurie su manim yra, reikmenei tarnavo šitos rankos. [35] Visame aš jums rodžiau, kad, taip dirbant, reikia šelpti silpnieji ir atsiminti Vieš-

hodierna die, quia mundus sum a sanguine omnium. [27] Non enim subterfugi, quominus annunciarem omne consilium Dei vobis. [28] Attendite vobis, et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. [29] Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. [30] Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes perversa, ut abducant discipulos post se. [31] Propter quod vigilate memoria retinentes: quoniam per triennium nocte et die non cessavi, cum lacrymis monens unumquemque vestrum. [32] Et nunc commendo vos Deo, et verbo gratiae ipsius, qui potens est aedificare, et dare hereditatem in sanctificatis omnibus. [33] Argentum, et aurum, aut vestem nullius concupivi, sicut [34] ipsi scitis: quoniam ad ea, quae mihi opus erant, et his, qui mecum sunt, ministraverunt manus istae. [35] Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes, oportet suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini

Ps 72, 2; 1 Tim 4, 16; 1 Ptr 5, 2
Mt 7, 15; 10, 16; Io 10, 12
1 Io 2, 19; Gal 1, 7
Mc 13, 35. 37; 1 Thes 2, 11
Dt 33, 3; Eccl 1, 18; Col 1, 12; Iud 24
Mt 10, 8; 1 Cor 9, 12; 1 Sm 12, 3
1 Cor 4, 12; 2 Thes 3, 8; 1 Thes 2, 9; Act 18, 3; 2 Cor 12, 13 ss

---

būsiu kaltas, jei kas iš jūsų nebus išganytas ir pražus. — (28) *Vyskupais...* Daugelis katalikų aiškintojų mano, kad čia vyskupais pavadinti tie, kurie turėjo vyskupų šventimus (plg. Tridento Sin. 23 posėdis, 6 persk.). Vyskupai yra šventosios Dvasios pastatyti, nes šventoji Dvasia ne tiktai vadovauja vyskupų išrinkime, bet ir pati rankų uždėjimu arba šventinimu vidiniu būdu suteikiama, kaip malonės dovana pareigai vykdyti (plg. 1 Kor 12, 28; Efez. 4, 11). Bažnyčia yra kaimenė (Lk 12, 32; Jo 10, 11...), vyskupai yra Gerojo Ganytojo vietininkai (Jo 21, 15. 17; plg. 1 Ptr 5, 2...). Dievo Bažnyčia čia yra visa Bažnyčia. Ji priklauso tam, kurs ją įsigijo savo krauju. Šituose žodžiuose yra svarbus įrodymas, kad Kristus yra Dievas, nes kalbama apie Dievo Bažnyčią, kurią jis, Dievas, įsigijo savo krauju. Kraują išliejo Kristus, taigi Kristus yra Dievas. — (29) *Plėšrių vilkų:* netikrų mokytojų (Mt 7, 15; Lk 10, 3; Jo 10, 12; 2 Tim 3, 1 ...Apr. 22... ir kt.). — (30) *Iš jūsų pačių kils žmonių...* Taip apleido Povilą Demas (2 Tim 4, 9), o tokie klaidžiamoksliai, kaip Imeniejus ir Piletas, sugriovė kai kurių tikėjimą. (31) *Per trejus metus.* Plg. aug. 19, 10. — (32) *Statyti:* ugdyti krikščionišką̨jį gyvenimą (plg. Efez 2, 20... 4, 12...). — (34) *Tarnavo šitos rankos.* Plg. aug. 18, 3; 1 Kor 4, 12; 1 Tes 2, 9; 2 Tes 3, 8. — (35) *Silpnieji.* Silpnaisiais čia vadinama tie, kurie yra reikalingi medžiaginės pašalpos (Auks. ir

Act 21, 5
Act 21, 6; Rom 16, 16; 1 Cor 16, 20; 1 Ptr 5, 14
Act 20, 25
Act 21, 11 s; 20, 23
Act 20, 36

Iesu, quoniam ipse dixit: Beatius est magis dare, quam accipere. [36] Et cum haec dixisset, positis ge= nibus suis oravit cum omnibus il= lis. [37] Magnus autem fletus fac= tus est omnium: et procumbentes super collum Pauli, osculabantur eum, [38] dolentes maxime in verbo, quod dixerat, quoniam amplius fa= ciem eius non essent visuri. Et de= ducebant eum ad navem.

21. [1] Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus Coum, et sequenti die Rhodum, et inde Pataram. [2] Et cum invenissemus navem transfre= tantem in Phoenicen, ascendentes navigavimus. [3] Cum apparuisse= mus autem Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, et venimus Tyrum: ibi enim navis expositura erat onus. [4] Inventis autem discipulis, man= simus ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascende= ret Ierosolymam. [5] Et expletis die= bus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxoribus, et fi= liis usque foras civitatem: et posi= tis genibus in littore, oravimus. [6] Et cum valefecissemus invicem,

paties Jėzaus žodis; nes jis pasakė: Laimingesnis dalykas duoti, kaip imti. [36] Tai pasakęs, jis atsiklaupė ir meldėsi su jais visais. [37] Kilo di= delis visų verksmas. Puldami Po= vilui ant kaklo, jie bučiavo jį, [38] la= biausiai nuliūdę dėl žodžio, kurį buvo pasakęs, kad jie nebematysią daugiau jo veido. Po to jie palydė= jo jį į laivą.

21. [1] Persiskyrę su jais ir išplau= kę, tiesiu keliu atvykome į Koą, kitą dieną į Rodą ir iš ten į Patarą. [2] Radę laivą, plauksiantį į Peniki= ją, įsėdome ir išplaukėme. [3] Matė= me iš tolo Kiprą, bet palikome jį kairėje ir plaukėme į Siriją. Išsė= dome Tire, nes čia turėjo iškrauti iš laivo važtą. [4] Radę mokytinių, pasilikome tenai septynias dienas. Jie, Dvasios įkvėpti, sakė Povilui, kad neeitų į Jeruzalę. [5] Dienoms pasibaigus, leidomės kelionėn. Jie visi su žmonomis ir vaikais lydėjo mus iki už miesto. Atsiklaupę krante, mes pasimeldėme. [6] Atsi= sveikinę vieni su kitais, įėjome į

---

kt.). — *Laimingesnis dalykas...* Šitų Išganytojo žodžių rašytose evangelijo= se nerandame; taigi, Povilas žinojo juos iš padavimo. — (36) *Ir meldėsi...* Povilo maldos turinys čia nepasako= mas. Melstis atsiklaupus buvo įpra= stas dalykas tikintiesiems. Taip yra meldęsis ir pats Išganytojas (plg. 9, 40; 7, 60; 21, 5). — (37) *Puldami Po= vilui...* Iš šitų žodžių paaiškėja, kaip labai tikintieji buvo prisirišę prie savo vyriausio ganytojo. Bet taip pat tu= rėjo būti didelė ištikimybė ir meilė, ku= riomis Povilas buvo nusipelnęs Efezo vyresniųjų meilę.

(21, 3) *Tire.* Kelionei iš Pataros į Tirą reikėjo sugaišti apie 4 dienas. — (4) *Radę mokytinių.* Tire Evangelija buvo pradėta skelbti tuojau po šv. Ste= pono nukankinimo (11, 19; 15, 3). Ti= kinčiųjų skaičius tačiau turėjo būti ne= didelis, nes kitaip nebūtų buvę galima visų rasti dideliame mieste, ir negalima sau įsivaizduoti, kad visi, jei jų būtų buvę daug, būtų lydėję Povilą ir jo ke= lionės draugus. — *Dvasios įkvėpti, sa= kė...* Dvasia jiems buvo apreiškusi, kad Povilui atsitiks kas negera. Įspėjimas gi neeiti į Jeruzalę, buvo jų pačių da= roma išvada, nes juk ir pats Povilas

laivą, o jie sugrįžo namo. [7] Baigdami jūros kelionę, nuo Tiro mes atplaukėme į Ptolemajidą. Tenai mes pasveikinome brolius ir pasilikome pas juos vieną dieną. [8] Rytojaus dieną iškeliavome ir atvykome į Kesariją. Įėję į namus evangelisto Pilypo, kurs buvo vienas iš septynių, pasilikome pas jį. [9] Jis turėjo keturias dukteris, mergaites pranašes. [10] Mums užtrukus keletą dienų, atvyko iš Judiejos vienas pranašas, vardu Agabas. [11] Atėjęs pas mus, jis ėmė Povilo juostą ir, surišęs sau kojas ir rankas, tarė: Štai, ką sako šventoji Dvasia: Žmogų, kurio šita juosta, žydai taip suriš Jeruzalėje ir paduos į pagonių rankas. [12] Tai išgirdę, mes ir vietiniai gyventojai prašėme neeiti į Jeruzalę. [13] Tuomet Povilas atsakydamas tarė: Ką darote, verkdami ir sunkindami man širdį? Nes aš esu pasiryžęs ne tik būti surištas, bet ir mirti Jeruzalėje dėl Viešpaties Jėzaus vardo. [14] Negalėdami jo perkalbėti, liovėmės, sakyda-

ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. [7] Nos vero navigatione expleta a Tyro descendimus Ptolemaidam: et salutatis fratribus, mansimus die una apud illos. [8] Alia autem die profecti, venimus Caesaream. Et intrantes domum Philippi evangelistae, qui erat unus de septem, mansimus apud eum. [9] Huic autem erant quattuor filiae virgines prophetantes. [10] Et cum moraremur per dies aliquot, supervenit quidam a Iudaea propheta, nomine Agabus. [11] Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: et alligans sibi pedes, et manus dixit: Haec dicit Spiritus sanctus: Virum, cuius est zona haec, sic alligabunt in Ierusalem Iudaei, et tradent in manus Gentium. [12] Quod cum audissemus, rogabamus nos, et qui loci illius erant, ne ascenderet Ierosolymam. [13] Tunc respondit Paulus, et dixit: Quid facitis flentes, et affligentes cor meum? Ego enim non solum alligari, sed et mori in Ierusalem paratus sum propter nomen Domini Iesu. [14] Et cum ei suadere non possemus,

Act 6, 5; 8, 40; Eccl 4, 11; 2 Tim 4, 5

Act 11, 28

Act 20, 23; 21, 33

Act 20, 23 s; Rom 15, 31

Mt 26, 42

ėjo į Jeruzalę ne be šventosios Dvasios įkvėpimo (plg. 20, 13). — (7) *Į Ptolemajidą.* Ptolemajida jau minima Teis 1, 31. Ten ji vadinama Akko. Iš Tiro į Ptolemajidą galima buvo nuvykti per vieną dieną. — (8) *Į Kesariją.* Iš Ptolemajidos į Kesariją reikėjo keliauti apie 2 dieni. Iš ten per 3 dienas lengvai galima buvo nuvykti į Jeruzalę. — *Evangelisto Pilypo.* Pilypas paskutinį kartą buvo paminėtas aug. 8, 40. Jo veikla tikriausiai nesibaigė Kesarijoje. Jis buvo evangelistas, t. y., Evangelijos skelbėjas, ir turėjo būti apaštalų padėjėjas. Vėliau evangelisto vardas buvo duodamas tik keturių evangelijų autoriams. — (9) *Mergaites pranašes.* Nemaža aiškintojų mano, kad Pilypo evangelisto dukterys buvo padariusios nekaltybės įžadą ir kad jo namuose buvo prasidėjęs kaip ir vienuolių gyvenimas. Dar šv. Jeronimo laikais buvo rodoma jų celės ir lankomos šv. Paulės. Kadangi tačiau, anot Klemenso Aleksandriečio ir Euzebijaus, viena ar ir kita vėliau, rodosi, buvo ištekėjusios, pačiam tekstui dalyko nesprendžiant, galima ir kitaip manyti, t. y., kad gal ne visos jos buvo padariusios nekaltybės įžadus. Jos visos buvo pranašės, t. y., kalbėdavo Dievo įkvėptos. — (10) *Agabas.* Žr. aug. 11, 28. — (11) *Ėmė Povilo juostą ir...* Agabas savo pranašavimą jungė su simboliniais veiksmais, kaip senovės pranašai, pav., Jeremijas (Jer 27, 2). — (14) *Liovėmės...* Matydami, kad Povilas laikosi savo nusistatymo eiti

quievimus, dicentes: Domini voluntas fiat. [15] Post dies autem istos praeparati, ascendebamus in Ierusalem. [16] Venerunt autem et ex discipulis a Caesarea nobiscum, adducentes secum apud quem hospitaremur Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum.

[17] Et cum venissemus Ierosolymam, libenter exceperunt nos fratres. [18] Sequenti autem die introibat Paulus nobiscum ad Iacobum, omnesque collecti sunt seniores. [19] Quos cum salutasset, narrabat per singula, quae Deus fecisset in Gentibus per ministerium ipsius. [20] At illi cum audissent, magnificabant Deum, dixeruntque ei: Vides frater, quot millia sunt in Iudaeis, qui crediderunt, et omnes aemulatores sunt legis. [21] Audierunt autem de te quia discessionem doceas a Moyse eorum, qui per Gentes sunt, Iudaeorum: dicens non debere eos circumcidere filios

Act 15, 4

Act 15, 1

Act 16, 3; Rom 10, 4

mi: Tebūnie Viešpaties valia. [15] Po tų dienų prisirengę iškeliavome į Jeruzalę. [16] Su mumis ėjo ir mokytinių iš Kesarijos, vesdami su savim vieną kiprietį Mnazoną, seną mokytinį, pas kurį turėjome apsistoti.

[17] Kaip atvykome į Jeruzalę, broliai priėmė mus su džiaugsmu. [18] Rytojaus dieną Povilas nuėjo su mumis pas Jokūbą. Susiėjo taip pat visi vyresnieji. [19] Juos pasveikinęs, jis papasakojo tiksliai, ką Dievas buvo per jo tarnystę padaręs tarp pagonių. [20] Jie, tai išgirdę, garbino Dievą ir jam sakė: Matai, broli, kiek tūkstančių yra įtikėjusių žydų tarpe, ir jie visi uolūs įstatymo sekėjai. [21] Jie girdėjo apie tave, būk tu mokinąs atstoti nuo Mozės tuos žydus, kurie yra tarp pagonių, sakydamas, kad jiems nereikią apipjaustyti savo vaikų, nė laikytis

---

Jeruzalėn, jie jaučia, kad Povilas tai daro Dievo vedamas ir pasiduoda dieviškajai valiai vis tiek, kas atsitiktų.

6. Povilo nelaisvė, padėjusi plisti Evangelijai, 21, 17—28, 31.

a) Povilo suėmimas Jeruzalėje, 21, 17—23, 35.

Atvykęs į Jeruzalę, Povilas priimamas brolių su džiaugsmu ir prisitaiko prie apaštalo Jokūbo duodamų nurodymų (21, 17—26), bet šventykloje sukurstoma prieš Povilą minia, ir jis suimamas (27—40). Gavęs progos, Povilas bando aiškinti savo elgesį minios akyse, bet nuraminti jos neįstengia (22, 1—29). Kitą dieną Povilas aiškinasi prieš vyriausiąją žydų tarybą (22, 30—23, 11). Dėl padaryto prieš jo gyvybę žydų sąmokslo, Povilas išsiunčiamas į Kesariją (12—35).

(18) *Pas Jokūbą.* Atvykęs Povilas į Jeruzalę priimamas iškilmingai apaštalo Jokūbo ir visos bendruomenės vyresniųjų. Be Jokūbo, kitų apaštalų Jeruzalėje, matomai, tuo laiku nebuvo. Kadangi Povilas norėjo atvykti į Jeruzalę Sekminėms (20, 16), tai šitas susirinkimas gal įvyko tos šventės dieną. — (20) *Jie visi uolūs įstatymo sekėjai.* Tie, kurie žinojo, kad Kristaus sekėjai yra laisvi nuo senojo įstatymo apeigų, gyvendami ypač su netikinčiais žydais, ir toliau laikėsi įstatymo, tačiau savo sąžinėje jautė, kad jis jiems neprivalomas, ir kad nuo jo vykdymo nepareina jų išganymas. Daugeliui tačiau iš jų nebuvo visiškai aišku, kad senasis įstatymas buvo nustojęs savo galios. Apaštalų susirinkime Jeruzalėje buvo išspręstas klausimas, kad tas įstatymas nebeprivalomas krikščionims iš pagonių. — (21) *Būk tu mokinąs atstoti...* Povilas mokė tik tai, kad

papročių. [22] Kas tat reikia daryti? Berods turės susieiti daugybė, nes jie išgirs, kad tu atėjai. [23] Taigi, tu padaryk, ką mes tau sakome. Yra pas mus keturi vyrai, kurie turi padarę apžadą. [24] Juos pasiėmęs, pašventink save drauge su jais ir užmokėk už juos, kad jie nusiskustų sau galvas. Tuomet visi žinos, kad tai netiesa, ką yra apie tave girdėję, ir kad tu savo elgesyje laikais įstatymo. [25] Apie tuos gi, kurie iš pagonių įtikėjo, mes nutarę rašėme, kad jie saugotųsi stabams paaukotų dalykų, kraujo, pasmaugto ir paleistuvystės. [26] Tuomet Povilas, ėmęs anuos vyrus, rytojaus dieną pasišventino drauge su jais, įėjo į šventyklą ir paskelbė, kad pasišventinimo dienos baigiasi, kaip tik už kiekvieną iš jų bus paaukota auka.

[27] Toms septynioms dienoms baigiantis, žydai, kurie buvo iš Azijos, pamatę jį šventykloje, sukurstė visus žmones ir nutvėrė jį, šaukdami: [28] Izraėlio žmonės, gelbėkite! Štai žmogus, kurs visur visiems skelbia mokslą prieš tautą, įstatymą ir šitą vietą; be to, jis ir pa-

suos, neque secundum consuetudinem ingredi. [22] Quid ergo est? utique oportet convenire multitudinem: audient enim te supervenisse. [23] Hoc ergo fac quod tibi dicimus: Sunt nobis viri quattuor, votum habentes super se. [24] His assumptis, sanctifica te cum illis: et impende in illis ut radant capita: et scient omnes quia quae de te audierunt, falsa sunt, sed ambulas et ipse custodiens legem. [25] De his autem, qui crediderunt ex Gentibus, nos scripsimus iudicantes ut abstineant se ab idolis, immolato, et sanguine et suffocato, et fornicatione. [26] Tunc Paulus, assumptis viris, postera die purificatus cum illis intravit in templum, annuncians expletionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio.

[27] Dum autem septem dies consummarentur, hi, qui de Asia erant Iudaei, cum vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum, et iniecerunt ei manus, clamantes: [28] Viri Israelitae, adiuvate: hic est homo, qui adversus populum, et legem, et locum hunc, omnes ubique docens, insuper et Gentiles induxit in templum, et

Act 18, 18
Nm 6, 18; Act 15, 28 s; 16, 4
Nm 6, 1—20; 1 Cor 9, 20; 1 Mch 3, 49 s
Act 6, 13; Ez 44, 7

---

krikščionys iš žydų neturi prievolės laikytis Mozės apeigų, bet jie gali tai daryti, o jei pasitraukdami nuo jų duotų papiktinimo, tai jie turi jų laikytis (Rom 14, 13... 15, 1... 1 Kor 7, 17—19). Todėl jis galėjo būti žydams žydas (1 Kor 9, 20) ir apipjaustydinti Timotiejų (aug. 16, 3). — (24) *Užmokėk už juos.* Buvo laikoma labai girtinu dalyku, jei kas dalyvaudavo kitų įžaduose, prisiimdamas sau įsakytųjų aukų išlaidas (plg. 4 Moz 6, 14). — *Nusiskustų sau galvas.* Plaukai būdavo nusiskutami tiktai tada, kai už kiekvieną būdavo paaukota du avinėliu ir avinas. — (26) *Ir paskelbė:* būtent, kunigams. Taip krikščionys iš žydų patys galėjo pamatyti, kad Povilas gimusiųjų žydais nenukreipia nuo įstatymo saugojimo. Kad krikščionys iš pagonių šito elgesio nesuprastų klaidingai, Jokūbas ir bažnyčios vyresnieji primena juos liečiantį apaštalų susirinkimo nutarimą ir vėl jį patvirtina. Taip jie drauge parodo, kad išganymui gauti įstatymas nėra reikalingas.

(27) *Toms septynioms dienoms...* Gal reikėjo 7 dienų, kad už visus dalyvius būtų padarytos aukos. — (28) *Ir sutepė.* Panašiais žodžiais kitados bu-

Act 20, 4; 2 Tim 4, 20
Act 19, 29
Act 21, 11
Act 19, 32
Act 22, 22; Lc 23, 18; Io 19, 15

violavit sanctum locum istum. 29 Viderant enim Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem aestimaverunt quoniam in templum introduxisset Paulus. 30 Commotaque est civitas tota, et facta est concursio populi. Et aprehendentes Paulum, trahebant eum extra templum: et statim clausae sunt ianuae. 31 Quaerentibus autem eum occidere, nunciatum est tribuno cohortis: Quia tota confunditur Ierusalem. 32 Qui statim assumptis militibus, et centurionibus, decurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum, et milites, cessaverunt percutere Paulum. 33 Tunc accedens tribunus apprehendit eum, et iussit eum alligari catenis duabus: et interrogabat quis esset, et quid fecisset. 34 Alii autem aliud clamabant in turba. Et cum non posset certum cognoscere prae tumultu, iussit duci eum in castra. 35 Et cum venisset ad gradus, contigit ut portaretur a militibus propter vim populi. 36 Sequebatur enim multitudo populi, cla-

gonis įvedė į šventyklą ir sutepė tą šventą vietą. 29 Jie, mat, buvo matę drauge su juo efezietį Tropimą ir manė, būk Povilas jį įsivedęs į šventyklą. 30 Visas miestas sujudo ir pasidarė žmonių susibėgimas. Nutvėrę Povilą, jie vilko jį laukan iš šventyklos, ir vartai buvo tuojau uždaryti. 31 Kaip jie norėjo jį užmušti, buvo duota žinia kareivių kuopos pulkininkui, kad visoje Jeruzalėje kilęs sumišimas. 32 Tasai tuojau, pasiėmęs kareivių ir šimtininkų, atbėgo pas juos. Pamatę pulkininką ir kareivius, jie liovėsi mušę Povilą. 33 Tuomet pulkininkas priėjo artyn, nutvėrė jį ir liepė jį surišti dviem grandinėm; paskui klausė, kas jis ir ką padaręs. 34 Minioje vieni šaukė viena, kiti ką kita. Negalėdamas dėl ūžimo sužinoti nieko tikra, liepė vesti jį į kareivių stovyklą. 35 Priėjus jam prie laiptų, atsitiko, kad dėl žmonių veržimosi kareiviai turėjo jį nešti. 36 Nes žmonių daugybė se-

---

vo kaltinamas šv. Steponas. — (29) *Tropimą...* (žr. aug. 20, 4). Tropimas, matomai, buvo krikščionis iš pagonių, o pagonims grėsė net mirties bausmė, jei jie būtų drįsę įeiti į šventorių, supusį žydų šventyklą. Atitinkami įrašai graikų ir lotynų kalba juos apie tai įspėdavo. — (30) *Vilko jį laukan...* Šventoriuje nevalia buvo išlieti žmogaus kraujo. Levitai kuo skubiausiai uždarė šventyklos vartus, kad neleistų išniekinti šventyklą. — (31) *Kareivių kuopos pulkininkui.* Į šiaurės vakarus nuo šventyklos, labai augštai, ant 26 metrų augščio uolos, buvo Erodo Didžiojo pastatyta Antonijos pilis. Iš jos dvejais laiptais buvo nusileidžiama į šiaurinį ir į vakarinį šventyklos šulų prieangį, taip kad iš čia lengva buvo pasiekti šventyklą. Antonijos pilyje buvo laikoma Romos kareivių įgula. Jos viršininkas buvo tūkstantininkas, Khilijarkhas, ir turėjo su savimi 10 šimtininkų. Tuometinis (tūkstantininkas) pulkininkas buvo vardu Klaudijus Lizijas. Jis buvo tiesioginėje valdžioje Judiejos prokuratoriaus (valdovo). Žr. žem. 23, 26... — (32) *Liovėsi mušę Povilą.* Povilas turėjo būti užmuštas be jokio teismo tardymo ir sprendimo, kaip kitados Steponas (7, 56). Pagonys, būdami čia tvarkos saugotojais, pasipriešina paprasčiausių žmogaus teisių laužymui prieš tariamus Dievo įstatymų gynėjus. — (33) *Surišti dviem grandinėm.* Pulkininkas mano, kad Povilas yra koks nors piktas nusikaltėlis, kuriam minia nori atkeršyti. Jis liepia jį nutverti ir pririšti kiekvieną jo ranką prie kareivio. — (34) *Į kareivių stovyklą:* į kareivinę, buvusią Antonijos pilyje. —

kė, šaukdama: Šalin jį. [37] Povilas jau turėjo būti įvestas į stovyklą, kai jis tarė pulkininkui: Ar man valia tau šį tą pasakyti? Tas atsakė: Ar moki graikiškai? [38] Tai tu ne tas egiptietis, kurs pirma šitų dienų pakurstei kelti maištą ir išvedei į tyrus keturis tūkstančius vyrų galvažudžių? [39] Povilas jam atsakė: Aš žydas iš Kilikijos Tarso, ne nežinomo miesto pilietis. Prašau gi tave, leisk man kalbėti žmonėms. [40] Anam leidus, Povilas, stovėdamas ant laiptų, pamojo ranka žmonėms ir, pasidarius didelei tylai, kalbėjo jiems žydų kalba tokiuos žodžius:

22. [1] Vyrai, broliai ir tėvai, pasiklausykite pasiteisinimo, kokį aš dabar jums duodu. [2] Išgirdę, kad jis jiems kalba ebrajiškai, jie dar labiau nutilo. [3] Jis sakė: Aš esu žydas, gimęs Kilikijos Tarse, bet išauklėtas šitame mieste; prie Gamaliėlio kojų išmokytas tėvų įstatymo griežtumo, buvau uolus įstatymo mylėtojas, kaip ir jūs visi šiandien esate. [4] Aš persekiojau tą mokslą iki bausmės mirtimi: aš surišdavau ir atiduodavau į kalėjimus

mans: Tolle eum. [37] Et cum caepisset induci in castra Paulus, dicit tribuno: Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit: Graece nosti? [38] Nonne tu es Aegyptius, qui ante hos dies tumultum concitasti, et eduxisti in desertum quattuor millia virorum sicariorum? [39] Et dixit ad eum Paulus: Ego homo sum quidem Iudaeus a Tarso Ciliciae, non ignotae civitatis municeps. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. [40] Et cum ille permisisset, Paulus stans in gradibus, annuit manu ad plebem, et magno silentio facto, allocutus est lingua Hebraea, dicens:

22. [1] Viri fratres, et patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. [2] Cum audissent autem quia Hebraea lingua loqueretur ad illos, magis praestiterunt silentium. [3] Et dicit: Ego sum vir Iudaeus, natus in Tarso Ciliciae, nutritus autem in ista civitate, secus pedes Gamaliel eruditus iuxta veritatem paternae legis, aemulator legis, sicut et vos omnes estis hodie: [4] qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem, alligans et tradens in custodias viros ac mu-

Act 5, 36 s
Act 9, 11
Act 13, 16
Act 7, 2; 13, 26
Act 21, 40
Act 5, 34; Rom 10, 2
Act 8, 3

(37) *Jau turėjo būti įvestas:* kai buvo pasiektas laiptų viršus, iš kur buvo įeinama į pačią pilį. — *Ar moki graikiškai?* Iš to, kad Povilas moka graikiškai, pulkininkas darė išvadą, jog jis nėra egiptietis. Tas egiptietis buvo žadėjęs, jog vienu žodžiu bus sugriautos Jeruzalės sienos, kaip kitados buvo sugriautos Jeriko sienos (Juoz. Fl. 6, 20). Prokuratorius Peliksas puolė egiptiečio atvestuosius žmones Alyvų kalne; 400 žydų buvo užmušta, 200 žydų paimta į nelaisvę, o pats egiptietis pabėgo. — (40) *Anam leidus.* Pulkininkas, kurs buvo suklydęs dėl Povilo asmens, ir girdėjo tik vienas kitam prieštaraujančius apie jį atsiliepimus, manė, kad jis pasiteisins minios akyse ir taip sustabdys tolimesnius neramumus.

(22, 1) *Broliai ir tėvai...* Tais pačiais žodžiais kitados naudojosi šv. Steponas. Tėvais gal čia pavadinta augščiausios tarybos nariai. — (2) *Kalba ebrajiškai.* Povilo atsiliepimas žydų kalba ir tai akyse Romos kareivių, miniai turėjo patikti. — (3) *Prie Gamaliėlio kojų.* Senu rytiečių įpročiu, mokytojas sėdėdavo augščiau, o jo klausytojai sėdėdavo arba stovėdavo žemiau (Lk 10, 29). — *Tėvų įstatymo:* iš tėvų paveldėto Mozės įstatymo. — (4) *Tą mokslą:* krikščionių religiją. Krikščionims anuo laiku Povilas reika-

Act 9, 2

lieres, [5] sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit, et omnes maiores natu, a quibus et epistolas accipiens ad fratres Damascum, ut adducerem inde vinctos in Ierusalem ut punirentur. [6] Factum est autem, eunte me, et appropinquante Damasco media die, subito de caelo circumfulsit me lux copiosa: [7] et decidens in terram, audivi vocem dicentem mihi: Saule, Saule, quid me persequeris? [8] Ego autem respondi: Quis es Domine? Dixitque ad me: Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. [9] Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem non audierunt eius, qui loquebatur mecum. [10] Et dixi: Quid faciam, Domine? Dominus autem dixit ad me: Surgens vade Damascum: et ibi dicentur de omnibus, quae te oporteat facere. [11] Et cum non viderem prae claritate luminis illius, ad manum deductus a comitibus, veni Damascum. [12] Ananias autem quidam, vir secundum legem testimonium habens ab omnibus cohabitantibus Iudaeis, [13] veniens ad me, et astans dixit mihi: Saule frater respice. Et ego eadem hora respexi in eum. [14] At ille dixit: Deus patrum nostrorum praeordinavit te, ut cognosceres voluntatem eius, et videres iustum, et audires vocem ex ore eius: [15] quia eris testis illius ad omnes homines eorum, quae vidisti, et audisti.

Sap 18, 1

Act 16, 30

Act 13, 11

Act 3, 14

vyrus ir moteris. [5] Tai gali man paliudyti vyriausis kunigas ir visi vyresnieji. Iš jų aš net ėmiau laiškus broliams ir keliavau į Damaską, kad atvesčiau iš ten apkaltus į Jeruzalę nubausti. [6] Bet, man keliaujant ir artinantis į Damaską, atsitiko, kad vidudienį ūmai apšvietė mane gausi šviesa iš dangaus. [7] Aš sukniubau ant žemės ir girdėjau balsą, kurs man sakė: Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji? [8] Aš atsakiau: Kas esi, Viešpatie? Jis man tarė: Aš esu Jėzus Nazarėnas, kurį tu persekioji. [9] Buvusieji su manim šviesą, tiesa, matė, bet negirdėjo balso to, kurs su manim kalbėjo. [10] Aš tariau: Ką turiu daryti, Viešpatie? Viešpats man atsakė: Kelkis ir eik į Damaską; tenai tau bus pasakyta visa, kas tau reikia daryti. [11] Kadangi dėl tos šviesos skaistumo neregėjau, aš įėjau į Damaską, bendrakeleivių vedamas už rankų. [12] Čia buvo vienas žmogus, Ananijas, toks, kaip reikalavo įstatymas, apie kurį gerai liudijo visi drauge gyvenusieji žydai. [13] Jis atėjo pas mane ir, prisiartinęs prie manęs, tarė: Broli, Sauliau, pažvelgk. Aš tą pačią valandą pažvelgiau į jį. [14] Jis sakė: Mūsų tėvų Dievas iš anksto paskyrė tave pažinti jo valios, matyti Teisiojo ir girdėti balsą iš jo burnos. [15] Nes tu būsi jo liudytojas visiems žmonėms tų dalykų, kuriuos matei ir girdėjai. [16] Ir da-

---

lavo mirties bausmės. — (5) *Vyriausis kunigas:* tuomet ėjęs vyriausiojo kunigo pareigas Kajipas (plg. 9, 1). — *Broliams.* Broliais čia vadinami žydai. Vėliau priimtas krikščionių įprotis tikinčiuosius vadinti broliais, matomai, paimtas iš žydų įpročio. — (6) *Vidudienį...* Plg. aug. 9, 3... Nurodomas stebuklo laikas turi patvirtinti, kad tikrai taip įvyko, kaip Povilas pasakoja. Paklysti jis būtų galėjęs, jei visa būtų įvykę sūtemoje, naktį. — (12) *Ananijas...:* neįtartinas Povilo klausytojams žmogus, uolus žydas ir, kaipo toks, žinomas Damaske. — (15) *Tu būsi jo liudytojas...* Toks turėjo būti šv. Povilo, kaip apaštalo, pašaukimas.

bar ko gaišti? Kelkis, krikštydinkis ir nuplauk savo nuodėmes, šaukdamos į jo vardą. [17] Man sugrįžus į Jeruzalę ir besimeldžiant šventykloje, atsitiko, kad aš buvau dvasios pagavime [18] ir mačiau jį, kaip man sakė: Skubėk ir išeik veikiai iš Jeruzalės, nes jie nepriims tavo liudijimo apie mane. [19] Aš atsakiau: Viešpatie, jie žino, kad aš uždarinėdavau į kalėjimą ir plakdavau sinagogose tuos, kurie įtikėjo į tave. [20] Ir kuomet buvo liejamas tavo liudytojo Stepono kraujas, aš ten stovėjau, pritariau ir saugojau jo užmušėjų drabužius. [21] Jis man tarė: Eik, nes aš tave siųsiu toli tarp pagonių. [22] Jie klausė jo iki tam žodžiui; čia jie pakėlė savo balsą, sakydami: Šalin tą nuo žemės, nes jam nevalia gyventi. [23] Jiems šaukiant, blaškant savo rūbus ir mėtant į orą dulkes, [24] pulkininkas įsakė įvesti jį į kareivių stovyklą, plakti ir kankinti jį, kad patirtų, dėl kokios priežasties jie taip prieš jį šaukė. [25] Kuomet Povilą pririšo diržais, jis tarė greta savęs stovėjusiam šimtinin-

[16] Et nunc quid moraris? Exurge, et baptizare, et ablue peccata tua invocato nomine ipsius. [17] Factum est autem revertenti mihi in Ierusalem, et oranti in templo, fieri me in stupore mentis, [18] et videre illum dicentem mihi: Festina, et exi velociter ex Ierusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me. [19] Et ego dixi: Domine ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem, et caedens per synagogas eos, qui credebant in te: [20] et cum funderetur sanguis Stephani testis tui, ego astabam et consentiebam, et custodiebam vestimenta interficientium illum. [21] Et dixit ad me: Vade quoniam ego in nationes longe mittam te. [22] Audiebant autem eum usque ad hoc verbum, et levaverunt vocem suam dicentes: Tolle de terra huiusmodi: non enim fas eum vivere. [23] Vociferantibus autem eis, et proiicientibus vestimenta sua, et pulverem iactantibus in aerem, [24] iussit tribunus induci eum in castra, et flagellis caedi, et torqueri eum, ut sciret propter quam causam sic acclamarent ei. [25] Et cum

2 Tim 2, 22
Act 9, 26; 11, 30;
Gal 1, 18 s
Act 8, 3; 22, 4
Act 7, 58; 8, 1
Act 9, 15; 13, 2; 26, 16 ss
Act 21, 36
Act 21, 34
Act 16, 22. 37

— (16) *Nuplauk.* Tai padarys priimtas krikštas, bet pirma reikia išpažinti tikėjimą į Jėzų Kristų. — (17) *Besimeldžiant šventykloje...* Šita žinia turėjo padaryti žydams dar didesnio įspūdžio, negu papasakotoji augščiau 9... e. (plg. 26, 2...). Be to, ji rodė, kad Povilas nebuvo šventyklos niekintojas. Tą apsireiškimą Povilas, gali būti, gavo aplankęs šventyklą po savo atvirtimo. — (19) *Plakdavau sinagogose...* Žr. aug. 8, 3; plg. Mt 10, 17. — (20) *Liudytojo.* Gr. t. τοῦ μαρτύρου randamas taip pat Apr 17, 6 yra ypatingas pavadinimas tų, kurie savo krauju, kentėdami liudijo apie Jėzų Kristų. — *Saugojau...* Žr. aug. 7, 58. — (23) *Jiems šaukiant...* Žydai visokiais ženklais rodė savo didelį susierzinimą ir norą pulti šv. Povilą, jei tai būtų buvę galima, jei jis nebūtų romėnų rankose. — (24) *Plakti ir kankinti jį.* Anot gr. t.: ištardyti jį plakant. Pulkininkas, nemokėdamas žydiškai, nesuprato, ką Povilas sakė. Matydamas žydų įtūžimą, jis vėl daro išvadą, kad Povilas turi būti didelis nusikaltėlis, ir nesilaikydamas tikruose teismuose priimtos tvarkos, jis nori išgauti prisipažinimą, jungiant tardymą su plakimu. — (25) *Pririšo diržais.* Prieš pradėdami bet ką plakti, kietai

astrinxissent eum loris, dicit astanti sibi Centurioni Paulus: Si hominem Romanum, et indemnatum licet vobis flagellare? [26] Quo audito, Centurio accessit ad tribunum, et nunciavit ei, dicens: Quid acturus es? hic enim homo civis Romanus est. [27] Accedens autem tribunus, dixit illi: Dic mihi si tu Romanus es? At ille dixit: Etiam. [28] Et respondit tribunus: Ego multa summa civilitatem hanc consecutus sum. Et Paulus ait: Ego autem et natus sum. [29] Protinus ergo discesserunt ab illo, qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit postquam rescivit, quia civis Romanus esset, et quia alligasset eum. [30] Postera autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a Iudaeis, solvit eum, et iussit sacerdotes convenire, et omne concilium, et producens Paulum, statuit inter illos.

Act 16, 38 s

23. [1] Intendens autem in concilium Paulus ait: Viri fratres, ego omni conscientia bona conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem. [2] Princeps autem sacerdotum Ananias praecepit astan-

Act 22, 1; 24, 16; 2 Tim 1, 3

Io 18, 22 s

kui: Ar jums valia plakti Romos pilietį ir be teismo? [26] Tai išgirdęs, šimtininkas prisiartino prie pulkininko ir jam pranešė, sakydamas: Ką manai daryti? nes šitas žmogus Romos pilietis. [27] Tuomet pulkininkas priėjęs jam tarė: Pasakyk man, ar tu esi Romos pilietis? Jis atsakė: Taip. [28] Pulkininkas tarė: Aš įgijau tas piliečio teises už didelius pinigus. Povilas pasakė: O aš jas turiu nuo pat gimimo. [29] Tie, kurie turėjo jį kankinti, tuojau atstojo nuo jo. Taip pat pulkininkas turėjo baimės, kaip tik patyrė, kad tai buvo Romos pilietis ir kad buvo jį surišdinęs. [30] Kitą dieną, norėdamas tiksliau žinoti, dėl kokios priežasties buvo žydų kaltinamas, nuėmė jam pančius, liepė susieiti kunigams ir visai tarybai ir, išvedęs Povilą, pastatė tarp jų.

23. [1] Povilas, žiūrėdamas į tarybą, tarė: Vyrai, broliai, aš iki šiai dienai visai gera sąžine elgiausi Dievo akivaizdoje. [2] Vyriausis kunigas Ananijas liepė greta savęs stovėjusiems mušti jį per burną.

---

pririšdavo jį prie neaugšto šulo, kad plakamasis negalėtų išvengti kirčių. Povilas duodasi pririšamas, bet daro pastabą šimtininkui, kuriam buvo pavesta tardymą įvykdyti. Atsiliepia jis visai taip pat, kaip kitados Pilypuose. Plg. aug. 16, 37. Povilo pasakymas, kad jis Romos pilietis, ir čia turi tokių pat pasėkų, kaip Pilypuose. Šimtininkas ir jo įspėtas pulkininkas nusigąsta, nes buvo bebandą plakti Romos pilietį. Įvyksta pašnekesys tarp Povilo ir pulkininko, kurs su pasididžiavimu sakosi įsigijęs taip pat Romos piliečio teises už didelius pinigus, ir išgirsta iš Povilo žinią, kad jis yra net paveldėjęs tas teises. — (30) *Liepė susieiti kunigams.* Pulkininkas reikalauja, kad susirinktų visa žydų vyriausioji taryba. Reikalauti tokio susirinkimo jis, tiesa, neturėjo teisės, ir žydai galėjo jo nepaklausyti. Bet būdami griežtai nusistatę prieš Povilą, jie velijo pasinaudoti prieš jį net Romos valdžios atstovu, kad greičiau jo nusikratytų visai.

(23, 1) *Visai gera sąžine elgiausi...:* todėl jūsų vakar dienos pasielgimas su manimi, kaip su kokiuo blogiausiu piktadariu, buvo visai neteisingas. — (2) *Ananijas liepė...* Ananijas, Zebediejaus sūnus, buvo vyriausiuoju kunigu tarp 47—59 metų. Iš savo pareigų jis buvo atstatytas Romos valdovo Pelikso ir mirė nužudytas durklu vieno tų galvažudžių, kuriais pats naudodavosi savo piktųjų tikslų pasiekimui.

[3] Tuomet Povilas jam tarė: Dievas ištiks tave, tu pabaltinta siena. Tu sėdi, kad teistumei mane pagal įstatymą ir priešingai įstatymui liepi mane mušti? [4] Čia pat sto-vėjusieji atsiliepė: Tu piktžo-džiauji vyriausiam Dievo kunigui? [5] Povilas atsakė: Broliai, aš neži-nojau, kad jis vyriausis kunigas. Nes yra parašyta: *Savo tautos vy-riausiajam nepiktžodžiausi.* [6] Po-vilas, žinodamas, kad viena jų da-lis buvo sadukiejai, kita — parisie-jai, sušuko taryboje: Vyrai broliai, aš parisiejus, parisiejų sūnus. Aš teisiamas dėl vilties ir numirusiųjų prisikėlimo. [7] Jam tai pasakius, ki-lo nesutikimo tarp parisiejų ir sa-dukiejų; taip pat minia persiskyrė. [8] Nes sadukiejai sako, neesą nei prisikėlimo, nei angelo, nei dva-

tibus sibi percutere os eius. [3] Tunc Paulus dixit ad eum: Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu se-dens iudicas me secundum legem, et contra legem iubes me percuti? [4] Et qui astabant dixerunt: Sum-mum sacerdotem Dei maledicis? [5] Dixit autem Paulus: Nesciebam fratres quia princeps est sacerdo-tum. Scriptum est enim: *Princi-pem populi tui non maledices.* [6] Sciens autem Paulus quia una pars esset Sadducaeorum, et altera Pharisaeorum, exclamavit in con-cilio: Viri fratres, ego Pharisaeus sum, filius Pharisaeorum, de spe et resurrectione mortuorum ego iudicor. [7] Et cum haec dixisset, facta est dissensio inter Phari-saeos, et Sadducaeos, et soluta est multitudo. [8] Saducaei enim dicunt, non esse resurrectionem, neque

Mt 23, 27; Ez 13, 10—15; Lv 19, 15

Ex 22, 28

Phil 3, 5; Act 4, 2; 22, 3; 26, 5

Mt 22, 23

Tai buvo didžiausis gobšas ir, apskri-tai imant, vienas iš nedoriausių to lai-ko žydų vyriausių kunigų (Juoz. Fl.). Ananijui nepatiko Povilo atsiliepimas, kad jis susirinkusius pavadino tiktai broliais, ne tėvais ir sakėsi iki šiai die-nai elgęsis visai gera sąžine. Todėl Ananijas liepė mušti Povilą. — (3) *Dievas ištiks tave.* Kai kurie aiškinto-jai, atsimindami, kad Ananijas mirė nužudytas durklu, matė apaštalo žo-džiuose pranašystę. Šiaip ar taip, tie žodžiai nebuvo kerštingas linkėjimas, piktumo padiktuotas. Povilas savo žo-džiais norėjo išreikšti tik gilų savo įsitikinimą, kad be galo teisingas Die-vas nepaliks nenubaudęs neteisingo įsakymo. — *Pabaltinta siena:* žmogus, kurio išorė atrodo švari ir graži, o vidus pilnas purvų ir puvėsių (plg. Mt 23, 27; Lk 11, 44). Kai kas mano, kad Po-vilo žodžiuose yra aliuzija į Ezekiėlio 13, 10... Tuomet jų prasmė turėtų būti toki: tu tariesi esąs stiprus savo parei-gose ir garbėje, bet tu susmuksi (nu-žudytas), kaip griūva tik tariamai stipri siena. — (5) *Aš nežinojau...* Po-vilas negyveno Jeruzalėje, todėl galėjo nepažinti vyriausiojo kunigo iš veido. Gal šitame susirinkime Ananijas ne-buvo apsivilkęs savo pareiginiais dra-bužiais ir nesėdėjo atskiroje, vyriausia-jam kunigui skirtoje, vietoje. Kitaip, Povilas, kaip mokytas parisiejus, būtų galėjęs atskirti, kurs susirinkusiųjų tar-pe yra vyriausis kunigas. Kiti dar mano, kad Povilas, užimtas savo pra-kalba, net nepastebėjęs aiškiai, kuris iš susirinkusiųjų dalyvių liepęs jį mušti. — (6) *Aš parisiejus...* Plg. Pil 3, 5. Povilas buvo parisiejus ta pra-sme, kad jis buvo kilęs iš parisiejų, buvo išauklėtas jų mokykloje ir dar tebesilaikė kai kurių religijos mokslo dalykų, kurie buvo bendri jam ir pa-risiejams. Tokie dalykai buvo: sielos nemarumas, prisikėlimas iš numirusių-jų, buvimas angelų. — *Dėl vilties ir...*, t. y., kad aš viliuos numirusiųjų pri-sikėlimu. Numirusiųjų prisikėlimą Po-vilas taip pat laikė pagrindiniu krik-ščioniško mokslo dalyku. 1 Kor 15, 16... — (7) *Sadukiejų.* Plg. Mt 22,

Angelum, neque Spiritum: Pharisaei autem utraque confitentur. [9] Factus est autem clamor magnus. Et surgentes quidam Pharisaeorum, pugnabant, dicentes: Nihil mali invenimus in homine isto: quid si Spiritus locutus est ei, aut Angelus? [10] Et cum magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis, iussit milites descendere, et rapere eum de medio eorum, ac deducere eum in castra. [11] Sequenti autem nocte assistens ei Dominus, ait: Constans esto: sicut enim testificatus es de me in Ierusalem, sic te oportet et Romae testificari.

Act 25, 25

Act 18, 9; 19, 21; 27, 24; 28, 23. 31

[12] Facta autem die collegerunt se quidam ex Iudaeis, et devoverunt se dicentes, neque manducaturos, neque bibituros donec occiderent Paulum. [13] Erant autem plus quam quadraginta viri, qui hanc coniurationem fecerant: [14] qui accesserunt ad principes sacerdotum, et seniores, et dixerunt: Devotione devovimus nos nihil gustaturos, donec occidamus Paulum. [15] Nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, tamquam aliquid certius cognituri de eo. Nos vero prius quam appropiet, parati sumus interficere illum. [16] Quod cum audisset filius sororis Pauli insidias, venit, et in-

Io 16, 2 s; Rom 9, 3

sios, o parisiejai vieną ir kitą išpažįsta. [9] Pakilo didelis šauksmas. Kai kurie parisiejai atsikėlę ginčijosi ir sakė: Mes nerandame nieko pikta šitame žmoguje. Ir ką gi, jei jam kalbėjo koki dvasia, ar angelas? [10] Pasidarius dideliam nesutikimui, pulkininkas, bijodamas, kad jie Povilo nesudraskytų, liepė kareiviams eiti, ištraukti jį iš jų tarpo ir nuvesti jį į kareivių stovyklą. [11] Kitą naktį Viešpats atsistojo prie jo ir tarė: Turėk drąsos! nes kaip liudijai apie mane Jeruzalėje, taip reikia tau ir Romoje liudyti.

[12] Dienai išaušus, susirinko kai kurie žydai ir padarė apžadą nevalgyti ir negerti, iki užmušią Povilą. [13] Buvo daugiau, kaip keturios dešimtys vyrų, kurie buvo susirišę tokia priesaika. [14] Jie atėjo pas vyriausius kunigus ir vyresniuosius ir sakė: Mes prisiektinai apsižadėjome nieko neragauti, iki užmušime Povilą. [15] Taigi, dabar jūs drauge su taryba duokite žinią pulkininkui, kad atvestų jį pas jus, lyg kad jūs norėtumėte tikriau ištirti jo bylą, o mes pirma, nekaip jis prisiartins, esame pasiryžę užmušti jį. [16] Išgirdęs apie tą tykojimą, Povilo sesers sūnus atėjo ir,

---

23; Lk 20, 27. — (9) *Kai kurie parisiejai...* Jie čia elgiasi panašiai, kaip kitados Gamaliėlis (aug. 5, 34). — (11) *Kitą naktį...* Vienumoje Povilui, kaip kitados Korinte (18, 9...), apsireiškia Viešpats ir jį padrąsina. Senas apaštalo troškimas (19, 21; Rom 1, 13; 15, 23) bus patenkintas, jis eis Romon.

(12) *Padarė apžadą...:* šaukė ant savęs Dievo prakeikimą ir jo kerštą (21 e.), jei jie neįvykdytų to dalyko, kurį buvo pasižadėję daryti. — (14) Pas *vyriausius kunigus:* pas tuos žydų tarybos sadukiejus, kurie buvo parodę savo griežtą nusistatymą prieš Povilą. — (15) *Jūs drauge su taryba.* Kad niekas iš vyresniųjų Romos pulkininko nebūtų įtariamas, visa taryba turi gauti iš pulkininko pažadą vėl atvesti Povilą į susirinkimą. Povilo nužudymas kelyje rodysis esąs darbas įtūžusios prieš Povilą minios. — (16) *Povilo sesers sūnus.* Čia nepasakyta, ar šv. Povilo sesuo ir jos sūnus gyveno

įėjęs į kareivių stovyklą, pranešė Povilui. [17] Tuomet Povilas pašaukė pas save vieną iš šimtininkų ir tarė: Nuvesk šitą jaunikaitį pas pulkininką, nes jis turi jam šį tą pasakyti. [18] Tasai, ėmęs jį, nuvedė pas pulkininką ir tarė: Kalinys Povilas prašė mane atvesti pas tave šitą jaunikaitį; jis turi ką tau pasakyti. [19] Pulkininkas paėmė jį už rankos, nuėjo su juo į šalį ir klausė jį: Kas tat yra, ką turi man pranešti? [20] Jis atsakė: Žydai susitarė prašyti tave, kad rytoj atvestumei Povilą į tarybą, būk jie norį tikriau ištirti jo bylą. [21] Bet tu netikėk jiems, nes jo tykoja jų daugiau, kaip keturios dešimtys vyrų, kurie apsižadėjo nevalgyti ir negerti, kolei jo neužmušią, dabar jie jau prisirengę, laukdami tavo pažadėjimo. [22] Po to pulkininkas paleido jaunikaitį, liepdamas niekam nesakyti, kad buvo jam davęs apie tai žinią.

[23] Pasišaukęs du šimtininku, jis jiems tarė: Nuo trečios nakties valandos laikykite prirengę kelionei

travit in castra, nunciavitque Paulo. [17] Vocans autem Paulus ad se unum ex Centurionibus, ait: Adolescentem hunc perduc ad tribunum, habet enim aliquid indicare illi. [18] Et ille quidem assumens eum duxit ad tribunum, et ait: Vinctus Paulus rogavit me hunc adolescentem perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi. [19] Apprehendens autem tribunus manum illius, secessit cum eo seorsum, et interrogavit illum: Quid est, quod habes indicare mihi? [20] Ille autem dixit: Iudaeis convenit rogare te, ut crastina die producas Paulum in concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint de illo: [21] tu vero ne credideris illis, insidiantur enim ei ex eis viri amplius quam quadraginta, qui se devoverunt non manducare, neque bibere donec interficiant eum: et nunc parati sunt, expectantes promissum tuum. [22] Tribunus igitur dimisit adolescentem, praecipiens ne cui loqueretur quoniam haec nota sibi fecisset.

[23] Et vocatis duobus Centurionibus, dixit illis: Parate milites ducentos ut eant usque Caesaream,

---

Jeruzalėje, ar gal tik dabar Sekminių šventėms tas sūnus buvo atvykęs į Jeruzalę. Gal tas Povilo seserėnas jau buvo ir krikščionis? Giminių Povilas gal ir Romoje turėjo (Rom 16, 7). Sąmokslas prieš Povilą buvo daromas slapčia, bet dalyvaujant jame daugeliui žmonių, jo paslaptį sunku buvo išlaikyti. Kokiuo tačiau būdu ją sužinojo Povilo seserėnas, nežinia. — (22) *Liepdamas niekam nesakyti*... Pulkininkas, norėdamas, kad niekas nesužinotų, ką jis mano daryti, ir nesuardytų jo sumanymų, liepia jaunikaičiui tylėti. Jo gi sumanymas buvo: parodyti uolumo, ginant Romos pilietį (27 e.), ir garbingai nusikratyti belaisvio, kurs kiekvieną valandą galėjo būti proga sumišimams.

(23) *Nuo trečios nakties valandos.* Trečioji nakties valanda atitinka mūsų devintą vakaro valandą. — *Į Kesariją.* Kesarijoje nuolat gyveno Judiejos valdovas, kurs į Jeruzalę atvykdavo neilgam laikui, paprastai, tiktai šventėms. — *Du šimtu kareivių:* sunkiai apginkluotų kareivių. Siunčiamas su Povilu kariuomenės skaičius gali rodytis perdaug didelis. Kai kurie aiškintojai net stengiasi jį sumažinti iki 200. Bet

et equites septuaginta, et lanceaʼ rios ducentos a tertia hora noctis: [24] et iumenta praeparate ut impo= nentes Paulum, salvum perduce= rent ad Felicem praesidem, ([25] Ti= muit enim ne forte raperent eum Iudaei, et occiderent, et ipse postea calumniam sustineret, tam= quam accepturus pecuniam) [26] scri= bens epistolam continentem haec: CLAUDIUS Lysias optimo Prae= sidi, Felici salutem. [27] Virum hunc comprehensum a Iudaeis, et inci= pientem interfici ab eis, superve= niens cum exercitu eripui, cognito quia Romanus est: [28] Volensque scire causam, quam obiiciebant illi, deduxi eum in concilium eorum. [29] Quem inveni accusari de quae= stionibus legis ipsorum, nihil vero dignum morte aut vinculis haben= tem criminis. [30] Et cum mihi per= latum esset de insidiis, quas para= verant illi, misi eum ad te: denun= cians et accusatoribus ut dicant apud te, Vale. [31] Milites ergo se= cundum praeceptum sibi, assumen= tes Paulum, duxerunt per noctem

Act 24, 3; 26, 26; Lc 1, 3

Act 21, 33; 22, 25

Act 22, 30

Act 23, 6. 9; 25, 8. 25; 26, 31; 18, 14 s

Act 23, 20 s

į Kesariją du šimtu kareivių, sep= tynias dešimtis raitelių ir du šim= tu jietininkų, [24] prirengkite taip pat gyvulių, kad, užsodinę Povilą, nugabentų sveiką pas valdovą Pe= liksą. [25] (Jis, mat, bijojo, kad kar= tais žydai jo nenutvertų ir neuž= muštų, ir pats paskui nebūtų įtar= tas, būk norėjęs gauti pinigų). [26] Jis parašė tokio turinio laišką: Klaudijus Lizijas gerbiamiausiam valdovui Peliksui—sveikinimą. [27]Ši= tą žmogų žydai buvo sugavę ir bū= tų užmušę jį. Atėjęs su kariuo= mene, aš atėmiau, nes patyriau, kad jis romėnas. [28] Norėdamas patirti, koki galėjo būti jo kaltė, aš nuvedžiau jį į jų tarybą. [29] Ra= dau, kad jį kaltina dėl ginčijamų jų įstatymo klausimų, bet kad jis neturi jokios kaltės, kuri būtų ver= ta mirties ar kalėjimo. [30] Kadangi man pranešta apie tykojimus, ku= rių jam prirengė, aš išsiunčiau jį pas tave, davęs žinią taip pat skun= dėjams, kad skųstų tau. Būk svei= kas. [31] Kareiviai, kaip jiems buvo įsakyta, ėmė Povilą ir nugabeno jį

---

tūkstantininkas gerai žinojo žydų įtū= žimą, matė su kokiuo piktumu minia buvo pasiryžusi pulti Povilą. Jam bu= vo pranešta, kad net 40 žydų yra pa= siryžę žūti, kad tik nutvertų Povilą. Todėl jo atsargumas, pasireiškęs sar= gybos padauginimu, pilnai pateisina= mas. — (24) *Pas valdovą Peliksą.* Pe= liksas ir garsus, kone visagalis, jo brolis Pallas buvo ciesoriaus Klaudi= jaus motinos vergai, jos malone gavu= sieji laisvę. Tacito ir Juozapo Flavi= jaus liudijimu, tai buvęs žmogus nuož= mus, gobšas ir nedoras, iš kurio buvo galima laukti visokių nusikaltimų. Ju= diejos valdovu Peliksas buvo nuo 52— 60 m. — (25) *Jis, mat*... Šitos eilutės gr. t. nėra. — *Būk norėjęs gauti pini= gų:* už pinigus leisdamas žydams nužu= dyti Povilą. — (27) *Šitą žmogų*... Li= zijas išdėsto dalyką gana teisingai, ta= čiau nutylėdamas tai, kas jam pačiam nebuvo patogu sakyti (plg. 21, 31 ir 22, 25...), būtent, kad kankinimais no= rėjo patirti sumišimo priežastį; jis gi= riasi savo uolumu ginti Romos pilietį nuo žydų puolimo. — (30) *Davęs ži= nią*... Šita žinia buvo duota žydams, kai Povilas jau buvo išgabentas iš Je= ruzalės. — (31) *Nakčia.* Kelionė bu= vo pradėta nakčia ir didžiausi jos da= lis buvo atlikta nakties metu. Iš Jeru= zalės į Antipatridą buvo apie 63 kilo= metrus kelio, todėl Povilo sargyba tu= rėjo keliauti ne mažiau kaip 12 valan= dų ir atvyko į Antipatridą ne anksčiau kaip apie 10 val. prieš pietus. Anti= patrida šiuo vardu yra pavadinta Ero= do Didžiojo, kurio tėvas buvo vardu Antipateris. Ji buvo Judiejos šiaurės

nakčia į Antipatridą. [32] Kitą dieną, palikę keliauti su juo raitelius, patys sugrįžo į stovyklą. [33] Tie, atėję į Kesariją ir atidavę valdovui laišką, pastatė prieš jį ir Povilą. [34] Perskaitęs, jis paklausė, iš kurios esąs šalies; patyręs gi, kad iš Kilikijos, [35] tarė: Klausinėsiu tave, kai ateis tavo skundėjai, ir liepė sergėti jį Erodo teismo namuose.

24. [1] Penkioms dienoms praslinkus, atėjo vyriausis kunigas Ananijas su keliais vyresniaisiais ir su vienu kalbėtoju, Tertulu. Jie kreipėsi į valdovą prieš Povilą. [2] Kai Povilas buvo pašauktas, Tertulas pradėjo skųsti, sakydamas: Kad mes per tave gyvename didžioje ramybėje, ir kad daug dalykų pagerinama tavo priveizdėjimu, [3] tai visuomet ir visur priimame, gerbiamiausis Pelikse, su visu dėkingumu. [4] Bet kad ilgai tavęs negaišinčiau, meldžiu, paklausyk savo įprastu maloningumu mus trum-

in Antipatridem. [32] Et postera die dimissis equitibus ut cum eo irent, reversi sunt ad castra. [33] Qui cum venissent Caesaream, et tradidissent epistolam praesidi, statuerunt ante illum et Paulum. [34] Cum legisset autem, et interrogasset de qua provincia esset: et cognoscens quia de Cilicia, [35] Audiam te, inquit, cum accusatores tui venerint. Iussitque in praetorio Herodis custodiri eum.

Act 22, 3

24. [1] Post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum, Ananias, cum senioribus quibusdam, et Tertullo quodam oratore, qui adierunt praesidem adversus Paulum. [2] Et citato Paulo coepit accusare Tertullus, dicens: Cum in multa pace agamus per te, et multa corrigantur per tuam providentiam; [3] semper et ubique suscipimus, optime Felix, cum omni gratiarum actione. [4] Ne diutius autem te protraham, oro, breviter audias nos pro tua clementia.

Act 23, 2; 25. 2. 15

Act 23, 26

---

vakarų pasienyje, prie kelio, kuriuo einama iš Lidos į Kesariją. Iš Antipatridos į Kesariją buvo dar likę 39 klm., todėl 8 kelionės valandos. — (32) *Kitą dieną.* Raiteliai, ramiai pasilsėję Antipatridoje, tos pačios dienos vakarą galėjo pasiekti Kesariją. — (35) *Erodo teismo namuose:* gal būt, rūmuose, kuriuos Erodas Didysis buvo pasistatęs Kesarijoje. Apsigyvenus čia Romos valdovui, rūmai pradėta vadinti pretorija. Povilas nepateko į paprastą kalėjimą. Jam buvo suteikta lengvatų, nes Lizijo raštas buvo jam palankus. Kesarijoje Povilas pasiliko dvejis metus, nuo 58—60 m.

b) Povilas kalinys Kesarijoje
24, 1—26, 32

Atvykę į Kesariją žydų vyresnybės atstovai kaltina Povilą valdovo Pelikso akivaizdoje (24, 1—9), kuriam Povilas dėl tų kaltinimų duoda savo paaiškinimų (10—21). Po to Povilas toliau kalinamas Kesarijoje (22—27). Atvykus naujam valdovui Festui, žydai vėl kaltina Povilą, kurs šaukiasi ciesoriaus teismo (25, 1—12). Paskui Festas tariasi su karaliumi Agripu apie Povilą (13—27), kurs ta proga teisinasi, klausant Agripui (26, 1—23). Povilo prakalbos įspūdis, padarytas Festui ir Agripui (24—32).

(24, 1) *Penkioms dienoms...:* po Povilo atvykimo į Kesariją. — *Su vienu kalbėtoju:* kurs turėjo kalbėti žydų vardu. Jis turėjo žinoti Romos teismų santvarką. — (3) *Su visu dėkingumu.* Pagyrimus, kurių Tertulas nesigaili valdovui, jis nelabai buvo nusipelnęs. Pelikso įsakymu, tiesa, buvo griebiamasi smarkių priemonių prieš plėšikus

Act 17, 6 s; 21, 28

[5] Invenimus hunc hominem pestiferum, et concitantem seditiones omnibus Iudaeis in universo orbe, et auctorem seditionis sectae Nazarenorum: [6] qui etiam templum violare conatus est, quem et apprehensum voluimus secundum legem nostram iudicare. [7] Superveniens autem tribunus Lysias, cum vi magna eripuit eum de manibus nostris, [8] iubens accusatores eius ad te venire: a quo poteris ipse iudicans, de omnibus istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum. [9] Adiecerunt autem et Iudaei, dicentes haec ita se habere. [10] Respondit autem Paulus, (annuente sibi Praeside dicere) Ex multis annis te esse iudicem genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. [11] Potes enim cognoscere quia non plus sunt mihi dies quam duodecim, ex quo ascendi adorare in Ierusalem: [12] et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem, aut concursum facientem turbae, neque in synagogis, [13] neque in civitate: neque probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. [14] Confiteor

Act 23, 30; 25, 5

Act 7, 1

Act 21, 17; 8, 27; Io 12, 20

Act 24, 5

pai. [5] Mes radome, kad šitas kenksmingas žmogus kelia maištą tarp visų žydų visame pasaulyje ir yra maištingos nazarėnų atskalos vadas. [6] Jis net mėgino sutepti šventyklą. Sugavę jį, mes norėjome teisti savo įstatymu. [7] Bet užėjęs pulkininkas Lizijas, išveržė jį didele prievarta iš mūsų rankų, [8] liepdamas jo skundėjams eiti pas tave. Apie visa tai, dėl ko mes jį skundžiame, pats, jį klausinėdamas, galėsi iš jo patirti. [9] Taip pat žydai patvirtino, sakydami visa taip esant. [10] Povilas (valdovui davus jam ženklą kalbėti), atsakė: Žinodamas, kad tu daug metų esi šitos tautos teisėjas, aš teisinsiuos su pasitikėjimu. [11] Tu gali sužinoti, kad praslinko ne daugiau, kaip dvylika dienų, kaip aš atvykau į Jeruzalę Dievo pagarbinti. [12] Jie nerado manęs nei šventykloje su kuo nors besiginčijant, ar minią renkant, nei sinagogoje, [13] nei mieste. Jie ir negali tau įrodyti, dėl ko dabar mane skundžia. [14] Tai tačiau tau išpažįstu: pagal

---

ir galvažudžius, tačiau jis labai spaudė ir žydus, kurie, Pelikso pareigų metui pasibaigus, skundė jį Romoje. — (5) *Nazarėnų...* Taip su paniekinimu čia vadinami Jėzaus Kristaus išpažinėjai. — (6) *Mėgino sutepti šventyklą.* Tertulas čia panaujina jau anksčiau iškeltą kaltinimą, kad Povilas bandęs sutepti šventyklą, įvesdamas į ją pagonis. Net ir romėnams, jei jie būtų įėję į tą žydų šventorių, grėsė mirties bausmė. Žydų vyresnybės atstovas kalba apie tariamą Povilo nusikaltimą taip, lyg kad Povilas būtų sugautas tą nusikaltimą bedaręs ir todėl turi būti tinkamai teisiamas. Kaltas esąs ir Lizijas, kurs sutrukdęs teisybės ieškojimą. — (10) *Tu daug metų esi...* Povilas susilaiko nuo viltaviliavimo ir bereikalingų valdovo gyrimų, tik mandagiai primena, kad jis, ilgai eidamas savo pareigas, (valdovu paskirtas 52 m., o Povilas buvo suimtas 59 m.), gali turėti reikalingo prityrimo ir jo bylai spręsti. Jis ramiai atremia tris padarytus jam svarbiausius priekaištus: 1) dėl sukelto tautoje neramumo (10—13 e.), 2) dėl nusikaltimo prieš tikėjimą (14—16 e.) ir 3) dėl šventyklos sutepimo (17—21 e.). — (11) *Dievo pagarbinti:* aš neatėjau kelti neramumų ir t.t. (tam dalykui mano pasilikimas Jeruzalėje būtų buvęs perdaug trumpas), bet Dievo garbinti. Kita atėjimo priežastis

mokslą, kurį jie vadina atskala, aš taip tarnauju mano Tėvui ir Dievui, jog tikiu visa, kas parašyta įstatyme ir pranašuose, [15] todėl Dievuje turiu vilties, kurios ir jie patys laukia, būsiant teisiųjų ir neteisiųjų prisikėlimą iš numirusiųjų. [16] Todėl aš pats rūpinuosi turėti visuomet nesuteptą sąžinę Dievo ir žmonių akivaizdoje. [17] Daugeliui metų praslinkus, aš atvykau, norėdamas atiduoti mano tautai išmaldas, daryti atnašas ir apžadus. [18] Prie tos progos rado mane pasišventusį šventykloje, be minios ir be sumišimo. [19] Tačiau tai buvo kai kurie žydai iš Azijos. Jiems reiktų čia būti tavo akivaizdoje ir skųsti, jei ką turėtų prieš mane. [20] Arba šitie patys tepasako, kokią rado manyje neteisybę, kuomet stovėjau tarybos akivaizdoje. [21] Gal tai yra tas vienas žodis, kurį garsiai ištariau, jų tarpe stovėdamas: Dėl prisikėlimo iš numirusiųjų aš esu šiandien jūsų teisiamas. [22] Peliksas, labai gerai žinodamas apie tą jų mokslą, atidėjo jų bylą. Jis pasakė: Kuomet

autem hoc tibi, quod secundum sectam, quam dicunt haeresim, sic deservio Patri, et Deo meo, credens omnibus, quae in Lege, et Prophetis scripta sunt: [15] spem habens in Deum, quam et hi ipsi expectant, resurrectionem futuram iustorum, et iniquorum. [16] In hoc et ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad Deum, et ad homines semper. [17] Post annos autem plures eleemosynas facturus in gentem meam, veni, et oblationes, et vota. [18] in quibus invenerunt me purificatum in templo: non cum turba, neque cum tumultu. [19] Quidam autem ex Asia Iudaei, quos oportebat apud te praesto esse, et accusare siquid haberent adversum me: [20] aut hi ipsi dicant siquid invenerunt in me iniquitatis cum stem in concilio, [21] nisi de una hac solummodo voce, qua clamavi inter eos stans: Quoniam de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis. [22] Distulit autem illos Felix, certissime sciens de via hac, dicens: Cum Tribunus Lysias descenderit,

Act 26, 8. 23; Dn 12, 2

Act 23, 1

Rom 15, 25 ss; 1 Cor 16, 4; Gal 2, 10

Act 21, 26

Act 23, 6

---

nurodomas 17 e. — (15) *Jie patys laukia...* Kas taip tiki, negali būti naujos sektos vadas. Povilo tikėjimas buvo teisingai išvystytas žydų tikėjimas. Jo vidurinis taškas buvo Mesijas—Jėzus, kurį, kaip Mesiją, buvo paskelbę Įstatymas ir Pranašai. Jis neneigia, kad tas jo kelias buvo ypatingas, bet juo eidamas jis neprieštaravo savo tėvų Dievui, Įstatymui ir Pranašams. — (16) *Todėl:* kadangi aš tikiu į prisikėlimą iš numirusiųjų ir po jo einančiojo teismo tikrumą. — (17) *Daugeliui metų...* Nuo paskutinio apsilankymo Jeruzalėje buvo praslinkę 4 ar 5 metai (18, 22). Kadangi aukos buvo skirtos krikščionims iš žydų, tai Povilas nebuvo atėjęs į Jeruzalę kovoti prieš žydus. — (19) *Tai buvo kai kurie žydai...* Iš kaltinimo (5 e.) valdovui galėjo pasirodyti, kad pati žydų vyriausybė buvo radusi Povilą šventykloje (žr. aug. 21, 27). Tokiai nuomonei užbėgdamas už akių, Povilas sako: „Rado mane, tiesa, šventykloje, bet ne minios susibūrime; ir tai, rado mane ne šitie mano kaltintojai, bet kiti, Azijos žydai. Taigi, anie turėtų mane kaltinti. Kadangi tačiau jų čia nėra, tai tegul čia esantieji pasako, kokį nusikaltimą jie rado manyje. — (22) *Apie tą jų mokslą...:* apie krikščionių tikėjimą. Peliksas galėjo turėti ne vieną progą jau anksčiau išgirsti apie krikščionystę. Povilo žodžiuose jis dar daugiau gavo apie ją žinių ir todėl nebuvo linkęs Povilo by-

Act 27, 3

audiam vos. [23] Iussitque Centurioni custodire eum, et habere requiem, nec quemquam de suis prohibere ministrare ei. [24] Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua, quae erat Iudaea, vocavit Paulum, et audivit ab eo fidem, quae est in Christum Iesum. [25] Disputante autem illo de iustitia, et castitate, et de iudicio futuro, tremefactus Felix respondit: Quod nunc attinet, vade: tempore autem opportuno accersam te: [26] simul et sperans, quod pecunia ei daretur a Paulo, propter quod et frequenter accersens eum, loquebatur cum eo. [27] Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Portium Festum. Volens autem gratiam praestare Iudaeis Felix, reliquit Paulum vinctum.

Io 16, 8

Act 12, 3; 25, 9; Lc 23, 25

25. [1] Festus ergo cum venisset in provinciam, post triduum ascendit Ierosolymam a Caesarea. [2] Adieruntque eum principes sacerdotum, et primi Iudaeorum adversus Paulum et rogabant eum, [3] postulantes gratiam adversus eum, ut iuberet perduci eum in Ierusalem,

Act 24, 1; 25, 15

Act 23, 15 s

pulkininkas Lizijas atvyks, aš svarstysiu jūsų dalyką. [23] Šimtininkui jis liepė saugoti jį, tačiau jo nevaržyti ir niekam iš jo artimųjų neginti jam tarnauti. [24] Po kelių dienų Peliksas, atėjęs su savo žmona Druzile, kuri buvo žydė, pasišaukė Povilą ir klausėsi jo apie tikėjimą į Jėzų Kristų. [25] Bet, jam kalbant apie teisybę, nekaltybę ir būsimąjį teismą, Peliksas nusigandęs atsiliepė: Tam kartui eik sau; patogiu laiku aš pasivadinsiu tave. [26] Be to, jis turėjo vilties, kad Povilas duosiąs jam pinigų. Todėl, dažnai jį pasišaukdamas, jis kalbėjosi su juo. [27] Dvejiem metam praslinkus, pastojo į Pelikso vietą Porcijus Festas. Norėdamas suteikti žydams malonės, Peliksas paliko Povilą kalėjime.

25. [1] Festas, atvykęs į tą šalį, trims dienoms praslinkus, iškeliavo iš Kesarijos į Jeruzalę. [2] Jį priėjo vyriausieji kunigai ir žydų pirmieji su skundu prieš Povilą ir prašė jį, [3] reikalaudami prieš aną, kaip malonės, liepti jį atvesti į Jeruzalę, o patys tykojo užmušti jį

---

lą spręsti žydų naudai. — (23) *Jo nevaržyti.* Povilo, kaip kalinio, dešinė ranka turėjo būti surakinta su sergėjusio jį kareivio kairiąja ranka. Kitais atžvilgiais jis buvo visai laisvas. — (24) *Druzile.* Ji buvo karaliaus Agripo Pirmojo ir vienos žydės duktė. Ji pati taip pat buvo žydė. Peliksas ją pažino, kai ji jau buvo ištekėjusi moteris. Jis prikalbino ją pamesti savo vyrą ir susidėti su juo. Peliksas jau anksčiau buvo turėjęs dvi žmonas, kilusias taip pat iš karališkos giminės. Tat nestebėtina, kad Povilo žodžiai *apie teisybę, nekaltybę ir būsimąjį teismą* išgąsdino valdovą (25 e.). — (26) *Jis kalbėjosi su juo.* Peliksas matė, kad Povilas turi draugų, kurie juo rūpinasi, jis girdėjo, kad Povilas buvo surinkęs aukų, todėl manė, kad Povilas galėtų išsipirkti iš savo nelaisvės. Jis laukė, kad Povilas, pasinaudodamas pasikalbėjimais, padarys atitinkamą išsipirkimo pasiūlymą. — (27) *Porcijus Festas.* Juozapo Fl. liudijimu, tai buvęs teisingas ir veiklus valdovas. Sunkenybių jis turėjo dėl nuolatinių neramumų žydų tautoje, o ypač dėl plėšikų daugėjimo šalyje. Jis mirė, išbuvęs valdovu tik dvejis metus. Peliksas, atšaukiamas iš savo pareigų, dar bandė įsigyti sau žydų palankumą, palikdamas kalėjime Povilą.

(25, 1) *Iškeliavo iš Kesarijos...* Naujas valdovas norėjo pažinti sau pavestąjį kraštą, todėl visų pirma vyksta į

kelyje. [4] Festas atsakė, kad Povilas laikomas Kesarijos kalėjime, ir jis pats ne po ilgo išvažiuosiąs. [5] Todėl (sakė jis), kurie tarp jūsų turi galios, tegul drauge su manim važiuoja ir, jei tame žmoguje yra koki kaltybė, teskundžia jį. [6] Pabuvęs tarp jų ne daugiau, kaip aštuonias ar dešimtį dienų, pargrįžo į Kesariją. Rytojaus dieną jis sėdosi į teismo kėdę ir liepė atvesti Povilą. [7] Kuomet jis buvo atvestas, atvykusieji iš Jeruzalės žydai apstojo jį ir prikaišiojo jam daug didelių kalčių, kurių negalėjo įrodyti, [8] nes Povilas teisindamos sakė: Nieku nenusidėjau nei žydų įstatymui, nei šventyklai, nei ciesoriui. [9] Tačiau Festas, norėdamas padaryti žydams malonumą, atsiliepė į Povilą ir tarė: Ar nori eiti į Jeruzalę ir tenai būti teisiamas mano akivaizdoje? [10] Povilas atsakė: Ciesoriaus teisme stoviu, tenai aš turiu būti teisiamas. Žydams skriaudos nepadariau, kaip tu pats gerai žinai. [11] Jei aš neteisiai elgiaus, ar padariau ką nors mirties vertą, neatsisakau mirti. Bet, jei visai nėra tiesos tame, dėl ko jie mane skundžia, niekam nevalia manęs jiems padovanoti. Aš šaukiuos į ciesorių. [12] Tuomet Festas, pasikalbėjęs su savo patarė-

insidias tendentes ut interficerent eum in via. [4] Festus autem respondit servari Paulum in Caesarea: se autem maturius profecturum. [5] Qui ergo in vobis (ait) potentes sunt, descendentes simul, si quod est in viro crimen, accusent eum. [6] Demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo, aut decem, descendit Caesaream, et altera die sedit pro tribunali, et iussit Paulum adduci. [7] Qui cum perductus esset, circumsteterunt eum, qui ab Ierosolyma descenderant Iudaei, multas, et graves causas obiicientes, quas non poterant probare, [8] Paulo rationem reddente: Quoniam neque in legem Iudaeorum, neque in templum, neque in Caesarem quidquam peccavi. [9] Festus autem volens gratiam praestare Iudaeis, respondens Paulo, dixit: Vis Ierosolymam ascendere, et ibi de his iudicari apud me? [10] Dixit autem Paulus: Ad tribunal Caesaris sto, ibi me oportet iudicari: Iudaeis non nocui, sicut tu melius nosti. [11] Si enim nocui, aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori: si vero nihil est eorum, quae hi accusant me, nemo potest me illis donare. Caesarem appello. [12] Tunc Festus cum concilio locutus, re-

Act 22, 30 — Lc 23, 10 — Act 24, 27 — Act 25, 21; 26, 32; 28, 19 — Act 27, 1

Jeruzalę. — (4) *Povilas laikomas.* Iš valdovo atsakymo galima daryti išvadą, kad jis nelabai pasitiki žydais. — (5) *Kurie tarp jūsų turi galios...* Neseniai atvykęs valdovas dar nebuvo susipažinęs su jų įpročiais ir jų vyresnybės pavadinimais. Gal dėl to jis čia ir vartoja šituos žodžius. — (8) *Nei žydų įstatymui.* Čia Povilo pasiteisinimas išreikštas labai trumpais žodžiais. Jis, be abejo, turėjo jais atremti taip pat plačiau išdėstytus žydų vyresnybės kaltinimus. — (9) *Ar nori eiti į Jeruzalę.* Povilas dabar buvo teisme, kurs buvo laikomas augštesniu, todėl valdovas laikė reikalinga klaustis jo sutikimo, nes Povilui buvo siūloma eiti į žemesnį teismą. — (10) *Tenai aš turiu būti teisiamas.* Apaštalas neatsisako nuo savo teisių ir naudojasi paskutine jam likusia priemone. — (12) *Pasikalbėjęs su savo patarėjais.* Buvo atsitikimų, kuriais buvo negalima šauktis į ciesoriaus teismą, todėl Festas dabar tariasi su savaisiais, ar reikia patenkinti Povilo reikalavimas.

spondit: Caesarem apellasti? ad Caesarem ibis.

[13] Et cum dies aliquot transacti essent: Agrippa rex, et Bernice descenderunt Caesaream ad salutandum Festum. [14] Et cum dies plures ibi demorarentur, Festus regi indicavit de Paulo, dicens: Vir quidam est derelictus a Felice vinctus, [15] de quo cum essem Ierosolymis, adierunt me principes sacerdotum, et seniores Iudaeorum, postulantes adversus illum damnationem. [16] Ad quos respondi: Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem prius quam is, qui accusatur, praesentes habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. [17] Cum ergo huc convenissent sine ulla dilatione, sequenti die sedens pro tribunali, iussi adduci virum. [18] De quo, cum stetissent accusatores, nullam causam deferebant, de quibus ego suspicabar malum: [19] Quaestiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum, et de quodam Iesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. [20] Haesitans autem ego de huiusmodi quaestione, dicebam si vellet ire Ierosolymam, et ibi iudicari de istis. [21] Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti cognitionem, iussi servari eum, donec mittam eum ad Caesarem. [22] Agrippa autem dixit ad Festum: Vo-

Act 24, 27

Act 24, 1; 25, 2

Act 18, 15

Act 23, 8

jais, atsakė: Tu šaukeisi į ciesorių. Eisi pas ciesorių.

[13] Kelioms dienoms praslinkus, į Kesariją atvyko karalius Agripas ir Bernikė Festo pasveikinti. [14] Jiems tenai daug dienų pasiliekant, Festas pranešė karaliui apie Povilą. Jis sakė: Yra Pelikso paliktas vienas kalinys, [15] dėl kurio, kai buvau Jeruzalėje, buvo mane priėję vyriausieji kunigai ir žydų vyresnieji ir reikalavo pasmerkti jį. [16] Aš jiems atsakiau, kad pas romėnus nėra papročio pasmerkti ką nors pirma, nekaip įskųstasis pamato prieš save skundėjus ir gauna progos gintis nuo kaltinimų. [17] Taigi, jiems čia susirinkus, be jokio gaiščio rytojaus dieną atsisėdau į teismo kėdę ir liepiau atvesti žmogų. [18] Atsistoję prieš jį, skundėjai neįrodinėjo nė jokios sunkios jo kaltės, kokios aš laukiau, [19] tik turėjo prieš jį kai kuriuos klausimus apie savo tikėjimą ir apie kokį ten mirusį Jėzų, apie kurį Povilas tvirtino, kad jis gyvas esąs. [20] Turėdamas dėl tokių dalykų tyrinėjimo abejonių, aš paklausiau, ar jis nenorėtų eiti į Jeruzalę ir ten būti dėl tų dalykų teisiamas. [21] Kadangi tačiau Povilas šaukėsi į ciesorių ir reikalavo, kad būtų laikomas kalėjime iki jo ištyrimui, tai aš liepiau jį laikyti, iki jį nusiųsiu pas ciesorių. [22] Agripas tarė Festui: Norėčiau ir aš tą

(13) *Agripas ir Bernikė.* Agripas II buvo sūnus to Erodo, kurs liepė nužudyti šv. Jokūbą (12, 1...). Žydų jis buvo nelabai gerbiamas, nes skirdavo ir vėl atstatydavo vieną po kito vyriausius kunigus. Jo sesuo Bernikė, mirus savo dėdei Erodui, Khalkidės karaliui, už kurio ji buvo ištekėjusi, gyveno pas savo brolį. Abudu norėjo pasveikinti Festą, pradedantį eiti savo pareigas. Kadangi pats Agripas buvo žydas ir žydų šventyklos prižiūrėtojas, tai buvo tinkamas dalykas, kad Festas pasiklaustų jį apie žydų reikalus. — (18) *Jokios sunkios jo kaltės.* Kadangi Povilas buvo su dideliu piktumu žydų kaltinamas, tai Festas laukė, kad bus nurodyta didelių, ypač politinių Povilo nusikaltimų. Tokių nusikaltimų jam neteko išgirsti. Nors žydai ir

žmogų išgirsti. Anas atsakė: Rytoj išgirsi jį. [23] Kitą dieną, kuomet Agripas ir Bernikė atėjo su didele iškilme ir įėjo į teismo rūmus su pulkininkais ir vyresniaisiais miesto vyrais, Festui paliepus, buvo atvestas Povilas. [24] Festas tarė: Karaliau Agripe ir visi vyrai, kurie čia su mumis drauge esate, matote tą, dėl kurio žydų daugybė kreipėsi į mane Jeruzalėje, prašydami ir šaukdami, kad jam nedera ilgiau gyvam būti. [25] Aš patyriau, kad jis nėra padaręs nieko mirties verta. Bet, jam pačiam atsišaukus į ciesorių, nutariau jį siųsti. [26] Aš tačiau neturiu nieko tikra, ką apie jį parašyčiau valdovui. Todėl pastačiau jį jūsų akivaizdon, labiausiai gi tavo, karaliau Agripe, kad, padarius tardymą, turėčiau ką parašyti. [27] Nes man regisi neišmintinga siųsti kalinį ir nepažymėti daromų jam kaltinimų.

26. [1] Tuomet Agripas pasakė Povilui: Leidžiama tau pačiam kalbėti už save. Povilas, ištiesęs ranką, pradėjo teisintis: [2] Laikau save laimingu, karaliau Agripe, kad tavo akyse galiu šiandien save ginti dėl visų kaltinimų, dėl kurių esu žydų įskųstas, [3] ypač, kad tu žinai visus žydų įpročius ir ginčijamus klausimus. Todėl meldžiu kantriai manęs paklausyti. [4] Mano gyvenimą nuo pat mano jaunystės, koks jis buvo nuo pradžios tarp mano vientaučių Jeruzalėje, žino visi žydai. [5] Jie seniai pažįsta ma-

lebam et ipse hominem audire. Cras, inquit, audies eum. [23] Altera autem die cum venisset Agrippa, et Bernice cum multa ambitione, et introissent in auditorium cum tribunis, et viris principalibus civitatis, iubente Festo, adductus est Paulus. [24] Et dicit Festus: Agrippa rex, et omnes, qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc, de quo omnis multitudo Iudaeorum interpellavit me Ierosolymis, petentes et acclamantes non oportere eum vivere amplius. [25] Ego vero comperi nihil dignum morte eum admisisse. Ipso autem hoc appellante ad Augustum, iudicavi mittere. [26] De quo quid certum scribam domino, non habeo. Propter quod produxi eum ad vos, et maxime ad te rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid scribam. [27] Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum, et causas eius non significare.

26. [1] Agrippa vero ad Paulum ait: Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere. [2] De omnibus, quibus accusor a Iudaeis, rex Agrippa, aestimo me beatum, apud te cum sim defensurus me hodie, [3] maxime te sciente omnia, et quae apud Iudaeos sunt consuetudines, et quaestiones: propter quod obsecro patienter me audias. [4] Et quidem vitam meam a iuventute, quae ab initio fuit in gente mea in Ierosolymis, noverunt omnes Iudaei: [5] praescientes me ab ini-

Mt 10, 18
Act 25, 2. 7; 22, 22
Act 23, 29
Act 13, 16; 21, 39 s
Act 23, 6; Phil 3, 5; 2 Cor 11, 22; Gal 1, 14

bandė sukelti abejonių apie Povilo lojalumą ciesoriaus valdžiai, bet valdovas suprato, kad čia dar nebuvo tikros kaltės. — (26) *Valdovui:* ciesoriui.

(26, 1) *Leidžiama tau...* Taip čia Povilas stovėjo karaliaus akivaizdoje, kad liudytų apie Kristų taip, kaip Viešpats jam buvo sakęs (9, 15). Festas, matomai, buvo palikęs Agripui vadovauti šiame Povilo apklausinėjime. — (3) *Ypač, kad tu žinai...* Girdamas Agripo žinojimą, Povilas tuo pačiu daro jį sau palankesnį. — (5) *Kad aš gyvenau...* Žr. aug. (23, 6; 22, 3). —

tio (si velint testimonium perhibere) quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis vixi Pharisaeus. [6] Et nunc in spe, quae ad patres nostros repromissionis facta est a Deo, sto iudicio subiectus: [7] in quam duodecim tribus nostrae nocte ac die deservientes, sperant devenire. De qua spe accusor a Iudaeis, rex. [8] Quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus mortuos suscitat? [9] Et ego quidem existimaveram, me adversus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere. [10] quod et feci Ierosolymis, et multos sanctorum ego in carceribus inclusi, a principibus sacerdotum potestate accepta: et cum occiderentur, detuli sententiam. [11] Et per omnes synagogas frequenter puniens eos, compellebam blasphemare: et amplius insaniens in eos, persequebar usque in exteras civitates. [12] In quibus dum irem Damascum cum potestate, et permissu principum sacerdotum, [13] die media in via, vidi, rex, de caelo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen, et eos, qui mecum simul erant. [14] Omnesque nos cum decidissemus in terram, audivi vocem loquentem

Act 28, 20
Act 24, 15
Act 9, 1—20; 22, 3—21
Act 8, 3; Io 16, 2; Apc 2, 10
Act 9, 2

ne (jei tik norėtų liudyti), kad aš gyvenau, kaip parisiejus, laikydamos griežčiausios mūsų religijos srovės. [6] Ir dabar aš stoviu paduotas teisman dėl vilties pažado, kurs buvo Dievo duotas mūsų tėvams. [7] Jį tikisi pasiekti dvylika mūsų giminių, naktį ir dieną tarnaudami Dievui. Dėl tos vilties esu žydų įskųstas, o karaliau! [8] Kodėl jūs laikote netikėtinu dalyku, kad Dievas prikelia mirusius? [9] Ir man, tiesa, rodėsi, kad aš turiu daryti daug priešingo Jėzaus Nazarėno vardui. [10] Tai ir dariau Jeruzalėje; daug šventųjų aš uždariau į kalėjimus, gavęs valdžios iš vyriausiųjų kunigų; kad juos turėjo užmušti, aš pritariau savo balsu. [11] Visose sinagogose aš, juos plakdamas, dažnai versdavau piktžodžiauti; ir vis labiau prieš juos siusdamas, persekiojau net iki svetimų miestų. [12] Eidamas tokiuo pat tikslu į Damaską su valdžia ir vyriausiųjų kunigų leidimu, [13] vidudienyje ant kelio aš pamačiau, o karaliau, šviesą iš dangaus, skaistesnę už saulės šviesumą, kuri apšvietė mane ir drauge su manim buvusius. [14] Mums visiems parpuolus ant žemės, aš išgirdau bal-

---

(6) *Dėl vilties pažado*... Povilo paaiškinimo mintis yra toki: iki tolei aš buvau uolus žydas, o ir dabar aš išpažįstu ir mokau tokio dalyko, dėl kurio patys žydai neturėtų manęs kaltinti, nes aš skelbiu jų tėvams žadėtąjį Mesiją, Jėzų. — (7) *Dvylika mūsų giminių.* Tai garbingas Izraėlio tautos pavadinimas (plg. Jok 1, 1). — (8) *Kodėl jūs laikote*...: aš kaltinamas, kad skelbiu iš numirusiųjų prisikėlusįjį Jėzų, ir tai žydų. Tai tiesiog nesuprantamas dalykas, nes juk jūs, žydai, nelaikote netikėtinu dalyku, kad Dievas prikelia numirusius. Numirusiųjų prikėlimo pavyzdžių yra jau buvę Sen. Testamente (žr. 4 Kar 4, 18...). Taigi, ir Jėzaus prisikėlimas iš numirusiųjų buvo galimas. — (10) *Tai ir dariau*... Plg. aug. 8, 3. — *Kad juos turėjo užmušti*... Kad be Stepono buvo nužudyta kitų krikščionių, yra įrodymų: 8, 1; 9, 1. 13. — (11) *Versdavau.* Gr. tekste išreikšta, kad Povilas iš savo pusės bandęs versti krikščionis piktžodžiauti, bet pasilieka neaišku, ar ta prievarta turėjo kokio nors pasisekimo. — (12) *Eidamas*... Žr. aug. 9, 2—15; 22, 4—15. — (14) *Ebrajų kalba.* Povilas kalbėjo Agripui graikiškai, todėl jis dabar pastebi, kad eidamas į Damaską, išgirdo balsą, sakantį jam eb-

są, kurs man sakė ebrajų kalba: Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji? sunku tau spardytis prieš akstiną. [15] Aš atsiliepiau: Kas esi, Viešpatie? Viešpats gi tarė: Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji. [16] Bet kelkis ir stokis stačias; nes tam aš tau pasirodžiau, kad tave skirčiau tarnu ir liudytoju tų dalykų, kuriuos matai ir kuriuos tau apreikšiu, [17] gelbėdamas tave iš tautos ir iš pagonių, į kurių tarpą dabar tave siunčiu. [18] Tu turi atverti jų akis, kad gręžtųsi nuo tamsybių į šviesą, ir nuo šetono valdžios į Dievą, kad gautų nuodėmių atleidimą ir dalį tarp šventųjų per tikėjimą į mane. [19] Todėl, karaliau Agripe, aš nebuvau neklusnus regėjimui iš dangaus, [20] bet skelbiau visų pirma damaskiečiams, jeruzaliečiams ir visame Judiejos krašte, paskui pagonims, kad darytų atgailą ir gręžtųsi į Dievą, darydami atgailos vertus darbus. [21] Ta yra priežastis, dėl kurios žydai, sugavę mane šventykloje, mėgino užmušti. [22] Dievo pagalbos padedamas aš stoviu iki šiai dienai ir liudiju mažiems ir dideliems, nieko daugiau nesakydamas, kaip tik tai, ką sakė įvyksiant pranašai ir Mozė, [23] kad Kristus kentėsiąs, kad jis, kaip pirmasis, prisikelsiąs iš numirusiųjų ir skelbsiąs šviesą tautai ir pagonims. [24] Tai jam savo

mihi Hebraica lingua: Saule, Saule, quid me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. [15] Ego autem dixi: Quis es Domine? Dominus autem dixit: Ego sum Iesus, quem tu persequeris. [16] Sed exurge, et sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, ut constituam te ministrum, et testem eorum, quae vidisti, et eorum, quibus apparebo tibi, [17] eripiens te de populo, et gentibus, in quas nunc ego mitto te, [18] aperire oculos eorum, ut convertantur a tenebris ad lucem, et de potestate satanae ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, et sortem inter sanctos per fidem, quae est in me. [19] Unde rex Agrippa, non fui incredulus caelesti visioni: [20] sed his, qui sunt Damasci primum, et Ierosolymis, et in omnem regionem Iudaeae, et Gentibus annunciabam, ut poenitentiam agerent, et converterentur ad Deum, digna poenitentiae opera facientes. [21] Hac ex causa me Iudaei, cum essem in templo, comprehensum tentabant interficere. [22] Auxilio autem adiutus Dei usque in hodiernum diem sto, testificans minori, atque maiori, nihil extra dicens quam ea, quae Prophetae locuti sunt futura esse, et Moyses, [23] si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen annunciaturus est populo, et Gentibus. [24] Haec loquen-

Ez 2, 1. 3
Ir 1, 7;
1 Par 16, 35
Act 20, 32;
Dt 33, 3 s;
Is 35, 5;
42, 7;
61, 1;
Eccl 2, 2;
Col 1, 13
Gal 1, 16
Act 13, 14;
Mt 3, 8;
Rom 15, 19
Act 21, 31;
Lc 24, 44—47
Act 17, 3;
1 Cor 15, 20;
Rom 8, 29 s;
Col 1, 18;
2 Tim 1, 10;
Mt 4, 16
Io 10, 20

---

rajų kalba, t. y., aramajiškai. — *Sunku tau spardytis...*: kaip pakinkytas gyvulys, spardydamos prieš varovo akstiną, tik padidina sau skausmą, taip ir tu tik vargini save, kai man priešiniesi ir mane persekioji. Plg. aug. 9, 5. — (18) *Tu turi atverti...* Plg. Iz 35, 5; Ef 1, 18. — (20) *Bet skelbiau...* Povilas primena savo veiklą, nesilaikydamas kronologijos, tik duodamas jos apžvalgą. Savo pamokslo turinį jis primena panašų į 20, 21. — (21) *Sugavę mane...* Žr. aug. 21, 31. — (22) *Pranašai ir Mozė.* Plg. Lk 24, 44. Mozę Povilas mini po pranašų gal dėl to, kad pranašuose yra daug daugiau tiesioginių pranašysčių apie Kristų, negu Mozės knygose. — (23) *Šviesą tautai.* Plg. Jo 1, 4. 9. — (24) *Povilai, tu eini iš proto.* Povilo kalba, kuria jis no-

te eo, et rationem reddente, Festus magna voce dixit: Insanis Paule: multae te litterae ad insaniam con⸗vertunt. [25] Et Paulus: Non insanio (inquit) optime Feste, sed verita⸗tis, et sobrietatis verba loquor. [26] Scit enim de his rex, ad quem et constanter loquor: latere enim eum nihil horum arbitror. Neque enim in angulo quidquam horum gestum est. [27] Credis rex Agrip⸗pa prophetis? Scio quia credis. [28] Agrippa autem ad Paulum: In modico suades me Christianum fie⸗ri. [29] Et Paulus: Opto apud Deum, et in modico, et in magno, non tan⸗tum te, sed etiam omnes, qui au⸗diunt, hodie fieri tales, qualis et ego sum, exceptis vinculis his. [30] Et exurrexit rex, et praeses, et Bernice, et qui assidebant eis. [31] Et cum secessissent, loquebantur ad invicem, dicentes: Quia nihil mor⸗te, aut vinculis dignum quid fecit homo iste. [32] Agrippa autem Festo dixit: Dimitti poterat homo hic, si non appellasset Caesarem.

Act 23, 26

Io 18, 20

Act 11, 26; 1 Ptr 4, 16

Act 25, 11

pasiteisinimui pasakius, Festas ta⸗rė dideliu balsu: Povilai, tu eini iš proto; didelis mokslas veda tave į beprotystę. [25] Povilas atsakė: Aš neeinu iš proto, gerbiamiausis Fe⸗ste; aš kalbu tiesos ir išminties žo⸗džius. [26] Tuos dalykus žino kara⸗lius, kuriam aš drąsiai kalbu, nes manau, kad jam nieko iš jų nėra paslėpta; juk nė vienas iš jų ne⸗įvyko užkampyje. [27] Tiki, karaliau Agripe, pranašams? Aš žinau, kad tu tiki. [28] Bet Agripas tarė Povilui: Tu trumpu laiku nori man įkalbėti būti krikščionimi. [29] Povilas atsakė: Prašau Dievą, kad, ar mažė ar daug reiktų, ne tik⸗tai tu, bet ir tie visi, kurie šiandien klausosi, būtumėte tokie, koks aš esu, tik be šitų grandinių. [30] Po to atsikėlė karalius, valdovas, Berni⸗kė ir drauge su jais sėdėjusieji. [31] Pasitraukę, jie kalbėjosi tarp sa⸗vęs ir sakė: Tas žmogus nėra nie⸗ko padaręs, kas būtų verta mirties ar kalėjimo. [32] O Agripas tarė Fe⸗stui: Tasai žmogus galėjo būti pa⸗leistas, kad nebūtų šaukęsis į cie⸗sorių.

---

rėjo daryt įtakos žydų mokslą supran⸗tančiam Agripui, buvo visai nesupran⸗tama pagoniui romėnui Festui. Todėl jis ir daro šitą savo pastabą. Povilas anaiptol nenustoja lygsvaros ir tuojau atsako: mano žodžiai sutinka su tikro⸗ve ir yra išminties padiktuoti. — (27) *Aš žinau, kad tu tiki...* Būdamas žy⸗das, Agripas žydų akyse negalėjo išsi⸗ginti tikėjimo į pranašus. — (28) *Tu trumpu laiku:* tu bemaž ko prikalbi⸗nėji mane (Ekum.). Anot kitų: su dideliu vargu, nedaugeliu žodžių. Agripas jaučia tiesos galią, bet nenori pasiduoti jai su savo nuodėminga šir⸗dimi (Auks. Kir⸗Jer.). — (29) *Kad, ar maž ar daug reiktų...:* aš trokštu, kad tu ir visi taptumėte krikščionimis, vis tiek, ar tai bus pasiekta su dideliu ar mažu vargu, nedaugeliu ar daugeliu žodžių. — (31) *Nėra nieko padaręs...* Taip žydai ir pagonys gerai liudija apie Povilą (plg. 23, 9. 29; 25, 25). — (32) *Galėjo būti paleistas.* Šitokį atsakymą davė Agripas, žiūrėdamas į Povilo el⸗gesį žydo akimis. Jis matė, kad Povi⸗las nebuvo nusikaltęs žydams. Tai turėjo būti nurodymas ir Festui, ką jis gali parašyti ciesoriui (25, 14. 21. 26).

c) Šv. Povilo kelionė Romon ir pasi⸗likimas tenai, 27, 1—28, 31

Kelionės pradžia iš Kesarijos iki Kretai (27, 1—13). Labai pavojinga audra tolesnėje kelionėje į Romą (14—26). Priplaukimas prie Maltos salos ir išsigelbėjimas (27—44). Povilas Mal⸗

27. [1] Nutarus, kad Povilas turi plaukti į Italiją ir būti atiduotas drauge su kitais kaliniais ciesoriaus kuopos šimtininkui, vardu Julijui, [2] mes įsėdome į Adramitijos laivą, kurs turėjo plaukti išilgai Azijos krantų, ir leidomės kelionėn. Su mumis buvo makedonietis Aristarkas iš Tesalonikos. [3] Rytojaus dieną atvykome į Sidoną. Julijus, žmoniškai apsieidamas su Povilu, leido jam nueiti pas prietelius ir save aprūpinti. [4] Atsistūmę iš ten, plaukėme aplinkui Kiprą, nes vėjai buvo priešingi. [5] Praplaukę jūromis pro Kilikiją ir Pampiliją, atvykome į Mirą Likijoje. [6] Tenai šimtininkas rado laivą iš Aleksandrijos, plaukiantį į Italiją, ir į jį mus persodino. [7] Daug dienų pamažu plaukdami,

27. [1] Ut autem iudicatum est navigare eum in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine Iulio cohortis Augustae, [2] ascendentes navem Adrumetinam, incipientes navigare circa Asiae loca, sustulimus, perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. [3] Sequenti autem die devenimus Sidonem. Humane autem tractans Iulius Paulum, permisit ad amicos ire, et curam sui agere. [4] Et inde cum sustulissemus, subnavigavimus Cyprum, propterea quod essent venti contrarii. [5] Et pelagus Ciliciae, et Pamphyliae navigantes, venimus Lystram, quae est Lyciae: [6] et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Italiam, transposuit nos in eam. [7] Et cum multis diebus

Act 25, 12
Act 19, 29; 20, 4; Col 4, 10; 2 Cor 11, 25; Phm 24
Act 24, 23; 28, 2. 16; 27, 43
Act 28, 11

tos saloje (28, 1—10). Kelionė iš Maltos į Romą (11—16). Šv. Povilo pasilikimas ir veikla Romoje (17—31).

(27, 1) *Su kitais kaliniais:* paprastais nusikaltėliais, kurie gal buvo siunčiami Romon kautis su žvėrimis cirko arenoje. — *Ciesoriaus kuopos.* Kesarijoje stovėjo pagelbinė kariuomenė. Jos dalys gal turėjo garbės pavadinimus. Čia buvo „Ciesoriaus" kuopa, taip kaip aug. 10, 1 „Itališkoji" kuopa. Apie kuopos šimtininką Julijų daugiau žinių neturime. — (2) *Mes įsėdome.* Apd autorius Lukas buvo drauge su šv. Povilu Kesarijoje taip kaip jis buvo lydėjęs jį iš Pilypų į Jeruzalę (20, 6—21, 17); todėl, aprašinėdamas čia kelionę į Romą, jis vartoja pirmąjį daugiskaitos asmenį. — *Adramitijos laivą,* t. y., laivą, kurs turėjo plaukti į Mizijos (Maž. Azijos) pakraštyje buvusį Adramitijos (Adramyttium) uostą. Laivas turėjo būti prekybinis, bet imdavosi vežti ir keleivius; todėl juo galėjo plaukti be kliūčių, apmokėję kelionę, ir Povilo draugai. Julijus, neradęs laivo, kurs plauktų tiesiog į Italiją, susodino kalinius į šitą laivą, manydamas, kad pakelėje pasiseks rasti kitą laivą, plaukiantį toliau į vakarus, gal į pačius Puteolius Italijoje. — *Aristarkas.* Žr. aug. 19, 29; 20, 4. — (3) *Į Sidoną.* Sidonas Penikijos krašte buvo tolimiausis miestas, kurį kada nors buvo pasiekęs pats Išganytojas (Mt 11, 21; Mk 7, 31). Sidone tuo metu jau turėjo būti krikščionių bendruomenė, kurią Povilas dabar aplanko. — (4) *Plaukėme aplinkui Kiprą.* Laivas plaukė ne tiesiog į Tarpžemio jūrą, bet tarp Penikijos kranto ir Kipro salos, laikydamasis arčiau tos salos. — (5) *Pro Kilikiją...* Žr. aug. 6, 9; 2, 10. — *Į Mirą.* Vulgatoje vietos vardas yra Listra; bet tai aiški perrašinėtojų klaida, nes Listra yra labai toli nuo jūros kranto Likaonijoje (14, 6). Gr. t. yra tikras vietos vardas, Mira. — (6) *Laivą iš Aleksandrijos.* Šitas laivas turėjo būti labai didelis, nes jame buvo gana vietos 270 keleivių; be to, jis vežė didelį javų krovinį, gal kviečių, nes Roma buvo aprūpinama kviečiais iš Egipto. — (7) *Daug dienų:* ne mažiau dviejų savaičių. Plaukimas buvo sunkus, nes laivo nebedengė nuo vėjo jokie kran-

tarde navigaremus, et vix devenissemus contra Gnidum, prohibente nos vento, adnavigavimus Cretae iuxta Salmonem: [8] et vix iuxta navigantes, venimus in locum quendam, qui vocatur Boniportus, cui iuxta erat civitas Thalassa. [9] Multo autem tempore peracto, et cum iam non esset tuta navigatio, eo quod et ieiunium iam praeteriisset, consolabatur eos Paulus, [10] dicens eis: Viri, video quoniam cum iniuria, et multo damno non solum oneris, et navis, sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigatio. [11] Centurio autem gubernatori et nauclero magis credebat, quam his, quae a Paulo dicebantur. [12] Et cum aptus portus non esset ad hiemandum, plurimi statuerunt consilium navigare inde, si quomodo possent, devenientes Phoenicen, hiemare, portum Cretae respicientem ad Africum, et ad Corum. [13] Aspirante autem Austro, aestimantes propositum se tenere, cum sustulissent de Asson, legebant Cretam. [14] Non post multum autem misit se contra ipsam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo. [15] Cumque arrepta esset navis, et non posset conari in ventum, data nave flatibus, ferebamur. [16] In insulam autem quandam decurren-

2 Cor 11, 25 s; Lev 16, 29

Act 27, 30

tik su vargu atvykome ties Gnidu. Kadangi vėjas nebeleido, mes plaukėme Kretos link išilgai Salmonės. [8] Vargingai praplaukę pro šalį, atvykome į vieną vietą, kuri vadinama Gerasis Uostas, arti kurios buvo miestas Talasa. [9] Kadangi daug laiko buvo praslinkę, ir plaukimas buvo jau pavojingas, nes ir pasninkas buvo jau praėjęs, Povilas juos įspėjo, [10] jiems sakydamas: Vyrai, matau, kad plaukimas žada būti su nepatogumu ir dideliu nuostoliu ne tik važtos ir laivo, bet ir mūsų gyvybių. [11] Bet šimtininkas labiau tikėjo vairininkui ir laivininkui, kaip Povilo žodžiams. [12] Neesant patogaus uosto žiemavimui, dauguma nutarė plaukti iš ten ir, jei kaip nors pavyktų pasiekti, žiemauti Penikse. Yra tai Kretos uostas, uždengtas nuo pietvakario ir šiaurvakario vėjo. [13] Lengvai papūtus pietų vėjui, jie tikėjosi galėsią įvykdyti savo sumanymą ir, pakėlę inkarus, plaukė visai arti Kretos kranto. [14] Bet neilgai trukus, puolė laivą viesulas, vadinamas šiaurrytys vėjas. [15] Laivas buvo pagautas ir negalėjo atsigręžti prieš vėją. Paleidę laivą pavėjui, buvome tolyn nešami. [16] Plaukdami pro vieną salą,

---

tai. — *Salmonės:* Kretos salos šiaurės rytuose. — (8) *Gerasis Uostas.* Lotyniškai jis buvo vadinamas Boniportus, o graikiškai Kaloi limenes. — *Talasa.* Tikriau Alasa. Jis buvo vadinamas taip pat Lazėa. — (9) *Daug laiko:* nuo išplaukimo iš Kesarijos. Minimas čia žydų pasninkas buvo permaldavimo diena spalių mėnesyje. Tuomet Tarpžemio jūroje prasideda didelės audros. Romos įpročiu, kelionės Tarpžemio jūra pradedamos nuo kovo mėnesio ir tęsiamos iki lapkričio; žydai tą laiką dar labiau trumpindavo. — (10) *Su nepatogumu.* Povilas jau tris kartus buvo iškentėjęs laivo sudužimą (2 Kor 11, 25), todėl jis galėjo kalbėti, kaip žmogus labai prityręs. — (12) *Neesant patogaus...* Gerasis Uostas nebuvo uždarytas nuo rytų ir pietų vėjo. — (13) *Visai arti.* Vulgatos žodis „Asson", anot daugelio aiškintojų, čia ne vietos vardas ir reiškia: arčiau arba visai arti. Taigi, laivas su keleiviais laikėsi pietų šono prie Kretos salos; taip buvo lengviau plaukti,

kuri vadinama Kauda, vos galėjome sulaikyti valtį. [17] Ją įkėlę, jūrininkai pritaikė paspirtis ir perrišo laivą. Bijodami patekti ant seklumos, nuleido bures, ir taip buvo nešami. [18] Kadangi mes buvome smarkios audros mėtomi, tai rytojaus dieną jie išmetė važtą, [19] trečią dieną išmetė savo rankomis laivo rakandus. [20] Nei saulei, nei žvaigždėms daug dienų nesirodant ir nemažai audrai mus varginant, jau buvo žuvusi visa mūsų išsigelbėjimo viltis. [21] Kadangi jie buvo taip ilgai pasilikę be valgio, tai Povilas, atsistojęs tarp jų, tarė: Reikėjo, vyrai, paklausyti manęs ir nesileisti nuo Kretos; taip būtų buvę išvengta to nepatogumo ir nuostolio. [22] Dabar tačiau patariu jums nenusiminti; nes nė vieno jūsų gyvybė nežus, tiktai laivas. [23] Nes šią naktį atsistojo prie manęs Dievo, kurio aš esu ir kuriam tarnauju, angelas [24] ir tarė: Nebijok, Povilai, tau reikia stoti ciesoriaus akivaizdon; ir štai Dievas tau padovanojo visus, kurie su tavim plaukia. [25] Todėl, vyrai, turėkite drąsos; nes aš tikiu Dievui, kad taip bus, kaip man pasakyta. [26] Mes turime priplaukti prie vienos salos.

[27] Atėjus keturioliktai nakčiai, mums beplaukiant Adrija, apie vi-

tes, quae vocatur Cauda, potuimus vix obtinere scapham. [17] Qua sublata, adiutoriis utebantur, accingentes navem, timentes ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur. [18] Valida autem nobis tempestate iactatis, sequenti die iactum fecerunt: [19] et tertia die suis manibus armamenta navis proiecerunt. [20] Neque autem sole, neque sideribus apparentibus per plures dies, et tempestate non exigua imminente, iam ablata erat spes omnis salutis nostrae. [21] Et cum multa ieiunatio fuisset, tunc stans Paulus in medio eorum, dixit: Oportebat quidem, o viri, audito me, non tollere a Creta, lucrique facere iniuriam hanc, et iacturam. [22] Et nunc suadeo vobis bono animo esse, amissio enim nullius animae erit ex vobis, praeterquam navis. [23] Astitit enim mihi hac nocte Angelus Dei, cuius sum ego, et cui deservio, [24] dicens: Ne timeas Paule, Caesari te oportet assistere: et ecce donavit tibi Deus omnes, qui navigant tecum. [25] Propter quod bono animo estote viri: credo enim Deo, quia sic erit, quemadmodum dictum est mihi. [26] In insulam autem quandam oportet nos devenire.

[27] Sed posteaquam quartadecima nox supervenit, navigantibus nobis

Ion 1, 5

Act 27, 33. 38

Act 9, 15; 23, 11

Act 28, 1

---

nes čia laivui padėjo pietų vėjas. — (17) *Perrišo laivą:* apsuko laivą išilgai jo šonų keletą kartų stipriomis virvėmis, kad taip laivas būtų jų palaikomas ir netaip greitai galėtų pertrūkti. Stiprus šiaurės rytų vėjas varė laivą į pietų vakarus, todėl bijota, kad laivas nepatektų ant didžiosios seklumos (Sirties). — (18) *Išmetė važtą.* Krovinį išmetus, laivas turėjo palengvėti ir netaip smarkiai įsitrenkti į pasiektą seklumą. — *Išmetė savo rankomis,* todėl jautė, kad pavojus didėjo, ir reikalas palengvinti laivą buvo gyvas. Išmetė laivo rakandus: stalus ir t.t. — (21) *Atsistojęs tarp jų:* tarp jūrininkų. — (22) *Patariu jums...* Kadangi pasirodė, kad anksčiau duotas apaštalo įspėjimas turėjo rimto pagrindo, tai ir dabar jūrininkai turėjo pasitikėti jo žodžiais. — (24) *Dievas tau padovanojo...:* dėl tavęs Dievas nori išgelbėti ir kitus.

(27) *Keturioliktai nakčiai.* Keturiolikta naktis čia skaitoma nuo išplauki-

in Adria circa mediam noctem, su⸗spicabantur nautae apparere sibi aliquam regionem. [28] Qui et sum⸗mittentes bolidem, invenerunt pas⸗sus viginti: et pusillum inde sepa⸗rati, invenerunt passus quindecim. [29] Timentes autem ne in aspera lo⸗ca incideremus, de puppi mittentes anchoras quattuor, optabant diem fieri. [30] Nautis vero quaerentibus fugere de navi, cum misissent sca⸗pham in mare, sub obtentu quasi inciperent a prora anchoras exten⸗dere, [31] dixit Paulus Centurioni, et militibus: Nisi hi in navi manse⸗rint, vos salvi fieri non potestis. [32] Tunc absciderunt milites funes scaphae, et passi sunt eam excide⸗re. [33] Et cum lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere ci⸗bum, dicens: Quartadecima die ho⸗die expectantes ieiuni perma⸗netis, nihil accipientes. [34] Prop⸗ter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius ves⸗trum capillus de capite peribit. [35] Et cum haec dixisset, sumens pa⸗nem, gratias egit Deo in conspec⸗tu omnium: et cum fregisset, coe⸗pit manducare. [36] Animaequiores autem facti omnes, et ipsi sumpse⸗runt cibum. [37] Eramus vero uni⸗versae animae in navi ducentae sep⸗tuaginta sex. [38] Et satiati cibo al⸗leviabant navem, iactantes triticum

Act 27, 16

Act 27, 21. 27

1 Sm 14, 45; 2 Sm 14, 11; Mt 10, 30

Io 6, 11; 1 Cor 10, 30; Rom 14, 6; 1 Tim 4, 4

Act 9, 19

dunaktį jūrininkai tarėsi prisiar⸗tiną į kažin kokią sausumą. [28] Jie nuleido virvę su švinu ir rado dvi⸗dešimt sieksnių gilumos; netoli nuo ten nuplaukę, rado penkioliką sieksnių. [29] Bijodami, kad nepa⸗tektumėm ant uolingos vietos, jie nuleido nuo laivo užpakalio ketu⸗ris inkarus ir labai laukė, kad iš⸗auštų. [30] Jūrininkams tykojant pa⸗bėgti nuo laivo ir pradėjus leisti valtį į jūrą, būk jie norį įleisti in⸗karus ir iš priešakio, [31] Povilas ta⸗rė šimtininkui ir kareiviams: Jei šitie nepasiliks laive, jūs negalėsite išsigelbėti. [32] Tuomet kareiviai nu⸗kirto valties virves ir leido jai nu⸗kristi. [33] Pradėjus švisti, Povilas ragino visus valgyti, sakydamas: Šiandien keturiolikta diena, kaip belaukdami pasiliekate nevalgę, nieko neragaudami. [34] Todėl pra⸗šau jus imti valgį. Tai pravers jums išsigelbėti, nes nė vieno jūsų plaukas nuo galvos nepražus. [35] Tai pasakęs, jis ėmė duonos, pa⸗dėkojo Dievui visų akivaizdoje ir perlaužęs pradėjo valgyti. [36] Tuo⸗met nusiramino visi ir taip pat pa⸗valgė. [37] Laive visų mūsų buvo du šimtu septynios dešimtys šeši žmonės. [38] Pasisotinę valgiu, jie palengvino laivą, išmesdami javus

---

mo iš Gerojo uosto. — *Adrija...* Adri⸗jos jūra anuo metu buvo vadinama jū⸗ra tarp Graikijos, Italijos ir Afrikos. — (28) *Sieksnių.* Sieksniu čia vadina⸗ma mastas lygus 1,85 metro. — (31) *Jei šitie nepasiliks...* Jūrininkams pa⸗bėgus, nebus kam valdyti laivo taip sunkiose sąlygose, ir visi turės žūti. Povilas, tiesa, buvo žadėjęs išsigelbėji⸗mą, bet tas išsigelbėjimas buvo gali⸗mas tik ta sąlyga, jei kiekvienas atliks savo pareigą, jei jūrininkai panaudos savo mokėjimą valdyti laivą. — (34) *Imti valgį...* Laikas iki aušrai geriausiai bus sunaudotas tam, kad visi pavalgytų ir taip sustiprintų savo jėgas besiarti⸗nančiam darbui. Visą kelionės laiką iš Gerojo uosto jūrininkai taip buvo užimti darbu ir kova su audra, kad neturėjo laiko net tinkamai pavalgyti. — (38) *Išmesdami javus.* Šitie javai tikriausiai buvo skirti laivo žmonių maistui. Kadangi žmonių buvo daug, tai ir tų javų svoris buvo žymus. Javus

į jūrą. [39] Dienai išaušus, jie nepa⸗žino tos žemės, bet pamatė vieną įlanką su žemu krantu; prie jos jie panorėjo, jei bus galima, privaryti laivą. [40] Jie pakėlė inkarus ir pa⸗sidavė jūrai; drauge paleido vairų ryšius ir, pakėlę priešakines bures, pavėjui leidosi prie kranto. [41] Mes patekome į vietą, turinčią iš abiejų pusių jūrą; laivas įsitrenkė, taip kad priešakis laikėsi įsmigęs neju⸗damai, o galas pradėjo irti dėl jū⸗ros smarkumo. [42] Kareiviai buvo sumanę užmušti kalinius, kad kas išplaukęs nepabėgtų. [43] Bet šimti⸗ninkas, norėdamas išgelbėti Po⸗vilą, neleido tai daryti ir liepė tiems, kurie mokėjo plaukti, pir⸗miems šokti į jūrą, plaukti ir iš⸗eiti į sausumą; [44] likusius jie išnešė vienus ant lentų, kitus ant laivo li⸗kučių. Taip atsitiko, kad visi žmo⸗nės išsigelbėjo į sausumą.

28. [1] Tik išsigelbėję patyrėme, kad salos vardas buvo Melita. Bar⸗barai parodė mums nemaža žmo⸗niškumo. [2] Nes sukūrę ugnį dėl

in mare. [39] Cum autem dies factus esset, terram non agnoscebant: si⸗num vero quendam considerabant habentem littus, in quem cogita⸗bant, si possent, eiicere navem. [40] Et cum anchoras sustulissent, committebant se mari, simul laxan⸗tes iuncturas gubernaculorum: et levato artemone secundum aurae flatum tendebant ad littus. [41] Et cum incidissemus in locum ditha⸗lassum, impegerunt navem: et pro⸗ra quidem fixa manebat immobilis, puppis vero solvebatur a vi maris. [42] Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent: nequis cum enatasset, effugeret. [43] Centurio autem volens servare Paulum, pro⸗hibuit fieri: iussitque eos, qui pos⸗sent natare, emittere se primos, et evadere, et ad terram exire: [44] et ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam super ea quae de navi erant. Et sic factum est, ut omnes animae evaderent ad terram.

Act 27, 3

Act 27, 22 ss

28. [1] Et cum evasissemus, tunc cognovimus quia Melita insula vo⸗cabatur. Barbari vero praestabant non modicam humanitatem nobis. [2] Accensa enim pyra, reficiebant

Act 27, 3

---

išmesdami į jūrą, jie darė laivą len⸗gvesnį; pasilikti jų sau nebuvo išskaičia⸗vimo; jūros paviršiuje jie negalėjo il⸗giau pasilikti, ir laivas turėjo žūti. (22 e.). — (40) *Jie pakėlė inkarus*... Laiko negaišdami ir vis nenorėdami apsunkin⸗ti laivo, jūrininkai atrišo virves, prie kurių buvo pririšti inkarai, ir paliko tuos inkarus jūroje. Vairai, kurie, įlei⸗džiant inkarus, buvo stipriai pririšti, dabar buvo atrišti, kad jais būtų gali⸗ma naudotis. — (41) *Į vietą, turinčią*... Šita vieta vėliau buvo praminta šv. Po⸗vilo įlanka. Ji yra salos šiaurryčiuose. Į vakarus nuo jos yra maža Salmone⸗tos sala. Žodžių „*dėl jūros smarku⸗mo*" gr. t. nėra. — (42) *Užmušti ka⸗linius*... Einant Romos įstatymais, ka⸗reiviai turėjo atsakyti savo gyvybe už tuos, kurie buvo jiems pavesti saugoti. — (43) *Neleido tai daryti.* Kad išsi⸗gelbėtų Povilas, kuriam šimtininkas bu⸗vo palankus (3 e.), jis neleido užmušti nė vieno kalinio. — (44) *Visi žmo⸗nės išsigelbėjo:* taip buvo įvykdyti pra⸗našiniai Povilo žodžiai.

(28, 1) *Melita:* dabar Malta. — *Bar⸗barai.* Žmonės, kurie nepriklausė nei Graikų nei Romos tautoms ir nevarto⸗jo tų tautų kalbų. Maltos gyventojų kalba buvo puniška. — (2) *Dėl už⸗ėjusio lietaus*... Prie lietaus ir šalčio bu⸗

nos omnes propter imbrem, qui imminebat, et frigus. [3] Cum congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, et imposuisset super ignem, vipera a calore cum processisset, invasit manum eius. [4] Ut vero viderunt Barbari pendentem bestiam de manu eius, ad invicem dicebant: Utique homicida est homo hic, qui cum evaserit de mari, ultio non sinit eum vivere. [5] Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est. [6] At illi existimabant eum in tumorem convertendum, et subito casurum, et mori. Diu autem illis expectantibus, et videntibus nihil mali in eo fieri, convertentes se, dicebant eum esse Deum. [7] In locis autem illis erant praedia principis insulae, nomine Publii, qui nos suscipiens, triduo benigne exhibuit. [8] Contigit autem, patrem Publii febribus, et dysenteria vexatum iacere. Ad quem Paulus intravit: et cum orasset, et imposuisset ei manus, salvavit eum. [9] Quo facto, omnes, qui in insula habebant infirmitates, accedebant, et curabantur: [10] qui etiam multis ho-

Mc 16, 18; Lc 10, 19

Lc 14, 11

Lc 4, 38 s

9 Mt 10, 8

užėjusio lietaus ir šalčio, atgaivino mus. [3] Kai Povilas surinko nemažą sausų šakų krūvą ir padėjo ant ugnies, išlindus nuo karščio gyvatė įsikando į jo ranką. [4] Barbarai, pamatę kirmėlę, kabančią prie jo rankos, kalbėjosi tarp savęs: Tikrai tas žmogus galvažudis. Nors jis išsigelbėjo iš jūros, tačiau kerštas neleidžia jam gyvam būti. [5] Bet jis nukratė kirmėlę į ugnį, ir jam nieko pikto neatsitiko. [6] Jie gi laukė jį sutinsiant, ūmai parpulsiant ir mirsiant. Ilgai laukę ir matydami, kad jam nieko pikto neatsitiko, ėmė kitaip manyti ir sakė, jis esąs dievas. [7] Tose vietose buvo salos vyresniojo, vardu Publijaus, laukai. Jis mus priėmė ir tris dienas meilingai išlaikė. [8] Atsitiko, kad Publijaus tėvas gulėjo, sirgdamas drugiu ir kruvinąja. Povilas nuėjo pas jį, pasimeldė, padėjo ant jo rankas ir jį pagydė. [9] Po to atsitikimo kiti salos gyventojai, kurie sirgo, ėjo pas jį ir buvo pagydyti. [10] Be to, jie parodė

---

vo prisidėjusi ir ta aplinkybė, kad išgelbėtieji buvo jau sušlapę jūros vandenyje. — (3) *Sausų šakų.* Tai galėjo būti krūmo pavidalo augalai, kokių ir dabar galima matyti šv. Povilo įlankoje. — (4) *Tas žmogus galvažudis...* Maltos gyventojai gal žinojo, kad Povilas buvo kalinys, nes kareiviai, kaip galima spręsti iš 27, 42, saugojo jį, kaip kitus kalinius. O jei jie to ir nežinojo, tai iš tos aplinkybės, kad jis, ką tik išsigelbėjęs iš laivo sudužimo, pateko į naują pavojų, darė išvadą, kad jis dieviškosios teisybės yra persekiojamas. — (5) *Nieko pikto neatsitiko.* Plg. Mk 16, 18. — (6) *Jis esąs dievas.* Gyvatės įgylimas turėjo būti jam mirtingas. Kadangi Povilas pasiliko gyvas, tai, jų manymu, jis turėjo turėti dieviškosios galios, arba pats būti dievas. Ir Apd autorius, matomai, tiki, kad čia buvo įvykęs stebuklas. Plg. aug. 14, 10. 11. — (7) *Vyresniojo.* Tas vyresnysis gal buvo Sicilijos pretoriaus legatas.—*Mus priėmė:* Povilą ir jo kelionės draugus, o gal ir šimtininką Julijų. Išlaikymas buvo labai reikalingas tik pirmomis dienomis, iki susidarė tinkamos sąlygos žiemai saloje praleisti. Maltos saloje rodoma nemažas urvas, kuriame Povilas praleidęs 3 mėnesius. — (8) *Padėjo ant jo rankas...* Plg. Mt 8, 14. — (9) *Buvo pagydyti.* Stebuklingi pagydymai gal laimėjo Kristui saloje ne vieną tikintįjį. Anot padavimo, Publijus buvęs pirmasis Maltos vyskupas.

mums daug pagarbos ir išplaukiantiems įkrovė, kas buvo reikalinga.

[11] Po trijų mėnesių išplaukėme Aleksandrijos laivu, kurs žiemavo saloje. Jo ženklas buvo Dioskurai. [12] Atvykę į Sirakuzą, pasilikome čia tris dienas. [13] Iš ten plaukdami aplinkui pakraščiais, atvykome į Regiją ir po vienos dienos, papūtus pietų vėjui, atvykome rytojaus dieną į Puteolius. [14] Čia atradę brolių, buvome prašyti pasilikti pas juos septynias dienas. Taip atkeliavome Romon. [15] Iš ten gi broliai, išgirdę apie mus, išėjo mūsų pasitikti iki Apijaus Prekyvietės ir Trijų Tabernų. Pamatęs juos, Povilas dėkojo Dievui ir įgijo pasitikėjimo.

noribus nos honoraverunt, et navigantibus imposuerunt quae necessaria erant.

[11] Post menses autem tres navigavimus in navi Alexandrina, quae in insula hiemaverat, cui erat insigne Castorum. [12] Et cum venissemus Syracusam, mansimus ibi triduo. [13] Inde circumlegentes devenimus Rhegium: et post unum diem flante Austro, secunda die venimus Puteolos; [14] ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem: et sic venimus Romam. [15] Et inde cum audissent fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii forum, ac tres Tabernas. Quos cum vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam.

Rom 1, 7

(11) *Po trijų mėnesių:* gal vasario pradžioje 62 metais.—*Dioskurai.* Kiekvienas laivas senovėje priešakyje turėjo išdrožtą savo vardo ženklą, o užpakalyje — savo dievaičio globėjo paveikslą. Dioskurais buvo vadinamu du broliu dievaičiu: Kastoras ir Poluksas. Jie buvo laikomi Jupiterio ir Ledos sūnumis ir jūrininkų dievaičiais globėjais. — (12) *Į Sirakuzą.* Tai žymus miestas Sicilijoje. — (13) *Į Regiją:* pačiame pietų Italijos gale. — *Į Puteolius.* Tai buvo gana žymus senovėje uostas. Jame, paprastai, sustodavo iš Egipto atvykę laivai su javais. — (14) *Čia atradę brolių.* Kad Puteoliuose jau buvo krikščionių, tai yra įrodymas, kaip plačiai jau tuomet buvo paplitusi krikščionystė. Šimtininkas duoda Povilui naują palankumo įrodymą, leisdamas jam susisiekti su Puteolio krikščionimis. — (15) *Iš ten gi broliai*... 14 e. paminėtas atvykimas į Romą buvo Povilo kelionės tikslas. Dabar nurodomos dar kai kurios to atvykimo aplinkybės. Apijaus kelias nuo seniausių laikų jungia Romą su Italijos pietumis. Povilui pasiliekant Puteoliuose, Romos krikščionys gavo apie jį žinią ir išėjo jo pasitikti vienos dienos kelią. Kai kuriems iš jų, plg. Rom 16, 3 . . ., Povilas buvo asmeniškai pažįstamas, o jo laiškas, kurį jis buvo parašęs romėnams prieš 3 metus, turėjo sužadinti visų norą pagerbti jį kaip apaštalą ir pasveikinti kaip brolį. Apijaus prekyvietė buvo prie Apijaus kelio. Iki Romai nuo jos buvo apie 80 kilm. kelio. Paėjus tuo pačiu Apijaus keliu dar 20 klm, buvo pasiekta trijų Tabernų (trijų užeigos namų) miestelis. Čia Povilą gal pasitiko kiti krikščionys, kurie negalėjo eiti iki Apijaus prekyvietės. — *Dėkojo Dievui ir*... Povilas vedamas Romon ne kaip kalinys, bet kaip nugalėtojas. Suprantama, kad apaštalas, po tiek iškentėtų vargų, jautėsi prislėgtas. Bet dabar, matydamas jam palankius, meilės pilnus krikščonis, jis vėl įgyja drąsos. Juk tai buvo broliai ir nariai tos Bažnyčios, kuri Petro įkurta, kurios veidą pamatyti jis taip seniai troško (Rom 1, 11), kurios tikėjimu jis su visu krikščionišku pasauliu stebėjosi (Rom 1, 8). Juk tai buvo pasiuntiniai tos Bažnyčios, kuri buvo Dievo išrinkta visiems laikams, kad būtų pasaulio Bažnyčia, bažnyčių motina, prie kurios

Act 27, 3

Act 13, 15; 23, 1

Act 3, 13; Lc 23, 11 s

Act 25, 11; 26, 32

Act 23, 6; 26, 6 s

[16] Cum autem venissemus Romam, permissum est Paulo manere sibimet cum custodiente se milite. [17] Post tertium autem diem convocavit primos Iudaeorum. Cumque convenissent, dicebat eis: Ego, viri fratres, nihil adversus plebem faciens aut morem paternum, vinctus ab Ierosolymis traditus sum in manus Romanorum [18] qui cum interrogationem de me habuissent, voluerunt me dimittere, eo quod nulla esset causa mortis in me. [19] Contradicentibus autem Iudaeis, coactus sum appellare Caesarem, non quasi gentem meam habens aliquid accusare. [20] Propter hanc igitur causam rogavi vos videre, et alloqui. Propter spem enim Israel catena hac circumdatus sum. [21] At illi dixerunt ad eum: Nos neque litteras accepimus de te a Iudaea, neque adveniens aliquis fratrum nunciavit, aut locutus est quid

[16] Kai atvykome Romon, Povilui buvo leista apsigyventi, kur pats norėjo su sargiančiu jį kareiviu. [17] Trims dienoms praslinkus, jis suvadino žydų vyresniuosius. Kada jie susiėjo, jis jiems kalbėjo: Vyrai broliai, nors aš nieko neesu padaręs prieš tautą, nei prieš tėvų papročius, tačiau esu išduotas iš Jeruzalės, kaip kalinys į romėnų rankas. [18] Tie, perklausinėję mane, norėjo mane paleisti, nes nebuvo manyje jokios mirties vertos kaltės. [19] Dėl žydų prieštaravimo buvau priverstas šauktis į ciesorių, bet ne tam, kad turėčiau dėl ko nors skųsti savo tautą. [20] Taigi, todėl jus pakviečiau, kad su jumis pasimatyčiau ir kalbėčiau. Nes dėl Izraėlio vilties esu apkaltas ta grandine. [21] Jie jam atsakė: Mes negavome apie tave nei laiško iš Judiejos, nei kas nors iš brolių atėjęs nepranešė ir nekalbėjo apie ta-

---

statymo Povilas taip stebėtinai buvo pašauktas prisidėti.

(16) *Su sergančiu jį kareiviu.* Apaštalas buvo prirakintas grandine prie vieno kareivio, kurs turėjo jį sergėti. Kadangi kareiviai keisdavosi, tai Povilas galėjo skelbti Evangeliją visų pirma tiems savo sargams, o su jais pasiekdavo ir jų kareivines (Pil 4, 22). Povilas nuolatos gyveno Romoje pasisamdytame bute (30 e.), kur jį laisvai galėdavo lankyti tikintieji. Butas turėjo būti nelabai toli nuo kareivių stovyklos. Išlaikymą Povilas gal pelnydavosi savo rankų darbu; be to, jam padėdavo išsilaikyti ir tikinčiųjų pašalpos. Kaip daug prietelių jį lankė, pasirodo iš Kol 1, 7; 4, 9... Pil 2, 25; Pilem 10, — (17) *Žydų vyresniuosius.* Pirmais penkeriais Nerono viešpatavimo metais žydai Romoje naudojosi nemaža laisve. Čia minimi žydų vyresnieji turėjo būti jų sinagogų viršininkai (21 e.). — *Prieš tautą:* prieš žydų tautą. Taip kalbėdamas, Povilas pasisako, kad ir jis yra žydas. — (18) *Tie, perklausinėję...* Žr. aug. 25, 18... 26, 21; 23, 29; 24, 26. — (19) *Dėl žydų...* Gali būti, kad žydai pas Festą pasipriešino Povilo paleidimui (25, 11). — (20) *Todėl jus...:* kadangi aš atvykau, neturėdamas jokio pikto nusistatymo prieš savo tautą, todėl aš norėjau pareikšti jums tą dalyką, kad jūs žinotumėte, jog turite manyje ne Izraėlio priešą; priešingai, aš esu grandinėse dėl Izraėliui žadėtojo Mesijo (26, 6...). — (21) *Mes negavome...* Kolei Povilas pasiliko rytuose, Palestinos žydams nebuvo progos įspėti Romos žydus prieš Povilą; kai jis išvyko Romon, jis pasiekė ją anksčiau, negu galėjo ateiti Palestinos žydų laiškai. Romos žydai čia išsireiškia labai atsargiai. Nors Romoje jie dabar buvo pakenčiami, bet laikė pavojingu sau dalyku kreipti į save viešą susidomėjimą, įsikišant į tokį dalyką, kurį turėjo spręsti cieso-

ve ką pikta. [22] Taigi, mes norime išgirsti iš tavęs, ką manai. Nes apie tą atskalą mes žinome, kad jai visur prieštaraujama. [23] Todėl jie paskyrė jam dieną, ir daugybė atėjo pas jį į namus. Jis jiems aiškino ir liudijo apie Dievo karalystę ir nuo ryto iki vakarui stengėsi iš Mozės įstatymo ir pranašų įtikinti juos apie Jėzų. [24] Vieni tikėjo tam, kas buvo sakoma, o kiti netikėjo. [25] Nesutikdami tarp savęs, jie išėjo, Povilui pasakius tą vieną žodį: Gerai šventoji Dvasia pasakė per pranašą. Izaiją mūsų tėvams, [26] tardama: *Eik pas tuos žmones ir jiems sakyk: Jūs klausysite ausimi ir neišmanysite, akimi regėsite ir neišvysite.* [27] *Nes šitos tautos širdis nutuko, jie sunkiai girdėjo ausimis ir užmerkė savo akis, kad kartais neišvystų akimis ir neišgirstų ausimis, neišmanytų širdžia, nesigręžtų, ir aš jų nepagydyčiau.* [28] Taigi, žinokite, kad tas Dievo išganymas siųstas pagonims, ir jie klausys. [29] Jam

de te malum. [22] Rogamus autem a te audire quae sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur. [23] Cum constituissent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi, quibus exponebat testificans regnum Dei, suadensque eis de Iesu ex Lege Moysi, et Prophetis a mane usque ad vesperam. [24] Et quidam credebant his, quae dicebantur: quidam vero non credebant. [25] Cumque invicem non essent consentientes, discedebant dicente Paulo unum verbum: Quia bene Spiritus sanctus locutus est per Isaiam prophetam ad Patres nostros, [26] dicens: *Vade ad populum istum, et dic ad eos: Aure audietis, et non intelligetis: et videntes videbitis, et non perspicietis.* [27] *Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt, et oculos suos compresserunt: ne forte videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et convertantur, et sanem eos.* [28] Notum ergo sit vobis, quoniam Gentibus missum est hoc salutare Dei, et ipsi audient. [29] Et cum haec dixisset,

Act 17, 19; Lc 2, 34; Rom 10, 21; Hbr 12, 3
Act 19, 8; 26, 22 s
Act 17, 4
Is 6, 9 s; Mt 13, 14; Io 12, 39 s; Mc 4, 12; Rom 11, 8
2 Cor 3, 14
Ps 66, 3; 97, 3; Act 13, 46; 18, 6; Is 45, 5 O'

riaus teismas. — (22) *Mes norime...*: norime gauti iš tavęs tikslesnių žinių, negu tos, kurias turime. Romos žydų vyresnieji iš karto nesmerkia Povilo, kad jis yra krikščionis. Romos krikščionių didelė dauguma buvo įtikėjusieji pagonys; jie gal buvo sudarę bendruomenę, nepalaikančią artimesnių santykių su žydais ir todėl mažai jų pastebimą, ypač tokiame dideliame mieste, koks buvo Roma. Pagaliau čia žydai daugiau nutyli, negu pasako Povilui; jiems svarbu, kad pats Povilas kuo daugiausia pasakytų, ką jis manąs. — (24) *Vieni tikėjo...* Kaip kitur, taip ir Romoje, žydai nebuvo linkę priimti Evangelijos; todėl Povilo pamokslai didelio pasisekimo jų tarpe neturėjo. — (25) *Per pranašą Izaiją...* Žr. Iz 6, 9. 10; Mt 13, 13... Mk 4, 12; Lk 8, 10; Jono 12, 40. Žodžius, kuriais dabar šv. Povilas atsiliepia į žydus, jau pats Išganytojas yra jiems ištaręs. Liudijimą apie išganymą, kurį buvo atmetę Jeruzalės žydai su dideliu piktumu (22, 22), Povilas, pagal Viešpaties valią ir po Apaštalų kunigaikščio, pasiūlė žydams taip pat Romoje. Povilo atvykimas buvo lemianti valanda, kurią Romos žydai turėjo pasinaudoti Kristaus išganymu naujame Bažnyčios viduryje. Bet jie atstumia išganymą, todėl Povilas toliau visą savo veiklą skirs tik pago-

exierunt ab eo Iudaei, multam habentes inter se quaestionem. [30] Mansit autem biennio toto in suo conducto: et suscipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum, [31] praedicans regnum Dei, et docens quae sunt de Domino Iesu Christo cum omni fiducia, sine prohibitione.

Act 28, 23; 1, 3; 19, 8; 20, 20 s. 24 Phil 1, 14; 2 Tim 2, 9

tai pasakius, žydai išėjo nuo jo, turėdami tarp savęs didelį ginčą. [30] Jis pasiliko dvejus ištisus metus pasisamdytame sau bute ir priimdavo visus, kurie ateidavo pas jį, [31] skelbė Dievo karalystę ir mokė apie Viešpatį Jėzų Kristų su visu pasitikėjimu nedraudžiamas.

---

nių pasauliui. — (31) *Skelbė Dievo...* Savo pasisamdytame bute Povilas galėjo skelbti Evangeliją niekieno nekliudomas. Kadangi jis buvo atvykęs su savo ištikimais bendradarbiais, o be to, atsirado ir kitų padėjėjų, tai krikščionių bendruomenė Romoje turėjo labai padaugėti. — Kad Povilo byla nusitęsė ilgai, tai įvyko ypačiai gal dėl to, kad kaltintojai, Palestinos žydai, patys į teismą prieš Povilą nestojo, o kaltinimai raštu nebuvo aiškūs. Be abejo, Povilas pagaliau buvo išteisintas, taip kaip jį nekaltu laikė jau Agripas 26, 32. — Kadangi čia Apd aiškiai sako, kad Povilas pasiliko pilnus dvejus metus samdytajame bute, tai tuo pačiu čia nurodoma, kad šiam laikui praslinkus, Povilo padėtyje įvyko pakitėjimas. Tas pakitėjimas turėjo įvykti 64 metų pradžioje.

V TOMO TURINYS

ŠV. MATO EVANGELIJA

ŠVENTOJI JĖZAUS KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL MATĄ

ŠV. MORKAUS EVANGELIJA

ŠVENTOJI JĖZAUS KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL MORKŲ

ŠV. LUKO EVANGELIJA

ŠVENTOJI JĖZAUS KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL LUKĄ

ŠV. JONO EVANGELIJA

ŠVENTOJI JĖZAUS KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL JONĄ

APAŠTALŲ DARBAI

APAŠTALŲ DARBAI